

REPETITIONES

FEVDALES

Bibliotheca Colub. Clarissimi Viri *Mayora 42-C*

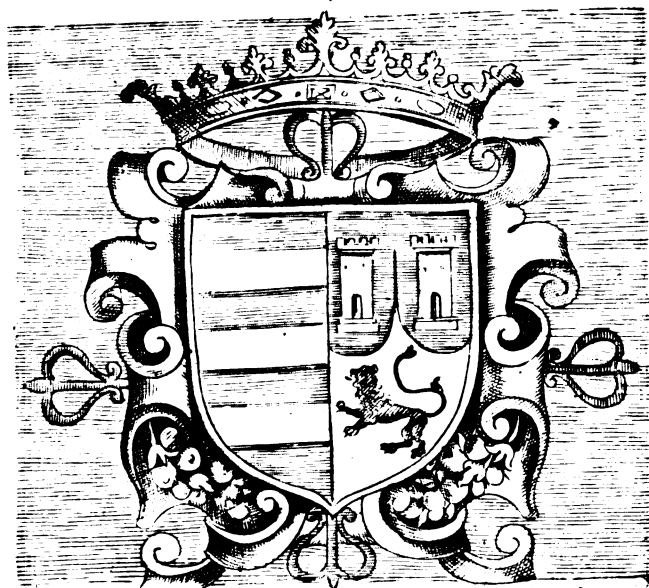
D. IOAN. ANTONII LANARIIA-7.
PATRITII NEAPOLITANI. *Co2UK*

OLIM PATRONI CAESARVM PRIMARIJ, *X-4,*
Feudorum interpretis acutissimi, Consiliarij Sacri Regij Consilij,
Annonæ Præfecti, in Consilio Italico apud Catholicum. *L.21.j*
& potentissimum

PHILIPPVM HISPANIARVM
NEAPOLISQ. REGEM, REGENTIS DIGNISSIMI,
Sacriq; Consilii demum Præfidis, Viceprothonotarij,
& Comitis Castri Sacci.

CVM ADDITIONIBVS, AD INSTAR REPETITIONVM,
illustratis nouissimis Quæstionibus, Decisionibus Sacri Consilij,
aliorumque Supremorum Tribunalium, Summarijs,
& Indice locupletissimo
Per

FVLVIVM LANARIIVM
Aduocatum Primarium, Auctoris Nepotem.

NEAPOLI, Apud Lazarum Scorigium, MDCXXX.

ILL.^{mo} ATQ. EXC.^{mo} DOMINO

**D. FERDINANDO AFAN
DE RIBERA, ET ENRIQVEZ**

DVCI DE ALCALA DE LOS GAZVLES,

MARCHIONI DE TARIFFA, COMITI DE LOS MOLARES,

DOMINO DOMVS DE RIBERA,

Prouinciæ Bethicæ Præfecto maiori, eiusdem Prouinciæ maiori Notario,
Hispalis, eiusque territorij Alguazerio maiori, S.C.M. clauis aureæ
cubiculario, ac ordinis Alcantaræ Equiti, Commendæ vulgo
de Beluis della Sierra Commédatorio, rerum status Con-
siliario, & in præsentî Regno Viceregi, Locumte-
nenti, & Capitaneo Generali.

FVLVIVS LANARIVS.

Væ vis illa fuit P.E. quæ Io. Antonij La-
narij lucubrationes diù sepultas, appe-
tente te, propè animauit, ac formauit?
iacebat sepositus in angulo musæi, La-
narij Patruî mei labor, nullaque nec mi-
hi, nec alijs concinnandi, vulgandi ope-
ris cogitatio; mirum dictu; vix de tuo ad nos aduentu,
clauoque delato imperij, allatus Nuncius est; cum ad
fulgo-

fulgorem nominis tui, ardere cœpi cupiditate eruendi propalandi latentis, abditique codicis: an ad occursum Appollinis musæ exiliunt? an ad lucem eruditionis reuiuiscunt? auguror, nec vana fides, expeditiores, alacrioresque fore, post hac musas, opibus illectas ingenij tui; si tamen fulgorem istum omnigenæ eruditionis, Regij Maiestatem sanguinis, rerum à te gestarum, ac gerendarum gloriam; vim, potestatemque æquissimi Imperij; adducto velo ingenitæ tibi suauitatis, & humanitatis, ita oculis, mentibusque nostris attemperes; vt ignoscas si de amplitudine rerum tuarum, pro tenuitate nostra, non pro illarum magnitudine differimus: quo se sublimius substulit cœlum, eo minora apparent sidera intuentibus; fulgurat in Cœlo isto ingenij tui, solis instar, eruditio, qui non vno delectatus doctrinæ genere, sed omnes mente complexus, lucem impertis omnibus, itaque illis vacas, vt totus etiam vaces Reipublicæ, retineasque in scientiam modum, vt illa tibi seruiat, non tu illi: sublatoque apud te armorum, & literarum dissidio, vtrorumque studium sic concilias, vt nec gladium distringas, donec ab his vexillum substollatur æquitatis, nec hæ armorum aciem hebetent, vbi res, & salus iure postulauerint: Augustos imitatus, & Iulios, qui eadem manu gladium regebant, & calamum; & ne externa quæramus, vtrunque imitatus Alphonsum, scientiæ, & armorum laurea decoros, nec poteras, quin ingenita vi sanguinis, Reges imitarere Alphonfos. Te hic appello Diue Rodesinde auctor generis, auctor Excellentissimæ Domus, ac familiæ Riberae, stirps, ac Princeps Ducum Alalanorum, Dominus Castri Riberae, cuius pater Guterius Comes, Hispaniarum Regi, genere coniunctissimus, cuius Patruius Comes, ac Dux, Hermenegildus, Alphonfi Magni consanguineus, Catholicorum, & ipse Regum patruus; non potes quin simul regiam,

giam, simul piam, ac diuinam quādam indolem transmittas nepotibus. Te hic appello Petre Henriquez, qui, & ipse soboles regum, regium splendorem in domum, familiamque Riberam redintegrasti; sed reprimam me, ne si in oceanum prouchar purpurascantium natalium tuorum, modum excedam epistolæ: cum satis constet ab Regibus maioribus tuis, habere te, vt armorum impetum æquitate regas, religionis, ac pietatis ductu modereris, quid igitur mirum si Don Perefandus de Ribera magnus Patruus tuus, ita Barcinonæ, ac Neapoli clauum tractauit Imperij; vt vnus ipse sit, quem Hispaniarum Reges Prætoribus, ac Proregibus proponant ad imitandum, forma factus Imperij: vt neque rem publicam, neque Regiam, sed rem suam agere videatur, qui ad illius instar non rexerit, cuius tu prudentiam, æquitatem, dexteritatem, artem denique regendi æquis passibus affecutus, Barcinonæ: tantam tui opinionem concitasti, quātam nemo alius. Prouincia hæc tibi, non iam merito maiorum, sed merito tuo, qui in legationibus, magistratibusque illustra documenta dedisti, optimi, ac summi Principatus demandata est, non te gratia aulicorum, sed excellēs virtus tua, industriaque administrandi rempublicam, satis superque spectata, ac probata, ad hunc te honorem euexit, in maximo belli apparatu, ac propè iam, quod Deus Omen auertat, totius Europæ incendio. Hanc fascium dignitatem, maiestatem natalium, lucem eruditionis celebraturæ Musæ, ad nuncium aduentus tui, se se ad chorum excitarunt, & cineres ipsi, hominum eruditorum, nescio, quo acti numine exultarunt, tuoque prodire in lucem auspicio gestiunt: sanè hæc Lanarij mei monumenta, quod ab interitu vindicata renascuntur, non tām solertiæ nostræ, quàm fato felicitatis tuæ debemus. Scripsit hæc, quæ edimus, in ipso flore iuuentutis Lanarius, tū cum causas propè
Ephe-

Ephebus ageret, publicèque feuda in Gymnasio Neapolitano interpretaretur: quo in munere tantam affectus est laudem doctrinæ, & ingenij, vt annos natus quinque & triginta, inter Regios Consiliarios lectus, mox etiam destinatus ad Regiam in Hispania Regens quadriennio Ducis Ossunæ ab latere Proregens sic industriam, scientiam, probitatem, solertiamque suam probauit omnibus, vt in seuerò illo Lopes de Gusman Regij Censoris examine, vnus ipse inter maiores magistratus labis, ac notæ immunis in maxima frumenti, frugumque inopia, quo tempore irata plebs, Tribunal suum in frustra discerpfit, Praefectus Annonæ tantum consilio, virtute, auctoritate, diligentia perfecit, vt carissimam Annonam, nec opinata utilitas consecuta sit: cuius beneficij Vrbs hæc memoriam retinet sempiternam.

Nec minor fuit eius in Hispanijs obsequij laus, & gratia, vbi Regi potentissimo, sapientissimoque Philippo huius nominis secundo, opera, & consilio præsto fuit, meruitque ab eo (quippe qui omnium merita, & acerrimè perpendebat, & munificentissimè rependebat) creari Regij Consilij Neapoli Præsidens, & cumulata etiam gratia, primus Togatorum, quorum meminisse possumus, decorari titulo Comitis Opidi Sacci, atque vtinam tantis frui beneficijs domi suæ licuisset, vtinam redditus Penatibus referre Patriæ, ac Ciuibus gratiam magnoperè potuisset; sed ò vitæ curriculum incertum, ac breue: correptus morbo Genuæ cum rediret ad suos, acerbo quamquam annorum quinque, & quinquaginta, ereptus fato, multa reliquit ingenij sui monumenta, vt sibi videbantur inchoata, ac rudia: In his lucubrationes, Repetitionesque feudales, quas dum Octauius Lanarius eius filius, qui nuper vitæcessit, ludex criminalis, diutius suppressit, & humanius, quam par erat legendas alijs præbuit; parum abfuit,

fuit, quin perpetuo obrueret, anſam certè dedit, quibusdam Lanarium cupidius laniandi, neminem hic appello; ſed eius quæſtiones integras in ſuos commentarios tranſtulerunt: perquire lector, conſer, agnoſces: Ac mihi quidem pietate in patrum, humanitate in omnes omnino faciendum putauit, vt ab patrociniſ cauſarum, quibus dies, nocteſque vaco, tantum temporis exprimerem, quantum huic operi vulgâdo ſatis eſſet, ne diutius Lanarius meus deliteſceret, quem etiam, vt abſolutius publicarem addidi breuiarium, & indicem; adiectis etiam de meo repetitiunculis, & additionibus inſtar appendicis nauiter, an ſecus aliorum eſto iudiciũ, tuum imprimis P. E. cuius eximia virtus, ac ſcientia monumenta hæc è tenebris eruta luce patrocini perſpetuò illuſtrabit, exemplo Regis inuictiſſimi, qui benignitate ſingulari, ac planè Regia Io. Antoni Lanarij filios, nepotes, ad vnum omnes maximis muneribus, honoribuſque domi, foriſque extulit nobiliſſimis Equeſtris ordinis inſignibus decorauit Don Franciſcum Lanarium nepotem titulo Principis Carpiniani honeſtauit, & nuper Præſidem Prouinciæ Principatus conſtituit, ac placuit etiam me, domumque meam agnoſcere, & ornare. cum crucis inſigne equeſtris ordinis ſancti Iacobi, Bullam ſcilicet Religionis, ac fidelitatis filium meum primogenitum habere, ac geſtare voluit, appellationemq; addidit Marchoniſ; nimirum non ignoſcat quanta fide, ac conſtantia pro Religione, pro Imperio Hiſpano vitam, & ſanguinem fuderint maiores noſtri, idemque eſſe in poſteris ſtudium ſi detur occaſio. At ſecundum Regem hoc idem pro te, pro domo tua, nos eſſe facturos P. E. pro me, pro filiis meis promitto, ac ſpondeo, & in hoc quaſi veſtibulo publici operis palam eſſe volui, quod cum tibi nuncupo, me quoque, poſterosq; meos in omne æuum formula illa Romani Prætoris, do, dico, addico. Vale Neapoli, &c.

Index Capitulorum omnium, quæ in hoc Volumine explicantur.

Cap. 1. De his qui feud dar. poss. fol. 5.

Cap. 1. de success. feud. fol. 186.

§. Sed etiam res, per quos fiat inuest. fol. 283.

Cap. 1. de vassall. decrep. ætat. fol. 342.

§. huius autem generis, in quib. caus. feud. amitt. fol. 377.

Cap. 1. Quibus modis feudum const. potest. fol. 424.

Cap. 1. Qui succ. feud. dar. ten. fol. 453.

§. si quis per triginta, si de feud. defunct. mil. fol. 472.

Cap. 1. si vassall. feud. priuet. fol. 539.

Imprimatur. Alex. Russus Can. Locumtenens.
Io. Vincentius Iuuenis Can. Dep.

Illustrissimo, & Excellentissimo Signore.

F Vluio Lanario espone à V.E. come desidera dar in luce, e stampare le Repetitioni feudali del quond. Regente Lanario suo Zio, con molte sue Additioni, la supplica si degni commetterle ad alcuno Dottore, che le riuegga, acciò possa ottenere dall'Eccellenza Sua la licenza per stamparle, che lo riceuerà à gratia.

Magn. V. I. D. Io. Baptista Thoro videat, & in scriptis referat.

Tapia Reg.

Prouisum per S.E. Neap. die vigesimoquarto Aprilis 1630.

De Ligorio.

Illustrissime, & Excellentissime Domine.

D E Mandato V.E. accuratè perlegi loculentissimas Repetitiones Feudales Celeberrimi I.C. Io. Antonij Lanarij, olim Regentis in Supremo Consilio Italiz, postmodum Præsidis S.R.C. In almo Gymnasio Neapolitano Feudorum Interpretis acutissimi, ac etiam Comitibus Sacci, Vna cum locupletissimis adnotationibus in formam Repetitionum, superadditis Decisionibus quoque Supremorum Regni huius Tribunalium, illustratis, atque compactis ab erudito Iurisconsulto Fulvio Lanario, Patritio Neapolitano, primario Aduocato, eiusdem nepote benemerito, mihi perscrutandas commissas: quocirca cum nihil in eis absolum aliquod repertum sit, ut animaduersione aliqua opus esset, sed potius commendatione condigna comperio, ex illarum perfectione, maximam Reipublicę profuturam vtilitatem afferre, quinimmo ad singulorū Iuris profitentium commodū, existimo, illas typis tradi posse, ita tamen concurrente beneplacito V.E. cui cum omni qua decet reuerentia, ex corde submitto. Neap. ex ædibus nostris. die 24. mensis Aprilis 1630.

V.E.

Deditissimus scruius

Io. Baptista de Thoro I.C. Neap.

Imprimatur.

Tapia Reg.

Enriquez Reg.

Lopez Reg.

I

IO. ANTONII LANARII
REGENTIS IN SVPREMO
CONSILIO ITALIÆ,

ET PRAESIDIS SACRI CONSILII,
Ac in Gymnasio Neapolitano Iuris Feudorum
publici Interpretis.

ORATIO. ET PRAELVDIA
habita in prima lectione.

I quis vestrum, Illustres Senatores, amplissimi viri, aut eorum, qui adsunt, fortè miratur quid sit, quòd inter tot summos, disertissimosque viros ego potiùs, qui tot forensibus negotijs implicitus sum, surrexerim in hunc locum ascendendum: Is, si mei consilij causam, rationemq; cognouerit, id, quod facio, quidem probabit. Vertant huc (quæso) oculos, & altero personas, quæ hanc cathedram ascenderunt, intueantur: altero verò rei magnitudinem, atque excellentiam. Hic aditus laudis semper optimo cuique maximè patuit: Fuerunt namque qui hunc locum conscenderunt amplissimi, atque doctissimi viri, optimè de Republica meriti; quibus ego neque ætate, neque ingenio, neque auctoritate sim comparandus. Res (de qua agendum erit) aut ab animi gratitudine sumpsit exordium, aut à liberalitate. Illa quantis effrenda sit laudibus docere vnum illud potest, quòd ingratitudinem omnes mirum in modum detestantur; hac autem nihil est naturæ hominis accomodatius. Est namque beneficentia (quæ benignitas, vel liberalitas etiam appellatur) coniuncta iustitiæ, quæ quidem vsque adeo mundi machinæ necessaria est, vt hac sublata, mundus sit protinus ruiturus: ò saluberrima nostrorum medicina malorum. Sed rei

A

ma-

magnitudinem ab effectu pendamus . De feudis agitur , & feudatarijs ; feudatarij militare munus sumptibus proprijs subeunt , Regnum tuentur , exactum Regem reuocant : Ij si deficiunt , in quo salus ipsius Regni sita esse debeat ? in quo defensio ? qui inimicis timorem , piratis , ac deprædatoribus metum ingerent ? forsân dearmata plebs ? an miles mercenarius ? Darius , Persarum Rex potentissimus (qui feudatarios , aut his similes non habuit) vna clade ab Alexandro accepta , Regnum , & spem omnem illius recuperandi amisit . Pompeius vna tantum victoria ferè totam Asiam deuicit . Contra verò Galliam , ac Hispaniam , tam longa militia populus Romanus nunquam tutò possedit (etiam crebris rebellionibus superatis) nisi Regulis illis extinctis , qui vt feudatarij tunc temporis habebantur . Sed quid exempla tam remotiora perquiram ? Habemus Hispaniâ quid feudatarij possint sepè expertam : Habemus Galliam , quæ regiones non propter aliud insuperabiles existimantur , quàm propter feudatariorum robur . Dux Ferrariæ bis dominatu pulsus , à suis reuocatur benemeritis . Ludouicus Sfortia Mediolanum deserere coactus , subito ascitus est à suis : Ferdinandum Secundum (vt ad hoc Regnum deueniam) Carolo Octauo posthabito , in dominatum reuocarum , quisque vestrum bene scit . Sed his ferè diebus elapsis quis non vidit quanta fides , quantus labor , quæ virtus bellica in huius Regni fidelibus , impetum Gallicum Regni finibus ætendo , fuerit ? Ostendit hoc Regis nostri inquamplurimos collata munificentia . Nec sunt audiendi , qui feudatarios in principatu perniciosos existimant , vt Græciæ Reguli Imperatoribus semper infesti , donec totum prosternerent Imperium ; & Siculi Barones Guglielmo Rege , & in hoc Regno Ferdinandi Primi temporibus : quoniam idcirco Rex prudentissimus adhibuit peritissimos medicos : Vos grauiissimi Consiliarij huic morbo medemini , res enim magnas magna similiter virtute geritis : posito namque inflato , tumidoque vultu , non vt legis Domini , sed vt fidi interpretes , diligentesq; ministri existimamini , delicta æquitate quadam , & sine perturbatione punitis , & quasi in olimpi vertice constituti , perturbationem nebulæ non attingitis , & sic non inuitis , sed volentibus dominamini ; virtutibus absque inuidia (pro dignitate) præmia redditis , vt cum alijs faciatis quod & ipsi accepistis (non enim honore digna nacti fuistis prius quàm illa promeruistis) ita vt meritò à Lethæa caligine , stygiaque procella longè semoti , ad æthereum prouehi lumen , ad elisiam tranquillitatem , ad immortale ambrosiæ pabulum , suauitatemque

ne-

nectaream euehi mereamini . Iste numerus ne desit huius institutæ scholæ , tam magna sustineris cura , vt inde Senatotes disertissimos , velut è quodam seminario , ad ipsius Regni tutelam , atque regimen transferri facillimè valeatis . Vidistis nunc , & cognouistis causas , quibus adductus sum ad hanc ingrediendam prouinciam ; etsi debebam onus hoc mihi iniunctum alacri , atque libenti animo suscipere . Vnum tamen obsecro , atque obtestor , vt meam opinionem (saltem hodie) memoria deponatis ; Ita enim si quid non perfectum ingenio , elaboratum industria huc afferam , mediocriter tamen dictum videbitur .

OMNE ius nostrum circa tres partes principales versatur ; aut circa personas , aut circa res , aut circa actiones , l. i. ff. de stat. homin. In 3. parte principaliter sunt contractus , inter quos consuetudo , vsusque longæus feudi contractum introducit ; est namque contractus de per se , l. i. in prælud. quæst. 5. & contractus nominatus , Bart. in l. iur. gentium , §. quini immo. ff. de pact. hunc itaque contractum feudi explicaturis , esset videndum pro generali introductione post feudorum originem , ipsiusque feudi diffinitionem , seu descriptionem , diuisionemque feudorum , & vnde feudum dictum sit , de pluribus attinentibus aut circa ipsius feudi erectionem , constitutionem , acquisitionem , vel natiuitatem : aut , feudo erecto , nato , acquisito , vel constituto , circa ipsius feudi conseruationem , vel vitam ; aut cum amplius feudum ipsum viuere nequit , circa ipsius feudi amissionem , extinctionem , vel mortem : versatur namque ius nobis competens aut in acquirendo , aut in conseruando , aut in amittendo , l. fin. ff. de legibus , & feudum ipsum tanquàm homo , licet mutus , Glos. in constit. Regn. consuetudinem , nascitur , viuit , & moritur : & propterea quia in feudi natiuitate , sicut in quolibet contractu , concurrit persona scilicet tantantis , quàm recipientis , res , quæ datur in feudum , & forma ; Circa personas , & res esset videndum de his , qui possunt infeudare de nouo , vel subinfeudare ; de his , qui sunt capaces feudorum ; de rebus , quæ possunt in feudum , vel subfeudum dari , & hic quæ sint communia inter istos , & alios contractus ; de differentia inter Prælatos , & personas Ecclesiasticas infeudantes , & laicos : Item de differentia inter legem Regni , & ius commune feudorum ; Circa formam , quæ consistit in inuestitura , & iuramento fidelitatis , esset videndum de inuestitura verbali , vel abusiua , per anulum , vel hastam , de inuestitura reali , de inuestitura vera , de præscripta , vel præsumpta , de inuestitura pura ,

A 2 & de

& de inuestitura condicionali, & de diuersis effectibus ipsarum. Circa iuramentum fidelitatis esset videndum quæ contineat, quotuplex sit, quod sit ligium, & non ligium; & de differentia inter iuramentum fidelitatis, & fidelitatem ipsam. Itaque nato, & constituto feudo, quia alia incidunt in vita feudatarij, alia sequuta morte; esset videndum de his, quæ eueniunt in vita, vt sunt assecurationes vassallorum, adiutoria, collectæ, immunitates, iudicia, & seruitia; Item de his, quæ accidunt post mortem, vt sunt successiones, releuia, inuestituræ confirmantes, vita militia, paragium, baliatus, & æs alienum. Cum amplius feudum viuere nequit, esset videndum de causis, quæ producunt ad mortem; quæ oriuntur aut ex culpa feudatarij in committendo, directe, vt puta delinquendo; indirectè, vt puta alienando; aut voluntate feudatarij, vt puta refutando: casu, vel natura, vt puta per mortem sine hærede legitimo. Feudo mortuo, atque finito, esset videndum de diuisione fructuum inter hæredes feudatarij, & dominum: de augmentis in feudo factis, & de oneribus, quæ transeunt, vel non, insimul cum feudo ad dominum. Sed mitto omnia ista, quæ, si summatim explicentur, parum vtilitatis afferent; illa suo tempore (Deo dante) tractabimus, vbi erit propria sedes istarum materiarum: Quia, & tot peritissimi viri tanquam periti huc accesserunt mei honorandi causa; quæstionem Isern. in §. i. de his qui feudum dar. poss. explicabo. Et primo theoricam Isern. ad literam, ordinatè tamen, non confusè, prout ipse loquitur, recitabo, postea quæ circa ipsius declarationem necessaria videntur tractabo.

S V M M A R I V M

In repetitione §. i. de his qui feu. dar. poss.

- 1 Consuetudines feudales an sint pro lege extra Regnum obseruanda; & dua recitantur opiniones.
- 2 Leges Imperatorum, quae sunt in libro feudorum, obseruari debent ubique.
- 3 Consuetudines feudales fuerunt expressè approbata ab Imperatoribus, & tacitè multis modis, & num. 15. 23. & 25.
- 4 Imperator cum disponit circa actum inualidum, vel personam inhabilem, approbare videtur.
- 5 Feudum in dubio videtur datum secundum naturam feudi contentam in libro feudorum.
- 6 Isernia licet ut varius allegetur in articulo, an consuetudines feudales sint pro lege seruanda; tamen verè tenuit quòd non sint obseruanda, nisi quatenus sint rationabiles: & hoc optimè probatur per Auctorem.
- 7 Consuetudines feudales quae sint irrationabiles secundum Iser.
- 8 Iason, & Curtius reprehenduntur, dū allegant Iser. tenentem, quòd consuetudines feudales sint ubique seruanda.
- 9 Liparulus reprehēditur, quia malè Iser. allegat.
- 10 Intellectus c. 1. de filiis natis ex matrimonio ad morganicam contracto, & quòd illa consuetudo sit recitata tantum, & non approbata.
- 11 Consuetudo Mediolanensis in libro feudorum nunc recipitur, nunc rejicitur..
- 12 Isernia varietas in articulo an liber feudorum sit ubique obseruandus, unde oritur, & quomodo concordatur.
- 13 Iser. in cap. 1. de feudo guardia declaratur.
- 14 Camerarius dum intelligit Iser. tenuisse, quòd ius feudorum est obseruandum licet sit irrationabile, reprehenditur.
- 15 Iser. varietas in articulo an ius feudorū sit pro lege seruandum, aliter per Auctore consideratur, & cōcordatur.
- 16 Glos. . . quae negat approbationem consuetudinum feudalium à Federico Imperatore, reprehenditur.
- 17 Isernia tenens, quòd constitutio de consuetudinibus contra libertatem Ecclesiae, sit Imperatoris Federici Primi, reprehenditur.
- 18 Contrahentes licet non ligentur consuetudine alicuius Ciuitatis, possunt ex pacto se submittere.
- 19 Matrimonium ab extero contrahi potest secundum morem Magnatum Regni Neapolis.
- 20 Antefatum si exterius promitteret in contractum matrimonij, omnia, quae de antefato disponuntur Neapoli obseruantur.
- 21 Consuetudines feudales obseruantur etiam in feudis Ecclesiasticis.
- 22 Consuetudines feudales an sint pro lege obseruanda in Regno Neapolis.
- 23 Rex Regni Neapolis exemptus est ab Imperio, & Monarca appellatur; & ponuntur dua opiniones.
- 24 Ius Regni non distinguitur per ius feudorum secundum Iserniam.
- 25 Isernia dum tenet, quòd ius feudorum non obseruatur in Regno, reprehenditur.
- 26 Cause in Regno quomodo deciduntur.
- 27 Iser. sibi contrarius quodammodo in articulo, an ius feudorum sit obseruandum in Regno.
- 28 Feuda Romanis Iurisconsultis, & antiquis Romanorum Imperatoribus

- incognita, secundum communem opinionem.*
- 29 Libri feudorum qui fuerint Auctores.
- 30 Feudatariorum plura nomina.
- 31 Duces, Marchiones, & Comites qui dicantur, & quomodo aliàs sub diuersis nominibus nuncupentur.
- 32 Valuasores maiores qui dicantur; & quomodo aliàs sub diuersis nominibus nuncupentur.
- 33 Valuasores minimi qui dicantur; & quomodo aliàs sub diuerso nomine vocentur.
- 34 Valuasoris nomen promiscuè quibus detur.
- 35 Valuasoris minoris nomen promiscuè quibus detur in vsibus feudorum.
- 36 Principis dignitas incognita de iure communi feudorum.
- 37 Duces, Marchiones, & Comites Regni Neapolis differunt à Ducibus Italia.
- 38 Baro quis dicatur.
- 39 Titulus de his qui feud. dar. poss. an loquatur de infeudatione feudi, vel de infeudatione burgensaticorum.
- 40 Dare feudum, dare in feudum, & dare per feudum an differant.
- 41 Dare in feudum, & dare per feudum denotat feudi infeudationem.
- 42 Dare feudum videtur denotare infeudationem rei burgensaticæ.
- 43 Intellectus S. notandum, de his qui feudum dar. poss.
- 44 Lex recipis restrictionem, & habilitationem de habilitate.
- 45 Intellectus c. 1. de capita. qui cur. vñdi.
- 46 Feudatarius est utilis Dominus.
- 47 Baro potest infeudare burgensaticæ de iure communi feudorum.
- 48 Titulus qui successores tenentur, in fine illius capituli, loquitur in feudo hereditario, secundum Iferniam.
- 49 Intellectus primæ rubricæ de his qui feud. dar. poss.
- 50 Infeudandi licentia in personis enumeratis in tit. de his, qui feud. dare poss.
- 51 Intellectus cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. & c. 1. de prohib. feu. alien. per Lothar. q. non includant Comites, & Marchiones, de quibus in vsibus feudorum.
- 52 Duces, Marchiones, & Comites, de quibus in prima rubrica feudorum, differunt ab alijs feudatarijs circa licentiam infeudandi.
- 53 Duces, Marchiones, & Comites, de quibus in vsibus feudorum, assimulantur Principi, & quæ possint.
- 54 Marchiones, & Comites, de quibus in vsibus feudorum, licet recognoscant Marchiam, & Comitatum in uniuerso; tamen res particulares habent quoad directum dominium.
- 55 Rex Regni Neapolis, licet recognoscat Regnum ab Ecclesia; tamen habet directum dominium in rebus singularibus.
- 56 Marchiones, Duces, & Comites, de quibus in prima rubrica feudorum, non possunt alienare in magnam diminutionem, sicut dicitur de Imperatore.
- 57 Infeudandi licentia maioribus valuasoribus unde oritur.
- 58 Rubrica prima feudorum. de his qui feud. dar. possunt, loquitur de his, in quorum est potestate constituere feuda: & sic loquitur de rebus singularibus Marchia, & de rebus allodialibus.
- 59 Feuda post deuolutionem desinunt esse feuda.
- 60 Marchiones, & Comites, de quibus in vsibus feudorum, possunt infeudare res singulares cum pacto, ut possint transferri in allodium.
- 61 Maiores valuasores non possunt infeudare, ita ut possit alienari in allodiū.
- 62 Iser. in c. 1. de his, qui feud. dar. poss. reprehenditur.
- 63 Ias. in prælud feudorū reprehenditur.
- 64 Infeudatio propria allodij, & infeudatio feudi differunt.
- 65 Hæres extraneus succedit in iure vassallagij quando est infeudatum proprium

- prium allodium.
- 66 Intellectus c. 1. Episcopum, vel Abbatem, nouus per Auctorem.
- 67 Intellectus d. c. varius inter Doctores in tribus.
- 68 Clericus quis ordinari non potest sine Ecclesia tanti redditus, quod sufficiat pro alimentis.
- 69 Infeudare burgenfatica an liceat minoribus valuasoribus, & alijs etiam rusticis.
- 70 Iurisdictio est habere vassallos sub se per infeudationem.
- 71 Nobilitas contrahitur per infeudationem.
- 72 Intellectus c. 1. de natur. feud.
- 73 Isernia contrarietas insaluabilis.
- 74 Consuetudines diuersarum Curiarum enunciantur in libro feudorum; & nunc recipiuntur, nunc reprobantur.
- 75 Minores valuasores secundum consuetudinem Mediolanensem poterant infeudare.
- 76 Intellectus S. noui vero, per quos fiat inuestitura.
- 77 Argumentum à contrario sensu non est sumendum, ubi resultat alterius legis correctio.
- 78 Lex semper recipit restrictionem de habilitate.
- 79 Feudum constituitur si quis recognoscit res proprias ab alio infeudum.
- 80 Rusticus potest emere feuda, dignitates, & iurisditiones.
- 81 Assensus Regis requiritur in alienatione regalium, quæ quis tenet, licet non in feudum, ex concessione Regis.
- 82 Excadentialia per quantum tempus fiant, & quot actus requirantur.
- 83 Bona de mensa Ecclesiæ, ut efficiantur solita infeudari, quantum tempus requiratur; in quo plures recitantur opiniones.
- 84 Iurisdictio acquiritur Ecclesiæ per vium infeudationis.
- 85 Correlatiuorum si ponitur unum, ponitur alterum.
- 86 Consuetudo præscribitur spatio quadraginta annorum, secundum Iserniam.
- 87 Consuetudo non potest diminueri solemnitates requisitas in alienatione rei Ecclesiæ, nisi sit tanti temporis, cuius initij memoria non existit.
- 88 Consuetudo quid sit.
- 89 Possessio acquiritur per unicum actum.
- 90 Res demanialis Baronie quomodo efficitur excadentialis.
- 91 Bona fides requiritur in præscriptione consuetudinis infeudandi.
- 92 Feudum dicitur de mensa Ecclesiæ.
- 93 Interrupta præscriptione oportet iterum illam inchoare.
- 94 Possessio ciuilis, & naturalis reperitur in iuribus.
- 95 Possessio ciuilis duplex.
- 96 Possessio ciuilis sola facit continuare præscriptionem.
- 97 Præscriptio non currit contra Ecclesiæ, quæ caret Prælato.
- 98 Afflict. reprehenditur in articulo quantum tempus requiritur, ut res demanialis Baronie efficiatur excadentialis, in qua noua opinio Auctoris.
- 99 Consuetudo infeudandi rem Ecclesiæ, quæ habet priuilegium præscriptionis centenariæ.
- 100 Excadentialia an dicantur demanialia Baronie infeudata cum Regis assensu.
- 101 Solemnitas non requiritur in concessionem rei Ecclesiæ deuolutæ si interuenit in prima infeudatione.
- 102 Feudum planum, & de tabula per primam concessionem factam formiter cum assensu, an efficiatur alienabile in quemcunque cum solo assensu Baronis.
- 103 Assensus interueniens Regis in prima infeudatione cum clausula, ut à Barone teneatur, an faciat feudum quaternatum.
- 104 Baro quis dicatur; & consilium Iser. ut quis Baro efficiatur.
- 105 Feudi quaternati vox unde sumpsit originem.

Feuda

- 106 Feuda quaternata qua dicantur .
- 107 Cedula adoba, & quinterniones Regie Camera differunt.
- 108 Assensus registrantur in quinternionibus, sed non omnes.
- 109 Registratio assensus in quinternionibus quare fiat .
- 110 Feuda quaternata secundum quid, qua dicantur, & quare.
- 111 Castrum si tenetur in capite à Comite, est feudum quaternatum secundum quid.
- 112 Castra omnia in Regno sunt quaternata .
- 113 Feudum quaternatum, quod Rex habebat in baronia, si conceditur simul cum Baronia, erit feudum quaternatum secundum quid.
- 114 Rex potest subijcere suum subfeudatarium alteri, contra Baldum.
- 115 Feudum quaternatum secundum quid, est si conceditur res demanialis per Baronem cum consensu Regis, ut teneatur in capite ab eo.
- 116 Feuda quaternata secundum quid, cui aperiuntur cum deuoluuntur, Regi, an Baroni.
- 117 Barones, & Pralati in facultate infeudandi equiparantur per Iserniam.
- 118 Baro non potest solus concedere feudum deuolutum per prius concessum cum assensu Regis, licet ut sub eo teneatur, & nu. 119.
- 119 Baronia est castrum habens sub se feudum quaternatum.
- 120 Feudum planum, & de tabula potest sub Rege considerari.
- 121 Rex potest infeudare ut Comes, si tenet Comitatum sibi apertum.
- 122 Excadentia dicuntur res consueta alijs cōcedi per Comites, & Barones.
- 123 Feudi pars diuisa est feudum de per se .
- 124 Casale si eximitur, & separatur à Ciuitate, retinet priuilegia.
- 125 Natura feudi si alteratur in uno remanet in alijs.
- 126 Assensus generalis super alienatione feudi, prodest, ut possit alienari cuiunque.
- 127 Assensus alienandi in unam personam non extenditur ad aliam.
- 128 Assensus causa finita finitur assensus.
- 129 Afflictus reprehenditur de contrarietate in articulo an requiratur assensus utriusque in alienatione feudi plani, & de tabula.
- 130 Assensus interueniens in alienatione feudi habet vim inuestiture.
- 131 Excadentia quomodo efficiantur demanialia Baronia .
- 132 Res Ecclesie consueta concedi, ut efficiatur de mensa quid requiratur; in quo plures opiniones recitantur.
- 133 Episcopus si iurat non infeudare nisi feudum nouum, an possit infeudare feudum deuolutum post annum.
- 134 Descriptio inter alia bona Ecclesie de mensa sufficit, ut res solita concedi efficiatur de mensa.
- 135 Prescriptio quadraginta annorum requiritur ad inducendum certum statum in Ecclesia .
- 136 Vassallagium quanto tempore acquiratur, secundum Iserniam, & ius commune.
- 137 Descriptio expressa, vel tacita inter alia bona mensa requiritur ut res efficiatur de mensa Ecclesie .
- 138 Ecclesia habet fiscum.
- 139 Intellectus l. si vacantia. C. de bon. vacan. ut non loquatur in rebus quas alias fuerunt fisci.
- 140 Res de facili redeunt ad suam naturam.
- 141 Barbatia reprehenditur .
- 142 Emphyteusis si non renouatur consanguineis, an & quando fiat iniuria .
- 143 Baro an possit feudum planum, & de tabula sibi deuolutum per se retinere in demanio, vel teneatur precise illud alij concedere; in quo duae opiniones recitantur .

Fundi

- 144 *Fundi constituuntur destinatione patrisfamilias.*
- 145 *Vnio pradiorum separatorum quomodo inducatur; & quomodo separatio.*
- 146 *Baro si in pluribus castris deputaverit unum Capitaneum, & unū Aerarium; vel si in una Baronia unita plures officiales, aut Aerarios à tempore immemorabili, non prescribit unionem, aut segregationem.*
- 147 *Voluntas facto declaratur.*
- 148 *Baro si facit describi excadentialia in inuentario aliarum rerum demanialium tempore reintegrationis, ex hoc demanialia fiunt.*
- 149 *Libri principium ostendit id, de quo liber loquitur.*
- 150 *Feudum si reperitur descriptum in libro feudorum quaternatorum, est quaternatum.*
- 151 *Baro si vult conseruare facultatem concedendi excadentialia post denolutionem, debet protestari, quòd non vult unire.*
- 152 *Protestatio in actibus dependentibus ex voluntate unius, tollit consensum ab actu sequenti.*
- 153 *Clausula in priuilegijs, quæ de demanio in demanium, quæ de seruitio in seruitium, quid operetur.*
- 154 *Rex tenetur alteri concedere Baroniam sibi deuolutam, & non sibi appropriare.*
- 155 *Clausula, quæ de seruitio in seruitiū, quid operetur.*
- 156 *Verbum, potest, non importat necessitatem.*
- 157 *Iser. in c. 1. de controu. seu. apud pares terminan. declaratur contra Capitulum.*
- 158 *Seruitij quantitas in feudo plano, & de tabula.*
- 159 *Rex habet interesse, ut sui feudatarij vadant magis associati.*
- 160 *Incorporatio feudorum deuolutorum cum Baronia est utilis Regi.*
- 161 *Affensus non requiritur quando sit aliquid in augmentum Baronie, & non sit commutatio de persona ad personam.*
- 162 *Feudum planum, & de tabula potest refutari Baroni sine assensu Regis.*
- 163 *Paris de Puteo impugnatur.*
- 164 *Baronis assertioni an stetur, quòd res sit excadentialis, & nu. 172.*
- 165 *Affertioni Episcopi, quòd feudum est antiquum, an stetur.*
- 166 *Affertio non probat inter personas prohibititas.*
- 167 *Feudum in dubio presumitur antiquum vassallo possidente.*
- 168 *Confessio Prælati præiudicat Ecclesiæ quando habet pro se iuris presumptionem.*
- 169 *Feudum presumitur nouum, si possidetur ab Episcopo.*
- 170 *Episcopus tenetur inuestire vassallum de feudo, si producit duas, vel plures inuestituras, immò unam, secundum Gloss.*
- 171 *Fiscus si detinet in sequestro vigore c. regni ex presumptuosa feudum, non est successor onerandus strictioribus probationibus.*
- 172 *Affertio, quòd feudum est antiquum, facta per Prælatum in inuestitura antiqua.*
- 173 *Feudum presumitur antiquum in iudicio possessario.*
- 174 *Confessio Prælati admittit probationem in contrarium.*
- 175 *Gloss. . . reprehenditur.*
- 176 *Inuestitura dum fit non inquiritur de titulo; secus hodie in Regno.*
- 177 *Inuestitura ut dicatur antiqua, est necesse, ut excedat centum annos.*
- 178 *Baro habet intensionem fundatam, si conuentus possidens infra fines, fatetur rem feudalem.*
- 179 *Rex habet intensionem fundatam cum quis confitetur rem feudalem.*
- 180 *Baro dicitur procurator fisci in rem propriam.*
- 181 *Baro habet intensionem fundatam in his, quæ sunt infra fines feudi, alio non*

- non possidente.*
- 182 *Allodialē præsūmitur territorium intra fines feudi alio possidente.*
- 183 *Barones in montibus, nemoribus, aquis, an habeant intentionem fundatam de iure communi.*
- 184 *Baro utrum possit concedere rem excadentialem alterādo naturam primæ inuestitura.*
- 185 *Praëlatus an possit infeudare solita promasculis, ita ut succedant masculi, & femina.*
- 186 *Consuetudo tantam habet de effectu, & potentia, quantum de usu.*
- 187 *Infeudatio solita fieri per Praelatos pro masculis, si fiat pro masculis, & feminis, an corruat in totum.*
- 188 *Emphyteusis, si est solita concedi usque in tertiam generationem, si concedatur in quartam, vel in perpetuum, an corruat in totum.*
- 189 *Dictio, penitus, quid significet.*
- 190 *Vtile non vitatur per inutile in separabilibus.*
- 191 *Intellectus S. profecto de l. Corrad. secundum Doctores, quos Auctor reprehendit, cum nouis considerationibus.*
- 192 *Baro si infeudat aliter, quam sit consuetum, an in totum infeudatio sit nulla.*
- 193 *Feudum totum amittitur, licet alienetur pars in contemptum domini.*
- 194 *Baro an possit rem excadentialem, solitam concedi laicis, infeudare Ecclesiam, vel vniuersitatem.*
- 195 *Praëlatus an possit solita concedi certis personis, alijs concedere, puta Vniuersitati, aut Ecclesie.*
- 196 *Baro potest sine assensu concedere terras parum utiles, sub certa annua perceptione fructuum.*
- 197 *Baro an possit rem sterilem, reductam ad culturam, postea deuolutam, concedere sine assensu Regis.*
- 198 *Praëlatus an possit rem incultam concessam, melioratam deuolutam, concedere sine solemnitate.*
- 199 *Verbum, Videtur, denotat arbitrium boni viri.*
- 200 *Praëlatus tenetur acquirere Ecclesie data opportunitate.*
- 201 *Tutor tenetur acquirere pupillo data opportunitate.*
- 202 *Effectus consummatus non cessat cessante causa.*
- 203 *Verbum, liberè, quid importet.*
- 204 *Constitutio Regni est interpretanda, ut deroget iuri communi quantum minus fieri potest.*
- 205 *Barones in Regno non possunt infeudare feudum.*
- 206 *Barones in Regno an infeudent burgensaticam.*
- 207 *Afflictus non intelligit Iferniam.*
- 208 *Exceptio debet esse de regula.*
- 209 *Intellectus consuet. Regni quoniam frequenter.*
- 210 *Vassalli demanij Regis non possunt transire ad castra Baronis.*
- 211 *Baro non potest recipere iuramentum fidelitatis sine assensu Regis.*
- 212 *Iuramentum fidelitatis est prestandum antequam habeat feudi possessionem.*
- 213 *Barones prohibentur usurpare Regiam iurisdictionem.*
- 214 *Burgensatica an possint fieri feudalia in prauidicium vniuersitatis.*
- 215 *Rex debet providere ne vassalli deueniant in paupertatem.*
- 216 *Seruitium pro incremento feudi quando debeatur.*
- 217 *Feudum concessum sub annuo redditu in pecunia, vel fructibus non est proprie feudum, sed intelligitur quando non in feudum.*
- 218 *Feudum cohaeret magis personae, quam patrimonio.*
- 219 *Pater an habeat usumfructum in feudo filij, explicatum optime per Auctorem cum nouis considerationibus.*
- 220 *Feudum an sit peculium castrense, quasi castrense, vel aduentitium.*
- 221 *Filius familias potest dari aliquid, ne patri*

patri ususfructus acquiratur.

222 *Fructus feudi aduentitij an sint communes patris, & filij simul habitantium, & nu. 243.*

223 *Pater an habeat ususfructum in feudo filij plano, & de tabula, & in fructibus à feudo separatis.*

224 *Feudum est seruitus.*

225 *Seruitus seruitutis esse non potest.*

226 *Patri an saltem acquiratur commoditas in feudo filij, si non ususfructus, & nn. 244.*

227 *Fructus feudi postquam sunt separati, non dicuntur feudales.*

228 *Pater an habeat ususfructum in usufructu filio legato.*

229 *Feudum magis coheret personæ, quam patrimonio, optime probatur, & maxime quando est ligium.*

230 *Hypotheca tacita non comprehendit feudalialia, tam illa, quæ cõpetit uxori, quam illa, quæ competit pro legato.*

231 *Filius non potest alienare bona, in quibus pater habet ususfructum.*

232 *Bona aduentitia filij an veniant in publicatione bonorum.*

233 *Feudum hereditarium dicitur etiam ex pacto, & providentia, & in successore dicuntur tot donationes.*

234 *Affecuratio vassallorum successit in Regnoloco inuestitura.*

235 *Pater non habens ususfructum in feudo filij, an procedat ex dispositione hominis, vel ex dispositione legis.*

236 *Afflicti non intelligit Iser. in consist. Regni minoribus.*

237 *Iser. in consist. Regni minoribus declaratur.*

238 *Pater, qui non habet ususfructum, quando possit administrare, vel non.*

239 *Pater an possit impedire administratorem feudi materni, relictum per matrem filio.*

240 *Pater, qui non habet ususfructum in feudo filij, an sit legitimus administrator.*

241 *Mater an possit relinquere administratorem in feudo filij; & quid in auo materno.*

242 *Balius an possit feudum administrare sine Regis licentia; & quid in administratore relicto per matrem.*

243 *Filius familias feudatario an sit dandus balius, curator, vel administrator.*

244 *Intellectus c. 2. de fratrib. de nou. benef. inuesti.*

245 *Aluarot. in d. c. 2. de fratrib. de nou. benef. inuest. reprehenditur.*

246 *Pater an habeat commoditatem, quando est relictus usus, vel ususfructus filio, finito usu, vel usufructu.*

247 *Pater, ubi habet commoditatem in bonis aduentitijs filij, est legitimus administrator.*

248 *Filius tenetur alere patrem de fructibus feudi, deducto seruitio, de fructibus peculij castrensis, & de fructibus beneficij.*

249 *Consuetudo Neapolis, quæ in alimentis diuidit fructus bonorum inter patrem, & filium, an comprehendat bona feudalialia intus districtum.*

Repe-

Repetitio c.1. de his, qui feudum dare possunt.

IN principio explicatio-
nis huius li-
bri feodorū
non inutile
erit disere-
re vim eo-
rum, quæ in hoc opere conti-
nentur; an sint locales consue-
tudines, vel potius pro legi-
bus vbiq̃ue ab omnibus obser-
uandæ in feudalibus quæstio-
nibus: & præcipuè vtrum in
hoc Regno, deficiente in causis
feudalibus lege scripta, aut con-
suetudine præscripta, sit neces-
sariò secundum decisa in hoc
libro iudicandum. Et exordien-
do primo ab articulo generali
quid alibi quam in Regno; duæ
sunt in hoc articulo opiniones;
vna negatiua, altera verò affir-
matiua.

Opinionem negatiuam, quòd
2 liber iste, quatenus non conti-
net leges Imperatorum, quia
illæ communiter excipiuntur;
non debeat pro lege seruari, tã-
quã continens vel locales con-
suetudines, vel dicta Oberti de
Orto, & Gerardi Capagisti, aut
aliorum iuris peritorū; & quòd
causæ feudales sint, deficiente
consuetudine Regni, iudicandæ
secundum ius commune Ro-

manum, tenent Hostiæ. in rub.
de immunitate Ecclesiarum. §.
in quantum, vers. si verò pater-
num, Oldr. in cons. 159. in 2.
dubio, quem refert, & sequitur
Alb. in rub. C. de dona. Anto. de
Butr. in cap. 2. extra de feud. vbi
Imo. Petr. Iaco. in practica, ex
quibus causis debet vassallus
amittere feudum, de successio-
ne feudi nu. 6. & 7. Bellame. in
cons. 48. col. 2. Anto. de Prato-
uet. in proæmio lib. feodorum
in 7. col. vt refert Curt. in tract.
feud. in 1. quæst. principali, Mar-
tinus de Sylla, vt refert Zabar.
in d. cap. 2. & in hanc partem
inclinat etiam Didac. Couar. va-
riarum resolutionum lib. 1. cap.
15. num. 14.

Rationes præcipuæ, in qui-
bus isti fundantur; sunt primò,
quia non habent dicta istius li-
bri formam legis, de qua in l.
humanum. ff. de legib. ex forma
namque partium concluditur
esse totius, l. adeo. §. cum quis.
ff. de acquir. rer. dom. Secundò,
quia vel Auctores istius libri
fuerint Ober. & Gerar. secundū
vnā opinionē; vel solus Ober-
tus, secundum aliam; isti non
habuerunt potestatem legis con-
dendæ, quæ debet per publica
documenta ostendi, in l. vnica.

C. de

C. de manda. prin. & idem est non esse, & non apparere. l. in lege. ff. de contrahen. emp. Tercio dicunt, quòd liber iste continet còsuetudines locales, Mediolanenses scilicet, Cremonenses, & alias : sed consuetudo localis non seruatur in vniuerso, S. ius autem ciuile, Instit. de in re nat. gent. & ciui. ergo, &c.

Contrariam opinionem, q omnia dicta in hoc libro sint pro lege seruanda, tenet Iacob. de Belu. qui latius hunc articulum tractat in c. 1. §. notandum, de his qui feud. dar. poss. Odofred. in præludijs feud. vbi Bal. quæst. 2. Aluarot. quæst. 3. Ias. & Præpositus in principio, Zabar. in c. 2. extra de feud. vbi Abb. n. 21. Bal. in c. 1. de feudi cognitione, vbi Affl. Alb. in l. de quibus nu. 8. ff. de legib. Feli. in c. 2. col. antepenult. de rescriptis, Io. Rai. in cap. Imperialem, in rub. nu. 26. de prohib. feud. alien. per Feder. Caccialupus de feud. cogni. in c. 1. de modo studendi, versus finem, Claudius Seyfel. in speculo feud. in princ. col. 3. Curtius latissimè in tract. feud. prima parte, prima quæstione, Gugliel. Bened. in c. Raynutius, in verbo, & uxorem nomine, Adelasiam, prima parte fo. 50. nu. 91. Guido Pap. in sing. 450. Eguinarius Baro de iure beneficiorum lib. 1. tit. 2. Zasius, Pe-

trus de Rauenna, Petrus Lorio, Petrus Rebuff. in tract. feud. in princ. & Ioan. Ferrarius de feud. lib. 1. tit. 2.

Rationes istius communis opinionis aliæ concludunt aut tacitam approbationem eorum, quæ in hoc libro continentur, per Romanos Imperatores, aut expressam, aliæ verò, citra approbationem, concludunt obseruantiam de expressa approbatione. Fidem facit Odofred. in auth. cassa, & irrita. C. de sacrosan. eccles. vbi dicit, quòd cū Imperator Federicus Secundus transmisisset còstitutiones omnes, Authen. ad ciuitatem Bononię Doctoribus legum, vt eas aptarent sub titulis, Hugolinus de Fratis post Authenticam posuit feudales consuetudines, & liber ille fuit vocatus decima collatio: Odofredum sequitur Claudius Seyfel. Ioan. Ferrarius, Bal. Afflic. Io. Rayn. Præpo. Caccialup. vbi supra, & illam approbat Io. Andreas in d. c. 2.

Tacita approbatio Imperatorum multis modis consideratur. Primo, quia hic liber fuit lectus, & glossatus per Doctores solemnissimos tempore Imperatorum, potissimè in studio Bononiensi. Secundò, quia sciente Principe, saltem verisimiliter, sunt insertæ inter còstitutiones Imperiales. Terriò fuit appro-

B batus

batus in specie per Imperatores in legitimizationibus, in quibus derogatur cap. naturales, si de feudo defuncti milit. in 10. collatione, Imperator enim cum disponit circa actum inualidū, vel personā inhabilem, approbare videtur. l. quidam consulebat. ff. de re iud.

Alia rationes ultra expressā, & tacitam approbationem sūt, & primò consuetudo generalis est attendenda, quando alia nō inuenitur, l. de quibus. ff. de legibus: cum ergo non inueniantur alia consuetudines, istę sunt attendendę. Secundò hic liber est approbatus per ius canonicum, ut in cap. ex transmissa, & in cap. verum, de foro cōpetenti, ubi, quòd ius feudale sit attendendum. Tertiò communiter hic liber fuit habitus pro authentico; quia allegatur per glossatores vtriusque iuris: ergo facit ius, l. Barbarius. ff. de officio Prætor. Quartò dicunt, lites feudorum sunt decidende: sed in iure Romano nihil de feudis, in iure Longobardo patum: ergo per vim, secundum feudales consuetudines. Quintò ex eo, quòd est lectus, & glossatus sciente Principe verisimiliter, à tempore, cuius non extat memoria hominum in contrarium: ultra quod oritur approbatio tacitè, oritur priuilegium

legis, l. hoc iure. §. ductus aquar. ff. de aqua quotid. & æstiv. cap. super quibusdam. §. præterea de verb. signif. Sextò, quia non est absurdum alias Prouincias ligari ex consuetudinibus localibus, cum ius Romanorū sumpsit originem in partem à iure nō scripto, quo vna Ciuitas utebatur. §. & nō ineleganter, Inst. de iure nat. gent. & ciu. Septimò lex est omne, quod ratione cōsistit. §. quod verò, instit. de iur. nat. gent. & ciuil. sed naturalis ratio dicat id, quod in vlibus feudorum est diffinitum: ergo, &c. Octauò Iacob. de Bel. ubi supra, quem refert Io. Andreas, & sequitur Zabarella in dicto cap. 2. extra de feudis, circumscripta expressa, & tacita approbatione, & circumscriptis alijs rationibus, considerat feudales consuetudines esse obseruandas vbique ratione taciti pacti, & conuentionis: cum enim feudum datur, videtur dari secundum naturam feudi, contentam in hoc iure consuetudinario, argum. l. cum quid. ff. si certum petatur; & totum ius feudorum, ad quod refertur inuestitura feudi, censetur in ipsa inuestitura inesse, leg. asse toto. ff. de hæredibus instit.

Hæc sunt in effectū, quæ Doctores dicunt in hoc articulo, ultra

6 ultra Iser. licet sint in dicendo prolixiores. Quid dicemus nos? Videamus primò quanam fuerit opinio Iser. in hoc articulo, postquam in Regno tantam auctoritatem habet. Et quidem si veritatem amamus, licet Iser. ut varius in hoc articulo allegetur; tamen verè voluit, quòd liber iste, quatenus non continet leges Imperatorum, non sit pro lege allegandus, nec sit seruandus, nisi quatenus decisa sint rationabilia: & ista fuit in effectu eius opinio, ipse namq; articulum istum magis latè tractauit in præludijs primæ quæst. vbi etiam se remittit ad dicta, per eum in cap. i. de feud. cognit. & simul iungendo vtrobiq; dicta per ipsum, sine dubio satis apertè constat ita voluisse firmare: recitat namque Isern. in præludijs in effectu argumenta, & rationes Iacob. de Bel. & Ioan. Andreæ, quibus affirmabant hunc librum auctorizabilem, & pro lege seruandum, paucis tamen additis: & quia, inter alias rationes erat, quòd lex est omne quod ratione consistit, & quod ciuile, & naturalis ratio dicat, quod in vñbus feudorum diffinitum est; ipse ex hoc infert, ergo ratio, quæ consuetudines suasit, intuenda est; remittens se ad exemplum de vsu rationabili, & irratio-

nabili, tradita in cap. i. de feudi cognitione: & verius finè quæstionis iterum inferendo concludit, dicens: Non ergo seruatur dicta Oberti de Orto quia, ipse dixit, sed quia sunt rationabilia. Et licet, dum postea subdit hoc argumentum, scilicet, quòd sit consuetudo feudorum obseruanda quia rationabilis, non multum vrgere, quia si seruatur ut rationabilis, non seruatur ideo quia scriptum est in libro feudorum; videatur innuere, quòd ex alijs rationibus sit concludendum consuetudines feudales esse obseruandas; tamen statim subnectit rationes, quibus concludit non esse obseruandas: dicit namque quomodo vsus vnius Prouinciæ ligabit aliam? & si in expresse consensu, quod est in pacto, si est præstitus in vno, non trahitur ad aliud, vel ad aliam rem; multò minùs in consuetudine, quæ habet tacitum consensum; trahetur tamen in alijs negotijs, vel alijs rebus, vel personis, inter quas inducta est: & sic terminat verba sua Isern. in hac quæstione. Addamus modo id, quod dicit in cap. i. de feud. cognit. dicit namque in principio, quòd hic liber feudorum dicitur vsus & consuetudines feudorum, quia non possunt hæc pro le-

B 2 gibus

gibus Imperatorum allegari; quia hic Obertus non fuit Imperator, sed Iurisperitus, qui compilauit consuetudines, quæ in tantum sunt authorizabiles, & allegabiles, in quantum sunt rationabiles, ut plene dictum est in præambulis: & paulo post dat exempla de usu rationabili, & irrationabili: Exemplum usus irrationabilis est, secundum eum, in cap. 7. qui testes sunt necessarij ad probandam nouam inuestituram; ubi, licet dominus confiteatur fecisse inuestituram, non valet nisi probetur inuestiuisse coram paribus: & quod femina non admittitur ad testimonium ferendum in hoc: dicit namque hunc usum irrationabilem, & proinde seruandum ubi est. Exemplum de usu rationabili in cap. si facta, si de feudo defun. milit. ubi facta inuestitura, dominus cogetur possessionem tradere præcisè, nec liberatur præstando interesse: immò dicit hunc usum rationabiliorem esse lege scripta; quasi quod de iure communi secus esset, quod liberetur quis præstando interesse; in quo si Ifern. decipitur, alibi videbimus. Videtis ergo quomodo Ifern. in præludijs, ubi virtualiter dicta in cap. 1. de feud. cognit. sunt inserta

propter vim relationis, manifeste disputando firmavit conclusionem istam in articulo generali, quod consuetudines feudales non sunt obseruandæ ut leges, nisi quatenus sint rationabiles.

8 Vnde decipiuntur Iason in præludijs, & Curtius in prima quæst. qui allegant Ifern. in præludijs tenentem esse librum feudorum pro lege obseruandum: & hanc opinionem tenuisse Ifern. & ita voluisse in præludijs satis constat ex eo, quod dixit in cap. si vassallus in cap. Titius, si de feud. defun. mil. in c. 1. nu. 5. de nat. succ. feud. in cap. 1. quæ sit prima causa beneficij amittendi, in cap. 1. nu. 94. quæ sint regalia in cap. 1. ex quibus caus. feud. amitt. in rub. hic finitur lex, in c. 1. de Capitaneo, qui curiam vendidit in c. 1. in vers. his enim cogentibus, si de inuestitura inter dominum, & vassallum quæstio oriatur in cap. 1. vers. ubi autem, num. 2. de alienatione feud. paterni, in cap. sanctimus num. 10. quo tempore miles in c. 1. in fine, an mutus, vel imperfectus, in c. 1. an agna. in cap. 1. num. 3. de controuer. inter vassall. & alium in cap. 1. nu. 3. quibus mod. feud. constit. potest in c. 1. de feu. non hab. propriam naturam feud. in fine in vers. hoc capitulum in c. 1. §. fed

sed nec alia iustior nu. 41. quæ sit prima causa beneficij amittendi, in c. 1. nu. 3. quibus mod. feud. const. potest, in cap. 1. vers. & cum datur, in fine, de consuet. recti feudi, in quibus omnibus locis Iser. vel generaliter, vel in casibus particularibus tenet istam opinionem, & declarat ita voluisse in præambulis. Constat etiam semper fuisse hanc eius opinionem; quia ita voluit in c. in generali, si de feudo defun. mil. in c. 1. §. item eadem lege, de notis feudorum, in c. si facta, n. 2. si de feud. defun. mil. in c. domino, eod. tit. in c. 1. §. his consequenter nu. 20. hic finitur lex, in c. 1. §. si quis miles nu. 3. Imp. Lothar. in c. 1. n. 4. de feud. guardiæ, in constit. Regni quadriennalem in fin. & in constit. vt de successionibus, in verbo fratres. Immo in tantum Iser. voluit, quod istæ consuetudines non sint seruandæ, nisi quatenus rationabiles, quod dum illas interpretatur, nititur rationi consonas eas reddere, vt seruari debeant: & ita facit in cap. 1. vers. his cogentibus, si de inuestitura inter dominum, & vassallum, & in c. 1. in fin. an mutus vel imperfec. Consueuerunt præterea moderni super Iser. allegare Iser. tenentem eandem opinionem in c. 1. de fil. nat. ex matrim. ad morganicā cōtracto, in

c. mulier, & in c. filius, si de feu. defun. mil. sed verè Andreas ibi loquitur in casu particulari in terminis consuetudinis, quæ enunciat in dict. cap. 1. de fil. nat. quæ localis erat, scilicet Mediolanensis; & fuit recitata tantum, & non approbata, secundum Bald. & Aluarot. in cap. 1. de feud. cogni. sunt enim in libro feudorum consuetudines quædam particulares recitatæ tantum, & non approbatæ; inter quas est illa, de qua loquitur dictum capitulum, & aliæ similes, secundum eos similiter ad idem allegatur Iser. in cap. 1. §. ex eadē lege de leg. Corrad. & in c. Imperialem, in §. nec dominus num. 43. de prohib. feud. alien. per Federicum, & pariter non loquitur in consuetudine generali, sed Mediolanensi, quæ nunc in lib. feud. recipitur, nunc rejicitur, vt videbitis in c. 1. de his qui feud. dar. poss.

12 Varietas, quæ consideratur in Isern. & quod alibi voluerit, quod liber feudorum sit ubique obseruandus, oritur principaliter ex eo, quod scribit in cap. 1. nu. 13. qui succ. ten. lo primo, ex cuius verbis, si rectè attendantur, non insurgit contrarietas: tractat namque Iser. simpliciter de validitate inuestituræ, quæ sit de feudo viuentis: & dicit, quod valida est, quia fulci-

B 3 tur

tur iure feudorum, quod testificatur sic esse in usu, non obstante, quod supra considerasset, quod esset prauus usus, cum pariebat tristissimos euentus: & proinde, quod non debuisset obseruari tanquam ratione carens; tamen Iser. non aperit an loquatur vbique, vel vbi vigebat generaliter illa consuetudo; & eius quaestio de validitate inuestiturae potest ita concludere in loco vbi generaliter moribus sic receptum erat, sicut alibi: immo rationes, quas adducit, concludunt in loco, vbi ita erat in usu; quod satis indicant illa verba: Cum isti usus sint prauus, deberent censerī corruptela, & non seruari, tanquam ratione carentes: non enim loquitur per verba affirmatiua, sed per verba persuasiva, non deberent seruari; quae verba iam bene conueniunt, etiam dum tractatur an consuetudo praua sit obseruanda in loco, vbi viget.

Ponderatur etiam Iser. quod voluerit eandem opinionem affirmare in c. 1. de feud. guar. ibi, sed nō est hic lis, prima col. sed certē ibi multo minus indicat fuisse huius opinionis: laborat namque Iser. in ponendo exemplum in illo cap. vbi quod feudū guar. reuocatur post annum, & pretio dato non resti-

tuto, & inter alia exempla considerat, quod forte erat officiū, seu ministerium, quod durabat per annum, infra quem illa lex statuit, quod habeat feudum, pro suo labore donec gerit officium, & facit seruitium illud: contra quod exemplum opponit quomodo post annum non potest habere, non videtur ratio pro sustinendo exemplo; subdit: Nisi dicatur, q. haec pactio erat inhonesta, vt custodia; castrum; vt habeas illud in feudū; quasi sit nedum de quota parte litis, sed de toto eo, quod guardandum committitur, hoc est contra bonos mores, l. salarium. ff. mand. Subnectit demum in exemplo ibi non esse litem, vt habeant locum illa iura, quae talem improbant pactionem; ac postea alias rationes allegat, ex quibus etiam secundum terminos iuris communis tollit oppositiones, & transit ad alia exempla; in quibus firmabat pedes. Videtis quomodo isti intendunt Iser. ponderare per partes, arguendo a contrario sensu ex verbis ipsius, & inepte satis: dicit Andreas, quod in illo c. non erat lis an iura Romana, quae improbant pactionem de quota litis, habeant locum: ergo iura Romana non sunt obseruanda in feudis, sed ius feudorum; non aduertentes, quod Iser.

Iser. hoc dicit in positione exempli super illo cap. in quo non residet; & quod postea etiā secundum ius Romanum fundat decisionem illius capituli; & quod potest Iser. intelligi in loco, ubi ius feudorum observatur; ita quod non concluditur, quod generaliter sit ubique observandum; Sed cur ita mendicare debemus voluntatem Iser. si sumus plusquam omnino certi suæ opinionis tot vicibus declarata non obscure, non obiter, sed disputando articulum, ac demum in loco, ubi in specie tractabatur de iure, quod erat observandum in decidendis questionibus feudalibus, scilicet licet in cap. 1. de cogni. feud. & saltem ita est intelligendus Iser. ad evitandam varietatem: unde meo iudicio decipitur Camer. in repet. cap. imperialem, fol. 81. lit. C. & fo. 82. lit. B. de prohib. feud. alien. per Fed. qui tenuit, quod ius feudorum debeat servari, etiam quod non sit rationabile, & dicit quod Iser. ita tenuit, & rectius in locis proximè allegatis, licet alibi aliter dixerit.

Sed si varietatem Iser. ponderare volumus, aliunde potest considerari; nam in articulo generali nunc excipit leges Imperatorum in hoc lib. insertas, ut in d. cap. si vassallus, in d. cap.

Imperialem nu. 13. in c. 1. nu. 8. de cap. Conrad. in c. 1. §. si quis miles nu. 3. Imperator Lotharius, in cap. 1. hic finitur lex, in c. 1. constitutiones Lotharij, & in constit. Regni quadriennalē, modo nec leges Imperatorum excipit, ut in cap. 1. quōt testes sint necessarij ad probandam feudi ingratitudinem, ubi dicit, quod etsi probaretur illam legem editam ab Henrico Imperatore, non haberet locum, nisi ibi consuetudines feudales serventur. Sed hæc varietas salvuari potest, quia pro concordia dicendum est, quod dum excipit leges Imperatorum, loquatur extra Regnum; dum non excipit, loquatur in Regno.

15 Quid dicendum? duæ potissimum rationes me compellunt ad tenendum opinionem, quod liber hic feudorum sit ut lex observandus. Prima est expressa approbatio istius libri per Imperatorem Federicum Secundum, quæ approbatio non potest dici satis non constare, ut sola sua auctoritate contentus 16 dicit Auctor Glos. . . in rub. nu. 45. Constat namque satis, atque satis: & ultra dicta aliorum, advertatis, quod Odoffred. fuit tempore dicti Imperatoris, & in Civitate Bononiæ, ubi de ordine Federici præsupponitur et fuisse factam hanc approbationem

nem, præceptor namque Odofredi fuit Iacob. Balduin. qui floruit in anno 1240. testatur namque Odoffredus in Authē. habita. C. ne filius pro patre, tēpore Azonis vidisse in Ciuitate Bononiæ decem millia scholarium, & ipse Odoffred. floruit in anno 1260. vt testatur additio super Odoffred. in principio trium librorum Cod. composuit comentum super ff. & C. in anno 1252. vt testatur Cotta in memorabilibus, in tract. de iurisperitis; Imperatorē Federicū Secundum fuisse coronatum in anno 1220. in festo S. Martini in Ciuitate Bononiæ testatur Decius in Auth. cassa, & irrita. C. de sac. san. eccles. & tam coronationem dicto tempore, quā mortem in anno 1259. in circa omnes Chronistæ testatur. Vnde cōstat Odofredum fuisse testem de visu: & de hac approbatione fidē facit Chronista noster Collenutius in compendio historiarum Regni Neapolitani lib. 4. dum loquitur de Federico Secūdo Imperatore, qui fuit etiā Rex huius Regni: & satis est verisimilis hæc approbatio, quia videmus, 17 quod post librum feudorum sequitur constitutio de statutis, & consuetudinibus contra libertatē Ecclesiæ inductis, quæ fuit ædita à dicto Imperatore

Federico Secundo, licet Andreas illam ascribat Federico Primo, qui mortuus fuit in Armenia, secundum eum in rubr. dictæ constitutionis; quod est falsum, secundum omnes, & ita dicit Decius in Authen. cassa, & irrita, C. de sac. san. eccles. quæ Authen. est sumpta à dicta constit. de statu, & consuetudine contra libertatem Ecclesiæ, vt aduertit Glos. . . . in rub. nu. 43. Aluar. in cap. 1. 1. col. de pac. ten. & in d. rub. de statu, & consuetud. & testatur Collenutius vbi supra.

Secundum argumentum, quod satis vrget, ita formatur: 18 Contrahentes, licet non ligentur consuetudine municipali alicuius Ciuitatis, aut Prouinciæ; possunt tamen ex pacto illi consuetudini se submittere, Ant. de Butr. in cap. 1. nu. 3. de sponsal. notat hoc ex illo tex. vbi fit mentio, quod quidam Gallus contraxerat matrimoniū sub lege Saxonum, Signor. de Amod. in const. 69. in fine, qui dicit, quod consuetudo illa inest, Dec. in const. 402. num. 2. 19 qui loquitur in eo, qui non est in Regno, & contraxerat matrimonium secundum morem magnatum Regni. Ponamus modo consuetudines istas feudales non approbatas non generales, sed locales prouinciæ

Lom-

Lombardiæ, vnde contractus iste feudalis sumpsit originem, vt tenentes contrariam opinionem asseuerant, illi qui extra illam Prouinciam contractum hunc fecerunt in propria Prouincia incognitum, in his, in quibus ex pacto aliter non cōuenerunt, submiserunt se consuetudinibus illis localibus, quæ simul cum contractu feudi introductæ erant, & inoleuerant. Erant namque consuetudines istæ, licet in illa Prouincia, localiter introductæ, proindè obseruandæ vt pars illius contractus, argumento l. cum quæritur. ff. de admin. tut. vndè ex pacto essent consuetudines istæ in omni Prouincia obseruandæ, in his tamen, in quibus pacto iuxta contractum feudi aut lex, aut consuetudo illius Prouinciæ non derogauit: sicuti si hodie Gallus quidam, aut Hispanus in
 20 contractu matrimonij antefatum promitteret, vt hic Neapoli vtimur; nonne etiam consuetudo, quæ in hac patria obseruatur, vt redeat ad liberos vt patris hæredes, obseruanda est, & alia, quæ de antefato dicuntur?

21 Vnde videmus, quòd consuetudines feudales sunt etiam seruandæ in feudis Ecclesiasticis, & inter personas Ecclesiasticas, vbi aliter lex Canonica

non ordinauit: quia illæ consuetudines sunt natura feudi, cū origini feudi sint annexæ; & Ecclesia accipiens feudum, astringit se ad seruandum iura, quæ de feudis disponunt. Probat tex. in cap. cæterum, de iudicijs, vbi Bal. in principio hoc dicit, tenet Aluarot. hic, Ancharan. in cons. 174. incipiente, Dominus Lazarus, Felin. in cap. 2. colum. antepenult. de rescript, Clau. Seyfel. in speculo feud. 1. part. de feud. cogni. in fin. latè Ias. in præludio feud. colum. 2. in fine.

22 Descendo nunc ad quæstionem in Regno; & in hoc, si tenemus opinionem affirmatiuā, quòd liber feudorum debeat pro lege vbique seruari, vt supra firmauimus, & ex dicendis etiam in hac quæstione apertius demonstrabimus; vnica tamen
 23 tùm remanet difficultas, quia, Regnum hoc exemptum est ab Imperio; vnde Rex huius Regni Monarca appellatur; concludit glos. in proœmio constit. Regni, Ifern. in cap. 1. vers. valuaiores nu. 11. de his qui feud. dar. poss. glos. autem in consuetudine Regni, vt de success. in verbo iniuriam nullus, vers. ex aduerso, concludit, quòd liber de vsib. feud. obtinet in Regno Siciliæ: nam omnia, quæ per Regni constitutiones circa feuda,

da, & vassallos dicuntur, vt de alienatione feudi, de assurationibus, de fellonia, & alijs multis, ab vsibus feud. processerunt, licet super his constitutiones Regni in multis articulis addant, & mutant. Considerat etiam, quod consuetudo ante constitutionem Regni in aliquibus, quod fœminæ non succedant, erat de vsib. feud. in cap. 1. de succ. feud. & per l. in aliquibus, tollitur, & sic consuetudo, quod feuda nullo tēpore pręscriberentur, erat similiter de vsib. feud. §. 1. de capit. Corrad. §. 1. de prohib. feud. alien. per Feder. tollitur per cōstit. Regni consuetudinem. Vnde dicit ipse, quod constitutio Regni non corrigeret illas consuetudines feudales si non seruarentur in Regno: & propterea vbicunque aliquid constitutio Regni non immutat; seruari debet illud ius antiquum de vsibus feudorum, vtpote ius commune; quia illud Romani sanxere Principes, quorum est proprium communem statuere legem: quod notate ad primam quæstionem, quia etiam hic affirmat ius feud. ab Imperatore confirmatum, contra auctoritatem Isern. qui in 1. quæst. excepit leges Imperatorum; in hac concludit, quod tam vsus feudorum, quàm leges Impe-

ratorum insertæ in libro feudorum, non ligant in hoc Regno, nisi quatenus sunt rationabiles; ea ratione attentata, quia Regnū Siciliæ exemptum est ab Imperio, & quia est peculiare patrimonium Ecclesiæ Romanæ: ita voluit in præludijs feudorū quæst. 3. in c. Imperialem. §. firmiter. nu. 30. & nu. 34. vbi dicit, quod in tantum non habet lo-
24 cum, quod ius Regni nec distinguitur per illa iura, & in §. nec dominus, nu. 44. de prohib. feud. alien. per Feder. in cap. 1. quot testes sunt necessarij ad probandam feudi ingratitude, & in constit. Regni vt in successione, in verbo fratres.

Hic articulus non est a Doctoribus Regni discussus, vt videtis: ex vna parte concurrat auctoritas glos. ex alia auctoritas Iser. vtraque quidem maxima est; sed auctoritatibus, & ratione sequor opinionem glos. cōtra Iser. Ita igitur tenuit Bartholomeus de Capua in cōstit. Regni foriudicatorum bona, dicens, quod quicquid nō mutatur de iure constitutionum Regni in consuetudinibus feudalibus, remanet incorrectum. Item in constit. si quando, vers. in alijs autem, idem tenet Afflict. ibi num. 6. versus finem, ita etiam ante istos tenuit Roffred. Beneuentanus in quæstione

ne Sabbatina §. 3. in fine, qui tractans quæstionem si vassallus habet duo castra sub vno feudo, alienando vnum castrum, an debeat priuari toto feudo; & dicit, quod licet de rigore iuris, quia quid indiuiduum, & ex alijs ita esset dicendum; tamen contrarium concludit, cum ita caueatur in vsibus feudorum, & vsus feudorum seruentur in Regno Apulee. Et notate, quod hic Roffred. fuit tẽpore Federici Secundi Imperatoris, qui præsupponitur approbasse librum feudorum, immo fuit eius Consiliarius, vt ipse [Roffred. dicit in opere suo de libellis, par. 3. sub rubr. sacramentum cuiuslibet vassalli,] quãdo dicit vidisse iurare Comites, & Barones, quando venit cum Imperatore Federico domino suo ad coronationem. Ex quo etiã satis optime confirmatur conclusio supra in 1. quæst. firmata, quod Federicus Secundus librum feudorum approbauerit: & satis hanc opinionem probat cap. Regni apud Fogiam, vbi prouidetur de inuestitura petenda infra annum, & diem, & iuramento ligio præstando: & in principio dicitur, quod in hoc fuerunt consideratæ permixtim Constitutiones Regni, & Imperij.

Vltèrius quod sit liber feu-

dorum pro lege seruandus in Regno, quatenus constitutionibus ipsius Regni, aut consuetudinibus approbatis non contradicit, satis bene probatur in constitutione Regni, vt vniuersis: constat namque ibi, quod ille idem Imperator Federicus Secundus, qui librum feudorum approbavit, vt vidistis, & voluit, vt esset insertus inter ius commune Romanorum, cum vellet dare formã in Regno, quomodo essent causæ decidendæ voluit post Regni constitutiones; aut consuetudines approbatas, ius etiam Romanorum obseruari, quod etiam voluit in constitutione Cum circa, vt sic habeamus in Regno legem mandantem librum feudorum pro lege obseruandum: & ita non obscure voluit Isern. sibi contrarius, in constitutione cõstitutionem diuæ memoriæ, in verbo transactionis, vbi dicit, q. in illa constitutione, vbi prohibetur trãfactio super feudo, corrigitur expressim [tex. in cap. si vassallus, si de feudo defun. milit.] non enim esset tractandum de correctione legis, quæ non est obseruanda in Regno: & ita etiam sentit paulo post in fine dictæ constitutionis, dum quærit an illa constitutio corrigat illud, quod dicitur [in §. sed & res, per quos fiat inue-

inuestitura,] quòd est permiffa refutatio feudi inter agnatos; in quo articulo tenet, quòd non: tum quia rationabile est, tum etiam quia quod non corrigitur expreffim, remanet incorrectum. Sic etiam voluiffe videtur in [cap. 1. post num. 8. in prima addit. in prin. de natura, fuffeff. feud.] vbi tractans articulum, fi in Regno debet frater effe coniunctus ex illo latere, vnde prouenit feudum, prout est de iure communi feudi, [vt in c. 1. de gradib. fuffeff. in feudo;] vel fufficiat, quòd fit coniunctus ex vno latere tantum, ponderat ius feudorum, quæres fupplere ius Regni per ius feudorum, quod fatis effet extra propofitum, fi ius feudorum non effet in Regno feruandum: & paulò post ibidem num. 9. apertius hoc tenet; quia dicit, quòd tex. ille, qui excludit fœminas à feudi fuffeffione, est correctus per constitutionem Regni in aliquibus.

Et demum fi omnis ratio cefaret in Regno, fatis militat illa, quòd tam dans feudum, quàm accipiens videntur fe fubmittere legibus de feudis loquentibus in defectum legis, aut confuetudinis Regni, vt fupra fundauimus in articulo præcedenti, an ligent extra Regnum.

Omitto tractare latius feu-

dorum originem, in quo multum & fatis bene laborauit Marinus Freccia in præludijs fui operis, varias recitans opiniones an à Romanis legibus, an tempore Iuftiniani Imperatoris, an tempore Longobardorum Imperatorum introducta, vel aliter, prout quifque magis curiofus antiquitatis fuit fat est communem opinionem effe, quòd feuda fuerint Romanis Iurisconfultis, & antiquis Romanorum Imperatoribus incognita, oftendunt [Iacob. de Ardizo. in principio 2. rub. Ifer, in præludijs 4. quæft. Aluarott, in cap. 1. col. 3. de controuersia inueftit. inter domin. & vaffall. & in præludijs quæft. 7.]

29 Quæro tamen pro intelligetia totius libri feudorum, qui fuerint Auctores eorum, quæ in hoc libro continentur: In quo diuerfæ sunt opiniones [Ifer. in præludijs 1. quæft. n. 23.] tenet, quòd Obert. fuerit compilator iftius libri feudorum, fequitur [Aluarot. in præludijs, 2. colum. Claudius Seyfel. in Speculo feudorum in princ. Caccialup. de feudi cognit. nu. 2. & 3. qui dicit, quòd est communis opinio Iaf. autem in præludijs feudorum in principio tenet, quòd confuetudines iftæ fuerint fcriptæ per Obertum de Orto, & Gerardum Capagiftum, & Cur-

Curtius sequitur in tractatu feudorum, prima part. i. quæst. principali in prin.] Alij dicunt, quòd primus liber istarum consuetudinum sit Gerardi; secundus, & tertius sit Oberti; & volunt, quòd tertius liber duret vsque ad titulum, si de feudo, vassallus ab aliquo interpellatus fuerit, vbi dicunt incipere quartum librum: & quòd primus liber sit Gerardi, ponderat [tex. in cap. i. de feudo dato in vicem legis commissoria,] vbi improbatum feudum datum sub lege commissoria, situtum in primo libro: quæ sententia Gerardo attribuitur [in cap. i. §. similiter, de capi. qui cur. vendi.] quia secundum Obertum, vt ibi dicitur, non improbatum pactum.

Vos autem pro necessaria intelligentia hoc tantum aduertatis, quòd in hoc libro feudorum in illo titulo si de feudo vassallus interpellatus fuerit, recitatur sententia Gerardi, & Oberti; idem in pluribus titulis sequentibus, videlicet [in titulo hic finitur lex, in titulo de feudo foeminae, in titulo qui testes sint necessarii ad probandam nouam inuestituram, in titulo de l. Conradi. §. ex eadē. §. similiter, in titulo de controuersia inter dominum, & emptorem, in titulo de Capitaneo, qui cur. vend. per totum] & ex lectura eorum, quæ in illis continentur, satis constat, quòd non est scri-

ptura nec Oberti, nec Gerardi, cum ibi referantur opiniones, & sententiæ vtriusque, seu alterius ipsorum, & nunc recitantur tanquam opiniones diuersæ, nunc tanquam concordēs in eadem sententia: vnde sine dubio illa est scriptura aliorum Iurisperitorum, qui tunc causas feudales tractabant. Et pro opinione, quòd opus feudale Oberti incipiat in secundo libro, constat ex epistola dedicatoria, quæ ponitur in principio illius libri. Alia non satis constant, & non multum utilitatis afferunt: sat est notare, quòd tituli particulares, quos supra numeravi, non sunt nec Oberti, nec Gerardi, quod satis proderit pro intelligentia, vt inter legendum videbitis.

Successiue pro intelligentia istius tex. & plurium iurum feudalium, præmitto, quòd in hoc libro feudorum plura sunt nomina feudatariorum, primò namq; habemus Duces, Matchiones, & Comites: & sunt qui ab Imperatore sunt inuestiti de Ducatu, Marchia, aut Comitatu, c. i. quis dicatur Dux: isti quandoque vocantur Capitanei Regij, vel Regni, [vt in cap. i. de his qui feud. dar. poss.] quandoq; simpliciter Capitanei, [vt in cap. i. an marit. succed. vxor. in beneficio, in cap. i. de l. Conrad. in cap. i. apud quem, vel quos in cap. i. constit. Lothar.] quandoq; Potestates ap-
C pel-

pellantur vt [in cap. 1. quis dicatur Dux] aliquando Proceres vocantur, vt [in c. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar.] aliquando Principes Italiæ, vt [in c. Imperialē, de prohib. feud. alien. per Feder.] quandoque verò Seniores vocantur, vt [in cap. 1. & 2. quibus modis feudum amitt. in cap. 1. apud quem, vel quos, in cap. 1. de prohib. feud. alienat. per Lothar.] & sic Obertus, vel vterque, scilicet Obertus, & Gerardus promiscuè vtitur istis nominibus in hoc lib. feudorum.

- 31 Habemus secundò Valuasores maiores; & sunt qui à Ducibus, Marchionibus, & Comitibus, vel etiam ab Imperatore inuestiti sunt de aliqua plebe, aut plebis parte, vt in d. cap. 1. quis dicatur Dux: isti vocantur Maiores Valuasores, vt ibi in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. in cap. 1. de nat. feud. in c. 1. de feudo Marchiæ, in d. cap. 1. const. Lothar.] quandoq; Valuasores Regis, vel Regni, vt [in cap. 1. in princ. & in §. notandum, de his qui feud. dar. poss.] quandoq; Valuasores simpliciter dicuntur, vt [in cap. 1. de l. Conradi] & quandoq; Capitanei minores vocantur, vt [in d. c. 1. quibus mod. feud. amit.] quandoque etiam simpliciter Capitanei, vt [in d. c. 1. de his qui feud. dar. poss. in d. cap. 1. de nat. feud. & in d. cap. 1. de feudo Marchiæ, in cap. 1. an marit. succ. vxor. in

cap. 1. de feud. dat. mini. val. & in cap. 1. apud quem; vel quos] quandoq; Valuasores simpliciter appellantur, vt [in c. 1. de pace tenen. & in cap. 1. quis dicatur dux] quandoque etiam minimi Valuasores vocantur, vt [in cap. 1. de nat. feud.] vbi pro eodem ponuntur minores, & minimi Valuasores.

- 33 Habemus etiam per accidens minimos Valuasores: dico per accidens, quia isti vel sunt secundum Mediolanensem consuetudinem, vel in casu particulari, vt videbitis in oppositionibus; isti quandoque vocantur minimi Valuasores, vt [in cap. 1. de feud. dat. mini. valua. & in cap. 1. an marit. succedat vxor. in benefic.] quandoq; dicuntur minores valuasores, quandoque valuasini, vt [in cap. primo, quis dicatur Dux] & sic nomen hoc Capitaneus promiscuè datur Ducibus, Marchionibus, & Comitibus, & valuasoribus maioribus; Item, nomen hoc valuasor promiscuè etiam datur valuasori maiori, & minori; & sic etiam nomen hoc Minores valuasores quandoque datur valuasoribus minimis, & minimi accipiuntur pro minoribus valuasoribus: quæ omnia, notate, nè decipiāmini; cum inuenitis hæc nomina promiscua, in vsibus feudorum, adubiectam materiam, & verba præcedentia, & sequentia.

In

In Regno tamé habemus alia nomina Feudatiorū , & primo Principes, qui inuestiti sūt à Rege de vna, aut pluribus Ciuitatibus, siue Terris in titulum Principatus : hæc dignitas de iure communi feudorum nō est cognita in personam feudatiorū, sed Princeps pro Imperatore accipitur [vt in c. i. de nat. feud.] licet omnes isti , scilicet Marchiones, Duces, & Comites Principes Italiæ quandoque vocentur. Habemus Duces, Marchiones, & Comites , & sunt qui de Ducatu, Marchionatu, aut Comitatu à Rege sunt inuestiti ; sicut etiam dicitur de iure communi feudorū ; & longè in Regno differunt isti à Ducibus, Comitibus, & Marchionibus, de quibus hæc prima rubrica loquitur: lex enim Regni, & consuetudo præscripta limitauit potestatem ipsorum, & in dies , nouis causis vrgentibus, limitat . Habemus Barones , & Baro dicitur ille , à quo tenetur feudum quaternatum , vel castrum, secundum [Iser. in constit. post mortem, & in cap. i. de Capitaneo, qui cur. v. d.] Habemus feudatarios simplices , tenentes feuda quaternata immediatè , & in capite à Rege ; item feudatarios Principum, Ducū, Marchionū, Comitum, & Baronum; alios tenentes ab eis feuda quaternata secundum quid; alios verò feuda plana, & de tabula , quos vulgo

subfeudatarios Baronum vocamus : quæ autem sint feuda quaternata simpliciter, vel secundum quid; & quæ feuda plana , & de tabula, infra cum Iser. latius videbimus.

39 Quæro vltèrius pro intelligentia istius rubricæ, an hæc prima rubrica , dū enumerat personas, quæ feudum dare possunt, loquatur de infeudatione burgenfaticorum , vel de infeudatione feudi . Hæc quæstio non tangitur in specie per Doct. hic , & magnam in se vtilitatem continet, vt videbitis : Primò quòd loquatur de infeudatione burgenfaticorum, pondero text. in principio, dum dicit feudum autem dare possunt , &c. in hoc enim libro feudorum nunc inuenitur hoc verbum dare feudum, nunc inuenitur dare in feudum , vel dare per feudum , seu per beneficium : & vbi in hoc libro tex. vtitur hoc verbo in feudum dare , loqui videtur de infeudatione feudi , non autem de infeudatione burgenfaticorum : Exemplum est enim in [cap. i. §. similiter, de leg. Conradi] vbi loquitur de infeudatione feudi ; & vtitur hoc verbo in feudum dare ; ibi similiter nec vassallus feudum sine voluntate domini alienabit, in feudum tamen recte dabit, idè in §. profectò, eodem titulo ; ibi, profectò ille , qui suum beneficium alij dat in feudum , &c.

C 2 Idem

Idem in [cap. 1. §. sed res, per quos fiat inuestit.] vbi loquitur de infeudatione feudi, & vtitur verbo per beneficium dare, & per feudum dare. Idem [in cap. 1. §. beneficium, si de feud. defun. milit.] ibi, beneficium à vassallo in feudum rectè dari potest: &

42 sic etiam vbi textus vtitur hoc verbo, dare feudum, videtur loqui de infeudatione burgenfaticorum: exemplum [in cap. 1. de feudo non habente propriâ feudi naturam,] quod videtur loqui de infeudatione rei burgenfaticæ, quia aliter nō videtur, quòd possit infeudare, vt ipse, & sui hæredes, & cui dederit, habeant, cum non sub alia lege, quàm ipse habeat, permittatur feudi infeudatio, vt in dicto §. profectò; & tamen vtitur hoc verbo dare feudum; vt. sic ex hac differentia in modo pronunciandi colligatur differentia in effectū, [argumento l. si idem, Cod. de codicill.]

43 Secundo, quòd loquatur de infeudatione burgenfaticorum, probat [text. in §. notandum, infr. eadem rubrica] duobus modis, considerando primò dum textus facit differentiam inter personas infeudantes, loquitur tamen de infeudatione rei eiusdem qualitatis, & dicit, quòd feudum, quod datur à minoribus Valuatoribus, non iudicatur iure feudi regulariter, sed transit iu-

re feudi in casu particulari, quando inuestiti cum eis Romam cum exercitu perrexerint, si trāsfit iure feudi: ergo non loquitur de infeudatione feudi, sed de infeudatione rei burgenfaticæ.

Item & secundò textus in fine dicit, quòd si inuestiti à minoribus Valuatoribus pecuniam dederint per infeudationem, non potest res infeudata auferri pretio non restituto; & sic neuter punitur. Sed quando feudum infeudatur mediante pecunia, punitur vterque contrahens [cap. imperialem, §. callidis, de prohib. feud. alien. per Federicum: ergo non loquitur de infeudatione feudi.

Tertiò principaliter induco [tex. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feudi nat.] alio modo: Iura sequentia post hanc 1. rubricam, quæ loquuntur de infeudatione, præsupponunt terminos habiles, scilicet, quòd sit facta infeudatio ab illo, qui potest infeudare, postquam hic personæ enumerantur, omnis em̄ lex recipit restrictionem, & limitationem de habilitate. [l. 1. vbi glos. in verbo vnusquisq; C. de sac. san. eccl.] sed tex. in d. c. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. loqui videtur de infeudatione rei burgenfaticæ, vt supra fundavi: ergo hæc prima rub. relata ad illū tex. loquitur de eod. Insunt enim personæ hic enumeratæ in illo tex. sub verbo si quis

quis etiam. Ita est de mente Iser. ibi dū exponit verba illius tex. si quis dederit, scilicet, qui potest dare; & qui sint isti, dictum est in i. rubrica.

45 Quarto ad idem pondero tex. in cap. i. de capit. qui cur. vend. qui loquitur de Capitaneo, qui potest dare feudum, ut in hac rubrica enumeratur; & tamen loquitur quando est infeudata res burgenfatica, cum tex. ibi secundum Iferniam ibi prima colum. dubitet an si Capitaneus dederit feudum in Curia, & postea Curiam vendiderit; an censeatur vendita proprietas rei, quam retinuerat infeudando; quod non videtur fieri posse, nisi quando res burgenfatica infeudatur, cum, si feudum infeudatur, non potest infeudans retinere proprietatem, quam non habet; cum tamen sit utilis dominus. [§. rei autē, de inuestit. de re alien. facta;] Ita ut tex. ille relatus ad hanc rubricam, probet, quod hæc prima rubrica loquatur de infeudatione burgenfaticorum, & ita quod hæc prima rubrica loquatur de infeudatione burgenfaticorum, tenet [Ifern. in cap. i. §. si verò contigerit, num. 50. de pac. iura. firm.] dum dicit, quod Marchio, Capitaneus, & alij, qui dicuntur in prima rub. possunt infeudare burgenfatica de hoc iure feudorum; ita etiam tenuit hic num. 2. dum dicit, q̄ licet Ecclesia non

possit alienare ea, quæ habuit à domo Imperiali; tamen poterit infeudare, quia in infeudatione retinetur directum dominium, quod non cadit, nisi quando infeudatur res burgenfatica; sic etiam [in cap. i. de cleri. qui inuestit. facit, 7] dum dicit, quod non videtur, quod clericus possit facere feudum de bonis suis burgenfaticis, quia non est Comes, Marchio, Capitaneus, maior Valuasor; Iterum ita tenet [in cap. i. num. 11. de controu. feud. apud 47 par. ter.] dum dicit, quod Baro potest bona burgenfatica in feudum dare de iure communi feudorum, & ita intelligatur prima rub. quod Comes, & Marchio dant feudum.

Contra verò quod hæc rubrica loquatur de infeudatione feudi, ponderatur primò tex. hic in verbo Marchio, ubi loquitur de infeudatione, quæ fit per Marchionem, vel Comitem; & Marchio vel Comes dicitur ille, qui est inuestitus de Marchia, aut Comitatu, c. 1. quis dicatur Dux; si isti infeudant, dicitur secunda infeudatio rei eiusdem feudi: & restringere textum, ut loquatur quando Marchio, aut Comes facit inuestituram de re allodiali, non autem rei de feudo Marchiæ, aut Comitatus, esset satis magna restrictio. Vtteriùs text. loquitur de infeudatione, quæ fit per istos infeudatos a

C 3 Mar-

Marchione, vel Comite; & sic tanto magis arguit, quòd loquatur de infeudatione feudi: & hoc satis apertè probat [tex. in d. cap. 1. quis dicatur Dux,] qui ponit diuerfa nomina vassallorum, de quibus in hac prima rubr. mentionem facit tex. scilicet quis dicatur Marchio, quis Comes, quis maior Valuasor, quis minor, quis minimus; & clarè loquitur de infeudatione feudi, ibi, Qui autè à Valuasoribus feudum, quod à Capitaneis habebatur, similiter acceperunt, Valuasini appellantur: & ibi, Valuasore autem sine filio mortuo, feudum, quod Valuasori minori dederat, ad Capitaneum reuertebatur, vt sic ille tex. ad hanc rubricà relatus, clarè probet, quòd loquatur de infeudatione feudi: & ita quòd loquatur de infeudatione feudi tenet Ifern. hic num. 6. dum vult repetere in infeudatione, quæ fit per Comites, & Marchiones, verbum in tex. positum, si sint consueti dare in feudum, dicit, quòd non est facienda repetitio, quia de iure illo feudorum in feudum habens potest alij infeudare, licèt alienare non possit; dummodo sincerè, & bona fide; sequitur [Aluarot. hic 2. col. & 1. col. post medium, idem Ifern. in cap. 1. in fine, qui succ. tene.] qui tex. continuatur cum hac prima rubrica: ponit namque hic text. infeudationem, quæ fit à personis Eccle-

siafticis, & illam, quæ fit à laicis, vt videtis; & ille tex. ponit differentiam inter vtramque inuestituram; & tamen Ifer. dicit, quòd ille tex. loquitur in feudo hæreditario; ita etiam tenet [Ifer. in cap. 1. in fine, de cler. qui inuest. facit, vbi tex. in effectu distinguit textum istum, dum loquitur de infeudatione, quæ fit per clericum, & personas Ecclesiasticas; & dicit, quòd si fiat de rebus Ecclesiæ, vno modo iudicatur; si fiat de rebus proprijs, alio modo iudicatur; & Ifern. ibi per viam oppositionis differit quomodo clericus, qui non potest habere feudum, dat in feudum: & dicit, quòd fortè fuit acquisitum eo pacto, vt in feudo succederet; vel dominus ei fecit gratiam de feudo, vel de nouo à Principe ei fuit feudum concessum, & ita etiam tenet Ias. hic col. 10. quia colligit notabile, quòd licèt sit regula, quòd vassallus non possit de feudo suo partem aliquam alienare; tamen potest alteri infeudare sine consensu domini. Et ita expressim, quòd loquatur de infeudatione feudi, voluit Eguinarius Baro hic, dum dicit Hortensium significare, fuisse sequutum illos mores, quibus non licebat vltra tertiam personam infeudare, [vt in cap. 1. §. similiter de l. Conrad. qui tex. de infeudatione feudi loquitur.]

Quid dicendum? hæc prima rubri-

rubrica quoad personas in facultate infeudandi includit clericos, & laicos : Quoad laicos facit duos gradus, in primo ponit Marchiones, & Comites ; in secundo illos, qui ab istis feuda accipiunt, qui maiores Valuasores vocantur : respectu rerum potest comprehendere infeudationem bonorum burgenſaticorum ; item infeudationem bonorum feudaliū ; item & tertio infeudationem rerum particularium ſiſtentium in Marchia, aut Comitatu . Si teneamus , quòd hæc prima rubrica loquatur de infeudatione allodij tantum , eſſet magna reſtrictio, & ſubauditio ſimul ad textum iſtum, qui ſimpliciter loquitur de Marchionibus , & alijs infeudantibus . Si tenemus, quòd loquatur de infeudatione feudi tñ, reſtringitur infeudandi feudū licentia ad personas hic enumeratas tantum ; hoc eſt contra [tex. in cap. i. §. ſimiliter de lege Conradi , vbi permittitur feudi infeudatio in infinitum . Si verò teneamus, quòd loquatur de infeudatione rerum particularium feudi ; concludimus, quòd accipiens feudum à Comite , de iure communi feudorum poteſt infeudare res particulares feudi, cū pacto, vt poſſit in alium transferre in allodium : quia ita probat [tex. in c. i. de feud. non habente propriam feud. natur.] ad hanc primam rubricam relatus, vt ſu-

pra dixi, hoc eſt contra tex. in c. i. §. proſecto de l. Conrad.] vbi in feudum habens non poteſt infeudare niſi ſub eadem lege, qua habet ; & iam feudatarij, qui tenent feudum à Ducibus , & Comitibus, comprehenduntur in l. Lotharij, & Federici.

50 Igitur videamus ex quo fonte oritur infeudandi licentia perſonis omnibus in hac prima rubrica enumeratis , tam circa feudi, quàm circa allodij infeudationē . Et quidem donec de clericis agitur , facultas infeudandi oritur à conſuetudine præſcripta circa rem illam ; vt in tex. dicitur , & omnes hic ita tenent ; ſi de laicis loquimur, licentia, quàm habent maiores Valuasores , qui feuda accipiunt à Comitibus, Ducibus, & Marchionibus, procedit à lege feudali [cap. i. qualiter olim poterat feud. alien. vbi permittitur feudi infeudatio , & hoc non fuit in ſpecie prohibitum per leges poſt editas, prohibentes alienationem , immò etiam tacite permiſſam in [d. cap. imperialem §. illud, ſecundum gloſ. magiſtrā, quæ communiter approbatur in rubrica de alien. feud. paterni, licet communiter allegetur in c. i. §. præterea de capitulis Conradi,] & ex iſto fonte procedit facultas feudum infeudandi , quæ competit feudatarijs feuda tenentibus à Comitibus , & Marchionibus.

At

At facultas infeudādi res particulares feudi Marchiæ, aut Comitatus non ex hoc fonte procedit; sed ex quadam prerogatiua particulari; non enim habent isti Marchiones, & Comites, qui hic enumerantur, communem fortunam cum alijs feudatarijs; & vltra quod satis absurdum esset dicere Duces, Marchiones, & Comites Italiæ, qui recognoscebant Ducatum, Marchiam, seu Comitatum ab Imperio, tempore istarum consuetudinum fuisse in eodem gradu circa licentiam infeudandi res particulares Marchiæ, Comitatus, aut Ducatus; in quo erant feudatarij ab eis feudatenentes; satis apertè hoc probatur, quia isti in eorum Ducatu, Marchia, aut Comitatu assimilabantur Principi, & poterant in eorum territorio facere id, quod Imperator in toto orbe. [Ita Bal. loquens in Comite, vt assimiletur Principi, in l. receptitia. C. de constit. pecu. Paul. de Castro in conf. 34. incipiente, Super primo dubio videtur dicendum, quòd legitimatio, col. 3. vers. Quartò principaliter, & col. fin. volum. 2. Curt. senior in conf. 49. num. 50. vers. Nono ostenditur, Ias. in l. ex hoc iure, col. 4. ff. de iustit. & iur.] loquentes in Duce Mediolani, [Alex. in conf. 1. num. 29. vol. 5.] loquens in Duce Ferrariæ, [Dec. in cap. pastoralis, col. 2. in princ. de appell.] loquens generaliter

in Ducibus, Comitibus, & Marchionibus; sic etiam [Felin. in c. cum nobis num. 5. extra de prescriptionibus, Romanus in conf. 59. num. 7.] loquens generaliter in dominis, vt in suis ciuitatibus vicem Principis obtineant, [latè Aymon, qui multos congerit in conf. 135. num. 2.] Vnde plures quæstiones emergunt; Vtrum isti possint legitimare; An possint in rescripto ponere clausulam. Non obstante; An possint statuta condere contra ius; An possint tollere appellationem; An ipsorum donatio subiaceat legibus quoad insinuationem, vel incapacitatem personarum; & aliæ similes, de quarum quæstionum veritate nunc non est tempus tractandi: & si nunquam loco Principis in eorum territorio haberentur isti; licet recognoscant Marchiam, Comitatum, aut Ducatum in feudum ab Imperio, in rebus particularibus Marchiæ habent directum dominium, & liberam dispositionem; vtile namque dominium, quod penes ipsos consideratur, est respectu vniuersi, non autem respectu rerum particularium. Probat hoc in specie [Iacobin. in sua inuest. in verbo Dux, num. 4. dicit in specie, qd Duces, Marchiones, & Comites quoad vniuersitatē ipsius Ducatus, aut Marchionatus habent vtile dominium, quo verò ad singularia feuda, quæ sūt in

in Comitatu, habent directum dominium, allegat [Bal. in proemio ff. nu. 11.] vbi dicit, qd licet vnus Rex teneat in feudū Regnū suum ab alio Rege, & per consequens ius vtilitatis Regni vtiliter possideat; tamen in iuribus singulorum habet plenitudinē potestatis, & directē possidet iurisdictionem in singulis genere, & nomine suo simplici eam exercet, & commodum iurisdictionis acquiritur pleno iure. Probat hoc [Glos. in proemio constit. Regni, colum. 6. circa medium, loquens in Rege istius Regni, vt habeat directum dominium singulorū corporum, seu singularium partium, ex quibus Vniuersitas Regni cōstat, licet recognoscat Regnum in feudum ab Ecclesia; & ibi [Ifern. sequitur col. fin. tenet idem Bald. in l. 1. in fin. vnde legitimi, & vnde cognati, quem sequitur Alex. in cons. 1. col. 11. nu. 4. volum. 5. Curt. iun. in cons. 1. num. 3. Ias. in l. 3. §. e contrario, col. 21. vers. sed aduertē. ff. de acquiren. possess.] qui saluat Bal. ab
 56 impugnatione Romani; Non tamen propterea dico, quod isti Duces, Comites, aut Marchiones poterāt ex toto alienare res omnes, sed moderatē tamen, dummodo non in magnam diminutionem, aut magnum præiudiciū Ducatus Marchiæ; aut Comitatus, seu iurisdictionis eorum, vt dicitur de Rege [in cap. intel-

cto, de iureiurando; per Bart. in l. prohibere. §. planē. ff. quod vi, aut clam.

57 Si vero loquimur de facultate, quam habent, sine dubio allodiū infeudandi maiores Valuasores, iam videtis, quod hoc à consuetudine feudorum originem ducit: segregantur namque isti feudatarij, circa facultatem dandi feudum, ab alijs: cum quod aliquibus specialiter permittitur, alijs denegatū videatur, [l. cum Prætor, vbi glos. ff. de iudicijs.]

Cognita diuersitate principiorum istius facultatis infeudandi, quam habent personæ hic enumeratæ, quæstio proposita modicam habet dubitationem: loquitur enim hæc prima rubrica,
 38 de his, in quorum potestate est feuda constituere, dando rem in feudum, & transferendo vtile dominium, retēto directo, prout feudum diffinitur in [cap. 1. §. huius autem generis, in quibus causis feudum amittatur] & quia hoc, scilicet dare rem in feudum retento directo dominio, potest fieri tam per clericos concurrente cōsuetudine circa rem illam, quàm per laicos; Ideo clericos, & laicos hic expressit: & quia poterat hoc fieri tam rerum particularium feudi Marchiæ, aut Comitatus, in quibus, vt vidistis, Marchiones, & Comites habent directum dominium, licet recognoscant Marchiæ Vniuersitatem

tem ab Imperio; & poterat etiam fieri de proprio allodio, & hoc non omnibus licebat; ideo voluit personas dinumerare, quibus hoc ex consuetudine permittitur.

Vnde dicendum est in questione proposita, quod hæc rubrica loquitur de infeudatione rerum, in quibus infeudans habet directum dominium; & sic de rebus allodialibus, & de rebus singularibus feudi Marchiæ, aut Comitatus. Itē & tertio de infeudatione integri feudi, vel partis, singula tamen singulis referendo, idest Marchiones, & Comites possunt feudum denovo constitutare, infeudando res singulares, in quibus retinent directum dominium, & proprium allodiū: Maiores Valuasores, qui ab istis feuda accipiunt, infeudando vel proprium allodium, vel feudum integrum, aut partem: clerici autem infeudando feudum deuolutum, si concurret consuetudo præscripta circa rem illam: & dicitur quoad clericos etiam noui feudi constitutio respectu recipientis, quia ex consolidatione utilis domini cum directo propter deuolutionem feudum illud iam desierat esse feudum, & iam penes inuestitum de feudo deuoluto nouum feudum dicitur. [Hern. in cap. 1. §. si vassallus cap. 3. vers. ex præmissis, si de feudo defuncti milit. & in cap. 1.

col. 1. circa medium, vers. item: attende, de controuersia inter vassallum, & alium, in cap. 1. §. huius autem generis, in additione in principio ex quibus causis feudum amittatur] voluit Ober-tus in principio operis, formando regulam, omnes cōplecti; qui vel possunt feudum infeudare totum, aut partem; vel proprium allodium, vel res particulares: quomodo autem inter istos cōprehenso in facultate feudum dandi, non poterat eodem contextu exprimere, infra declarauit,

60 & propterea cum agitur de clericis, licentia non egreditur præscriptam consuetudinem, vt videbitis; dum de Marchionibus, & Comitibus agitur, isti possunt infeudare etiam cum facultate transferendi in allodium, [vt in d. cap. 1. de feudo non habente propriam naturā feudi] quod in istis Ducibus, & Marchionibus loquitur, secundum Iacobum de Beluifio, & Bald. ibi; Donec autem agitur de maioribus Valuasoribus, qui à Comitibus feuda accipiunt, isti dum infeudant totum feudum, vel partem, nō possunt cum hac facultate concedere rem alterando, quia non sub alia lege, [vt in d. §. profectō] & ita tenet [Camerarius in repetitione cap. Imperialem, de prohibita feud. alien. per Feder. fol. 40. littera L.] bene tamen possunt proprium allodium, vt libet, infeu-

feudare, & licentia infeudandi protenditur in infinitum, vt in d. §. similiter.

62 Ex præmissis etiam colligitur, quòd Ifern. hic dum negauit fieri repetitionem illorū verborum, si antiquitus consuetudo eorum feudū dare fuerit respectu Marchionum, Comitum, & aliorum, ea ratione, quia in feudū habens de iure illo feudorum potest alij in feudum dare; non bene dixit, & aliter, vt videtis, poterat probare: quare non erat illa repetitio facienda: & sic etiam malè

63 ex isto textu colligit. Ias. regulā, quòd vassallus, qui non potest alienare, potest aliter infeudare. Non tamen nego, quòd Comes, & alij hic enumerati, licet hac prima rubrica loquatur de infeudatione rerum particulariū feudi Marchie, & Comitatus; possent multo magis etiā infeudare proprium allodium; & ita procedant decisiones Ifern. dicentis, quòd contenti in hac prima rubrica possunt infeudare burgenfatica; & sic etiam fateor, q. maiores Valuasores possunt etiā feudum infeudare; Sed hoc non hic statuitur; vbi de prima feudi constitutione tractatur. Est tamen differentia an fiat infeudatio proprii allodij, vel fiat de rebus particularibus feudi: quoniā in primo casu, quando infeudatur proprium allodium, in iure

64 vassallagij succedit etiam hæres

extraneus, secundum Iacobum de Ardizo. in summa de success. feudi 3. par. col. 19. vers. sed queritur, Ioan. Blancus in summa 3. lib. de success. feud. sub rubr. qui possunt domini in iure feudi succedere; & est tex. qui hoc probat in specie [in c. 1. de eo, qui lib. & hæred. suis mascu. & fœm.] vbi quòd fœmina succedit in iure vassallagij, quando paternum allodium est infeudatum; secus si non est infeudatum paternum, allodium.

Transeamus nunc ad oppositiones necessarias pro declaratione plurium iurium feudalium, & in Regno, omittis alijs, quas hic tractant Doctores; & primò dum hic in text. dicitur, quòd Archiepiscopus, & alij Prælati, qui hic enumerantur, possunt feudum dare, stante consuetudine dandi, oppono de textu in cap. 1. Episcopum, vel Abbatem, quem tex. ita ponderate: Textus ille facit duos casus de per se, in quibus isti Prælati non possunt feudum dare. Secundus, qui in tex. ponitur; ibi idem iuris est; colligitur per argumentum à contrario sensu in hoc textu, quia dicit, quòd si isti Prælati non sint antiquitus soliti dare, non valet infeudatio, quæ in hoc tex. probatur, & hæc pars non contradicit. Primus casus est, quando isti Prælati infeudant res Ecclesiarum, quæ eis subiectæ sunt, & tituli vocantur; hic primus

mus casus, nè contineat idem cū secundo, necesse est, vt intelligatur etiam stante consuetudine dandi; quia aliàs si intelligimus, quòd non potest dare si cessat consuetudo, containeret idem, quod secundus casus; & iam aperte videmus; quòd textus duos casus distinctos facere voluit, vt dixi; vnde contradicit huic textui nostro, vbi permittitur infeudatio stante consuetudine.

Pro solutione istius oppositio-
 66 nis discutiendus est necessàriò intellectus illius textus, qui satis varius est; & Ifern. præcipuè & laborauit satis, & vacillauit: Do-
 67 ctiores namque in tribus principaliter variant circa intelligentiam illius textus. Primò quisnā fuerit Vrbanus Papa, de quo in illo textu fit mentio, & quis text. in Decreto, vel Decretali, aut Sexto contineat ordinationem, istius Urbani; & an fuerit Synodus generalis, vel Prouincialis. Secundò circa illud verbum, quæ eis subiectæ sunt. Tertiò circa illud verbum; Et tituli vocantur.

Circa primum, alij attribuunt illam Urbano V. alij Urbano II. Item alij, vt Ifern. ibi modo hanc ordinationem dicit esse illam, de qua in cap. nulli, extra, de rebus Ecclesiæ alienandis, vel non; modo quòd loquitur de illa, de qua fit mentio in cap. de laicis,

12. quæst. 2. modo, quòd illam Synodum non habemus; modo allegat [tex. in cap. dudum, de rebus Ecclesijs non alienand. in 6.] Alij dicunt, quòd continetur in [cap. alienationes, in vers. illud, 12. quæst. 2.] & quòd est Concilium generale. Ita [Aluarot. ibi 1. col. in fine.] Alij autem dicunt esse Synodum Urbani Secundi, Placentiæ habitam, cuius pars est in [cap. Sanctorum, 70. distinct.] & si ita est, fuit Synodus Prouincialis, quia non habemus Synodum generalem Placentiæ habitam Urbani Secundi. Sed in hoc non multum faciamus vim.

Transeamus ad secundum, in quo Doctores dubitant [Hostiæ. namque in summa de feudis quis possit constituere feudum] intelligit hæc verba, quæ eis subiecta sunt, de rebus, quæ alias nō sunt infeudatæ, vt illas non possint Prælati in feudum dare. Ita etiam tenet [Iacob. Columbin. in summa feudorum, vt refert Bald. in d. cap. 1. Ardizon. in prima par. de inuestituris Prælatorum] tenet quòd loquatur de rebus Ecclesiarum, quæ subiectæ sunt Prælati; de illis non potest Prælatus superior disponere infeudando in præiudicium parochialis Ecclesiæ: & ita etiam videtur residere Ifern. ibi versus finem, cum post multos intellectus referat istum, hucusque vel loquatur de rebus non solitis infeu-

feudari, vel loquatur de rebus Ecclesiarum subditarum; oppositio cessat, quia secundum primum intellectum ille tex. continet idem, quod iste, inspecto secundo continet limitationem ad istum textum, ut etiam ubi est consuetudo infeudandi, non fiat infeudatio per Prælatum superiorem rei Ecclesiæ sibi subditæ.

Circa tertiam variationem ibi, & tituli vocantur [Bald. ibi in verbo tituli] exponit tribus modis; Ifern. verò alijs modis exponit. Sed [Aluarot. & Præpos. ibi in cap. 1. de his qui feudum dare poss.] transcribunt verba utriusq; [Afflict. verò in d. cap. 1. Episcopum, vel Abbatem] ordinate ponit sex intellectus illorum verborum ex mente Bald. Ifern. & aliorum: & cum effectum ex dictis ipsorum colligitur, quod tex. ille in prima parte aut loquitur de concessione rerum, in quibus est consuetudo concedendi; aut loquitur de rebus habentibus specialem titulum, seu denominationem, ad differentiam aliarum rerum; aut loquitur de rebus de mensa, aut de rebus titulatis à Rege datis pro decimis præteritis; aut de rebus Ecclesiæ titulatae, quæ subest Episcopo, & ita benè pensatis omnibus, licet dicta in se pro maiori parte vera sint; tamen non benè conueniunt cum litera tex. nostri, ubi, ut dixi, duo casus distincti, & in facto

contrarij ponuntur, in quibus habet locum regula negatiua, quod non possit fieri infeudatio per Prælatos, ut demonstratur ex illis verbis in textu positis post primum casum, ibi, Idem iuris est; Oportet igitur, ut prima pars textus loquatur de infeudatione rei solitæ, quæ quandoque prohibeatur.

Et pro vera intelligentia illius textus notate, quod de iure Canonico nè clericus mendicare cogatur, est introductum, ut non possit quis ordinari sine Ecclesia tanti redditus, quod sufficiat pro alimentis, & ex hoc inoleuit, quod quis sine titulo ordinari non potest; tanti enim est dicere sine titulo, quanti sine Ecclesia, quæ habeat possessionem ad victum, sufficientem; vel saltem debeant habere patrimonium pro titulo: & sic possessiones quas Ecclesiæ habebant, tituli clericorum appellabantur. Colligitur hoc ex [tex. in cap. cum secundo, & cap. tuis, & in cap. Episcopus, & ubiq; glos. de præben. & in cap. neminem, ubi glos. 70. distin.] & iam hodie etiam per sacrosanctum Concilium Tridentinum prouisum est, quod nullus clericus promoueatur ad sacros ordines, nisi constet, quod habeat beneficium, quod sibi ad victum sufficiat.

Aduertatis & secundò, quod tempore Urbani Papæ multæ
D forte

fortè erant Ecclesiæ, seu Cappellæ, quæ de suis redditibus clericos sustentare non poterant; voluit Urbanus, quòd istæ Cappellæ non conferrentur clericis, sed earum cura Episcopo immineret, aut Præposito Maioris Ecclesiæ, cui Cappellæ subditæ esse videntur tam circa officia Ecclesiastica, quàm circa possessiones ipsarum: & ita constat ex [tex. in cap. Sanctorum, 70. distinc. vers. si quæ tamen] Id quod voluit Urbanus in Synodo (vt hic testatur Obertus, vel Gerard.) est, & licet consuetudo istarum Cappellarum, seu Ecclesiarum, quæ subditæ videntur Episcopo, vel Præposito Maioris Ecclesiæ, fuerit infeudare aliquam rem cum eò deuenerunt, vt non habeant tot redditus, quod suos clericos sustentare valeant, si res illa deuoluitur tempore, quo reperitur commissæ Episcopo, vel Præposito Maioris Ecclesiæ, vt supra, non possit ille Prælatas ea infeudare, illa ratione attendita, quia poterit postea clerico assignare, cum valeat illum sustentare de suis redditibus; & ita intelligendo omnia verba tex. bene consonant, & non possunt isti Prælati infeudare res etiam solitas illarum Ecclesiarum, quarum cura commissæ est eis propter inopiam Ecclesiarum, cum non valerent clericis pro titulo assignari: & sic habemus declarata illa verba

quæ eis subiectæ sunt, & tituli vocantur; ponendo exemplum in prima parte tex. contrarium in facto cum secunda; & simul est sublata oppositio, quia ille tex. loquitur in casu particulari, vt videtis, tex. autem noster ponit regulam, quòd potest fieri infeudatio per Prælatos si adest consuetudo; ille continet limitationem, & excipit casum illum à regula, vt videtis. Sed quoad personas Ecclesiasticas, & feuda Ecclesiastica, in omnibus seruanda sunt iura canonica, præsertim de quibus habetur [in cap. ex parte, de feudis, c. ex transmissa, & c. verum, de foro compet. & cap. cæterum de iudicijs] & alia si quæ sunt in iure Canonico, & Constitutiones, & Bullæ Pontificiæ.

Secundò dum tex. ipse tractat de laicis, qui possunt infeudare, & restringit infeudandi licentiâ ad Marchiones, & Comites, & ad Valuafores Regni, qui maiores Valuafores dicuntur; & sic excludit ab infeudandi licentia minores Valuafores, & cæteros alios; oppono, quòd nedum Marchiones, seu Comites, & Valuafores maiores, qui hic enumerantur, sed etiam minores Valuafores, qui hic non enumerantur, possint infeudare burgensatica: immò quilibet etiam rusticus possit suum allodium infeudare: Et quoad minores Valuafores est [tex. in cap. 1.

cap. 1. de nat. feud.] vbi idem dicitur in minoribus, seu minimis Valuasoribus, quod in maioribus; quo verò ad alios videatur [tex. in c. 1. §. noui vero, per quos fiat inuestitura] vbi tex. à contrario sensu innuit, quòd quilibet, qui habet legitimam bonorum suorum administrationē, potest facere inuestituram feudi noui, & tex. in c. 1. de allodijs non videtur restringere facultatem infeudandi allodium; cum dicat, si contigerit allodium aliquod infeudatum, &c.

69. Pro solutione videndum est exactissimè an minores, seu minimi Valuasores, qui hic nō enumerantur; vel etiam rustici non feudatarij possint infeudare burgenfatica; & in hac quæstione videamus quid dixerint Doctores. Et primò [Bal. in c. 1. de his, qui feud. dar. poss.] dicit, qd olim non passim quibuslibet licitum erat infeudare, sed certis personis tm̃, quibus hoc summa, vel magna dignitas aut antiqua consuetudo tribuebat; quia indecens videbatur vt vnus rusticus haberet vassallos sub se; quia habere vassallos est quædam dignitas, cui & iurisdictio inest; argumēto eorū, quæ notat [Arch. in c. 1. de consuet. lib. 6.] Sed hodie tam maiores, quàm minores, & minimi Valuasores infeudant; immò etiā rustici, dummodo habeant legitimam suorum bonorum admi-

nistrationem [per d. §. noui verò, per quos fiat inuest.] quod ipse dicit notabile, secundum Iac. de Rau. Aluarot. 2. notab. 3. col. sequitur [Bald. & Præpos. etiam ibi 2. col. transcribens verba Aluar. tenet idem Claud. Seyfel. in spec. feud. in 3. par. prin. de his qui feud. dar. poss. & Ias. in prælud. feud. in 7. quæst. princ.]

Curtius autem in tract. feud. in 2. par. 4. quæst. prin. refert opinionem Bald. & aliorum, & licet referat Iferniam tenentem contrarium, & opinionem eius substenabilem in stricta disputatione; tamen dicit non esse discedendū ab alia opinione tanquam magis communi. Et istam opinio em: quòd etiam rusticus possit infeudare burgenfatica, tenet idem [Curt. in cons. 140. nu. 8. & 9.]

Capycius in sua inuestitura in verb. feud. dant, vers. infeudant, nihil firmat, sed tantum transcribit verba Curt. sed idem in cap. Imperialem. §. callidis, in prin. de prohib. feud. alien. per Fed.] dicit quòd extra Regnum procederet opinio Bal. & aliorum; in Regno autem si esset iudicandum an secundum ius commune feudorum potest fieri à rustico infeudatio burgenfaticorum, procederet alia opinio.

Iferniam verò in cap. primo de cleric. qui inuestit. fac. dicit, quòd clericus non potest dare bona sua burgenfatica in feudum, quia

D 2 non

non est Comes, Marchio, Capitaneus, maior, vel minor Valuator, & in [cap. 1. §. si vero, de nat. feud.] dicit, quod minores, & minimi Valuatores deuestiunt inuestitos ab eis sine causa, & culpa; quia isti non possunt feudum dare: & quantumcunque dent, non erit iure feudi, quia isti non possunt facere aliquem nobilem, quia nec paradoxium, idest qualēqua nobilitatē, nec feudi vsū acquirunt, in [cap. 1. §. si verò cōtigerit, num. 50. de pac. iuram. firm.] colligit ex tex. quod quis potest de allodio suo facere feudum: contra quod opponit: Per in feudationem contrahitur nobilitas, & paradoxium [c. 1. quis dicatur Dux] ergo burgensis non facit hoc, quia non est nobilis, & nemo dat quod non habet; Respondet, quod hoc fecerat cum consensu Principis. Secūdo, quod de iure illo feudorum possēt in feudare burgenſatica, qui potest dare feudum, vt Marchio, Capitaneus, & alij, qui dicuntur in hac prima rubrica. Idem in effectu firmat [Iser. in cap. 1. num. 6. an ille qui interfecit frat. dom. sui. & in cap. 1. §. præterea si inter duos, colum. fin. num. 89. vers. item debuit dixisse, de prohibita feud. alien. per Feder.] vbi remittit se ad dicta in præallegato §. si verò. Iterum ita tenet in cap. 1. in princ. de feud. non habent. propriam feudi naturam; exponens

verba illius textus si quis dederit in feudum, scilicet qui potest dare; & qui sint isti, dicitur in prima rubr. & ita in locis præmissis videtur satis apertè Iserniam tenuisse, quod infeudatio burgenſaticorum secundum ius, & consuetudinem feudorum non potest fieri à rustico, immò nec à minoribus, seu minimis Valuatoribus, vel alijs non enumeratis in dicta prima rubrica.

72 Veritas in hac quæstione pendet principaliter ab intellectu textus in dicto capitulo primo de natura feud. quia text. in §. noui verò, vt videbitis, parum obstat; vade circa intellectum textus in cap. primo de natura feud. distinguit textus ille inter inuestituram feudi factam vel à Principe, vel à Marchionibus, Ducibus, & Comitibus, vel à maioribus Valuatoribus; & illam, quæ fuerit facta à minoribus Valuatoribus. Primæ inuestituræ habent eam naturam, vt non possint auferri sine culpa; Secundæ autem regulariter eam naturam habent, vt auferantur ad libitum: subdit textus ille; quod moderni non ita subtiliter cernentes, dicunt idem obseruandum in secunda inuestitura quod in prima; & vt feuda data à minoribus Valuatoribus auferri non possint sine culpa. Ex istis verbis Doctores cōmuniter colligunt, quod idem sit hodie

in

in secunda inuestitura, quod in prima; & quod propterea hodie secundum opinionem modernorum, in qua dicunt residere Obertum, seu Gerardum, feuda data à minoribus Valuasoribus non possint auferri sine culpa, sicut in alijs. Et successiue inferunt, quod minores Valuasores, qui iam non continentur in prima rubrica, possint infeudare; quia si non possent, licita esset reuocatio ad libitum. Immo in tantum tenent, quod minores possint infeudare sicut Principes, & Marchiones, licet non contineantur in prima rubrica, quod dicunt esse per illum text. in fine correctum [tex. in cap. 1. de feud. dat. mini. valua. & tex. in cap. 1. de his qui feud. dar. poss. & ita tex. illum intelligunt glos. in cap. 1. §. notandum, in hac prima rubr. in verbo obseruetur] dum dicit, quod olim licebat minoribus Valuasoribus deuestire vassallos suos quandocumque volebant; & Principi, vel maioribus non erat permissum: hoc tamen hodie est mutatum, quia idem est in minoribus, quod in maioribus dicebatur [dicto cap. 1. in fin. de nat. feud. Isern. ibi, Bald. & Aluarot. in d. §. notandum, tam in premissis, quam super glos. & Afflic. ibi num. 32: ita etiam tex. illum intelligit glos. in d. cap. 1. de feud. da. mini. valua. vbi Iacob. de Beluif. Isern. Aluarot. & Præpos. glos.

etiam in cap. 1. an marit. succed. vxor. vbi etiam Isern. Iacob. de Belu. in d. c. 1. de nat. feud. vbi est Iser. in ver. non ita] subtiliter dicens, quod subtilitas, quam moderni non sequebantur, erat perniciofa, & scrupulosa, quæ caret ratione; ideo reprobanda: ita tenet etiam [Iser. in c. 1. quis dicatur Dux, in ver. qui verò à Principe] vbi dicit, quod tam in Curia Mediolanensi, quam in alijs Curijs totaliter est correctæ dispositio [cap. 1. §. notandum, de his qui feud. dar. poss. per tex. in cap. 1. de nat. feud. in fin. & Aluarot. ibi etiam 2. colum. & Præpos. ibi in fin. est de mente Capyc. in cap. Imperiali. §. callidis in prin.] dum dicit, quod minor, & minimus feudatarius poterit infeudare, per [tex. in cap. 1. de natura feudi.]

Videris ergo ex hoc discursu duo. Primò, quod Doctores alij præter Iser. fuerunt semper concordēs, tenendo, quod infeudatio nedum est permessa personis in hac prima rubrica enumeratis, sed etiam minoribus Valuasoribus, immò quibuslibet infinitum; Propterea intellexerunt textum in capitulo primo de natura feudi, vt corrigat textum istum. Secundò contrarietatem Iser. insaluabilem, quæ ita satis apertè cõstat. In hoc textu inter personas, quæ possunt infeudare, non enumerantur mi-

nones Valuasores, sed tantum Comites, seu Marchiones, & Valuasores maiores, aut Regni. Dicere generaliter, quod non possunt infeudare nisi personæ hic enumeratæ; & ex alia parte, quod textus hic sit correctus per [textum in cap. primo de nat. feudi] & quod hodie idem sit in minoribus Valuasoribus, quod in maioribus, sunt manifestè contraria, & nō possunt inuicem inter se stare, vt incompatibilia; Nam si hæc prima rubrica, quæ enumerat personas, quæ possunt infeudare, non est correctæ per textum in cap. 1. de nat. feud. nec minores, nec alij possunt infeudare.

74 Pro necessaria, & clarissima intelligentia [tex. in cap. 1. de nat. feud.] præsupponatis duo. Primò, quod in hoc libro feudorum ponuntur, & enunciantur consuetudines diuersarum Curiarum Proinciæ Lōbardiæ, & auctor quis fuerit, vel solus Obertus, vel Gerardus, & Obertus, consuetudinē vnus Ciuitatis, seu Curiae nunc recipit, nunc reprobat: constat hoc principaliter [in cap. 1. de feud. cogni.] ibi, causarum, quarum cognitio frequenter nobis committitur, aliæ dirimuntur iure Romano, aliæ verò legibus Longobardorum, aliæ secundum Regni consuetudinem, quæ, quāquam sint variæ, & quanquam secundum diuersorum locorum,

aut Curiarum mores, sint diuersæ, &c. & constat de diuersitate, in casibus particularibus in toto hoc fere libro feudorum, & præcipuè in hoc titulo [in §. fin. & in c. 1. de alien. feud. in c. 1. quis dicatur Dux, in c. 1. qui testes sint necess.] vbi de moribus Mediolanensium fit mentio, & est totus titulus de vsu Mediolanensium. Item in [c. si quis inuestierit, de feud. dat. in vic. l. commiss.] vbi de cōsuetudine Placentinorum, Mediolanensium, & Cremonensium agitur. Secundò est notandum, quod secundum consuetudinem Mediolanensem, minores Valuasores poterant infeudare. Colligitur namque hoc manifestè ex tex. in §. fin. infra eod. vbi dicitur, quod Mediolanenses obseruabant, quod minores Valuasores infeudabant: patet etiam hoc in [cap. 1. quis dicatur dux] vbi notatur, quod in Ciuitate Mediolanensi, scilicet ex antiquo vsu inuestiti à minoribus Valuasoribus, quos Valuasinos appellat, nullam habebant feudi consuetudinem; tamen postea idem erat in istis, quod in alijs.

Istis ita præmissis, omnia sunt plana: Gerardus namque, vel Obertus in tractatu feudi, quem cepit componere, licet secundum consuetudinem Mediolanensem minores Valuasores poterant infeudare; tamen hanc consuetudinem non est amplexus: & hoc aperte

apertè ostendit tex.in d.§.notandum, dùm dicit, quòd si minor Valuasor dat feudum, non est iure feudi, quia potest ad libitum auferri: & subdit: licèt aliter in Curia Mediolanensi obseruetur: vnde patet vtrunque, scilicet & diuersitas consuetudinis inter Curiam Mediolanensem, & alias Curias; & quòd Gerardus refutauit vsum Mediolanensem, & ità intelligendus est omnino [tex.in d.cap.1. de natur. feud.] quicquid alij dixerint; qui manifestè decipiuntur, vt videtis; & ideo in quæstione proposita teneo opinionem Iser. quòd non licet alijs, quàm hic enumeratis, 76 infeudare: & tex.in §.noui verò, per quos fiat inuestitura, non obstat primò, quia ibi ponitur regula negatiua, quòd non potest aliquis infeudare nisi habeat liberam administrationem sui patrimonij; & non sequitur, ergo quilibet, qui habet liberam administrationem, potest infeudare, arguendo à contrario sensu, quia, 77 argumentū hoc non est sumendum vbi resultat alterius legis correctio [l. conuenticulam, C. de episc.& cler.] vt resultaret ita intelligendo, qđia corrigeretur textus hic, vbi enumerantur personæ, quibus permittitur infeudare: vbi enim aliquibus personis aliquid speciale conceditur, alijs denegatum videtur [l. cum prætor, ff. de iudic.] Secūdo etiā si

in illo tex. poneretur regula affirmatiua, quòd quilibet, qui habet liberam administrationem sui patrimonij, possit infeudare, intelligeretur de habili, seruata forma istius textus. Lex enim semper recipit limitationem, & restrictionem de habilitate [l. 1. iuncta glos. in verb. vnusquisque. C. de sacrosan. eccles. l. 2. §. prætor ait, vbi Bar. & latius Ias. qui multis iuribus probat ff. qui satisfdar. cogantur.]

Sublatis iuribus in quibus hæc opinio fundatur, multò minus obstabunt auctoritates, in quibus etiam hæc opinio innititur. Et primò non obstat auctoritas Innocentij [in cap. verum, de for. competen. in princ.] quia aliud non dicit, nisi quòd quilibet dominus, quantumcunque vilis, etiā rusticus, super rebus feudalibus iurisdictionem habet: & sic non tractat Innocē. si rusticus potest, vel non infeudare; sed tantum præsupponit rusticum dominum feudi: quod potest esse, si infeudaret ex licentia Regis, vel si infeudaret feudum emptum, aut donatum.

Nequaquam obstat decisio [Jacob. de Beluis. in cap. 1. de his qui feud. dar. poss.] dum tenet, qđ Prælati infeudant burgensatica, quia est intelligendus de Prælati in dignitate positis, qui hic enumerantur.

79 Nec etiam obstat, quòd feudum

dum constituitur, si ego recognosco res meas patrimoniales ab aliquo in feudum, ut probat Curtius ubi supra; quia potest intelligi dummodo fiat recognitio ab eo, qui aliàs posset burgensatica infeudare, ut præsupponamus terminos habiles.

Ultimò non obstat, quòd rusticus potest emere feuda, dignitates, vel iurisdictiones, quæ sunt in proprio patrimonio venditoris, ut probat [Aluarot. in cap. 1. §. ex eadem, de leg. Conrad.] quia ex hoc non inferitur, quòd
 81 possit propterea infeudare: ultra quod secundum communem opinionem, etiam regalia, quæ quis non tenet in feudum ex concessione Principis, non potest sine eius licentia alienare: immò in l. in diem. ff. de aqua plu. arcen. ubi Barbat. in addi. ad Bar. Calca. in cons. 102. Ripa respon. 177. Soccin. in cons. 2. 1. vol. num. 6. & 7. Bertac. in tract. de gabell. 1. par. quæst. 14. quem sequitur Io. Lopez in repet. cap. per vestras. §. 37. num. 23. de donat. inter vir. & vxor.]

Ibi, Si antiquitus eorum consuetudo feudum dare fuerit, sicut hic, Prælati nō possunt infeudare, nisi stante consuetudine, ita in Regno per constit. Constitutionem diuæ memoriæ Barones non possunt infeudare nisi bona excadentialia, quæ scilicet ad eos deuoluuntur, quod in idē recidit.

82 Ideo quæro, ut bona aliàs demanialia Baroniarum efficiantur excadentialia, & sic consuetæ concedi, quantum tempus requiratur, & quot actus interuenire debeant, idest quot collationes, ut concessio de eis facta sit comprehensa in dicta l. Regni, & sic simul examinabimus verba hæc istius textus, & illius constitutionis: & primò videamus, quid Doctores dicunt in terminis istius textus tam circa tempus, quàm circa vices.

Sex sunt opiniones circa tempus: Alij namque tenent, quòd sufficiat longum tempus decem
 83 vel viginti annorum. Hanc opinionem referunt [Iacob. de Ar-dizo. in summa feudorum, in 1. par. qui possunt feudum dare. Ioā. Blanc. in summa in 1. parte sub eadem rubr. Iacob. de Beluis. hic in 2. colum.] assignans rationem istius opinionis; quia per usum, & consuetudinem, quòd possit Ecclesia in feudum dare, quæritur
 84 Ecclesiæ honor, & est species iurisdictionis; nec perdit Ecclesia directum dominium, & recipit seruitium, & adest spes deuolutionis ex causis, quibus feudum amittitur, aut finitur. Hæc opinio communiter non recipitur.

Ideo alij tenent, quòd requiratur tempus triginta annorum. Ista opinio recitatur in [glos. hic, in verbo si antiquitus, & Azoni attribuitur, secundum Iacob. de

Ar-

Ardizo. Io. Blanc. Iacob. de Belu. vbi supra, Aluarot. etiam hic col. 4. Præpos. num. 23. & eam tenet Nicolaus de Neap. vt refert Aluarot.] & hæc etiam opinio magis communiter non recipitur.

Vnde alij tenent, quòd requiratur tempus quadraginta annorum, & fuit originalis hæc opinio Iacob. de Beluif. vbi supra, ea ratione, quia sicut de iure res Ecclesiæ non præscribuntur, nisi quadraginta annis [Authen. quas, C. de sacrosan. eccles.] ita ius dandi in feudum non potest præscribi minori tempore; quia correlatiua sūt, cum si præcedit datio, ergo sequitur acquisitio; & vbi est acquisitio ex vna parte, ex altera 85 tera est alienatio: posito enim, aut remoto vno ex eis, ponitur, aut remouetur & reliquum [l. Pomponius. §. sed & his. ff. de procura. & istam opinionem firmat hic Ifern. num. 1. & 2. ea ratione, quia de iure canonico requiruntur quadraginta anni in præscribenda consuetudine; sequitur [Mar. Lauden. hic, Iacob. in sua inuestit. in verbo in feudū, num. 39. Imola in cap. 2. col. 14. extra de feud. Bald. in l. quibus. 4. col. ff. de legib. Alex. in cons. 9. 3. vol. 2. colum. & in cons. 5. col. 3. volum. 5. Ias. in cons. 56. 1. vol. 1. colum. Decius in cons. 142. nu. 4. Balbus 1. par. 5. par. princ. q. 20. de præscrip. Claud. Seyfel. in speculo feudorum, qui feudum dar.

poss. vers. Secundo principaliter col. 4. qui dicit, quòd est communis opinio: & ita tenet Capycius in sua inuestitura, in verbo feudum dant, col. 5.

Alij autem dicunt, quòd cum agatur de consuetudine inducenda, & sufficiat tempus, ex quo tacitus consensus populi deprehendatur, cum istud non sit in iure expressum, relinquitur arbitrio iudicis: & sic dixit [Bertrandus Caprio. vt refert Claud. vbi supra.] Sed eius opinio communiter damnatur.

Quinta opinio est, quòd requiratur tempus, cuius initij non sit memoria in contrarium: & hæc opinio recitatur hic in glos. vbi supra. & illam Ardi. Ioan. Blanc. & Iser. adscribunt Azoni, & cum illa opinione residet post multa Curtius in tractatu feudi, tertia 87 & quarta quæst. prin. Quia consuetudo non potest diminuere, solemnitates requisitas à Canone in alienatione rei Ecclesiæ, nisi esset consuetudo tanti temporis, cuius initij non extet memoria in contrarium.

Sexta, & vltima opinio fuit Bald. hic in 2. col. quem sequitur Aluarot. isti namque nituntur concordare tres opiniones, illatæ scilicet de annis triginta, illam de tempore, cuius initij non sit memoria, & illam de annis quadraginta; vt prima procedat quando consuetudo infeudandi est ma-

manifestè utilis Ecclesiæ; Secunda quando esset manifestè damnosa: Tertia, quando esset dubiū; considerans, quòd licet in præscriptione rerum Ecclesiæ requirantur quadraginta anni; tamen præscriptio, quæ inest consuetudini, non est propriè præscriptio, sed est firmitas taciti consensus, vbi non requiritur possessio continuata, sed actus vtentium, qui continuè esse non possunt [l. foramen. ff. de seruit. vrb. præd.] Istam distinctionem Baldi in primo, & secundo cap. impugnat Mar. Laud. hic; Curtius autem in secunda parte tractatus feudi tertia quæst. principali, post Præpositum hic respectu secundi capitis, dum admittit tempus, cuius initij non existat memoria hominū in contrarium, quando consuetudo est manifestè damnosa Ecclesiæ, defendit Baldum ab impugnatione; & sic etiam respectu primi capitis; licet ex alio opinionem illam, quòd sufficiant triginta anni quando est manifestè utilis Ecclesiæ, falsam ostendat; & multa in vtroque capite considerat, super quibus non est tempus terendum, cum non valde cōferant in proposita quæstione in Regno. Et ista Doctores dicunt circa tempus.

Circa vices duæ sunt opiniones. Prima, quòd requiratur binus actus [argum. l. nemo. §. fin. C. de episcopali audientia; ea-

etiam ratione, quia cum consuetudo requiratur, consuetudo est cōmunis, assuetudo est frequens, [l. i. C. quæ sit longa consuetudo] frequens dicitur, quòd fit bis [§. fin. in Authen. de defensor. ciuit.] quòd communiter procedit: ergo saltem à duobus, vel saltem, bis oportet quòd sit facta concessio: Et quòd requiratur binus actus, tenet [Aluarot. hic col. 4. Præpos. num. 26. Decius in cons. 142. nu. 4. Balb. vbi supra, Claud. Seyfel. in speculo feudorum, vbi supra] quī dicit, quòd est communis opinio.

Secunda opinio, quòd sufficiat vnicus actus, & sic vnica collatio cum cursu quadraginta annorū, 88 est Ifern. hic; ea ratione, quia per vnicum actum acquiritur quasi possessio, secundum notata in [cap. cum Ecclesia Sutrina, de causa possessionis, & proprietatis] Et hæc sunt, quæ in effectu Doctores dicunt circa tempus, & vices, dum agitur quomodo Prælati præscribunt facultatem rem Ecclesiæ infeudandi; interpretando in effectu dicta verba, Si antiquitus consuetudo eorum feudū dare fuerit.

In Regno autem [Afflict. in constit. constitutionem diuæ memorie, num. 67. & in decis. 305. num. 10.] tenet, quòd cessante legitima infeudatione ab initio, res Baronis aliàs demanialis, efficiatur excadentialis ex bina concessio-

cessione cum cursu triginta annorum, solùm allegans lſerniam hic.

Quid dicendum? Vos in primis considerate circa communem opinionem in terminis istius textus, quòd sufficiat bina concessio cum cursu quadraginta annorum; quòd impossibile videtur ponere illam in actu pratico; quoniam si communiter Doctores volunt, quòd in præscribenda hac facultate, seu consuetudine requiratur bona fides, prout ita tenent [Iacob. de Belu. Mart. Lauden. hic, & Præposit. Iacobin. in sua investitura, in verb. feudum, num. 3. Claud. Seyfell. in speculo feudorum, qui feudum dar. poss. vers. Secundo principaliter, col. 6. respectu primi Prælati infeudantis non potest ita de facili considerari bona fides, postquam infeudat de nouo, lege prohibente: etsi posset bona fides considerari aut in primo infeudante, aut in Prælato successore, & cepisset cursus præscriptionis ex illa translatione de facto utilis dominij, & naturalis possessionis, ex quo res concessa cepit ut feudum possideri, & exiuit à possessione mensæ Ecclesiæ; feudum enim non dicitur de mensa Ecclesiæ [glos. in clemen. 1. in verb. ad mensam, de excess Prælatorum, Hostien. post Innocent. in cap. ut super, de rebus Eccles.] cum postea nondum præscriptione fini-

ta, quam communiter finire nolunt, nisi bina concessio interuenierit, ut vidistis, ad Ecclesiam reuertitur, illa res definit ut feudum possideri, cum naturaliter, & ciuilitè Ecclesia possideat rem illam, unde sequitur interruptio illius præscriptionis, quæ erat in fieri: & illa interrupta oporteret iterum præscriptionem inchoare [Bart. in l. naturaliter. ff. de usurcationibus] Nisi diceremus, quod Prælatus præscribens, qui representat propriam personam, & Ecclesiam, cum reuertitur res concessa, quæ ut feudum possidebatur; licet desinat naturaliter possidere, seu quasi facultatem concedendi in feudum rem illam, ex reuersione rei; non tamen desinit quasi ciuilitè possidere, reperitur namque in iuribus etiam possessio ciuilis, & naturalis; declarat [Alex. in l. 1. num. 60. ff. de acquir. posses.] qui dicit communem opinionem, & ibi etiam Ripa, si Prælatus retinet ciuilem possessionem respectu facultatis infeudandi: Duplex enim est possessio ciuilis: vno modo quælibet possessio inuisibilis, quæ consistit in animo; & de hac loquor alio modo, put est species quasi opposita possessionis naturalis, ut dicit eleganter [Bald. in cap. si quis per triginta, si de feu. defun. mili.] cum sola ergo ciuili quasi possessione posset Prælatus præscriptionem continuare [Bart. in l. 3.

l. 3. §. e contrario, 2. colum. nu. 4. ff. de acquir. possess. vbi Alex. nu. 6. idem Bar. in d. l. naturaliter, nu. 12. & in l. qui possessionem. ff. de vi & vi arm. Cinus in l. si quis ad se fundum, col. 3. nu. 6. C. vnde vi, alios ad hoc congerit Felinus in cap. causam, col. fin. nu. 11. de
 97 præscr.] Sed quonam pacto currit præscriptio contra Ecclesiam, contra quam, si non habet Prælatum, impeditur cursus præscriptionis? [cap. de quarta, & cap. auditis, extra de præscrip.]

Ideo in terminis istius textus, tutiorem, & veriore putarem opinionem, quod requiratur tempus, cuius initij memoria in contrarium non existat: In Regno autem teneo indubitanter, quod requiratur hoc tempus, & non sufficiat tempus quadraginta annorum cum vnica, aut bina, seu pluribus concessionibus, vt res aliàs demanialis Baroniarum, efficiatur excadentialis; & sic possit per
 98 Barones sine assensu concedi, contra Afflictum: quia cum, vt videtis, hoc, scilicet fieri rem demanialem, seu de mensa, excadentialem, & consuetam concedi, procedat per viam præscriptionis, quæ in Regno non procedit contra Regem, nisi sit centenaria, vt in constit. quadrienale: non potest aliter præscribi; cum iam Baro tractet de alterando rei qualitatem, quam vt demaniale tenet insimul cū Ba-

ronia à Rege; & de priuando Regem facultate assentiendi. Ita est de mente [Ifern. in cap. 2. nu. 12. de controuersia feudi apud pares terminanda] dum vult, quod Baro vt præscribat contra Regem, ius conferendi feudum, existens in eius castro, Regi quæsitum, contra Baronem ex præscriptione triginta annorum, requiritur centenaria præscriptio: quia ius conferendi feudum habet illam naturam, quam habet feudum,
 99 quod conceditur: vnde & illud etiam emergit, quod Prælati Ecclesiarum, quæ ex priuilegio Sedis Apostolicæ obtinent, vt contra illas non currat nisi præscriptio centum annorum, sicut in Ecclesia Romana, prout vidi in Monasterijs, quæ sunt de ordine S. Benedicti, non possent præscribere facultatem infeudandi, nisi spatio dicti temporis.

Procedunt præmissa, vt videtis, quando tractatur de præscribenda facultate infeudandi rem demanialem; aliàs non legitime infeudatam; Quid si aliàs fuit legitime infeudata? Hæc est alia quæstio.

100 Ideo quæro an bona demanialia efficiantur excadentialia, & sic consuetam concedi per vnicam tantum infeudationem factam cum assensu Regis; ita vt res ita infeudata, cū deuoluitur, possit postea per Baronem vt excadentialis concedi. Si attendere-

deremus id, quod dicunt Doctores in Prælati infeudatibus; quaestio paruum, aut nullam dubitationem continet, quoniam sine dubio Prælati rem aliàs legitime concessam, si deuoluitur, potest ad libitum concedere: & hoc casu sufficit vnica concessio, etiam si post octo dies deuolueretur. Ita [Pau. de Castro in cons. 136. incipiente Viso instrum. to cuiusdam inuestiturae, Præpositus hic 9. col. & latè Curtius in 2. parte tractatus feudi. 4. quaest. princip.] Sed vt supr. est notatum circa personas Ecclesiasticas, & feuda Ecclesiastica in omnibus obseruanda sunt iura prædicta Canonica, & Constitutiones Pontificia, & Bulla, si quæ sunt.

In Regno autem circa Barones est magna dubitatio, & in hoc articulo discordant inter se Doct. Regni. [Afflict. namque in constit. constitutionem diuæ memoriæ, nu. 67. tenet, quod dicatur res excadentialis, vt possit per Baronem concedi sine assensu Regis, quando semel fuit legitime concessa, & postea reuersa Baroni: & ita est de mente [Capycij in decis. 156. nu. 20.] dum dicit, 102 quod feudum planum, & de tabula per primam concessionem factam formiter cū assensu Regis efficitur alienabile in quemcunque, cum solo assensu Baronis.

Contrariam opinionem, quod

bona aliàs demanialia Baroniam non efficiantur excadentialia, & consueti concedi per vnica, infeudationem factam cum licentia Regis, tenet [Camerar. in repetitione cap. Imperialem, fol. 73. col. 2. & 3. litera K. & L. de prohib. feud. alienat. per Federic. Oritur principaliter ista contradictio, quia in articulo an assensus Regis interueniens in prima feudi infeudatione, licet fiat cum clausula, vt à Barone teneatur, faciat feudum illud quaternatum, sunt etiam contrarij [Afflict. enim in cap. 1. de controuersia feudi apud pares terminanda, num. 29. vers. Item aduerte] tenet, quod assensus non faciat feudum quaternatum: sic etiam voluit in decisione 282. num. 5. quia aliàs omnia feuda essent quaternata; & ita etiam tenet [Capyc. in sua inuestitura, in vers. feudalis assensus, in verbo effectus, & in cap. feudorum genera, in verbo quaternatum, Iheronia autem in 'constitut. Regni Si aliquis Baro, tenet, quod faciat feudum quaternatum, & ita videtur voluisse [in cap. 1. §. similiter, in secunda additione, 3. col. in princip. num. 20. & 21. de Capitano, qui cur. vend.] vbi dicit, quod Baro non est, qui habet plura feuda, sed qui habet feudum quaternatum sub se; & dat consilium, quod si aliquis vult effici Baro, infeudet cum cōsensu Regis,

E

gis,

gis, vt ab eo, & sub eo teneatur: & ita concludit [Camerar. contra Afflict. in repet. d. cap. Imperialem, fol. 69. litera G. cum sequentibus, & sequitur Marinus Frecc. lib. 1. fol. 10. nu. 39.

Nos autem videamus primò, pro Iunioribus, quæ dicatur feuda quaternata, & quot modis cōsiderentur; Breuiter pro nunc, quantum attinet ad quæstionem propositam, nos habemus plures
 105 constitutiones vnde sumpsit originem vox ista feudi quaternati; vnam, quæ incipit, Iustitiarij nomen, & normam; aliam, quæ incipit Post mortem; aliam quæ incipit Honorem nostri diadematis; in quibus fit mentio de feudis, quæ in quaternionibus dohanæ Regis scripta inueniuntur. Erat forte eo tempore in Curia registrum, seu liber in Archiuio, vbi concessiones feudorum registrabantur, & notabantur quantum adohare debebant: & de eo libro fortè, aut de libro collectarum, quæ tunc in Regno ante impositionem ducati vnus pro foculario Regi soluebantur, loquitur [Iser. in c. 1. vers. Ille tamen, col. 2. de controu. feu. apud pares terminanda, hodie verò in Regia Camera adsunt registra, & vocantur quinterniones, quos Isernia vocat quaternos Donorum; in illis registrantur omnes
 106 ferè concessiones feudorum; feuda ergo, quæ in istis quinter-

nionibus scripta inueniuntur, quaternata dicuntur secundum [Isern. vbi supra Capyc. in sua inuestitura in verbo feudorum, genera, vers. quaternatum, fol. 230. & de istis quinternionibus intelligitur, non autem de cedula adohæ, vt intelligebat [Loffredus in dict. cap. 1. de controuersia feudi apud pares terminanda, in vers. ibi aliud dicunt, vt bene aduertit [Iacobus de Gello in tract. iuris adohæ, & releuij, Camer. in repet. cap. Imperialem, fol. 69. litera D. Differunt
 107 autè inter se quinterniones, & cedulariū adohæ, quia in cedulario describitur quantum feuda adohant; in quinternionibus registrantur concessiones feudorū, vt dixi, & assensus etiam, vt infra dicam.

Dixi, quòd non omnes concessiones registrantur: quia multoties Regia Curia feuda transfert per contractum venditionis, super quibus contractibus faciendis Curia habet suum notarium: isti contractus non registrantur in quinternionibus, prout registrari deberent pro interesse Regis; immo (quod peius) annis non longè decursis nec de illis habebatur notitia in Regia Camera, ad quam spectat cura Regij patrimonij; nouissimè tamen prouisum est, vt de illis detur notitia in Camera, & notentur in libro particulari; Registrantur etiā

in

in dictis quinternionibus assensus, qui præstantur per Regem super contractibus feudorum, 108 sed non omnes: illi enim tantum assensus registratur, qui sunt in translatione dominij feudorū, nō autem illi, qui sunt super obligatione bonorum feudalium, nisi adesset clausula, quod registraretur in assensu, quæ multoties poni solet in his etiam assensibus, sed semper apponi deberet: quia multoties contingit ex istis obligationibus feuda adiudicari creditoribus, & curia non habet notitiam de translatione dominij in alium; cuius causa principaliter est introducta registratio assensus in quinternionibus.

109 Hæc igitur feuda quaternata, ut ad rem redeam, alia sunt quaternata simpliciter, ut sunt illa, quæ scripta inveniuntur in quinternionibus, & procedunt ex Regia concessione: alia sunt quaternata secundum quid; & sunt illa, quæ tenentur in capite à Barone. Ponit istam distinctionem feudorum quaternatorum [Glos. in constitutione Regni ut de success. §. in omnibus, litera D. & in dicta constitutione Ifern. in principio, qui dicit, quod possunt esse feuda quaternata, quæ tenentur in capite ab alio quam à Rege; quæ nihilominus dicuntur teneri à Rege in quantum Rex concedit feudatario mortuo sine liberis, secundum ter-

minos constitutionis Regni post mortem: & quia non possunt dici teneri in capite simpliciter, quia esset contradictio; dicuntur teneri in capite quoad quid, & sic alia feuda quaternata quoad quid, alia quaternata tantum. Probatur autem hæc distinctio in constitutione Honorem nostri diadematis, ubi fit mentio de feudis quaternatis, quæ tenentur in capite à Rege, & de feudis quaternatis, quæ tenentur in capite ab alijs.

Videamus modo exempla in istis feudis quaternatis, quæ tenentur in capite à Comite vel Barone, & communiter quaternata secundum quid vocantur; & simul in quibus feudis exemplificantur constitutio Post mortem, & constitutio Honorem nostri diadematis, quæ loquuntur de istis feudis quaternatis, quæ non à Rege, sed à Barone tenentur. Et quidem plura exempla habemus: Castrum namque alicuius Baronie, seu Comitatus, si per Comitem, vel Baronem, alicui concedatur in feudum, ut teneatur in capite ab eo cum assensu Regis, erit sine dubio feudum quaternatum secundum 112 quid: Quaternatum ideo, quia castra omnia in Regno ut quaternata reputantur [Glos. in constit. Regni Iustitiarum nomen, & normam, litera E. ubi [Ifern. in vers. item dicit glos. & Ifern. in

E 2 cap. 1.

cap. 1. numero 10. de controuerſ. feud. apud par. termi. Capycius in ſua inueſtit. in cap. feudorum genera, verſic. quaternatum, Loffred. in cap. primo 8. colum. in principio de natur. ſucceſſion. feud. Afflict. in conſtitut. Regni conſtitutionem diuæ memoriæ, num. 69. & in deciſ. 282. num. 4. Paris de reintegrat. numero 10. Secundum quid, ideo quia non tenetur in capite à Rege, ſed à Barone: & propterea non poſſunt ſimpliciter quaternata vocari: & quod dictum eſt de caſtro, idem in burgo, villa, vel oppido, ſecundum [Iſer. qui hæc parificat in conſtitu. Regni ſi dubitatio, poſt principium.]

Poteſt etiam poni exemplum in feudo quaternato ſeparato à Baronia, & de per ſe ſcripto in quinternionibus, ſi per Baronem, ſeu Comitem alteri in feudum cum aſſenſu Regis concedatur, vt immediate, & in capite ab eo teneatur: quoniam, ex eadem ratione erit feudum quaternatum ſecundum quid.

113 Poteſt tertio poni exemplum in feudo quaternato, quod Rex habebat intus Baroniam, aut Comitatum, quod Rex in conceſſione Baronie, aut Comitatus voluit, vt à Comite teneretur, ſubijciendo illi ſuum feudatarium, quod poteſt, quicquid di-

114 cat [Bald. in conſ. 326. num. 4. 1. volum. incipiente Rex Roma-

norum, qui voluit Imperatorem non poſſe feudatarium ligium Imperij alteri ſubijcere; & illius auctoritate ita in Rege, vt non poſſit ſuum feudatarium immediatum alteri ſubijcere, voluit [Capycius in deciſ. 162.] Contrarium namque verum eſt, & ſic deciſum refert [Camerar. in cap. Imperialem fol. 71. litera N. O. & P.] inter Comitem Sanctæ Seuerinæ, & Comitem Aielli: & ſic iterum meis temporibus eſt deciſum in cauſa Illuſtriſ. Principis Oſtiliani.

115 Quarto ponitur exemplum in re demaniali conceſſa per Baronem cum aſſenſu Regis, vt teneatur in capite ab eo: dicit nāq; [Camerar. in dicto fol. 69. poſt Iſer. in dicta conſtit. Regni ſi aliquis Baro] quod hoc feudum ex registratione aſſenſus in quinternionibus efficitur quaternatum: & quia tenetur in capite à Barone non eſt ſimpliciter quaternatum, ſed ſecundum quid. Addit quod ſi nō eſſet hoc alia ratione tenendum, ita dicendum eſt propter clauſulam, quæ per ſiſcales introducta fuit in præſtatione aſſenſus ſuper conceſſione rei demanialis in feudum, quæ ſit per Baronē, ſcilicet dūmodo immediate à Regia Curia teneat, addiderūt illud verbum immediate, quaſi nullo modo teneat ab alio.

In hoc exemplo conſiſtit tota difficultas: quoniā ſi feudū hoc, quod

quod tenetur in capite à Barone, ex concessione rei demanialis in feudum cum Regis assensu, est inclusum in dicta constitutione post mortem, loquente de feudis quaternatis, quæ tenentur in capite à Barone; res est expedita; Siue attendamus opinionem, quòd feuda de quibus illa constitutio loquitur, aperiuntur cum
 116 deuoluuntur Regi, vt tenet [glos. & Ifern. ibi, idem Ifern. in constit. si quando, de pen. foriud. & in cap. 1. §. si vero violator pacis, vers. hæredes, de pac. tenen.] Cessat enim tunc constitutio Constitutionem diuæ memoriæ, quæ dum permittit excedentias concedi per Baronem, est intelligenda de feudis, quæ excidunt Baronibus. Siue attendamus opinionem Camer. in d. fol. 70. quòd aperiatur Regi quoad nudam collationem tantum, quia iam constat, quòd Baro non potest conferre cum deuoluitur. Siue attendamus capitula Honorij, in quibus quòd Baro confert personæ idoneæ præsentandæ Regi, iam videtis non posse solum Baronem conferre. Vt vidistis in hoc est controuersia, quia Afflictus, & Capycius tenet quòd non Camerar. & Frecc. ex mente Ifern. tenent in effectu quòd sic. Videamus rationes vtriusque opinionis in articulo, de quo agitur.

Pro opinione, quòd non possit solus Baro, tres rationes princi-

pales considerantur per Ifern. & Camerar. Prima, quòd Rex, assentiendo, videtur dare: sed quando dat feudum, est quaternatum: ergo, &c. Secunda, quia assensus præstitus de concedendo, in feudum vni, non extenditur ad aliud. Tertiò auctoritas fiscalium, qui adinuenerunt clausulam, Dummodo immediatè, & in capite à Rege teneatur.

Pro opinione, quòd possit solus Baro (licet isti non dicant) facit primò decisio [Ifern. in c. 1. de cõtrou. feud. apud par. tetm. n. 10. dum in facultate infeudandi in Regno æquiparat Barones, & Prælatos: sed in Prælatiis sufficit vnica collatio legitimè facta, vt supra fundavi: ergo, &c. Secundo priuilegium, & consuetudo æquiparantur [cap. super quibusdam, de verb. signif.] Sed quando acquiritur facultas ex consuetudine, potest solus Baro: ergo idem quando ex priuilegio, & ex assensu Regis. Tertiò etiam in hoc feudo, si pluries fuit deuolutum, verificantur verba constitutionis in verbo excedentias, sub antiquo seruitio. Quartò Rex præstitit assensum vt teneretur in capite à Barone: ergo debet posse solus Baro conferre cum deuoluitur.

Et tenendo istam partem, potest dici non esse verum simpliciter, quòd Rex assentiendo, videtur dare, vt [Ifer. se ipsum declarat

clarat in cap. Imperialem col. 4. & 5. de prohib. feud. alienat. per Federic.] quia dicitur dare, quia facit transire dominium in emptorem, & consensus perficit actum, ut valeat alienatio, perinde ac si posset sine assensu fieri: propter quod [Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum] dicebat, quod Dominus consentiendo non videtur alienare, sed alienantem non impedire, & ius eius prorogare, non de nouo concedere.

118 Res est in ancipiti, ut videtis. Ego autem ex auctoritate Ifern. & ex alijs rationibus ultra Ifern. & Camer. teneo opinionem, quod solus Baro non possit concedere feudum hoc cum deuoluitur. Et primo ponderanda est decisio Ifern. in constit. si aliquis Baro, ubi aperte hoc voluisse videtur:

119 dicit namque, quod Baronia est castrum habens sub se feudum quaternatum, & si quis habet plura feuda, siue sint quaternata vel non, det vnum alij cum consensu Regis, ut ab eo, & sub eo teneatur, & erit Baro. Non ergo se restringit Ifern. in concessione castri, vel feudi aliàs quaternati; quinimmo loquitur, licet fiat concessio feudi non quaternati; hoc potest exemplificari in feudo plano, & de tabula sub

120 Rege, quod esse potest, quicquid dicat [Frecc. lib. 2. 5. auctoritate numero 7.] Contrarium, namque tenet [Afflict. in constit.

statuimus. la 2. & in d. decis. 282. num. 4. quem sequitur Camer. fol. 69. littera O. & melius; & exemplum potest poni in feudo plano deuoluto penes Regem tinentem Comitatum sibi apertum, sicut Baro, non ut Rex infeudauit, ex his quæ dicit [Bald. de pace constant. in vers. priuilegia, quem sequitur Roma. in singul. 623. Felin. in cap. cum non liceat, num. 7. de præscriptio. Afflict. in prælud. constitutionum. Regni quæst. 25. & in constit. Regni post mortem.] Potest etiam exemplificari dictum Ifern. in re demaniali, quæ de per se non est scripta in quinternionibus, nec in alio potest congruè adaptari, & sic sine dubio Ifern. tenet istam opinionem, quod non possit solus Baro.

Rationes autem ultra Ifern. & Camer. sunt; Prima, quia hoc feudum non est inclusum in verbo excadentias, in constitutione positum, quia loquitur de feudis ab antiquo concessis, cum dicit sub seruitio, prout antiquitus concedi consueuerunt; sed feudum concessum per mensem ante non potest dici ab antiquo: ergo ideo glos. ibi dicit sub seruitio consueto, & Ifern. ibi sub seruitio antiquo, & consueto, & hic exponendo illud verbum excadentias, dicit, id est consueta dare alijs per Comites, & Barones, ut sunt planæ, & de tabula, si non ha-

habent locum verba constitutionis, nec dispositio vulgata [l. 4. §. totiens. ff. de damn. infect.] & inclusio antiqui feudi excludit feudum de nouo concessum [l. cum prætor. ff. de iudic.]

Secundò feudum hoc est inclusum in constitutione Regni post mortem, quæ loquitur de feudis, quæ tenentur in capite à Barone, & reperiuntur descripta in quinternionibus: quia hoc feudum est huiusmodi, tenetur namque in capite, & ex registratione assensus reperitur descriptum in quinternionibus: duobus namque modis potest teneri feudum in capite à Barone; altero ex consuetudine infeudandi; altero verò in exemplis, quæ supra posui. Et ideo duas constitutiones habemus: alteram scilicet constitutionem diuæ memoriæ, & loquitur tantum de his, quæ tenentur ex consuetudine in capite; alteram, verò, & est constit. post mortem, loquitur de his feudis, quæ non ex consuetudine, sed aliter tenentur in capite à Barone.

Tertiò principaliter considero, quòd res illa demanialis, quæ per Baronem à castro segregatur, & alteri cum assensu in feudum conceditur, vt ab eo teneatur, virtualiter descripta est in quinternionibus, & quaternata. dicitur insimul cum castro tanquam pars feudi quaternati: in toto namque pars inest, [l. si quis

cum totum. ff. de re iudic.] cum à feudo per concessionem hoc modo segregatur, & remanet feudum de per se tanquam feudi pars diuisa, [l. is qui. §. si quis partem. ff. communia prædio. per quem ita voluit Isern. in cap. 1. vers. & olim in princ. de success. feud.] remanet res illa prout erat ante concessionem, & separationem sub natura feudi quaternati, sicut dicitur in casale, quod separatur, & eximitur à ciuitate, vt retineat priuilegia, quæ prius homines casalis habebant vt ciues illius ciuitatis, vt eleganter probat [Paulus de Castr. in cons. 307. incip. Videtur quòd non retineant, volum. 2.] & sicut dicitur, quòd si natura feudi alteratur in vno, remanet in alijs, secundum [Isern. in cap. 1. §. sed nec alia iustior, num. 35. quæ sit prima causa benefic. amitt. & in cap. 1. §. huius autem generis, nu. 12. ex quibus caus. feud. amitt.]

Et si quis vestrum diceret, nonne ista ratio locum habet etiam quando Baro præscripsit facultatem infeudandi rem aliquam demanialem ex cursu legitimi temporis, vt etiam res illa remaneat sub primæua natura feudi quaternati? Respondeo, donec Baro præscribit licentiam, rem demanialem infeudandi, duo præscribit, facultatem illam concedendi, & simul ex præscriptione alterat illius rei naturam: quia cum sola

sola ipsius concessio interueniat, nulla sit descriptio illius rei in registris, & quinternionibus Curie: potest namq; hoc casu Baro contra Regem præscribere, vt probat [Hern. in cap. 1. num. 12. de controuer. feud. apud par. term.] At quando Baro obtinet à Rege licentiam alicui infeudandi rem demanialem, in hoc tantum Regi præiudicatur, vt fiat segregatio, & in concessionaria res illa transferatur: & fit gratia Baroni circa subalternationem sui dominij; qualitas affixa rei, ex vi inclusionis in toto, non solum remanet de iure ex præmissis, sed etiam ex registratione assensus in quinternionibus; conseruatur ad beneficium Regis, vt duret sub natura feudi quaternati prout erat: & ista conseruatio non potest considerari, quando ex concessionibus sine assensu rerum demanialium, Baro mediante præscriptione querit infeudandi licentiam. Immo per actum contrarium, qui interuenit, cū omittatur registratio, Regi præiudicatur.

Nec obstant rationes contrariæ opinionis. Et primò non obstat auctoritas [Hern. in cap. 1. de controuer. feud. apud par. term.] æquiparantis Barones, & Prælatos: quia æquiparatio procedit in his, quæ sunt solita, & consuetæ infeudari; non autem in infeudatione, quæ à principio fit valide,

& maxima est ratio diuersitatis, vt vidistis.

Secundò non obstat, quòd priuilegium, & consuetudo equi-
parantur: Quia donec Baro præscribit consuetudinem, & licentiam infeudandi, non restringit se potius ad vnũ, quàm ad aliud, sed præscribit generaliter licentiam infeudandi: & propterea potest, cum deuoluitur, alteri infeudare, sicut dicitur in assensu generali impetrato ad alienandũ feudum: potest enim cuicumque

126 vendere, vt [Hern. considerat in cap. Imperialem num. 4. de prohib. feud. alien. per Feder.] qui dat cautelam, vt impetretur assensus generalis. At Baro dum infeudat alicui certæ personæ cū assensu Regis, non acquirit licentiam generalem, & proinde, cum 127 deuoluitur, non potest alteri sine nouo assensu cōcedere, quia assensus alienandi in vnā personā non extenditur ad aliam, secundum Hern. vbi supra: & finita causa illius assensus, & licentiæ, 128 seu priuilegij concedendi in feudum certæ personæ ex deuolutione feudi, finitur priuilegium, [l. Titia. §. vsuras. ff. de legat. 2.]

Tertium non obstat, quia nos agimus de prima deuolutione, & si Rex quæsiuit possessionem conferendi, legitime semper cōfert.

Ultimò non debet esse in confide-

fideratione, quòd Rex assensum præstitit, vt feudum teneretur in capite à Barone, quia hæc qualitas, quòd teneatur in capite, non infert de necessitate, quòd solus Baro possit. De Afflicto non est curandum, & vnica tantum ratio sufficiat ad demonstrandum q̃ Affl. veros terminos ignorauit: quia ex vno latere tenet, quòd in alienatione feudi, quod à Barone tenetur, etiam si sit planum, & de tabula, requiratur assensus vtriusque, Baronis, & Regis, vt dixit in [cap. Imperialem 12. notab. num. 14. & in d. decis. 282.] ex alio latere tenet, quòd feudum concessum cum assensu per Baronem, possit solus Baro conferre cum deuoluitur: & tamen nulla probabilis potest considerari in proposito differentia, cur potius requiratur assensus Baronis, & Regis in alienatione, quàm in collatione, cum feudum deuoluitur, postquam assensus interueniens in alienatione feudi, habet vim collationis, & inuestituræ, idem [Afflict. in cap. Imperialem. §. præterea, lo primo. nu. 2. de prohib. feud. alien. per Feder. & in decis. 248. nu. 6. optimè Bald. in cap. si facta, vbi Præpos. si de feud. defunct. mili.] vbi quòd emptor dicitur succedere in feudo ex persona domini, & quòd venditor videtur ius vtilis dominij in manus domini remittere, & breui manu à do-

mino peruenire ad emptorem; & occultatur vnus actus iuxta terminos [textus in l. singularia. ff. si cert. petat.]

131 Successiue quæro, vt feuda excadentialia, idest solita per Barones concedi, efficiantur de demanio Baronis; & sic mutent naturam, vt non possint concedi, quid requiratur, & quomodo
132 hoc fiat. Hanc quæstionem Doctores tractant circa res Ecclesiæ consuetas infeudari, & sunt plures opiniones in articulo. Alij namque tenent, q̃ post sequentem deuolutionem, eo ipso quòd Prelatus adeptus fuerit possessione, effecta sit res de demanio, & non possit amplius cõcedi. Alij, quòd post annum efficiatur de mensa, seu de demanio. Alij requirunt annum, & simul descriptionem, inter bona Ecclesiæ. Alij, quòd requiruntur quadraginta anni post deuolutionem. Alij quòd requiruntur triginta tantum. Alij, quòd sufficiant decem anni. Alij autem non requirunt cursum, temporis, sed requirunt expressam declarationem, aut quòd saltem constet ex coniecturis, quòd voluit effici de mensa inter bona demanialia. Alij ex proprio capite distinguẽtes plures casus, nunc vnã, nunc aliam ex præmissis opinionibus recipiunt. Videamus ergo de singulis opinionibus, quæ sit verior, & quid tenendum in quæstione propo-

ta

ta in hoc Regno .

Prima opinio , quòd sufficiat sola possessionis acquisitio , fuit vt aiunt [Ioannis de Lign. in cap. quæ. in Ecclesiarum , de constitutio.] quæ communiter reprehenditur tanquam sola ipsius auctoritate suffulta ; & quia contra [textum in cap. 1. de cleri. qui inuesti. fac.] vbi præsupponitur valida inuestitura rei consuetæ cōcedi , licet post adeptam possessionem ; & etiam contra [text. in c. 2. extra de feud.] Ita cōtra Io. de Lign. cōcludit [Roman. in cons. 70. Barbat. in c. 2. extra de feud. 1. col. non faciens mentionem de Roman. & Curt. in 2. part. tractatus feudi 5. quæst. principali, 1. colum. in fin.] & ita quòd non sufficiat sola possessio , tenuit [Bald. per illum textum in fine in c. 1. de cleric. qui inuesti. fa. quem sequitur Aluar. hic 4. colum. licet Præpos. in cap. 1. Episcopum, vel Abb. & Claud. Seyfel. in speculo feudorum , de his qui feud. dare poss. vers. Secundò principaliter, col. 19.] falsò allegent Bald. tenentem, quòd sufficiat sola possessio .

Secunda opinio , quòd post annum efficiatur de mensa, sumpsit originem ex dicto [Archidiacon. in cap. de gradibus , 35. quæst. 8.] qui dicit, quòd non dicitur nouum feudum post annum
133 nū: & ideo si quis Episcopus iurat non infeudare nisi nouum.

feudum , scilicet quod nouiter reuertitur ad Ecclesiam ; non licebit ei post annum illud infeudare , quia iam non est nouum feudum , cuius dicti auctoritate [Cardin. in cap. 2. extra de feud. quæst. duodecima] videtur concludere, quòd ex possessione , & perceptione fructuum , sicut de alijs bonis de demanio , seu de mensa per annum definit esse consueta infeudari , & fieri de mensa ; Et ita apertè tenuit idem [Card in cons. 34.] & sequi videtur [Abb. in cap. vt super, nu. 10. de rebus Ecclesiæ non alienan.]

Istam opinionem impugnat [Imol. in d. cap. vt super, num. 7.] ponderando principaliter, quòd Archidiaconus non dicit id , ad quod Cardin. eum allegat, quòd res consueta concedi , reuersa ad Ecclesiam post annum , efficiatur de mensa , & concedi non possit ; sed loquitur in Episcopo, qui iurauit non infeudare nisi feudum nouum , quòd post annum feudum reuersum definit esse nouum , & includitur in iuramento de non infeudando ; & sublata illius auctoritate nihil probabile remanet pro illa opinione ; Ideo [Ancharan. in cons. 156. incipiente Propter] dicit, quòd non est probabilis opinio illorum dicentium , quòd si non infeudat Prælatus infra annum, sint bona deuoluta effecta de mensa ; quia taciturnitas tener me-

medium inter velle, & nolle, & accedit ad deliberationem, ut patet in hærede, qui, nisi attingat aliquid, non videtur adire, sed deliberare. Nec ista præscriptio annalis reperitur in iure in illo casu, nec ratione iuuatur: & ita quòd non sufficiat annus, tenet [Barbat. in d. cap. ut super, & in clem. 1. de rescript.] ponderando inter alia pro opinione, quòd non sufficiat annus [text. in d. cap. ut super] qui adducitur pro alia opinione: ibi namque præsupponebatur, quòd Prælatus tenuit ad manus suas rem illam deuolutā; immò in textu dicitur, quòd in proprium vsum excepit, & quod tenuit donec vixit, & potuit esse satis ultra annum, & alijs non infeudauit, & nihilominus Summus Pontifex ibi non firmat, quòd ex hoc fuerit effecta de mensa.

Tertia opinio, quòd requiratur annus, & descriptio inter alia bona de mensa Ecclesiæ, attribuitur Petro de Ancharano in cap. ut super: quæ falsa reputatur, quia iam sola descriptio sufficit, 134 ut [in l. si vacantia. C. de bonis vacantibus lib. 10.]

Quarta opinio, quòd requiratur anni quadraginta, fuit originalis [Io. de Imo. in d. c. ut super. num. 7. & in cap. 2. num. 40. extra 135 de feud.] ea ratione, quia requiritur præscriptio quadraginta annorum ad inducendum certum statum in Ecclesia [argum. eorū,

quæ habentur in c. si beneficio, de præbend. in 6.]

Quintam opinionem, quòd sufficiant triginta anni, posuit Iser. hic num. 4. quia conditio rei hoc tempore mutatur sicut conditio personæ, si tanto tempore, quis curiæ seruisset [l. eum qui. C. de fundo rei priua.] & quia tanto tempore acquiritur ius vassallagi, si aliquis ut meus homo, & ut meus vassallus stet tanto tempore: & ita etiam voluit [Iser. in cap. Imperialem. §. nec dominus. nu. 48. de prohib. feud. alien. per Feder.] loquens in rebus Regi deuolutis, ut per hoc tempus efficiantur de demanio Regis, & subiaceant legi, quæ loquitur quomodo Rex potest procedere ad alienationem eorum, quæ sunt de demanio Regni: & sic tenet etiam Mar. Lauden. in d. cap. 1. de his qui feud. dar. poss.]

Sexta opinio, quòd sufficiant decem anni, fuit [Barbat. in dicto cap. ut super, argumento l. si filius C. de petit. hæred. l. qui aliena. §. quòd si non adierit. ff. de acquir. hæred.]

Septima opinio, quòd tempus non sufficiat, sed requiratur, ut fiat incorporatio, & res fiant de mensa; quòd per officiales sint descriptæ in libro aliarum possessionum de mensa; vel quod Abbas declarauerit effectas esse de mensa, vel incorporatas; fuit [Bart. in l. si vacantia, versus fin.

C. de

C. de bon. vacan. lib. 10.] qui falso allegatur, quod teneat opinionem, quod post annum efficiatur de mensa: Quoniam licet primò per verbum videtur, ponat hanc opinionem; tamen post
 137 in ea non persistit, sed requirit vel descriptionem in libro inter alia bona mensæ, vel expressam declarationem, per illum tex. qui ita dicit incorporationem, quæ
 138 debet fieri in beneficium fisci, Ecclesia enim fiscum habet, Clem. volentes, de hæreticis: & cū ista opinione Barto. residet post multa [Curt. in d. 5. quæst. principali. Hanc opinionem reprehendit [Barbat. in dicto cap. vt
 139 super, quia textus in l. si vacantia] qui requirit descriptionem, loquitur in rebus, quæ nunquam fuerunt fisci nec directè, nec utiliter: ideo nimirum si requiritur descriptio per officiales ad hoc deputatos, vt dicantur incorporata fisco, aliud in bonis, quorum directum dominium semper fuit penes Ecclesiam, licet utile fuerit penes alium: & ideo non requiritur solemnitas tam amara, & exacta in istis bonis; quia res
 140 de facili redeunt ad naturam suam [l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pactis: quam ponderationem à dicta l. si vacantia facit idem Barbat. in cons. vlt. 4. volu. inter consilia Alexandri, vbi ob
 141 litus eorum, quæ dixit in dict. cap. vt super, circa intelligentiā

Bar. in d. l. si vacantia, allegat Bar. dicentem, quod post annum bona efficiantur de mensa.

Octaua opinio distinguens inter præmissas opiniones, fuit [Claud. Seyfel. in speculo feudorum, de his qui feud. dar. poss. vers. Secundò principaliter, col. 19. 7 tenet namque, quod sufficiat ad hoc, vt res efficiatur de mensa, expressa declaratio Prælati, vel descriptio per alios officiales deputatos in libro aliarum rerum de mensa: Sed negat non posse aliter bona effici de mensa, & recipit opinionem, quod requiratur annus, & descriptio ad finem
 142 excludendi cōsanguineos; quibus si non fit renouatio emphyteusis, fit iniuria, secundum [Bar. in l. 1. §. permittitur. ff. de aqua quotidiana, & æstiuā] aliàs sufficiat sola descriptio; sed in hoc decipitur: quia tunc fit iniuria cōsanguineis, si non fit renouatio, quando vult alijs concedere; sed si vult retinere pro se, non tenetur; ita [Abb. in cap. bonæ. nu. 28. de postulatione Prælatorum] intelligit opinionem Ifern. quod requirantur triginta anni, quando sumus in dubio, quod non constet nec de voluntate incorporandi, nec de contraria voluntate; excludit longum tempus, quando constat, quod Prælatus distulit iterum concedere, sed animo non incorporandi illam mensam, sed animo inueniendi
 bo-

bonum vassallum, aut propter aliquam iustam causam temporalem; & recipit opinionem, quod sufficiat decennium, quando cum hoc spatio temporis concurrat, quod Prælati de bonis deuolutis fecit idem, quod de alijs bonis deuolutis, non solum circa perceptionem fructuum, sed hæc bona deuoluta locauit simul cum alijs, & ponendo simul rationem de illis cum suis procuratoribus: & ista coniectura cessante, tenet, quod erit in arbitrio iudicis considerare ex qualitate personæ, & rei, & ex quantitate temporis an præsumatur incorporata necne: putat tamen, quod non debeat æstimari tempus minus decennij, nec plus triginta annorum.

Quid dicendum in hac, non dico varietate, sed confusione scribentium? attendite, quia nouas, & viles considerationes habebitis. Et quia veritas in hoc articulo pendet ab ardua questione male tacta, & minus bene digesta in Regno, an scilicet 143 Baro feudum planum, & de tabula sibi deuolutum possit per se retinere in demanio, vel teneatur præcisè illud alteri concedere; Et in hoc articulo sunt duæ opiniones: quia alij tenent, quod non possit tenere in demanio; alij quod teneatur præcisè concedere sub seruitio consueti. Ideo dicam quid iuris in questione proposita secundum

utramque opinionem, & veritatem habebitis in illa questione, quam infra latius explicabo.

Tenendo ergo opinionem, quod Baro possit feudum, quod subest Baroniam, tenere vnitum, & separatum ad libitum, secundum [Lucam de Pen. in l. quicumque, l. 2. prima, col. fin. C. de fundo limit. Capyc. in cap. Imperialem. §. calidus, 2. col. de prohib. feud. alien. per Feder.] Nam videtis, quod Baro reputatur paterfamilias in feudis planis, & de tabula deuolutis, saltem ad finem applicandi illa mensura, & proinde potest hoc, sicut quilibet in allodio ad libitum vnire fundos separatos, & distinctos, sicut vnum in plures 144 diuidere. Fundi namque destinatione patrisfamilias constituuntur pro arbitrio voluntatis [l. quod in rerum. §. si quis post. ff. de legat. 1. l. si quis duas. §. si quis parte. ff. communia præd. vbi glos. in verbo sed fundus. l. locus, vbi glos. in verbo constituendum. ff. de verbor. signif. l. Seio. §. tyranni. ff. de fundo instructo.]

145 Laborandum est ergo, hac opinione attenta, quomodo, & ex quibus actibus inducatur vnio prædiorum separatorum. In quo ponderate in primis [text. in l. prædij, in §. Titia. ff. de legat. 3.] vbi ad hoc vt inducatur vnio, requiritur, quod litteris, & rationibus sub vno nomine plures fun-

F dos

dos continere voluerit paterfamilias, redditus vtriusque possessionis confusè acceptos ferre sub vno titulo, in quo vtrumq; prædium continebatur, & ibi est bona glos. in verbo redditus, quæ ponit exemplum quâdo paterfamilias utroq; fundos tenebat sub eiusdem villici cura, qui percipiebat fructus omnium; pendet namque à voluntate Patrisfamilias, declarata per actum facti, quando sub vna fundi appellatione utrosque continere voluit; probat [tex. in l. Seio. §. Tyranni. ff. de fundo instructo, & instrumento lega.] Nec sufficit, quòd simul plures fundos locauerit, sicut dicitur, ad hoc vt inducatur diuisio eiusdem fundi in plures; quia potuit fieri, vt cōgruentius locaretur. est [textus in l. Caius. §. 1. ff. de legat. 2.] & q̄ requiratur actus facti, qui de necessitate inferat vnionem, probat [Alex. in cōf. 169. §. vol. n. 9.] vbi dicit, quòd licet duę possessiones vni locentur colono; nō per hoc iudicatur vna possessio, nec sufficit hæc vnio ad ostendendum, quòd paterfamilias habuerit pro vna & eadem possessione, sed requiratur, quòd appareat, quòd pro vna possessione habebat, & sub vnico nomine appellabat, atque locabat: quia sola simplex locatio, quæ plerunque fit sub vno magis, quàm alio modo, gratia commodioris culturæ, non

arguit vnitatem, vel pluralitatem fundorum, sed est necesse, vt fiat aliquis actus facti in fundo, vt inducatur diuisio, & fiant plures; & sic etiam in vnione plurium fundorum, quòd sub vno nomine, & sub appellatione vnus, & eiusdem fundi paterfamilias habuerit, in tantum quòd subdit num. 10. quòd si testes simpliciter de vnione loquerentur, non sufficerent, cum testis debeat de necessitate concludere, quia posset intelligi de vnione facta gratia commodioris culturæ, quæ non sufficit: & ita vltra Alex. est etiam de mente [Soccin. in l. 1. col. 2. & 3. vers. primus casus, & vers. quartus casus. ff. de rebus dubijs] quod
 146 notate, quando prætenditur, quòd ex eo, quòd Barones in pluribus Castris deputauerunt eundem Capitaneum, vel eundem ærarium ad exigendos introitus omnium, vel in eadem Baronia aliàs vnita, plures deputauerint officiales, aut plures ærarios, licet à tempore immemorabili prætendatur, quòd sit facta vel vnio plurium castrorum, vel diuisio eiusdem Baronię: quia cum isti actus de necessitate non inferant possessionem vnionis, aut segregationis, cum potuerint fieri gratia commodioris administrationis iustitię, & exactionis introituum Baronialium, non potest ex hoc allegari præscripta vnio, aut separatio. Si istos terminos

nos attendamus, prout attendi omnino debent saltem respectu Prælatorum; videte quomodo omnes scribentes in hoc articulo nō benè dicunt, excepto Bartolo: Tractāt enim vel per viam præscriptionis, quæ nullo pacto sine possessione procedere potest [cap. sine possessione de reg. iuris in 6.] vel non admittunt actum declaratiuum voluntatis Prælati, quod voluerit vnire sine aliquo temporis spatio; nulla opinio ex præmissis, de per se stare potest: quod ostendo arguendo hoc modo. Aut Baro, vel Prælati post deuolutionem nullum actum fecit circa rem deuolutam positium suæ voluntatis perneceffe, quod voluerit vnire cum alijs bonis demanialibus, vel de mensa; & non potest prætendi, quod ceperit possidere rem illam vt vnitam, si deficit possessio, deficit præscriptio; quia sine possessione præscriptio non præcedit [cap. sine possessione, de reg. iur. in 6.] Aut fecit actum positium suæ voluntatis non dubium, non æ-

[147] quiuocum, sed certum, inferentem vnionem; & tunc quia voluntas facto declaratur [l. Paulus. ff. rem ratam habere] non egemus aliquo temporis cursu, sed statim erit de demanio. Solus ergo Barto in dicta l. si vacantia, & post eum Angelus veriolem opinionem in hoc articulo fir-

mauit, dum voluit in effectu necessariam esse declarationem. Prælati expressam, quod velit bona deuoluta mensæ applicare, vel tacitè ponendo exemplum descriptionis in libro aliarum rerum mensalium: quod notate secundum istam opinionem, quā-

148 do Barones describi faciunt feuda excadentialia post deuolutionem tempore reintegrationis in inuentario, quod fieri consue-

149 uit, & inter bona demanialia: principium enim libri ostendit id de quo liber loquitur [l. si quis ex argentarijs. §. si initium. ff. de eden.] sicut Iser. considerat quā-

150 do feudum reperitur descriptum in registro feudorum quaternatorum, vt quaternatum dicatur, in [cap. 1. §. huius autem generis. ff. ex quibus causis feudū amitt.] non tamen negat posse aliunde apparere de voluntate Prælati, aut Baronis ex coniecturis; quia quod potest fieri expresse, potest fieri tacitè; cautela tamen erit pro Barone, secundum præmissam opinionem, qui vult

151 sibi conseruare libertatem cōcedendi excadēialia post deuolutionem, nō obstante temporis cursu, propter auctoritatem Iser. aut aliorum, vt protestetur, quod nō retinet penes se animo incorporandi cū alijs bonis demanialibus ex cursu temporis, aut per actū quemlibet circa rem faciendā, ex quo possit inferri ad vnio-

nem cum bonis demanialibus:
 152 protestatio namque præcedens
 in actibus dependentibus ex pu-
 ra voluntate alterius, tollit con-
 sensum ab actu sequenti; notat
 [Bart.in l. qui aliena. §. Celsus, in
 princ. ff. de acquir. hæred.] & sic
 erit tutus concedendi in poste-
 rum: & ista tenendo, vt dixi, opi-
 nionem, quòd Baro possit ad li-
 bitum concedere, & retinere pro
 se in demanio.

153 Sed tenendo aliam opinio-
 nem, quòd teneatur illa conce-
 dere ex vi clausulæ, quæ in priui-
 legijs poni solet, quæ de dema-
 nio in demanium, quæ de serui-
 tio in seruitium, quasi quòd Rex
 voluerit in concessione, vt feuda
 aliàs sub seruitio concessa, cum
 deuoluuntur, concedat sub eo-
 dem seruitio; quia aliàs non reti-
 neret hæc in seruitium, prout te-
 statur esse de consuetudine Re-
 gni, Paris de reintegr. feu. fol. 4. &
 tractaretur de præscribendo cõ-
 tra Regem, & de alterando rei
 qualitatem contra suam volun-
 tatem; & proinde esset necessa-
 ria præscriptio centenaria, vt dixi
 supra in præscriptione consuetu-
 dinis infeudandi rem demania-
 lem per constitutionem Regni
 quadriennalem, & auctoritate,
 [Isern. in cap. 1. num. 12. de con-
 trouersia feudi apud par. termi.]
 Sed quia hæc consuetudo non
 satis constat, ideo vt obiter etiã
 hic articulus plenius pateat,

Quæro vtrum Baro possit feu-
 dum planũ, & de tabula sibi de-
 uolutum, vnire ad libitum cum
 Baronia; vel teneatur alteri con-
 cedere sub eodem seruitio. Hanc
 quæstionem tangit in Rege [Bal.
 in cap. 1. §. si verò, qualiter olim
 poterat feudum alienari, in fine,]
 & dicit, quòd si Baro aliquis me-
 154 reatur amittere feudum; Impe-
 rator, vel Rex non debet sibi il-
 lud appropriare, sed alteri Baroni
 concedere, qui eadem munera,
 debeat successionem subire, sequi-
 tur ibi [Aluarot. & Præpos. Aret.
 in l. si mihi, & Titio. ff. de verbor.
 oblig.] dicit, quòd dictum Baldi
 generaliter intellectum, est ni-
 mis dubitabile, nisi restringatur
 ad cõsanguineos, iuxt. not. in em-
 phyteusi per [Innoc. in c. bonæ, de
 postul. Præl. per Bar. in l. 1. §. per-
 mittitur. ff. de aqu. quotid. & æsti.
 In Regno autẽ hæc q̃stio quoad
 Regem est expedita, quia habemus
 constit. Regni Vt de succef-
 sionib. vbi in fine dñr, q̃ Rex feuda
 deuoluta retinere in demanium,
 vel alijs cõcedere põt citra alte-
 rius iniuriã; & ita tenet [Affl. in d.
 c. 1. §. si vero n. 7. & in d. cõstit. nu.
 43. vers. Decimo octauo nota.]

Dubium est respectu Baronis,
 ppter auctoritates hincinde cõ-
 trarias. Nã [Luc. de Pen. in l. qui-
 cūq; de fund. limitr. col. fi.] dicit,
 q̃ excadẽtialia efficiuntur dema-
 nialia eo ipso, q̃ Baro declara-
 uit velle, vt efficiantur demania-
 lia:

lia : & ita quòd Baro possit feudum, quod subest Baronix, tenere vnitum, & separatum ad libitum, tenet [Capyc. in cap. Imperialem. §. callidis. 2. colum. de prohibita feud. alienatione per Feder. & in sua inuestitura in verbo infeudat etiam quilibet, 6. limitatione.] Paris autem de Puteo de reintegrat. feud. fol. 4. dicit, quòd in Regno adest consuetudo in contrarium, & quòd ita obseruatur, vt non possit sine assensu Regis tenere in demaniũ, & vnire cum Baronia: & iterum fol. 126. num. 15. hanc consuetudinem inter dentes sentire videtur quodammodo [Lucas de Pēna in l. cum Diuus. C. de omni agro deserto] dum dicit, quòd in Cancellaria expediuntur litteræ in forma, quòd si Baro est paratus excadentias concedere sub eodem seruitio, non teneatur pro illis contribuere in collectis pro functionibus fiscalibus: & quærit Paris vbi supra fundare illā consuetudinem præcipuè in clausula, quæ solet poni in priuilegijs, quæ de demanio in demanium, quæ de seruitio in seruitiũ; quasi quòd Baro debeat demanialia tenere in demanium, & feuda concessa pro seruitio non reducere in demanium cum deuoluuntur, sed alijs cum eodem seruitio concedere. Sed hæc clausula, Quæ de seruitio in seruitiũ, aliter per Isern. interpretatur in

cap. 1. num. 10. de controuersia feudi apud pares terminanda, scilicet vt feudatarij, qui sunt in illa terra, non habentes feudum quaternatum, Baroni seruiant: quam interpretationem sequitur [Capyc. in inuestitura, in verbo feudorum clausula, versic. quæ videlicet de demanio in demanium] & non impugnat [Loffred. in d. cap. 1. de controuersia feud. apud pares termin.]

Si rigorem iuris in hoc articulo attendimus, seposita consuetudine Regni, quæstio penes me modicam habet dubitationem; & primo ponderando textum in constitutione Regni constitutionem diuæ memoriæ, vbi dicitur, quòd Baro potest excadērias lo-
156 care, & verbum, potest, nō importat necessitatem, l. 1. C. quomodo, & quando iudex. Secundò satis faciunt verba constitutionis Regni, vt de successionibus, in fine, ibi, iniuriam nullus sibi fieri existimet si quod ad ius nostrum iustè deuoluitur, vel retineamus nobis, vel alijs conferamus, & est intuenda ratio illius constitutionis, quæ etiam in Barone militat.

Hæc quæstio multum me tenuit in ancipiti, quoniam ex vna parte videbam Paridem attestātem Regni consuetudinem; ex alia auctoritas Lucæ de Penn. & Capycij non erat contemnenda, qui, vltra quod contrarium dicunt, nullam mentionem de hac

consuetudine faciunt, prout nec alij Doctores Regni; & vtrique fecissent de illa mentionem, si fuisset hic casus, qui temporibus nostris non euenit, non enim vidimus fisci aduocatum, aut consanguineos, vel conciuēs subfeudatarij, cum feudum fuit deuolutum Baroni, proposuisse, quòd cogeretur ad concedendum: vnde non possumus affirmare illam consuetudinem, de qua Paris. meminit, fuisse abolitam per contrariam consuetudinem: & licet casus euenierit, scilicet quòd fuerint multoties subfeuda deuoluta, & in dies eueniat; tamen non fuit in controuersia, vt dixi, nec tempus ad prescribendam consuetudinem contrariam forte esset elapsum. Considerabam insuper, quòd clausula, quæ de seruitio in seruitium, non concludit de necessitate, quod cogatur Baro ad concedendum; & in hac clausula alius datur intellectus per Isern. vt vidistis; ex alia parte videbam Luc. de Penn. cespitantem, & quasi quodammodo eandem consuetudinem affirmantem, dum ponit formam ordinariam Cancellariæ in dicta l. cum diuus, quòd Barones non contribuant in functionibus fiscalibus pro excadentijs, si parati sunt illa concedere. Videbam insuper Capycium affirmantem contrarium: non facere mentionem de decisione Paridis, &

se fundantem in decisione [Iser. in cap. 1. de cap. qui cur. vèd. col. 2. & 3. qui nò loquitur in Regno, 157 sed in Marchionibus, & Comitibus, & alijs enumeratis in prima rubrica, qui sine dubio respectu rerum particularium Comitatus, aut Marchiæ reputantur tanquam patresfamilias, ex quorum animi destinatione feuda, & constituuntur, & resoluntur in casu deuolutionis. Ponderabam præterea in hac questione cap. Honorij, dum tractat de collatione feudorum, quæ tenentur à Barone, tam quaternatorum, quàm non quaternatorum, & dicit, quòd quaternata sub Barone, cum deuoluuntur, per eum conferuntur cum assensu Regis: non quaternata ita deuoluuntur, vt nullo expectato Regis assensu concedat; ita vt videatur quodammodo necessitatem imponere collationis faciendæ.

Tandem volui in hac questione de Regis interesse inquirere; & in primis mihi se obuiam fecit interesse Regis, consistens in seruitijs: si enim Baro multos habet sub se feudatarios, cum accedit casus seruitij militaris, vadit magis associatus in exercitu; te- 158 nentur namque feudatarij Baronis habentes feudum planum, & de tabula, seruire per dies quadraginta, secundum declarationem Regis Roberti, de qua [Afflictus meminit in cap. 1. §. sed nec alia,

nu. 25.

num. 25. quæ sit prima causa beneficii amittendi; & in cap. 1. §. similiter, in principio de Capit.

159 Conrad. prout hoc interesse, si vadit magis, vel minus associatus Baro, considerat [Bald. in cap. 1. §. fin. de allod. vbi Præpos. Iser. in cap. Imperialem. §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Feder.] Et simile interesse considerat [Iaco. de Marquilles super vsaticis Barchinonæ, super vsatico 3 r. q. 6. dum concludit, quod Comes non tenetur assentire vassallo vendenti feudum alteri vassallo; quia maius iuuamen præstatur per plures feudatarios Comiti, quam per vnum. Hoc tamen non procederet in Regno, vbi feuda conceduntur cum clausula, vt seruiat secundum consuetudinem Regni, secundum quam certum est seruitium, & ita habetur ab vno sicut à pluribus feudatarijs. Prodeffet tñ illa decisio ad denegandum assensum quando vnus Comes vendit castrum aliquod alteri non habenti castrum quo casu castrum illud potest effici cameræ Baronis vigore capitulorum huius fidelissimæ Ciuitatis; & sic eximi à munere hospitandi, quod cedit in damnum aliarum vniuersitatū Regni, quarum interest, vt onera potius in plures, quam in pauciores diuidantur: cadit etiam in damnum Regis. Hoc tamen non affirmat, sed cum casus occurrit, possunt

Domini Regentes, ad quos spectat inquirere de interesse Regis, & subditorum, in assensu considerare si hoc sufficit ad denegandum assensum.

Sed mecum ipse respondebā, quod si feudatarij Baronis secum vadunt in exercitu, hoc est in releuamen Baronis, qui tanto minores milites cum equitibus secum ducere cogitur; aliàs Rex haberet seruitium pro Baronia duplicatum; quod esse non debet. Vltcrius Rex in Regno nõ considerauit ista seruitia exhibenda Baronibus à feudatarijs, quia permisisset infeudationem de nouo, ex qua hic effectus oritur.

160 Præterea interesse Regis consistit potius, vt vniantur feuda deuoluta cum Baronia; quia deuoluta postea Baronia, deuolutio fit etiam cum istis feudis; & si accidit casus soluendi releuij, pinguius releuium exigit fiscus: vnde incorporatio feudorum deuolutorum cum Baronia respicit

161 augmentum feudi, non diminutionem; & sic fieri posse videtur [cap. 1. §. e contrario de inuestit. de re alie. fac.] quod cap. non secus procedit in Regno, quando non fit commutatio de persona, ad personam; ponderando verba constitutionis cōstitutionem diuæ memoriæ; ibi, minuendis, aut commutandis; & propterea etiā, quia dum agitur de feudo plano,

162 & de tabula, potest ad libitum

Ba-

Baroni renunciari, & refutari sine Regis assensu, secundum [Iser. in cap. 1. §. post refutationem, de vassallo qui cont. constit. Lothar. vbi Afflict. num. 19. notat idem. Isern. in cap. sancimus num. 12. quo temp. miles, Loffred. in cons. 5. num. 6.] ac etiam quia Isern. circa collationem feudorū planorum, & de tabula cum deuoluuntur, æquiparat Barones, & Prælatos, vt in [cap. 1. num. 10. in fin. de controu. feud. apud par. term.] magis inclino in opinionē Luc. de Penn. & Capycij tanquā

163 sustentabiliorem in puncto iuris, & æquiores, maximè cum non satis constet aliunde de hac consuetudine contraria.

164 Quæro iuxta præmissa, vtrum stetur assertioni Baronis, quòd feudum est excadentiale, puta si inuestitura diceret: Concedimus rem ad nostram Curiam deuolutam, vt excadentialem.

165 Alberic. in l. qui testamentū, in fine. ff. de probat. format quæstionem in Episcopo, si dixit in infeudatione feudum antiquum, non stabitur huic assertioni, & inuestitura non valebit, nisi probetur feudum antiquum: quia hoc videtur in fraudem iuris adiectum; ex quo nisi esset antiquū, non posset Episcopus infeudare, cap. 2. extra de feudis: sicut in Regno Baro non posset infeudare rem de demanio non excadentialem.

Baldus in præludijs feudorum tertia diuisione, format quæstionem etiā in Episcopo inuestiente aliquem tanquam de feudo veteri paterno, & antiquo, cum clausula, quòd recognoscit, quòd dictum feudum ab antiquo tenuit, & possedit: & tenet, quòd ex his verbis non probatur feudum antiquum, dicens, quòd vbi subsistentia certa, seu essentia, facit negotium licitum, aliàs illicitum; tūc verborum cautiones, seu enunciationes subsistentiam esse non docent, sed magis circumuentio iuris præsumitur: vnde oportet, quòd aliunde id, quod enunciatur, per probationes legitimas doceatur [l. qui testamentum. ff. de probat. l. cum quis, §. Titia. ff. de legat. 3. Bald. sequitur in hoc Alex. in cons. 10. num. 4. vol. 3. Præpos. in prælud. feudo. num. 44. Ias. etiam in prælud. col. 28. & in cons. 1. 3. col. volum. 3. in cons. 136. 4. col. eodem vol. Veronen. in cons. 31. num. 7. Aluarot. in cap. 1. versus finem, de vassall. decrepitæ ætatis, Martin. Laudens. in cap. 1. de his qui feudum dare possunt, Iacob. in sua inuestit. in verbo in feudum, nu. 11.] quia assertio non probat, in

166 ter personas prohibitas, secundum [Bart. in l. & si forte. ff. de castrenf. peculio.]

Curtius autem in prima parte quæst. 8. col. 3. in quæst. Bal. tenet, quòd assertio probat quādo ponitur

nitur in inuestitura, quæ sit feudum possidenti: quia in dubio
 167 feudum præsumitur antiquum vassallo possidente [cap. 1. de grad. succeden. in feudo: 7 vnde assertio, seu confessio Prælati, q̄ feudum est antiquum, habet pro se iuris præsumptionem: & sic
 168 limitatur regula, quòd confessio Prælati non præiudicat Ecclesiæ, de qua in cap. præsentium, de testibus; vt nō procedat quādo Prælatus aliquid confiteretur, quod haberet iuris præsumptionem pro se [cap. si diligenti, vbi Abb. in 3. notab. de præscriptio.] & sic Curtius videtur distinguere an assertio fiat in inuestitura confirmatoria feudi in beneficiū possidentis, vt tunc assertio probet; vel fiat in inuestitura feudi,
 169 quod possidetur à Prælato: quia tunc, cum nouum, non antiquum præsumatur, secundum. [Iacob. de Beluif. & Aluarot. in d. cap. 1. de gra. succedentium in feudo & tunc non probet.]

Capycius in sua inuestitura, in verbo feudum dant, col. 12. trāscribit Iacobinum, & refert simpliciter Curtium, sequitur namque Baldum in præludijs; postea limitando subdit, quòd si vassallus Ecclesiæ ostendit vnam inuestituram Prælati prædecessoris, vbi enunciatum feudum antiquū, plenè probatur primò ipsa feudi concessio, quæ præsumitur præcessisse valida, & solemnis;

secundò qualitas antiquitatis. Nec obstat, quòd confessio sit facta per Prælatum, qui non habebat potestatem illud disponēdi: quia vassallus possidens est in sua possessione tuendus, donec Prælatus, si possit, probet de contrario. Nec obstat assertio inter personas prohibitas: quia intelligit illud procedere in prima infeudatione, vbi constat, quòd res est Ecclesiæ pleno iure; non autem procedit in inuestitura cōfirmatoria. Adducit auctoritatem [Alberici in l. non est nouum, in fin. 170 ff. de legibus,] qui dicit, quòd Episcopus tenetur inuestire vassallum de feudo si pducit duas, vel plures inuestituras factas per prædecessores: immò videtur sufficere si vnam inuestituram producat. Considerat etiam, vt Curtius, quia feudum in dubio præsumitur antiquum, vassallo possidēte; immò plus dicit, quòd etiam si dominus possideret, non tamen rem illam tanquam bona mensæ, sed vigore iurium dominicalium, quæ domino competunt secundum consuetudinem Regni Gallici; adhuc esset inuestitura concedenda: quod no-
 171 tate vos in Regno quando Regia Curia feudum detinet in sequestro, vigore capituli Regni ex præsumptuose, vt tunc non dicatur possidere ratione directi dominij: nec onerandus est successor defuncti in feudalibus, stri-

strictioribus probationibus, quā si ipse possideret feudum, quod à defuncto possidebatur; possessio enim, quæ hoc modo est sequestrata penes Curiam, non magis onerat in probationibus legitimum possessorem.

172 Limitatur tamen prædicta conclusio; quod non statuitur assertioni Prælati, dicentis feudum esse antiquum, quando hæc assertio reperitur in antiqua inuestitura. Ita limitat [Bald. in præludij vbi supra, & Iason etiam; & Præpos. & Iacob. quam limitationem Aimon de antiquitate temporis 5. par. nu. 17.] (qui sequitur Bald. in utroque dicto.) ita declarat, ut procedat, quando in inuestitura antiqua non apparet, quod fuit noua concessio: quia si appareret de noua concessione, non sufficit.

Hæc sunt, quæ Doctores respectu Prælatorum dicunt. Afflictus verò, qui format quæstionem in Regno respectu Baronis in constitutione, constitutionem diuæ memoriæ num. 71. in hoc si statuitur assertioni, quod sit excadentialis res, ita non possit postea ipse, vel hæres reuocare; & dicere, quod est de demanio, concludit, quod non statuitur assertioni Baronis, dicentis feudum esse excadentiale, nisi illa concessio esset antiqua, excedens ceterum annos: sed non allegat omnia ista, & innuitur in effectu in auctoritate,

Bald. & quia assertio non probat inter personas prohibitas. Et ita etiam, quod non stetur assertioni Baronis, tenet Paris de reinteg. feud. fo. 112.

Vos autem rem istam magis intus considerate, reducendo rem istam in actu practico; sed primò circa distinctionem Curtij aduertatis; quod continet in se fallaciā: quia dum concludit assertionem Prælati probare, si est facta inuestitura confirmatoria, qui a habet præsumptionem iuris pro se, cū
173 in dubio feudum præsumatur antiquum; procedit namque hoc in iudicio possessorio; moritur feudatarius sine liberis, superstitibus agnatis; qui aliās, si feudum esset antiquum, essent legitimi successores; isti qui habent præsumptionem iuris pro se, quia præsumitur feudum antiquum, & non nouum, sunt immittendi in possessionem illius feudi, quod agnatus defunctus possidebat tempore mortis, saluo iure domini in iudicio petitorio: & ita declarat [tex. in cap. 1. si de feud. defunct. mili. ibi eo facto super principali quæst. cognoscendum est] & ibi est bona glos. 1. quæ dicit, quod procedit ad similitudinem interdicti Quorum bonorum, in quo non requiritur probatio dominij penes defunctum, sed sufficit simplex possessio: non sufficit ergo in iudicio petitorio, quod feudum præsumatur antiquum, val-

vassallo possidente, & assertio Prælati non extenditur ultra iuris præsumptionem: oneratur tamen Prælati in probationibus: debet namque probare, quod Ecclesia possedit rem infra quadraginta annos, & ante tempus, de quo loquitur investitura, in qua feudum antiquum enunciat; quo tempore inspecto, res præsumitur de mensa, non autem ex cadentialis, Ecclesia possidente [glos. in cap. vt super, littera E. de rebus eccles. non alien.] ad-
 74 mittit namque confessio Prælati, sicut præsumptio, probationem in contrarium, quæ hoc modo fit, ponendo rem in practica, & sic Ecclesia vendicante rem, vt illegitimè alienatam, & probante, quod aliàs possedit infra tempus, quo res Ecclesie præscribitur, non erit tutus conuentus, nisi exhibeat validam concessionem: nec sufficit ostendere investituram vnus Prælati tanquam de feudo antiquo, aliàs esset aperire viam fraudibus, & ponere in manibus Prælatorum alienationes rerum Ecclesie sine solemnitate.

Vnde ex præmissis non bene se extendit Glos. dum dicit, quod ex sola ostensione vnus investituræ, vbi enunciat feudum antiquum, oritur plena probatio, quod concessio prima fuerit sollemnis, & valida, & quod sit qualitatibus enunciatæ, scilicet an-

tiquum; & quod Ecclesia non habeat fundatam intentionem contra vassallos suos, quod omnis proprietas, & dominium vtile ad eam spectet; nisi doceant de valida infundatione: vnde infert, quod vassallis Ecclesie existentibus in possessione vtilius est solū investituram renouantem ostendere, quàm titulum originale, defectuum, & minus solemne; & decisio Alberici, vbi præcipue se fundat, procedit etiam in iudicio possessorio, ad finem obtinendi investituram feudi, quod defunctus possidebat: quæ investitura nihil iuris tribuit [c. 1. ibi, sed de iusta tantū facta intelligitur, per quos fiat investitura: & ibi Bald. notat.] Saluum est ergo ius domino in petitorio, non obstante investitura, quam fecit legitimo successor de feudo, quod
 76 defunctus possidebat; & ideo dum sit investitura, non inquiratur de titulo defuncti; & ita obseruabamus in Regno vsque ad nouissimā prouisionem sue Maiestatis, tempore publicationis generalis sententiæ Regiæ visitæ, quando fuit prouisum, quod non fiat hæc investitura nisi docenti de titulo aut hominis, aut legis, id est centenaria præscriptione; & ideo hodie investitura tribuitur. Videte ergo, vt ad rem redeam, quomodo Currius, & alij confunduntur, non distinguendo inter iudicium pos-

fefforium, & petitorium.

Vnde vera est indistincta communis opinio, quod non statueretur assertioni Prælatorum, dicentium feudum esse antiquum, seu solum concedi; siue fiat in inuestitura confirmatoria; siue in alia, cum limitatione, nisi hæc enunciatio reperiretur in antiqua inuestitura: circa quam limitationem Doctores non exprimunt
177 tempus. Afflictus autem in Regno requirit, quod inuestitura antiqua excedat centum annos: & bene, quia, ut supra probavi, consuetudo infeudandi rem alias de demanio, ut ex cadentialem, non præscribitur nisi spatio centum annorum.

178 Sed ponamus rem in practica: Baro vult reintegrare rem infra fines castri tanquam illegitimè segregatam à demanio: aut possessor conuentus fatetur tenere in feudum, & ostendit inuestituram, vbi conceditur feudum, ut ex cadentiale, vel in qua, dum confirmatur feudum, enunciat antiquum: si hæc inuestitura est infra centum annos, non erit tutus, ex præmissis, Quia assertio non probat, & Baro habet intencionem fundatam postquam non negatur alias fuisse Curie Baronalis, & de demanio, quia sic præsumitur. Probat hoc [Iser. in c. Imperialem. §. illud quoque, nu. 67. de prohib. feud. alien. per
179 Feder.] dum dicit, quod Rex,

seu fiscus habet intencionem fundatam eo ipso, quod quis confitetur esse feudum quaternaturæ; in tantum quod conuentus condemnatur, nisi probet titulum hominis, vel præscriptionem centenariam: ergo idem in Barone,
180 qui procurator fisci dicitur in re propriam [Bal. in l. 1. in fi. C. de hæred. vel actio. vend. Afflict. decis. 282. nu. 15. Petrus Bel. in specul. Principum, rubr. 23. §. dicamus, de effectibus Imperij, num. 13.] & habet intencionem fundatam in his, quæ sunt infra fines feudi, alio non possidente. [Iser. in cap. 1. versic. Qui sum tamen, de controuersia inter masculum, & foeminam] probat [Hostien. in cap. si diligenti, post principium, vbi etiam Anto. de Burr. cap. 9. de præscript. Soccin. in l. 1. col. 3. & 4. ff. de acquiren. posses. & ibi Ripa num. 14.] Debet namque probare præscriptionem centenariam, nec sufficit probare possessionem triginta annorum cum præstatione seruitij: quia hoc arguit præsumptam inuestituram tantum: & si non potest Baro facere veram inuestituram de nouo, nequaquam habet locum ficta, nec potest allegare præscriptionem triginta annorum introductam in Regno per constitutionem Regni consuetudinem: quia illa procedit quando possidetur feudum integrum, vel quota pars, quæ habet ser-

seruitiū designatum, & hæc quando conuentus fatetur esse feudū : sed si negat, quia alio possidente territorium infra fines feudi existens, præsumitur allodiale, secundum [Iser. in d. cap. 1. de controuersia inter mascul. & fœmin. Aymon in conf. 154. nu. 1.] nisi Baro probaret, quod alias res illa fuit de demanio, non posset obtinere; & hoc probato, conuentus succumbet, nisi probet priuilegium, aut præscriptionem centenariam, ex prædictis.

Prædicta tamen intelligo sine dubio procedere quoad ea, in quibus Barones non habent intentionem fundatam alio possidente : quoniam respectu aquarum, montium, nemorū, pascuorum, & aliorum, quæ dicuntur præcipuè demanialia Baronum, ex vetusta consuetudine, & forma priuilegiorum esset disputandum de veritate decisionis [Lucæ de Penn. in l. quicumque la 1. C. de fund. limitro.] qui voluit, quod in his Barones, etiam non possidentes, habeant eorum intentionem fundatam; dummodò possessor de iure suo nō doceat per priuilegium, aut præscriptionem: quæ decisio an sit vera, & quomodo procedat, nunc non decido.

184 Item quæro, vtrum Baro possit concedere rem excadētialem sibi deuolutam, alterando naturā primæ inuestituræ, vel aliàs, quàm

erat consueta concedi; puta feudum illud excadentiale erat masculinum : vult concedere pro hæredibus vtriusque sexus. Ista quæstio non multum dubitationis continet, & illam similiter formant Doctores in Prælatiis, qui volunt infeudare consueta concedi : & communiter concludunt, quod nō potest hoc fieri; per [tex. in §. profecto de leg. Conra.] vbi licet sit permessa infeudatio feudi: tamen non debet fieri sub alia lege, quàm feudatarius habet. Ponit exemplum, si habet pro hæredibus masculis, non debet dare pro masculis, & fœminis : & ibi Iacob. de Beluif. dicit esse casum, quod si consuetudo Ecclesiæ est dare in feudū pro masculis tantum, Prælatus non potest dare pro masculis, & fœminis : quæ ibi sequitur [Bald. & Aluarot.] & idem disputando pro & contra, firmat [Iacob. de Belu. hic, vbi etiam Aluarot. col. fin. §. 1. eadem col. ita tenet Imol. in cap. 2. col. fi. num. 38. de feud.] Quia Prælatus non potest de nouo infeudare; & istud esset de nouo infeudare, quatenus mutaret naturam antiquam feudi : & ante eum ita tenuit [Card. ibi colum. 2. quæst. 3.]

186 Pro qua opinione consideratur viua ratio, quia consuetudo tantum habet de effectu, & potentia, quātum de vsu, secundum [Bald. in l. fin. vers. vnum aliud

G

quæ-

quæritur. C. communia vtriusq; iudicij; & istam veram, & communem opinionem latè ostendit [Curt. in tract. feudi, 2. parte. 6. quæst. princ.] & ita tenendum est in Regno, vt non possit Baro, cum sibi deuoluitur feudum excadentiale, concedere contra feudi consuetudinem: maximè quia cõstitutio Regni, dum permittit concessionem excadentialem, vult, vt fiat sub seruitio consueto; ita vt nolit alterari naturam feudi, etiam in seruitio.

Maiores autem dubitationes videntur, si fuerit facta concessio, vltra quàm licebat, an teneat saltem in eo, quod erat permisso, & sic vtile non vitietur per inutile. Pro hac quæstione decidenda sunt videndæ duæ quæstiones, quæ formantur respectu Prælatorum, quæ in idem ferè recidunt, habet tamen, secundum multos, aliquam diuersitatem: ideo distinctè ponam.

187 Prima quæstio est in terminis in feudo: nam Bald. hic num. 18. retento themate, si stante consuetudine infeudandi in masculos, fuerit facta infeudatio pro masculis, & foeminis, an teneat pro masculis: & concludit, quod sic; ipsum sequitur [Præpos. hic col. fin. §. 1. Fulgos. in conf. 220. 2. colum. ita firmat Imol. in dicto cap. 2. nu. 39. ita tenet Iacob. in sua inuestitura in verb. in feudum, num. 40. Curtius in dicta

6. quæstione princip. col. fin. Caus. pycius in sua inuestitura in verbo feudum dant col. 14. Claud. Seyfel. in speculo feudorum, de his qui feudum dar. poss. vers. Secundò principaliter, colum. 13. in verbo Octauò limitatur.

188 Secunda quæstio est in emphyteusi, si est solita concedi vsq; ad tertiam generationem, vel temporaliter; & fiat concessio in quartam generationem, vel in perpetuum; an teneat in tertia generatione, vel in tempore permisso. Hæc quæstio originaliter formatur per [Barto. in Authen. qui rem, num. 7. C. de sacrosanct. Eccles.] & magis communiter allegatur voluisse ibi, quod in totum concessio vitietur [Bal. verò in Authen. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccles.] tenet, quod valeat vsque ad tertiam generationem. Opinionem, quam Bartolo adscribunt, quod in toto vitietur, tenet [Imol. in l. quod dicitur. ff. de verborum obligationib. Angel. in verb. emphyteusim autè, in Authen. de non alienan. Iason in dicta Authen. qui rem, colum. fin.] Aliam opinionem, quod valeat in parte, & non annulletur in totum, de qua Baldum Ducem faciunt, tenet [Paulus de Castro in dicta Authen. qui rem, in fin. dicens, quod est æquior opinio; Alexand. conf. 38. versus finem, volumine 2. Dec. in dicta Authentica qui rem; col. fin. qui com-

communem dicit, Romanus in l. 1. §. si stipulanti, num. 3. ff. de verbor. oblig.

Opinio autem tam respectu feudi, quàm respectu emphyteusis, ut in totum annulletur concessio, fundatur primò in [§. emphyteusim autem. in Authen. de non alien.] vbi permittitur concessio in emphyteusim pro accipiente, & duobus hæredibus: & postea dicit, quòd aliter agi penitus nullo modo permittimus, neque quod sit, aliquid habere robur sinimus. Ponderat Iason [in dict. Authen. qui rem] qui tenet contra communem, illa verba, scilicet penitus, quæ dictio idem importat, quòd omnino, & illa verba geminata nullo modo permittimus: Secundò ponderatur [textus in Clemen. prima de rebus Ecclesiæ non alienand.] vbi prohibetur Prælati concedere ad vitam rem Ecclesiæ: & postea textus subdit, quòd si quis contra hoc fecerit, ex concessione non acquiratur ius aliquod recipienti; per quem textum Baldus, qui propterea contrarius allegatur in [l. quæcunque, C. de bon. quæ lib. n. 1.] vult, qd si fiat locatio rei Ecclesiæ ultra tempus permisso, non valebit in tempore permissio: quia in factis contra legem, si non valet quod ago ut ago, non valet ut valere potest.

Pro alia vero opinione, quòd

valeat concessio in eo, quod est permisso; & quod utile non vitietur per inutile; ponderatur primò generalis regula, quòd in se-
190 parabilibus utile non vitietur per inutile [l. sancimus. C. de donat. l. pecuniæ fenebris. ff. de vsur. Secundò ponderatur tex. in §. neque, in Authen. de non alienan.] vbi facta concessione vsque in tertiam generationem, cum pacto, ut fiat renouatio successoribus, qui præferatur alijs, pactum tantum corrumpit. Tenentes istam opinionem, quòd valeat in parte permisso, respondent ad [tex. in dicto §. emphyteusim] quòd tex. ille non aperit an dispositio annullatiua referatur ad totam emphyteusim, vel ad id, quod est factum contra prohibitionem; immò potius videntur referri ad prohibitum tantum: sic etiam respondent ad tex. in dict. Clemen. prima. Et ita defendendo communem opinionem dicit [Deci. in dict. Authen. qui rem, & Curt. in dicta 6. quæst. qui post Aretin. in l. qui dicitur, in fi. de verbor. oblig.] aliter respondit dictæ Clemen. 1. scilicet, quia ideo corrumpit in totum, quia non est verisimile, quòd accipiens, ad modicum tempus conduxisset: quia modicum tempus non affert tantam utilitatem respectu partis, quantam totam respectu totius: quia locatio ad longum tempus transfert ius in re [l. 1. & ibi Bar. ff. de superfi.]

G 2 Sed

Sed notate ulterius, quòd pro vtraque opinione pòderatur tex. in §. protecto, de lege Conrad. secundum diuersas lecturas.

191 Dicunt nanque, quòd in tex. illo tractatur iste articulus, si vtile vitiat per inutile: puta si habens feudum pro heredibus masculis tantum, infeudat alij pro heredibus masculis, & foeminis; an infeudatio sit in totum nulla, vel sit valida in personam accipientis pro masculis suis descendentes tantum; & dicunt, quòd in illo textu ponuntur tres opiniones, & quòd in secunda dicatur, quòd vtile vitiat per inutile; & sic quòd in totum cõcessio erit nulla, in tertia opinione dicatur, quòd vtile non vitiat, & quòd concessio valebit respectu masculorum descendentes ab accipiente; & alij tenentes in quaestionibus praemissis, quòd in totum concessio sit nulla; ponderant illum tex. in secunda opinione: alij verò tenentes, quòd pro parte tantum concessio vitiat, ponderant illum tex. in tertia, & vltima opinione: constat namq; hoc ex dictis per [Barbo. in cap. 2. col. 6. extra, de feud. per Areti. in l. quod dicitur, in fine col. fina. ff. de verbo. oblig.] qui dicit, quòd nulla ex illis tribus opinionibus expressè est approbata per [Claud. Seyfel. de his, qui feue. dar. poss. vers. secundò principaliter, col. 15. per Cur. in dicta 6. quaest. col. 3. vnde

Camera. in repetitione ea. imperiali, fol. 32. col. 3. de prohi. feud. alie. per Fede.] ita etiam intelligens illum textum, quòd decidat in casu ibi posito an infeudatio vitiat in totum, vel teneat respectu masculorum; multum laborat circa intelligentiam illius tex. & an sit attendenda secunda opinio, vel vltima: & ex multis probat, quòd est attendenda secunda opinio. Vos autem se posita pronunciate decisione articuli principalis, circa illius intelligentiam aduertatis quomodo tam magni viri grauiter decipiuntur.

Et primò sciatis, quòd magna est quaestio in hoc iure feudorū. Vtrum facta alienatione feudi patris; feudum amittatur statim, & ad dominum reuertatur, vel sit expectanda mors alienatoris sine heredibus masculis. Oritur hæc dubitatio principaliter ex [tex. in cap. primo §. hoc quoque, de successione feud.] vbi dicitur, quòd si frater alienauit partem suam feudi, eo mortuo sine filiis masculis, ad fratrem reuertitur, & ibi glos. multum laborat in hoc articulo si feudum antiquum propter alienationem deuoluitur ad dominum in vita masculorum, & agnatorum alienatoris, de quo articulo nunc non tracto; sat est, quòd hic articulus est multum dubitabilis.

Sciatis secundò, quòd verba vltima illius textus, ibi, quod tunc domino aperitur cum masculis, defe-

defecerint, ex quibus tertia opinio colligitur, non respiciunt hæredes illius, qui feudum accepit, sed hæredes infeudantis: & ita illa verba intelligit glos. in dicto §. profecto, ubi dicit, quòd secundum illam ultimam opinionem mors alienatoris expectanda est, ut feudum domino aperiatur, remittens se ad notata in [cap. primo §. hoc quoque, de success. feud.] Et ita quòd loquatur textus in fine de hæred. infeudantis, intelligit Iser. etiam ibi in fine, quem sequitur Aluarott. idem Iser. in cap. 1. nu. 5. dum allegat tex. in §. profecto] sed tex. ibi loquitur de hæredibus infeudantis; ergo ibi non præsupponitur, quòd valeat infeudatio pro hæredibus masculis accipientis, sunt namque hæc compatibilia, quòd in feudatio in terminis illius textus in totum sit nulla, & nihilominus, quòd donec adsint hæredes masculi alienatoris, dubitetur an feudum reuertatur ad dominum.

Verus casus illius textus est, an præsupposita lege prohibente subinfeudatione, sub alia lege, qua feudatarius habebat, sequuta in feudatione contra legis prohibitionem, quomodo feudum amittatur. In qua questione tres opiniones recitantur, & nulla affirmat, quòd feudum indistinctè non amittatur, & quòd infeudatio valeat eo modo, quo poterat infeudare: imò pro còstanti præ-

supponit, quòd feudum amittatur; sed differentia erat, quia alij dicebant, quòd infeudans tantum amittit, qui sciebat, vel scire debebat legem, sub qua feudum tenebat, & legem prohibentem infeudationem aliter, quam habebat, & quòd non debebat puniri accipiens, qui ignorare poterat qualiter feudum, alij verò dicebāt, & hæc est tertia opinio, quòd licet infeudatio sit nulla in totum; tamen si feudatarius habet descendentes masculos, vel agnatos, non aperitur domino nisi post mortem ipsorum; sicut, secundum aliquos; dicitur in alienatione feudum, ubi non cadit questio an possit in parte valere, in parte non, & sic in illo textu nihil an utile vitietur per inutile, maxime in tertia opinione; Immo si textus ille posset in hoc articulo considerari, prima opinio potius probat, quòd inutile tantum vitietur, dum dicitur quòd qui infeudavit tantum, feudum amittit, & non infeudatus hoc enim arguit, quòd feudum debet remanere penes accipientem, & ipse debet recognoscere à primo Domino, non ab immediato, qui amisit ius suum infeudando lege prohibente. Nisi dicamus, quòd dum text. tractat an puniatur infeudans, vel uterque, hoc est ut alter respectu rei, alter respectu pretij; quod non potest etiam considerari, quia in infeudatione legitima non cadit pretium; & tex.

G 3 iam

iam præsupponit infeudationem legitimam ex omni parte, præterquam quia sub alia lege.

192 Quid ergo dicendum est in quaestione proposita? Ego in Barone infeudante feudum aliter, quàm sit consuetum fieri infeudationem: teneo opinionem, quòd in totum infeudatio sit nulla: Pro qua opinione in primis pondero [textum in cap. primo de prohi. feudi alieni per Lotharium] vbi prohibetur nedum alienatio, seu distractio feudi, sed etiam omne commercium in feudo; quod excogitatur in fraudem illius legis, in damnum dominorum, & proinde omnis contractus, qui sit circa feudum, prohibitus est, secundum [glos. in verbo commercium, in l. ex hoc iure. ff. de iustitia, & iure] & quia commercium hoc, scilicet infeudare nedum pro masculis, sed etiam pro feminis, non respicit partem, sed etiam totum, & integrum feudum, vt considerat [Clau. in rub. de his, qui feud. dar. poss. vers. secundò principaliter, num. 15.] ideò non cadit consideratio an possit pro parte valere, & pro parte non; sicut dicitur in [cap. primo de vassallo, qui contra constitutionem Lotharij] quando alienatur pars feudi: hæc enim qualitas, quòd sit etiam pro feminis, respicit totum feudum; ideò contemptus domini in toto, non in parte consideratur; & ex hoc ipso contemptu oritur pena

priuationis feudi, vt in [cap. primo §. deniq; quæ sit prima causa beneficij amittendi] in tantum quòd Bald. voluit in dicto cap. primo; vbi etiam Prepos. quòd quando pars feudi alienatur, si tamen sit ex contemptu, priuatur toto feudo.

193 Secundò pro hac opinione est [glos. in terminis in dicto cap. primo de prohi. feud. alien. per Lothar. in verbo comèrcio] quæ in illa lege prohibente omnem contractum circa feudum, & imponente penam priuationis feudi, includit etiam casum istum quòd feudatarius infeudat sub alia lege, qua habet, & hic est vnus de casibus, secundum glos. in quibus feudatarius commercium excogitat in damnum domini, allegando textum in dicto §. profecto.

Ex qua glos. relata ad illum tex. habetis simul decissionem quaestionis præmissæ, & verum intellectum in dicto §. profecto, vt ibi decidatur, quòd infeudatio sit in totum nulla, postquam in textu receditur à prima opinione, quæ in hoc obstabat; & ponuntur duæ aliæ opiniones, in quibus, vt vidistis, iam præsupponitur nullitas in totum. Et differentia inter vnā, & aliam opinionem est an aperiatur statim domino, vel post mortem alienantis sine hæredibus masculis, aut agnatis.

194 Sed an Baro possit rem exactionalem sibi deuolutam concedere-

cedere alijs personis, quam solitis, puta erat consuetum concedi laicis; cum ei aperitur, vult concedere Ecclesiæ, aut vniuersitati: [Bal. in Authen. quibuscunque. C. de sacrosan. eccl.] tenet, quòd
 195 licet aliàs Prælatus non prohibeatur rem consuetam infeudare, concedere consanguineis; tamen non potest concedere consanguineo potentiori illis, quibus fuit consueta concedi [Alex. in. conf. 9. 3. volum. num. 5. col. 2.] tenet, quòd res consuetæ concedi priuatis personis, non possunt per Prælatum concedi, cum deuoluuntur, Vniuersitati, aut Ecclesiæ: quia interest concedi personæ, qua inspecta facilius res possit ad Ecclesiam redire; vt quia sit persona, quæ à communiter accedentibus posset mori sine descendentibus: quod non est quando conceditur Ecclesiæ, aut Vniuersitati, quæ non ita de facili pereunt. [l. proponebatur. ff. de iudi. cap. si graciosè de rescript. Claud. Seyfel. in speculo feudorum, de his, qui feud. dar. poss. vers. Secundò principaliter, colum. 13. in verb. Octauò limitatur] tenet idem, & ita vos teneatis in Regno quoad Barones.

Insuper quid si Baro concessit in feudum sine assensu Regis, terras parū vtilis de demanio feudi, sub certa annua portione fructuum, vt plantentur, quod potest, dummodò non ita modica,

vt possit præsumi fraus, vt continetur in Registro Imperatoris Federici, secundum [Iser. in cap. 1. in fine, an ille, qui interfecit fratrem domini sui, in cap. 1. §. præterea, nu. 8. de capitulis Conrad. & in constitutione Constitutionem diuæ memoriæ, in verbo minuendis, in principio] Si potest
 197 ista eidem deuoluuntur ob lineam finitam, aut aliter, & tempore deuolutionis reperitur terra fertilis, culta, & meliorata; an possit hanc rem excadentialem sine alio assensu concedere.

Abbas in cap. vt super nu. 11, de rebus eccles. non alienan. format similem quæstionem respectu
 198 Prælati, an possit rem Ecclesiæ incultam, concessam in emphyteusim, vt reduceretur ad culturam, cum deuoluitur tractu temporis optimè culta, concedere sine solemnitate debita; & concludit quòd non, quia cessat causa primæ concessionis, & nunc militat argumentum à ratione, cessante; dicit limitationem hanc non solere à Doctoribus tradi, sed ei videri verissimam, & rationabilem. Hanc opinionem Abb. sequitur [Curtius in tract. feud. in 2. parte primæ quæst. principalis, versus finem, & pro illa ponderat text. in cap. 2. extra de feud.] vbi permittitur Prælato infeudare cum clausula, si videris expedire, concedas; quod verbum de
 199 notat arbitrium boni viri, secundum

dùm [Bar.in l.fi sic in princ.ff.de leg. 1.] Et quia Prælatus tenetur
 200 acquirere Ecclesiæ, data. oportunitate acquirendi, sicut tutor pupillo [Glos. notabilis in cap. fin. 12. quæst. 4.]

Præpositus autem in cap. 1. Episcopū, vel Abbatē, col. fin. in fine, in §. 1. dicit; quòd communis practica non acceptat hanc conclusionem, quia rigorosa cōtra illos, qui contrahunt cum Ecclesia [Claud. Seyfel. in speculo feudorum, de his qui feud. dare poss. vers. Secundò principaliter, col. 13.] tenet contra Abb. quia per alienationem licitè factam res est effecta alienabilis, argumento [legis pater. §. quindecim, de legat. 3.] Respondet obiectis primo, quia effectus consumma-

202 tus non cessat cessante causa. [Bart.in l. 2. §. fin. in fin. ff. de donatio. Secundò, quia in d. cap. fin.

203 extra de feud. adest verbum liberè, quod permittit in omni casu infeudationem, vbi Prælato videbitur, vt per [Glos. in Clem. dudum, de sepultur.] & ita ponderat illum textum pro sua opinione.

Vos autem in Regno respectu Baronis tenete, quòd possit sine alio assensu rem istam concedere; tum ex præmissis rationibus Claudij Seyfel. tum etiam quia hic casus comprehensus est in l. Regni permittente concessionē excadentialium: dicitur namque

res ista excadentialis; quia excedit Baroni: vnde cum habeant locum verba legis, deberet habere locum ipsa legis dispositio. l. 4. §. quotiēs. ff. de damno infect. maximè quia in concessione excadentialium constitutio Regni nihil aliud excipit, nisi seruitium & redditum consuetum, vt sic exceptio in non exceptis firmet regulam illius constitutionis, §. vt autem, in Authen. de nostris alien. Tertiò strictius constitutio illa, quæ omnino secum excludit infeudationem, secundum [Ifern. in dicto §. num. 8. de capitulis Conrad.] & sic derogat iuri communi feudorum, quod regulariter infeudationem permittit. [§. similiter, de leg. Conrad.] debemus enim interpretari constitutionem illam, vt derogat iuri communi feudorum quanto minus fieri potest.

Vltèrius quæro vtrum Marchiones, Comites, & Capitanei, quos hic Bal. Barones vocat, possint hodie in Regno infeudare de nouo, prout in hoc textu dicitur. Et quidem si de infeudatione feudi, vel totius vel alicuius partis quærimus, quæstio modicam habet dubitationem, quia constitutio Regni Constitutionē diuæ memoriæ, omnem contractum excludit: præter concessionem excadentialem; & ita post multa concludit [Ifern. in c. 1. §. præterea de capitulis Conrad.]

rad.num.7.& 8.iterum in cap. 1. vers. vel aliquod, de prohib. feudi alien. per Lothar. Camer. in cap. Imperialem fol. 7. liter. E.] dubiū est, donec quærimus de infeudatione burgensaticorum; in quo articulo Doctores Regni variāt. [Isern. namque in cap. 1. §. si vero contigerit, de pac. iuram. firm. num. 50.] dicit, quòd in Regno Siciliæ non posset Baro, vel Comes facere de allodio feudum infeudando: & ita tenet in effectu [in cap. 1. vers. ille tamen 3. colum. de controuer. feud. apud pares term.] istam opinionem tenet [Capyc. in cap. Imperialem colum. 2. de prohib. feud. alien. per Feder.] Afflic. autem in dicto [cap. 1. de controu. feud. apud pares term. num. 24.] tenet, quòd Barones, & isti numerati hic, possint etiam hodie in Regno infeudare burgensatica: & non intelligens Iserniam ita dicit esse de mente eius: quod limitat, dummodo in territorio suorum castrorum, quia vadit in augmentū feudi, & etiam extra territorium, si expresse diceretur, quòd sit in augmentum feudi, & sic tenet etiam [in cap. Imperialem quest. 44. fol. 307. num. 29. & in cap. 1. §. e contrario, nu. 1. de inuestitura de re aliena facta, & in constit. Regni Si dubitatio, 3. notab.] Ita ante eum tenuit [Paris de reintegracione feud. fol. 85. col. 2.] eadem ratione; licet dicat, quòd nō

habet propriam naturam feudi, nec erit feudum nobile, nec faciat fidelitatem, & erit potius cōtractus innominatus, vel emphyteusis [Camerarius dict. cap. Imperialem fol. 14. litera B.] dicit, quòd si Baro habet, vel emit rem burgensaticam infra confines feudi, potest illam dare in emphyteusim, faciendo illam ex burgensatica feudalem.

Videamus nos, quæ opinio sit verior, & primò examinemus rationes vtriusque opinionis. Duæ igitur rationes considerantur pro opinione, quòd nō possit in Regno per istos hic enumeratos fieri infeudatio burgensaticorum; Prima est, quia constitutio permittit tantum, quòd possint Barones concedere excadentia. Hæc ratio non concludit, quia regula, quæ ponitur in illa constitutione Constitutionem diuæ memoriæ, est circa feuda, vt illa non possint aliquo modo alienari sine assensu Regis, vnde exceptio, quæ fit in concessione excadentia, ex qua oritur prohibitio alia concedendi, non potest includere allodium, quia exceptio debet esse de regula. [l. nā quod liquidè. ff. de pena legata.]

Magis apparens videtur ratio Capycij, qui dicit ideo esse prohibitum hoc in Regno, quia per infeudationem acquiritur quædā iurisdictio in vassallos: & Reges Regni reseruauerunt dominium

in

in personas Regni per [constitu-
 209 tionem, quia frequenter] Sed
 illa constitutio nō concludit nisi
 in hominibus Baronū, aut aliorum;
 & ita, quod constitutio illa,
 loquatur in hominibus demanialibus
 Regis, intelligit glos. ibi, & Iser.
 & satis indicant verba illius textus
 ibi, & sub occasione huius ad alterius
 dominium cōuolare: & apertius liquet
 ex constitutionibus præcedentibus,
 & sequentibus, in quibus constat
 Imperatorem Federicum, auctorem
 illarum constitutionū, multas promul-
 210 gasse leges ad obuian-
 dum nē homines demaniales possent
 ad alterius dominiū cōuolare; imponens
 penam Baronibus, homines demanij
 recipiētib, ut in constit. Personas; &
 prohibens teneri per eos in terris
 demanij homines affidatos, vel recomen-
 dados; prout ex consuetudine in aliquibus
 Regni partibus obtinebat, ut in constitu-
 tione Cum vniuersis, & in constitutione
 Ad subiectorum; & expresse mandans
 nē homines demaniales, relicta habitatione
 in terra demanij, transeant ad Terras
 Comitum, vel Baronum, ut in constitutione
 Quisquis, de burgenfisibus.

Consideremus nunc rationes alterius
 opinionis. Duæ quidem sunt; Prima,
 quia hoc tendit in augmentum feudi,
 quia efficitur conditio Baroniarum
 melior. Sed

certe ista ratio non est bona: quia aliud
 est quærere ubi adest prohibitio circa
 commercium in feudo, si illud est
 prohibitum, quando non sit commercium
 in damnum feudi, sed in vtilitatem;
 & tunc procedit text. in §. e contrario,
 de inuestitura de re aliena facta, ubi
 permittitur, quod conditio feudi efficiatur
 melior, non deterior; quasi cesset
 prohibitio ex præsumpta mente prohiben-
 tis. Aliud verò est quærere ubi non
 adest prohibitio commercij circa rem,
 ut in allodio, in quo nulla prohibitio
 reperitur; & potest quis circa rem aut
 in damnum, aut in vtilitatem facere
 quicquid velit; & donec certis personis
 tantum permessa est infeudatio burgen-
 saticorum, fuit propter dignitatem personarum,
 non ideo quia infeudabant in augmentum
 Baroniarum, aut Comitatus, alias res-
 tringeretur hæc rubrica tantum, quando
 fieret infeudatio burgenfaticorum in
 augmentum Baroniarum, aut Comitatus;
 quod falsum est, quia, ut vidistis supra,
 quando allodium infeudatur, in illo iure
 vassallagij quæsito per infeudationem
 non succedit hæres Baroniarum, & feudi,
 sed hæres allodij; & non hæres masculus,
 sed fœmina etiam, per [tex. in cap. 1. de eo,
 qui sibi, & hæredibus suis masculis, & fœ-
 minis.]

Considerabam prepterea alias
 ratio-

rationes hincinde : & primò pro opinione, quòd possit fieri infeudatio burgenfaticorum , ponderabam , quòd postquam de iure communi feudorum licita est, & in Regno non reperitur correctũ in specie ; remanet ius illud incorrectum , postquam fundauimus, quòd seruadũ est in Regno [l. præcipimus. C. de appel. ita arguit glos. in constit. Regni vt de successionibus , in verbo iniuriã nullus, vers. Ex aduerso] & Ifern. ideo tenuit , quòd Barones non possunt infeudare burgenfatica , quia fuit in opinione, vt in prima quæstione probaui, quòd ius feudorum non sit seruandum in Regno, nisi quatenus esset rationale : ideo dicit in [d. cap. 1. de controu. feud. apud par. term.] quòd de iure illo Barones infeudant burgenfatica.

Contra verò pro opinione, quòd non possit fieri infeudatio burgenfaticorum in Regno, ponderabam textum in constitutione Regni Comite, vel Barone, vbi prohibetur quis recipere iuramentum fidelitatis à suis vassallis sine Regis licentia : sed iuramentum fidelitatis præstandum est per infeudatum antequàm feudi possessionem habeat [cap. 1. §. nulla, vbi Bald. & Ifern. per quos fiat inuestit.] Si ergo prohibetur consequens necessarium, prohibetur etiã antecedens. Nec dicatur, quòd poterit fieri infeu-

datio cum pacto , vt non præstetur iuramentum fidelitatis , vt d. §. nulla, & omnino necessarium, vt ex hoc videatur antecedens prohibitum, quia cõstitutio prædicta respexit quod frequenter fit , quia vt plurimum præstatur iuramentum fidelitatis, non autẽ quod raro [l. nõ ad ea. ff. de legibus] & iam raro aut nunquam videmus, quòd remittatur ex pacto iuramentum fidelitatis .

Secundò ponderabam constitutionem Regni cum satis , iuncta constitutione Ea quæ ad decus, quæ procedit , vbi videntur 213 prohibiti Barones , & alij vsurpare iurisdictionem Regiam eis non concessam : & clariùs prohibetur hoc in pragmatica, quæ incipit Prohibemus , vbi Barones prohibentur exercere merum imperium, aut aliam iurisdictionem, nisi quatenus virtute suorum priuilegiorum, vel legitima præscriptione liceat ; & si contra fecerint, incurrunt in crimen vsurpatæ iurisdictionis ; sed acquirere vassallos per infeudationem burgenfaticorum sine dubio iurisdictionis est , & præeminentiæ, vt etiam considerat Ifern. in exactione iuramenti fidelitatis, in dicta constitutione Comite vel Barone , & in contractu feudali dominus habet obligatam personam vassalli medio iuramento ratione rei , & sic habet iurisdictionem in personã, vt dicit [Iacobus

cobus de Marquilles super vsaticis Barchinonę, sub rubric. de bauiijs q. 3. vers. Vndecimo] ergo prohibentur infeudare burgenfatica.

Tertiò considerabam, quòd bona burgenfatica in Regno subeunt onus functionũ fiscalium, quæ Regi per vniuersitates soluuntur sub nomine vniuersali; ipsæ autem Vniuersitates exigunt à ciuibus, & particularibus in territorio bonatenentibus, seruata forma pragmaticæ Regis Ferdinandi Primi, quæ incipit, Magnifico Viro Rentio de Afflicto, & aliarum prouisionum; non videtur hoc posse fieri in præiudicium Vniuersitatis, vt in fortiori casu, quem nunc non decido, voluit [Aymon in cons. 293. nu. 11.] Et in hoc vertitur etiam interesse Regis, qui debet prouidere ne vassalli deueniant in paupertatem, nè impediatur ex impotentia exactio functionum fiscalium. Probat [tex. in Auth. vt iudices sine quoque suffragio fient, Guido Pap. q. 621. num. 9.] Vassall. enim locupletes melius, cum opus est, domino succurrunt, vt ibi, & [Bald. in cons. 410. nu. 5. volum. 5.] dicit, quòd pingues subditi dicuntur nerui Reipublicæ, nec inspecto præsentistatu ex infeudatione burgensaticorum vtilitatem Rex consequitur, etiam si illa adderetur Baronix tanquam feudum: quoniam

non propterea maius seruitium feudatarius exhibere tenetur, cum pro augmento feudi, quando non tantum quantum totum feudum, sed minus, non sit præstandum maius seruitium, secundum [Isern. in cap. 1. §. si quis de manso, num. 17. & 18. de contro. inuestit. 7 & aliàs tenendo, quòd Barones in Regno possent infeudare burgenfatica, esset dare occasionem quibuslibet (recognoscendo in feudum res, quas tenent à Baronibus, quod fieri potest) euitandi onus functionum fiscalium in damnum Regis. Et ex istis considerationibus equior videtur opinio negatiua, quòd non possit fieri infeudatio burgensaticorum: cui opinioni magis inhæreo, illam tamen intelligendotaliter, quòd ex infeudatione recipiens non obligetur personaliter, verum possit fieri infeudatio sub annuo reddito in pecunia, vel fructibus, seruata forma dictę constitutionis. Quia frequenter, non erit tamen propriè feudum, sed magis emphyteusis, vel contractus innominatus, in tantum, quòd recipiens non debet præstare iuramentum fidelitatis, nec cēsetur iure feudatarij, secundum [Bald. in l. liberti, libertæq; C. de oper. libertor. quem sequitur Alex. in l. vtrum, num. 5. ff. de verbor. oblig. in cons. 136. col. 2. num. 3. volum. 1. in cons. 9. 5. vol. nu. 6. Iaſin l. Gallus. §. si perempte,

pte, col. 5. circa medium. ff. de
liber. & posthum. vbi Socci. nu. 6.

Aretin. colum. 2. Decius in confi.

138. num. 7.] Quæ conclusio non

procedit quando non infeudatur

218 feudum. Ratio est, quia feudū
magis cohæret personæ, quàm
patrimonio: quia causa feudi ra-
dicata est in persona, idest in ser-
uitio personali, secundum [Bald.
in Authen. si quas ruinas, colum.
4. C. de sacrosan. eccles. & ita in
effectu videtur voluisse; licet non
per ista media, Par. de reintegrat.
feud. fol. 85. colum. 2. eadem ra-
tione: licet dicat, quod non ha-
bebit propriam naturam feudi,
nec erit feudum nobile, nec fa-
ciat fidelitatem; sed erit potius
contractus innominatus, vel em-
phyteusis.

219 Iser. hic in vers. Valuasores,
tractat quæstionem illam, An
pater habeat vsumfructum in
feudo filij; & paucis articulum
hunc absoluit. Ego autem, quia
articulus practicabilis est, & mul-
ta etiam continet, quæ sæpissime
eueniunt, latius quæstionem exa-
minabo, breuiter dicta ferè om-
niū in hoc articulo, & illius oc-
cassione diuersitates, & contrarie-
tates opinionum videbitis, cum
rationibus ipsarum, post veritatē,
ac demum quæ necessariò ex ve-
ritate decisionis emergunt.

220 Iacobus de Beluif. in cap. 2.
de fratribus, de nouo beneficio
inuestit. iuxta præmissa, quærit an

feudum sit peculium castrense;
vel quasi castrense, vel aduenti-
tium; & responder, quod potest
esse castrense, quasi castrense, &
aduentitium. Castrense erit, se-
cundum eum, quando dominus
feudum dedit militi, quia in bel-
lo bene se habuit: Quasi castren-
se, quando concessum est à Do-
mino, qui habet iurisdictionem.
Vnde dicitur publica persona,
quasi de publico vassallus tunc
acquisierit; argumento l. fin. C. de
inofficios. testamē. Aduentitium
quando alibi, vel ab alia persona
feudum filius acquisiuit; subdit
in quæstione proposita, quod pa-
ter non habebit in eo vsumfru-
ctum, quasi sub hac conditione
videatur sibi concessum, nè alius
habeat in eo vsumfructum, sed
filius tantum, vt possit inde do-
mino seruire, vt in definitione
feudi in [§. huius autem generis,
ex quibus causis feudum amitta-
tur] hoc enim, scilicet dari res fi-

221 liofamilias, nè pater vsumfru-
ctum habeat, fieri potest, vt in
[Authen. vt liceat matri, & auix,
in §. 1.] & hoc tacitè inest, argum.
[l. si cui. ff. de seruitu.] Vnde cō-
cludit, quod pater non debet ha-
bere vsumfructum in feudo filij,
siue sit castrense, siue quasi, siue
sit aduentitium.

Baldus ibi col. fin. tenet idem
quod Iacob. de Beluif. eius verba
formalia transcribens [Martinus
Laudens. ibi sequitur Bald. & Ia-

H cob.

cob. de Beluif. Aluarot. etiam ibi col. fi.] dicta istorum refert, & sequi videtur, dicens ita tenere Nicolaū de Neapoli. Addit tamen, quod si pater simul habitat in eadem domo, & mensa cum filio,

222 qui habet feudum aduentitiū, quod tunc illi fructus erūt communes, per tex. ibi, qui licet loquatur de fratribus; tamen eadem, vel maior ratio militat in patre; quia est magis privilegiatus cum filio, quā frater cum fratre; & dicit, quod ita fuit de mente Iacob. de Beluif. dum contra suam conclusionem in fine opposuit de illo tex. & non soluit. Præposit. ibi colum. fin. transcribit in effectum verba Aluarot. Afflictus etiam ibi nu. 9. colum. 3. dicit idē, quod Iacob. de Beluif. & Bal. qui dicit conclusionē,

223 quod pater non habeat vsumfructum, procedere tam in feudo quaternato, quā non quaternato; ac etiam in fructibus à solo separatis. Iser. hic tam in feudo dato filio per Regem, quā in obuento ex materna successionē, tenet, quod patri nō competat vsumfructus; idem tenet in constitutione in aliquibus, in 2. colum. tam in feudo donato filio per Regem, quā in feudo à filio empto cum assensu Regis: idē [Bald. in l. si uxorem, C. de conditionibus insert. in fin.] siue sint

242 castrensia, siue non; quia feudum est seruitus; & si acquirere-

tur vsumfructus patri, esset seruitus seruitutis, quod esse non potest [l. 1. ff. de vsumfruct. legat. & Baldum sequitur Decius in cons. 460. num. 3. Lucas de Pen. in l. 1. in fin. C. de castrenf. pecul. mili. lib. 12.] inhærere videtur opinioni Iserniae, quod non debeatur vsumfructus in feudo materno; Afflictus in constit. Minoribus num. 10. tenet opinionem istam, quod patri non competit vsumfructus. Iterum in [cap. mulier, versus finem, si de feudo defunct. milit. & in cap. 1. num. 6. de feud. scem.] qui dicit, quod hæc opinio communiter tenetur: & hic etiam num. 34. Isern. sequitur sic etiam Loffred. in cap. 1. præterea, colum. 14. de prohib. feud. alien. per Feder. & iterum in cons. 10. num. 19. Camerar. in cap. Imperialem de prohib. feud. alien. per Feder. fol. 21. litera O.] addita ratione, quia feuda ob militiā data sunt. Sed [Bal. in l. cum oportet, colum. fin. nu. 18. C. de bon. quæ liber.] aliquanto magis in hac quæstione se extendit, & non bene colligitur in quam partem inclinet: nam in principio distinguit feuda à Principe concessa, feuda dignitatum, ac feuda quæ sita virtute armorum, ab alijs feudis, quæ paganica vocat; ut in primis non quærat vsumfructus; in alijs verò quærat, salvo iure seruitij. Postea verò refert præmissam opinionem, quod in nul-

lo casu vsusfructus patri quæra-
tur. Tertiò refert Iacobú de Bel-
226 uis. tenentem, quòd, licèt patri
nō acquiratur vsusfructus; tamen
acquiratur commoditas iure pa-
triæ potestatis: nam quæ non
possunt plenè acquiri, acquirun-
tur quoad commoditatem [l. fin.
C. de vsufruct. l. necessariò. §. fin.
ff. de pericul. & commod. rei vē-
dit.] & respondet obiectionibus,
Ex quibus responsionibus collig-
itur, quòd debet acquiri vsusfru-
ctus. Quartò pro solutione vi-
detur cōcludere, quòd hoc pen-
det ex intentione feudum con-
cedentis, cum feudū detur prop-
ter operam, & seruitium. Vltimò
residere videtur in prima sua di-
stinctione: quia respondet alteri
obiectioni in specie, quæ fieri po-
terat, quòd mortuo filio, pater
retineret vsusfructum; dicens,
quòd feudo perempto, idest sub-
stantia feudi ad dominum reuer-
sa, eius qualitas, idest vsusfructus,
apud patrem durare non potest,
quia resolutio iure filij, resoluitur
ius patris [l. lex vectigali. ff. de
pignoribus] Et ita Curt. in tract.
feudi relatis opinionibus, intel-
ligit Bald. tenentem secundum
præmissam distinctionem, vt cō-
petat vsusfructus patri in feudo
aduentitio, ex ratione Bald. quòd
in his, quæ non sunt decisa per ius
feudorum, stādum est iuri com-
227 muni; & alia addita: quia fru-
ctus feudi postquam sunt separa-

ti, non dicuntur feudales; sed al-
lodiales: sic etiam Baldum intel-
ligit [Boer. in decis. 199. 1. & 2.
column.] qui latius opiniones re-
fert, dicens, quòd ita seruatur de
consuetudine generali in Regno
Franciæ [Caccialup. de feud. co-
gnitio. in differentijs feud. & iuris
ciuilis, versiculo 10. simpliciter
opinionem refert. Et licèt appro-
bare videatur distinctionem Al-
uarot. in d. cap. 2. de fratribus, de
nouo benef. inuest. tamen po-
stea se remittit ad omnia dicta.
Bald. qui sibi, vt vidistis, contra-
rius videtur; & sic, ad euitandum
labores, facit Ias. in præludijs feu-
dor. col. 6.

Colligitur ergo ex præmissis,
quòd in quæstione proposita
quatuor sunt principales opi-
niones. Prima negatiua, quòd
patri non competat vsusfructus.
Secunda affirmatiua, quòd com-
petat; & istæ opiniones inui-
cem sibi aduersantur. Tertia,
quòd fructus feudi sint commu-
nes, quando pater, & filius habi-
tant in eadem domo. Quarta,
quòd patri non competat vsus-
fructus, sed commoditas. Vi-
deamus primò de veritate inter
primam, & secundam opinio-
nem.

Prima opinio negatiua funda-
tur in pluribus rationibus. Primò
quia feudum censetur datum
sub ea conditione, vt pater non
habeat vsusfructum, sed solus

H 2 filius

filius, propter seruitium, ad quod tenetur, & hoc tacite insit: secundò, quia feudum est seruitus; & seruitus seruitutis esse non potest [l. 1. ff. de seruit. legat.] sicut dicitur in usufructu legato filio, ut hac ratione patri usufructus non competat, per [Glos. magi. in Authen. ut liceat matri, & auia, in verbo parentibus:] Tertiò, quia in donationibus imperialibus filio factis, patri non competit usufructus [l. cum multa. C. de bon. quæ liber.] Nec obstat, quòd mutatione personæ mutatur rei conditio, ut in castrensi peculio, quod desinit esse castrense in personam successoris, dicit [tex. in l. Paulus. ff. de acquirend. hæreditate] quia hic non desinit esse feudum penes filium; & ista rationem præcipue considerat Iser. hic.

Opinio quòd competat usufructus, fundatur, ut vidistis. Primò, quia standum est iuri communi, ubi casus non est decisis per ius feudorum, cap. 1. de feud. cognition. sed de iure communi in aduentitijs patri cõpetit usufructus [l. cum oportet. C. de bon. quæ liber.] ergo, &c. Secundò quia fructus feudi non sunt feudales, sed allodiales. Tenentes istam secundam opinionem respondent principali obiectioni, quæ fit, quòd feudum datur propter seruitium, dicentes, quòd pater habebit vsumfructum in

eo, quod superest deducto seruitio.

Quid dicendũ inter istas duas opiniones? Vos teneatis opinionem negatiuam, quòd patri usufructus nõ competat: quam alijs medijs comprobate, præter & ultra Doctores. Et primò ponderate [tex. in l. 3. §. si quid. ff. de minorib.] alio modo inducẽdo, quã facit [Bal. in d. cap. 2. de fratrib. de nouo benef. inuestit. & alijs] dicit ille tex. quòd si legatur aliquid filio, quod personæ eius cohæret, puta ius militiæ, illam militiam pater non acquireret, sed ipse habet: sed feudum magis cohæret personæ, quàm patrimonio, quia causa feudi radicata est in persona, idest in seruitio personali, in tantum, quòd feudum, ex antiqua natura feudorum non separabatur à persona; licet aliud postea sit introductum, ut in hac prima rubrica, ita dicit [Bald. in Authen. si quas ruinas, colum. penult. num. 5. C. de sacrosan. eccles.] qui oblitus de hoc aureo dicto, in dict. l. cum oportet posuit exemplum iuxta tex. in dict. §. si quid in feudis dignitatum, quæ cohærent offibus feudatarij: alia etiam feuda cohærent personæ magis, quàm patrimonio, secundum Bald. ubi supra, quod sine dubio procedit in feudis ligijs, quæ à solo Rege recognoscuntur. 230 Secundò, sicut hypotheca tacita introducta ex dispositione legis

legis in bonis alicuius non comprehendit feudalia secundum veram opinionem, ut concludit [Roman. in l. si constante. ff. solu. matrim. auctoritate Specul. in tit. de pignorib. nu. 3. vers. sed numquid feudum, contra Bar. in d. l. si constante, & Socci. sequitur Roman. in consi. 19. num. 12. col. 4. volum. 1. loquentes in hypotheca tacita, quæ competit vxori in bonis viri, & ita tenet [Ias. in l. si colum. 31. num. 84. C. de iure emphyt. Capyc. in cap. Imperialem in 1. glos. in 1. conclusione de prohib. feud. alien. per Feder.] loquens etiam in hypotheca tacita, quæ competit pro legato, & [Camerar. sequitur in dicto cap. Imperialem fol. 15. colum. 2. littera F.] quia sicut hypotheca non posset constitui in feudo sine assensu domini, ita nec hypotheca legis, quæ supplet illud, quod partes ex se sine consensu alterius facere potuissent; ita etiam dicendum sit in usufructu, quem generaliter lex competere voluit patri in bonis filij, ut ea tantum bona comprehendat, in quibus filius potuisset sine alterius voluntate usufructum patri constituere, non autem feuda, in quibus filius, ignorante domino, non potest alteri usufructum constituere: & hanc rationem interducentes considerauit Bal. pro parte negatiua, dum ponderauit, quod filius non posset feudum alienare.

Tertio considerate interesse domini, si pater haberet usufructum, in primis si filius vellet
 231 alienare feudum cum consensu domini, non posset: quia ita est in bonis, in quibus pater habet usufructum [l. fin. §. filijs autem. C. de bon. quæ liber.] & sic requirendus esset patris consensus, non solum domini in alienatione feudi, hoc est contra legem feudorum, quæ sine dubio perficit alienationem feudi hereditarij, aut feudi noui ex pacto & prouidentia cum solo consensu domini; & domini interest saltem ratione voluntatis, quod interesse est in consideratione [l. si. ff. de usu, & habitatio. l. usufructuarius nouum testorium. ff. de usufruct.] Itē si filius familias feudatarius committeret delictum, ex quo bona deberent confiscari, non comprehenderetur feudum aduentitium, in quo pater usufructum haberet, tenendo opinionem [Bar. in l. si finita. §. si de vectigalibus, colum. penult. vers. Sexto quæro. ff. de damn. infect.] vbi pluribus argumentis concludit bona aduentitia, non com-
 232 prehendi in publicatione bonorum filij; sequitur ibi [Bald. Angel. Paul. de Cast. Alexan. Ias. idem Bar. in l. si quis in tantum, num. 11. C. unde vi, Abb. in consi. 66. volum. 2. Socci. in consi. 121. nu. 12. volum. 4. Aretin. in consi. 14. colum. 5. Alexan. optimè in-

H 3 conf.

conf. 23. volum. 1. Curt. in confi. 6. colum. 10. Paris. in confi. 157. colum. 1. volum. 4. Soccin. iun. in confi. 77. vol. 2.]

Omitto considerare interesse domini, si remaneret ususfructus, non obstante feudi refutatione, quæ fieret domino aut reversione feudi ad dominum propter lineam finitam, aut ex delicto: quia hoc casu posset dici ususfructum extinguere, postquam competeret ex dispositione legis, finito iure ipsius filij, per [tex. in cap. 1. §. rursus, quibus mod. feud. amitt.]

Quartò bene probat hanc conclusionem [tex. in d. l. cum multa. C. de bon. quæ liber.] in feudo tamen, quòd à Rege tenetur, & in feudo non hæreditario, sed ex pacto, & providentia, est text. formalis: quia quilibet ex successoribus in illo venit ex propria donatione, iuxta terminos textus in l. quoties. C. de donatio. quæ sub modo, secundum Iser. in c. 1. de succession. feud. nu. 4. Vnde, cum filius succedens in feudo materno ex pacto, & providentia, dicatur habere ex propria Regis donatione, sine dubio patri non competit ususfructus. Idè
233 in feudo hæreditario, quia etiam hoc dicitur feudum ex pacto, & providentia, secundum [Iser. in cap. 1. colum. 1. de alienatio. feud. patern.] & sic etiam in feudo hæreditario dicitur ve-

nire ex propria donatione: tot enim sunt investituræ, quot sunt personæ in illa comprehensæ, etiam in feudo hæreditario, secundum [Afflict. in cap. 1. §. in alio verò feudo, de successio. feud. nu. 2. & tot sunt donationes etiã, Camerar. in cap. Imperialem, fo. 26. litera F. & G.] & procedit quantum ad hoc saltem, ut dicatur ipse habere à Rege. Vnde oritur, quòd tenetur successor infra annum & diem investituram petere à Domino, & facere fidelitatem, sicut in prima investitura; aliàs feudum amittit de iure communi feudorum [cap. 1. in princ. quæ sit prima causa benef. amittē. cap. 1. de capitu. Conrad. cuius investituræ loco successit
234 in Regno a securatio vassallorum. Iser. in d. cap. 1. de capitul. Conrad. immò aliàs in cap. Regni, incipiente apud Fogiam] decisum est, quòd successor in feudo, antequam fuerit a securatus ab hominibus, & vassallis suis, servata forma constitutionis Regni Comite, vel Barone, non habeat dominium; vel quasi: quam decisionem irrationabilem [Iser. dicit in cap. sancimus, quo tempore miles, colum. 1.] & ita tenendum est, quòd non competat ususfructus patri.

Et rationes contrariæ opinionis parum obstant; Prima, quòd sit servandum ius commune, ubi casus non est decisus per ius feudorum,

dorum; quia satis quodammodo potest dici decus, postquā prohibita est alienatio, & ususfructus constitutio: & cum prouisum sit, quod verba generalia non comprehendant feuda [c. in generali, si de feud. defunct. milit.]

Secunda ratio Curtij, quod fructus feudi separati sunt burgensatici, & non feudales, continet manifestam fallaciam: quia nos non agimus, utrum competat ususfructus in fructibus à feudo separatis, sed super ipso feudo; ita quod fructus, deducto seruitio, cedant in beneficium patris usufructuarij. Observantia generalis in Regno Franciæ, de qua meminit [Boer. in d. decis. 199.] procedit in d. Regno, ubi feuda sunt adinstar patrimoniorum.

- 233 Sed videamus, postquam patri denegatur ususfructus, an hoc procedat ex dispositione legis, vel ex dispositione hominis [Afflict. in constit. Regn. Minoribus, nu. 10. quæst. 9.] intelligit Ifern. ibi
- 236 tenentē hoc procedere ex dispositione legis, nō ex dispositione hominis. Sed verē decipitur non intelligendo Iferniam, qui ibi dicit totum contrarium, quod patri denegatur ususfructus in feudo materno ex dispositione
- 237 hominis; Et ut bene intelligatis Ifer. ibi, qui obscure loquitur, notate, quod quando lex denegat ususfructum, ut quando pater recusat consentire filio, qui vult

hæreditatem sibi delatam adire,

238 pater potest administrare [L. si. §. si. autem. C. de bon. quæ libe.] secus verò quando homo denegat ususfructum patri; quia sub ea conditione reliquit; tunc pater non administrat, sed datur curator [§. 1. in Authen. ut liceat matri, & auia.] Sed Ifern. in dicta constit. Minoribus, in fine, quærit si mater relinquit administratorem in feudo filio, an pater possit impedire illum administrare; dū arguit pro parte affirmatiua, quod possit impedire, ponderat, quod sicut pater potest impedire dare curatorem, licet ei denegetur ususfructus, ex dispositione legis; ita in casu præmissa: ergo tenet in quæstione proposita denegari ususfructum patri ex dispositione hominis. Item dum concludit, quod pater non possit impedire, quia mitius agitur cum lege, quam cum homine, apertissime tenet idem: & resolutio quæstionis per eum formata, an pater possit impedire electum à matre super administratione feudi, pendebat ab hoc, utrum ususfructus denegabatur ex dispositione hominis, vel ex dispositione legis. Vnde cum concludat non posse patrem impedire, manifestissime tenet, quod denegetur ex dispositione hominis; & ita satis clarè voluisse videtur Iacob. de Beluif. in dict. cap. 2. dum voluit inesse tacitum pactum in cōcessionem

sione feudi, vt alius vsumfructum nō habeat, sed solus feudatarius, quicumque fuerit post primum, in quem transit, sicut apud primum concessionarium respectu domini: & hoc voluit dicere Isern. hic, dum dixit, quod mutatione personæ non definit esse feudum, & quod feudū est apud hæredem, sicut apud primum concessionarium.

240 Hinc aliud emergit, quod postquam patri denegatur vsumfructus, & hoc procedit ex dispositione hominis, nequaquam erit pater legitimus administrator in feudo filij minoris; tenet [Bar. in l. lis nulla, in princ. ff. de iudic. in l. fin. §. filius. ff. de verbor. obligat. Bald. in Authen. nisi tricennale, C. de bon. matern. probat in feudo Loffred. in cons. 10. num. 18.] & proinde debet prouideri de administratore in feudo per Regem, ad quem spectat, vt in constit. Regni in aliquibus, in versu. Si

241 minores, & in constit. Minoribus, nisi mater, vel auus maternus deputauerint administratorem in feudo filij, vel nepotis, quod possunt; sicut quilibet, qui relinquit aliquid filiofamilias [vt in d. Authen. Vt liceat matri, & auia] tenet hoc Isern. in d. constit. Minoribus; vbi an hic administrator electus possit sine licentia Curia administrare, sicut quan-

242 do datur balius per patrem, vt prouisum est in Regno per capi-

tulum incipiēs Feudatarius, licet hoc de facto non videamus seruari, quia etiam quando in testamento Balius relinquitur à patre habente filiū in potestate, ille nō administrat sine licentia Curia 243 Regis, & an sit filiofamilias existenti in potestate facienda prouisio de balio, vel de curatore, aut administratore, habetis in d. constitut. Minoribus per glos. & Isern. 7

Circa tertiam opinionem, quod fructus feudi sint cōmunes, quando pater, & filius habitant in eadem domo; hæc opinio fundatur tantum in [d. cap. 2. de fratribus 244 de nouo benefic. inuest.] qui tex. hoc nullo modo probat: quia si ibi fructus feudi sunt communes inter fratres, donec simul habitant, non procedit ex priuilegio fratris; sed quia feudum erat emptum de communi pecunia, vt ibi intelligit glos. & Isern. & procedit ex tacita societate inter fratres, quæ in feudo resoluitur ad arbitrium fratris feudatarij, qui tenetur, cum definit fructus communicare, partem pretij restituere, iudicio communi diuidendo, vel familiæ herciscundæ: & si per filium de pecunia sua, & paterna fieret emptio feudi, & postea simul habitarent in eadē domo, ex eisdem rationibus, scilicet propter tacitā societatem, & quia emptum de communi pecunia, esset idem. Vnde non mili-

militat consideratio Aluaroti ,
quòd pater est magis priuilegia-
tus , quàm frater : & si Doctores
contra conclusionem , quòd pa-
ter non habeat vsumfructum ,
245 opposuerunt de illo textu , &
non dederunt congruam respon-
sionem; fuit quia parùm, vel nihil
obstabat, vt nunc videtis.

Circa quartam, & vltimã opi-
nionem , quòd pater saltem ha-
beat commoditatem , in primis
notate, quòd Baldus pro hac opi-
nione [in d.l. cum oportet] alle-
gat Iacobum de Beluis. qui hoc
non dicit in d.c.2. de fratribus
de nou. benefic. inuest.] vbi alle-
gatur , nequaquam hoc dicit Ia-
cobus de Ardizo. in summa de
successio. feudi , vt allegat Alua-
rot. qui hoc tenet in cap. 1. col.
fin de successio. feud. & sic ha-
ctenus opinio ista non habet cer-
tum auctorem. Est verum, quòd
[Aret. in §. igitur, Instit. per quas
personas nobis acquiritur, nu. 5.]
dicit , quòd licèt non acquiratur
patri vsusfructus in certis casu-
bus; tamen pater debet habere
semper commoditatem ; tenet
idem [Ias. in l. cum filiofamilias,
colum. penult. ff. de legat. 1. refert
istos Loffred. in cons. 10. nu. 18.]
Vnde dat cautelam Angelus , q̃
quando aliquis non vult patri ac-
quiri ; quòd expresse prohibeat
nè commoditatem aliquã , nec
vsumfructum pater acquirat. Sed

certe iura , in quibus Angel. se-
fundat, non probant eius conclu-
sionem : nam licèt si legatur vsus
seruorum , aut ædium filiofami-
lias, vtetur ministerio serui; & in
ædibus poterit habitare simul fi-
lius , & pater , etiam secundum
[textum in l. plenum. §. quanquã,
& l. filiofamilias. ff. de vsu, & ha-
bitatio.] tamen hoc nihil habet
commune cum articulo an patri
competat commoditas saltem
in fructibus feudi, si non compe-
tit vsusfructus : quia patri , vt vi-
distis, secundum mentem Iaco-
bi de Beluis. Isern. & aliorum, de-
negatur vsusfructus ex pacto , q̃
subintelligitur in concessione
feudi : & sic ex dispositione ho-
minis non sic denegatur patri
vsusfructus in vsu, aut vsufructu
filio legato ; quia illud est ex dis-
positione legis, quæ denegat ser-
uitutem seruitutis , [per l. 1. ff.
de vsufruct. legat.] & sic filius so-
lus erit vsufructuarius , & pater
vtetur, & fruetur fructibus, vt di-
cit [Azo in summa de bon. quæ
liber.] Feudum autem non est
res, in qua non possit vsusfructus
competere, quia bene potest cõ-
petere , & ex conuentione dene-
gatur . Et notate quomodo hæc
iura non faciunt.

246 Commoditas ista , quæ con-
sideratur in beneficium patris in
rebus allodialibus relictis filio
quoad vsum tantum , vel vsum-
fru-

fructum, durat etiam finito usu, vel usufructu filij per mortem, aut capitis diminutionem [l. fin. C. de usufruct. & glos. in dicto §. quanquam] & sic est ius formatum super ipsa re in beneficium patris : hoc non potest procedere in feudo, quia esset inducere, servitutem contra voluntatem domini, & comprehendere in verbis generalibus legis bona feudalia. Vnde militans omnia, quæ supra vidistis, ad finem denegandi patri usufructum formalem, tenendo, quod dempto nomine usufructus, idem importat commoditas, quod usufructus, & si non in totum. Idem procedit ex qualitate rei, in qua, propriè usufructus non cadit : & quia minus filiofamilias est legatum; vnde nil mirum si pater minus habet. Præterea idem Angelus non in feudo, in quo non loquitur, sed in allodio multum dubitat; quia dicit esse magnum dictum, si esset verum. Et si non esset alia ratione tenendum, quod patri ista commoditas, de qua Doctores loquuntur, denegatur; est tenendum, ob conclusionem supra firmatam, quod pater non est legitimus administrator in feudo filij minoris, uti iam iudicatum est. Nam si haberet commoditatem à Doctoribus consideratam, haberet etiam legitimam administrationem, secundum

dum [Baldum in l. prima num. 7. C. de bon. matern.] & sic si non habet legitimam administrationem, nec commoditatem ipsam habet ex necessaria consequentia.

248 Fateor tamen, quod filiusfamilias feudatarius tenetur alere patrem, etiam habito respectu ad fructus feudi, qui supersunt, deducto servitio militari; cum teneatur iam filius patrem alere, etiam de castrensibus, secundum [Glos. in l. si quis à liberis, §. si impubes. ff. de liberis agnoscendis. Immo etiam secundum Albericum ibi de fructibus beneficij, in quo sine dubio pater non habet usufructum, quia iudicatur tanquam peculium quasi castrense: §. presbyteros, in Authen. de sanctissimis Episcopis, secundum Azon. in summ. C. de bon. quæ liber.]

Nec ex hoc, quod filius teneatur ad alimenta pro fructibus feudorum, constituitur aliqua servitus in feudo, ut in fortioribus terminis Napodanus considerat in consuetudine Si quis habet, in verbo maternorum, in fine, de aliment. præstand. in illa questione si consuetudo Neap.

249 quæ dat formam quomodo sunt alendi liberi à parentibus, diuidendo fructus bonorum pro rata, si comprehendat bona feudalia intus districtum: dicit nam-

namque, quod non abdicauit à se pater ius percipiendi fructus: nam ipse uti viderur cum ille utitur, qui habet causam ab eo circa percipiendos fructus, non translato iure percipiendi [l. quod donauero. ff. de usufruct.] licet postea idem Napodanus in con-

suetudine, quod si aliquis, velit contrarium, scilicet quod illa consuetudo non habeat locum in bonis feudalibus, & forte melius. De veritate tamen in hoc articulo altera die tractabimus.

FINIS CAPITULI PRIMI

ADDITIO

ADDITIO COPIOSA
AD REPETITIONEM
DOMINI REGENTIS LANARII
COMITIS SACCI.

In capitul. i. de his, qui feudum dare possunt.

E D I T A

PER FVLVIVM LANARIVM

Iurisconsultum, Patritium Neapolitanum,
Auctoris Nepotem,

NOVIS QVAESTIONIBVS REFERTA.

A R G V M E N T V M.

E potestate Regis in concedendo feuda, & demanialia sui Regni, & quando possit priuilegia demanialium reuocare: & an detur potestas absoluta in Rege: & qualis sit potestas eius Viceregis, & Vicarij in Regno circa idem: qualiter Barones, & Comites possint concedere excadentias, feuda plana, & de tabula, & sterilia, & demanialia feudi, Baroniarum, & Comitatus: latissimè de feudo quaternato simpliciter, & de feudo quaternato secundum quid: plures quaestiones circa registrum Imperatoris Federici, permittentis sterilia posse locari: & quæ dicantur bona gentilitia, & an feudis planis, & de tabula, vel potius bonis feudo reddititijs æquiparentur.

SVM-

OPTICA

S V M M A R I V M.

- 1 De iure communi feudorum certis tantum personis in dignitate constitutis erat permixtum infeudare.
- 2 Rex solus de iure Regni, & nemo alius potest feudum dare: Baronibus tantum est permixtum excadentias locare.
- 3 Cap. primum de his qui feud. dar. poss. an sit correctum per Constit. Constitutionē Diuæ memoriæ, quoad personas Ecclesiasticas, concluditur non esse correctum, nu. 6. & 8.
- 4 Dominus per infeudationem acquirit iurisdictionem in suos vassallos.
- 5 Princeps, quantumcunque summus, non potest contra immunitatem Ecclesiasticam statuere.
- 7 Castra in Regno præsumuntur esse feuda quaternata, nisi possideantur per Ecclesiam.
- 9 Iurisdictione potest quæri mediante legitima præscriptione.
- 10 Rex solus in Regno de allodio facit feudum; & de feudo allodium.
- 11 Rex ad libitum potest alienare demanialia Regni, si alienatio non tendit in diminutionem Corona.
- 12 Barones in Regno, etiam inuitis vassallis, vendunt feuda cum Regio assensu: verum consuetudine receptum est posse admitti ad Regium demanium.
- 13 Rex potest Castra sui demanii infeudare, inuitis vassallis, & nu. 14. Et an etiam quoad directum dominium alienare. nu. 15.
- 16 In Regno sunt plura Castra, quæ tenentur in allodium: sed non per hoc censentur separatim à Corona ius superioritatis: Hinc possidente Ecclesia feudum in allodium; à sententijs appellatur ad Regios superiores. Et an Rex possit concedere priuilegium, quod aliquis sit exemptus à sua iurisdictione, num. 17.
- 18 Priuilegium Regij demanii an Rex possit reuocare, latè discutitur. Et distinguuntur plures casus, nu. 21. in fine.
- 19 Priuilegium concessum in remunerationem seruitiorum, est irreuocabile. Verum ex causa publicæ utilitatis potest reuocari. nu. 21.
- 20 Princeps obligatur ex contractu.
- 22 Potestas absoluta in Principe, quanam sit: Et an detur, latè discutitur.
- 23 Disputare de Principis potestate est crimen.
- 24 Rex dicitur ad eum iustitiæ plenus, ut fateamur non posse contra ius respondere, nec contra priuatorum pacta rescribere.
- 25 Princeps non potest suo arbitrio agere contra ius naturale, vel gentium, auferendo subditis rerum dominia, nisi ex causa.
- 26 Rex dicitur quasi dominus fiscalium, & administrator, siue maritus Reipublicæ.
- 27 Rex dicitur subditus legibus diuinis, & naturæ; & Rex Tyrannus à legitimo in quo differat.
- 28 Rex est solutus legibus positivis.
- 29 Capyc. decis. 166. declaratur.
- 30 In quolibet mandato generali semper censetur exceptuata potestas donandi, nisi specialiter sit concessa.
- 31 Proreges in Regno non possunt feuda dare.
- 32 Proreges ante Pragmaticam delli noue Capi, indistinctè super quibuscunque alienationibus poterant assensum præstare.
- 33 Assensus dupliciter potest considerari; uno modo si tollit obstaculum prohibitionis; alio modo quando transit in vim dispensationis, & nouæ inuestituræ.
- 34 Proreges possunt præstare assensum, ad finem, ut tollatur obstaculum prohibitionis; sed non per viam dispensationis.
- 35 Proreges an possint præstare assensum, ut constituatur feudum quaternatum secundum quid, contra opinionem Frecc. & Vinc. de Franch. valde dubitatur.

- 36 *Prorex, siue Vicarius Regis, an possit prestare assensum ad formandum feudum planum, & de tabula.*
- 37 *Proreges an possint, mediante eorum assensu, validare legitimationes filiorum naturalium.*
- 38 *Proreges, sicut non possunt verè dare feuda, ita nec etiam presumptiue.*
- 39 *Baronalis dignitas est antiquissima in Regno, sed incognita per consuetudines feudales quoad nomen.*
- 40 *Baro quis propriè dicatur in Regno, & quibus modis officiat.*
- 41 *Barones olim in Regno habebant bassam iurisdictionem, & cognitionem causarum civilium tantum; sed merum, & mixtum imperium postea fuit eis communicatum per Reges de Aragonia.*
- 42 *In Baronia considerantur demanialia, & excadentialia.*
- 43 *Demanialia feudi qua dicantur.*
- 44 *Excadentialia feudi qua dicantur.*
- 45 *Baro an possit dare feudum: quid de iure communi feudorum, & quid de iure Regni.*
- 46 *Baro potest excadentialia subinfeudare.*
- 47 *Baro quod dominium transferat in subfeudatarium.*
- 48 *Dominium utile est duplex; aliud superius, & aliud inferius.*
- 49 *Baro nedum potest excadentialia locare, sed etiam potest alienare, secundum opinionem aliquorum, qua impugnatur: & datur intellectus ad doctrinam Afflicti contrarium tenentis.*
- 50 *Baro potest concedere demanialia sterilia ad certam partem fructuum.*
- 51 *Baronia si deuoluitur ad Regem, subfeudatarius, si est paratus prestare idem seruitium Regi, non potest molestari de subfeudo.*
- 52 *Baro non potest remittere solitum, & consuetum seruitium.*
- 53 *Baro non potest subinfeudare, nisi cum eisdem pactis, & eo modo, & forma,*
- prouit est introducta consuetudo in feudandi.*
- 54 *Excadentialia deuoluta Baroni, & applicata sua mensa, non poterit de nouo concedere absque solemnitate.*
- 55 *Excadentialia an possint fieri demanialia, latè discutitur.*
- 56 *Excadentialia, si non constat expressè, quod sunt incorporata, sed tenentur separata, an & quando dicantur effecta demanialia.*
- 57 *Baro an possit de allodio facere feudum, & è contra; & an saltem possit feudum augere.*
- 58 *Demanialia feudi sterilia potest concedere sub natura burgensatica ad certam partem fructuum, & non in pecunia.*
- 59 *Baro potest acquirere aliquam seruitutem in feudo; quæ efficitur feudalis, & augeat feudum.*
- 60 *Iurisdiclio de nouo acquisita per Baronem in Castro, an efficiatur feudalis, & an unus possit esse dominus Castri, & alter iurisdictionis.*
- 61 *Feudatarius potest augere feudum per adificia.*
- 62 *Feuda possunt augeri fluminis alluione.*
- 63 *Feuda possunt augeri cum animalibus, & alijs mobilibus ad usum feudi; quæ, licet origine sint burgensatica, possunt fieri feudalia duobus modis.*
- 64 *Bona burgensatica sistens iuxta fines feudi, sed à feudo separata, an sola destinatione Baronis possint fieri feudalia, latè discutitur.*
- 65 *Feudum quaternatum cur ita nuncupetur.*
- 66 *Feudum quaternatum, licet sit incognitum de iure communi feudorum quoad nomen, non tamen quoad effectum.*
- 67 *Feudum ad Regis collationem pertinet, dicitur etiam quaternatum, licet non sit scriptum in quinternionibus Curia.*
- 68 *Feudum quaternatum aliud verè, aliud præ-*

- presumptiue; & verè quaternatum aliud simpliciter, aliud secundum quid.*
- 69 Feudum quaternatum simpliciter distinguitur tribus modis.
- 70 Feudum quaternatum verè, & propriè, quod dicatur.
- 71 Feuda ad Regis collationem pertinentia iudicantur secundum leges Regni, tam circa alienationem, quàm successionem.
- 72 Quaterniones, ubi olim feuda registrabantur, quaterniones Dobana appellabantur, & conservabantur in Curia Sicla: incuius locum successit Regia Camera.
- 73 Liber cedulae differt à libra quinternionum, contra opinionem Loffred. defenditur.
- 74 Feudum an ex sola descriptione in Cedula dicatur constitutum feudum quaternatum.
- 75 In exactionibus collectarum attenditur quinternus, ubi nomina collectantium descripta sunt.
- 76 Descripta in quaternionibus presumuntur feudalia.
- 77 Decisio afferitur, quòd licet sit aliqua concessio descripta in quinternionibus, si non constet de feudo, censetur allodialis.
- 78 Omne Castrum in Regno dicitur feudum quaternatū ratione iurisdictionis castro annexa.
- 79 Iurisdicctio an presumatur feudalis, vel allodialis.
- 80 Iurisdicctio est de iure publico introducta, & consistit in magistratibus.
- 81 Iurisdicctio, de iure communi feudorum, presumitur allodialis, & non feudalis.
- 82 Iurisdicctio origine fuit penes Rempublicam: à qua fuit translata in Regem.
- 83 Regalia specie differunt à feudalibus; nam regalia possunt haberi in allodium.
- 84 In Regno iurisdicctio presumitur feudalis. Verum si apparet concessio, & non dicit in feudum, intelligitur concessa in allodium.
- 85 Villa Sclauorū, & Albanensium, presumuntur feuda quaternata, si sunt in sufficienti numero vassallorum.
- 86 Castrum, si tenetur à Barone, adhuc dicitur feudum quaternatum.
- 87 Castrum dirutum desinit esse feudū quaternatum.
- 88 Castro diruto possessor non tenetur prestare servitium Domino, prout de feudo habitato cum vassallis.
- 89 Refertur casus in quo plures Ciuitates, & terra fuerunt subuersa impetu terremotus; & sic etiam deciso, quòd tractentur immunes per decennium.
- 90 Castrum possessum per Ecclesiam non presumitur quaternatum, nisi esset cōcessum in feudum, vel Dominus esset in possessione exigendi servitia.
- 91 Castrum, si tenetur ab Ecclesia in allodium, remanet ius superioritatis Regis, & appellandum est ad officiales Regios.
- 92 Castrum in Regno esse feudum quaternatum, intelligitur presumptiue.
- 93 Iurisdicctio an possit concedi in allodiū, plenè demonstratur.
- 94 Castrum an possit esse allodiale, & iurisdicctio feudalis.
- 95 Doctrina Andrea de Ifernica in constitutione post mortem, in fine declaratur.
- 96 Feudum ad Regis collationem dicitur feudum quaternatum, etiam quòd non sit scriptum in quinternionibus.
- 97 Castrum, si est concessum cum molendinis, trapetis, iardenis, & alijs bonis, an sicut Castrum est feudum quaternatum; ita, & alia bona praedicta, licet de per se non sint descripta in quaternionibus, latè disputatur.
- 98 Bona existentia intra fines Castri, possidente feudatario, presumuntur feudalia.

- 99 Si adesset aliquod feudum in Regno non descriptum in quinternionibus, & ignoraretur à quo tenetur, iuris presumptione censetur à Rege teneri, & feudum quaternatum.
- 100 In generali concessione non veniunt feuda quaternata.
- 101 Feudum planum, & de tabula an possit teneri a Rege.
- 102 Feudum devolutum ad Regem, si illud concedit, & non dicit in feudum, censetur dare in allodium.
- 103 Conciliantur opiniones Afflic. decis. 282. & Mar. Freec. in 5. auctor. nu. 7.
- 104 Feudum quaternatum, etiam quod non habeat vassallos, parit nobilitatem; quod defenditur contra opinionem aliorum.
- 105 Feudatarius dicitur etiam Regis Consiliarius.
- 106 Feudum an sit nobile, vel rusticum, attendendum est servitium.
- 107 Feudum collatum à Barone non dicitur nobile nisi sit Castrum, & possessum ab antiquis temporibus.
- 108 Diuitia, licet non dent nobilitatem; si tamen sint antiqua, possunt conferre nobilitatem.
- 109 Feudum quaternatum secundum quid fuit cognitum de iure communi feudorum quoad quedam.
- 110 Servitia, releuia, & alia iura demanialia feudi quaternati secundum quid, præter eius collationem sunt Baronis.
- 111 In alienatione feudi quaternati secundum quid requiritur assensus utriusque Regis, & Baronis.
- 112 Feudum quaternatum secundum quid, qua ratione fuit ceptum visitari in Regno.
- 113 Constit. Regni post mortem an correctæ remaneat per Capitulum Papa Honorij, latè disputatur.
- 114 Feudum quaternatum secundum quid; quomodo formetur, & quæ sint necessaria.
- 115 Feudum quaternatum secundum quid non constituitur sine voluntate Baronis.
- 116 Assensus tribus modis potest considerari.
- 117 Dominus consentiendo non dicitur alienare, sed alienantem non impedire.
- 118 Si est difformitas inter assensum, & primam inuestituram, assensus regulatur ab inuestitura.
- 119 Assensus ut quaternet feudum non sufficit, ut tollat obiaculum; sed necesse est, ut transcat in vim dispensationis.
- 120 In assensu ad finem faciendi feudum quaternatum secundum quid, requiruntur illa verba effectiva ut sub eo, & ab eo teneatur.
- 121 Verba illa, ut sub eo, & ab eo teneatur, quam interpretationem recipiant.
- 122 De forma feudi quaternati secundum quid, & de ipsius essentia est, ut ab uno solo non teneatur, sed à Rege, & à Barone.
- 123 Feuda ex pacto, & providentia, Maiorum providentia, & non à moriente habemus.
- 124 Feudum concessum per Baronem cum Regio assensu, ut teneatur in capite, & immediatè à Regia Curia, non dicitur feudum quaternatum secundum quid, sed quaternatum simpliciter.
- 125 Feudum si esset concessum cum assensu, ut immediatè, & in capite teneatur à Barone, dicitur feudum planum, & de tabula.
- 126 Si collatio feudi quaternati secundum quid esset concessa à Barone, ut valeat facere inuestituras sine alio assensu Regis, esset feudum planum, & de tabula.
- 127 Feudum quaternatum secundum quid non potest mutari per actus possessivos, nisi intercedente præscriptione legitima.
- 128 Concessio, & privilegium declarantur usu, & possessione, intelligitur ubi verba privilegij sunt dubia.
- 129 Feudum quaternatum secundum quid, debet

- Debet registrari in quinternionibus Regia Camera.
- 130 Feudum planum, & de tabula, si reperitur descriptum in quinternionibus Regis, an sit iudicandum, prout de feudo plano, & de tabula, an prout de quaternato.
- 131 Comendatur peritissimus Consiliarius Scipio Rouitus in hac materia.
- 132 Feudum quaternatum secundum quid, quare nuncupetur mixtum à DD. & cui magis comparandum, an feudo plano, & de tabula, an potius quaternato simpliciter, late discutitur.
- 133 Relevium debitum occasione feudi quaternati secundum quid, est duplex, & utrumque debetur Baroni. Et refertur nova opinio Andreae Capani.
- 134 Multi enumerantur casus, in quibus feuda quaternata secundum quid, iudicantur ut feuda quaternata simpliciter.
- 135 Feudum quaternatum presumptivè, quod dicatur.
- 136 Feudum planum, & de tabula quid sit, & quare sic denominetur.
- 137 Feuda plana, & de tabula solent appellari feuda rustica, quandoque solita concedi, quandoque attenuata, & quandoque excadentia.
- 138 Bona excadentia, & sterilia feudi, an differant, vel habeant unam, eandemque naturam.
- 139 Feudum planum, & de tabula qualiter formetur, & in esse deducatur.
- 140 Ex una concessione cum cursu triginta annorum dicitur introducta consuetudo infeudandi.
- 141 Res demanialis semel concessa, cum lapsu triginta annorum sit excadentialis.
- 142 Quasi possessio in iuribus non potest acquiri sine scientia, & patientia adversarij.
- 143 Absente Rege à Regno, an sufficiat scientia, & patientia officialium in acquirenda quasi possessione iurium praeclorum, late disputatur.
- 144 Prorex in Regno non potest assensire ut res demanialis fiat excadentialis.
- 145 Concluditur prescriptionem triginta annorum, & unicam collationem non sufficere ad formandum feudum planum, & de tabula, dum Rex est absens à Regno.
- 146 Feudum dicitur Vniuersitas quadam, apta continere nedum membra feudalia, sed etiam censualia, & emphyteotica, feudo reddititia.
- 147 Res feudo reddititia triplici modo constitui potest.
- 148 Potestas data Baronibus concedendi res demaniales feudi steriles ad certam partem fructuum ex registro Imperatoris Federici, in quantum se extendat, diffusè tractatur.
- 149 Baro an possit sterilia feudi concedere in allodium sub natura emphyteotica.
- 150 Registrum Federici Imperatoris refertur ad literam, & quomodo intelligatur.
- 151 Verbum, concedere, licet sit generale, aptum comprehendere translationem tam dominij, quam usus; attamen recipit interpretationem à natura rei, de qua agitur, non mutata eius conditione.
- 152 Feudo concesso, ut possit alteri dare de iure communi feudorum intelligitur in allodium, iure verò Regni in feudum.
- 153 Concessa licentia Baroni per Registrum Imperatoris Federici, ut possit sterilia feudi concedere, intelligitur in feudum non in allodium, contra opinionem Afflicti. & Frecci. defenditur.
- 154 Feudatarius de iure communi, & generali consuetudine posset bona sterilia feudi concedere in emphyteusim. Sed de iure Regni est correctum per Constit. Constitutionem diuæ memoriae.
- 155 Doctrina Napod. in quibus locis habeat locum quarta, declaratur, ut res feudo reddititia, sit burgensatica, & redditus feudalisis.
- 156 Sterilia feudi an possint locari nedum ad certam partem fructuum, sed etiã

- ad redditum in pecunia, latè differitur; & concluditur non posse in pecunia, contra opinionem nonnullorum.*
- 157 *Decisio D. de Franch. clarè dilucidatur quòd non sit contra nostram opinionem.*
- 158 *Sterilia fructuosa effecta, & ad Baronem reuersa, an possint iterum concedi sine debita solemnitate.*
- 159 *Res prohibita alienari, semel legitime alienata, semper durat alienabilis.*
- 160 *Res sterilis concessa ab Ecclesia ad meliorandum, & ad culturam redacta, & reuersa ad Ecclesiam, non potest de nouo concedi sine debita solemnitate.*
- 161 *Registrum Federici Imperatoris an extendatur ad iura inutilia feudi.*
- 162 *Extensio de re ad rem, & de casu ad casum dicitur fieri per fictionem, & non secundum naturalem veritatem.*
- 163 *Afsensus hominis non extenditur de re ad rem: idem de assensu legis.*
- 164 *Concluditur registrum Federici Imperatoris non extendi ad iura inutilia feudi.*
- 165 *Baroni afferenti bona demanialia feudi esse sterilia, an credatur absque alia probatione.*
- 166 *Qualitas sterilitatis est probanda.*
- 167 *Res feudo reddititia an dicatur feudalìs, vel allodialis.*
- 168 *Res parum utiles feudi ex registro Imperatoris Federici concedi solent etià in allodium, secundum opinionem Frecc. secundum nostram in feudum.*
- 169 *Bona reddititia feudo, licet sint burgensatica, redditus tamen est feudalìs.*
- 170 *Bona reddititia feudo, quamuis burgensatica, non possunt alienari sine assensu Baronis.*
- 171 *Bona feudo reddititia, an in dubio præsumentur censualia, vel emphyteotica.*
- 172 *Bona feudo reddititia in dubio censentur censualia, ubi non apparet inuestitura: sed si apparet priuilegium concessionis, sunt censenda emphyteotica, & ita conciliantur decisiones Afflic. & Capyc.*
- 173 *Bona feudo reddititia in quibus differant à subfeudis Baronum.*
- 174 *Subfeuda iudicantur secundum consuetudines feudales.*
- 175 *Bona feudo reddititia, quia regulariter sunt burgensatica, de eis iudicatur secundum leges Romanorum, & contribuant in collectis.*
- 176 *Bona gentilitia, quae numerosa sunt in Prouincia Aprutij, an dici possint feudalia, vel allodialia.*
- 177 *Bona gentilitia appellantur, idest nobilia.*
- 178 *Gentilitia dici possunt bona gentiliuum personarum; ad differentiam bonorum, quae per Burghenses, siue Villanos possidentur.*
- 179 *Bona gentilitia non sunt feudalia, sed feudo reddititijs comparanda.*
- 180 *Redditus bonorum gentilitiorum est feudalìs.*
- 181 *Refertur opinio, quòd bona gentilitia sint feuda plana, & de tabula.*
- 182 *Feuda plana, & de tabula non alienantur sine Baronis assensu; ita debet iudicari in bonis gentilitijs stante consuetudine in Prouincia Aprutij, quòd soluitur certa pars pretij in actu alienationis.*
- 183 *Bona gentilitia deuoluuntur Baroni ob lineam finitam, quemadmodum feuda plana, & de tabula.*
- 184 *Marin. Frecc. l. reconsult. doctissimus, & antiquitatis Regni fidelis interpres, dicit, quòd gentilitia usu ceperunt in Aprutio anno Domini 974. à Comitibus Penne instituta.*
- 185 *Feuda à Regibus Longobardorum à Germania in Italiam introducta.*
- 186 *Bona gentilitia fuerunt instituta ut libera, absque ullo onere, praterquam à redditu debito concedenti.*
- 187 *Bona gentilitia de generali consuetudine in Prouincia Aprutij soluunt collectas, & ponuntur in appretio, & feuda plana,*

plana, & de tabula non contribuunt in collectis.

188 *Contrarium tenentes, quod pro bonis feudalibus, quæ à Barone tenentur, debeantur collecta, explicantur quomodo sunt intelligendi.*

189 *Gentilitia possunt iudicari uti bona feudo reddititia secundum veram opinionem. nu. 190.*

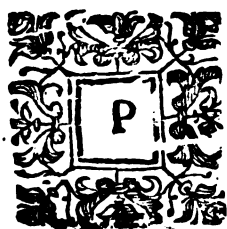
191 *Gentilitia, uti feudo reddititia, regulantur sicut burgensatica, licet eorum redditus sit feudalisis.*

192 *Barones non possunt remittere redditum, etiam unius gallinae, sine speciali licentia Regis.*

193 *In successione bonorum gentilium servatur ius commune Romanorum, nisi aliter constaret de consuetudine loci.*

194 *Gentilitia, licet recognoscantur à Baronibus, non sub natura feudali, sed burgensatica, tamen alienari non possunt sine assensu Baronis.*

195 *Bona gentilitia censentur burgensatica, nisi aliter constaret per primam concessionem.*

Lenè demonstratum est à Peritissimo Viro, recolendæ memoriæ, Patruo meo, in Commentario istius Capituli 1. de his, qui feud. dar. possunt, an, & quando Archiepiscopi, Episcopi, cæteræque personæ Ecclesiasticæ possint feuda dare, laici verò nēdum Marchiones, & Comites, sed etiam Valuasores, tam maiores, quàm minores similiter in feudare possunt, ut probatur in hoc textu, & in cap. 1. quis dicatur Dux; vnde colligunt Doctores, quod quilibet priuatus habēs

bonorum suorum administratio-
nem, possit dare feudum, ut te-
net [Bald. per illum tex. in cap. 1.
§. noui, per quos fiat inuestitura,
Aluar. hic num. 8. & cæteri, quos
cumulat Surd. de feud. 4. par. nu.
57. & Vultei de feudis lib. 1. c.
3. in princ.] Sed Andreas de Iser.
feudorum pater rectius docuit,
non omnes posse dare feudum,
sed certis tantum personis in di-
gnitate constitutis, enumeratis in
hoc Capitulo, fuisse permissum,
prout declarat [in cap. 1. num. 4.
qual. vass. iur. deb. & de clerico,
qui inuestiturā fecit, in fine] quē
sequuntur [Addentes ad Isern. in
princ. in verb. possunt, Regens de
Pontē lect. 3. nu. 21. & seqq.]

2 Iure verò Regni nullus potest
dare feudum nisi solus Rex: &
Baronibus tantum est permissū
excadentias locare, ut in Confit.
Constitutionem. Ita [Iser. in cap.
1. de feud. non hab. propr. circa
finem, de pac. iur. fir. nu. 50. de
cap. Conrad. num. 8. Camer. in c.
Imperialem fol. 8. liter. G. & seq.
Ioseph. Cumia. in prælud. cap. si
aliquem, num. 214. Regens de
Ponte lect. 6. num. 31. Regens de
Curte in diuersorio feudali, inci-
piente datur, num. 17. & seq. fol.
mihi 17. & nouissimè doctissi-
mus Consiliar. Rouitus conf. 67.
& Capiblan. cap. de baronib. in
pragm. 11. nu. 82. & seq. vbi alios
allegat, & Galluppus Aduocatus
in nostris Tribunalibus in suo
me-

methodo feudali cap. i. nu. i.]

3 Sed incidit curiosa, immò necessaria quæstio, an quemadmodum Capitulum primū, de his, qui feudum dar. poss. est correctum per constit. Constitutionē diuæ memoriæ, quoad personas laicas, vt solus Rex possit feudare, dicatur similiter correctum quoad personas Ecclesiasticas, vt non valeant Prælati in Regno feudum dare, etiam si antiquitus fuerit consuetudo infeudandi.

Noua est quæstio ista, cuius Maiores nostri nō meminerunt. Vidi solum Regentem de Curte in diuersorio feudali, incipiente Videamus, num. 23. fol. mihi 14. cursim tamen loquentem; & videtur tenere pro opinione affirmatiua; licet ponat quæstionem in bonis patrimonialibus, & non ecclesiasticis.

4 Opinio ista posset coadiuari sequentibus rationibus. Per infeudationem Dominus iurisdictionem acquirit in suos vassallos [cap. Imperialem. §. præterea si inter duas, de prohib. feud. alie. per Feder.] Sed in Regno nullus potest iurisdictionem exercere sine expressa Regis licentia, vt in [constit. Ea quæ ad speciale decus] est enim iurdictio de regalibus, vt in [cap. i. quæ sint regalia] & sine Regis mandato teneri non potest] ergò.

Amplius; vassallus tenetur domino suo præstare iuramentum

fidelitatis [cap. i. qual. vassal. iur. deb. §. fin. per quos fiat i n u e s t i t u r a] & in Regno iuramentum fidelitatis non potest dari sine licentia Regis, vt in Constit. Comite.

Præterea; In Regno Rex est dominus personarum, vt in [cōstit. Quia frequenter] & iuramentum vassallagij species est seruitutis, & alieno domino quis se submittere nequit sine Regis assensu, vt tenet [Isern. in cap. Imperialem, num. 45. ibi add. in verb. seruituti] ergo Archiepiscopi, cæterique Prælati in Regno non possunt feudum dare.

5 In contrarium, vt dictum Capitulum primū non dicatur correctum per Constit. Constitutionem diuæ memoriæ, quoad personas, & bona Ecclesiastica, patet: nam siuè immunitas Ecclesiastica sit de iure Diuino, vt probatur in [cap. quacunque de censib. in 6. & strenuè pugnat [Illustrissimus Cardinalis Bellarminus in tract. de potestat. Pontific. quæst. 34. & 35. siue sit ex lege humana, secundum glos. in l. fin. in verb. Pontifex. ff. de muner. & honor. cū qua latè Couar. pract. quæst. q. 31.] quocunque modo Princeps, quantumcunque Summus, non poterit contra dictam immunitatem Ecclesiasticā statuere, vt omnes conueniunt, & probant in [cap. quæ in Ecclesiis, extra de Constit. & in Auth. falsa,

caſſa, & irrita. C. de ſacroſan. ec-
cleſ. & facit Capibl. de baronibus
in pragm. 8. p. 3.] vbi multa, inde
legem Imperiale Eccleſiæ dam-
noſam non debere recipi, &c. ex
cap. ſi. de ſolutio.] ſequitur, quod
dictum Capitulum primum non
ſit correctum per dictam Cōſtit.
Conſtitutionem diuæ memoriæ.

Secundò allego Frecc. auctor.
29. num. 5. qui ad mentem Iſern.
tenet, quòd Conſtitutio Vt de
ſucceſſionibus non habeat locū
in feudis Eccleſiæ.

Tertiò probatur in Conſtitut.
Iuſtitiarij nomen, & normam,
7 vbi colligitur omnia Caſtra in
Regno eſſe feuda quaternata; ſed
ibi Iſern. in fine quærit, quòd ſi
Caſtra poſſidentur per Eccleſiā,
an dicta Conſtitutio vendicet ſi-
bi locum: & tenet non compre-
hendi Caſtra, quæ poſſidētur per
Eccleſiam, ex defectu poteſtatis:
ſequitur ibi [Affl. Capyc. de in-
ueſt. in verb. feudum allodium,
in fin. Anna ſing. 71.] Patet ergo
Capitulum 1. non eſſe correctū
per Conſtit. Conſtitutionē quoad
perſonas Eccleſiaſticas.

8 Et ſuſtinendo partem iſtam, ad
contraria reſpōderi poteſt, quòd
licet per infeudationem acquirat-
ur iuriſdictio; & receptio iura-
mēti ſit actus ſuperioritatis, poſ-
ſunt Prælati iſta exercere cum
clericis, Eccleſijs, & alijs perſo-
nis non ſubditis Regiæ iuriſdi-
ctioni, quibus eſſent data feuda.

Eccleſiaſtica, vel, etiam ſi feuda
eſſent conceſſa perſonis laicis,
9 poſſunt Prælati in eos iuriſdictio-
nem exercere, quæſitam mediā-
te legitima præſcriptione, ex qua
poteſt acquiri iuriſdictio, vt pro-
bant [Alber. Iaſ. & ceteri in l. Im-
perialem. ff. de iuriſd. omn. iud.]
Tantò magis quoniam perſonæ
Eccleſiaſticæ tunc dant feudum,
ſi fuerit antiquitus conſuetudo
infeudādi; & ſic eo tempore præ-
ſupponitur iuriſdictionē in ſuos
vaſſallos, præſcriptione quæſiuſſe.

10 Patet igitur, quòd in Regno
ſolus Rex de allodio poteſt face-
re feudum, & è contra de feudo
allodium [cap. 1. de feud. non
haben. propr. feud. natur. cap. feu-
dum ea lege, ſi de feud. defunct.
milit:] & ſuo arbitrio feuda con-
ſtituit [l. quod in rerum, §. ſi quis.
ff. de legat. 1. ita Iſern. de contr.
feud. apud par. term. numer. 11.
Frecc. quæſt. 37. numero 3. Bart.
num. 30. & ſeqq. & vide abun-
dantius per Lucam de Penn. in l.
poſſeſſores col. pen. verſ. itē nota.
C. de fund. patrim. lib. 11. & Viſ-
conte conſcluſ. Rex poteſt face-
re Caſtrum, &c. fol. 252. vbi Re-
gem facere caſtrum non feudale
feudale, &c. & latè fundauit in
conſ. meis, de breui in lucem dā-
dis 1. & 11.]

Sed eſt controuerſa quæſtio,
an Rex poſſit etiam inuitis vaſ-
ſallis infeudare Caſtra demania-
lia [Gloſ. in l. inuitus. ff. de fidei-
com.]

com.libert.] fuit in opinione nō posse fieri alienationem vassallorum, ipsis inuitis, quam sequitur [Napodan. in consuet. fin. locat. Curt. de feud. 6. par. nu. 3. & seq. & de communi testatur Gabr. in suis conclusionibus de iure quæsito non tollen. conclus. 8.]

Secundò probatur [in cap. 1. §. ex eadem lege, de Capit. Conrad. & in cap. Imperialem. §. præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Feder.] in quibus iuribus habetur, quòd Dominus nō potest feudum alienare sine voluntate vassallorum, præsertim in dominum inferiorem, vbi latissimè Scribentes.

Tertiò affertur auctoritas [Isfer. in cap. Imperialem, num. 44. & seq. quem refert, & sequitur Luc. de Penn. in l. 1. C. de Capit. Ciu. Bal. in cap. in generali, si de feud. defun. milit.]

11 In contrarium, quòd Rex ad libitum possit alienare demanialia Regni, si alienatio non tendit in diminutionem Coronæ, probatur per [Innoc. Abb. & alios in cap. intellecto, de iureiur. Isfer. in constit. dignum, vbi Afflict.] Si enim Rex suo arbitrio disponit de bonis demanialibus, contradictio vassallorum non poterit ei auferre potestatem concedendi [l. dudum. C. de contrahen. empt.] quia vnusquisque rei suæ est moderator, & arbiter, l. in re mandata. C. mandati, & hoc iure

cautum non reperitur, vt bene Dec. in l. debitorum. C. de pact.] nisi quando dominus alienat dominium directum feudi; vt apparebit infra in responsionibus.

Amplius, dare in feudum non est alienare. Hinc est, quòd prohibitus alienare poterat in feudū dare [cap. 1. §. similiter, de lege Conradi, ita Bald. in cap. intellecto, num. 5. de iureiur. Abb. cons. 3. num. 11. & seqq. vol. 2. sequitur Afflict. in prælud. feud. nu. 120.]

Probatur: nam feuda emuntur & venduntur, vt [Isfer. in cap. 1. in fin. de beneficio fratris] vbi
12 Scribentes communiter, & Barones in dies vendunt Castra cum Regio assensu, etiam vassallis inuitis, teste [Loffred. in cap. Imperialem, vers. nec dominus, fol. mihi 65. & 66. Dominus de Franch. decis. 17. in princ. & pluries per Sacrum Consilium fuisse decisum affirmat Camillus Salernus in consuetudine finali de locat. f. 377.] Verum consuetudine receptū est in Regno, vniuersitates, quæ venduntur, posse admitti pro eodemmet pretio, pro quo venduntur ad Regium demanium: quia eorum interest se liberare à præstatione seruitiorum, ad quæ vtili domino tenentur secundum dispositionē iuris cōmunis, & Regiarum pragmaticarum: & à solutione collectarum in quinque casibus enumeratis in constit. quamplurimum,

vt

vt benè aduertit [de Franch. in d. decis. 17.] quod est intelligendum quando vniuersitas est opulenta, vt possit se manutenere in demanio, nè postea propter paupertatem, non soluendo æs alienum, cogatur iterum vèdi, quòd arbitrio Iudicis relinquitur, & ita conciliantur tot sententiæ, quæ in huiusmodi causis demanij sūt prolatae, in quibus fuit iudicatū, quòd admittantur; & in aliquibus alijs fuerunt exclusæ. Vide [Camillum Salernū ad Napod. in procemio, in verbo magna est Principis potestas fol. 31. vbi latissimè] & sic ego vti Aduocatus in nōnullis causis practicaui. Vide in hac materia latissimè scripta per [Mastrillum in cons. vnico post decisiones, cum addentibus ibidem, Valsq. lib. 1. controu. illust. cap. 5. per totum, Bouadigl. lib. 2. cap. 16. & Cons. Scipionem Rouitum in pragmat. 64. de offic. procur. Cæsaris, nu. 73.]

13 Et quòd Rex possit Castra in feudare, etiam vassallis inuitis, tenet [Afflict. in c. 1. §. ex eadem lege, num. 4. de leg. Conrad. Loffred. in cap. Imperialem, fol. mihi 65. & 66. & ita seruari de generali consuetudine affirmat Abbas consi. 3. vol. 2. Regens de Curte in diuers. feud. fol. mihi 7. nu. 38. cum ceteris cumulatis per Gabr. in suis conclus. de iure quæsit. nō tollend. conclus. 8. nu. 14.]

His sic firmatis, non obstant

in contrarium allegata. Et primò non obstat [glos. in l. inuitis, & tex. in cap. 1. §. ex eadem lege, cū similibus] nam illa iura loquuntur quoties Dominus vult alienare directum dominium feudi, quod fieri non potest vassallis inuitis. Et ratio est in promptu: nā vassalli iuramentum præstiterant certo Domino, & cum eo contraxerant, & proinde non tenentur recipere alium Dominū, forsitan inferiorem, vt dicit [Isern. in d. §. ex eadem lege, & in cap. Imperialem, num. 44.] Sed quoties alienatur vtile dominium feudi, contradictio vassallorum burgesium non est attendenda, quia iure cautum non reperitur, vt Dec. Afflict. & Loffred. cum cæteris supra allegatis testantur, & est casus satis diuersus ab alienatione directi dominij, & ita sunt intelligenda iura d. §. ex eadem lege, & §. præterea Ducatus.

Auētoritates Isern. & Luc. de Penn. non obstant: quoniam intelliguntur, dum Rex alienat demanialia in diminutionem Coronæ, & non in feudum, vt dicit [Luc. de Penn. loco citato] dum refert fuisse alienatos homines de quadam Villa Ciuitatis Auerfæ, liberos, & non in feudum: & proinde sequitur, quòd Rex nedum ex consuetudine, sed etiam de iure potest concedere in feudum castra demanialia, etiam vassallis inuitis.

Sed

Sed pulchrum est videre, An possit Rex alienare demanialia Regni etiam quoad directum dominium. Et pro parte negativa potest afferri [tex. in l. 2. §. hoc interdictum. ff. ne quid in loco publico] vbi Alberic. Angelus, & cæteri probant, quod Rex est, quasi dominus fiscalium, & secundum [Bald. in cap. intellecto, de iureiur.] dicitur tutor, siue administrator Regni: hinc singulariter dicit [Luc. de Penn. in l. quicumque. C. de omn. agr. desert.] quod Rex dicitur maritus Reipublicæ.

Et ideo [Camer. in cap. Imperialem, in fin. in suo dialogo, fol. mihi 108. lit. R.] affirmat nunquam vidisse Regem alienasse suum directum dominium, sequitur [Regens de Curte in suo diuers. feudal. incipien. licet autē, nu. 3. fol. mihi 2.]

In contrarium, vt Rex possit alienare demanialia Regni, si alienatio non tendit in diminutionem Coronæ, est probatum supra ad mentem Innoc. Abb. & cæterorum in d. cap. intellecto.

16 Et in Regno videmus plura Castra teneri in allodium, teste [Domino de Franch. decis. 130. Ann. alleg. 105. & alijs] Et allodium dicitur illud, quod à nullo recognoscitur, in quo est translatum omne dominium, etiam directum: probant [Bald. Alu. & cæteri in cap. 1. & 2. si de feud. de-

funct. milit.] & opinionem istam tenet etiam Camer. sibi contrarius in eodem cap. Imperialem, fol. mihi 31. lit. A.]

17 Verum licet sint concessa Castra in allodium, non tamen censetur separatim à Corona ius superioritatis, siue Regium, inalienabile: & ideo Ecclesia possidente castrum in allodium, ab eius sententijs est appellandum non ad Ecclesiasticos, sed ad Regios superiores, iuxta doctrinam [Ang. communiter receptam in l. 1. §. qui mandati. ff. de offic. eius, Felin. in cap. solitæ de maior. & obed. ita explicat Couar. pract. quest. cap. 4. Franc. Marc. decis. Delphinat. 205. vol. 2. Frecc. in tit. different. feud. quatern. nu. 34. & nouissimè Regens de Ponte decis. 2. & Mastril. de Magistr. lib. 3. cap. 8. num. 27. & Capoblanco. in tract. de auct. Bar. pragmat. 1. nu. 41. cum seq.] nam in Regno nostro nonnulli Episcopi, & Archiepiscopi tenent feuda à Rege, quæ enumerantur per [Frecc. in tit. de orig. bar. q. 3. num. 24.] & pro administratione iustitiæ in feudis cum vassallis; tenetur deputare officiales laicos [argum. tex. in cap. verum de for. compet. & dicitur cap. Regni, quod incipit & cum nihil habeat commune, Franch. decis. 479. num. 3. Ann. pater sing. 460. & ibi in additione Anna filius, qui ponunt decisiones, & Depôt. decis. 4. & ultimo

rimo loco Scipio Rouitus in
 pragm.de ecclesiasticis personis]
 Ex his potest inferri an Rex pos-
 sit concedere privilegium alicui
 militi, vel magno viro, ut sit exē-
 ptus à iurisdictione Regia, ita ut
 sit liber, & absolutus; Cap. Regni
 ad Regale fastigium, videtur in-
 nuere, q̃ Rex possit concedere,
 ibi: nisi id à nobis habeat ex privi-
 legio speciali. At tamē contrariū
 teneo cum [Camillo de Curte,
 in suo diuers. feud. §. licet autem,
 verissima, num. 24. vers. secundus
 casus fol. 7.] nam quamvis possit
 alienare demanialia Regni; ta-
 men supremam Regiam pote-
 statem alienare non potest, alle-
 gat [Alber. in l. 1. in fin. ff. de off.
 eius, cui mand. est iurisd.] cum
 nonnullis alijs grauissimis Aucto-
 riibus. Et ratio est, quia talis su-
 prema iurisdictionis est de iuribus
 coronæ, & illi annexa, & insepa-
 rabilis, Princeps enim non potest
 facere sibi parem, vel maiorem,
 ut notat [Bald. in prælud. feud.]
 Hinc est, quod ius istud contra
 Principis iurisdictionem non est
 præscriptibile, quia possideri, seu
 quasi non potest.

- [18. Sequitur alia quæstio prædi-
 ctis coniuncta, An Rex possit re-
 uocare privilegia demanij, puta,
 si Rex in remunerationem ser-
 uitorum, vel ex alia causa pro-
 misit Ciuitatem illam non alie-
 nare, sed tenere in demanio, an
 possit contra factum proprium,

venire, & concessionem reuo-
 care.

Pro parte negativa suffragan-
 tur omnes rationes positæ in præ-
 cedenti quæstione, ut non possit
 fieri alienatio vassallorum, ipsis
 inuitis; multo magis quādo ades-
 set specialis promissio de non
 alienando [auth. multo magis. C.
 de sacros. eccles.]

- Secundò, si privilegium esset
 concessum in remunerationem
 seruitorum, tale privilegium ef-
 19. fect irreuocabile ad instar dona-
 tionis remuneratoriæ, quæ nec
 etiam ex causa ingratitudinis re-
 uocari potest [l. si pater. §. 1. ff. de
 donat. Abb. in rubr. de donat. Fe-
 lyn. in cap. nouit, num. 12. de iu-
 dic. vbi Dec. num. 94. Afflic. de
 cis. 28. nu. 10. Capyc. decis. 126.
 num. 16. & seq. Ann. alleg. 69. nu.
 15. Gabriel in suis communibus
 conclusionibus de iure quæsito
 non tollend. conclus. 7. nu. 2.] In-
 terest enim vassallorum nō mu-
 tare dominum, cap. 1. §. ex eadē
 lege, de leg. Conrad. vbi Ifern. &
 omnes] est enim species liberta-
 tis viuere sub Rege, ut in [Cōstit.
 personas, vbi [Afflic. & Ifern. in
 cap. Imperialem. nu. 45. latè Bur-
 gos de Pax conf. 25. præsertim
 num. 49.]

Tertiò Princeps obligatur ex
 contractu [cap. 1. vbi omnes, de
 probat. cap. 1. de feud. sine culpa
 non amittend. cap. 1. de nat. feud.
 notant Bart. Paul. de Castr. & cæ-

K teri

20 teri in l. digna vox. C. de leg.] Si enim vassalli pro tuenda eorum libertate soluerunt Regi pecuniam emptione perfecta, nec etiam Principis rescripto rescindi solet [l. 3. C. de rescind. vend.] immò dum Princeps vendit bona subditorum, soluit eis pretiū [l. item vulneratum, §. 1. ff. de rei vend.] quomodo enim posset vnus rei pretium duplicatum recipere?

Et opinionem istam videtur tenere [Iser. in constit. dignum, quem refert, & sequitur Afflict. quæ sint regalia, in verb. potestas, nu. 23. & seq. Ann. alleg. 69. num. 15. & seq. Afflict. in cap. 1. §. ex eadem lege, num. 4. de lege Conradi.]

Pro parte affirmatiua, vt possit Princeps priuilegia reuocare, etiam si essent concessa in remunerationem seruitiorum, vel mediante pecunia, succedente tamē
71 publica vtilitate, & ob bonum regimen vniuersale; & isto casu posse contractibus derogare, & subditis auferre rerum dominia, probatur [in l. Lutius, ff. de euiet. in l. item verberatum, §. 1. ff. de rei vend. hoc idem fatentur glos. Bart. Paul. de Castr. & cæteri in l. fin. C. si contra ius, vel vtil. publ. sequuntur communiter Canonistæ [Abb. Felin. Dec. & cæteri in cap. quæ in ecclesiarum, de constit. Soccin. consi. 4. lib. 3. Gugl. de Perno consi. 16. Luc. de Penn. in.

l. prædia. C. de locat. præd. Ciuil. Isern. in cap. Imperialem nu. 49. de Capit. qui cur. vèd. circa fin.] & secundum istam opinionem, pluries practicum, & iudicatum in Regno testatur [Capyc. decis. 166. Ann. alleg. 50. Regens de Ponte cõf. 70. vol. 1. n. 36. & cõf. 15. volum. 2. per totum, vbi multa notatu digna, Georgius alleg. 13. num. 12. Ioseph Sesse decis. Arag. 36. nu. 25. & Molfes. in proæm. consuet. Neap. q. 6. nu. 11. & seq. Camill. Salern. ad consuetudines, in proæmio, num. 305. incip. magna. Et tantò magis, quia Rex noster inuictissimus possidet hoc Regnum, & in eo causâ habet à Rege Alphonso Primo, & proinde non tenetur habere rata gesta per alios prædecessores Reges. Ita Frecc. lib. 2. quæst. 27. num. 5. Minad. in Constit. in aliquibus, in verb. successionem, num. 40. Regens de Curte in suo diuers. feud. incip. in hoc igitur primo, nu. 53. fol. mihi 22. Franc. de Amic. de his, qui feudum dar. poss. fol. mihi 186. Pisanellus ad Pragmaticam ædita thori, in principio, Loffred. cons. 38. in princip. & bene Vrsill. ad decisionem Afflict. 265. nu. 37. Vide Pascal. de patr. potest. par. 1. cap. 1. à num. 42. cum seq. vbi latissimè: Prout propter seruitia remuneranda dixit [Reg. Tappia decis. 3. num. 95. ex Mastrill. de magistr. lib. 2. cap. 4. num. 326. non obstan-

obstante promissione de non alienando.

Et sustinendo partem istam, quam cōmuniter sequūtur Professores, tam in iure Ciuili, quā Canonico, & roboratam etiam auctoritate rerum iudicatarum, corruunt contraria. Et primò nō obstat auctoritas glos. in d. l. inuitus, & ceteri: quoniam loquuntur dum dominus alienat suum directum dominium, & non vtile; & eo casu tantum attenditur contradictio vassallorum, vt plenius est dictum in proxima precedenti quæstione.

Similiter non obstant alie rationes in contrarium allegatæ: nam, licet Rex obligetur ex contractu, & non possit factum proprium impugnare; fallit quotiescunque id agit ex causa, publica suadente necessitate; quo casu Rex potest contractibus derogare, & subditis auferre rerum dominia, vt ex recepta omniū opinione est demonstratum: & in ipsa materia addas [Petram de potestate Principis quæst. 4. nu. 39. fol. 149.] quādo dicitur Princeps aliquid facere ex causa necessitatis, vel utilitatis: Et dū dixi ex causa publica, nota fauorē publicum dici non solū qui concernit totam Prouinciam, sed etiam qui concernit publicum vnius Terræ [Alex. conf. 101. vol. 1. Petr. d. loc. cit. n. 17. fo. 199.] Et si quæras quæ propriè dicatur

iusta causa, vide [De Pont. conf. 4. nu. 14. Ceual. commun. opin. opinione 529.] vbi etiam quādo præsumatur. Verum in hac materia reuocationis priuilegij demanij distinguo duos casus: primus est quādo priuilegium perpetui demanij fuit concessum, gratis, & ex mero dono, & gratia Regis, tunc Rex potest reuocare ad nutum, etiam non subsistente causa [Bald. in l. qui se patris. C. vnd. libe. Capyc. decis. 66. nu. 1.] Verum hoc agendum cū maxima circumspectione, nam id facere Princeps non debet, saltē de honestate, prout suadet [tex. in l. inter claras. C. de summ. trin. & fid. cathol. vnde eleganter dixit Bald. in conf. 279. nu. 3.] quod in Principe, tanquam fonte iustitiæ, debet esse constans, & perpetua voluntas, eique conuenit illud verbum, Semel loquutus est Deus; debetq; habere vnum calāmm, & vnam linguam, iuxta illud, quod scriptū est: Quæ processerunt de labijs meis non faciam irrita: ita [Paschal. de patr. potest. in hoc eodem articulo, in 1. parte cap. 1. num. 42. cum seq. vbi pulchra, & notatu digna cumulat.]

Secundus casus est quādo priuilegium concessum transiit in cōtractum ob remunerationem seruitiorum, vel mediante pecunia; & in hoc casu regulariter Princeps non potest reuocare ta-

le priuilegium absque causa legitima, vt [Hern. in constit. ea quæ ad decus, & Bald. in d. l. qui se patris, nu. 10. Capyc. in d. decis. 66. num. 2. & Gram. decis. 65. nu. 24. Reg. de Pont. conf. 60. nu. 22.]

Quæ regula fallit primò, nisi vrgeret grandis vtilitas, vel maxima necessitas: quia tunc posset Princeps reuocare tale priuilegium, idem [Hern. in cap. 1. §. similiter, nu. 27. de capit. qui cur. vend. & sic Capyc. in d. decis. nu. 5.] Verùm circa hanc limitationem iudico plura concurrere debere cumulatiuè, scilicet, quòd causa sit vrgens, quòd aliter Princeps providere non possit; nec aliunde valeat inuenire pecuniàs. ita [Capyc. d. num. 5. & Paschal. vbi supra num. 70.] tunc enim pro bono pacis permissum est ius tertij auferri, quando aliter pax haberi non possit, vt refert [Isaïa in l. Gallus. §. & quid si tatum, in 1. lect. num. 28. ff. de liber. & posthum.]

Secundò, quòd de ista causa non statur simplici assertioni Regis: sed eius veritas, & iustitia aliunde probanda est, vt [Dec. in cap. quæ in ecclesiatum nu. 129. cum sequentibus] vel nisi talem reuocationem Rex faciat ex vrgenti causa, cum assistentia sui Consilij, vt [Andr. in cap. 1. quæ sit prima causa benef. amitt. nu. 24. ita Reg. de Pont. conf. 70. nu. 36. & Paschal. vbi supra nu. 77.]

Secundò fallit hæc regula quādo Princeps dicit facere talem reuocationem ex certa scientia, & ex plenitudine potestatis: nam hoc casu sacrilegium est disputare de potestate Regis [l. 2. C. de crimin. sacril. nam Principi dici non potest cur ita facis? ita Hypp. in pract. crim. §. quæritur, nu. 19. & Natt. conf. 512. num. 19. lib. 3. & idem Pasch. num. 84. qui testatur de magis communi opinione in Principe non dari absolutam potestatem.]

Quicquid tamen sit in hoc articulo reuocationis priuilegiorum demaniorum, Reges inuictissimi huius Regni nunquam voluerunt vti dicta plenitudine potestatis; refert in puncto [Cannet. in extrau. si aliquem, in q. incipiente, & quia nu. 111. fo. 266.] & ideo quoties contingit ad instantiam fisci Realis patrimonij tractari de alienatione aliquatum terrarum demanialium, præcedentibus etiam ordinibus Catholicæ Maiestatis, contradicentibus vniuersitatibus, semper causæ fuerunt remissæ ad ius, & iustitiam; vnde dum annis præteritis fuisset præsumptum procedi ad venditionem terræ Gragnani, quæ mediante pecuniâ obtinuerat priuilegium Regij demanij perpetui; habito recursum ad Regiam Maiestatem, fuit ordinatum, quòd auditis partibus Regia Camera faceret consultationem, & introducta

ducta causa in prædicta Regia Camera; & auditis efficacissimis rationibus prædictæ vniuersitatis, me patrocinante, in causa prædicta nõ fuit amplius loquutum; & sic etiam superseßum respectu aliarum terrarum, & vniuersitatum, quæ habebant eadem, & minora iura: & in hoc sunt admirandi Reges Catholici, & Christianissimi nostri temporis.

22. Sed punctus est nõ levis, quando Rex derogat contractibus, & subditis aufert rerum dominia, eis quæ sita de iure naturali, vel gentium, an dicatur hoc facere de potestate absoluta, & ordinaria.

Et videtur dicendum, quòd faciat de potestate ordinaria; nõ potestas absoluta dicitur plenitudo arbitrij, nulli necessitati subiecta; nullisque regulis iuris limitata, secundum [Bald. in l. 2. num. 40. C. de seruit.] & tunc dicitur Princeps vti potestate absoluta, quando, nulla causa subsistente, suo arbitrio id agit, ita [Angel in litem verberatum. §. 1. ff. de rei vend. Bald. in l. 2. C. de quadr. Præscript. Felyn. in cap. quæ in Ecclesiis, num. 33. de Constit. & ibi Dec. num. 103.] in quo proposito aduerte quæ dixit [De Ponte cons. 4. nu. 13.] quòd quando sine causa Princeps exercet potestatem absolutam, dicitur tyrannidem exercere.

Sed quoniam grauissimi Au-

ctores tam antiqui; quàm moderni rectius cõsiderantes, negant dari in Rege potestatem absolutam, videamus, quæ opinio sit de iure verior.

Et quòd detur in Principe potestas absoluta, videtur probari in [l. Princeps. ff. de legib.] Dicitur enim Princeps solutus legibus. Et in cap. proposuit de concess. præben. Summus Pontifex respondit posse de plenitudine potestatis supra ius dispensare; sunt omnia Principis, eique possibilia [l. fin. C. de quadr. præscr. l. fi. C. de Cõsul.] & disputare de eius potestate est crimen sacrilegij secundum ius ciuile, vt l. 3. C. de crim. sacril. l. sacrilegij. C. de diuers. rescript. Reg. Tapp. decis. 4. nu. 122. i. vol. & 5. nu. 74.]

Secundò dicit Angel. loco citato probari in l. 2. C. de quadr. præscript. vbi Imperator suo arbitrio disponit de bonis subditorum, & Domini non possunt possessoribus molestiam inferre, sed tantum agere contra fiscum infra quadriennium.

Tertiò, quòd detur in Rege potestas absoluta, tenet aperte [Angel. in d. l. item verberatum. §. 1. ff. de rei vend. Bald. in l. 2. C. de quadr. præscript. Paul. de Cast. in l. si testamentum. C. de testam. Capyc. decis. 166. in fin. & nouissimè pro hac opinione strenuè pugnat Peregr. de fideicom. art. 52. num. 116. & seq. Topius de

K 3 po-

potest. Principis. §. 8. Rodulfin. in tract. de absolut. Princip. potest. cap. 1. nu. 3.

- 24 Econtra Rex dicitur adeò iustitiæ plenus, vt fateatur non posse contra ius respondere [l. rescripta. C. de precib. Imper. offer. Dicitur enim iustitiæ debitor, c. ex tenore, de for. compet. & suæ intentionis est nemini nocere. l. 2. §. si quis à Principe. ff. ne quid in loco publico, cap. ex multiplici de decim. definit enim esse Rex, dum terminos iustitiæ egreditur, [cap. scelus. 2. q. 1. l. nepos procul. ff. de verb. signif.] cum à Deo Rex potestatem habeat, vt habetur [Reg. c. 1. & penes Apostolum ad Romanos cap. 13. sicut ibi explicat S. Thomas, & alij Theologi.] Et licet dicatur legibus solutus, l. Princeps. ff. de legibus; cap. proposuit, de concess. præben.] nihilominus decet tantam maiestatem eas seruare leges, quibus solutus esse videtur, [l. ex imperfecto. ff. de leg. 3. Regens Tapp. decis. 3. nu. 143.] non enim solet Rex contra priuatum pacta rescribere [l. si à te. C. de pact. inter empt. & vend. l. causas. C. de tractat.] neq; aduersus contractus. [l. 3. C. de rescind. vedit. l. si donationem, C. de reuocan. donat.] neque contra testamentum. [l. si testamentum. C. de testam.] neque aduersus sententias. [l. 1. & 3. C. vt lit. pend. l. fin. C. sent. rescind. non poss.]

- Et quòd non detur in Rege, potestas absoluta, tenent [Glos. Bart. Paul. de Castr. & cæteri in l. fin. C. si contra ius, vel vtil. public.] affirmantes nò posse Principem suo arbitrio agere contra ius naturale, & gentium, auferendo subditis rerum dominia, nisi tantum ex causa publicæ utilitatis, & necessitate suadente; aduertendo tamen non præsumi iustā causam in dubio [Alciat. de præsumpt. 3. reg. præsumpt. 8.] Isto enim casu vitur Rex plenitudine potestatis: quam determinationem sequuntur communiter Canonistæ [Innoc. Abb. Felyn. Dec. & alij in cap. quæ in Ecclesiarum, de constit. Regni, Regens Lanarius patruus meus in consi. 52. Luc. de Penn. in l. prædia, vers. solutio, & seq. de locat. præd. vrb. Ifern. in c. Imperialem, nu. 49. de prohib. feud. alien. per Feder. de cap. qui cur. vend. num. 30. & quæ sint regalia num. 2. & 80. Hanc eandem sententiam defendunt Couar. lib. 3. var. cap. 6. Arius Pintel. de rescind. vend. 2. par. in rub. Ant. Thesaur. decis. 92. & de magis communi opinione testatur Gabr. in suis communibus conclusionibus, de iure quæsito non tollen. conclus. 1. Topius d. tract. §. 6. & Rodulfin. cap. 6.]

Opinio ista potest etiam cōprobari sequentibus rationibus. Tunc enim Princeps potest subditis auferre rerū dominia, quoties

ties id agitur fauore publico; p-
batur [l. Lucius. ff. de euct. l. item
verberatum. §. 1. ff. de rei vend. l.
si quis sepulchrum. ff. de relig. &
sumpt. funer.] & sine causa legi-
tima neque iure priuato neque
publico potest, Domino inuito,
ei dominium auferre, vt [est tex.
apertus in l. venditor. §. si constat,
vbi Bald. & Angel. ff. commun.
præd. Topius d. tract. cap. 5. nu. 2.
Rodulfin. ibi nu. 152.]

Secundò, si Rex dicitur quasi
dominus fiscalium, vt est [tex. in
l. 2. §. hoc interdictum, vbi Al-
ber. & Angel. ff. ne quid in loco
26 publico] & administrator, siue
maritus Reipublicæ, vt [Bal. in c.
intellecto, de iureiur. Luc. de
Penn. in l. quicumque. C. de omn.
agr. deser. Isern. qui success. ten.
num. 16.] qua ratione poterit de
bonis singulorum disponere, in-
quibus habet tantam iurisdictionem,
& potestatem, & in his po-
testatem non habet nisi ex causa
publica, & legitima.

Tertiò contractus sunt de iure
gentium [l. ex hoc iure. ff. de ius-
stit. & iur.] & contra ius gentium
nō solet Princeps rescribere, nisi
succedente publica necessitate,
secundum [glos. Bart. & alios in
l. fin. C. si cōtra ius, vel vtil. publ.]

Quartò non est dubium, quòd
Rex dicitur subditus legibus Di-
uinis, & naturæ [Bal. in l. 2. num.
40. C. de feruit. Angel. in l. Prin-
ceps. ff. de legib. Salyc. in l. fin. nu.

3. C. si contra ius, vel vtil. public.]
27 & in hoc differt Rex legitimus à
Tyranno, qui spretis legibus Di-
uinis, & naturæ, abutitur domi-
nio, & libertate subditorum, se-
cundum [Bodyn. in sua Repu-
blica, relatum à Marco Antonio
Albergato in suis tractatibus po-
litis lib. 2. cap. 2. & apud no-
strates probatur per [Archid. in
cap. Regum, 23. quæst. 5. Bart. in
tract. de Tyrannia, nu. 28. & 30.
Soccin. conf. 22. vol. 1.] & gesta
per Tyrannū non sunt recipien-
da in Republica [l. decernimus,
vbi Bald. Alber. & ceteri. C. de
sacrosan. eccles.] ergo potestas
absoluta non potest dari in Re-
publica politica, & benè ordina-
ta. Et pro istius opinionis confir-
matione satis vrgent rationes, &
auctoritates consideratæ per Il-
lust. Marchionem Belmôtis Do-
minum meum obseruadissimū,
& Collateralis Consilij Regentē
meritissimum, in sua elegantissi-
ma decisione §. nu. 66. cum mul-
tis seqq.

His sic stantibus, non obstant
in contrarium allegata. Et primò
non obstat [l. Princeps. ff. de leg.
39 & cap. proposuit, de concess. præ-
ben.] Nam verum est, quòd Prin-
ceps est solutus legibus posituiis;
sed non potest tollere ea, quæ
sunt de iure naturali, siue gentiū,
sine causa legitima, secundum
[Glos. Bart. & omnes in d. l. si. C.
si contra ius, vel vtil. public. To-
pius

pius eodem tract. §. 1. num. 15.

Non obstant l. 2. & l. fin. C. de quadr. præscrip. in quibus se fundat Angelus : nam illæ leges , ex communi omnium consensu , intelliguntur , quando fiscus possidet bona fide , vti bona propria , & non aliena , vt benè respondit [Fely. in cap. quæ in ecclesiarum , num. 33. & seq. de constit.]

Similiter non obstat auctoritas Bald. & sequaciū contendentium dari in Rege potestatem absolutam : nam Bald. postquam posuit diffinitionē potestatis absolutæ [in l. 2. nu. 40. C. de seruit.] statim subsequitur , quòd Rex est homo rationalis , subditus legibus diuinis , & naturæ : & sic DD. asserentes dari in Rege absolutā potestatem , possunt intelligi de plenitudine potestatis cum causā , & à iure regulata , quæ in effectu potestas ordinaria dicitur : & Peregr. qui contrariam partem tueretur [de fideicom. art. 52. num. 123.] fatetur Rempubicā Romanam nunquam vřam fuisse potestate absoluta ; prout nec etiā Rempubicam Venetam : & dū ausus est dicere Couar. & Pinell. errasse , parcat mihi : nā isti Doctores de iure optimè responderunt ; & si fas est mihi dicere , credo , quòd ipse errauit , immò cōfudit Monarchiam legitimam cum Tyrannica : & tantum est dicere Regem vti posse potestate absoluta , & suo arbitrio , & sine

causa abuti dominio , & libertate subditorum , quantum affirmare , quòd Rex est solutus legibus Diuinis , & naturæ ; quod nedum est impium , & irrationabile dictum , sed , alienum ab instituto cuiuscunque Reipublicæ , Christianæ , & benè ordinatæ .

29 Ex quibus redditur etiam satis dubia decisio Capycij 166. dum in ea præsupponit dari in Rege potestatem absolutam ; quæ nec etiam erat necessaria : nam in eadem decisione habetur in facto Cæsaream maiestatem derogasse priuilegijs demanij pro statu pacifico , & ob causam necessariam Reipublicæ : quo casu potest Princeps contractibus derogare , & subditis auferre rerum dominia de potestate ordinaria , vt supra benè in iure est demonstratum : & frustra quærimus iure speciali , quod cōceditur iure communi [l. 2. C. quib. non obst. long. temp. præscript.]

Sed trāseamus ad potestatem Excellentissimi Proregis circa dationem feudi : feuda enim non sub prætextu pecuniæ , sed amore , & honore Domini concedi solēt [cap. 1. de feud. dato in vicem legis commiss.] dātur feuda Domini beneuolentia [cap. fin. in quib. caus. feud. amitt.] habent plus gratiæ , quàm oneris , secundum [Bald. in prælud. feud. 30 nu. 9. quem sequuntur ibi Laud.

den. Afflict. & alij] sed quia in quolibet mandato generali semper censetur exceptuata potestas donandi, nisi specialiter sit concessa [l. filiusfamilias. ff. de donat. cap. fin. de offic. Vicar. in 6.] Hinc
 31 est, quod Excellentissimi Proreges non possunt in Regno feuda dare, bene possunt alienationibus feudorum assentire: quia aliud est alienare, aliud alienanti consentire [l. aliud. ff. de regu. iur. l. si pater. §. fin. ff. manum. vind.] assentire non est alienare, siue feudum de nouo concedere, sed tantum alienantem non impedire, ius eius prorogare, & veterem confirmare inuestituram, vt Bal. in cap. quæ in ecclesiarum, num. 19. in fin. de constit. 7 quod ius confirmandi venit mandato generali, iuxta [glos. singularem in cap. fin. in verb. non possunt, de officio Vicarij in sexto] ad instar minoris, qui nec etiam potest feuda de nouo dare, sed tantum facere inuestituras confirmatorias, vt est [text. in cap. 1. vbi omnes per quos fiat inuestitura, ita Isern. in cap. Imperialem, num. 32. vbi Camer. fol. 79. l. 1. & seq.]
 32 & ideo ante pragmaticam delli noue Capi, Proreges indistinctè poterant assensus præstare quibuscunq. alienationibus feudorum, etiam titulatorum, & magni momenti: quod ius confirmandi, & assentiendi veniebat mandato generali: sed eorum

potestas fuit limitata ex dicta pragmatica delli noue Capi, vt etiam notant [Regens de Ponte in suo consilio 1. in principio, & Anna conf. 127. nu. 30. & seq. & vide Baldaxarem de Angelis in additione ad decis. Izzarelli 67. latissimè num. 10.] vbi nos citat hoc loco.

Et proinde assensus, quoad nostrum propositum, dupliciter considerari potest: vno modo, vt est simplex gratia, quæ tollit statum obstaculum prohibitionis, iuxta [glos. in constit. Constitutionem, in verb. Confirmetur, Isern. in cap. Imperialem, num. 14. & ibi Ad dentes, Camer. fol. 52. littera F. & seq.] quo casu successor in feudo cum Regio assensu subrogatur loco primi vassalli, qui non poterat feudum alienare nisi ea lege, quæ ipse tenebat, cap. profecto, de leg. Cōrad. & ideo si adest difformitas inter assensum, & primam inuestituram, assensus regulatur à prima inuestitura, & ad ipsius formam reducitur, vt pluries practictum fatetur [Frecc. quæst. 12. num. 14. & seq. quæst. 39. num. 3. Anna singulari 563. Reg. de Ponte de potest. Proreg. in tit. de refut. §. 11. nu. 17. & seq. & Bambac. in c. si minori. quæst. 6. si de feud. defunct. milit.]

Alio modo consideratur assensus, quando medum tollit obstaculum prohibitionis, sed transit in vim dispensationis, & nouæ inue-

inuestitura, vt docet [Ifern. in cap. Imperialem, num. 16. vbi Camer. fol. 44. lit. L. & fol. 63. lit. G. & sequen. Ann. conf. 112. nu. 3. Regēs Lanarius patruus meus conf. 60. nu. 123. & seq. de Ponte conf. 3. num. 34. & in d. titu. de refutationib. §. 11. num. 26. Bambac. in cap. si quis per triginta. num. 71. & seq. vt in conf. meo 9. num. 18. de proximo in lucem dando etiam demonstraui.]

34 Verum quia Excellentissimi Domini Proreges non possent feuda de nouo dare, sed tantum assensum præstare, vt tollant tantum obstaculum prohibitionis; ideo quoties assensus transit in vim dispensationis, & nouę inuestiturae, talis assensus Proregis nullum potest operari effectum ex defectu potestatis. Ita Ann. de vass. decrep. ætat. num. 434. & alleg. 122. num. 3. Camer. in cap. Imperialem fol. 80. lit. A. Frecc. de orig. baron. nu. 55. Dominus de Ponte conf. 52. num. 73. de refut. §. 11. num. 26. & lect. 6. nu. 17. & seq.]

Ex qua distinctione possunt determinari multi casus practica- biles, qui in dies possunt occurrere. Et primò vt assensus Excellentissimi Proregis nõ possit quaternare feudum, vt constituatur feudum quaternatum secundum quid: nam siue feudum quaternatum secundum quid formetur ex feudo plano, & de ta-

bula; siue ex re demaniali Baronis: vtroque casu mutatur qualitas feudi, & noua ipsius introducit inuestitura, vt teneatur ab eo, & sub eo, secundum magistralē doctrinam [Andr. in cōstit. si quis Baro] idest in capite a Rege, & immediatē a Barone, vt ad latuitatem videri potest infra loco suo de feudo quaternato secundum quid: sed quia Excellentissimi Proreges non possunt de nouo dare feuda, neq; assensum præstare, vt habeat vim nouę inuestiturae, & dispensationis; sequitur, vt eorum assensus non possint quaternare feuda: Et ideo valde dubito cōtra [Frecc. q. 34. in principio, & Dominum de Franch. decis. 154. num. 5.] consentientes Excellentissimos Proreges posse assensum præstare, vt constituatur feudum quaternatum secundum quid.

35 Secundo ex eisdem rationibus infertur, quòd Regis Vicarius nõ valeat assensum præstare ad formandum feudum planum, & de 36 tabula. Si enim Baro concedit rem demanialem feudi, quam tenet in capite, & immediatē a Rege, & mediante assensu mutatur feudum, vt teneatur in capite, & immediatē a Barone, quia hoc est dare feudum de nouo, & Regis Vicarius in Regno potest tantum facere inuestituras confirmatorias, & non infeudare; sequitur, quòd Proregis assensu nõ potest

potest formari feudum planum, & de tabula : quæ sunt notanda, vt noua, & à maioribus nostris hucusque non considerata.

Tertiò ex prædictis similiter noto, quòd non possunt Excellētissimi Proreges suo assensu validare legitimaciones filiorum naturalium, iuxta [§. naturales. si
37 de feudo defunct. milit.] Nam hoc casu assensus non solùm tolleretur obstaculum prohibitionis, sed vim nouæ inuestituræ haberet, dum inhabiles ad feudi successionem fierent habiles : quæ omnia sūt Regi reseruata in hoc Regno ; & eius Vicario non demandata, vt benè etiam notat [Ann.alleg. 122.nu.3. & Camer. in cap.Imperialem fol.63.lit.G.] quòd in practica obseruatur, vt vidi in quodam priuilegio legitimacionis in personam Iosephi de Bernaudo, qui fuit habilitatus ad successionem, præterq̃ in bonis feudalibus, & fideicōmisso subiectis ; & addas quæ commemorauimus in consil. meo 38. num. 14. q̃ annuente Deo, quam citius habebis, vbi plura ad propositū, & quādo legitimatus Sedilis honoribus gaudere possit.

38. Quartò sequitur, quòd dum solus Rex dat feudum in Regno, & Proreges non possunt verè dare feuda ; ità nec etiam præsumptiuè ; iuxta [cap. si quis per triginta, si de feud.defun.milit. Ità tenet Camer. in cap. Imperiale,

fol.8.Ann.de vassal.decrep. ætat. num.454.Ann. filius consi. 127. Bambac.in cap.si quis per triginta, quæst. 10.] Et ratio est, quia præstatio seruitij, & cætera requisita ad dictum §. si quis per triginta, fieri debent cum eo, qui possit actum perficere, secundum [Salyc.in l.2.nu.5. C.nou.vectig. impon. Couar.de præsumptio.2. part. in princ. num. 8. vers. primum enim, & circa finem] sed quia Excellētissimi Proreges nō possunt in Regno verè dare feuda, ità nec etiam præsumptiuè.

Iam est demonstratum supra, in Regno solùm Regem posse dare feudum : vidimus etiam in quantum se extēdat potestas ipsius Vicarij ; restat videre an & quādo possit Baro dare feudum :
39 est enim in Regno nostro Baronialis dignitas antiquissima, vt probatur in [cōstit.Regni si quis Baro, in constit. in aliquibus, in constit.Vt de successionibus, in constit.prosequentes, cum similibus] sed incognita per consuetudines feudales quoad nomen : nam illo iure inuestitus de aliqua plebe, siue populo, Capitaneus appellabatur, vt in [cap. 1. quis dicatur Dux] quem nos Baronē dicimus, vt [Addentes ad Iser. in d.cap.1.quis dicatur Dux, nu. 2. in verb.qui verò, vbi Aluarot. Afflict.& cæteri.]

40 Sed iure Regni ille propriè dicitur Baro, qui habet sub se feudum

dum quaternatum, vel possidet Castrum ei concessum in titulū Baronie, vt docet [Iser. de Capit. qui cur. vend. num. 20. & seq. & in constit. si quis Baro, vbi Afflic. Frecc. de orig. baron. num. 26. & 39. Reg. de Pōte de assens. regijs, in principio.]

Et ideo Frecc. in tit. quis dicatur Baro, num. 6. & seq. ex prædictis colligit, quod licet quis castrum possideat cum mero, & mixto imperio, non per hoc dici potest Baro, neque gaudere poterit priuilegijs Baronum; immò iura Regni, siue sint fauorabilia, siue odiosa, de Barone loquentia, non comprehendunt feudatariū possidentem castrum cum vassallis simul cum mero, & mixto imperio, quod dictum, si verum esset, perpauci essent Barones in Regno, tenentes feuda quaternata sub se, siue castra in titulum Baronie; & vassalli non essent eis obligati præstare adiutoria, & alia seruitia debita & per constitutiones, & per pragmatikas Regni, vt patet ex [Afflic. in constit. Regni comites] dicente, quod cum rex. decidat Baronibus dandū esse adiutorium in casibus taxatis in constit. quamplurimum, illud non esset trahendum ad feudatarios, & [Grammaticus consilio ciuili 68.] vbi decidit feudatarios non gaudere priuilegio cōst. Regni plequētes, & Capyc. in inuestitura, ver. prærogatiua;

Frecc. de author. baron. auth. 2. nu. 10. & Modernos in d. const. Regni quamplurimum.

Et ideo ego considero, quod hoc nomen Baro stat tanquam genus, quod prædicatur de pluribus speciebus; multisque modis quis constitui potest sub dignitate Baronali. Et primò si quis habet feudatarium sub se tenentem feudum quaternatū, dicitur Baro iuxta [constit. post mortem: vbi Isern. in constit. si quis Baro, vbi Afflic.]

Secundo modo potest quis dici Baro, si ei est castrum concessum in titulū Baronie, vt [Andr. de Iser. in cap. 1. de Capit. qui cur. vend. nu. 22. & ita Frecc. & alij, vt supra citati.]

Tertiò Baro stat tanquam genus, adeo vt Baronum appellatione etiam comprehendantur Comites, Marchiones, Duces, & Principes, vt [Frecc. in tit. quis dicatur Comes, num. 49. Minad. in constit. in Aliquibus, in verb. Comitum, num. 20. & seq. & alij.]

Tandem inuestitus à Rege de aliqua plebe, siue populo Capitaneus appellabatur, vt in cap. 1. quis dicatur Dux, quem nos Baronem dicimus, vt tenet [Addētes ad Isern. ad cap. primum quis dicatur Dux, num. 2. in verb. qui verò, ubi Afflic. num. 47. Aluar. nu. 3. Bald. in cap. 1. in verb. marchio, num. 6.] quod si simpliciter inuestitus de castro, Baro dicitur;

tur, tanto magis quoniam in Regno ex stylo Cancellariæ hodie venit merum, & mixtum Imperium, vt testatur [Afflict. in constit. ea quæ ad speciale decus, num. 1. 12. & 13. & in constit. contingit, num. 3. cum alijs infra citandis: & possidens castrum cum mero, & mixto Imperio, tenet locum Regis in terra sua [Afflict. in constit. Capitaneum, num. 9. & dicitur fisci procurator in rem propriam, secundum Bald. de contr. inter vassallum, & alium, Afflict. decis. 282. num. 15.]

Et ideo hoc nomē Baro, quod stat vti genus verificari debet in qualibet specie Baronis [l. fin. §. fin. ff. de tritico, vino, & oleo legato, Bar. in l. 1. ff. si cert. petat.] Et id, quod venit ex generalitate verborum, dicitur expressum, nō per viam extensionis, sed comprehensionis, vt [Glos. Bar. & cæteri affirmant in l. Prætor ait. ff. de nou. oper. nunciat.] & meritō Baronum appellatione cōtinentur in Regno etiā feudatarij castra possidētes cum vassallis mero, & mixto Imperio, vt tenet [Minad. in constit. in aliquibus, in verb. Comitum, nu. 19. & 20. & ita probat Ioannes Franciscus Capiblanco in tract. de iure, & auctoritate Baronum, in proem. num. 23. & seq. 7 & feruari vidimus de generali Regni consuetudine, quæ est optima legum interpretes [l. si de interpretatione. ff.

de leg.] possidentes castra, habere vocem in parlamenti, adiutoria exigere à suis vassallis, aliaque seruitia eis debita, & Barones cōmuniter ab omnibus appellari.

41 Est verum, quod vetustissimis temporibus Barones in Regno non habebant merum, & mixtū imperium, sed tantū bassam iurisdictionem, & solam cognitionem causarum ciuiliū, vt probatur in Constit. Regni ea quæ ad speciale decus, & in cap. Regni incipiente, Item ad inquisitionem, & in cap. terrerij, adeo vt facta cōcessione castri ex stylo Cancellariæ non veniret iurisdictionis criminalis, vt testatur [Isern. in cap. Imperialem. §. præterea si inter duos, num. 90. & ibi Afflict. num. 21. Frecc. auct. 2. nu. 21.] & merum, & mixtum Imperium fuit Baronibus communicatum per Reges de Aragonia, vt [Afflict. in d. constit. Ea quæ ad speciale decus, num. 1. 12. & 13. in constit. contingit, num. 3. Præf. de Franch. decis. 370. Francisc. de Amicis in cap. 1. de his qui feud. dar. poss. fol. mihi 47. incipiente scimus modo] & idē illis temporibus officiales Baronum appellabātur Baiuli, & in terris demanij Camerarij, probatur in [Cōstit. Iustitiarij nomen, & normam, explicat Afflict. in constit. Iustitiarij per Prouincias, nu. 10. & in Constit. Capitaneorum, nu. 9. 7 & isti officiales cognoscebant

L tan-

tantum de causis ciuilibus, & ab eorum sententijs appellabatur ad magnum Camerarium, & non ad Iustitiarium Prouinciæ, vt patet in [constit. Regni officiorum periculosa, vbi Ifern. & Afflict. & Iustitarius Prouinciæ tantum de causis criminalibus cognoscebat vt in Constit. ea quæ, in constit. Iustitiarij nomen, & normam; & hoc idem fatentur præcitati Doctores.

- 42 Præterea præmittendum est, quod in Baronia possunt considerari bona duplicis generis: alia
- 43 dicuntur Demanialia feudi, alia Excadentialia. Demanialia feudi dicuntur bona non solita concedi per prædecessores Barones, sed retenta in eorum dominio, & potestate [Luc. de Penn. in l. quicunque col. 1. C. de fund. lim. Ifern. in cap. Imperialem, nu. 48. Paris. in tract. reintegrationis feud. in principio, fol. 2. & seq. Frecc. auct. 46. in principio, D. Lanarius patruus meus cons. 34. num. 11. & seq. & nouissimè Reg. de Ponte cons. 97.] Et alio vocabulo ista bona demanialia dicuntur bona demensa Baronum, probatur in [cap. vt super, vbi Innoc. Abb. & cæteri, de reb. eccles. non alien. & in cap. 1. vbi Scribentes, Episcop. 44 vel Abbatem] Bona verò excadentialia sunt solita concedi à Barone sub solito tamen, & consueto seruitio, vt probatur in [cōstit. Constitutionem, vbi glo. Ifern. & alij.]

45 His præhabitis, videamus an Baro possit dare feudum; Et in hoc duplex est inspectio: Aut enim loquimur de iure communi feudorum, aut iure Regni: primò casu non omnibus erat permillum dare feudum, sed tantum certis personis in dignitate constitutis, secundum opinionem Ifern. de qua diximus supra; inter quas personas connumerabatur Baro, vt tenet [Ifern. de controu. feud. apud pares, nu. 11. vbi Addentes in verb. sed si Baro.] Et patet manifestè: nam Baro illo iure Capitaneus appellabatur, vt supra est demonstratum, & Capitaneus est de personis contentis in [cap. 1. de his, qui feudum dar. poss. & in cap. 1. quis dicatur Dux.]

46 Iure verò Regni, quia tantum Rex potest feudum dare, vt ex prædictis patet, Barones non possent nisi excadentialia locare sub solito, & consueto seruitio, vt in constit. Constitutionem.

47 Sed punctus est, quodnam dominium Baro transferat in suum subfeudatarium, dum ipse non habet nisi dominium vtile feudi, & quo iure poterit vendicare subfeudum, & casum caducitatis ob lineam finitam, vel ex delicto.

48 Doctores aliqui fuerunt in opinione, quod dominium vtile est duplex: aliud superius, aliud inferius. Ità [Iacob. de feud. in verb.

verb. dictique vassalli promiserunt non committere, nu. 9. Capyc. in verb. feudorum dominia, in verb. quasi vtile.] Sed reuera distinctio ista iure non probatur, & dominium vtile non habet radices prout directum; docent [Paul. de Castr. Angel. & ceteri in l. ex Asse, ff. ad Trebell. & in l. emptor. C. de hered. vel act. vend. neque diuisionem recipit, vt Iacob. de Beluif. quem ibi sequuntur communiter Bald. Aluar. & alij in cap. 1. §. similiter de leg. Conrad.] & ideo penes Baronē subfeudantem, nullum dominiū remanet, dum vtile, quod penes ipsum erat, trāstulit in suum subfeudatarium.

Idcirco respōderi posset, quòd licet Baro respectu Baronie, & uniuerſalitatis feudi dicatur habere utile dominium; quo uerò ad res particulares feudi est dominus directus, probatur in [l. 1. §. 2. ff. de rei uend. Bald. in l. 1. C. unde cog. quem sequitur Ias. in l. 3. §. e contrario num. 79. & seq. ff. de acq. poss. Capyc. in verb. feudorum dominia, uers. limitatur.]

Vel potest dici, quòd Baro trāstulit dominiū utile sub modo, uel sub conditione in suum subfeudatarium: quibus non seruatis poterit subfeudum rei uendicare, ut est [l. 1. & seq. C. de donat. quæ sub modo: & istam opinionem uidetur tenere Iser. de Capit. Conrad. in §. præterea, nu.

10. 11. & 12. & ibi Addentes.]

Stat ergo conclusio, quòd in Regno potest Baro excadentias subinfeudare: dum enim de re solita disponit, non dicitur noua alienatio, sed exequutio antiquæ ordinationis, probatur in [cap. consuluit, de iud. quem tex. allegat Abb. in cap. ut super, nu. 11. de reb. eccles. non alien. & probatur etiam in cap. primo, ubi glos. & DD. per quos fiat inuestitura.]

49 Amplia, ut Baro possit nedum excadentias locare, ut in constit. Constitutionem, ubi glo. exponit in feudum dare; sed etiam possit uendere, & alienare, secundum opinionem [Afflict. in d. constit. num. 68. quem sequitur Regens de Ponte lect. 1. num. 74.]

Sed ego ualde dubito: nam subinfeudare, & pretium recipere, & sic vendere feudum, sunt contraria [cap. Imperialem, §. callidis, vbi Iser. & ceteri de prohib. feud. alien. per Federicum] & ideo dum est permissum Baroni subinfeudare excadentias, vigore dictæ Constitutionis non poterit illas vendere, siuè alienare: Patet, nam per leges Lotharij, & Federici est permissa subinfeudatio, & tamen est prohibita venditio, siuè alienatio feudi [d. §. callidis. Ità Iacob. de Belu. Iser. Bald. Aluar. & ceteri in §. præterea de Capit. Conrad.]

Non enim est subinfeudatio

L 2 ità

ità Domino damnosa, prout venditio, siuè alienatio feudi, [vt dicunt Iser. Aluar. & ceteri in §. beneficium, si de feud. defunct. milit.] & ideo prohibitus alienare, non censetur prohibitus in feudum dare, secundum [Bald. in c. intellecto, nu. 5. de iureiur. Afflic. in prælud. feud. nu. 120.]

Et quòd possit feudatarius subinfeudare, non tamen feudum vendere, siuè alienare, est [text. in §. similiter, de leg. Conrad. Et rationem diuersitatis inter vnum, & alium casum ponit [Bald. in cap. ceterum, num. 13. de iud.] nam per subinfeudationem feudatarius non liberatur à vassallaggio, sed dum quis alienat cum assensu hominis, vel legis, desinet esse vassallus, & alius loco ipsius subrogatur, sequitur [Curt. de feud. 4. par. nu. 83.]

Possit tamen intelligi Afflic. quod Baro possit excadentias nedum subinfeudare, siuè etiam pretium recipere, non venditurus, sed in feudum daturus, & pro inuestitura aliquid recipere, vt docet [Iacob. de Belu. in §. præterea, in fine de Capit. Conrad. & ante ipsum latè idem dixit glos. in cap. beneficium, si de feud. defunct. milit.] Paret quia secundum Afflic. Baro vendit excadentias feudi sub solito, & consueto seruitio, & sic Baro non eximitur à vassallaggio: & dum retinet seruitium solitum, & consuetum, non

cedit feudum, sed concedit, secundum [Bal. in d. cap. ceterum, num. 13. de iud. & in simili etiam loquitur Frecc. auth. 3. num. 34. & 35.] & in hunc sensum potest Bato nedum excadentias subinfeudare, sed etiam vendere, & alienare.

50 Ampliatur primo, vt Baro possit nedum excadentias subinfeudare, sed etià demanialia concedere, dummodo sint sterilia, & inutilia feudi, ad certam annuam portionem fructuum, & non in pecunia, ex registro Imperatoris Federici, de quo testatur [Iser. in c. 1. an ille qui interf. frat. in fi. de Capit. Conrad. num. 8. & constit. Constitutionem, in verb. minuendis, vbi Afflic. n. 13. & 66. Ann. n. 64. & 73. Frecc. auth. 19.] & de hac ampliatione latius dicemus infra de re feudo redditicia.

51 Amplia secundò, vt si Baronia deuoluatur ad Regem, subfeuda firma remanent, si subfeudatarius est paratus idem seruitium præstare Regi, est [tex. in cap. 1. §. 1. qualiter olim poter. feud. alien. Camer. in cap. Imperialem, fol. 7. & seq.] valet enim argumentum à subinfeudatione de iure communi ad subinfeudationem excadentiarum de iure Regni. Paret ex dictis [Iser. & Afflic. in §. illud, de prohib. feud. alien. per Feder.]

52 Limita, vt Baro non possit excadentias concedere nisi sub solito,

lito, & consueto seruitio, vt in constit. Constitutionem; adeò vt non possit redditum remittere, etiam vnus gallinæ, vt dicit [Iser. in eadem constit. Constitutione, in verb. trásfactiones Frecc. auct. 5. num. 18. & in tit. de feudis planis, & de tabula, nu. 5. 23. & 29. Camer. in cap. Imperialem, fol. 39. lit. A. ita etiam Afflict. decis. 232. num. 8.]

53 Secundò limita, vt Baro excadentias non subinfeudet nisi eisdem pactis, eodem modo, & forma, prout fuit introducta consuetudo infeudandi: & non aliter: est [tex. in cap. 1. §. profectò, de lege Conrad. ità Bald. Aluar. & cæteri in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. Capyc. in sua inuestitura, in verb. feudum dant, fol. mihi 155. limit. 6.7]

54 Tertiò limita, in bonis excadentialibus Baroni deuolutis, si illa mēse suæ applicauerit, & in demanio retinuerit, non poterit illa de nouo concedere absq; debita solemnitate, secundum [Luc. de Penn. in l. 2. cōl. fin. de fund. limit. quem referunt Ad-dentes ad Isern. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. nu. 8. in verb. excadentias, Aluar. & alij in cap. 1. de his qui feud. dar. poss. quam quæstionem latissime pertractat hic Patruus meus num. 131. & sequen.7]

55 Sed videtur quòd res excadē-tialis non possit fieri demanialis,

& de mensa Baronis: nam etiam sub feudo ad Baronē reuerso ob lineam finitam, erit obligatus inuestituram renouare descendē-tibus inuestiti; & si Baro recusa-uerit, faciet eis iniuriam, & pote-runt appellare ad superiores; iux-ta doctrinam Barto. in l. 1. §. per-mittitur, de aqu. quotid. & æstiu. sequitur Bald. in cap. 1. §. si vero, num. 4: qualit. olim pot. feud. & Paris de Put. in suo tract. reinteg. feud. fol. mihi 4. incip. iuxta præ-missa, testatur de generali con-suetudine Baronum, quòd te-neantur excadentias alijs conce-dere, & non retinere illas in de-manio, & [Dec. consi. 131. nn. 3.] affirmat hanc esse opinionem, communem, dicens, quòd aliter renouatio inuestituræ debita de-scendentibus primi inuestiti ef-fet elusoria: nam semper diceret Baro velle feudum retinere in suo demanio, & alijs non conce-dere.

In contrarium, quòd possit Baro rem solitam concedere in demanio retinere, & suæ mensæ applicare, affirmat [Abb. in cap. bonæ, il secondo, num. 28. de po-stulat. Prælat. sequitur Rip. in l. 1. ff. de priuil. cred. Gozadin. consi. 39. & Petrus Benintend. in decis. 19. Rotæ Bonon. testatur de ma-gis communi opinione contra Dec. d. consi. 131.]

Et licet præcitati Doctores lo-quātur in re emphyteotica solita

L 3 con-

concedi, ex eadem ratione idem dicendum erit in re feudali, vt testatur [Afflict. in cap. 1. nu. 9. qualiter olim pot. feud. alien. latius Addentes ad Ifern. de Capit. qui cur. vend. in principio, in verb. tale feudum, & nouissime Reges de Ponte de elect. Official. §. 3. & præsertim in Regno nostro, ex constitut. vt de successionibus, in fine, vbi est Regi permissum, ei feudo aperto per lineam finitâ, in demanio retinere, & alijs non concedere; & idem erit affirmandum in subfeudo Baronis ei deuoluto, vt testantur præcitati Doctores.

Si ergo poterit Baro excadentias in suo demanio retinere, & alijs denegare concessionem; sequitur, quod re excadentia ad Baronem reuersa, statim ac declarauerit Baro velle retinere in demanio, dicetur effecta de mensura, & declaratio dicitur expressa, si excadentia sunt incorporata cum alijs bonis, & descripta in libro aliarum rerum demanialium Baronis, iuxta doctrinam, [Barto. in l. si vacantia, num. 9. C. de bon. vac. lib. 10. ita etiam tenet aperte Luc. de Pen. in l. 2. col. fin. vers. quod si Comes, de fund. limit.] & incorporatio non præsumitur, nisi aperte probetur, vt Bal. Aluarot. & ceteri in c. 1. de cleric. qui inuestit. fec. Capyc. in verb. feudum dant, limit. 6.]

56 Sed dubium non leue rema-

net: Si non constat de expressa incorporatione facta, quia Baro retinuit subfeudum separatum ab alijs bonis demanialibus, & mensalibus, an & quando dicatur excadentia effecta demanialis. Hoc fieri non potest nisi mediante præscriptione: nam ex cursu temporis mutatur rei conditio [cap. si quis per triginta, si de feud. defunct. milit.] & in hoc Doctores sunt varij: nam alij fuerunt in opinione, quod si per annum Baro tenuerit rem excadentialem in demanio, erit effecta demanialis. Alij per lapsum decennij, vt recenlet Curt. de feud. 2. par. quæst. 15. Capyc. in sua inuestitura, in verb. feudum dant, limit. 6. Sed Iser. noster (cuius opinio meritò alijs semper erit præponenda) in cap. 1. num. 4. de his, qui feud. dar. poss. 7 dicit rei conditionem mutari, & excadentialem fieri demanialem spatio triginta annorum: & eius opinio est verissima: nam in feudis non sunt receptæ præscriptiones longi temporis, sed tantum longissimi temporis triginta annorum, vt plenè probant [glos. Iacob. de Belu. Bald. Aluar. & ceteri in §. præterea, de Cap. Cór. ad.] & præscriptiones tricennales sunt vsuales apud consuetudines feudales: nam per tantum tempus mutatur rei conditio, probatur in [d. cap. si quis per triginta, si de feud. defunct. milit. in cap. 1. §. porro,

porrò, qualiter olim pot. feud. alie. Amplius, per spatium triginta annorum feudum diuiduum fit indiuiduum, & probatur ius Frācorum, vt docet [Iser. in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, num. 37. de prohib. feud. alien. per Federicū.] per triginta annos feudum planum, & de tabula fit quaternatum [Isern. de controu. feud. apud par. term. num. 12.] & è contra quaternatum fit planum, & de tabula [Isern. & cæteri in cap. 1. de his qui feud. dare poss. 7] meritò eodem temporis spatio res excadentialis fit demanialis, & de mensa Baronis.

57 Explicatis prædictis, sequitur non minus curiosa, quàm utilis inuestigatio, an possit dari casus, in quo Baro possit de allodio facere feudum, vel econtra, an saltem possit feudum augere.

In hac quæstione ponenda est regula, quòd in Regno nullus potest feudū dare, nisi Rex; & Baro potest tantum excadentias locare sub solito, & consueto seruitio, vt in [constit. Constitutionē. Itā Isern. de contr. feud. apud par. term. nu. 10. & cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. num. 8. de feud. nō habente propriam feudi naturā in fi. de pace iuram. firm. nu. 50. Regens de Ponte lect. 6. nu. 31. & conf. 11. num. 9. Cumia in cap. si aliquem, in prælud. nu. 214.]

Sed nihilominus si Baro possidet bona burgenfatica iuxta fi-

nes feudi, poterit illa feudalicia efficere, & feudum augere: potest enim feudatarius meliorem feudi conditionem facere [cap. 1. §. è contrario, de inuest. de re alien. facta: ita illum text. intelligit ibi Afflict. in principio, & num. 1. in fin. Camer. in cap. Imperialem, fol. 14. lit. A. Franciscus de Amic. de his, qui feud. dar. poss. fol. mihi 40. incipiente, & veniendo, num. 3.] & hanc quæstionem infra latius examinabimus in 5. casu.

58 E contra aliquando Baro de feudo facit allodium. nam bona demanialia feudi, sed sterilia, potest concedere sub natura burgenfatica emphyteotica ad certā partem fructuum, & non in pecunia, ex licentia registri Imperatoris Federici, de quo [Isern. in cap. 1. in fine. An ille, qui interf. fratr. dom. de Capit. Conrad. nu. 8. ita Frecc. auctor. 19. Camer. in cap. Imperialem fol. 14. lit. A. in 2. limit. Afflict. decis. 129. in 2. & 5. dubijs, latius Regens de Ponte in tract. de potestate Proregis in titul. de elect. official. §. 4. num. 4. & seq.] & de hoc latius infra apparebit loco suo, dum verba faciemus de re feudo reddititia.

Verum pro perfecta resolutione istius quæstionis, an possit Baro feudum dare, vel illud augere, considerandi sunt plures casus.

Aliquando Baro facit in feudo augmentum intrinsecum, &
ab

ab eo inseparabile, vt puta acquirat feudo seruitutem, quæ nō potest stare sine prædio, & illius dicitur accessoria, & de per se subsistere nequit: & isto casu seruitus de nouo per Baronem acquisita, feudalis efficitur, & feudum auget, iuxta [cap. 1. §. è contrario, vbi latissime Scribentes de inuest. de re alien. facta.]

60 Et ex eadem ratione idem dicendum erit, si Baro de nouo acquirit iurisdictionem in castro: nam illa iurisdictione, vti accessoria, & à castro inseparabilis, feudalis efficitur, secundum Martini Laudensis opinionem, & [Prepos. in d. cap. 1. §. è contrario, de inuest. de re alien. facta.]

Sed Bald. ibi tenet contrariam opinionem, quem sequuntur communiter Doctores, Aluar. Afflict. & cæteri: nam iurisdictione est separabilis à castro, & vnus potest esse Dominus castri, & alius iurisdictionis, sequitur [Scrad. de feud. par. 9. sect. 2. num. 11. & seq. Rosental. cap. 10. conclus. 43. nu. 18.] Nā licet dicatur iurisdictione territorio cohærere [l. pupillus. §. territorium. ff. de verb. signif. l. 1. ff. de offic. præfect. vrb.] & districtu terminari [l. extra territorium, ff. de iurisd. omn. iud.] nihilominus iurisdictione non est ius verè reale, vt seruitus prædialis; sed dicitur ius quoddā, quod personæ cohæret ratione rei, vt docet [Bart. in l. 1. nu. 15. vbi Ias. & cæ-

teri. ff. de iurisd. omni. iud. immo Bald. in c. 1. de consuet. rect. feud. nu. 4. quem sequitur ibi Afflict. num. 28. docet vnum singulare menti tenendum, quod castrum dicitur accessorium ad iurisdictionem, & non è contra: & sic castrum, & iurisdictione stant vti separata, & quodlibet de per se subsistere potest.

61 Secundus est casus, in quo potest feudatarius feudum augere, faciendo ædificia in ipso feudo, iuxta [cap. si vassallus, hic finitur lex,] vbi Doctores: dicuntur enim ista ædificia augmenta intrinseca feudi, & sunt eiusdem naturæ, prout est feudum: immo dicuntur pars feudi, secundum opinionem [Afflict. & aliorum in d. §. si vassallus: & hoc idem tenet Isern. in cap. si quis de manso, nu. 17. de cōtr. inuest.] & de hoc feudi augmento loquitur latissime [Rosental. de feud. c. 10. conclus. 43. Hartmann. Pistor. lib. 2. q. 42. & in Regno nostro Præs. de Franch. decis. 191. & Regens de Ponte decis. 12.]

62 Tertius est casus, in quo potest feudum augeri nedum industria, & facto vassalli, sed etiam casu: nā possunt fieri in feudo augmenta fluminis alluuione, iuxta [§. si quis de manso, de contr. inuest. vbi Iser. & cæteri.]

63 Quartò potest feudum augeri si feudatarius addit animalia, arma, & alia mobilia ad vsum feudi;

di; quæ etiam feudalialia dicuntur, vt Iler. quæ sint regalia in §. plaustrorum nu. 5. 8. & ibi Afflict. Camer. in cap. Imperialem. fol. 17. lit. Q. Capyc. in verb. feudorum. accessoria] quæ mobilia ad usum feudi destinata, licet origine burgenfatica sint, fieri possunt feudalialia duobus modis.

Vno modo. si ab initio fuerint dicta mobilia concessa cum feudo: nam licet feudum non nisi in rebus soli, & solo coherentibus constitui possit [§. fin. de feud. cognit.] nihilominus dicta mobilia ad usum feudi destinata dicuntur pars feudi, vt tenet [Bald. Aluar. Afflict. & alij in d. §. fin. de feud. cognit.]

Alio modo dicta mobilia possunt fieri feudalialia, si de nouo fuerint acquisita per feudatarium, sed illa destinata ad perpetuum usum feudi. Ita [Scrad. de feud. par. 9. sect. 4. num. 7. & seq.] nam destinata ad perpetuum usum rei dicuntur pars illius rei [l. fundo. §. labeo generaliter. ff. de act. empt.] si enim bona stabilia à feudo separata, destinatione feudatarij possunt fieri feudalialia, vt apparebit infra in §. casu; multò magis mobilia, quæ dicuntur accessoria ad feudum, & perpetuò ad illius usum vnita.

64 Quintò potest feudatarius feudum augere, addendo bona burgenfatica sistentia iuxta fines feudi: quæ licet sint à feudo sepa-

rata, & de per se subsistere possint; nihilominus feudalialia sunt feudatarij destinatione. Sed quia Auctores nostri in hac quæstione sunt discordes, & articulus non tantum est difficilis, quantum utilis, & frequentissimus, ideo diligenter attendendus.

Er pro ista parte affertur [tex. in cap. 1. §. ex contrario de inuest. de re alien. facta] vbi probatur vassallum posse meliorem feudi conditionem facere, sed non deteriore, & vt possit bona burgenfatica iuxta fines feudi feudalialia efficere, tenet ibi [Afflict. in d. §. ex contrario, in princ. & nu. 1. in fin. & de contr. feud. apud par. term. num. 43. in cap. si vassallus, num. 17. hic finitur lex, & in cap. Imperialem, quæst. 44. hoc idem fatetur Camer. in cap. Imperialem fol. 5. lit. M. fol. 14. lit. V. fol. 39. lit. H. Capyc. in sua inuestitura in verb. feudorum augmenta, in fin. Addentes ad Ifern. in cap. 1. an ille qui interf. fratr. Dom. num. 6. in verb. circa rem, Franciscus de Amicis in cap. 1. de hi., qui feud. dar. poss. fol. mihi 40. incipiente, & veniendo, nu. 3. idem tenet Rosental. de feud. cap. 10. conclus. 43. nu. 33. & latius cap. 6. conclus. 68. Hartamannus Pistor. lib. 2. quæst. 42. num. 45.]

Pro contraria opinione pugnat [Regens de Ponte cons. 11. num. 8. & seq. & cum eo tenet etiam Scrad. de feud. par. 9. sect. 2. nu.

[2. nu. 10. & 14.] dicens, non posse prædia burgenfatica effici feudalialia sola voluntate vassalli, sed requiri etiam expressè cōcessionem Domini inuestientis: & cū hac opinione etiam residet [Regens Lanarius patruus meus in hoc cap. num. 204. cum seq.]

Et opinio ista roborari potest sequentibus rationibus; Nā feudum non potest constitui nisi mediante inuestitura [cap. 1. quibus mod. feud. const. pot. §. fin. de feud. cognit.] Si ergo ad formandum feudum est necessaria Domini inuestitura; sequitur, quòd vassallus sine expressa Domini concessione non poterit facere rem burgenfaticam feudalem, etiam in augmentum feudi.

Secundò. De essentia, & feudi substantia est, ut dominium directum sit penes dominum, à quo feudum recognoscitur [cap. 1. §. huius autem generis, ex quibus caus. feud. amit. §. fin. de inuest. de re alien. facta, ita probant Bal. Aluar. & cæteri in prælud. feud.] sed dominium quæritur nuda voluntate [l. namque nuda. ff. de acquir. rer. dom. sed est traditio necessaria, l. traditionibus. C. de pact.] ergo sola vassalli recognitio non sufficit, ut res burgenfatica fiat feudalis.

Tertiò hoc idem probatur in d. §. ex contrario, de inuest. de re alien. facta.] vbi habetur, quòd si à vassallo prædium sit additum

feudo, quod per se subsistere potest, illud non accrescit feudo; neque feudale efficitur; secus est in servitute quæ sita feudo, quæ per se sola stare non potest, illa erit feudalis, & de ea iudicatur prout de feudi parte: ergo sequitur, quòd bona extrinseca, & à feudo separata, quæ de per se stare possunt, nullo modo fieri possunt feudalialia sine expressa domini concessione.

Ultimò hoc multo magis procedit iure Regni, quo iure nullus potest feudū dare nisi solus Rex, ut [Isern. de contreu. feud. apud parterm. num. 10. de his qui feudum dar. poss. num. 8. de pac. iuram. firm. nu. 50.] & Baroni est tantum permittum excadentias concedere, ut int. constit. Constitutionem: ergo sequitur, quòd Baro non potest bona burgenfatica iuxta fines feudi feudalialia efficere.

Sed si quis vellet contrariam opinionē tueri, quæ re vera majori Doctorum suffragio est munita, posset his argumentis respondere. Et primò non obstat, quòd feudum constitui non possit sine inuestitura, & expressa Domini voluntate: nam hoc non procedit in augmento feudi, quod est eiusdem naturæ, prout est feudū; immò dicitur pars ipsius, & proinde in augmento feudi non est necessaria nova inuestitura; neque augetur feudi servitium, ut docet Isern.

[Ifern. per quos fiat inuestitura, num. 6. & in cap. 1. §. de manso, num. 17. vbi Aluarot. num. 7. & cæteri de contr. inuest.] Et ideo licet feudum augeatur, non mutatur feudum, sed remanet idem feudum prout ab initio fuit concessum, & secundum tenorem primæ inuestituræ.

Ad secundum argumentum respondetur; quoniam licet nuda voluntate non transferatur dominium; tamen in casu nostro adest aliud factum: nandum vassallus augmentum feudi à Domino recognoscit, retinet illius vsumfructum, & per retentionem vsumfructus dicitur translatum dominium in Dominum [l. quisquis, C. de donat.] præsertim si concurrat præstatio seruitij, siue fidelitatis; quo casu procedit [text. in l. censualis, vbi Bald. C. de donat. vt benè explicat Guidonpap. decis. 272.] tantò magis quoniam in concessione feudi videtur etiam tacite actum inter dominum, & vassallum, vt possit feudi meliorem conditionem facere, vt in dicto [§. econtrario] & sic dum feudatarius à domino recognoscit feudi augmentum, videtur tacite dominus assentire.

Tertium argumentum non obstat, quoniam, licet prædium emptum iuxta fines feudi, quod per se subsistere potest, non fiat feudale [iuxta dict. §. econtrario;

intelligitur vt non fiat non feudale contra vassalli voluntatem, secus si vassallus voluerit: & intellectus iste est verissimus ad dictum §. econtrario, quæ venit copulatiuè ad §. præcedentem, quid ergo, & ille §. loquitur in casu, quo feudum Domino est deuolutum, vt ibi declarant Doctores, & præcipuè Mart. Lauden. & ideo prædium separatum à feudo, & ab eo distinctum non posset Domino deuolui, in casum caducitatis, nisi prius illud prædium fieret feudale voluntate vassalli, illudque à Domino in feudum recognoscatur, & hoc casu procedit communis intellectus Doctorum, vt allodiale fiat feudale feudatarij voluntate.

Vltimum argumentum corruit: Nam verum est, quòd in Regno solus Rex potest de nouo dare feudum: sed dum feudum augetur, non est de nouo dare feudum; & ideo non est necessaria noua inuestitura, sed remanet idem feudum secundum tenorem primæ concessionis, vt est demonstratum.

Ex prædictis patet an & quando possit Baro excadentias concedere. Restat videre qualiter bona demanialia fiant excadentia, & feudum planum, & de tabula in esse deducatur. Sed quia subfeudum originaliter prouenit ex feudo quaternato, & il-

lius

lius dicitur partus, vt infra apparebit, ideò necessariò erit videndum prius de ipso feudo quaternato.

65 Feudum quaternatum vsuali nomine huius Regni, ità nuncupatum est. Patet in [Const. honorem, la seconda in const. magnæ Curie, in Coustit. Iustitiarj nomen, & normam, in fin. & in Constit. Post mortem] & dictum est quaternatum allusione uocabuli, quia scriptum est in quaternionibus donorum [l. 2. §. appellata. ff. si cert. petat. l. 1. ff. de acquir. possess. 7 quælibet enim prouintia sua habet uocabula [cap. 1. §. similiter in ostentitijs, ubi Ifern. de Cap. Conrad. cap. 1. §. ualuasores, de his qui feud. dar.

66 poss.] & licet hoc feudum sit incognitum de iure communi feudorum, ut testantur [Addentes ad Ifern. de contr. feud. apud pares, num. 9. Frecc. in tit. de differentijs feudi quaternati in princ. de orig. baron. num. 40. Capyc. in inuestitura, in uerb. feudum quaternatum] hoc tamè intelligendum est quoad nomen tantum; sed quoad effectum, & ipsius essentiam, benè fuit cognitum de iure communi feudorum: nam feudum ad Regis collationem

67 dicitur quaternatum, etiam non descriptum in quaternionibus Curie, ut infra apparebit in tertia specie feudi quaternati: & de feudis ad Regis collationem, ha-

bemus plures sanctiones de iure communi feudorum, vt est [tex. in cap. 1. quis dicatur Dux, in cap. primo, de natur. feud. in cap. 1. de feudo Marchie, & alibi:] quæ feuda ad Regis collationem ualde differunt à feudis, quæ tenentur à Dominis inferioribus, ut notant [Doctores in d. cap. 1. de natur. feud. & in cap. 1. quis dicatur Dux] & ideò etiam dicimus in Regno, quòd feudum quaternatum in multis distat à feudo plano, & de tabula, ut plenius est uidere apud Frecc. differentiarum collectorem.

68 Sed quia distincta faciliùs percipiuntur [iuxta l. 1. ff. de dol. except.] ideò præmittendum est, quod feudorum quaternatorum plures sunt species; aliud dicitur feudum uerè, & propriè quaternatum; aliud præsumptiuè quaternatum; uerè quaternatum, est duplex; aliud simpliciter, aliud secundum quid.

69 Feudum simpliciter quaternatum dici potest tribus modis: uel quia est scriptum in quaternionibus: uel quia est caltrum: uel quia est feudum ad Regis collationem. Distinctio ista colligitur ex doctrina [Ifern. in cap. 1. nu. 9. & 10. de contr. feud. apud par. Camer. in cap. Imperialem, fol. 69. lit. A. & seq. Frecc. in tit. de different. feud. quaternati, in princip. Capyc. in inuestitura in uerb. feudum quaternatum, Afflict.

fiēt.in constit.statuimus num. 4. Cumia in repet.cap.si aliqui, in verb.in capite. & nouissimè Regens de Ponte lect. 1. num. 58. & seq.] ideò diligenter, & specificè videndum erit de qualibet specie feudi quaternati.

70 Propriè, & verè feudum quaternatum dicitur illud, quod scriptum reperitur in quaternionibus Curia: ex hac enim descriptione assumpsit nomen feudi quaternati, vt dicunt Ifern. & cæteri allegati; & ideo castra, & cætera feuda ad Regis collationem. quia posset eis deficere qualitas descriptionis, dicuntur loco feudorum quaternatorum, vt docet [Ifern. in constit. Iustitiarum nomen, & normam in fine; sequitur Capyc. in verb. feudum quaternatum, & Frecc. auctor. 29. num. 3. & 5.] Verum quia hæc feuda ad Regis collationem iudicantur secundum leges Regni, tam circa ipsorum alienationem, quam successionem; ad differentiam feudi plani, & de tabula; ideò similiter feuda quaternata appellantur, vt benè [Camer. in c. Imperialem, fol. 69. lit. M. & O. Frecc. auctor. 39. num. 1. Addentes ad Ifern. de contr. feud. apud pares, num. 9. in verb. quaternionibus] & infra latius demonstrabitur in 3. specie feudi quaternati.

72 Sed nè aliquid antiquitatis incognitum remaneat [l. vnica. §. & cum triplici. C. de caduc. tollen.]

sciendum est, quòd quaterniones vbi olim feuda registrabantur, quaterniones Dohanæ appellabantur, vt habetur in [Constit. honorem la seconda, in Constit. Post mortem, in Constit. Iustitiarum nomen, & normam, & in Constit. magnæ Curia:] & successiuis temporibus regnantibus Regibus de Angiò, dicta registra conseruabantur in Curia Sicilia, in cuius locum successit Regia Camera, vt recenset Frecc. de orig. baron. num. 41. & de officio Magni Camerarii num. 3. & seq. Capyc. in verb. feudum quaternatum, Afflict. in c. 1. n. 9. de contr. feud. apud pares, nu. 9. vbi Add. ad Ifern. in verb. officium Iudicis:] & proinde videmus priuilegia, & inuestituras Regum de Angiò, quæ antiquitus reposita erant in Curia Sicilia, hodie conseruari in Regia Camera, sed in Archivio separato à priuilegijs, & documentis Regum de Aragonia, quæ ob bellorum calamitates, hostium inuasionem, Regum mutationes, ac totius Regni eo tempore perturbationes, in maiori parte diminuta, & deperdita fuerunt: adeò vt necessitate urgente, & pro bono pacis fuerit emanata pragmatica ædita Thori, Serenissimi Regis Catholici, de possessoribus non turbantibus; ex eo, quia lites, & Regni controuersiæ non poterant recto iudicio sedari ob confusionem scri-

M ptu-

pturarum, & priuilegiorum per-
ditionem.

73 Verum in hoc cauendum erit
à [Loffred. in cap. 1. de controu.
feud. apud par. term.] affirmante,
q̃ liber cedularij, & liber qua-
ternionum sint idem: nam re-
uera liber cedularij est diuersus
à libro quaternionum: nam liber
cedularius dicitur ille, vbi notan-
tur Adohamenta, & seruitia de-
bita Regi, in libro quaternionũ
registrantur inuestituræ, & aliæ
concessionēs feudorum, vt ocu-
lis cernimus in Regia Camera:
& hoc idem notat [Camer. in
cap. Imperialem fo. 69. lit. D. Re-
gens de Ponte consi. 5. num. 72.
Dominus de Curte in suo diuer-
sorio feudali, fol. mihi 41. nu. 56.
& nouissime Patruus meus in
hoc cap. num. 107.]

74 Sed pulchrum est quærere An
ex sola descriptione in quater-
nionibus Regijs dicatur consti-
tutum feudum quaternatum; Et
videtur quòd sic [argum. l. fin. C.
arbitr. tutel. & ideò notabiliter
dixit Angel. in l. omnes, in princ.
C. sine censu, vel reliq.] quòd in

75 exactionibus collectarum, atten-
dendus est quinternus vbi nomi-
na collectantium descripta sunt:
quam Angel. doctrinam sequun-
tur communiter Doctores, teste
[Thesaur. decis. 164. numero 4. &
ideò Isern. in §. huius autem ge-
neris, in fin. ex quib. caus. feudum
amitt. dicit, quòd descripta in

76 quaternionibus p̃sumuntur feu-
dalia, vbi [Addentes, & in cap. 1.
num. 12. de controu. feud. apud
pares, Afflict. in cap. Imperialem
§. praterca Ducatus, num. 67. &
sequen. Frecc. auctor. 5. num. 9. in
fine.]

Sed in contrarium affertur do-
ctrina [Isern. in cap. 1. num. 9. in
fin. de contr. feud. apud par. term.
vbi ait, quòd descriptio facit feu-
dum quaternatum, si illa res de-
scripta est feudalis: & ideò Lof-
fred. in cap. 1. ex quib. caus. feud.

77 amitt.] refert decisionem Regiæ
Camerae, quòd si quis est inue-
stitus pro hæredibus ex corpore,
cum clausula, vt registretur in
quaternionibus; si tamen non
constat de feudo, licet seruitium
pro eadem re præstetur Regiæ
Curiae; adhuc res allodialis cen-
senda erit: nam vt [Bar. docet, &
ceteri sequuntur in l. omnes. C.
sine censu, vel reliq.] ad sciendā
qualitatem rei non sufficit sola
descriptio, nisi consentiat is, de
cuius agitur præiudicio [l. cen-
sualis, vbi DD. C. de donat.] Et
ideò licet bona descripta in qua-
ternionibus feudalia præsuman-
tur, si aliter constet non esse feu-
dalia, præscriptio debet cedere
veritati [cap. fin. de præsumpt.]
Datio enim in feudum est quid
facti [Isern. ex quib. caus. feudum
amitt. num. 13. vbi Add. Frecc.
quis dicatur subfeudatarius, n. 2.]
& factum non præsumitur nisi

pro-

probetur [l. in bello. §. factæ. ff. de capt. & postlim. reuerf.] dicitur enim feudum species seruitutis, [§. 2. si de feud. def. mil.] vbi omnes; & seruitus nō habet causam naturalem nisi constitutam, vel præscriptam, secundum [Bald. in cap. communes, nu. 21. de constit. & ante eum dixit glos. in l. 1. ff. de vsucap.]

- 78 Secunda species feudi quaternati dicitur castrum, nam omne castrum in Regno dicitur feudū quaternatum, probatur in [constit. Iustitiarum nomen, & normā, in fin. vbi lser. & in constit. si dubitatio, in constit. post mortem, & in cap. 1. nu. 10. de contr. feud. apud par. Camer. & Frecc. locis allegatis: & hoc idem fatetur D. Lanarius patruus meus hic num. 112.] Quare autem castrum dicitur feudum quaternatum, est ratione iurisdictionis castro annexæ, vt dicit [Frecc. in tit. de differ. feud. quaternat. num. 33. & seq. & auct. 29. num. 4.] licet iacet, quod nemo peritorum nostrorum hoc scripserit; nihilominus ante eum hoc scriptum reliquit [Paul. de Castr. consi. 179. nu. 5. vers. secunda ratio, Iacob. in sua inuestitura feudali, in verb. de castro rubei montis, num. 16. & sequuti fuerunt Camer. in cap. Imperialem fol. 72. liter. Q. Loffred. in cap. 1. quis dicatur Dux, Dominus de Ponte decis. 2. num. 19.] Si ergo castrum dicitur feu-

79 dum quaternatum ratione iurisdictionis, quam feudatarius exercet in suos vassallos, sequitur videre an iurisdictione præsumatur feudalis, vel allodialis.

80 Iurisdictione; quia est potestas de iure publico introducta, secundum [glos. & Doct. in l. 1. ff. de iurisd. omn. iud. & in magistratibus consistit, vt in l. 1. §. huius studij. ff. de iust. & iur.] non præsumitur teneri iure priuato, & in allodium, sed in feudum; vt probat [Paul. de Castr. d. consi. 179. Iacob. loco cit. cum alijs cumularis per Bambacar. in cap. inter filiam, nu. 4. & seq. si de feud. defunc. mil.]

81 In contrarium, quod de iure communi feudorum iurisdictione præsumatur allodialis, & nō feudalis, tenet [Innoc. in cap. cæterū; nu. 4. ibi Host. Butr. & cæteri, latius hoc probat Reg. de Ponte in sua decis. 2.]

82 Iurisdictione enim origine fuit penes Rempublicam, à qua fuit translata in Regem [l. 1. ff. de const. Principum] sed facta vniuersali distinctione dominij, multa fuerunt effecta de regalibus, inter quæ fuit iurisdictione, [cap. 1. quæ sint regalia] aliqua remanserunt penes ipsam Rempublicam; pleraque singulorum, §. 1. Instit. de rer. diuis. l. 1. ff. eodem] Et licet iurisdictione sit de regalibus; tamen regalia species differunt à feudalibus; possunt enim

M 2 enim

enim regalia tam in allodium, quàm in feudum haberi, vt probat [Frecc. lib. 3. in secunda formula inuestituræ, num. 26. Camer. in cap. Imperialem, fol. 37. lit. O. & seq.] Neque obstat argumentum, quo communiter vtitur DD. defendentes partem contrariam, vt iurisdictio sit iuris publici: Quoniam, licet iurisdictio sit penes Regem, à quo fluunt omnes iurisdictiones [cap. 1. de allod. cap. 1. quis dicatur Dux] tamen solet iurisdictio concedi à Rege & in allodium, & in feudum; immò semper iurisdictio censetur concessa in allodium, nisi specificè dicatur in feudum, Allego textum punctualem, quem à nullo vidi ponderatum ad hoc propositum [in cap. 1. quis dicatur Dux] vbi Capitaneus, quem nos Baronem appellamus, prout etiam ibi omnes communiter exponunt, si sit inuestitus à Principe de aliqua plebe, siuè populo. nisi expressè dicatur in feudum, intelligitur concessa iurisdictio in allodium, prout apertè probantur illa verba per feudum inuestitus, ibi [Ifern. num. 2. quem sequuntur ibi Addentes Aluar. nu. 3.] & alij, immò etiam in Regno, 84 in quo iurisdictio præsumitur feudalis, si apparet inuestitura, & non dicitur in feudum, intelligitur concessa in allodium, vt bene [Addentes ad Ifern. ex quibus caus. feud. amitt. num. 13. 7 Sunt

etiam in Regno multæ iurisdictiones, quæ in allodium tenentur, vt latius infra apparebit; Et proinde non possum non mirari de Regente de Ponte summo Feudista, qui latissimè in sua decisione secunda tractat articulum An iurisdictio præsumatur feudalis, vel allodialis, & non allegat textum feudalem in terminis decidentem quæstionem istam: Et licet [Freccia, quis dicatur subfeudatarius, num. 2. & Addentes ad Ifern. ex quib. caus. feudum amitt. nu. 13. illius rextus meminerint in cap. 1. quis dicatur Dux] non tamen illum considerauerunt ad hunc finem probandi, an iurisdictio præsumatur feudalis, vel allodialis, vt videri potest.

Iure verò Regni iurisdictio præsumitur feudalis, & non allodialis, probatur in constit. Regui Iustitiarij nomen, & normam, in fine vbi Iustitiarij cognoscunt de causis feudalibus, præterquam de castris, Baronijs, & magnis feudis. Vt ergo exceptio sit de regula, necessariò inferitur, quòd castrum præsumatur feudum, vt colligunt ibi gl. Ifer. & DD. Si ergo in Regno castrum præsumitur feudum; & hoc sit ratione iurisdictionis castro annexæ, vt supra est demonstratum, multo magis ipsa iurisdictio feudalis præsumitur; licet de iure communi sit contrarium, vt ex prædictis patet.

Stat

Stat ergo conclusio, quòd in Regno omne castrum præsumatur feudum: & hoc procedit etiã in quolibet oppido, siue Cafali, secundum [Ifern. in constit. si dubitatio, in principio, Frecc. in tit. de different. inter feuda quaternata, in princ.] Immo etiam Villæ Sclauonum, & Albanensium.

85 præsumuntur feuda quaternata, si sunt in sufficienti numero vassallorum, secundum [Loffred. in cap. 1. quis dicatur Dux] secus si essent pauci homines, secundum [Camer. in d. cap. Imperialem, fol. 72. lit. Q.] Sed ego considero, quòd licet ad constructionem populi requirantur ad minus decem personæ, secundum [Glos. in cap. 1. vbi Abb. & DD. de elec. Bart. in l. prætor la 2. ff. de vi bonor. rapt.] tamen ex post facto Vniuersitas etiam in uno potest remanere, & considerari [l. sicut. §. 1. ff. quòd cuiusque vniuersi.] & idè si Sclauones habitant animo domicillandi, & possessiones ibi, animalia, & cætera bona habent, licet ex post facto redacti essent ad tres, vel quatuor, adhuc dici potest feudum quaternatū; Faciunt etiam adducta ad [Ifern. quis dicatur Dux, versic. habens vassallos, Frecc. auctor. 5. nu. 12. & auctor. 2. quæst. 10. & 11.]

86 Amplia, quòd etiam si castrum teneatur à Barone, adhuc dicitur feudum quaternatū, ut in [Constit. post mortem, ibi Ifern. & in

cap. 1. num. 10. de controu. feud. apud pares, & in cap. 1. de capt. qui cur. ven. num. 14. Capyc. in verb. feudū quaternatum, Frecc. de orig. baron. nu. 41. & quis dicatur subfeudatarius, nu. 13. & q. 4. nu. 1. & q. 34.]

87 Conclusio prædicta limitatur multis modis; & primo non procedere in castro diruto, quod definit esse castrum [l. si vsusfructus, la prima, ff. quib. mod. vsusfruct. amitt. argum. l. domum, & l. arboribus, ff. de contrah. empt. diruto enim ædificio, alia res dicitur. §. cum in suo loco, Instit. de rer. diuis. & consequenter amittit nomē feudi quaternati, Camer. in cap. Imperialem, fol. 72. lit. N. & seq. Frecc. auctor. 29. nu. 3. & in tit. de different. inter feuda quaternata, nu. 34.]

Et licet locus, etiam diruto ædificio, sacer maneat [§. sacra, instit. de rer. diuis. ibi intelligit glo.] nisi remoueantur ea, qui talem illū reddebant, sed castrum dicitur feudum, ob iurisdictionem, quam Baro exercet in vassallos, ut supra est probatum: ergo Castro effecto inhabitato, ob deficientiam vassallorum, non dicitur amplius feudum quaternatū. d. l. si vsusfructus.

Dicitur castrum feudum quaternatum, sed territorium castro annexum non dicitur quaternatum, nisi sit descriptum in quaternionibus, secundum [Afflict.

M 3 in

in Constitut. statuimus numer.

4. Castrum, quod dicitur locus muris circumdatus, secundum [Bald. in cap. 1. num. 8. de Capit. qui cur. vend.] quo diruto non potest dici amplius castrum, & dum est inhabitatum effectum, ob uassallorum deficientiam, & iurisdictionis exercitium, nec etiam potest dari feudum quaternatum, & territorium non descriptum in quinternionibus de per se sit quaternatum: ergo Castrum effectum dirutum ex omni sui parte, desijt esse feudum quaternatum.

88 Et ex prædictis sequitur, quod diruto castro non tenetur possessor præstare seruitium domino, prout de feudo habitato, cum uassallis, secundum [Loffred. in cap. 1. quis dicatur Dux, Frecc. auctor. 5. num. 12. & 21. Camer. in cap. Imperialem, fo. 73. lit. A.] secus si castrum esset effectum inhabitatum in parte, ut supra dictum est in Villa Sclauonum.

89 Et hæc hodie practicari possunt in Prouincia Apuliæ, ubi die ultima mensis Iulij præsentis anni 1627. accidit miserabilis casus, ut terremotus impetu fuerint submersa plura Caltra, Procinæ, Lesinæ, Sancti Pauli, simul cum Ciuitate Sancti Seueri, & Vniuersitate Turris maioris, & aliæ in maiori parte dirutæ, non sine notabili damno illius Prouinciæ, & totius Regni, maximo

omnium timore; & sic etiam anno præterito in aliquibus Terris in Prouincia Calabria, prout in Terra Girifalchi Illust. Ducis eiusdem Terræ, mei clientis amatissimi; & propterea fuerunt per S. E. & Collaterale Consiliū expeditæ prouisiones, quod prædictæ Ciuitates, & Terræ tractentur immunes pro functionibus fiscalibus per decennium.

90 Secundò limitatur, quod Castrum non dicitur feudum quaternatum possidente Ecclesia, ut [Ufern. in constit. Iustitiarum nomen, & normam, in fine, ubi Afflict. num. 40. Nam Castrum dicitur feudum quaternatum, in Regno, ut in dicta constit. Iustitiarum, probatur; sed constitutio illa non extenditur ad bona Ecclesiæ, ex defectu potestatis, ut in [cap. ecclesiæ Sanctæ Mariæ, de constit. 7 ergo in Ecclesia seruatur ius commune feudorum, quo iure castrum non feudale, sed allodiale præsumitur, ut infra apparebit: & sic Castrum, possidente Ecclesia, dicitur allodium, nisi per inuestituram appareat cōcessum in feudum, vel dominus sit in possessione exigendi seruitia, & alia iura dominicalia, ut [Ufern. in d. constit. Frecc. auctor. 29. num. 5. Capyc. in verb. feudum, allodium, in fin. Ann. sing. 71.]

Sed id, quod dicimus castrum præsumi allodium, & non feudum Ecclesia possidente, quia tamen

Ca-

- Castro est annexa iurisdicção, quæ est de regalibus [cap. 1. quæ sint regalia, & omnis iurisdicção est Regis, vt in cap. 1. de allod. in cap. 1. quis dicatur Dux] præsumitur facta concessio castri Ecclesiæ, salvo iure superioritatis, & appellationis, quod dicitur ius Regium, & à Corona inseparabile, secundum doctrinam [Angel. communiter receptam in l. 1. §. qui mandatum. ff. de officio eius] & proinde etiam tenente Eccle-
- 91 sia castrum in allodium, adhuc ab officialibus Ecclesiæ appellandum erit ad Regios officiales, & non ad superiores Ecclesiasticos, secundum [Couarru. pract. quæst. q. 4. Franc. Mar. decis. Delphin. 368. vol. 2. Frecc. in tit. de differen. inter feuda quaternata, num. 34. & cumulat Regens de Ponte in sua decis. 2.] prout etiā fundavi supra num. 17. & ad saturitatem multa correlaria in hac materia vide [Scip. Rouitum in pragm. 2. de cler. saluat.]
- 92 Tertiò illud, quod dicitur omne castrum in Regno esse feudū quaternatum, intelligi debet præsumptiuè; nam si apparet inuestitura castri, & non dicitur in feudum, censetur facta concessio in allodium; ita [Isern. in cap. 1. num. 13. & ibi Addentes declarant in verb. in feudum, & de cōtrou. feud. apud par. term. nu. 10. in verb. item castrū, Frecc. auct. 29. num. 4. Præf. de Franch. decis.

131. Anna alleg. 105. & ideò Regens de Curte in suo diuers. feudali in cap. incipien. Potest quoque num. 11. fol. mihi 28.] testatur in multis partibus Regni teneri iurisdictionem in allodium.

- 93 Sed videtur nullo modo posse teneri iurisdictionem in allodiū; nam allodium dicitur res libera, quæ à nullo recognoscitur, est text. in cap. 2. vbi Isern. Bal. & cæteri, si de feud. defunct. milit. & quia Rex dicitur quasi Dominus fiscalium, l. 2. §. hoc interdictum, lo 2. vbi Alber. Angel. & cæteri. ff. ne quid in loco publico, & secundum Bald. tutor, siuè administrator Regni, vt in cap. intellecto, in princ. de iureiuran. immò notabiliter dixit Luc. de Penn. quòd Rex dicitur maritus Republicæ, in l. quicunque, C. de omn. agr. deser. & idem Isern. qui succes. ten. num. 26.] Ideò videtur dicendum non posse teneri castrum in allodium, quia esset alienare fiscalia, siue Regni demanialia, etiā quo ad directum dominium, quod fieri nequit, secundum [Camer. post repet. cap. Imperialem in Dialogo, fol. 108. lit. K. Regens de Curte in suo diuersorio feudali fol. 7. nu. 33.]

Sed in contrarium est veritas, vt Rex possit demanialia Regni alienare, si alienatio non tenderet in diminutionem Coronæ, secundum [Innoc. Bald. Abb. & alios in d. cap. intellecto, de iureiuran-

iurando, Iser. in constit. dignum, & in cap. Imperialem, nu. 44. & seq.] & quod in Regno Reges soliti sunt etiam facere alienationes quoad directum dominium, testatur [Camer. sibi contrarius in d. cap. Imperialem, fol. 71. lit. A.] & ex prædictis DD. patet nedum Ecclesias, sed etiam priuatos in multis partibus Regni tenere castra, & iurisdictiones in allodium, vt supra fuit fundatum.

94. Quartò potest dari casus, qd castrum sit allodiale, & iurisdictio feudalis, stant. n. castrum, & iurisdictionis, vbi diuersa, & separata; & vnus potest esse dominus castri, & alius iurisdictionis, secundum Bald. Aluarot. Afflict. & alios in §. è contrario, de inuest. de re alie. fact. Rosental. cap. 10. conclus. 43. num. 18. Et vt castrum possit teneri in allodium, & iurisdictionis in feudum: fatetur Paul. de Cast. consi. 179. num. 5. vers. secundario, vol. 1. sequitur Iacob. in sua inuestitura, in verb. de castro rubei montis, num. 16. Et quamuis dicatur iurisdictionis territorio coherere, l. pupillus. §. territoria. ff. de verb. sign. l. 1. §. 1. de offic. præfect. & districtu terminari, l. extra territorium. ff. de iurisdictionis omn. iud. Nam Proconsul ingressus portam Romæ, amittit Imperium, l. 1. & l. si. ff. de offic. Proconsul.] tamen formaliter, & actiue iurisdictionis residet in persona dominantis, iurisdictionis enim non

est ius merè reale, vt seruitus prædialis, sed ius quoddam, quod personæ coheret ratione rei, vt docet [Bart. in l. 1. num. 15. vbi Ias. Dec. & cæteri ff. de iurisdictionis omn. iud. & ideò eleganter dixit Bald. in cap. ad hoc, num. 4. & 7. de pac. iuram. firm.] quod iurisdictionis stat in territorio sicut nebula supra paludem.

Hanc Castrensis doctrinam ex Regnicolis sequuti sunt [Capyc. in verbo feudorum allodia, circa finem, in vers. stant ergo simul] (vbi inquit) stant ergo simul, qd corpora locorum, puta castrum, iure priuato teneantur, & sint allodialia, & tamen iurisdictionis iure publico teneatur, ad quod allegat Innoc. doct. & Castrensis in præcatis locis.

Eandem opinionem tenuit Io. Angelus Pisanelus, cuius responsu dedit mihi Peritissimus olim causarum patronus primarius Ferdinandus Brancia, nunc meritis Regens in supremo Consilio Italiæ, ipsumque de verbo ad verbum transcribere volui.

Habui consulere, & determinare, si Ecclesia prætendens iurisdictionem criminalem contra Baronem possidentem tam in Castro Ecclesiæ, si obstaret exceptio Regiæ pagmaticæ de gestis per Reges Aragoneos, cum sepe fuerit ordinatum, quod contra Ecclesiam agentem non in feudo obster Regia pragmat.

&

& dubium faciebat doct. Andr. in constit. Iustitiarj nomen, vbi requiritur, quod castrum fuerit datum in feudum, alias non diceretur feudum penes Ecclesiā, tamen tenui contrarium, quia iurisdictio non potest esse nisi feudalis, & ita censet [Paulus Castren. consil. 179. num. 5. in fine. volum. 1. in nouis, sequitur Iacob. in suo inuestit. in verbo de Castro col. 4. & facit optimum verbum Bald. in cap. 1. §. ex eadem lege de leg. Conrad. ibi & est notandum, vbi Aluarot. in 6. not. & per Curt. sen. consil. 57. col. 3. vers. Decimo comprobatur,] & per cōsequens obstabit excep.

In eandem opinionem residet famosissimus, & nostris temporibus facundissimus Aduocatus [Camillus Medices in consil. 149. nu. 11.] licet de Castrensi consil. nullam faciat mentionem, his verbis, & specificè ad casum, quod quis habet castrum in feudum cæteris adiacentibus munitum, si deinde iurisditionem accumulet huic feudo, talis iurisdictio non accedit feudo, sed absolute stat per se, salua sui substantia à Castro, nam stat castrū sine iurisditione, & iurisdictio sine territorio, quia est qualitas separata, in tantum quod licet sit addita feudo, erit augmentum extrinsecum aliterius naturæ, & qualitatis fundat peritissima glos. . . & dum dicitur, inquit

ipse, iurisditionem inherere territorio sicut nebula supra paludem, procedit in territorio vniuersali, non autem in concessione certæ rei, vt in Casali, vel possessione aliqua [Bald. in l. imperium col. 2. nu. 1. vers. sed aduerte de iurisd. omn. iud.] subdit deinde num. 13. quod vendita, aut concessa iurisditione non solū territorio caret, quinimmo nullum ius, parit meri imperij in homines, quia nuda est concessio [Couarru. pract. quæst. cap. 1. post num. 10. vers. qua ratione.]

Idem tenuit [Bambac. in tit. si de feud. defunc. milit. quæst. 7. ex Cuiac. allegat eandem gl. loco à me non cita. & Capyc. decis. 27. nu. 36.] omnino videndus, quia multa notatu digna dicit.

[Capiblanco nunc meritisimus Iudex Mag. Cur. Vicariæ de auctor. Baron. in pragmat. 8. par. 1. num. 55. Franchis decis. 458. num. 3. Afflictus cap. 1. de inuest. de re alien. de Curte fol. 28. num. 10. latissimè Petra de potest. princip. cap. 18. per tot.] & per has doctrinas fuit nuper decisum per Regiā Cameram, in Collaterali Consilio esse concedendam iurisditionem in feudum super insula Nisitzæ, quæ possidetur in burgenfaticum per eximium Iurisconsultum, & primum Aduocatum meum dilectissimum, & charrissimum dominum Io. Vincentium Macedonium.

Et

95 Et hic offertur locus cōgruus explicandi doctrinam [Iserniæ in constit. post mortem, in fin.] quæ diuersimodè fuit intellecta à nostris maioribus, dicentis sacramentum hominum etiam feudi non quaternati peti à Regia Curia, ex cuius verbis colligitur [Cappycius in sua inuestitura in verb. quaternatum] quod possit esse feudum cum vassallis, & non esse feudum quaternatum, quem sequuntur [Addentes ad Isern. de contr. feud. apud pares term. nu. 10. vers. Item castrum] Sed parcant mihi, non perceperunt mentem Andr. qui fuit in opinione, quod possidentes bona in Baronia, siue ibi habitantes, licet non subditi, sed de alieno territorio, tenentur Baroni præstare iuramentum assecurationis, vt [Isern. de noua for. fidel. num. 5. in fin.] & ideò dixit sacramenta hominū & non vassallorum: & rectius fuit loquutus [Frecc. auctor. 29. num. 5.] licet nec ipse declararet verba Andreæ, ex quibus non potest colligi singulare, vt possit dare feudum cum vassallis, & non sit quaternatum: sed dixit Isern. sacramenta hominū etiam feudi non quaternati peti à Regia Curia, quia non potest præstari sacramentum Baroni nisi cum licentia Regia; vt in [constit. Comite, quem etiam allegat ibi Andreas] & hic est uerus intellectus verborum Andreæ.

Quintò, licet de iure Regni sit præsumptio, quòd omne castrum dicatur feudum quaternatum, de iure communi feudorum præsumptio est in cōtrarium, vt omne castrum dicatur allodium, nisi in specie sit facta concessio in feudum, probat [text. apertus in cap. 1. quis dicatur Dux] ibi inuestitus per feudum de aliqua plebe, siue populo, vt ibi [Isern. nu. 2. & Addentes Aluar. nu. 3.] immò etiam castrum, cui esset annexus titulus Comitatus; & Marchionatus, adhuc dicitur allodiū, si non apparet in feudum concessum. Probat [text. in cap. 1. de feudo Marchiæ, ibi per beneficiū inuestitus, sequitur Frecc. auctor. 29. num. 3. cum cæteris cumulatis per D. de Ponte decif. 2. num. 9. & seq.]

96 Tertia species feudi quaternati dicitur illud, quod est ad Regis collationem [Isern. de controu. feud. apud par. num. 9. Camer. in cap. Imperialem fol. 69. litera A. Frecc. in tit. de differen. inter feuda quaternata, num. 1.] etiam quòd ista feuda ad Regis collationem non reperiantur scripta in quaternionibus Curia, vt infra apparebit; nam licet eis deficiat qualitas inscriptionis, nihilominus iudicantur secundum leges Regni, ad differentiam feudi plani, & de tabula, quæ in multis differunt a feudis ad Regis collationē, vt pluries supra est dictum.

Sed

97 Sed hoc non simpliciter, sed cum hac declaratione est intelligendum, quod si est concessum castrum cum molendinis, tapetis, iardenis, & alijs bonis, castrum erit feudum quaternatum, & non alia bona, cum quibus fuit concessum castrum; nisi illa bona de per se sint scripta in quaternionibus. Ita declarat [Aff. in const. statuimus, num. 4. quem refert, & sequitur Camer. in cap. Imperialem fol. 69. lit. K. Frecc. auctor. 29. num. 6. Addentes ad Isern. de contr. feud. apud pares num. 10. in verb. item castrum]

Sed salua pace tantorum Patrum, credo quod eorum opinio non sit vera, & ad id demonstrandum, considero, quod si est facta concessio castri, omnia bona existentia infra fines castri, possidente feudatario, feudalia præsumuntur, ut apertis verbis tenet [Isern. de contr. feud. inter masc. & fem. num. 3. argum. l. si fines, vbi DD. C. de cuius. Camer. in d. cap. Imperialem, fol. 39. liter. E. & G. Regens de Ponte conf. 11. num. 5. & seq.] Si ergo bona infra fines feudi, feudalia præsumuntur, non possunt præsumi subfeuda, quæ à Barone tenentur, ut in [constit. constitutionem, in fine] ergo sequitur necessario, quod præsumuntur feuda quaternata, dum à Rege, & non à Barone reperiuntur concessa.

Secundò, si est facta concessio

feudi dignitatis, prout illud est indiuiduum, ut [in §. propterea, ducatus, de prohib. feud. alien. per Feder. 7 similiter bona cum dicto feudo concessa iudicanda, erant indiuidua, secundum [Tirrag. de iur. primogen. q. 4. nu. 52. & 54. Camer. in cap. Imperialem fol. 98. lit. G.] membra enim sequuntur naturam sui capitis [cap. cum non liceat 12. distinct. cap. cum non liceat de præsump.] & turpis dicitur pars, quæ suo non congruit vniuerso [cap. fin. de sponsa duorum.]

Tertiò vna, eademque res non debet diuerso iure censerì [l. ex hoc iure. ff. de vulg. substit.] modo dicere, quod castrum sit feudum quaternatum, & alia bona castro annexa non sunt quaternata, dum vnica fuit concessio, & aliter non apparet de mente concedentis, esset vnica, eandemque diuerso iure censerì, ut bene considerat [D. de Ponte decis. 21. nu. 18. in fin.]

Quartò Castra cum suis pertinentijs non iudicantur ut separata, sed iuris intellectu vnus corpus constituunt: & hinc est, quod capta possessione castri, dicitur etiam capta possessio prædiorum castro adiacentium, secundum [Bart. in l. 3. nu. 5. vbi Angel. Ias. & ceteri loquuntur, ff. de acquir. possess.] & si ex vicinitate rei feudalis præsumatur feudum, secundum [Isern. de controu. inter mal.

&

& fœm. num. 23.] multo magis ex connexitate sui capitis feudalibus; membra etiam feudalibus erant iudicanda.

Et opinionem istam tenet vir acutissimi ingenij, & feudorum Princeps inter Siculos [Gugl. de Pern. in consi. 15. in princip.] latius opinionem istam defendit [Cumia. in cap. si aliquem, in verbo in capite num. 18. & seq. probatur etiam in decis. Afflic. 267.] ubi clarius Addentes, quod concessa cū feudo quaternato, quaternata præsumantur, feudatario possidente, & hoc idem colligitur ex decis. Minad. 32.

Neque obstant considerata ab Afflic. Frecc. & sequacibus, quod bona concessa cum castro non sint de per se scripta in quaternionibus: nam descriptio illa est necessaria tantum in feudo quaternato, quod à Barone tenetur: sed feudum ad collationem Regis, licet non descriptum in quaternionibus, adhuc quaternatum dicitur, ut probatur in [Constit. honorem, la seconda, & ibi fuit originale dictum Bartholomei de Capua, quem refert, & sequitur Frecc. auctor. 29. num. 2. in fi. Camer. in cap. Imperialem fol. 69. liter. N. & O. Afflic. in decis. 282. num. 4. & nouissimè Cumia in cap. si aliqui, in verbo in capite, nu. 11.] Et ideo credo, quod isti Peritissimi Viri in hoc allucinati fuerunt, ut aliquando accidit Pa-

piniano Iuriconsultorum Principi, qui & si acutissimi fuerit ingenij, ut [in l. cum acutissimi. C. de fideicom. quandoque tamen ab alijs Iureconsultis notatur, ut in l. Claudius, ibi Imol. & cæteri ff. de acquir. hæred.] Nā si adesset aliquod feudum in Regno, non descriptum in quaternionibus, & ignoraretur à quo tenetur, iuris præsumptione censetur à Rege teneri, ut feudum quaternatum, ut [Ifern. de his qui feud. dar. poss. num. 13. latius Camer. in cap. Imperialem fol. 69. lit. N. & O.] & si in dubio feudum potest dici quaternatum, multo magis quando cum castro sunt annexa alia corpora, illa dici debet feudalibus [argum. l. Barbatius, in fin. ff. de offic. prætor. l. cui pacto. ff. de seruis exportand.]

100. Sed adhuc videntur alia ob stare: Nam in concessione generali numquam veniunt feuda quaternata, nisi expressè sit dictum, ut [Ifern. de controu. feud. apud pares: num. 10. immò ex stylo Cancellariæ solent exceptuari, ut testatur Frecc. auctor. 5. num. 4. & seq. & ante ipsum dixit Afflic. in cap. Imperialem, §. præterea inter duos, nu. 21. de prohib. feud. alien. per Feder.] ergo non potest dici concessum feudum quaternatum nisi expressis verbis dicatur.

Facilis erit responsio: nam, ideò non veniunt feuda quaternata

nata in generali cōcessione, quia ipsa feuda quaternata stant de per se, & separata à feudo, quod conceditur; sed diuersum est, quando vnica concessione datur castrum cum alijs corporibus; quæ omnia penes Regem erant allodialia, & dicere, vt castrum, sit feudum quaternatum, & alia corpora annexa non esset vnā, eandemque rem diuerso iure censi, & membra à suo capite separari, quæ sunt in iure irratiōnabilia.

101 Sequitur videre de alia non minus curiosa quæstione, an feudum planum, & de tabula possit teneri à Rege [Afflict. in prælud. constit. quæst. 25. in constit. dignum, num. 13. in constit. post mortem, nu. 3. & in decis. 282.] fuit in opinione, quòd etiā subfeudū possit dari penes Regem, cui si erit deuoluta Baronia cum subfeudis, & Rex simpliciter illa concedit, dare censetur iure pristino, non mutata natura subfeudi; & ideo si deinde alius fuit inuestitus de Baronia, erunt dicta subfeuda ad collationem Baronis, & non Regis: Et Afflictum sequitur [Camer. in cap. Imperialem, fol. 69. lit. M. secundum Add. ad Ifern. de his qui feud. dar. poss. num. 12. & nouissimè Consiliarius Georgius in repet. §. fin. quib. caus. feud. amitt. cap. 8. nu. 17. vsque ad fin.]

Amplius, deuoluta Baronia

Regi, subfeuda firma remanent, si subfeudatarius est paratus idē seruitium præstare Regi [in d. cap. 1. §. 1. qualit. olim pot. feud. alien. Ita Camer. in cap. Imperialem fol. 7. lit. G. & N.]

Contrariam opinionem, quòd penes Regem non possit considerari subfeudum, sed tantum feuda quaternata nobilia, tenet [Frecc. auctor. §. nu. 7. quem sequitur Regens de Ponte lect. 7. nn. 10. & seq. & probatur auctoritate Ifern. ex quibus caus. feud. amitt. num. 13.] vbi, si est deuolutum feudum Regi, & deinde iterum illud concedit; censetur dare iure allodij, nisi expressè dicat in feudum. Et ratio est, quia penes Regem res datur libera, & non feudalitatis; feudum autem continet speciem seruitutis [cap. 2. vbi Bal. & Doct. si de feud. defunct. milit.] & in re sua non potest esse seruitus [l. in re. ff. de seru. vrb. præd. & mutatione personæ mutatur rei conditio. l. per procuratorem. ff. de acq. hæred.] Et ideo deuoluta Baronia cum subfeudis Regi, tam Baronia, quàm subfeuda desinunt esse feudalitatis, & incipiunt esse bona libera, quæ si deinde conceduntur a Rege, non potest intelligi iure pristino concessisse, & sub natura subfeudi iam mutata; quoniam à priuatione ad habitum, non datur regressus [l. quæritur, §. si venditori. ff. de ædil. edict.] &

N ideo

ideo tamen penes Baronem possunt dari subfeuda, iuxta [constit. constitutionem diuæ memoriæ, in fine, & non penes Regem.]

103 Sed mihi videntur hæ opiniones distinctionis federe conciliari posse. Nam, aut Rex non quæsiuit dominium Baronie, ei deuolutæ, quoniam ex delicto regulariter feuda non amittuntur ipso iure, sed mediante sententia priuatiua, secundum [glos. communiter receptam in §. callidis, de prohib. feud. alien. per Feder.] & si Rex ante sententiā subfeuda concedit, censetur dare iure pristino, non mutata eorum natura: & isto casu potuit procedere opinio Afflict. Si verò post quæsitum dominium Baronie Rex subfeuda concedit, vel esset Baronia Regi deuoluta ipso iure, prout in crimine læsæ maiestatis, isto casu, quoniam penes Regem desijt esse feudum, censetur de nouo dare feudum, secundum [glos. Bald. & Doct. in §. in super, de prohib. feud. alien. per Feder. Ifern. de vass. decrep. atat. num. 1. Add. & ibi Afflict. num. 12.] & isto casu posset procedere opinio Frecc. distinctio enim proxima, est veritati [l. falsus. §. 1. ff. de furt. Salyc. in l. filie, num. 5. C. famil. hercisc.] Vel possent conciliari alia distinctione, an feudum reuertatur ad dominum titulo vniuersali, vel titulo particulari, iuxta theoricam [Andr. de controu.

feud. apud pares, num. 11. in fin. pro qua videatur Regens de Pōte decis. 3. num. 25. vel considera textum in d. cap. 1. qualiter olim poter. feud. alien.] qui potest ad subfeudum applicari, vt supra est dictum.

Sed [Cumia. in repetit. cap. si aliquem, in verb. in capite, num. 33. aliter intelligit Frecc. auctor. 5. num. 7.] & in alium sensum fuisse loquutum credit, vt feudū rusticum non possit tenci à Rege; sed omne feudum esse nobile: & sic quodlibet feudum quaternatum, quod à Rege tenetur, etiam quod non habeat vassallos, pariat nobilitatem. Quam sententiā tenet etiam [Capyc. in sua inuestitura, in verb. feudū nobile, & latius cumulat ceteros [Regens de Curte in suo diuersorio feudali in principio.]

Sed quæstio ista non ita de plano procedit, immò magnam habet difficultatem. Et hinc est, quod Tiraq. de nobilitate cap. 7. post relatas Doct. varias opiniones, adeò fuit obscurus, vt vix discerni possit, quæ fuerat eius sententia; sed [Luc. de Pen. in l. mulieres col. 2. C. de dignit.] aperte firmat contrariam opinionem, vt ex feudo nullo modo possit contrahi paradoxium, siue nobilitas, nisi feudum habeat vassallos etiam quod à Rege teneatur, & eum sequitur [Afflict. in cap. 1. num. 10. & seq. quis dicatur

tur Dux] & Doct. isti non reddūt rationem, quare feudum sine vassallis non possit conferre nobilitatem. Et ideo ego consideraui, quod feudatarius non potest dici nobilis ratione rei concessæ in feudum, neque ratione administrationis, neque ex inuestitura feudi: Ratione rei, possessor feudi sine iurisdictione non potest dici nobilis; quoniam res à persona, & non è contra, conditionem recipit [l. 1. C. de imp. lucr. descript.] & nobilitas non rei coheret, sed personæ: dicitur enim, nobilitas ens personale, quod possessionem cōcomitatur quocunque accedat, ut docet [Orolora Hispanus de nobilitate 2. par. cap. 5.] Neque potest dici nobilis ratione administrationis, dum feudum iurisdictione caret: nam iurdictio continet dignitatem, ex qua oritur nobilitas, [iuxta cap. 1. quis dicatur Dux; explicat Luc. de Penn. in rub. C. de dignit.] Similiter ex inuestitura feudi non censetur nobilitas, dum hoc est omissum in privilegio concessionis, secundum [Laud. in cap. 1. num. 11. quis dicatur Dux] Quoniam licet Rex solo verbo, & ad sui libitum nobilitatem conferat [l. fin. ff. de Senat. vt Bal. & DD. in l. sacrilegi. C. de diuers. rescrip. 7 quia tamē nobilitas est qualitas extrinseca, quæ nō præsumitur, nisi probetur, secundum [Bar. in l. 1. n. 98. & seq.

C. de dign. quæ refert Couar. lib. 1. var. q. 16. n. 10. & 11.] ideo ex his sequitur, qd simplex ifeudatio sine iurisdictione nō pariat nobilitatē.

Ego verò sum in cōtraria opinione, qd omne feudū ad Regis collationē pariat paradogiū, siuē nobilitatē, et qd vassallos non habeat, & ad id demonstrandum considero, quod feudum non sub prætextu pecuniæ, sed amore, & honore Dñi acquiritur [cap. 1. de feud. dat. in vicem legis cōmissoria] Si ergo vassallus à Rege honoratur in receptione feudi, ergo nobilitatur: qm nobilitas dicitur dignitas honoraria, quæ à cæteris plebeis separatur, sm [Bar. in l. 1. C. de dignit. nu. 44. & 46. Affl. in c. 1. quis dicatur Dux, nu. 20.]

Amplius, feudū ad Regis collationem nobilitat ratione militaris seruitij; dum feudatarius ei seruire tenetur personaliter, & cū equis, secundum [Her. de Cap. qui cur. vend. nu. 14. & in c. 1. quis dicatur Dux, in fin. 7 immò ratione seruitij in fidelitate contemni vassallus est obligatus Dominū adiuuare, nedum opera, sed etiam consilio, vt in [c. 1. de form. fidel. vbi omnes, ita etiā Bal. in l. quod rics, num. 7. C. de suis, & legitur Et ideo notabiliter dixit Minadani constit. in aliquibus, in verb. Comitum, num. 45. quod quilibet feudatarius dicitur Regius Consiliarius: quia est obligatus Dominum suo consilio adiuuare: Si

N 2 ergo

ergo vassallus in explicatione seruitij potest simul cum Rege equo infedere, eique dare consilium, Isti actus militares non possunt separari à nobilitate & personis plebeis conuenire, non possunt; nam si seruus eo ipso, quod dominus passus est militare, consequitur libertatem ratione militiæ, vt [in l. super seruis, C. qui milit. non possunt] multò magis feudatarius ratione militaris seruitij, quod Regi debetur, nobilis efficitur; & ideò [glos. singularis in constit. vt de successione in princ.] dixit, 106 quòd ad cognoscendum, an feudum sit nobile, vel rusticum, attendendum est seruitium: quoniam si seruitium est militare, equorum, & armorum, feudum dicitur nobile; si verò seruitium est sordidum, præstandum Baroni, dicitur feudum rusticum.

Et ab hac opinione non discessit [Ifern. noster, qui in cap. 1. num. 10. in fin. de his, qui feud. dar. poss.] dicit, quòd Rex donat feuda nobilia quaternata, & castra, & ideò apertè sentit, quòd nedum castrum, sed quodlibet feudum quaternatum est nobile, etiam quod vassallos non habeat: idem tenet [per quos fiat inuestitura, num. 13. in fin. & in cap. filij nati, si de feud. defunct. milit. & de Capit. qui cur. vend. num. 14.] dicit, quòd feudum, quod in capite, & immediatè à

Rege habetur, dicitur nobile. Et licet ibi Addentes in verbo nobilitat, affirmant, quòd [Ifer. in cap. 1. quis dicatur Dux] clarè sentiat, quòd feudum non conferat nobilitatem, nisi habeat vassallos: credo, quòd decipiantur: nam verum est, quòd [Ifern. in cap. primo, quis dicatur Dux, num. 4.7] dicit, quòd propriè feudum dicitur nobile, quando datur Castrum, vel aliud, habens vassallos, sed remittit se ad dicta per eum [in cap. primo, de Cap. qui cur. vend. in fin.] vbi duo dicit ibi Ifern. numer. 14. Primò, quòd feudum, quod à Rege in Capite, & immediatè tenetur, dicitur nobile. Secundò dicit, quòd feudum, quòd ab alio tenetur, non est nobile, nisi sit Castrum, & sic apertè sentit, quòd 107 feudum collatum à Barone non sit nobile, nisi sit Castrum; sed feudum ad collationem Regis semper dicitur nobile, etiam, quòd vassallos non habeat, vt patet clarissimè ex verbis Ifern. locis citatis, vbi enim adsunt verba clara, non est recipienda voluntatis quæstio [l. ille, aut ille, ff. de leg. 3.]

Et non solùm feudum ad Regis collationem, possessorem nobilitat, sed etiam quod tenetur a Barone, quamuis vassallos non habeat, dummodo fuerit possessum ab antiquis temporibus, & probat [tex. in c. 1. §. ceteri, quis

quis dicatur Dux; ibi Bald. Aluar. & alij, Frecc. quis dicatur subfeudatarius, num. 11. Iacobut. de Franch. in præludio feudorum, num. 32. Capyc. in inuestitura in verb. feudum nobile, in fin. magna est enim auctoritas antiquitatis, cap. quanto, de translat. episc. cui lex, & natura cedere solent, [l. in summa, vbi glos. ff. de aqu. pluui. arcend.] ad instar diuitiarum, 108 quæ, licet non connumeretur inter modos acquirendi nobilitatem, secundum [Luc. de Penn. in l. mulieres, C. de dign.] si tamē diuitiæ sunt antiquæ, possunt nobilitatem conferre, prout sentit [Alber. in rubric. ff. de vulg. subst. num. 95. cum cæteris congestis per Tiraq. de nobilit. cap. 3. num. 8.] Non tamen nego, quod vna nobilitas non sit maior altera, nam prout stellæ inter se differunt claritate; ita etiam vna nobilitas ab alia est diuersa [cap. solitæ, de maior. & obed.] quanto enim maioribus quis præest; tantò magis erit nobilior [¶ nos igitur, in auth. de defens. ciuit.] nihilominus sufficit habenti feudum antiquum à Barone, ut inter nobiles connumeretur, & priuilegijs nobilitatis gaudere possit: magis enim, & minus specie non differunt [l. fin. ff. de fund. instr. leg.] Et ex prædictis ego valde dubito contra Regentem de Curte in diuersorio feudali in principio num. 4. aliter sentien-

tem: cui etiam obstat auctoritas [glos. in constit. ut de succession. in princ.]

Explicatis speciebus feudi quaternati: simpliciter, sequitur videre de feudo quaternato secundum quid: Sed quoniam maiores nostri in Constit. istius feudi sunt ad eò varij, & inter se discordes, ut dici possit quot sunt capita, tot sunt sententiæ; hinc est, quod ipsius resolutio est valde periculosa: vbi enim maius imminet periculum, ibi cautiùs agendum, [cap. vbi periculum, de elect. in 6.] & propterea in hoc sequi debemus exemplum Modestini Iuriconsulti, qui notando, & disputando, bene, & optima ratione, de munere misto decreuit [l. fin. ff. de muner. & honor.]

109 Diximus supra feudum quaternatum simpliciter fuisse incognitum de iure communi feudorum quoad nomen; secus autem quoad ipsius qualitatem, & essentiam: similiter dici potest de feudo quaternato secundum quid, saltem quoad quædam consuetudines feudales, de eo cognitionem habuisse: nam prout dicimus in Regno feudum quaternatum teneri à Barone; ut in [Constit. post mortem, & in constit. honorem, la seconda, ita etiam dicitur de iure communi feudorum, ut in §. illud, de prohib. feud. alien. per Federic.] pariter 110 prout seruitia, releuia, & alia

N 3 iura

iura dominicalia præter feudi collationem, sunt Baronis, ut infra demonstrabitur; similiter hoc est dispositum de iure communi feudorum, ut [Bald. Aluar. & cæteri notant ad §. illud amplius, prout dicimus feudum quaternatum secundum quid teneri sub eo, & ab eo, scilicet ab eo Barone; & sub eo Rege, ut docet [Iser. in constit. si quis Baro.] eodem modo, dici potest de iure communi ab utroque teneri, potest quam utriusque assensus, tam Domini mediatè, quam immediate requiritur in alienatione istius feudi, ut [Isern. d. §. illud, num. 63. cum cæteris cumulatis per Schrad. de feud. par. 8. cap. 2. num. 26. & huic sententiæ etiam videtur adhærere D. Frecc. auctor. 29. num. 2. circa fin.] Quamquam verum est, quod orta in Regno prohibitione subinfeudandi, ex constit. constitutionem, ubi Isern. in verb. iure proprio, apertis verbis ceptum est usitari feudum quaternatum secundum quid: nam.

112 Duces, Marchiones, & cæteri Barones, ut grati se redderent suis alumni ob recepta ab eis servitia, desiderabant castra, & alia feuda eis concedere: sed hoc erat prohibitum ex constit. constitutionem; ideò petebant validari eorum cõcessionem ex Regio assensu; & hoc modo ceperunt in Regno feuda quaternata secundum quid, ut [Frecc. de orig. Ba-

ron. num. 41. & quæst. 34. in prin. Camer. in cap. Imperialem fol. 69 lit. C.] & dum à solo Rege non tenebantur, non poterant vocari quaternata simpliciter, neque feuda plana, & de tabula, quia registrari debent in quaternationibus Regijs, ut in constit. honorè, la seconda, ideò nuncupata fuerunt feuda quaternata secundum quid, ut optimè [Isern. in constit. ut de successionibus, in princ. Camer. in cap. Imperialem fol. 69. lit. C. & seq. de quo feudo plura ponit exempla Regens Lanarius Patruus meus hic num. 110. & sequen.]

113 Sed antequam ulterius progrediamur, quoniam feudum quaternatum secundum quid, formatur in constit. post mortem, ubi feudum ob lineam finitam, siue ex delicto, Regi aperitur ad ipsius concessionem; & per Capitulum Papæ Honorij, quod incipit, si contingat, aliter est dispositum, ut ipsius feudi concessio non ad Regem, sed ad Baronem pertinere dicatur; cuius verba Capituli referuntur ab [Afflict. de cis. 282. num. 13. licet diminutè, sed magis correctè ponunt verba Addentes ad Iser. de Capit. Conrad. num. 12.] ideò ad intelligentiam dicendorum necessariò sciendum est an constitutio post mortem, hodie correctà remaneat per Capitulum Papæ Honorij, & quod correctà remaneat, est de mente

mente [Iser. de Cap. Conrad. num. 12. Afflict. in d. constit. post mortem, num. 1. Franc. de Amic. de his, qui feud. dar. poss. fo. mihi 87. incipiente, sed quia, & ita seruari testatur Regens de Ponte de assens. Reg. §. 2. nu. 15.]

Contrariam opinionem, quod Capitulum Papæ Honorij non sit in Regno vsu receptū : immò reuocatum per successores Pontifices, videtur affirmare [Iser. in d. constit. post mortem in princ. clariùs hoc tenent Add. ad Isern. de Cap. Conrad. num. 12. & in §. sed nec alia iustior, in fine, quæ fuit prima caus. benef. amitt. Consiliarius de Georgio in §. huius autem generis, ex quibus caus. feud. amitt. cap. 7. num. 8. & Frec. in pluribus locis de ipsa constit. post mortem verba facit auctor. 29. num. 2. circa finem, auct. 39. num. 5. in tit. de differen. feud. regal. num. 14. similiter Capyc. in cap. Imperiale, fol. 23. vers. quarta conclusio] & nulla facta mentione Capituli Papæ Honorij affirmant seruari debere ipsā constitutionem post mortem.

Sed quatenus Capitulum Papæ Honorij esset seruandum, Aduerto, quod illa verba Capituli, vt Dominus immediatus cū onere seruitij consueti personæ idoneæ concedat, Regi postmodum præsentandæ, vt eius super hoc habeatur assensus; importat, quod Regis assensus non execu-

tiue, sed dispositiue veniat ad præsentationē Baronis, per [text. in l. 1. ff. de conf. tut.] quoties enim confirmatio non executiue, sed cum inquisitione venit ad actum, qui confirmat, dat [l. adoptionem iure facta. ff. de adopt. ita Innoc. in cap. venerabilem, nu. 1. de elect. magis apertè hoc affirmat Bald. in l. 2. C. de conf. tut.] & in tantū est verum, quod Regis assensus, siue confirmatio dispositiue veniat ad subinfudationem, vt [Camer. in cap. Imperialem, fol. 70. lit. H. & seq.] qui tenet seruari debere Capitulum Papæ Honorij; adhuc sit in opinione feudum esse ad electionem Regis, & nō Baronis: quem sequitur [Franc. de Amic. de his, qui feud. dar. poss. fol. mihi 88. incipiente, sed quia] & tamen nominare, eligere, & confirmare, stant vti diuersa, & separata, secundum [Bal. Salyc. & alios in l. si adscribatur. C. de appell.]

114 His sic præhabitis, videamus, quæ sint necessaria ad formandū feudum quaternatum secundum quid : plura enim requiruntur ad ipsius ordinationem. Primò, vt concessio fiat per Baronem. Secundò requiritur assensus Regis. Tertiò, vt feudum ab utroque teneatur tam à Rege, quàm à Barone. Quartò, vt feudū registre- tur in Regijs quaternionibus.

Primò est necessaria concessio Baronis; nam ipse dat feudum cum

cum Regis assensu, & sub eo, & ab eo tenetur, vt [Iser. in constit. si quis Baro, & in cap. 1. de Cap. qui cur. vend. num. 21. Camer. in cap. Imperialem fol. 69. litera C. Frecc. quæst. 34. in princip. Dom. de Franch. decis. 154. 7] Et ideò si tenens feudum à Barone impetraret Regium assensum sine Baronis licentia, & voluntate, non constitueretur feudum quaternatum secundum quid, vt tenet [Afflict. in constit. post mortem, n. 4.] nā dum vtile dominiū feudi est Baronis, sine eius voluntate ab eo discedi non potest, [Isern. de contr. feud. apud pares nu. 11. & in cap. Imperialem num. 10. Camer. ibi fol. 73. lit. D.]

Sed D. Regens de Ponte lect. 1. nu. 61. ponit duos modos constituendi feudum quaternatum secundum quid; vno modo ad concessionem Regis, vt in constit. post mortem: Alio modo ad cōcessionem Baronis, sed cum Regio assensu, seruata forma Capituli Papæ Honorij: sed ego credo, quòd in hoc decipiatur, & parcat mihi patruus meus: nam prima infeudatio, siue istius feudi cōstitutio semper est Baronis, ipse enim dat feudum, vt sub eo, & ab eo teneatur, vt [Iser. Camer. & Frecc. testantur locis allegatis] Est verum, quòd si post formatū feudum acciderit, vt ex linea finita, vel ex delicto perdat, controuersia est inter constit. post

mortem, & Capitulum Papæ Honorij, an Regi; vel Baroni feudū aperiatur quoad ipsius concessionem; & sic constit. post mortem, & Capitulum Papæ Honorij non loquuntur de prima infeudatione, sed tantum in casum caducitatis feudi ob lineam finitam, vel ex delicto.

115 Et in tantum est verum, quòd sine voluntate feudatarij nō possit constitui hoc feudū; vt si Rex bis, vel ter concederet feudum, sistens in terra Baronis, non efficeretur feudum quaternatum, nisi data præscriptione triginta annorum; ut latius infra in tertio requisito apparebit.

Benè verum est, quòd in erectione istius feudi, posset Baro concedere tam feuda quaternata, siue demanialia feudi, quam non quaternata, & sic feuda plana, & de tabula; & constituere hoc feudum mixtum, ut [Iser. in constit. si quis Baro, ita etiam Adden. ad Isern. de Cap. qui cur. uend. nu. 20. lit. B. Afflict. in cap. 1. num. 52. de controu. feud. apud pares. 7]

Secundò in ordinatione istius feudi est necessarius Regius assensus, ut det uni feudum cum Regio assensu, ut [Iser. in constit. si quis Baro:] Sed quoniam non omnis assensus quaternat feudū; ideò præmittendum est, quòd assensus tribus modis considerari potest: uno modo prout tollat

lat tantum obſtaculum prohibitionis. Secundo modo quando aſſenſus habet viam diſpenſationis, & nouæ inueſtituræ. Tertio modo, quando neque vnum, neque alterum operatur effectum, ſed aſſenſus interponitur ex abundanti cautela in actu non neceſſario.

Aſſenſus aliquando tollit tantum obſtaculum prohibitionis, iuxta [gloſ. in conſtit. conſtitutione in verb. confirmatur, Iſern. in cap. Imperialem, num. 14. ibi Addentes, lit. A. Camer. ibi f. 52. 117 lit. F. & ſeq.] Et ideò notabiliter dixit [Bald. in cap. quæ in Eccleſiarum, nu. 19. in fi. de conſt.] quòd dominus conſentiens, non dicitur alienare, ſed alienantem, non impedire, & ius eius prorogare, ſed non de nouo concedere, & adeò verum eſt. quòd dominus aſſentiendo non dicitur feudum de nouo concedere, vt ſucceſſor in feudo cum Regio aſſenſu ſu dicatur illud habere iuxta tenorem primæ inueſtituræ; & ſi eſt diſformitas inter aſſenſum, & primam inueſtituram, aſſenſus regulatur ab inueſtitura, & ad eius formam reducitur, vt pluries ſeruatum teſtantur maiores noſtri [Freccia quæſt. 12. num. 14. & ſeq. Ann. ſing. 563. Regens de Ponte de reſutat. §. 11. num. 17. & ſeq. Bambacar. in cap. ſi minori q. 6. ſi de feud. defunct. milit.]

Aliquando aſſenſus nedum

tollit obſtaculum prohibitionis, ſed tranſit in vim diſpenſationis, ſiue nouæ inueſtituræ, vt docet [Iſern. in cap. Imperialem, num. 16. ibi Camer. fol. 44. lit. L. & fol. 63. lit. G. & ſeq. Dominus de Ponte conſi. 3. num. 34. & in fin. & de reſutat. §. 11. num. 26. Regens Lanarius patruus meus cõſ. 60. num. 123. Ann. alleg. 122. nu. 3. Bambac. in cap. ſi quis per triginta, nu. 71. & ſeq.]

Aſſenſus aliquando non operatur neque vnum, neque alterum effectum, dum interponitur in actu non neceſſario, ſecundum [Iſern. quæ ſit prima cauſ. benef. non amitt. num. 38. Dominus de Ponte lect. 1. num. 74. & ſeq.] ſed abundans cautela nocere non ſolet [l. teſtamentum, C. de teſtamen.]

119 Vt ergo aſſenſus quaternet feudum, non ſufficit, vt tollat tantum obſtaculum prohibitionis, ſed neceſſe eſt, vt tranſeat in vim diſpenſationis, & nouæ inueſtituræ; adeò vt feudum teneatur nedum à Barone, ſed etiam à Rege, & ſic ab utroque: & ideò [Iſern. in conſtit. ſi quis Baro] ad formandum feudum.

120 iſtud, vtitur illis verbis effectiuis. vt ſub eo, & ab eo tenetur, & ſine illis verbis, vel æquipollentibus aſſenſus non poſſet operari effectum quaternationis, ſecundum [Frecc. de orig. baron. num. 55. Afflict. de contr. feud.

pares

pares, nu. 52. Dominus de Ponte lect. 1. num. 85. & seq. nouissime Dom. Consiliarius de Georgio in repet. §. huius autem generis, cap. 8. num. 6. & 7.]

Probatur etiam in constit. post mortem, ubi feudum istud est ad Regis concessionem, & nedum tenetur immediatè à Barone, sed etiam dicitur teneri in capite à Rege, vt plenius demonstrabitur infra in 3. requisito: & ideò non omnis assensus quaternabit feudum, sed tantum ille, qui transit in vim dispensationis, & nouæ inuestituræ habet vigorem.

Tertio requiritur de essentia istius feudi, vt ab utroque teneatur, tam à Rege, quàm à Barone. Et hinc est, quòd dum Ifern. vult formare hoc feudum, vtitur illis magistralibus verbis, vt sub eo, & ab eo teneatur, in [d. const. si quis Baro, & in cap. 1. nu. 21. de Cap. qui cur. vend. & ideò appellatur feudum mixtum, Camer. in cap. Imperialem, fol. 69. lit. E. & seq. Frecc. in tit. differentiarum feudorum regaliū; num. 14.] & illa [121] verba, vt sub eo, & ab eo, hanc recipiunt interpretationem, vt feudum intelligatur teneri ab eo Barone, & sub eo Rege, vt benè explicat [Afflict. in cap. 1. nu. 52. de controu. feud. apud pares, què sequitur Regens de Ponte lect. 1. nu. 85. & seq. & Consiliarius de Georgio d. cap. 8. nu. 6. & 7.]

Sed Frecc. de orig. Baron. nu.

41. exponendo illa verba sub eo, & ab eo, aliter intelligit, vt sit tenere feudum à Barone immediatè, & in capite, sequuntur [Addentes ad Ifern. de Cap. qui cur. vend. num. 21. in verbo ab eo, & probatur in constit. honorem, la seconda] ex illis verbis, siue à nobis in capite teneant, vel ab alio, quæ in quaternionibus Dohanæ nostræ inueniuntur in scriptis: & sic feudum quaternatum dicitur teneri in capite à Barone. Et hoc idem fatetur [Ifern. de natura succ. feud. num. 14. & similiter Luc. de Pen. in l. 1. col. 8. vers. prædicta quippe, de imp. lucrat. descript.] Si ergo feudum quaternatum dicitur teneri in capite à Barone; ergo tenetur à Barone in capite, & etiam immediatè, quoniam non est dubium feudum quaternatum teneri immediatè à Barone, vt probatur in [constit. post mortem, & in §. illud, de prohib. feud. alien. per Feder.] & illa verba sub eo, & ab eo, quæ dant formam huic feudo quaternato, interpretationem recipiunt, vt dicatur teneri in capite, & immediatè à Barone tantum: & probatur etiam apertissime in [clement. pastoralis, de re iud.] vnde forsàn originem habuerunt illa verba sub eo, & ab eo, vers. qui sub eo nullatenus, uel ab eo, sed à nobis, & sub nobis tenebat] Nam dum Rex Robertus mediante sententia Henrici Imperatoris

ratoris fuit priuatus etiam Regno Neapolis, non est dubium. Regnum teneri sub eo, & ab eo Pontifice; quod idem est dicere tenere in capite, & immediate: ergo sequitur, quod illa verba sub eo, & ab eo non possunt importare, vt à pluribus teneatur, secundum intellectum Andr. de Iser. sed tantum ab vno solo in capite, & immediate, vt ex prædictis clarissimè patet.

122 Verumenimuerò, quia de forma feudi quaternati secundum quid, & de ipsius essentia est, vt ab vno solo non teneatur, sed ab vtroque, scilicet à Rege, & à Barone, ad differentiam feudi quaternati simpliciter, quod à solo Rege tenetur; & feudi plani, & de tabula, quod à solo Barone recognoscitur; hinc est, quod in constit. post mortem, vbi formatum feudum istud, ex illis verbis, qui à Comite, vel Barone baroniam aliquam, vel feudum tenet, & deinde subsequuntur alia verba, ibi ad concessionem munificentiae nostrae, & aperte patet, quod hoc feudum ab vtroque renetur, & à Rege, & à Barone, hoc idem fuit etiam demonstratum supra in requisito Regij assensus, qui debet esse talis, vt habeat vim dispensationis, & nouæ inuestituræ, vt nedum Baro concedendo transferat suum utile dominium, sed etiam Rex assentiendo, dare videatur, dum ad ip-

sius collationem remanet feudum, vt in Const. post mortem. Et licet feudum istud dicatur teneri in capite à Barone, non repugnat, quin dici possit etiam à Rege teneri in capite, vt benè docet [Iser. in constit. vt de successione, in principio, Camer. in cap. Imperialem fol. 69. lit. L. & seq. Dominus de Ponte lect. 6. num. 40. Canner. in cap. si aliquem in princ. Cumia in eod. cap. si aliquem, in verb. subfeudatarius, num. 11.] probantes etiam in Regno Siciliae teneri feudum quaternatum secundum quid in capite à Regia Curia, vt patet in d. cap. si aliquem: & ideò si hoc feudum mixtum dicitur teneri in capite à Rege, sequitur, quod immediate tenetur à Barone: & ideò illa verba sub eo, & ab eo hanc recipiunt interpretationem, ab eo Barone immediate, & sub eo Rege in capite, vt in actu mixto fiat denominatio à digniori, vt [in l. cum quaeritur. ff. de stat. hom. vt etiam tenet Frecc. auctor. 39. num. 7.]

123 Et simile habemus in feudo ex pacto, & prouidentia: nam licet illud verbum prouidentia possit etiam respicere recipientem feudum, nam Maiorum prouidentia, & non à moriente feuda habemus, secundum [glò. in cap. 1. §. cum verò Conradus vers. fratri, vbi Iser. num. 15. Bald. Aluar. & cæteri glossam illam sequuntur, de his, qui feud. dar. possunt] nihilo-

nihilominus, ut fiat denominatio à digniori, dicimus feudum pacto recipientis habere, & providentia dantis, ut [Camer. in cap. Imperialem fol. 94. lit. D. Thomas de Marinis titu. 1. num. 17. & 25.] ita similiter dici posset in hoc feudo mixto, quod in capite à Rege, & à Barone immediate habemus; & quamvis tenere in capite idem sit, quod tenere immediate, ut declarat [Iser. de cap. qui cur. uend. nu. 14. & ibi Ad dentes, sequitur Canner. in cap. si aliquem, in uerb. in capite in princ.] hoc tamen intelligendum est, dum feudum ab uno solo tenetur: sed quatenus feudum à pluribus habetur, differt tenere in capite, & immediate, ut optimè [Camer. fol. 69. lit. L. & seq. cum cæteris supra allegatis.

- 124 Et propterea ex prædictis infertur, quod si esset concessum feudum cum Regio assensu, ut teneretur in capite, ut immediate à Rege, non esset feudum quaternatum secundum quid, cuius forma est, ut ab utroque teneatur: sed transibit in aliam speciem feudi quaternati simpliciter [argum. l. 2. ff. si cert. pet. ut etiam tenet Camer. fol. 67. lit. M. & fol. 70. liter. R. Dominus de Franch. decis. 48. in fin. Frecc. auctor. 39. num. 5. 7 est enim de essentia, ut feudum quaternatum secundum quid ab utroque teneatur, tam à Barone, quam à Rege; à Barone,

dicitur teneri, quia utile dominium feudi est ipsius, & sine eius voluntate haberi non potest, secundum [Iserniam de controu. feud. apud pares term. num. 11. & in cap. Imperialem, num. 10. Camer. ibi fol. 37. lit. D. 7 eique sunt debita seruitia, & releuia feudi, ut infra apparebit. Similiter dicitur teneri à Rege, dum feudum est ad ipsius collationem, ut in constit. post mortem, & sine Regio assensu alienari, uel refutari nequit, prout [Isern. d. cap. Imperialem num. 10.] & infra demonstrabitur: & proinde hoc feudum constituitur ab illis uerbis, ut sub eo, & ab eo teneatur; & meritò à DD. feudum mixtum nuncupatur.

- 125 E contra si esset datum feudum, ut in capite, & immediate teneretur à Barone; quia feudum quaternatum secundum quid ab uno solo teneri non potest, diceretur feudum planum, & de tabula, secundum [Frecc. quis dicatur Princeps, in quaest. sequen. incipiente sed ut uerius, num. 6. Dominus de Ponte lect. 1. num. 93. & ita est intelligendus Frecc. de orig. Baron. num. 41. auctor. 5. num. 3. & auctor. 29. num. 2. circa finem] aliàs non benè diceret.

- 126 Verum collatio feudi istius, quod est Regis, iuxta const. post mortem, illa esset concessa Baroni, ut ualeret inuestituras feudi

di facere sine alio assensu Regis; non posset dici feudum quaternatum secundum quid: quia penes Regem nihil remaneret, & in effectu esset feudum platum, & de tabula, vt [Afflict. in const. post mortem, num. 1. & in const. constitutionem num. 74. Camer. in cap. Imperialem, fol. 71. lit. K. & seq.]

Si verò esset diuersitas inter concessionem, & assensum, vt puta Baro concessisset feudum tenendum in capite, & immediate, & in Regio assensu diceretur, vt feudum teneretur in capite, & immediate à Rege, neutrum valeret, & actus in totum corrueret [argum. l. 1. §. si quis simpliciter. ff. de verb. oblig.] quia de forma istius feudi est, vt non ab vno solo, sed ab vtroque recognoscatur, prout firmat [Frecc. quæst. 34. Camer. in cap. Imperialem, fol. 56. lit. V. & seq. D. de Franch. decis. 154.] Remanet firma conclusio, vt ad constituendum feudum quaternatum secundum quid, adsint verba tam in concessione, quàm in assensu, vt ab vtroque teneatur, scilicet sub eo, & ab eo, vel in capite à Rege, & immediate à Barone; siue per alia verba æquipollentia; vt ab vno solo feudum non habeatur.

27 Rectè itaque constituto hoc feudo non posset mutari eius natura, licet per actus possessiuos

esset contrarium seruatum, vt puta, quia solus Baro concessisset feudum, vel solus concederet assensum in ipsius alienatione. dum feudum erat ad Regis collationem; & assensus vtriusque erat necessarius; & ideò notabiliter docet [Isern. de contr. feud. apud par. term. num. 12.] quòd si feudum est in terra Baronis, licet Rex his, vel ter daret feudum vt quaternatum, non constitueretur feudum quaternatum, nisi cum præscriptione triginta annorum; quem sequitur ibi [Afflict. num. 57. & 59. & Addentes ad decis. Afflict. 282. in princ. 7 & sic vt subfeudum Baronis efficiatur quaternatum, non sufficit collatio Regis, nisi sit legitime constitutum, vel præscriptum spatio triginta annorum, cum scientia aduersarij, contra quem præscribitur, data etiam bona fide præscribentis; his enim concurrentibus posset natura feudi mutari, vt [Isern. in §. præterea ducatus, nu. 37. & 38. de prohib. feud. alien. per Feder. Afflict. in constit. post mortem nu. 4.] & feudum quaternatum fieri platum, & de tabula, & è contra, & illud, quod dicitur, quod concessio, siue priuilegium declaratur usu, & possessione subsequenti intelligi debet, vbi verba concessionis sunt dubia, iuxta conf. Bar. 69. sed dum est formatum rectè hoc feudum, vt ab vtroque teneatur, non posset

O

posset mutari eius natura sola, possessione contraria; & feudum quaternatū secundū quid fieri planum, & de tabula, & e contra, non accedente legitima præscriptione: & ideò valdè dubitari potest contra [Regent. de Ponte in §. 2. de assensibus Regijs, nu. 13. & 14. 7 nisi diceretur quòd dum sensus illorum verborum in capite, & immediate est valde dubius apud DD. posset recipere interpretationem ex usu, & possessione subsequenti, iuxta [d. cōf. Bart. 69. D. de Franch. decif. 397. nu. 12. & Reg. Lanarius. patruus meus conf. 34. num. 3.]

129 Quarto, & ultimo ad formatum hoc feudum quaternatum secundū quid, necesse est, ut registraretur in quaternionibus Regijs, ut in [constit. honorem, la. secunda, ibi Bartholomeus de Capua, quem refert, & sequitur Frecc. auctor. 29. nu. 2. in fin. Camer. in cap. Imperialem, fol. 69. lit. N. & O. & latius Cumia in c. si aliquem in verb. in capite, nu. 11. & seq.]

130 Sed pulchrum est quærere, si non est rectè hoc feudū constitutū, sed in effectu remanet feudum planum, & de tabula, & nihilominus reperitur registratum in Regijs quaternionibus; an sit iudicandū de hoc feudo plano, & de tabula, vel prout quaternato; dum est registratū in quaternionibus donorum Regis. Ista

quæstio remanet determinata ex his, quæ dicta sunt supra de prima specie feudi quaternati simpliciter, ubi est videndum.

131 Sed quoniam de hoc feudo quaternato secundū quid, latissime, & benè distinctis terminis loquitur Peritis. Consiliar. Scipio Roulus in suis commentarijs ad Reg. pragmat. in rubr. de feud. a nu. 49. vsq; ad finem, ad ipsū lectorem remitto, postquam eius doctrina communi omnium peritorum consensu fuit laudata, & approbata. Et reuera vir iste integerimus nedum doctrina, & religione admirabilis est, sed etiam negotiorum assiduitate redditur incomparabilis.

132 Restat videre pro cōplemento istius feudi, dum à Doctōribus mixtum nuncupatur, ex eo, quia, dum à Barone tenetur, participat de feudo plano, & de tabula; & quatenus registratum reperitur in quaternionibus Regijs, assimilatur feudo quaternato simpliciter, cui magis sit comparandum, an feudo plano, vel potius quaternato simpliciter: & quia feudum istud origine pendet ex liberalitate Baronis, dum ipsius est vtile dominium feudi, & sine eius voluntate haberi non potest, secundū [Isern. in cap. 1. num. 11. de controu. feud. apud pares term. Afflict. in const. post mortem, num. 4.] ei; debentur seruitia, & releuia, ut in sequentibus

ribus apparebit; licet in casu caducitatis feudi, collatio spectet ad Regē, iuxta constit. post mortem; tamen illa constitutio est satis onerosa, & stricti iuris, ut quis disponat de re aliena invito Domino; & proinde non extendenda, sed suis limitibus continenda, ut dicit [Iser. in cap. Imperialem, n. 10. & ibi Add. Camer. ibi fol. 73. lit. D. Reg. de Ponte de assensibus. Regijs. §. 1. nu. 14. merito Frecc. in tit. differentiarum feudi Regalis, n. 14.] ponit regulam, dicens feudo plano, & de tabula esse hoc feudū mixtū comparandū, præterquam in his, in quibus reperitur facta specialis provisio in contrarium, quem refert, & sequitur Cumia in c. si aliquem, in verb. in capite nu. 10. & faciunt notata per Reg. de Ponte de assensibus Regijs §. 2. nu. 22.]

Et licet Frecc. auct. 39. nu. 5. videatur tenere contrarium, ut in hoc feudo mixto prævaleat, quod est dignius, & magis sit comparandū quaternato simpliciter, quā feudo plano, ut est etiam dictum supra in 3. requisito; nihilominus loquitur in casu, in quo est de iure facta specialis provisio, ut iudicetur secundum leges Regni; ad differentiam feudi plani, & de tabula: sed in his, in quibus non reperitur aliter dispositum, standū est regulæ, ut in dubio magis feudo plano sit comparandū, quam quaternato simpliciter.

Et quemadmodum in feudo plano, & de tabula servitium debetur Baroni, ut [Iser. de contr. feud. apud par. nu. 11.] idem est in feudo quaternato sūm quid, secundum [Bartholomeū de Capua in constit. post mortē, quē sequitur ibi Affl. n. 6. Frecc. auct. 5. n. 2. & seq. Camer. in c. Imperiale fol. 77. lit. E. Add. ad Iser. in eod. cap. Imperialem, nu. 10. in verb. non obstat, Domin. de Frañch. decis. 154. prout etiam hoc erat dispositum de iure communi feudorum, ut in [§. illud, de prihib. feu. alien. per Feder. ibi Bald. Aluar. & alij.]

133 Similiter releuium debetur Baroni, ut in constit. post mortē. Sed in hoc aduertendum est, quod releuium est duplex: vnum quod Baroni debetur in actu inter viuos, dum Baro inducit in possessionē vassallū à Rege inuestitū, iuxta constit. post mortē, & istud releuiū non potest excedere decē vntias. Et licet releuiū nō solvatur in cōtractu inter viuos, ut docet [Iser. de Cap. Cōrad. n. 14.] intelligi debet in cōtractu volūtario, & nō necessario, iuxta cōst. post mortem. Est verum, quod in eo, in quo excedit vntias decem [glos. in d. constit. post mortem, refert fuisse iudicatum debere Regiæ Curia, & ibi Afflict. n. 10.] & posset eius opinio fundari de iure communi: nam releuium debitum ex contractu deferretur priori

Domino, vt tenet [glo. in §. illud, vbi Aluar. & alij de prohib. feud. alien. per Feder.]

Sed releuium, quòd debetur in casu mortis feudatarij; ex vsu, & Regni consuetudine, quod est medietas fructuum, secundùm [Iser. de Capit. Conrad. num. 14.] istud etiã debetur Baroni, à quo feudũ tenet, & constit. post mortem, quę est onerosa, & stricti iuris, non est extendenda ad casum, de quo non loquitur [l. si verò. §. de viro. ff. solut. matr. & ita refert iudicatum Frecc. auctor. 3. num. 35. est de mente Camer. in cap. Imperialem fol. 73. lit. E. fol. 69. lit. S. & seq. fol. 71. lit. S. Isern. in cap. Imperialem nu. 9. vbi Add. lit. P.] nam quemadmodum in subfeudo releuium Baroni debetur, vt [Isern. in constit. post mortem, & de Cap. Conrad. nu. 14.] ita etiam fuit decisum in feudo quaternato secundùm quid, quod a Barone tenetur, vide adducta in hac materia, quod releuia, & subuentiones debeantur Baroni, latissimè, & doctissimè [Regens de Constantio in l. 1. nu. 34. C. de iur. fisci lib. 10.] & de hoc feudo mixto regulariter est iudicandũ, prout de feudo plano, & de tabula, vt supra est demonstratum, post hæc scripta vidi [Andream Capanum Iurisconsultum, & Patritium Neapolitanum, qui ingeniosè, & distinctè fecit tractatum de iure releuij, qui ad

præsens stat sub prælo, qui pertranscundo licet uideatur tenere contra hanc opinionem in 1. parte quæst. 20. num. 5. attamen par. 4. quæst. 33. latissimè discurret materiam cum nonnullis illationibus, & concludit pro opinione mea communi, & sic practicata.

134 Verum a regula prædicta receditur, & de hoc feudo mixto iudicandum erit prout de quaternato simpliciter in certis casibus, in quibus est facta specialis prouisio: & quia de essentia istius feudi est, ut registretur in quaternionibus Curia Regis, ut in constit. honorem, & registratio fuit introducta ad sciendum, qui sint Regis uassalli, ut [Frecc. quis dicatur Baro, nu. 3. Cumia in cap. si aliquem, in uerb. in capite, nu. 5.] ideò subfeudatarius possidēs hoc feudum mixtum, iudicandus erit vt Regis uassallus; & secundùm leges Regni tam circa successionem, quàm alienationem, & alia [Frecc. auctor. 39. num. 5. & de feudis regalibus, num. 14.] & successio istius feudi quaternati regulatur secundùm constitutionem Regni ut de successioneibus, ut glos. & Isern. in d. constit. ibi Afflict. in 1. notab. Luc. de Penn. in l. 1. col. 8. de impon. lucrat. descrip. Camer. in cap. Imperialem fol. 69. lit. N. & seq. & ita iudicatum testatur Consiliar. de Georg. in §. huius autem generis cap. 9.] Se-

Secundò, in hoc feudo mixto seruatur etiam const. cōstitutio- nem, vt liceat iure proprio reuo- care; & requiritur specialis licen- tia, vt [Afflic. decis. 243. de Pon- te de assensib. Regijs, §. 2. nu. 25. & faciunt notata per Frecc. lib. 2. quæst. 34.]

Tertio possidens hoc feudum quaternatū secundū quid, quia Regis dicitur vassallus, & in eo habet locū iura Regni; datur etiā à Rege maiori feudatario baiu- lus, vt latè [Frec. auct. 39. nu. 5.]

Quartò, quia de essentia istius feudi est: vt teneatur ab vtroque, tam à Rege, quàm etiam à Baro- ne; ideò in alienatione assensus vtriusq; est necessarius: dū enim de interesse pluriū tractatur, om- nium consensus est necessarius, [l. fin. C. de auct. præst. l. in conce- dendo. ff. de aq. plu. arc. ita Iser. in c. Imperialē, nu. 9. ibi Camer. fol. 68. lit. N. & seq. Ann. num. 196. & seq. D. de Franch. decis. 154.]

Quintò hinc est, quòd subfeu- datarius non poterit feudum Ba- roni refutare sine licentia Regis, [vt Iser. in d. c. Imperialem, n. 10. & seq. Camer. fol. 73. lit. O. Frecc. differ. 3. in tit. differen. feudi qua- ternati, & de tabula.]

Sextò hoc feudum in casum caducitatis ob lineam finitā, vel ex delicto Regi aperitur, secundū [glo. in const. post mortem. Iser. de pac. tenen. in verb. heredes nu. 4. Frec. auct. 29. nu. 2. licet secun-

dūm Camer. fol. 69. & 70.] Regi aperiat quoad collationem tā- tum; & in hoc est etiam differen- tia inter constit. post mortem, & Capitulum Papæ Honorij, vt est notatum supra in principio.

Septimò dominus directus nō potest alienare feudum quater- natum secundū quid, sine con- sensu vtilis Domini, & de intelle- ctu constitutionis post mortem, & an sit correctum, & sublatum per Capitula Papæ Honorij, & multa latissimè in materia vide [doctis. Regentē de Constatio l. 1. C. de iure fisci lib. 10. num. 36. cū seq.] & latissimè supr. n. 113.

135 Haftenus de feudo quater- nato secundū quid. Sed quia, diximus supra, quòd duplex sit feudum quaternatum; aliud prop- riè, & verè quaternatum; aliud præsumptiuè quaternatum, iam demonstratum est, quæ dicantur feuda verè quaternata; restat vi- dere de feudo quaternato præ- sumptiuo, & in hoc reminisci de- bemus, quod feuda origine exie- runt à patrimonio Regū [§. opti- mum, in auth. de exhib. reis, Iser. de his, qui feud. dar. poss. nu. 10. in fi.] & propterea sequitur, quòd omnia feuda in Regno, aperto iu- re dicuntur in dominio Regis, vt probatur in [constit. Regni si du- bitatio, vbi glos. & Iser.] & ideò si in Regno esset repertū aliquod feudum non descriptum in qua- ternationibus, & non constaret à

O 3 quo

quo tenetur, præsumitur à Rege teneri; & feudum quaternatum præsumptiuum nuncupabitur, vt [Ifern. de his, qui feud. dar. poss. num. 13. & ibi Addentes latius Camer. in cap. Imperialem, fol. 69. lit. N. & seq. Afflict. in §. illud nu. 30. de prohib. feud. alien. per Feder. 7 & de hoc feudo præsumptiuè quaternato iudicatur secundum leges Regni, tam circa successionem, quam circa alienationem, prout de feudo verè, & propriè quaternato, vt benè Camer. loco citato.

Declaratur tamen prædicta, procedere si feudum esset reperi- tum extra Baroniam: nam si adesset in territorio Baronis, non quaternatum, sed planum, & de tabula præsumeretur; est de mēte [Iser. de contr. feud. apud pares. nu. 12. sequitur Regens de Ponte lect. 1. num. 67. & seq. & illud, quod dicit Ifern. de contr. inter masc. & fœm.] quòd Barone possidente quidquid est infra fines feudi, præsumitur feudale, intelligi debet de feudo plano, & de tabula, & non de quaternato.

136 Sequitur iuxta ordinem propositum videre de feudo plano, & de tabula: & dicitur illud, quod tenetur à Barone, non tamen registratum in quaternionibus Curia, vt docet [Ifern. de controu. feud. apud pares, nu. 10. Capyc. in sua inuestitura, in verb.

planum, Regens de Ponte lect. 1. num. 60. & seq. potest feudum haberi nedum à Rege, sed etiam à valuasoribus, cap. 1. quis dicatur Dux. cap. 1. de nat. feud. cap. 1. de feudo Marchia] feuda enim quæ a Barone recognoscuntur, dicta sunt plana, ad differentiam castrorum, quæ posita sunt in montibus pro Regni defensione; probatur in constit. post mortem, ibi siuè sit castrum, siuè terra plana; & oculis cernimus castra, vt plurimum posita esse in montibus: & lex adaptatur ad ea, quæ frequentius accidunt [l. nam ad ea. ff. de leg.] Dicuntur de tabula, quia concedi solent pro redditibus panis, & carnis, pro viuere Domini, secundum [glos. in constit. vt de successione, in princip. Camer. in d. cap. Imperialem, fol. 37. lit. N. quem sequitur Cumia in cap. si aliquè, in verb. in capite, num. 32.] & illud verbum de tabula, secundum vulgare dictum sumitur pro mēsa [iuxta cap. quando il secondo, 44. dist.] vel dicuntur de tabula, quia non sunt scripta in quaternionibus Regijs, sed in tabula, siuè inuentario Baronis; secundum intelligentiam [Iason. in prælud. feud. nu. 27. Consiliar. de Georg. in §. fin. ex quib. caus. feud. amitt. cap. 3. num. 11. & seq. Hieronym. de Rosis in suo cons. inserto inter decis. Viuij post decis. 225.]

Ista feuda plana, & de tabula

con-

constitui solent in parvis territorijs : & ideò dicuntur feuda minima , secundùm [Luc. de Penn. in l. quicumque col. 3. de omn. agr. deser. & in l. agros, col. 2. de fund. limit. cum quo conuenit etiam Camer. in c. Imperialem, fol. 72. lit. K.] Sed hoc est regulariter, nam quandoque etiam feuda magni redditus possunt teneri à Barone [Frecc. auctor. 29. nu. 2. in fin. Dominus de Pont. lect. 14. nu. 19. Ann. cons. 51. 7]

137 Solent quandoque appellari feuda rustica, iuxta [glos. 1. in cōstit. vt de successionib. Afflic. decis. 243. nu. 1. & decis. 255. & ibi Vrsill. in §. illud, num. 11. de prohib. feud. alien. per Feder.] ad differentiam feudorum nobilium, quæ à Rege tenentur : feuda enim quaternata ad Regis collationem pariunt paradoxium, siuè nobilitatem, vt [Isern. in cap. 1. num. 4. quis dicatur Dux, in cap. 1. nu. 10. in fin. de his qui feud. dar. poss. & ideo Frecc. auctor. 5. nu. 7.] tenet penes Regem nō posse dari feudum planum, & de tabula, sed omne feudum esse nobile, quod tamen intelligendum est, vt supra declarauimus.

Tertiò quandoque feuda ista appellantur à Baronibus solita concedi, vt habetur in [constit. constitutionem in fin. ibi Afflic. num. 67. & decis. 305. Isern. de his qui feud. dar. poss. nu. 8.]

Quartò, ista feuda plana, & de

tabula etiam dici possunt atenasia, iuxta [glos. in princ. in const. vt de successionib. Afflic. decis. 243. vbi Vrsill. cum alijs supra allegatis, Frecc. de feudo plano nu. 2.] & tantum est dicere atenasia, quantū mansū de iure cōmuni feudorum, secundùm Camer. in cap. Imperialem, fol. 37. lit. N.] licet atenasia aliquando ponantur pro bonis feudo reddititijs, & vtroq; modo teneri possunt.

Tandem, aperto vocabulo Regni, dicuntur excadentialia, vt in dicta [constit. constitutionem; & ita nominantur à cadendo, secundùm expositionem [glos. in eade constit. quia excidunt, & aperiuntur Baroni, vt [Paris de Put. de reintegrat. feud. fol. 2. & fol. 15. num. 6. Luc. de Penna de impon. lucrat. descript. l. 1. col. 3. vers. sed quid.]

138 Sed pulchrum est querere An bona excadentialia, & sterilia feudi differant, vel habeant vnā, eandemque naturam [Frecc. auctor. 19. in princ.] videtur esse in opinione; quòd tantum sit dicere excadentialia, quantum sterilia. [Contra Frecc. tenet Ann. cons. 51. nu. 3. Francisc. de Amicis in cap. 1. de his qui feud. dar. poss. fo. 45. incipiente in hoc discursu.] Veritas est, quòd bona excadentialia, & sterilia differunt specie, cum bona excadentialia dicantur solita à Barone concedi sub con-

consuetudo seruitio: vt in constit. constitutionem, vbi Afflict. num. 67. & possunt esse tam sterilia, quàm fertilia, vt etiam consentit [Frecc. auctor. 29. num. 2. in fin. D. de Ponte lect. 14. nu. 19.] Sed bona sterilia dicuntur feudi demanialia, à Baronibus permissa, concedi ad meliorandum, ex registro Imperatoris Federici [Iser. in cap. 1. in fin. an ille qui interfecit fratrem, & de capit. Conradi nu. 8. & Frecc. auctor. 19.] non deliberato consilio, sed cursim, & aliud agens in mēte loquutus fuit, nec est credendū feudistam maximum, & tantæ auctoritatis ignorasse differentiam inter ex cadētia, & sterilia feudi; & proinde male tam verbis contumeliosis reprehenditur ab [Anna in d. suo conf. 11. nn. 3.]

- 139 Difficultas est magna circa cognitionem istius feudi plani, & de tabula, qualiter formetur, & in esse deducatur. Nam Frecc. fecit amplum tractatum de subfeudis: & nihilominus nobis incognitū reliquit quomodo feudum istud constituatur. Ego credo, quòd duobus modis possit subfeudum formari: vno modo quando constat de prima cōcessionē valida facta mediante Regio assensu: nam licet postea statim Baroni acquiratur: poterit de nouo cōcedi per Baronem absq; alia solemnitate; probatur [in c. 2. de feud. ita etiam Isern. in cap.

1. circa finem, de cleric. qui inuestituram fecit, Afflict. in const. constitutionem. nu. 67. & decif. 305. Regens de Ponte lect. 3. nu. 39. & seq. Dominus de Curt. in suo diuersorio feudali, fol. mihi 14. incip. videndum est, num. 36. & seq. & Regēs Lanarius patruus meus in hoc Capitulo num. 100. & seq.]

Neque obstat contradictio [Camer. in cap. Imperialem, fol. 69. colum. 2. & fol. 73. litera K. & sequen.] dicentis, quòd si fiat concessio cum Regio assensu, assensus quaternabit feudum, & potius quaternatum secundum quid, quam feudum planum, & de tabula esset dicendum. Nam respondetur, quòd non omnis assensus quaternat feudum, sed tantum ille assensus, qui habet vim dispensationis, & nouæ inuestituræ, vt plene est demonstratum supra de feudo quaternato secundum quid, & Camerario obstat [text. in d. cap. 2. de feud. & communis conclusio Doctorum, vt Benè Regens de Ponte in §. 2. de Regijs assensibus, & lect. 1. nu. 94. & seq.]

Secundo modo posset constitui feudum planum, & de tabula, quoties Barones consueuerunt illud concedere, & de eo disponere, prout de re solita infeudari: nam per duas concessionē cum cursu triginta annorum introducitur cōsuetudo infeu-

feudandi, secundum [Iacob. de Bel. Ifern. & ceteros in cap. 1. de his qui feud. dar. poss. Afflict. in. constit. constitutionem, num. 62. & decis. 305. cum alijs supra allegatis.]

Et licet ex duabus concessionibus cum cursu triginta annorum sit præscripta consuetudo infeudandi in peritorio, quo vero ad possessorium sufficit vnica tantum concessio sine alio tempore triginta annorum, ut Barones constituentur in possessione subinfeudandi, ut tenet [Ifern. in d. cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. Afflict. in cap. 1. num. 5. 1. de controu. feud. apud pares. Regens de Ponte lect. 6. in principio, & tandem Camer. in cap. Imperialem, fol. 72. lit. K.]

Sed prædictis videtur obstare doctrina [Ifern. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. num. 5.] vbi tenet, quod ex vnica concessione tantum cum cursu triginta
140 annorum dicitur introducta consuetudo infeudandi; & nihilominus de essentia consuetudinis est necessaria actuum frequentia, ut saltem bis sit facta concessio, ex [l. 3. C. de episcop. aud. ita Abb. & DD. in cap. fin. de consuet. & hoc tenent communiter Doctores Iacob. de Belu. Bal. Aluar. & ceteri in d. cap. 1. de his, qui feud. dar. poss.]

141 Nihilominus opinio Iser. est verissima, ut per vnica tantum

concessionem, cum lapsu triginta annorum, res demanialis fiat excadentialis, & Baro acquirat ius conferendi, & alienandi, prout de feudo plano, & de tabula, non ex vi consuetudinis, quæ requirit actuum frequentiam, sed in vim præscriptionis, in qua sufficit vnicus actus, ita docet [Ifern. in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, nu. 36. circa med. de prohib. feud. alien. per Feder.] & eius opinio probatur aperte: nam consuetudo respicit ius vniuersitatis, & non ius singulare certæ personæ: & in hoc differt consuetudo à præscriptione [l. venditor. §. si constat. ff. com. prædiorum, Abb. & DD. in cap. fin. de consuet.] Si ergo Baro acquirit ius concedendi certum feudum, & assentiendi prout de feudo plano, & de tabula, dicitur illud ius ei quæsitum, non in vim consuetudinis, sed præscriptionis: quoniam in iuribus per vnicum actum affirmatiuum acquiritur quasi possessio, ut tenet [Bart. in l. 1. §. hoc interdicto, num. 1. ff. de itin. actuque priuat. sequitur Abb. in cap. cum Ecclesia, nu. 22. vbi alij de caus. poss. & propriet. cum ceteris cumulatis per Ann. sing. 96.]

Et quod in præsentī casu tractetur de iurium, & non rerum, præscriptione, patet manifestè, nam siue res dicatur demanialis, siue excadentialis, utroque casu dominium vtile feudi est penes Ba-

Baronem, & quod suum est amplius suum effici non potest [l. cum res. C. de contrah. empt.] & tantò magis, quoniam subfeudum est in posse subfeudatarij, & non Baronis. Verùm ex cursu temporis triginta annorum cum vnica collatione mutatur rei conditio, & demaniale fit excadentiale, & consequenter Baro acquirit ius conferendi, & assentiendi, prout de feudo plano, & de tabula, vt [l. ser. in cap. 1. num. 4. in fin. de his, qui feud. dar. poss.] put è cōtra feudum planum, & de tabula fit quaternatum per lapsum triginta annorum, mediante vnica collatione feudi à Rege facta, prout de feudo quaternato, vt firmat [l. ser. de contr. feud. apud pares term. num. 12.] & sic per vnicam feudi concessionem acquirit Baro ius conferendi, & assentiendi, à quo tempore incipit currere præscriptio triginta annorum, iuxta [glos. in l. seruitutes, la seconda, ff. de seruit.]

- 142 Verùm quia sine possessione non potest dari præscriptio [l. sine possessione. ff. de vsucap.] & quasi possessio in iuribus non potest acquiri sine scientia, & patētia aduersarij, contra quem præscribitur [l. quoties. ff. de seruit.] ideò vt Baro præscribere possit iura prædicta, est necessaria scientia Regis, contra quem Baro præscribit, ex [l. 2. C. de seruit. vbi gl. Bar. & alij : & hoc etiam fatetur

l. ser. in cap. Imperialem. §. præterea Ducatus, num. 37. & 38. de prohib. feud. alien. per Feder. vbi Addentes in verb. sciente, ita etiā docet Peritissimus. Regens de Tapia meus dominus Marchio Belmontis in sua compendiosa decis. Ital. 2. artic. 5. num. 368. & sequen.]

- 143 Sed quia Rex noster iustissimus, est absens a Regno, an sufficiat scientia officialium, & præsentia Proregis.

Et quod sufficiat scientia Officialium tenet [Bar. l. si publicanus. §. fin. num. 1. & 2. ff. de publ. & vectig. cum cæteris cumulatis per Tiraq. de nobilit. cap. 14. nu. 3. & seq. Sed contrariam opinionem affirmat idem Bart. in l. 1. §. denique. ff. de aq. plu. arcend. & ita decisum in S. C. testatur Capyc. decis. 57.]

Sed quod sit necessaria scientia Regis, & non sufficiat scientia eius Officialium, patet alia ratione: nam illorum Officialium requiritur scientia, qui possint actum perficere, secundum [Salic. in l. 2. num. 5. C. nou. vectig. imp. non poss. Couar. de præscr. 2. par. in princ. num. 8. vers. primum enim, & circa finem.] Et quia in Regno nullus potest dare feudum nisi Rex, ut plenè supra est demonstratum; Imò Prorex non potest dare feudum, nec etiā præsumptiuè, ut [Camer. in cap. Imperialem fol. 8. liter. G. & seq.]

& in

& in puncto, quod non sufficit
 præsentia Proregis, vide latissimè
 [Bambac. in suis commentarijs
 in cap. si quis per triginta q. 10.
 nu. 71. & Vinc. de Ann. sing. 194.
 ubi refert ita iudicatum, & nouis-
 simè Garf. Mastrillum de magistr.
 lib. 5. cap. 6. nu. 184.] & sic non
 144 posset assentire, ut res demania-
 lis fieret excadentialis, quia esset
 feudum constituere: & ideò non
 potest Baro acquirere ius confe-
 rendi feudū, & assentiendi, prout
 de feudo plano; & de tabula, dum
 Rex est absens à Regno, & impe-
 dimentum istud cessabat tempo-
 re Andr. de Isern. ex eo, quia Re-
 ges erant præsentes in Regno.

Verum quia in præscriptione
 tanti tēporis, de quo non sit me-
 moria hominum in contrarium,
 præsumitur scientia, & patientia
 illius, contra quem præscribitur,
 iuxta [glos. in l. 1. §. ductus aquæ.
 ff. de aqu. quotid. & æstiu. quam
 sequitur Camer. loco citato, Ti-
 raq. de nobilit. cap. 14. & latius
 Osasc. Pedem. decif. 101. nu. 19.
 & seq.] quia exclusa omni præs-
 criptione, non videtur exclusæ
 immemorialis latissimè, qui om-
 nes cumulat more solito [Do-
 ctissimus Regens Valenzuela
 meus Dominus conf. 20. nu. 48.
 qui ob eius qualitates redditur
 incomparabilis, & singularis.]
 145 ideò ut ex præscriptione for-
 metur hoc feudum planum, &
 de tabula, non sufficit vnica col-

latio cum tempore triginta an-
 norū, dum Rex est absens à Re-
 gno; sed requiritur præscriptio
 immemorabilis. Et hæc omnia
 sunt notāda vti noua, & hucusq;
 non considerata. Et hæc forsan-
 mente agirauit hic num. 98. Pa-
 truus meus: verbis tamen non
 expressis.

Et vltra præsdicta ad consti-
 tuendum hoc feudum, est etiam
 necessaria bona fides Baronis cre-
 dentis sibi licere de feudo dispo-
 nere: ut de plano, & de tabula,
 sine qua feudum præscribi non
 potest, secundum [Iacobum de
 Belu. Lauden. & alios in §. si quis
 per. 30. si de feud. defunct. milit.
 ubi Afflict. in 1. notab. Tiraq. de
 iur. primogen. cap. 30. num. 7. ita
 etiam affirmat Iser. in §. præterea
 Ducatus, num. 37. ibi Camer. fol.
 108. lit. G. de prohib. feud. alien.
 per Feder.] & quod in præscrip-
 tione istius feudi plani, & de
 tabula, inter alia requisita debeat
 adesse bona fides: tenet expressè
 [Regens de Curte in diuersorio
 feudali fol. mihi 14. incipiente,
 Videndum est modo, nu. 36.]

146 Habita igitur plena cognitio-
 ne feudorū quaternatorum, nec
 non eorum, quæ plana, & de ta-
 bula dicuntur, quoniam feudum
 dicitur Vniuersitas quædam apta
 continere nedum membra feu-
 dalia, sed etiam censualia, & em-
 phyteotica feudo redditicia, iuxta
 cap. 1. §. profectò, quid iuris sit,

Ca-

Camer. in cap. Imperialem, fol. 39. lit. E & seq. & fol. 40. liter. V. Frecc. auctor. 5. num. 19. Napod. in quib. reb. habeat locum quarta, num. 14.] sequitur videre, in quo res feudo reddititia differat à subfeudo Baronis. Sed omissis pro nunc differentiis; videamus primò quot modis possit dici res feudo reddititia.

- 147 Potest constitui res feudo reddititia multis modis; Et primò quoties cum assensu Domini alienatur feudū sub natura burgenatica censuali, siue ad libellum, iuxta [§. profectò, quid iuris sit. Camer. in cap. Imperialem fol. 39. lit. A. & seq. Regens de Ponte conf. 13. & Napod. loco citato, dicitur res feudo reddititia.]

Secundò fit res feudo reddititia, si in erectione feudi Dominus simul cum feudo concedit alia bona censualia, siue emphyteotica, ut feudo cor respondeant de annuo redditu; vnde feudum dicitur quodam vniuersū, quod potest continere suas partes, nedum feudales: sed etiam allodialles, ut est dictum supra, & sequitur [Freccia auctor. 29. num. 6. Francisc. de Amicis, de his, qui feud. dar. poss. fol. mihi 44. incipiente Domini, Regens de Pont. de potest. Proreg. in tit. de elect. official. §. 4. nu. 20.]

Tertiò dicitur res feudo reddititia, dum Baro rem feudi demanialem, sed sterilem, conce-

dit ad certam partem fructuum ex licentia Registri Imperatoris Federici, cuius meminit [Isern. in cap. 1. in fin. an ille, qui interf. fratrem Dom. sui, & de Cap. Conrad. num. 8. & in constit. constitutionem, in verb. minuendis, ibi Afflict. nu. 13. & 66. Ann. ibi nu. 64. & 73. Camer. in cap. Imperialem, fol. 4. l. p. Frecc. auctor. 19. & latissimè Dom. de Pont. de elect. official. §. 4.]

- 148 Sed quoniam in dies Barones Regni solent concedere sterilia feudi auctoritate dicti registri Imperatoris: videamus in quantum se extendat potestas registri, & an & quando valeant Barones facere huiusmodi concessionem feudorum sub prætenu sterilitatis.

Verum quia supra de feudo plano, & de tabula demonstraui- mus demanialia feudi sterilia, specie differre à bonis excadentialibus; restat videre ad ornatū Registri, & ad ipsius intelligentiam de sequentibus alijs questionibus.

Primo an Baro valeat concedere sterilia feudi sub natura burgenatica.

Secundò an possit redditus constitui nedum sub certa portione fructuum, sed etiam in pecunia.

Tertio an bona sterilia feudi fructuosa effecta, & ad Baronem reuersa, possint iterum concedi sine debita solemnitate.

Quar-

Quartò, An Registrum Imperatoris se extendat etiam ad iura inutilia feudi.

Vltimò, An credatur Baroni afferenti bona demanialia feudi esse sterilia, & consequenter alienabilia absque alia probatione.

249 Quoad primam quæstionē, quòd Baro possit sterilia feudi concedere in allodium sub natura emphyteotica, tenet [Frecc. auctor. 19. Camer. in cap. Imperialem, fol. 15. lit. A. limit. 2. Afflict. decis. 129. in 2. & 5. dubijs, & plenius Regens de Ponte loco citato de elect. official. §. 4. num. 4. 9. & seq.]

Sed ego valdè dubito contra istos Venerandos Patres, vt feudi sterilia Baro concedat tantum in feudum, & non in allodium: & pro resolutione difficultatis esset recurrendum ad verba dicti Registri, quod non habemus, sed conseruari in Regno Siciliæ testantur [Addentes ad Isern. in d. cap. 1. an ille qui interf. in fin. sequitur Frecc. auctor. 19. & Afflic. in constit. constitutionem num. 13. & 66.]

250 Verba autem registri recensentur ab [Iser. de Capit. Conrad. num. 8. & in constit. constitutionem, in verb. minuendis] in quibus locis dicit, posse feudatarios res parum vtilis feudi locare, vt plantentur, & certa portio fructuum reddatur Domino, non in pecunia. Si ergo Baro tantum lo-

cat feudi sterilia, quomodo potest inferri, quòd possit concedere sub natura burgenfatica in emphyteusim, dum per contractum locationis, non solum non mutatur rei conditio, sed nec etiam in recipientem transfertur dominium, siue possessio rei locatæ [l. non solet. ff. locat. l. officium. ff. de rei vend. §. possidere, Instit. de interd.] etiam si esset locatio ad longum tempus, siue in perpetuum; adhuc non mutatur natura rei [l. 1. & l. fin. ff. si ag. vestig. l. viam. C. locati.]

Amplius dum Registrum permittit Baroni, vt possit feudi sterilia locare, intelligi debet in feudum, & non in allodium, vt probatur in constit. constitutionem, ibi ex cadentias locare: quod verbum locare exponunt ibi [glo. & DD. in feudum dare.]

Est tamen verum, quòd [Iser. in cap. 1. in fin. an ille qui interf. fratr. dom. sui] relato dicto registro, dicit, quòd Baro possit sterilia feudi concedere, vt plantentur, & communiter Doctores vtuntur hoc verbo concedere, ad mentē registri prædicti, prout [Afflict. in constit. constitutionē, num. 66. & in decis. 129. in fin. Camer. in cap. Imperialem, fol. 4. lit. I. Frecc. auct. 19. Ann. in constit. constitutionem, num. 64. & 73. Regens de Ponte d. §. 4. num. 2. & seq. & nouissimè Præsidens de Franch. decis. 561.]

P

Sed

Sed nec etiam benè concludunt præcitati Doctores, quòd sub verbo concessionis, sit tributa Baroni facultas concedendi in allodium: Quoniam, licet verbum concedere sit generale, 151 aptum comprehendere tam dominij, quàm vsus translationem, iuxta [l. fin, vbi Barto. ff. de donat. Alex. consi. 7. num. 14. lib. 7.] nihilominus verbum, concedere interpretationem recepit à natura rei, de qua agitur, non mutata illius conditione, vt docet [Alber. in suo dictionario, in verbo concedi: & in terminis loquitur D. Francisc. de Amicis de his, qui feud. fol. mihi 59. nu. 1. incip. Sumus modo.]

152 Et licet [tex. in cap. feudum, ea lege, si de feud. defunct. militi & in cap. 1. de feud. non habente propriam feudi naturam, probet, quòd concessio feudi cum pacto vt vassallus possit alteri dare, intelligatur in allodium, & non in feudum: hoc est, vt verba concessionis aliquid operentur; nam dum vassallus de iure communi poterat subinfeudare, iuxta [cap. primum. §. similiter, de leg. Conrad. cap. 1. §. si verò, qualiter olim poter. feud. alien.] vt verba concessionis aliquid operentur, intelligi debent, vt possit concedere in allodium, vt benè declarant [Iacob. de Belu. Bald. Aluar. & cæteri in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat.]

Sed quia in Regno est prohibita subinfeudatio, & Baro potest tantum excadentias locare, vt in constitut. constitutionem, & ibi. HERN. in verbo Iure proprio, & de Cap. Conrad. num. 7.] sequitur, quòd facta inuestitura cum pacto, vt possit feudum alijs dare, intelligitur per feudum, & non in allodium, vt optime explicat [HERN. in dict. cap. primo, de feud. non habent. num. 4. latius Camer. in cap. Imperialem, fol. 29. lit. M. & seq.]

Præterea [textus in dicto cap. feudum ea lege, & in cap. primo, de feud. non habente propriam, feudi natur.] sunt intelligendi de prima infeudatione tantum, & non extendendi ad alios casus, vt probat [Rosental. de feud. cap. 9. concl. 38. num. 6. & seq. & concl. 41. nu. 22. & seq.]

Et idè [HERN. in cap. Imperialem num. 11. & ibi Aluarot. num. 15.] & alij affirmant, quod data licentia vassallo, vt possit feudum alienare, siue concedere, intelligi debet de vili dominio feudi, & non de directo, de quo non fuit cogitatum: & proinde concessa licentia Baroni, vt possit sterilia feudi concedere ex licentia dicti registri, intelligi debet per feudum, & non in allodium secundum propriam rei naturam, & non mutata illius conditione, vt tenet [Camerarius in cap. Imperialem fol. 37.]

fol. 37. liter. I. & fol. 40. liter. K.] Tantò magis quoniam licentia dicti registri est dispensatio quædam, quæ strictè debet intelligi, ut probat [Anna de vassall. de crep. ætat. numer. 71. & 73.] membra enim debent sequi naturam sui capitis, [cap. non debet, 12. distinct. cap. cum non liceat, de præscript.] & turpis dicitur pars, quæ suo non congruit vniuerso, capit. fin. de spon. duorum.

154 Neque dicatur, quòd etiam iure communi inspecto de generali consuetudine sit permillum feudatario, ut possit feudi sterilia concedere in emphyteusim, ut testatur [Curtius de feud. quarta par. numer. 91 in fine.] Nam hoc dicitur in Regno correctum, dum Baronibus est prohibitum feudi demanialia alienare, & permillum tantum excadentias locare, ut in [constit. constitutionem, ut benè etiam aduertit [Regens de Ponte de electione officialium. §. 4. in principio.] & ideò in Regno fuit necessaria noua licentia Baronibus data ex dicto Registro Imperatoris: cuius prouisio fuisset frustratoria, si hoc idem esset eis permillum de iure communi feudorum, ut est [textus l. 2. C. quibus non ob. long. temp. præscript. l. si quidem. Cod. de præd. minorum.]

155 Dictum uerò Napodani est

uerissimum, in quibus rebus habeat locum quarta, num. 14.] ut res feudo redditicia sit burgenfatica, & redditus feudalisis; sed loquitur in casu satis diuerso, iuxta capit. profectò quid iuris sit, quando cum assensu Domini alienatur feudum sub natura allodiali ad censum, siuè ad libellum, ut benè etiam explicat [Loffredus in cap. 1. de controu. feud. apud pares termin. fol. mihi 28.] & auctoritate Napodani Doctores nostri de Regno lapsi sunt in errorem, affirmantes ex licentia Registri posse Barones sterilia feudi concedere in allodium sub natura emphyteotica, quòd iurè cautum minimè reperitur, qui per multa media uidetur inclinare in mea opinione [doctissimus Regens Tapia in decisio. 9. Sac. Consilij num. 2. 9. & 12.] ad quem quando casus acciderit pro ueritate, & eius auctoritate est recurrendum.

156 Offertur secunda quæstio in ordine, An bona feudi sterilia possint locari, nedum ad certam partem fructuum, sed etiam ad ad redditum in pecunia, & iam demonstratum est supra in quæstione præcedenti in Regno non reperiri Registrum Imperatoris Federici, cuius auctoritate conceduntur feudi sterilia, & proinde recurrèdum est ad uerba DD. & præsertim Andr. de Isern. feudorum patris, dum uerba registri recen-

P 2 set:

set: & prima facie videtur dicendum posse Barones concedere sterilia etiam ad redditum in pecunia.

Probat auctoritate [Hern. in constit. constitutionem, in verbo minuendis, dicentis, quod feudatarius possit res parum utiles de demanio feudi locare, ut plantentur, & portio fructuum reddatur domino in pecunia, non tam modica, ut praelumi possit fraus: ergo patet posse fieri steriliū concessiones etiam ad redditum in pecunia.

Secundo, etiam si verba dicti registri expresse dicerent, quod fiat concessio sub certa portione fructuum; adhuc posset constitui redditus in pecunia. Probat in constit. Regni auctoritatem, ubi idem Imperator Federicus tribuit licentiam concedendi demanialia Curiae ad certam portionem fructuum, & ibi Afflict. num. tertio intelligit dictam constitutionem, ut possit fieri concessio etiam ad redditum in pecunia.

Tertio hoc idem fatetur Dominus Freccia auctoritate 19. quem refert, & sequitur Ioseph Cumia in repetitione cap. si aliquem, in verbo in capite, numer. 24. & sequen. & similiter Consiliarius de Anna in suo consilio 51.]

Ultimò affertur decisio Sacri Regij Consilij Præsid. de Franch.

decis. 561. ubi refert possessores bonorum steriliū fuisse per Sacrum Consilium absolutos, non obstante prætensa nullitate contractus: ex eo, quia locatio facta erat in pecunia, & non ad certam portionem fructuum.

Ex aduerso validiores urgent rationes. Et primò dum HERNIA huius registri meminit in [capit. primo, in fine, an ille, qui interfecit fratrem domini sui, & de Capit. Conrad. numero octauo] apertis verbis tenet, quod res parum utiles feudi locentur sub certâ portione fructuum, & non in pecunia, & cum HERNIA conueniunt communiter [Doctores Paris de Puteo in suo tractatu de reintegratione feudi, folio mihi quarto, in capitulo incipiente Aliqua verba, num. nono, & decimo, Afflict. in constit. constitutionem, numer. 13. & 66. Cypicius in sua inuestitura in uerbo feudorum alienationes, quarta limit. Camerarius in capit. Imperialem, fol. quarto. liter. P.] Vnde dum omnes isti concludunt res parum utiles feudi posse cōcedi ad portionem fructuum, & non in pecunia; ex licentia dicti registri, ipsius forma diligenter seruari debet [l. diligenter. ff. mandati, cap. prudentiam, de offic. deleg.]

Secundò locatio ad certam partem fructuum est satis diuersa, &

sa, & separata à locatione sub redditu in pecunia., vt probat [text. in l. si merces, §. vis maior, vbi Doctores ff. locati] nam portio fructuum non iure locationis, sed quasi societatis iure debetur, & separatorum separata ratio reddi debet [l. inter stipulantem, §. sacram, ff. de verbor. oblig.]

Tertio, licentia dicti Registri est fundata in augmento feudi, vt res steriles ad culturam reducantur, ex qua cultura, vt experientia docet, in dies fructus augentur, quod non est in redditu in pecunia: vnde meritò est permessa locatio ad portionem fructuum, & non in pecunia, vt bene considerat [Anna in repet. de vassallo decrep. ætat. num. 64. & sequen.]

Quartò, dum feudatario est interdicta alienatio demanialiū feudi, & permessa locatio fructuum, ex Registro Imperatoris, ista licentia dicitur dispensatio quædam, & proinde strictè est intelligenda, & non extendenda de casu ad casum; vt probat [Anna loco cit. & Camer. in cap. Imperialem fol. 5. lit. L. & probatur etiam in l. pupillorum. §. si prætor, vbi Alber. Bald. & cæteri, ff. de reb. eor.] & quòd non possit fieri locatio in pecunia, dum est permessa ad certam partem fructuum, est [tex. vbi glos. Luc. de Penn. & cæteri in l. Domini præ-

diorum, C. de agric. & cens.] & in hac opinione resideo; & sic fuit decisum per Sacrum Consilium, me patrocinate in causa Illust. Principis Ottaiani cū Vniuersitate, & particularibus; licere ipsi Principi facere concessiones ad certam partem fructuum, non autem in pecunia, in banca Carbonis.

His sic formatis, non obstant in contrarium allegata. Et primò non obstat auctoritas [Isern. in d. constit. constitutionem, in verb. minuendis, vbi litera est corrupta, vt dicit Dominus de Franch. decis. 561. num. 3.] & patet manifestè: nam dum Isern. in alijs locis loquitur de eodem registro, vt in [cap. 1. in fin. an. ille, qui interf. fratrem dom. sui, & in cap. 1. num. 8. de Capit. Conrad.] semper fatetur, quòd res parum vtilis feudi locentur ad certam partem fructuum, & non in pecunia.

Secundò corrui auctoritas Afflict. in constit. auctoritatem, dū dicit posse recedi à forma mandati; dum illud, quod fit, est vicinum mandato: Nam, vt supra est demonstratum, locare ad certam partem fructuum, & in pecunia non sunt proxima, & vicina, sed diuersa, & separata.

Ad Frecc. auctoritatem 19. & sequaciū responderetur, quòd contra ipsum tenet [Ann. de vass. decrep. ætat. nu. 61. & seq.] & mouetur

tur ualidioribus rationibus: nam dum est permissum Baroni locare res parum utiles feudi ad certam partem fructuum: ex iuris dispositione, censetur prohibita locatio in pecunia, ut probat duo iura satis aperta [l. si merces. §. vis maior. ff. locati, & tex. in l. Domini prædiorum. C. de agric. & cels.] obstant etiã regulæ dispensationis, ut non fiat extensio de casu ad casum, ut plene est demonstratum supra.

157 Ad ultimum argumentum facilis est responsio: nam in decisione de Franch. 561. præsupponitur in facto fuisse factã concessionem ad certam partem fructuum concedentem, & territorio proportionatam. Et licet esset etiam redditus constitutus in pecunia, ille redditus erat ultra debitum affictus, & non considerabilis; tanto magis quoniam territoria concessa erant meliorata, & fructuosa effecta, sumptibus, & laboribus possessorum, & durum erat, quòd meliorationes cederet in beneficium concedentis, & cum aliena iactura locupletari, & possessores decepti remanerent auctoritate Registri Imperatoris [argum. tex. in d. constit. auctoritatem, & probatur in l. si C. de alluion.]

158 Absoluta quæstione prædicta, sequitur tertia in ordine, An bona sterilia fructuosa effecta, & ad Baronem reuerla, possint ite-

rum concedi sine debita solemnitate. Et pro parte affirmatiua probat [tex. in l. pater, §. quindecim. ff. de leg. 3.] ubi si res prohibita alienari, semel legitime est alienata, semper durat alienabilis; Et pro hac opinione videtur assentire [Reges de Curte in suo diuersorio feudali, in cap. incip. videndum fol. mihi 15. num. 57. & 58. Garzia Mastr. decis. 99. & Alf. coll. 492.]

Secundò patet: nam si est facta alienatio rei demanialis cum assensu Domini, ut teneatur in capite, & immediate à Barone, si contingit feudum ad Baronem deuolui, poterit iterum concedere sine alio assensu, ut res exca-dentialis, & solita à Barone concedi: Probatur in [cap. 2. de feu. Iser. in cap. 1. circa fin. de cleric. qui inuestituram facit, Afflict. in constit. constitutionem, nu. 62. & decis. 305.] & plenius est demonstratum supra de feudo plano, & de tabular.

Tertiò est [tex. in l. sciendum. §. fin. ff. qui satisfac. cogan.] ubi si conuentus præstat cautionem pro securitate creditoris, licet postea augeantur facultates, adhuc remanet salua cautio præstita: & sic spectandum est initium actus, & non curatur de casu superueniente. Et idem dicendum est, quòd sufficiat rem feudi demanialem esse sterilem tempore concessionis, nec erit in conside-
ratio-

ratione, an ex post facto fructuosa, siue utilis efficiatur: nam factum legitimè non debet retractari ex casu superueniente [cap. factum. legitimè, de regu. iur. in 6.]

160 In contrarium affertur punctualis decisio [Abb. in cap. vt super, num. 11. de rebus eccles. non alien.] vbi dicit, quod si est concessa res sterilis ab Ecclesia, ad meliorandum, re illa ad culturam redacta, & deinde ad Ecclesiam reuerfa, non poterit de nouo concedi sine debita solemnitate, & cessante causa sterilitatis, debet etiam cessare ipsius effectus [cap. cum cessante, de appellat. quem sequitur Curt. de feud. 2. par. nu. 10.]

Opinio Abbatis probatur in [l. non tantum. §. eos. ff. de excusat.] vbi, licet alicui competat excusatio à tutela ratione paupertatis, auctis deinde facultatibus, cessat dicta excusatio. Et hoc idem probatur in [cap. suggestum, de decim.] Similiter cessat excusatio munerum, ex eadem ratione [l. his honoribus. §. auctis. ff. de vacat. muner.] Ita dicimus in licentia Baroni data auctoritate Registri Imperatoris concedendi demanialia feudi sterilia, vt ei in tantum sit tributa facultas, quousque bona demanialia feudi sunt sterilia: sed illis fructuosus effectus, cessat ratio registri fundata in augmentum feudi, & licentia erit temporalis, &

non perpetua [l. cura. §. deficientium. ff. de muner. & honor.] Et substinendo opinionem Abbatis, non obstant in contrarium allegata.

Et primo non obstat §. quindecim, quod res semel legitimè alienata, semper duret alienabilis: nam ille §. procedit quoties prohibitio est personalis, facta certis personis: secus si prohibitio est facta ratione rei, vt est in feudo alienari prohibito per leges Lotharij, & Federici; ac etiam iure Regni; ita [Bart. in l. peto. §. à fratre, num. 2. & 3. ff. de lega. 2. respondet ad d. §. quindecim; sequitur Paul. de Castr. in l. voluntatis, num. 7. C. de fideicom. cum cæteris cumulatis per Ripam in l. filius familias. §. diui, num. 64. & seq. ff. de leg. 1.]

Non obstat secundum argumentum, quod res demanialis cum assensu alienata, semper durat alienabilis, & ad Baronis collationem: Quia eadem res semper permanet in eodem statu; secus est in casu nostro, in quo mutatur rei conditio, & de re sterili, fit fructuosa: & meritò cessante causa, debet etiam cessare effectus: & cui non conueniunt verba legis, nec etiam adaptari debet legis dispositio [l. 4. §. toties. ff. de damn. infect. Et ita intelligendus est Patruus meus hic nu. 197. & 204. qui videtur tenere contrarium.]

Ad

Ad tertium argumentum [l. sciendum. §. fin. ff. qui satisd. cog.] Respondetur, quod non curatur casus superueniens: quia paupertas, & diuitiarum debitoris tendunt ad eundem effectum, pro securitate creditoris: secus si tenderet ad diuersos effectus. Ita [Barto. Paul. de Castr. & ceteri declarant dictum §. fin.] Sed in casu nostro feudi sterilitas, & vbertas tendunt ad diuersos effectus, cum sterilitas validet feudi concessionem auctoritate registri, vbertas irritet: merito causa superueniens est in consideratione.

- 161 Quartò, est quaestio an registrum Federici Imperatoris extendatur ad iura inutilia feudi. Et pro parte affirmatiua consuluit [D. de Anna cons. 51. Sed ego valde dubito: nam registrum, dat facultatem Baroni res parum utiles feudi locandi ad certam portionem fructuum, ut [Isler. in cap. 1. in fin. an ille qui interf. fratr. dom. sui, & in cap. 1. num. 8. de Cap. Conrad. & in constit. constitutionem, in verb. minuendis:] quae verba registri ab Isler. relata non possunt applicari ad iura feudi, & cui non conueniunt verba legis, nec ei potest adaptari legis dispositio [l. 4. §. tories. ff. de damn. infect.] & extensio fieri debet secundum possibilitatem, verborum, & non aliter, ut probat [Alber. in l. beneficium, num. 13. ff. de constit. Princip.]

Amplius prouisio dicti registri circa feudi sterilia, dicitur dispensatio quaedam stricti iuris, non extendenda de casu ad casum, ut probat [Ann. in repetit. Capituli de vassall. decrep. aetat. num. 73. Camer. in cap. Imperialem, fol. 5. lit. L.]

- 162 Præterea, ubi fit extensio de re ad rem, & de casu ad casum, dicitur fieri per fictionem, & non secundum naturalem veritatem, docet [Bart. in l. si is qui pro emptore, nu. 43. & seq. ff. de vsucap.] sed verba sunt intelligenda in casu vero, & non ficto [l. 3. §. hæc verba. ff. de neg. gest. l. fin. C. de his qui ven. aetat.]

- 163 Probatur etiam: nam prout assensus hominis non recipit extensionem de re ad rem [Isler. in cap. 1. num. 11. qui success. ten.] idem dicendum erit in assensu legis, ut probat [Camer. in c. Imperiali, fo. 51. lit. S.] & ideo licentia registri, quæ loquitur in terra parum utili, concedenda ad partem fructuum, non erit extendenda ad iura feudi. Relinquo tamē peritioribus cogitandum.

- 165 Vltima erit quaestio, an credatur Baroni asserenti bona demanialia feudi esse sterilia, absque alia probatione. Et pro parte negatiua asseritur [text. in l. si forte, & in l. castræse. ff. de castr. pec.] ubi patet, quod non creditur filio familias asserenti bona esse de peculio castrensi, prout non creditur

ditur tutori in distractione reru pupillarium [l. magis puto. §. non passim. ff. de rebus eorum:] bona ergo sterilia dicuntur demanialia feudi, vt [Ifern. de cap. Conrad. num. 8. & in constit. constitutionem, in verb. minuendis] & Baro locat tantum excadentias, vt in constit. constitutionem: & in tantum alienat demanialia, in quantum sunt sterilia, ex registro
 166 Imperatoris: ideò illa qualitas sterilitatis est probanda [l. fin. C. de alen. lib. cap. suam de ordin. cogn. & ita tenet Capyc. in sua inuestitura, in verb. feudum dant fol. mihi 145. conclus. 14.] Fallit nisi essemus in facto antiquo, secundum [Capycium loco cit. sed vide Dominum Lanarium Patruum meum, hic num. 164. & sequen.]

167 Explicatis quæstionibus prædictis, videamus modo an res feudo reddititia, dicatur feudal, vel allodial: & iam diximus supra bona feudo reddititia dici posse multis modis: & primò quando alienentur sub natura burgenfatica ad censum, siue ad libellum, iuxta cap. 1. §. profecto, quod ius sit, & hoc casu res feudo reddititia dicitur allodial, vt probat [textus in d. §. profecto. vbi DD. Napod. in quibus rebus habeat locum quarta, num. 14.] cum alijs supra citatis. Verum in hoc Regno rarò, aut nunquam, reperiuntur alienata feuda sub na-

tura censuali, vt testatur [Afflict. in §. si quis per triginta, in 6. notab. in fin. si de feud. defunct. mil. & hoc idem affirmat Capyc. in repet. c. Imperialem, fol. mihi 26.

168 Secundò, res parum viles feudi ex registro Imperatoris Federici concedi solent etiam in allodium, sub natura emphyteotica, secundum opinionem [Frecc. auctor. 19. Camer. in cap. Imperialem, fo. 14. lit. A. & plenius per Regentem de Ponte de potestate Præregis, de electione officialium, §. 4.]

Sed secundum nostram opinionem res parum viles feudi non possunt concedi sub natura burgenfatica, sed tantum in feudum, vt supra latè demonstraui- mus: & sic bona feudo reddititia possunt esse nedum burgenfatica, sed etiam feudal, præsertim excadentia, quæ non aliter à Barone conceduntur, nisi sub solito, & consueto seruitio, secundum propriam naturam feudalem, vt probatur in [constit. constitutionem, vbi glos. & Doct.]

169 Verum, licet bona feudo reddititia regulariter dicantur burgenfatica, prout à maioribus nostris appellatur, nihilominus duo continent in se specialia: Primò, quia licet sint burgenfatica: redditus tamè, quia loco rei est subrogatus, dicitur feudal, iuxta dictum [§. profecto, vbi omnes, Camer. in cap. Imperialem, fol. 39. lit.

lit. O. Frecc. auctor. 5. num. 18. & de feudis planis, & de tabula, nu. 5. 23. & 29. Afflict. decis. 232. nu. 8. & hoc idem fatetur Ilern. in d. const. constitutionem, in verbo transactionis.

170 Secundum speciale est in his bonis reddititijs feudi, quod quamuis allodialia, non possunt alienari sine assensu Baronis, ut tenet [glos. Ilern. & Afflict. in constit. si quando contingerit, Camer. in cap. Imperialem, fol. 39 & 40. & de Ponte de electione officialium §. 4.]

171 Si ergo sub feudo possunt contineri bona burgenatica reddititia sub diuersa natura, & censuali, & emphyteotica, pulchrum est querere, an in dubio bona feudo reddititia præsumentur emphyteotica, vel censualia. Ista questio non reperitur decisa per consuetudines feudales: ideo recurrendum est ad ius Romanum: quo iure attento, potius iudicari debet censualis, quam emphyteotica, ut probat [Alber. in l. 2. num. 13. C. de iur. emphyt. late ceteros cumulat Menoch. lib. 3. præsump. 106. Capyc. decis. 103. & in cap. Imperialem, fol. 26. plenius Regens de Ponte d. §. 4. de elect. official.]

172 Quod tamen intelligendum est ubi bona ab antiquissimo tempore fuerunt feudo reddititia, & non constat de prima concessione facta: unde si poterit appare-

re dicta bona teneri à Barone; eo casu potius iudicanda erunt emphyteotica, quam censualia, secundum decisionem [Afflict. 129. & in §. si quis per triginta, in 6. notab. in fin. Capyc. decis. 103. ubi ita respondet dictæ decis. Afflict. 129. & ita etiam Regens de Ponte de elect. official. §. 4.] & hoc probatur etiam in constit. si quando contingerit, ubi glos. & Ilern. tenent, quod bona feudo reddititia non possunt alienari sine assensu Baronis: ergo iudicanda erunt emphyteotica: quoniam, si essent censualia, non esset necessarius assensus Baronis: nam per contractum censualem, in recipientem omne dominium est translatum [d. cap. constitutus, de relig. domib. latissime Regens Tapia meus dominus omnino videndus, qui tenet pro mea opinione in decis. 9. nu. 3. & 4.]

173 Superest videre in quibus bona feudo reddititia differunt à subfeudis Baronum; quæ licet feuda minima appellentur, ut supra diximus loco suo; tamen adhuc iudicatur de eis secundum consuetudines feudales, ut [glos. & DD. in §. notandum, de his, qui feud. dar. poss. Luc. de Penn. in l. quicunq. col. 3. C. de omni agro defer. Frecc. auctor. 39. num. 5. & de feudis planis, & de tabula, nu. 29. Afflict. in rubr. de feud. non habente propriam feudi naturam, Dom. de Ponte lect. 14. nu. 19.]

Sed

175 Sed bona feudi reddititia regulariter sunt burgenſatica , & ideò contribuunt in collectis , & de his iudicatur ſecundùm leges Romanorum, vt dicit [Luc. de Penn. loco citato , Capyc. in ſua inueſtitura, in verbo vaſſallorum redditibus , Frecc. in tit. de feudis planis, & de tabula, num. 5. & 29. Afflict. in §. plauſtrorum, nu. 41. quæ ſint regalia, & in conſtit. cõſtitutionem, num. 70.] & prout bona burgenſatica differunt à feudalibus, ita etiam diſtant bona feudi reddititia à ſubfeudo Baronis.

Sunt tamen Doctores, qui ponunt bona reddititia feudi pro feudis planis, & de tabula, & tanquam ſynonima appellant; videtur eſſe de mente [gloſ. in conſt. vt de ſucceſſionibus, in princ. Capyc. in cap. Imperialem, fol. mihi 26. verſ. primum eſt, Frecc. in tit. differentiarum feudi quaternatis, & plani, num. 14.] & in hoc vidi peritiſſimos errare, ſed reuera feuda plana, & de tabula valde diſtant à bonis feudo reddititijs, nam feuda plana, & de tabula iudicantur ſecundùm conſuetudines feudales, & retinent naturam, & ſubſtantiam veri feudi, vt eſt probatum: Bona verò, pro quibus præſtatur redditus panis, carnis, & ſimilis; regulariter ſunt burgenſatica, & in eorum ſucceſſione, & collectis ſeruatur ius commune Romanorum: Ita ſe

declarat [gloſ. prædicta in conſt. vt de ſucceſſionibus, Luc. de Penn. in l. quicunque, col. 2. verſ. ſunt alia feuda. C. de omn. agro deſerto. Freccia in tit. de feudis quaternatis, & planis, nu. 5. & 29. Capyc. in verbo vaſſallorum redditibus, & in verb. feudatariorum immunitas, Afflict. in §. plauſtrorum, num. 41. quæ ſint regalia, & in conſtit. conſtitutionem, num. 70.] ſed quia bona reddititia ſunt in territorio Baronum, non alienantur ſine ipſorum aſſenſu; largo modo, & improprie dici poſſunt feudalìa. Et iſta ſunt notanda pro vera cognitione terminorum,

Et ultimo, vt nihil curioſitatis intactum relinquam, poſſet quæri an cap. ex præſumptuoſa, habeat locum in ſubfeudis Baronum, & in feudis planis, & de tabula, & ex generalitate verborum prædicti cap. videretur dicendum, quod ſic: attamen teneo contrarium, ex doctrina [Marin. Frecc. lib. 3. de differen. inter feudum quaternatum, & planum, num. 21. qui dicit, quod ita audiuit fuiſſe iudicatum, domini Regentis de Ponte de poteſtate Proreg. tit. de regal. impoſit. §. 6. fol. 204. nu. 42. & 43. Bambac. in cap. 1. ſi de feu. defunct. milit. §. 1. q. 2. cap. 50.] & ego addo deciſionem punctualem Regiæ Cameræ in cauſa inter Regium Fiſcum cum Illuſt. Marchione Vici vtili domi-

no Terræ Montisfuscoli, & casali-
um, qui, dum ob mortem Ioan.
Federici Rascichæ olim Baronis
Casalis S. Petri à Delicati subfeu-
di prædictæ Terræ Montisfusco-
li concessi à Baronibus præde-
cessoribus, mediantibus legiti-
mis assensibus sine legitimo suc-
cessore in feudalibus, cepisset pos-
sessionem vigore cap. prædicti, &
prædictus Marchio prætenderet,
quòd ad se spectaret; tandem fa-
cta longa discussione, fuit ordi-
natum Casale prædictum specta-
re, & spectauisse tanquam deuol-
utum prædicto Illustr. Marchio-
ni, & dissequestrari possessionem
in eius beneficium, vt in banca
de Felice, fol. 113.

Verum quia in hac nostra vti-
li, & copiosa additione ad Repe-
titionem Regentis Lanarij patrui
mei plenissimè est demonstratù,
quot modis dici possit feudum
quaternatum, tam simpliciter,
quàm secundum quid: & insuper
qualiter formetur feudum pla-
num, & de tabula, & in esse de-
ducatur, & quot modis possit di-
ci res feudo reddititia; restabat
pro complemento materiæ no-
uas excitare quæstiones, An bona
176. gentilitia, quæ numerosa sunt
in Prouincia Aprutij, dici possint
feudalia, vel allodialia, & de eo-
rum natura, & essentia differere,
in dies enim oriuntur inter Ba-
rones, & possessores bonorum li-
tes, & controuersia, quæ legibus

Regni terminari non possunt, dū
leges non habemus, quæ de his
bonis disponunt, & maiores no-
stri perpauca sunt, qui de his ver-
ba faciunt, exceptis [Viu. in decis.
515. & Hieronym. de Rosis, qui
consilium edidit inter dictas de-
cisiones, insertum post decisionē
225.] Viri isti, & si doctissimi
sunt, non tamen multum versati
in hac feudali scientia, & ideo
solebat dicere [Ann. in repet. Ca-
pituli primi de vassallo decrep-
tat. nu. 82.] non omnis doctor
scit feudalìa iura: & tempore
Romanorum, dum Scquola Iu-
reconsultus de iure prætorio in-
terrogabatur, ad fresium, & Ca-
stellum, qui huic scientiæ dediti
erant, Consultores remittebat, te-
ste [Pisanel. in suo respons. post
repetitiones Canneti compilato
nu. 1.] Ego verò altius, & plenius
ad faciliorem rei cognitionem,
considerandum putavi bona ista
177. appellata fuisse gentilitia, idest
nobilìa: legimus enim in Codi-
ce Henrici IV. Regis Francorū,
titulum de prædijs gentilitijs, si-
uè nobilibus, quæ feuda dicuntur
ita etiam [Franciscus Ottomanus
in commentario verborum Iuris
in verb. gentilis: & eandem in-
terpretationem sequitur Frecc. in
tit. de antiquo statu Regni, num.
67. & seq.]

Sed insurgit difficultas non
modica, quomodo gentilia dici
possunt nobilia, dum [Luc. de
Penna

Penna in l. mulieres, col. 2. C. de dignit.] contendit etiam feuda quaternata ad collationem Regis non posse dici nobilia, neque paradoxium, siue nobilitatem conferre posse, si vassallos non habeat; quem sequitur, & refert [Afflict. in cap. 1. num. 10. & seq. quis dicatur Dux.]

178 Putarem responderi posse, gentilitia dici bona gentilium personarum; ad differentiam bonorum burgenfaticorum, quæ per burgenfes, siue villanos possidentur, vt [Bald. in præludijs feudorum num. 55. ibi Ias. num. 119. Vel posset dici, quod quam-

179 uis bona gentilitia nō sint feudalia, sed rebus feudo reddititijs comparanda; nihilominus negari
180 non potest, quin redditus sit feudalis, iuxta [cap. 1. §. profecto, quid iuris sit] & latius infra demonstrabitur: & in hunc sensum gentilitia dici possunt, si non nobilia, saltem minus nobilia, etiam si à Barone recognoscantur, vt [Glos. in constit. vt de successione, in principio, Capyc. in sua inuestitura, in verbo feudum minus nobile, præsertim si gentilitia sunt antiqua, vt plenè est dictum supra de feudo quaternato ad Regis collationem.

Verum pro perfecta istorum bonorum cognitione, & ad sciendam ipsius naturam, & essentiã, principaliter videndum erat, an gentilitia dicantur bona feuda-

lia, vel allodialia: nam ex resolutione istius quæstionis, de facili poterunt determinari controuersia, quæ occurrunt inter Barones cum possessoribus gentilitium.

181 Hieronymus de Rosis in allegato consilio est in opinione, quòd bona gentilitia in effectu sint feuda plana, & de tabula, quæ à Barone tenentur: & eius opinio posset firmari sequentibus rationibus.

Non est dubium, quòd feuda plana, & de tabula dicantur minima, consistentia in paruis territorijs, vt [Glos. prima in constit. vt de successione, Luc. de Pen. in l. quicunque, col. 3. C. de omni agro deserto, & in l. 2. C. de fund. limit. Camer. in cap. Imperialem, fol. 72. lit. K.] ita etiam sunt bona gentilitia: ergo.

Secundo, subfeuda Baronum non aliter conceduntur, quam sub solito, & consueto seruitio, vt in constit. constitutionem, similiter gentilitia sunt feudo reddititia, & Baroni correspondent de annuo redditu, & seruitio, vt infra plenius demonstrabitur: ergo.

182 Tertio feuda plana, & de tabula non alienantur sine Baronis assensu [Glos. in constit. constitutionem, in verb. licentia, Afflict. decis. 243. Camerar. in cap. Imperialem, fol. 67. 71. & 73. Frecc. auctor. 1. & in tit. differentiarum inter feuda quaternata, & plana, different. 2.] ita etiam in-

Q alie-

alienatione bonorum gentilitiū debet adesse assensus Baronis, cui de consuetudine in Aprutio soluitur etiam certa pars pretij in actu alienationis: ergo ubi militat eadem ratio idem ius reddi debet [l. illud. ff. ad leg. Aquil.]

183 Quartò bona gentilitia Baroni deuoluuntur ob lineam finitam; quo casu, nullo iuris ordine seruato, Barones de facto procedunt: similiter subfeudant excidunt Baroni, vt [glos. Isern. in constit. post mortem, Afflict. decif. 282. in fin. Frecc. auctor. 29.] ergo bona gentilia sub feudorum iure à Baronibus teneri fatendum est.

In contrarium, quòd bona gentilia nullo modo dici possunt feudalia, siue inspiciamus originem, siue ipsorum progressum, apertissime demonstratur, Dom. Frecc. Iurecòsultus doctissimus;

184 & antiquitatis Regni fidelis Interpretes in tit. de antiquo statu Regni, num. 65. & seq. testatur gentilia vsu cepisse in Aprutio anno Domini 874. & à Comitibus Penæ instituta, quo tempore contractus feudalis in Regno nedū erat cognitus, immò frequentissimus: nam licet feuda sint nomina noua, & tempore Romanorum incognita, teste [Isern. in prælud. feudorum quæst. 2.] & à

185 Regibus Longobardorum à Germania in Italiam introducta, secundum [Frecc. de orig. feud.

num. 56. & sequen. prout latè idem fatetur Rosental. de feud. cap. 1. conclus. 8. nihilominus Reges Longobardorum dominari ceperunt in Italia anno Domini 568. & eorum Imperium durauit per annos 200. in circa, & feudum extinctum in personam Regis Desiderij, debellati à Carolo Magno, vt notissimum est apud Historicos, & illo tempore constat feuda vsu fuisse in Regno, & non appareret gentilitia in feudum fuisse concessa: sequitur, quòd liberè sine onere feudali iudicanda sunt, omne enim prædium, sua origine inspecta, liberum præsumitur [l. fin. ff. de seruit. l. altius. C. eodem.] Dare enim in feudum est quid facti, probat text. in cap. 1. quis dicatur Dux, ibi per feudum inuestitus, docet hoc Isern. in quibus causis feud. amitt. num. 15. Camerac. in cap. Imperialem, fol. 41. liter. D. & sequen. Frecc. auctor. 5. num. 9. Dominus de Ponte lect. 14. num. 19. & facta non præsumuntur nisi probentur, l. in bello, §. facta. ff. de capt. & postlim. reuer. continet in se feudum seruitutis speciem, vt Iser. Bald. & cæteri in cap. 2. si de feud. defunct. mil. & seruitus non habet causam naturalem nisi cōstitutam, vel præscriptam, vt dicit [Bald. in cap. omnes, num. 21. de constit.] sequitur, quòd bona gentilitia, etiam origine inspecta, feudalia dici non possunt.

Neque

Neq; illo tpe anno salutis nostræ
 974. Comitibus Pennæ poterat esse
 obstaculū cōstit. Regni, cōstitutio-
 nē diuæ memoriæ, qua fuit restricta
 potestas infeudādi: nā illa cōstitutio
 fuit edita ab Imperatore Federico
 II. qui dominabatur in Regno anno
 Dñi 1230. & sic tpe quo gentilitia
 constituta fuerūt vlu forēsi, vrgebāt
 tm cōsuetudines feudales, quo iure
 poterāt Comites, & Duces feuda da
 re [c. 1. quis dicatur Dux, c. 1. de his,
 qui feu. dar. poss.] non. n. cōstat gē-
 nilitia in feudū concessa: ergo se-
 quitur, q̄ feudalialia dici non possint.

186 Secundò testatur Frecc. loco cit.
 Bona gēritia fuisse instituta libera
 absq; vilo onere, præterquā à reddi-
 tu debito cōcedenti sm̄ seriē cōces-
 sionis: sed de natura feudorū est, vt
 veniant onera, & seruitia, et si nihil
 sit dictū in cōcessione, & bona feu-
 dalialia libera dici nō possunt, dum in
 se continent seruitutis speciem, vt
 [Isern. Bald. & cæteri sequuntur in
 cap. 2. de his, qui feud. dar. poss.] er-
 go gentilitia non sunt feudalialia.

187 Tercio Bona gēritia de generali
 consuetudine in Prouincia Aprutij
 soluūt collectas, & ponūtur in appre-
 tio: feuda verò plana, & de tabula nō
 cōtribuunt in collectis, quia nō pnt
 à Barone concedi, nisi sub solito, &
 cōsueto seruitio, vt in cōst. constitu-
 tionē: & eadē ratio, q̄ militat in feu-
 do quaternato, nè res duplici onere
 grauetur, pcedit et in subfeudo Ba-
 ronis. Tātō magis, qm̄ in cap. Regni
 porrecta, bona oīa feudalialia ab ap-
 pretio separentur, & qui dat oē, nihil
 excludit [l. à Procuratore, vbi gl. C.

mandati; & feuda plana, & de tabula
 non est dubium, q̄ sunt feudalialia, &
 iure feudali censetur, vt est plenē di-
 ctum supra de re feudo redditicia.

Quòd aut feuda plana, & de tabula
 sint libera à collectis, tenet apertē
 [Luc. de Penn. in l. quicunq; col. 2.
 vers. sunt et alia feuda, C. de om. agr.
 defer. & in l. agros, q. 3. C. de fund.
 limitr. quē refert, & sequitur Par. de
 Put. in tract. reinteg. feud. in c. incip.
 Viso quē sit natura rerum feudaliū,
 n. 5. & seq. fo. mihi 13. Capi. in inue-
 stitura, in verb. vassallorū redditibus
 & in verb. feudatariorū immunitas,
 in fi. Affl. in §. plaustrorū, inu. 35. quæ
 sint regalia, & in cōst. cōstitutionē,
 n. 70. & Loffred. in d. §. plaustrorū se
 remittit ad Paridē loco cit.] & ita
 seruatur in Regno, & præsertim in
 Prouincia Calabria, vbi subfeuda
 Baronum sunt multa.

Verū est, q̄ Frecc. in hac quæst. fuit
 dubius, vt videri pōt in tit. differen-
 tiar. feudi quaternati, & plani, n. 14.
 Sed cessare debet omne dubiū: vt et
 si non extaret Capitulum Regni,
 adhuc iure commui inspecto, bona
 feudalialia seruari debēt franca à col-
 lectis, vt tenet [Iacob. de S. Georg.
 in tract. de homag. nu. 41. Alber.
 Brunus conf. 103. nu. 2.]

188 Et licet Ann. sing. 92. & alij te-
 neant, q̄ et pro bonis feudalibus, q̄
 à Baronibus recognoscūtur, debeā-
 tur collectæ, sunt intelligēdi in bo-
 nis feudo reddititijs, quæ largo mo-
 do et dici possunt feudalialia, dum sūt
 in dñio Baronū, & ab ipsis recogno-
 scuntur; docet [Luc. de Pen. in l. qui-
 cunq; col. 2. vers. sunt alia feuda. C.

de omni agr. desert. Capyc. in verb. feudatariorū redditibus, & in verb. feudatariorū immunitas, Affl. in §. plaustrorū, n. 41. q̄ sint regalia, & in const. constitutionē, n. 70. Frecc. in tit. differentiar. feudi quaternati, & plani, n. 5. & 29.] ergo siue attendamus originē bonorū gentilitiū, siue ipsoꝝ progressum, vtroq; casu feudalialia minimè appellari possunt.

Quartò feuda plana, & de tabula duobus modis solent constitui: vel quia feudi demanialia cōceduntur cū Regio assensu tenēda in capite, & īmediatē à Barone, vel quia ab antiquis. tpe sūt solita in feudū cōcedi, & excadētiarū iure tenētur, & dum ista applicari nō pnt bonis gētilitijs, sequitur, q̄ prout gētilitia, & Baronū subfeuda nomine differūt, ēt effectū separari debeant [l. si idem; C. de cōdic.] & cui nō conueniunt verba legis; nec ēt poterit adaptari legis dispositio [l. 4. §. tories. ff. de damn. inf.]

189 Verū, quia bona gētilitia sunt in territorio Baronū, eorūq; dñio, non alienātur sine ipsoꝝ assensu, ei; deuoluūtur, & tñ nō sūt feudalialia, vt est

190 demonstratū; sequitur, q̄ bona gētilitia dñr feudo reddititia, pbat [Luc. de Penn. in l. quicūq; col. 2. vers. sūt alia feuda. C. de om. agr. defer. Capy. in iuuest. ī verb. vassallorū redditib. & cōcedēti correspōdere solent de redditu, vt [Frec. de antiq. statu Regni, n. 67. Viu. dec. 515.] & non solū Baroni correspōdent in redditu, sed ēt qñ alienantur gentilitia, & Baro suū pstat assensum, soluitur ei certa pars pretij, & ita seruatur de cōsuetudine in Prouincia Aprutij. Ideo bo-

na gentilia non sub feudorum iure tenentur, sed vti bona reddititia feudo iudicanda erunt.

Verisimile est. n. q̄ institutis bonis gētilitijs, illisq; in esse deductis, fuerint deinde ea per Reges Baronibus concessa, vt ab eisde recognoscātur, nō mutata eorū prima origine allodiali: Vel ēt dici possint gētilitia aliquando origine fuisse feudi sterilia, & per Barones concessa sub annuo redditu; cum istis, & alijs modis bona dicantur feudo reddititia, vt est demonstratum supra loco suo.

191 Ex qua conclusione sic firmata multa notabilia colligi possunt. Et primò, q̄ bona gentilitia, vti feudo reddititia regulantur, sicut burgenfatica, licet eorū redditus sit feudalialis. Probat in c. 1. §. pfectò, quid iuris sit. Napod. in tit. in quib. reb. habeat locū quarta, n. 14. Camer. in c. Imperialē fo. 39. lit. O. D. de Ponte

192 cōf. 11. vol. 1.] & p̄inde sequitur, q̄ Barones nō valeāt remittere redditū ēt vnus gallinæ sine speciali licentia Regis, ita [Iser. in const. cōstitutionē, in verb. transactionis, Frecc. auct. 5. nu. 18. Affl. decis. 232. nu. 8.]

Secūdò noto, q̄ gētilitia, vti feudo reddititia, & burgenfatica, teneātur ad solutionē collectarū, vt supra est demonstratū; deducto tñ onere debito Baroni: & ita seruatur in Aprutio, vbi bona gentilitia sunt descripta in appretio, separato tamen à cæteris bonis burgenfaticis.

193 Tertio in successione istorum bonorum gentilitiorū seruatur ius cōe Romanorum. Ita [Luc. de Pen. in l. quicūq; col. 2. vers. sunt alia feuda.

C. de

C. de omni agro deserto, Frec. in tit. differ. feudi quaternati, & plani, n. 5. & 29. Capyc. in ver. vassalorum redditibus, Affl. in §. plaustrorū, n. 41. quę sint regalia, & in const. constitutionē, nu. 70. Verū receditur à iure cōi Romanorū, si aliter constaret de loci cōsuetudine, vt fatetur seruatum [Frec. in S. C. loco cit. nu. 5. & hoc idem Viu. decis. 5. 15. & similiter Hier. de Rosis in suo allegato consil.]

194 Ultimo noto, q̄ licet bona gentilitia sint feudo reddititia, & à Barone recognoscātur, nō sub natura feudali, sed burgēatica, adhuc alienari non pnt sine assensu Baronis, vt [gl. Iser. & Affl. in cōst. si qñ contingerit, Camer. in c. Imperialē, fo. 39. & 40. ita ēt de Pōte in suo tract. de potest. Proreg. in tit. de elect. official. §. 4.]

Non tñ negarē, q̄ si legitimē constaret de cōcessione bonorū gentilitiū sub natura feudali, & à Barone sub feudorū iure teneri; isto casu s̄m cōsuetudines feudales essēt iudicāda; Opinio nostra,

195 q̄ bona gentilitia nō feudalia, sed feudo reddititia dicantur, intelligenda est quoties nō apparet de prima cōcessione in feudū, sed ab antiquis. tpe fuisse possessa cū onere solutiōis collectarū; licet in territorio, & sub districtu Barōie.

His sic firmatis, de facili soluuntur argumēta in cōtrariū allegata. Et primò nō obstat. quòd subfeudadicātur feuda minima, con-

sistētia in paruis territorijs: nam hoc est regulare, aliqñ verò etiā subfeuda cōstituuntur in magnis tenimentis, vt [Frec. auēt. 29. n. 2. in fi. de Pont. lect. 14. n. 19. Ann. cōf. 51. magna, & parua territoria specie non differunt [l. fin. ff. de fund. instr. leg.] Sed pūctus est an in feudū, vel in allodiū teneātur.

S̄m argumentum corrui, qm̄, licet gentilitia Baroni corresponderent in redditu; non per hoc sequitur, quòd feudalia dicantur: feuda. n. nō redditu, sed fidelitate in esse deducūtur [§. fi. per quos fiat inuest. cap. 1. de forma fidel.]

Ad 3. argumētum rñdetur: nā etsi in alienatione bonorū gentilitiorum sit necessarius Baronis assensus; de necessitate non inferitur, quòd feudalia dicantur: qm̄ bona reddititia etiā non alienantur sine Baronum licentia, vt [gl. Isern. & Affl. in cōstit. si quando contigerit] & tamen non feudalia, sed allodialia dicuntur.

Ultimū argumētū nō obstat; nā licet gentilitia soleant Baroni excidere, non sequitur, quòd sint feudalia, qm̄ emphyteotica, liuelaria, & similia etiā Dño deuoluuntur [vt in l. 3. ibi DD. C. de iur. emphyt.] & tamen non sunt feudalia, sed burgenatica, sequitur ergo, quòd bona gentilitia dicantur feudo Baronum reddititia, non tamen feudalia, vt iam apertissimē demonstratum est.

FINIS ADDITIONIS.

Q 3 SVM-

S V M M A R I V M

In repetitione cap. i. de successione feud.

- 1 *Natura feudi consideratur in ipso natiuitate, vita, & morte.*
- 2 *Feudum acquiritur per inuestituram, & successionem.*
- 3 *Natura generalis omnium feudorum tripliciter consideratur secundum usum feudorum, secundum leges Regni, ubi situm est feudum, & secundum legem inuestiturae.*
- 4 *Natura successionis feudi, dicto triplici modo consideratur.*
- 5 *Natura successionis feudi derogatur ex pacto.*
- 6 *Frater fratri succedit in Regno etiam uterinus, nisi sit concessum pro heredibus ex corpore.*
- 7 *Successio in feudis ex forma contractus, & secundum propriam naturam actus.*
- 8 *Feudum in dubio praesumitur datum in forma communi.*
- 9 *Successio feudorum secundum diuersa tempora, inspecto iure communi feudorum, & Regni.*
- 10 *Feuda plana, & de tabula, quae sint, remissive.*
- 11 *Successio in feudis planis, & de tabula quomodo regulatur, an secundum ius commune feudorum, vel ius Regni.*
- 12 *Glos. in const. Regni ut de successione reprobatur.*
- 13 *Reditus quando est feudaliter, & res burgensatica.*
- 14 *Glos. in const. Regni si quando contigerit circa intellectum illius reprobatur.*
- 15 *Feudum, dum redit ad dominum, non est successio.*
- 16 *Intellectus constitutio. Regni si quando contigerit, quod non loquatur de rebus quae tenentur in feudum.*
- 17 *Intellectus constit. Regni, ut de successione*
- 18 *Frater an praefertur patri in successione feudi antiqui.*
- 19 *Intellectus const. Regni in aliquibus.*
- 20 *Intellectus S. notandum, de his, qui feudum possident.*
- 21 *Feudum foriudicatum ita demum vadit ad Baronem, si ab illo tenet, si liberos non habet.*
- 22 *Femina an succedat in feudo plano, & de tabula.*
- 23 *Lex una declaratur per aliam.*
- 24 *Feudum praescriptum, sortitur naturam feudorum.*
- 25 *Feuda plana, & de tabula tanquam membra Baronie debent regulari secundum caput.*
- 26 *Membra regulantur secundum caput quando in capite est aliquid processum ex vi legis.*
- 27 *Filius habet feudum, licet non sit heres patris, quando non stat per ipsum, quia est alius institutus.*
- 28 *Successores in feudo hereditario admittuntur, licet alius sit institutus heres sine assensu.*
- 29 *Filius an teneatur ad onera personalia defuncti, quando succedit in feudo, non obstante paterna dispositione.*
- 30 *Afflictus reprehenditur in c. i. an agnatus.*
- 31 *Succesor in feudo hereditario tenetur esse heres in ipso feudo.*
- 32 *Heres feudi an teneatur ad debita, & legata prorata bonorum, etiam quando alius est institutus in feudo sine assensu.*
- 33 *Succesor in feudo hereditario potest grauari in pecunia usque ad valorem feudi.*
- 34 *Heres ille ex pluribus tenetur ad legata,*

- 1a, & onera, de quo apparet testato-
rem voluisse.
- 35 Legato feudo debetur estimatio.
- 36 Successor in feudo hereditario solus tene-
tur ad feudi estimationem quando feu-
dum est legatum ex tacita voluntate
defuncti.
- 37 Filij masculi qui soli succedunt in feudo
de iure communi feudorum, an etiam
soli succedant in fructibus feudi.
- 38 Fructus feudi à solo separati, non sunt
feudales.
- 39 Fructus pendentes feudi retinent natu-
ram burgensaticam, quando post Kal.
Martias secundum Camer.
- 40 Fructus veniunt in omni translatione
rei qua fit de persona ad personam in
venditione, in legato rei, in legato usus
fructus, in fideicommissio, in concessione
affictuum.
- 41 Concesso feudo, veniunt fructus.
- 42 Fructus & res ipsa faciunt unam, ean-
demque rem.
- 43 Seruitium debet exhiberi usque ad fru-
ctus feudi de iure communi feudo-
rum.
- 44 Pater quare non habeat vsumfructum
in feudo filij.
- 45 Intellectus S. his cōsequenter, & quomo-
do dispositio illius legis est irrationa-
bilis.
- 46 Fratres tenentur alere sororem, & do-
tare.
- 47 Filius primogenitus in Regno solus suc-
cedit in fructibus feudi etiā post Kal.
martias contra Camera.
- 48 Camera: reprehenditur circa diuisionem
fructuum pendantium post Kalend.
Martias inter primogenitum, & se-
cundum.
- 49 Feudum an veniat in petitione heredi-
tatis.
- 50 Filius non habet feudum ex pacto, &
prouidentia iure hereditario, licet nō
possit habere feudum nisi sit heres.
- 51 Feudum non est liberè corpus heredita-
rium, licet sit ius quodam in heredita-
te annexum.
- 52 Petitio hereditatis datur etiam pro re-
bus in quibus defunctus habebat nu-
dam possessionem.
- 53 Bart. saluatur à contrarietate contra
Iasonem.
- 54 Odoffredus declaratur in articulo an
feudum hereditarium veniat in pe-
titione hereditatis.
- 55 Interdictum quorum bonorum an ha-
beat locum in feudalibus.
- 56 Bar. & alij reprehenduntur in articu-
lo an feudum veniat in petitione here-
ditatis.
- 57 Possessio ciuilis domini finito feudo tra-
hit ad se possessionem naturalem vas-
falli.
- 58 Lex finalis C. de edicto Diui Adria. tol-
len. an habeat locum in feudalibus.
- 59 Assensus Regis an requiratur quando
instituitur proxime succedurus in
feudo.
- 60 Filia femina instituta heres, an mista-
tur in possessionem feudi extra Re-
gnum ubi non succedit.
- 61 Succedens in feudo, an dicatur heres in
re certa.
- 62 Heres in re certa non habet remedium
legis fin. C. de edict. Diui Adria. tol-
len.
- 63 Feudatarius habet duas hereditates s-
cut miles, & potest decedere pro parte
testatus, & pro parte intestatus.
- 64 Feudatarius est miles.
- 65 Feuda annumerantur castrensi peculio.
- 66 Baronia est quid vniuersale sicut pecu-
lium castrense.
- 67 Heredes feudi, & allodij tenentur ad o-
nera pro rata bonorum.
- 68 Feudum non hereditarium dicitur subia-
cens restitutioni.
- 69 Fideicommissarius vniuersalis an ha-
beat remedium l. fin. C. de edict. Diui
Adrian. tollen.
- 70 Remedium l. fin. an habeat locum in alio
successore quam vniuersale.
- 71 Filius exheredatus an succedat in
feudo.
- 72 Feudum concessum patri, & Petro filio
pra-

- presumitur concessum contemplatione filij.*
- 73 *Iserm. in cap. 1. de feu. cognitio. saluatur à contrarietate.*
- 74 *Feudo com. Jo patri, & Petro filio nominatim; filius non potest exheredari secundum opinionem Andrea, & sic concurrat Auctor in fine.*
- 75 *Nepos ex filio exheredato an succedat in feudo.*
- 76 *Inuestitura feudi pro se, & heredibus an restringatur ad liberos.*
- 77 *Vsu fructus si legatur alicui, & heredibus suis; heredes scilicet filij habebunt dimidiam; & alteram dimidiam habebit pater, & sic appellatione heredis intelliguntur liberi.*
- 78 *Heredibus verbum quando restringatur ad liberos.*
- 79 *Natura feudi semper videtur in esse etiam si nomen heredis exprimat ab homine.*
- 80 *Opinio Auctoris, quod semper quod in inuestitura apponitur verbum, heredibus, intelligitur de liberis, quod in Regno non procedit, quia licet sit facta concessio pro se, & heredibus, frater succedit fratri, & sic non restringitur, nu. 81. in fine.*
- 81 *Inuestitura feudi facta alicui, & heredibus comprehendit alios, quam filios, si inuestitus est clericus.*
- 82 *Inuestitura feudi sub annua prestatione in pecunia, an vocet alios, quam filios.*
- 83 *Feudum concessum non sub seruitio personali, sed sub seruitio reali, an sit propriè feudum, ita quod in eo succedat Monasterium, femina. & heres extraneus.*
- 84 *Camerarius falso sibi adscribit opinionem Socci.*
- 85 *Feudum concessum pro se, & heredibus, an sit hereditarium.*
- 86 *Inuestitura ubi est facta mentio de heredibus, quam vim habeat, & optime distinguitur.*
- 87 *Successio in linea transuersali an deferatur pro capite, vel in stirpes tam in feudo hereditario, quam in alio.*
- 88 *Feudum an sit corpus hereditarium, vel defectuum ab hereditate.*
- 89 *Seruitium in feudo an diuidatur in capita.*
- 90 *Fratres patruales hodie succedunt per capitula Neap.*
- 91 *Signorolus reprehenditur circa intellectum tex. in cap. 1. de natur. successio. feud.*
- 92 *Filius an subintret locum patris in dispositione hominis.*
- 93 *Intellectus cap. 1. de gradib. succ. in feu. contra Mar. Anto. Natta.*
- 94 *Pater an possit prelegare feudum uni ex filijs.*
- 95 *Feudum simpliciter concessum an sit hereditarium.*
- 96 *Pater non potest pervertere ordinem successionis.*
- 97 *Intellectus c. 1. de successio. feud. an procedat inter filios.*
- 98 *Pater an possit iniure patronatus inter liberos unum ex filijs eligere.*
- 99 *Assensus an requiratur, quando sit dispositio inter coniunctos.*
- 100 *Pater an possit emphyteusim pro se, & liberis receptam uni ex filijs prelegare, & quid in feudo sic recepto.*
- 101 *Patris factum regulariter nocet filijs in feudo nouo.*
- 102 *Pater an possit praiudicare filijs in emphyteusi recepta pro se, & filijs, & quid in feudo.*
- 103 *Iser. contrarius in articulo an possit pater uni ex filijs assignare feudum diuiduum, & si potest saluari de contrarietate.*
- 104 *Inuestitura feudi pro se, & heredibus, vel successoribus quibuscunque an comprehendat legatarios, an veniat in restitutionem fideicommissi, an transeat ad heredes extraneos, & latissime*

- me quas vires habeat.*
- 105 *Inuestitura pro se, filiis suis, & quibuscunque heredibus, quam vim habeat.*
- 106 *Inuestitura pro se, & heredibus quibus vellet, quomodo intelligitur.*
- 107 *Verba quibuscunque, & qualiscunque, debent intelligi, ut non admittantur persone alias inhabiles.*
- 108 *Fideicommissarius non est propriè heres.*
- 109 *Filius primogenitus institutus heres universalis, an adeundo hereditatem validet legatum feudi in secundogenitum quoad dominium.*
- 110 *Heres, adeundo hereditatem, videtur quasi contrahere cum creditoribus, & legatariis.*
- 111 *Heres adeundo videtur approbare dispositionem paternam.*
- 112 *Assensus est impetrandus super consensu in alienatione feudi, quando consentiens est dominus, & nō super alienatione.*
- 113 *Donatio est insinuanda tanquam facta à domino, si consensit in donatione, non tanquam facta à donante.*
- 114 *Assensus inuvalidatur in venditione facta, quando in eo non est facta mentio de consensu filiorum, quibus feuda sunt donata, secundum opinionem Auctoris.*
- 115 *Diuisio feudi per partes inaequales substat in vim refutationis.*
- 116 *Feuda non includuntur in generali approbatione, & generali consensu.*
- 117 *Assensus est impetrandus super consensu expresso heredis in alienatione heredis facta per defunctum, & non sufficit tacitus, & quid in testamento.*
- 118 *Heres reuocat contractum defuncti nullum sicut defunctus.*
- 119 *Feuda veniunt in generali obligatione, quando quis habet facultatem alienandi.*
- 120 *Capycius sibi contrarius in articulo, quando assensus impetratur super testamento post mortem.*
- 121 *Heres reuocat contractum defuncti nullum, quia ipse si faceret reuocaret.*
- 122 *Heres reuocat, quod defunctus fecit in fraudem ipsius.*
- 123 *An ex aditione facta p primogenitū vigore generalis institutionis an cōualide tur legatum factum de feudo in beneficium secundogeniti absque assensu, concluditur, quod non.*
- 124 *Fideicommissum an possit fieri in feudo.*
- 125 *Feudum an veniat, & quando in restitutione fideicommissi.*
- 126 *Feudum concessum pro heredibus quibuscunque an veniat in restitutione fideicommissi.*
- 127 *Affertur solemne cons. Soccin. 72. vol. 1. qui affirmat non tenere fideicommissum in feudo antiquo non hereditario, tam in fauorem comprehensi in inuestitura, quàm omnium, qui substituerentur, qui erant successuri.*
- 128 *Trebellianica, aut Falcidia an detrahatur in feudo.*
- 129 *Testamentum in quo est institutus Rex, an teneat sine alio assensu.*
- 130 *Rex non includitur in lege, quae prohibet commercium in feudo.*
- 131 *Episcopus an ligetur proprio statuto.*
- 132 *Si in concessione feudi facta per Episcopum, est adiectum pactum, quod non possit alienare in Ecclesia, non intelligitur exclusiue suam Ecclesiam.*
- 133 *Statutum factum per aliquam Ciuitatem, quod nulla persona possit vendere frumentum forensibus sub certa pena, non comprehenditur ipsa Ciuitas vendens forensi.*
- 134 *Statutum factum gratia ciuitatis non debet contra ciuitatem interpretari.*
- 135 *Assensus non requiritur, quando contrahitur cum Rege.*

Assen-

136 *Assensus non requiritur, quando quis obligat feudum domino.*

137 *Assensus non requiritur, quando feudū domino refutatur.*

138 *Assensus non requiritur, quando refu-*

tatur feudum planum; & de tabula Baroni.

139 *Assensus non requiritur, quando quis confitetur rem feudalem, si est allodialis.*

REPE-

R E P E T I T I O

CAP. I. DE SVCCESIO. FEVDI.

ATVRA feu-
di multipli-
citer confide-
ratur. Habe-
mus namque
naturalia feu-
di in ipsius

1 constitutione, atque erectione,
seu natiuitate. Habemus item
naturalia feudi in ipsius conser-
uatione, seu vita. Habemus ter-
tio naturalia in ipsius extinctio-
ne, seu morte, cū hic homo mu-
rus, idest feudum nascitur, viuit,
& moritur, vt dixi in [cap. i. §. hu-
ius autem generis, ex quib. caus.
feud. amitt.] In ipsius feudi vita,
atque cōseruatione habemus na-
turalia in vita feudatarij, vt ser-
uitia; item naturalia post mor-
tem feudatarij. In titulo præce-
denti de natura feudi, tractatur
de natura feudi circa conserua-
tionem in vita feudatarij; hic tra-
ctatur de natura feudi circa con-
seruationem ipsius post mortem
feudatarij. Hoc vltimum in ab-
stracto sentire videtur [Bald. hic
in princ.] dum dicit: supra dictū
est de natura stabilitatis feudi,
hic dicit de natura eius quoad
transmissionem: & idem est di-
cere de natura feudi quoad ipsius
transmissionem, ac dicere quali-
ter in feudo post mortem feuda-

tarij succedatur. Pertinent quæ
hic dicuntur ad naturam succes-
sionis feudi: de quo habemus in-
fra rubricam particularem, & hic
simul, & istam, & multa de illa
rubrica examinabimus. Vnde
videbimus quomodo cōseruan-
do feudum in successores feuda-
tarij, per ipsos acquiratur. Consi-
deratur namq; in hoc libro feu-
dorum acquisitio feudi per suc-
cessionem, sicut per inuestiturā,
vt in [cap. i. de successio. frat. vel
gradib. succeden. in feud.] Hinc
alia emergit continuatio istius
rubricæ. Supra quibus modis
feudum per inuestituram acqui-
ratur; nunc de feudo per succes-
sionem acquirendo.

3 Præmittendum est primo pro
iunioribus, quòd sicut conside-
ratur natura generalis omnium
feudorum tripliciter; Alia secun-
dum ius commune feudorum;
Alia verò secundum legem, aut
consuetudinem Regni, aut Pro-
uinciæ vbi situm est feudum;
Alia, quæ oritur ex pactis appo-
sitis in inuestitura cuiusque feu-
di, vt hoc in primis bene probat
[Hostiēs. in summ. in tit. de feud.
vers. quid sit feudum; Dicit nam-
que quòd feudatarius obligatur
ad id, de quo conueniunt, ac
feudi natura requirit secundum
diuer-

diuersarum Regionum consuetudines. Et, ipsis deficientibus, iure scripto, & sic virtualiter triplicem naturam in feudo considerat, & [Oldrad. in consi. 159. in 2. dubio num. 9.] considerat naturam feudi secundum consuetudinem loci in feudum dati; sic etiam. Zas. in tract. feud. part. 12. num. 50. ponit naturam feudi secundum ius commune feudorum, & secundum consuetudinem, aut legem alicuius Prouinciæ, siue Regni. Ita etiam dum agitur de naturalibus feudi circa successionem tripliciter considerari potest natura successionis feudi. Alia secundum ius commune feudorum; Alia secundum legem, aut consuetudinem Regni, ubi situm est feudum; Alia secundum formam inuestituræ, per quam derogatur natura successionis feudi ex iure communi feudorum, vel ex lege, aut consuetudine Regni [cap. 1. de fratri. de nou. benef. inuest.] Exemplū, in Regno frater succedit fratri in feudo nouo; item vterinus etiam, licet non sit coniunctus ab illo latere, vnde prouenit feudum, secundum opinionem Ifern. in vtroq; iam receptam in Regno; & tamen excluditur, quando inuestitura est p hæredibus ex corpore, vt ipse dicit in [constit. Regni vt de successionibus, super glos. in vers. fratres, sicut in d. cap. 1. de benef. fratr.] frater, qui alias ex-

cluditur per ius commune feudorum à successionem feudi noui, ex forma inuestituræ admittitur; Et vt etiam in hoc non desit auctoritas [Bald. in auth. cessante, num. 5. C. de legit. hæred.] considerauit in feudis successionem ex forma contractus, & sic inuestituræ: & apertius in consi. 159. 3. vol.] considerauit vtramque scilicet successionem ex forma contractus, & successionem secundum ius commune feudorū, quam ipse vocauit successionem ordinatam per propriam naturā actus, quādo feudum est datum, dicit ipse, in forma communi, quod est idem, ac dicere secundum propriam feudi naturam, quod in dubio præsumitur [cap. primo, §. præterea, quid sit inuestitura.]

9 Secundò præmittendum est, quod de iure communi feudorū plura tempora considerantur in feudorum successionem. Primum tempus fuit ius antiquissimum, secundum quod nulla erat successio in feudo, & vita ipsius erat ad beneplacitum domini. Secundum tempus quando fuit modica vita data in feudum, scilicet per annum tantum. Tertium tempus, in quo fuit prorogata successio in feudo, & sic vita ipsius feudi vsq; ad vitam feudatarij. Quartum, quando fuit ampliata successio vsque ad vitam vnius ex filijs feudatarij, à domino eligendi.

di. Quintum, quando fuit facta prorogatio ad vitam omnium filiorum feudatarii. Sextum, quando fuit per Conradum ampliata vita feudi in linea descendenti usque ad nepotes, & in linea collateralis in feudo paterno in beneficium fratrum. Septimum tempus fuit, quando fuit ampliata successio in linea collateralis usque ad quartum gradum. Octauum, quando in eadem linea fuit prorogatum usque ad septimum gradum secundum unam opinionem, vel in infinitum, secundum aliam. Probantur ista in [capit. 1. §. & quia, supra, de his, qui feud. dare poss. & ibi Iacob. de Beluis 3. col. & post eum Aluarot. 2. colum. bene declarat.]

Tertio pramittendum est, quod in Regno duplex ius consuetudinarium consideratur, videlicet ius Longobardorum, & ius Francorum: secundum ius Longobardorum, successio pertinet ad omnes filios æqualiter; secundum ius Francorum, successio feudi pertinet ad primogenitum.

Quarto pramittendum est, quod etiam in Regno habemus plura tempora in feudorum successione. Primum tempus fuit, quando, per legem Federici in aliquibus fuerunt habilitatæ filiaæ fœminæ ad feudorum successionem, filiis masculis non extanti-

bus: & in hoc derogatum fuit iuri communi feudorum. Secundum tempus fuit, quando per constitutionem, Vt de successione, eiusdem Federici, per quam primò omnes de linea descendenti admittuntur in infinitum. Secundò distinguitur inter viuentes iure Francorum, ut inter illos primogenitus præferatur. Tertio in collateralis linea admittit fratres, vel vterinos, vel consanguineos tantum. Quarto, præfert sororem in capillo sorori maritatæ, quam repellit à fraterna successione. Quinto, in feudo antiquo admittit filios fratris, & alios in vltiori gradu excludit, in hoc derogando iuri communi feudorum. Tertium tempus fuit, quando per Regem Carolum Secundum fuit prouisum, quod in feudo antiquo fratres, vel sorores succederent fratribus, nõ obstante, quod fuisset facta inuestitura alteri fratri primogenito, defuncto post mortem patris, pro se, & hæredibus ex corpore, ut in cap. Regni, considerantes. Quartum tempus fuit, quando per Regem Catholicum fuit prouisum ex gratia, ut patruus in feudo antiquo, de quo lex Regni Vt de successione, specificè non loquebatur, sine dubio in feudo succederet. Quintum tempus fuit, quando per Imperatorem Carolum Quintum fuit proroga-

R ta

ta successio etiam ad amitam. Sextum tempus fuit, quando per eundem Imperatorem fuit ampliata successio ultra tertium gradum ad fratres patruales per lineam masculinam descendentes à primo feudi acquirentore. Septimum, & ultimum tempus fuit, quando nouissimè per Catholicam Maiestatem Regis nostri Philippi fuit prouisum, ut fratres, & sorores succederent in feudo empto à Regia Curia, vel à priuatis personis, licet feudum esset quæsitum pro hæredibus ex corpore, dū tamē tempore emptio-

Anis frater filios non haberet. **A**

Cognita generaliter natura successionis feudorum, & temporibus diuersis in successione illorum secundum utramque legem, scilicet Regni, & iuris communis feudorum. Videamus quomodo feuda plana, & de tabula sub Barone, quæ qualia sint, declarauimus in cap. 1. supra de his, qui feud. dar. poss. reguntur circa successionem, an scilicet secundum leges Regni, vel secundum feudales consuetudines.

Hæc quæstio tractatur per [gl. in d. l. Regni ut de successione in princ. & in vers. in omnibus, & concludit, quod illa constitutio, quæ dat formam successionis, in Regno non habet locum nisi in feudis quaternatis, quæ tenentur à Rege, vel à Barone, non autem in feudis planis, & de tabula sub

Barone, & ita secundum [gl. tenet Iser. ibi tam in principio, quā in d. vers. in omnibus, idem Iser. in c. 1. 4. col. in 1. additione n. 14. de nat. success. feud. & rubr. de consuet. rect. feud. in fin. Luc. de Pen. in l. 1. col. 7. & 8. vers. sed ex eo, & vers. prædicta. C. de impon. lucr. descrip. tenet idē Affl. in d. const. Ut de successione in prin. & num. 11.] qui propterea dicit, quod in feudis planis, & de tabula non succedit filia foemina, nec frater fratri in feudo nouo cōcesso pro se, & hæredibus, quod ultimum sequi videtur [Frecc. lib. 2. 21. differen. inter feuda quaternata, & plana. Item [Affl. in cōst. Regni constitutionem diuæ memoriæ, n. 69.] qui dicit q̄ in feudis planis est successio in linea transuersali usque ad septimum gradum non usq; ad tertium, secundum leges Regni, iterum in cap. 1. §. fin. in fi. de nat. success. feu. quod sequitur Frecc. vbi supra, in 1. carta, sed Affl. sibi cōtrarius hic in §. filia vero. n. 6.] tenet, q̄ femina succedat in feudo plano, & de tabula, quia est habilitata per cōstit. Regni in aliquibus, quod sequitur Frecc. vbi sup. 23. differēt.

Et hæc sunt, quæ in hoc articulo dicūt Doctores Regni, vnus post alium sequentes rem istam sic necessariam non multū considerantes. Nos autem videamus primò rationes gl. quæ plures sunt. Primò ponderat verba vltima

ma

ma illius const. in vers. in omnibus, dum ibi promittitur in casu deuolutionis, ob defectum vocatorū, præferre consanguineos extraneis, quod non cadit in feudo plano, & de tabula, quia Baroni deuoluitur, & non Regi. Et licet in principio constit. verba sint generalia, apta cōprehēdere. et feuda plana; nihilominus restringuntur per sequentia verba, quæ loquuntur in feudis quaternatis.

Ista ponderatio est satis friuola, quia sunt ista compatible, q̄ constitutio loquatur de omnibus feudis, etiā planis, & de tabula, & q̄ quantū ad feuda, quæ Regi deuoluuntur, Rex promittat consanguineis prælationem cæteris paribus, nec est præsumendū, quod voluerit Rex legem condendo se incōtinenti corrigere [l. nō ad ea, iuncta gl. ff. de cond. & demon.] & præcedentia ita influūt ad declarationem sequentium, sicut ē contra [l. si seruus plurium. §. fin. ff. de legat. 1.]

12 Et notate quomodo glo. decipitur, ipsa iam tenet, q̄ illa cōstitutio procedat in feudis quaternatis, quæ tenentur à Barone, de quibus loquitur cōstit. post mortem; & tamen post vers. in omnibus, in fine constit. dicitur, quod Rex potest feuda deuoluta tenere in demanio, & consanguinei hoc casu conqueri non possunt attenta ratione glo. quod finis restringat principiū, sequeretur, qd̄

nec haberet locū in feudis quaternatis sub Barone, in quibus nō cadunt verba constit. quia hæc feuda, licet Regi deuoluantur s̄m legē Regni post mortē; nihilominus non possunt teneri in demanio, quia Baro suis iuribus priuaretur: & hoc est omnino indubitatum, vt ibi probatur.

Secundò glo. fundatur in constit. Regni si quando contigerit, vbi in effectu distinguitur inter ea bona, quæ quis tenet de feudo à Barone, vt in illis, deficientibus successorib. qui ab intestato succedūt, descendantibus, vel ascendentibus, aut collateralibus, dñs feudi succedat, in alijs autem Fiscus, tanquā in bonis vacatibus; & sic cōstitutio illa v̄r dicere, quod in bonis de feudo, quæ quis tenet à Barone, succedant illi, qui aliàs ab intestato succederent.

Hæc constitutio aut intelligitur de his, quæ tenentur à Barone in feudum, aut de his, quæ tenentur de feudo Baronis, sed non in feudū, quia potest res feudi teneri à Barone, & non in feudū, sed sub annuo reddito; quo casu redditus tantūm est feudalibus, res autem est burgenatica [Napodan. in consuetud. in bonis quondam mariti, sub rubr. in quibus rebus habeat locum quarta, in verbo sed in bonis feudalibus, num. 14. Affl. decis. 129. Loffred. in c. 1. de contr. feud. apud pares termi. Capyc. in decis. 103. & 196. & in c.

R 2 Im-

Imperialem, col. 117. in parua
 impressione, de prohib. feu. alien.
 per Feder. vbi Camer. fol. 39. col.
 3. liter. M.] Si tenemus, quod lo-
 quitur de his, quæ tenentur in
 feudum, prout tenet [glos. vtro-
 bique, tam in d. l. si quâdo, quàm
 in dict. l. vt de successione] se-
 queretur, quòd in feudis planis,
 & de tabula non esset successio
 secundum legem Regni, nec se-
 cundum ius commune feudorū,
 sed secundum ius commune Ro-
 manum, prout in allodio, quod
 14 est omnino falsum, & absurdis-
 simum, vt per illam constitutio-
 nem, quæ in effectu nihil aliud
 voluit, nisi vt titulus de bonis va-
 cantibus non haberet locum in
 illis rebus, quæ tenentur de feu-
 do Baronis, licet non in feudum,
 voluit Baronem præferre in suc-
 cessione, & Fiscum excludere:
 In his autem, quæ tenebantur in
 feudum à Barone, non erat du-
 bium, quod linea finita, ad Baro-
 nem deuoluebantur; & notate,
 quia constitutio illa præsupponit,
 quod defunctus habeat successo-
 res in illis bonis, quæ tenet de
 feudo Baronis, illos qui alias in
 allodio succederent de iure com-
 muni, uon autem super hoc ali-
 quid disponit, hoc præsupposi-
 tum non cadebat in his, quæ te-
 nebantur in feudum, cum nulla
 lege hoc cauebatur. Et notate,
 quia illa constitutio admittit do-
 minum feudi, per verbum, suc-

cedat, quod verbum non con-
 gruit, quando feudum deuolui-
 tur ob lineam finitam; quia tunc
 aut ad dominum reuerti, aut ei
 15 aperiri dicitur. Non est enim
 successio, cum feudum redit ad
 dominum, sed consolidatio il-
 lius iuris, quod feudatarius ha-
 bebat cum iure domini [Hern.
 in cap. primo. §. si vassallus, col.
 tertia, versic. ex præmissis, si de
 feud. defunct. milit. & in cap. pri-
 mo, còlum. prima, circa medium
 versic. item attende, de controu.
 16 inter vassallum, & alium.] Lo-
 quitur ergo dicta constitutio de
 his, quæ tenentur de feudo Baro-
 nis, & non in feudum. Ita vi-
 detur de mente Hern. in dict. l. si
 quando, dum tenet, quòd quo-
 modocunque quis tenet Ter-
 ram, vel tenimentum à Domi-
 no, non possit alienare sine
 eius licentia, etiam quòd non
 sit feudum, & ita constitutio-
 nem illam intelligit [Camerar.
 in dicto capit. Imperialem, fol.
 40. litera D.] ponderando, quòd
 constitutio dicit, quòd Baro suc-
 cedat in his, quæ vassallus tenet
 de feudo, & non in his, quæ te-
 net in feudum, & verbum (in his;
 quæ tenet de feudo) verificatur
 in omni re subiecta feudo. Et ita
 vos teneatis, & sic simul habetis
 verū intellectum dictæ constitu-
 tionis si quando, & quod in arti-
 culo de quo agitur, non bene gl.
 fundatur in d. constitutione.

Ter-

Tertiò glos. ponderat aliam constitutionem si quando, in §. sanè, vbi dicitur, quod feudum, quod à Barone tenetur, si feudatarius foriudicatus, non habeat parentes, vel liberos, redit ad dominum: quasi velit dicere, quòd, postquam per constitutionem vt de successionibus, pater excluditur, & ibi admittitur; ergo illa in feudo plano, & de tabula, hæc in feudo quaternato.

7 Sed nec ista consideratio facit ad rem, quia constitutio vt de successio. dum excludit patrem, tripliciter intelligi potest. Primò, vt omnino à successionem feudi excludatur; ita vt alijs non existentibus, fiscus præferatur. Secundo, quòd admittatur omnino, ita vt præferatur fratribus, & sororibus defuncti, nisi feudum omninò refutasset. Tertiò, quòd non omninò excludatur, nec omnino admittatur, sed post fratres, & sorores; ita vt in concursu præferatur frater, & soror patri in successionem feudi. Primus intellectus omninò rejicitur: Diffe-

8 rentia est inter secundum, & tertium, quia [Ifern. tenere videtur pro patre in cap. 1. num. 8. de natur. successio. feud. Bartholom. de Capua in quaestione registrata per Afflictum in constit. Regni Foriudicatorum bona, tenet pro fratribus, vt præferantur: quam opinionem sequitur [Afflict. ibi & sequi videtur Loffred. in cap. 1.

Imperator Lotharius in quaestione de patruo an succedat nepoti, col. 13. 14. & 15.] Si ergo pater in feudo quaternato per legem Regni non est exclusus, sed aut admittitur ante fratres, aut post fratres in feudo antiquo, nulla potest fieri vis in d. §. sanè, vbi pater admitti videtur.

19 Quartò, glos. fundatur in lege Regni in aliquibus, dicens, quòd consanguinei quantumcunque remoti ante illam legem succedebat, exclusis fœminis. Vnde cū per illam legem excludantur, quatenus supersunt filij, vel filia, remanet illa antiqua cōsuetudo illis non existentibus, quasi velit glos. dicere, quòd illa constitutio admittit fœminas in omni feudo, etiā plano, & de tabula, & quòd consanguinei vltra tertium gradū non excluduntur, nisi quando supersunt filij, masculi, aut fœminæ, & quòd eis non existentibus, cum lex Regni, vt de successionibus non loquatur, nisi de feudis quaternatis, remanet consuetudo antiqua in feudis planis vltra tertium gradum. Sed hæc cōsideratio est eadem cum dicto, & proinde non debet vos mouere: vltra quòd consuetudo, de qua loquitur lex in aliquibus, non erat vniuersalis, sed particularis.

Quintò glos. in principio considerat, quòd hæc parua feuda non censentur iure feudi, vt in §. notandum, de his, qui feud.

R 3 dar.

dar. poss.] Sed ultra quod hoc cōcluderet, quòd successio esset ad similitudinem allodij, vt dicit. gl. per legem si quando contingerit, quod est omnino falsum; nequaquam ille textus bene applicatur: quia dum dicitur in §. notandum, quòd si minor valuasor dat feudum, non est iure feudi, illud est ex defectu potestatis infeudantis, quia infeudatio certis, & enumeratis personis permittitur, vt probauimus in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. 7 Et sic deficiente potestate, cōtractus feudi non perficitur; non autem ibi dicitur, quod feudum paruum non censcatur iure feudi, vt glos. dicit. Et proinde ruminatis his, in quibus glos. fundatur, iam videtis quomodo hæc pars debilitata est. Ifern. qui glos. sequitur, nulla aliam rationem allegat, nisi quòd constitutio est odiosa. Sed si verba constitutionis habent locum, etsi dura, seruanda est [l. prospexit. ff. qui, & à quib.] ultra quod in rationibus pro alia opinione videbitis quo modo pcedat hoc de odio, vel fauore. Videamus modo quæ rationes vrgent pro alia opinione.

Primò igitur est aduertendū non esse nouum, quòd Imperator Federicus, qui auctor est illius legis, vt de successione, disponat etiam de feudis planis, & de tabula, quæ tenentur à Comite, vel Barone: nam in d. §. fa-

ne, feudum, quod quis tenet à 21 Barone, propter foriudicationē feudatarij, ita demum reuertitur ad dominum, si non habet liberos, & sic delictum feudatarij, ex quo non potest amplius in curia morari, filiis non præiudicat: cuius contrarium est de iure communi feudorum [cap. 1. §. si vassallus culpam, si de feu. defunct. milit. cap. 1. si vassall. feud. priuer. iuncto cap. 1. an ille qui interfecit fratrem dom. sui, & si verum est, quod dicit Afflict. in d. §. filia ve-

22 rò] quòd cōstitutio in aliquibus, comprehendit feuda Plana, & de tabula, nonne etiam secundo disponitur de feudis planis in præiudicium Baronum, & Comitū, admittendo filios in feudo, quando pater ex culpa priuatur, ex qua non potest esse in Curia, & & iterum prorogando successionem ad filias scēminas, vnde præiudicatur iuri reuersionis, quod Baronibus, & Comitibus competit in feudis planis? Cur ergo dū tertio sit lex circa feudorum successionem, per quam limitatur successionis gradus, quòd est in fauorem Comitum, & Baronum, non debent comprehendi etiam feuda plana. Aut in omnibus essent regulanda secundū ius commune feudorum, aut in omnibus secundum leges Regni. Sentire debent isti tenentes feuda plana, & de tabula commodum, & incommodum ex lege Regni: & si

& si æqua lance utrumque ponderamus damnum, scilicet & utile, quod istis feudatariis infertur, utilitas sine dubio est maioris ponderis, si sentiunt utilitatem, ex admissione filiarum, ex non priuatione filiorum, ex admissione fratrum in feudo nouo, æquo animo sustineant exclusionem aliorum agnatorum ultra nepotes ex fratre, in quibus non est par ratio affectionis. Maior utilitas consideratur in admissione liberorum, & magis coniunctorum, quam in exclusione agnatorum in remotiori gradu existentium. Et isto modo lex Regni, ut de successione, non solum non est odiosa, sed potius fauorabilis medicina damni illati per constitutiones præcedentes Baronibus, & Comitibus, quos, si grauauit in vno, in alio
23 releuare voluit; & vna constitutio declaratur per aliam, probatur in [l. utrum, & ibi Bart. Bald. & Angel. ff. de petit. hæred. bene probat Ias. in l. qui filiabus in princ. ff. de leg. 1.]

Secundò principaliter, quod feudatarij habentes feuda plana, & de tabula sub Comite, vel Barone, includantur in l. Regni, ut de successione, satis manifestè videtur probari in principio illius constitutionis, vbi protestatur Federicus velle tollere omnem dubietatem in successione nedum Comitum, & Baronum, & nedum

eorum, qui tenent feuda in capite à Rege, sed etiam ab alijs; nec loquitur indiffinitè, sed generaliter per verbum (omnium eorum: & proinde nõ sunt verba restringenda [l. 1. §. generaliter. ff. de legat. præstan.])

Tertiò principaliter, quia iam videmus, quod prorogatio successionis feudorum, quæ facta fuit per Conradum, de qua in d. §. & quia vidimus, iam comprehendit feuda, quæ tenebantur ab illis Ducibus, Marchionibus, Capitaneis, & Comitibus.

Quarto, hæc feuda plana, & de tabula aut sunt formata ex consuetudine præscripta infeudandi, aut ex infeudatione steriliū, ut reducantur ad culturam; quod permittitur [Iser. in cap. 1. in fin. an ille, qui interf. fratr. dom. sui] quia si infeudatio fuisset facta cum assensu Regis, non essent feuda plana, sed quaternata secundum quid, ut diximus supra in [cap. 1. de his, qui feud. dar. poss.] Si loquimur de istis infeudatis cum assensu legis infeudatio non poterat fieri sub alia lege, qua infeudans habebat [cap. 1. §. profectò, de leg. Conrad.] unde erit illa res infeudata penes infeudatum, prout erat insimul cum Baronia penes infeudatam, & sic sub eadem lege Regni circa successionem. Si vero loquimur de feudis planis præscriptis illa sortiuntur eandem naturam,

turam, sicut non præscripta, secundum [Bald. in l. liberti, libertateque, num. 3. 1. C. de oper. liberti. in l. 1. q. 3. 1. ff. de rer. diuisione. in cap. 1. de feud. dat. inuicem legis commissoriae, alibi de usu Mediolanensium. cap. quidam, Aluarot. in cap. 1. §. si quis per triginta, in fine, si de feud. defunct. milit. Præpos. in cap. 1. §. præterea colum. 1. quid sit inuestitura, Aretin. in l. 3. §. è contrario. col. pen. ff. de acquir. possess. Curt. in tract. feud. in 3. par. versus finem, §. postremò.]

- 25 Quintò hæc feuda plana tanquam membra Baroniarum, seu Comitatus debent à capite regulari. [cap. cum non liceat de præscrip. quia non decet à capite membra discedere, Io. Fab. in l. 1. nu. 19. C. de summa trin. probat Pau. de Cast. in consi. 164. 2. par. incipiente In præsentia causa, Dec. bene fundat in consi. 389. num. 7. Tiraq. de iure primogenituræ. q. 68. num. 7. Loffred. in consi. 39. nu. 3.] Et licet aliàs hoc non obstante, in cap. 1. §. huius autem generis, in quib. caus. feud. amit. dixerim, quòd feudum in Regno in dubio non est hæreditarium, licet Regnum ipsum sit hæreditarium; tamen Regnum non est hæreditarium ex vi legis, prout
- 26 ex vi legis in Baronijs, & Comitatus est certa successio; sed ex forma inuestituræ: quo casu aliter dicendum est.

Et ex istis rationibus ego indubitanter teneo opinionem, quòd feuda plana, & de tabula circa successionem regulentur secundum Regni constitutionem, & secundum istam opinionem aliàs iudicauit Sacrum Consil. in causa Angelæ de Falco cum Domino Antonio Caracciolo. Sed non fuerunt hæc discussa, & considerata, transeamus ad oppositiones.

- Oppono primo. Hic dicitur, quòd succedunt filij in feudo paterno, nulla ordinatione valente, vel manente. Contra de tex. in c. 1. an agnatus, vbi dicitur, quòd filius non potest habere feudum nisi sit hæres. Solutio. Ille tex. procedit, quando filius potest esse hæres patris; quia pater instituit eum in testamento, vel mortuus est ab intestato; secus si non potest esse hæres, quia alius est hæres institutus in testamento patris, & filio est relicta legitima; quia tunc habebit feudum, licet non sit hæres, & non obstante dispositione paterna. Ita illum tex. declarat [Iacob. de Beluis. ibi 1. colum. vers. quod dixi] licet nõ alleget hunc tex. vbi hoc probatur: sequitur idem [Bald. ibi col. 3. Aluarot. col. 5. vers. subsequenter, Præpos. col. 5. in fin. num. 6. Zas. in tract. feud. 8. par. num. 15.]
- 28 Et hoc, quòd illi, qui sunt vocati ad feudi successionem, admittantur ad feudum, licet alij sint insti-

instituti, dum tamen sine assensu, non obstante dispositione defuncti, procedit etiam in Regno, & in feudo hæreditario [glo. in constit. Regni vt de successio- nibus, vbi Afflict. num. 48. idem. Afflict. in decis. 385. num. 5. Capyc. decis. 164. Frecc. lib. 3. 10. different. feudi hæreditarij, & ex pacto, Afflict. in d. cap. 1. an agnatus, nu. 4. & nu. 22.]

Sed, an tunc, quando successores vocati per hoc ius feudorum, aut per legem Regni succedunt, non obstante dispositione defuncti, teneantur ad onera, & legata, Responde; aut sumus in feudo non hæreditario, & non est dubium, quòd nec alij, nec filij te-
 29 nentur ad onera, secundum [Iac. de Beluis. & alios vbi supra] Aut sumus in feudo hæreditario, & tunc licet [Afflict. in d. cap. 1. an agnatus voluerit idem] Tamen,
 30 vos tenete contrarium, quia successor feudi hæreditarij, licet admittatur, anuullata dispositione defuncti, tamen erit hæres in ipso feudo, quia hoc est speciale in feudo hæreditario, vt teneatur es-
 31 se hæres in ipso feudo, declarat [Hern. in cap. 1. §. quid ergo. de inuest. de re alien. fact. Aret. in l. pro hærede. §. quid tamen, 3. col. ff. de acquir. hæred. probat Lof- fred. in consi. 1. nu. 188. & in cap. Imperialem. §. præterea ducatus, 4. col. de prohib. feud. alien. per Feder. Camer. in d. cap. Imperia-

lem fol. 96. liter. L. col. 3. & col. 1. lit. E. & fol. 97. col. 3. lit. P.]

32 Sed an tunc hæres feudi te- neatur ad onera personalia defun- cti, aut ad legata in subsidium bonorum allodialium, vel æqua- liter pro rata bonorum, prout se- cundum receptam opinionem, tenemus in Regno, sequentes [Io. Litirer de primogenitura. q. 5. lib. 2. & Tiraq. in eodem tract. q. 35. num. 88. & Capyc. in decis. 198.] Respondeo, quòd etiam hoc casu seruanda esset ista deci- sio; quicquid dicat idem [Capyc. in decis. 199.] quia cum possit in
 33 feudo hæreditario grauari suc- cessor in pecunia vsque ad valo- rem feudi, vt benè probat [Lof- fred. in consi. 46. 3. colum. num. 7. vers. quoad secundum, vsque in fine] & quando sunt plures hære- des, onera, vel legata debentur ab
 34 illo ex hæredibus, quem testator voluerit, aut expresse, aut tacite. [l. vnica. §. sed vt manifestetur. C. de caduc. tollen. l. quoties. §. 1. cū l. sequenti. ff. ad Trebell. l. vtrum. §. fin. ff. de reb. dub. vbi glos. fin.] Non est verisimile, quòd testator feudatarius, quādo alium in feu- do instituit, quā legittimum successorem, voluerit ex hoc ip- sum liberare ab oneribus hære- ditiis, & legatis, quæ ad ipsum pro rata competeabant; postquam videtur intellectu iuris cogitare illum grauare in quantum pote- rat, cū tota hæreditate eum pri- uabat,

uabat, vt eleganter differit [Bar. in patre exhæredante, vel prætereunte filium, in authen. ex causa, nu. 9. in fin. C. de liber. præter.] & nedū hic successor in feudo hæreditario tenebitur ad onera, & legata in quantitate pro rata bonorum feudalium, alio non apparente de voluntate testatoris ex coniecturis, sed etiam si legitimè per coniecturas constaret, quòd voluerit feudatarius gravare solum hæredem in feudo, ipse solus tenebitur, postquam hoc fieri potest, & admittitur cōiectura voluntatis, vt supra.

Inde oritur, quòd patre legante feudum secundogenito, quo casu
 35 secundum magis receptam opinionem debetur æstimatio, filius primogenitus hæres in feudo solus tenebitur ad feudi æstimationem
 36 nem ex tacita voluntate defuncti, vt latius omnia præmissa nos probauimus in causa pro Domino Io. Antonio de Tufo, contra Illust. Marchionem Lauelli fratrem primogenitum, & bis obtinimus, cum impositione perpetui silentij. D

37 Ibi succedunt tantum filij. Quæro primò, vtrum sicut filij masculi tantum succedunt in feudo, exclusis fœminis, secundū hoc ius feudorum: ita etiam soli filij masculi succedant in fructibus feudi. Hæc quæstio duas habet partes: nam aut quæritur de fructibus feudi à solo separatis: &

38 quæstio modicam habet dubitationem, quia isti fructus non reputantur feudales, sed burgenfatici, secundum [Curt. in tract. feud. 1. par. princip. quæst. 6. vers. notate, & in 3. par. sub rubr. quomodo ascendentes succedant in feudo, versic. quartò circa intelligentiam, Boer. decis. 199. nu. 7. tenet idem Ifern. in constit. Regni post mortem, vers. nam si essent. Paris. de reintegr. feud. sub rubr. de finib. feud. vers. nunc videndum, nu. 20. Loffred. in consi. 46. num. 17. Camerar. in repet. cap. Imperialem, fol. 17. liter. O. de prohib. feud. alien. per Feder.] Aut quæritur de fructibus non à solo separatis, sed pendentibus feudatario defuncto post Kalen. Martias, & in hoc stat difficultas. Habemus enim duo iura in hoc libro feudorum, quæ loquuntur de fructibus pendentibus feudatario mortuo post Kalen. Martias, [tex. in cap. 1. §. his consequenter] hic finitur lex, vbi fructus prædicti, feudo deuoluto ad Dominū, ob lineam finitam, non pertinent ad dominū, sed ad hæredes feudatarij in allodio, & [text. in cap. 1. an agnatus] vbi fructus prædicti non pertinent ad agnatos succedentes in feudo, sed pro illis tenentur creditoribus defuncti, & per ista iura [Camerar. in cap. Imperialem fol. 17. litera T. & fol. 19. litera T.] voluit, quòd isti
 39 fructus retineant naturam burgen-

genfaticam : hac ratione attenta videretur dicendum , quòd filiaæ fœminæ non excluduntur à fucceffione in iſtis fructibus feudi pendentibus, & à ſolo ſeparandis, ſed ſimul ſuccedant cum maſculis , ſecundùm ius commune in cæteris bonis allodialibus.

- 40 Sed vos contrarium teneatis; Primò , quia in omni translatione rei de perſona ad perſonam veniunt fructus pendentes; ſive, translatio fiat per hominem, ſive per legem. Exempla; quando fit per hominem , ſeu ex diſpoſitione hominis , plura ſunt in venditione [l. Iulianus. §. ſi fructibus. ff. de actio. empt. In datione inſolutum tenet Aret. in conſ. 160. col. 6. verſ. circa quintum.] In legato tam rei quoad proprietatē, & uſumfructum [Bald. in l. ſi quis bonorum. ff. de legat. 1. & in l. 1. col. 2. verſ. quæro quid de fructibus. C. de uſur. & fructi. legatorum quàm rei quoad uſumfructum tantum. l. ſi pendentes. ff. de uſu. fruct. In fideicommiſſo probat Iaſ. in conſ. 331. col. penult. verſ. 5. dum quæritur. lib. 2. In conceſſione ad affictum , probat Rom. in conſ. 10. In re conceſſa in feudum, Odoffred. in ſumm. feutor. in penult. rubr. Bald. in cap. 1. an. agnatus , & in l. 1. q. 14. ff. de rer. diuiſio. Aluarot. in d. §. his conſequenter. Martin. Lauden. in cap. 1. §. fin. in fin. de his qui feud. dar. poſſ. vbi etiam Præpoſ. in fin. &

idem Præpoſ. in cap. 1. colum. 2. an agnatus, Bart. in l. cum filiofamilias in fine] qui , licet formet quæſtionem in domino concedente vineam, & fundum fructibus plenum ; nihilominus dicit, quòd & ſi nihil eſſet dictum, fructus conceſſi videntur : ſequitur [Paul. de Caſt. ibi col. antepenul. Iaſ. col. 14.]

- 42 Et ratio omnium prædictorum eſt, quia res ipſa, & fructus faciunt vnā , eandemque rem non diuerſam [l. fin. §. fructus. ff. quæ in frau. credit.]

Præterea feudum datur propter ſeruitium , & fidelitatem, [cap. 1. §. huius autem generis, in quib. cauſ. feud. amitt.] ibi , vt fideliter domino ſeruiat : Sed ad filios maſculos tranſeunt onera ſeruitiorum , & fidelitatis ; Ergo ad illos tantum debent tranſire, & commoda feudi, id eſt fructus, ex [regula legis ſecundum naturam. ff. de reg. iur.]

- 43 Vtteriùs , feudatarius tenetur de iure communi feutorum proprijs ſumpribus uſque ad fructus feudi exhibere ſeruitium domino, in bello infra feudum vel Regnum, vbi ſitum eſt feudum , ſecundum [Ardizon. in prima parte ſumæ. 2. car. & nos plenè probauimus in d. §. huius autem generis.] Si contingeret caſus. quòd poſt mortem defuncti illo anno eſſet exhibendum ſeruitium domino, nonne admittendo fœmi-

nas

nas in successione fructuum, aut fraudarentur filij masculi, qui tenerentur seruire sumptibus proprijs vsque ad fructus feudi integros, non deducta rata foeminarum; aut si rata illa esset deducenda, fraudaretur dominus, quia seruitium diminueretur, & ipse teneretur subministrare expensas vassallo, pro quibus euitandis dedit feudum, & feudi fructus. Et hac ratione, quia feudum est datum propter seruitium [Iaco. de Beluis. in cap. 2. de fratrib. de nou. benef. inuest.] tenet, quod

44 pater non habet vsumfructum in feudo filij, & nos hoc ex ista, & alijs rationibus plenè probauimus in [cap. 1. de his, qui feudum dar. poss.] vt sic vndique constet quòd lex feudalis sequens tacitā voluntatem concedentis feudū, voluit, vt fructus omnes feudi pertinerent ad eū, ad quem pertinent onera feudi.

45 Non obstat tex. in §. his consequenter, quia non dicit aliquid de istis fructibus an sint feudales vel burgenatici, sed voluit in illo casu particulari, quando feudum finitur per mortem feudatarij sine hæredibus in feudo, vt hæredes in allodio defuncti habeant illos fructus. Dispositio est irrationabilis, vt bene probant [Bal. hic, Aluarot. & Ancharan. in cōf. 193.] qui ideo tenent, quòd non extendatur ad fructus ciuiles, & proinde tanquam irrationabilis

non est extendenda, maxime in alium casum, vbi militat diuersa ratio, Voluit tunc dominus facere gratiam hæredibus vassalli de suo, & in casu quo cessabat seruitium, & hoc inest in ipsa feudi concessione, cum sit prouisum per ius commune feudorum [d. §. præterea quid sit inuestitura.]

Non obstat text. in cap. 1. an agnatus, qui videtur magis vrgeret, quia ex illo oritur onus in dānum agnatorum succedentium in feudo, & in beneficium creditorum feudatarij defuncti. Vnde adest diuersitas in persona onerata per legem feudalem, & in qualitate oneris, continet illa lex declarationem quoad agnatos, & in beneficium creditorum, non extenditur in beneficiū foeminarum, potest esse casus in quo creditoribus non potest aliter esse consultum: & sic simul tractatur de præiudicio creditorum, & de exonenda cōscientia defuncti, sed respectu foeminarum fratres

46 tenentur alere in subsidium [gl. in l. si quis à liberis in verbo iustè. ff. de liber. agnoscen. glos. in l. qui filiam. ff. vbi pupill. educa. debe. & dotare etiam Bar. in l. cū plures. §. cum tutor. ff. de admin. tuto. post glos. ibi nec filij sunt proprij creditores defuncti respectu successionis, sed hæreditas dicitur quasi debita tantum filijs [l. fin. §. 1. C. de cura. furios.]

nec

nec tractatur de exoneranda conscientia defuncti.

47 Ex prædictis emergit decisio notabilis quæstionis in Regno, quòd filius primogenitus, qui solus vocatur ad successionem feudi iuris Francorum, succedit etiã in fructibus feudi patre defuncto post Kal. Martij, & in illis filij secundogeniti nullam habent portionem per viam successionis; quæ conclusio in primogenito fundatur, quia si secundogenitus debet habere vitam, & militiam, idest alimenta à primogenito, quæ debentur ex fructibus [l. Imperator. ff. ad Trebellian] quomodo debet sentire duplex onus? Item si vita militia est loco partis hæreditariæ, à qua excluditur per primogenitum, quomodo debet habere aliam partem in fructibus in illo anno? Et ita tenete ex præmissis in vtraque quæstione, quicquid dicat [Camerar. in cap. primo,

48 an agnatus] qui nō considerando præmissa in Regno, voluit, quod medietas fructuum illius anni diuidatur inter primogenitum, & alios filios; quia alia medietas cedit pro releuio.

Quæro secundo, an isti filij cōsequantur feudum ab alio possessum post mortem patris per petitionem hæreditatis? Pro reso-

49 lutione videndū est quid dicunt Doctores in articulo an feudum veniat in petitione hæreditatis: in

quo, colligendo dicta ferè omnium, vos faciatis duos casus. Nā aut agit filius hæres, aut agit extraneus hæres. In primo casu quādo agit filius, tres sunt opiniones: [Cyn. namque, vt refert Barto. & ipse sequitur ibi in l. item videndum. §. nunc videamus. ff. de pet. hæred.] tenet, quòd non veniat 50 feudum in petitione hæreditatis: quia feudum filius non habet iure hæreditario, licet nō possit habere feudum, nisi sit hæres, per [c. 1. an agnatus, & ita tenet etiã Bal. & Fulgos. ibi.]

Secunda opinio est de directo contraria, quòd in filio veniat in petitione hæreditatis. Ita tenet [glos. in d. §. nunc videamus, quā sequitur Ang. ibi., & fuit hæc opinio Raynerij, vt refert Alber. ibi, qui videtur in effectu residere cum glo. prout etiam facit Paul. de Castr. ibi, & Bart. qui videtur per hoc sibi cōtrarius in l. vt iusiuradi. §. si liberi. ff. de oper. libert. & Bal. sibi contrarius in c. 1. nu. 12.] an agnatus, nō quia feudum 51 sit libere corpus hæreditarium: sed quia sit ius quoddā annexū, quod in hæreditate reperitur.

Tertia opinio fuit Odoffred. ibi, qui distinguit in effectu inter feudum non hæreditarium, vt tunc non veniat; & feudum hæreditarium, vt tunc veniat: quod vltimum, quando feudum est hæreditarium [tenet manifestè Iser. in cap. 1. in fin. qui successio. tene.

S hic

hic n. 7. in c. 1. an agnatus in prim.
in c. 1. §. quid ergo num. 8. de in-
uest. de re alien. fact.] dum dicit,
quod feuda hæreditaria veniunt
in petitione hæreditatis, & quod
glos. prædicta in §. nunc videamus,
loquitur in feudo hæreditatio:
& istam distinctionem inter
feudum hæreditarium, & nõ hæ-
reditariũ sequitur [Gugliel. Pern.
in notabilibus feudorũ, sub rubr.
quarta notabilia feudorũ, n. 15.]

In secundo casu, quando agit
extraneus hæres, aut agit ille, qui
est successor in feudo; & tunc di-
cunt, quod nõ venit: quia ille nõ
teneretur esse hæres pro consequen-
do feudo, quod non est in filio;
[c. 1. an agnat. hoc dicit indubitã-
ter verum Bar. & Bal. in d. §. nunc
videamus] & est de mente Rai-
neri, dicentis, quod agnati nõ pe-
tunt feuda per petitionem hære-
ditatis, sed per petitionem ex Ca-
pitulis feudorum. Aut agit ille
hæres, qui nõ est successor in feu-
do; tunc aut agit cõtra filium, aut
alium legitimum successorem in
feudo; & non venit in petitione
hæreditatis: aut agit cõtra alium,
& tunc aut fundatur in dominio
defuncti, & nequaquã venit: aut
fundatur agens in possessione, &
venit. Ita est de mente [Bar. in l. si
patroni, nu. 3. ff. ad Trebel.] prout
declarando [Bar. tenet; Alex. ibi
nu. 12. vsq; ad nu. 15. 7. respõdens
ad obiectionem: quia licet extra-
neus hæres, quia non succedat in

feudo, nõ potest agere ad feudũ;
5 2 hoc est respectu dominij: tamen
quia petitio hæreditatis datur nõ
solum pro rebus, vbi defunctus
habet dominium; sed etiam vbi
solam possessionem, vel detenta-
tionem habebat [l. regulariter. ff.
de pet. hæred.] Vnde cõsiderato
vtili dominio, est verũ, quod non
fit quid hæreditarium, sed agens
potest se fundare in possessione,
quæ erat apud defunctum, & ea
ratione se iuuare petitione hære-
ditatis. Istã opinionem sequitur
[Ias. in prælud. feud. col. 14. Iaco-
bin. in sua inuest. in vers. & cum
pacto, nu. 7.] qui aduertit aduoca-
tum, vt sit cautus, fundando se in
possessione, non in dominio: &
q̃ conuentus non potest oppo-
nere de iure tertij, tenet idẽ [Ma-
rian. Soc. nun. in cons. 75. n. 30. 1.
vol. sequitur Loffr. in cons. 14. nu.
6. & 7. 7.] & isti multo magis te-
nēt opinionẽ gl. in filio, vt quoad
eum veniant feuda in petitione
hæreditatis. fundado se in posses-
sione, non in dominio defuncti;
vt considerat [Ang. & Alber. in d.
§. nunc videamus. Quid ergo di-
5 3 cemus nos? In primis videamus si
possumus saluare Bar. a contrarie-
tate, q̃ põderat Ias. & Iac. vbi sup.

Et quidem si verba Bar. recte
ponderentur, nulla adest contra-
rietas: nam in l. item videndum,
dicit, quod filius, qui non potest
habere feudum repudiata hære-
ditate, ante aditionẽ hæreditatis

non

non habet feudum vt hæres, sed ex pacto, vel ex lege, & ideo non venit in petitione hæreditatis, & sic non loquitur Barto. quando feudum ab alio possidetur, sed quando ab ipsomet filio possidetur, & propterea dicit non venire in petitione hæreditatis, & iam se remittit ad dicta per eum in §. si liberi, vbi tenet, quòd feudum, quod filius non potest habere nisi sit hæres, veniat in petitione hæreditatis, in l. si patroni, Barto. huic conclusioni non contradicit, immo ampliare videtur, vt veniat in petitione hæreditatis, nedum ad beneficium filij, sed alterius hæredis, quando non agit contra filium, aut legitimum successorem in feudo, & sic malè Iason. & Iacobi. ponderant Bart. in hoc articulo variantem.

34 Secundo aduertatis, quòd dum Odoffredus distinguit inter feudum hæreditarium, & non hæreditarium; & vult, quòd hæreditarium veniat in petitione hæreditatis, intelligit de eo feudo hæreditario, quod transit ad quemlibet hæredem, nisi sit fœmina, vel Monachus, aut Canonicus regularis; & sic etiam Guglielm. Pern. loquitur in Regno Siciliae ultra Pharum, vbi, per cap. volentes, conceditur potestas disponendi in feudis, licet etiam sine illo cap. videatur sequi Odoffred.

Tertiò notate in præmissis, quòd nemo prædictorum Doctorum loquitur in filio, vel in agnato succedente in feudo tantum, vel in extraneo etiam in feudo tantum instituto, alio existente hærede in allodio. Veniamus ergo ad conclusionem.

Sed ante quæro, quod si feudum possideatur à Rege, seu alio domino directo, an præmissæ decisiones militent. Ilern. quæstionem hanc formauit in interdico quorum bonorum [in cap. i. si de feud. defunct. milit.] & tenet, quando feudum est hæreditarium, quòd veniat in hoc interdico, & post eum Afflictus. Concludendo ergo vos teneatis, quòd quando feudum est hæreditarium, potest peti per petitionem hæreditatis à filio, vel alio legitimo successore; siue sit ille, qui agit hæres etiam in allodio, siue sit tantum hæres in feudo; siue possideat alius, siue possideat dominus, & quod sic etiam includitur in libello, in quo petitur hæreditas. Aduertatis tamen, quod non intelligo feudum hæreditarium transitorium ad omnem heredem, prout intelligit Odoffredus. Sed intelligo in eo feudo hæreditario, in quo oportet, quòd succedens sit hæres in ipso feudo, licet non sit transitorium ad omnes hæredes.

Si verò feudum non est hæreditarium, tunc nec includitur in libello ubi petitur hæreditas, nec potest peti per petitionem hæreditatis, & ita ultra alios nuncupatim voluit [Odoffredus in summa feudorum, in rubr. 32.] dum, tractando de actione, quæ mediante, agnatus, aut alius succedens in feudo, petit illud, concludit, quod habita inuestitura à domino, si feudum ab eo possidetur, ager conditione ex vñsibus feudorum, ut ipsum inducat in possessionem. Sin autem possidet alius, habita inuestitura intentabit rei vendicationem contra illum. Donec autem supra dicitur, quòd quando agit hæres defuncti, licet non successor feudi, & non aduersus eum, qui ius habet in feudo, quòd tunc feudum venit in petitione hæreditatis; Cauete, quia falsum est, 56 rationes enim, in quibus fundantur Barto. & alij, continent in se manifestam fallaciam: nam, licet in petitione hæreditatis veniant res commodatæ, & depositæ, in quibus defunctus non habebat dominium; nihilominus illud ideo est, quia periculum illarum rerum spectat ad hæredem, & proinde pro interesse suo lex voluit, ut posset res depositas, & commodatas recuperare per petitionem hæreditatis: & hæc est ratio, quæ assignatur in d.l. & non tantum; quæ cessat

in feudo, quod non est periculum hæredis feudatarij, sed periculo domini, ad quem est consolidatum feudo finito ob defectum successorum illud vtile dominium, quod feudatarius habebat, secundum [Isern. in cap. 1. num. 9. de feud. sine culp. non amitt. & in cap. 1. §. si vassallus de feud. num. 2. si de feud. fuer. controu.]

Potest etiam & alia ratio considerari in terminis in l. & non tantum, quare veniant res commodatæ: & depositæ in petitione hæreditatis, scilicet quia tenetur hæres actione personali ad restitutionem ex contractu defuncti: quod non procedit in feudo, in quo nedum extinguitur illud vtile dominium feudatarij; sed 57 etiam possessio naturalis, quam habebat, quam ad se trahit possessio civilis, quæ remansit penes dominum, secundum [Bald. in l. prima, quæstio. 46. ff. de rerum diuision. & in cap. quæ in ecclesiarum, numer. 31. de constit. l. as. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. possession. Curtius in tracta. feudor. 4. par. sub rubrica, an in casibus; in quibus priuatur vassallus propter alienationem, priuatur ipso iure: [glos. nec reperitur in vñsibus feudorum, quod hæres allodij teneatur actione personali ad feudi restitutionem,

ma-

maximè feudo penes alium existente sine sua culpa; Quinimmo [Odofred. vbi supra, tractans de actione competente domino ad reuocandum feudum finitum, non ponit istam, vt sic sine dubio præmissa decisio claudicet, & omnino tenenda non sit ex præmissis.

58 Quæro tertio in terminis istius rex. si filij sunt instituti à patre in feudo, vtrum habeant remedium [l. fi. C. de edict. Diu. Adr. tollen.] Pro resolutione videndum est, de his, quæ Doct. in tribus casibus dicunt ferè ad idem tendentibus. Nam alij simpliciter tractant de validitate institutionis, & dispositionis feudi in vltima voluntate, in illum, qui est proximè successurus; & in hoc [glos. in const. Regni hac edictali, in princ.] tenet, quòd si relinquatur feudum ei, qui aliàs succederet ab intestato, dispositio tenet; sicut testamentum imperfectum, valet inter liberos, qui aliàs ab intestato succederent [l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. C. de testam.] Ifern. ibi dicit, quòd dū glos. tenet, quòd testamentum in eos, qui sunt aliàs successuri valeat in feudo; est contra id, quod hic dicitur in tex. ibi (nulla ordinatione defuncti valente, &c.) considerans, quòd in necessitatibus non dicitur quis liberalis [l. rem legatam. ff. de adimen. legat. Bartholom. de Capua in consilio

ædito pro Rege Roberto, vt refert [Afflict. in d. constit. hac ædictali; num. 7. in glos. 1. & ipse sequitur, tenet opinionē glos. quòd testamentum hoc casu valeat, [Ioā. Rain. in cap. Imperiale m. §. habito, num. 36. de prohib. feud. alien. per Feder. idem & Iacobin. in sua inuest. in verbo & cum pacto] de ipso feudo tenet idem: quia alienatio potest fieri in proxime successurum [Curt. in tract. feud. 4. par. in penul. q. num. 47. & Capyc. in cap. Imperialem, glos. 2. 3. limit.] refert prædictos, & dicit, quòd si hoc esset verum, foret vtile: quia taliter institutus poterit mitti in possessionem per [d. l. fin. Camet. in cap. Imperialem: fol. 32. litera E. tenet opinionem, quòd non valeat; dicens, quòd ita tenet Iser. vbi supra.

Alij vero specificè tractant, an remedium illius legis competat, quando sunt instituti proximè successuri: & concludunt, quòd habeat locum, vt per [Afflict. latè in decis. 119.]

Alij verò tractant an etiam habeat locum (& hic est tertius casus) quando in hereditate est feudum, & instituitur tunc ille, qui non erat proximè successurus in feudo. Exemplum. Filia fœmina non succedit in feudo secundum hoc ius, vt hic; si fuerit hæres instituta, an habeat remediū illius legis [Io. Andr. in addition. super Specul. in tit. de testam. §.

S 3 penult.

penult. in fin. in additione incipiente, personam, dicit, quod si vnica filia instituta hæres à patre vassallo, petat missionem in omnia bona, inclusis feudalibus agnati defuncti, non erunt legitimi contradictores quoad feudalibus; etiam si feudum debeat agnatis, & eis restitui debeat; & post missionem venit diffiniendum; & si consuetudo, vel ius aliud iuuat filiam, defendetur in illo; aliàs assignabitur agnato: & sic dicit determinare [Gugliel. de Suza in l. fin. C. de ædict. diu. Ad. tollen. Hanc opin. Io. And. simpliciter sequitur Bald. in cap. 1. vers. vel dic quarto, de controu. inter masc. & fœm. Alex. in d. l. fin. nu. 30. Ias. ibi col. 9. vers. nota etiã vltra, Bart. Deci. in conf. 424. nu. 11. 467. num. 11. 498. nu. 4. 688. num. 11. Præpos. in cap. inter filiam, si de feud. defunct. milit. Curt. iun. in conf. 30. num. 10. & in 1. par. tract. feud. 21. q. Marian. Socin. in conf. 75. num. 28. 1. vol. vbi etiam extendit in alia fœmina transuersali, Alber. Brun. in cõf. 1. inter cõsilia feudalibus nu. . Io. Campe. in conf. 2. inter eadẽ cõsilia num. . Alber. Brun. in conf. 18. num. 12. & Vberti Zuccar. in repet. dict. l. fin. sequuntur opin. Io. And.] Sed limitant quãdo in continenti agnati probarẽt de non iure fœminæ; licet ipsa allegare potuisset habilitationem ad successionem. Præpos. hic nu.

8. tenet q̄ remedium illius legis competat iure hæreditario.

Hæc sunt, quæ dicunt Doctores in effectu pertinentia ad hunc articulum generaliter an remedium l. fin. habeat locum in feudalibus. Quid dicendum? Vos conclusiue loquendo faciatis plures casus; nam aut feudum relinquitur titulo institutionis ei, qui non est proximè successurus; & tunc siue solus fuerit institutus in feudo, & in allodio, vel vnicus hæres vniuersalis; siue fuerit institutus vnus in feudo, & alius in allodio; siue feudum sit hæreditarium, siue non hæreditariũ, teneatis in omnibus, prout supra determinavi in articulo an & quando feudũ veniat in petitione hæreditatis.

Sin autem in feudo institutus est proximè successurus, tunc est distinguendum inter feudũ hæreditarium, & non hæreditariũ. Si feudum est hæreditarium, & ille proximè successurus, qui est institutus in feudo, est etiam institutus in allodio, aut vniuersalis hæres simpliciter, tunc nulla videtur superesse probabilis difficultas, quin huic competat remedium dictæ legis; nihil enim ei obstare videtur nec ratione personæ, quia institutus est proximè successurus; nec ratione rei, quia feudum est hæreditarium. Et aduertatis, quia loquor de eo feudo hæreditario, quod defertur iure hære-

hæreditario, & in quo oportet, quod succedens sit hæres in ipso feudo; non autem de illo feudo hæreditario, de quo magna turba Doctorum loquitur; quod ideo dicitur hæreditarium; quia oportet, quod succedens sit hæres in allodio feudatarij.

Sin verò ille proximè successurus in feudo, non sit institutus etiam in allodio, aut hæres vniuersalis, sed in feudo tantum, & est datus sibi cohæres in allodio.

61 In hoc videtur dubitandum, quia succedens in feudo dicitur hæres in re certa, secundum [Bald. in consi. 232. incipien. fœmina regulariter in consi. 361. incipē. dicit text. 3. vol. sequitur Aym. in consi. 197. Mar. Ant. Natt. in consi. 246. num. 10. 2. vol.] & hæredi in

62 re certa regulariter non competit remedium dictę l. fin. maxime dato cohærede vniuersali, secundum [glo. & Bar. ibi.] Sed res hoc non obstante, teneatis contrariū: quia secundum veram opinionē, & receptam in Regno, non est verū in feudo hæreditario, quod succedens in illo tantum dicatur

63 hæres in re certa; quia in feudatario duæ hæreditates considerantur; alia feudalī, alia allodialī. Sicut in milite dicit Bal. q. habet duas hæreditates, scilicet paganīcam, & castrensem, in [l. 1. C. de testamen. milit.] & ideo fungitur secundum eum loco diuersorum testatorum. Vnde infert, quod

interdum vnus testator censetur vt plures; & tunc licet sit vnus natura, censetur vt plures iuris censura, ideo potest habere duos hæredes, vnum in castrensibus, & alium in paganīcis [l. hæres. §. 1. ff. famil. herciscund. probatur in l. si certarum. §. 1. ff. de milit. testam.] Ideo potest decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus [l. si duobus. ff. de mil.

64 testam.] feudatarius namq; miles dicitur cap. 1. vbi Iser. Imperator Lotharius, & feuda castręsi peculio annumerantur, secundum

65 [Bald. in l. cum multa, in princ. C. de bon. quę lib. in l. si vxorem, in fine. C. de conditio. insert. quę sequitur Ias. alios allegans in prelud. feudor. nu. 24. & ideo idem Bald. in authen. cessante num. 2. C. de legit. hæredib.] dicit, quod

66 Baronia est quid vniuersale; sicut peculium castrense: propterea quis potest habere vnum hæredem in Baronia, alium in paganica: & idem [Bald. in consil. 309. lib. 1.] æquiparat bona feudalīa, & allodialīa eiūdem cum bonis castrensibus, & paganīcis.

Sunt igitur duæ hæreditates, non autem hæres in re certa dicitur successor in feudo; & propterea secundum æquiorē, & magis receptam opinionē hæ-

67 res in feudo, & hæres in allodio simul tenentur pro rata bonorū feudalium, & burgenfaticorum ad æs alienum feudatarij defuncti.

eti, vt supra dixi, secundum [Ioā. Litirier de primogenitura q. 5. lib. 2. Tiraq. de primogen. q. 35. nu. 28.] & propterea tenendum est, postquam sunt duæ hæreditates, quòd in feudo hæreditario quando est institutus proximè successurus, ei competat remedium dictæ legis final. pro adipiscenda possessione feudi, quod defunctus possidebat: sed si sumus in feudo non hæreditario, vos teneatis, quòd non competit ei remedium dictæ legis pro adipiscenda possessione, non ea ratione, quòd non valeat dispositio testamentaria in feudo, licet in proximè successurus; quoniam aut hoc prædicitur per hunc text. & cum annullat dispositionem feudi in beneficium agnatorum, & non respicitur hic fauor domini, vt videbitis secundum veriorum intellectum, eo ipso, quòd feudum relinquitur illismet, qui erant successuri, cessat ratio prohibitionis, aut prætenditur hoc per legem Lotharij, & Federici; & alia iura prohibentia feudi alienationem, & illa iura limitantur non procedere, quādo fit alienatio in proximè successurus, vt in [§. & si libellū, de alienatio. feud. patern.] Ultra quod prohibita alienatione, non est prohibita hæredis institutio in legitimos successores.

68 Teneatis ergo, quòd non habet locum remedium dictæ l. fin.

alia ratione, scilicet quia, cū feudum non hæreditarium dicatur subiacens, seu quasi restitutionem in beneficium eius, qui proximè vocatur post eum, secundum Iser. hic, fideicommissarius etiam, vniuersalis regulariter non habet hoc remedium, secundum [glos. in d. l. fin.] Et licet facta restitutione verbali, fideicommissarius vniuersalis habeat illud remedium, secundum Bald. ibi, & posset prætendi, quòd testamentum habeat vim verbalis restitutionis; nihilominus illud remedium competit fideicommissario vtiliter ex persona hæredis, vt declarat [Bart. ibi num. 9.] & cum illi feudatario defuncto, qui facere videtur verbalem restitutionem, non poterat competere remedium illius legis pro adipiscenda possessione, quia iam fuerat illam adeptus: ideo nec proximo vocato post eum ex eius persona. Secundò illud beneficium fideicommissarius non habet à venientibus ab intestato facta restitutione, sed habet hoc à lege propter scripturam, dūmodo habeat iura hæreditaria, vt [Alex. declarat ibi nu. 7.] Tertiò non potest dici, quòd proximus vocatus in feudo sit fideicommissarius vniuersalis; immò remedium adipiscendæ possessionis non competit nisi successori vniuersali, secundum [Bald. in l. incerti, num. 10. C. de interdict.] Et hoc non obscu-

obscure voluit Ifern. in d. constit. Regni hac ædictali] dum relata glōf. dicit, quod dictum eius est contra tex. hic: & paulo post subdit, nisi esset feudum hæreditarium: quæ verba relata non ad proximè dicta, sed ad præcedentia, faciunt manifestè differentiā inter feudum hæreditarium, &

F non hæreditarium. **F**

71. Quæro quarto, an succedant filij, licet sint exhæredati à patre. Habemus in vñsibus feudorum duo iura, quæ in quæstione proposita ponderari possunt. Primo textum istum, qui omnem dispositionem paternam in feudo, ex qua filij priuantur à successione, annullat. Vnde videretur dicendum, quod filij succedant licet exhæredati. Secundo habemus [tex. in cap. 1. §. prædictis, quæ sic prim. caus. benefic. amittend.] quod omnes causæ, quæ sufficiunt ad exhæredationem liberorum, sufficiunt ad feudi priuationem, & sic lex feudalī approbavit in feudis quodammodo legem de exhæredatione liberorum loquentem.

[Odofred. in sum. feudorum sub rubr. qui poss. in feud. succeder.] arguit primò; quod exhæredatus non succedat, quia filius nō potest habere feudū nisi sit hæres patris. cap. 1. an agnatus, si nō est hæres propter exheredationē, ergo non habuit feudum. Arguit secundo pro parte affirmatiua,

quod succedat, quia filius exhæredatus retinet iura sepulchrorū. [l. vel quæ. ff. de religiof. & sumpt. funer.] Item quia, qui restituit hæreditatem, retinet iura sepulchrorum apud se [l. quia poterat. §. restituta. ff. ad Trebellia.] Item quia filius exhæredatus habebit actionem de dote mortua filia sua, quæ fuit dotata ab auo [l. dotem in fin. de collatio. bonorum] Tandem distinguit: aut filij iuste à patre exhæredantur, & non succedunt in feudo: aut iniuste; & tunc succedunt, licet non sint hæredes [argum. tex. in §. soluto. §. sequenti, & §. verum, in authē. de nuptijs.]

[Iacob. de Ardizo. in summ. de successio. feud. 4. colum. in fi.] arguit similiter pro & contra in quæstione proposita, & tandem concludit, quod filius exhæredatus non succedat in feudo; tripliciter tamen limitando: Primò si pater filio exhæredato feudum assignauerit. Secundò si ipsum non mala mente, seu non gratia infamiæ, seu notæ ipsum exhæredauerit [argum. l. si patruus testamento. §. 1. & l. paulus respondet exheredationem. ff. de bon. liberto.] vbi in istis casibus filius retinet iura patronatus in libertos. Tertia limitatio, si testamentum esset factum irritum, ita vt nemo ex testamento adierit hæreditatem, vel bonorum possessionem petierit [argum. l. si exhæredatus. ff. ad

ff. ad Sillanianum.]

[Ioan. Blanchus in summ. de succession. feud. in 3. par. col. 3.] transcribens, licet imperfectè, verba Ardizo. tenet idem, quòd Odoffred. in effectu distinguendo inter iustam, & iniustam exheredationem.

Ifern. hic in principio, reprobata opinione Modernorum, dicentium, quòd in feudo simpliciter concesso, aut pro se, & filijs; etiam antiquo, quòd pater potest filium exheredare, quia non est tunc feudum ex pacto, & providentia, sed hæreditarium: & proinde si est exheredatus, non succedit in feudo, tenet partem affirmatiuam, quòd possit pater filium exheredare, sequens Ardizo. & idem tenet in cap. si quis miles, vers. & filius fratris, num. 5. in fin. Imper. Lothar. in cap. omnes filij, prima colum. ante med. si de feud. defunct. milit.] loquens in feudo iuris Francorum, ut possit filius primogenitus exheredari, & relinqui feudum secundo-genito. Iterum in [cap. 1. §. præterea, nu. 13. & 14. colum. 4. quæ sit prim. caus. benef. amitten. & in cap. 1. §. & si libellum, col. 2. nu. 7. de alienat. feud. pater.] Limitat tamen Iser. hic, quando feudum esset concessum patri, & Petro filio nominatim, ut tunc, non obstante exheredatione, succedat. [l. quodcunque, §. si quis ita. ff. de 72. verbor. obligat. quia præsumitur

concessum contemplatione filij. l. final. C. de usufruct. & hanc limitationem sequitur in cap. 1. vers. vbi vero, in fin. an agnatus.] Immo etiam quando nō est datum feudum pro filio nominatim, sed patri, & liberis, si tamen constat, quòd contemplatione liberorum, adhuc succedunt, nō obstante exheredatione, secundum eundem in [cap. 1. nu. 19. de alien. feud. pater.]

[Aluarot. in cap. 1. §. & quia vidimus, col. penult. in princ. de his, qui feud. dar. poss.] sequitur regulam affirmatiuam, quam ponit Iacob. de Ardizo. & declarat tertiam limitationem, ut tunc succedat filius exheredatus, quando exheredatio non habuit vires, secus si habuit vires, & est exheredatus ex tali causa, ex qua non posset stare in Curia Domini sine dedecore, quia tunc priuaretur feudo [cap. 1. an ille, qui interfecit fratrem domini sui.]

[Præpos. in d. §. & quia, col. 4. num. 18.] distinguit inter iustam & iniustam exheredationem, & sequitur limitationem, quando exheredatio fuisset inualida, ut declarat Aluarotus, vel quando pater assignauit feudum filio exheredato.

[Angel. in §. soluto, in authen. de nuptijs] tenet idem simpliciter, quòd si filius, ratione ingratitude erga patrem, repellatur à feudo, quod teneat exheredatio

in

in feudo tenet [Capyc. in cap. Imperiali, in 2. glos. in 1. limit. de prohib. feud. alien. per Feder. Marin. Frecc. lib. 3. 2. 3. differen. feud. hæreditarij, & ex pacto Curt. in tract. feud. 3. par. 3. q. princ.], sequitur hæc conclusionem, quod teneat exhæredatio, & sic limitationes, dummodo sit iusta, vel nisi assignetur feudum, vel nisi ex testamento hæreditas non adeatur, dicens, quod hæc est vna limitatio ad istum tex. dicentem nulla dispositione valere, vel manente, valet namq; dispositio, per quam filius à feudo exhæredatur ex iusta causa: & quod ex hac conclusione etiam declaratur limitatio, quæ ponitur in cap. 1. an agnatus, per Bald. & alios, scilicet ut filius, qui non potest habere feudum nisi sit hæres, habeat, si non stat per se ipsum; intelligitur namq; illa limitatio, quando non stat per ipsum sine suo delicto, ut sic in isto articulo non videatur ferè discrepantia inter Doctores. Est verum, quod idem [Isern. in cap. 1. in vers. successionem n. 5. de feud. cognitio. dicit, quod in feudo ex pacto, & providentia legis etiam exhæredatus succederet, [Loffred. in conf. r. n. 1. & 2.] pon-

73 derat istam Isern. contrarietatem, & pro concordia dicit, quod Isern. ibi est intelligendus, vel quod loquatur quando exhæredatio fit sine causa; vel quando in concessione sunt nomina distincta;

ut si esset dictum patri, & Petro filio, & hæc ultima concordia uerior est, quia Isern. ibi se remittit ad dicta per eum hic. ubi utrumque dicit, ut uideatis, quod possit exhæredari regulariter, & quod

74 non possit exhæredari, quando feudum est concessum patri, & filio nominatim: & hoc non aduertit Loffred.

Sed quomodo tollitur oppositio modernorum, dicentium in feudo simpliciter concessio, quod intelligitur acquisitum pro se, & hæredibus, unde postquam succedens debet esse hæres, exhæredatus non succedet, & sic in feudo concessio pro se, & filiis, quia contemplatione patris? Dicatis uos, quod utraq; maior est falsa. Et notate ex præmissis, quod circa exhæredationem in feudo respectu filiorum nulla est differentia inter feudum hæreditarij, & non hæreditarij, nisi esset concessum pro filio nominatim, aut præsumptivæ contemplatio-

75 ne filij. Quid autem in nepote ex filio, an ipse succedat in feudo, quando pater est iuste exhæ-

76 redatus? *Antequam ad sequentia uerba in tex. posita transeamus Isern. hic in tex. succedunt filij, arguit, ergo non hæres extraneus. Quæro quid si investitura feudi non est simpliciter facta, sed pro se, & hæredibus, an uerbum hæredibus, restringatur ad liberos tantum*

tum [tex.in l. ex facto. §. fin. ff. ad Trebellia.] accipit verbum, hæredibus, pro liberis: quia dicit, quòd relicto fideicommissio vniuersali, si institutus decesserit sine hæredibus, intelligitur, idest sine liberis [tex.in l. si quis actio. ff. de vsufruct. accrescen. iuncta, glos.] accipit etiam pro liberis hoc verbum, hæredibus: quia si
 77 est legatus vsufructus alicui, & hæredibus suis, habebunt dimidiam hæredes, idest filijs, & [glo. in dict. l. ex facto. §. fin.] dicebat, quòd ratio, quare in casu illius tex. verbum, hæredibus, accipitur pro liberis, est, quia rarò occurrit, quod quis decedat sine hærede, cum saltè Fiscus sit hæres. Vnde inferebat, quòd quando fit inuestitura feudi alicui, & suis hæredibus, quòd intelligitur de filijs, sed [Iacob. de Raue. & Pet. vt refert Cyn. in l. liberti, libertæque; num. 8. C. de oper. liberti.] dicebant, quòd illa adiectio, hæredibus, quia est inducta ad ampliandum, non debet diminui, maxime in Rege, cum quo est præsumenda liberalitas, & ibi supplendo [Bald. num. 19.
 78 dicit. & q. ideo in l. ex facto. §. fi.] verbum, hæredibus, intelligitur de filijs, quia fideicommissum redderetur inutile; & [Rip. in d. §. fin. num. 14.] in hoc addebatur, quòd in feudo concesso pro hæredibus, intelligendo nedum pro filijs, sed pro alijs extraneis, non

esset propterea inutile domino directo propter canonē, & commissā. & ego addo etiam propter spem deuolutionis, ex causis introductis per legem feudorum, vltra causam extinctionis feudi ex linea finita. Parisijs tamē fuit iudicatum, vt restringatur ad liberos, vt refert [Cyn. in d. l. liberti] quæ opinio placet Dyn. secundum eum ibi, & ipse sequitur, & hanc opinionem tenet [Bart. in l. Gallus. §. etiam si parente, nu. 4. ff. de liber. & posthum. vbi Ange. num. 1. Bald. in 2. colum. Paul. de Castr. & Alex. vterque nu. 4. Bal. in l. fin. in 6. oppositione, num. 5. C. de hered. instit. in l. 1. num. 39. q. 48. ff. de rer. diuis. & in d. l. liberti. num. 19. Barto. remissiue tamen in d. l. ex facto. §. final. vbi Paul. de Cast. num. 3. Imol. Alex. qui dicit communem opinionē. Rip. num. 14. Soccin. qui pariter communem dicit in conf. 19. colum. 1. num. 3. 1. vol. Imol. in l. etiam. ff. sol. matrim. vbi etiam, quòd est communis, & ibi Paul. de Cast. nu. 4. Alex. nu. 6. col. fi.] & omnes pro maiori parte in effectu fundantur: quia verba debent intelligi secundum naturā contractus, cui adiunguntur [l. si legatis serui nomine. ff. de leg. 1. l. si quando, C. de inoff. testam. l. si vno. ff. locat.] Vnde cum de natura istius contractus feudalis verbum, hæredibus, intelligatur de filijs [cap. 1. §. & si clientulus, de

de alienation. feud.] non potest
 79 intelligi de extraneis, quia natura feudi semper videtur in esse, etiam si nomen hæredis exprimitur ab homine; secundum [Bald. in d. l. liberti] & ita vos teneatis, donec agitur de excludendis extraneis hæredibus.

80 Sin autem de admittendo filios ut filios, vel filios ut heredes; hæc est alia quæstio, in qua controuersia est inter Ifern. & ciuilitas, ac feuditas alios, ut suo loco videbitis; & procedunt præmissa secundum ius commune feudorum, secundum quod limitate in feudo concessio alicui existens

81 ti in sacris, pro se, & hæredibus suis; quia tunc intelligitur de agnatis, quoniam filios habere non potest, secundum [Bald. in cap. naturales. 2. colum. in princ. si de feud. defunct. milit. quem sequitur Camerar. in cap. Imperialem, fol. 22. colum. 3. liter. P.] ubi plus dicit, qd si Regi constabat, quod nemine habebat, nisi filium naturalem, illi defertur; secus si fratrem, vel nepotem, aut patrum haberet. Non procedit tamen præmissa conclusio in Regno, quia ut supra dixi in feudo concessio pro se, & hæredibus, frater succedit fratri, & sic non restringitur ad liberos.

82 Iuxta præmissa quæro. Quid si inuestitura feudi non est sub seruitio personali, sed sub seruitio reali; puta sub annua præstatione

in pecunia, vel frumenti, aut vnus spallæ porci, vel vnus corporis, aut vnus crateræ argenti, vel similis rei, an tunc succedat hæres extraneus [Bald. in tit. de pac. constant. in vers. libellariæ, in fin.] dicit, quod in talibus feudis ipse putat, quod succederet mutus, & surdus, etiam à
 83 natiuitate, & quilibet hæres: quia non est propriè feudum, sed magis est emphyteusis, vel contractus innominatus, secundum [Bald. in l. liberti, libertæque, col. fin. num. 36. C. de oper. libert.] Vnde transit ad quemlibet hæredem, etiam ad fœminam; secundum eundem [Bald. in cap. fin. de causa possess. & proprietate. est de mente Cyn. in authen. ingressi, col. fin. num. 13. C. de sacrosan. eccles.] qui dicit, quod feudum, pro quo debetur reale seruitium, transit in Monasterium, quia nō est propriè feudum. Sequuntur [Cyn. & Bald. ubi supra in versic. libellariæ, & in l. liberti, libertæque; Alex. in l. vtrum, nu. 5. ff. de verb. oblig. in consi. 136. colum. 2. nu. 3. volum. 1. Ias. in prælud. feud. colum. 4. in 2. quæst. princ. & in consi. 63. 1. volum. num. 3. Deci. consi. 138. num. 7. Aym. in consi. 293. num. 9.] & quod in hoc feudo succedat hæres extraneus, tenet [Alex. in l. etiam, nu. 6. ff. sol. matrim. Aret. in l. gallus. §. etiam si parente, in 2. colum. circa medium. ff. de liber. & posthum. ubi

T. Ias.

Ias.col. 5. circa medium, vers. secundò limita.]

Sed de mente [Speculato. in tit. de locat. sub rubr. de emphyt. in §. nunc aliqua, num. 108. q. 85.] videtur contrarium ut feudum, pro quo debet annuatim aliquid solui, vel fieri, puta capones, piper, & similia dicatur feudum conditionale, idest, feudum non habens propriam feudi naturam; quasi quod in censu sit alterata natura feudi, & in reliquis retineat naturam feudorum: & illius auctoritate ita nuncupatim tenet [Corne. in consil. 16. 1. volum. 4. colum. & apertius Alex. in consil. 9. 5. volum. nu. 6. qui pro hoc ponderat [tex. in c. ad Apostolicam de re iudic. in 6.] ubi de Regno concessio in feudum per Ecclesiam sub annua pensione, ut feudum iudicetur, & melius [Soccin. in d. §. etiam si parente, nu. 6. qui intelligit dictum Bald. in d. vers. libellariæ] ut procedat; quando constat ex pacto noluisse concedere in feudum: & dicit, quod remanet feudum, quoad alia: in quibus non est facta alteratio. Iterum idem [Socc. in consil. 257. 2. volum. qui consultuit in eodem casu, in quo consultuit Corne. quando est facta concessio feudi sub annua præstatione vnius crateræ argenti; & ita tenuit Zaf. in tract. 12. par. num. 41. & satis bene Camer. in cap. Imperialem fol. 40. liter. Q.

de prohib. feud. alien. per Feder.] 84 qui falso sibi adscribit hanc declarationem, ut quando concessio est facta in feudum, licet sub seruitio reali, in omnibus retineat naturam feudi, præterquam in seruitio: & est de mente [Cappys. in d. cap. Imperialem col. 133. in parua impressione, dum dicit, quod feudum datū ad certum seruitium, ut vnius ensis, est feudum conditionatum. Et ita vos teneatis, maximè per [tex. in d. cap. Apostolicæ] qui cauillari non potest.

85 Dicit Isern. hic, quod feudum concessum pro hæredibus, est hæreditarium. Ego autem altius exordiendo, quæro, utrum uerbū hæredibus, adiectum in feudi cōcessione, alteret naturam feudi, ita quod non retineat eam naturam, quam habent regulariter feuda secundum leges feudorum, & contingat hoc facto hominis infeudantis; qui uoluit in feudi concessione exprimere uerbum, hæredibus. In hac altissima questione, à qua dependet uera cognitio feudi hæreditarij; ad euitandam confusionem scribentium. Vos, ultra omnes in primis aduertatis, quod pluribus modis potest considerari alteratio naturæ feudi in proposita questione; loquor de naturalibus feudi post mortem feudatarij, quia ut præmissi, habemus naturalia feudi in vita, & naturalia post mortem

tem feudatarij . Potest enim contingere alteratio , vt ex hac voce , hæredibus , admittantur alij , quàm illi , qui vocantur à lege feudali ad successionem , an ex huiusmodi concessione includantur illi , qui ab illius successione excluduntur ; & sic verbum , hæredibus , intelligatur de hæredibus iuris ciuilibus , non autem de hæredibus habilibus secundum naturam feudorum . Potest & secundo (quando non contingeret hæc alteratio , sed essent tantum vocati heredes iuris feudorum) contingere alteratio circa modum , quomodo vocantur ad feudi successionem , cum qualitate hæreditaria , vel non hæreditaria .

Dum agitur de prima specie alterationis , an ex hac voce , hæredibus , admittantur alij , quàm illi , qui vocantur à lege feudali ad successionem . Dux sunt in hoc articulo opiniones . Nam [Iacob. de Rau. & Petr. de Bellapert. vt tenet Cin. in l. liberti , libertæque , C. de oper. libert.] tenent , quòd nedum veniant liberi , sed etiam alij hæredes , quia illa adiectio , & hæredibus , est inducta ad ampliandum . Vnde non debet diminuere : & quòd ideo in [l. ex facto . §. fin. ad Trebellian.] verbum hæredibus , intelligitur de filijs , quia fideicommissum redderetur inutile . Sed [glos. in d. l. ex facto . §. fin.] di-

cit , quòd si concedatur feudum alicui , & suis hæredibus , intelligitur de filijs , argum. illius textus vbi accipitur verbum , hæredibus , pro liberis , quia dicit , quòd relicto fideicommissio vniuersali , si institutus decesserit sine hæredibus , intelligitur idest sine liberis : & glos. ibi dicit rationem illius præsumptionis , quia raro occurrit , vt quis decedat sine hærede , cum saltem fiscus sit hæres , allegat etiam [tex. in l. si quis Titio , aliàs si quis Attio , ff. de usufruct. accres.] vbi legato usufructu Attio , & suis hæredibus , intelligitur de filijs , quia sui hæredes sunt [§. sui . Instit. de hæredib. qual. & diff. Opinione glos. tenet Dynus in l. inconventionalibus . ff. de verbor. obligat. vt refert Cyn. in dicta l. liberti , libertæque num. 8. C. de oper. libert. & Barto. in l. gallus . §. etiam si parente . ff. de liber. & posthum. vbi numer. 4.] tenet idem , quòd intelligatur de filijs tantum , quia verbum , hæredibus , profertur in feudo , quod de sui natura non transit nisi ad filios . Ita in dict. §. tenent [Bald. 2. colum. in princ. versic. circa istud . Angel. num. 1. Paul. de Castr. nu. 4. Alex. num. 4. qui dicit ; q̄ sic se habet communis opinio . Iterum ita tenet remissive [Barto. in d. l. ex facto . §. fin. vbi Paul. de Castr. num. 3.] ea ratione , quia verbum , hæredibus ,

T 2 in-

intelligitur secundum naturam, feudi, quod de sui natura non tran-
sit nisi ad liberos, idem [Paul. de
Castr. in l. etiam, n. 4. ff. sol. matr.
Imol. ibi in uers. in ea glos.] qui
dicit sic communiter teneri, &
Alex. ibi num. 6. ea ratione, quia
verba debent intelligi secundum
naturam contractus, l. si legati
serui nomine. ff. de leg. 1. l. si qua-
do. C. de inoff. testam. l. si uno, in-
princ. ff. locat. Bald. etiam in l. 1.
nu. 39. q. 38. ff. de rer. diuis.] tenet
idem eadem ratione, quia nomen
hæredis simpliciter prolatum si-
ne significatione vniuersali om-
nis, uel cuiuslibet, accipi debet
secundum ipsius feudi naturam,
sequitur idem Bald. in l. fin. in 6.
oppos. colum. 1. num. 5. C. de hæ-
red. instit.] qui dicit, quod no-
men hæredis in feudo indefini-
tum intelligitur usque in eam
generationem, quæ ex natura
feudi succedit in feudo: ea ra-
tione, nè proprietates sit semper
nuda, & ius, quod est in proprie-
tate, sit potentius ipsa proprie-
tate, quia hoc esset iniustum.
Idem [Bald. in dict. l. liberti, li-
bertæque, num. 19. colum. 5.]
dicit ueriores opinionem glos.
& Dini, quia natura feudi sem-
per uidetur inesse, etiam si no-
men, hæredis, exprimatur ab ho-
mine, & quod non est uerum,
quod fiat ad ampliandum, sed
ad specificandum naturam feu-
di [Soccin. in cons. 19. 1. uolum.

colum. 1. num. 3. circa medium,
tenet eandem opinionem, quam
dicit communem Dec. in consi.
208. col. 3. eiusdem opinionis ui-
detur esse Ang. in cons. 110. in-
cipiente Sanctissima, & Illustris.
Regina, col. 2. Cin. in d. l. liberti,
libertæq;, C. de oper. libert. ante
istos in hac eandem opinionem
inclinare uidetur, & refert sic iu-
dicatum fuisse Parisijs, & ita at-
tenta hac communi, & ferè om-
nium opinione uerbum, hæredi-
bus, in inuestitura feudi apposi-
tum, non alterat naturam ipsius
feudi in hoc, ut ueniant alij hæ-
redes ad feudi successionem,
quam illi, qui uocantur, secundum
ius, & regulas feudorum.

In secunda specie alterationis
naturæ feudi, ex uerbo, hæredib.
an inter eos, qui succedunt, fiat
feudum de natura hæreditaria.
Est primo aduertendum, quod DD.
pro maiori parte promiscuè lo-
quuntur, tam quàm ista uox, hæredi-
bus, sola ponitur, ut tibi, & hære-
dib. uel adiungitur cum uerbo tuis,
aut suis, ut tibi, & tuis hæredibus,
uel Petro, & suis hæredib. quàm
quàm adiungitur cum uerbo filijs;
uel liberis, ut tibi, & liberis, uel
filijs hæredibus.

Secundo est aduertendum, quod licet
DD. quasi communiter teneant, quod
oriatur alteratio, & requiratur
qualitas hæreditaria in succes-
soribus, Tamen uarijs modis
hoc intelligunt; ultra quod in
hac

hac secunda specie alterationis sunt etiam duæ opiniones. Nam Bulgarus, & Iacobus Aurelianus, ut refert [Iacob. de Beluif. in c. 1. de eo, qui sibi, & hæred. suis] tenent, quod non alteratur natura feudi circa qualitatem hæreditariam, & ideo dicunt, quod licet sit facta inuestitura alicui, & suis hæredibus, agnati poterunt, si ei defertur successio feudi, simul cum hæreditate repudiare hæreditatem, prout est de natura feudi, quando in inuestitura non est facta mentio de hæredibus, [cap. 1. an agnat. Bald. etiam in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredib. suis] tenet eandem opinionem, quia in feudis nomen, hæres, significat qualitatem successoris, non qualitatem successionis, & ideo in hæredibus sâguinis, quos ad feudi successionem non vocat hæreditas, sed natura, non oportet, quod tales successores habeant ius, & nomen hæredis, idem [Bald. in l. executorem. C. de execu. rei iud. num. 30.] dicit, quod quando est dictum in inuestitura, Titio, & hæredibus, nihil operatur mentio hæredis, quia nomen hæredis propriè sumptū, præsupponit transmittentem, ut in [cap. 1. an agnat.] & sic quod intercedit, transmitti non potest, [l. 1. §. in primis, & §. in secundo. C. de cadue. tollen.] & subdit, qui ergo feudum nullum reliquit in bonis, hæredem in eo non ha-

bet: & ideo non facit differentiā an sit concessum feudum Titio, & posteris, vel Titio, & hæredibus, quia utroque casu veniunt descendentes iure pactionis.

Sed Iacob. de Bel. in d. cap. 1. de eo, qui sibi, & hæred. suis, tenet contrarium, etiā in casu præmisso, quia inuestitus voluit providere suis hæredibus, & dominus sibi concessit per eundem modum: sed si repudiant hæreditatem, non sunt sui hæredes: ergo non videtur providere eis sed ut suis hæredibus adeuntibus hæreditatem, quam illi sunt sui hæredes: & certum est, quod potest testator vni ex hæredibus providere [l. continuus. §. fin. de verbor. oblig. Ifern. in cap. 1. an agnat.] tenet idem, quod non habet locum [text. in cap. 1. an agnat. quando est facta inuestitura Titio, & hæredibus, Alex. in cons. 19. num. 5. volum. 5. tenet idem quod Ifern. sequitur Ias. in l. si non fortem, in §. libertus num. 3. circa medium. ff. de cond. indeb. Alber. Brun. in cons. 24. inter consilia feudalialia diuerforum, eandem opinionem sequēdo Iacob. de Belu. & Ifern. tenet Aluar. in d. cap. 1. de eo, qui sibi, & hæred. suis, col. penul. vers. verumtamen pro intelligentia propos. ibi num. 4. Curt. iun. in cons. 138.] loquens in feudo concessio pro se, & hæredib. & tenendo, quod feudum sit hæreditarium, dicit

T 3 quod

quod est communis opinio.

Dixi, quod Doctores promiscuè loquuntur, quando est sola vox, hæredibus, & quando est adiuncta cum verbo, liberis, vel filiis. Item quod varijs modis loquuntur circa hanc qualitatem hæreditariam in successionibus. Ideo videamus istam varietatē: & quomodo quisque ex Doctoribus loquatur; Vt inde veritas commodè haberi possit.

[Ifern.in cap. 1. §. huius autem generis, num. 11. ex quibus caus. feud. amitt.] dicit, quod ex hoc verbo, hæredibus, feudum sit hæreditarium. Iterum in [cap. 1. an. agnat. sequitur Alex. in cons. 29. num. 5. volum. 5. Alber. Brun. in cons. 24. inter consilia feudalium Bald. in l. si tibi decem. §. pactus. ff. de pact. Curt. in tract. feud. 1. par. 8. quæst. princ. col. 5. Præpos. hic in §. hoc quoque num. 8. Afflict. in d. §. quid ergo, Didac. Co. var. resolut. lib. 2. cap. 18. Sed Ifern. hic in vers. & olim, num. 7.] dicit; quòd oportet, vt sit hæres, qui vult tale feudum habere: & ita est de mente [Bart. in l. vt iusiurandi. §. si liberi n. 4. ff. de oper. liber.] qui loquitur promiscuè in emphyteusi, & feudo pro se, suisque hæredibus legitimis masculis, vel pro se, suisque filiis hæredibus masculis, ponderando verbum, hæredibus, dicit, quod debetur filiis, ita demum si essent hæredes, quia concessio requiritur

vt utrumque, quod sit filius, & hæres, & ita voluit [Bald. in l. 1. nu. 5. C. de iur. emphyt.] in inuestitura facta alicui, & eius filiis, & hæredibus, quia qualitas copulata qualitati, sicut est filius, & hæres, restringit resoluta in vnum effectum, non ergo sufficit, dicit ipse, quòd sit filius, nisi sit hæres, nec quod sit hæres nisi de liberis, cum sit oratio complexiua, quia copulat qualitates non per modum demonstrationis, sed per modum, vt ex pluribus sit vnum [l. 3. §. hoc autē. ff. de itin. act. priuat. eiusdem opinionis est Bald. in auth. si quis ruinas. C. de sacr. fan. eccles. num. 5.] loquens in emphyteusi sic concessa; Ita in feudo sub hac forma concessio tenent [Ang. & Imol. in l. gallus. §. etiam si parente. ff. de libe. & posthum. vbi etiam Aret. num. 56. veriore putat decisionem Bar. in d. §. si liberi, sequitur Paul. de Castro in l. ex facto. §. si quis ita, in fin. ff. ad Trebell. 7 qui dicit, quòd quando est dictum, concedo liberis tuis: & hæredibus, tunc vt verbum, hæredibus, aliquid operetur, requiritur, quòd sint hæredes, & liberi, quia concedens, copulando ipsas qualitates, censetur ambas requisivisse.

Alber. Brun. in cons. 24. inter consilia feudalium dicit; quod oportet esse hæredem primi inuestiti, non autem vltimi morientis, sequitur

quitur [Marian.Socc.in conf.22. num.24.1.volum.loquens in inuestitura pro se,& hæredibus, filijs,& liberis vtriusque sexus,Laurantius Siluanus in conf.30. sed de mente Iser.in cap.1. an agnat. in princ.] videtur, quòd sit necesse esse hæredem vltimi morientis, ibi oportet, quod sit hæres istius, qui nunc moritur, tenet Curt.iun.in conf.138.nu.24.col. fin. Mar. Frecc.10. differen. feud.hæred.& ex pacto. Corn. in conf.309.col.4. lit.B.1.volum.] dicit in feudo concessio pro se,& hæredibus, quod licet oporteat, quòd filij sint hæredes,non tamè capiunt iure hæreditario: & sequitur [Dec.in conf.185.col.2. num.2.Curt.in tract.feud.1.par. quæst.8.cap.9.princ.] in feudo concessio pro hæredibus, tenet, quòd in tantum oportet esse hæredem in allodio defuncti; quòd si mortuo vassallo, qui reliquit descendentes ex fœmina, hæredes in allodio, qui non erant capaces feudi,& agnatos, qui erant capaces, quòd descendentes ex fœmina, non possunt habere, tanquam incapaces, agnati tanquam non hæredes, & feudum reuertitur ad dominum [Rip. in c.in quartam,nu.181.ff.ad l.Falcid.] dicit in feudo hæreditario secundum quid, quod in tantum transit ad liberos heredes solum, quod si pater faciat alium hæredem in illo feudo, non deuolui-

tur ad liberos, quia non sunt hæredes, sed potius ad dominum, [Isern.in cap.1. §. quid ergo,nu.8. in fin. de inuest. de re alien. fact.] dicit, quòd oportet esse hæredem in feudo, & hoc sufficit, dum dicit,quod quando feuda sunt hæreditaria, filij sunt hæredes in feudo, & sic videtis, vt dixi in hac qualitate hæreditaria, quando est facta mentio de hæredibus tantam varietatem.

87 Ibi, vel nepotes ex filio loco sui patris.Ergo successio feudi in linea descendenti deferatur in stirpes,& non in capita.Quid autem in linea transuersali, an deferatur in stirpes, vel in capita.Responde, aut concurrunt nepotes ex fratre præmortuo cum patruo;& non est dubium, quod vocatur in stirpes,secundum [Isern.in c.1. de natu.succesio.feud. & in c.1. §.his verò de gradib.succed. in feud.] Aut nepotes ex fratre non concurrunt cum patruo; sed aut sunt plures nepotes ex pluribus fratribus; & concurrunt in successione patui, & in hoc sunt opiniones, Nam [Iacob.de Belu. in cap.1. in fin. de natur.succesio.feud.tenet,quòd successio sit in capita, & idem tenet Ardizo. in summa de successio.feud.col.4. bene probat hanc opinionem. Zafi.in tract.feud.8.par. de feud.succesio.num.18.Bald.in auth. cessante.C.de legitim. hæredib.] dicit, quòd communiter in feudis

dis tenetur; quòd succedunt in capita: ponens rationem, quia seruitium diuiditur in capita: ergo est successio, argumento sumpto à proportionem commodi, & incommodi. Ipse tamen distinguit inter feudum, quod deferretur iure hæreditario, ut tunc veniant in stirpes; & quando deferretur non iure hæreditario, ut tunc veniant in capita: quod liquere potest secundum eum ex tenore inuestituræ, & hanc distinctionem in effectu tenet idem [Bal. in l. 2. C. de suis, & legit. ex mente Bart. in l. gallus. ff. de liber. & posthum.] qui sic distinguit in emphyteusi. Et licet dicere videantur, quòd agnati in feudo semper veniunt
 88 in capita, quia feudum non est corpus hæreditarium, sed seruitium ab hæreditate; tamen intelligendus est de eo feudo, quod non deferretur iure hæreditario, prout declarat in [d. auth. cessante. Hoc etiam sequitur Ias. in cons. 78. 1. uolum. num. 3. Sed idem Bald. hic tenet, quòd successio fiat in stirpes, & non in capita. Idem tenet in c. 1. §. & quia vidimus. 1. col. vbi Mart. Lauden. supra de his, qui feud. dar. poss. Iterum in cap. 1. de natur. success. feud. in fin. & in d. §. his verò, vbi Mart. Lauden. Aluarot. & Prepos. & latè hoc probat in cons. 199. incip. ad euentiam. 3. volum. num. 5. sequitur Alex. in cons. 55. 4. volum. bene probat hanc opi-

nionem Iacob. in sua inuest. in verbo presentes, & recipientes; 89 num. 13.] vbi dicit, quòd non est verum, quòd seruitium in feudo diuidatur per capita: & [Curt. qui transcribit verba Iacobi. in tract. feud. 3. par. de successio. feud. sub rub. de successione transuer. salium.]

Aut sunt plures fratres patruales, & non concurrunt in successione patrum, sed in successione alterius fratris patruelis, aut alterius agnati, & in hoc etiam sunt opiniones. Nam Mart. Lauden. in cap. 1. num. 49. de his, qui feud. dar. poss. & in cap. 1. num. 16. de gradib. succeden. in feud.] tenet, quòd successio fiat in capita, & non in stirpes. Est de mente [Iac. de Beluis. in d. cap. 1. in fin. de natur. successio. feud. Signorolus. verò in consil. 93.] tenet, quòd agnati succedant in stirpes, & non in capita, per [tex. in cap. 1. de natur. successio. Quid dicendum in utroque casu Afflict. in §. fin. in cap. 1. de natur. successio. feud.] relatis opinionibus noluit determinare sub clypeo, quòd non prodest in Regno in feudo quaternato; quia patruales, qui sunt in quarto gradu, non succedunt tanquam exclusi per constit. Regni ut de successione. Sed quia
 90 hodie patruales succedunt per capitula Neapolis, & ita quæstio prodest in feudis, in quibus non habet locum ius primogenituræ, sed

sed videtur iure Longobardorum; ideo breuiter veritatem in utroque articulo videamus.

Pro opinione, quod succedat plures nepotes ex diuersis fratribus, quando non concurrunt cum patruo in capita, & non in stirpes, ponderatur quoddam capitulum extraordinarium, cuius verba ponit [Bald. in d. §. & quia vidimus] ubi hoc statuitur. Sed communiter dicitur, quod illud capitulum non est allegabile, quia apocryphum, secundum [Bald. ibi Iacobi. & Curt. ubi supra, auctoritate gloss. fin. in cap. quoniam, de prohib. feud. alien. per Lothar.]

Successiue inquiramus, an hic casus sit decisis per ius feudorum, [Signorol. in d. conf. 93. ponderat tex. in cap. 1. de natur. success. feud.] dum dicit, quod omnes alie lineae aequaliter admittuntur: ergo in stirpes, & non in capita. Sed satis decipitur, quia dum tex. vocat omnes lineas aequaliter, id est non magis descendentes ex vna linea, quam ex alia, post lineam defuncti, quae praefertur; sed quod inter illos de linea succedatur in capita, vel in stirpes, tex. ille principaliter voluit inducere praerelationem inter lineas, & praetulit lineam defuncti alijs lineis; de praerelatione autem inter illos de linea, quae vocatur, nihil dixit, dum alias lineas post lineam defuncti vocauit:

immò si inducitur repetitio eius quod dixit in linea defuncti, omnes de linea vocauit. & sic potius in capita. Sublata ergo decisione secundum ius feudorum, recurrendum est ad ius Romanum, cap. 1. de feud. cognitio. & secundum illud communis opinio est. Dum autem Bald. distinguit inter feudum, quod defertur iure hereditario; & inter feudum, quod defertur iure non hereditario; hoc 92 ideo fortè dixit Bald. quia fuit in opinione, quod quando succeditur ex dispositione hominis, filius non subintret locum patris; secus si ex dispositione legis, ut ipse dicit in [l. cum ita. §. in fideicommissio, in fin. ff. de leg. 2. & secundum hoc restringeretur dispositio istius tex. & tex. in cap. 1. de gradib. succeden. in feudo] ut 93 procederet in feudo tantum hereditario, non autem in feudo non hereditario, ut grauiter errando facit [Marcus Anto. Natt. in conf. 127. & in duob. consi. sequentibus. 1. volum.] Succeditur namque in feudis sicut in hereditate, quoad subingressionem in linea descendenti, vel collateralis secundum [gloss. & Iser. in d. cap. 1. de gradib. ultra quod opinio Bald. in d. §. in fideicommissio] non est tuta, & in Regno nouissime passim iudicatur contra Bald. opinionem, ut etiam in dispositione hominis filius subingredietur locum patris: & haec opinio fuit astit-

estimata verior, & communior in causa Don Aloyfij Gaetani.

Ibi, Nulla dispositione valente, vel manente. Tractant hic, & alibi Doctores multas quaestiones, quæ principaliter pendent ab intellectu istorum verborum. Ideo simul quaestiones illas examinabimus, & vetum intellectum istius tex. explicabimus.

94 Quæro igitur primò, vtrum pater possit prælegare feudum vni ex filiis; & sic de feudo inter filios disponere; ita vt tex. hic intelligatur de dispositione inter extraneos. Hanc quaestionem Doctores promiscuè tractant tam in feudo, quàm in emphyteusi. Sed vos pro veritate, nè vestra ingenia confundantur, faciatis plures casus ex dictis scribentium. Nam aut sumus in feudo hæreditario, aut in feudo non hæreditario. In primo casu [Ias. in l. 2. colum. fin. C. de iur. emphyt.] tenet, quòd possit & sine assensu domini, & sine assensu filiorum. Idem tenet [Rube. in consil. 18, Zaf. 8. par. num. 61. & 62. Præpos. in cap. Imperialem, colu. 6. Curt. in 4. par. cap. ex prædicta, licet non in specie reiiciat consensum domini, Corne. in consil. 282.6. colum. liter. R. 3. volum.]

95 Sed inter istos est differentia, quia Ias. feudum simpliciter concessum habet, perinde ac si esset concessum pro se, & filiis, Zaf. verò dicit perinde haberi, ac si pro se, &

hæredibus, & proinde hæreditarium iudicat. [Loffred. autem in consil. 1. num. 146. vsque ad num. 150.] testet contrarium, vt non possit feudum hæreditarium sine assensu domini vni ex filiis assignare.

In secundo casu in feudo non hæreditario, aut sumus in feudo antiquo, aut in feudo nouo; in antiquo [Iacob. Buttr. ut refert Bald. in litem uidendum. §. nuno uideamus. ff. de petitio. hæred. tenet, quòd non possit uni filiorum prælegari, tenet idem Ardizo. in summ. in 2. parte, quib. mod. feu. amitta. §. uerum, licet non possit, Odofred. in summa, qui poss. in feud. succedere, Iseru. in cap. 1. uers. nec in filiam, de alien. feud. patern. in cap. 1. num. 8. in addit. uers. quid ergo, de natur. success. feud. Ang. in d. §. nunc uideamus, Ioan. Rain. in cap. Imperialem, §. habito, num. 14. de prohib. feud. alien. per Feder. Bald. in l. 1. q. 9. ff. de rex. diuision. est de mente Bald. in cap. 1. num. 15. an agnatum dicit, quòd non potest vassallus feudum alteri relinquere, Carol. Roin. in consil. 25. num. 13. 1. volum. Ann. in consil. 37. nu. 5.] Et isti, licet simpliciter dicant, quòd non possit pater vni filiorum feudum prælegare; tñ intelliguntur sine dubio in feudo antiquo, propter diuersitatē rationis, quæ in nouo consideratur, prout in antiquo tenet [Bald. in cap. Im-

pe.

perialem, nu. 15. de prohib. feud. alien. per Feder. Alexan. in conf. 106. num. 8. volum. 4. Bal. sequitur, Deci. in conf. 139. num. 2. & Marian. Soccin. in conf. 72. num. 34. tenet hoc omnino indubitatum, & Roin. in conf. 45. primo volum. qui dicit contra Paul. de Castr. in specie tenet Iacobi. in verbo, & cum pacto, quod de ipso, nu. 13. & 14. Roin. in conf. 25. 1. vol.]

Fundatur hæc opinio principaliter in hoc tex. dum dicit, q̄ succedunt filij æqualiter nulla dispositione in feudo valente, vel manente, & propterea Ifern. hic dicit, quod pater non posset vni filiorum assignare duas partes feudi, alteri filio tertiam, sequitur ad literam [Aluarot. hic & in cap. 1. §. & quia vidimus, 2. colum. de his qui feud. dar. poss. tenet idem in hoc Bal. in l. liberti, libertæque, num. 21. C. de oper. liberto. in d. §. & quia vidimus, in verbo æqualiter] & quia pater feudatarius non potest illū successionis ordinem, quem lex, vel consuetudo ex pacto, dispositione, & providentia domini concedentis instituit, violare, & ius, quod ex inuestitura filijs in eorum vita, licet sub spe quæsitū esset, lædere non potest.

Sed contrariam opinionem, quod potest pater feudum vni ex filijs assignare, tenet [Bal. sibi contrarius in l. 1. §. & quia vidi-

mus, num. 2. de his, qui feud. dar. poss. & Ifern sibi contrarius in c. 1. §. omnes filij, num. 2. si de feu. defunct. milit. Paul. de Castr. in conf. 179. incipien. in causa quā magnificus dominus Titus, vol. 1. col. 2.] intelligit istum tex. vt
 97 loquatur, quando dispositio fit in extraneos, non autem quando fit inter filios: & ideo tenet, quod pater potest inter filios de feudo disponere, & eligere primogenitum, quia in his, quæ mulier fuit consequuta à primo viro, quæ tenetur reservare filijs primi matrimonij, potest eligere vnum, quem vult [l. 2. C. de secund. nupt.] quæ licet corrigatur per authenticam sequentem; nō tamē corrigitur in ratione. Item
 98 quia licet iuspatronatus descendat in omnes liberos æqualiter, [l. vt iusiurandi. §. si liberi. ff. de oper. libert.] tamen potest pater vnum ex liberis eligere: ac etiam quia rogatus de restituendo post mortem aliquam rem familiæ, potest vnum ex familiæ eligere, [l. vnum ex familia. ff. de legat. 2. l. filius familias. §. penult. ff. de leg. 1. Ias. in conf. 236. 2. vol. colum. 4. Dec. in conf. 194. in fine.] &
 99 quod non sit prohibita dispositio feudi nisi inter extraneos, & permittatur inter coniunctos, tenet [Oldrad. in conf. 270. incip. In quæstione proposita, quem trāsribit Alber. in l. si quis prioris in col. 2. vers. prædicta etiam fa-

faciunt. C. de secund. nupt.]

Aut sumus in feudo nouo ; & tunc si est concessum simpliciter, Ias. Zafi. & Præpos. vbi supra, tenent, quòd possit, cum assensu tamen domini . Si verò non est concessum simpliciter, sed aut pro se, & filijs, aut pro se, & liberis, in emphyteusi [Bald. in auth. 100 si quas ruinas, num. 6.] quando pater recepit emphyteusim ab Ecclesia, pro se, eius filijs, & nepotibus, tenet, quòd possit vni filiorum prælegare ; quia cum filius capiat tanquam ex donatione paterna, postquam pater contrahit nomine filij, & eo nomine recipit possessione . Ex istis duobus inducitur tacita donatio in filium [l. filia cuius, C. famil. hæciscun. l. omnimodo. §. fin. C. de inoffic. testamen.] pater ergo quoad filium in potestate potest reuocare illam ab vno filio, & conferre in solidum alteri filio ; [l. 2. C. de inoffic. donatio. tenet idem, & latè probat Imol. in c. potuit, num. 67. extra locat. Barb. tam in feudo, quàm in emphyteusi in conf. 66. uol. 4 per totum, Ancharan. in emphyt. in consil. 143. incipien. pro domina Paula, Corne. in conf. 282. colum. 6. lit. R. & conf. 37. colum. 4. liter. L. 3. uol. & conf. 51. col. 1. liter. A. eod. uol. est de mente Roma. in conf. 34. incipien. uisa facti dubitatione.] In feudo est ratio, quia regu-

101 lariter factum patris in feudo

nouo nocet filijs, secundum. [glos. in §. hic quoque, de successio. feudi. 7]

Hæc tamē opinio tam in feudo, quàm in emphyteusi admititur per alios, duobus concurrentibus ; primò ut feudum, uel emphyteusis sit quæsitæ ex pecunia patris, secundum quod filij reperiantur in potestate tempore mortis: Ita limitatur, & declaratur ex mente [Bald. in l. 1. in fi. per quas person. nob. acquiri. & Aretin. in l. apud Iulianum. §. si quis alicui. ff. de legat. 1. cum quo post multa residet Curt. in 4. par. cap. ex prædicta regula, fol. 44. & in primo requisito tenet idem in emphyteusi Corne. in consil. 37. colum. 4. liter. L. 3. uolum. sequitur Gozad. in conf. 75. num. 14. idem Corne. in conf. 51. colu. 1. lit. A. eod. uol]

Contrariam opinionem, quod pater non possit emphyteusim sic receptam uni filiorum prælegare, tenet [Barba. in cap. posuit, colum. penul. & fin. extra locat. Ias. in l. 2. cart. penult. & ult. C. de iur. emphyt. respondens rationibus adductis per Imol. & hoc multo magis in feudo dicit procedere, est de mente Barto. in l. iusiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liberto. num. 6. 7 ubi tenet, quòd si pater recepit emphyteusim pro se, suisque filijs legitimis masculis, & fœminis, cum uigore successionis; ueniant fœminæ pariter

ritet cum masculis, non potest præiudicare filiaæ fœminæ, quæ non vocatur vt hæres: & proinde dicit, quòd si est institutus filius hæres vniuersalis, & filia in re certa, ita vt non possit plus petere; poterit, hoc non obstante, petere suam portionem in emphyteusi: & idem in filio masculino sic inuestito, tenet idem [Angel. in conf. 184. col. 2.] Et quòd
 102 non possit præiudicare filiis pater in emphyteusi recepta pro se, & filiis; est de mente [Federici de Senis in conf. 228. incipien. factū tale est, in fin. licet loquatur per verbum forte, in quo Alexan. in conf. 106. num. 8. 4. volum.] dicit, quod videtur magis communis opinio, quod nō possit disponere in præiudicium filiorum: & [Dec. in conf. 239. dicit etiam communem: & in feudo tenet hoc idem Alex. in l. apud Iulianum. §. si quis alicui, num. 4. ff. de legat. 1. Curt. sen. in conf. 25. in 2. dub. num. 4.]

Hæc etiam opinio declaratur per alios non procedere. quando pater alijs filiis prælegauit tantūdem de bonis suis in compensationem portionis rei emphyteoticæ, ad quēquam ipsorum spectantis. Ita declarat [Andr. Barb. in cap. potuit, in fine, extra locat. ex mente Angel. in conf. 184.] Sed hanc concordiam non admittit Curt. vbi supra, quia non tollit difficultates, & proinde se-

quitur concordiam Aret.

103 Quid dicendum? Vos videtis Ifern. sibi contrarium; postquā in cap. omnes filij, dicit, quòd pater potest feudum diuiduum vni ex filiis assignare; hic & in locis supra citatis dicit contrariū [Lofred. in conf. 1. num. 146. vsque ad num. 150. nititur saluare Iser. de cōtrarietate, & intelligit Iser. in cap. omnes filij, vt loquatur, quando cum assensu domini assignauit; sed hoc est diuinare ad Iser. & verè de contrarietate saluari non potest, ut dicit [Camer. in cap. Imperialem, fol. 25. lit. V. quem sequor.]

Vos in articulo concludatis, quòd pater nullo modo potest inter filios de feudo disponere, aliter quā lex disponit sine assensu Regis, siue sit feudum indiuiduum, in quo primogenitus succedit, legando illud alteri filio, siue sit feudum diuiduum, assignando totum uni ex filiis, uel faciendo partes inæquales; siue sit feudum nouum, siue antiquum, siue sit feudum hæreditarium, siue non hæreditarium: immò in feudo antiquo non hæreditario, nec cum assensu Regis aliter disponere posset, per [tex. in cap. 1. de alien. feud. pater.]

Quid autem in feudo, cuius inuestitura est pro se, & hæredibus quibuscunque, aut pro se, & successoribus quibuscunque? an possit vni filiorum prælegari, &

V sic

sic etiam an possit in illo fieri substitutio fideicommissaria.

Hinc sumpta occasione examinamus uim istius inuestituræ, in
 104 qua Doctores adeo cōfusè loquuntur, & sibi ipsis aduersantur, ut vix colligi possit quænam sit verior, & receptior opinio, [Bald. in cap. Imperialem, col. 5. versic. sed quid si concessum est feudum, de prohib. feud. alie. per Feder.] In inuestitura pro successoribus quibuscunque inuestitis dicit, quod non solum includit tria genera hæredum, de quibus in [§. 1. instit. de hæred. qual. & differen. 7 Sed etiam legatarios, quia legatarius in re legata quodammodo hæres est [l. id tempus. §. 1. ff. de usufructu. Idem Bald. in l. 1. q. 34. num. 27. ff. de rer. diuisio.] in inuestitura pro hæredibus quibuscunque, dicit, quod omnes hæredes continentur, etiā extranei per [capitulum primū de feud. non haben. propr. feud. natur. Alex. in l. si patroni, nu. 14. in fin.] loquens de eadem inuestitura, dicit, quod transit tunc feudum in restitutionem fideicommissi; quia videtur esse omnino hæreditarium, & non retinere propriam feudi naturam, & num. 15. quod potest tunc legari feudum huiusmodi, & quod est differentia, an dictio, quibuscunque, reperiatur in dispositione legis, ut tunc restringatur ad habiles: ut declarat [Barto. in l. 1. C.

de sacrosan. eccles. vel reperiatur in dispositione hominis; ut tunc operetur augmentum, per notata per [glos. magnam in fine in l. 4. §. quæsitum. ff. si quis cautioni.] Iterum quod transeat ad hæredes extraneos, & ad legatarios, quando pro hæredibus quibuscunque, tenet [Alex. in l. gallus. §. etiam si parente. ff. de liber. & posthum. & in l. etiam in fin. ff. solut. matrim. ubi Rom. num. 3.] & quod transeat ad legatarios, quando pro successoribus quibuscunque, idem [Alex. in l. quod dicitur, col. penult. ff. de uerb. oblig. & Bald. ubi supra, refert, & sequitur idem Alexan. in cons. 7. colum. 2. num. 8. 7. uolum. Ias. in cons. 155. 2. colum. lib. 2. cons. 17. cons. 89. lib. 3. 118. lib. 4. Feli. in cap. qui agit, in fine, extra de iudic. Paul. de Monte Pic. in rep. l. Titia. §. Titia. quæst. 25. nu. 96. ff. de legat. 1. Corne. in cons. 16. col. 4. uers. & maxime, lib. 1. Soccin. in cons. 95. colum. fin. num. 4. 1. lib. & in cons. 266. num. 37. uers. præterea. 2. uolum. Abb. in cons. 3. in 3. dub. in fin. 2. part. Guilielm. Benedict. in cap. Raynuntius de testament. in uerb. si aliquis ex liberis moreretur part. 2. fol. 37. num. 27. Ias. in l. cum filiofamilias, colum. 13. uers. successiue. ff. de legat. 1. & in l. gallus §. etiam si parente, colum. 5. uers. limita. ff. de liber. & posthum.]
 105 ubi dicit, quod est communis opi-

opinio, & inuestitura pro se, & filijs suis, & quibuscunque hæredibus, idem [Ias. in l. 1. §. nunciatio. colum. 5. ff. de nou. oper. nuncia.] tenet, quòd veniant hæredes penitus extranei, quia per illam dictionem, quibuscunque, alterata est natura feudi. Et quando dicitur, p successoribus quibuscunque, quòd veniant hæredes extranei, & legatarij, idem [Ias. in l. quædam. §. nihil. ff. de edend. iterum in l. quodcunque, colum. 2. ff. de verbor. obligat. in l. fideiussor. §. pictor ait, colum. 5. ff. qui satisf. cogan.] loquens in inuestitura pro hæredibus quibuscunque, latius quòd veniant extranei legatarij, & fideicommissarij, idem [Ias. in prælud. feud. colum. 15.] & quando inuestitura est pro se, hæredibus suis, & successoribus quibuscunque, quòd veniant hæredes extranei, tenet [Soccin. in cons. 10. inter consilia feudalìa, Bertran. in cons. 128. 8. volum. iterum Soccin. in l. quidem relegatus. 3. colum. quòd veniant etiam legatarij nedum extranei; & in l. si rem in fin. ff. de exceptio. sequens Bald. vbi supra.] & quòd veniant extranei, quando pro hæredibus, & successoribus quibuscunque, latè probat Rip. in l. ex facto. §. final. numer. 16. ff. ad Trebellia. & in l. dabimus. §. si quis cum tutor, num. 5. ff. de priuileg. creditor. vbi quòd est communis

opinio: hoc idem tenet Soccin. in cons. 19. 1. colum. num. 4. lib. 1. versic. nec est necessarium, cons. 257. colum. fin. lib. secundo, Cotta in memorialibus in verbo feudum, qui loquitur in inuestitura p successoribus quibuscunque, & tenet, quòd veniant extranei legatarij, & fideicommissarij; & iterum in verbo quibuscunque, Afflict. in d. §. donare, colum. 3. nu. 6.] tenet opinionem, quòd non restringatur & quòd veniant extranei legatarij, Bald. autem vacillare videtur in l. cum virum, C. de fideicommiss.] Nam in feudo concesso pro se, & suis hæredibus quibuscunque, primò dicit, quòd ex vi illius dictionis, quibuscunque, significatur feudum extensuum ad omnem hæredem, & proinde dicit venire in restitutionem fideicommissi, & postea subdit, quâquam fortè posset dici, quòd illa adiectio, quibuscunque, refertur ad habiles, non ad prorsus extraneos, & in [§. donare, quali. olim pote. feud. alien.] idem Bald. negat venire legatarios, & quòd tantum includuntur hæredes ab intestato, sed non vxor, quia esset impropriare feudum dupliciter; vno modo ratione heredum, qui non sunt agnationis communis, aut modo ratione feminae. Vnde dictio, quibuscunque, restringitur [l. 1. C. de sacrosan. eccles. Iterum Bald. in cons. 207. in inue-

V 2 stitura

106 *stituta pro se, & heredibus; quibus vellet, tenet, quod vassallus poterit testari in quamcunque personam; sed intelligitur dummodo sit persona idonea: & sic non posset transferre in personam prohibitam, puta in filium spurium, ut in [cap. naturali si de feud. defunct. milit. vel in aliū, qui non esset sibi æqualis, puta miles in rusticum, ut in §. ex eadem lege de leg. Conrad. vel robustus in corpore vitiatum, cap. 1. an mutus] nam prohibita, & inhabiles personæ ad tale commercium non debent accedere. Unde dicit posse formari talem conclusionem, quod per dicta verba, & heredibus quibus vellet, non includatur personæ prohibita lege, vel moribus, vel natura incapaces [Alex. et sibi contrarius in conf. 30. num. 11. vol. 1.] tenet, quod feudum concessum pro heredibus quibuscunque, non possit legari [Martinus Lauden. in d. §. donare, tenet idē Barbat. in rubr. extra de feu. col. 2. dicit veriore opinionem Bald. in §. donare] & proinde excludit nedum uxorem, sed etiam clericum, & legatarium [Aret. in l. gallus. §. etiam, col. 3. ff. de libe. & posth. præsupponit Bal. in cap. Imperialem, & in §. donare sibi contrarium] ipse dicit, quod probabilior videtur opinio Bal. in §.*

107 *donare: quia quando ista verba, quibuscunque, & qualiscunque,*

& similia possunt aliquid operari, nunquam videntur habilitare personam alias inhabilem, secundum [glo. ordinariam in l. 3. C. de fid. instrum.] Sed ista verba possunt aliquid operari absque eo, quod mutant naturam feudi: ergo ita sunt interpretanda, possunt enim comprehendere succedentem de iure civili, & prætorio: Itē filium, cui restituitur hæreditas ex fideicommissio, ad quod forte aliàs non transiret: possunt etiā comprehendere institutū ex certa, de quo alias dubitatur, utrum aliàs veniat sub appellatione hæredis in emphyteusi, recepta pro se, & heredibus. [Aretinū sequitur Dec. in c. in præsentia, de probat. nu. 48. & in conf. 208. col. fin. in princ. Soccin. in d. §. etiam dicit, quod potest sustineri opinio Aretin. quia quantumcunque verbum, heredibus, de proprietate sermonis includat etiam hæredes extraneos, tamen ratione subiectæ materiæ restringitur ad filios, & masculos: ergo pari ratione illa verba, quibuscunque heredibus, ratione subiectæ materiæ intelligantur de quibuscunque filiis heredibus, etiam extraneis: quia tunc dictio, quibuscunque, in materia restringibili includeret illa, quæ sunt diversæ speciei; & maiora expressis, quod nō est dicendū: quia, licet solent includere ea, quæ sunt diversæ qualitatis speciei, tamē nō includunt

dunt maiora expressis in materia restringibili, & intelligendo hoc modo, quibuscunque filijs, ista verba operantur, quod veniunt filij naturales, & fortè filij legitimati. Dicit tamen cogitandum super prædictis [Iacobin. in sua inuestitura, in verbo, & quibuscunque hæredibus, dicit confuuisse; quod illa dictio, quibuscunque, debeat restringi secundum subiectâ materiam, & proinde, quod inuestitura ista debeat intelligi de habilibus ad succedendum [Zaf. in tract. feud. 8. par. de success. feud. num. 82. tenet idem, quod restringatur illa dictio ad habiles, & non porrigatur ad extraneos, Ioan. Anton. Rubeus in cos. 110. tenet idem, quod restringatur ad habiles, & quod veniant potius naturales legitimati, quàm extranei; Carol. Roin. in l. 1. §. nuntiatio, nu. 128. ff. de nou. oper. nuntiatio. tenet veriore opinionem Bald. in §. donare, vt ad eiusmodi feudum non possit venire fœmina extranea, propter duplicem impropriationem; vnde nu. 129. infert, quod in hoc feudo non veniunt legatarij, vel fideicommissarij, nisi sint de descendantibus testatoris, quia si extranei venirent, concurrerent duo specialia, seu impropriationes. Primum, quod venirent extranei. Secundum, quod verbum, hæres, impropriaretur in legatario, & fideicom-

missario. Nam fideicommissarius non est propriè hæres, sed impropriè [l. filiusfamilias. §. 1. supra, quod cum eo, & d. l. postulante] nec etiam legatarius est propriè hæres, sed largissimè, & impropriissimè [d. l. id tempus.

H §. final.] H

109 Iuxta præmissa nouiter quæro, si pater legat feudum iuris Francorum secundogenito in testamento sine assensu Regio, & instituit primogenitum hæredem vniuersalem, qui post mortem adiuit hæreditatem, vtrum ex hoc erit translatum dominiû feudi in secundogenitum: Pro
110 secundogenito vrget primò, quia hæres adeundo hæreditatē, quasi contrahere videtur [l. apud Iulianum. §. fin. vbi Bar. & Angel. ff. ex quib. caus. in poss. eat.] Et ideo legatorum nomine ex quasi cōtractu obligatur [§. heres quoque, instit. de obligatio. quæ ex quasi contra. nascun.] vbi glos. dicit hoc ideo esse; quia adeundo hæreditatem quasi contrahere videtur. Et quia hic quasi contractus fit inter primogenitum, & secundogenitum, qui est immediatè successurus, præsupponendo, quod primogenitus non habeat filios, non requiritur alius assensus hominis, postquam licet cōtrahere cum immediato successuro [cap. 1. §. & si libellum, de alienatio. feud. patern. §. sed & res, per quos fiat inuestitura.]

V 3 Se-

- ¶ 11** Secundò, quia ex aditione, nedum oritur quasi contractus, sed etiam approbatio, & consensus ad dispositionem paternam, [l. cum à matre. C. de rei vèdic.] & in proprijs terminis in dispositione feudi, vt hæres adeundo, cēseatur approbare, tenet [Alex. in l. si patroni, nu. 14. ff. ad Trebell. Iacobi. in suis inuest. in verbo, & cum pacto, quòd de ipso feudo, post nu. 8. & est de mente Ioan. And. in addit. super specu. in titu. de emphyteusi super q. 156. num. 184.] Et ideo quia, habet à fratre consentiente [l. in ædibus. §. si. de donat.] fit, vt licet nō sit assensus hominis super legato, qui requirebatur, cum non in proximè successurum, quia, tamen lex assentit super consensu filij primogeniti in beneficiū
- ¶ 12** proxime successuri, hoc sufficit: quia quando vnus donat feudum alterius cum consensu domini, & impetratur assensus, debet impetrari super donatione, quæ oritur ex consensu domini feudi, non autem super donatione, quæ fit à non domino, vt in insinuatione, vt sit necesse, quòd insinuetur, tanquam facta ab eo, qui consentit, non autem tanquam facta ab eo, qui verbo donat, tenet [Bald. & Salycet. in l. si liqueat. C. de inoff. donatio.]
- ¶ 14** Quod notate perpetuò ad inualidandos assensus, qui præstantur super venditionibus feodorum, quas faciunt patres cū consensu filiorum, quibus sunt feuda donata, & in assensu non fit mentio de consensu filiorum.
- ¶ 15** Tertiò, sicut diuisio feudi per partes inæquales sustinetur in vim refutationis, vt elegāter considerat [Camer. in cap. Imperialem. fol. 25. lit. L. de prohib. feud. alien. per Feder.] ita consensus, & approbatio, & quasi contractus, qui resultant ex aditione, debent resolui in vim refutationis cum secundogenito.
- ¶ 16** Pro primogenito facit primò, quia generalis approbatio, seu generalis consensus resultans ex aditione, non debet includere feuda [cap. in generali, si de feu. defunct. milit.]
- ¶ 17** Secūdo pro primogenito facit decisio Iher. in cap. 1. in 2. aditione, in princ. de prohib. feud. alien. per Feder.] quòd vt valide tur alienatio feudi facta per defunctum sine assensu, non sufficit tacitus consensus hæredis, sed requiritur expressus; & super illo consensu assensus Regis. Hoc idem quòd Andr. tenet in contractu firmat [Capyc. in testamēto in decis. 115.]
- ¶ 18** Tertiò pro hac parte facit, quia hæres reuocat contractum defuncti nullum, sicut poterat defunctus [l. quemadmodum. C. de agricol. & censu. & in feudi dispositione probat Loffred. in cons. 1. nu. 167.]

Si

Si quis vellet tenere primam partem, posset respondere his, quæ pro primogenito adducuntur. Prima ratio posset tolli, quia quando quis habet licentiā alienandi, tunc feuda veniunt in generali alienatione, secundum [Bald. in d. cap. in generali, probat Ioan. Fab. in §. 1. instit. de rer. diuisio. Capyc. in sua inuestit. in verbo feuda bonorum appellatione.] Vnde cum tractetur de contractu licito inter primogenitum, & secundum, non obstat [tex. in cap. in generali.] Secunda ratio non obstat, quia Andreas loquitur in contractu, & Capycius, qui loquitur in testamento, est sibi contrarius; quia in cap. Imperialem in parua impressione colum. 184. videtur tenere contrarium. Tertia ratio posset excludi, quia hæres ideo reuocat contractum defuncti nullum, tanquam à lege prohibitum, quia etiam ipse, si secundo loco faceret, reuocaret: Sed in casu, de quo agitur, quasi contractus hæredis non est prohibitus, sed permissus cum immediate successuro.

122 Quid ergo dicendum? Vos teneatis pro primogenito: ea potissimum ratione, quia hæres, non obstante aditione, sine dubio reuocat id, quod defunctus fecit in fraudem ipsius, circa id, quod debebat habere ex necessitate post mortem defuncti [l.

3. §. patronum. ff. si quis in fraud. patro. Barto. in l. 2. C. si in fraud. patron.] hæres in feudo hæreditario respectu corporis feudi est hæres necessarius; Et quia legare feudum secundogenito, & instituere hæredem vniuersalem primogenitū, vt ex aditione transeat feudum in secundum, non vocatum, nec ex lege inuestituræ est in fraudem primogeniti, qui ex necessitate vocatur post mortem patris ad feudum hæreditarium si non disponit cum assensu, merito aditio nocere non debet; aliàs esset legem circumuenire, quod fieri non debet. I.

124 Quæro vtrum possit fieri fideicommissum in feudo. Hæc quæstio virtualiter includitur in illo: An feudum veniat in restitutione fideicommissi vniuersalis, quando hæres institutus est grauatus de restituenda hæreditate; in qua Dyn. vt refert [Bart. in l. si patroni, num. 3. ff. ad Trebellian.] simpliciter dicit, quod non venit in restitutionem; quia non habetur iure hæreditario, Bart. ibi limitare videtur, quando esset substitutus per fideicommissum, filius, seu alius, qui in feudo succederet; vt tunc veniat in restitutione fideicommissi, sicut in petitione hæreditatis; [Alexan. ibi num. 9. 12. & 14.] dicit, quod vera videtur opinio Dyn. & Barto. tribus concurrentibus.

tibus. Primo, quòd substitutus sit de personis in inuestitura cõprehensis. Secundò, quòd feudum concessum sit simpliciter pro se, liberis, & hæredibus. Tertiò, quod filius grauatus de restituendo, adiuerit simpliciter sine protestatione paternam hæreditatem: quia videtur approbasse dispositionem testatoris: & ita concludit non obstante hoc text. In feudo autem concessio pro se, & liberis, non facta mentione de hæredibus, tenet, quòd non veniat, quia tunc nihil participat de iure hæreditario, & filius secundum eum potest tunc repudiare hæreditatem, & feudum retinere. In feudo autem concessio pro hæredibus quibuscunque tenet indistinctè, quòd veniat in restitutionem. Idem [Alexand. in conf. 19. 5. volum. num. 8.] similiter distinguit inter feudum receptum pro se, & hæredibus expressè, vel tacitè, vt tunc veniat: quando vocatur ille, qui est de linea primi acquirentis, & feudum receptum pro se, & liberis, vt tunc non veniat, [Iacobi. in sua inuestitura, in verbo, & cum pacto, quod de ipso feudo possint ipsi vassalli, num. 8. cum sequenti, transcribit verba Alexan. in d.l. si patroni, & ipsum sequitur Ias. in plælud. feudorum colum. 15.] simpliciter distinguit, an vocatus sit de personis comprehensis in inuestitu-

ra, vt tunc veniat in restitutionem, an sit extraneus, vt tunc non veniat, nisi feudum sit receptum pro hæredibus quibuscunque, secundum [Alexan. vbi supra, Curt. in tract. feudor. 4. part. in 2. regula principali, & prima parte 8. quæst. principali] licet distinguat inter feudum hæreditarium, & non hæreditarium, & quando vocatur extraneus; tamen remittit se ad [Alexan. in d.l. si patroni, Guglielm. Benedict. in cap. Raynutius, in verbo si absque liberis, 2. parte, num. 26. & 27. tenet idem quod Ias. vbi supra, Decj. in conf. 395. num. 8.] in feudo ex pacto, & prouidentia, quòd secundum eum est, quando est concessum pro se, & suis hæredibus vtriusq; sexus, ex suo corpore descendantibus, quod est falsum. [Marian. Soccin. in 127 conf. 72. 1. volum. nu. 32.] admittit conclusionem, quòd feudum veniat in restitutione fideicommissi in feudo nouo, vel in feudo antiquo, vt per eum annullari non possit; & non requiratur assensus, non autem respectu agnatorum, & in eorum præiudicium. Subdit, quòd in tantum non tenet fideicommissum in feudo antiquo non hæreditario in fauorem comprehensi in inuestitura, quod procedit etiam si omnes, qui sunt successuri, substituantur per fideicommissum, non vnus ex eis, vel alij: cõfide-

fiderans duas rationes : prima, quia inutile est fideicommissum in beneficium eius, qui est omnino habiturus. Secunda, quia, 128 si fieri posset, esset locus detractiōni Falcidiæ, aut Trebellianicæ : & hoc interest agnatorum, qui sunt vocati : & nu. 22. tenet sine dubio, quod feudum concessum pro hæredibus, & successoribus quibuscūq; venit in restitutione fideicommissi.

129 Quæro an teneat testamentum in feudo, quando instituitur Rex directus dominus. Respondeo, aut sumus in feudo hæreditario, aut in feudo non hæreditario. In primo casu vbi non tractatur de nullitate dispositionis, nisi ex defectu assensus domini, dico, quod ualet dispositio : quia 130 lex Regni, aut alia in hoc libro feudorum, ex qua prohibetur

130 sit commercium in feudo, non comprehendit Regem; probat [Roma. in consil. 444. num. 10.] loquens in Duce Plumini, ut nō ligetur cōstitutionibus per eum factis super adhibendis solemnitatibus in alienatione, quia in generali sermone nō videtur seipsum astringere, propterea [Bald. in l. digna vox, num. 2. C. de legib.] tenet, quod Episcopus non 131 ligetur proprio statuto. Quam cōclusionem etiam firmat idem [Bald. in cap. 1. §. ad hæc, de pac. iuram. firman. colum. 4. in prin.] dicens, quod non intelligitur po-

nere quis legem cōtra se ipsum; idem tenet [Angel. in l. princeps ff. de legib. Bart. in l. Lucius. §. Lucius Titius. ff. de fideicom. libert. Bald. in authen. quibuscunque. C. de sacrosan. eccles. nu. 5. Abb. in cap. 1. num. 12. extra de raptō, vbi etiam Cardina. col. 2. Angel. in l. 1. ff. quod quisque iur. nu. 6. vbi etiam Alex. & Ias. in 4. notab. 2. col. & Iacobi. num. 17. Felin. in cap. canonum statuta, num. 33. colum. 8. vers. amplia quarto. de constitutio. Salyc. in l. cum ipse. ff. de contrahen. emptio. Bald. in l. si consul. num. 3. ff. de adoptio. & ante istos Ioan. Andre. in regu. cui non licet, de regu. iur. in 6. & sequitur etiam Geminia. in cap. ut animarum, col. 3. de constit. 132 in 6.] Hinc est, quod dicit Calderin. in tit. de feud. in consil. 10. vers. ad secundum, si in concessione feudi facta per Episcopum est adiectum pactum, quod non possit alienare in Ecclesiam, non intelligitur exclusisse suam Ecclesiā, quia in generali sermone non lædit quis se, vel suos [cap. petitio de iureiurand. & Bald. in cap. cum omnes, num. 26. col. 7. in princ.] dicit, quod si ciuitas fa- 133 cit statutum, quod nulla persona, vel vniuersitas possit vendere frumentum forensibus, sub certa pœna, non comprehenditur ciuitas vendens forensi, quia statu- 134 tum est factum gratia ciuitatis; propterea non debet contra ci-

ui-

uitatem interpretari.

- 135 Ex præmissis etiam oritur, quod non requiritur assensus, dū contrahitur super feudo cū Rege [Afflict. in cap. Imperialem, 12. notab. quæst. 20. de prohib. feud. alienatio. per Feder. & in constit. Regni constitutionem diuæ memoriæ num. 36. Capyc. decisio. 156. num. 11. Frecc. lib. 2. quæst. 31. Camerar. in repetit. d. cap. Imperialem litera P. & Q. fol. 12. Nec requiritur, quando vassallus obligat feudum domino [Bald. in d. cap. Imperialem. 1. col. vers. sed quid si vassallus, vbi Aluarot. colum. 4. versic. quæro ab extra, Curt. in tractat. feud. in 4. part. in vltima caus. priuationis feud. vers. sextò principaliter quæro, Camerar. in repet. d. cap. Imperialem colum. 3. lit. 137 P. fo. 12. Nec etiam requiritur, quando feudum dominio refu-

- tatur [cap. 1. de vassall. qui constitut. Lothar. cap. 1. §. rursus, quib. mod. feud. amitta. cap. 1. de vassall. decrep. ætat. cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. glos. in cap. 1. de capit. qui curi. vendi. Ifern. in cap. 1. vers. post refutationem.] Nec 138 quando vassallus refutat feudum planum, & de tabula Baroni, à quo tenet [Ifern. in cap. 1. §. post refutationem, de vassall. qui contra constit. Lothar. in principio, vbi Afflict. num. 19. 5. notab. idem Andre. in cap. sancimus, quo tempore miles, num. 12. Loffred. in consi. 5. nu. 6. Capyc. in repet. d. cap. Imperialem, col. 3.] Nec etiam requiritur, quando 139 quis confitetur rem allodialē esse feudalem, prout videtur tenere [Andre. de Ifern. in constit. Regni, probationum defectum, in vers. Item si confiteretur.

'ADDI-

ADDITIO AD REPETITIONEM

Cap. i. de succession. feud.

EDITA PER FVLVIVM LANARIVM,
Auctoris Nepotem.

NOVISSIMIS DECISIONIBVS REPLETA.

S V M M A R I V M

- 1 *In feudo empto siue à Regia Curia, siue à priuato frater, & soror, siue ex utroque parente, siue consanguineus tantum, siue uterinus tantum, & eorum filij utriusque sexus succedunt fratri, & sorori, non obstantibus inuestituris pro se, & heredibus ex corpore refertur gratia.*
- 2 *Feudatarius potest disponere tam inter viuos, quàm in vltima voluntate de bonis feudalibus etiam titulatis in beneficium masculi in gradu successibilis, non obstante, quòd femina esset in gradu proximiori, refertur gratia vltimo loco concessa, & referuntur decisiones pro executione dictæ gratia.*
- 3 *Gratia predicta an habeat locum in officio, quando est concessum ad modum feudi pro heredibus ex corpore, concluditur quòd sic, & offertur decisio.*
- 4 *In successione feudi plani, & de tabula, an attendatur constitutio Regni, vt de successionibus, an ius commune feudorum, vel Romanorum contra Auctorem offertur, quòd attendatur ius commune feudorum, & sollemne cons. lo. Camilli Cacacij, Aduocati subtilissimi, & primarij, mei Collega amantissimi, & secundum hanc opinionem nonissimè decisum.*
- 5 *In feudo plano, & de tabula succedunt equaliter omnes filij.*
- 6 *Baronem posse concedere feudum planum, & de tabula deuolutum cum noua qualitate alterando successionem de iure communi feudorum, quòd primogeniti tantum succedant, & sub natura feudi ex pacto, & providentia fundatur, & assensus Regius non requiritur.*
- 7 *Feuda plana, & de tabula deuolui ad Baronem non dubitatur, idem fundatur in feudo quaternato secundum quid, secundum veram, & receptam opinionem.*
- 8 *Clausula posita in eadem substantia, & oratione illam regulant, & restringunt.*
- 9 *Atenasia tenimenta, & mansum quid.*
- 10 *Feuda plana ex quibus debetur militare seruitium sunt nobilia.*
- 11 *Constitutio Regni vt de successionibus habet locum solum in feudis quaternatis, non in planis, & de tabula.*
- 12 *In successione feudi plani, & de tabula, an attendatur ius Romanorum, vel ius commune feudorum.*
- 13 *Quæstiones feudales deciduntur prius secundum*

- secundum iura feudalia Regni, & in defectum secundum iura communia feudalia.*
- 24 Feuda plana, & de tabula, & de tabula militaria per omnia iura feudi habentur.
 - 25 Nulla lege Regni cautum est, ut in feudis planis succedatur iure communi Romanorum.
 - 26 Feudi plani, & de tabula non dicitur vera infeudatio, sed quadā concessio perpetua, vel locatio.
 - 27 Appellatione parentum solum descendentes veniunt.
 - 28 DD. asserentes in successione feudi plani, attendi ius commune intelliguntur de iure communi feudorum.
 - 29 Iure Romano agnati usque ad decimū, cognati usque ad septimum gradum admittuntur.
 - 30 Collateralis descendens feudatarij à communi parente quasto, usque in infinitum succedit, & bene explicatur.
 - 31 Ifern. locus in constitutione ut de successione, & in cap. 1. de natura success. feudi declaratur.
 - 32 Haredū appellatione in allodialibus etiā extranei continentur, quod non est in feudalibus.
 - 33 Iure communi feudorum non succedit, qui non descendit à primo acquirente.
 - 34 In feudo nouo iure communi feudorum frater fratri non succedit, nec descendentes ex fratre.
 - 35 Successorem an oporteat extare tempore assensus, vel tempore mortis.
 - 36 Verba assensus sunt ita sequenda, sicut canis leporis sectatur vestigia.
 - 37 Hares in feudo hereditario tenetur ad solutionem legatorum, siue onerum pro concurrenti valore feudi, etiam quod alius fuerit institutus heres, referuntur decisiones, & quomodo nostris temporibus practicatur.
 - 38 Hares in feudo tenetur pro rata contribuere cum herede in allodialibus pro oneribus hereditarijs.
 - 39 Hares in feudo hereditario non conficiens inuentarium teneri ultra valorē feudi, fundatur per opiniones Doctorum, & decisiones, sed pro veritate articuli ponderentur infra scripta.
 - 30 Succedens in feudo ex pacto, & prouidentia non hereditario, si conficit inuentarium, habet feudum præcipuum, & non tenetur oneribus hereditarijs, si verò est hereditarium, an non conficiens inuentarium, teneatur ultra valorē feudi, & vires hereditarias.
 - 31 Hares vniuersalis in feudo hereditario, & allodio siue ab intestato, siue ex testamēto nō conficiens inuentariū, utrū teneatur ultra vires hereditarias.
 - 32 Successor immediatus in feudo tantum institutus, dato alio herede vniuersali in allodio, si nō confecit inuentariū, an teneatur ultra vires hereditarias.
 - 33 Institutus in re certa, dato alio coherede vniuersali, non tenetur confiscare inuentarium, quod ampliatur etiam in instituto in re certa à milite, qui in reliquo decessit intestatus.
 - 34 Hares anomalus inuentarium non cogitur confiscare.
 - 35 Filius in re certa vel illegitimè institutus, an priuetur feudo, & non conficiens inuentariū, teneatur ad onera.
 - 36 Filius heres particularis in feudo si acceptauit patris testamētum, an patitur aliquod incommodum.
 - 37 Hares non conficiens inuentarium, si certo constat de hereditatis valore non tenetur ultra vires.
 - 38 Iudices Regiam potestatem habentes, ut est Sacrum Consil. possunt ommissione inuentarij, nō obstante heredē non cōpellere, nisi usq; ad vires hereditatis.
 - 39 Feudatarius tenetur ad onerū contributionem pro rata bonorū, quæ possidet.
 - 40 Legato feudo an debeatur extimatio, late discutitur circa opiniones antiquorū, & modernorum Doctorum, & concluditur nullo modo deberi extimationē.
 - 41 Donatio facta absq; assensu de feudo, &

- re feudali non tenet; nec debetur extimatio.
- 42 In donatione facta contemplatione matrimonij absq; assensu deberi extimationem concluditur. & adducitur decisio S. C. idem quando maritus donaret feudū pro quarta solita constitui; idem in donatione ob remunerationem scruiorum, & idem quando datur feudum in dotem absque assensu.
- 43 In institutione nullo modo deberi extimationem; fundatur, quod sit in controuersa opinio, & sic in dies practicatur; & referuntur decisiones.
- 44 Fructus feudi mortuo feudatario post Calendas Martii spectant ad filios secundogenitos institutos in burgensaticis; & non ad heredem institutum in feudalibus refertur decisio.
- 45 Meliorationes in feudo factas spectare ad heredem in burgensaticis, & quid in incremento feudi extrinseco; & si tenetur primogenitus ad pretium in beneficium secundogeniti; refertur opinio Doctiss. Scipionis Rourti.
- 46 Bona mobilia existentia in feudo, ut sunt arma, animalia, & alia similia, an spectent ad primogenitum successorem in feudo; vel ad secundogenitū institutum heredem in feudalibus distinguitur.
- 47 Tesaurus inuentus post mortē patris spectat ad primogenitum successorem in statu pro defensione status, exclusis secundogenitis, refertur decisio.
- 48 Remedium l. fin. C. de edic. Diu. Adr. toll. non habet locum, quando est instituta persona extranea, vel non immediatus successor in feudalibus, præter alias decisiones, antiquas, referuntur nouissima.
- 49 Filium iuste exheredatum tam in feudo hereditario, quam ex pacto, & prouidentia non succedere, concluditur ex opinione DD. Regniculorum; & idē q̄ possit exheredari secundogenitus in vita militia; & quid si possit priuari, & exheredari primogenitur a.
- 50 Nepos, si iuste fuit exheredatus pater, an succedat auo in feudo.
- 51 Vassallus an possit disponere de feudo sine assensu; si in inuestitura fuit dictū tibi, & heredibus tuis quibuscunque; distinguitur.
- 52 Si feudum legatur secundogenito absque assensu, & instituitur primogenitus heres vniuersalis, & tacuit per annum, à die aditionis hereditatis in reuocando, vel protestando talis dispositio reuocatur, & transit in vim refutationis.
- 53 Feudum an veniat in petitione, siue restitutione fideicommissi, distinguuntur plures casus.
- 54 An in feudo possit fieri fideicommissum.
- 55 Rex solus potest præstare assensum in fideicommissis; & refertur famigerata decisio in causa fideicommissi Illustris Marchionis Truici.
- 56 Testator an possit ordinare multiplicum super fructibus feudi ultra decennium offertur decisio, quod sic.
- 57 Fideicommissum an possit fieri in officio concesso à Rege pro se, & heredibus, & successoribus in perpetuum, distinguitur cum nonnullis illationibus, & an officium, & quale sit de regalibus.
- 58 Constitutio Regni, scire volumus, de quibus concessionibus regalibus intelligatur, & in quibus officiis extendatur.
- 59 Officialis quis propriè dicatur, & an officium Magistris actorum connumeretur inter officiales.
- 60 In successione officij concessi pro se, & heredibus ex corpore, an attendatur ius commune feudorum, vel constitutio Regni, ut de succession.

Vt or Patruus
meus enume-
rauit hic nō-
nulla tempo-
ra circa suc-
cessionē feu-
dorum. Ego

vero non insequendo vestigia
additionis præcedentis, in qua
disputando, proposui nonnullas
quæstiones; & in eis declaravi
opinionem meā; quia si in quæ-
stionibus subsequen-
tibus eūdem stylum; certum esset,
quod esset Additio plus operis,
& ideo tam in præsentī additio-
ne, quàm subsequen-
tibus attin-
gam solum meam opinionem,
cū veris, & indubitatis iuris con-
clusionibus, & cum nouissimis
decisionibus à me, & ab alijs no-
stris temporibus practicatis.

Et propterea addo octauum.
A tempus, quando per Catholicā
Maiestatem Philippi Secūdi fuit
concessum, vt in feudo empto
siue à Regia Curia, siue a priua-
to, frater, & soror, siue ex vtroque
parente, siue consanguineus tan-
tū, siue vterinus tantū, & eo-
rum filijs vtriusque sexus succe-
dant fratri, & sorori, non obstan-
tibus inuestituris pro se, & hære-
dibus ex corpore, siue tempore
emptionis haberet filios: siue nō
haberet, sexus, & ætatis præroga-
tiua seruata, vt in pragmat. 27. sub
titulo de feudis.

Nonum, & vltimum tempus,

vbi ex gratia speciali fuit concessum, quod feudatarius, tam in
actu inter viuos, quàm in vltima
voluntate de bonis feudalibus,
etiam titulatis, possit disponere
de prædictis bonis, & titulo in
beneficium masculi, qui suc-
cederet, si non adesset fœmina
in gradu proximiori, non obstan-
te, quod adesset fœmina simili-
ter in gradu successibili, & pro-
ximiori, vt in pragmatica vltima
de feudis. Pro cuius obseruantia,
Ego vti Aduocatus consului, &
obtinui super validitate disposi-
tionis factæ per Dominum Fran-
ciscum Carracciolum Marchio-
nem Casalborigis, qui, vigore gra-
tiæ prædictæ, disposuit de prædi-
cta Terra, & Titulo, in personam
Vincentij Caraccioli fratris con-
sobrini, descendens ex commu-
ni stipite, dum aderat Iustiniana
Caracciola soror vtriusque con-
iuncta, immediata succeditrix,
referente circumspetto Regente
Castellet, in Collaterali Consil.
vt ex actis penes Tagliauiā Scri-
bam à mandatis. Et similiter per
me fuit practicum in disposi-
tione facta per D. Artusiū Pap-
pacoda, qui, nulla facta mentio-
ne de gratia prædicta, instituit
D. Antonium Pappacodam eius
fratrem vtrinque coniunctū, meū
consanguineum, Equitem Ordini-
nis Calatræ, super bonis feu-
dalibus, & burgensaticis, relicta
nepte ex filia immediatè succe-
di-

ditrice, quæ, licet præoccupasset possessionem Terræ Massastræ, valoris ferè ducatorum centum mille; attamen facta longa discussione in Sacro Regio Consilio, referente Doctissimo Consiliario Brancia meo dño, nūc meritissimè assūpto Regente in Supremo Cons. Italiæ, quia Illustris Marchio Capurtij, pater prædictæ neptis, & Hector Capycius Latro Aduocatus primarius, & morigeratus, qui eam defendebat, præuiderant malam fouere causam, stante gratia prædicta, tandem detenerunt, me existente medio, ad transactionem, cedendo liti, & renunciando possessionem Massastræ, in beneficiū D. Antonij hæredis instituti, soluta per D. Antonium modica quantitate, quia fuit habitū pro vero, quod testator potius videtur testari secundum leges, & consuetudines Regni, quam de iure communi: & in dubio videtur voluisse, quod voluit statutum suæ patriæ, secundum [Dyn. vt refert Bart. in l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebell. Ioan. de Imol. in c. potuit, circa fi. de loc. & cōd. Et ad hoc notetur constitutio Regni puritatē, & ibi DD. Loffred. cons. 39. num. 18.] ex eo, quia omnis contractus censetur factus secundum consuetudinē, & statuta loci, vbi celebratus est, [l. domini prædiorum, C. de agr. & cens. lib. 1. i. notat Bart. in l. ne-

mo est, qui nesciat. ff. de duobus reis, latissimè per multas illationes Afflict. decis. 126.] quæ transactio fuit roborata mediante decreto Sacri Consilij, & assensu Proregis, vt in banca . . .

Et sic etiam practicum super refutatione facta per Illustr. Principē Collis, in beneficiū Fabricij de Sūma fratris vtrinq; cōiuncti, de Terra, & titulo Marchionis Circelli, dū tēpore refutationis habebat filias fœminas.

Et quia valet argumentum de feudo ad officiū, quia sunt equiparata, vt per [de Pont. decis. 28. num. 5. Camill. de Medicis cons. 169. nu. 13. Anellum de Amato cons. 49. nu. 12.] & sic q̄ in vno disponitur, in alio locum habebit ex regula æquiparatorum, vt notatur in [l. 1. ff. de legat. 1. & Surdus in cons. 379. nu. 24. 384. num. 22. & 436. num. 2. lib. 3.]

Ideo teneb, quod gratia prædicta habet locum etiam in officio, quando est concessū ad modum feudi pro hæredibus ex corpore, quod ex his, & alijs, fuit decisum per Sac. Cons. iunctis Aulis pauci sunt dies, in causā D. Francisci Protonobilissimi filij primogeniti quond. Donnæ Cornelie de Montibus, filie quondā Illust. Marchionis Achaie, cū D. Vincentio de Montibus hærede vniuersali instituto per eum in omnibus eius bonis, in quibus aderat gabella baiulationis, cōsi-

X 2 stens

stens in directibus passus, & alijs, in banca de Martino, me patrocinante, cum doctissimo, & Aduocato primario Thoma de Aquino Patritio Neapolitano.

- 4 Contra hanc opinionem Auctoris, quod in successione feudi plani, & de tabula, attendatur ius commune feudorum, non autem constitutio ut de successione. vide latissimè, quod omnes refert doctissimus [Scipio Rouitus in conf. 1. num. 4. lib. 2. & sic etiam Camillus Villanus olim Regius Consiliarius, maximus feudista, conf. 3. num. 31. eod. vol.] & sic ultra antiquos per eum relatos, hodie ex istis modernis non potest amplius hæc opinio tergiueri, & quod attendatur ius commune feudorum, & non Romanorum, latissimè, & doctissimè scripsit D. Ioan. Camillus Cacciacius, Aduocatus primarius, & subtilissimus, cuius scripta tanquam digna, hic inferere volui, ut in futurum magis veritas elucescat, & secundum prædicta, fuisse decisum.

- 5 In quo feudo plano, & de tabula, cum attendatur ius commune feudorum succedunt æqualiter omnes filij [§. omnes, si de feud. defunct. controuer. sit, ubi Afflic. num. 2. id notat in specie.]

- 6 Et an Baro feudo prædicto ad se deuoluto possit iterum concedere, quod succedant primogeniti tantum, alterando successio-

-nem de iure communi, quod sic audacter teneo, etiam sine Regio assensu, cum possit augere, ius feudi, non autem diminuire, hæc opinionem in indiuiduo tenent [Paris de Puteo de reintegr. feu. cap. pone, quod est privilegiū num. 6. vers. quæ sunt vera, tol. mihi 1. 30. a ter. & in proprijs terminis [Andr. Rohel. de subfeud. cap. 2. num. 47. & 48. & sic videtur annuere [Frecc. lib. 3. subfeud. in 2. different. inter feud. quater. & plana, nu. 6. in fin. & vide adducta per patrum meum conf. 8. à princ. vsque ad num. 12. & quod possint etiam concedi sub natura feudi ex pacto, & prouidentia, Freccia in 17. differ. inter feud. quater. & planum, fol. 422. hæc habui à Peritissimo Rouito in 1. conf. à nu. 23. vsque ad num. 28. & vide eundem in uol. prag. in rub. de feudis num. 14.]

- 7 Feuda plana, & de tabula deuolui ad Baronem, non dubitatur idem in feudis quaternatis secundum quid, uide [Regentem de Ponte de potest. Proreg. de assens. §. 1. num. 15. & doctissimè respondendo contrarijs Regentem de Constantio in l. 1. nu. 40. C. de uend. rerum fiscalium, & nouissimè Rouitum in prædicto conf. num. 20.] qui relatis prædictis eximijs uiris, & alijs Doctores resident in prædicta opinione, quod quando casus acciderit, recurrendum est ad eos.

Ba-

Baronia Tricarici ab antiquissimo tempore habet quoddam subfeudum inhabitatum, dictum de Marchetto, in pluribus rebus, & membris consistens, videlicet, Domibus, Casalensis, Vineis, & Hortalibus, Terris seminarijs, & aratorijs, cultis, & incultis, ac etiam in diuersis censibus, iuribus, & redditibus, vt dicitur in assensu Principis Petri Antonij sub die 10. Septembris 1555. fol. 113. & constat ex lista fol. 8. vbi plurima huius feudi corpora describuntur.

Hoc feudum tenetur à Barone, & sub Baronia Tricarici, nec est quaternatū nec simpliciter, nec secundum quid: sed tantum planum, & de tabula, iuxta ea, quæ latè fundauit in prioribus scriptis fol. 1. §. Prima conclusio, & aduersarius non contradicit. Verum ex hoc feudo non debetur redditus certus panis, vini, vel pecuniæ, sed adoha, seu militare seruitium Barionali Curia quolibet anno pro ea rata, quæ per ipsam Curiam taxari solet, vt dicitur in instrumento cessionis factæ à Fabio Castellano, Mario Capano die 5. Decembris 1600. fol. 116. à ter. & in apoca receptionis 9. Decemb. 1605. fol. 6. vbi soluuntur duc. 7. pro adoha, quæ scriptura est ab aduersario producta.

Hoc subfeudum fuit primò

alienatū à q. Bernardino Capano seniore tunc tenente, Ioanni Antonio Castellano cū assensu Principis Bisiniani tūc Tricarici vtillis Domini fol. 113. & cum clausula, pro se, hæredibus, & successoribus, fo. 113. à ter. in fi. & 114. in princ. Mortuo Ioan. Antonio, Fabius filius, & successor illud alienauit Mario Capano die 5. Decembris 1600. fol. 116. cum assensu Baronalis Curia sub die 28. Maij 1602. in cuius petitione Fabius exposuerat Baroni se habere successorem Alexandrum Castellatum patrum, & alios fol. 121. Verum assensus fuit prestitus cum clausula, Liceat in forma in bonis in quibus habet successorem; citra tamen præiudicium iurium Principalis Curia quoad prætensam deuolutionē, & aliorum quomodolibet competentium fol. 121. in fin.

Decessit primò Alexander patruus, frater Ioan. Antonij primi quæsitore, nempe 6. Iulij 1605. fol. 96.

Decessit secundò Fabius, qui alienauit, filius Ioan. Antonij 24. Februarij 1606. absque liberis, & successoribus fol. 37. 40. & 95. Baro Tricarici cōtendens ob Fabij mortem feudum illud ad se deuolutum, nullis existentibus successoribus, præuio decreto Curia Tricarici fol. 24. à ter. cepit possessionem illius fol. 43.

Orta propterea in S. C. quæ-
X ; stio-

stione inter Marium Capanum, qui vti spoliatus restitui petebat 10. Maij 1606. fol. 4. & opposita per Baronem, tunc Bisatiarum Ducem; reintegratione, seu devolutione ob mortem Fabij Castellani sine legitimo hærede fol. 5. fuit per S. C. sub die 13. Decembris 1607. datus terminus super omnibus per ambas partes, tam in petitorio, quam in possessorio hinc inde prætenſis fol. 49. à ter. super quo iam compilatus est processus.

Et iure Ferrerius nunc Tricarici Baro, contendit se à petita feudi restitutione absoluendum: siquidē assensus Baronis cui Capanus innititur, fuit sub conditione, & limitatione. Limitatio ea fuit [in bonis in quibus habet successores.] Condicio fuit in illis verbis, [citra tamen præiudicium iurium Principalis Curiae, quoad prætenſam devolutionē, & aliorum quomodolibet competentium fol. 121. in fin.] Quæ clausulæ posite in eadem substantia, & oratione illam regulant, & restringunt, ut ex [Dec. cons. 105 in fin. ait D. de Ponte cons. 3. nu. 79. lib. 1.] Hinc duo nascuntur media pro Barone absoluendo.

Primum, quia Fabius Castellanus tempore alienationis non habebat in hoc feudo legitimū successorem; nam Alexander patruus non erat talis, quia non descendens, sed frater Ioan. Anto-

nij prius quæſitoris.

Secundum medium pro Barone est, quia Alexander (dato quod fuisset legitimus successor) non tamen supervixit tempore mortis Fabij, prout in hoc casu necessarium fuisse fundabo.

Vt autem hæc fundentur, recordentur Domini Iudicantes feuda plana, & de tabula, quæ à Baronibus, & sub eis tenentur, esse in duplici discrimine: nam quædam sunt pro quibus debetur Baroni servitium militare, quòd adhuc in Regno appellat, quæ etiam militaria nuncupantur. Quædam non militaria, sed rustica, pro quibus debetur Domino, panis, vel vinum, aut pecunia; vel aliud vile servitium; quæ dicuntur concedi pro victu Domini, & solent appellari Actenafie, seu tenimenta, vel mansum, ut declarant, & agnoscunt [Cappyc. in inuest. in cap. feudorum genera. fol. 208. §. in Regno. & §. Tenasie melius, & clarius in cap. Imperialem, car. 26. concl. 3. Pet. de Montef. antiquus Doctor inconstit. ut de success. sub num. 4. & 5. Aloysius de Leo in l. leges, nu. 27. C. de leg. & Hier. de Rosis in suo cons. num. 15. & 16. impresso post decis. Viuij 225. li. 2.] vbi dicit feuda plana, ex quibus debetur militare servitium esse nobilia.

In feudis autem tantum quaternatis, non in planis, & de tabula,

bula [constitutionem Regn. vt de success.] locum habere communiter est receptū, vt [glos. in d. constit. in fin. prin. & in vers. in omnibus, Afflict. in cap. 1. §. & quia num. 11. de his, qui feudum dar. poss. & decis. 161. in princip. Petrus de Montefor. in d. constit. sub num. 5. post Barth. de Capua, & Ifern. Frecc. lib. 3. tit. de differ. feud. quater. à num. 27. & Cumia cap si aliquem, vers. subfeudatarius num. 9.] deficiente autem in successione feudi plani, vel de tabula iure Regni, attenditur ius commune, quod apud vtriusque Siciliæ Doctores est inconcussum.

12. Quæstio autem vnde præsentis causæ pender, resolutio stat in hoc; an in successione feudi plani attendatur ius commune Romanorum, quo decedenti triplex succedit linea, descendendum, ascendendum, & collateralium, vsque ad decimum inter agnatos, vel ad septimum inter cognatos, nulla habita distinctione bonorum respectu lineæ, vnde obuenerunt, an potius attendendum sit ius commune feudorum; quo nec ascendentes, nec collaterales succedunt à primo feudi quæsitore non descendentes [c. 1. de grad. success. in feud.] cum ibid. not. & ex infra latius allegandis.

In quâ quæstione verior, & magis iuri consona opinio est in

feudi plani, & de tabula militaris successione, non ius Romanorū, sed feudorum esse seruandum, quæ sententia probatur auctoritate, & ratione, auctoritate quidem vtriusque Siciliæ DD. videlicet.

Primo [Afflict. in d. constit. vt de successio nibus, sub num. 1. vbi ita habet, tota ista constitutio non loquitur, nisi de feudis quaternatis, quæ tenentur à Rege, non autem loquitur de feudis planis, vel de tabula, vel rusticis, vel feudis, quæ dicuntur actenasiæ, vel feudis, quæ omni annō præstant certum redditum in pecunia, vel in alia re, vel tenentur à Comite, vel Barone, Nam in istis feudis est successio secundum ius commune feudorum, vt firmat hic glos. verb. in omnibus autem] sentit ergo Afflict. in omnibus feudis planis, siue militaribus, siue actenasijs ius commune feudorum esse seruandum, licet respectu feudi actenasiæ, solus id expressè dixerit, nec forte verè, Idem [Afflict. in cap. 1. §. & quia, colum. 2. vers. hodie] dicit in Regno Siciliæ circa successionem feudi plani, & de tabula per constitutionem Regni vt de successio nibus, non sunt immutata iura feudorum.

Secundo [Petr. Piccol. de Montefor. in eadem constitut. vt de success. sub num. 6. ait sic, & sic huiusmodi renasiæ, siue tenimen

ta

ta non sunt feuda, licet feuda rustica nuncupentur, & est differentia in istis, & quaternatis, quia in istis succedunt omnes etiam collaterales, & non coniuncti, ex eo latere, unde tenasie, seu tenimenta peruenerunt, & ita debet intelligi, quod notat Andr. in hac constit. vt de success. 10. colum. & de nat. success. feud. circa med. sed in planis, & de tabula non quaternatis, quæ tamen proprie feuda sunt, non succedunt ascendentes, nisi ex eorum linea feuda ipsa peruenerint: nec etiam collaterales, qui essent coniuncti ex eo latere, unde feuda peruenerunt, vt 10. col. de nat. success. feud. in princ. & grad. success. in feud. in §. his deficientibus. cum similibus. Nec etiam corriguntur per Regni constitutionem. Ideo stare non prohibentur. hęc Petrus: nec potest clarius loqui. Idem [Petrus in add. ad constit. si quando tit. 10. col. 3. cap. 11. In alijs autem feudis planis militaribus, ex quibus debetur adoha, seu militare seruitium Comitibus, & Baronibus, à quibus tenentur, quando per Regiam Maiestatem in Regno indicitur militare seruitium, seruentur iura communia feudorum, quæ etiam in Regno seruantur, vt in d. constit. gl. mag. in fine.]

Tertio [Capyc. in cap. Imperialem car. 26. in 3. conc.] dicit, quod feuda plana, de quibus

solvitur militare seruitium, iudicari omnia iure feudi; feuda plana, quæ alias tenimenta, seu tenesie dicuntur, non censentur iure feudi, nec quantum ad successionem, vt [not. in constit. si quando, §. & si contingent] & sic sentit Capyc. non in omnibus feudis planis, & de tabula, sed tantum in rusticis, seu tenimentis, quod iure feudi non censentur quoad successionem, & alia, de quibus ibi, alia verò plana, vel de tabula militaria iure feudi per omnia censentur, & sic etiam quoad successionem sequitur Capyc. illum citans.

Quarto [Aloysius de Leo in l. leges num. 27. C. de legibus] ubi similiter ait feuda plana, de quibus soluitur adoha per omnia iure feudi censi: non sic feuda plana, de quibus soluitur annua pensio, quæ non censentur iure feudi.

Quinto [Camer. in cap. 1. de success. feud. à num. 32. ad 38.] indiuiduè loquens in patruo, quod non succedat nepoti in feudo quæsito per illum, à quo ipse patruus non descendit, & hoc etià in hoc Regno subdit: quod ex hac eadem ratione, quod in successione feudi inter collaterales attenditur descensus a primo quæsitore, quod in feudo nouo plano soror non succedit fratri, quia per constit. vt de success. non admittitur, quæ solum loquitur

quitur in quaternatis, & per iura communia feudorū repellitur, cui in illis feudis standum esset, & aperte Camer. est pro hac sententia.

Sexto [Frecc. lib. 6. de subfeudis, tit. de differen. feud. quatern. & de tabula] apertissime in eod. titulo pluribus in locis id sentit, videlicet sub num. 4. clarius num. 27. & 28. vbi à successione feudi noui plani, vel de tabulà, ait fratrem excludi: quia iura communia feudorum, quæ in feudis planis seruantur, non admittuntur; & sub num. 29. vers. 22. ait, in feudis planis, & paruis seruari ius commune feudorum, non autem ius Regni, & num. 33. ita dicit: feuda quaternata in Regno censentur iure veri feudi, secundum leges Regni; feuda autem plana iudicantur secundum leges feudales, & inter ista differentia est de qua alias dixi.

Septimo [Regis de Ponte tract. de potest. Proreg. tit. de assens. Reg. §. 2. sub num. 15. & 16. ex Frecc.] quem citat, ait in feudis, quæ à Barone, & sub Barone tenentur, recedi à iure constitutionū Regni, & attendi ius commune feudorum.

Octauo [Cumia in rub. cap. si aliquem, in verbo de successoribus num. 72. fol. 24.] ait, tum etiam dic, quòd dicta constitutio si quando, non de vera feudorum successione loquitur, sed

de feudis planis, & de tabula, quæ tantum sub lege, & natura feudi tenentur à Comite, vel Barone, vbi est successio secundum ius commune feudorum.] Hæc Cumia.

Nono [Intrigl. de feud. cent. 1. q. 45. num. 50. fol. 289. sic scribit. In feudis vero planis, & de tabula erit successio secundum ius commune feudorum.] & ibi citat multos.

Decimo [Io. Andr. de Georg. in repet. feud. cap. 9. pluries: nam sub num. 8. ait, quod constit. vt de success. in alijs feudis ultra quaternata non mutauit ius commune feudorum, & clarius sub num. 12. ita habet, & constitutio, quæ limitauit gradum successionis, vltque ad tertium, non loquitur de feudo plano: remanebit intactum ius commune feudorū, &c.] hoc idem sub num. 18.

Vndecimo [Affl. decis. 228. sub num. 1. ait, in feudis rusticis non habentibus propriam naturam feudi consistentibus in terris, pro quibus soluitur annuatim annuus redditus, non habere locum leges feudales Regni, quia de istis consideratur, prout de rebus emptis citat Afflict.] & sic sensit, non in omnibus feudis planis, & de tabula cessare leges Regni, sed tantum in secunda specie: nempe non militarium.

Duodecimo [Hier. de Ros. in d. conf.]

d.conf.num. 17. impressus post decis. Viuij 225.] dicit in feudis planis, vel de tabula militaribus habere locum, quoad successionem ius constit. Regni, vt de success. & licet hoc nemo alius dixit: sed communiter teneatur eam constitutionem tantum in feudis quaternatis procedere, tamen aperte innuit iura communia Romanorum minimè in his feudis locum habere.

Ex prædictis itaque Doctoribus, quos citaui, aliqui apertè asserunt in successione feudorum planorum, & de tabula ius feudorum seruari, sed non distinguunt an in omnibus, vel solum in militaribus, & hi [Camerari Frecc. Cumia. Intrigl. de Pont. de Georg.] Alij distinguendo in feudis planis militaribus, dicunt, iura communia feudorum seruanda, in reliquis tenimentis iura Romana, vt Petr. de Montef. Aloys. de Leo, & sentit Vrsil. Afflict. autem passim in omnibus, ait iura feudorum communia esse seruanda.

Ex quo Doctorum calculo, & ex infra dicendis patebit, quod hæc est magis cōmunis opinio, est etiam verior ex rationibus mox dicendis.

Ratione etiam fundatur hæc sententia, quæ multiplex.

13 Prima, quia feudales causæ in Regno prius sunt decidendæ secundum iura Regni feudalia, quæ

vbi deficiunt, ad iura communia feudalia recurrimus, quæ minimè in Regno sunt sublata, sed in defectum iuris Regni locum obtinent [Hern. in cap. 1. in fin. de feud. cogn. Petr. de Montefor. Afflict. & Frecc. locis supra citatis, & optimè glo. in d. constit. vt de success. gloss. fin. super verbo iniuriam col. 3. §. similiter erat] ait, vbi ius feudorum specificè disponit, illud attenditur, nec recurritur ad ius commune Romanum [tex. est express. in d. c. 1. de feud. cognit. Vulte. de feud. lib. 1. cap. 1. sub nu. 1. & sub nu. 8. §. atque si contingat, post Cephal. conf. 2. nu. 7. lib. 1.]

14 Secunda, quia feuda plana, & de tabula militaria per omnia iure feudi habentur: nam verè feuda sunt, vt [Afflict. d. §. & quia, & d. l. Imperialem, Aloys. de Leo d. l. leges in fine.] merito quoad successionem debent iure feudorum regulari, quod confirmatur: nam si in cæteris iure feudi retinentur: nempe respectu alienationis, inuestituræ, deuolutionis, vt ex dictis per [Frecc. d. tit. de differ. feud. quater. differ. 2. 13. 17. 18. 20. & 25. & alibi] cur etiā nō debeat in successione obseruari non video: cum non debeat eadem res diuerso iure censerī, [l. cum qui ædes, ff. de vsucap.]

15 Tertia, quia nulla Regni lege cautum est, vt in his feudis sit suc-

successio iure Romano, nō quidē ex const. ut de success. quæ rātū loquitur in quaternatis, nihil de reliquis disposuit, ut communiter omnes intelligunt, unde glōf. ibi dixit, in reliquis servari iura communia, nō explicando, quæ ut infra dicam.

Non ex[constit. si quando, tit. 10. lib. 3. vbi ita Rex, & si cōtingerit talem emptorem ab intestato decedere, hi ad successionē eius veniāt in prædictis, qui alias possent ad successionem eiusdē ex descendenti, vel ascendenti, aut collaterali linea ab intestato venire, quod si de prædictis nullus omninō supersit in eo, quod de feudo tenet ab eo, dominus feudi succedat] hæc Rex: ex cuius verbis nihil pro iure Romano in dictis feudis colligi potest.

Primo enim non loquitur individualiter de feudo: sed in eo, quod de feudo tenet; potest enim teneri res de feudo, sed non in feudum, seu iure feudi, & ut feudum, iuxta dicta per [Bal. in l. liberti, libertæque, C. de oper. libert. Afflict. decis. 129. in 1. dub. D. de Franch. decis. 161, num. 2. & 3.]

Secundo, prædicta constitutio utitur salutaribus verbis [hi ad successionem veniant ex prædictis, qui alias possent ad successionem eiusdem ex descendenti, vel ascendenti, aut colla-

terali linea ab intestato venire] non simpliciter omnes istos vocat constitutio, sed qui aliās possent ab intestato venire: quod ponderat ibi Afflict. num. 4. & clarum est, quod de iure communi feudorum non solum descendentes, sed etiam ascendentes succedunt, quando coniuncti sunt ex latere, unde peruenit feudum, ut per [Isern. & alios latissimè in cap. 1. de nat. success. feu. D. de Franch. decis. 3.] sed collaterales modo descendant à primo feudi quæsitore [cap. 1. de grad. success. in feud.] De istis igitur intelliguntur verba constitutionis, qui possent ad successionem venire iure feudorum, non autem de vocatis iure communi Romanorum: quo ea distinctio non attenditur.

Tertio, textus ille si loqueretur passim de ascendentibus, & collateralibus, absque dicta distinctione esset intelligendus, prout illum intelligit ibi [Petrus de Montef. in addit. vbi ita habetur, cōmunis expositio est, quod §. iste intelligatur tantum in feudis, seu tenimentis rusticanis, ut in eis, sicut in alijs burgensaticis, citra successionem servetur ius commune:] pro qua facit, quia horum feudorum non verè dicitur infeudatio, sed quædam locatio, seu perpetua concessio, ut supra in [const. constitutionem] diuæ memoriæ, §. excadentias, ibi,

ibi, locare promittimus, non dixit infeudare, pro quo C. locati, l. viam veritatis, & de locatione, prædij ciuilibus. l. prædia, & ita intelligit glo. hunc §. in constit. vt de success. circa princ. in glos. ex generali præfatione, in alijs feudis planis militaribus, ex quibus debetur adoha, seu militare seruitium Comitibus, & Baronibus à quibus tenetur quando per Regem inducitur militare seruitiū, seruentur iura communia feudorum, quæ etiam in Regno seruantur, vt in d. constitut. in glos. magn. in fin.] hæc Petrus, cuius verba referre volui, quia optimè, & clarissimè hanc rationem declarat, vnde dicta constitutio ex prædictis non haberet locum in hoc feudo de Marchetto, quod est militare, & adoham soluit Baroni.

Non etiam iuuatur contraria sententia pro iure Romano in successione feudi plani, ex alio textu alterius constitutionis [si quando tit. 7. lib. 2. vbi idem sane si foriudicatum à Comite, vel Barone feudum habere contingerit, ipso parentes, vel liberos non habente, feudum ad eum, à quo ipse foriudicatus tenebat sine contradictione aliqua redire censemus] siquidem primo ille textus nihil loquitur de collateralibus, de quibus nunc est sermo, sed tantum de descendenti-
 17 bus, & ascendentibus, qui soli

sub verbo illo (parentes) comprehenduntur [l. iurisconsult. ff. de grad. affin. & l. parentis appellatione. ff. de verbor. signific.] & in ascendentibus intelligunt ibi Ifern. & Afflict. num. 8. Secundo, quod similiter ea, quæ denunciatiuè sumuntur, intelliguntur, prout iuris, idest, de illis Parentibus, qui feudorum iure ad liberos feudum successiones admittuntur, vt supra in alia constitutione proxime dictum fuit. Tercio textus ille prouidit particularem foriudicationis casum, ideo non extenditur ad successionem.

Nec denique obstat text. in constit. in aliquibus, tit. 26. lib. 3. iuxta ponderationem [Marin. in glo. in verbo in omnibus, in fine posita in dicta constit. vt de success. de qua infra: quia in eo loco, vbi de glo. agam resoluitur.

Quarta, & vltima ratio, quia ex Doctoribus, qui pro iure Romano in success. feudorum seruanda, citantur, ea sententia non concluditur: circa quod rogo Dominos iudicantes, vt dignentur quædam obseruare.

18 Primo, quod non potest fieri fundamentum in illis Doctoribus, qui simpliciter dicunt in feudis planis non seruari iura Regni, sed iura communia, non explicando, an Romana, vel feudalialia: quia isti sunt intelligendi prout iuris, & de iure ostensum
 supra

supra est in defectum iuris Regni in feudis, primo seruanda iura feudalia; secundo Romana, &c. Doctores autem generaliter ita loquentes, quos viderim, sunt videlicet.

[Marin. de Caram. in d. const. vt de successionibus, duobus in locis, nempe in const. verbo vt de success. vbi primo dicit eam const. loqui etiam in feudo non quaternato, ex quo debetur militare seruitium, subdit cæterum si feudum sit rusticanum utpote ex quo debetur redditus panis, carni, pecuniæ, vel annonæ, siue præstatio operum, vel huiusmodi sordida seruitia villanorum, huiusmodi in aliquibus locis vocantur tenasiæ, vel tenimenta: puto istam constitutionem cessare, & ius commune locum habere, .i. vt descendentes, ascendentes, & collaterales succedant, qui alias de iure communi succedere possent ab intestato, & in eorum defectum succedit dominus feudi, vt supra de Romana, l. si quando:] Ecce quod nihil Marin. specificat de iure Romano, intelligendus igitur erit de iure feudorum, eo magis, quia citat dictam [constit. si quando lib. 3. tit. 10.] vbi ita intelligi dictum fuit, & tertio si de iure Romano intelligeretur, utique non de feudis planis militaribus, quæ ad ham soluunt, sed de rusticis tenasijs, vel tenimentis, vti eam

intelligit [Petrus Pic. Montefor. ibi, & in d. const. si quando titu. 10. lib. 3. supra fuit relatum, alius Marin. locus iste, ita glos. in ver. in omnibus, fol. 267. vbi ita dicit. Alia autem feuda, quæ tenentur ab alio, quam à Rege, & sunt non quaternata, mortuo tenente sine legitimo successore, non deuoluuntur ad fiscum, sed ad eum potius, à quo tenebantur] & sic corrigit, quod dixerat in prima glos. quod constitutio illa locum habebat etiam in feudis militaribus non quaternatis, subdit postea Marin. [accedit etiam ad hoc supra de homin. baron. nō poss. const. si quando. §. & si contingerit] vbi videtur expressum, quod in alijs feudis, quam quaternatis obtineat circa successionem ius commune, videlicet, vt tunc succedat dominus feudi, quando aliquis non superest de linea descendenti, vel ascendenti, uel collaterali, qui alias de iure communi ad successionem ueniret: ad idem facit supra de [fisc. success. foriur. lib. 1. §. sane] ad idem facit supra lege proxima est [constit. in aliquibus, ubi Marinus, olim succedebant consanguinei quantumcunque remoti, exclusis fœminis filiabus, per quam legem remouentur etiam alij consanguinei, tunc demum quando filij, uel etiam filiæ superessent, non autem remouentur eis aliquatenus

Y non

non superstitibus, & sic tamen ista veteri consuetudine statur] hæc Marinus, vbi similiter nec in specie de iure Romano loquitur, & ad dictam [constitutionem] si quando. §. & si contingit] se refert, vbi non de omnibus, sed de illis consanguineis, qui possent succedere loquitur. Quod vero ex cōst. in aliquibus; quæ est constit. præcedens ponderat istam potius confirmat sententiam, siquidem ait non esse mutatam consuetudinem, de qua in ea cōstitutione, quòd consanguinei quātumcunque remoti succedant non existentibus filiis: hoc certè non est secundum

19 ius Romanum, quo tantum vsq; ad decimum gradum, agnati vsq; ad septimum cognati admittuntur [§. fin. instit. tit. 5. lib. 3. de success. cognat.] At bene est secundum ius feudorum, quo collateralis descendens feudatarij in feudo à communi parente quæsito, vsq; ad infinitum, etiam ultra septimum, vel decimum gradum succedunt ex communiori, & veriori Doctorum sententia, quos citant, & congerunt moderni feudistæ, videlicet [Rosent. de feud. tom. 1. cap. 7. conclus. § 6. & § 8. Schrad. de feudo par. 7. cap. 7. num. 1. Vulteijs de feudis lib. 1. c. 9. num. 102. & 105. Harth. lib. 2. q. 19. ex cap. 1. si vass. feud. priu. c. 1. vbi glos. & Doct. de nat. success. feud.] nam si à primo quæsi-

tore non descendūt collaterales, vel non succedunt regulariter, vel in illis casibus, in quibus ex pacto inuestituræ admittuntur, nō ultra septimum gradum progrediuntur [cap. 1. §. hoc quoque de his, qui feud. dar. poss.] igitur ex ea const. in aliquibus non secundum ius Romanum, sed feudorum, etiam ad mentem glossatoris Marini consanguinei collaterales vocarentur, esto quod illa non esset succedendi consuetudo. Denique cum glos. in d. §. in omnibus nō distinguat speciem feudorum ex se ipsa, in principio eiusdem constitutionis interpretabitur, vbi illud dicit non in planis feudis militaribus, sed in tenasijs, & rusticis; quale non est istud, de quo agimus. Nec de glo. Marini, circa quam ideo sum latius immoratus, quia eius auctoritati Romani iuris assertores potissimè innituntur, quam pro eis non facere est manifestum.

21 Ifern. item pro hac citatur sententia, & de illo vti feudorum in hoc Regno antistite summo perè aduersarius exultat; ille enim duobus in locis, videlicet Primo in [const. vt de success. in princ. vbi ita ait, multa ponuntur hic in glos. & primo attendendū est, quod hæc tota constitutio loquatur in feudis quaternatis, quæ tenentur in capite à Regia Curia, vt pluries glos. dicit. In alijs

alijs feudis de tabula, seu planis, quæ tenentur ab alijs succedunt consanguinei, quantumcunque remoti, ut dixit glo. infra in §. in omnibus] ex quibus Iser. verbis nihil per se actor colligit, nā nec de iure Romano loquitur, nec in omnibus feudis planis, etiam militaribus, nec consanguineos, etiā non à latere, vnde peruenit feudum vocari, ait, & dum glos. sequitur secundum illam intelligendus, quæ non est contra nos, vt supra est dictum. Quinimmo prout in expositione glos. fuit dictum, dum Iser. dicit vocari consanguineos quantumcunque remotos, & sic vltra septimum gradum, necessario intelligit vocari secundum ius commune feudorum, eos nempe, qui à primo acquirente progeniti sunt. Alter locus Iser. & ut uidetur aduersario, clarius est in [cap. primo, sub num. 14. uers. constit. Regni Siciliae, tit. de nat. success. feud.] ubi cum dixisset constitutio, ut de success. in feudis planis, & de tabula nihil innouare circa successionem in ea feudi specie, subdit hæc uerba [& uidetur intelligi, quod collaterales tunc succedant, qui sunt coniuncti à latere, unde peruenit feudū, quia cap. Papæ Honorij factū ad ampliandam successionem, talem hoc dicit, & loquitur etiam in subfeudatario, sed debet intelligi de subfeudatario tenente in

capite, ut in princ. cap. dicitur, & sic per totum intelligitur. ff. de iur. & fact. ignor. regula circa fin. quia consanguinei quantumcunque remoti in tali feudo succedunt, vt d. glo. const. illius, & hac ratione repelluntur ascendentes, qui non sunt coniuncti taliter quos admittit glo. prædicta. Item & in burgenfaticis quæ sitis per matrē sibi, & filiis suis, quod præsumitur. ff. de probat. l. si pactum, in fi. vel heredib. ff. de pact. si tibi. §. si pactus, repellitur eadem ratione, quod nō esset coniunctus ex parte matris, vnde in tali feudo sicut est in burgenfaticis, sic erit successio, quia iam non dicitur feudum matris, ff. de acq. hered. l. Paulus. C. de inoff. test. l. fin. in fin.] hæc sunt verba Iser. ex quorum ultimis colligit Andr. quod si in feudis planis successio est, sicut in burgenfaticis, sicut in istis nō attenditur bonorum obuentio, sed sanguinis tantum coniunctio vndecunque obuenerint bona, ita in illis feudis planis, seu de tabula, & ita determinauit Iser. quæstionem initio positā de successione collateralium, etiam non coniunctorum ex latere, vnde plana feuda perueniunt.

Sed ex pluribus nec dicta obstat Iser. doctrina, primo Iser. nec eo loco specificè loquitur de feudis planis militaribus vnde erit intelligendus non in istis, sed in rusticis: & tenasijs, quæ non iure

Y 2 feudi

feudi censentur, quod patet, quia sequitur [glos. in d. constit. ut de success.] ubi, ut dictum est, in his loquitur feudis, & dictum indefinitum Ifern. secundum glos. quam citat, erit interpretandum, [Bart. in l. non solum liberat, ff. de lib. leg. Surd. decis. 59. num. 7. & ita in individuo Ifern. exponit, & ait loquutum Petr. de Montefort. d. constit. ut de success. sub num. 8.] cuius verba supra retuli reuocantur, & DD. indistinctè loquentes per alios distinctè loquentes declarantur, & quando indistinctè receptus, absurdum sequeretur, & contra rationem docens. Secundo, de ea Ifern. doctrina quatenus militare feudum planum attingit, nec esse curandum, siquidem primo secum pugnat, nam si consanguinei, quantumcunque remoti in tali feudo succedunt, & sicut in burgenfaticis, sic erit successio, non bene ex precedentibus inferitur, neque probatur, etenim cū in questione proposita, an in feudo plano succedant coniuncti, etiam si nō sint a latere, unde peruenit feudum, & ex cap. Papæ Honorij, ubi etiam in subfeudatario de tali coniunctione statuitur, & dū contra tales coniunctos opposuisset, resoluit illud cap. Papæ Honorij, cuius verba eo loco paulo ante sub num. 8. vers. cap. 220. posuit Lipar. col. 1. circa med.] non procedere in feudis planis

hoc fundat, quia glos. in d. constit. ut de success. admittit consanguineos quantumcunque remotos, & ascendentes, qui alias repellentur, quasi dicat glosator Martin. qui probè sciebat cap. Papæ Honorij illos non admisisset, si forent eo cap. exclusi, hac ratione: nec inferitur ea conclusio, imo opposita, quia glo. ut dictum est, non ita collaterales, & ascendentes vocat, ut necessario successionem, prout in burgenfaticis inferat, sed potius, ut in feudalibus, dum consanguineos, quantumcunque remotos admittit. Addit Ifern. aliam rationem, ad probandam suam principalem conclusionem prædictam, quod etiam nec coniuncti ex latere feudi admittantur, siue minus principalem, quod cap. Papæ Honorij non loquitur in feudis planis, & est illa posita in vers. itē & in burgenfaticis, nempe quod mater acquirens bona burgenfatica pro filiis censetur acquirere, & tunc morienti filio, qui in illis matri successerat, etiam non coniuncti ex latere matris in eis succedunt, quia non amplius sunt bona materna, quando ad filium peruenerunt, l. Paulus, volens ex hoc inferre idem esse debere, in feudis, quia nec amplius dicitur feudum matris, quādo iam peruenit ad filium, hæc ratio, pace tanti viri, Regnicolarum, magistri insulsa est, & nullius pon-

ponderis, nam non video quomodo allodialia, seu burgenfatica 22 ca feudalialia regulent, siquidem burgenfatica sui natura ad quosvis hæredes sunt transitoria, vnde ipsemet Isern. dixit, quod censetur mater illa quærere pro hæredibus [l. si tibi. §. si pactus. ff. de pact.] appellatione autem hæredum etiam extranei continentur in allodialibus, vnde si ad filium deuenerunt rectè quilibet filius consanguineus, licet non ex linea materna coniunctus in illis succedet, vt ibi [glos. & l. sciendum. ff. de verb. signif. cum alijs apud Menoch. consil. 80. à num. 128. lib. 1.] At non sic in feudis, in quibus hæredis mentio solum de filijs intelligitur [cap. 1. §. & si clientulus, vbi Doct. de alien. feud.] Nec potest quisque succedere, nisi à primo acquirente descendat [cap. 1. de grad. success. in feud.] non igitur bona est consequentia in allodialibus succedit extraneus hæres filij successoris matris, ex materna linea non coniunctus, ergo etiam hoc in feudalibus, quia hæc minimè, prout illa ad hæredes extraneos sint transitoria, ideo non iure probatur principalis Isern. conclusio, includens ad successionem feudi plani etià nō cōiunctos ex latere, vnde obuenit feudum, nec alia, quod non habeat in illis locum cap. Papæ Honorij, quia illud loquitur in feudalibus, ad

quæ non rectè à burgenfaticis infertur, & mirū est tantū virum à tali argumento moueri, quod agnouit, & excusare non potuit [Loffred. eius assecla in paraphrasi fo. 47. col. 2. circa fi.] vi dēdus, vbi eius Isern. ratiocinationis infirmitatē agnoscit, & quòd nullo modo regula [l. Paulus. ff. de acquir. hæred.] quod mutatione personæ mutatur cōditio rei deseruit, ad rhumbum, & Lipar. optimè, aliàs Isern. dilucidator, qui eius retrusos aperit sensus, & supplet diminutos non potuit ostendere fol. 222. a ter. col. 2. lit. R. Quomodo ex hac ratione mens, & conclusio Isern. confirmetur. Denique dum Isern. sine ratione in ea, quod aduersarius autumat, esset sententia, cum tot, & tantos viros, & in iure, & tam Regni, quam feudorum consumatissimos, habeat contrarios, & præter vnum eius interpretem, Lipar. ascriptum, glebæ celarem neminem potius cum illis [Afflict. Picc. Capic. Camer. de Pont. de Georg. & reliquis eruditissimis viris] quam cum Isern. præter morem contra feudales regulas sine lege, & ratione loquentem, & contra communem opinionem, & interpretum sententiam credo S. C. concursurum [Par. de Put. de reintegr. feud. cap. 4. nu. 8.] vbi ait ita quidem feuda rustica sunt illa, de quibus debetur redditus panis, carniū, pecu-

Y 3 niæ,

niz, vel annonæ, siue præstatio operarum, vel sordida seruitia villanorum, quæ feuda aliquando appellantur tenasiæ, seu tenimenta, vt dicit [glos. in constit. vt de success. in 1. glos.] in quibus succeditur secundum ius commune ab intest. quæ feuda parua non censentur iure feudi, quod pro eis non fit fidelitas, nec habent consuetudinem feudi, secundum illam [glo. & glo. in constit. si vnde de hom. Baro. ab ho. de ma. & hoc idem cap. 9. nu. 15.] hic Par. nec aperit speciem iuris communis, an feudorum, vel Romani loquitur in paruis, & rusticis feudis, in quibus non fit fidelitas, nec militaribus, & se remittit, seu loquitur iuxta gl. locis prædictis, vnde nihil est pro aduersario [Loff. in paraphrasi de nat. success. feud. fol. 37. col. 2. in fin. titu. col. 1. in princ.] etiam ipse indistincte loquitur, nec particulariter in feudis militaribus, ac secundum Ifern. loquitur doctrinam, quam tamen agnoscit innixam iuribus non ad propositum adductis: [Lipar. etiam in d. c. 1. de nat. feud. num. 15.] vnde sub tali nec ipse distinguit inter militaria, & rustica; Isti sunt DD. qui ab aduersa parte adduci potuerunt, ex quibus nullus specificè ait in feudis militaribus, pro quibus fit fidelitas, & debetur seruitium, seruari ius commune Romanum, nec Iser. nec illius dilu-

cidatores; Loffr. & Lipar. glosatur autem Marin. & Parif. secundum ius commune seruari, non habita mentione cuius Romani, an feudalis, & specificè in teneasijis, seu rusticis loquuntur feudis, quale nostrum hoc de Marchetto non est, sed militare: Igitur cum opinio pro feudis planis militaribus, quod iure communi feudorum regulentur, nullum etiam ex aduerso adductis contradictorem habeat, quæ verò indefinite loquitur, tot grauissimos habeat auctores, lumina iuris feudalis in vtroque Regno tot rationibus subnixa nulla lege, vel constitutione impugnare non video, quomodo aduersarius sola Iser. auctoritate, quando hoc expressè diceret contra tot Auctorum sententiam audeat postulare. Magna fateor, est Iser. auctoritas, sed non contra communem, est magna eius doctrina, sed non contra rationem: magna illius conclusio, sed non contra iura; nam si ei in hoc feudo omnes maiores nostri minime detulerunt, nec nos maiorum relinquimus vestigia, quoniam non in ore vnius, sed plurium adest veritas.

Posito igitur pro constanti in hoc feudo Marchetto veluti militari, & fidelitati faciendæ obnoxie seruari ius commune feudorum, constat Alexandrum Castellanum patrum tempore

con-

contractus non fuisse Fabio legitimum successorem de iure communi feudorum.

Primo, quia non descendit à Ioā. Antonio Castellano primo acquirente, vnde à feudi successionem excluditur, in quo iure communi feudorum nemo succedit
 23 non legitime ex corpore primi acquirentis descendens ita, ex Ifern. pluribus in locis, & innumeris Feudistis, tam Regnicolis, quam exteris, fundata in prioribus scriptis car. 1. à ter. col. 2. §. eo iure communi, & col. 1. pag. 2. ubi rationem adduxi, & secundum illam sententiam passim iudicatum tradit [Schrad. de feud. par. 7. cap. 1. & Rosent. cap. 7. q. 58. nu. 7. ubi innumeris vicibus ait iudicatum ex reg. cap. 1. in fin. de duob. fratr. de benef. inuest. & ex tex. in cap. 1. §. is vero de success. frat. & grad. succ.]

24 Secundo, quia iure communi feudorum in feudo nouiter questito, nec frater fratri succedit, iura sunt aperta in [cap. 1. §. fin. autem, de his, qui feud. dar. poss. c. fin. de success. feud. cap. 1. §. si duo fratres, de feud. March.] & alia iura, quæ cum innumeris Doctoribus citaui in primis allegationibus car. 2. §. 2. ex prædictis, vnde si fratri Alexandro in hoc feudo non successisset, qui proximior, nec nepoti remotiori potuisset succedere.

Tertio iure item communi

feudorum, nedum frater in feudo nouo, sed etiam eius descendentes signanter filia excluduntur, vt per Ifern. Loffred. consil. 38. sub num. 4. Frecc. glos. cit. in d. alleg. car. 2. col. 2. §. 3. Sicut ergo Fabius in hac feudi specie non successisset Alexandro, quia ab eo, si ille fuisset primus acquiritor, non descendit, nec debuit Alexander Fabio succedere propter seruandam æqualitatem in successionibus, vt ibi ex punctualibus Doctoribus, quos citaui [Iacob. de Aret. Ifer. Intrigl. Thom. de Mar. Ruin. & Ceph. cons. 12. num. 10. & 27. lib. 1. quos loco prædicto citaui cum tex. d. c. 1. §. his vero de gradib.]

Ex quibus manifestè patet, quod iure communi feudorum tempore gratiæ non erat Alexander Castellanus successor, nec etiam iure Regni, nec ex constitutione vt de succ. dato, quod in hoc feudo plano militari locum haberet, vt [glos. ibi in princ. & Hier. de Ros. cit. cons. contra commun. voluerunt] nec ex gratijs per Regem Catholicum, & Carolum V. Imperatorem concessis, vt latissime in primis allegationibus fundauimus car. 3. & 4. usque ad fin. quibus nihil mihi nunc addendum occurrit, non igitur tempore concessionis fuit Alexander legitimus Fabij successor.

Secundum medium pro Barone est, quod licet fuisset, debuit

buit tamen superuiuere Fabio, vt assensus potuisset operari, & ex verbis assensus clarissimè colligi [ait enim fiat in forma in bonis, in quibus habet successorem citra tamen præiudicium iurium principalis Curia quoad prætenfam deuolutionem, & aliorum quomodolibet competentium, fol. 121. in fin.]

25 Qui assensus fuit expeditus ad consultationem Doctoris Octauij Bammacarij eruditi feudistæ, qui sciebat controuersiam inter Doctores, an successor debeat extare tempore mortis, vt valeat alienatio, an sufficiat tempore assensus extitisse, qua in re non defuerunt, qui tempus etiam mortis attendi voluerunt, & tunc oporteret extare successorem, & hi maximæ auctoritatis, quorum antesignatus [Ifern. in cap. 1. in princ. & §. hoc quoque, colum. 2. vers. si ergo viuens, de success. feud. & in cap. 1. colum. 5. vers. hæc essent, de natur. success. feud. & in cap. Imperialem. §. præterea ducatus, de prohib. feud. alien. & in rubr. de vassall. decrep. ætat. Cum. in cap. si aliquem, vers. antiquissima, num. 37. Petrus de Greg. in tract. concess. feud. par. 4. quæst. 10. num. 24. & 45.] Ideo ad tollendas disputationes voluit reseruari deuolutionem Baroni, ita quod assensus operetur tantum in casu, quando Fabius tempore mortis habuisset successorem,

non aliter.

Quod autem ea verba, Citra, &c. circa prætenfam deuolutionem aliter intelligi nequeant satis patet, quia alias nihil operarentur, illo enim tempore assensus, deuolutio à Curia prætendebatur: igitur de hoc tantum verba illa intelligi possunt, quæ tempore mortis Fabij ob carentiam successionis contingere potuisset, nam alia nulla excogitari potest: igitur, vt illa assensus verba operentur, & non sint frustratoria, & quia perneceffe de ea deuolutione sensit assentiens, oportuit etiam tempore mortis Fabij successorem extitisse, verba enim assensus ita sequenda, sicut canis Leporis sectatur vestigia [Camer. cap. Imperialem, 12. liter. P. quæ vbi locum haberet, assensus procedet idem Camer. car. 44. lit. V.] vnde cum Alexander, qui legitimus Fabio successor fingitur, ei præmortuus fuerit, erit omnino assensus resolutus, & ita nec tempore mortis extitit successor.

Nihil autem prædictis receptio ad hæc opitulatur.

Primo fuit facta anno 1604. & 1605. quo tempore viuebant Fabius, & Alexander, ita vt non poterat de deuolutione tractari; quia omnino Fabius possedisset, & potuit transferre commoditatem, vel tenutam feudi durante vita.

Secundo non fuit recepta à per-

persona; quæ circa hoc potuit Principi Bisiniani, tunc sub curatore præiudicare, quia à substituto exactoris, qui sicut non potuisset in præiudicium Principis assentiri expressè, ita nec tacitè.

Tertio adoha censetur recepta prout vigore assensus, quia ex hoc inuestitura debetur, itaq; si assensus est cõditionalis, erit etiã omnis actus inde secutus, & sic præstatio servitij.

Ex quibus patet, assensum darum alienationi huius feudi de Marchetto, quando à Fabio Castellano transiit in Marium Capanum, nihil operari, ex defectu legitimi successoris, tam tempore mortis Fabij, quam alienationis, & proinde nunc iure reintegrationis tanquam resoluta conditione, licitè per Baronem Tricarici retineri, quem à petitis per Capanum spero absoluendum.

Laus Deo, & B.M.V.

Io. Camillus Cacacius V.I.D.

27 Cum opinione Auctoris concordant decisiones D. de Franch. prima, & 704. quòd hæres in feudo hæreditario teneatur ad solutionem legatorum, siue onerũ pro concurrenti valore feudi; etiam quod alius fuerit institutus hæres à testatore, & feudum acceperit contra eius voluntatem: & meminit practicari in Sacro

Consilio cogere talem hæredem ad vendendum feudum, etiam, per capturam personæ; quam practicam, quæ pro lege est observanda, magnificat [Regens de Ponte in tract. de potest. Pro-regis, & latissimè in cons. 13.] quod tenetur etiam ultra vires hæreditarias, & ultra valorem feudi, si non confecit inventarium in [tit. de ass. reg. §. 1. num. 23. fol. 263.] & sic hodie nostris temporibus indistinctè observatur, nulla habita ratione de congestis contra has decisiones, per [Camillum de Curtis dignissimũ Præsidentem S.C. in suo diuersorio iuris feudalis, in §. multoties, nu. 60. cum seq. & per Camill. de Medicis Aduocatũ facundissimũ, in cons. 65.] qui scripsit in illa causa, super qua fecit decisio. primam prædictus de Franch. & non obtinuit, & vide etiam Consilium 20, D. Andr. de Georgio, qui multa discurret in materia: 28 & quod eo casu contribuat pro rata bonorum insimul cum hærede in allodialibus, concordat idem [de Franch. in prædicta 1. decis. num. 24.] qui dicit sic fuisse decisum contra [Capyr. decis. 199. vide D. Rouitum in pragmat. 6. de feud. num. 67. cum seq.] qui omnes allegat, & alias decisiones factas cum magno discursu, & apparatu latissimè, & doctissimè refert [Consiliarius Gizzarellus decis. 28.] & secundum hanc opi-

opinionem indistinctè practica-
tur in dies.

- 29 Hæres in feudo hæreditario non conficiens inuentarium teneri ultra valorem feudi, ultra allegata per [de Pont. vbi supra. num. 33.] idem fuit iudicatum in indiuiduo per ipsum in causa Illustr. Marchionis Chiusani Põpei Tommacelli, qui fuit institutus solum in feudo ab Illustr. Marchione patruo, relicta hærede vniuersali in burgenfaticis Illustr. Marchionissa eius vxore, quòd stante, quod non confecit inuentarium, teneatur ultra valorem feudi, sed quia de prædicta decisione poterit dubitari, vt veritas elucescat, infrascripta allegata in prædicta causa ponderentur.
- 30 Feudatarius succedens in feudo, si illud fuerit ex pacto, & prouidentia non hæreditarium, conficiens inuentarium habebit feudum præcipuū, & non tenebitur oneribus hæreditarijs defuncti, quia feudū non est in hæreditate vltimi decedentis, sed propriū ipsius ex prouidentia primi acquirentis: si verò feudum erit hæreditarium; si confecerit inuentarium, tenebitur ad onera pro valore feudi, quia illud reperitur in hæreditate vltimi decedentis, & venit in petitione hæreditatis, & inuentarium non prodest pro rebus hæreditarijs, sed bene ne teneatur ultra vires, & sic si non confecerit inuentarium, tenebi-

tur in solidum creditoribus, & legatarijs de suo proprio, & ultra vires hæreditarias, & valorem feudi, iuxta tex. in l. fin. C. de iur. delib. & §. sancimus, auth. de hæredib. & Falcid.] hæc communiter traduntur per Feudistas, & allegatione non egent.

- 31 Hæ maximæ sunt indubitatae in duobus casibus. Primo, quando defunctus decesserit ab intestato, & feudatarius ei succedit tam in feudo hæreditario, quàm in allodio, vel secundo condidit testamentum, in quo instituit eundem hæredem vniuersalem tam in feudalibus, quàm in allodio, etenim si tunc non confecerit inuentarium, tenebitur etiam
- 32 ultra vires hæreditarias, vt supra, dubium est, quando defunctus instituerit immediatum successorem in feudo tantum, alium vero hæredem vniuersalem in allodio an tunc, si non confecerit inuentarium, de solo feudo teneatur in solidum legatarijs. Et puto indubitanter, quòd non, ex pluribus, primo hoc remediū nullo modo fuit cognitū à iuribus feudalibus, sed illud Andr. & cæteri feudistæ supplerunt à iuribus ciuilibus ex [reg. c. 1. de feud. cognit.] decidamus nunc prædictum casum per iura, & doctrinas ciuilistarum, & demum per particulares decisiones feudales, & de iure ciuili institutus in re certa, dato alio cohærede

rede vniuersali non tenetur conficere inuentarium, per [tex. in l. quoties. C. de hæred. instit. l. ex facto. ff. eod. dixerunt indistinctè Doctor. in l. fin. C. de iur. delib. hinc filius institutus hæres in legitima tantum, alio existente hærede vniuersali, non tenetur conficere inuentarium [Bar. in l. cum à matre, num. 6. C. de rei vend. l. 1. num. 14. vers. sed dico cum inuito. C. quan. non pet. par. Bertach. de Episcop. lib. 4; par. 4. num. 42. Phanut. de inuent. par. 2. num. 18. Vasq. de success. creat. lib. 2. §. 16. num. 2. vers. contrariam sententiam, cum sequentibus] hinc in specie si aliquis fuerit institutus in re certa à milite à quo oēs DD. desumunt argumenta in hac materia pro feudatarijs) & in reliquo patrimonio decederet intestatus, non cogitur facere hoc inuentariū in specie] Phanut. vbi supra num. 17. post 34 Vasq. ibi nu. 19. & 20.] hinc secundo hæres anomalus, qui in re certa nedum ex voluntate testatoris, sed etiam ex dispositione iuris succedit, non tenetur conficere inuentarium, hanc maximam late firmavit [Vasq. d. §. 16. num. 12. & late Phanut. vbi supr. à num. 12.] inferentes ad plures casus, & signanter Vasqu. infert, quòd hæres scriptus in testamento facto absque solemnitate iuris positiui ab eo, qui habet iura imperij in loco confectionis te-

stamenti (quòd testamentum valet ex reg. tex. in l. omniū. C. de testam.) quòd talis hæres, quia dicitur hæres improprius, & anomalus, non tenetur legatarijs ultra vires hæreditarias, etiam si inuentarium non confecerit, idē dicunt de illo, qui est hæres, iuxt. [text. in l. licet, C. de pact.] Item, si ex dispositione statuti, quis cogeretur, velit nolit certam portionem suorum bonorum certis personis relinquere, quos hæredes Pau. de Castr. appellat necessarios, voluntarios appellando, quos defunctus poterat non instituere in conf. 445. in antiquis, non habent opus isti hæredes in illa certa re conficere inuentarium, Phanut. ibi nu. 19.

Hinc dixit Andreas, & omnes Feudistæ in [c. 1. an agnat.] quòd filius cogitur esse hæres patris, verum vt feudum ex pacto non hæreditarium habeat præcipuum, cogitur facere inuentarium, alias si non confecerit inuentarium, teneretur etiam pro valore feudi, & ultra vires hæreditarias, vt per [Andr. & alios in d. c. 1. an agnat. & ibi Camer. in 8. quæst.] 35 & tamen in his terminis si filius fuerit institutus in re certa, vel in legitima, non propterea feudo priuabitur, vt est famosa doctrina [Iacob. de Beluis. in d. cap. 1. an agnat. vbi Bald. num. 8. Aluar. num. 10. Zas. 8. par. nu. 6. Capyc. in inuest. fol. 196. vers. secundo limita

limita, nec teneretur in casibus prædictis ad onera, etiam si non confecerit inuentarium, in specie notat [Camer. in d. c. 1. an agnat. quæst. 14. paulo ante num. 115. vers. tunc ergo dicemus filium velle, Afflict. ibi num. 6.] & quod inuentarium dum est conficiendum de bonis allodialibus, & nõ de ipso feudo, & sic si non habet allodialia, non cogitur facere inuentarium, adducto in primis [Camer. in d. cap. an agnat. in 5. oppos. filio, num. 50. in fine.] & facto inuentario bonorum burgenfaticorum, feudum quoque sibi debitum capiat, & [in 5. q. num. 80. vers. quod etiam patet] dicit, quod quando burgenfatica habere nequit, illud cap. non habet locum, idem expressis verbis dixit [in 14. quæst. num. 114. circa fin.] & non facto inuentario non teneretur, quando allodialia habere nequit. Tertio hoc satis expressè apparet ex verbis [And. in cap. 1. in fin. qui succ. tene.] feuda paterna non hæreditaria filijs debita, etiam si non sint patris hæredes, tunc si essent hæredes patris, non quia successores feudi, sed quia hæredes voluntarij, tenentur ad ea, quæ pater fecit, & promisit, ac si essent propria sua, nisi tunc cum beneficio inuentarij apprehendisset patris bona, & sic inuentarium est conficiendum de bonis patris, non de feudo.

Quarto idem [Andr. in cap. 1. num. 7. de succession. feudi, loquens in specie de feudo hæreditario, si datum est tibi, & hæredibus, oportet, ut sit hæres, qui vult habere feudum, talia feuda veniunt in petitione hæreditatis, tunc etiam si propria res hæredis esset vendita per defunctum, ex quo adiit hæreditatem eius, non reuocaret, & sic aditio hæreditatis absque inuentario facit, ut teneatur in solidum, idem [Andr. in cap. 1. §. filius, num. 12. de cap. qui cur. vend.] si pater habens allodium, & feudum paternum, decedat, relicto filio, filius habebit vtrunque, non enim potest repudiare hæreditatem sine feudo, nisi fecerit inuentarium, & sic loquitur de confectioe inuentarij, quando habuit allodiũ. Sexto [Afflict. in cap. 1. num. 6. an agnat.] & hoc verum puto, si filius de bonis patris habuit ultimam legitimam, sed si tantum legitimam habuit, vel minus, & tunc filius non habet conficere inuentarium, & ista est vna limitatio, quam desumpsi ex [Bald. in l. cum à matre, C. de rei vend. & nu. 11.] 7 vtrum sit vera hæc conclusio Andr, quod in feudo hæreditario filius, vel agnatus succedens cõficiendo inuentarium omnium bonorũ defuncti, &c. & sic inuentarium conficitur de bonis, & non de feudo, & paulo infra, & illa neptis nihil haberet de

de bonis aui, & sic non potest esse hæres aui, etiā si feudum esset hæreditarium.

Eodem modo loquutus est [Bál.in l. qui se patris, nu. 9. vers. item quæritur. C. vnde libe.] vbi dicit in feudo antiquo si pater renunciauit feuda alteri, si filius adiuit hæreditatem absque inuentario, & sic dixit hæredem absq; inuentario, ita etiam [Alex. conf. 124. num. 8. vol. 4. & consil. 19. nu. 14. vol. 5.]

Et quando quis instituitur in feudo particulariter alio hærede vniuersali instituto, quamuis ad sui fauorem sufficiat, ad hoc, vt consequatur feudum, & verificetur inuestitura, quæ dictat pro se hæredibus, licet sit hæres in re certa, & particulari, & hoc sufficit, vt latè per omnes Doctores relatos per [Intriglio. 1. parte q. 48. nu. 64. & quæst. 49. nu. 189.] tamen quoad sui odiū, vt teneatur legatarijs, & creditoribus talis institutus de feudo particulari habetur loco legatarij, vt in specie notat [Petr. de Greg. de feud. concess. par. 4. quæst. 14. vers. aliquando, & secundo.]

36 Et Pernus in conf. 6. incip. viso casu vero, vbi autè dispositio, dixit, quòd si filius instituatur hæres particularis in feudo, & acceperit testamentum patris, nō poterit pati vltra particularem institutionem aliquod incōmodum, cū ex tali particulari insti-

tutione non teneatur, nisi quatenus testator fecerit eum locupletiore[m] [arg. tex. in l. si legatarius. ff. de leg. 3. idem dixit conf. 25. incip. primum dub. ver. quærit Bar.]

37 Et tandem ex terminis ciuilitatum nulla potest esse ratio dubitandi, cum hæres non conficiens inuentarium teneatur vltra vires hæreditarias ex præsumptione iuris: quod non conficiendo inuentarium, hæreditas erat opulenta, & bona hæreditaria occultauerit, ex [tex. in d. §. sancimus, authen. de hæred. & falc.] hinc quando certo constat de valore hæreditatis, vt puta, ut exemplificant Doctores ex partis confessione, non teneretur hæres ultra vires hæreditarias, doct. orig. [Bald. in l. filium quem habentem colum. penult. vers. ego breuiter, quem sequuntur infiniti Scribentes relati per [Phanut. ubi supra 1. par. num. 278. post Coar. cap. 1. nu. 16. de testam.] Sed quæ maior certitudo de qualitate bonorum hæreditariorum, dū non adest nisi feudum, in quo agnatus fuit tantum hæres institutus. Adde, quod in foro conscientie, hæres non tenetur ultra vires hæreditarias, ut est communis Doctorum opinio, quam latè defendit [Phanut. d. 3. part. num. 255.]

38 Et supremi Iudices, & Magistratus habentes Regiam potesta-

Z tem

tem, prout habet S.R. Cōs. ut testatur Afflict. & pragmat. Regni possunt omissione inuentarij, non obstante, hæredem non compellere, nisi usque ad uires hæreditatis, ut ex [Phil. Mar. in decis. Delphin. 434. testatur Phanut. d. 3. part. num. 281. & Crauet. pro Genere conf. 477. uer. tertio responderetur] præcipue quando euidentissimè cōstat iudici de rebus hæreditarijs, ut nulla adfuerit occultatio, put in casu nostro, ubi non remansit nisi feudum: ultimò alia ratione ex terminis ciuilibus hæres in re certa dato alio cohærede uniuersali, non tenetur conficere inuentarium, quia non repræsentat personā defuncti, sed repræsentatur per hæredem uniuersalem, ut reassumit [Phanut. part. 2. num. 19.] quoties inquit succedens nō subit actiones passiuas defuncti, eiusque personam absolutam, non repræsentat, lege inuentarij non potest coarctare, & quamuis

39 feudatarius hodie ex recepta omnium opinione teneatur ad contributionem onerum, non tamen tenetur pro dimidio: & p alia dimidia hæres uniuersalis in allodio, ut falso dicebat Doctor damnatæ memoriæ, sed tantum pro rata bonorum, quæ possidet, ut ex communi Doctorum opinione, & sic succedit doctrina [Bald. in Auth. si qua mulier, nu.

9. uer. tertio principaliter. C. de sacrosanct. eccles.] ut non requiratur inuentarium, ubi obligatio descendit principaliter ex ipsis bonis; Et ex prædictis puto bene dixisse Regentem de Curte in suo diuersorio feudali fol. 46. num. . in punctualibus terminis, quòd feudatarius institutus in feudo tantum, non cogitur facere inuentarium de feudo, nec in praxi hucusque a maioribus meis uidi feudatarium conficisse inuentarium de feudo tantum, sed bene de bonis allodialibus, & in descriptione bonorum allodialium descripsit etiā feudum, ita uidi in Marchione Triuici, & fratre seruatum filijs, & hæredibus quondam Cicci de Loffredo Præsidentis Sacr. Confilij.

40 Legato feudo ex defectu assensus, tenet Auctor deberi æstimationem. Vide eius aureum consilium 80. quem sequutus fuit Regens de Ponte Patruus meus, in consil. 88. & sic priscis temporibus fuisse decisum testantur. Verum nec quoad æstimationem valere legatum, defendunt [Ann. pater in allegat. 124. 125. & 126. & Ann. filius in consil. 87. & 113. nu. 17. qui enumerat infinitos pro ista opinione Camill. de Curte in suo diuers. feudali fol. 51. nu. 83. & Regius Consiliarius Gizzarell. decis. 36.

&

& ibi additio Baldassaris de Angelis doctissimi iuuenis, & Advocati, mei collegæ amatissimi] in quibus locis habentur omnes Doctores, qui huic opinioni adstipulantur, & referunt sic fuisse decisum nouissimè in causa illorum de Suriano, & illorum de Venato, iunctis Tribunalibus Sac. Consil. & Regiæ Camere Summarie: cui opinioni tamquã communi, & magis nostris temporibus receptæ, & sæpissimè iudicatæ, ultimo loco adhæret prædictus [Regens de Ponte in suo tract. de potest. Proreg. tit. de assens. super dote. §. 2. num. 9. & 16. fol. 271.] qui citat omnes Doctores pro ista opinione;

41 & eam ampliat, etiam si feudatarius disponderet in vita sine assensu, puta donando; quia nec etiam deberetur æstimatio, ibi num. 17. & 18. ad quod uide aureum consilium Io. Antonij Lanarii patru mei num. 3. per tot. & Regent. Tapia latissimè in sua aurea decis. 5. nu. 22. ubi in materia recurras.

42 Verum limitat, quando donatio esset facta contemplatione matrimonij, num. 20. fol. 274. quæ est pulchra limitatio notatu digna, & cõtra opinionem [Vincentij de Ann. alleg. 140. latissimè, qui disputat ad partes ad articulum [Gizzarell. decis. 22. per totam, & ibi [Baldass. de Angelis in addit. qui cumulat omnes,

& adducit alia correlaria, & nouissimè prædictus [Regens Tap. in prædicta decis. 5. ubi sic refert fuisse per Sac. Consil. decisum, ibi num. 40. in fin.] Et sic etiam quando maritus donaret feudum pro quarta solita constitui [And. in cap. 1. §. è contrario col. fin. de inu. de re alien. fact. & ibi Regens de Ponte num. 24.] & pari modo limitatur, quando esset facta donatio ob remunerationem seruitiorum: quia licet non teneat ex defectu assensus respectu corporis feudi, tenet quoad æstimationem. Sic fuisse decisum refert [de Ponte ibi num. 25. ex auctoritate Marin. Frecc. ubi per eum] & demum etiam deberi æstimationem, quando feudum datur in dotem absque assensu, & dari retentionem, ita fuit declaratum fauore matrimonij, ut patet ex registris Federici Imperatoris, ex doctrina [Andr. de Ifern. in cap. 1. §. donare in add. qualiter olim, sequitur de Ponte ubi supra nu. 24. fol. 275. vide etiam Molfes. ad consuet. in tit. de bonis 2. par. q. 7. nu. 7. & 8. & q. in institutione

43 ne nullo modo debeat æstimatio, refert decisiones Bammac. in cap. omnes filij, quæst. 4. si de feud. defunct. milit. & post eum nouissimè tam in institutione, quam in legato non deberi extimationem, quod sit in controuersa opinio, tenet doctis. Præfident Anellus de Amato, olim

Z 2 meus

meus amatissimus collega, & familiaris, tempore quo erat primarius Aduocatus in consil. suo 7.num. 34.] & sic uti Aduocatus tempore meo practicaui, consului, & vidi obseruari. Post hæc scripta audiui eandem opinionem acerrime defendisse Andreæ Marchesium Aduocatū primarium, & doctissimum in legendo in cathedra, tamquam iuris feudorum publicum interpretem; & sic in consulendo, legendo, & iudicando à prædicta opinione, quod legato feudo non debeatur extimatio, non est vilo modo recedendum.

44. Dominus Auctor loquitur
E quando primogenitus succedit in feudo, existentibus filiis secundogenitis, quod possint prætendere partem fructuum per viam successionis, vti hæredes ab intestato super burgenfaticis. Sed quid in casu, quando prædicti secundogeniti essent hæredes instituti super burgenfaticis, relicto primogenito hærede in feudalibus? vide [D. de Franch. decif. 572.] qui in hoc casu refert fuisse decisum contrarium, quod fructus, mortuo patre post Kalendas Martij, spectent ad filios secundogenitos institutos in burgenfaticis, dicens quoque decisionem dict. §. his consequenter, habere locum etiam in pensionibus, tam ex rebus, quæ producunt fructus naturales, & indu-

striales, quam in pensionibus, quæ veniunt ex bonis, quæ fructus naturales, seu industriales non pariunt, vt sunt domus, tabernæ, baiulatio, pondera, & mensuræ, magistratatus, census, battinderiæ, molendina, & aliæ res similes, vide latissimè scripta in hoc articulo de Pont. conf. 49. per totum, vbi tenet idem.

45 Sed quid si in feudo fuissent meliorationes manu factæ, certum est, quod cedunt in beneficium feudi, & sic primogeniti feudatarij, rāquam incrementū feudi extrinsecum, sed tenetur ad pretium in beneficium secundogeniti, ac etiam ad earum interesse, ita post [Loffred. Schrad. & Pistor. de Ponte in indiuiduo tenet dominus Rouitus in prag. 24. de feud. n. 53. uers. redeundo.

Alex. in conf. 123. in fin. l. vol, dicit, quod melioramenta ipsa cedunt solo quoad dominium, verum hæredes illius, qui impenfam melioramentorum fecit, agere possunt pro hæreditarijs portionibus ad impenfam melioramentorum [ex l. domos, cum tribus sequentib. ff. de leg. 1. & ex l. sed quid si ædificauerit. ff. de usufruct.]

Et quod in specie debeatur interesse pretij meliorationum, cum socio, vel cohæredi, est [tex. in l. si ut proponis in 2. part. C. de ædificijs priuatis] qui quamuis loquatur in socio habente rem com-

contrariam, tamen idem procedere in cohæredibus, habetur ex [Garf. de expens. & meliorat. cap. 19. in fin.] vbi habetur, quod nõ debentur vsuræ, habita ratione ad fructus, seruata dispositione, tex. in l. curabit, sed quod debentur vsuræ centesimæ.

- 46 Sed quid de bonis mobilibus existentibus in feudo, vt sunt arma, animalia, boues, pecora, & alia similia? an spectent ad primogenitum successorem in feudo, vel ad secundogenitos hæredes institutos in burgenfaticis. Vide [Andr. de Isern. in titu. quæ sint regalia, in verb. & plaustrorū num. 58. & in tit. de pac. tenen. in cap. si violatur nu. 4.] qui distinguit, aut arma, animalia, & alia sunt destinata ad vsum feudi, exempli gratia, si aliquod feudum proponatur, in quo oues, & boues, & cætera animalia ita destinata sunt, vt ex his fructus feudi, vel maior pars colligantur, tunc pertinent ad primogenitum successorem in feudo, quia destinata ad vsum feudi, sunt partes feudi, & pro feudalibus reputantur, [l. 2. C. de verbor. signif.] si verò non sunt destinata ad vsum feudi; tunc succedunt hæredes in burgenfaticis. Hanc doctrinam sequitur [Camerar. in cap. Imperialem, fol. 17. lit. B. cum qua distinctione retulit mihi Consiliarius de Georgio vir doctissimus,
- 47 & lector feudorum, fuisse decisū

inter filios Sereniss. Ducis Etruriæ, quod thesaurus inuētus post mortem patris; spectet ad primogenitum successorem in statu, pro defensione status, exclusis secundogenitis, qui nihil mihi allegauit. Sed ad propositum vide aureum [tex. in l. si chorus. §. his verbis. ff. de leg. 3.] ibi, & eos nummos, quos præsidij causa repositos habeat, vt quibusdam bellis ciuilibus factitasset, eos legato contineri. Ad materiam, & ad saturitatem vide latissimè deducta per Hartm. quæst. iur. lib. 1. q. 24.] qui non solum discurrit in bonis feudalibus, sed etiā burgenfaticis.

- 48 Conclusiue loquendo, certum est, quod quando instituitur persona extranea, vel non immediate successura, non habet locum dictum remedium [l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. vltra allegat decis. Afflict. 119. vide alios Doctores post scripta per Auctorem, videlicet Francisc. de Amic. in tit. de his, qui feud. dar. poss. in cap. incipiente, sed ideo dixi, circa finem, Reg. de Pōte patrum meum in cons. 20. nu. 8. & cons. 62. num. 18. volum. 1. latissimè Consiliar. de Georgio maximum Feudistam alleg. 12. & doctiss. Consiliarium Rouitum in prag. 11. de feud. in allegacionib. insertis pro Marco Antonio Moles] secundum quam opinionem sic testatur fuisse decisum antiquis

temporibus, vt in causa D. Marchionis Lauelli cum Io. Antonio de Tufo eius fratre secundogenito; qui dum fuisset institutus hæres a patre in feudalibus, non obstante testamento, fuit Marchio missus in possessionem vt primogenitus, vt refert [Ann. pater alleg. 126. n. 20. In qua causa scripsit Auctor Patruus meus in conf. 80. & 81. pro æstimatione, & valore feudi, & obtinuit: & sic fuit decisum in causa sororum de Como, vt refert Regens de Ponte in d. conf. 62. num. 18. & in causa illorum de Moles similiter decisum, vt refert prædictus Consiliarius de Georgio, & latissimè, & doctissimè Illustr. Marchio Belmontis Regens Tapia, in decis. 1. Sac. Consilij, per totum, in prædicta causa, & Rouitus in d. pragmat. de feud. num. 122. & nouissimè sic decisum, me patrocinante, in causa inter Octauium, & Horatium Vicecomites in feudo Roseti, referente doctissimo Consiliario Meliore, iunctis duabus Aulis, in banca de Viuo pro Felice; & vltimo loco in alia causa inter Principissam Ieracij sororem vtrinque coniunctam Marchionis Paridis Pinelli, & hæredem scriptum, & extraneum, referente doctis. Consiliar. Sanfelice, similiter iunctis duabus Aulis, & in Collaterali Consilio, vbi, propositis nullitatibus, & remedio restitutionis in integrum, fuit

iterum vulnerata, & decisa causa, non obstare nullitates, nec esse deferendum restitutioni in integrum: & hæc omnia, patrocinante doctissimo, & perspicacissimo Aduocato Carolo Brancaccio meo Collega in prædicta causa: & sic hodie de ista opinione amplius non potest dubitari.

49 In feudo hæreditario filium
G exhæredatum non succedere, non dubitatur: sed controuersia est in feudo ex pacto, & prouidentia. Aliqui tenuerunt opinionem negatiuam, non posse exhædari, vt per [Tiraq. in tract. de primogen. quest. 21. Molin. de primogen. Hisp. lib. 1. cap. 9. in materia maioratus, & nouissimè per Rosental. de feud. cap. 7. conclus. 10.] qui audacter tenet contra opinionem Neapolitanorum, sed communis est in contrarium; vt docet Auctor hic, quem sequuntur, vltra antiquos relatos, [D. Franc. de Ponte in tit. de success. feud. lect. 13. à nu. 20. vsque in fin. D. Franc. de Amic. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. 18. q. fol. 188. Camil. de Curt. in suo diuers. feud. §. nunc de alia feudi specie, nu. 99. fol. 63. à ter. & Io. And. de Georgio in sua rep. feud. cap. 50. à num. 11. vsque ad vlt. fol. 362. à ter.] Et de ampliacionibus, & limitationibus ad hanc regulam apud eos est videre. Addo simpliciter, quod non solum filius primogenitus possit exhæ-

exhæredari in feudo, sed etiam filius secundogenitus in vita militia [Afflict. in constit. Comitibus in 2. notab. q. 11. quem sequitur Consiliarius Fab. de Ann. magnus Feudista in cons. 120. num. 4.]

Sed an possit filius exhæredari, & priuari primogenitura, & Regno [Honded. cons. 94. nu. 8. & num. 16. Io. Leciner in tract. de primogen. lib. 3.] qui pluribus exemplis sacre scripturæ probat posse filium ingratum priuari primogenitura, & Regno, & tali opinioni inhærent [Iacobin. in l. cū antiquioribus, num. 28. C. de iure deliberand. Guglielm. de Benedict. in cap. Raynutius, de testam. verb. in eodem testam. 1. par. num. 203. & Tiraquell. de iur. primogen. quæst. 21. num. 4. & seq. & Michael de Aguir olim Regius Consiliarius, in apologia pro Inuictissimo Hispaniarum Rege Philippo II. circa successionem Regni Portugalliæ in 1. parte num. 95. cum sequentibus & num. 31.] Distinguendo tamen, ut tutius hæc opinio transeat inter maiorum, in quo iure hæreditario succeditur, & in eo qui iure sanguinis, ex providentia primi instituentis defertur, quia primo casu licebit maioratus successione, ex causa filium exhæredare: secundo vero non, ut [Gomez. in l. 40. Tauri num. 31. & Peralt. in l. 3. §. quod fidei-

commissum num. 87. ff. de hæred. inst.]

50 Quid in nepote, si pater fuit exhæredatus, an succedat, Auctor non perfecit quæstionem, sed latissimè vide distinctionem relata à prædicto [Regente de Põte prædicta lect. 13. à num. 24. cum seq. & eundem de Ponte de potest. Proreg. tit. de refut. §. 9. nu. 18.] qui tenet nepotem succedere Auo, non obstante iusta exhæredatione patris. Et pro hac opinione vide [Napod. in consuet. 1. num. 107. & Petr. de Gregor. qui omnes cumulat in tract. de feud. par. 4. quæst. 7. nu. 45.]

51 In hac quæstione, si in inuestitura fuit dictum Tibi, & hæredibus tuis quibuscunque. An vassallus possit disponere de feudo absque assensu, quoniam Auctor patruus meus non lucidè aperit quid ipse sentiat, sed solummodo recenset varias opiniones; Puto ego cum Camer. in cap. Imperialem fol. 29. esse ita concludendum, ut diuidamus quæstionem in duo capita. Primum, an vigore huius inuestituræ vassallus possit disponere tam in vita, quam in morte de feudo sine assensu. Alterum caput, an sub hac appellatione, Tibi, & hæredibus tuis quibuscunque, comprehendantur omnia genera hæredum, de quibus in [Instit. de hæredibus qual. & diff.]

Quoad primū sunt inspicienda

da verba inuestituræ: nam si dicit, Tibi, & hæredibus, & quibus dederit, vel, Tibi, & successoribus tuis quibuscunque, vel, Tibi, & habentibus causam à te, & in his terminis potest vassallus disponere de feudo tam per actum inter viuos, quàm per viam ultimæ voluntatis, absque alio assensu Domini: quia talia verba sunt apta comprehendere quocunque modo dominium transferatur. [§. sic itaque discretis. Instit. de act.] Si verò tenor inuestituræ dicit, Pro te, & hæredibus quibuscunque, tunc vassallus potest disponere de feudo tantum per viam ultimæ voluntatis absque assensu; siue per viam institutionis hæredis; siue per viam legati: quia illa vox, hæredibus, tantum respicit dispositionem, quæ locum obtinet post mortem, cum nemo possit dici hæres viuētis. Ita Camer. loco citato. Et hoc optima ratione, quia illa dictio, Quibuscunque, est latissima: igitur debet aliquid operari, ut dicit [Barto. in l. generali. §. vxori, de usufr. legat. ubi docet, quod quauis legatum factum vxori de usufructu omnium rerum, quæ in domo sunt, non comprehendat venalia, & merces, quæ domerant; tamen si testator in legato addidit illud signum uniuersale, eorum, quæ in domo quoquomodo sunt, tunc legatum comprehendit etiam uenalia, & alia,

ut supra. Ad idem facit [glos. in l. cum pœna de euiet. 7] ubi dicit, quod licet euietio sequuta in compromisso non sit ad onus venditoris, tamen si uenditor promisit euietionem, quoquo modo ut fuerit euietia, tunc per illam additionem comprehenditur euietio in casu compromisso.

Quoad secundum caput, quæ genera hæredum ueniant sub appellatione, Hæredibus quibuscunque; puta, quia testator decedit ab intestato, tunc dic, quod ueniunt omnes, qui possunt ab intestato succedere, & etiam illa tria genera hæredum, de quibus in tit. de hæredum qual. & differ. dummodo alias sint capaces feudorum, ne feudi natura improprietur dupliciter, & ratione hæredum, ut sint illi, qui non sunt agnationis communis, ut in [cap. 1. §. paternum verò, de natu. success. feud.] ea ratione, quia est femina, clericus, vel Monachus, vel naturalis, ut in [cap. naturalis, cap. qui clericus, si de feud. defunct. milita Bald. in cap. 1. §. donare, num. 4. qual. olim feud. pot. alien. vide auream decis. Afflict. 320.] & in terminis inuestituræ cū tali verbo, Hæredibus, [Milanensis decis. 7. num. 19. & Reg. Tappia decis. Italiae 2. per plures numeros.

52 Limitatur hæc conclusio Auctoris, quando filius primogenitus à die aditionis hæreditatis tacuit

cuit per annum, in reuocando, vel protestando; tunc stante tali dispositione facta in agnatum, cum taciturnitate annali à die scientiæ, talis dispositio, seu legatum factum sine assensu, confirmatur, & reuiuiscit, & resoluitur in vim refutationis, vbi non est opus Domini assensu. Ita [Reges de Ponte titu. de refut. §. 10. nu. 35. vers. & rursus si esset facta alienatio, auctoritate glos. in cap. Titius, si de feud. defunct. mil. Fuit magistralis doctrina Camerar. in cap. Imperialem, fol. 25. à ter. lit. H] vbi docet, quod si pater prælegat feudum vni ex filiis cum consensu aliorum filiorum, talis dispositio valet, quia, resoluitur in vim refutationis, & ille filius legatarius dicitur potius habere ex consensu aliorum filiorum, quàm ex dispositione paterna.

53 An feudum veniat in petitione, seu restitutione fideicommissi. Hæc quæstio, vt perspicis, confuso modo per Doctores tractatur: & Dominus Auctor Regens Lanarius nihil aliud facit, quàm referre Doctorum sententiæ, nec aperit, quam, in opinionibus relatis, sequatur, licet in dubio videatur sequi vltimam: vnde dic meo iudicio; Aut quæritur an veniat in restitutione fideicommissi ex parte ipsius rei, an verò veniat ex defectu potestatis disponendi sine assensu. Primo casu

distinguo; aut feudum est hæreditarium; & tunc feudum sui natura, & ex parte rei venit in petitione hæreditatis, siue petatur vi fideicommissi generalis; siue petitionis hæreditatis: & hoc est, quod dicit [Isern. in pluribus locis, auctoritate glos. in l. non tantum. ff. de pet. hæred.] nempe quando feudum est hæreditariū, venit in petitione hæreditatis, vt eleganter [Maranta conf. 79. nu. 22. Viu. decis. 441. num. 11. Frec. de subfeud. lib. 3. fol. 44. in nouis vers. 6. post Alex. quem allegat in l. patroni. ff. ad Trebellia. Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 2. q. 10. num. 36. & 37. Peregrin. tract. de fideicommiss. art. 6. nu. 18. Georg. de feud. cap. 47. num. 10. & patet ex pragm. 4. de feud. vbi Rouis. num. 81.] Si verò est feudum ex pacto, & providentia, vt quando testor inuestituræ dicit, Tibi, & libetis tuis, vel, Tibi, & descendantibus tuis, & non est expressum verbum, Hæredibus, tunc non venit feudum, inspecta sui natura in petitione hæreditatis, & sic in restitutione fideicommissi generalis: & ita loquitur [Dyn. & post eum Bar. in l. si patroni, & ibi Alex. ff. ad Trebell.] Et ratio dictæ distinctionis est in promptu: quia quando feudum est hæreditarium, dicitur res hæreditaria, & corpus hæreditariū, vt latè tradit [Regens de Ponte in tract. de potest. Proreg. tit. de refut.

refut. §. 10. per tot. & præcipuè in num. 8. cum seq.] Quando verò est feudum ex pacto, & providètia, tunc feudatarius habet illud ad vitam, & morte sua extinguitur: & sic illud non relinquit in sua hæreditate, sed filius, vel agnatus habet ex beneficio Domini potius, quàm iudicio defuncti, vnde cum non sit res hæreditaria defuncti, meritò ex natura rei non venit in restitutione fideicommissi, vt latè declarat [Alex. in d. l. si patroni. ff. ad Trebellian. Iacob. in sua inuestitura in verb. & cum pacto, quod de ipso feudo, num. 10. & Dominus de Ponte in d. §. 10. sub tit. de refut. & est tex. in l. si arrogatur. §. an impuberi. ff. de adopt.]

Quoad tertium caput, si quæris an veniat, uel non ex defectu potestatis, quia uassallus prohibetur disponere de feudo sine assensu, tam per legem feudorù, vt in [cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder.] quàm per legem Regni, vt in [constit. constitutionem diuæ memoriæ] & licet hoc casu Doctores Ciuiliſtæ communiter tranſeant cum hac distinctione, quòd aut restitutio est facienda ei, qui est comprehensus in inuestitura; & tunc ueniat in restitutione generalis fideicommissi: aut uerò est facienda ei, qui nō est de comprehensis; & tunc non veniat, ut [Alex. d. l. si patroni, num. 14. ff.

ad Trebellia.] tamen ego puto, quòd in hoc quæſito sunt distinguendi tres casus; Primus sit, si tenor inuestituræ dicit, Pro se, & hæredibus quibuscunque; tunc uenit feudum tale in restitutione fideicommissi: & in hoc casu omnes Doctores unanimiter sūt concordēs, ut uidere potes ex ijs, quæ hic Auctor allegat. Et ratio est, quia tale feudum est hæreditarium cum facultate annexa, ut de eo feudatarius ualeat disponere per actum ultimæ uoluntatis, vt docet [Camerar. in d. cap. Imperialem, fol. 29.] Secundus uero casus sit, quando est feudum concessum simpliciter pro se, & hæredibus, absque illa vniuersali dictione, quibuscunque; & hoc casu non venit in restitutione fideicommissi, quia nulla ordinatio defuncti ualet in feudo, vt dicit textus noster, etiam quòd sit factum fideicommissum in fauorem eius, qui esset immediatè successurus, non tenetur capere à manu hæredis extranei instituti, sed de per se potest esse hæres in dicto feudo: & ideo fideicommissum non tenet, quia supponit fideicommissarium accipere à manu hæredis: & hoc est; quod defunctus non potuit ordinare absque assensu Domini, vt dicit text. noster: vnde secus esset si directè institueret hæredem immediatè successurum; hoc casu potest ualere dispositio defuncti quan-

quantum ad hoc, vt hæres immediatè successurus habeat beneficium [l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. iuxta decision. Afflict. 119.] Tertius verò casus sit, quando feudum est ex pacto, & prouidentia: & tunc non venit in restitutione fideicommissi, prohibente tam ex natura rei, quam ex defectu potestatis, immo quando esset antiquum, nec cum assensu Domini, potest disponere de eo absque assensu primogeniti, vel alterius agnati proxime successuri, vt in [cap. 1. de alien. feud. pater.] Vltimo certum est non posse fieri fideicommissum in feudo
 54 tam in actu inter viuos, quàm in vltima voluntate [per tex. nostrum in cap. 1. de success. feud.] nec Proreges assentire, vt per Regiam pragm. nouem capitum sub tit. de feud. num. 4. sed solus Rex potest præstare assensum; vt in Regno fuit concessum ab Inuictissimo Imperatore Carolo V.
 55 priuilegium in beneficium Ciccide Loffredo, tunc Præsidis Sacri Consilij, quòd masculi tantum succederent in feudis quæsitis, & quærendis, & non fœminæ alterando naturam feudorum hæreditariorum: eos constituendo ex pacto, & prouidentia, & quòd feuda essent inalienabilia, quòd solus Rex potest facere, vt superius est fundatum; ex quo priuilegio per Sacrum Consil. iunctis Consiliarijs omnium Aularum,

me patrocinate; fuerunt exclusi creditores quondam Marchionis Triuici, qui contraxerunt cum assensu super feudis prædictis; habita consideratione illius priuilegij, loco assensus, vt per meas allegationes satis fuit fundatum, quas Deo permittente, post impressionem huius operis, habebitis in lucem in mea centuria consiliorum; & de istis allegationibus. & decisione facit mentionem [Ioan. Andr. de Georgio in sua repetitione feud. cap. 10. per totum] & pro eius victoria, & palmario, Illustr. Marchio Triuici, vltra magnam quantitatem nummorum, donauit mihi quandam turrim, & Iardenum situm in loco vbi dicitur Platamone, prope mœnia huius Ciuitatis, & in maritima Castri Oui, in quo feci magnum, & notabile ædificium, ob curarum recessum, quod hic inferere volui, ad finem, vt iuuenes alecti, ob eius scientias, & virtutes, maiora spectent, & acquirant.

56 Hinc insurgit alia curiosa quæstio, an feudatarius possit in eius testamento ordinare multiplicum fructum feudalium vltra decennium, & videtur dicendum, quòd non, ex quo multiplicum prædictum continet alienationem fructuum bonorum feudalium vltra decem annos, & sic ad longum tempus, per quam alienationem, etiam si esset mera locatio

rio constituitur ius iure, quòd in Regno fieri non potest absque assensu, ita in puncto [Afflict. in const. constitutionem diuæ memoriæ num. 12. attamen contrarium defendit Scipio Rouit. tunc famigeratus Aduocatus in quadam causa Hieronymi Grimaldi; in qua etiam ego vti Aduocatus tunc iuuenis interfui, & consului; & fuit per duos eminentes, & doctissimos Consiliarios, Ioā. Thomam Vespulum, & D. Didacum de Vera, & prado decisum posse fieri multiplicum prædictum, vt per doctissimas, & plenas allegationes, & decisionem, prædictam apparet in pragmatica 4. de feud. a num. 47. vique in fi. ad quas lectorem remitto, ne videar aliena transcribere.

- 57 Quid in officio an possit super eo fieri fideicommissum, & substitutio, hic articulus hodie vertitur inter hæredes Illustr. Ducis Bernaudi; Regium Fiscum, & Anteram de Bernaudo, & alios litis consortes in Regia Camera Summaria, & in Collaterali Consilio, cum Consiliarijs adiunctis, super officio Magistri actorum, & credentiarum Prouinciarum vtriusque Calabria; concesso à Serenissimis Regibus de Aragonia, & eorum successoribus, in beneficium prædecessorum de Bernaudo, & eorum hæredum, & successorum in perpetuum, in quo officio dum per prædictos de

Bernaudo fuisset tam in contractu diuisionis, quam in testamento ordinatum fideicommissum, quod masculi tantum succederent in exclusionem foeminarum, & quod non possit pro quauis causa alienari, prætendunt non subsistere ex defectu assensus, in qua causa Ego cum Ioanne Vincentio Corcione, tunc Aduocato Primario, nunc dignis. Præsidente Regiæ Camera, & Ioanne Antonio Parisio, & Ferdinando Capicio Doctis. Aduocatis meis Collegis, latius in prædicto articulo scripsi, vt per allegationes, quas (Deo dante, habebitis in mea centuria consiliorum, in lucem danda) de quibus fecit mentionem Consiliarius de Georgio in repetitione feudali cap. 54. nu. 89. in fin.] tunc causæ Commissarius, tempore quo prædicta causa agebatur in Sac. Conf. qui videtur annuere pro nostra opinione affirmatiua, & prudenter totaliter non se declarauit, ne partes ipsum recusarent pro declaratione voti.

Quia medio tempore ob mortem Io. Mariæ de Bernaudo, vt prætenditur, absq; legitimo successore, Fiscus vigore cap. ex præsumtuosè, prætendit possessionem prædictorum officiorum, & ex aduerso præsupponitur prædictum cap. non habere locum, cum pro Fisco tam circa possessorem, quam petitorium latissimè, & sub-

subtilissimè ad modum tractatus D. Fabius Capicius Galeota Fisci patronus, & accuratè, & doctè meus Collega Alexāder Palmerius Aduocatus omni laude dignissimus pro D. Didaco de Bernaudo Mendoza scripserunt, non aliter immoror circa articulum prædictum, sed tantummodo in quæstione proposita procedam per veras iuris conclusiones.

Et sic si officium esset concessum ad modum feudi, cum certo seruitio, cum reservatione dominij, & cum iuramento fidelitatis, & alijs circumstantijs, vel in concessione fuisset dictum in feudum, prout reperitur concessa iurisdicção Turris Octauæ in perpetuum Illust. Principi Hostiliani, & aliæ iurisdictiones in Regno in perpetua Capitania, & officio; & tunc nulli dubium est; quod non potest fieri fideicommissum absq; assensu, vt per tradita superius circa feuda in [cap. 1. de prohib. feud. alienat. per Lothar. cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. & in constit. Regni constitutionem diuæ memorię] cum de feudo ad officium valet argumentum, vt supra latius fundauī, per nonnullos DD. nu. 3.

Aut officium est expressè concessum in allodium, vel simpliciter absque vlla expressione in feudum, & tunc etiam censetur

in allodium, latè [Menoch. de præsump. lib. 3. cap. 91. num. 22. vsque ad 29. & idem conf. 191. nu. 17. lib. 2. & Rosental. de feud. tom. 2. cap. 12. concl. 14. nu. 39. Borrell. conf. 1. num. 164. & in puncto in officio, tradit Maurus Senior videndus in alleg. 19. nu. 3.] ratio est, quia concedendo Rex simpliciter præsumitur concedere liberè, prout ipse tenebat [Andr. in c. Imperialem, §. præterea si inter duos col. 6. de prohib. feud. alien. per Feder. & Ann. pater in alleg. 52. num. 41.] quod est verum, etiam si res concessa esset feudalis; nam si expressè in feudum non conceditur, adhuc censetur concessa in allodium, ita [Frec. de subf. lib. 2. quis dicatur subfeudatarius nu. 4. Intrigl. de feud. cent. 1. q. 33. à num. 33. cum seq.]

Et tunc officium si habet annexam administrationē, & exercitium iurisdictionis, vel esset officium magnæ qualitatis, & confidentiæ, seu alia maiora officia, puta officiū Secretarij, qui sedet coram Principe, & audit eius secreta, audacter teneo non posse in eis fieri fideicommissum, & substitutionem absq; assensu, quia talia officia non possumus negare esse de regalibus, vt in tit. que sint regalia, ibi per formalia verba, potestas constituendorum magistratuum ad iustitiam excipiendam, & ibi [Andr. in verb.

A a po-

potestas nu. 68. vbi reddit rationem quare ; ad quod adducitur constitutio Regni scire volumus, vbi glos. equiparat regalia, & feudaliam quoad alienationem, prohibitam absque assensu, vbi vide [Afflict. in 4. not.] qui dicit, quod siue regalia dentur in feudum, siue in allodiū, & in burgenfaticum, non posse alienari sine assensu, idem affirmat [Cappyc. in inuest. feud. in verb. gabellis, versic. item nota fol. 114. Frecc. de subfeu. lib. 2. auctor. 13. sub num. 9. vers. ex his patet fol. 347.] vbi in specie dicit, quod regalia concessa pro hæredibus, retinent naturam, vt sine Principis licentia alienari non possint, [Franc. de Amic. de feud. fol. 63. vers. resistit, Regens de Ponte conf. 30. nu. 11. & in decis. 28. nu. 10. & nouissimè Consiliarius de Georg. in repet. feud. cap. 54. num. 37. fol. 397. Amat. consil. 49. ex connano commentar. iuris ciuil. lib. 4. cap. 15. & alijs, inde, neque absque assensu locari possunt [de Ponte conf. 137. num. 5. vol. 2. & 130. num. 9.] nec esse transitorium ad hæredes sicuti feudum.

Aut vero sumus in officio magistri actorum credentiaræ, gabellæ, baiulationis, & custodis carceratorum, & aliorum similibus officiorum, in quibus nulla cadit iurisdictio, sed tantum exactio prouentuum dependetium

ex prædictis officijs, & concessionibus, qui conceduntur in allodium, vel simpliciter absque vlla expressione feudi, vel seruitij, & retentionis directi domini, pro se, hæredibus, & successoribus, vel etiam pro se, & hæredibus ex corpore, & tunc indubitanter teneo, posse in eis fieri fideicommissum, & substitutionem absque assensu, vt latius fundavi in prædictis allegationibus, sed vt aliquid noui ultra dicta attingam, dico nullo modo officium prædicti magistri actorum, & similia posse considerari, esse de regalibus, & comprehendi in prædicta constitutione Regni, scire volumus situata in rub. de iur. Regal.

58 Cum constitutio prædicta loquitur de officijs Regalibus, & officialibus Regijs, exercentibus aliquā iurisdictionem, quorum nomine, & appellatione non venire actuarium, probat latissimè [Præsid. de Franch. in decis. 407. quem sequitur Baiard. in addit. ad Clar. in §. fin. quæst. 15. numer 10. & ita nouissimè Viscont. in conclus. iur. in verbo actuarium, qui dat rationem, quoniam actuarium non habet iurisdictionem, sed solum ministerium dictandi, uel scribendi [glos. in l. si quis decurio. C. de nego. gest. & ante eum Dominus Rouitus in pragmatica de officialibus num. 2. dum ibidem ex Ifern.

Ifern. quem allegat in titu. quæ sint regalia, firmat notarium, vel seruientem publicis vtilitatibus, officialis nomine, nullatenus comprehendi.

Et officium prædictum pro seruitio, & ministerio sumi, & esse vile, & abiectum, & omnium officiorum feciem, dixit [Andreas, quæ sint regalia; verbo ad iustitiam expediendam, num. 66. & 67. nullam habet iurisdictionem, sed ad certum ministerium ibi num. 68. & Gizzarellus decis. 24. Jesse actuarium conseruatorem actorum, & processuū, & quodammodo iustitiæ depositarium, quam Iudices partibus ministrant, in num. 2. & 3. & ibi de Angelis addens numer. 9.] prout de officio credentierie, qui nullam similiter habet iurisdictionem, & tantum introitus describit libidem in uerb. potestas n. 7. adde decis. Gam. Lusit. 353] vbi dicit, quod prædictum officiū est vile, abiectum, & cartulariū, & licet And. actuarium, notariū vocet, de iure dicitur notarius, qui tam ciuilia, quam criminalia acta conficit, & idem est dicere notariū, quam actuarium [Luc. de Pen. in l. hac parte. C. de prox. sacr. scrin. lib. 12.]

59 Nec potest dubitari, quod officium propriè consideretur in eo, qui exercet iurisdictionem, vt ex mēte [And. in d. c. 1. in d. vers. ad iustitiam administrandam, in

tit. quæ sint reg. & Carau. in R. M. C. 469. refert, & sequitur recēter Capibl. in tract. de iur. bar. prag. 5. nu. 141.] qui concludit prædictam prag. esse intelligendam de officialibus ordinarijs, & non de magistro actorū & sic omnes nostri Regnicoli, vno ore fatentur.

Hoc axioma nō caret ratione, quia actuarium solo iuramento allegatur suspectus [Alex. cōf. 104. vol. 5. & Boer. decis. 258. nu. 7. & Mascar. de prob. concl. 1095. nu. 32. vol. 2.] & tamē in officialibus vigore Regiarum prag. necesse est in specie probari causam suspicionis, ergo actuarium non est officialis. Ponderetur quæso etiā, quod in ordine rubricarū pragmaticarum Regni nostri, Actuarium ponitur inter numerum Scribarum ibi de actuarijs, & scribis, igitur, sicut scribæ officiales appellari non possunt, prout nō vocantur, ita similiter actuarij, neq; officiales appellari valēt, cū argumentum à rubrica in iure sit validum [l. 1. vers. quoniam, vbi Bar. ff. si cert. pet.]

Quoniā dato, & nō concesso, quod officialiū nomine venirent actuarij, tñ hoc largo modo intelligitur, & improprie, cum coqus, molinarius, & fabri adhuc officiū habere dicantur, & tñ officiales appellari non debent, nec pnt, vt apud Dec. in rub. ff. de off. eius; cui mandata est iurdictio, & apud Capibl. in d. tract. de au-

A a 2 oto-

toritate Baronum in præfat. & iterum in pragmat. 6. num. 140. vers. item restat, in nouissima impressione, vbi quod si statutum loquatur de officialibus, debet intelligi de officialibus propriè, & in stricto significato, quod etiam comprobatur ex dictis per [Regentem Lanarium Patruum meum cons. 22.] qui fundat, quòd pragmat. quæ abdicat potestatem Viceregibus creandi officiales cum promissione, seu salario non cõprehendit officium notariatus, ex quo notarius nullam habet iurisdictionem, nisi tantum scribendi, qui potius seruitium, seu ministerium, quam officium habere dicitur.

Et in puncto; quod constitutio Regni scire volumus, procedat in officijs habentibus iurisdictionem tatum vltra Andream, vt supra, notat plenè [Garz. Mastrillus in tract. de indultu cap. 40. Regens de Ponte in decis. 16. num. 26. & in decis. 37. num. 13.] vbi in fine dicit per formalia verba, quod officia, quæ consistunt in nudo ministerio, & exercitio certæ negotiationis, seu administrationis, sunt vendibilia.

Nec obstat, quod alibi in decis. 28. num. 5. dixit, quod valet argumentum de feudo ad officium, & quod propterea nõ possit alienari absque assensu, quia

legatur tota eius decisio, quod loquitur in officio cursoris maioris, & in magistris actorum S. Cons. & Reg. Camerae Summaria ad vitam, in quibus electa est industria personæ: sed quando officium esset concessum pro se, hæredibus, & successoribus, & transitorium ad hæredes; vel in officio esset data potestas substituendi, vt num. 46. 56. & 63. videtur annuere, quod constitutio scire volumus, nõ habet locum, & optima ratione: quia si in concessione est facta mentio hæredum, tunc non est electa industria personæ, vide [Baldum in l. quisquis; C. de episc. & cler. & Capyc. decis. 10. nu. 12.]

Nec etiam videntur obstare dicta per [Consiliarium de Georgio in repet. feud. cap. 54 nu. 33.] vt officia etiam si non habeant iurisdictionem, sint inalienabilia absq; assensu, quia allegat Andr. & Lipar. qui loquuntur de officialibus ad guerram, & iustitiã, & sic perneceffe in habentibus iurisdictionem: & sic non fundat suam opinionem, sed contrariam.

Et aduertatur quæso, quòd licet iurdictio sit de regalibus, prout non potest considerari in prædictis officijs; non per hoc prouetus ex ea peruenientes sũt de regalibus, ita post alios [Regens Lanarius patruus meus cons. 34. num. 7.] & sic ex dictis per eum

eum posset substineri fructus, seu prouentus posse alienari sine assensu, sed in casu, de quo disceptatur, loquendo de regalibus posse alienari commoditatem, & vtilitatem percipiendi fructus prouenientes ex bonis regalibus absque assensu ad instar vsufructuarij dixit [Bosius in titu. de regalibus sub num. 35. Socc. sen. conf. 7. num. 7. volum. 3. & alios allegat Garz. Mastr. de mag. lib. 1. cap. 13. num. 22.] quem rogo videri, quando casus acciderit, vbi et audacter tenet, quod, data concessione pro se, & heredibus, veniunt etiam extranei, & sic posse absque assensu alienari, nu. 25. & adducit rationem, quia in concessionibus gratiosis, prout sunt similia officia, verba pro heredibus, intelliguntur de quibuscunque, vt voluit [glos. in l. vnica. C. si lib. imp. lib. 10. quam ibidem sequuntur Bart. Ioan. de Plat. Cyn. Saly. Alex. Ias. & communiter omnes in l. 1. C. vnd. vir & vxor, & Peregr. de iur. fis. lib. 1. tit. 2. nume. 102.] & in puncto, quod data concessione officij, pro se, & heredibus comprehendatur extraneus hæres, tenet ille famigeratus [Regens Reuertera in decis. 73. man. scripta tom. 4. fol. 273.] ob quod credo non posse dubitari super fructibus prædictorum officiorum subsistere fideicommissum absque alio assensu, & ne pro opinione,

mea deficiat auctoritas rerum iudicatarum, adduco infra scriptas decisiones.

Primo in quadam simili concessione Actuariatus Ciuitatis Auerse Hectori Caracciolo, pro se, heredibus, & successoribus in perpetuum, facta alienatione per heredem Hectoris in Garganos, absque assensu, citatis Garganis ad ostendendum titulum, præsentauerunt prædictum priuilegium Regis Federici, & donationem, & alienationem factam absque assensu ab heredibus prædicti Hectoris, & fuerunt absoluti, vt per sententiam in processu illorum de Bernaudis fol. 41.

Secundo assertur decisio punctualis Regentis Reuerterij fol. mihi 257. vbi possidentibus Dñis de Mastrillo actuariaum Ciuitatis Nolæ, conuenti in Regia Camera ad instantiam Ciuitatis prætendentis debere collectari ann. fructus, quos percipiebant ex affictu, ex quo concessio erat pro se, heredibus, & successoribus in perpetuum, & cum erat in feudum, & successiue in burgenfaticum, habito hoc pro vero, fuerunt condemnati.

Tertio, pauci sunt dies, quod iunctis Aulis, referente doctissimo, & integerrimo Consiliario Sanfelice, in banca de Martino; fuit ordinatum conseruari in possessionem montem institutum Illustr. Marchionis Acaïæ in eius

testamento cuiusdā gabellæ ba-
iulationis Ciuitatis Capuæ, tem-
pore, quo nepotes ex filia præten-
debant immissionem, stante cō-
cessione prædictæ gabellæ, pro
se, & hæredibus ex corpore; nam
fuit habitum pro vero prædictū
officiū gabellæ fuisse concessū
in burgenfaticum; licet non ex-
pressè, & non comprehendi sub
dispositione constit. Regni scire
volumus; & in eodem processu
fuerunt productæ alienationes,
dispositiones absque assensu, &
nonnulla decreta, etiam audito
Fisco pro validitate prædictarum
dispositionum, vt latissimè fuit
fundatum in prædicta causa per
allegationes prædicti Thomæ de
Aquino mei Collegæ.

Et sic ex his videtur satis pro-
bata mea opinio, quod in officijs
non habentibus iurisdictionem,
& transitorijs ad hæredes posse
fieri fideicommissum.

60 Et successiue quæro an in suc-
cessione officij concessi pro se,
& hæredibus ex corpore ad instar
feudi, attēdatur ius cōe feudorū,
vel const. Regn. vt de succ. & te-
neo seruari ius commune feudo-
rum; ita [Frecc. de subfeud. lib.
2. q. 5. r.] vbi voluit, q̄ concessio
officio pro hæredibus, non tran-
sit ad scēminam; ergo in eius suc-
cessione attenditur ius cōmune
feudorum, nam eo iure, concessio
feudo pro se, & hæredib. scēmina
non succedit, sed tantum mascu-

lus [c. 1. §. hoc autem, de his, qui
feu. dar. poss. c. filij de succ. feu. c.
ad filios de succ. fratr.] & non ius
dictæ constit. per quam scēminæ
habilitantur ad successionem.

Secūdo alienato feudo de iure
cōmuni, non admittebatur reuo-
catio, sed feudum deuolvebatur
domino, iuxta [c. imperialem, de
proh. feu. alie. per Fed.] cū reuo-
catio ex beneficio constit. Regni
datur constit. diuæ memoriæ, sed
si alienatur officiū absq; assensu;
minimè reuocatio prædicta cō-
petit, vt cōtra opinionē Diome-
dis Maricondæ in d. constit. diuæ
memoriæ per Reg. Cameram in
causa illorum de Sadeolis, refert
fuisse iudicatū [Io. And. de Georg.
in repet. feud. c. 5. 4. nu. 50.] ergo
in officijs attenditur ius commu-
ne feudorum.

Tertio, const. vt de successio.
quoad restrictionē successionis
feudorum vīq; ad tertium gradū
habet locum in feudis quaternari-
is tantum, vt not. ibi [glo. in ver.
in omnibus, & Andr. in princ. vt
supra multoties fuit demonstra-
tum, ita q̄ in successione aliorū
feudorum attēdatur ius cōmune
feudorum, vt per [Affl. ibid. n. 1.
& Luc. de Pen. in l. vn. col. 9. verſ.
ex hoc credo. C. de imp. lucr. de-
scrip. lib. 10. & latissimè And. de
Georg. vbi sup. c. 9.] & sic cū offi-
ciū nō possit dici feudū quater-
natū in succes. eius non attēdatur
ius d. const. sed ius commune.

In

In repetitione §. sed etiam res, per quos fiat inuestitura.

S V M M A R I V M:

- 1 Feudatarius de iure communi feudorum potest subinfeudare etiam post ius nouissimum secundum opinionem omnium.
- 2 Glos. quæ allegatur in cap. 1. §. præterea, de cap. Conrad. est impressa in rub. de alienatio feud. pater.
- 3 Intellectus §. sed & res, per quos fiat inuestit. secundum glo. in rubr. de alien. feud. pater.
- 4 Intellectus glo. prædictæ impugnatur per Afflict. & per eum ponitur alius intellectus.
- 5 Intellectus Afflict. in d. tex. impugnatur per Auctorem.
- 6 Intellectus primus Auctoris in d. §.
- 7 Feudum paternum ex pacto, & prouidentia non potest alienari sine consensu agnatorum,
- 8 Intellectus nouus Auctoris in §. sed & res, per quos fiat inuestit.
- 9 Subinfeudatio quæ permittitur de iure communi resoluitur finita vita subinfeudantis, etiam si subinfeudatus velis recognoscere feudum ab agnato.
- 10 Intellectus tertius. & verus auctoris in §. sed & res, per quos fiat inuestit.
- 11 Feudi alienatio an sit licita inter agnatos.
- 12 Refutari potest feudum domino.
- 13 Feudum quando alienatur inter agnatos non est alienatio, sed potius quedam refutatio, quia censetur feudum refutatum domino, & per dominum collatum agnato, & occultatur unus actus.
- 14 Subinfeudatio, quæ permittitur de iure communi feudorum, resoluitur finito feudo, siue per mortem, siue per delictum siue per refutationem.
- 15 Feudum quando alienabatur de iure antiquo licite, aut concedebatur ad libellum, hæc alienatio, aut concessio resoluebatur post mortem alienantis, seu concedentis.
- 16 Alienatio feudi licita non reuocatur ab emptore durante vita alienantis.
- 17 Feudum in casu licite alienationis non amittitur, sed reuocatur alienatio post mortem, secus in casu illicite alienationis.
- 18 Intellectus §. Titius, si de feud. defunct. milit. in prima parte secundum Ifern. & alios, & nu 34.
- 19 Intellectus d. §. in 2. par. secundum Iser. & alios.
- 20 Intellectus d. §. Titius secundum Iacob, de Beluis.
- 21 Intellectus Iser. & aliorum impugnatur per auctorem.
- 22 Intellectus Iacob. de Beluis. impugnatur per auctorem.
- 23 Feudum amittitur quando alienatio est illicita tam de iure antiquo, quam de nouo.
- 24 Feudi antiqui alienatio an inter agnatos permittatur proximiori tantum, vel etiam ulteriori, & recitatur tres opiniones in articulo.
- 25 Ifern. opinio, quod liceat alienare feudum proximiori tantum, in quibus fundatur.
- 26 bald. opinio, quod licet alienare feudum etiam ulteriori agnato, saltem ut teneat durante vita, in quibus fundatur.
- 27 Refutatio feudi quæ fit domino tenet in vita refutantis tantum, quando est antiquum

- siquum secundum Iser.
- 38 Alienatio feudi antiqui ex pacto, & providentia non pendet à voluntate domini, an valeat, sed à voluntate agnatorum.
- 39 Feudi alienatio permittitur in ulteriore agnatum cum consensu proximioris.
- 30 Donatio feudi, quæ sit secundogenito cū consensu primogeniti, valet.
- 31 Interesse voluntatis domini consideratur in alienatione feudi.
- 32 Feudum antiquum si amittitur ob alienationem reuertitur ad agnatos, secundum Iser.
- 33 Feudum si alienatur in ulteriore agnatum habet, durante vita alienantis, post mortem reuertitur ad proximiorum secundum auctorem, sublinendo opinionem Bald. contra Iser. & respondendo iuribus, in quibus Isern. fundatur.
- 34 Feudi alienatio inter agnatos, ex quibus iuribus feudalibus permittatur.
- 35 Subinfeudatio in fraudem legis est nulla.
- 36 Glos. in S. sed & res, per quos fiat inuestitura in verbo restituere, impugnatur.
- 37 Alvarotus in S. sed & res, reprehenditur.
- 38 Emptor pretium amittit, & venditor feudum, quando aliquid machinatur in fraudem legis prohibentis feudi alienationem.
- 39 Pretium non potest repeti ab emptore, mala fidei; etiam si cauerit sibi de evictione.
- 40 Glos. in S. sed & res, per quos fiat inuestitura dicit, quod ille tex. loquitur in contrahente bona fide reprehenditur.
- 41 Feudum antiquitus poterat alienari sine assensu secundum pravam consuetudinem, sed secundum bonam poterat alienari antiquitus usque ad medietatem.
- 42 Prælatio competebat domino post agnatos de iure antiquo, quando licebat sine assensu in totum, vel pro medietate feudum alienari.
- 43 Prælationis effectus hodie sublati est, quia prohibita est alienatio, & feudum amittitur, & redit ad dominum, vel ad agnatos, sed haberet locum, ubi esset consuetudo, quod possit fieri alienatio sine assensu.
- 44 Intellectus nūus, & verus in S. sed & res, per quos fiat inuestitura.
- 45 Prælatio competebat agnatis de iure antiquo, quando feudum infeudabatur in fraudem agnatorum, ad excludendos ipsos à prælatione, quæ habebat locum in venditione, non in subinfeudatione.
- 46 Intellectus S. callidis, de prohib. feud. alien. per Feder. secundum Isern. ut loquatur in feudo nouo.
- 47 Subinfeudatio regulariter permittitur de iure communi, & hac regula ampliatur tripliciter extra Regnum.
- 48 Subinfeudare licet in Regno in tribus casibus.
- 49 Regula quod licet subinfeudare de iure communi, limitatur septem modis.
- 50 Subinfeudatio in Regno est prohibita, etiam per regulas iuris communis feudorum, circumscripta constitutione Regni.
- 51 Subinfeudatio an resoluitur resoluta iure subinfeudantis, tam si resoluitur per mortem, quam si per culpam, aut refutationem, & tam quoad agnatos, quam quoad dominum, & tam in feudo hereditario, quam in non hereditario ex dictis Doctorum.
- 52 Subinfeudatio si resoluitur resoluta iure infeudantis, utrum teneantur dominus, vel agnati stare infeudationi, si infeudatus offerat seruitium, & velit feudum ab ipsis teneri.
- 53 Camerarius in articulo an resoluta iure infeudantis resoluitur iure infeudati in Regno impugnatur.
- 54 Subinfeudatio si resoluitur resoluta iure infeudantis, utrum teneantur dominus, vel agnati stare infeudationi, si infeudatus offerat seruitium, & velit feudum ab ipsis teneri.

infeudantis, & non in beneficium filiorum procedit, quando filius non facit inuentarium, secus quando factum inuentario secundum opinionem Ifern.

55 Felonia respiciens dominum, secundum opinionem Ifern. non nocet agnatis.

56 Refutari potest feudum domino inuito, quando non est concessum sub certo seruitio.

57 Resoluto iure infeudantis per refutationem, an resoluatur, quando est voluntaria ex parte domini, puta si feudum esset concessum sub certo seruitio.

58 Refutari an possit feudum domino inuito in Regno.

59 Feudatarius, qui habet feudum, & plures creditores, qui non habent feudum obligatum, si refutat feudum Regi, an Rex teneatur soluere debita, & quid in alijs casibus.

60 Donatarius feudi in fraudem creditorum, an teneatur rescissa donatione ad debita in actione personali.

61 Venditio feudi inter agnatos an hodie

sit licita, vel tantum simplex refutatio.

62 Camerar. opinio, quod non possit vendi feudum inter agnatos sine assensu reprobatur.

63 Refutatio, an sit contractus distinctus.

64 Refutatio in quibus iuribus feudalibus reperiatur, tam quoad dominum, quã quoad agnatos.

65 Intellectus S. & si libellum, de alienatio. feud. pater. & S. sed & res, per quos fiat inuest. an sint hac iura correctã per legem Lotharij, & Federici, vel per leges Regni.

66 Refutare non licet partem feudi iuris Francorum, quia non esset simplicem refutationem facere.

67 Refutatio ut valeat, est necesse, ut cadat in aliquod nomen contractus.

68 Inuestitura noua, an sit petenda per feudatarium, qui amisit feudum post culpam ei remissam, tam si est abducta possessio, quam si non est abducta, & tam ante sententiam, quam post.

REPE-

R E P E T I T I O

§. sed etiam res, per quos fiat inuestitura.

Vmmarium,
decisionem,
& casū istius
text. qui est
de difficilio-
ribus totius
libri feudo-

rum, clarius habebitis post op-
positiones. Ibi nec per beneficiū
dari conceditur, oppono, feuda-
tarius licet non possit alienare,
1 potest tamen in feudum dare
[cap. 1. §. similiter de leg. Cōrad.
cap. 1. §. si verò, qual. ol. pot. feud.
alien. cap. 1. §. beneficium, si de
feud. defun. mil. probat tex. in c.
imperialem. §. illud de prohib.
feud. alien. per Feder.] & proce-
dit de iure communi feudorum,
etiam post prouisionem Federi-
ci, de qua in d. cap. Imperialem,
quia cum expressè per illam legē
non sit prohibita subinfeudatio,
remanet ius antiquum (per quod
permittitur) incorrectum [l. san-
2 cimus. C. de testam. l. præcipimus
C. de appell. ita glos. feudal. ma-
gistra, quæ communiter allega-
tur in cap. 1. §. præterea de cap.
Conrad. sed reperitur impressa
(notate hoc) in rubr. de alienat.
feud. pat. tenet idem in d. §. præ-
terea, Iacob. de Beluis. qui dicit,

quod iure antiquo nouo, & no-
uissimo permittitur subinfeuda-
tio, Isern. num. 7. Bal. in prin. Al-
uarot. 1. col. Præpos. post princ.
glos. in d. cap. imper. §. callidis, &
in d. §. illud, glos. in cap. quæ in
ecclesiarum, de const. Isern. in c.
1. vers. vel aliquod, de proh. feud.
alien. per Lothar. & ista opinio
ab omnibus approbatur, secun-
dum Curt. 4. par. tract. feud. §. ag-
gredior primam.] Quomodo er-
go hic dicitur, quod non potest
3 fieri infeudatio, timore istius cō-
trarij [d. glo. in rub. de alien. feu.
pater.] intelligit principiū istius
tex. vt non loquatur in feudo, sed
in re speciali prohibita alienari,
puta per testatorem, vt illa res
non possit in feudum dari, com-
probatur hic intellectus, quia
hic tex. paulo post facit regulam
in feudo, quod possit cuilibet
subinfeudari, & limitat, nisi fiat
in fraudem, & secundum istum
intellectum vitatur contradictio,
quæ alias oriretur ex verbis istius
4 tex. si principium intelligeretur
in feudo, Afflict. hic circa hunc
intellectum impugnat glos. &
bene, quia si tex. in principio fa-
cit regulam negatiuam aliena-
tionis, & successiue subinfeuda-
tio-

tionis etiam & post regulam sequitur exceptio, quæ loquitur in feudo; quomodo dicendum est, quòd regula non loquitur in feudo, cum per exceptionem, & ex illius qualitate regula declaratur, & de quo genere regula loquitur [l. nam quod liquide. §. fin. ff. de pen. lega. Bar. in l. 2. ff. de reg. iur. Ipse autem trepidando dicit pro vitanda contrarietate text. quod in principio prohibetur subinfeudatio, mediante pretio, & recitatur ius antiquum, in fine permittitur subinfeudatio sine pretio, vel cum pretio, cum consensu domini, & ponitur regula, quod res prohibita alienari, ut est feudum, nō poterat olim in feudum concedi, mediante pretio, & ponantur duæ limitationes, prima, ut possit vendi agnato proximiori; secunda, quod potest in feudum concedi sine fraude; etiam extraneo: sed verè senex ille non intellexit text. istum, & se inuoluit, quoniam text. iste in principio ponit regulam, aperte dicendo, quod feudum non potest in feudum dari, in fine verò facit regulam, quod potest feudatarius infeudare, quam limitat in casu, quando fieret in fraudem, pretio interueniente: ergo quomodo regula potest esse, ut Afflictus dicit, quod feudum nō potest subinfeudari mediante pretio. Præterea quæ differentia esset inter regulam, quam po-

nit Afflictus, & limitationem, considerabam propterea si dici poterat, quod text. iste velit dicere hoc, quòd etiam feudum, cuius alienatio prohibetur nisi in casibus, nec in feudum dari potest, supple quandoque, & postea exemplificat hoc dictum, ponendo casus, in quibus licet alienare, ut puta quando venditur proximiori, secundo, quando datur in feudum, quod limitat, nisi fiat in fraudem, & ex limitatione, habetis exemplum quomodo quandoque prohibeatur subinfeudatio; & ita intelligendo esset construenda litera, sed etiam res, cuius alienatio prohibetur nisi in casibus, nec per beneficiū dari conceditur, ut ecce si quis ex agnatis tuis, &c. Sed quia hic intellectus alterat, seu præposterrat ordinem literæ, Ideo ulterius considerate, quod alienatio feudi paterni ex pacto, & providentia est prohibita sine cōsensu agnatorum [cap. 1. de alien. feud. pat. & hæc est regula, quæ ponitur in illo tex. quæ in hoc tex. declaratur, & limitatur in duobus casibus. Primo, quādo venditur feudum agnato. Secundo, quando fit subinfeudatio etiam extraneo sine fraude, & sic sensus erit feudum paternum ex pacto, & providentia non potest alienari, nec in feudum concedi sine consensu agnatorum, nisi in casibus præmissis.

Pri-

Primus,quādo venditur agnato . Secundus,quando subinfeudatur sine fraude,vt dixi ; Suadetur hoc,quia text.in §.præcedenti ponit aliam regulam , quòd prohibita alienatione propter impedimentū personæ est prohibita subinfeudatio , vnde sequitur, vt sit idem,quando alienatio est prohibita propter impedimentū rei , vt in feudo ex pacto, & prouidentia sine consensu agnatorū, ut regulariter sit etiam prohibita subinfeudatio, nisi quando sine fraude,& ita intelligendo litera non violatur,& omnis contradictio cessat, & simul oppositio ex iuribus permittentibus subinfeudationem , ex communi conclusionem , & ita non obscure voluit Ifern.hic in principio,dum dixit, quòd text. loquitur in feudo ex pacto,& prouidentia, quod non potest alienari, nec in feudum dari,nisi in casibus, quando venditur proximiori , & quando datur in feudum sine fraude, etiam extraneo,lic et Ifern.contrarietatem istam,quæ insurgit ex litera, nec oppositionem pōderauerit, & si quis vestrum diceret , quod ita text.istum intelligendo valde restringitur regula , quæ prohibet subinfeudationem , vt tantū procedat,quādo sit cum fraude, maxime quia text. in verbo per feudum videtur facere regulam, quod licita sit subinfeudatio cū limitatione,quando in casu frau-

dis, & limitatio esset magis generalis,quam regula. Aduertatis, (& nunc transeo ad tertium intellectum) ex quo etiam resultat concordia verborum in tex. positorum,quæ videntur contraria, pro cuius intelligentia præmitto conclusionem illam latius tractandam cum Iser.scilicet, quòd subinfeudatio est permissa sine assensu Domini , & agnatorum, in feudo ex pacto,& prouidentia durāte tamen vita feudatarij infeudantis,qua finita, subinfeudatio resoluitur,probat [tex.in cap. 1. §. si verò , qualiter olim poter. feud.alien.in cap. 1. §. & si clientulus, de alien. feud. in §. rursus, quibus mod.feud. amitt.vbi Iac. de Beluis.Iacob.de Ardiz.in prima part. 5. car.] Immo, finita vita infeudantis, in tantum resoluitur in beneficium agnatorum, quod non tenentur stare infeudationi, etiam si velit infeudatus recognoscere ab ipsis feudum , prout tenetur dominus,per [tex.in d. §. si verò,ita Ifern.hic, Aluarot. in cap. 1. §. præterea de cap. Conra. Bald.in consi. 16. & 265. 1. vol.] hoc præmisso , text. est clarissimus , & nullam habet contradictionem , & procedit regula generalis, & sequitur limitatio cū sublimitatione,principium enim potest intelligi in subinfeudatione , quæ non permittitur , vt valeat perpetuo,maximè in præiudicium agnatorum,finis verò loquatur

quatur de subinfeudatione permissa in vita subinfeudantis, & sic habemus ex hoc tex. regulam generaliter prohibentem subinfeudationem, quæ limitatur durante vita feudatarij, & hæc limitatio limitatur, & declaratur, quando sine fraude: & hæc est veritas, & secundum ipsam tenete. Ibi alij eam vendere, nisi tibi, vel alij proximiori, ergo licita est alienatio feudi inter agnatos, qui sunt quasi consortes in feudo. Contra nam, aut contractus prohibetur à lege favore causæ, puta favore alimentorum, de quibus lex prohibet fieri transactionem sine decreto prætoris [l. cum hi. ff. de transact.] & tunc prohibitio extenditur etiam ad consortes, & coniunctos in legato alimentorum, ut [in d. l. 1. §. si vni, aut prohibetur favore personæ, puta favore minoris, & idē nec inter consortes voluntariē, licet [l. si pupillorum, in princ. ff. de reb. eorum] aut alienatio prohibetur favore tertij, & non valet eo non consentiente [l. cum pater. §. libertis. ff. de leg. 2. l. quoties, la prima, C. de fideicom.] aut prohibetur alienatio favore publico, & sic est præcisa prohibitio, & tunc nullo modo fieri potest, exemplum est in [l. quēadmodum. C. de agric. & censit.] aut prohibetur, quia sic volo, sic iubeo, & tenaciter verbis inhærendum est, nec restringere ver-

ba possumus, nec addere [l. prospexit. ff. qui, & à quibus. l. si vero. §. de viro. ff. solut. matr.] Sed alienatio feudi non potest esse prohibita, nisi altera ex præmissis rationibus, ergo nec inter agnatos licere debet sine consensu domini pro solutione, considerate, quod feudatarius potest refutare feudum in manu domini [cap. 1. in fin. de vass. qui cont. const. Lothar. probatur in §. profecto, quid iur. si vass. post alien. feud. recup. & c. 1. de vass. decrep. ætat.] Sed quando fit alienatio inter agnatos non est alienatio, sed potius quædam refutatio, quæ videtur fieri in manibus domini breui manu, & ab ipso domino statim fieri collatio, occultatur enim vnus actus, quia vbicunque duo actus interueniunt, vnus verus, & alter fictus, tunc tacitus actus occultatur quoad verba, inest tamē quoad iuris dispositionem [l. singularia. ff. si cert. pet. l. 3. §. sciendum. ff. de don. inter vir. & vxor. & hoc est, quod voluit dicere tex. in c. 1. §. & si libellum, de alien. feu. pat.] ibi nō est libellus. i. alienatio per contractum libelli, sed quasi refutatio, & notate hoc, quia maximi ponderis, quia ille tit. de alie. feu. pat. sequitur immediate post tit. de vass. qui cōt. cōst. Loth.] vbi in fin. dicitur illud, qd vassallus potest sine consensu dñi ei feudum refutare, immo antiquitus non erant rubricæ separatae,

tz, vt colligitur ex sūma [Odoifr. & Iac. de domino Ardiz.] & sic cessat oppositio, quia non agnatus, sed dñs feudum agnato confert, quæ collatio, vt dixi, quoad verba occultatur, sed inest quoad iuris dispositionem; licita est, ergo alienatio inter agnatos, quia non est alienatio, sed potius quedā refutatio, & reassignatio feudi
A in manibus domini. A Sed nūc oppono, aut hic tex. qui permittit alienationem inter agnatos, intelligitur, dummodo agnatus cui fit alienatio sit proximior agnati alienantis, vt indicat verbū illud proximiori, & tunc cōtra de [tex. in §. Titius, si de feu. def. mil.] sic illum inducendo, vbicumq; consuetudo, seu lex feudalī non improbat, nō resistit, sed approbat, vel assistit super contractu, qui celebratur à feudatario circa feudum, tunc ex illo contractu, quē facit feudatarius trāsferendo etiā feudum in aliū, non oritur pēna caducitatis feudi, quia non facit cōtra legem, nec in vita alienantis molestatur emptor, aut aliter contrahens nec à domino feudi, nec ab agnatis, sed expectatur mors feudatarij, & post mortē, vel dominus, vel agnatus re-
14 uocat feudum, exemplū est, feudatarius non alienat, sed dat alio in feudum, hæc infeudatio durat donec durat feudū penes infeudantem, quia si feudum finitur, & redit ad dñm, uel per mortem

feudatarij, uel propter delictum, aut propter refutationem, quam faceret feudatarius feudi in manibus dñi, resolueretur infeudatio [c. 1. qual. ol. pot. feu. al. c. 1. §. rursus, de contr. inuest.] ergo interea ille, in quē feudū est trāslatum per alienationē, tutus est, sic
15 etiā erat de iure antiquo, alienabatur feudum, vel concedebatur ad libellū, q̄ licebat usq; ad medietatem, hæc alienatio, seu ad libellum concessio durabat durante uita alienantis, eo mortuo resoluebatur [d. c. 1. qual. ol. feu. al. c. 1. §. rursus quib. mo. feu. amit.]
16 & in agnato, quod non reuocet alienationē licitam uiuēte agnato, sed reuertatur post mortē tm̄, est [tex. in c. 1. §. hoc quoque, de
17 success. feu.] & sic eum, in quem est facta trāslatio feudi esse tutū durante uita transferentis, oritur, quia cōtractus non est à lege feudi prohibitus, quia si esset prohibitus statim amitteretur [c. 1. §. si libellario, quib. mo. feu. am. c. 1. de uass. qui cont. const. Loth. c. 1. de proh. feud. al. per Loth. c. 1. de proh. feu. al. per Feder. & hoc est, quod uoluit glos. in c. 1. in uerb. partē, de success. feu. quam sic declarat Iac. de Belu. Bal. & Præpo.] ibi uoluit, nāq; in effectu, aut alienatio est facta consuetudine approbante, & agnatus nō reuocat nisi post mortē, aut cōsuetudine refragante, & agnatus reuocat in uita: sed tex. in d. §. Titius dicit, qđ
 si fiat

si fiat alienatio feudi in vltiore agnatū, agnatus proximior nō reuocat nisi post mortē alienantis; non in vita, ergo per vim fateri oportet, quod sit permissa alienatio inter agnatos, & nō requiritur, quod fiat proximiori; Aut nō requiritur, quod sit pximior, sed sufficit, quod sit de agnatis, vt indicat alternatiua, vel, in tex. posita, verba enim hic diriguntur ad agnatum remotiorem, & tex. dicit; tibi, vel agnato proximiori, & tunc oppono de tex. in §. porro, qual. olim pot. feud. alien.] vbi proximus agnatus vocatur, & præfertur domino in redimendo feudum alienatum, sol. tex. in §. Titius continet tres partes, in prima loquitur, quando agnatus alienans partem feudi agnato vltiori, non habet filios; in secunda, quando habet filios; in tertia, quando lapsus est annus à tēpore scientiæ alienationis: intel-
 18 lectus d. §. est varius tam in prima, quam in secunda parte, Iser. namque ibi, Aluarot. Præpos. & Afflict. primam partem intelligunt, vt loquatur, quando alienatio partis feudi fuit facta in agnatum vltiorem cum assensu domini: & ideo ipse dicit, quod reuocat post mortem, non in vita.
 19 Secundam vero partem intelligunt, vt non loquatur in agnato reuocante, sed in filijs reuocantibus in vita, reddito pretio, & quod sit differentia inter filios, &

agnatos, ut agnati reuocent post mortem sine pretio, quādo cum assensu in vltiorem agnatum, filij autem in uita reddito pretio. De intellectu secundæ partis nō tractabimus principaliter hodie, sed in sequentibus, quia oppositio formata fundatur in prima parte, ubi dicitur, quod agnatus reuocat post mortem, quando in agnatum vltiorem. Si tenemus uerum intellectum Iser. in prima parte, quod fuerit facta alienatio cum assensu domini, oppositio cessat, quia stante assensu in casu illius §. non potest sumi argumentum, nō reuocat nisi post mortem; ergo licita est alienatio: quia hoc, secundum Iser. oritur ex assensu, quia si sine assensu re-
 20 uocaret in uita, Iacob. de Beuijs. ibi, qui intelligit tex. quod semper loquatur in agnato, & quod in prima parte agnatus alienans non habet filios, in secunda habet filios, intelligit tex. ut loquatur de alienatione illicita; arguens, quia reuocat in uita, ergo alienatio illegitima, quia alias non reuocaret nisi post mortem, secundum [glosam magistram in uerbo partem, in cap. primo, de succession. feud. & ita etiam tenet Bald. in §. hoc quoque, de success. feu.] si tenemus hunc intellectum, oppositio pariter cessat, quia secundum hoc tex. non permittit alienationem in vltiorem agnatum. Ego autem

B b 2 inso

21 in isto contra vtramque intellectum, & primo contra intellectū Iser. subaudire assensum in casu illius §. est diuinare penitus, & ut videtis, intellectus est diuinatiuus non attendendus [argum. l. si putator. ff. ad leg. Aquil.] unde oritur ista necessitas subaudire, hoc factum extrinsecum, idest assensum hominis? videamus quæso, si hoc supplet Isern. pro euitanda contrarietate cum alijs iuribus feudalibus, vel potius pro uitanda contrarietate illius text. cum sua opinione. Consueuerunt plerūque, immo semper Doctores, cum prorumpunt in vnam opinionem, & inueniunt iura, quæ repugnant, adaptare iura suæ opinioni. Isern. qui fuit in opinione, quod non possit fieri alienatio in vltiorem agnatum, voluit illum text. de directo probantem contrarium suæ opinioni accommodare, quoniam ex ponderatione iurium, quæ adducuntur infra pro opinione Isern. quod non possit fieri in vltiorem, videbitis, quod ex illis non oritur necessitas supplendi in §. Titius assensum hominis, imo potius si quid dubitationis superesset ex iuribus, quæ pro vtraque opinione ponderabuntur, in articulo an licet, vel non alienare in vltiorem illud penitus remouetur, ex [tex. in §. Titius] intelligendo simpliciter; ut litera loquitur, & per illum alia

iura in hoc articulo declarantur, sublata dico subauditione, quæ fieri non debet nisi ex necessitate, causa euitandæ contrarietatis, 22 ut dixi. Secundo contra intellectum Iacob. de Beluif. ipse adeo dicit, quod alienatio in casu illius §. erat illegitima, quia reuocatur in vita, cum legitima alienatio non reuocatur ab agnatis nisi sequuta morte, secundum [glos. magistrum in d. §. hoc quoque, in vers. partem] quæ, dum agitur de reuocatione faciendâ ab agnatis, si in vita alienatis, vel in morte, distinguit: aut alienatio est legitima; & non reuocatur nisi post mortem, ut [in d. §. hoc quoque, aut illegitima, & reuocatur in vita, quam distinctionem sequitur ipse ibi Bald. Aluarot. & Præpos.] hæc sua consideratio manifestè concludit contra ipsum, quia in §. Titius, agnatus non reuocat nisi post mortem, ergo alienatio legitima, & licet reuocet etiam in vita agnatus, quando agnatus alienans habet filios, intelligendo illum tex. secundum eum in 2. dicto, ut non loquatur in filio, secundum Iser. ibi, sed in agnato tamen redit pretium, quod ideo est secundum eum ibi, quia in secundo casu, quando agnatus alienans habet filios, releuatur agnatus, quia vincit filios, & reuocat in vita non expectata morte, ideo grauatur in restitutione pretij, & sic reuocatio

catio in vita non oritur ex illegitima alienatione, sed quia agnatus alienans habet filios, secundum eum loquor, ut in colluctatione, suis armis utar. Insuper tex. ille non potest loqui de alienatione illegitima, quia quando lex non assentit alienationi feudum amittitur tam de iure antiquo [cap. 1. §. si libellario, quib. mod. feud. amitt. quam de iure nouo; cap. 1. de prohib. feud. alie. per Feder. cap. 4. de prohib. feud. alien. per Lothar.] & vel reuertitur ad dominum, vel ad agnatos, ergo necesse est; ut loquatur de alienatione licita non prohibita. Præterea cur potius debet Iaco. de Beluif. sumere argumentum à secundo dicto, reuocat in vita, reddito pretio, ergo est illegitima, & non à primo non reuocat nisi post mortem, ergo legitima.

24 Pro solutione oppositionum discutiendus est articulus an liceat alienare feudum paternum agnato remotiori, vel permittatur proximiori tantum, quæ questio maximam in se continet dubitationem, & aliàs in hoc articulo Collegium Bononiense, & Collegium Mediolanense fuerunt contraria, & tres in hoc sunt opiniones. Prima affirmatiua, quod liceat indistinctè. Secunda negatiua, quod non liceat indistinctè. & hanc tenet [Ifern. in cap. 1. ver. & licet, de alien. feu. pater.

& hic, & in §. Titius, si de feud. defunct. mil. Tertia est opinio media, quod licet alienare remotiori, ut teneat in vita alienantis, quo mortuo redeat ad proximior, & istam opinionem tenet [Bald. in cap. Imperialem, col. 2. in fin. de prohib. feu. alien. per Feder. & in cap. 1. col. 3. de alien. feud. vbi Aluarot. vers. fin. & Afflict. num. 22. idem Alvaro. in d. §. Titius. colum. 3. 3. notab. & in cap. 1. colum. 2. de alie. feu. pater.] Quid dicendum? difficultas consistit inter secundam, & tertiam opinionem, quia de prima non est curandum, & satis confunditur ex his, quæ [Bal. allegat in d. cap. 1. de alien. feud.] Mecum ex vna parte pugnat auctoritas Ifern. quæ est (prout esse debet) maxima: ex altera verò equitas opinionis Bald. & aliorum satis me mouet. Sed videamus iura, & rationes vtriusque opinionis, ut valeatis discernere, quæ sint maioris ponderis. Pro opinione Ifer. ipse principaliter pōderat [tex. in cap. 1. de alien. feu. pater.] ibi agnatis consentientibus, ad quos beneficium quandoque est reuersurum, quod versus Ifer. intelligit de proximioribus, & potest ille tex. ita intelligendo ultra Ifern. sic ponderari, paria sunt cedere agnatis, & concedere agnatis cōsentientibus [l. quoties. C. de fideicom.] sed dum requiritur consensus agnatorum

in alienatione feudi requiritur, ut sit proximior, ut ibi, ergo eodem modo non potest fieri cessio, nisi proximioribus agnatis: ponderat insuper [Ifern. text. in cap. 1. an. ille, qui interf. frat. dom. Yui] ubi feudo finito ex culpa, quæ non respicit dominum, proximior agnatus vocatur, ergo idem quando finitur per refutationem, quia feudum finiri per culpam, per mortem, & per refutationem, æquiparantur [cap. 1. qual. olim poter. feud. alien. cap. 1. §. rursus, quib. mod. feud. amit.] & ita confirmat Ifern. argumentum. Tertio facit [tex. in cap. 1. §. præterea quibus mod. feud. amit.] ubi requiritur consensus agnati proximioris, ut teneat inuestitura feudi in alium facta. Quarto facit tex. in d. §. porro] ubi proximus agnatus est ille cui competit prælatio, quando feudum est legitime veditum. Pro opinione Bal. satis vrget iste tex. hic enim verba diriguntur ad agnatum remotiorem, & tex. dicit, non licet vendere alio, nisi tibi, vel alio proximiori, ita quod non curatur, quod fiat proximiori, ponderando illam alternatiuam, vel in tex. positam. Secundo satis pro hac parte facit [tex. in cap. 1. §. & si clientulus, vers. fratri uero] ubi ad finem, ut alienatio, quæ fit inter agnatos, duret finito feudo, sufficit, quod fiat alteri ex agnatis, & non ponderatur gradus proximitatis, quia

dicit fratri, vel nepoti, ita quod uult denotare ipsam agnationem, non proximitatis gradum, unde magis gratia exempli de fratre, & nepote loquitur, quam gratia restringendi. Tertio, pro hac parte ponderari potest [tex. in cap. 1. in princ.] secundum unam lectionem, dum dicit, quod feudum paternum non potest alienari, nisi consentientibus agnatis, ad quos quandoque feudum est reuersurum, ita quod potest intelligi de omnibus, non de proximioribus. Quarto, fortissime stringit [tex. in §. Titius] ubi facta alienatione in agnatum remotiorem, agnatus proximior non reuocat, nisi post mortem; Ideo glos. 1. in hoc §. sentit, quod sufficit, quod sit de agnatis, dum allegat [tex. in l. pater in §. quindecim, de leg. 3.] ubi sufficit, quod fiat alienatio inter consortes, nec interest si fiat uni, uel alijs, & ideo etiam Iac. de domino Ardiz. in 2. par. quod supra dictum est, simpliciter dicit, quod agnatis potest alienari sine assensu. Quinto pro hac parte facit [tex. in cap. 1. §. hoc quoque, de succ. feud. iunct. tex. in cap. 1. de alien. feu. pater.] ita inducendo, prohibetur namque dominus confirmare feudum paternum in filiam sine consensu agnatorum, ut in [cap. 1. de alie. feud. pater.] & tex. ibi dicit, quod si feudatarius habes feudum antiquum ex pacto, & prouidentia fecit

fecit filiam inuestire, reuertetur feudum ad fratrem, eo mortuo sine masculino, ergo in uita tenebit filia, quod tenet Ifern. ibi.

27 Sexto idem dicitur in refutatione feudi paterni, quæ fit domino sine consensu agnatorum, ut teneat dominus in uita agnati refutantis, secundum [glos. in d. c. 1. de alien. feud. pater. Ifern. ibi vers. res ita in fi. tenet quod glo.] ergo idem quando fit alienatio inter agnatos, quæ vim refutationis habet in manibus domini, & occultatur vnus actus, ut supra dixi. Septimo pro hac parte contra opinionem Ifern. arguo ineuincibiliter, validitas, vel inualiditas

28 alienationis feudi paterni ex pacto, & prouidentia quando fit in agnatum remotiorem non pendet in aliquo à voluntate domini, sed à simplici, & nuda voluntate, ac consensu agnati proximioris, quod siue assentiat alienationi, siue ratam habuerit post expressè, siue tacitè per lapsum anni à tempore scientiæ, alienationem validat [d. cap. Titius, iunct. glos. in verb. consentit. cap. 1. de alien. feud. pater.] ibi vel postea ratum habentibus, ubi glos.

29 & per illum tex. substinetur sine alio assensu domini alienatio, quæ fieret in agnatum remotiorem cum consensu proximioris secundum [Camerar. in repet. cap. Imperialem, fol. 25. col. 3. liter. O.] & hoc est, quod uoluit Ifern. in

cap. 1. de natur. success. feud. in 2. colum. post medium, in vers. sed si fundum, de natu. success.] dum admittit refutationem, quæ fit per auum nepoti cum consensu filij, uoluit [Bald. in cap. 1. col. 4. vers. sequitur ergo, de alien. feud. quem sequitur Loffred. in cap. Imperialem, de prohib. feu. alie. per Feder. & Aluarot. cap. 1. col. 2. in fine. de alien. feud. patern.]

30 quod notate pro validitate donationis, quæ fit secundogenito cum consensu primi, sine Regio assensu, pendet ergo à voluntate proximioris, sed si dices (tu subsiste parumper) non ne in alienatione feudi consideratur interesse domini ratione voluntatis? ut docet [Ifern. in cap. Imperiale col. 1. in fin. & col. 2. & 3. in prin. de prohib. feud. alien. per Feder. & in cap. 1. §. præterea de cap. Conrad. per rex. in l. fin. ff. de usu, & habit.] Vnde cum dominus personas vocauerit, ad quas sua voluntate in infinitum feuda peruenire debent suo ordine, hunc ordinem præposterare est offendere voluntatem domini, maximè quia alienatio est generaliter prohibita, & si permittitur inter agnatos debet intelligi, potius intelligit, scilicet in proximior, qui ad feudi successionem vocatur [d. cap. 1. an ille qui interf. fratr. dom. sui.] contemnitur ergo hoc casu dominus, & proinde amittitur [cap. 1. §. denique, quæ

que sit prima causa benef. amit.] Respondeo affirmare pro constanti, quod non sit permessa alienatio in ulteriores agnatos, & hunc actum esse inclusum in prohibitione alienationis, est cedere id, de quo principaliter disputatur, sed ponamus quod hoc ita procedat, & feudum amittatur, ad quem reuertitur ad dominum, vel ad agnatum proximior, dices tu simul cum Isern. Ita ipse in [d. §. Titius, & in d. §. & si libellum in prin.] ad agnatum proximior, hoc manifestè fundat, quod interesse voluntatis domini non est in consideratione, quando fit alienatio in agnatum remotior, quia si ad proximior reuertitur, & ille ratum habet, post, tacitè vel expressè, ut dixi, alienatio validatur, bene procedit interesse voluntatis, quando fieret alienatio feudi paterni ex pacto, & providentia in extraneum, quia tunc concurrere debet consensus domini, & agnatorum [d. cap. 1. de alien. feu. patern.] tunc enim offenditur voluntas domini, quando ipsius voluntas exigitur, sed ut firma remaneat alienatio in ulteriores, non exigitur voluntas domini, sed sufficit consensus proximioris, ergo eius voluntas non offenditur, nec ipse ex hac alienatione contemnitur, nec ratione damni, quia non ad eum reuertitur, nec ratione voluntatis, quia eius

voluntas non requiritur, si non contemnitur, ergo non amittitur, quia ex cōtemptu oritur privatio feudi d. §. denique, si non amittitur, necessariò habebit agnatus ulterior, durante vita agnati alienantis, quo mortuo iure suo redibit ad proximior. Tenendo istam partem, non obstat iura, in quibus fundatur opinio Isern. & primo [tex. in cap. 1. de alien. feud. patern.] quia ille nō concludit perneceffe, imo facit pro opinione contraria, ponderando illud adverbium, quandoque, ex quo omnes agnati complectuntur, quia ad omnes agnatos in potētia potest reuerti feudum ex pacto, & providentia. Secundo non obstat [tex. in cap. 1. an ille, qui interfecit, in §. præterea, & in §. porro], quia in istis iuribus finitum erat feudum quo ad agnatum ultimum feudi possessorem finitum, dico, quia in c. 1. an ille, qui interf. erat finitum per culpam in §. præterea erat finitum per mortē, & ut inuestiretur alius agnatus non uocatus requirebatur cōsensu agnati proximioris, ad quem erat delata feudi successio in §. porro erat finitum, quia si feudatarius abdicauerat per legitimam alienationem, & sic in omnibus istis iuribus factus erat casus, in quo sequens agnatus uocabatur, sed in quæstione præmissa non agitur post factum casum, sed dum res est

est in fieri, sed ex alienatione, quæ fit in agnatum ulteriorem, oriatur feudi caducitas, in quo non est uidendum, nisi an includatur hic casus, uel excludatur à lege
 34 permissiua alienationis inter agnatos, in quo tria habemus iura loquentia de ista alienatione [tex. in cap. 1. de alien. feud. pat.] ubi simpliciter dicitur inter agnatos, permittitur textus iste, ubi dicit tibi, uel alij proximiori, & sic omnes includit, & [tex. in §. fratri uero, de alien. feud.] ubi dicitur fratri, uel nepoti. Hæc iura sine §. Titius probant inclusionem istius casus, & dum lex feudalís post factum casum uoluit, ut proximior ueniret ad feudum, fecit idem quod lex ciuilis iure subiecta restitutioni, ut [in l. peto. §. fratre, in l. cum ita. §. in fideicom. misso. ff. de leg. 2.] & dum uoluit consensus agnatorum, fecit idem quod lex ciuilis, ut [in l. quoties.

B C. de fideicom. B

Oppono hic, dicitur, quod reuocat agnatus in vita. Contra, immo post mortem, & non in vita, ut [in d. §. Titius si de feu. defunct. mil. sol. secundum Iser. ibi] ideo non reuocat in vita, sed post mortem, quia alienatio erat facta cum consensu domini, & sic intelligitur ille tex. secundum eum, dixi, ita quod alienatio erat licita, semper enim, quod alienatio est licita, non fit reuocatio ab agnato, nisi post mortem, ut in

[cap. 1. §. hoc quoque, de success. feud.] & ita soluitur oppositio ex mente Isern. sed tenendo intellectum, quem infra nouiter dabo in ultima parte text. non erit ex alio necesse subaudire assensum hominis ad illum tex. & sic oppositio, sine dubio, resoluitur.

35 Oppono ibi, rescissa inuestitura, quod nullum est rescindi non potest [l. nam quod sub conditione. ff. de iniust. rupt. & irrit. fact. testam.] Sed subinfeudatio in fraudem legis est nulla, quia prohibita à lege, ut [in §. callidis, per tex. in l. non dubium. C. de legib.] ergo, &c. soluit glos. 1. hic quod tex. iste in verbo rescissa, intelligitur de facto, ut notatur in [l. 1. C. de rescinden. vend.] & hanc solutionem sequitur Isern. & alij. Oppono ibi reddito pretio, quod agnatus reuocans feudum alienatum, non reddit pretium, ut in §. Titius, ubi admittitur ad reuocandum post mortem, pretio non restituto. Dux dantur solutiones. Prima, quod hic tex. loquitur in agnato, qui successerat in allodium agnato alienanti, & sic soluit glos. hic in verbo restituere, & alij eam sequuntur, Aluarot. soluit alio modo, quod in §. Titius reuocabat agnatus, ideo sine pretio hic reuocabat, filius qui reuocat in vita, pretio restituto, intelligendo [tex. in d. §. Titius in 2. dicto, secundum Isern. & Aluarott.] ibi

ibi, vt loquatur in filio, qui admittitur ad reuocandum in vita
 36 pretio restituto. Si attendimus primam solutionem maxima est subauditio ad tex. nostrum, quod agnatus reuocans fuerit hæres in allodio agnati alienantis. Si attē-
 37 dimus secundam, illa continet in se manifestam ignorantiam, quia apertissimè patet, quod hic text. non loquitur in filio, sed in agnato reuocante: ibi, reddito pretio à te, vel ab alio proximio-
 re, potest namque esse quis proximior patri quam filius. Ibi reddito pretio, ergo facta infeudatione pretio ac cepto, infeudato pretium restituendum est, rescissa inuestitura. Oppono, quod im-
 mo infeudatus in fraudem, mediante pretio, pretium non recuperat [cap. 1. de prohib. feud.
 38 alien. per Lothar.] vbi quando aliquid machinatur in fraudem illius legis, amittitur tam feudū, quam pretium, & propterea in [cap. Imperialem. §. callidis, de prohib. feud. alienat. per Feder.] dicitur, quod si fuerit facta inuestitura pretio ac cepto in fraudem illius legis, punitur emptor, & venditor, & feudum amittitur, quod non potest esse nisi alter respectu feudi, alter respectu pretij, quia aliàs si feudum tantum amitteretur, & emptor recuperaret pretium, ipse non puniretur; sed tantum venditor, & sic è conuerso, si penes

vēditorem remaneret pretium, ipse non puniretur, sed tantum emptor, vt aliàs regulariter est in emptore feudi malæ fidei, vt pretium non recuperet, nec uenditor retineat, sed fisco applicetur, qui est successor malè acquisito-
 39 rum [l. Lucius. ff. de iure fisci] immo nec datur repetitio pretij emptori malæ fidei, etiam si cauerit sibi de euictione [glos. est ordinaria In omnibus istis in c. Imperialem, in verbo exempto. tenet ibi Bald. colum. vlt. Aluarot. ibi col. 3. vers. quæro subsequenter. Ioan. Rayn. vers. habito, ibi, quæro quid si cautū, Card. Alex. col. 2. vers. nota quod solū, Andr. de Iser. in cap. 1. vbi Card. Alex. de inuest. de re alien. fact. Ioan. Fab. in l. si fundi. C. de euic. glos. 1.] hic sentiens istam primam oppositionem, intelligit tex. vt loquatur in contrahente bonæ fidei, & ita [Isern. & Aluarot. & proinde cessat oppositio de §. callidis] quæ intelligitur in contrahente malæ fidei: dictum in se, dum distinguitur inter emptorem bonæ fidei, & malæ fidei
 40 verum est, sed solutio nō potest esse vera, quia tex. dicit, est res data in feudum, in fraudem consuetudinis, soluto pretio per infeudatum, ergo infeudatus in casu istius tex. participauit de fraude, soluendo pretium, quod non conueniebat contractui infeudationis, sed contractui venditionis,

nis, de cuius substantia pretium est [l. 2. ff. loca.] & sic non potest dici, quod in casu istius §. infeudatus erat bonæ fidei, nisi velimus subaudire diuinando, quod infeudatus fuerat ignorans fraudis, puta quod dixit infeudatus, quod habebat ad hoc assensum à domino, vel quia asseruerat, quod fuerat sub hac lege feudum sibi concessū. Pro solutione est sciendum, quòd antiquitus, attentæ, praua, & irrationabili consuetudine Mediolanensium, licebat totum feudum, sine assensu domini, alienare [cap. 1. vers. Mediolanenses, de alien. feud. est tex. in cap. 1. quid iur. sit si vas. post alie. feud. recuper.] vbi fit mentio, quòd in quibusdam curijs licebat in totum feudum alienare, de bona autem consuetudine licebat alienare vsque ad medietatem sine assensu, necessitate, suadente [cap. 1. qual. olim pot. feud. alien.] sed siue fiebat alienatio in totū, vbi in totū permittebatur, siue in partē, vbi in partē permittebatur, agnati poterāt in casu præmissæ licitæ alienationis redimere feudum alienatum pro æquali pretio, & præferebantur domino, cui post agnatos hæc prælatio competebat, & hoc est, quod dicit [tex. in §. porro, qual. olim poter. feud. alien.] ibi siue de bona consuetudine, siue de praua quæramus, hodie post legem Lotharij, & Federici subla-

tus est effectus prælationis, non quod sit abrogata lex permittēs prælationem, quia etiam hodie, si in aliquo loco adesset consuetudo specialis, quod liceret vendere feudum sine assensu haberet locum prælatio [Iser. in cap. 1. vers. & olim, de success. feud. Iacob. de Beluis. Bald. Aluarot. & Præpos. in d. §. porro.]

Sed quia non est necessaria, prælatio, nec domino, nec agnatis, quia per legem Lotharij, & Federici est prohibita omnis alienatio, & feudū amittitur, & reddit ad dominum, secundum vnā opinionem, vel agnatos secundū aliam opinionem, & sic neuter indiget prælatione pro habendo feudum. Item secundum antiquam consuetudinē licebat etiā sine assensu in feudum sine fraude dare, vt in [§. si vero, qualiter olim poter. feud. alien.] his præmissis propius ad solutionē accedendo, sciatis, quod feudatarij ad excludendos agnatos, videntes, quod licebat infeudare, & quod in infeudatione non habebat locum prælatio, quæ tantum competebat in venditione, quando licitè vendebatur medietas, vel totum, secundum diuersas consuetudines, simulabāt infeudationem pro venditione. Quid tunc secundum antiquam consuetudinem erat prouisum, recitat, iste tex. dicit enim, quod feudum potest cuilibet infeudari

tam

tam inspecto iure antiquo ante leg. Lotharij, nisi fuisset tunc facta in fraudem consuetudinis, quia tunc rescissa inuestitura poterant agnati redimere, sicut si non esset facta infeudatio, sed venditio, & illa verba, tunc enim rescissa inuestitura, continent recitationem antiquæ consuetudinis, quod satis indicat verba tex. ibi, videlicet secundum antiquam consuetudinem, & postea subdit tex. quod etiā de iure nouo post leg. Lothar. & Feder. licet infeudare, dummodo non in fraudem illarum legum, & illa verba, tunc enim rescissa inuestitura, non referuntur, quando fieret infeudatio in fraudem leg. Lothar. & Feder. & sic est facienda parenthesis in tex. includendo hæc verba, vel leg. nouæ bonæ memoriæ Lothar. vel Federici Imperatoris, & ita intelligendo cessat oppositio de [cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. & de §. callidis.

C Ibi rem tibi restituere, & sic ad agnatos feudum spectat, quando fit feudum inuestitura pretio accepto in fraudem venditionis; contra de §. callidis, vbi in hoc casu ad dñum feudum reuertitur. Sol. si tenemus, q̄ dum in tex. fit mentio de pretio restituendo, recitatur ius antiquum quādo licebat alienare, aut in totum, aut vsque ad medietatem, & tunc dabatur prælato agnatis pro eodem pretio, etiam si pro venditione simu-

labatur subinfeudatio, quæ licet erat permessa, tamen nō permittebatur etiam secundum antiquam consuetudinem in fraudem agnatorum, & domini, excludendo ipsos à prælatione, oppositio cessat penitus, quia ille tex. loquitur inspecto iure nouo, secundum quod prohibita est alienatio, quæ olim mittebatur, & licet remāserit permessa subinfeudatio, tamen ille tex. prouidet de nouo, quod si fiat subinfeudatio, pretio accepto in fraudem illius legis, feudum amitteretur, perinde ac si alio modo alienaretur, & satis indicat ille tex. quod ante illam legem simulabantur infeudationes pro venditionibus, & quia in hoc non erat expressè statuta pena amissionis feudi, voluit de nouo imponere. Potest etiam alio modo solui oppositio, posito, quod non recitaretur ius antiquum, quia in tex. in §. callidis loquitur in feudo nouo, vel in feudo antiquo, quando feudatarius non habet agnatos, & ita intelligit [Ifern. ibi, & in cap. 1. §. fin. in fin. quæ sit prima caus. benef. amit.] at hic loquitur tex. in feudo antiquo. in quo sunt agnati, & hic obiter notate quomodo antiquitas non substinebat simulationes, secundum sapientiam huius mundi, quæ consistit in hoc, scilicet cor machinationibus tegere, quæ vera sunt, falsa ostendere, & quæ falsa sunt, vera demon-

demonstrare, hæc sub titulo prudentiæ vsu adiuuenta scimus, hæc habueris pretio discitur: hæc qui sciunt, cæteros despiciendo, superbiunt: hanc qui nesciunt, subiecti, & timidi in alijs mirantur: hæc sibi obsequentibus percipit. culmina honorum quærere, & parva temporalis gloriæ vanitate gaudere contra iustorum sapientiam, quæ est nil per ostentationem fingere, sensum verbis aperire, vera vt sunt diligere, & falsa deuitare. Hæc [B. Gregor. lib. 10. moralium c. 16. Expeditus de opp. noto Ibī, per feudū tamen cuilibet dari potest. Hæc conclusio, quod feudatarius potest sine assensu domini in feudū dare, & sic subinfeudare, quæ communis est, vt supra, & in hoc text. probatur, Ampliatur primo procedere etiam in secundo, tertio, 47 quarto, & alijs feudatarijs in infinitum, nedum in primo; licet in aliquibus curijs non licebat ultra tertium feudatarium [cap. 1. §. similiter de leg. Conrad.] & procedit ista ampliatio si teneamus opinionem [Ardiz. in summa, sub rubr. de inuest. Marchio: quod liceat hodie in infinitum subinfeudare: quam opinionem sequitur [Aluarot. & Præpos. in d. §. similiter] reiecta opinione Isern. qui tenet, quod versic. sequens corrigit illud de infinitate; de cuius conclusionis veritate nunc non tracto. Ampliatur

secundo, vt procedat nedum in feudatario maiore, sed etiam minore, & minimo feudatario [cap. 1. de natur. feud. Ampliatur tertio procedere etiam in feudo ecclesiastico, ita [Iacob. de Behuif. in cap. 1. 2. colum. de his, qui feud. poss. Aluarot. in cap. 1. §. præterea, 2. colum. in fin. de cap. Conrad. Felyn. in cap. quæ in ecclesiarum num. 95. de constit. vbi Dec. colum. fin. num. 31. Curt. in 4. par. tract. feud. §. aggredior primam. 2. colum. Zaf. in tract. feud. par. 9. num. 18. Iacobin. in sua inuest. in verb. & cum pacto: de nō alienando num. 3. verb. feudum dant, vers. in feudat] nec Bald. in d. §. præterea, qui allegatur voluisse cōtrarium, hoc dicit, quin immo potius tenet præmissā opinionem, si bene aduertatur. Ampliatur quarto, etiā in Regno in 48 tribus casibus; primus quoad excadentialia solita in const. const. diuæ memoriæ, nisi illas incorporauerit in demanio feudi [Luc. de Pen. in l. quicunque, de fund. limit. Capyc. in cap. Imperialem, §. callidis, de prohib. feud. alien. per Feder.] Secundus, si fiat concessio rei de demanio parum utilis, vt plantetur, & certa portio fructuum reddatur, secus si modica, quia posset præsumi fraus [Isern. in cap. 1. in additio. vltima, in fin. an ille qui interfec. frat. dom. sui, & in cap. 1. §. præterea num. 8. in 1. additio. in princ.

C c de

de cap. Conrad. Afflict. in constit. constit. diuæ memoriæ num. 66. in decis. 129. n. 14. Tertius, quando dantur in feudum augmenta [Iser. in c. 1. de contro. inuest. Capyc. in sua inuest. in verb. feudorū augmenta : Ampliatur quinto, ut procedat etiam in Hispania, in comitatu Barchinonē quoad simplices feudatarios, idest nō habētes castrū, secūdū [Iac. Calicium, & Iac. de Marquilles super usatico Barchinonē incip. Castlani.]

Limitatur primo, si non fieret sincerē, & sine fraude [cap. 1. uers. si autem, qual. olim poter. feud. aliena.] si enim in fraudem leg. Lothar. aut Feder. infeudatio fieret, non liceret infeudare, ut hic in. tex. immō etiam de iure antiquo permittebatur infeudatio cū hac limitatione, ut non fieret in fraudem consuetudinis, quæ concedebat agnatis prælationem pro æquali pretio, quando uendebatur feudum in casu licito, uel in totum, ubi erat, secundum malā consuetudinem, permissum totū feudum alienari sine assensu domini, uel medietas, ubi erat, secundum bonam cōsuetudinem, permissum usq; ad medietatē alienare sine assensu, ut probatur hic in [tex. & in d. c. 1. qual. pot. ol. feu. alie. in princ. in §. porro.]

Limitatur secundo, si infeudatio fieret æquē idoneo ad seruiendum, quia inæquali ad seruitium exhibēdū infeudatio fieri nō pōt

[c. 1. §. similiter de leg. Conrad.]

Limitatur terriō, si fieret non sub eadem lege, sub qua feudatarius habet, puta habet pro hæredibus masculis, & ipse infeudaret pro masculis, & fœminis [c. 1. §. profecto de leg. Conrad.]

Limitatur quarto, ut non procedat, quādo in inuestitura adest pactum de non alienando, quia tunc requiritur assensus in subinfeudatione, ut pactum aliquid operetur [Bald. in d. §. præterea, ubi Aluarot. colum. fin. Curt. in d. §. aggredior primam, uers. quarta declaratio, Dec. in d. cap. quæ in ecclesiarum, col. fin. qui defendit opinionem Bald. ab impugnatione Felin. ibi nu. 96. Zafi. in tract. feud. par. 9. nu. 19. Iacobin. in sua inuest. in d. ver. & cum pacto, nu. 2. Afflict. in d. §. præterea. 2. col. nu. 5. Camerar. in repet. cap. Imperialem fol. 7. lit. E. de prohib. feud. alien. per Feder.]

Limitatur quinto, non procedere in feudo existēte intra fines territorij, in quo dominus habet iurisdictionem. Exemplum in domino alicuius castri cū vassallis, & iurisdictione infra fines castri, si aliquis possideret feudū in illo territorio, non posset dare in feudum, etiam de iure cōmuni feudorum; quia interest domini castri non habere aliquē in territorio suæ iurisdictionis cōtra suam voluntatem, probat [tex. in ratione sui in cap. 1. §. fin. in fin. quib.

quib. mod. feud. amitt.]

Ita, inducendo, erat tunc permissa alienatio feudi per contractum libelli usque ad medietatem [cap. 1. de alienat. feud. hoc limitatur in d. §. fin.] non procedere, quando feudatarius possidebat feudum in loco, in quo dominus habebat districtum, idest iurisdictionem, secundum gloss. ibi, remanet namque ratio illius legis, licet abrogatę, notat [gloss. in l. 1. de coniungend. cum emancipa. liber.] & ita ut non liceat feudatario infeudare, quando feudum est in territorio, in quo dominus habet iurisdictionem sine assensu illius domini, tenet per rationem illius textus [Aluarot. ibi fin. colum. uers. quero ab extra, ubi Præposit. Curt. in tract. feudotum 4. part. §. aggredior primā, Capyc. in sua inuest. in verbo feudum dant, uers. infeodat, & in cap. feudorum genera, uers. extra curiam] ex quo notate, quod etiam circumscripta constitutione constit. diuę memorię, quę prohibuit feudatarium posse infeudare, de iure cōmuni feudorum, fundatur, quod feudatarius non possit infeudare, si possidet feudum in Regno propter districtum, idest iurisdictionem, quam habet Rex in territorio totius Regni.

Limitatur sextò, non procedere in feudo de camera, vel de cauena, seu canapa, seu in feudo

existente in curia domini, ut puta, quando est infra fines feudi dominantis, puta dominus habebat dominium omnium possessionū, quę erant in quadam parochia, concessit vnam ex illis possessionibus in feudum, dicitur in casibus præmissis feudum existere in curte, seu in curia domini, ut declarat in [d. §. fin. gloss. Iacob. de Beluis. Bald. Ifern. Præpos. & Afflict.] & propterea non potest in feudum dari sine assensu, quia interest domini non habere aliquem ipso inuito, vel ignorante in curte, vel in curia sua, sicut de iure antiquo requirebatur assensus in datione ad libellū, quę erat permessa vsque ad medietatem [d. §. fin. vbi Aluarot. col. fin. & Præpos. Curt. & Capyc. vbi sup.]

Limitatur septimò non procedere in decimis, quas laicus tenebat in feudum ante Concilium Lateranense, non enim possunt infeudari, ita [Ias. in c. 1. uers. fin. de his, qui feud. dar. Fely. in cap. quę in ecclesiarum, num. 100. de const. vbi Dec. colum. fin. Curt. in d. 4. par. §. aggredior primam, in octaua limit. Capyc. in sua inuest. in verb. feudum dant, uers. infeodat.]

Limitatur octauò, non procedere in Comitatu Barchinonę quoad feudatarios habentes castra: nā isti non possunt, sine consensu domini, infeudare, ita constat in d. vsatic. Barchinonę itcip.

Castlani, vbi Iacob. Calicius in 1. oppos.] dicit, quòd est correctũ ius commune feudorum in hoc, & sequitur Iacob. de Marquilles ibi, qui postea declarat, quod Castlanus, de quo loquitur tex. ibi, accipitur pro feudatario, vel vassallo.

§ 1 Iuxta præmissa quæro, si fiat infeudatio, an resolutio iure infeudatis, resoluatur infeudatio, & sic ius infeudati. In hoc articulo habemus plura iura. Primo [tex. in c. 1. §. si vero, qual. pot. olim feud. alien.] vbi facta infeudatione, vel venditione medietatis feudi sine assensu domini, quod olim licebat, si feudum ad dominũ redibat, vel per mortẽ feudatarij sine hærede, vel per refutationẽ feudi factam in manibus domini, vel ex alia ratione, fortè propter culpam infeudatio resolvebatur, nisi infeudatus voluisset à primo domino feudũ recognoscere, & ei seruitiũ exhibere. Secundo [tex. in §. & si clientulus, de alien. feu.] vbi feudatario disponente per libellum de medietate feudi sine assensu domini, quod tũc licebat, eo defuncto sine hærede, ille contractus resolvebatur, & res ad dominum reuertebatur: sed si cum assensu disposuerit de toto feudo, vel de eius parte, secus. Tertio [tex. in §. rursus, quib. mod. feud. amitt.] vbi si feudatarius per cõtractum libelli minus medietate feudi alienauerit, eo defuncto si-

ne hærede, vel post, refutatione feudi domino facta, contractus ille resoluatur [Speculat. in tit. de feud. q. 3. §. 8.] dicit, quod facta infeudatione, quod licet, infeudatus habebit durante vita feudatarij, & filiorum tantum, hoc sequitur simpliciter [Felyn. in cap. quæ in ecclesiariũ, col. 24. de constit. vbi etiam Dec. col. fin. nu. 31. Iaco. de Belu. in d. §. rursus] magistraliter dicit, quod resolutio iure infeudatis siue morte, siue refutatione, siue culpa, resolvitur ius infeudati in beneficium domini, limitat in duobus casibus, primo, si vellet infeudatus seruire primo dño, & ab eo feudũ recognoscere; Secundo, si fuerit facta infeudatio proximo successuro [Iac. de Ardizo. in 1. par. §. car. §. item sciendũ est] tenet idem, omissa solum limitatione, quando esset facta infeudatio proximo successuro, Ifern. hic in princ. dicit, quod infeudatio durabit tantum in vita infeudantis, post agnatus reuocabit iure suo, quod tenet [Alex. in cons. 15. lib. 5. n. 5. Aluar. in c. 1. §. præterea, de cap. Conrad. Iacobin. in sua inuest. in verb. val. & quod ipsi vassalli, nu. 4. Bal. in cons. 16. §. 2 incip. facti euidentia in fi. 1. vol. & in cons. 265 incip. super eo, qd excipitur] distinguit inter agnatos, & dñm, vt si resolutio iure dantis feudũ vadit ad agnatos, resoluatur infeudatio in beneficiũ agnatorũ, qui nõ tenetur infeudationi

tionem stare, etiam si velit infeudatus ab ipsis feudum recognoscere; si verò vadit ad dominum, licet resoluatur, tamen tenetur stare dominus in casu præmisso, quod in effectu tenet [Curt. in tract. feud. 4. par. §. aggredior] & quod tenetur stare, tenet [Bal. in cap. cæterum, colum. fin. de iudic.] Glos. . . distinguit, aut sumus in feudo nouo, vel hæreditario, & nocet infeudatio successoribus; aut in feudo antiquo ex pacto, & prouidentia, & non nocet, etiam si cum assensu domini sit facta, & hoc dum agitur respectu agnatorum; sin autem respectu domini, dicit, quod resoluitur resolutio iure infeudatis, nisi velit infeudatus à domino feudum recognoscere: hoc tamē declarat, & limitat nisi feudum resolveretur propter ingratitudinem, seu felloniam feudatarii, quia tunc integrum feudum deuoluitur resoluta subinfeudatione: & quia hæc limitatio videtur contra [tex. in dict. §. si vero, per quem Curt. in 4. par.] tenet, quod indistincte quomodocunq; deuoluatur procedit ille tex. Ipse dicit, quod ille tex. non loquatur in culpa contra dominum, sed alia culpa, puta ob non petitam inuestituram, uel delicto commissio in alium, quia est specialiter prouisum in culpa contra dominum in [§. denique, quæ sit prima causa benef. amitten.] ut

domino deuoluatur, ut habeat hanc suæ iniuriæ ultionem, & sic generalis sermo de culpa in d. §. si vero nō debet extendi ad speciale prouisionē d. §. denique, .s. in culpa qualificata, & cadente in felloniam, per notata in [l. doli clausula, ff. de verb. oblig.] Secundo probat hoc, quia tex. in §. denique, excludit etiam agnatos secundum eum: & si dominus vincit agnatos, ergo tanto magis subinfeudatos; per regulam, vinco te, si vinco vincentem te, de qua in [l. de accessionibus, ubi glos. Barto. ff. de diuers. & tempo. præscriptio. Camerar. in repetit. cap. Imperialem fol. 7. liter. F.] distinguit inter infeudationem totius feudi, vel partis integralis existentis in demanio, & infeudationem excadentialium, ut in primo casu resoluatur infeudatio resoluta iure infeudati; verū teneatur dominus stare infeudationi, si infeudatus velit feudum, ab eo recognoscere, & ei seruire, seruata forma [d. §. si vero] in secundo non resoluatur, quia facit ut administrator, exequendo actū sibi iniunctum, infeudet excadentialia. Camerarius loquitur in infeudatione excadentialium in

53 Regno. Tu aduerte, quod in libro feudorum habemus text. in indiuiduo distinguentem inter infeudationem rerum particularium, & totius feudi, ut [in §. si quis de manso, iuncto §. rursus]

de controu. inuest. ibi dicitur, qd si infeudatur mansum, idest aliquod spatium terræ existens in aliqua curte, idest curia, quæ curtis remanebat penes infeudantē, qui tenebat illam ab alio; & inuestitura erat facta cum omni incremento, si inuestiens, qui tenebat curiam, siue curtis, infeudauit mansum, decessit sine liberis, & curia illa deuoluta est ad dominum, aut ad alios, idest agnatos, ita demum incrementū spectat ad dominum, cui est deuoluta curia, si est factus casus incrementi post mortem illius inuestitoris: quia si fuerit factus casus ante in vita, spectat ad inuestitum, & non ad dominum, cui curia, seu curtis est deuoluta: & sic infeudatio cōditionalis respectu incrementi, quod spectabat ad dominum curtis, purificata in vita infeudantis, firma manet, nec resoluitur in beneficiū domini, aut agnatorum per mortem infeudantis sine liberis; multo magis infeudatio mansi, quæ fuit ab initio pura. Hæc Camerarij distinctio potius verbalis est, quam substantialis; quia non interest an resoluator, vel non, infeudatio, si, etiam quòd resoluator, tenetur dominus stare infeudationi.

Et ex istis videtis quomodo in hoc articulo, an resolutio iure infeudantis resoluator ius infeudati, Doctores sūt varij, ideo cō-

plectendo dicta omnium, distinguatur: aut tractatur de resolutione in beneficium domini directi, aut in beneficium aliorum, successorū in feudo mortuo feudatario. In primo casu distinguitur, aut finitur feudū per mortē; & resoluitur sine dubio; verum tenetur dominus stare infeudationi, si infeudatus velit ab eo feudum recognoscere, idem vt resoluator modo præmisso, quando per refutationem spontē factā à feudatario in manibus domini, quod est mirabile, & secundum Bald. in d. §. rursus, uidetur contra omnem rationem, vt feudatarius possit refutare in præiudicium iuris alteri quæsit; respondet tamen, quòd ista facultas inerat à principio ex natura feudi, & quòd hoc scire debuit, qui à feudatario inuestituram accepit ex regula legis qui cum alio. ff. de reg. iur. non potuit namque feudatarius infeudando in præiudicium domini difficilem reddere refutationem, quæ inerat ex natura feudi [argum. tex. in cap. 1. de nou. form. fidelit.] quod sequitur Aluarot. ibi: Aut feudum finitur ex culpa, & distinguitur inter culpam, seu felloniam, quæ respicit dominū, vt hoc casu non teneatur dominus stare infeudationi, secundum glos. ibidem, aut ex alia culpa; & teneatur stare. In secundo casu, quando tractatur de resolutione in beneficium

cium agnatorū distinguitur, aut in feudo hæreditario, vel ex pacto, & prouidentia nouo, & non resoluitur; aut in feudo ex pacto, & prouidentia antiquo, aut in beneficium filiorum, & non resoluitur: aut in beneficium agnatorum, & resoluitur, siue sit facta cum assensu, siue sine, nec tenebuntur agnati stare infeudationi, prout dominus. Et hæc sunt dicta Doctorum. Quid dicemus nos ex officina nostra? in principio aduertatis, dum distinguitur in beneficium successorum in feudo antiquo ex pacto, & prouidentia inter filios, & agnatos, quòd illud ideo est, quia filius non potest repudiare hereditatem, & retinere feudum, licet ex pacto, & prouidentia, cap. 1. an agnatus. Vnde cum teneatur esse hæres patris, qui fecit infeudationem; non potest illā reuocare, ex [regula l. cum à matre. C. de rei vëdic.] & ideo si filius faceret inuentarium, & in hæreditate non esset aliud, quàm feudum ex pacto, & prouidentia, quia habebit illud præcipuum Ifern. in d. cap. 1. an agnatus, reuocabit infeudationem, nec tenebitur stare ad similitudinem aliorum agnatorum, & sic intelligatis Specu. & alios; Dum distinguitur inter felloniam, quæ respicit dominum, vt tunc non teneatur dominus stare infeudationi, etiam si velit infeudatus ab eo feudum reco-

gnoscere, quod hæc est magna restrictio ad tex. in dict. §. si vero, qui generaliter in omni culpa loquitur, vnde generaliter debet intelligi ex regula l. de pretio. ff. de publi. in rem actio. & tenendo opinionem Ifern. & æquiorē circa intellectum tex. in §. denique, quòd fellonia etiam respiciens dominum in feudo antiquo ex pacto, & prouidentia non noceat agnatis, vt latè articulum disputando concludit Ifern. qui dicit hanc opinionem tanquam æquiorē præferendam in [cap. 1. si vassall. feud. priuet.] ipse non bene dicit, de hoc tamen quæ opinio sit verior, an Ifer. an aliorum videbimus in [d. c. 1. si vassall. feud. priuet.] qui est articulus separatus, & prolixior. Vltimo in hoc articulo, dum dicitur, quòd finito feudo per refutationem, & resignationem feudi factam in manibus domini, resoluatur infeudatio, non obstante, quod resolutio iuris infeudati fiat sua sponte, & sic ex causa voluntaria, quia hæc facultas inerat à principio ex natura feudi. Est aduertendum, quod hæc consideratio bene cadit in feudo simpliciter cōcesso, & pro quo non præstatur certam, & determinatum seruitium, quia tūc, velit nolit dominus, potest feudatarius feudum in manibus suis refutare; secus vero in feudo concesso sub certo, & determinato seruitio, quod non

non potest refutari, nolente domino, secundum glos. communiter approbatam in cap. 1. §. fin. de capi. qui cur. vend.] & propterea in illo non inest hæc refutatio ex natura particulari illius feudi, ut sic fiat refutatio, & dominus qui non cogitur refutatio-

57 nem acceptare, consentiat, non resoluatur infeudatio postquam est voluntaria tam ex parte feudatarij, quam ex parte domini, & ita est restringenda dispositio [tex. in d. §. si vero, & in d. §. rursus] quæ iura loquuntur, quando refutatio est voluntaria ex parte feudatarij, sed necessaria ex parte domini, & si quis vestrum diceret, nonne quando res obligata restituitur domino remedio actionis redhibitoria, consideratur necessitas ex parte prioris domini, licet restitutio sit voluntaria ex parte emptoris, & nihilominus pignus non resoluitur [l. si debitor ff. quibus mod. pign. vel hypothec. soluit.] ut sic non debeat esse in consideratione necessitas ex parte vnius, respondet, quod quando venditor tenetur rem venditam reaccipere, si est obligata per emptorem, cessat actio, si emptor rem à nexu pignoris non liberat [l. bouem. §. pignus. ff. de ædil. ædict.] unde si spontè rem obligatam venditor

58 recipit, redhibitio est ex parte vtriusque voluntaria: Et ex hoc infero, quod in Regno si feudum

est concessum secundum consuetudinem Regni, quo casu seruitium est certum, & feudum non potest refutari, domino nolente, si refutatio fieret, & Rex acceptaret, non resolveretur infeudatio, quia refutatio esset ex parte vtriusque voluntaria, & refutatio non inest à principio ex natura

59 feudi in Regno: unde & hoc aliud emergit, ut facta refutatione hodie in Regno, Rex qui alias non tenetur soluere debita sine assensu, quia cepit ex lege feudi, teneatur quando est uoluntariè, quia est uoluntariè ex parte v-

60 triusque, sicut teneretur quilibet donatarius feudi in effectu, rescissa donatione tanquam facta in fraudem creditorum: quia titulus ille de reuocandis his, quæ sunt facta in fraudem creditorum, habet etiam locum in feudalibus, [Afflict. in cap. 1. §. quid ergo, nu. 7. de inuest. de re alien. fact.] D.

61 Quæro an hodie sit permessa sine assensu venditio feudi inter agnatos, vel tantum sit licita simplex refutatio. Respondeo, quod licet sine assensu vendere feudum inter agnatos: tex. est hic, qui loquitur in venditione, & ita hic dicit [Iacob. de Beluis. in principio, quod potest feudatarius vendere feudum agnato, tenet idem in cap. 1. §. & si clientulus, de alienatio. feud. Ioan. de Fasò. de Pisis in summ. feudal. & Odoffred. in summ. super rubr. qui per vassall. iur.

iur. feudi, Ifern. hic, & in d. §. si clientulus, in vers. fratri verò] qui dicit, quòd ex quocunque modo alienatio valet, quia non est alienatio [l. pater. §. quindecim, ff. de leg. 3. Bald. in cap. sanè, col. 2. de renunc. quem sequitur Ias. in cons. 64. 3. vol. vers. fin.]

62 Et licet Camerar. in cap. Imperialem fol. 31. lit. F. de prohib. feud. alien. per Feder.] ausus fuerit tenere contrarium, quòd hodie sit tàm permissa sine assensu simplex refutatio feudi inter agnatos, tamen attēdite quomodo apertè non benè loquitur: & videamus primo vbi Camerar. innititur. Præsupponit namque principaliter pro sua opinione fundanda, quòd inter contractus permixtos ante legem Lothar. & Feder. erāt datio ad libellū, venditio, item refutatio inter agnatos, ponens refutationem pro cōtractu distincto ab alijs; & quod post superuenerunt leges Lothar. & Federici, in [cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. & in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder.] quæ simpliciter vetuerunt venditionem, & contractum libelli: ergo generaliter sunt intelligendæ non facta distinctione inter agnatos, & extraneos [l. de pretio, ff. de publica. in rem actio. vnde dicit correctū esse tex. istum, & tex. in §. & si libellum de alien. feu. pater.] Et ex istis alia considerat, quæ, si præ-

missa cadunt, omnia ruunt, vt videbitis.

63 Cōsiderate igitur primò, quòd dū Camerar. ponit refutationem inter agnatos vt contractum distinctum, hoc non est verū: quoniam in toto libro feudorū non inuenitur refutatio, vt contractus distinctus, permissa inter agnatos: immò, dum lex feudalis meminit de refutatione, intellexit de refutatione feudi in manibus domini, & de hac refutatione loquitur [tex. in c. 1. §. rursus, quib. mod. feud. amitt. in cap. 1. §. si verò, qual. olim poter. feud. alien. in cap. 1. de vassall. decrep. ætat. in cap. 1. de vassall. qui contra const. Lothar. in cap. 1. quid iuris sit si vass. post alienat. feud. recuper.]

In duobus tantum iuribus in toto libro feudorum fit mentio de refutatione, quæ fit inter agnatos in [d. §. & si libellum, & in c. 1. de eo qui fin. fec. agnat.] nec alibi, quam in istis sex iuribus reperietis verbum hoc, refutare, vel refutatio.

Si attendimus id, quòd dicitur in d. §. si libellum, ibi non ponitur refutatio pro cōtractu distincto; sed dum textus facit mentionem de contractu libelli permixto inter agnatos, dicit, quòd non est libellus, sed quasi refutatio: & reminiscamini hic, quod supra dixi, quod text. ille sequitur post [textum in cap. 1. de vassall. qui contra const. Lothar.] ubi dicitur,

rur, licere feudatario refutare
 feudum domino, ita ut tex. in §. &
 si libellum, utatur hoc verbo, re-
 futationis, cū dictione, quasi in-
 ter agnatos, pro substinenda da-
 tione ad libellum, & pro assignā-
 da ratione, quare ille contractus
 erat licitus, quia quodammodo
 feudum refutabatur domino, si
 attendimus [tex. in cap. 1. de eo,
 qui fin. fec. agnat.] ille ponit re-
 futationem ut contractum distin-
 ctum, & permissum inter agna-
 tos, sed verè loquitur in pacto de
 non petendo facto per vnum
 agnatum dominum alteri agna-
 to, qui feudum possidebat; & no-
 tate, quia ibi loquitur, quod fecit
 finem, & refutationem, quasi di-
 cat, fecit quietationem, & pactū
 de non petendo, & satis hoc in-
 dicant verba vltima tex. ibi non
 obstante pacto, & apertius [text.
 & in cap. 1. §. Titius cum Sempro-
 nio, si de feud. defunct. mil.] ubi
 ponitur idem casus, nulla fit mē-
 tio de refutatione, sed de pacto,
 maximè cum hic text. loquatur
 de venditione, & tex. in §. & si li-
 bellum loquatur simpliciter de
 alienatione, & datione ad libel-
 lum, & hæc duo iura induxerunt
 hoc, ut esset alienatio, uenditio
 particulariter, & datio ad libellū,
 permissa inter agnatos, & si in
 [cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. &
 in cap. Titius cum Sempronio]
 permittitur pactum de non pe-
 tendo inter agnatos, illud est, quia

includitur in alienatione, quæ est
 pmissa: & sic nescio unde Came-
 rar. haurire potuit hanc maximā,
 quod ante leges Lotharij, & Fe-
 derici erat refutatio, contractus
 distinctus, & tanquam distinctus.
 permissa inter agnatos.

65 Secundò, dum Camerar. præ-
 supponit, & satis quidem friuolo
 argumento, textum istū, & tex. in
 §. & si libellum, esse correctos
 per legem Lotharij, & Federici,
 nec hoc uerum est: & ultra quòd
 contrarium tenet [glos. in uerb.
 proximiori, & Iaco. de Beluis. hic,
 & Aluarot. colum. 3.] tex. iste fuit
 post legem Lotharij, & Federici,
 de qua tex. hic facit mentionem:
 ergo manifestè Camerarius allu-
 cinatur.

Dum postea Camerarius con-
 siderat interesse domini, ratione
 uoluntatis, hoc interesse cessat,
 tenendo, quòd lex feudalis assen-
 tiat uenditioni.

Præterea, in uenditione feudi
 ex pacto, & prouidentia, de qua
 loquitur hic tex. quando fit inter
 agnatos, cessat interesse domini
 etiam ratione uoluntatis: quia
 aut lex assentit, & uoluntas non
 offenditur; aut lex non assentit, &
 feudum non ad dominum, sed
 ad agnatos deuoluitur: & dum
 Camerar. uult Ifern. ponderare
 per partes in [§. præterea Ducatus,
 de prohib. feud. alien. per Feder.]
 66 ubi concludit, non licere refuta-
 re partem feudi iuris Francorū,
 quia

quia non esset simplicem refutationem facere, quod potest, Cur non ponderauit Iferniam hic, & in d. §. & si clientulus, ubi manifestè voluit uēditionem, & quamcunque alienationem licitam in agnatum proximè successurum? Cur item non ponderauit Iferniam in [cap. i. vers. post refutationem, de vass. qui contra const. Lothar.] ubi voluit, quod non solum potest fieri refutatio in manibus domini, sed etiam alienatio, ut sic, sicut licet alium contractum cū domino inire, quā refutationis, ita etiam agnato, postquam est quasi refutatio in manibus domini, cum occulteretur vnus actus, ut supra dixi. Cur item non ponderauit Iferniam d. §. & si libellum, qui voluit illum textum permittentem alienationem, & donationem ad libellum, non esse correctum in Regno: & iterū in constit. constitutionem diuæ memoriæ, ubi etiam tenet de hoc textu; & tamē strictius prohibetur alienatio feudi in Regno per illam constitutionem, quā de iure communi feudorum per legem Lotharij, & Federici, licet in pœna mitigauerit rigorem iuris communis.

67 Et vltimo contra Camer. ponderate Ifern. in d. §. & si libellum, nu. 8. ubi in specie dicit, quod refutatio, quæ fit agnato, necesse est, ut cadat in aliquem titulum, seu nomen, aut speciem contra-

ctus: Oportet namq; , quod feudatarius dicat, yēdo, vel dono tibi tale feudum, vel ius, quod mihi competit in illo, & si simpliciter diceretur, refuto, nō valeret, quia præsimitur simulatum, cum titulus non exprimitur; & ita contra Camerar. teneatis, quod licita est etiam venditio feudi inter agnatos sine assensu domini. E

68 Quærit Ifernia, si dominus directus feudi remisit culpam feudatario per eum commissam; ex qua feudum amiserat: an hic feudatarius tenebitur notam inuestituram petere, & fidelitatem facere, & refert, quod in summ. feu. incip. cum natura, in rubric. quid sit inuestitura, distinguitur: Aut dominus, commissa culpa, habuit possessionem feudi; & tunc, re translata possessione in vassallum (quā erit nouum feudum) habebit necesse petere inuestituram, & fidelitatem facere: Aut verè dominus nō habuit possessionē, sed semper possedit feudatarius; & tunc non tenebitur ad inuestituram petendam, & fidelitatem faciendā [argum. l. sed si manente. ff. de precar. l. ab emptione. ff. de pact. & eius, quod notatur in l. peculium. §. si ære. ff. de pecul. in l. quod dicitur. ff. de imp. in reb. dotal. fact.] & cum hac distinctione Ifern. residet. Si attendimus id, quod dicunt Doctores hic [Præpos. col. fin. refert, & sequitur Iser. sic etiam Afflict. col. 8. nu.

8.m. 19.] qui dicit, quòd summa per Isern. allegata, non reperitur in nostris partibns.

Vos autem vltcrius considerate; Et primò, quòd Summa, de qua Iser. meminit, est Odoffredi. Ipse namq; ita tenuit in summa feudorum, quid sit inuestitura.

Hæc autem quæstio mouetur per [Iac. de Ardiz. in 1. par. §. sed quæro nunquid? & concludit, quòd non est necessaria inuestitura in casu præmissio, etiã si fuerit culpa remissa post sententiã priuationis, si tamen non longo tempore post fuerit de eodem feudo à domino inuestitus: quia tunc non dicitur nouum, si domino feudatarius non restituerat feudum, licet postea adducat aliqua iura in cõtrarium. Sed Io. Blan. in summ. de sac. fidel. verf. fin. format eandem quæstionem, & refert distinctionem quorũdam dicentium; Aut feudatarius amisit feudum ipso iure, & teneatur inuestiturã petere, & fidelitatem facere; aut non amisit ipso iure, sed require-

batur sententia, & non teneatur: sed ipse dicit, omnibus reiectis, quòd debet iurare fidelitatem, quia suspectus habetur, qui prius iuramentum violauit, vel neglexit [cap. quotiens, cap. conuenientibus, 1. quæst. 7. c. significasti, extra de elect. c. cum in ecclesijs, de maior. & obed. Io. Rain. in c. Imperialē. §. insuper, de prohib. feu. alien. per Feder.] posthabita præmissa opinione Io. Blanc. quæ sibi vera non videtur, sequitur distinctionem Odoffredi: Aut dominus auocauit possessionem, aut non, secundum Isern. & hæc sunt dicta Doctorum in hoc articulo. Ego autem pro veritate puto esse tractandam veritatem alterius articuli, an feudũ, alias antiquum, remissa fellonia, dicatur nouum feudũ, vel remaneat antiquum; quia si nouum, tenebitur: si autem antiquum, nõ tenebitur. De cuius articuli veritate videatis in [cap. 1. de vassal. decrep. atat.] vbi latius examinaui.

ADDI-

ADDITION

AD REPETITIONEM

§. sed etiam res, per quos fiat inuestitura.

EDITA PER FVLVIVM LANARIVM
Auctoris Nepotem.

CVM NONNVLLIS DECISIONIBVS.

S V M M A R I V M.

- 1 *Ius retractus, seu pralationis pro equali pretio ratione consanguinitatis, an olim, & num hodie competat in rebus allodialibus.*
- 2 *Ius retractus, vel pralationis habet locum in feudis antiquis.*
- 3 *Ius congrui an habeat locum in feudis, remissive.*
- 4 *Ius retractus competit ratione propinquitatis, vel vicinitatis, tam in Ciuitate Neap. quam in toto Regno. Et an habeat locum in aquis, remissive dicitur.*
- 5 *Ius protomiseos oriens ex vicinitate rei, non habet locum in feudis, & rebus feudalibus.*
- 6 *Ius congrui, vel retractus an habeat locum ratione communionis: quid de iure municipali huius Ciuitatis Neap. & quid de iure communi.*
- 7 *Ius congrui ratione communionis pro indiuiso, an habeat locum in feudalibus.*
- 8 *Licitatio in re communi indiuisibili habet locum extra districtum huius ciuitatis: & quando extraneus licitator admittatur, nu. 9.*
- 10 *In re comuni habens maiorem partem, praefertur offerendo estimationem: quid si duo possident castrum diuiduum de iure Longobardorum, & deueniunt ad rixas, & discordias, an possint cogi ad vendendum inter eos; affertur notabilis decisio: & quid in usu iurisdictionis, si sunt discordes, vide auream doctrinam.*
- 11 *Fiscus rem communem cum alijs habens, illam vendere potest, & socijs dare estimationem partium, etiam si pars fisci sit minima.*
- 12 *Emphyteuta, si vendit utile dominium, quod habet in re emphyteutica, vel vassallus utile dominium, quod habet in re feudali, dominus directus ratione directi dominij praefertur, & refertur decisio. Fallit, si supersit agnatus proximior, quia praefertur offerendo aequale pretium, nu. 13.*
- 14 *Dominus directus, si vendit iura sua dominicalia, an vassallus, vel emphyteuta praefertur pro equali pretio; decisiones S.C. contraria referuntur, quae Auctoris distinctione conciliantur.*
- 15 *Habens domum, vel terram concessam in censu, si illam concedit, an praefertur habens censum, emptori pro equali pretio.*
- 16 *Vassalli, & Vniuersitates si petunt se admitti ad regium demaniam, praefertur*

D d

runtur

- runtur emptori pro equali pretio, & quare, num. 17. 18. 19. & 20. Hoc tamen intelligitur quoties vniuersitatis vires sint sufficientes ad manutenendum se in demanio, nu. 21.
- 22 Baro, vel alius utilis dominus, si locat terram, vel castrum, adhuc vniuersitas pro eodemmet pretio in locatione praefertur, & quid quando sit locatio ad instantiam creditorum, an praefertur Baro, vel Vniuersitas, affertur decisio.
- 23 Feudum, vel emphyteusis, si reddit ad dominum ob lineam finitam, si dominus vult iterum concedere, praefertur proximiores consanguinei pro aequali pretio.
- 24 Proximiores eorum si concurrunt, quibus fuit facta primaui concessio, & proximiores eius, in cuius persona finita est emphyteusis, qui sint praeferendi.
- 25 Res si fuerit locata ad longum tempus, finita tali locatione, si dominus velit iterum illam relocare, primus conductor praefertur pro aequali pretio, secus si ad modicum tempus, nu. 26.
- 27 Colonus primus ad modicum tempus praefertur secundo in conductione praedij fiscalis, vel publici.
- 28 Conductor primus gabellae publicae pro anno sequenti praefertur secundo, si vult soluere quantum est oblatum a secundo.
- 29 Dominus fundi in emptione fructuum, quos colonus suus habet venales, praefertur pro eodem pretio, & hoc quomodo intelligatur, subiicitur, nu. 30. & num. 31.
- 32 Dominus directus redimendo rem emphyteoticam pro equali pretio, tunc potest nouum emptorem expellere, ubi pro se vult emere, secus si pro alio, nisi a principio pro se redemerit, & si ne fraude postea alteri cesserit, vel vendiderit.
- 33 Dominus directus, si est pauper, potest ius praedationis alteri cedere.
- 34 Intellectus ad tex. in l. ad officium. C. cōmun. diuid. traditur.
- 35 Vassalli si habent fructus venales, tenentur illos vendere potius dominis eorum, quam extraneis, & hoc quomodo intelligatur, nu. 36. & 38. & affertur decisiones, remissive.
- 37 Dispositio pragmatica 15. de baronibus recensetur circa emptionem fructuum per baronem a suis vassallis.
- 38 In venditione bonorum debitoris creditor, & consanguineus praefertur, & inter creditores ille praefertur, cui maior pecunia debetur, vide decisio. & tractatur de intellectu l. 1. ff. de privileg. credit.
- 40 Agnatus proximior praefertur in emptione feudi, tam si feudum sit ex pacto, & prouidentia, quam si sit hereditarium antiquum.
- 41 Verba (equali pretio) de quo intelligatur, nu. 42. 43. 44. 45. 46. 50. 63. & quale pretium teneatur offerre agnatus, latè discutitur.
- 47 Pretium aequale tantum est dicere, quantum iustum.
- 48 Iustum pretium: quod sit, & quod aequale.
- 49 Aequale pretium exponitur, id est aequiualens rei.
- 51 Valor verus rei, quinam sit.
- 52 Constitutio Regni sancimus exquirat iustum pretium sine mora, vel quantum verus emptor sine fraude dederit.
- 53 Bona, quae iure congrui per consuetudinem huius Ciuitatis Neap. retrahuntur, debent appretiari.
- 54 Aestimatio communis fit secundum rei qualitatem, & fructuum quantitatem.
- 55 Bona, super quibus mulieres asecurantur per vergentiam maritorum ad inopiam, debent appretiari, & non subhastari.
- 56 Concessionem in feudum tot sunt, quot sunt personae in inuestitura comprehensae.

57 Agnati

- 57 *Agnati habent ius redimendi feudum, si illud est patrum. secus si sit novum.*
- 58 *Ius redimendi quoties conceditur pro iure suo conservando, sufficit offerre commune, & iustum pretium, non quod ab emptore forte est oblatum, vel conventum, & respondetur contrariis, nu. 65 cum seq. & nu. 70. & 72.*
- 59 *In feudis ex pacto, & providentia non hereditariis omnes capiunt ex pacto, & providentia primi acquirentis, & ideo ultimus moriens non potest nocere successor, & in feudis ex pacto, & providentia hereditariis successor debet esse haeres ultimi morientis.*
- 60 *Haeres ultimi morientis in feudo hereditario tenetur habere ratum factum defuncti usque ad vires feudi, & ultra, si non conficit inventarium.*
- 61 *Feudum ex pacto, & providentia hereditarium uti dignoscatur à feudo ex pacto, & providentia non hereditario.*
- 62 *Ioannis de Imola distinctio circa iustum, & aequale pretium recensetur.*
- 64 *Recensentur nonnullae decisiones Sacri Consilij, ubi fuit admissa prelatio pro pretio aestimando, & liquidando per Sac. Consilium.*
- 66 *Facultas redimendi feudum concessa agnato pro aequali pretio, inest ab institutione nascentis feudi.*
- 67 *Ius hypothecae acquisitum creditori super feudo resolvitur, si feudum domino refutatur per vassallum.*
- 68 *Feudum si ad dominum pervenit, an dominus teneatur ad debita per vassallum contracta, & perbellè distinguitur, & num. 76.*
- 69 *Res si est vendita cum pacto de retrovendendo, omnia iura super ea contracta post venditionem, sequuta re-tro-venditione extinguuntur.*
- 71 *Baldi doctrina in l. 2. in fine, C. de rescind. vendit. distinctione recipitur per Doctores.*
- 73 *Refutatio si simpliciter fuit facta absque nova qualitate, censetur feudum antiquum, si autem cum nova qualitate, & cum assensu Regio, tunc erit feudum novum.*
- 74 *Alienatio feudi in agnatum remotiorem sine assensu domini, & consensu agnati proximioris in vita feudatarii, & non sustineatur, defenditur ex communi opinione, & practica.*
- 75 *Circa intellectum, & concordantiam istius §. sed & res, & tex. in cap. Titi, si de feud. defuncti milit. affer-tur opinio Auctoris.*
- 77 *Refutatio simplex in proximè successorum valet absque assensu, sed debet registrari infra quindecim dies in Regia Camera, & an si fuerit impetratus assensus, subiaceat dispositioni Regiae pragmaticae, quod expediatur assensus infra biennium in forma Cancellaria.*

Vatenus in hoc capitulo sed etiam res, per quos fiat inuestitura, conceditur ius

retractus agnato proximiori pro æquali pretio emere volenti, est prænotandum, quod hoc ius retractus, seu hoc ius prælationis pro æquali pretio competens ex cōsanguinitate, licet fuerit olim, & compellebatur, quis prius vendere cōsanguineis, quam exteris [l. dudum. C. de contrahenda empt.] & fuit ex more in Regno Israel, vt Rut. cap. 4. vbi dicitur, quod mos erat antiquitus in Israel, emendi potestatem habere iure propinquitatis, attamen hoc corrigitur in d. l. dudum, putauit enim Imperator grauem esse iniuriā, vt homines de rebus suis facere aliquid cogātur inuiti, vnde cassata antiquata prædicta, seu more, quisq; suo arbitratu quærere, vel probare possit emptorem per formalia verba, statuit, ita [Napod. in rubr. de iure congrui nu. 1.]

2 Sed quamuis hoc ius retractus competens ex cōsanguinitate in rebus allodialibus sit correctum d. l. dudum, attamen per legem feudalem est concessum in feudis antiquis, vt in hoc [capitulo sed etiam res, & in cap. porro, qualiter olim, & in cap.

Titius, si de feudo defunct. mil. contentio sit inter dominum, & agnatum.]

3 Et quādo ius congrui habeat locum in feudis, latè [Tiraquel. de retract. cōsang. §. 1. glōf. 3. à num. 10. cum seq. Anna obseru. 10. Mastril. decis. Sicil. 7. latè Regens de Pōte cum alijs per eum adductis decis. 11. & fusè Rouit. in pragm. 1. de feudis, à nu. 17. cum seq.]

Et hac sumpta occasione, volui referre hic aliquos casus, in quibus habet locum ius prælationis, seu ius retractus, qui sparsim reperiuntur situati per Doctores in diuersis locis, & hic breuiter eos habebis cum nonnullis decisionibus.

4 Vnde secundo loco competit ius retractus ratione propinquitatis, seu vicinitatis, quod ius propriè dicitur ius protomiseos, & hoc ius competit ex proprio iure municipali nostræ inclitæ Ciuitatis Neapol. vt in consuet. 1. de iure congrui, & etiam competit in toto Regno, ex constit. Imper. Federici sancimus, circa quam plures decisiones colligit D. Riccius collect. decis. 6. & alibi eruditus iuuenis Nouarius forens. quæst. 29. lib. 1.] vbi etiam tractat an ius congrui habeat locū in aquis, quod est notatu dignū.

5 Et hoc ius protomiseos oriens ex vicinitate rei, habet locum in rebus allodialibus, non autem in feudis

feudis, & rebus feudalibus, quia dicta consuetudo, & dicta constitutio sancimus non se extendit ad feudalia, ut [de Franch. decis. 17. num. 11.] ibi, si venditur res feudalibus, consuetudines dantes retractum non procedunt.

- 6 Tertio habet locum ius retractus seu ius congrui ratione cōionis, puta si quis habet domum, vel fundum, vel aliam rem cōmunem cum aliquo, & partem suam vendat, alius, qui partem suam non vendit, potest iure congrui ab emptore alterius partis ipsam petere, exclusis omnibus alijs vicinis ex lateribus, vel ex capitibus, & hoc est proprium ius municipale Ciuitatis Neapolitanæ, ut est consuetudo si quis habet domum, vers. insuper, de iure cōmuni hoc ius congrui ratione communionis est correctum, ut [d. l. dudum, C. de contrahenda empt. ita declarat Napodan. in d. consuet. in glos. in verb. insuper]
- 7 adeo quod nec in feudis habet locum hoc ius congrui ratione communionis pro indiuiso, ut est [tex. in cap. si duo fratres, tit. de nouo benef. inuestitis, & ibi Isern. & Luc. de Penna in l. 1. C. si liberalitatis Imperialis Socius, lib. 10.]

- 8 Sed pone, quod sumus extra districtum Ciuitatis, & duo habent rem communem, quæ est indiuisibilis, id est facile regioni-

- bus diuidi non potest, & vnus vendit partem suam, an alius, qui non vendidit, præferatur, offerendo æstimationem rei, dic, quod cessat hoc casu ius congrui, cum iure cautum non reperitur, sed ille habebit rem totam, qui plus offert, sic quod ad licitationem admittatur [argum. l. 1. C. communi diuidundo, ita Andr. in d. cap. si duo fratres, nu. 2. vers. sed quis præstabit] hæc tamen licitatio fit inter ipsos tantum, ut qui plus dat, habeat totam rem, & alter æstimationem partis suæ, extraneus vero licitator non admittitur nisi in subsidium, quando vnus est pauper, & non potest licitare, & alter non vult verum pretium offerre, tunc hoc casu extraneus licitator admittitur, ex quo socius non vult pro vero pretio rem habere [l. ad officium, & ibi DD. C. communi diuidundo, de Franch. decis. 54.]
- 10 Verum si vnus habebit maiorem partem de re communi, & alter minorem partem, ille, qui ampliorem partem in re habet, præfertur offerendo æstimationem socio habenti minorem partem, vide [tex. in l. sancimus. §. ne autem communione. C. de donatio. & Capyc. decis. 36. vbi Masfull. & Petra alia cumulant.]

In quo tex. est speciale ius, cum iure communi sit contrarium, ut ibi notat [glos. per tex. in l. 1. & pen. C. communi diuidundo.]

De 3 Fiscus

11. Fiscus verò ratione partis, quâ-
uis minimæ, quam habet in re
communi cum priuato, vendit
totam rem, & socijs datur æsti-
matio suarum partium, vs in
[l. 1. C. de venditione rerum fis-
calium cum priuato comuniū
lib. 10. ad cuius tex. ornatum vi-
de latissimè Reg. de Constantio
in d.l. 1.] qui infert ad nonnullas
quæstiones notatu dignas, quas
breuitatis causa omitto.

Et quia potest dubitari, quòd
duæ personæ possideant castrum
diuisum cum iurisdictione pro
inæqualibus, vel æqualibus par-
tibus, prout de aliquibus feudis
diuiduis iure Longobardorum
in Prouincia Aprutij, & in parti-
bus Cilenti, & ob communione,
esset peruentum ad discordias,
còtentiones, & inimicitias, prout
solet communio, ad [tex. in cap.
1. de paroch. in l. cum pater. §.
dulcissimis, de leg. 2. glos. in l. si
vetustissima, in verb. ex commu-
nitione. C. de iur. dom. impetr. &
latè Mencha de succ. creat. num.
2.] an vnus ex eis possit præten-
dere cogere consocium ad ven-
dendam suam partem; hic casus
accidit annis elapsis inter Don.
Michelem Sanfelicem, & Nico-
laum Antonium Capicium Zur-
lum; qui possidentes Terram
Aquauellæ in Cilento, videlicet
quinque partes Zurulus, & tres
partes Sanfelicius; dum perue-
nerunt ad aliquas notabiles dis-

cordias, & differentias, & præ-
dictus Zurulus petijt in Colla-
terali Consilio cogi Sanfelicium
ad sibi vendendum suas partes;
& per Collaterale Consilium,
referente Consiliario Varella,
eruditissimo, & integerrimo do-
mino meo, in præsentia Excel-
lentissimi Proregis Ducis Albæ;
fuit decusum tenoris sequentis.

In causa Magnific. Nicolai An-
tonij, & Ioannis Vincentij Ca-
picij Zuruli, cum Magnifico
Don Michaelē Sáfelicio, vt in
actis.

Die 8. Martij 1627.

Facta relatione S. E. in Regio Col-
laterali Consilio per Magnificū
Consiliarium Didacum de Va-
rela de ordine supradictæ Excel-
lentiz, auditis partibus cum ea-
rum Aduocatis.

Illustrissimus, & Excellentissimus
Dominus Vicerex Locumtenēs,
& Capitaneus Generalis mādat,
prouidet, & decernit, quod di-
ctus Magnificus D. Sanfelicius
infra dies decem teneatur ven-
dere partem Casalis Aquaueliz,
domos, & alia bona stabilia exi-
stentia in dicto Casali supradic-
tis Magnificis Nicolao, & Ioan.
Vincentio Zurulis, præuio ap-
pretio per personam per Colla-
terale Consilium eligendam,
quo appretio facto, infra alios
quatuor dies dicti de Zurulo fa-
ciant depositum in publico Ban-

co

co dictæ partis Casalis Aquaue-
liæ, & aliorum bonorum, iuxta
declaramentem per idem Colla-
terale Consilium, viso appretio
prædicto faciendam.

Respectu verò functionum fiscaliū,
quæ possidentur per præfatum
Magnificum Dominū Michael-
lem Sanfeliciū, tam in dicto
Casali Aquaue-liæ, quàm in Ca-
sali Porciliū, dicti de Zuru-
lo teneantur infra eundem ter-
minum exhibere notam in Col-
laterali Consilio tot aliorum in-
troituum fiscalium eiusdē quan-
tatis, qualitatis, & bonitatis sub-
rogandorum, ad beneficium di-
cti D. Michaelis, iuxta oblationē
oretenus in Collaterali Consilio
factam per dictum Magnificum
Nicolaum Antonium.

Verū si dictus Magnus D. Mi-
chael Sanfelicius voluerit emere
partem dicti Casalis Aquaue-liæ,
& alia bona spectantia ad dictos
Magnificos de Zurulo in eodem
Casali, teneantur prædicti Ma-
gnifici Nicolaus Antonius, & Io.
Vincentius Zuruli infra eundem
terminum vendere, eodem quo
supra modo, dictas partes, & alia
bona existentia in eodem Casali
supradicto Magnif. D. Michaeli
Sanfelicio.

Tapia Reg. Enriques Reg.

Lopes Reg. Varella.

Et sic fuit prælatus Sanfelicius
præuio appretio per Tabularios,
& declarato per Collaterale Cō-

silium, vt patet penes acta apud
Barriliū Scribam à mandatis,
in qua causa ego interueni tam-
quam Aduocatus D. Michaelis
Sanfelicis; & quia decisio est no-
ua, volui hic eam ponere. Et ne
deficiāt auctoritates, & rationes
pro decisione prædicta, rogo ani-
maduerti, quòd quando in com-
munionē adsunt contentiones,
& discordiæ, possunt, & debent
bona diuidi [tex. in l. in re cō mu-
ni, & ibi glo. in verb. contentio-
nes. ff. de seru. vrb. præd. glo. pen.
in l. qui neque. ff. de reb. eorum.
& glos. in l. sancimus. §. ne autem
in verb. contentio. C. de donat.]
& in diuisis cogitur quis vende-
re propter culpam, vel aliam ius-
tam causam, vt notatur expresse
in [§. fin. vbi etiam glos. Aret. &
DD. Instit. de his qui sunt sui, vel
alien. iur. glo. in l. Iulianus. §. idem
celsus, in verb. totum, ff. de act.
empt. Tiraq. de utroque retract.
in præfat. num. 15. & ad hoc fa-
cit, quod dicit Luc. de Penn. in l.
fin. C. de loc. præd. ciu. lib. 11. nu.
7.] quòd quando Rex concessit
alicui feudum, propter scandalū
vitandum, potest illi tollere, &
alteri concedere; & sic à fortiori,
Rex, siue eius ministri, pro bono
pacis, possunt cogere feudatariū
ad vendendum.

Et sic etiam in socio, dispo-
suit textus, quod quando est ri-
xosus, potest cogi ad diuidendā
societatem, non obstante pacto,
quod

quod esset perpetuo duratura, in [l. si conuenerit. ff. pro soc.] quia rixa videtur quodam bellū, quod agitur inter personas priuatas, non ex aliqua publica utilitate, sed magis ex inordinata, uoluntate teste [S. Thom. 2. 2. q. 41. art. 1.] & quando essent socij pro partibus inæqualibus, qui maiorem partem habet, potest alterū compellere ad sibi suam partem vendendam [Guid. Pap. sing. 557. sequitur Arism. Tep. tom. 2. sui compendij, tit. com. diuid. fol. 284, vers. iure communi, contra quam opinionem scripsit Stephan. Gratian. decis. Marchiæ 169. per totum] vbi recurras: quando casus acciderit inter duos socios, Quid in exercitio iurisdictionis, quando duo, uel plures possiderent iurisdictionem pro communi, & indiuiso; & propter sedādas discordias, quas habent in eorum exercitio, non potest procedi ad eorum diuisionem, quid agendum, uide latissimè, qui cumulat omnes opiniones Doctorum, [Fontan. de pact. dotal. glos. 9. par. 2. à nu. 18. usque ad 28. lib. 1.] & concludit esse exercendam per personam destinandam per ambas partes de triennio in triennium; & fructus perueniendos esse diuidendos, & affert decisiones.

- 12 Quarrò, conceditur ius retractus, seu ius prælationis pro æquali pretio, ratione directi do-

minij, quod quis habet in re vendita, & ideo si emphyteuta vendit suum utile dominium, quod habet in re emphyteotica, vel vassallus vendit utile dominium, quod habet in re feudali, dominus directus ratione sui directi dominij habet prælationem pro æquali pretio, prout de emphyteuta, est [tex. in l. fin. C. de iure emphyt. & latius notarunt Cacheran. decis. 156. Frac. Marc. decis. 578. tom. 1. Magon. decis. Florent. 100. Card. Tusc. concl. 209. lit. E.] etiam aduersus retrahentem consanguineum [Lopez ad leg. Thauri 17. Intrigliol. sing. 339. lib. 1. quos cum alijs refert Nouarius lib. 1. quæst. forens. cap. 41. nu. 2. vbi idem firmat etiam contra vicinum ex Capyci decis. 99. & Præsid. de Franch. decis. 610.] & vide in materia, quæ per me fuerunt allegata in causa Illust. Alexandri de Loffredo Principis Maidæ cum illis de Sparano; de quibus per extensum fecit mentionem [Torus in suo compendio decis. in verb. prælatio, fol. 484. 2. vol.] & de vassallo est [tex. in cap. porro, qualiter olim feudum poterat alienare] verum si superest aliquis agnatus proximior, scilicet, qui successurus erat, hic agnatus præfertur domino in prohibendo ante venditionem, offerendo æquale pretium, & in redimendo pro æquali pretio post perfectam

etiam venditionem, ut expressè habetur in [d. cap. porro, notat Paris de Puteo in tract. de reintegratione feudorum in cap. quod incipit an si vendatur, folio mihi 133.]

- 14 Sed quid è contra, si dominus directus vendit iura sita dominicalia, & illum annum canonem, an vassallus, vel emphyteuta, præferatur in emptione pro æquali pretio, si vult vnire, & consolidare directum dominiũ suo utili? in hoc sunt opiniones, nam [dominus de Frách. decis. 17. num. 7.] expressè dicit quod si dominus directus vendit directum dominiũ, seu annuos introitus, quos utilis dominus soluit directo, non præfertur utilis dominus emptori, nec ante, nec post venditionem, & quod ita fuit iudicatum per Magnam Curiam, & per Sacrum Consiliũ, ipso aduocante.

Camillus Salernus in cõsuet. 1. de iur. cõgrui in addit. quæ incipit vltra præfata in fin. fo. mihi 326. refert contrarium fuisse decisum per idem Sacrum Consil. referente Domino Scalaleone, ut vbi Dominus directus vendit iura sua, licitum sit utili domino rem eius liberam facere, & præferri emptori pro æquali pretio.

Ego saluo meliori iudicio putarem, hoc distinctionis fœdere posse conciliari prædictas decisiones. quod, aut sumus extra Ci-

uitatem Neap. & tunc utilis dominus ratione utilis sui domini non habet prælationem contra emptorem, qui emit iura directa à domino directo, quia nulla lege hoc cauetur, ut utilis dominus ratione utilis domini præferatur emptori, ut dicit [D. de Franch. d. decis. 17. num. 7. nec ratione communionis, d. l. dudũ. & sic procedit decisio relata per [D. de Franch. num. 8. & per Annam sing. 150. ubi uide alias decisiones.]

Aut uerò sumus in Ciuitate Neap. & quia in eadem Ciuitate est proprium ius municipale, dans ius congrui ratione communionis in eadem re, ut in [d. consuetud. si quis habet domum §. in super tit. de iure congrui] & tunc domino utili, ratione sui utilis domini, competit ius prælationis in emptione directi domini, quod dominus directus uendit pro æquali pretio, & hoc ratione communionis: nam maior, & connexior communio est directi, & utilis domini, quia hæc duo dominia possunt fieri unum, confuso, seu finito utili, uel directo, ut [§. fin. instit. de usufruct.] quam est connexio uicinitatis, & confinitatis duorum prædiorum, quia duo prædia nõ possunt fieri unum per confusionem, sed tantum destinatione, propter culturam, uel habitationem, hinc directus dominus præ-

præfertur uicino in emptione, ut eleganter dicit [Napod. in d. consuet. 1. num. 34. de iure congrui] & procedat decisio relata per Camillum Salernum, non quod dominus utilis possit prætere hanc prælationem ratione utilis dominij, quia nulla lege, nec communi, nec municipali hoc cauetur, sed ratione communionis, dum in eadem re ipse habet utile, & dominus directus habet directum, cum lege municipali Neapolitanorum, ratione communionis detur ius congrui, d. §. insuper, quod iure communi non conceditur [d. l. dudum. C. de contrah. empt.]

15 Sed pone, quod quis habet domum, vel terram sibi concessam in censum, & vedit eam; an ille, qui habet censum super re vendita præferatur emptori pro æquali pretio: dic quod non præfertur, quia censuarius habet utile, & directum dominium, ut in [cap. constitutus, extra de religiosis domibus, ita est decisio Napod. in consuet. 1. num. 35. de iure congrui.]

Quid est contra, si dominus censualis alteri vedit, seu adiudicauit censum pro eius necessitatibus, an censuarius possit prætere hanc prælationem? quod non, ego defendi, ex hac doctrina Napodan. & ex alijs, & obtinui pro Illustr. Marchione S. Iuliani meo clientulo amatissimo, creditore huius

fidelis. Ciuitatis Neap. per quam fuit adiudicatus quidam census debitus ab hæredibus Iulij Venuti, prætendentibus prælationem, & fuit exclusus per circumspectum Camillum de Marra tunc Proregentem, & delegatum pecuniæ huius fidelissimæ Ciuitatis, penes Decium Romanum.

16 Quintò, vassalli, & Vniuersitates Regni habent ius prælationis; ut præferantur emptori pro æquali pretio, in casu, quo petunt se admitti ad Regium demaniū, quando Barones, vel alij utiles domini vendunt Terras, Ciuitates, vel Castra cum eorum vassallis, ut [de Franch. decis. 17. nu. 2. vers. verumtamē, Viuius opin. 637. D. de Curte de feudis in verbo licet autem verissimè, Reges de Ponte de potest. Prorog. fol. 477.] qui adducunt rationem, quia vniuersitatum, & vassallorum interest fieri liberos, cum illi, qui nullo medio subsunt Regi, verè sint liberi, ut expressè dicit constitutio Regni, quæ incipit personas, lib. 3. ibi cum omnes, meritò liberi censeantur, qui nullo medio ad Imperialem celsitudinem, & Regiam pertinent potestatem, &c. nam si essent sub Barone, vel Comite, tenerentur ei seruire in certis seruitijs, iure communi, & pragmaticatum expressis, necnon ei tenerentur dare collectam, & subuentionem in casibus expressis in constitutio-

ne

ne quamplurimum, à quibus seruitijs, & oneribus collectarum eorum interest liberari, ita dicit [D. de Franch. allegata decis. 17. num. 3.]

- 17 Illustr. Marchio Regens de Ponte in tract. de potestate Pro. regis tit. de diuersis prouisionib. §. 1. nu. 4. fol. 478.] non consentit præfatæ rationi per [Dominū de Franch. relatæ in d. decis. 17. nu. 3.] dicens Vniuersitates non habere ius petēdi admitti ad demanium, quando vendūtur pro eodem pretio, quo venduntur, nec adesse aliquam rationem, in qua possit fundari, quod sua interest admitti ad dictam petitionem demanij, sed inquit illā esse veram rationem, & in ea fundari petitionem admitti ad Regium demanium, quia Vniuersitates vtuntur iure fisco competēte, quia cum fiscus sit directus dominus iure directi dominij, potest petere prælationem, hinc subdit, quod huiusmodi lites sūt in Reg. Camera, fisco cōsentiente, coadiuuante, & defendente, adeo quod si fiscus non vult demanium, Vniuersitates omnes repelluntur, quia exercent ius prælationis domino directo, seu fisco competens, dum petūt admitti ad Regium demanium soluto pretio emptori, vna cum interesse, computatis fructibus, ex Terra, vel Ciuitate vendita, perceptis, & sic Dominus Regēs

de Ponte hunc quintum casum, confundit cum casu præcedente, vt hæc prælatio, & petitio admitti ad Regium demanium, oriatur ratione directi dominij, qđ habet fiscus in terra uendita, non autem nascatur fauore libertatis uassallorum, & Vniuersitatum, quia eorum interest fieri liberos, & liberari à seruitijs, & onere collectarum, ad quæ baronibus tenentur iure communi constitutionum, & pragmaticarum Regni, ut dicit [D. de Franch. in allegata decis. 17. nu. 3.]

- 20 Attamen puto rationem D. de Franch. esse ueriores, & illā Regentis de Ponte non posse militare in casu nostro, quandoquidem certi iuris est, quod ubi Barones, uel alij utiles domini uendunt eorum Terras, & Castra, illa alienant cum assensu Regio, & sine illo assensu alienatio esset nullius momenti, & roboris, ut in [cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Federicū. & in constit. constitutionem diuæ memoriæ] & consequenter Rex dominus directus, dum cōsensit alienationi, illud ius prælationis, & redimendi pro æquali pretio amittit, ut expressè dicit [tex. in d. c. porrò, qualiter olim, hoc expressè tenet Paris de Put. in tract. de reintegrat. feudorum, in cap. an si uenduntur res feudales, fol. mihi 133. & latè hoc defendit Harteman. Pistor. lib. 2.]

in

- in 12. quæst. quidquid Cānetius dicat in cap. volentes : vnde patet, quod Vniuersitates, & vassalli quando venduntur per eorum Barones, & vtilis dominos de per se, & eorum propria persona, & iure proprio eis competente, consuetudine, & moribus introducto, possunt petere admitti ad Regium demanium, soluto pretio emptori, quia eorum interest fieri liberas, cum omnes illi, qui immediatè subsunt Regi verè sint, & censeantur liberi, iuxta constit. personas; Vnde in Regia Camera, vbi sunt huiusmodi lites, quando vniuersitates petunt admitti ad Regium demaniũ, soluto pretio emptori, nihil aliud cognoscere volunt in dicta causa demanij, nisi solum videre, si vires Vniuersitatis sint sufficientes ad manutenendum se in demanio, & quod sine aliquo incommodo possint soluere pretium, alias si vniuersitas non esset talis potentia, & facultatis, nõ admittitur sua petitio. Ita in anfractu diuersarum sententiarum, distinguit [Camillus Salernus in prohemio consuetudin. fol. mihi 42. & Dominus de Ponte loco citato, & vide quæ dixi in additione mea ad cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. nu. 12.7]
- 22 Vnum aduertat, quod etiam in casu, quo Baro, vel alius utilis dominus locaret Terrã, vel Ciuitatem ad modicum tempus,

puta per quin quennium, etiam hoc casu Vniuersitas præfertur in locatione prædicta, pro eodẽ pretio, vt refert fuisse iudicatum. [Dominus Rouitus in prag. 64. num. 31. de offic. procuratoris Cæsaris] pro qua opinione faciunt adducta per Iudicem dela Rath. charissimum meum amicum. cõs. 4. vbi fundauit vassallos præferri extraneis in locatione iuriũ Baronaliũ. Quid quando concurrat Baro, & Vniuersitas in locatione fructuum Baronaliũ, quis debet præferri? In quadam causa Vniuersitatis Eboli cū Ill. Duce eiusdem, fuit decisum præferri Baronem; uide meas allegationes, & decisionẽ apud Torum, uerbo prælatio fol. 490. & 491.]

- 23 Sexto, habet locum ius prælationis vbicunque emphyteusis, uel feudum per lineam finitam ædit ad dominum, ut si dominus illam rem iterum uult concedere, hoc casu proximiores consanguinei præferantur extraneis pro æquali pretio, prout de feudo est [tex. in const. Regni ut de successionib. §. in omnibus, & de emphyteusi, est decisio Bart. in l. 1. §. permittitur, de aqu. quotidian. & æstiuæ: quam Bart. decisionem totam iuris prudentiam sequi testatur D. de Franch. decis. 123. Affl. decis. 238. num. 2. Gabriel conclus. 1. de iur. emphyt. Veral. decis. Rot. Rom. 230. &

304. par. 1. Gamma decis. Rot. Lusit. 41. 307. & 326. Valasc. decis. 28. Farinac. decis. Rotæ 791. Honded. conf. 51. à num. 6. cum seq. Reg. de Pont. de potest. Pro-regis de elect. off. §. 3. quasi per totum, & Romanus conf. 22. nu. 5.] ubi quoq; dicit, quod si concurrant proximiores eorum, quibus facta fuit prima concessio, & proximiores eius, in cuius persona finita est emphyteusis, illi per superiorem in re concessione de nouo facienda, sunt præferendi, qui sunt proximiores eorum quibus antea fuit facta concessio, nam in istis militant rationes, quibus Doctores moventur, scilicet quia fuit res maiorum; unde equum, & honestum est, ut non transeant ad alienas manus [l. si in emptione. ff. de minorib. & l. lex quæ tutores, C. de administ. tutor.]

25 Et similiter si res fuit locata ad longum tempus, ut puta per quindecim, uel uiginti annos, ita quod conductor acquisiuit ius in re [l. 1. ff. si ager uectigalis, uel emphyteoticarius petatur] si finita tali locatione, dominus uult iterum rem relocare, primus conductor, uel sui descendentes, uel hæredes præferuntur secundis conductoribus pro æquali pretio, ut [Bart. in d. l. 1. §. permittitur. ff. de aqua quotidiana, & estiuæ, de Franch. allegat. decis. 123. num. 7.] quia talis locatio facta

ad longum tempus æquiparatur concessioni in emphyteusim, ut [glos. in l. fin. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11.]

26 Secus si res fuisset locata ad modicum tempus, tunc si finita prima locatione, dominus uult iterum relocare alteri, hoc casu primus conductor non præfertur secundo conductori pro eodem pretio, & mercede [l. ne cui. C. locari] quem tex. procedere in omni prædio urbano, siue rustico, & sic tam in inquilino, quam in colono dixit [Dominus de Franch. decis. 406. Ann. conf. 77. uol. 1. Reg. de Pont. conf. 23. nu. 18. uolum. 1. quamuis Afflict. in decis. 238. in colono uideatur tenere contrarium, quem sequitur Zerol. in praxi Episcop. in uerbo ius congrui, & Cauale. decis. 30. num. 97. par. 2. sed nouissime uidendus est Gizzarelli. decis. S. C. 5. qui more solito cumulat omnes, & affert nonnullas decis. & pro coronide in eius additione de Angelis.]

27 Hæc conclusio, quod primus colonus ad modicum tempus non præferatur secundo conductori, si uult offerre æquale pretium, fallit in conductore prædij fiscalis, uel publici, tunc primus conductor præfertur secundo conductori, ut in [l. congruit, & in l. fin. C. de locat. prædior. ciuiliu, lib. 11. Misinger. obseru. 23. cent. 4. Gratian. discept. forens. 317.

E c

Ca-

Castill. decif. 114. num. 18. par. 2. quos cum alijs nouiter adducit Nouarius quaest. forens. 86. lib. 1. Gizzarell. d. decif. 5. vbi supra. 28 hinc Lucas de Penna in d. l. fin.] dicit, quod primus conductor gabellae publicae praefertur pro anno sequenti, si tantum soluere vult quantum est oblatum à secundo conductore, & hoc est speciale in fisco, & Republica, alias regulari iure antiquus conductor non potest expellere nouum conductorem, offerendo tantundem pro affictu [d. l. ne cui. C. locati] quae lex nec probationem admittit in contrarium, contra dominum, & nouum conductorem nisi per scripturam, valatè per [Dominum de Franchis decif. 278.] licet contrarium fuisse decifum in Curia Archiepiscopali huius Ciuitatis, & alias in S. Conf. testatur nouissime Nouarius in pragmat. Regni nu. 4. de locato, & conduct.]

29 Septimò, habet locum ius praedationis pro aequali pretio, vbi colonus, qui colit praedium ad partem fructuum, vel ad pecuniam, vult vendere fructus, quos percepit ex praedio locato, vt teneatur potius vendere domino loci pro iusto pretio, quam extraneo, & sic dominus loci in emptione fructuum, quos colonus suus habet venales, praefertur pro iusto pretio, ita est notabilis doctrina [Bart. in l. 1. C. de Metallarijs lib.

11. Cobar. var. resol. cap. 14. lib. 3. num. 6. D. Regens Tapia, qui alios citat decif. Sac. Conf. 57. nu. 18. Roman. conf. 22. nu. 5. Frecc. in tract. de auctor. Bar. in 38. aucto.] habet enim dominus quasi pignori obligatos fructus praedij quod locauit pro mercede, & affictu sibi debito [glos. in l. si seruus. §. locauit. ff. de fur. allegat. tex. in l. venditor. §. ult. ff. communia praediorum] hanc conclusionem intellige primo dummodo dominus soluat iustum pretium antequam recipiat fructus, quos colonus habet venales, ita [Luc. de Penn. in d. l. 1. in verbo suscipiant, C. de metall. lib. 11.] & sic dominus tenetur prius soluere iustum pretium, & postea colonus tenetur tradere fructus, quos 30 habet venales. Secundò, intellige dummodo dominus proptus sit in emendo, secus si non curat emere, & differt, ita [Iacob. Rebuff. in d. l. 1. C. de metallarijs, lib. 11. notant Doctores in l. qui Romae. §. cohæredes. ff. de verb. oblig.] non enim colonus debet morari in venditione, nec per vnam hebdomadam, vel diem; pretia enim solent mutari, vel res venalis perire, ita [Frecc. d. auctor. 38. vers. 3. intellige, Dominus Rouitus in pragmat. 15. tit. de 31 Baronib. Tertio, intellige, dummodo dominus velit emere fructus pro se [argum. d. l. 1. C. de metallarijs lib. 11.] secus si vellet

let emere pro alio, vel alteri cedere hoc ius emendi, tunc non haberet prælationem, nec posset expellere emptorem pro æquali pretio, ita [Freccia dicta auctoritate 38. allegat decision. Guid. Papæ 411.] & ita fuisse iudicatum per Sacrum Cōsiliū, quæ declaratio procedit in omni casu ubi datur prælatiō in emptione rei, ut [de Franchis de-
 32 cis. 226.] ubi dicit, quod Dominus directus tunc potest expellere nouum emptorem, redimendo rem in emphyteusim concessam pro æquali pretio, quando vult pro se emere, secus si pro alio, nisi à principio redimat pro se, & hoc agebat sine fraude, deinde mutata voluntate, vult alteri concedere, vel alteri vendere, tunc emptor nihil potest queri contra dominum, qui redimit ab ipso pro æquali pretio, ita dicit fuisse decisum [Dominus de Franchis dicta de-
 33 cis. 226.] vel nisi dominus esset pauper, & non sufficiens ad soluendum verum pretium, tunc potest alteri cedere hoc ius emendi, & prælationis: quo soluente verū pretiū, dominus consequatur lucrum in ampliore pretio, quod ille extraneus propter affectionem soluit, ita [Freccia in dicta auctoritate 38. in fine, allegat tex. in l. ad officium, C. communi diuidendo;] uerumtamen hæc esset maxima limitatio ad

dictam l. 1. C. de metallarijs, lib. 11. ideo cogita, prout idē Frecc. reliquit hoc cogitandum, dum
 34 dubitatiuè loquutus est: nec dicta l. ad officium multum stringit, quoniam ibi erat res communis, & quæ commodè diuidi non poterat, & socius nolebat offerre verum, & iustum pretium; propterea alter socius pauper, qui pecunia in licitatione vincere non poterat; permittitur ei inuenire extraneum emptorem, qui licitet, & sic ei cedere ius emendi: in casu nostro res non erat communis, & tale privilegium prælationis est personale, quod personam non transgreditur, ideo satis cogitandum, si casus euenerit.

35 Octauo habet locum ius prælationis, ubi vassalli habent fructus venales, nā teneantur illos uedere potius dominis eorum, quā extraneis, ita [Luc. de Pen. in d. l. 1. C. de metallarijs lib. 11.] dū ait nota legem pro dominis terrarū, quia coloni, & alij vassalli res eorum, quas habent uenales, ut fructus, & alias res, tenentur prius vendere dominis, refert, & sequitur [Frec. in d. 38. auct. & antea dixit Affl. in c. post natale S. Mariæ, de pac. tenen. arg. d. l. 1. C. de metallar. li. 11. Mexia in prag. taxę panis cōcl. 5. n. 112. Carpan. in statut. Mediol. 383. n. 9. to. 2. Reg. de Pont. conf. 72. n. 5. vol. 2. & ita pluries decisum in S. Conf.

E c 2 testa-

testatur Nouarius in pragm. Regni 1. num. 23. de Baronibus] verumtamen Freccia loco citato dat plures declarationes ad præfatam cōclusionem, & sunt omnes prædictæ tres declarationes, quas dixi in domino prædij, quod locauit.

36 Addit & quartam declarationem, vt intelligatur, hos fructus, quos habet venales, percipi ex feudali prædio ipsius Baronis, pro quo soluit canonem in pecunia, vel terraticum, vt dixit [Freccia in prima declaratione d. 38. auctor.] secus si vassalli illos fructus, quos habent venales, percepissent ex proprio prædio, vel aliunde haberent, tunc standum est regulæ iuris communis, vt quilibet rei suæ sit moderator, & arbiter, & vendat cui vult, nec aliquis possit prætere prælationem in emptione, nisi expressa lege caueatur, vt [d. l. dudum. C. de contrahenda em-

37 ptione] vnde Regia pragmatica Imperatoris Caroli V. quæ est 15. sub titulo de Baronibus, expressè prohibet, ne Barones cogant vassallos, qui habent fructus suos venales, quod vendant suis Baronibus, sed quod vassalli sint liberi vendere illos, cui volunt, vbi & quando volunt; in vno tantum casu dicta Regia pragmatica in fine concedit Baronibus facultatem emendi, & præferendi in emptione fructuū,

quos vassalli habent venales extraneo emptori pro eodem pretio, vbi scilicet Barones volunt emere pro suis, & domus suæ necessitatibus; alias si diceretur, quod per dictam Regiam Pragmaticam indistinctè esset concessum ius prælationis Baronibus in emptione fructuum, quos vassalli perceperunt ex proprijs prædijs, uel aliunde haberent, & habent venales, pragmatica, quæ voluit remouere grauamina à vassallis, induxisset grauamen, contra mentem conditoris dictæ Regiæ Pragmaticæ: nam maximum esset incōmodum, & grauamen vassallis, si Barones indistinctè, præter casus necessitatis, haberent hoc ius prælationis in fructibus, quos perceperunt ex proprijs prædijs, uel aliunde habuerunt, & habent venales, quoniam non commodè inuenirent emptores, qui scientes, quod si emerēt Barones, possent eos expellere pro eodem pretio, non facile ad emptionem accederēt, vt in simili considerat [Dom. de Franch. d. decis. 17.]

38 Itaque concludendum est distinguendo, aut fructus illi, quos vassalli habent venales, sunt percepti ex prædio feudali ipsius Baronis, quod colunt pro canone in pecunia, uel pro redditu in frugibus, & hoc casu, habent Barones ius prælationis [argum. d. l. 1. C. de metallarijs. lib. 1. quod

sic

sic fuit decisum per plura: uide
[Capibl. in pragmat. 1. de Baron.
num. 14. cum seq.]

Aut vero fructus, quos vassalli
habent venales, sunt percepti ex
proprio prædio ipsorum vassal-
lorum, uel aliunde; & hoc casu
nullum ius prælationis habent
Barones, ut possint expellere
emptorem pro eodem pretio,
excepto quando vellent emere
pro necessario usu, ut disposuit
dicta Regia Pragmatica 15. in
fine, sub tit. de Baronibus, cuius
verba satis clara sunt, nè prag-
matica inducta ad fauorem vas-
salorum, & ad remouenda eo-
rum grauamina, esset in eo-
rum læsionem, & grauamen eis
induceret, contra l. quod fauo-
re. ff. de legibus.] quod licet ui-
deatur tergiuersari opinioni exi-
mij Consiliarij Scipionis Rouiti
in pragmat. 15. de Baron. ultimo
recóp. attamen ex prædictis, te-
neo contrariam opinionem ex
deductis.

39 Nono datur prælatio de iure,
quando bona venduntur, ut præ-
feratur in emptione creditor, &
consanguineus; & inter credito-
res potior is est, cui maior pecu-
nia debetur [tex. ad literam in l.
1. ff. de priuileg. creditor.] quod
procedit, quando est creditor, &
consanguineus, sed non debitor,
& ad instantiam suorum credi-
torum venduntur bona, quia tunc
tenetur offerre integrum credi-

tum, iuxta dispositionem [tex. in
l. tutor. §. Lucius, de vsur.] nec ha-
bet locum post factam veditio-
nem, ut refert fuisse decisum per
Sac. Cons. [Iacobus Anellus de
Bottis doctiss. Cons. iunctis aulis
in sua aurea addit. ad tex. in d. l.
1. de priuileg. cred.] & nè desit alia
singularis doctrina, vide [Petrus
Vaner. de priuileg. cred. cap. 12. in
fin. qui tenet idem] & secundum
prædicta fuisse decisum, me pa-
trocinante, in causa Francisci de
Angelis, de Sedili Portus, cum
D. Petro de Cauaniglia; ut latius
est videre per allegationes, & de-
cisionem adductas per eruditum
[Ioan. Bapt. Tor. in suo compéd.
decis. vol. 2. in verb. prælatio, fol.
486.]

40 Sed quia in capitulo nostro,
sed etiam res, habetur agnatum,
proximior habere prælationem
in emendo feudum pro æquali
pretio cui concordat [tex. in c.
porro, qualiter olim, & in cap.
Titius, si de feudo defuncti mil.]
quod hodie indistinctè practica-
tur tam in feudo ex pacto, & p-
uidentia, quam in feudo hæredi-
tario antiquo, quod ex tot, tatisq;
decisionibus, nõ potest amplius
hæc opinio tergiuersari.

41 Quæstio verò est, quod pretiũ
attendatur, & de quo iura præ-
dicta intellexerunt per illa ver-
ba, æquali pretio, an scilicet pre-
tium oblatum ab extraneo em-
ptore, ita ut illud uerbum, æqua-

Ec 3 le,

le, exponatur, scilicet, ut agnatus proximior offerat tantum pretij, quod sit æquale pretio oblato ab extraneo emptore; vel intellexerunt de pretio, quod fuerit æstimatum, & taxatum per Tabularios, & expertos, ita ut illud uerbū, æquale, referatur rei, scilicet ut sit æquiualens rei; quasi quod uelint dicere, ut æquale sit uel habere pretium, uel habere rem,

- 42 Bald. in d. cap. porro uidetur tenere, quod iura prædicta uoluerunt intelligere per illud uerbū, æquale pretium, ut sit illud, quod est oblatum ab extraneo emptore, dum super dictis uerbis, æquali pretio, sic dicit, & si de fraude dubitabatur, debebat inquiri ueritas, multi enim pretia confingunt in fraudem aliorum: & sic sentit Bald. quod æquale pretium sit illud, quod extraneus offert sine fraude. Hoc clarius dicit [Iacob. de Beluis. in d. cap. porro] ubi exponendo uerbū, pro æquali, dicit, idest pro eo pretio, quod solutum est ab emptore: idem uidetur tenere [Andr. de Ifern. in hoc cap. sed etiam res, ubi num. 3, 7 dicit, & hic agnatus præfertur in emendo, dummodo uelit tantum dare de pretio, quantum extraneus; hoc idem uidentur tenere [Afflict. Aluarot. & alij feudistæ in nostro cap. sed etiam res.]

- 43 Secundo, ultra auctoritates

prædictorum Doctorum, hæc opinio probatur ratione, scilicet, ut æquale pretium sit illud, quod est oblatum ab emptore: nam pone, quod feudum uendatur sub hasta, uigentibus creditoribus habentibus feudum obligatum cum assensu, certi iuris est, quod creditor posterior cum assensu habet ius offerendi meliorem oblationem, ad hoc, ut possit ingredi creditum suum in pretio, uel saltem illud retinere, solutis prioribus creditoribus, ut [de Franch. decis. 12. per tex. in l. 1. C. si antiquior creditor] unde si dicimus, quod agnatus proximior sufficit, si offerat illud pretium, quod erit æstimatum, & taxatum per appretiatores, & nō oblatum ab extraneo emptore, uel à secundo creditore, qui habet feudum obligatum, ad hoc, ut redimat feudum, sequeretur; quod iure offerendi, quod habet secundus creditor cum assensu, à lege sibi concessū (ut latè consultit Aym. Crauet. in cons. 298.) priuaretur: quod asserere esset absurdum; postquam potentius est ius creditoris habentis obligatum feudum cum assensu, in offerendo, uel inueniendo meliorem oblationem, quam ius agnati proximioris in redimendo pro æquali pretio, maximè si feudum esset hæreditarium, in quo successor grauari potest usq; ad ualorē feudi, ut [de Franch. decis. 1.]

Ter-

44 Tertiò multum stringit decisio [Bald. in l. 2. in finali quæstio. C. de rescind. vend.] vbi notabiliter dicit, quod si statuto cauetur [quod in venditione præferatur consors, & consors vult offerre decem, quia res communiter non plus valet, sunt tamen vnus, vel duo, qui volunt offerre quindécim, & sic volunt emere plus iusto pretio, quod hic consors, si vult præferri, debet soluere illud pretium, quod illi duo offerunt, nec auditur si vult soluere verum pretium secundum æstimationem communem, quia statutum dicit, quod præferatur extraneæ personæ; & sic loquitur respectu personæ, non respectu pretij, unde venditor debet præstari indemnis, quod non esset, si non accipere pretium, quod ab extraneo inuenit, non enim quis est compellendus graciosè contrahere, sed pro pretio quanti plurimi reperit [l. fin. C. de iur. emphyt.] dummodo sine fraude fiat, & æqualibus pactis; vult ergo in effectum Bald. quod consors debeat offerre, & dare illud pretium, quod reperitur ab alio, nec sufficit, quod ipse offerat iustum, & commune pretium.

45 Et hanc Baldi doctrinam in proprijs terminis nostræ quæstionis, allegat [Iacobin. de Sæcto Georgio in tract. de feud. in verbo cum pacto de non alienando à nu. 37. vsque ad 40. hoc idem

tenet Harteman. Pistor. lib. 2. in l. 2. quæst. nu. 6.] vbi dicit, quod quauis alioquin regulariter pretia rerum, non ex affectione singulorum constituentur, sed communi regionis æstimatione, ex qualitate rei, & quantitate redditus [l. pretia rerum. ff. ad legem. Falcid.] tamen in proposito, nõ tam ad iustam rei æstimationem habetur respectus, quam id solummodo consideratur, quod emptor dederit, ideoque agnatus omne id, quod perpendit emptor, etsi pretium iustum excedat, restituere cogetur, si modo feudum alienatum recuperare velit: & tandem idem tenet doctissimus Regius Consiliarius [Theodorus, meus dilectissimus consanguineus in sua allegatione 92.]

46 Sed prædictis, & alijs non obstantibus contrarium puto de iure esse verius, scilicet, at agnatus proximior offerendo iustum, & commune pretium, iuxta æstimationem faciendam per appretiatores, præferatur in emptione, nec cogatur offerre pretium, quod ab vno, vel duobus est oblatum, vel fuit conuentum: & in hac opinione semper fui, & obtinui; & sic in ea resideo.

Hoc clarè ostenditur ex pluribus.

Et primo ex litera nostri capituli, sed etiam res, & cap. porro, vbi pro æquali pretio accipere volenti, hoc enim verbum, æquale,

47 æquale, descendit ab æqualitate, ita vt tantundem sit dicere, cōmune, & iustum pretium, quantum dicere æquale pretium, ita ut quemadmodū commune, &
 48 iustum pretium est illud, quod imponitur rei per appretiatores, & expertos, ita æquale pretium est illud, quod imponitur rei per communem æstimationem: hæc est doctrina [glos. in d.l. pretia rerum, in uerbo funguntur, in tertio intellectu. ff. ad leg. Falc.] vbi glossando illa uerba textus, pretia rerum, non ex effectū, nec utilitate singulorū, sed communiter funguntur, exponit, cōmuniter funguntur, idest tale pretiū imponitur, vt æquiualeat rei, vt commune, & æquale sit vel habere rem, vel pretium.

49 Dum ergo hoc verbū, æquale pretium iura Romana, & eorum interpretes exponunt, idest æquiualeat rei, patet, quod dum dicta iura feudalialia concedunt agnatis facultatem redimēdi pro æquali pretio, exponendum est, æquale, idest æquiualeat rei, nā in quæstionibus feudalibus, vbi emergit casus, qui non sit consuetudine feudali comprehensus, strenuus iure peritus sine calumnia, lege Romana uti poterit. c. 1. de cognit. feudi.

50 Si enim dicta iura feudalialia uoluissent intelligere de pretio oblato, vel cōuento cum extraneo emptore, dixissent, pro eodem

pretio, prout in prælatione concessa Baronibus in emptione, fructuū, quos vassalli habent venales, dixit Regia pragm. 15. tit. de Baronibus, at quoniā non de hoc pretio dicta iura feudalialia intelligebant, sed de communi, & iusto, ideo dixerunt pro æquali pretio, & non pro eodem, quia uerbum, æquale, ab æqualitate descendit, vt æquale tantundem sit, vel habere rem, vel habere pretium, vt glos. allegata in d.l. pretia rerum: longe enim differt dicere pro eodem pretio, vel pro æquali pretio, vt innuit [Speculator in tit. de empt. & venditio. §. nunc dicendum num. 20.] dum dicit hæc uerba, sed pone statutum est in aliquo loco, vt si quis domum extraheo a parentela, vendiderit, licet eius agnatis infra certum tempus, eodem pretio, vel æquali eā recuperare, &c. & sic diuersum est æquale pretium ab eodem pretio, æquale enim respicit pretium æquiualeat rei, eodem respicit pretiū ab emptore impositum, seu oblatum.

51 Et hoc optima ratione, quia, verus valor rei non formali pretio, hoc est quanti ab vno, vel duobus offertur, cognoscitur, sed communi æstimatione, hoc est quanti cōmuniter omnibus vendi potest secundum rei qualitatem, & fructuum quantitatem. [l. si quos, C. de rescind. vend. & l. si

l. si sterilis, primo responso. ff. de reb. eorum, Veronen. in tract. de simulatione contractus, in 2. presumptione numer. 28. vsque in finem,] hinc lex sanctio sancta, amica vero disponit, ut si consors offerat uerum pretium, præferatur, non obstante, quod extraneus licitator offerat plus ultra uerum ualorem [l. ad officiũ, C. commun. diuid.]

52 Hinc quoque constitutio Regni sancimus, quæ in toto Regno concedit facultatem uicinis redimendi re ab extraneo emptore; dicit soluendo iustum pretiũ sine mora, aut quantum uerus emptor sine fraude dederit, & sic constitutio contenta est uero pretio, uel quanti uerus emptor sine fraude perpendit, & illi

53 sapientes, qui compilauerunt consuetudines inclitæ Ciuitatis Neap. in materia retrahendi rem iure congrui, in specie statuerunt, quod bona, iure congrui, retrahantur pro pretio faciendo per appretiatores, seu tabularios, ut in [consuet. 1. de iure congrui, D. de Franch. decis. 54. num. 8. & ibi Napodan. in glos. super uerbo fuerunt] quod rationabiliter illi sapientes statuerunt, ut appretiũ fiat per Tabularios, quia pretia rerum non sunt facienda ex affectu, uel utilitate singulorum, sed prout communiter statuuntur, [d. l. pretia rerum. ff. ad leg. Fal-

54 cid.] communis autem æstima-

rio fit secundum rei qualitatem, & fructuum quantitatem, & sic per appretiatores, non autem secundum subhastationem quanti ab uno, uel duobus licitatoribus fuerit oblatum, in qua subhastatione plerumque fit fraus [d. l. si quis, C. de rescind. uend.] & Sac.

55 Consilium in consignandis, & appretiandis rebus in casu affectionis ob uergentiam maiorum ad inopiam, iubet dicta bona appretiari per tabularios, cum interuentu Magnif. Commissarij, non per subhastationem, quia Iudex non debet curare, nisi de uero, & communi pretio, quod per æstimationem rei cognoscitur, non quod ab uno, uel duobus plus longe iusto pretio offertur, quod plerumque solet esse propter animositatem, uel ob inuidiam, uel ob particularem affectionem, & utilitatem, quam habet in re, ut ait [doctissimus D. de Franch. in alleg. decis. 34. quam magni facit, & audacter tenet Fontan. de pact. nupt. primo libro par. 2. glos. 9. nu. 86.]

56 Tertio probatur quandoquidem consuetudines feudales, de quibus in cap. nostro, & in cap. porro, & cap. Titius, concesserunt hanc facultatem redimendi feudum pro æquali pretio agnatis proximioribus ex iure succedendi agnatis quæsito ab initio nascentis feudi, ex providentia domini concedentis, qui uoluit pro-

prouidere nedum primo acquirenti, sed omnibus illius descendentibus & ex pacto acquirentis, qui voluit prouidere, nedum sibi, sed omnibus eius descendentibus ordine successiuo; adeò quod tot sunt concessiones quot sunt personæ in inuestitura comprehensæ, vt magistraliter docet [Camer, in cap. Imperialem. §. præterea ducatus, fol. mihi 96. Dominus Rouitus in rub. de feud. nu. 19. ita est text. in d. cap. 57 porro, qualiter olim] vbi ita demum agnati habent hoc ius redimendi, si tamen feudum erit paternum, & in quo sunt successuri; nam iure communi feudorum agnati succedunt solummodo in feudo paterno, secus in feudo nouo, vt in [cap. 1. §. cum vero Corradus, de his qui feudum dare possunt, & in cap. 1. de gradibus succedendi in feudum: per quæ patet, iura feudalia induxisse hanc facultatem redimendi pro tuendo iure succedendi agnatis quæsito ab initio nascentis feudi.

58 Vnde succedit clara iuris conclusio, quod quoties conceditur ius redimendi pro iure suo conseruando, hoc casu sufficit offerre commune, & iustum pretium, nec cogitur soluere pretium ab aliquo emptore forte oblatum, vel conuentum; ita in anfractu opinionum distinguit [Imol. d. l. qui Romæ. §. cohæredes, num.

14. ff. de verb. oblig. quam Imolæ decisionem refert, & sequitur Iacobin. de Sancto Georgio in tractatu suo feudali, in verbo, & cum pacto de non alienando; nu. 39.] ubi in proprijs terminis dicit, quod ubi agitur de conseruatione iuris quæsitum, tunc satis sit attendere pretium secundum quod communiter possit reperiri, & non pretium ab extraneo emptore oblatum per dictam Imolæ decisionem: & omnia feuda, siue hæreditaria, siue non hæreditaria sunt ex pacto, & prouidentia, cum hac differentia, nam in feudis ex pacto, & prouidentia non hæreditarijs omnes capiunt ex pacto, & prouidentia primi acquirentis ex propria donatione; & ideò ultimus moriens non potest nocere successor in tali feudo.

In feudis uero ex pacto, & prouidentia hæreditarijs, successor debet esse hæres ultimo morienti in ipso feudo hæreditario, quia qualitas hæreditaria inest in substantia ipsius feudi hæreditarij; & 60 propterea, quia est hæres ultimi morientis in feudo hæreditario, tenetur habere ratum factum defuncti usque ad vires feudi, & ultra, si non confecit inuentarium, ita magistraliter docet [Camer. in cap. Imperialem, §. præterea ducatus, de prohib. feud. alienat. per Feder. fol. mihi 96. Dominus Rouitus in rub. de feud. in libro prag-

pragmat. nu. 19. cum seq.]

61 Dignoscitur feudum ex pacto, & providentia hereditario à feudo ex pacto, & providentia non hereditario ex investitura, seu privilegio, si in eo fuit apposita vox, heredibus, per expressionem factam ab homine, ut tunc sit feudum hereditarium, secus si vox, heredibus, non exprimitur ab homine, sed venit ex subaudito intellectu legis, tunc nec est feudum hereditarium, sed ex pacto, & providentia non hereditarium, ita [Camerar. loc. cit. fol. 96. in 4. col. lit. S.]

62 Ultimo, pro ista opinione adducitur doctrina [Joan. de Imola in d. §. cohæredes. ff. de verb. obligat.] ubi in propria materia notabiliter distinguit, quod aut lex consideravit pretium, iuxta id, quod reperitur ab alio, & isto casu debemus tale pretium inspicere, nec autem id, quod possit communiter reperiri, ut in terminis [l. fin. C. de iur. emphy. & in terminis l. 3. §. fin. ff. de in diem adiectione, & in terminis Regiæ pragmat. 15. de Baronib.] Aut verò lex consideravit pretium iustum, & tunc debemus attendere pretium, quod communiter reperiri potest, & sic prout fuerit iuste appretiata, non autem illud quod ab uno, vel duobus reperitur, ut in terminis [l. 2. C. de rescind. vend.] Aut sumus in dubio, quia non apparet de quo

pretio lex vel statutum intellexit, & tunc, aut agitur de conservando iure suo, aut de nouo iure acquirendo. Primo casu sufficit iustum, & commune pretium offerre; in secundo vero debet offerre pretium, quod re vera reperitur ab extraneo, quia satis est, quod sibi gratificetur, ut preferatur alijs.

63 Vnde cum in agnato redimēte feudum pro æquali pretio, hoc concessum est pro iure suo conservando, quia ille agnatus tamen potest redimere, qui est proximè successurus in eo, ac quoque, quia lex feudalis exposuit pretium æquale, id est iustum, patet per dictam Ioannis Imolæ doctrinam, ut satis sit, si agnatus offerat commune, & iustum pretium, & sic illud quod fuerit appretiatum.

Et Iacobinus de S. Georgio in in d. tract. de feud. in verbo, & cum pacto de non alienando num. 39. cum hac Imolæ distinctione residet.

64 Et Sacrum Cōsiliū pro hac opinione etiam in Collaterali Cōsilio in infrascriptis causis iudicavit; videlicet in causa Illustr. Marchionissæ Piscariæ, cū Illustr. Principe Conchæ, ut refert doctiss. Illustr. Marchio Belmontis Regens Tapia in sua curiosa, & docta decis. 57. S. Conf. qui in fine ponit verba sententiæ, pro pretio per Sac. Conf. liquidando; & sic etiam in causa Illustr. Marchio-

chionis Acquaniuz, cum Illust. Marchione Quarata, super Comitatu Iulianouæ, similiter pro pretio liquidando, vt in Banca de Viuo; & in causa Illust. Ducis Larenis, cum creditoribus paternis, in banca de Ferrarijs; & sic in causa illorum de Vicetominis, in Banca de Mondellis; & sic me patrocinante in quadam causa Alexandri de Loffredo, cum illis de Sparano, in qua per formalia verba fuit dictum, quod concedatur prælatio, soluto pretio liquidando per Sac. Consil. penes Borrellum actorem magistrum, & sic etiam in nonnullis alijs causis.

Non enim per viam indirectam, qui habet prælationem in emptione rei ex aliqua causa à iure sibi concessa, debet privari tali facultate, & iure prælationis, quod esset, si aliquis extraneus propter animositatem, vel aliquam affectionem, vel inuidiam, maius pretium supra veram æstimationem offerat, vt dicit [Bald. in l. cum si. §. sed cum his, num. 4. ff. de transact. de Franch. decis. 54. nu. 13.]

Reliquum est, vt ad argumenta contrarię opinionis respódeamus, in quorum solutione magis lucebit veritas nostrę opinionis.

65 Et primo non obstant doctrinæ Iacob. de Beluis. Bald. & Andreæ de Ifernina, quia præcitati

eximij Doctores supponunt emptorem extraneum obtulisse verum, & commune pretium, non autem supra veram æstimationem ob aliquam animositatem, affectionem, vel inuidiam, & agnatus vult offerre verum, & commune pretium, prout est questio nostra, quam præcitati Doctores specificè non disputant, nec aliquid circa eam dicunt, vnde relinquenda est dispositioni iuris cõmunis, quæ vult, vt offeratur verum, & commune pretium, d. l. pretia rerum, & quod ita intellexerunt, patet, quia mouentur præcipuè illa ratione, nempe, quod res tantum valet, quantum vendi potest, & quanti pretij reperiri potest [l. si seruus. ff. ad leg. Aquil.] quę regula tunc habet à iure subauditum intellectum, scilicet quantum communiter vendi potest, vt est [Glos. singularis in d. l. pretia rerum, in glos. 1.] vnde si Doctoris dictum debet intelligi, & declarari iuxta legem, vel rationem, quam allegat, vulgata doctrina [Bart. in l. non solum. §. si liberationis. ff. de liberali causa.] Clarè patet, quod præcitati Doctores intellexerunt de illo pretio, quod ab emptore est oblatum, si est commune iustum æquiualens rei, non autem de excessiuo supra veram æstimationem propter animositatem, affectionem, vel inuidiam, dum agnatus paratus est verum, & commune

mune pretium offerre, alias ob-
starent eis, ea quæ in primo fun-
damento pro nostra opinione
considerata sunt.

- Nec obstat secunda pondera-
tio, quod creditor posterior, qui
habet feudum obligatum cum
assensu, habet ius offerendi me-
liorem oblationem, qua non de-
bet priuari ob prælationē agna-
to proximiori concessam, vbi
non vult soluere pretium per eū
oblatum, sed pretium rei æqui-
66 ualens. Nam respondetur, quod
hæc facultas cōcessa proximo a-
gnato redimēdi feudū p æquali
pretio, ineratā principio nascētis
feudi ex natura rei [d. cap. porro,
& nostro c. sed etiam res] & cre-
ditor, qui cum feudatario postea
contraxit, sciebat, vel scire debe-
bat feudum, quod sibi obligaba-
tur mediante assensu, esse obno-
xium oneri redimendi pro æ-
quali pretio [l. qui cum alio. ff.
de reg. iur.] Vnde postquam feu-
dum fuit obligatum cum hoc
onere redimendi, nulla fit iniu-
ria creditori, si agnatus prox-
imus utitur tali facultate redi-
mendi, quæ erat ante hypothe-
cam in feudo contractam: ita.
67 in simili decidit [Baldus in
cap. rursus, quibus modis feud.
amittatur] dum voluit, quod
ius hypothecæ acquisitum cre-
ditori, resoluatur, si feudum do-
mino non erit refutatum per
vassallum, quia hæc facultas re-
futandi feudum domino, inerat

à principio nascentis feudi ex
natura rei, vnde creditori, qui
cum vassallo contraxit, impu-
tari debet, dum hoc sciebat,
vel scire debebat [d. l. qui cum
alio. ff. de reg. iur.]

- 68 Scio tamen, quod vbi feudū
ad dominum peruenit, quærun-
t Doctores, an dominus teneatur
ad debita contracta per vassal-
lum, & distinguunt, aut debita
sunt contracta cum assensu do-
mini super feudo, & dominus
tenetur soluere talia onera; aut
verò debita vassalli sunt contra-
cta sine assensu, & distinguunt,
aut feudum peruenit ad domi-
num ex voluntate vassalli, puta,
quia vassallus Domino donauit,
aut necessario, ex lege feudi; pri-
mo casu tenetur soluere onera
vassalli, in secundo vero non te-
netur [Boerius decis. 181. & de
Franchis decisio. 213. num. 33.
& decisione 226. num. 3. vide
Patrum meum in hoc cap. nu.
59. & quæ latius dicā n. 76.] Bal-
dus verò putat, quando feudum
peruenit ad Dominum ex refu-
tatione, quod hoc sit ex l. feudi,
& pacto ab initio nascentis feu-
di ex natura rei, & sic omnia iura
69 super feudo cōtracta resoluuntur.
Sicuti dicitur quando res vendi-
tur cum pacto de retrouenden-
do, ut omnia iura cōtracta super
re, post dictam venditionem, se-
quuta retrouenditione, extingua-
tur, quia talis retrouenditio fit
ex pacto ab initio acquisitionis

F f rei

rei appositō ante hypothecā , vt
[Bar.in l.in diē.ff.de aqu. quotid.
& æstiu.Boer.d. decis. 181. de
Fräch.decif.64.& dec.226.] vn-
de sufficit nobis adducere dictū
Baldi ad ostendendū, quod talis
facultas redimēdi inerat ab ini-
tio acquisitionis feudi ante hypo-
thecam creditoris , quam Baldi
decisionem , in propria materia
resolutionis hypothecæ, allegat
idē [de Fräch.d.decif.226.nu.4.]

70 Tertio, neque obstat doctrina
Bal.in l.2.in fi.C.de rescin.vend.
vbi dicit , quod si statuto caue-
tur, quod in venditione rei præ-
feratur consors , quod consors ,
vt præferatur , debet offerre
pretium ab alio oblatum , licet
excedat verum valorem rei, nec
ei sufficit offerre iustum valorē
per appretiatores æstimandum.

71 Nā respōdetur [prout Imola,
Angel.Paul.de Castr.& Alex. di-
cunt in d.l.qui Romæ.§. cohēre-
des.ff.de verb.oblig.] distinguē-
do , quod aut statutū simpliciter
dicit, quod cōsors præferatur ex-
traneo in emptione , & isto ca-
su debet offerri pretium ab ex-
traneis oblatum , vel conuen-
tum , ne venditor sit in damno,
& ita loquitur [Baldus in dict. l.
2.] Aut verò statutum, vel con-
suetudo loquitur , quod consors
teneatur vendere consorti po-
tius, quam extraneo , & hoc casu
consors , offerendo iustum pre-
tium, præferatur, non obstante
quod vnus , vel duo volunt plus

offerre , & soluere pro emenda-
re; ita est [aditio aurea Ioā. An-
drez ad Speculatorem in titulo
de emptione , & venditione,
in §. nunc dicendum, in fin.nu.
20. vers. Adde Angelum.] In
72 casu vero nostro, consuetudo
feudalis non tantum dicit , vt
agnatus proximior præferatur in
emptione feudi extraneo em-
ptori , vt in cap. Porro , qualiter
olim, sed etiam dicit , vt agna-
tus teneatur vēdere agnato pro-
ximiori potius quam extraneo,
vt in nostro cap. sed etiam res.

Vnde patet, quod agnatus p-
ximus, offerendo cōmune, & iu-
stum pretium , debet præferri,
iuxtā prædictorum Doctorum
distinctionem, quæ est cōmunis,
vt in d. addit. ad Speculatorem.

Neque obstat auctoritas alio-
rum Doctorum , quos allegauim-
us pro prima opinione ; nam,
cum ipsi moueantur prædictis
rationibus , & auctoritatibus ,
quibus satis fuit responsum, de-
eorum auctoritate nullo modo
est habenda ratio.

Post hæc scripta, vidi, pro cō-
firm. meæ opin. aureā decis. iūct.
aulis S. C. referēte doctis. Conf.
Morra, in causā Io. Bapt. de Ebo-
lo per formalia verba [Declara-
tum est valorē Terrarū Ciuitatē
nouæ, & Castri Prignani ascēde-
re ad duc. 59. mil. pro quo pretio
præferatur Io. Baptista de Ebolo
absque alia accensione candelæ.
In banca de Viuo.

Adde,

73 Adde, quòd si refutatio fuit
A facta simpliciter absque noua
 qualitate, vel pacto, erit feudum
 antiquum, & agnatus cui est fa-
 cta refutatio, videtur accipere ex
 antiqua causa, & propria dona-
 tione: nā vt supra latissimè fuit
 fundatum, censetur facta refuta-
 tio in manibus domini, & à do-
 mino facta collatio in personam
 agnati proximioris, vt est casus
 in [cap. 1. de vass. decrep. ætat.] si
 vero refutatio esset facta cū no-
 uis pactis, & noua qualitate cum
 assensu Regio tamen, alias non
 valeret, vt est communis senten-
 tia in Regno; tunc feudū in per-
 sonam huius agnati cui est facta
 refutatio, censetur, & reputatur
 feudum nouum, quoniam nō vt
 ex antiqua causa recepit, sed de
 nouo cum ratione nouæ quali-
 tatis, ita [Afflic. decis. 112. nu. 5.]
 postquam longa est differentia
 inter feudum antiquum, & feu-
 dum nouum, vt Affl. ibidem, &
 in alijs locis notabimus. Aduer-
 tendo tamen, quod feudum an-
 tiquum, siue paternum in eo, in
 quo fuit addita qualitas, dicitur
 nouum, in reliquo dicitur anti-
 quum, vt idem [Affl. in const. cū
 circa iustitiæ, nu. 12. & 14. vbi re-
 fert sic decisum in S. C. quē re-
 fert, & sequitur de Franch. decis.
 7. nu. 4. qui alios citat; & refert
 in eodem S. C. decisum, sequitur
 Vrsill. ad Affl. decis. 112. num. 7.
 Cumia in c. si aliquem, verb. an-

tiquis, n. 214. in fi. Ann. sing. 193.
 Surd. de alim. tit. 1. q. 55. nu. 27.
 & tit. 9. q. 19. nu. 7. Georg. alleg.
 8. nu. 12. & Mastril. decis. 56.]
 74 Hæc opinio auctoris, quòd va-
B leat alienatio feudi in agnatum
 remotiorem sine assensu domi-
 ni, & sine assensu agnati prox-
 mioris, durante tamen vita feu-
 datarij, nullo modo in practica
 seruatur, cum requiratur assensus
 domini, vel agnati proximioris;
 alias vti illegitimè factā, statim
 reuocabit proximior agnatus, ita
 se habet cōmunis opinio, vt per
 [Camer. in c. Imperialem, fo. 25.
 lit. A.] & adeo est hoc verum,
 quod neque in filio pater potest
 de feudo disponere per viā præ-
 legati, aut inæqualis institutionis,
 vel diuisionis absque assensu do-
 mini, ita vt filij alio modo, quam
 ipsi ab intestato successuri essent
 ex nouo facto patris habeant, ita
 [Camer. Capyc. sequens in d. c.
 Imperialem, fo. 24. lit. C.] Est ve-
 rum tamen, quod si feudum est
 hæreditarium, potest feudatarius
 de eo testari absq; consensu do-
 mini, & sic Regio assensu in Re-
 gno in filium, seu agnatum pro-
 ximiorum [Iacob. de S. Georg. in
 inuest. feud. in verb. & cū pacto;
 quod de ipso feudo nu. 1. Loffre.
 conf. 11. post nu. 43. Affl. in cōst.
 hac edictali nu. 8. & in const. cō-
 stit. diuæ memoriæ, nu. 4. & seq.
 Capyc. in c. Imperialem fol. 9. in
 3. limit. vbi Camer. fol. 30. a ter.
 Ff 2 Camp.

Camp. in c. considerantes, n. 35. Vrsill. ad Affl. decis. 119. num. 6. Viu. opin. 274. nu. 2. & in decis. 225. nu. 45. Menoch. conf. 439. nu. 8. & de Pót. de potest. Proreg. fo. 348. n. 15. & seq.] secus si feudum sit ex pacto, & prouidentia, [c. 1. ibi nulla ordinatio defuncti de success. feudi, Frecc. lib. 3. fol. 441. vers. 6. & uers. quando auté, Capyc. decis. 64. Cumia in cap. si aliquem, in verb. maritata, num. 240. Clar. in §. feudum q. 40. in prin. Capyc. decis. 115. etiam cū consensu domini, nisi consentiāt omnes successores, Anna alleg. 69. n. 125. & 126. nec etiam pro anima, 261. nu. 128. Capyc. in c. Imperialem, vbi Camer. fol. 21. à 1. & 23. nec de fructibus ipsius Affl. decis. 76. nu. 6. Marta voto 20. nu. 17. verum de feudo nouo disponitur cum assensu Regio, Affl. in cōst. in aliquibus nu. 26.]

75. Dñus Auctor Patruus meus
C pro solutione contrarij de tex. in cap. Titius infra si de feud. defuncti milit. vna ex mente glo. alia, verò ex Aluarot. dicit esse diuinatiuas, verum non apertè ponit solutionem, ideo dico, quod quādo feudum ex pacto, & prouidentia alienatur, potest agnatus proximior illud recuperare, altero ex duobus modis, vel per viam redentionis, seu praelationis pro æquali pretio, vel per viam vendicationis, illud vendicando iure proprio; & ex propria

donatione; nam in feudo ex pacto, & prouidentia, quot sunt personæ, tot sunt donationes; hoc præmissis, patet solutio; ideo hic in tex. nostro agnatus quādo vult recuperare feudum, tenetur reddere æquale pretium; quia illud recuperat per viam redentionis, & praelationis, vt hic, & in c. porro, qualiter olim; quo casu recuperat etiam in vita alienantis. In cap. Titius ibi agnatus vendicabat feudum iure suo proprio, & ex propria donatione, ideo nullo reddito pretio illud recuperat, & tenetur expectare mortem alienantis, quia in vita non erat sibi ius apertum; sed post eius mortē purificatur sua donatio, nā feudū datur agnatis per ordinem unidū viuit, & alteri post eius mortem, & sic patet clara solutio, & inter ista duo iura non adest contradictio, uide [de Pont. in decis. Collateralis 11. & in tract. de potestat. Proreg. tit. 10. §. 1. num. 13. & Rouitus in rubr. de feudis num. 32.]

76 Cum opinione Auctoris quādo feudum refutatur domino, quod teneatur ad debita, cōcordat decis. de Franch. 64. num. 14. & idem quando dominus habet feudum ex publicatione bonorum, & sic etiam quando feudū reperitur obligatum mediante Regio assensu cumulat omnes prædictus [de Franch. decis. 213. num. 32. cum seq. uide Loffred. conf.]

conf. 33. ante num. 4. & de Ponte
conf. 82. nu. 19.]

77 Circa hanc quæstionem an
E licita sit etiam uēditio feudi pa-
terni inter agnatos sine assensu
domini, uel tantum simplex re-
futatio, quicquid sit de iure com-
muni feudorum, tamen in Re-
gno recepta est opinio, & sæpe
iudicata, quòd sola simplex re-
futatio, seu donatio de feudo ua-
let in proximo successuro sine
assensu domini [de Franch. dec.
71. n. 17. & decis. 591. n. 2. & de
Ponte in tract. de potest. Proreg.
tit. de refutat. §. 1.] ubi in mate-
ria semper est recurrendum, quæ
refutatio licet possit fieri sine as-
sensu, tamen debet registrari in

Regia Camera infra quindecim
dies, aliàs esset nulla, & inualida,
ut in pragmat. 20. de feudis; sed
pone, quod super simplici refu-
tatione sit impetratus Regius as-
sensus, an hæc refutatio subiaceat
dispositioni Regiæ pragmaticæ,
quòd assensus expediatur infra
biennium in forma Regiæ Can-
cellariæ, an uerò pragmaticæ, ut
instrumenta refutationum regi-
strentur infra quindecim dies in
Regia Camera, dic ut per [de
Franch. in decis. 663. num. 8. cui
adde Camer. in cap. Imperialem
fol. 32. liter. E. uers. bene tamen
puto. & Georg. alleg. 17. nu. 47.]

FINIS ADDITIONIS.

In repetitione cap. i. de uassall. decrepit.
ætatis.

S V M M A R I V M:

- 1 Refutatio feudi in septem iuribus, inuenitur in libro feudorum.
- 2 Refutatio alia in manibus domini, alia in manibus agnatorum.
- 3 Refutatio, quæ fit in manibus agnatorum, alia realis, alia personalis.
- 4 Refutatio, quæ fit in manibus domini, alia simplex, alia conditionalis.
- 5 Refutatio, quæ fit in manibus agnatorum, an in dubio præsumatur realis, vel personalis.
- 6 Refutatio, quæ fit in manibus domini, in dubio simplex, & realis.
- 7 Ifern. in cap. i. de uassall. decrep. asat. dum dicit, quod refutatio in dubio præsumitur realis, & omnimoda, intelligitur de ea, quæ fit in manibus domini, contra alios.
- 8 Refutatio pro heredibus, est personalis, etiam quando in beneficium agnatorum.
- 9 Refutatio cum clausula, 'quod refutans cedit omne ius, quod habet, vel habere possit, non est realis.
- 10 Refutatio facta pro aliquo, & cui dedit etiam, non est omnimoda, quando in manibus agnatorum.
- 11 Refutatio, ubi interuenit aquiliana stipulatio, an sit realis.
- 12 Refutatio, ubi est appositum verbum omnino, sed est conuentum, ut remaneat feudum antiquum, & sub natura feudi antiqui, an sit realis.
- 13 Refutatio alia fit domino mediato, alia domino immediato.
- 14 Refutatio, quæ fit domino immediato, tripliciter consideratur.
- 15 Refutatio feudi plami, & de tabula, potest fieri Baroni sine assensu Regis.
- 16 Refutatio feudi quaternati secundum quid, non potest fieri Baroni sine Regis assensu.
- 17 Refutatio feudi quaternati secundum quid, non potest fieri Regi sine consensu Baronis.
- 18 Refutatio in manibus domini, alia in feudo hereditario, alia in feudo ex pacto, & prouidentia.
- 19 Refutatio, alia feudi quæsti, alia feudi quarendi.
- 20 Refutatio, in manibus domini, alia voluntaria ex parte uassalli, & necessaria ex parte domini; alia necessaria ex parte uassalli, & voluntaria ex parte domini, alia voluntaria ex parte utriusque.
- 21 Refutari an possit feudum, domino inuito.
- 22 Feudum an sit contractus nominatus, vel innominatus.
- 23 Contractus non debet claudicare.
- 24 Natura generalis feudorum oritur ex dispositis in libro feudorum.
- 25 Feudum, in dubio, præsumitur concessum secundum propriam naturam.
- 26 Feudum, quando dicatur dari gratia recipientis, vel gratia utriusque.
- 27 Cuius non potest à Ciuitate discedere post impositionem muneris publici.
- 28 Iuramentum imponit præcisam necessitatem.
- 29 Socius non potest intempestiue renunciare proprietati.
- 30 Seruitium non augetur, nec diminuitur, auctis, vel diminutis fructibus feudi.
- 31 Rex non tenetur soluere es alienum feudatarij

- datarij deuoluto feudo, si est sine assensu.*
- 32 *Rex an debeat admittere refutationem feudi, quando feudatarius habet creditores, qui non habent feudum obligatum.*
- 33 *Renunciatio officiorum an possit fieri in praeiudicium creditorum, quibus potest satisfieri super emolumentis.*
- 34 *Creditorum an possint reuocare cessionem feudi factam Regi, si est in fraudem, & an ille titulus habeat locum in feudibus.*
- 35 *Seruitium incertum in concessione feudi intelligitur duobus modis.*
- 36 *Seruitium, quod veniat in Regno, quando feudum est concessum simpliciter.*
- 37 *Seruitium ut praestetur omni anno in Regno, est contra naturam feudi.*
- 38 *Natura feudi si est alterata in seruitio, in alijs remanet in sua natura.*
- 39 *Natura feudi ibidem est, quod lex feudi.*
- 40 *Natura feudi si alteratur in uno, in alijs remanet in sua natura, praeterquam in his, quae veniunt in consequentiam pacti alteratiui.*
- 41 *Vassallus ratione feudi, non punitur, nisi in feudi priuatione.*
- 42 *Ciuis tenetur ad debita Ciuitatis contra-cta usque ad suum discessum.*
- 43 *Baldus reprehenditur in articulo, si licet renunciare feudum domino post seruitium indictum.*
- 44 *Zabarella reprehenditur, quia male Hostiensem allegat.*
- 45 *Feudum in Regno, quia est sub certo seruitio, non potest, inuito domino, renunciari.*
- 46 *Felin. & Stephan. Aufrelius reprehenduntur in articulo, an liceat feudum renunciare domino inuito.*
- 47 *Vassallus ligius non potest feudum inuito domino renunciare.*
- 48 *Vassallus quando potest feudum refutare.*
- 49 *Refutatio feudi non debet fieri in manibus alterius, quam domini.*
- 50 *Beneficia non possunt renunciari nisi in manibus Praelati.*
- 51 *Officia non possunt renunciari nisi in manibus Superioris.*
- 52 *Officia feuda, & beneficia quomodo equiparentur.*
- 53 *Renunciatio beneficij in manibus Episcopi, conditionalis, an valeat.*
- 54 *Renunciens beneficium, perdit possessionem, licet non fiat in manibus Superioris.*
- 55 *Officium renunciens non in manibus superioris, perdit possessionem.*
- 56 *Feudum an remaneat antiquum, remissa felonia, in quo articulo plures distinctiones recitantur.*
- 57 *Priuilegium Principis est latissime interpretandum.*
- 58 *Sequentia declarantur per praecedentia, & plus influunt praecedentia ad declarationem sequentium.*
- 59 *Iser. contrarius in articulo si feudum remanet antiquum remissa felonia, & Afflict. qui vult saluare, reprehenditur.*
- 60 *Feudum remanet antiquum remissa felonia post sententiam, quando est interposita appellatio.*
- 61 *Appellatio reducit causam ad terminos litis contestata.*
- 62 *Barones in Regno, qui habent facultatem indulgendi, possunt indulgere post sententiam, si est interposita appellatio.*
- 63 *Reclamatio, & appellatio pari passu ambulant.*
- 64 *Iser. in c. 1. de vassall. decrep. atat. saluatur.*
- 65 *Priuilegium indulgentiae cum restitutione bonorum, an sit stricte interpretandum.*
- 66 *Priuilegium immunitatis an debeat stricte interpretari.*
- 67 *Isern. reprehenditur in cap. de vassall. decrep. atat. dum tenet, quod questio an feudum remaneat antiquum, prodest circa seruitia, & postea saluatur.*

Natura

- 68 *Natura feudi ex pacto, & providentia antiqui, non potest alterari in praui-
dium agnatorum per Regem.*
- 69 *Seruitium est de natura feudi.*
- 70 *Bona an confiscantur ipso iure in cri-
mine lese maiestatis, & quid in
Regno.*
- 71 *Glos. impugnat, dum tenet contra Iser.
& Isern. saluatur in articulo utrum
fiat confiscatio bonorum ipso iure in
crimine lese maiestatis.*
- 72 *Indulgentia simplex non comprehendit
bona.*
- 73 *Restitutio simplex, vel generalis, vel ad
omnia, comprehendit bona.*
- 74 *Restitutio quando fit ad bonores, & ad
tertiam partem bonorum, non exten-
ditur ad alia.*
- 75 *Indulgentia comprehendit bona, quando
est adiunctum verbum, Restituo.*
- 76 *Indulgentia quando dicatur, vel sim-
plex restitutio, si est dictum, facimus
gratiam decreti, vel quod banniti re-
banniantur.*
- 77 *Indulgentia an comprehendat bona,
quando non sunt occupata per fiscum,
& sunt amissa ipso iure.*
- 78 *Liparulus reprehenditur circa intelligē-
tiam Isern. in cap. i. de feud. sine culp.
non amittit.*
- 79 *Feudum non amittitur ipso iure ex cul-
pa, prater quam in culpa alienatio-
nis.*
- 80 *Feudum amittitur ipso iure in crimine
lese maiestatis.*
- 81 *Indulgentia criminis fraudati vesti-
galis, an comprehendat bona com-
missa.*
- 82 *Fiscus non damnificatur, quando re-
mittitur poena corporalis.*
- 83 *Prescriptio contra fiscum quinquenna-
lis, dum vult agere de crimine post
mortem, procedit etiam respectu bo-
norum.*

R E P E T I T I O

Cap. 1. de uassallo decrepit. ætatis.

Extus iste est vnus de illis, in quibus in hoc lib. feudorū fit mētio de refutatione feudi;

quoniam, vt dixi in §. sed & res, per quos fiat inuestit. non habemus nisi septem iura in toto hoc libro feudorum, vbi inueniatur hoc verbum, Refutate, seu Refutatio, [textum scilicet in §. rursus, quibus modis feudū amitta. in §. si vero, qualiter olim poter. feud. alienar. in cap. 1. de vassall. qui contra cōstit. Lothar. in cap. 1. de alien. feud. pater. in §. profectō, quid iuris sit, si vassallus, post alienationem, feudū recuperauerit, in cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. & textum istum.]

2 Tractandum est ergo de refutatione feudi: & ideo in primo notandum est, quòd refutatio feudi, alia fit in manibus domini, alia in manibus agnatorū; colligitur hæc distinctio ex iuribus præmissis, in quibus de vtraque refutatione tractatur: [textus namque in cap. 1. de alien. feud. patern. & in cap. 1. de eo, qui fin.

fec. agnat. de refutatione feudi, quæ fit in manibus agnatorum, loquuntur: alia verò iura de refutatione feudi, quæ fit in manibus domini tractant.

3 Rursus sciendum est, quòd refutatio, quæ fit in manibus agnatorum, subdiuiditur: Alia, namque personalis est, alia verò realis, quam refutationem omnimodam vocant. Probat hanc subdiuisionem text. in d. cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. qui de vtraque refutatione tractat.

4 Sic etiam, & refutatio, quæ fit in manibus domini, diuisionem recipit. nam alia est simplex, & de illa loquitur [tex. in d. §. rursus, in d. §. si uerò, in d. §. profectō, & in d. cap. 1. de vassall. qui contra constit. Lothar.] Alia verò est conditionalis, in manibus scilicet domini, ut agnati inuestiantur: & de hac loquitur text. iste.

5 Differunt tamen inter se istæ refutationes in articulo, dū quæritur, an refutatio in dubio simpliciter facta, intelligatur realis, & omnimoda, vel personalis; quoniam refutatio, quæ fit in manibus agnatorum, in dubio non

non præsumitur omnimoda realis, sed personalis [glos. fin. in cap. si quis miles constitution. Lotharij, dum vult, quòd si feudum uni tantum ex fratribus ex refutatione alterius in diuisione obuenit, si refutatio nō fuit ad hoc, ut dominus inuestiret eum tanquam de nouo feudo, sed simplex; fratre defuncto succedit frater superstes; quod non esset, si refutatio esset realis, & omnimoda: & glossam illam sequitur ibi [Iacob. de Beluis. Bald. num. 4. Aluarot. colum. fin. vers. secunda conclusio, Præposit. num. 4. Afflict. num. 24. Propterea Bald. in d. c. 1. de eo, qui fin. fec. agnat.] in specie de mente ipsius glos. dicit, quòd refutatio, quæ fit in manibus agnatorum, in dubio præsumitur personalis, & non realis, vbi [Aluarot. colum. fin. circa medium.]

- 6 Refutatio, quæ fit in manibus domini, simpliciter facta, in dubio omnimoda est, & realis, secundum [Ifern. hic in principio, quem sequitur Alex. in cons. 13. 5. uolum. nu. 5. Marc. Ant. Nat. in cons. 564. nu. 7. uolum. 3.] &
- 7 ita est intelligendus Ifern. ut loquatur hic de refutatione, quæ fit in manibus domini: quod notate, quia multi decipiuntur, allegantes Ifern. hic ad probandū, quòd refutatio, quæ fit in manibus agnatorum, in dubio non personalis, sed omnimoda cen-

seatur; & Ifern. ut uidetis, loquitur de refutatione, quæ fit in manibus domini: quia iuxta textum istum hoc dicit, ubi de hac refutatione tractatur.

- 8 Et non solum refutatio personalis est, quando est facta in beneficium agnatorum simpliciter, sed etiam si esset facta pro hæredibus: adhuc enim personalis est, & non realis, & omnimoda, quæ refutantem excludit; probat [tex. in cap. 1. de eo qui fin. fec. agnat. & in cap. Titius cū Sempronio, si de feud. defunct. milit. vbi Bald. & Ifern. hoc dicit, Aluarot. etiam, & Ifern. in cap. 1. colum. 4. vers. in dubijs, qui successio. tene. Loffred. in cap. 1. de natur. successio. feud. in additio.
- 9 super vltima col. Immo, quod plus est, etiam si in refutatione adesset clausula, quòd refutans cedit omne ius in feudo, quod habet, vel habere possit, aut spe-ret; adhuc non dicitur realis, & omnimoda; probat [Aretin. in cons. 3. quem sequitur Curt. sen. in cons. 49. num. 79. Iacobin. in sua inuestit. in verb. Et vnus ex dictis yassallis, num. 8. satis bene facit consilium Angeli 287. incip. Factum, super quo cōsilium postulatur, colum. fin. num. 10.]
- 10 vbi vult etiam, quod refutatio non sit omnimoda, excludens refutantem, quando esset facta pro eo, & cui dederit, ponderando [tex. in d. cap. 1. de eo, qui fin. fec.

fec. agnat.] & requirit, ut constet, quòd refutans omnino voluerit carere feudo, vel quòd noluerit ad se feudum pertinere sine noua inuestitura.

11 Quid autem, quando interuenit in refutatione Aquiliana stipulatio? an tunc sit realis, & omnimoda [Afflict. in d. cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat.] dicit, quòd est realis, auctoritate [Roman. in cons. 22.] Sed contrarium fuit iudicatum contra fiscum in causa Castri Rocce Rainolæ, in fauorem domini Goffredi de Galluccio.

12 Sed an, si in refutatione est appositum verbum, Omnino, & simul in eodem contractu refutationis conuentum, quòd feudum remaneret antiquum, & quòd intelligeretur facta sub natura feudi antiqui, & non aliter, nouissimè est decisum in Sac. Consilio, quòd sit personalis, & non realis, & omnimoda, quæ refutantem à successione feudi, mortuo refutatorio sine liberis, excludat. Sed de veritate istius decisionis videbimus in [cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat.]

13 Iterum est in materia refutationis aduertendum, quòd refutatio feudi, quæ fit in manibus domini, alia fit domino immediato, alia fit domino mediato. Item illa, quæ fit domino immediato, tripliciter consideratur; Aut de feudo quaternato sim-

pliciter, quòd immediatè, & in capite à Comite, vel Barone tenetur, & hæc fieri potest sine Regis assensu [Hern. in cap. 1. §. post refutationem in principio, de vassall. qui contra constit. Lothar. vbi Afflict. num. 19. §. notab. Hern. in cap. sancimus, num. 12. quo tempore miles, Loffred. in cons. §. num. 6.]

16 Tertiò consideratur in feudo quaternato secundum quid, quòd in capite à Barone tenetur: & hæc refutatio non permittitur sine Regis assensu [Hern. in d. §. post refutationem, in d. cap. sancimus num. 17. in cap. 1. num. 1. in vers. In Regno Siciliae, de alienation. feud. patern. in cap. Imperialem, m. 10. de prohib. feud. alien. per Federic. Afflict. & Loffred. vbi supra.]

17 Si verò de refutatione feudi, quæ fieret domino mediato, illa non potest fieri sine consensu Baronis, à quo in capite tenetur: sicut enim in alienatione feudi quaternati secundum quid, requiritur assensus vtriusque, Baronis, scilicet, & Regis; ita non potest feudum hoc Regi refutari sine assensu Baronis.

18 Insuper ista refutatio, quæ fit in manibus domini, aliter consideratur in feudo hæreditario, vel ex pacto, & prouidentia, nouo; aliter uerò in feudo, ex pacto, & prouidentia antiquo: Nam si est hæreditarium, potest refutari si-

ne

ne dubio domino in præiudiciū agnatorum, secundum [Isern. in cap. 1. §. & si libellum, num. 7. de alien. feud. patern. 7 qui idem tenet in feudo, ex pacto, & prouidentia nouo, in præiudiciū filiorum. Si verò est ex pacto, & prouidentia antiquum, secundum communem opinionem, in præiudiciū agnatorū, refutari domino non potest. Ita [glos. hic in verbo, quod hic dicit, quam sequitur Iacob. de Beluis. Bald, & Præpos. Bal. in cap. 1. §. hoc quoque, num. 12. de successio. feud. & in c. 1. col. 2. de alienatio. feud. patern.]

19 Insuper, alia est refutatio feudi quæ sit, alia feudi quærendi. Item feudi quærendi alia feudi delati, alia feudi nondum delati.

Vltimò, notate semper in materia refutationis, quæ sit domino, quod potest alio modo tripliciter considerari: Alia enim est refutatio voluntaria ex parte feudatarij, sed necessaria ex parte domini: Alia necessaria ex parte feudatarij, sed voluntaria ex parte domini: Alia vero voluntaria ex parte vtriusque.

Videamus ergo exempla in istis refutationibus: & incipiendo à prima specie refutationis, examinanda est in primis illa quæstio, Vtrum vassallus volens, 21 possit refutare feudum, domino inuito. Hæc quæstio satis latè tractatur per Doctores; Ego au-

tem restringendo articulum quantum fieri potest, breuius me expediam.

In primis ergo notate, quod in hac quæstione habemus textum in vsibus feudorum, in [cap. 1. in fin. de vassall. qui contra constit. Lothar.] vbi dicitur, quod vassallus etiam sine voluntate domini, feudum refutare potest: & quia lex ista exorbitans est; quoniam 22 vel feudum sit contractus nominatus, secundum [Isern. in prælud. 5. q. Bart. in l. iurisdictionum. §. quinimò, num. 19. ff. de pact.] & non debet habere locum pœnitentia [l. sicut. C. de actio. & obligatio. vel sit contractus innominatus, secundum Bald. in l. 2. nu. 2. C. quando liceat ab emptione discedere;] & nequaquam debet habere locum pœnitentia, sequuto implemento ex parte domini per traditionem. Item, est exorbitans, quia secundum hoc, contractus iste feudi claudicat; domino enim non licet auferre [cap. 1. de feud. sine culpa, non amittendis] & vassallo licet refutare, quod monstruosum est; 23 contractus enim claudicare non debet, sed quod vni ex contrahentibus denegatur, alteri non debet permitti. Probat [tex. in l. 1. & in l. si id quod, §. penult. ff. de rescindend. venditio. in l. Iulianus. §. si quis à pupillo. ff. de actio. empt. glos. in l. si cum dies. §. penul. in verb. absurdum. ff. de recept.

recept. arbit. Speculat. in tit. de emphiteusi. quæst. 43. nu. 116.] ideo summopere Doctores laborant, quærentes legem illam distinguere, & limitare: & in effectu plures diuersas, & simul cõpatibiles distinctiones faciunt in hoc articulo, ex quibus plures oriri possent limitationes ad tex. illum.

Prima igitur distinctio videtur fieri: Aut tractatur de æquitate canonica, aut de dispositione iuris ciuili: si de æquitate canonica, non posset refutari; secus si de iure ciuili. Istam distinctionem ponit [Bald. §. fin. de capit. qui cur. vend. & oritur ex glos. in cap. quæ in ecclesiarum, litera G. de constit.] quæ verè hoc nõ firmat; quia, licet primò dicat, quòd non potest vassallus renunciare feudum inuito domino; tamen postea arguit contra de [l. interdum. ff. de oper. liberto.] ideo & quia communiter Canonistæ resident cum opinione glos. & tenent, quòd possit vassallus regulariter, inuiro domino, renunciare, prout dicit [Hostiens. ibi in fine, Ioan. Andr. Abb. num. 14. Imol. num. 17. Zabarell. quæst. 16. Ancharan. num. 13. Archidiacon. in cap. de forma 22. quæst. 5. dicentes esse casum in cap. 1. de vassal. qui contra const. Lotha.] de quo glos. non facit mentionem: ideo non est super hac distinctione

insistendum.

Secunda distinctio ponitur per glos. in d. cap. 1. §. fin. de capita. qui cur. vend.] quæ formauit quæstionem in feudo concessio sub certo seruitio, an possit refutari, domino inuito: & concludit, quòd non, non obstante, quod tex. in d. cap. 1. videatur indistinctè permittere in omni feudo refutationem contra voluntatem domini; quasi propterea generaliter dispositio illius legis sit intelligenda etiam in feudo concessio sub certo seruitio, per [textum in l. de pretio. ff. de public. in rem actio.] & sic in effectu distinguit: aut feudum est concessum simpliciter, & licet refutare: aut est concessum sub certo seruitio; & tunc non licet refutare. Hanc distinctionem glossæ sequitur ibi [Ifern. Bald. Aluarot. 1. 3. & 4. colum. Decis. Cappellæ Tholosanæ 404. Mart. Lauden. Iacob. de Beluis. Præposit. Imol. in cap. quæ in ecclesiarum, num. 17. de const. vbi Bald. num. 21. Car. num. 16. Barto. in l. is cum quo. ff. de aqu. plu. arcen. vbi Imol. Ifern. in cap. 1. §. notandum, num. 25. de his, qui feud. dar. poss. & in cap. 1. de vassal. qui contra const. Lothar. & in cap. 1. §. præterea, vers. nec dominus, de prohib. feud. alienat. per Federicum, Bald. in prælud. feud. in princ. Iacobin. in sua inuestitura, in verbo Et vnus ex dictis

Gg

vaf.

vassallis, in princip. & in verbo Qui quidem inuestiti, num. 40. vbi dicit, quod glossa est communiter approbata; Capycius in cap. Imperialem. §. callidis, in 2. conclusio. de prohib. feud. alien. per Feder.]

Rationes aut huius distinctionis sunt istae; nam si de primo capite loquimur, ratio vera est, quia haec refutatio venit ex natura feudorum, postquam ita in vñbus feudorum, contenta namque in istis vñbus constituunt
 24 naturam generalem in feudis; & secundum istam naturam
 25 communem, feudum praesumitur in dubio concessum, probat utrumque dictum [textus in cap. 1. §. praeterea quid sit inuest. Propterea Bald. & Aluarot. in §. rursus, quibus mod. feud. amitta.] dicunt, quod haec facultas inest a principio ex natura rei, idest ipsius feudi. Rationem autem istius consuetudinarie dispositionis, ponit [Glos. in d. §. fin. de capitan. qui cur. vend.] dicens, quod feudatarius ex natura feudi non tenetur ad aliud, nisi ad contenta in sacramento fidelitatis; & quod poena vassalli contra facientis tam in seruitio, quam in alijs, non est nisi amissio feudi: propterea potest illud ad libitum refutare. Et aliam rationem ponit [Bald. in cap. quæ in ecclesiarum, de const. num. 21.] quia feudum appellatur benefi-

cium, & beneficium est benenola actio tribuens gaudiū capientibus: sed nemo inuitus gaudet. [l. soluendo. ff. de negot. gest. ergo, &c.]

Ratio autem secundi capitis est, quia ex concessione feudi ad certum seruitiū, est alterata natura generalis feudorum, & feudatarius se obligauit ad illud seruitium, vel per stipulationem, vel per pactum in contractu stipulationis appositum, & ita vestitum; & propterea competit domino certi conditio, vel actio, praescriptis verbis, quæ non debet ei auferri, ipso nolente. Et istam rationem considerat [glo. praedicta in c. si. pro constituenda differentia inter vnum casum, & aliū; quam sequitur ibi Iac. de Belu. Imol. in in d. l. is cū quo. ff. de aq. pl. arc.]

26 Et dicitur in primo capite, quando feudum simpliciter conceditur, non expresso certo seruitio, dari gratia recipientis tantum. In secundo verò, quā conceditur sub certo seruitio, dicitur dari gratia vtriusque. Et ideo haec prima distinctio in hoc articulo aliter formatur, & in idem recidit. scilicet aut feudū conceditur gratia vnius. i. feudatarij tm, & pōt refutari inuito dño, aut datur gratia vtriusq; scilicet domini, & feudatarij, & non potest ipso inuito refutari, & ita distinguit [Ifern. in d. cap. 1. vers. & ideo, de uassal. qui contra const. Lothar. Est de mente

Bald.

Bald. in d. cap. quæ in ecclesiarū, nu. 21. & Iacobin. in d. sua inuestit. in verb. qui quidem inuestiti, num. 40.]

Secunda principalis distinctio, quæ fit in hoc articulo, est in feudo simpliciter concesso; aut vassallus vult refutare feudum ante indictum seruitium à domino; & potest hoc facere; aut vult refutare post indictum seruitium; & non potest hoc facere: ad similitudinē ciuis vnius ciuitatis, qui, licet possit discedere quando vult, tamen post impositionem muneris publici, nō potest à ciuitate recedere, & incolatui renūciare, vt probat [tex. iuncta glos. in l. incola, la seconda, ff. ad municipal. de incolis. Istam distinctionem ponit Bald. in prælud. feudorum, 3. & 4. colum.]

Tertia distinctio est similiter in feudo concesso sine expressione certi seruitij; aut concessio feudi est facta per contractū nominatum, & non potest refutari; aut per contractum innominatum, & potest: Ista distinctio ponitur per [Zabarellam in d. cap. quæ in ecclesiarum. num. 16. post Paul. de Eliaza. quem refert, & sequitur, & dicit ipse de mente glo. in d. §. fin.]

Quarta distinctio est: aut vltērā fidelitatem interuenit iuramentum ex parte feudatarij de seruando fidelitatem dictorum, &

conuentorum; & tunc ipse feudatarius iurans non potest refutare: quia iuramentum imponit. 28 præcisam necessitatem, secundū [glos. in l. si pecuniam, in verbo necesse habeas. ff. de condit. caus. dat. caus. non sequit. & ita distinguendo dixit idem Bald. in prælud. vbi supra] qui dicit secus in hærede iurantis, qui teneretur ad interesse.

Quinta distinctio est: aut fit refutatio feudi nimis intēpestiue, & nō pōt: aut secus; & pōt: sicut dicitur in socio, vt nō sit permissa intēpestiua renūciatio societatis, per [tex. in l. sed & socius, §. si. ff. pro socio. Hæc distinctio attribuitur Vincentio, & Hostiens. secundum Zabarell. in d. cap. quæ in ecclesiarum, nu. 16. & Imol. ibi num. 17.]

Sexta distinctio est: aut interest domini, vt non fiat refutatio; & non potest fieri: aut non interest; & fieri potest: & ista distinctio pariter ascribitur Vincentio, & Hostiens. per [Cardinal. & Imol. vbi supra:] & in istas distinctiones recidunt omnia ferè dicta Doctorum in hoc articulo.

Vos autem, nè credatis quæstionem inutile in Regno, quasi quod nō reperiat quis ita supinus, vt velit Regi feudū refutare, in primis aduertatis, quòd duobus modis potest hoc in Regno contingere; altero scilicet, quan-

G g 2 do

do castrum in feudum concessum, esset adeo diminutum introitibus. & deterioratum ex tempore, ut plus esset onus servitij militaris, quam fructus castrum; & sic interesset feudatarij feudum refutare, quia iam scitis, quod semel taxato servitio in feudo, non minuitur diminutis fructibus feudi; sicut non augetur auctis fructibus [Ifern. in cap. Imperialem. §. firmiter, col. 1. in fin. de prohib. feud. alienat. per Feder. & in cap. 1. §. firmiter, in 1. additio. in princ. de capita. qui cur. vend. 7] Alio vero modo potest contingere, si feudatarius grauatus maximo ære alieno, ita quod nullam haberet spem fructus feudi percipiendi, vellet creditores eludere, & refutare feudum Regi, qui feudo ad eum reuerso per refutationem, non teneretur ad solutionem æris alieni feudatarij, pro quo non est feudum cum Regis assensu obligatum, secundum [Ifern. in cap. 1. §. quid ergo, num. 5. de inuest. de re alien. fact.] ut uoluit facere temporibus meis quidam Illust. Feudatarius, quem taceo, honestatis causa: habebat namque feudum hæreditarium paternum, & vexabatur à creditoribus paternis in actione personali pro valore feudi: & quia æs alienum absorbebat feudi valorem, in odium, & inuidiam creditorum obtulit velle cedere Regi feudum

32 illud, sed non fuit admissus, & bene probatur hoc in [l. res que. §. lites donatas. ff. de iure filii,] ubi quod Princeps non debet recipere lites donatas, & quod potius quis esset dignus puniri pro tam turpi, tamque inuidioso commento: probatur etiam ex his, quæ dicit [Bald. in cap. 1. §. denique, vers. si vassallus, & proprie ibi, Itē nota, quæ sit prima caus. benefic. amitten.] quod dominus debet ad instantiam agnatorum prohibere vassallum ne tradat possessionem feud. ifacta alienatione; & sic euitare caducitatem, & deuolutionem feudi in sui beneficium, & ita prodesse agnatis, aliàs est in dolo, & non debet iuuari, sed puniri, quia peccat in suum fidelem: quod notate semper, ut obiter etiam hoc addiscatis, quia ex hoc Rex

33 non debet admittere renunciationem officiorum in præiudicium creditorum, quibus potest satisfieri super emolumentis; [Intelligo, tamē id, quod dixi, quod Rex, reuerso feudo, non teneretur ad æs alienum feudatarij, quando reuersio est necessaria, uel ex parte domini, uel ex parte vassalli: secus uerò si esset refutatio uoluntaria ex parte utriusque:]

34 quia tunc competeret creditoribus actio reuocatoria, & haberet locum titulus, quæ in fraudem creditorum, secundum [Afflict. in cap. 1. §. quid ergo, nu. 7. de

de

de inuest. de re aliena facta, probat glos.

35 Aduertatis vltcrius, postquam cognouistis quādo hæc quæstio potest praticari in Regno, circa primum caput primæ distinctionis, quod duobus modis potest intelligi feudum non esse concessum sub certo seruitio, sed simpliciter: altero scilicet, quod nulla facta sit mentio in concessione feudi de seruitio; nec in genere, nec in specie: altero vero, quando non est facta mentio de seruitio in specie, sed est dictum, vt seruiat, Ifern. in d. s. fin. intelligit, quando est facta concessio sine expressione seruitij, etiam in genere; & ita etiam videtur intelligere in §. notandum num. 25. de his qui feud. dar. pos. Bald. verò in d. §. fin. J intelligit secundo modo, quando seruitiū non est certum, in tantum, quod si est dictum in concessione feudi, vt seruiat, possit etiam feudū refutare: & sic intelligit glos. in d. s. fin.]

36 Quid dicemus in hac discordia. Notate, quia vterque bene loquitur: nam Ifern. loquitur in Regno, vbi voluit, quod si feudū est concessum sine expressione seruitij, non veniat seruitium cōsuetum in Regno, sed fidelitas, & per consequens seruitia in fidelitate contenta; si autem esset dictum, vt seruiat, veniat seruitium cōsuetum in Regno. ita in ef.

fectu concludit in [cap. 1. §. huius autem generis, in quib. caus. feudum amitta.] & ubi ego latius fundavi, Iferniam huius opinionis fuisse, & propterea Ifern. vult, quod quando in concessione feudi in Regno est facta mentio de seruitio, licet non sit dictum in specie de qualitate, & quantitate; tamen cum intelligatur de consueto in Regno, & per relationem ad consuetudinē Regni dicatur certum, nō potest refutari Rege nolente: Bald. verò loquitur de iure communi feudorum: quia cessante consuetudine Regni, nō solum quādo feudum est simpliciter concessum sine expressione seruitij, in specie, sed etiam quando est concessum cum clausula, vt seruiat, vtroque casu, feudatarius nō tenetur nisi ad seruitia in fidelitate contenta, secundum ius cōmune feudorum.

37 Circa secundum caput primæ distinctionis est notandum, quod quando natura feudi alteratur per pactum circa seruitia, vel non exhibenda pro feudo, vel exhibenda singulis annis, vtrumque enim est contra naturam feudorum, tam in Regno, quā extra; quia natura feudorum est, vt incerta sint seruitia, & in Regno, vt exhibeantur, quādo dominus indiget propter bellum, præcedente submonitione, in omnibus alijs remanet cum

G g 3 sua

sua natura, præter quam in seruitio, prout hæc omnia benè probat [Iser. in d. §. huius autem generis, nu. 12. & in §. sed nec alia iustior, nu. 34. & 35. quæ sit prima caus. benef. amittent. Alex. in conf. 30. colum. fin. num. 20. vol. 1. Bald. in l. 1. num. 13. q. 16. ff. de rer. diu. Zaf. in tract. feud. par. 12. num. 10.] Vnde, postquam per pactum alterata est natura feudi in hoc, vt seruitium sit certum, in alijs debet remanere sub natura generali omnium feudorum, quæ resultat ex legibus huius libri feudorum: natura namque feudi idè est, quod lex feudi, & propterea debet posse refutari etiam facta inuestitura sub certo seruitio secundum naturam generalem feudorum.

40 Sed sustinendo communem opinionem, dicatis vos, quòd quando natura feudi alteratur per pactum, alteratur etiam in his, quæ veniunt in consequentiam pacti alteratiui, secundum [Socci. in l. Gallus. §. etiam si parente, n. 6. ff. de liber. & posthu.] sed denegare refutationem feudi in manibus domini nolentis, uenit in consequentiam pacti; quia, cum dominus uoluerit non seruitia contenta in fidelitate, sed seruitia certa, cessat ratio quare refutatio permittitur, & dominus nō concessit feudum ex hac gratia recipientis, sed uoluit sibi ex pacto consulere, & stipulari

certa seruitia. Conuenitur enim tunc feudatarius ex suo contractu, & propterea non liberatur cedendo rei [l. quicumque. C. de fund. patri. considerat Barto. distinguendo in d. l. is cum quo] & cum lex feudalis, ut dixi, sit exorbitans, meritò non est trahenda ad feudum, non habens propriam feudi naturam; sed intelligenda in casu suo in feudo concessio secundum naturam generalem omnium feudorum, prout loquitur.

Circa tertiam distinctionem notate, qd si uera est ratio, quare licet uassallo feudum refutare, domino nolente, scilicet quia ex non exhibitione seruitij non oritur alia poena, nisi priuationis feudi, ut glos. considerat, & bene, quia uassallus ratione feudi non ligius, non punitur nisi in priuatione feudi, & in eo non habet locum poena [leg. quisquis, C. ad leg. Iul. maiest. glos. in clement. pastoralis, de re iudicat. in uerbo non sufficit, probat Capyc. in decisio. 162. nu. 12. Lofred. in conf. 5. num. 42. Gramat. in uoto decimo, num. 32. & est de mente Isern. in d. §. similiter, num. 42.] quòd uassallus ratione feudi offendens dominum, non puniatur alia poena, quam priuationis feudi. Potest, ista ratione attenda, etiam post indictum seruitium, feudum refutare, maxime quia uidemus, quod de iure

iure feudorum, non est imposita alia pœna nedum vassallo, qui omittit seruire domino, in bello vocatus; sed etiam, si postquā accessit cum domino, ipsum pugnantem, & dimicantem dimisit; & similitudo, quam facit Bal. inter ciuem à propria ciuitate, recedentem, post munus indictum, & vassallum refutantem, post seruitium impositum, non est bona: quia de iure feudorū habemus legem, quę simpliciter admittit vassallum ad refutationem: non sic de iure communi, quia dum admittitur ciuis ad relinquendum incolatum suę ciuitatis, admittitur cum ista conditione, vt non recedat post munus indictum, quod notate vos scholares, qui proprię patrię incolatum relinquitis, & in aliam ciuitatem domicilium transferitis, & ibi postea numerati estis pro focalibus per Regiam curiam, quod non ex hoc liberati estis ab ære alieno contracto vsque ad illum diem, sed obligati estis ad contribuendum, & imponetur collecta vobis bona tenentibus in illis Ciuitatibus, unde recessistis, etiam ex causa istius æris alieni præteriti, non solum pro alijs oneribus, ad quę bona tenentes de iure tenentur, de quibus videbimus cum [Iser. in cap. 1. quę sint regalia] propterea igitur non est bona similitudo Baldi: etiam quia longe dif-

ferunt onera, & fauores ciuium cum suis ciuitatibus; & onera, & fauores vassallorum cum suis dominis: & ideo ex istis tenete, contra Baldum; & quod liceat etiam feudum refutare post seruitium indictum; Et multo magis tollitur sexta, & septima distinctio, aut renunciatur intempestiuè aut non: aut interest domini, aut non: & iam [Hostien. in d. cap. quę in ecclesiarum] reprobare videtur distinctionem, de intempestiua renunciatione, nec facit distinctionem, aut interest, aut non interest domini, prout in vtroque allegatur per Zabarell. & malè: & hanc distinctionem de intempestiua renunciatione reprobare videtur etiā [Speculat. de loca. in tit. de iur. emphyteotico. q. 128. nu. 154. propter generalitatem tex. in §. fin. de vassall. qui contra constit. Lothar.]

Circa tertiam distinctionem de stipulatione, Imol. in d. cap. quę in ecclesiarum, non approbat; quia nunquam haberet locū renunciatio feudi, cum semper apponatur stipulatio: & ideo aliter tenet [Bald. in prælud. feud. vbi supra, & in d. cap. 1. de vassal. qui contra constit. Lothar. Felin. in d. c. quę in ecclesiarū. n. 114. & Stephan. Aufrer. in additio. super decisio. Cappellæ Tholosan. 404.]

Ita quod non remanet nisi vnica

- vnica distinctio ; aut feudum est concessum simpliciter, non facta mentione seruitij, aut est concessum sub certo seruitio ; & quia in Regno seruitij quantitas est certa ; ideo Capycius dicit :
- 45 quòd in Regno feudum non potest refutari, nolente domino : quod vos tenendo opinionem [Isern. in §. huius autem generis, quibus mod. feud. amitta.] intelligite, quando in inuestitura est facta mentio de seruitio in genere ; quia censetur habita relatio ad seruitium consuetum in Regno ; secus si nulla esset facta mentio seruitij, etiam in genere, in feudi concessione : & ex hoc :
- 46 infertur, quòd dum [Felin. in c. quæ in ecclesiarum, num. 111. & Stephan. Aufrer. in additio. super decisio. Cappellæ Tholosan. 404.] qui eius verba ita scribit, formando regulam, quòd vassallus potest refutare feudum, domino inuito, ponunt duas limitationes ; Alteram, quando interuenit iuramentum specificum ; Alteram verò, quando renunciatio est intempestiua, non sunt sequendæ.
- Præmissa tamen conclusio, quando vassallus potest feudum domino inuito refutare, tripliciter declaratur.
- 47 Primo, vt hoc non habeat locum in vassallo ligio, sed in vassallo ratione feudi non ligij tantum, tenet in [cap. cæterum, nu. 11. de iudi. & probat iterum in consi. 291. incip. ad euidentiam, præmittendum est volum. 2. qui dicit, quòd hæc est vna de differentiis inter feudum ligium, & non ligium [Mart. Lauden. in c. 1. num. 52. de his qui feud. dar. poss. sequitur Iacobin. in tract. de homag. 1. colum. in fin. Curti. in 4. part. tract. feud. vers. trigesimo primo, & vltimo.]
- 48 Secunda declaratio est, quòd vassallus non debet dominum offendere post feudi refutationem, in memoriam pristini dominij.
- 49 Tertia declaratio est, quod refutatio non debet fieri in manibus alterius, quam domini, secundum Hostien. in d. cap. quæ in ecclesiarum, vbi Ioan. Andr. & Imol. vbi supra, Bald. hic in rubr. & Iacobin. in sua inuestit. in verbo, Et vnus ex dictis vassallis, num. 29. prout dicitur in renunciatione beneficiorum ; illa enim
- 50 non possunt renunciari nisi in manibus Prælati [cap. quod in dubijs, vbi glos. fin. Innocent. de renunciatione, Glos. in cap. Gonzaldus, 17. quæst. 2.] & sicut etiã
- 51 dicitur in renunciatione officiorum : illa enim nec possunt renunciari nisi in manibus superioris [l. penult. ff. de offic. præsid. vbi glos. & Odoffred. Bart. in l. si quis rei. §. differentia, nu. 8. ff. de acquirend. possessio. Roman. in sing. 252.]

Vnde

52 Vnde colligi videtur primo quædam similitudo inter feuda, & beneficia, quæ colligitur etiã ex alio; quia sicut admittitur renuntiatio feudi sub conditione, vt alius inuestiatur, vt hic, ita etiã
 53 admittitur resignatio beneficii in manibus Episcopi, vt subsequatur permutatio sine fraude, [cap. quæsitum, de rer. permut. propterea Bald. hic num. 1.] dicit simile in renunciatione beneficiorum: quia aliud est renunciare simpliciter, aliud est renũciare animo permutandi: & Aluarot. hic dicit, quòd hæc refutatio non aperit viam expectanti primam vacaturam: quod notate pro renunciationibus officiorũ, quæ tota die fiunt in beneficium alterius, vt non dicantur propterea vacare, maximè quãdo adest clausula, non aliter, nec alio modo.

Secundò colligitur, similitudo inter feuda, & officia, prout hæc similitudo vñ de mente [Iser. in cap. 1. num. 3. quis dicatur Dux] & satis probari videtur, si vera est similitudo feudorum, & beneficiorum, postquam beneficia, & officia æquiparantur, vt infra, quod notate, quia Capycius in decis. 77. dicit, quòd similitudo feudalium ad officia ei non placet.

Colligitur & tertio ex præmissis similitudo inter officia, & beneficia: quam similitudinem

in specie facit [Abb. in cap. cum in iure, de electio. in fin.] notans ea, quæ dixit de electione officiorum ecclesiasticorum, quod faciunt etiam ad officia secularia; Ideo [Ioannes Lup. in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor. num. 6.] dicit, quòd iura disponentia circa officia, trahuntur ad officia secularia, sequitur [Prob. in cap. dudum, de præbend. in 6. in additio. super Io. Monaco.] Et
 54 est quædã similitudo inter officia, & beneficia; vt sicut renuncians beneficium perdit possessionem tantum, licet non fiat in manibus superioris [Glos. in cap. denique, 6. q. 3. in verb. restituitur, Compostellan. in d. c. quod in dubijs; ita in officijs, secundũ Bar. in d. §. differentia.]

Iuxta tex. istum, disponentem, quòd feudum refutatum domino, vt filij inuestiantur, remaneat antiquum in personam filiorũ, non obstante, quod de nouo fuerint de illo inuestiti, tractat Iser.
 56 illam quæstionem, an feudum remaneat antiquum, remissa feloniam: quam ego intendo diligenter examinare; quia plures viles quæstiones complectitur.

In hoc articulo Doctores diuersimodè loquuntur Glossæ namque simpliciter voluerunt, quòd remissa feloniam, remaneat feudum antiquum, & quòd in eo succedant fratres, non autem excludantur tanquam in feudo nouo

nouo. [Ita glos. in l. quod dicitur, in verbo creuisse. ff. de impens. in reb. dot. lib. fact. glos. in l. peculium. §. si ære. ff. de pecul. glos. in cap. Imperialem. §. insuper, in verbo priuetur, de prohib. feud. alien. per Feder. & glos. istas sequuntur Bar. Bal. Angel. Alberic. Paul. de Castr. in d. §. si ære, & Fulgos. ibidem, quem §. legunt cum §. si opem, Bart. in d. l. quod dicitur, Bald. in l. 1. q. 15. ff. de rer. diuisio. Ioan. de Platea in l. sancimus, la prima, C. de consulibus, lib. 10. Iacob. de Beluis. in d. §. insuper, Mart. Lauden. in c. 1. §. fin. num. 11. quibus mod. feud. amitt.]

Odofredus autem in summa feudor. in tit. quid sit inuest. in si. distinguit: aut dominus post feloniam apprehēderat possessionem feudi, aut non: primo casu, est feudum nouum, secundo, antiquum. Istam distinctionem sequitur [Ioan. Rain. in cap. Imperialem. §. insuper, num. 2. de prohib. feud. alien. per Feder. est de mente Bald. in l. 1. q. 15. ff. de rer. diuisio. sequi videtur Ias. in cons. 64. vol. 3. col. 2. & in cons. 152. volum. . Iacobin. in sua inuest. in verbo, dictique vassalli promiserunt non committere feloniam, colum. fin. num. 100. Gozzadin. in cons. 84. num. 10. Aluarot. hic, qui dicit ita tenere Rayn.]

Itern. verò hic, reprobata di-

stinctione Odofredi, licet ipsum non alleget, alio modo distinguit: aut feloniam erat talis, ex qua feudum erat amissum ipso iure, & tunc remissa feloniam, est nouum: aut non erat amissum ipso iure, sed requirebatur sententia, & tunc sit antiquum, Eadem distinctionem in effectu facit [Bald. in d. §. insuper, quem sequitur Iacobi. vbi supra. Alex. in cons. 34. num. 6. volum. . & Salycet. in d. §. si ære. Et hæc distinctio, non obscure est etiam de mente Paul. de Castr. Fulgos. & Alber. in d. §. si ære: quia dum sequuntur glos. assignant rationem, quia per feloniam feudum non amittitur ipso iure, Istam distinctionem reprobauerunt [Imol. in cap. 2. num. 16. de feud. Ias. in l. filio quæ pater, colum. penult. ff. de liber. & posthum. vbi Aret. qui etiam ita tenet in l. si mihi, & Titio, col. fin. ff. de verbor. oblig. Præposit. in prælud. feud. in 6. diuisione,] Ea ratione, quia licet feudum amittatur ipso iure, intelligitur si dominus voluerit.

Alij autem in hac distinctione faciunt subdistinctionem, & dicunt in primo capite, quando feudum erat amissum ipso iure, aut feloniam remittitur post declaratam voluntatem, & sit nouum, aut ante, & remaneat antiquum; Et sic pariter in secundo capite, quando feudum non erat amissum ipso iure, dicunt, aut remittitur

titur feloniam ante sententiam priuationis; & remanet antiquum: & ita est de mente [Paul. de Castro in cons. 425. volum. 2. incip. ponitur in facto, clarius hic Martin. Laudens. nu. 9.]

Alij autem ultra progrediuntur in hoc articulo, quærentes elicere mentem Regis, quod voluerit, iure antiqui, vel noui feudi, concedere: & ponunt varias formas remissionis, seu restitutionis, Salycet. namque in d. §. si ære, ponit duas formas. Prima, quando est dictum, dimitto tibi feudum. Secunda, quando est dictum, Concedo tibi feudum: In prima remaneat antiquum, in secunda nouum: Ifern. namque, ad quem se remittit in d. l. filio quem pater in circumscripta voluntate Regis, an voluerit nouum, vel antiquum, quia si de illa constaret, non esset dubium; dicit, quod si esset dictum, indulgemus tibi crimen, & reddimus, vel restituimus tibi bona, feudum remanebit sub natura antiqua, & verbum, reddere, significat retro dare, vt habeat eo iure, quo ante, & retro habebat, propter plenam significationem huius verbi, reddimus: & quia beneficia Principum sunt latissime interpretanda: sed si est dictum, reddimus, & de nouo concedimus, & non constat de voluntate Regis, quod voluerit sub natura antiqua feudum remanere,

vel de nouo concedere, erit feudum nouum, & verbum, reddimus, mutabit naturam propter adiunctum, Et de nouo concedimus: & quia vltima derogant prioribus.

Sed Martin. Laudens. & Præposit. ibi tenent contra Ifern. in clausula, reddimus, & de nouo concedimus, vt sit feudum antiquum, quia priuilegium Principis est latissime interpretandum [l. penult. ff. de constit. Princip. quia res de facili reuertitur ad suam naturam, l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. quia verbum, reddimus, seu restituimus, debet aliquid operari, l. si qñ. ff. de leg. 1. quia non est verisimile, qd voluerit in continenti se corrigere, l. non ad ea. ff. de cond. & demōst. 57 & quia sequentia declarantur per præcedentia. l. si seruus plurium. §. fin. ff. de legat. 1. & plus influunt præcedentia ad declarationem sequentium, quàm è contra, glo. & ibi Barto. in l. quisquis. ff. de legat. 3.]

59 Quid dicendum inter hæc dicta Doctorum? In primis notandum est circa primam, & secundam distinctionem, quod Ifern. vñ sibi cōtrarius; hic namq; contemnit, vt vidistis, distinctionem Odoffredi, aut dominus auocauit possessionem, aut nō auocauit, sed in §. sed & res nume. 6. per quos fiat inuestitura, videtur tenere contrarium: nam tractans quæ-

quæstionem, vtrum vassallus teneatur petere inuestituram pro feudo, quod perditum erat, post culpam remissam, dicit, quòd si dominus habuit possessionem feudi; tunc quia, retranslata possessione in vassallum, est nouum feudum, debet petere inuestituram: aliud si semper vassallus possedit: allegat [textum in d.l. quod dicitur, & in d. §. si ære. In hac contrarietate Afflict. hic nu. 7. dicit, quòd distinctio Ifern. in d. §. sed & res, haberet locum quando feudum esset ipso iure amissum per feloniam: sed Afflictus decipitur, quoniam manifestè hic Ifernia reprobatur opinionem, aut dominus auocauit possessionem, aut non; & non requirit capturam possessionis, quando ipso iure amittitur, vt feudum sit nouum remissa feloniam.

Considerabam propterea, si pro concordia Ifern. dici potest, quod sunt duæ quæstiones, altera si nõ abducta possessione, sit petenda inuestitura post remissionem feloniam; & hæc tractatur in §. sed & res, per Ifern. & dicitur, quòd non; altera vero an sit feudum nouum, uel antiquum, remissa feloniam; In qua quæstione Ifern. distinguit, an ipso iure, an non ipso iure, vt uidistis; Sed si veritatem amamus, non potest saluari à contrarietate: quia, licet sint duæ quæstiones diuersæ; ta-

men ratio, in qua fundatur decisio quæstionis propositæ in §. sed & res, dependet ab articulo, an sit nouum, vel antiquum.

60 Circa considerationem, quæ fit in secundo capite secundæ distinctionis, quando remittitur ante sententiam, quasi secus si remittatur post sententiam; est aduertendum, quòd hoc intelligitur post sententiam transactam in rem iudicatam: quia, si esset lata sententia, & esset interposita appellatio, esset feudum antiquum, remissa tunc feloniam, sicut si ante sententiam: quia,

61 appellatio reducit causam ad eundem statum, in quo erat post litem contestatam [l. ita demum. C. de procuratorib. Cyn. & Salycet in l. fin. num. 1. C. si reus, vel accusator mortuus fuerit.]

62 Ideo tenemus in Regno, quòd Barones, qui habent facultatem indulgendi crimina, possunt indulgere etiam post sententiam, pendente appellatione; & ita vidimus de facto obseruari: & quod dicitur post appellationem, idem est post reclamationem à sententia Regia, à qua non datur

63 appellatio, sed reclamatio: quia ista reclamatio pari passu ambulat cum appellatione [Ifern. in cap. 1. §. præterea si inter duos, 6. colum. in princ. ibi, sed pone, de prohib. feud. alienat. per Feder. Affl. latissimè in prælud. constit.

A Regn. quæst. 10.] A

Circa

64 Circa vltimum caput, dum tractatur de mente Regis, pro defensione Iser. dum dicit, quod est feudum nouum, quando dicit; reddimus, & de nouo concedimus, potest dici, quod Isernia, qui fuit in opinione, quod feloniam quæcunque non nocet agnatis, dixit, quæstionem illam, an remissa feloniam remaneat feudum antiquum, non prodesse agnatis, sed prodesse principaliter circa seruitia, scilicet an feudatarius, remissa feloniam, teneatur pro feudo seruire tãquam de feudo antiquo; & sic sicut olim tenebatur; vel tanquam de feudo nouo, & quia supra firmauerat, quod facta simpliciter indulgentia feloniam, non veniunt bona ipso iure amissa; voluit, quod si diceretur indulgemus, reddimus, & de nouo concedimus, sit feudum nouum: & sic, quod teneatur seruire tanquam de feudo nouo.

Hoc attento, confidero, vltra Iserniam, aliam rationem: seruire namque pro feudo tanquam pro antiquo, est minus seruitium exhibere, quàm pro nouo: quia vt plurimum feuda, ex cursu temporis, augentur, & cum fiat taxa seruitij, habita consideratione ad valorem fructuum, scilicet pro quibuslibet viginti vncijs, vnciam decem cum dimidia [Isern. in cap. i.

quis dicatur Dux] pro feudo nouo maiora seruitia, vt plurimum exhibentur, concernit igitur hoc, feudatarium, cui remissa est culpa cum restitutione bonorum, teneri ad maius seruitium, Regni defensionem, & publicam vtilitatem, vt Isern. considerat in illa quæstione, vtrum Rex possit cogere feudatarium ad exhibendum seruitium in pecunia, si paratus est personaliter seruire: dicit namque, fauor defensionis Regni, & publicæ vtilitatis hoc admittit, & sustinet: vnde illud emergit, quod priuilegium hoc indulgentiam cum restitutione bonorum, est strictè interpretandum [Angel. & in l. penultim. colum. 3. ff. de constitu. Princip. vbi latè Ias.] immò quia quanto minus Rex à feudatarijs exigat pro seruitijs, tantò magis alij subditi onerantur: etiam ex hoc est facienda strictè interpretatio, sicut dicitur in priuilegio immunitatis, quod sit restringendum, quia redundat in diminutionem publicæ vtilitatis, aut reliquorum, qui ex immunitate grauantur [Lucas de Penna in rubric. de excusation. muner. & in l. medicos, eodem titul. colum. final. Ancharan. in. conf. 260.]

Tenendo opinionem Isern. non obstant argumenta Martin.

Hh Lau-

Laudens. Et primò, quòd priuilegium sit latissimè interpretandum: quia immò strictius in casu Iferniz, vt supra fundauimus.

Secundò, quòd res de facili reuertitur ad suam naturam: quia feudum nouum concessum sub natura feudi antiqui, non erit verè antiquum, sed habebit naturam antiqui: & aliud est esse tale, aliud haberi pro tali: & sic non tractatur de reuersione.

Tertiò, quia verbum, reddimus, debet aliquid operari: quia satis operatur, postquam habet bona, quæ aliàs non habebat.

Quartum, quòd non præsumitur correctio incontinenti: quia verbum, reddendi, quandoque habet significationem dandi: & sic non est certa correctio incontinenti.

Quintum, quòd sequentia declarantur per præcedentia, & quòd plus influunt præcedentia ad declarationem; non obstat, quia ex hoc non euitatur, quin sequentia declarent & præcedentia.

67 Sed alio modo nos Iferniam impugnamus: dicit namque decisionem quæstionis non prodesse, quia feloniam quæcunque vnius agnati, non nocet alteri. Ego omitto pro nunc, an hoc sit verum, quia hanc quæstionem latè tractabimus in cap. 1. si vassallus feud. priue. Sed

præsupponendo, quòd sit vera eius opinio, quoniam pacto dicit quæstionem prodesse in seruitio, & sic quòd agnatus in feudo antiquo possit delinquendo augere seruitium in primordio inuestituræ liquidatum, inspectis fructibus, qui tunc ex feudo percipiebantur in præiudicium agnatorum?

68 Nonne vera est conclusio, quòd natura feudi resultans ex prima inuestitura, non potest alterari in præiudicium agnatorum, vt probat [Bald. in consil. 215. incipiēte, proponitur, quòd inuestitura, num. 4. volum. 2. & in l. vnica, numer. 31. C. quando non petentium partes] vbi in specie, quòd dominus non potest mutare formam inuestituræ antiquitus constitutam in præiudicium tertij; sequitur [Dec. in consil. 193. num. 4. & in consil. 263. num. 2. colum. 2. in princ. probat idem Bald. in l. fin. num. 5. C. de suis, & legit.] vbi dicit, quòd inuestitura antiqua, vt innouetur, requiritur voluntas eius, qui habet ius ex veteri inuestitura [Aluarot. in cap. 1. an agnatus, colum. fin. vbi Præposit. in 1. colum. num. 2.] vbi quòd dominus non potest alterare naturam feudi antiqui in præiudicium agnatorum, nisi consentiant alterationi, tenet idem Rip. in responso 179. numer. 4.

Al-

Albert. Brun. in consilio 15. inter consilia feudalia, Loffred. in consi. 30. num. 40. Vnde cum
 69 alterare, & augere seruitium, sit alterare naturam feudi, quia de natura feudi est seruitium, & an vno, vel alio modo præstetur, siue nõ præstetur, seu præstetur limitatum, est contra, vel præter naturam feudi, probat [tex. in cap. 1. §. huius autem generis, ex quibus causis feud. amitta. Andr. in cap. 1. §. sed nec alia. iustior, num. 34. & 35. & in cap. 1. §. huius autem generis, ex quib. causis feud. amitta. probat. Zafi. in tract. feud. part. 12. num. 10. Par. de reintegrat. fo. 64. Loffred. in consi. 11. num. 30.] sequitur necessario quod nec quæstio prodest in seruitio, quod non potuit augeri in præiudicium agnatorum, nisi p
 saluando Iferniam, diceremus, quod potest eius decisio intelligi viuente feudatario delinquente, vt ipse in vita sua teneatur ad seruitiũ tanquam de feudo nouo, eo mortuo, agnati seruiant tanquam de
 B antiquo. B

Ifer. iuxta quæstionẽ supra tractatam, duo incidenter tractat: Alterum scilicet vtrum in crimine læsæ maiestatis bona amittantur ipso iure, vel per sententiam: Alterum verò vtrum indulgentia criminis comprehendat bona. Circa primum non est morandum, quoniam, licet de iure communi sit controuer-

sia inter Doctores. Nam Azo in summa C. vnde vi, num. 27. tenet, quod amittatur ipso iure, [Bart. verò in l. Imperator. ff. de iure fisci, tenet, quod non amittatur, ipso iure, dominium, sed administratio tantum, cuius opinionẽ latè comprobat Hierony. Gigans in tract. de crim. læsæ maiestatis lib. 2. quæst. 25.] & in effectu hæc est verior opinio. In Regno sublata est hæc disputatio per cap. Regni incipien. bona proditorum, per quod statuitur, quod ipso iure amittantur, & illud cap. fuisse æditũ per Regem Carolum Secundum, ad tollendam varietatem opinionum, dicit Vitalis in tractatu clausularũ, in clausula Nihil nouari, accusatione pendente.

71 Quendam tamen circa hoc refert Ifern. hic, tenentem feudũ ideo confiscari in crimine læsæ maiestatis ipso iure, quia in hoc crimine fiat etiam bonorũ confiscatio ipso iure, quod falsum dicit. Sed vos pro saluando Iferniam, dicatis, quod Ifern. hoc non dicit, sed tantum, quod in crimine læsæ maiestatis commissio per feudatarium, feudum amittitur ipso iure, quod in se verum est, vt glos. . . . fatetur, nec se fundat in hoc tantum, scilicet, quod in hoc crimine, bona, ipso iure, amittantur, sed obiter refert opinionem Azon.

H h 2 Circa

- 72 Circa secundum, uera est conclusio, quod indulgentia simplex non comprehendit bona, siue fuerit particularis, siue generalis, ut probatur in [l. si ademptis, in l. tutor, & in l. generalis. C. de senten. pass. in l. aut damni. §. fin. ff. de pœn.] immò nec restituit patriam potestatem amissam ex deportatione, aut filij, aut patris [l. in insulam, l. si pater. l. frustra. C. de senten. pass. nec famam. l. si. C. de generat. abolitione.]
- 73 Et sic etiam vera est conclusio. quod restitutio simplex, vel generalis, vel ad omnia; comprehendit bona, quæ fiscus tenet [l. 1. C. de senten. pass. glos. in §. cum autem, instit. quib. mod. ius patri. potestat. solui. in verbo statum, ubi Aret. colum. 3. Odoffred. in l. fin. num. 3. Cyn. in d. l. 1. & in d. l. fin. ubi Bar. 7]
- 74 Et ita quando fit restitutio ad honores, & ad tertiam partem bonorum, nō extenditur ad alia: nisi ad ea, quæ exprimuntur, secundum [Cyn. in d. l. fin. & Bar. ibi num. 1.]
- 75 Ita etiam quando cum indulgentia est adiunctum verbum, Restituo, indulgentia regulatur ab adiuncto, & habet naturam restitutionis, secundum [Cyn. & Bart. in d. l. fin. Paul. Girland. in tract. de relaxatione carceratorum, sub rubr. de benefic. & indulgen. princ.]
- 76 Dubium est, quando Rex nō

uitur verbo, indulgeo, nec verbo, restituo, sed vel facit gratiam decreti, vel dicit, quod banniti rebanniantur, an ex hoc oriatur indulgentia simplex, vel restitutio, & in hoc [Bar. in l. 1. §. si quis ultro, ff. de quæstio. & in d. l. fin. num. 1. 1. tenet, quod oriatur restitutio, quod sequitur Aret. in d. §. cum autem, colum. 3. Nellus in tract. bannitor. in 1. par. tertij temporis. 4. q.]

Salycet. autem in d. l. fin. num. 1. 3. tenet cōtra Bar. dicens, quod [tex. in d. l. 1. §. si quis ultro. ff. de quæstio.] ubi Bar. se fundat, loquitur in gratia, quæ fit ex causa innocentiz; unde quando non fit ex causa innocentiz, dicit, quod genus, simpliciter prolatū, restringi debet ad illā speciem, quam comprehendit in sua rudi materia, & sic ad magis nudam, quæ est idē, quod remissio simplicis pœnæ. Sed [Egid. Bossi. instit. de remed. ex sola clemen. Princip. num. 1.] dicit, quod licet opinio Salycet. sit multum iuridica; tamen communis opinio est cum Bar. licet ipse in q. per eum formata, quando fit gratia simpliciter, inclinet potius in opinionem, quod nō extendatur ad bona. C

Isernia hic, qui ut videtis, iam tenet, quod indulgentia non comprehendit bona, secus in restitutione; facit nouam, & satis utilem considerationem in articulo. Nā

iura

iura supra allegata, & Doctor. ibi dum præsupponunt, quod indulgentia simplex non comprehendit bona, loquuntur, quando
 77 bona sunt per fiscum occupata, ipse autem aduertit, quòd si delictum est tale, in quo bona publicantur ipso iure, etiam si bona nò sint à fisco occupata, quod indulgentia non comprehendit bona; sed idem [Ifern. in cap. 1. num. 5. de feud. sine culp. non amitten.] videtur tenere contrarium: & hanc contrarietatem ponderat hic; & ibi modernissimi super Ifern. in tantum, quòd ibi dicunt, quod Ifern. videtur recedere hic ab eo, quod dixit in [d. cap. 1. de feud. fin. culp. non amitten.]

78 Sed re vera in hoc nulla est contrarietas in Ifern. quia ibi loquitur in remissione culpæ commissæ per vassallum in non petèdo inuestituram infra annu, & diem; hic loquitur in crimine læsæ maiestatis, inter quas culpas maxima est differètia. Nam, dum agitur de culpa ob non petitam inuestituram, feudum non amittitur ipso iure, sed per sententiã, vt in omni culpa, præterquam in culpa alienationis, tenet [glos. magist. in cap. Imperialem, §. callidis, in verbo, reuertatur, de prohib. feud. alienatio. per Federicum] cuius opinionem, vt veram, & communem probant Doctores.

80 In crimine uerò læsæ maiestatis punitur uassallus ipso iure in feudi priuatione, secundum [Bald. in d. §. callidis nu. 7.] Item dum agitur de culpa ob non petitam inuestituram, non adest alia pœna statuta, nisi feudi priuatio [cap. 1. de capit. Conrad.] Et propterea, quia remissio non prodest in alio, comprehendit feudum [arg. l. fundus qui locatus. ff. de fund. instr.] At in crimine læsæ maiestatis, ultra pœnam priuationis feudi, est statuta pœna mortis, & alia, ut in [l. quisquis. C. ad leg. Iuliam maiestat.]
 81 Vnde potest inferri in crimine fraudati uestigialis, in quo, licet fiat commissio rei, ipso iure, in fiscum [l. commissio. ff. de publicanis] tamen, quia non adest alia pœna, & indulgentia istius criminis non prodesset in alio, proderit circa rem commissam in fiscum: secus, forrè, quando ex forma bannorum, quæ consueuerunt emanari, adestet alia pœna; ita quòd possit indulgentia prodesse in alio.

Sublata, ergo, contrarietate Ifern. remanet, quòd sine dubio tenet indulgentiam simplicem non comprehendere bona in crimine læsæ maiestatis, ubi ipso iure uassallus ligius punitur in feudi priuatione, licet non sint bona à fisco occupata, sed comprehendere tantum pœnam corporalem, & nimirum, quia ex re-

H h 3 mis-

missione pœnæ corporalis, fiscus non damnificatur, sicut quando tractatur de remittenda bonorum confiscatione, ut circa ualiditatem rescripti sine clausula,

82 non obstante, considerat [Bald. in l. rescripta, nu. 5. C. de precib. Imperat. offer.]

83 Sed quomodo, extincto crimine, respectu pœnæ corporalis, agitur de crimine, respectu bo-

norum, cum si contra fiscum præscribitur quinquennio, quoad crimen læsæ maiestatis secundum [glos. in l. Manicheos, C. de hæretic.] ut non possit damnari memoria, hoc etiam intelligitur respectu bonorum, ut concludit [Abb. in cap. cum nobis, num. 11. de præscriptio. & Felyn. ibi num. 12.]

ADDI-

ADDITIO AD REPETITIONEM

Cap. 1. de vassallo decrepitæ ætatis.

EDITA PER FVLVIVM LANARIVM
Auctoris Nepotem.

S V M M A R I V M.

1. *Baro post sententiam, pendente appellatione, potest facere gratiam, referuntur decisiones, & an possit facere gratiam de relegatione, & exilio.*
2. *Feudum an iudicetur nouum, vel antiquum; si heres ex pecunia sua reemit, virtute pacti de retrouendendo.*
3. *Heres reemens feudum, an possit petere subuentionem à vassallis; & an debeat soluere releuium.*
4. *Feudum donatum, contemplatione matrimonij, ex nunc pro tunc, sequuta eius morte; iudicatur feudum paternum antiquum; ex dispositione Reg. pragmatica de feudis 14.*
5. *Indulgentia simplex, an, & quando comprehendat bona, & circa ampliaciones, & limitationes, vide Doctores.*

I
A

Dde, quòd secundum hanc opinionem, quòd Baro possit facere gratiam post sententiam, pendente appellatione, testatur fuisse decisum [de Franch. decis.

370. vide nouissimè Capobl. de auctor. Baron. pragmat. 6. num. 34. & 35.] & sic consului, & practicaui in quibusdam causis Serenissimi Ducis Parmæ, & Illust. Principis Ottaiani. [Catalan. de indultu. q. 4. num. 15. & cap. 9. num. 63. & seq. de Ponte de potest. Proreg. tit. de prouis. fieri solitis. §. 4. num. 34. Muscatell. prax. Sac. Conf. lib. 7. par. 1. glos. poterit, num. 17. & Mastrill. de magistr. lib. 4. par. 7. cap. 16. nu. 100. & 223.]

Est tamen verum, quòd Baro non potest facere gratiam relegato, vel condemnato in exilium temporale, vt ad patriam suam possit redire, præcedente prius partis remissione, quia soli Principi, siue Regi, ex causa competit [l. relegati, in fine. ff. de pœnis per què; ita tenet Niger Camp. in cap. Regni 221. num. 43. & in cap. 252. num. 52. Gomez. de deli-

delictis tom. 3. cap. 8. num. 4. fol. 392. à ter. Farinac. de inquisitione q. 6. num. 10. Jacob. Sbroz. in tract. de officio Vicarij lib. 2. q. 156. & idem Farinac. quæst. 29. num. 80.]

2 B Quæstio tractata per Auctore deferuit, an feudum iudicetur nouum, vel antiquum propter seruitia; & concludit esse iudicandum antiquum.

Sed iuxta prædicta quæro, quando pater vendidit feudum cum Regio assensu, cum pacto de retrouendendo, si filius hæres post eius mortem vigore pacti reemit feudum, an eo casu iudicetur feudum nouum, vel antiquum, & debeat seruire tanquam de feudo nouo, vel antiquo? Et Marinus Freccia concludit, prout de antiquo, in [trac. de subfeud. in 5. auctor. Baro. n. 5. latè Franch. decis. 64.]

3 Et an iste hæres, qui ex pecunia sua reemit feudum vigore pacti, possit petere subuentionē à vassallis, iuxta terminos constitutionis quamplurimū; quod non; vide eundem Frecc. loco

citato, & an propterea debeat soluere releuium; quod non, idē Freccia, & Auctor hic.

4 Item quæro quid si pater in capitulis matrimonialibus donat filio feudum, contemplatione matrimonij, ex nunc pro tunc, sequuta eius morte: quo casu intelligitur translatum dominiū à die initi contractus, vt per Frāch. decis. 213. An penes filium erit feudum antiquum paternum, vel nouum? dic, quod antiquum, vt per eundem d. decis. 8. & quæstio ista hodie est determinata per Regiam pragmaticam 14. de feudis, quod ista feuda donata, contemplatione matrimonij, iudicentur antiqua.

5 Adde Franch. decis. 213. à nu. 39. cum seq. qui facit similem distinctionem Auctoris; sed latissimè in hac materia vide [Sfort. Odd. in trac. de rest. in integr. quæst. 95. art. 1. per totum, & quæst. 96. art. 3. & quæst. 97. & nouissimè Farinac. de inquisit. quæst. 6. à num. 28. vsque ad 40.]

FINIS ADDITIONIS.

P R A E-

P R A E L V D I A

Habita in prima lectione repetitionis §. huius
autem generis in quibus causis feudum
amittatur.

Ntequam essent re-
rum dominia, in-
ter gentes distin-
cta, communis erat
omnium gentium
totius orbis possessio, & terra
omnis, quam pedibus calcamus,
in nullius hominis bonis erat,
[Soccin. in l. 1. in princ. ff. de ac-
quir. possess.] Dei Omnipotentis
erat Terra, & plenitudo eius, &
cuilibet ex gentibus secundum
legem naturalem licebat terram
occupare [Innocen. in cap. quod
super, extra de voto.] Inde facta
occupatione; ceperunt rerum do-
minia inter gentes distingui, &
successivis temporibus, ita do-
minijs distinctis, propter comu-
nem usum sic exigentem, ac pro-
pter humanas necessitates, hu-
manæ gentes, iura quædam sibi
constituerunt, & inde contractus
omnes introduxerunt [§. ius au-
tem gentium, Instit. de iur. na-
tur. gent. & civ.] ex quibus do-
minia rerum per licitam occu-
pationem ab initio acquisita, de
vno in alium transferrentur. Et
introducito etiam, ex hoc iure,

gentium Bello. [l. ex hoc iure,
ff. de iust. & iur.] gentes quære-
bant, vel fines rerum suarum tue-
ri, vel res ablatas recuperare, aut
aliter ab iniurijs aliarum gentium
se defendere: & cum hoc fieri
nequaquam posset sine multorum
auxilio, paulatim consuetudo feu-
di contractum introduxit, per
quem simul Principes liberali-
tatem exercebant, & alios homi-
nes ad fidem, & servitia sibi ex-
hibenda, strictiori vinculo con-
stringebant.

Istius contractus tanta vis est,
ut res ipsa, quæ in contractum de-
ducitur, in aliud nomen transeat;
& relicto proprio, ac naturali no-
mine, nomen ex ipso contractu
accipiat. Item, quod res ipsa,
sua primitiva natura relicta, aliã,
& prorsus extraneam, ac contra-
riã assumat. Item & tertio, quod
plus est, ut etiam ille, cui res ipsa
conceditur: alterius conditionis
euadat. Transit res ipsa in aliud
nomen, dum in hunc contractum
deducitur: quoniam, facta inue-
stitura rei allodialis in feudum,
& translato dominio per traditio-
nem

nem possessionis, dimittit res illa propriū, & antiquum nomen, & nomen ex ipso contractu accipit, & feudum vocatur propter fidem, seu fidelitatem, ad quam recipiens tenetur [cap. 1. §. fin. per quos fiat inuestitura.] Dimittit res, quæ datur in feudum, suam propriam, & primæuam naturam, quando, dum res allodialis infeudatur, de libera, efficitur serua: quoniam feudum est seruitus quædam, secundum [Bald. in l. si uxorem, in fin. C. de condit. incert. cum alijs à me congestis in cap. 1. quibus modis feudum constitui potest] Fit alterius conditionis ille, qui rem accipit in feudum; quoniam non est inter personas omnino liberas; fit namque vassallus infeudatis; & vassalli, licet propriè serui non sint; tñ seruos imitatur, quia seruiunt, & seruitia debent. Inde in hoc libro feudorum sæpè vassallos, homines nostros dicimus, & Eschilus Poeta Tragicus, vassallos, Græca lingua hoc explicās, Proseruos nominat, vt refert Iacobus Cuiacius in princ. sui operis. Sunt quodammodo priuati libertate, quia, velint, nolint, tenentur personaliter seruire, secundum [Isern. in §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Feder.] Vnde ferè ordine retrogrado illud emergit, quòd homo, cuius causa sunt omnia [l. in pecudum. ff. de vsur.] & à quo debet res condi-

tionem accipere, & non è conuerso [l. 1. C. de imponen. lucrat. discretio. lib. 10.] ipse homo, licet dignissima creaturarū; secundum glos. in l. iustissimè. ff. de ædilit. ædict. mutet conditionem propter rem, & de libero Proseruus efficiatur.

Hinc oritur, quòd feudatarius quandoque æquiparatur homini libero redempto ab hostibus, in quo redimens habet vinculum pignoris, & quasi seruus censetur [l. fin. C. de captiu. & postlim. reuerf. Hanc æquiparationem facit Martin. Laudensis in cap. 1. num. 25. de his, qui feud. dar. possunt.] Quandoque æquiparatur libertò, secundum [Bal. in l. liberti, libertæque, num. 34. C. de oper. liber. & propterea dicit, quòd sicut libertas libertorū non potest pœna adstringi. l. 1. §. quæ oneranda, ff. quorum rerum actio non datur. l. si ita stipulatio. ff. de oper. libert.] ita non potest pœna cōstringi libertas vassallorum; & propterea etiam, sicut libertas reuocatur in seruitutem propter ingratitude[m] [l. 2. C. de libert. & eorum liber. ita Vassallus c. 1. §. fin. quæ sit prima causa benef. amittendi.]

Iste contractus constat partim ex suis proprijs singularibus, & specialibus, quæ nullam communitatem, aut participationem habent cum cæteris contractibus, & alijs rebus; partim

tim verò cōstat ex pluribus, quæ communia sunt inter istum, & alios contractus, & alias dispositiones, aut res.

Singularitates feudorum sunt multæ, veluti inuestitura, fidelitas, seruitium, feloniam, & similia, de quibus sparsim in hoc libro. Et si vultis omnes singularitates feudorū sub vnico verbo comprehendere, dicatis, quod omnia illa, in quibus per consuetudinē differt hic contractus, & feudum ipsum ab alijs contractibus, & rebus vel in modo acceptionis, vel in modo conseruationis, vel in modo amissionis, vel in modo transmissionis, dicuntur singularitates feudorum.

Ea, quæ non sunt singularia, istius contractus feudi, sed habēt communionem cum alijs contractibus, rebus, aut dispositionibus, sunt multa; quia feudum cū multis participat. Et Primò participat feudum quodāmodo de beneficio ecclesiastico: quia sicut conferens beneficium Ecclesiasticum, tenetur præcisè ad tradendum, secundum [Ioannē Monac. in cap. detestanda, de concess. præbend. ita concedens rem in feudum, facta sibi fidelitate, tenetur præcisè tradere [c. facta, si de feud. defunct. milit. vbi hoc Bal. notat.] Secūdo participat de militia, quia feuda sunt de publico, sicut militia, secundum [Andr. in cap. 1. §. præ-

terea Ducatus, num. 53. de prohib. feu. alie. per Feder.] & propterea dicebat Napodan. in consuetud. in bonis quondam mariti, sub rubr. in quibus rebus habeat locum quart. quod feuda sunt in vsu publico, propter seruitia, quæ præstantur pro Republica. Tertiò, participat de matrimonio: nā sicut sūt causæ dissoluentes matrimoniū non consummatū, de quibus habetur in iure canonico, sic sunt etiā causæ, ex quibus resoluitur feudum, [d. cap. 1. §. fin. quæ sit prima causa benef. amittend.] Quartò participat de natura vltimarum voluntatum: quia sicut mulier nō potest esse testis in testamento solemnī [l. qui testamēta. §. mulier. ff. de testa. ita in feudo c. 1. qui testes sint necessarij ad probandam nouam inuestituram, vbi Bal. hoc notat.] Quintò participat generaliter de contractibus: quia sicut ius conditionale ex contractu transmittitur ad hæredes; ita etiam ius conditionale ex contractu feudi, secundum [Bald. in cap. 1. qui successores teneātur, lo secōdo, nu. 5.] Sexto participat in specie de contractu donationis: quia sicut donatio est contractus stricti iuris; ita feudum, regulariter probat [Bald. in cap. 1. in fin. vers. illud non omitto, de feud. cogn. Socc. in cons. 165. incipiente vis inuestituræ, 3. colum. 2. volum. Cacialup.

cialup. in repet. d. cap. 1. de feud. cognit. artic. 5. 4. regula. Curt. in tract. feud. quæst. 9. in fin. in 1. part. Zasius in tract. feud. 1. parte, num. 6.] in feudis priuatorum, licet aliud teneat in feudis à Principe concessis; de quo alibi tractabimus: Et sicut in donatione agitur ad reuocandam rem donatam, si non fit, quod conuenit [l. 1. C. de donatio. quæ sub modo] ita in feudo: & sicut donatio reuocatur per ingratitudinem, ita feudum; immò ex eisdem causis ingratitudinis, ex quibus donatarius priuatur re donata [d. §. fin. quæ sit prima caus. benef. amitten.] & sicut donatio non reuocatur per hæredē: si tamen donans sciuerit ingratitudinem, & habuerit spatium reuocandi; Ita etiam in feudo, vtrumque probat [Tiraquel. in l. si vnquam, C. de reuocan. donat. in verbo suscepit liberos, nu. 215. fol. 206.] Participat de contractu venditionis; quia sicut vëditor tenetur præcisè rem tradere; si habet facultatem rei tradendæ, secūdum veram opinionem, quidquid dicat [glos. in l. 1. ff. de actio. empt.] ita etiam in feudo, d. cap. si facta, & sicut in contractu venditionis vëditor tenetur de euictione, quando vendit rem alienam, vel alteri obligatam, nisi emptori scienti venderit [l. si fundum sciens. C. de euiction. Ita in feudo cap. 1. de

inuestitura de re alien. facta.]

Participat de contractu locationis: quia sicut repetuntur meliorationes in illo contractu [l. sed ædes. §. si inquilinus. ff. locati. Ita etiam in feudo, cap. 1. §. his consequenter hic finitur lex. cap. 1. §. è contrario, de inuest. de re alien. facta.]

Participat de deposito: quia sicut depositum, quod non habet propriam naturam depositi, depositum dicitur [l. Lucius, & l. dies sponsaliorum.] Ità dicitur feudum, licet non habeat propriam feudi naturam [cap. 1. de feudo non habente propriam feudi naturam.]

Possē hic multa congerere circa communitatem, quam habet contractus iste feudalī cum alijs contractibus, alijsq; dispositionibus, & alijs rebus: & sic etiam multa, & copiosa, in quibus iste contractus discrepat ab alijs dispositionibus, contractibus, & rebus: sed tempus non superest.

Hæc volui dixisse, vt cognoscatis, quantum difficilis sit hæc feudalī materia, postquam noua res est, & non habemus nec contractum, nec dispositionem, nec rem omnino similem, & nunc concordat, & nunc discordat cum vno, vel alio contractu, cum vna, vel alia dispositione, & cum vna uel alia re: Propterea dicebat Baldus, quod scientia

tia

tia feudorum est scientia de per se, & sic habet Magistros de per se.

Vnum tamen nolo omittere, quod est principaliter in hac materia aduertendum, quod sicut cæteri contractus habent sua substantialia: Item sua naturalia: Item Accidentalibus; & proinde pacta, quæ apponuntur in contractibus, aut respiciunt substantialia contractus, aut respiciunt Naturalia, aut Accidentalibus, vt notatur per [Glo. & Alber. inter alios, in l. pacta conuenta. ff. de contrah. empt.] ita etiam in hoc contractu feudi habemus Substantialia, Naturalia, & Accidentalibus, ita dicit [Claud. Seyfel. in spec. feudor. sub rub. de diffinit. & inuēt. feud. col. 5. Præpos. in Prælud. feud. nu. 37. Aluar. in c. 1. §. est & alia, in fi. quæ sit prima caus. benef. amitt. vbi etiam Præpos. 2. col. Capyc. in sua inuestit. feudali, in vers. feudalis contractus.]

Circa Naturalia contractus, generaliter dicit [Bald. in l. 1. C. commodati. nu. 1.] quod Natura est ipsius contractus, virtus producta à propria eius specie, & in [l. etiam, C. de execut. rei iudic. nu. 3.] dicit, quod Natura dicitur, qua primùm res talis est [Alber. in l. pacta conuenta, nu. 5. ff. de contrah. emp.] dicit, quod naturalia sunt, quæ fieri debent de natura contractus [Dec. in l. con-

tractus, nu. 41. ff. de reg. iur.] sentit idem, quod ea sint de natura contractus, quæ de iure veniunt [Io. Coraf. in miscellaneis iuris ciuilibus lib. 3. cap. 10.] dicit, quod natura contractus est vis ipsa, seu qualitas, secundum proprios fines contractus induta, ab his, quæ accidere possunt, separata: & considerat Naturalia duplici modo: Quædam, quæ, pacto contrahentium, saluo contractu, tolli nō possunt. Quædam verò, quæ per pactum, saluo contractu, tolli possunt. Prima naturalia pertinent ad substantiā contractus: Secunda naturalia non pertinent ad substantiam, sed simpliciter naturalia dicuntur secundum eum; & mihi placet.

Hæc omnia bene possunt in feudis applicari, sed magis particulariter in feudum [Bal. in prælud. feud. 4. diuis.] dicit, quod natura proprii feudi est qualitas innata à principio generationis feudi, ex qua virtus contractus perficitur; sequitur [Præpos. similiter in prælud. 4. diuis. idem Bal. in c. cæterum, col. penult. versus fin. de iudic.] dicit, quod Natura in feudis est naturalis ratio formæ, & origini suæ cohærens, & natura est vniformis, idem [Bal. in c. inter dilectos, num. 8. de fid. instrum.] dicit, quod natura feudi est id, quod per se inest; vel id est, quod obseruantia eiusdem regulæ: & subdit, quod Contra-

I i dus

dus naturā feudi dedit, & quod natura est perfectio originis, proprietatis attributa rei, vita, ac permanentia, proprium priuilegium actus finalis, & vtilitas.

Idem [Bald. in conf. 3 § 2. vol. 1. incipiente, Materia feudorum, dicit, quod singularitates feudorum vocantur naturæ [Angel. in conf. 110. col. 3.] loquens in feudo, dicit, quod in re constituta, est natura rei, sicut Sol in seipso; & in Pomo Pomum; sic & homo transit in hominis naturam, & postea subdit: Quod quale vnumquodque est generatione perfecta; hanc dicimus esse naturam, & considerat triplicem naturam in feudo, scilicet Rei, Consuetudinis, & Conuentionis: & postea dicit. est ergo natura rei constitutæ pro prius, status attributus, specie, ipsius actus, sub mentione constituentis.

Afflict. in cap. 1. qui success. teneantur, il primo, dicit, quod illud, quod pro regula traditur in feudis, vocatur natura feudi.

Io. de Neuizano in conf. 9. nu. 3. dicit, quod natura feudi est genus [Marin. Frecc. lib. 2. in 1. q. assensus, nu. 10. dicit, quod natura feudi est idem, quod lex feudi. In §. præterea, quid sit inuestitura. Probatur, quod Natura, Consuetudo, & communis ratio feudi, idem significat, & sic probat Afflictus, & Equinarius Baro ibidem.

Vos autem dicatis, quod naturalia feudi tripliciter considerantur: Primò secundum legem communem feudorum. Secundò, secundum legem, aut consuetudinem Regni, vel Prouinciæ, vbi situm est feudum. Tertiò, secundum legem, & conuentionē attributam in feudis particularibus tempore inuestituræ. Hæc distinctio non obscure colligitur ex dictis per [Angel. in d. cōf. & ego plenius probaui in c. 1. de success. feud. auctoritate Hostiæ. in tit. de feud. 7]

Hoc præmissis, ex mente omnium, dicatis, quod naturalia contractus feudi, secundum ius commune feudorum, dicuntur omnia illa, quæ veniunt in concessione feudi, secundum disposita in hoc libro feudorum, licet aliquid in specie non dicatur; sed simpliciter fiat feudi inuestitura.

Naturalia autem feudi, secundum legem Regni, sunt omnia illa, quæ, concessio feudo, simpliciter, veniunt ex lege, aut consuetudine Regni, quæ pro lege seruatur, licet aliud in specie nō dicatur.

Naturalia verò secundum conuentionē in feudis singularibus, sunt illa, quæ sūt conuenta tempore inuestituræ, in quibus derogatum est lege, aut consuetudine Regni. Et notate, quod sicut in Regno, in multis recessum est à iure communi feudorū: vnde oritur,

oritur, quòd in feudis multa sunt de natura feudi in Regno, quæ sunt contra naturam feudi, secū- dum ius commune feudorum; ita etiam habemus plura feuda singularia, in quibus recessum est à generali natura feudorum Regni, & propria natura est constituta.

Circa Accidentalialia contractus, generaliter [glos. in d. l. pacta conuenta] dicit, quòd sunt illa, quæ non attingunt contractum, & vocat illa pacta extranea. Alber. dicit, quòd sunt illa, quæ sūt iuxta contractum, prorsus extranea. Ioan. Corasius, vbi supra, dicit, quòd Accidens est, secundum Dialecticos, Quod potest esse, & abesse præter subiecti corruptionem: & Accidentalialia contractus sunt ea, quæ præter contractum ipsum inducuntur.

In feudis autem [Bald. in d. cap. cæterum] Postquam dixit, Quid est Natura in feudis, dicit: Quod amplius est, non est Naturale, sed Accidentale, & quod Accidentalialia non sunt vniformia, sicut Naturalia; sed possunt esse, & abesse, absque subiecti corruptione.

Circa substantialia contractus, generaliter [Bald. in l. ad exacti- nem. C. de dotis promiss.] dicit, quòd substantialia contractus à substantialibus dignoscuntur, hoc modo: Quia quandocumque requiritur alia solemnitas, qua non

adhibita, nō oritur obligatio naturalis; illa solemnitas dicitur esse de substantia. Idem [Bald. in d. l. etiam, de exequut. rei iudic. num. 3.] dicit, quòd substantia est id, quo primum res aliquid est; & quòd substantia ponit rem in quidditate. Idem [Bald. in l. 1. num. 4. C. de sacrosan. eccles.] dicit, quòd substantialitas est intrinseca subsistentia: Nam rei substantia res est, idest rei essentia est [l. obligationum substan- tia. ff. de action. & obligat. Ioan. Coras. vbi supra] dicit, quòd substantia, idest, quo res suam capit essentiā, qua sublata, actus quoq; deficit [l. 2. ff. de vsufr. earum rer. quæ vsu consumuntur.]

Vnde substantialia contractus ea dicuntur, secundum eum, quæ dant esse contractui, & sunt velut forma essentialis, qua sublata, contractum ipsum extinguere necesse est [l. Iulianus. §. si quis rem ff. ad exhibend.]

Hæc omnia benè conueniunt feudo.

Exempla circa Naturalia contractus, generaliter sunt multa; vt puta euictio in contractu venditionis: quod res tradatur in contractu commodati: quod nō teneatur de casu fortuito, & similia: In contractu feudi, quod non possit alienari sine assensu, [Bald. in cap. 1. de feudo nō habente propr. feud. natur. in verb. vbi ergo, quòd scēminæ non suc- cedant,

cedant, cap. i. §. præterea, quid sit inuestitura] Item seruitium, vt plenè probat [Loffred. in conf. i r. num. 30.] quod frater non succedat fratri in feudo nouo, quod ascendentes non succedat in feudo, & similia.

Circa Accidentalìa cōtractus in feudo, exemplum est in [cap. i. §. præterea, quid sit inuestitura.]

Vis omnis consistit in exemplis circa substantialia feudi: Nā in diffinitione feudi, quæ poni-

tur in [cap. i. §. huius autem generis] ponuntur quamplura, quæ videntur denotare veram quidditatem rei [l. i. §. dolum. ff. de dolo] & in illis, & circa illa, maximè inter Doctores dubitatur, an sint de substantia contractus feudi, vel de natura; & inter alia, de quibus dubitatur, est de fidelitate, an sit de substantia, vel de natura contractus feudi: circa hoc versabimur in nostro §. huius autem generis, quem explicabimus.

IN REPETITIONE

§. huius autem generis in quibus causis
feudum amittatur.

S V M M A R I V M :

- 1 Feudum an possit emi à domino, vel ab alio, & sic acquiri, mediante pecunia.
- 2 Feuda equiparantur militijs.
- 3 Lex Iulia de ambitu, qua cadit in officijs, non cadit in feudis.
- 4 Feudum non potest acquiri, mediante pecunia, quando oritur ex facto legis commissoria, & quando.
- 5 Pactum leg. commissoriae quando valeat in pignoribus, remissive.
- 6 Subfeudum an possit acquiri, mediante pecunia.
- 7 Dominium directum, an possit ex pacto transferri in feudatarium, ita quod remaneat feudum.
- 8 Emphytheusis an transeat in contractum censualem, si transfertur directum dominium, & num. 11.
- 9 Feudi natura an sit, vel substantia, ut directum dominium retineatur.
- 10 Pactum contra diffinitionem, seu descriptionem contractus, an valeat.
- 11 Feudum, in quo est translatum directum dominium, est feudum improprie.
- 12 Contractus quid sit, iudicatur ex qualitate pactorum, non ex verbis.
- 13 Feudum consistit in pedagijs, gabellis, redditibus dobanarum, & annuis redditibus.
- 14 Feudum, an, & quando consistat in nominibus debitorum.
- 15 Feudum an consistat in pecunia, & quando, & si an pro sit remedium satisfactionis.
- 16 Iuramentum fidelitatis, an obliget, quando pecunia est data in feudum.
- 17 Pecunia, si datur in feudum, an possit condici, nolente eo, qui accepit.
- 18 Feudatarius habet utile dominium, nisi sit actum, ut minus habeat.
- 19 Dominium utile duplex.
- 20 Inuestitura verbalis, vel abusiva per anulum, non transfert dominium utile; etiam si fiat à Rege, nisi constet de voluntate Regis.
- 21 Clausula, *Quam inuestituram, vim, & robur vera, & realis traditionis habere volumus*, in privilegio Regis transfert dominium.
- 22 Inuestitura abusiva transfert dominium, stante consuetudine.
- 23 Feudatarius subinfeudando transfert utile dominium, quod habet, nec datur utile dominium utilis dominij.
- 24 Baro, dans feudum planum, & de tabula, non retinet aliquod dominium.
- 25 Feudum simpliciter concessum, an sit hereditarium.
- 26 Inuestitura simpliciter facta, intelligitur ex parte dantis, & recipientis pro heredibus.
- 27 Feuda, de sui natura non sunt hereditaria.
- 28 Feuda deferuntur iure sanguinis iusti descendenti.
- 29 Feuda deferuntur ex providentia legis.
- 30 Heres in feudo, quando subintelligitur, venit ab intellectu iuris, & intelligitur filius, vel descendens masculus.

- 31 Succedat verbum importat titulo hereditario.
- 32 Feudum non hereditarium est subiacēs, seu quasi restitutioni.
- 33 Regnum Neapolis est hereditarium.
- 34 Feuda Regni, an debeant à capite, idest à Regno regulari.
- 35 Inuestitura communis forma in Regno est pro heredibus.
- 36 Feuda omnia in Regno an sint hereditaria.
- 37 Inuestitura pro eo, & cui dederit, operatur in Regno, ut possit infeudare tantum.
- 38 Succedat verbum in feudum, in feudis non capitur secundum propriam significationem, & ideo etiam comprehendit non heredes.
- 39 Succedens in feudo venit iure successorio feudorum.
- 40 Statutum si vocat per verbum, succedat, an & quando, ut heredes.
- 41 Succeditur primo ex pacto, & providentia, sed capitur gradus ab ultimo.
- 42 Feuda Regni an regulentur à capite, idest à Regno.
- 43 Inuestitura communis forma non presumitur.
- 44 Intellectus cap. considerantes.
- 45 Felonia in Regno an praedictet agnatis.
- 46 Feudum emptum an sit hereditarium, vel non.
- 47 Feudum emptum, abusue, & improprie feudum,
- 48 Fœmina an succedat in feudo empto.
- 49 Natura feudi dupliciter consideratur.
- 50 Natura feudi si alteratur in uno, an remaneat in alijs.
- 51 Feudum emptum an remaneat in sua natura.
- 52 Prescriptio contra patrem in feudo, an noceat filijs.
- 53 Feudum novum ex pacto, & providentia habet vim hereditarij.
- 54 Intellectus Iser. in c. 1. S. prater ea ducatus, de prohib. feud. alien. per Feder.
- 55 Fœmina ex quibus rationibus non succedat in feudo.
- 56 Successio feudi nec masculis ex fœmina descendantibus deferitur.
- 57 Fœmina in quibus casibus succedat in feudo, remissive.
- 58 Fœmina ex filio masculo primogenito excludit secundogenitum in Regno.
- 59 Servitium an veniat concessio feudo simpliciter.
- 60 Consuetudo exprimi intelliguntur.
- 61 Locatio intelligitur sub mercede consueta.
- 62 Servitium non est de substantia feudi, sed fidelitas.
- 63 Contractus, quæ tacite comprehendat ab intellectu iuris.
- 64 Consuetudo contrahentis in expressis attenditur.
- 65 Solemnitas intrinseca presumitur non extrinseca.
- 66 Servitium est ex lege feudi.
- 67 Feudum presumitur concessum secundum legem feudi.
- 68 Feudum est inductum propter servitiū.
- 69 Servitium inest in iuramento fidelitatis.
- 70 Inuestitura feudi, an sit interpretanda secundum legem Regni,
- 71 Fidelitas, an sit præstanda secundum ius commune feudorum.
- 72 Frater succedit fratri in feudo in Regno.
- 73 Assensus habet vim novæ inuestituræ.
- 74 Servitium intelligitur reservatum in assensu.
- 75 Inuestitura an presumatur secundum communem formam.
- 76 Emphyteusis pro masculis, & fœminis, an recipiat interpretationem à consuetudine, vel statuto.
- 77 Emphyteusis concessio, an recipiat interpretationem à consuetudine Ecclesiæ concedentis.
- 78 Iser. declaratur in S. huius autem generis, in quibus caus. feud. amittat. ut querat, an concessio feudo, veniat servitium consuetum in Regno.
- 79 Fidelitas includit servitia secundum ius commune feudorum.

- 80 Feudum non praesumitur concessum secundum communem formam.
- 81 Seruitium indeterminatum, quod intelligitur.
- 82 Consuetum de iure, venit in contractibus.
- 83 Camerarius reprehenditur, dum refert Iser. dicentem, seruitium non esse de substantia feudi.
- 84 Seruitium consuetum in Regno, non est de substantia feudi.
- 85 Prapostus reprehenditur circa intelligentiam Iser. in S. huius autem generis.
- 86 Locatio circa pacta particularia non suppletur à consuetudine.
- 87 Inuestitura feudi non praesumitur facta secundum consuetudinem in feudantibus.
- 88 Inuestitura non recipit interpretationem à consuetudine hominis, sed à consuetudine iuris.
- 89 Feudum praescriptum regulatur secundum naturam feudi, & quomodo intelligatur.
- 90 Assensus in alienatione feudi quid operetur.
- 91 Assensus tollit impedimentum.
- 92 Seruitium debet vassallus de iure communi feudorum, quando bellum est iustum, vel saltem dubium, & quomodo procedat in Regno.
- 93 Seruitium, in quo loco feudatarius exhibere debet de iure communi feudorum, & quomodo circa hoc in Regno.
- 94 Imperator Federicus fuit depositus, quia homines Regni seruiliter tractabat.
- 95 Seruitium debet prestare vassallus, suis expensis usque ad fructus feudi, secus in Regno.
- 96 Tempus trium mensium, quibus tenetur feudatarius seruire, quando incipiet currere.
- 97 Seruire quomodo tenetur vassallus in feudo plano, & de tabula.
- 98 Seruitium quomodo debeat exhiberi extra feudum, & Regnum, ubi situm est feudum, tam de iure communi feudorum, quam de iure Regni.
- 99 Seruitij quantitas, quando exigitur in pecunia tam extra Regnum, quam in Regno, & tam in feudo cum vassallis, quam sine, & quomodo contribuant vassalli burgenfes.
- 100 Seruitia, quae praestantur in pecunia, quomodo vocantur, tam de iure communi feudorum, quam in Regno.
- 101 Seruitium augetur auctis fructibus feudi, de iure communi feudorum, secus in Regno.
- 102 Seruitium non alteratur, quando feudum alienatur.
- 103 Seruitium personale an possit vassallus recusare, & eligere seruitium in pecunia, tam in Regno, quam extra Regnum.
- 104 Seruitium in pecunia, an possit Rex exigere, quando vassallus est paratus personaliter seruire, tam de iure communi feudorum, quam in Regno.
- 105 Seruitium quando est praestandum, quomodo debent vassalli submoneri.
- 106 Seruitium si non facit feudatarius, quomodo punitur, tam in Regno, quam de iure communi feudorum.
- 107 Fidelitas, an sit de substantia feudi.
- 108 Fidelitas, & iuramentum fidelitatis differunt, & quando ponitur fidelitas pro iuramento fidelitatis.
- 109 Iuramentum fidelitatis potest, pacto, remitti.
- 110 Felonia in omittendo potest pacto remitti, secus in committendo.
- 111 Felonia contractus, & felonia delicti, vel in omittendo, & committendo.
- 112 Fidelitas quomodo habet duas habenas.
- 113 Fidelitas alia in committendo, alia in omittendo.
- 114 Fidelitas continet praecepta affirmatiua, & negatiua.
- 115 Inuestitura communis formae est pro heredibus ex corpore legitime descendentibus.
- 116 Iser.

- 116 *Iser. declaratur in S. huius autem generis, ex quib. caus. feud. amitt. & est noua declaratio Auctoris.*
- 117 *Afflic. reprehenditur circa intelligentiam Iser. & in articulo si feudum concessum pro liberis, vel heredibus sit hereditarium.*
- 118 *Loffred. reprehenditur circa intelligentiam Iser.*
- 119 *Capyc. reprehenditur circa intelligentiam Iser.*
- 120 *Feudo obligato cum assensu, in beneficium alicuius creditoris, cum solita clausula, quod sit profiguus creditori, & eius heredibus ex corpore, secundum naturam feudi, penes feudatarium debitorem, & eo deuoluto ad Regem, ob lineam finitam, vel per crimen laesae maiestatis, an heredes creditoris possint agere super feudo, actione hypothecaria pro portionibus hereditariis, vel primogenitus tantum.*
- 121 *Feudum, an, & quando detur gratia utriusque, scilicet vassalli, & domini, vel vnius tantum.*
- 122 *Refutari, an possit feudum domino, eo inuito.*
- 123 *Natura feudi si mutatur in uno, in alijs remanet in sua natura, probatur multis exemplis, & limitatur in his, quae veniunt in consequentiam pacti alteratiui.*
- 124 *Feudatarius habet naturalem, & ciuilem possessionem, quando est infeudata proprietas.*
- 125 *Vtile dominium consolidatur cum directo feudo finito.*
- 126 *Possessio ciuilis domini, an trahat ad se naturalem, quando feudum finitur.*
- 127 *Clausula, saluis iuribus, in assensu non intelligitur quoad expressa, & ea quae insunt expressis.*
- 128 *Regnum Neapolis est feudum, quod recognoscitur ab Ecclesia.*
- 129 *Rex Regni Neapolis recognoscit Vniuersitatem Regni ab Ecclesia, sed in singularibus rebus habet directum dominium.*
- 130 *Rex Regni Neapolis est monarcha, & plus iuris habet in Regno, quam Imperator in Imperio.*
- 131 *Intellectus constit. Regni si quando, forte contingerit, dum loquitur de feudis militaribus.*
- 132 *Concessio an intelligatur facta in feudum, vel in allodium, & quid in Ecclesia.*
- 133 *Concessio si non apparet, & soluitur census, an presumatur facta per Ecclesiam concessio in feudum.*
- 134 *Concessio castri, an presumatur in feudum.*
- 135 *Castrum in dubio presumitur feudum quaternatum, & etiam extra Regnum.*
- 136 *Capyc. impugatur in c. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder.*
- 137 *Castrum si concedatur Ecclesiae, presumitur in allodium.*
- 138 *Iurisdictio presumitur concessa in feudum, & quid si concedatur Ecclesiae.*
- 139 *Concessio ex quibus signis presumatur facta in feudum.*
- 140 *Clausula, salua fidelitate, saluo homagio, & salua superioritate, an arguant concessionem in feudum.*
- 141 *Concessio, an presumatur facta in allodium, quando concurrunt signa feudi, & allodij.*
- 142 *Verba contrahentium debent saluari, ne inducant contrarietatem.*
- 143 *Curtius reprehenditur.*
- 144 *Oldradus reprehenditur in cons. 159. in articulo quando presumatur concessio in feudum, vel in allodium.*
- 145 *Contractus quid sit, non iudicatur ex verbis, sed ex effectu, quod pluribus exemplis probatur.*
- 146 *Relatum inest in referente, cum omnibus qualitatibus suis,*
- 147 *Relatum attenditur, & non referens, licet referens aliter disponat.*

REPE-

R E P E T I T I O

§. huius autem generis in quibus causis
feudum amittatur.

N hoc textu, in quo continetur descriptio feudi, discurrendo per verba ipsius, plures utiles questiones tractabimus, post, circa dicta Iserniæ, ultra verba textus versabimur. Ibi, quod ex benevolentia, Quæro, an feudum possit emi à domino, vel ab alio, & sic acquiri, mediante pecuniæ videtur, quod non, per hunc [textum, & per cap. 1. de feud. dat. in uic. leg. commiss.] ibi, quia feudum non sub prætextu pecuniæ, sed amore, & honore domini acquirendum est. Ideo [Innocentius in cap. 1. extra de feud.] dicit, quod feuda ex gratia conceduntur, & [Bald. idem in marga. in verbo feudum. In contrarium est tex. in cap. 1. de benef. frat.] ibi, nisi fuerit emptum de communibus bonis, cap. 1. ubi videtur casus, quemadmodum feud. ad filiam pertin. ibi, nisi feudum à domino redemerit [cap. 1. de natur. feud. cap. 1. de feud. dat. minim. valuas. cap. 1. §. fin. de his,

qui feud. dar. poss. cap. ad nostrā, de reb. eccles. non alienan. gloss. in d. cap. 1. de benef. frat.] distinguit, quod si à domino, feudum non potest emi, & sic loquitur secundum eam [tex. in d. cap. 1. de feu. dat. in uic. leg. commiss.] si verò ab alio cum cōsensu domini, quod potest emi; & sic loquitur [tex. in cap. 1. de benef. frat. & respondet ad tex. in d. cap. 1. quemadmodum feud. ad fili. pertine.] ubi, quod redemit à domino, ut sit intelligendum quando emit sine pretio, sed bene serviendo, & optimè se habendo erga dominum, & ponitur ibi verbum, Redemit extra propriam significationem, secundum eam [laco. de Beluif. sequitur gloss. ibi & iterum in cap. 1. §. fin. in fin. de his, qui feud. dar. poss.] ubi videtur distinguere inter infeudationem, quæ fit à nobilibus, ut illa non fiat cum pecunia; & illam, quæ fit ab ignobilibus, ut illa fiat cum pecunia, prout sic Bal. ibi declarare videtur. Et sic respondetur ad tria iura supra allegata, ut procedant in feudis datis à minimis valuasoribus, & sic ignobilibus; sed

sed alia [glos. in d. cap. 1. de feud. dat. inuic. leg. commiss.] videtur distinguere in terminis illius c. aut fuerit factum pactum, ut integra res teneatur in feudum; & tunc id non valeat; aut pro rata quantitatis solutæ, & tunc valeat. Subdit tamen postea, quod hodie, sub prætextu pecuniæ, multa feuda acquiruntur [Hostiens. verò in summ. in tit. de feud. vers. quis possit constituere, tenet, quòd etiam à domino feudum emi possit, per tex. in dict. cap. 1. quemadmod. feud. ad fili. pertin. respondens ad tex. in d. cap. 1. de feud. dat. in vic. leg. commiss.] quòd sit intelligendum, quòd pecunia sola non sit causa quare acquiratur feudum [Iacob. de Ardizo. in 1. par. summ. sub rubr. quod ver. domin. possit dare feud. pro pret.] tenet, quòd potest verus dominus infeudare, & pretium recipere, licet còsueuerit fieri amore, & honore, nisi sub pacto l. commissio. [Isern. in d. cap. 1. de benefic. frat.] tenet, quòd feudum emi potest à domino, reprobata distinctione glossæ: quia feuda æquiparantur militijs, & militiæ emuntur [l. fi. C. de pigno. l. omnimodo. §. imputari. C. de inoff. testam. Iterum ita tenet in cap. 1. de natur. feud. vers. si vero, respondens ad tex. in d. cap. 1. de feud. dat. ut loquatur in casu illius cap. in pact. legis commissoria, Bald. in cap. 1. de

benefic. frat. dat. duas solutiones, ad tex. in cap. 1. de feud. dat.] prima, quod ibi loquitur de vrbani- tate, non de necessitate. Secunda, quod ibi de pretio iusto, secus si de modico; tandem dicit, quòd non debet fieri: factum tamen tenet, idem [Bald. in l. licet C. de libe. cau.] dicit, quòd licet feudum debeat ex gratia dari, tamen si pretio datur, valet; quia, multa fieri non debent, quæ facta tenent [l. 1. §. promittitur. ff. de aqu. quotid. & æstiu. Aluarot. ibi tenet indistinctè, quòd possit emi, & Præposit. in cap. 1. §. fin. de his qui feud. dar. poss.] tenet secundum Baldum, dicens, quòd licet in officijs secularibus, qui illa emat, incidat in leg. Iuliæ de ambitu; non sic in feudis [Iacob. in sua inuestit. in verbo, qui quidem inuestiti; num. 80. Alex. in cons. 79. colum. 4. num. 6. vol. 1. & in l. vtrum, num. 4. ff. de verbor. oblig. Curt. in tract. feud. 2. par. 5. princip. quæst. & in 1. par. 6. q. princip. colum. 2. latè Curt. sen. in consi. 49.] qui dicit verior- em, & magis communem sententiam, & quod feudum possit per pecuniam acquiri siue à domino, siue à vassallo suo, de voluntate domini [Ias. in prælud. feudicol. 4. vers. ex istis, Capyc. in inuest. in verb. feudorum acquisitio, colum. 3. Afflict. in cap. 1. §. notandum, num. 4. & 5. de his, qui feud. dar. poss.] dicens, quòd ita

ita est consuetudo in Regno.

Ex istis videtis quot opiniones erant in hoc articulo, alia distinguens inter emptionem, quæ fit à domino, & illam, quæ fit à vassallo cum consensu domini; alia verò distinguens inter ignobiles, minores valuasores infeudantes, & nobiles: alia distinguens inter pretium integrum, & modicum: alia inter urbanitatem, & necessitatem: alia in terminis illius cap. de feud. dat. si fiat in totum, vel pro rata crediti: alia, quòd indistinctè potest emi nisi sub pacto legis commissoriæ: & sic sunt sex opiniones. Propterea confundi videtur id, quod dicit Curt. in hoc articulo in 2. part. tract. feud. §. quæst. princip. qui refert in articulo tres opiniones. Prima indistinctè negatiua, quæ non possit feudum acquiri mediante pecunia. Secunda indistinctè affirmatiua, quòd possit feudum acquiri cum pecunia. Tertia distinguens inter emptionem, quæ fit à domino; & illam, quæ fit à vassallo: & confunduntur eius dicta in duobus. Primò, quia imperfectè loquutus fuit, dicēs, quod tres erant opiniones. Secundo, quia posuit opinionem negatiuam, quod non possit emi indistinctè: quæ non inuenitur: nam nemo dixit, quòd indistinctè feudum siue à domino, siue a vassallo emi non possit: quinimmo glos. in cap. 1. de benefic. frat. quæ

ipse allegat ad probandum opinionem negatiuam indistinctā, distinguit inter e mentem à domino, & e mentem ab alio, cum consensu domini. Remanet ergo conclusio, quod feudum potest acquiri mediante pecunia indistinctè, siue à domino, siue à vassallo, cum consensu domini.

Limitatè tamen istam conclusionem, quando oriretur feudum ex pacto legis commissoriæ secundum Iser. in d. cap. 1. de natur. feud. licet hæc non sit propriè limitatio, quia etiam de iure communi res allodialis non potest acquiri mediante pecunia, per pactum legis commissoriæ in pignoribus. l. fin. C. de pact. pigno. Posset tamen hæc limitatio sublimitari, vt non procederet in casibus, in quibus in allodium pactum legis commissoriæ, in pignoribus etiam valet, vt quando fieret ex interuallo, non incontinenti, vel quando fieret pactum, vt adueniente tempore æstimeretur, aut quando interuenit iuramentum de iure canonico, vel quando non data re in pignus, vel in dotem, de quorum veritate videre vos [Inno. Ioan. Andr. Imol. Ancharan. & Abb. in cap. significante, de pignor. Bart. in l. quamuis, alias calipodius. ff. de solutio. Guid. Pap. in decisio. 6. & latissimè Perant. de Fano in tract. pigno. 4. par. principali in princ.]

Limit-

- 6 Limitate secundò, vt nō procedat de iure communi feudorū in subinfeudatione, quæ secundū illud ius procedit, quando sincerè, & sine fraude sit [cap. 1. qualiter olim poter. feud. aliena. cap. Imperialem. §. illud, de prohib. feud. alienat. per Federic.] Si enim interuenit pecunia, præsumitur subinfeudatio facta in fraudem, & non valet. Ita limitat [Iacob. de Ardizo. in summ. 1. part. in rubr. an preti. feu. dar. poss. per rex. in cap. Imperialem. §. callidis de prohib. feu. alien. per Feder.]
- 7 Ibi vt proprietates, Quæro an ex pacto possit in feudatarium trāsire directum dominium rei, quæ conceditur, in tantum, quòd remaneat feudum. Videtur quòd non; sed quod tunc transeat in alium contractum [cap. constitutus, iuncta glos. penult. extra de religio. domib.] vbi si fiat concessio in emphyteusim sub annua pensione pecuniaria, & sit adiectum pactum, quòd transfertur quicquid iuris habet concedens, non remanebit contractus emphyteoticus; licet fuerit facta mentio de pensione, quæ conuenit illi contractui, secundū [Abb. ibi num. 20.] immò in specie dictum, quod concedebatur in emphyteusim; Ideo [Bal. in prælud. feud. colum. 4.] dicit, quòd quandoque contingit dominos concedere proprietatem, & vsumfructum cū pacto, quòd

- sibi debeant certa seruitia præstari: & cum de rigore consuetudinis feudorum sit, quòd apud dominum sit proprietates, si pactū apponatur in contrarium, receditur à natura feudi, & alia conuentio initur, scilicet, contractus innominatus. In contrarium videtur decisio [Ioan. Monaci in cap. abbate sane, num. 6. de re iudicat. in 6.] vbi dicit, quòd vassallus habebit vsumfructum, vel dominium directum, aut vtile, prout fuit conuentum: & hac auctoritate fretus, ita voluit [Bal. in l. si plures, num. 7. ff. de condit. insert. in l. vnic. nu. 13. C. si plur. vna sentent. in l. vnic. colum. 17. num. 29. C. de confess. Alexan. in consi. 30. in fin. 1. volum.] non enim est de substantia feudi, vt proprietates, vel directum dominium retineatur, sed solū de natura, probat [Oldrad. in consi. 159. relatus per Iacobin. in inuestit. in vers. inuestiui talem, Alberic. in rubr. C. de donatio. larè Curt. in tract. feud. 1. par. 6. quæst. principali, post Claud. Seysell. in prælud. feud. de diffinitione feudi, colum. 7.]
- 10 Nec interest, quod hoc verbū, Proprietates, sit positum in diffinitione, seu descriptione: quia valet pactum appositum contra diffinitionem contractus, & non quicquid est contra descriptionem contractus, est contra eius substantiam [Bald. in cap. 1. §. nulla, per

per quos fiat inuest.] & ita quòd possit transire proprietas, tenent etiam, vltra prædictos [Ias. in. conf. 57. colum. 2. primo volum. Felin. in cap. quæ in ecclesiarum, colum. 28. de constitutio. Zaf. in tract. feudorum part. 12. conclus. 11. Capyc. in inuestit. in verbo feudorum dominia, & Camerar. in repetitio. cap. Imperialem, fol. 36. litera Q. de prohib. feud. alienatio. per Federicum, refert Ioan. Monacum vbi supra sic tenentem, solus Ias. in prælud. feud. colum. 6. non putat verum dictū Bal. licet postea dubitare videatur, sed, vt videtis, communis opinio est, quòd possit transire, & vocabitur tunc feudum improprie, secundum prædictos.

11 Nec obstat tex. iunct. glos. in d. cap. constitutus, quia ibi potest transire in contractum censualem, de cuius natura est, vt transeat directum dominium, & attenditur potius qualitas pactorū,
12 cui contractui conueniant, quā verba [l. si vno. §. 1. ff. locat. Bald. in l. 2. C. commodat. Salyet. in l. 1. num. 4. C. de iur. emphyteot. Bald. in rubric. C. eodem quæst. vltim. Aret. in consi. 160. colum. 8.] At in casu, de quo agitur, non potest transire in alium contractum, cui conueniat fidelitas, & seruitium.

13 Ibi rei immobilis. Feudum enim consistit in rebus soli, aut solo cohærentibus [cap. 1. §.

sciendum, de feud. cognitio.] aut in his, quæ inter immobilia connumerantur, vt ibi, veluti pedagia, guidagia, gabellæ, & redditus dohanæ [Bald. & Afflict. ibi. Item annui redditus, vt idē Bald. dicit ibi.] Nec obstat, quòd non sit in annuis redditibus dare directum, & vtile dominium: quia loco directi dominij erit directa actio: loco verò vtilis dominij erit vtilis actio competens ad consequutionem annui redditus, qui inter immobilia computatur [Clemen. exiui de paradiso, de verbor. significatio. Ita Curt. in tract. feud. prima par. quæst. 6. exemplum est in molendinis, quæ etiam inter immobilia computantur, Bald. in l. certi iuris. C. locat. Curt. in d. quæst. 6.] quod intellige in molendinis solo cohærentibus, non autem in molendinis ex nauium conglutinatione fabricatis: quia tunc reputantur inter mobilia, sicut
14 naues [Rip. in l. quominus, nu. 126. ff. de fluminib.] nomina debitorum etiam inter immobilia computantur [glos. in l. mouentium. ff. de verb. signif.]

Sed in his ita demum consistit feudum si sunt perpetua, puta si ab aliquo decem annua debentur, potest fieri inuestitura de quinque annuis ex illis, secus si aliquis mihi decem pro vna vice deberet, & ego infeudarem vnum annum ducatum in de-

K k cem

cem annis esset finitum feudū; propterea tunc non censetur iure feudi, quia debet dominus habere proprietatem feudi, ita. Iser. in d. §. sciendum.

- 15 Nequaquam feudū consistere potest in pecunia [glos. lit. A. in c. 1. si de feu. vassal. ab aliq. interpellat. fuer.] etiam ea ratione, quia proprietas feudi debet remanere apud dominum, & vtile trāsire in acceptorem, ut hic in tex. sed si daret pecuniam in feudum, consummaretur, & desineret esse proprietas apud dantem; si vero non consummaretur, sed in arca teneretur, esset sibi inutilis, nec haberet vsumfructum, & commoditatem aliquam, quod requiritur, ut feudū sit, ita [Iser. ibi, nec prodest remediū satisfactionis, per tex. in §. constituitur, instit. de usufr. quia, per vsum pecuniæ, desinit esse feudum, secundum Isern. ibi contra Iacobin. de Ardizo. in summ. 1. par. sub rubr. res mobilis datur in feudum, quem Afflict. in dict. §. sciendum, col. 3. num. 8.] sequitur, non aduertens, quòd Iser. tenet contrarium.

Limitat tñ hoc [Afflict. in d. c. 1. si de feu. vas. ab aliq. interpell. & c. in 3. notab.] in casu, quando Rex daret ducatos mille Titio, contrahendo societatem cū eo, & super lucro proueniente ex illis, constitueret alicui decem annuam in feudū; est notabilis li-

mitatio, si est vera.

- 16 Et in tantū non consistit feudum in pecunia, quòd si fuerit infeudata pecunia, & inuestitus iurauerit fidelitatem, nō erit iuramento ligatus, ut continente impossibilitatem; tenetur tamen restituere pecuniam, conditione sine causa: ita tñ si ipse inuestitus velit, quia si noller, & vellet seruare fidelitatem promissam, non auocaretur ab illo pecunia, quia in eius fauorem inductum est, ut non valeat promissio, ita [Iser. in d. c. 1. si de feu. vassal. ubi Aluar. 3. col. & Præpos. col. 2.]

- 18 Ibi ususfructus, immò utile dominium, dicit [Iser. ut in c. 1. §. rei autem, de inuest. de re alien. fact.] feudatarius namque habet utile dominiū, ubi intelligite nisi esset actum, quòd nec utile transeat in feudatariū, sed minus, & erit tunc feudum improprie; sicut quādo est actum, ut transeat directū dominium [Claud. Seyfel. in spec. feud. col. 8. Zaf. in tract. feud. par. 12. col. 11. num. 44.] Item aduertatis, quod intelligitur de dominio utili, quod pēdet à directo, ut est utile emphyteutæ, non dominio utili, qđ

- 19 opponitur, & contradicit directo, ut est illud, quod quæritur ex præscriptione: quia duplex est utile dominium [Bar. in l. si quis vi. §. differentia, num. 6. ff. de acquir. possess.] Item tunc feudatarius habet utile dominium, quan-

20 quando interuenit vera inuestitura, quæ tradit possessionem, secus si verbalis, abusiua, vel imaginaria per fustem, hastam, vel anulum interuenerit [glos. in cap. 1. pro illorum de præbend. in verbo inuestiuit. glos. in cap. 1. de his quæ fiunt à maior. part. capituli. glos. in l. accedens, in verbo vel alias, de præbend. Ifern. in cap. 1. colum. 2. num. 4. qui success. tene. in cap. 1. num. 2. 1. col. quid sit inuest. & in cap. 1. de controu. inter vassal. & alium; & in prælud. 6. q. & in cap. 1. num. 2. in fin. de capit. Conrad. Bald. in prælud. feud. colum. 6. in l. traditionibus, num. 2. C. de pact. in cap. 1. de nou. form. fidelit. in l. 1. num. 1. C. de vfucapio. pro donat. Bald. in l. 1. C. de donatio. vbi Barbat. in additio. Dyn. in regul. beneficium, num. 2. de regul. iur. in 6. Angel. in l. quædam mulier, num. 2. ff. de rei vendicatio. in l. licet, num. 5. C. de acquiren. possessio. Ias. in l. traditionibus. C. de pact. Alex. in l. 3. num. 15. ff. de acquirend. possessio] qui multos allegat: quod procedit etiam in inuestitura facta per Regem, [Ifer. in d. cap. 1. nu. 3. & 4. quid sit inuestit. quia infeudando, vel inuestiendo, videtur agere, vt seruet iura; non ea tollat, Luc. de Penn. in l. prædia. C. de locatio. prædio. ciuil. nisi constaret tunc de voluntate Regis, Ifern. ibi Bal. in cap. 1. de nou. form. fidelit.

Barbat. in additio. super Bald. in cap. 1. quid sit inuestit. Alij in d. l. 3. num. 17. Et hæc est veritas, quicquid dicat Angel. in l. officium, nu. 3. ff. de rei vendic. Ias. in d. l. traditionibus] & alij, & poterit constare de voluntate Regis, quòd ex sola inuestitura, velit transferri dominium, si in priuilegio adesset clausula, Quæ inuestituram, vim & robur veræ, & realis traditionis habere volumus [Loffred. in cap. 1. de successio. feud. vers. in 2. col. vel per verba æquipollentia.]

22 Limitantur tamen præmissa, nisi in contrarium adesset consuetudo loci, vt inuestitura verbalis transferret dominium [Angel. in d. l. quædam mulier.] Itē
23 habet vtile dominium, donec alijs nō subinfeudauit; quia, post subinfeudationem, desinit esse vtilis dominus, & in secundum vassallum transfert omne ius, quod habet, quia nō possunt esse duo vtilis domini in solidum [l. si vt certo, §. si duobus vehiculū. ff. commodat.] & quia sicut non inuenitur seruitus seruitutis, ita non inuenitur vtile dominium vtilis domini [Bald. in cap. sanè, colum. fin. num. 5. de renunciat. Imol. in l. 3. §. ex contrario, col. 2. circa med. ff. de acquiren. possessio. vbi Alex. & Ias. colum. 9. & Aret. colum. fin. probat glos. in emphyteusi in d. §. ex contrario, quæ cōmuniter approbatur se-

K k 2 cun-

cundum Aretin. ibi; & glos. in §. adeo instit. locat. Angel. in l. si quis vi. §. differentia. ff. de acquir. possess. ideo glos. fin. in l. vnic. C. vti possidet.] dicit, quod feudatarius, qui naturaliter possidet, si alijs det in feudū, dñus ciuilitur, dñr possidere ciuilitur vltimus infeudatus naturaliter; medij nullo modo, sequitur ibi [Odoffr. in fi. Iacob. Butricar. in fi. Bart. nu. 10. Salyc. ibi in fin. nu. 14. Ifern. in cap. 1. §. præterea, num. 10. de capit. Conrad. & in const. Regn. mulier, quæ dotarium, in verb. dotarium, quod procedit nedum quando subinfeudatur totū feudum, sed etiam si pars, vt puta,

24 quando Baro dat feudum planum, & de tabula [Ifern. in d. §. præterea: & ita tenete secundum Iser. licet Io. Fab. in d. §. adeo, col. 1. num. 5. Ioan. Ruin. in cap. Imperialem. §. illud, de prohib. feu. alien. per Feder. Bald. in cap. cæterum, colum. fin. num. 13. de iudic. Iacobin. in sua inuestit. in vers. dictique vassalli promiserūt non committere feloniam, Cappy. decis. 162. num. 7.] dixerint, quod primus feudatarius dicitur vtilis dominus, respectu secundi; vel quod primus habeat vtile dominium superius; secundus vtile dominium inferius: quia fundantur in d. §. illud, vbi, quod si secundus vassallus committat culpam, ex qua feudo sit priuandus, reuertitur feudum non ad

directum dominum, sed ad primum feudatariū, à quo causam habuit; quia illud est propter iuramentum fidelitatis, quod præstat secūdas vassallus primo, non autem propter reliquias alicuius dominij remansi penes eum; Et ita ad illum tex. respondet doctissimus [Imol. in d. §. ex contrario, Alex. & Ias. ibi] quod prædicti, vnus alium inconsideratē sequentes, non ponderauerunt.

Ibi, hæredesque suos masculos: Quæro, feudum simpliciter concessum, an sit hæreditarium? Responde; aut sumus extra Regnum, & videtur, quod sit hæreditarium; quia vnusquisque sibi & hæredibus suis prospexisse videtur [cap. 1. de duob. fratrib. l. si pactum. ff. de probation. Ideo Iser. cap. 1. §. sed nec alia iustior, colum. 4. quæ sit prim. caus. benefic. amitten. 7 dicit, quod ex natura feudi, acquisitioni inest, vt qui det, det pro se, & hæredibus. Iterum [cap. 1. colum. 4. qui successores tenean. cap. 1. an agnat. in princ. sic etiam ex parte acquirentis præsumitur pro hæredibus quæsiuisse, Ifern. cap. 1. nu. 2. de natur. successio. feud. cap. 1. in princ. quib. mod. feud. constit. potest. cap. 1. §. & si libellum, col. 2. de alien. feud. pater. vbi col. 3. vers. vbicunque 7 plus dicit, quod in dubio præsumitur, quod voluit quæri filio, vt hæredi, non vt filio, nisi constaret, & ita quod feud-

feudum simpliciter acceptum, intelligatur pro filiis hæredibus, tenet [Gregor. Lopez in 4. partit. tit. 26. lib. 6. liter. B. sequēdo Soc. in cōs. 19. 1. uol. col. 1.] ita quod sit hæreditarium, tenet [Bald. c. 1. colum. 3. uers. ex quo collige an agnat. Alex. consi. 18. 5. uol. num. 7. Curt. iun. consi. 138. nu. 15. consi. 3. post tract. feu. 1. col. & in l. qui se patris num. 73. C. vnde liber. Ioan. Anton. Rubeus Alex. consi. 84. nu. 3.]

- 27 Veritas est in contrariū, quia feuda de sui natura non sunt hæreditaria, ideo alienatio agnatis non præiudicat [c. nec delictū, de alienatio. feud. patern. cap. 1. §. si vassallus culpam, si de feud. defunct. milit. cap. 1. si uassal. feu. priuet. succedit agnatus, qui non est hæres, cap. 1. an agnatus; nulla ualet dispositio defuncti in feudo, cap. 1. de successio. feud. ergo præsumitur concessum secundum propriam suam naturā, cap. 1. §. præterea, quid sit inuest.]
- 28 Item feuda dantur iure sanguinis iusti descendentes; ideo filius adoptiuus, quia non est de sanguine, non succedit [cap. adoptiuus, si de feud. defunct. milit. nec naturalis, quia non est de sanguine iusto, cap. naturalis, eod. tit. nec frater, quia non est de sanguine fratris. cap. 1. §. fin. de successio. feud. nec nepos patruo, vel è contra, eadem ratione, cap. 1. de gradib. succedenti. in feud.

cap. 1. Imperator Lotharius.]

29 Item, & tertio, filij, & alij descendentes admittuntur ex prouidentia, legis scilicet Conrad. Nam primò feuda erāt ad libitum dominorum, postea annalia, deinde vsque ad vitam feudatarij, successiue fuit prorogata successio ad vnū ex filiis, quem dominus eligeret, postea ad omnes filios; deinde ex leg. Conrad. ad nepotes, & fratres, etiam in feudo paterno, ac demum ad transuersales vsque ad septimum gradum; ad descendentes verò vsque in infinitum, exclusis fœminis. vt in [cap. 1. §. & quia vidimus, & §. cū verò Conradus, de his, qui feud. dar. poss. Isern. hanc legis prouidentiam considerat, cap. 1. col. 1. de successio. feud. cap. 1. §. donare col. pen. qualiter poter. olim feu. alie.] Et licet præsumatur actum pro hæredibus, tam ex parte dātis, quàm ex parte accipientis; tamen hoc est ex iuris interpretatione, non autem transmissione in hæredem. quasi hoc concedēs expressit, vt hic Iser. declarat, est ab intellectu iuris, & si verbum, hæredibus, exprimatur, aliud esset: quia verba debent aliquid operari [l. si quando, de legat. 1.] & sic quòd sit hæreditarium, causatur ex expressione hominis. Verbū ergo, hæredibus, quando nō exprimitur ab homine, accipitur pro filiis, & descendentes masculis [Iser. hic, & cap. 1. quib.

K k 3 mod.

mod. feud. amitt. cap. 1. de successio. feud. cap. 1. si aliquis apud quem, vel quos, cont. cap. 1. de duob. fratr. à cap. inuest. cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. de feu. cap. 1. de feud. non haben. propr. nat. feud. cap. 1. de natur. successio. c. Imperialem. 1. colum. de prohib. feud. alien. per Feder. per text. in cap. 1. in §. & si clientulus, de alienat. feud. 7. hinc est, quòd Iser. quandoque dicit, quòd accipiens feudum, videtur accipere pro se, & filijs, vt in [cap. 1. an agnatus, cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. cap. 1. quib. mod. feud. amit. & in cap. 1. de successio. feu. & in cap. 1. §. profecto, de leg. Cōrad.] quandoque dicit, quòd concessio videtur facta pro accipiente, & liberis, vt in cap. 1. qui successio. tenean. cap. 1. §. & si clientulus, de alienatio. feud. & ex istis apparet, quomodo non bene dixit Greg. Lopes vbi supra, qui allegat glos. & Bald. in cap. 1. quibus modis feudum cōstitui potest, illud dicentes, & neuter sic loquitur: nā glos. dicit, quòd intelligitur accipere pro hæredibus, & per Bald. quòd pro filijs masculis, & hæc dicta, quòd intelligatur accipere pro filijs hæredibus, vel pro hæredibus simpliciter, valde inter se differunt.

- 31 Aut sumus in Regno, & maior est dubitatio; quia constitutio vt de successione, vocat fratrem, & alios per verbum succe-

dat; ergo vt heres successor intelligitur vniuersalis [l. quædam. §. nihil, vbi Alexan. not. ff. de eden. Paul. de Castr. probat. l. si cum dotem, num. 11. & 12. ff. solut. matrim.] in statuto, quòd decedente vxore in matrimonio cum liberis, ipsi succedant in dotem, [Dec. cons. 386. colum. fin. vers. 32 vltim.] Item quia cum feudum non hæreditarium sit subiaccens, seu quasi restitutioni [Iser. cap. 1. an agnat. cap. 1. de successio. feu. cap. 1. §. quid ergo, de inuestit. de re alien. fact. cap. 1. §. præterea si vassallus, quæ sit prim. caus. benef. amitten. cap. 1. si vassall. feud. priue. cap. 1. 2. colum. de prohib. feud. alien. per Feder. non succeditur in eo vltimo morienti, sed primo acquiritori. l. cohæredi. §. cum filia. ff. de vulg. & pupilla.] constitutio autem dicit, quòd succeditur morienti: ergo est 33 hæreditarium. Tertio Regnum est hæreditarium. cap. regni Prælati Ecclesiarum, ibi nostrum hæreditarium regnum [Isern. in cap. 1. §. quid ergo, de inuest. de re alien. fact. ergo feuda Regni 34 simpliciter concessa, sunt eiusdē naturæ; membra enim debent à capite regulari [cap. cum non liceat, de præscriptio. probat Paul. de Cast. in feudis Regni Hispaniæ cons. 164. 2. par. Deci. in Ducatu Ferrariæ, cons. 389. num. 7. colum. 2. Tiraquell. de iur. primogenit. quæst. 68. num. 7. Loffred.

fred. consil. 39. numer. 3. 7

35 Quartò inuestituræ communis forma in Regno est pro hæredibus [Ifern. in cap. 1. §. & si libellum. 2. colum. vers. sed quid si acquisiuit, de alienat. feud. pater. in cap. naturales, si de feud. defunct. milit. cap. 1. §. præterea ducatus, de prohib. feud. alienatio. per Feder. & hic in constit. Regni, vt de successione. 3. col. vers. prædicta verò, Luc. de Penn. in l. 1. colum. 7. de his qui spont. mun. publi. sube & in l. vnic. col. 8. de imponen. lucrat. descriptio. Loffred. in consi. 1. nu. 106. Ang. in consi. 110. colum. 4.] ergo debet esse hæreditarium, quia attēditur, quod consuetum est fieri per inuestientem [l. qui semisses. §. fin. ff. de vsur. l. vel vniuersorum ff. de pignorat. actio. l. si negotia. ff. de negot. gest.]

36 Quintò ita dicendum videtur, auctoritate Napodan. in consuet. & si testator, ubi per cap. Regni considerantes, dicit, quòd omnia feuda in Regno sunt hæreditaria. hanc opinionem tenet [Loffred. in consi. 1. num. 121.]

Contrariū uidetur dicendum: quia, cum feuda simpliciter concessa, de iure communi feudorum sint ex pacto, & prouidentia, non hæreditaria, ut supra, & constitutio Regni aliud in specie non introduxerit, remanet ius commune incorrectum: quia quod non mutatur, stare

non prohibetur [l. præcipimus, in fin. C. de appellatio.] & quia, constitutio est interpretanda, ut deroget iuri communi feudorū quanto minus fieri potest; sicut 37 dicitur in pacto adiecto in inuestitura feudi, ut habeat inuestitus, & cui dederit, operatur in Regno, ut possit tantum infeudare de nouo, ut minus deroget constitutioni Regni [Ifern. in cap. 1. in fin. de feu. non haben. propr. natur. feud. quia pactum, & constitutio æquiparantur, l. non impossibile, ff. de pact.]

38 Non obstat primū argumentū; quia etiam de iure communi feudorum, illi, qui admittuntur ad feudum, sunt uocati per uerbum, succedat, ut in [cap. 1. de successio. feud. cap. 1. §. cum uerò Confadus, de his, qui feud. dar. poss. cap. 1. de natur. success. feud. cap. 1. de gradib. succedent. in feud. 7 & tamen non est dubiū, quin illa feuda nō sint ex pacto, & prouidentia, non hæreditaria: uerbum enim, succedat, in feudis non capitur in sua propria significatione [Ifern. in cap. 1. §. & quia uidimus, de his, qui feu. dar. poss. propterea agnati dicuntur succedere in feudo ex pacto, & prouidentia, Ifern. in cap. 1. in princ. de alienatio. feud. patern. & si aliàs diceremus, prælatus, qui successor uocatur, in cap. 1. qui success. tene.] esset hæres, quod est falsum: succedens namque

in

in feudum, nec ex testamento,
 39 nec ab intestato illud capit, sed
 de iure successorio feudorum,
 [Bald. in cap. 1. colum. 2. de suc-
 cessio. feu.] immò quanto magis
 per constitutionem Regni uo-
 catur per uerbum succedat, fra-
 ter, quia aliàs non erat uocatus
 de iure communi feudorum,
 tantò magis frater non uenit ut
 hæres, ita probat [Paul. de Cast.
 in consi. 82. incipien. in hoc ne-
 40 gotio, 1. uol.] in casu fortiori, ut
 in re de sui natura hæreditaria,
 si statutum uocet per uerbum
 succedat, illos, qui aliàs erant uo-
 cati de iure communi, uideatur
 uoluisse reseruare successionem
 legitimam: & si uocet illos, qui
 non succedebant de iure com-
 muni, tunc illi non ueniunt ut
 hæredes.

41 Non obstat secundum argu-
 mentum: quia, licèt succedatur,
 primò, tamen consideratur gra-
 dus, & proximitas ob finem suc-
 cedendi cum ultimo moriente,
 [Isen. in cap. 1. in fin. de natu. suc-
 cess. feud. probat tex. in cap. 1. §.
 quoque, de his, qui feud. dar. pos.
 & in cap. 1. §. hoc quoque, de
 successio. feud.] in quibus, gra-
 dus usque ad septimum tantum
 attenditur cum moriente, licèt
 respectu primi, à quo descendit,
 omnes in infinitum uocentur, &
 hoc modo dicitur succedere
 morienti.

42 Non obstat tertium argumen-

tum: quia, omisso, an Regnum
 sit hæreditarium, & quomodo,
 non est verum, quòd feuda Re-
 gni regulentur à capite, & sic de
 ipso Regno: & de hoc dubitauit
 [Io. Fab. in l. 1. C. de summ. Tri-
 nitat. & fide cathol.] immò con-
 trarium videtur verius, quòd at-
 tenditur consuetudo feudi ser-
 uientis, non dominantis, probat
 [tex. in cap. 1. vers. si qua contro.
 de pac. constan. ubi Bal. hoc no-
 tat, & videtur tex. in clem. 1. de
 rescript. Cassane. in consuet. Bur-
 gun. rubr. 3. §. 7. nu. 1. & 2.] Item
 non esse feuda Regni à capite,
 regulàda, est receptum, postquà,
 feudo simpliciter concesso, suc-
 cedit frater, Isen. secundum pe-
 ritos Regni in constit. ut de suc-
 cessionibus, quod non succede-
 ret, si regularetur à capite, cuius
 inuestitura est pro hæredibus ex
 corpore. Item capitulum Regni
 considerantes, in fine reseruatur
 aliam consuetudinem, quæ esset
 in feudis, vltra illam pro hære-
 dibus.

Non obstat quartum argu-
 mentum, quia per Isen. multis
 modis tollitur, ut in præcedenti
 prima quæst. dixi. Ex quibus con-
 cludit nò præsumi communem
 formam, sed prout ius intelligit .s.
 sibi, & hæredibus suis [cap. 1. de
 duob. fratrib.] ex iuris interpre-
 tatione, quia si exprimantur, ali-
 quid operantur; cum verba de-
 beant aliquid operari [l. si quan-
 do,

do. ff. de lega. i. & quia expressa nocent, l. nonnunquam, ff. de cōditio. & demonstr. l. si quis Sem-
 43 pronium; & sic etiam quod non præsumat communis forma, tenet [Iser. in constit. Regni vt de successionibus, 3. col. vers. prædicta verò, Luc. de Pen. in l. vnic. colum. 8. de imponen. lucrat. descript. Afflict. in prælud. feud. col. pen. num. 99.]

44 Non obstat dictum Napodan. quia non dicit, quòd feudū simpliciter concessum sit hæreditarium; sed dicit tantum, quod eo tempore omnia feuda erant hæreditaria, per cap. Regni, considerantes, in quo cap. nec probatur, quòd feuda simpliciter concessa, sint hæreditaria, sed tantum dicitur, quòd in feudis concessis pro hæredibus, & concedendis; non obstante, quod sit dictum, pro hæredibus ex corpore, succedat frater: & quod ibi dicitur, vt de omnibus, eadem sit forma, habetur respectus ad id, quod principaliter statuit, vt tã in concessis, quàm in concedendis succedat frater: quia illa clausula, interponitur inter feuda concessa, & concedenda, non autem voluit legem facere, vt semper feuda concedantur pro hæredibus: patet etiam, quia in fine quoad alia feuda reseruat consuetudinē succedendi, prout competit ab antiquo.

Hanc opinionem, quod sit ex

pacto, & prouidentia, non hæreditarium, etiam in Regno, tenet [glos. in d. constit. vt de successionibus, liter. B.] quæ dicit, quod ita debetur feudum personis nominatis, ibi beneficio illius legis sicut quarta, quæ debetur pupillo arrogato in bonis arrogatoris, ex beneficio diui pij, in qua grauari non potest [l. si arrogator. ff. de adoptio. & ita est de mente Isern. etiam in cap. i. §. præterea, quæ sit prim. causa benef. amitt. col. 4. & 5.] quia dicit, quòd sicut de iure communi feudorum, feloniam non præiudicat agnatis in feudo antiquo, ita in Regno: etiã quia vocati per constitutionem, succedunt ex pacto, & prouidentia; & quòd iura, quæ dicunt, q̄ agnati tenent feuda dum viuunt, quod, eis mortuis, defertur ad sequentes, ex natura feudi, ex vi pacti, & cōcessionis, non sunt sublata per illam constitutionem.

Et licet fiscus occupet feuda, antiqua in crimine læsæ maiestatis; nō quod sit, sed quod fieri debet intuendum esse dicit, & q̄ nō est alia differētia in Regno, & extra Regnum, nisi quia agnati, de iure communi feudorum vocantur vltiori gradu, & lex Regni limitauit ad fratrem, & filiū fratris. Istam opinionem manifestissimè tenuit [Isern. in cap. i. de natura success. feu. num. 27.] nam dum tractat in Regno quæstionem, an filia, vel soror recipiens

piens promissionem, vel satisfactionem dotis à patre, vel fratre, propter quam excluditur à successione, secundum terminos constit. Regni, ut de successione possit petere restitutionem integrum, & dicere se læsam, dicit hæc verba, quod in eo apparet sui facilitas, quia successio totius feudi, non à patre, vel à fratre, sed à lege, constitutione, & ex more defertur, & ex vi concessionis; ut pluries dictum est, & paulo post, num. 28. dicit, quia melius fuisset expectare tantisper, scilicet, ut haberet post dotantis obitum, quod ei defertur à lege, & à maioribus; & ita etiam uidetur tenere Iser. qui iam formauit quæstionem, si in Regno præsumitur communis forma; concludit non præsumi, sed pro hæredibus, ab intellectu iuris, non sicut si esset expressum; & sic constituit in specie differentiam in Regno, an sit expressum pro hæredibus, an hoc ueniat ab intellectu iuris: & differentia non consistit in alio, nisi quia, expressione, causatur qualitas hæreditaria, ut ipse declarat in cap. an agnat. in princ.

- 46 Quid in feudo empto simpliciter? an sit hæreditarium, uel mutet naturam ratione tituli emptionis? Et uidetur quod sic: quia feuda, ut suam retineant propriam naturam, quæ non est hæreditaria, ut supra in præcedenti quæ-

stione fundavi, debent acquiri, prout naturaliter ex lege feudi acquiruntur, scilicet amore, & honore domini, non sub prætextu pecuniæ [cap. 1. de feud. dat. in uic. leg. commissoriae, probat text. hic: & quia feudum emptum, abusuè feudum dicitur, cum feudi naturam non habeat. Isern.

- 47 in cap. 1. de natur. feu. uers. si uerò post, in princ.] & quia propriè feudum non dicitur, cum sit mercenarium, non gratuitum [Bald. in l. si quam, num. 2. C. de oper. liberto. Alex. in l. utrum, num. 4. ff. de uerbor. obligation. Ias. in prælud. feudor. colum. 4. uers. ex istis, Curt. in tract. feu. prima par. q. 6. Claud. Seyfel. in speculo feudorum, 3. 4. & 6. colum. Barbat. in rubr. de feud. colum. 2. in fin. Alber. Brun. consi. 14. num. 2. in ter cõsilia feudalia. Ideo Odofred. in summ. qui possunt succedere in feud. Iuoluit, quod in feudo empto, femina succedit, magis ex natura contractus, quam feudi [Alex. in d. l. utrum, num. 4. Deci. latè consi. 390. num. 7. ubi, quod est communis opinio.

Contrarium tenete per tex. in l. Titius puerum. ff. de obseq. à liber. præstan.] ubi Iuriconsultus dicit, quod qui, pecunia, seruum suum manumisit, iura patronatus reseruauit: quia, & si beneficium manumissionis gratuitum non fuerit; beneficium tamen est, ex quo non tenebatur, sed

sed spontè fit, dicit ibi glos. ergo feudatarij, non minus dantis beneficio, feudum non habebunt; ponderauit illum tex. [Bald. in prælud. feud. col. 3. in 1. cap. & Curt. sen. in cons. 49. nu. 3. & 6.] & quia non pecunia sola fuit in causa, quare feudum acquirere- tur, ut considerat [Hostiens. in summ. in tit. de feud. uers. quis possit feudū constituere: & quia, cum feuda possint emi, ex lege feudi debent in propria natura consistere, lex enim feudalís nō distinguit hoc casu: ergo nec nos distinguere debemus [l. de pretio, de publi. in rem actio.]

49 Non obstat ultra prædicta, pri- mum, & secundum argumentū: quia natura feudi dupliciter in- proposito consideratur; alia in feudo formando, alia in feudo formato: si attendimus origina- lem naturam in feudo forman- do, uerum est, quòd naturaliter in feudo constituendo sit intro- ductum, ut non mediante pecu- nia, sed amore, & honore domi- ni constituatur, ut hic, & [d. cap. 1. de feud. dar. in uic. leg. com- misso.] si attendimus naturam in feudo formato, illa propriè nō est hæreditaria: unde cum alte- ratur natura in feudo formando, in eo tantū non erit propriè feu- dum: & sic intelligi debet [Iser. in d. cap. 1. de natu. feud.] & alij
50 supra allegati, in reliquis feudū formatum remanet in sua natu-

ra, probat [Isern. in cap. 1. §. sed nec alia iustior, num. 35. quæ sit prim. caus. benefic. amitten. & in tex. nostro in §. huius autem ge- neris, num. 5. & in d. cap. 1. nu. 2. de capit. Conrad. Bald. in l. 1. nu. 13. q. 16. ff. de rer. diuifio. Alex. in consi. 30. in fin. colum. num. 20. uolum. 1. Paul. de Castr. in consi. 311. num. 1. par. 1. incipien. circa id, quòd queritur, Soccin. optimè in l. gallus. §. etiam si parente, nu. 6. ff. de liber. & posthum. Curt. in tract. feud. in 6. quæst. par. 1. col. penult. & fin. Paris de re integrat. fol. 64. num. 11, Loffred. in consi. 1. num. 177. & in consi. 11. num. 29. Ioan. Neuiz. consi. 9. num. 27.
51 Capyc. in sua inuestit. in uerbo feudorum accessoria, & in specie in feudo empto] ut hoc solo ex- cepto, quòd non sit gratuitum, in omnibus alijs placitis feudali- bus relinquatur sub recta, & sim- plici feudi natura, tenet [Zaf. in tract. feu. par. 12. num. 17. & 19.] & ideo non est uerum, quòd fœ- mina succedat in feudo empto, [Mart. Lauden. cap. 1. §. sed quia uidimus, de his, qui feud. dare poss. ubi Præposit. latè probat Curt. sen. in d. consi. 49. Iacobin. in sua inuest. in uerbo & fœmi- nis, num. 6. Alber. Brun. consi. 18. num. 9. Marian. Soccin. iunior in consi. 65. num. 16. uol. 1. & Zaf. ubi supra, & in 8. tit. nu. 47.]

Ita, quòd non sit hæreditariū, tenet [Loffred. in consi. 1. nu. 197.

&

& Camerar. in repet. cap. Imperialem, fol. 95. litera Q. de prohib. feud. alien: per Feder.] qui cū dolore reprehendit Ifern. secundum eum cōtrarium tenentem; sed quod sit semper hæreditariū, non ex pacto, & prouidentia, in cap. 1. quid iuris sit, si vassall. post alienatio. feud. recuper. in cap. 1. §. quid ergo, de inuest. de re alie. fact. d. cap. 1. §. præterea ducatus, in additio.

Sed aduertatis, pro defensione Ifernæ, quod nedum non dixit feudum emptum esse hæreditarium, sed contrarium in specie tenuit. Quod non dixerit, discurremus loca supra allegata, quæ Camerar. citat, & quidem si attenditur id, quod dixit in §. quid ergo, iam ipse met Camerar. fateatur, quod ibi Andr. loquitur in feudo nouiter empto, in quo dicit, quod si contra patrem est præscriptum, sit præiudicium filijs, sicut in feudo hæreditario, vel nouo aliter acquisito; & sic in istis verbis Andr. nulla vis est facienda, postquam feudum, ex pacto, & prouidentia nouum: habet vim hæreditarij [Ifern. in cap. 1. an agnat. colum. 3. vers. si diceremus, & in cap. 1. colum. ult. de alien. feud. patern. & in cap. 1. §. Titius, in ultimo verbo, si de feu. defunct. milit.] Immò Andre. ibi videtur æquiparare feudum emptum, vel alio modo acquisitū. Si verò attenditur id, quod dixit

in d. cap. 1. quid iur. sit; nec uerbū quidē hauriri potest, ex quo colligatur Andr. fuisse in opinione, quòd feudum emptum sit hæreditarium, non ex pacto, & prouidentia: Et licet dicat, quòd habet, iure emptionis, uel donationis, non negat, quin possit esse in sua recta natura ex pacto, & prouidentia; tota uis consistere uidetur in eo, quod Ifern. dicit in §. præterea ducatus, ubi apertè uidetur fuisse intētionis, quòd feudum emptum sit semper hæreditarium, postquam dicit, quòd si aliquis quæsiuit feudū pro se, & filijs; & descendentes uixerunt secundum ius Francorum, factū patris obstabit filijs; secus in feudo ex pacto, & prouidentia. Ita quòd innuit, hoc casu, feudū esse semper hæreditarium [Loffred. in cons. 1. num. 199.] qui tenet, quòd feudum emptum sit ex pacto, & prouidentia, non hæreditarium, se inuoluit, & conatur respondere pluribus modis. Primò, quòd factum patris nocet filijs in feudo pacti, & prouidentia, quando filius non ex persona propria uult succedere in gradū patris; sed quando iam uult ex persona patris. Secudò, quòd loquatur in feudo nouo. Tertiò, quòd acquisiuit filio ut hæredi. Et licet in hoc obstet [text. in l. cum à matre. C. de rei vindicat,] tamen ipse dicit, quòd filius tenetur esse hæres in allodio.

Quid

Quid dicendum? Maximè doleo, vt compellar dicere Loffred. & Camer. viros ita peritissimos, manifestè allucinatos circa Iser. 54 intelligentiā. Aduertatis domini, quod Iser. cū in vno loco plenus tractat articulū, in alijs locis solet se remittere; & attendendū est id, qd dicit, vbi latè tractat articulū: hic articulus an præscriptio obstat successoribus in feudo, vel hæreditario, vel ex pacto nouo, vel antiquo, tangitur per Iser. in plurib. locis. s. in [d. §. præterea ducatus, in c. 1. de success. feud. vers. & olim in const. regni consuetudinem, & plenissimè in præalleg. §. quid ergo] vbi adducit rationes pro, & contra, & distinctè loquitur; & dū tractat de feudo empto, loquitur in feudo nouiter empto, vt ipsemet [Camer. fatetur in præall. §. præterea ducatus, fo. 97. lit. R.] Quomodo ergo est faciēda vis in eo, quod obiter in d. §. præterea ducatus Iser. dicit? Sed nec dixit, quia paulo post se remittit ad id, qd dixit init. de inuest. de re alien. fact. vbi loquitur, vt dixi, in feudo nouo, quod habet vim hæreditarij, & sic cessat omnis dubitatio, quod Andreas senserit feudum emptum non esse hæreditarium, sed ex pacto, & prouidentia. Ponderate [Isern. in cap. 1. §. & quia vidimus, in fine primæ col. de his, qui feud. dar. poss.] quem ad hoc pōderaueram antequam

legerem Loffredum; dicit ibi Isern. quod si aliquis emit feudum à domino, & non adiecit pactum, vt fœmina succedat: intelligitur cogitasse de masculis, prout dixit pluries in feudo simpliciter concesso, non empto, per [text. in cap. 1. §. & si clientulus, de alienation. feud.] Ita quod manifestè non facit differentiam inter feudum emptum, & aliàs acquisitum: & contra Odoffredum: quod in feudo empto fœmina non succedat, quod istius fuerit intentionis Isernia ponderat [Loffred. in cōf. . . & in cap. 1. 2. col. de feud. guard. in cap. 1. an agnatus, & in cap. 1. §. & si libellum, de alienat. feud. pater.]

55 Ibi siue fœminas, si de his nominatim dictum sit, ratio, quare fœminæ non succedunt in feudo, ponitur per [glos. in cap. 1. §. hoc autem, de his, qui feud. dar. poss.] licet in illa non persistat, quia non possunt dominum iuuare, nec pugnam facere, & ibi Bald. declarat, quia seruitia feudi consistunt in pugna, & sic in seruitio virili, unde fœminæ excluduntur tanquam non capaces: quia, cum non sint capaces causæ, non sunt capaces causati. Sed idem [Bald. in l. quotiens. 2. colum. C. de suis, & legit.] ponit quinque rationes.

Primo, naturali ratione, quia

L l arma

arma ferre non valent.

Secundo propter iustitiam honestatis, quia non debent se immiscere ceteribus virorum, & maxime illustrium, ut [l. si qua Illustris. C. ad orfi.]

Tertio propter fragilitatem consilij, quia non est apta nata solidis consilijs.

Quarto propter lubricitatem voti, quia ter mutatur in hora.

Quinto, propter periculositatem secreti, quia nescit secreta retinere: quæ omnia sunt discrepantia à natura feudi, ut in [cap. 1. de nou. form. fidel. sequitur Bal. Curt. in tract. feud. 3. par. principali, in princ. Cassane. in consuet. Burgun. rubr. 3. §. 5. fol. 112. num. 28.]

56 Et non solum foeminae excluduntur à feudi successione, sed etiam earum filij [cap. 1. §. hoc autem, de his, qui feudum dar. poss. cap. 1. de successio. fratr. vel de gradib. succedent. in feud.] ea ratione, quia carent principio producente: foemina enim non est agens aptum operari transmissionem, licet masculus esset patiens actus confirmari, si fieret transmissio: & sicut medium prædium, quod non seruit, impedit seruitutem; ita media persona, quæ non seruit in feudo, impedit seruitutem, idest feudum, quod est quædam seruitus, ita [Bald. in d. l. quotiens. C. de suis, & legit.] & quia quod obijcitur

alicui, potest obijci etiam eius descendantibus [Iacob. de Ardizo. in summ. feud. lib. 3. de success. feud. col. 2.] Infecta enim radice, infectum est omne, quod ab ea descendit [argum. l. si viua matre, C. de bon. mater. ita Curt. in tract. feud. 3. par. princip. vers. circa primam partem.] Et istas rationes non perpendens [glos. in d. cap. 1. §. hoc autem, de his, qui feu. dar. poss.] licet primo assignasset rationem, quare foeminae in feudo non succedebant, scilicet quia non poterat dominum iuuare, nec pugnam facere, instando, quod hæc ratio non militabat in filio foeminae, non persistit in sua ratione; sed dicit, quod fuit pro ratione voluntas.

57 Limitatur, tamen regula ista multis modis, de quibus per [Iacobi. in sua inuestitura in verbo, & foeminis, & latissime per Curt. vbi supra: & præcipue in isto Regno, ut in constit. Regni in aliquibus, & in constit. ut de successionibus, Isern. in cap. 1. §. & quia vidimus, de his, qui feud. 58 dar. poss.] Immo in tantum est foemina habilitata ad feudi successionem in Regno, quod de functo feudatario, superstitie filio secundogenito, & nepte ex filio primogenito; præfertur neptis filio masculino [Napodan. in consuetud. si moriatur, in verb. masculis, num. 118. vbi Capycius in additionib.] qui dixit, quod hæc opi-

opinio fuit approbata tempore Regis Ferdinandi I. tempore Regis Roberti, & tempore Reginae Ioannæ.

59 Ibi, ad hoc, vt fideliter domino seruiat: Quærit Isern. an concessio feudo, simpliciter veniat seruitium, maxime quando consuevit in inuestituris exprimi, quod videtur; quia in contractu intelliguntur illa, quæ ius intelligit [l. si cui. ff. de seruit.] & quia attenditur, quod consuetum est fieri per inuestientem [argum. l. quod si nolit, §. quia assidua. ff. de ædilit. ædict. l. si finita, in princ. ff. de damn. infect. l. fundi. C. de fund. patrim. lib. 12. est text. in l. qui semisses. §. fin. ff. de vsur. l. vel vniuersorum. ff. de pignorat. act. l. si negotia. ff. de nego. gest.] quia

60 consueta exprimi, intelliguntur, etiã si non exprimantur [c. cum

61 M. de constit. quia facta simpliciter locatione, intelligitur merces consueta [l. excepto, vbi glo. C. locat.] quia in contractu bonæ fidei veniunt ea, de quibus non agitur, nec cogitur; cum extra id, quod agitur, tacita nascatur obligatio [l. si is qui. §. fin. ff. commodat. & quia solemnitas præsumitur. l. sciendum. ff. de verbor. oblig.]

62 Contrarium tenet, quod non veniat seruitium: quia non est de substantia feudi seruitium, sed fidelitas [cap. 1. §. nulla, per quos fiat inuestit.] quæ importat sex,

Incolume, Tutum, Honestum, Vtile, Facile, & Possibile; & non seruitium, quod non promittitur certum, & incertum; nemo enim præsumitur dicere, quod non mente agitauit [l. Labeo. ff. supellectil. legat. & quod mente agitauerit debet probari, l. qui cum tutoribus, ff. de transactio. & quia si in donatione non additur conditio: remanet integra donatio l. si repetendi, C. de donatio. ob caus.]

63 Non obstat primũ argumentum, quia illa, quæ ius intelligit in contractu, sunt si salua, sanaue- ro [l. publica. ff. depo. si potero, l. fin. ff. qui satisfdar. cogant. Si res in eodem statu permanet, l. cum quis, ff. de solutio. Si agnouerit legatum, si adruerit hæreditatem l. 3. ff. de leg. 1. l. condiciones, quæ extrinsecus. ff. de conditio. & demonstratio.] & inter ea, quæ ius intelligit, sunt ista, quod reddatur, quod deuenit in contractu in eadem bonitate [l. cum quid. ff. si cert. petat.] & illa, quæ insunt contractui, sine quibus contractus non esset, vt in promissione dotis inest, si matrimonium effectualiter contrahatur [l. stipulatione. ff. de iur. dot.] & sic sunt illa, quæ in sermone tacite excipiuntur, d. l. si cui, vt etiam est, vt non teneatur libertus ad immoderatum [l. si libertus ita, ff. de oper. liberto. Sed quæ sunt extra contractum (sicut est id; de quo

Ll 2 agi-

agitur, nam possum donare tibi, non adiecto seruitio) nunquam intelliguntur si non dicantur.

- 64 Non obstat secundum argumentum, quia intelligitur in eo, quod certum est, donatorem donasse, & in donatione dixisse, ut si donauit nummos, nec apparet, quos, cum multiplicis status, & conditionis sint nummi, tunc inspicitur, quod consuevit [l. si seruus plurium. ff. de lega. 1. l. si cui. ff. de ann. legat. l. cum alimenta. ff. de alimen. & cibariis. legat.] sed quod extrinsecus presumatur dixisse, quod non dixit, secus, immo habetur pro tacito, quod est omissum [l. quicquid astringendæ. ff. de verb. oblig. & in d. §. quia assidue dicitur, ut quis obligetur, ut consuevit obligari, sed ut intelligatur persona, quæ non exprimitur, non inuenitur, immo contrarium [l. si ita. §. chrisogonus, in fin. ff. de verb. oblig.]

Non obstat tertium argumentum, quia [Inno. in cap. 2. extra. de rescript. dicit, quod conditiones in contractibus, & in rescriptis non intelliguntur, nisi sint generales, si potero, si sanatum, 32. quæst. ult. cap. vnic. cap. sufficiat, iunct. glos. 27. q. 2.]

Non obstat quartum argumentum: quia merces est de substantia locationis [§. si ut pretium in venditione, l. 2. ff. locat]

Non obstat quintum argumentum: quia intelligitur in his,

quæ sunt circa contractum, ut est exemplum [l. fin. ff. de conditio. ob turp. cau. Item illud venit officio iudicis, l. bonæ fidei, in glos. ff. de eo, quod cert. loc. Item illud procedit in contractu bonæ fidei: sed donatio est contractus stricti iuris, l. cum qui. ff. de donatio.]

- 65 Non obstat ultimum argumentum: quia procedit in solemnitate intrinseca, non autem in extrinseca, quæ non presumitur, [l. quæcunque, in fin. ff. de publicia. in rem actio. Ita etiam tenuit Ifern. in cap. 1. §. sed nec alia iustior, nu. 33. & 38. quæ sit prim. caus. benef. amittent. cap. 1. versic. mutus, num. 5. Episcopum, vel Abbatem, cap. 1. §. similiter, de capit. Conrad.]

- 66 Contra oppono: nam aut Ifern. loquitur extra Regnum, de iure communi feudorum; & seruitium est ex lege, seu communi ratione feudi [cap. 1. quib. mod. feud. amitt. cap. 1. hic finitur lex. cap. 1. §. similiter, de capit. Conrad. cap. 1. §. fin. de allod. cap. Imperialem. §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Feder. cap. 1. §. ite qui, quæ fuer. prim. caus. benefic.]

- 67 amittent.] sed feudum in dubio presumitur concessum secundum communem rationem, & legem feudi [cap. 1. §. præterea, quid sit inuest. ubi glos. Iacob. de Beluif. Bal. prope fin. Aluarot. 1. colum. Iacobin. in inuest. in verbo. qui-
qui-

quidem inuestiti, num. 87. & 88.
 68 ergo, &c. Item feudum est indu-
 ctum propter seruitium, vt hic
 in [tex. in fin. Isern. cap. 1. in fin.
 an agnat. hinc Bart. in l. si finita.
 §. si de vectigalibus, colum. 2. ff.
 de dam. infect.] dicit, quòd feu-
 datarius habet vtile dominium,
 quia debet seruitium personale:
 proinde feudatarius non seruies
 perdit feudum, conditione cau-
 sa data, causa non sequuta [cap. 1.
 de feud. fin. culp. non amitten. &
 qui non potest seruire, non est
 habilis ad feudum, cap. 1. an mu-
 tus, vel alias imperfectus, cap. 1.
 §. mutum, Episcopū, vel Abba-
 tem, c. 1. de vassal. qui arm. belli.
 69 depos.] Tertiò, seruitium inest
 principaliter in iuramento fide-
 litatis [cap. 1. de form. fidelitat.
 ibi] quòd in prædictis vassallus
 auxilium, &c. si de fidelitate sal-
 uus esse, &c. [cap. 1. de nou. form.
 fidelit. ibi] & contra eum auxi-
 lium, prout potero, &c. [cap. 1.
 in fin. hic finitur lex, ibi] interim
 est solutus sacramento fidelita-
 tis; propterea [Isern. in cap. 1. §.
 porrò, quæ sit prim. caus. benefic.
 amitten.] dicit, quòd fidelitas
 importat, quòd cum domino sit
 contra inimicos domini, & [in §.
 denique, num. 40.] dicit, quòd
 ex forma fidelitatis, quam iurat
 vassallus, tenetur seruire. Quartò,
 obstat còmunis conclusio, quòd
 feudum francum non est, nisi di-
 catur in specie; quia excedit na-

turam recti feudi [Bald. in cap.
 inter dilectos, colum. 2. num. 10.
 de fid. instrum. Alex. in confi. 30.
 volum. 1. Ias. in prælud. feud. col.
 3. in 8. diuifio. Immo Bald. post
 Io. Monac. dixit in l. 1. num. 13.
 C. si plur. vn. sent.] quòd feuda-
 tarius tenetur ad seruitium, etiā
 si est dictum ad habendum iure
 proprio.

Aut Isernia loquitur in Re-
 gno, vt non veniat seruitiū con-
 suetum in Regno, sed seruitium
 secundum ius commune feudo-
 rum; & tunc oppono ex alijs cō-
 clusionibus eiusdem [Isern. nāq;
 in cap. 1. num. 5. de eo, qui sib.
 & hæredib. suis mascul. & fœm.]
 70 dicit, quòd facta inuestitura, ser-
 uata forma illius cap. est inter-
 pretanda secundum legem Re-
 gni, quæ est, vt ius commune in
 Regno, & in [cap. 1. §. præterea,
 ducatus, in 1. additio. in fin.] di-
 cit, quòd dans feudum, intelligit
 id, quòd lex, vel consuetudo in-
 telligit, vt primogeniti succedāt,
 & cap. 1. vers. omnem, in fin. de
 nou. form. fidelit.] dicit, quòd si
 71 aliquis promisit facere fidelita-
 tem pro feudo, primo attenditur
 consuetudo Prouinciæ, si adest,
 quomodo sit præstanda; & si non
 adest, præstabit secundum capi-
 72 tula feudorum. Item in constit.
 Regni, vt de success. dixit, quòd
 feudo simpliciter cōcesso, venit
 frater ad feudi successionem, ex
 lege Regni, à qua inuestitura re-

- capit interpretationem, non autē intelligitur de solis filiis secundū ius commune feudorum.
- 73 Item assensus habet vim nouæ inuestituræ [Ifern. cap. 1. colum. 4. qui success. teneant. cap. Imperialem, colum. 1. de prohib. feu. alienat. per Feder. cap. si minorj, si de feud. defunct. milit. cap. 1. §. & si clientulus, de alienatio. feu. cap. 1. §. hac ædictali, vers. in Regno Siciliae, de prohib. feu. alien. per Lothar.] qui enim confirmat, dat, [l. lege obuenire, ff. de verbor. signific. occultatur enim vnus actus, Bald. in cap. si facta, si de feud. defunct. milit. vbi Præ-
- 74 posit.] Sed quando Rex assentit non expresso, vel reseruato seruitio, intelligitur seruitium consuetum [Ifern. cap. Imperialem, 1. addit. num. 1. 1. de prohib. feud. alienat. per Feder. ergo idem, facta simpliciter inuestitura. Item Ifern. in cap. 1. vers. quod autem, de controu. inuest. dicit, quod concessio feudo simpliciter, venit seruitium consuetum, apertius in cap. 1. de controu. inter mascul. & fœmin. in additio. nu. 3.] dicit, quod feudum præsumitur datum secundū formam consuetam, in Regno, scilicet, quod de quibuslibet viginti vncijs debeat vnum seruitium militare, in tantum, quod si nescitur quantitas territorij concessa in feudum, præsumitur, prout est proportionata ad dictum seruitium, vt etiam dicit in [d. const. si vassallus, & aliàs in cap. 1. §. & si libellum, in fin. de alienat. feu. patern.] dixit, quod forma consueti, quæ solet in priuilegijs, & concessionibus apponi, semper præsumitur. Item in constit. Regni si vassallus: dixit, quod si consuevit inuestiens apponere clausulam, quod sine citatione, facta sub monitione, feudatarius possit feudi possessionem reaccipere, dominus intelligeretur, quia forma consueti præsumitur, & tunc requiritur citatio, sicut quando expressè esset actum.
- 76 Oppono item ex alijs conclusionibus iuris ciuilibus. Et primò, concessa emphyteusi pro se, suisq; filiis masculis, & fœminis, venirent omnes pariter ad successionem, nisi in ciuitate aliter se haberet consuetudo circa concessionem emphyteusis; vel nisi esset in ciuitate statutum, quod femina non succedat, extantibus masculis: quia tunc intelligitur facta, ordine successiuo, ita [Bar. in l. iusiurandi. §. si liberi, num. 5. de oper. liberto. & in cons. 60.]
- 77 Item si emphyteusis non consuevit concedi, nisi in primum hæredem, facta simpliciter concessionem pro hæredibus, restringitur ad primum hæredem: & si consuevit concedi in secundum hæredem, restringitur ad secundum, & sic deinceps: semper enim dicit attendendam naturam,

ram, & consuetudinem rei. Item concessa simpliciter re in emphyteusim transit ad tertiam generationem, vel est perpetua, si ita se habet consuetudo Ecclesiæ concedentis [Angel. in §. emphyteusim, in authen. de non alienan. & in l. 1. num. 10. C. de iur. emphyt. probat Alex. in cōf. 124. §. volum. Felyn. in cap. cum M. nu. 13. de constit.]

78 Quid dicendum? Videamus quid sentit verè Isern. & ipsum quantum fieri potest, defendamus. Format Isern. quæstionem in Regno, & dicit, quòd non venit seruitium consuetum in Regno, licet soleat exprimi: quia hoc seruitium non est iclusum in fidelitate, de mēte Iserniæ patet ex verbis præcedentibus, dū dixit, quòd concessio feudo, vt seruiat, veniet seruitium consuetum in Regno, quòd pro singulis 20. vncijs soluatur vnciæ decem cum dimidia: vnde cum quærit, an si non est dictum, vt seruias, intelligitur de eodem. Item ex verbis sequentibus, cū hic mixtim Isern. tractet duas quæstiones, istam videlicet, & aliam, an facta infeudatione simpliciter in Regno, censeatur facta secundum communem formam, scilicet p
79 hæredibus ex corpore. Tertiò, quia dicit, quod venit fidelitas, quæ sine dubio includit seruitia, prout de iure communi feudorum: patet etiam, quia [Isernia,

in cap. 1. §. sed nec alia, colum. 4. quæ sit prim. caus. benefic. amittent.] dicit, quòd forma consueta in Regno in priuilegijs circa seruitia est, vt dicatur, vt inde seruiat secundum consuetudinem Regni, & ipse hic clarissimè dicit
80 feudum non præsumi datum secundum communem formam, prout etiam dixit in [c. 1. §. præterea ducatus, de prohib. feu. alie. per Feder. & in constit. Regn. vt de successionib. ita Isern. declarauit in c. 1. §. quod autem, post princ. de contro. inuest.] vbi dicit
81 cit, quòd in feudo potest esse seruitium indeterminatum; & tunc videtur intelligi illud, quòd secundum morem, & naturam feudi debetur, allegat [glos. in cap. 1. §. si. de capit. qui cur. vèd.] quia hoc dicit, quòd feudo simpliciter concessio, venit seruitiū, quod ex natura feudi debetur. Iterum magis apertè [cap. 1. de controu. int. mascul. & fœmin.] vbi primò format quæstionem, si non apparet pro quibus bonis vassallus præstet seruitium, quid præsumetur; & arguendo dicit, quòd præsumitur datum secundum formam consuetam in Regno Siciliae, quod de quibuslibet viginti vncijs, debeat vñ seruitium militare: postea pro decisione istius subnectit aliam, si Ecclesia locauit in emphyteusim territorium, & non constat de finibus, an præsumatur locatio,

- tio, prout consuevit in similibus confinibus locari, per l. excepto,
- 82 in qua concludit, quod in contractibus semper consideratur, si non agitur id, quod consuetum est de iure, proinde dicit, quod postquam Ecclesiæ ruinosa debent concedi, deducta tertia parte redditus, & non ruinosa. Sexta, si præsumitur Ecclesiam locasse; ideo [Ifern. in cap. 1. §. sed nec alia iustior, num. 33.] postquam dixit, quod non uenit seruitium, facta simpliciter inuestitura, subdit: Sed quod seruitium debeat, dixi in §. huius autem generis. Venit-ergo seruitium, prout est de iure communi feudorum, non autem consuetum in Regno, ex mente Ifern. quem hic Afflict. sequitur: propterea,
- 83 allucinatur [Camerar. in repetit. cap. Imperialem, in princ. litera G. de prohib. feud. alien. per Feder.] dum Ifern. hic dicentem, quod seruitium non est de substantia feudi, intelligit, de seruitio sub aliqua seruitute separata, ut portare litteras: quia, ut videtis, Ifern. intelligit, quod seruitium consuetum in hoc Regno non sit de substantia feudi, immò seruitium illud esset contra naturam feudi, d. §. præterea: unde fatuus fuisset Iser. si seruitium quod est contra naturam feudi, voluisset dicere, quod non est de substantia feudi; intellexit ergo, quod seruitium consuetum in Regno non est de substantia feudi. Et sic etiam allucinatus est Præpositus hic, qui intellexit Iser. in omni seruitio, etiam secundum ius commune feudorum. Ideo etiam cautè legatis, [Paris. de reintegratio. feud. fol. 144. volum. 3.] qui aliter videtur Iferniam intelligere, scilicet simpliciter in omni seruitio. Cum,
- 86 Ifern. in effectu concordat [Angel. in l. licet. C. locat.] ubi si mos regionis erat, ut semper conducent fundum, in se reciperet periculum sterilitatis ex pacto, si apparet facta locatio sine pacto, contractus iste non supplebitur à consuetudine: & quod si in-
- 87 præsidatu domini erant soliti infeudare cum onere soluendi releuium in omni translatione feudi de persona ad personam, si non apparet in feudi inuestitura, non præsumetur cum onere prædicto.
- Oppositiones hoc modo cessant: Primæ quatuor penitus; quia iam Ifern. tenet venire seruitium secundum ius commune feudorum: aliæ autem, dum Iser. voluit attendi consuetudinem Regni, seu Prouinciæ, iam loquitur in expressis: & idem hic dicit, dum constituit differentiam, quando est concessum feudum, ut seruiat, ut tunc veniat seruitium consuetum in Regno; & quando est simpliciter facta concessio, ut ut tunc non veniat: & ita etiam concordatur Iferniam cum illis con-

clu-

clufionibus iuris ciuilibus, ex mente Bart. Bald. & Angel. quia ibi tractatur de interpretando concessionem in expressis, quod hic admittit Ifern. Nec obstat, quod frater succedat fratri in feudo simpliciter concesso; quia in cōcessionem intelligitur pro hæredibus [l. si pactum. ff. de probation.] non autem seruitium, nisi quatenus inest fidelitati. Item habemus constitutionem, vt de successionibus. derogantem iuri communi, & ampliantem successionem in transuersalibus, secundum interpretationem prudentium in Regno. Item inuestitura non recipit interpretationem à consuetudine hominis, seu facti tantum, sed à consuetudine iuris, quæ tanquam lex obseruatur in loco, & sic limitatur dictum [Bald. in l. liberti, libertæque, C. de oper. libert.] & aliorum, quod feudum præscriptum reguletur secundum naturam regularem feudi, quæ tamen seruatur in loco, vt intelligatur de consuetudine iuris, & non facti. Et licet assensus habeat vim inuestituræ, tamen aliud est infeudare principaliter, aliud est consentire alienanti feudum, vt [Ifern. in d. cap. Imperialem, colum. 4. vers. sed si vendebatur] se declarat, cum dicit, quod consensus operatur in hoc, vt venditor, qui sine consensu non poterat alienare, trāsferat in emptorem ius;

quod habet, idest vtile dominium, & cōsensus operabitur, vt valeat quantum posset valere, quando posset alienare sine assensu, Ideo col. 5. subdit, quod propterea dicitur consentientem, & confirmantem dare, sed aliud est vendere, aliud vendenti consentire, & [Bald. in cap. quæ in ecclesiis, colum. 3. de constit.] dicit, quod domino consentiente, omnis concessio valet, nec dicitur dominus alienare, sed alienantē non impedire, & ius eius prorogare, non de nouo concedere, & [Camer. dicit in cap. Imperialem, fol. 43. liter. B.] quod est actus mixtus, quia trāsferat vassallus vtile dominium, & dominus consentiendo perficit actum, vt etiam declarat [Ifern. in constit. cum circa, & ideo Dec. in consi. 144. dicit, quod assensus tollit impedimentum. Item ibi tractatur de donando seruitium iam formatum, & constitutum in illo feudo; & dum Ifern. in d. cap. 1. de controu. inter mascu. & fœmin. dicit, quod venit seruitium consuetum in Regno, vel quod præsumitur communis forma, in [constit. si vassallus, & in cap. 1. de alienatio. feud. patern.] debet intelligi secundum hic dicta, quia ibi ad hic dicta se remittit: & sic habetis dicta Ifern. hic, & in tot locis declarata.

Effectus autem istius conclusionis potest esse multiplex, tum in.

in beneficium Regis, tum in beneficium feudatarij, propter differentias inter seruitium debitū de iure communi feudorum, & illud, quod est consuetum in Regno. Et primo circa casus, in quibus debet seruire, idest quando de iure communi feudorum, non attenditur, nisi an bellum sit iustum, vel saltem dubium, vt in cap. 1. hic finitur lex. At in Regno pro defensione Regni notabili, vel rebellione graui, non simulata, non procurata, non momentanea, sed manente, vt per [Iser in d. §. sed nec alia iustior, Afflict. in prelud. feud. num. 67.]

Secundo circa locum. De iure communi feudorum tenetur feudatarius seruire extra territorium, quia in quocunque loco sit dominus cum suo exercitu, ibi censetur omne suum territorium: & quia [tex. in cap. 1. de nou. form. fidelit.] non distinguit locum, si tamen bellum est iustum, pro defensione rerū, quas extra Regnum haberet; ita [Bald. in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. lo primo, vbi Aluarot. col. 3. & Praposit. & Iacobin. in sua inuestit. in verbo promiserunt eidem domino] At in Regno, quia forma priuilegiorum est, vt inde seruiat secundum vsum, & consuetudinem Regni, & non sit adiectus locus, vbi seruire debet; debet intelligi de loco domici-

lij Regis, qui est totum Regnū, per [tex. in l. opere. ff. de oper. liberto. & tex. in cap. 1. de nou. forma fidelit.] qui dicit, quod debet vassallus seruire pro defensione rerum domino, restringitur ad res, quæ infra Regnū possidet. Ita [Isern. in d. cap. 1. quæ sit prim. caus. benefic. amittent.] qui ponderat etiam ad hoc capitula Papæ Honorij, & quod non debet vassallus vagare per Orbem; & quod Reges Siciliæ abusi sunt, & quod Imperator Federicus ideo fuit depositus, quia homines Regni seruiliter tractabat: hoc tamen limitatur, nisi pro defensione Regni, vel quando parum extra.

Tertiò, circa expensas vassallus feudatarius tenetur sumptibus proprijs, vsq; ad fructus feudi exhibere seruitium domino in bello infra feudum, vel Regnum, vbi situm est feudum, secundum ius commune feudorū, per [tex. in l. suo victu. ff. de oper. libert. ita Iacob. de Ardizo. in 1. par. summ. 2. cart. Ioan. Blanc. in 2. part. summ. in tit. quib. mod. feud. amitt. col. 6. probat Bar. in l. Mçuia. §. fin. ff. de ann. legat. Bal. in l. liberti, libertæque, num. 11. C. de oper. liberto. Speculat. in tit. de feud. quæst. 22. num. 42. Angel. in l. si non sortem. §. libertus, num. 7. ff. de conditio. indeb. Ioan. Rayn. in cap. Imperialem. §. firmiter, num. 13. de prohib. feud.

feud. alienatio. per Feder. Petr. Iacob. in pract. de caus. ex quib. vassal. amittat feu. num. 11. Iacob. bin. in sua inuestit. in vers. & promiserunt eidem domino, Aluarot. in cap. 1. colum. 4. de nou. form. fidelit. vbi Præposit. col. 3.] At in Regno feudatarius habens feudum quaternatū tenetur seruire sumptibus proprijs in bello tribus mensibus tantum in anno, cū tribus equis, pro quibuslibet vncijs 20. in quibus feudū in Regno consistit: vltra autem tres menses, non tenentur sumptibus proprijs, sed sumptibus Regis c. Regni item statuimus, quod Comites [Ifern. in cap. 1. num. 4. quis dicatur Dux, & cap. 1. §. omnes filij, colum. 1. si de feud. defunct. milit. in cap. 1. §. firmiter in princ. de capita. qui cur. vend. Luc. de Penn. in l. vsum aquæ, 1. colum. C. de aquæduct. lib. 10. Capyc. in decis. 10. num. 4. & in cap. Imperialem, de prohib. feud. alienat. per Feder.] & 96 computantur dicti tres menses non à die, quo de domo recessit vocatus per curiam, vt vadat ad exercitum, vel à die, quo cepit seruire, & esse in exercitu; sed à tēpore, quo facit monstrā, Ifer. in const. Regn. hostici exceptione; 97 feudatarius vero habens feudū planum, & de tabula, non tenetur seruire sumptibus proprijs, sed sumptibus Baronis; immò per dies quadraginta tantum, vt

de hoc extat declaratio Regis Roberti, de qua meminit [Afflict. in cap. 1. §. sed nec alia, nu. 25. quæ sit prima causa benefic. amitten. & in cap. 1. §. similiter, in princ. de capit. Conrad.] Do- 98 nec autem agitur de expēsis circa seruitia exhibenda extra feudum, vel Prouinciam, siue Regnum, vbi situm est feudum, sit distinctio secundum feudistas: Aut tractatur de seruitio, dum Rex vadit Romam pro coronatione; & debet seruire proprijs sumptibus: Si verò de seruitio ex causa alterius publicæ expeditionis, non suis, sed domini sumptibus, ita [Iacob. de Ardizo. in prim. par. summ. 2. cart. Io. Blac. vbi supra, Aluarot. & Præposit. in d. cap. 1. de nou. form. fidelit. Io. Rayn. in d. §. firmiter, qui dicit ita tenere Bertran. Capr. in dict. cap. 1. de nou. form. fidelit. & Odoffred. in summ. feudor. licet Ardizo. vbi supra] voluerit, quòd pro mense seruiat expensis proprijs, vltra expensas domini. At [Ifern. in cap. 1. §. sed nec alia iustior, colum. 4. quæ sit prim. caus. benefic. amitten.] tenet, quòd tenetur sumptibus proprijs feudatarius seruire, etiam extra Regnum: sicut in Regno, si pro Regni defensione militat, idem etiā si Rex non militaret longe, sed parum extra Regnum.

99 Quartò, circa quantitatē, quando exigitur in pecunia de iure

iure communi feudorū. Primò soluebantur duodecim denarij pro modio in Lombardia, in Theutonica verò terra tertia pars fructuum illius anni, quo fit seruitium [cap. 1. §. similiter, de capit. Conrad.] Postea verò auctum est vsque ad medietatē fructuum [cap. Imperialem, §. firmiter, de prohib. feud. alienat. per Feder. glos. in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar.] At in Regno, feuda, pro quibus soluitur integrum militare seruitiū, sunt viginti vnciarum [Isern. hic & in cap. 1. §. similiter, de capit. Conrad. Luc. de Penn. in l. vsum aquar. C. de aquæduct. Capyc. decis. 22. num. 5.] & quando consistit in vassallis, soluuntur decem vnciæ cum dimidia, in quibus tenentur contribuere in beneficium Baronis, vassalli burgenfes pro medietate, dummodo contributio facienda per vassallos non excedat medietatem collectæ generalis tantum, idest carlenos quinque pro quolibet foculari: nam loco collectæ generalis succellit solutio unius ducati pro quolibet foculari, & nō vltra, per cap. Regni Comites, & Barones, bene [Iacob. de Ayello in tract. iuris adohæ, num. 52.] Si verò feudum est in territorio sine vassallis, soluuntur vnciæ sex: quia non potest subueniri sibi à vassallis, quos nō habet, ita [Isern. in cap. 1. in fin. quis dicatur Dux,

& in d. §. firmiter, 1. colum.] Si uerò feudum consistit in annuis redditibus, soluētur vnciæ quinque, Isern. ubi supra, licet consuetudo inoleuerit, quod soluētur quinque, & una quarta, & sic obseruatur secundum [Iacob. de 100 Ayel. ubi supr.] Et sicut de iure communi, seruitia, quæ præstantur in pecunia, uocabantur ostēditæ, ut in d. §. similiter, uel stipendia, ut in [cap. 1. §. fin. de alodijs] Ita in Regno uocantur adohamenta, quia consueuerunt plures non habētes feudum integrum, ascendens ad 20. vncias, adunare tot, quot faciunt unum militem, & cum per concubinos, & adohatos, idest cōiunctos, & associatos siebat solutio, fuerunt dicta adohamenta [Isern. in 101 c. 1. uers. ille tamen, de contro. feud. apud par. term. & in d. §. similiter] & sicut de iure communi, si fructus feudi augebantur, augebatur seruitium in pecunia, quia attendebatur ualor fructuū illius anni, ut in d. §. similiter, tamen in Regno secus, quia semel taxato feudo pro vncijs 20. licet postea fructus augeantur, non augetur seruitium in pecunia, sed soluitur secundum taxam antiquam primo loco factam, & hoc est, quod dicitur, quod feuda adohant, alla tassa uecchia, [Isern. d. §. firmiter, colum. 1. in fin. & in cap. 1. §. similiter, in prima additione in princ. de capit. qui

qui curi. vend. Idem Iser. in cap.
 1. num. 1. in fin. 1. colum. de vaf-
 fall. decrepit. etat. & in cap. 1. §. si
 quis de manfo. vers. quod autem,
 102 de controu. inuestit. immò per
 cap. Neapo. nec augetur adoha.,
 vel alteratur taxa, quando feudū
 • alienatur, vt in cap. 10. fol. 142.]
 103 Quinto, circa electionem,
 aut agitur si potest feudatarius,
 inuito Rege, recusare seruitium
 personale, & eligere seruitium in
 pecunia; non videtur differentia
 inter ius commune feudorum, &
 consuetudinem Regni; quia, de
 iure communi, magis commu-
 nis opinio videtur, quòd vassallus
 non possit eligere, maximè quan-
 do, interuentu suæ personæ, po-
 test magnum auxilium domino
 præstare, fortè si est nobilis, &
 famosus, qui si iret personaliter,
 iret multum associatus; aut est
 magni consilij. ita [Bal. in cap. 1.
 §. si. de allod. vbi Præpos. post Ia-
 cobi. ibi sic etiam dicit Iser. in
 Regno in d. §. firmiter] aut feuda-
 104 tarius vult personaliter seruire,
 sed Rex vult adohā in pecunia:
 & tunc, licet de iure, etiam in Re-
 gno, non possit cogi feudatarius,
 [Aluarot. Præpos. & Iser. in d. §.
 firmiter] nisi tamen in Regno
 non solueretur integrum serui-
 tium, quia tunc fieret exactio in
 pecunia [Afflict. in cap. 1. §. fin. de
 pac. iuram. firm. nu. 17. in fi. & in
 cap. 1. §. ex hoc, col. fin. num. 6. de
 feu. scemi.] vbi facit mentionem

de cap. Regis Roberti, quod in-
 cipit, feudatariorum nostrorum,
 & in [cap. 1. col. fin. num. 27. quis
 dicatur Dux, Capyc. decis. 32. nu.
 3. probat Iser. in c. 1. col. 2. de cō-
 trou. feu. ap. par. term.] dum nar-
 rat originem adohæ; tamen vsu
 receptum est, quòd Regia Curia
 cogit feudatarios ad soluendum
 pecuniam, etiā si sint parati per-
 sonaliter seruire, quod Rex facit,
 fauore publicæ vtilitatis; & fauor
 vtilitatis, & defensionis Regni
 hoc admittit, & substat [Iser. in
 c. 1. §. similiter, de capit. qui cur.]
 105 Sexto, circa formam submo-
 nitionis, de iure cōmuni feudorū
 debet legitimè vocari, §. fin. de
 allod. idest dato competenti spa-
 tio ad comparandum ad rationē
 20. miliariorū per singulos dies,
 secundum [glos. in d. §. firmiter]
 vel dato competenti spatio ad se-
 parandum, iter arripiendum, ad
 se præsentandū, considerata ta-
 men qualitate personæ, & arbi-
 trio iudicis [Iac. de Beluis. & Al-
 uar. ibi] At in Regno, in subfeu-
 datarijs requiritur trina monitio:
 vt in const. Regn. si vassallus, non
 autem in Marchionibus, & Co-
 mitibus, & Baronibus, in quibus
 illa constitutio non habet locū:
 quia Rex generaliter submonet
 omnes [Iser. ibi. & in d. §. firmi-
 ter, vbi Camerar.]

106 Septimo, circa pœnam, de
 iure communi feudorū, feudata-
 rius, qui non facit seruitiū perso-

M m nale,

nale, aut debita stipendia nō soluit, punitur priuatione feudi [c. 1. §. sed nec alia iustior, quæ sit pri. caus. benef. amitt. c. 1. §. fin. de al. lod. c. Imperialem. §. firmiter, de proh. feud. alie. per Feder.] At in Regno in feudo quaternato remissa est pēna caducitatis feudi, quando non integra adohamēta pręstatur, vt in c. Regn. incip. nolumus; & quod facit seruitiū diminutē, etiam sciēter, tenetur in quadruplum, ex ritu curiæ, Iser. in const. Regn. si vassallus; & si in totum non soluitur, punitur arbitrio Regis, Affl. in d. const. Dico in feudo quaternato, quia in planis, & de tabula secundū rigorem seruaretur.

107 Dum Iser. dicit; quod nō est substantiale feudi seruitium, sed fidelitas. Oppono, quod immō non sit de substantia, quia fidelitas pacto remitti potest [c. 1. §. est & alia, quæ sit prim. caus. benef. amitt. & potest esse feudum sine fidelitate, c. 1. in prin. de cap. Conrad. & d. §. nulla] ergo non est de substantia, quia pactum contra substantiam contractus valet [l. cum precario. ff. de precar.]

108 Pro solutione, considerate, qd aliud est iuramentum fidelitatis, & aliud fidelitas: quia iuramentū fidelitatis est ille actus pręstationis iuramenti cum sua solemnitate, & fit in initio; fidelitas verō est obligatio permanens, & habens perseuerantiam, & tra-

ctum temporis. Item iuramentū fidelitatis est, sicut emere, quod transit in instanti, fidelitas verō est sicut emptio, quæ perpetuo manet. Ita magistraliter aduertit [Bal. in cons. 391. incip. ad euidētiā pręmittendū est, nu. 3. 4. & 5. 2. vol. ponitur tamē fidelitas pro iuramento fidelitatis, vt in c. 1. quid prec. deb. inuest. an fidel.] 109 & hoc modo intelligitur, qd fidelitas potest pacto remitti. i. iuramentū fidelitatis; & ita de clarat [Iser. in c. 1. in prin. de cap. Conrad. Aluar. in c. 1. §. est & alia, quæ sit prim. caus. benef. amitt. Curt. in tract. feud. 1. par. q. 7.] fidelitas enim, non prout iuramentum fidelitatis, sed prout est obligatio permanens, est substantia ipsius feudi [Iser. hic, & in c. 1. §. porro, col. 3. quæ sit prim. caus. benef. amitt. Claud. in prælud. feud. in quæst. quid sit feudum, vers. fin.] in tantum, quod valet argumentum negatiuē, non pręstatur fidelitas, ergo non est feudum, Curt. vbi supra.

Aduertatis tñ, qd etiā fidelitas, prout est obligatio permanens, potest pacto remitti, quatenus consistit in omittendo facere ea, quæ tenetur feudatarius ex forma fidelitatis, secus in cōmittēdo; & hoc est, quod voluit [Bald. in cap. 1. §. 1. colum. 1. de feud. guard. declaratur ut ibi per Aluarott. & Pręposit. num. 13. & 14. Bald. in l. 1. num. 52. ff. de rer.

- rer. diuis. & in cap. si cautio de fi-
de instrum. colum. 2. & Curt. in-
tract. feud. 7. quæst. in fin. 1. part.
110 principali] dum in quæst. an
valeat pactum, per quod feloniam
remittitur; distinguunt inter fe-
111 loniam in committendo, & fe-
loniam, in omittendo, seu fe-
loniam contractus, & feloniam de-
licti; fidelitas namque, quæ debe-
tur domino ratione feudi, habet
duas habenas, scilicet in facien-
do, quæ fieri debent, & non fa-
ciendo, quæ fieri non debent:
112 quæ duo præcepta sunt duæ
habene, per quas homo subditus
ita ducitur, sicut equus, & alia
animalia ducuntur per habenas.
Ita magistraliter notat [Bart. in-
tract. ad reprimendum, in verbo
habenis, sentit glos. in cap. 1. in
verb. sciens, quib. mod. feu. amitt.
lo primo] dum facit differentiã,
an quis deserat fidelitatem se
subtrahendo, vel delinquendo,
& ibi magis apertè Ifern. in vers.
similiter, in fine, dum distinguit
post glos. aut deserit fidelitatem.
113 in omittendo, aut delinquen-
do, vel offendendo; & [Camer.
voluit idem in cap. Imperialem,
fol. 35. liter. D.] per alia verba di-
114 cere, quòd fidelitas continet
præcepta affirmatiua, & nega-
tiua.

Item [Ifern. in vers. simile, di-
cunt] videtur dicere, quòd com-
munis forma inuestituræ in Re-
gno est pro liberis ex corpore le-

gitimè descendantibus. Contra.
115 Communis forma est in Re-
gno pro hæredibus ex corpore
legitimè descendantibus [Ifern.
in cap. 1. §. & si libellum, vers. sed
quid si acquisiuit, 2. colum. de
alienatio. feud. pater. in cap. natu-
rales, in additio. in princ. si de
feud. defunct. milit. in constit.
Regni vt de successionibus, 3.
colum. Luc. de Penn. in l. 1. col. 7.
de his qui sponte muner. publi.
sube. Angel. in cons. 110. col. 4.
in princ.]

116 Pro solutione, considerate,
quòd post verba sibi, & liberis,
deficiunt hæc duo verba, scilicet
vel hæredibus, & sic Ifern. est le-
gendus. Patet, quia idem [Ifern.
in cap. 1. §. præterea ducatus; in
prim. additio. 1. colum. vers. sed si
dicatur, de prohib. feud. alienat.
per Feder.] dicit in effectu eadẽ
verba, quæ hic, & ibi legitur ver-
bum, vel hæredibus, post verbũ
liberis, ibi, sed si dicatur feudum
concessum Titio, & liberis, vel
hæredibus suis descendantibus,
sicut est forma concessionum in
Regno: Sed nec est sublata op-
positio, quia hoc modo diceret,
quòd communis forma est pro
liberis, vel hæredibus suis ex cor-
pore descendantibus; cuius con-
trarium aliàs dixit, & est veritas.
Attendite, quia dum Ifern. dicit
illa verba, quòd solet communi-
ter in priuilegijs bonorum ap-
poni, refertur, quando Rex dixit,

M m 2 sibi,

sibi, & hæredibus suis, ex legitimo corpore descendantibus: quando verò dixit sibi, & liberis, quo casu erit feudum ex pacto, & prouidentia, & habebunt liberi etiam non hæredes, refertur, quando est dictum sibi, & liberis: quoniam Ifern. simul ponit duplicem formam inuestituræ, alteram, quando est dictum sibi, & hæredibus suis, ex suo corpore legitimè descendantibus. Secundam, de qua prius loquitur, dicit, secundum communem formam: primam, de qua secundo loquitur, dicit continere feudum ex pacto, & prouidentia. Patet, quia dum dicit, quo casu erit feudum ex pacto, & prouidentia, & habebunt liberi, non hæredes, dicit ita dixisse in cap. 1. an agnat. ubi non ponit hanc inuestituram sibi, & liberis, vel hæredibus, ut hoc casu dicat esse feudum ex pacto, & prouidentia, ut succedat non hæredes; sic etiam dicit dixisse supra, prout dixit in [cap. 1. vers. & olim, colum. 1. in fin. vers. si verò, de succession. feud.] ubi dicit idem, & sic additio, vel hæredibus, faciat paræthesim post uerbum liberis, usque ibi, quo casu, & omnia consonant, & cessat obiectio, & ista non intellexit

117 [Afflict. in cap. 1. de inuest. quâ Titius accepit à Sempronio, & in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis mascul. & fœm. & propterea ex verbis Ifern. in d. §. præterea,

ducatus] prorupit in illam falsam opinionem, quòd facta inuestitura alicui, & liberis, vel hæredibus suis, ex corpore descendantibus, sit feudum ex pacto, & prouidentia. Nequaquam etiâ ista ponderauit [Löffred. in suo ampliori cons. 1. num. 140. nec Capyc. in inuest. in cap. feudorū Ecclesiæ, vers. hæredibus ex corpore] quod licet bene cognouerint veritatem in articulo, quod sit hæreditarium, non ex pacto, & prouidentia; tamen ignorauerunt sic verba Ifern. in consonantiam reducere.

120 Et postquam hic obiter tractauimus, quando inuestitura feudi est pro hæredibus suis ex corpore descendantibus; Quæro de noua quæstione, in Regno feudatarius, qui habet feudum sub tenore communis inuestituræ in Regno pro hæredibus ex corpore legitimè descendantibus, seruata prærogatiua, gradus, & ætatis, obligat feudum alicui suo creditori pro aliqua quantitate per eum debita, super qua obligatione præstatur assensus Regius, cum clausula solita, ita ut sit proficiuus assensus creditori, & hæredibus ex corpore legitimè descendantibus, secundum naturam feudi, penes feudatarium, debitore, decedit post creditor, relictis pluribus filiis hæredibus ab intestato, vel ex testamento; feudum interea redijt ad Regem, vel

vel quia debitor decessit sine hærede ex corpore; & sic ex linea finita, vel per crimen læsæ Maiestatis commissum per feudatarium, filij agunt super feudo hypothecaria pro portionibus hæreditarijs, Aduocatus fisci excipit, quòd filij secundogeniti non possunt agere super feudo, quia non succedit in hypotheca feudali quæ sita in beneficium defuncti pro eo, & hæredibus ex corpore, seruata prærogatiua ætatis; primogenitus videns hoc, dicit, quòd est præstanda assistentia super feudo pro integra quantitate: quia actio hypothecaria est in eum translata in solidum, vt primogenitum. Fiscus replicat, quòd hypotheca est accessoria ad actionem personalem, & quòd cum ipse non successerit in actione personali, quæ defuncto competeat, nisi pro rata, non potuit succedere in solidum in hypothecaria, & feudum pro rata competenti secundogenitis, qui non sunt capaces successionis hypothecæ feudalis, est liberatum ab onere hypothecæ, quæ defuncto competeat; sicuti, si creditor, qui habet feudum obligatum, decessisset penitus sine hærede ex corpore, & relicto hærede extraneo, qui esset capax successionis in actione personali, & non esset capax hypothecariæ; quid dicendum? Pro primogenito facit, quòd cum actio hy-

pothecaria ad feudum sit ad instar feudi; immò feudum non habens formam feudi, sicut in feudo primogenitus succedit in solidum; ita in hac actione.

Secundo, pro eadem parte facit, quòd sicut quando pater acquirit feudum iuris Francorum, in quo est primogenitus successurus, videtur tacite donare post mortem feudum primogenito; vigore cuius tacite donationis, tenetur conferre feudi æstimationem, postquam non potest conferri feudum velut indiuisibile, ita, acquirendo hypothecam in feudo pro primogenito, videtur cessisse, & donasse ei actionem hypothecariam post mortem. Sed hic fiscus instat fortiter, quod pater acquisiuit actionem personalem pro se, & hæredibus, & sic omnibus hæredibus voluit prouidere: & sic dum quæsiuit hypothecariam pro se, & hæredibus, & successoribus in perpetuum, Rex assentiendo, non facit nisi sequi voluntatem feudatarij: & aliud est, quòd quis acquirat feudum à Rege pro primogenito, aliud, quòd acquirat pro omnibus hæredibus, & Rex quoad omnes velit assentire; sed fiscus dicit, quòd dum quis obligat feudum, intelligitur obligare secundum naturam feudi, vt hypotheca intelligatur constituta in beneficium primogeniti; & quod hoc fuerit in mente tum

M m 3 ex

ex parte acquirentis, tum ex parte obligantis, sed quomodo potest pater quærere personalem pro quantitate, & sic hypothecâ in allodio in beneficium omnium hæredum, & hipothecariam super feudo in beneficium vnus, nec creditor, nec debitor cogitauerit hoc. Contra primogenitum facit, quia nomina debitoris, pro quo feudum est obligatum, iudicatur velut de allodio, non ut de feudo, & proinde si creditor decederet sine hærede feudi, illud nomen non vadit ad fiscum, velut feudum ex linea finita, sed ad hæredes allodij, & hypotheca extinguitur in beneficium feudi, si primogenitus non habet actionem pro integra quantitate, non est tractandum de compellendo eum ad instantiam secundogeniti, ut agat, vel ut conferat partem: quia dum agimus, quod quis compellatur, ut agat, præsupponitur, quod cõpetat actio: & sic dum agimus, ut primogenitus conferat, est necesse, ut successerit insolidum; videte Vos quantas amaritudines habet hæc quæstio. Ego dum eram Aduocatus, sustinui partem primogeniti; immò ego primus fui Auctor, mea ætate, ut non daretur assistentia secundogenitis; nam prius vidi multas sententias præstantes assistentiam secundogenitis pro dotibus maternis, post inoleuit, quod detur primogeni-

to tantum, & quod compellatur etiam ut agat; multa transeunt, re non discussa, sicut prius passim dabatur actio secundogenitis, ita post primogenito tantum, casus temporibus meis nunquam iam fuit decisis cum fisco, cum quo cadit interesse formatum, quando feudum est deuolutum. A

121 Insuper Iser. dicit, quod feudum datur gratia vtriusque. Contra. Feudum potest refutari, invito domino [cap. 1. §. fin. de vassal. qui contra constit. Lothar.] ergo gratia vnus tantum, quia aliàs non posset refutari sine consensu domini, ut in contractibus; qui celebrantur gratia vtriusque [l. sicut, C. de actio. & obligatio.] & ita, quod feuda dantur gratia vnus tantum, idest recipientis, tenet [Isern. in cap. 1. §. similiter, colum. 4. in 1. additio. num. 24. de capit. qui cur. vend. & in cap. 1. vers. & ideo, de vassal. qui contra constit. Lothar. Abb. in cap. quæ in ecclesiarum, num. 19. de constit.]

Solutio. Aut feudum simpliciter datur, non facta mentione seruitij; & tunc dicitur dari gratia, & fauore recipientis, & sic vnus tantum: Aut datur feudum non simpliciter, sed sub certo seruitio; & tunc dicatur gratia vtriusque dari. Ita declarat [Iser. in cap. 1. §. notandum, num. 25. de his, qui feud. dar. poss. & in d. c. 1. de vassal. qui contra constit.]

Lo-

Lothar.] & ita intelligatis Ifern.
 122 hic, & ideo in articulo an feudum possit renūciari, inuito domino, & sic vassallus se eximere à seruitijs secundum naturam, feudi in fidelitate contentis, dicitur, aut feudum est datum ad certum, & determinatum seruitium; & non potest; aut simpliciter, sine expressione seruitij, & potest, secundum communem distinctionem, de qua per [glos. in cap. 1. §. fin. de capit. qui cur. vend. vbi Bald. Aluaror. & Ifern. ubi supra, & in cap. 1. §. præterea, uers. nec dominus, de phib. feu. alien. per Feder. per Imol. & alios in cap. quæ in ecclesiarum, de constit. per Bar. in l. is cum quo. ff. de aqu. plu. arcen.] habet tamen hæc communis conclusio aliquas limitationes, quas ponit ordinatè [Stephan. Aufrer. in decisio. Cappell. Tholosan. 404. & Felin. in d. cap. quæ in ecclesiarū, de quibus, & earum ueritate tractabimus in cap. 1. de uassall. decrep. æta.]

Item subdit Ifern. in uers. sed quid si detur, quòd cōcesso feudo cum pacto; ut nullum seruitium præstetur, quantum ad omnia iure feudi censebitur, præter
 123 quam in seruitio. Notate ergo, quod si natura feudi alteratur in vno, in alijs remanet feudum in sua natura, probat idem [Bald. in l. 1. nu. 13. q. 16. ff. de rer. diuis.] qui loquitur, quando est facta

alteratio in seruitio, ut remaneat in alijs iure feudi [Alex. in cons. 30. col. fin. num. 20. vol. 1. qui sequitur Ifer. hic, probat Ifer. in cap. 1. §. sed nec alia iustior, nu. 35. quæ sit prima caus. benefic. amitten.] qui dicit, quòd si est conuentum, ut omni anno præstetur seruitiū, in omnibus alijs habebit naturam feudi, & in [c. 1. num. 2. de capit. Conrad.] qui dicit, quod si est concessum feudum, ut non præstetur iuramentum fidelitatis, in hoc tantum, non habebit propriam naturam, feudi, in alijs secus [Paris. de re-integratio. feud. sol. 64. Loffred. in consi. 11. num. 29. in consi. 1. num. 177. Paul. de Castr. in cons. 311. incipiente. Circa id, quòd primò quæritur, 1. par. Neuizan. in consi. 9. num. 27. Marc. Anto. Natt. in consi. 49. volum. 1. num. 19. Zafi. in tract. feud. part. 12. num. 3.]

Limitatur tamen hæc conclusio; quod non procedat circa ea, quæ sequuntur in consequentiam pacti alteratiui, ita notabiliter [Soccin. quem videatis, in l. Gallus. §. etiam si parente, num. 6. ff. de liber. & posthum. quem sequi videtur Capyc. in sua inuestit. in verbo feudorum accessoria.] Ponatis vos exemplum, quod Socc. omittit; Rex, qui dedit in feudū ciuilem possessionem, feudatarius verò habet possessionem naturalem [glos. magn. in l. si ut certo,

- certo. §. si duobus vehiculum . ff. 124 cōmodati.] si infeudatur proprietas, tunc, quia alteratur natura feudi quoad hoc, ut transeat directum dominium, erit etiam alterata, ut dominus infeudans non retineat ciuilem, & vassallus habeat vtramque, scilicet ciuilem, & naturalem, cum sit hoc consequens necessarium pacti 125 alteratiui. Item cessat etiam, quando est infeudata proprietas, consolidatio utilis dominij cum directo, quem, feudo finito, considerat [Iser. in cap. 1. §. si vassallus, col. 3. si de feud. defunct. milit. cap. 1. col. 1. de cōtrou. inter vassal. & ali. Petr. Iacob. in pract. in tit. de actio. in rem pro feud. apert. num. 3. glos. in const. regn. si dubitatio, in uerb. faciente;] immò nec etiam potest tractari, 126 an possessio ciuilis dominij eo casu trahat ad se naturalem, ut considerat [Bald. in l. 1. q. 46. ff. de rer. diuis. & in cap. quæ in ecclesiarum, de constit. num. 3. Ias. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquiren. possessio.] 127 Idem etiam dicitur in clausula, saluis iuribus nostræ curiæ, quæ ponitur in assensu; ut nō intelligatur quoad expressa, & ea, quæ insunt expressis [Isern. in c. 1. col. 4. circa med. qui successor. tene.]

Postea dicit Iser. quòd si feudum redeat ad Regem, donec illud est in manu Regis, non est

feudum; Oppono, quòd immò sit feudum, quia penes Regem totum Regnum est feudū, quod recognoscit ab Ecclesia Romana proprietaria [Clemēt. pastoralis, de re iudica. Glos. Hostien. Ant. de Butr. Imol. & Abb. in cap. ueritatis, de iureiurand. glos. in cap. monasterijs, 19. q. 3. Hostien. & Abb. in cap. si diligēti, de præscriptio. Isern. in const. Regn. instrumentorum rōbur, in cap. Imperialem. §. præterea si inter duos. §. colum. de prohib. feu. alenat. per Feder. Bart. in authen. post fratres. C. de legitim. hæredib. Afflic. in cap. 1. §. præterea; quid sit inuest.]

129 Pro solutione, aduertatis, qd Rex vniuersitatem Regni, & Regnum ipsum in uniuerso tenet ab Ecclesia, sed in singulis Regni corporibus apud Ecclesiam nihil prorsus remāsīt, sed totum & integrum dominium, & possessio sunt translata in Regem, in tantum, quòd Rex in illis habet directum, & utile dominiū, & naturalem, & ciuilem possessionem [glo. latissimè in procem. constit. Regn. ubi Isern. & Afflic. quæst. 22. cum pluribus concordat Bald. in procem. Digestorum. & in l. 1. C. unde legiti. ubi Iason, Alex. in consi. 1. colum. 11. uol. 5. Ias. in l. 3. §. è contrario, colum. 21. ff. de acquiren. possess. Curt. 130 iun. in consi. 1. num. 30.] Item Rex istius Regni est Monarca,

&

& quicquid de Principe Romano legibus cauetur, habet locum in Rege nostro Siciliæ [glos. & Isern. in proæmio vbi supra, Immo non solum est Monarca Regni, sed plus iuris habet in Regno, quam Imperator in Imperio [Isern. in prælud. 2. quæst. nu. 3 2. & in rubr. quæ sint regal. col. 1. in cap. 1. colum. 2. de vassall. decrep. ætat. in cap. 1. §. valuasores, colum. 1. de his, qui feud. dar. possunt. Propterea nil mirum, si Zaf. in tract. feud. part. 1 2. conclusio. 1 1. num. 4 3.] dicit, quod de Regno Siciliæ dicitur esse translata proprietas in Regem, quod intelligitur, vt supra dictum est: & hac ratione, verum est, quod dicit Isern. feudum reuersum ad Regem, non esse amplius feudum.

131 Oppono secundo, quod immo sit feudum, per constit. Regni, si quando, forte contigerit, vbi Rex prohibet suum procuratorem concedere feuda militaria, siue sint quaternata, siue non; & sic feuda ad Regem reuersa, adhuc feuda vocantur. Sed illud ibi est, ad distinguendum bona, quorum concessione permittebat à bonis, quorum concessione prohibebat: vel refertur in præteritum, tempore, quo non erant adhuc deuoluta; non autem ad tempus post deuolutionem.

132 Vltius dum Isern. in additio. concludit, quod si feudum

ad Regem deuolutum, concedatur simpliciter, non dicendo in feudum, intelligitur concessio in allodium, circumscriptis tamen clausulis, ex quibus possunt apparere signa, quod voluerit in feudum concedere. Aduertatur, quod posset hoc pluribus modis limitari.

Primò, vt non procedat in Ecclesia concedente, probat [tex. in cap. ad audientiam, de præscriptio. vbi Bald. not. num. 5.] quod quando Ecclesia concedit, in dubio præsumitur concedere in feudum; & ideo debet iurare fidelitatem: & [Ancharan. num. 1. Ana. in princip. Ias. in l. si prius, colum. 1 4. ff. de nou. oper. nunciat. Alciat. de præsumpt. 2. regu. prin. 3, præsumpt. in fine] ponens rationem, quia res Ecclesiæ facilius permittuntur infeudari, quam alienari; intelligitur tamen, quando constat de concessione: quia si non constaret, & solueretur census, potius præsumitur simplex census, quam quod fuerit facta concessio in feudum [Alber. & Morder. in l. 2. C. de iur. emphyt.]

134 Secundo, potest limitari, vt non procedat in concessione castri; in dubio enim castrum præsumitur feudum, & quaternatum, probat constitutio Regni Iustitiarum nomen, & norma, vbi glos. litera C. dicit, quod castra sunt feuda eo ipso, quod sunt

sunt castra [Ifern. ibi , & idem in cap. 1. num. 10. de controu. feud. apud par. termin. Paris. de reintegratio. feud. fol. 10. Afflic. in decif. 282. num. 4. in constit. Regn. constitutionem diuæ memoriæ , num. 69. Capyc. in sua inuestitura in cap. feudorum genera , probat Aym. etiam extra Regnum, in consi. 276. num. 2.

136 Et licet Capyc. in cap. Imperialem, fol. 29.] dicat, quod tunc castrum præsumitur feudum, quando non apparet concessio castri; quia si appareret, & esset facta simpliciter, intelligeretur in burgenfaticum; tamen non probat suam opinionem, quia allegat [consilium Alexan. 24. in 5. volum.] qui loquitur extra Regnum, & in casu suo erat facta donatio plena omnium iurium, quæ in castro pertinebant ad sacrum imperium.

137 Sublimitate tamen istam limitationem, ut non procedat quando concederetur castrum Ecclesiæ, quæ, si possideret castrum, præsumeretur in allodium, & non in feudum [Ifern. in d. constit. Iustitiarum nomen, & normam, Capyc. in d. cap. Imperialem, fol. 29.] Et quod dixi de castro, procedit in Terra, Burgo, Villa, vel Oppido: quia feudalialia præsumuntur [Ifern. in constit. Regni si dubitatio, post princip.]

138 Tertiò limitate in concessione iurisdictionis, quæ in dubio debet præsumi concessa in feudum: quia feudalialia in dubio præsumitur [Paul. de Castr. in consi. 163. Iacobin. in sua inuestitura, in verbo de castro, num. 21. Cassane. in consuetud. Burgun. rubric. tertia, & quarta, num. 18. Capyc. in uerbo feudorum, appellationes] nisi iurisdicatio concederetur Ecclesiæ, probat [text. in cap. si. de iudic. ubi Hostiens.]

139 Vlteriùs Ifern. hic colligit quinque signa, ex quibus concessio, quæ aliàs in dubio præsumitur in allodium, præsumatur facta in feudum.

Primum, quando in concessione est verbum Inuestio.

Secundum, quando est dictum Pro liberis ex corpore legitimis: quia hoc consuevit apponi in infeudationibus.

Tertium, quando est clausula in priuilegio, ut teneas immediate a curia nostra.

Quartum, quando adest clausula, sub seruitio contingenti.

Quintum, quando concessio fuit registrata in registro rerum feudalium. Ponit etiam signa feudum denotantia [Oldrad. consi. 159.] scilicet iuramentum fidelitatis, retentionem seruitij, clausulâ, quod nullum alium in dominum, & superiorem recognoscat, & relatione ad aliâ concessionem, quæ fuit feudalialia: quia illa

illa videtur in esse; Decius etiam in consi. 413, prout hæc signa feudum denotantia, clausulam, 240 salua fidelitate, clausulam, saluo homagio, & clausulam, salua superioritate, possunt hæc signa operari, quando non concurrunt alia signa denotantia concessionem in allodium, & sic Ifern. intelligite; Et an plura signa requirantur, vel vnum ex prædictis sufficiat, non est præsentis speculationis.

141 Quid ergo si in concessione concurrerent aliqua signa feudi, & signa allodij? Oldradus in præallegato consil. 159. dicit, quod si in cōcessione adsunt signa feudi, quæ supra dixi, secundum eum, si tamen concurrunt signa, quod voluerit concedere, in allodium, ut quia dixit Rex concedens, damus, donamus, tradimus, & ex causa donationis, &c. insimul cum clausula, donans quicquid iuris habet, & clausula, Transferens directam, & utilem actionem; erit tunc concessio in allodium, non in feudum, quia appellatione donationis, venit donatio propriè, nõ autem datio in feudum, quia est datio ob causam: & quia est translatum ex illis clausulis directum dominium; quod est contra naturam feudi: & quia signa non concludunt de necessitate: & Oldradum sequitur [Alberic.

in rubric. C. de donatio. Alexan. consi. 29, num. 115. volum. Decius consi. 32. 208. num. 6. 269. num. 2. 468. num. 12. 498. num. 6. Tiraquell. in l. si vnquam, in verbo donatione largitus, C. de reuocand. donatio. & de retract. lignagier. §. 30. glos. 1.]

Iason autem in prælud. feud. colum. 6. impugnat Oldradum, & considerat pro responsione, 142 quòd verba contrahentium debent saluari ne inducant contrarietatem [Bart. in l. fin. §. item quæsiuit. ff. de conditio. indeb.] & cum non possit transferri directa, & utilis actio simul, ad euitandam cōtrarietatem, dicit debere intelligi de exercitio actionis directæ. Item, quòd etiam feudum includitur in donatione; quia est beneuola concessio: Et quia habet quæstionem pro ardua, & difficili, relinquit cogitandum. [Curtius verò in prima par. quæst. 6.] refert responsionem Iasonis in clausula transferens directam, & utilem actionem; & postea vult meliorem responsionem dare; & incidit in 143 foueam, quia dicit, quòd transfertur directum dominium rerum particularium, quod falsum in Barone supra fundauit auctoritate Iser. & aliorum.

144 Quid dicendum? Breuiter vos tenete contra Oldradum: quia non sunt attendenda illa verba

verba, Donamus, & effectus rei, qui resultat ex inuestitura, iuramento fidelitatis, retentione seruitij, ex clausula, quòd nullum
 [145] alium in dominum; & superiorem recognoscat. Ita probat [Bald. in l. 2. C. commodat.] qui dicit, quòd si ego dico, commodum vtilem habitationem, erit præcarium, non commodatum, & in [rubric. C. de iur. emphyt. quæst. vltim.] vbi dicit, quòd si in contractu præponatur nomen vnius contractus, & effectus alterius, quòd est iudicandū secundum naturam illius contractus, cuius effectus positus est. optime [Aretin. in consil. 160. col. 8.] qui dicit, quòd ad discernendum qualitatem contractus, siue essentiam, attenduntur pacta appposita in ipso contractu magis, quàm nomē appositum expressè: & propterea in casu suo consuluit, quòd, licet verba contractus sonarent in pignus; tamen, quia qualitas pactorum sonabat in dationem in solutum, & non in pignus, fundauit esse dationem in solutum; tenet idem [Soccin. in consil. 88. volum. 1. in primo dubio, Salycet. in l. 1. num. 4. C. de iur. emphyt. Deci. in consil. 682.] qui propterea consuluit, quòd licet verba contractus sonarent in donationem, esset venditio.

Secundò, quomodo potest in

146 casu Oldradi euitari virtus relationis ad aliam concessionem, quæ fuerat in feudo? relatum enim inest in referente [l. ait prætor, §. si Iudex. ff. de re iudicat. & inest cum omnibus qualitatibus suis, Bartol. in l. si quis seruum. §. si cui certum, num. 5. ff. de legat. 2. Alexan. in consil. 81. num. 11. Ideo Bald. in l. defensor: §. qui interrogator, ff. de interrogato. actio.] dicit, quòd ea, quæ sunt in termino, ad quem fit relatio, intelliguntur specificata in termino referente, & in [l. si prior. ff. solut. matrimon.] dicit, quòd termini referentis, & termini ad quem fit relatio, eadem est potentia, & virtus; in
 147 tantum, quod si referens disponit aliter, quàm relatum, attenditur relatum: quia dispositio referens debet limitari secundum dispositionem, ad quam fit relatio [Aretin. in consilio 76. num. 6. versic. nec obstat, probat Bartol. in tractat. ad reprimendum, in verbo prout, & in l. edita, numero 27. & 28. C. de edend. vbi Bald. num. 109. Carolus Royn. in consil. 25. numer. 11. volum. 1.] & ideo Oldradus in dicto consilio omittit respondere huic obiectioni, prout nec bene responderet alijs obiectionibus, ex quibus signa feudi resultabant. Vis omnis consistit dum tractatur de veritate conclu-

clusionis Oldradi, an possit ex pacto directum dominium trāsferri in feudatarium: quia si potest, conclusio contra Oldradum non habet difficultatem; sed hic articulus latè examinatus est supra, & probatum, quòd possit transferri, ex pacto, directum dominium; & sic, postquam ista sunt compatibilia,

quod transferatur directum dominium, & remaneat feudum; licet translatio dominiij directi sit contra naturam feudi; Ideo conclusio contra Oldradum venior est, propter alia signa præponderantia, quæ feudum denotant; erit tamen feudum non habēs propriam feudi naturam.

ADDITIO AD REPETITIONEM

§. huius autem generis in quibus causis
feudum amittatur.

EDITA PER FVLVIVM LANARIVM
Auctoris Nepotem.

S V M M A R I V M.

- 1 Feudo deuoluto ad Regiū Fiscum, ob lineā finitā, vel læsæ maiestatis crimen, fiscus tenetur ad debita, & onera contracta super feudo cum Regio assensu.
- 2 Conclusio prædicta intelligitur, modo agēs contra fiscum sit creditor principalis, vel eius hæres, qui iuxta iuris feudalis regulas, & constitutionis Regni prouidentiam, sit habilis ad succedendum.
- 3 Rex, assensu obligatiōi, & hypotbeca super feudo, videtur illā obligatiōem hypotbecariam in feudum concedere.
- 4 Gratia concessa per Sereniss. Regem Philippum II. Regno, & Ciuitati, quod ad quem transit personalis obligatio pro recuperanda aliqua pecunia quantitate, transeat etiam obligatio bonorum feudalium cum assensu facta, intelligitur, si feudum sit penes tertium possessorem, non autem si sit penes fiscū.
- 5 Primogenito tantum datur actio hypotbecaria in solidum super feudo, pro recuperandis dotibus maternis, quibus recuperatis, tenetur dare ratam fratribus secundogenitis.
- 6 Hodie, stāte supradicta gratia, tā primogenitus, quā secundogeniti possunt agere hypotbecaria pro rata, qua succedunt in actiōne personali, dummodo non contra fiscum.

Quāuis, deuoluto feudo ad Regium fiscum, ob lineam finitam, vel ob crimen læsæ maiestatis, fiscus teneatur ad debita, & onera contracta super feudo, cū assensu Regis, vt [Hern. in cap. 1. § quid ergo, num. 5. de inuestit. de re alien. fact. & in constit. Regni, si quis post litem, Frecc. in 29. auctor. verb. fallit etiam, Cypyc. in inuestit. in verb. hypothecæ, Vinc. de Franch. decis. 213. num. 33. & alij per me cumulati in additio. cap. §. sed etiam res, per quos fiat inuest. nu. 76.]

Attamen intelligenda est supradicta Doctorum conclusio, vt docet hic dominus Auctor, dummodo ille, qui agit contra fiscum super feudo sibi deuoluto, sit creditor principalis, vel eius hæres, qui secundum regulas iuris feudorum, & prouidentiam

3 riam constitutionis Regni, habi-
 lis sit ad succedendum in feudū:
 Nam Rex assentiendo obligatio-
 ni, & hypothecæ super feudo, vi-
 detur illam obligationem hypo-
 thecariam concedere in feudū,
 vt latè tradit [Frecc. in 12. quæst.
 super const. Diuæ memoriæ. Et
 hoc adeo in practica obseruatur,
 quod licet nouissimè per Sere-
 nissimum Regem Philippum II.
 4 fuisset generaliter prouisum, per
 gratiam Regno, & Ciuitati con-
 cessam, vt ad quem transit per-
 sonalis obligatio pro recupera-
 tione alicuius quantitatis pecu-
 niæ, transeat etiam obligatio bo-
 norum feudalium, cum assensu
 facta, p recuperatione dicti de-
 biti; tamen hoc fuit concessum,
 dummodo non contra fiscum:
 adeo quòd existente feudo pe-
 nes fiscum, illa obligatio hypo-
 thecaria sit extincta in fauorem
 feudi: secus si feudum esset pe-
 nes alium tertium possessorem.
 Nam tali casu propter dictam
 gratiam, omnes illi, qui succeffe-
 runt in actione personali, & sic
 in illo nomine debitoris possunt
 agere actione hypothecaria su-
 per feudo obligato cum assensu
 Regis, ita refert [D. Regens de
 Ponte in tit. de assensu Regio su-
 per dotibus, num. 47. folio mihi
 253.]

5 Quoad reliqua, quæ dicit hic
 Dominus Auctor, quod solum-
 modo primogenito detur hypo-
 thecaria actio in solidum super
 feudo, pro recuperatione dotiū
 maternarum, ita vsque ad no-
 stra tempora fuit obseruatum,
 vt refert [de Franch. in decisio.
 41. & in decisio. 75. in fin.] qui-
 bus dotibus recuperatis, tenetur
 primogenitus dare ratam fratri-
 bus secundogenitis, ad instar
 feudi noui, empti pecunia pa-
 terna, vt [Isern. in cap. Imperia-
 lem, §. præterea Ducatus, de
 prohibita feud. alienat. per Fede-
 ricum.]

6 Verum hodie, stante prædi-
 cta generali prouisione, relata
 per dictum Dominum Regen-
 tem de Ponte dicto loco citato;
 tam primogenitus, quàm secun-
 dogeniti possunt agere hypothe-
 caria, pro rata, qua succedunt in
 actione personali, pro recupera-
 tione pecuniæ debitæ, cum obli-
 gatione bonorum feudalium,
 cum Regio assensu facta, dum
 est prouisum, quod ad quem
 transit personalis obligatio, tran-
 sit etiam obligatio bonorum
 feudalium; & sic, qui succedit
 in credito, succedat etiam in
 obligatione, dummodo non cō-
 tra fiscum.

FINIS ADDITIONIS.

Nn 2 RE-

R E P E T I T I O

Cap. I. Quibus modis feudum constitui potest.

S V M M A R I V M:

- 1 Feudum esse servitutem personalem, vel mixtam, & ratione iuramenti fidelitatis indivisibilem probatur.
- 2 Feudum, cur servitus quedam sit.
- 3 Feudum cum sit servitus, non presumitur.
- 4 Res potius allodialis, vel libera, quàm feudalitatis dicitur.
- 5 Feudum naturaliter non nascitur, sed fit per accidens.
- 6 Natura rei facta hominis mutatur, & ex libera feudalitatis efficitur, & in hac mutatione, sicut in alijs contractibus concurrunt persona feudum dantis, & recipientis, res quæ datur in feudum, & forma.
- 7 Feudi in constitutione plura possunt considerari impedimenta, de quibus remissum.
- 8 Rei mutatio ex præscriptione non tractatur hic, nec uti feudi contractus ex temporis cursu presumatur, sed tractat Auctor, quomodo accidentaliter mutatur rei natura ex allodiali in feudalem.
- 9 Verba an sint pro forma stipulationis, & num in ea debeat precedere interrogatio, & subsequi responsio, & an præposteratio vitiet, remissum.
- 10 Scriptura an sit pro forma in contractu emphyteotico, remissum.
- 11 Testium numerus in testamento, an sit de substantia probationis, vel actus, remissum.
- 12 Decretum in alienatione rei minoris, vel Ecclesiæ, an pro forma debeat præcedere.
- 13 Iussus de adeundo, an possit subsequi, & utriusque auctoritas debeat in ipso actu per forma intervenire, remissum.
- 14 Feudum est contractus de per se.
- 15 Auctoris intentio in repetitione huius cap. est tractare de illis, quæ in hoc feudi contractu debeant intervenire, tam iure communi, quàm Regni pro forma.
- 16 Auctor tres præmissas explicandas quæstiones.
- 17 Feudi in constitutione an sint necessaria hæc verba (inuestio te) de talire in feudum, & sub distinctione respondetur, nu. 99. & 100.
- 18 Textus noster, & text. in cap. I. de consuet. rect. feud. in proposita quæstione, an invicem aduersentur, & utriusque dispositiones recensentur.
- 19 Odoffredus tres intellectus ad hæc iura affert.
- 20 Iacob. de Ardizo. tres alij referuntur intellectus.
- 21 Andrea de Isernia intellectus septem ad hæc duo iura enumerantur.
- 22 Martini Laudensis intellectus adducitur, & nu. 30. reprobatur.
- 23 Afflictus tertium Isernie intellectum approbat.
- 24 Isernia alias adducit intelligentias.
- 25 Textus noster an intelligatur secundum text. in d. cap. I. de consuet. rect. feud.
- 26 Iussus in textu nostro fuit sine paribus. Sed in d. cap. I. fuit coram paribus, & hæc est communis intelligentia, secundum aliquos.

- 37 Heredis mentio, ubi in iure feudorū sit, semper de filio, vel de descendenti masculo intelligitur.
- 38 Baldi intellectus ad hac duo iura rejiciuntur.
- 39 Inuestitura propria dicitur possessio.
- 31 Afflicti intelligentiam ad hac iura Auctor non admittit.
- 32 Odofredi tertius intellectus non approbatur.
- 33 Odofredus declaratur ab Auctore, reiecta Ifernica declaratione.
- 34 Ifernica lapsus circa contrarietatem text. nostri, & text. in d. cap. 1. de consuet. recti feud. & num. 41. carpitur.
- 35 Text. nostrum corrigi per text. in d. cap. 1. approbat Auctor.
- 36 Afflicti excusatio, si non intellexit Iferniam, offertur ab Auctore.
- 37 Afflicti intellectus, ad hac iura recensentur.
- 38 Solemnitates verborum sunt sublata.
- 39 Verba (inuestio te) in hoc Regno an sint necessaria.
- 40 Feudi de donatione, si constet per breue testatum, & per eam feudatarius possidere reperiatur, num. inuestitura requiratur, & nu. 44. 50. & 76.
- 42 Iferniam defendunt alij.
- 43 Ifernica pluribus in locis tenet, hac verba (inuestio te) esse necessaria, etiam si possessio tradatur de iure communi feudorum.
- 45 Inuestitura verbalis per anulū ex Ifernica opinione constituit feudum, etsi dominium baud transferas.
- 46 Feudum non constituitur ex inuestitura abusiva, nisi interueniant verba (inuestio te) secundum ius commune feudorum.
- 47 Feudi donationem habens, absque possessione, si in ea defunt hac verba (inuestio te) non poterit agere aduersus dominum ad rem precisè tradendam, & num. 51.
- 48 Inuestitura verbalis per bastam, requirit solemnitatem verborum.
- 49 Verba (inuestio te) sunt necessaria, etiam si possessio tradatur.
- 52 Auctoris argumentum contra commune intellectum traditum ad cap. 1. quib. modis feud. constitui potest, & ad cap. 1. de consuet. recti feudi, refertur, & num. 55.
- 53 Iussus domini, quod recipiatur possessio nomine feudi, in text. nostro fuit coram paribus curie, & an hic iussus sit loco inuestiturae verbalis, num. 67. & quomodo hac conclusio intelligatur, nu. 74.
- 54 Plura ubi impediunt, & de uno in aliqua lege quaritur, cetera subesse presumuntur.
- 56 Auctoris argumentum contra intellectum Ifernica, aliorumque, ad prefata duo iura, adducitur, & num. 59.
- 57 Inuestitura, & id, quod loco inuestiturae est, an equiparentur.
- 58 Lex equiparans unum alteri, omne, quod est in eo, cui sit executio, tanquā dicitur ei, quod equiparas.
- 60 Auctoris concordia ad dicta duo iura affertur, licet postea communem sequatur intellectum, nu. 61. & illum ratione probat, nu. 62. & 63.
- 64 Auctor tenendo communem intellectum, respondet contrariis, nu. 65.
- 66 Possessio sola, an sufficiat in constitutione feudi.
- 68 Ifernica solutionem ad dicta iura, si quis velit sustinere, quid addere debeat, nu. 69 70. 72. & 73. testatur Auctor non posse solui adducta contra Ifernica intellectum.
- 71 Gerardus, & Obertus fuerunt Auctores consuetudinum feudatum.
- 75 Idem an sit fieri coram paribus, vel corā alijs, si dominus pares non habeat.
- 77 Verba (inuestio te) si sunt pro solemnitate substantiali in constitutione feudi, quid sequatur.
- 78 Parium circa solemnitatem, plures Auctor in discursu affert quaestiones.

- 79 *Parium presentia, an sit de substantia investitura, latè discutitur, & duæ afferuntur opiniones.*
- 80 *Iferniam distinctio circa hanc questionem recitatur, ubi an dominus, si consecratur investituram, & statim dixerit invalidam, propter absentiæ parium, audiri debeat.*
- 81 *Testes, qui tempore depositionis sunt pares curiæ domini, si tempore investituræ non erant pares, an admittantur ad probandam investituram, & num. 83.*
- 82 *Servus factus liber, rectè deponit de eo, quod in servitute, vidit, sicut adultus de eo, quod in minori ætate.*
- 84 *Breve testatum, seu publicum instrumentum, an debeat esse subscriptum à paribus, duplex offertur opinio, & num. 85. 86. & 87.*
- 88 *Parium presentia, quod sit de substantia investituræ, plurimæ iura feudalitæ ponderantur, eorumque dispositiones recensentur, num. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 98. & de veritate, nu. 101.*
- 95 *Pares requiruntur ad probandam investituram, non ad solemnitatem; quod pluribus feudorum iuribus probatur, nu. 96. & 97.*
- 102 *Gratia Principis, an ad sui substantiam requirat scripturam, latè discutitur.*
- 103 *Gratia, an expiret, si Summus Pontifex contulit in aliquem beneficium, mandans de eo litteras fieri, si antequam fierent, vel signarentur, sit mortuus.*
- 104 *Prius privilegium, vel gratia Apostolica, si de ea constet, valet, licet non sit scripta, num. 108. & 109. Et Auctoris declaratio subijcitur, num. 110. & 111.*
- 105 *Princeps concedit privilegium absque scriptura, & nu. 107.*
- 106 *Gratia potest fieri absque litteris.*
- 112 *Episcopus quis, si est creatus vimo vocis oraculo, licet statim sit Episcopus, tamen non debet recipi in civitate, ad quam est electus, absque Summi Pontificis litteris.*
- 113 *Quis, tamquam dominus, à vassallis, an sit recipiendus absque Regis litteris.*
- 114 *Assensus ad sui perfectionem, an requirat scripturam, vel an possit probari per testes fuisse præstitum, latè discutitur, nu. 115. 116. 117. Vbi recensetur ab Auctore in hac questione Afflicti fundamentum tenentis contra Iferniam, & postea ab eodem reprobatum Afflicti, nu. 119.*
- 118 *Probatio non admittitur per testes, ubi questio est inter Regem, & priuatum, super concessione rerum regalium, sicuti quando est questio inter priuatos.*
- 120 *Vendicans hominem demanialem, uti suum vassallum, debet habere privilegium, vel publicum instrumentum, siue testes fide dignos, omnique exceptione maiores.*
- 121 *Tenens aliquid de demanio Regis, absque prædecessorum Regum privilegio, vel eius oraculo, tenetur infra certum tempus restituere etiam fructum, sub pœna quadrupli.*
- 122 *Omnes prohibentur tenere in terris demanialibus homines affidatos absque privilegio, vel scripto, debita solemnitate, vallato.*
- 123 *Presumitur pro fisco, quoties est questio inter eum, & alium super alterius vassallagio, nisi possessor probet per privilegium, vel instrumentum publicum, hominem illum, uti vassallum, ad se spectare.*
- 124 *Glossa, & Afflicti intellectus ad Constitutionem Regni probationum defectum recensentur, & rejicitur.*
- 125 *Differentia inter constitutionem probationum defectum, & constitutionem si dubitatio, refertur, & latè ab Auctore.*

Auctore declaratur.

126 *Probatio per testes à nonnullis Regni constitutionibus non excluditur, & à capis. Regni item statuimus, num. 128.*

127 *In dubio ubi plura habent eandem rationem, vel maiorem, si de uno fit mentio, dicitur fieri exemplariter, non restrictivè.*

129 *Inuestitura facta à Principe, an debeat de necessitate fieri in scriptis, & sic an feudum Principis debeat probari per scripturam, & non per testes, latè discutitur, & num. 130. & Auctoris declaratio recensetur, num. 132. & 133.*

131 *Camerarij deceptionem offert Auctor.*

REPE.

R E P E T I T I O

Cap. 1. Quibus modis feudum constitui potest.

Feudum est seruitus quædã secundũ [Bald. in l. si vxorẽ, in fin. C. de conditio. inser.] & seruitus personarum, vel mixta rerũ, & personarum, vt notat idem [Bald. in cap. quæ in ecclesiarum num. 21. de constit.] & seruitus indiuidua propter sacramentum fidelitatis, probat [glos. in l. si vsusfructus. ff. de vsufruct.] seruitus inquam est, quia omnis fidelitas est contra libertatem [cap. cum olim propter, in fin. seruata glos. de priuileg. ita dicebat Bald. in l. quoties, num. 2. C. de suis, & legit.] & dicitur seruitus quædã præter naturam rerum, quæ aliquando liberæ fuerunt, secundũ [Bald. in cons. 351. incipien. in bonis feudalibus, num. 7. volum. 1.] Feudum ideo, quia est seruitus, non præsumitur, secundũ eundem [Bald. in cap. 1. 2. lectura, num. 17. de iudic.] Præsumitur res allodialis, & libera, secundũ primẽquam naturam, potius quam feudalís, secundũ [Ho-

stiens. in cap. nimis, de iur. iuran. in princ. Bald. in cap. inter filiam, si de feud. defunct. milit. in verb. collocandum. Præposit. in prælud. fendorum, nu. 56. Ias. etiam in prælud. colum. 9. & Alciat. in tract. de præsumpt. in 2. regul. in 3. præsumptione.]

5 Feudum propterea non nascitur naturaliter, sed fit per accidens, & sic natura rei originalis mutatur facto hominis, qui
6 plerumque per artem naturam imitatur, & conuertitur res libera, & allodialis in feudalem: Et quia in ista conuersione, & mutatione rei, sicut in cæteris contractibus, concurret persona dantis, scilicet, & recipientis feudum, res, quæ datur in feudum, & forma, siue modus.

7 Ideo, donec tractare intendimus de illa, & sic de feudi constitutione, potest considerari impedimentum ex parte dantis; Nã non quilibet potest de per se mutare naturã rei in feudalem, & de hoc plenè differuimus in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss.

Secundò, impedimentum ex parte recipientis, & hæc est materia

teria [tex. in §. persona, per quos fiat inuest.]

Tertio, impedimentum ratione rei, vt quia mobilis, vel sacra, & de hoc diximus aliquid in §. huius autem generis, ex quibus caus. feud. amitt.] & est propriè materia [tex. in cap. sciendum, de feu. cognitio.]

Quarto, ratione formæ ipsius contractus.

8 Nos non explicabimus quomodo fiat ista conuersio ex contractu legali factò hominis, scilicet mediante præscriptione, quæ dicitur legalis alienatio. Nec quomodo præsumatur contractus feudi ex cursu tēporis, quoniam de his diximus in [cap. si quis per triginta, si de feud. defunct. milit.]

Sed explicabimus quomodo accidentaliter per verum cōtractum mutetur natura rerum originalis, de allodiali, & libera in feudalem, & seruam, & sicut in alijs contractibus, & actibus hominum disceptatur secundum ius commune, quæ sint pro forma ipsorum.

9 Nam in stipulatione tractatur an sint pro forma verba, vel sic loquela vtriusque, & si debet præcedere interrogatio, & sequi responsio, & si præposteratio vitiat, de quibus in [l. 1. ff. de verbor. oblig.] in contractu emphyteutico an pro forma requiratur scriptura, de quo per [glo. in ver-

bo scriptura in l. 1. C. de iur. emphyt. vbi Barto.]

11 In testamento, an testium numerus sit de substantia probationis, uel de substantia actus, de quo per [Bald. & Bart. in l. cum quis. C. de iur. & fact. ignor.]

12 In decreto super alienatione rei Ecclesiæ, vel minoris, an pro forma debeat præcedere, de quo per [glof. ordin. in cap. 1. de rebus Eccles. non alienand. in 6. in verb. tractatus, per Bald. in l. magis puto. §. ne passim. ff. de reb. cor. & in c. 2. de feu. sin. culp. non amitten.]

13 In iussu de adeundo, an possit subsequi in auctoritate tutoris, an pro forma debeat interuenire in ipso actu, de quibus [in l. si quis mihi bona, in §. iussum. ff. de acquiren. hered. per Bar. & alios, & sic de singulis, ita etiam in isto contractu feudi, quia iam est cōtractus de per se, secūdum [Bar. & alios in l. iuris gentium, §. quinimmo, ff. de pact.] Secundum hoc ius commune feudorum disceptatur de his, quæ pro substantia requiruntur ad perficiendum hunc contractum, & sic faciendam istā conuersionem, & feudi constitutionem.

15 Nos in repetitione istius cap. declarabimus omnia, de quibus potest dubitari, vel de iure communi, vel in Regno, an debeant interuenire pro forma in isto cōtractu, & vt melius termini feudales

dales ad rem istam pertinentes percipiantur, explicabimus præmissa per tres quæstiones principales, in quibus omnia includuntur.

17 Prima erit, utrum in feudi constitutione sint necessaria verba, inuestio te de tali re in feudum, ita quod non possit aliter fieri ista concessio allodij in feudum, nisi hæc verba interueniant.

Secunda, utrum præsentia parium in inuestitura feudi sit solemnitas substantialis requisita per legem feudalem, ita quod si hæc deficit, inuestitura dicatur peccare in forma, & consequenter sit nulla.

Tertia quæstio erit, quomodo hæc procedant in Imperatore, vel Rege, non recognoscente superiorem, & successiue quomodo in Regno isto.

18 Circa primam quæstionem. Hæc quæstio pendet ab intellectu istius tex. & [tex. in cap. 1. de consuet. rect. feud.] quæ iura inuicem aduersantur in hoc articulo, nam hic probatur, quod sint necessaria verba, inuestio te, dum dicitur, quod feudum nullo modo constitui potest sine inuestitura, etiam si domino iubente quis acquirat possessionem alicuius rei nomine feudi, retinebit tamen quasi feudum in vita, & non transibit ad hæredes, [tex. verò in cap. 1. de consuetu. rect. feud.] probat contrarium:

dum dicit, quod feudum acquiritur inuestitura, vel eo, quod habetur loco inuestituræ, pura si dominus coram paribus curiæ alicui dixerit, vade in possessionem illius fundi, & teneas illum pro feudo.

Super intellectu istorum iurium multum atque multum. Glos. & Doctores antiqui, & moderni laborant, & in effectu ex dictis omnium, & ferè vbique tresdecim intellectus ad hæc iura colliguntur: nos simul quæstionem propositam, & veriorē intellectum explicabimus.

19 Primo igitur circa intellectum Odoffred. in summ. feudorum, in principio, ponit tres intellectus.

Primus, quod in hoc tex. verba illa non erant dicta coram paribus curiæ, & proinde non erat feudum constitutum, ibi vero verba erant prolata coram paribus, & ideo iussus ille habet vim inuestituræ.

Secundus intellectus, quod ille textus intelligatur secundum istum, ut res illa sic in feudum concessa sine inuestitura, non transeat ad hæredes, sicut hic.

Tertius intellectus Odoffred. prout refert [Isern. in d. cap. 1. de consuetud. rect. feud.] est, quod hic non erat dictum, ut acciperet rem nomine feudi, ibi autē erat dictum, ut acciperet nomine feudi.

20 Iacob. de Ardizo. in summa, in

in 3. parte, de successio. feud. col. penult. & antepen.] ponit etiam tres intellectus.

Primus, quod ibi erat iussus de feudo, & coram paribus, hic non erat iussus de feudo.

Secundus, quod hic excluditur hæres extraneus.

Tertius, in quo residet, & dicit esse Pilei, est secundus intellectus Odoffred. quod ille textus intelligatur secundum istū, Glos. & Ifern. in cap. 1. de consue. rect. feud. ponunt duos primos intellectus Odoffredi, & resident in secundo cum Ardizo.

21 Ifern. verò hic multum torquetur ab ista contrarietate, & latius tractat intellectum istorū iurium, ut videtis, ponendo septē intellectus, duos primos Odoffredi, tertium Ardizonis, & quatuor alios.

Primus, quod hic tex. corrigatur per tex. in cap. 1. de consue. rect. feud.

Secundus, quod hic, ille, qui hoc modo acceperat possessionem, tenuerat minus anno, ibi vero per annum.

Tertius, quod hic non allegabat conuentus à domino, nisi possessionem, ibi verò allegabat se inuestitum.

Quartus, quod hic habebat breue testatum, ibi vero non habebat, Bald. hic ponit alium intellectum, quod possessio in casu istius capituli erat vacans, & sic

titulum habebat à domino, & possessionem à nullo; quasi dicat, quod in constitutione feudi requiritur possessio, ut habeatur à domino, colligitur etiam ex dictis per [Bald. in cap. cæterum, num. 1. de iudic.] alios intellectus, scilicet, ut in [cap. 1. de consue. rect. feud.] iussus de capiendo fuerit coram re ipsa, nam dicit, quod si inuestitura fiat alibi, quam apud rem ipsam, & tunc per inuestituram consuetudinariam, nec utile dominiū acquireretur, sicut acquireretur, si dominus diceret vassallo, vade in possessionem, antequam erat, ut in [cap. 1. de consue. rect. feu.]

22 Martinus Laudensis hic ponit alium intellectum, quod hic non tradidit dominus possessionem, sed dixit tantum, vade, & accipe, 23 &c. ibi verò tradidit Afflic. hic intelligit Ifern. in tercio intellectu, quem supra retuli, ut dicat, quod aliud est, quando dominus negat inuestituram, aliud quando vendicat.

24 Item intelligit Ifern. ut residueat in intellectu, ut corrigatur hic text. per illum, & ponit aliū, ut hic tex. procedat, quando iussus non probatur, ille verò quando probatur, & supplet in textum dicitur: quod tenet durante vita, scilicet domino permitte.

25 Et sic videris iam tresdecim intellectus, & duos principales, illum

illum scilicet, quod [tex. in cap. 1. de consuet. rect. feud. 7 intelligatur secundum istum, quem ponit Pileus, & sequuntur Ardizo. Io. Blanc. glos. & Isern. ut vidistis, & alium scilicet, quod hic iussus
26 fuit sine paribus, ibi coram paribus, & hunc intellectum tenent [Iacob. de Beluif. Bald. Aluarot. & Eguinar. Baro hic, idem Iaco. de Beluif. & Aluarot. in cap. 1. de consuet. rect. feud. Zafi. in tract. feud. 6. part. nu. 9. & 10.] qui dicit, quod hæc concordia communiter tenetur, & sic communio dicitur Laudenf. hic nu. 8. & licet ipsam impugnet, & sequatur intellectum Isern. & aliorum, nihilominus dicit, quod in iudicijs ab ista communi sententia non recederet.

Circa istos duos principales intellectus versandum erit in re præfenti, quoniam de alijs non est curandum.

Et primò intellectus, quod hic excluditur hæres extraneus, est omnino falsus, & probat Afflict. hic numer. 2, & bene, quia
27 in hoc iure feudorum, semper quòd fit mentio de hærede, intelligitur de filio, vel descendente masculino. [§. & si clientulus, de alienatio. feud. 7] ita quòd dum tex. hic loquitur de exclusione hæredis, intelligit sine dubio de filio, intellectus quem ponit

28 Bal. hic, nequaquam subsistere potest, quia est diuinare, prop-

terea per ipsum etià reprobatur. Hic etiam intellectus eiusdem Bald. in cap. cæterum, dum facit vim in præsentia rei, non valet, quia postquam hic præsupponitur, quod sit iam capta possessio, quid interest, quod tradatur vno
29 vel alio modo, postquam inuestitura propria dicitur possessio, [cap. 1. quid sit inuest. 7]

30 Intellectus Laudenf. hic, quod ibi erat tradita possessio, hic non est cõtra verba expressa tex. dum hic præsupponitur, quod fuerit capta possessio.

31 Intellectus Afflict. dum vult supplere ad istum tex. quod tenebit durante vita, volente domino, & quod hic non probabatur iussus, est omnino reiiciendus.

Alius intellectus, quod hic nõ habebat breue testatum ibi, sic est contra literam vtriusque tex. quæ clarè excludit breue testatũ, & ita etiam supplere ad hunc text. quod hic possederat minus anno, aut quod hic non allegabat cõuentus, nisi possessionem, vel quòd dominus agebat rei vëdicatione, vel negabat inuestituram tantum, prout secundum alios intellectus nequaquam potest commodè dici.

32 Item intellectus tertius Odofredi, in quo residet secundum Isern. intelligendo, prout ipse refert, non potest stare, quia in vtroque tex. iussus erat, ut tene-

ret

ret nomine feudi; & propterea bene reprobatur ipse Ifern. in [cap. 1. de consuetud. rect. feud.]

33 Sed vos aduertatis, quod Odoffredus non ponit istum intellectum, & satis potuisset argui de crassa ignorantia, sed Odoffredus voluit dicere, aut iussus est circa feudum iam formatum, quod tractatur de infeudando, aut circa allodium, & oriebatur iste intellectus; quia secundum vnā litteram in [cap. primo, de consuetud. rect. feud.] dicitur, vade in possessionem illius fundi, & teneas pro feudo; secundum aliam, dicitur illius fundi, & de hoc meminit ipse Odoffredus in summa in principio, & ita declarat Ardizonus in summa ubi supra, dum ponit primam solutionem, quod hic iussus non erat de feudo, & coram paribus, prout ibi, ita quod

34 Ifern. non bene intellexit Odoffredum, & voluit frivolum occasionem sumere ad reprehensionem.

Sic etiam aduertatis, quod dum ponuntur per Iferniam solutiones, quod hic minus anno, aut allegabatur possessio tantum, non inuestitu-

ra, quod istae solutiones non respiciunt contrarietatem de [text. in capit. primo, de consuetud. rect. feud.] Sed aliam oppositionem formatam contra istum textum, dum dicitur non posse esse feudum, sine inuestitura, & fuit formata per Ardizonem ubi supra, scilicet, quod ex possessione anni, acquiritur feudum, vel ex praescriptione; ergo sine inuestitura, & Ifern. credens oppositiones respicere [text. in capit. primo, de consuetud. rect. feud.] retulit easdem solutiones Ardizon. quas non dedit ad illum textum, sed formatis simul pluribus oppositionibus, dedit praemissas, & alias responsiones, & Ifern. hic pro maiori parte non facit, nisi transcribere Ardizonem, & Odoffredum, & minus perfecte, ut vidistis.

35 Intellectus vero, quod hic textus corrigatur per [textum in capit. primo, de consuetud. rect. feud.] in quo Afflictus dicit residere Iferniam, non est contemnendus omnimodo, & Afflictus est quodammodo excusandus, si non intellexit mentem Ifern. quia adeo ipse torquetur ex discordia istorum iurium;

O o quod

quod verè vacillare videtur.

37 Nam num. 3. in versiculo vel illa corrigit, relata per eum illa solutione, quod [text. in capit. primo. de consuetud. rect. feud.] corrigit textum istum.

Ponderat, quòd nisi sequeretur correctio, esset consuetudo irrationabilis, cum si habet id, quòd significat inuestituram, scilicet possessionem ad id, quòd oportet dici hæc verba, inuestio te, cum 38 solemnitate verborum sint sublatæ [l. prima, C. de formul. & l. fina. Cod. qui admitt.] & statim subdit postea, & hoc videtur verius, ita quòd pro tunc residere videtur in ista solutione, quòd text. posterior in cap. 1. de consuetud. rect. feud. corrigit.

39 Inferit successiue ius Regni, & quomodo in hoc Regno non sunt necessaria verba, inuestio te, quo peracto, subdit hoc in Regno Siciliae, iure isto feudorum, sunt necessaria verba, inuestio te, etiam si possessionem tradat, & nunc sequi videtur illam solutionem, quòd [text. in capit. 1. de consuetud. rect. feud.] intelligatur secundum textum, ut habeat durante

vita. & non corrigit textum illum.

40 Demum subdit, quòd hæc videntur habere locum, quando non probatur donatio feudi, quia si constat de donatione per breue testatum, & postea inueniretur possidere, feudatarius præsumitur ex ea causa habuisse, & cum inuestitura nihil aliud sit propriè, quam possessio, si præcessit donatio, & per donationem accepit, non est necessaria inuestitura, cum inuestitus est, quia possidet.

Vnde videtur recedere ab eo, quòd supra dixit, quòd de iure communi feudorum, feudum non constituitur sine verbis, inuestio te, postquam vult esse feudum, etiam istis verbis deficientibus in casu præmisso.

Videris ergo domini, quanta est discordia inter Doctores circa intelligentiam istorum iurium, & vestrum, Ifern. quodammodo vacillantem, & titubantem, tam circa intelligentiam utriusque textus, quam circa articulum, an de iure communi sint necessaria verba, inuestio te, in constitutione feudi.

Vnde alij peritiores, ex antiquis

tiquis nostris Doctorib. Neapolitanis, qui feuda profitebantur, dicebant, quod hic nescit Ifern. quid dicat.

- 42 Alij saluantes Ifern. sumebāt ex vltimis verbis eius alium intellectum, scilicet, quod in utroque tex. non constabat de donatione feudi per priuilegium, aut breue testatum, sed tantum de illo actu possessionis, & sic de inuestitura reali. Sed in cap. 1. de consuet. rect. feu. non dubitatur, quin ea verba, de quibus constat, habeant vim inuestituræ, & quia ex illis non constituatur propterea feudum.

Quid faciemus nos? Videamus primo veram mentem Iser. & quomodo possumus illū saluare à contrarietate, tam in hoc cap. quàm alibi.

- 43 Ifern. in rubr. quid sit inuestit. dicit, nota, quod sunt necessaria verba hæc, inuestio te, etiam si possessionem tradat iure isto, in [cap. 1. num. 1. de consuetu. rect. feud.] dicit idem, quod de iure communi, inuestitura est substā- tialis in feudo.

Iterum, quod sint necessaria verba, inuestio te in [cap. si minori, si de feu. defunct. milit. sentit hoc in cap. 1. de nou. form. fidelit. in cap. 1. §. si. de pac. iuram. firman. & in cap. 1. §. præterea si quis infeudatus, vers. à proprio, de prohib. feud. alien. per Feder.

& in c. 1. nu. 5.] ibi, sic qui infeudat, oportet, quod dicat, inuestio te, de prohib. feud. alien. per Lothar.] ita quod semper Ifern. videtur fuisse in opinione, quod de iure communi feudorum, non constituatur feudum sine inuestitura, & sine verbis, inuestio te.

- 44 Hæc conclusio cum alia conclusione, quam ponit in finalibus verbis hic, quod quando constat de donatione feudi per breue testatum, & postea reperitur possidere donatarius, quod sit feudum constitutum, dicendo, an interuenerunt verba, inuestio te, videtur contraria.

Sed notate, domini, quomodo Ifern. non est sibi contrarius, & in illis vltimis verbis non ponit alium intellectū in iuribus prædictis, sed tantum limitat, & declarat conclusionem supra per eum firmatam.

- 45 Et præmittendum est primo, quod Iser. fuit in opinione, quod inuestitura verbalis per anulum, licet non transferat dominium, tamen nihilominus constituat feudum; ita dicit bis in [capit. primo, quid sit inuestitura, num. 3. in fin. & paulo ante in vers. alij dicunt, quod in principalibus] & apertissimè hoc voluit in [cap. 1. §. fin. in princ. de pac. iuram. firm. alias in cap. 1. de allod.]

Secundò aduertatis, quod Iser. in omnibus locis supra allegatis, licet dicat; vt supra, tamen se remittit ad dicta per eum hic, vbi Isern. si bene aduertatur, tria dicit.

46 Primo, quod feudum non constituitur ex inuestitura abusiua, vt aliàs dixit, vbi supra, nisi interueniant verba, inuestio te, & de hac constitutione feudi, quæ oritur ex inuestitura abusiua, loquitur Isern. quando dicit, quòd feudum non est sine inuestitura, vel quod requiruntur verba, inuestio te, secundum ius commune feudorum.

47 Vnde secundum hoc ius, si quis haberet donationem feudi, non autem possessionem, & in donatione non essent verba formalia, inuestio te, nò posset agere contra dominum ad rem præcisè tradendam, sicut dicitur in [cap. si facta, si de feud. defunct.

48 milit.] quia inuestitura peccat in forma, & quod in hac verbali inuestitura per hastam requiratur, ista solemnitas verborum, docet manifestè [text. in capit. primo, quid sit inuestit.] dum requirit, quod dominus porrigendo hastam dicat se facere inuestituram.

49 Secundò, quod Isern. dicit hic in versic. iure isto, & in rubric. quid sit inuestitura, est am-

pliare istam conclusionem, vt 49 requirantur verba, inuestio te, etiam si possessionem tradat, vt dicitur infra in text. quem noluit corrigi per cap. primum, de consuet. rect. feud. nec voluit vt in terminis illius cap. feudum trāsiret ad hæredes, propter præsentiam partium, sed voluit illū intelligere secundum istum tex. sequendo concordiam istorum iurium, quam ponit Pileus in summ. prout ipse refert, & [glos. in d. cap. 1. de consuetud. rect. feud.] & propterea dicit, quòd sunt necessaria verba, inuestio te, etiam si possessionem tradat, loquens in terminis istorum iurium, quæ sic intelligit, vt videris.

50 Tertiò, voluit Isern. ibi, quod si constat de donatione feudi per breue testatum, & postea inuenitur donatarius possidere, nò interfit, quòd in donatione desint verba, inuestio te, & sic in illis vltimis verbis non ponit aliā opinionem distinctam, sed intelligendo [text. in cap. primo, de consue. rect. feud.] secundum textum istum, & quod idem in vtroque disponatur, secundum eum limitat, & declarat, vt non procedat, quando constat de donatione per breue testatum, & restringit dispositionem istorum iurium ad casum, prout loquuntur tantum, quando iubente domino

mino, quis est adeptus possessio-
nem, & sic vnicus actus tantum
interuenit; & ita intelligendo,
nulla est contradictio in Ifern.
quia hic est tertius casus separa-
tus, & distinctus.

Vidistis mentem Iser. Videamus
nunc si bene dicit.

51 Primum eius dictum, quod
non possit agi ad feudum, nisi in
verbali concessione adsint ver-
ba formalia; inuestio te; videtur
modicam habere dubitationem,
quia [tex. in c. r. quid sit inuest.]
manifeste hoc probat; dum in
inuestitura abusiua; quæ sit per
hastam, requirit; vt dominus di-
cat se facere inuestituram.

Secundum dictum Ifern. an
hoc procedat; etiam si posses-
sionem tradat; vis consistit in in-
quirendo, qui sit verior intelle-
ctus, an ille, quæ ipse ponit post
Pile. & glos. vel communis, vt in
cap. 1. de consuet. rect. feud. ideo
transeat ad heredes, quia illa ver-
ba fuerunt dicta coram paribus
quod non erat hic. Ego arguo;
contra vtrumque intellectum.

52 Et primo contra communem
intellectum arguo sic; non dubi-
tatur hic, an absentia parium im-
pediat feudi constitutionem, sed
an hoc faciat defectus inuestitu-
ræ, seu verborum; inuestio te, &
de hoc tantum dubitatur, hoc
est, quod deceditur, & non aliud.
Vnde alia, quæ possunt impedire

feudi constitutionem, præsuppo-
nuntur subesse.

53 Et propterea in hoc capitulo
præsupponere debemus perne-
cesse, quod iussus domini, quod
acciperet possessionem nomine
feudi, fuit coram paribus curiæ;
54 quia quando plura impediunt,
& de vno in lege aliqua queritur
cætera præsupponuntur subesse,
probat [tex. in l. qui testamento,
ff. de testam. & in cap. 1. de æta.
& qual. ordinā. in 6.] & propte-
tea, dum tenentes communem,
dicunt, quod hic verba illa non
erant dicta coram paribus, malè
dicunt.

55 Secundo, licet in cap. 1. de
consuet. rect. feud. dicatur, quod
verba illa erant dicta coram pa-
ribus curiæ, nihilominus tex. non
fundatur in hoc, sed ratio, quæ
ibi consideratur, est, quia posses-
sio est capta nomine feudi, de
uoluntate domini. Vnde malè
tenentes communem pro con-
cordia istorum iurium, fundan-
tur in præsentia parium, postquā
hæc non ponderatur in [text. di-
cti cap. 1. de consuet. rect. feud.]

56 Contra intellectum Ifern. &
aliorum, arguo etiam alio modo;
in cap. 1. de consuet. rect. feud.
dicitur, quod illa verba habens
uim inuestituræ, & cum nactus
sit possessionem de voluntate
domini, habetur, perinde ac si
inuestitura intercessisset.

57 Aequiparat ergo ille tex. inue-
stituram, & id, quod habetur lo-
co inuestituræ. Quomodo ergo
non debet transire ad hæredes
feudum cōstitutum per id, quod
habet vim inuestituræ, sicut feu-
dum cōstitutum per inuestitu-

58 ram? postquam, quando lex æ-
quiparat vnum alteri, omne,
quod est in eo, cui fit executio,
dicitur concedi ei, quod æqua-
tur [l. illud. ff. de donat. cau. mort.
l. i. §. i. ff. si quid in fraud. patro.
notat las. in l. i. col. 4. in fin. de
legat. i. vbi Soccin. & alij] ergo
intellectus Isern. stare non po-
test.

59 Secundò hoc suadetur, quia
in rubr. dicitur de consuetu. rect.
feud. rubrum declarat nigrum,
non esset rectum feudum, nisi sit
transitorium ad hæredes.

Cogitabam propterea, si aliter
istia iura concordari poterant.

60 Ideo animaduertebam, quòd
in cap. i. de consuetud. rect. feud.
erat dictum, vt teneret pro feu-
do, ultra licentiam accipiendi
possessionem. At in [cap. i. quib.
mod. feud. constit. pot.] uerbum
nullum, quod ille teneret pro
feudo. Vnde hæc diuersitas fa-
cti posset tollere contrarieta-
tem.

Sed si veritatem amamus, in
utroque cap. dicitur, quod fuerat
capta possessio fundi, nomine
feudi, de voluntate domini, licet
in uno tātum sint illa uerba do-

mini cōcedentis, teneas pro feu-
do; & lat est, quod de uoluntate
domini capta fuerit possessio
fundi, nomine feudi, quod in
utroque cap. præsupponitur.

Ex his, eram propensior, quasi
in concludendo, quod [tex. in c.
i. de consuet. rect. feud.] tāquam
posterior corrigat. Sed quia nul-
la apparent signa, quod ibi uo-
luerit Auctor inducere legum
correctionem, quam maxime in
tam paruo uolumine feudorum,
uitare debemus omnino.

61 Ideo sequamur concordiam
illam, quæ minores habet ama-
ritudines, ut est communis con-
cordia, quod [tex. in c. i. de con-
suet. rect. feu.] loquatur, quando
coram paribus sunt dicta illa
uerba.

62 Suadetur hic intellectus ultra
Docto. quia quodlibet uerbum,
etiam minimum appositum, nō
debet esse sine uirtute operandi.
secundum [Bald. in rubr. ff. de
contrahen. empt.] Vnde cum ibi
fiat mentio de paribus, de qui-
bus nō fit mentio hic, debet ali-
quid operari.

63 Secundo, nullus tex. feudal-
is, nisi ille, ponit uerba formalia,
quæ habent vim inuestituræ. Vn-
de uidetur hoc nouū inducere,
ut non solum reperiatur inuesti-
tura, sed id, quòd æquipollet in-
uestituræ, & tenendo hunc intel-
lectum, euitatur irrationabilitas,
quam Isern. considerat hic, ut

uis

vis consistat in formula uerborum, & non sufficiat volūtas domini transferendi rem suam in feudum, nisi solemniter coram paribus curiæ declaratur.

64 Non obstant contraria; & primo, quod tex. ille in ratione sui, nō facit vim in paribus, sed quia nactus fuerit possessionem de volūte domini, quia immō rectē ponderando, facit vim in paribus; nam si supra dixerat, quod voluntas domini erat declarata, coram paribus, dum postea dicit, quia accepit possessionem de voluntate domini, nomine feudi, intelligitur de illa voluntate solemnī, coram paribus curiæ declarata, de qua supra meminerat, & sic in illo tex. virtualiter fit vis in paribus curiæ, quasi velit dicere tex. quod illa verba, vade, & accipe possessionem, & teneas in feudum, ita coram paribus habeant vim inuestituræ verbalis, & abusiue, sequuta postea, captura possessionis, & sic reali inuestitura non remanet, quod impediatur constitutionem feudi recti, & in sua propria natura consistentis.

65 Non obstat secūdo, quod hic debeat præsupponi præsentia parium, postquam nō dubitatur de alio, nisi an defectus inuestituræ impediatur feudi constitutionem, quoniam id, de quo dubitatur hic in secundo responso, oriebatur ex eo; quod dixerat in

primo responso, quia si erat dictum, quod feudum non potest constitui sine inuestitura; ergo cum inuestitura, constituitur, sed inuestitura propriè est possessio, [cap. 1. quid sit inuestit.] ergo si est tradita possessio nomine feudi, adest inuestitura; & propterea debebat dici ex hoc, feudū constitutum, hoc vult decidere text. ille, declarando, quod dum dixit, quod feudū nō constituitur sine inuestitura, intelligitur, nisi præcedat inuestitura verbalis, & solemnī coram paribus curiæ, & domino, dicente se facere inuestituram, iuxta [tex. in cap. 1. quid sit inuestit.] nec sufficit possessio sola, quæ dicitur inuestitura realis, & hoc vult dicere tex. iste. Vnde sequitur [tex. in cap. 1. de consuet. rect. feud.] & dicit, quod

67 si iussus de capiendā possessionem fuerit coram paribus, hoc est loco inuestituræ, scilicet verbalis; & propterea sequuta inuestitura reali, quod possessionem, est feudum secundum eius propriam naturā constitutū, si quis

68 tñ vestrum vellet substinere solutionem lfern, quæ est, ut iudicis, quod [tex. in cap. 1. de consuet. rect. feud.] intelligatur secū, dum istum, vt habeat durante vita, posset hoc addere, quod tex. iste loquitur de modo constituendi feudum de nouo [tex. verò in cap. 1. de consuet. rect. feu.] loquitur de modis acquirendi feu-

feudum, quod de nouo tunc formatur per inuestituram .

69 Item de modis acquirēdi feudum iam ante formatum , mediante successione , & non esset absurdum , quod rex. ille ponat modum acquirendi feudū, quod non durat nisi ad vitam feudatarij, postquam intendebat reassumere auctor illius capituli, generaliter, modos feudum acquirendi, iam id, quod in vita quæritur, acquiri dicitur , & propriè cadit etiam in hoc terminus iste acquisitionis , vade in possessionē, &c. res illa non quærebatur, nisi durante vita , & ita retinebatur quasi nomine feudi , vt dicebatur hic.

70 Venit auctor [tex. in cap. 1. de consuet. rect. feud.] & quis fuerit, incertum est, nam ille titulus cū alijs, ante. & post, non attribuitur

71 Gerardo , aut Oberto, qui communiter reputantur Auctores consuetudinum feudalium , sed diuersis incertis auctoribus , vt dixi in [cap. 1. de his , qui feud. dar. poss.] & volens ille auctor facere regulas, ex dispositis iam per Oberrum, & Gerardum , incipit magistraliter , Sciendum est, &c.

72 Et quia ex illis verbis, vade, &c. licebat quasi feudi nomine , durante vita, retinere, voluit istis verbis, alludendo, dicere , quod hoc habeatur pro inuestitura, quia, sicut non quæritur pro se,

& hæredibus , vt alia feuda , sed durante vita, quasi feudi nomine retinentur, ita ex illis verbis non oriatur inuestitura , sed id, quod habetur pro inuestitura .

73 Sed quia contraria formata contra hunc intellectum , non possunt bene solui , ideo non recederem à communi concordia istorum iurium , cuius contraria melius solui possunt , vt vidistis ; & tenendo hanc communem concordiam in istis iuribus, pernecesse, secundum dictum Ilern: hic non bene procedit.

74 Aduertatis tamen, quod licet secundum communem concordiam , tūc demum habeatur pro inuestitura, iussus domini de capiēdo possessionem fundi nomine feudi, quando fuit coram paribus, & non aliter ; nihilominus hæc conclusio est intelligenda, quādo dominus habet pares, quia si non haberet pares, & iussus fieret coram alijs testibus, etiam haberetur loco inuestituræ, & esset constitutum rectum feudum transitorium ad hæredes, perinde ac si coram paribus: ita est de mente [Ioan. Fab. in §. interdum , in tit. de rer. diuisio. num. 4. qui vult in terminis cap. 1. de consuet. rect. feud.] idem esse fieri coram paribus, vel coram alijs ; si dominus non habet pares, vnde ampliate vos tex. illū vt procedat , etiam si non esset iussus coram paribus, sed coram alijs,

alijs; quādo dominus non habet pares; & limitate propterea text, istum, vt nōn procedāt, quando dominus non habet pares.

76 Tertium dictum Ifern. quod si cōstat de donatione feudi per breue testatum, quod procedit defectus inuestituræ, aut verborum, inuestio te, non possunt esse impedimento, constitutione feudi, attēta hac communi opinione, non potest haberi difficultas, si breue testatum est subscriptum à paribus, quæ subscriptio an requiratur, infra videbimus.

77 Sed tenendo eius opinionem, quod verba, inuestio te, requiratur pro solemnitate substantiali in constitutione feudi, ego non video quomodo potest hæc sua limitatio compati, & simul stare. postquam [text. in cap. 1. quibus mod. feud. const. pot.] loquitur per verba negatiua, dicens, quod non potest aliter constitui feudū, & [tex. in cap. 1. quid sit inuest.] qui in inuestitura verbali, quæ ad plus potest oriri ex breue testato requirit, vt dominus dicat se facere inuestituram, Ifern. qui habuit consuetudinem pro irrationabili, licet ex vna parte noluerit recedere ab opinione Pilei, ex altera limitando, destruxit penitus Pilei opinionem.

78 Circa secundam quæstionem de solemnitate parium, hanc quæstionem Doctores tractant ge-

neraliter, & in specie in casibus particularibus formando quæstionem, quarum resolutio pendet à resolutione quæstionis propositæ.

Prima quæstio est, utrū si dominus possidens, & lite vertente inter eum, & illum, qui præten- dit se inuestitum de aliqua re in feudum, confiteatur fecisse inuestituram; possit dicere de nullitate ipsius, quia deficit præsentia parium.

Secunda, an admittantur ad probandam inuestituram in casu præmisso, testes, qui tempore depositionis sunt pares curiæ domini, sed tempore inuestituræ non erant pares.

Tertia, an si de inuestitura, constat per breue testatum, idest publicum instrumentum, sufficiat hoc, licet non sit subscriptum, & confirmatum à paribus curiæ.

79 In casibus particularibus circa primam quæstionem, habemus [text. in cap. 1. qui test. sint necess. ad proband. nou. inuestit.] vbi duæ opiniones recitantur. Vna, quod inuestitura facta sine paribus, etiam si dominus confiteatur factam, non valet, tanquā sine hac solemnitate facta. Alia, verò, quod non audiat dominus post confessionem, si alleget defectum solemnitatis, glos. ibi tenet secundam opinionem, & præsupponit, quod præsentia parium

rium non sit de substantia inuestituræ, sed Iacob. de Beluis. tenet contrarium, ibi, quia præsentia parium secundum eum, est de substantia inuestituræ. sequitur eum [Bald. ibi in princip. & Aluarot. colum. 3. & Præpos. etiam colum. 2.]

80 Ifern. distinguit, an dominus dum confitetur inuestituram, statim dixerit inualidā, propter absentiam parium, & tunc audiatur, an hoc dixerit ex intervallo, & non audiatur, quia aliter intelligendo, frustra diceretur, quod est necessaria solemnitas parium, & sic non negat præsentiam parium esse de solemnitate formali, postquam admittit dominum ad dicendum de nullitate inuestituræ statim post confessionem.

81 In secunda quæstione [Ifern. in cap. 1. an remota de sic. test. qui par. esse deb.] tenet sufficere, quod tempore depositionis sint pares curiæ, licet tempore inue-

82 stituræ nō essent pares, quia servus factus liber potest deponere de eo, quod vidit in servitute, & adultus potest perhibere testimonium de eo, quod vidit in pupillari ætate, ut not. [glos. in l. notionem. §. instrumentorum. ff. de verbor. signif.]

83 Sed Aluarott. ibi colum. fin. tenet contrarium, sub eadem ratione, de qua supra, quia fuit de substantia inuestituræ, ut à

principio pares interuenissent; Martin. Laudens. ibi; licet contra Ifern. ponderet tex. illum; nihilominus dicit esse æquius dictum. Ifern. ne copia probationum angustetur [l. quoniam. C. de heredib. inst. Curt. in tract. feu. 2. part. vers. quarto principaliter quæro, versus finem, refert Ifern. & Aluarot. & videtur sequi Aluarot. Afflict. ibi simpliciter sequitur Ifern.]

84 In tertia quæstione, an breue testatum, id est publicum instrumentum debeat esse subscriptū à paribus in [d. cap. 1. qui test. sint necessa.] ponitur etiam duplex opinio. Alia, quod requiratur subscriptio parium. Alia, & secunda Mediolanensium, quod non sit necessaria subscriptio.

85 Communiter tamen Doctor. tenent, quod opinio Mediolanensium ibi tantum seruetur, & quod sit localis cōsuetudo, prout in hoc libro feudorum multæ recitantur locales cōsuetudines, ut plenius probavi in [cap. 1. nu. 74. de his, qui feud. dar. poss.]

86 Generaliter autem procedit alia opinio, quod requiratur subscriptio parium, & ita tenet [glos. hic, Ioan. Fascoius de Pisis in summ. sub rubr. de inuest. qual. fiat, Aluarot. etiam hic 3. colum. & licet Mart. Laudens. hic num. 11.] teneat, quod breue testatum

87 potest fieri coram quibuscunq; testibus, tamen allegat Iacob. de

Bel-

Beluis. qui hoc non dicit.

- 88 In articulo verò generali, an presentia parium sit de solemnitate substantiali [Odoffredus in summ. coram quib. debeat fieri inuestit.] tenet, quòd debet fieri coram paribus, aliàs non valet, & quod hoc sit de solemnitate, tenet [Ioan. Blanc. in summ. sub rubr. quib. mod. feud. amitt. col. 2. Bald. hic num. 8.] qui adeo tenet hoc esse de solemnitate substantiali, quod velit nō nasci nec civilem, nec naturalem obligationem Iser.

Quid dicendum? ponderate iura feudalia, quæ conferunt pro resolutione articuli generalis, & successivè etiam ad decisionem questionum particularium, de quibus supra.

- 89 Et primò ponderate tex. quid sit inuestitura, vbi in specie dicitur, quod debet fieri coram duobus paribus solemniter, alioquin licet alij interfint testes, inuestitura non valeat, loquitur de interessentia in ipso actu inuestituræ, & sic est solemnitas in lege, requisita tempore contractus inuestituræ, quo casu omissio illius solemnitatis facit, vt actus non valeat ipso iure, secundum [Bar. in l. vniuersa. C. de precib. Imper. offeren.]

- 90 Secundò, ponderate [tex. in c. 1. vers. testes verò, si de inuestit. inter domin. & vassall. lis oriatur] ibi, qui si tēpore inuestitionis ab-

fuerint, etiam extranei sunt recipiendi, ergo requiritur presentia tempore inuestituræ.

- 91 Tertio [tex. in cap. 1. in fin. an remoue. debe. test. qui pares esse desierint] ibi, quid em̄ peccauit, qui inuestituram accepit, si illi, quos eo tempore, vt puta idoneos adhibuit, postea pares esse desierint, & sic considerat presentiam, etiam tempore inuestituræ.

- 92 Quarto [tex. in cap. 1. qui test. sint necess. ad proband. nou. inuest.] ibi, & si sine eis facta sit decurrens, postea ad solemnitatem consuetudinis, vbi idem probatur.

- 93 Quinto [tex. in cap. 1. de consuetu. rect. feud.] ibi, si dominus alicui coram paribus curiæ dixerit, nam non dicitur coram alio aliquid fieri, nisi sit præsens, & audiat.

- 94 Sextò [tex. in cap. 1. §. idcirco, de not. feudo.] ibi, idcirco pares necessarij sunt in instrumento inuestituræ. Ita quod ex omnibus istis iuribus probari videtur, quod est necessaria interessentia parium tempore inuestituræ, & consequenter hoc est pro solemnitate formali, maxime, quia textus hic ultra procedit annullando.

- 95 Ex alia verò parte iura feudalia videntur potius requirere pares ad probationem inuestituræ, potius quam ad solemnitatem, pro

pro quo primo ponderari potest [text. in d. cap. 1. si de inuestit.] ibi, si testibus res probari non poterit, & intelligit de paribus, & in [§. si quis se, vel patrem] ibi, nisi per duos pares de domo ipsius domini probauerit.

96. Secundò facit [rubr. in cap. 1. qui test. sint necess. ad probandâ nou. iuest.] Vnde quærit de qualitate testium in probatione inuestituræ.

97. Tertiò facit [tex. in d. §. idcirco de not. feud.] vbi assignatur ratio, quare pares sunt necessarij, ne quid falsitatis excogitetur per alios testes, in præiudicium domini, quæ ratio videtur potius probationem respicere. Vnde lex feudalis videtur quodammodo cōfundere solemnitatem circa pares in actu inuestituræ, & probationem ipsius inuestituræ per pares.

98. Sed ultra textum, qui cavillari non potest [tex. in d. cap. 1. an remoueri debeant testes] tollit etiam omnem scrupulum, quia si pares requirerentur ad probationem, frustra dubitaretur, si sunt admittendi illi, qui erant pares tēpore inuestituræ, sed nō erant pares tempore depositionis, & ideo si attēdimus id, quod decisum est in hoc libro feudorum, sine dubio in articulo generali, pro solemnitate formali est necessaria præsentia parium tempore inuestituræ, & alij testes nō

sunt idonei, sicut fœminæ nō sunt idoneæ pro testibus in testamentis.

99. Circa tertiam quæstionem illa habet duo capita, si de primo tractamus, an in constitutione feudi, quæ fit per Principem, siue Regem nō recognoscentem superiorem, sint pro forma, necessaria verba, inuestio te; Et dic, quod si sumus extra Regnum, ista verba non sunt necessaria, nisi quando infeudant illi, de quibus loquitur prima rubrica, non autem quādo infeudat Imperator, vel Rex, secundum Iser. hic, vers. item videtur, multo magis non sunt necessaria, quādo

100. sumus in Regno, quia leges Regni non faciunt mentionem nisi de priuilegio, vel oraculo Regis, vt in constit. dignum, aut de scripto, debita solemnitatemunito, & in constit. cum vniuersis, & ita considerando istas leges Regni, dicit [Iser. hic, & in cap. si minor, si de feud. defunct. milit. in cap. lancimms, colum. 2. in princ. quo tempore miles, in cap. 1. num. 2. de capit. Conrad.] & licet in priuilegijs concessionis feudi soleat poni verbum, inuestimus per nostrum anulum, tamen hæc est abundans cautela, quæ non nocet, & ista verba addita sunt post tempus Regis Caroli Primi, quia in priuilegijs Imperatoris Federici non ponebantur ista verba, vt ipse Iser. dicit,

dicat hic d. versiculo item videtur, in fine.

101 Si verò de secunda tractamus, an præsentia parium in cōcessione feudi, quæ fit per Imperatorem, aut Regem, non recognoscentem superiorem, requiratur pro solemnitate formali, sicut in inuestituris aliorum.

Hæc quæstio habet quodammodo implicitam aliam quæstionem, vtrum concessio feudi, quæ fit per Principem, vel Regem, requirat scripturam essentialiter, & pro forma; quoniam, si requirit scripturam, tractabimus, an illa debeat esse subscripta à paribus, vel à quibus, si non requirit scripturam, videbimus, an concessio debeat fieri coram paribus.

In ista quæstione advertatis, ne vestrum ingenia confundantur, quod Doctores iuxta quæstionem istam, tria promiscuè tractant, quæ sunt distinguenda.

Primò generaliter, an gratia Principis ad sui substantiam requirat scripturam.

Secundò, an assensus Regis interueniens in feudi alienatione, requirat necessario scripturam.

Tertiò in specie, an inuestitura feudi, quæ fit per Principem, debeat de necessitate fieri in scriptis.

102 Primum, in quo etiam more solito Doctores confuse loquuntur, cōfundendo quamplures varios casus, tractatur per [Archidiac. in procem. sexti decret. colum. fin.] ex cuius dictis, licet appareat, quod alij. distinguebant, aut gratiæ factæ annexa est iurisdictio, & requiritur scriptura per [tex. in l. i. C. de mādāt. Princ.] Aut non est annexa iurisdictio, & non requiritur, quia Imperialis donatio non indiget scripto [l. sancimus. §. exceptis. C. de donatio.]

Concludit, quòd ad essetiam, & quidditatem gratiæ, nō requiritur scriptura, sed illa perficitur solo verbo: formant namque quæstionem, si Papa fecit alicui gratiam, seu collationem alicuius beneficii, & mandavit de hoc litteras fieri, si antequam fierent, vel bullarentur, mortuus est, an gratia expiret, & post multa, pro vtraque parte tenet, quod gratia sic facta ex certa scientia Principis non expirat, quamvis scriptura nō sit facta, nec ad hoc scriptura est necessaria, idem tenet [Io. Andr. ibi colum. 2.] qui dicit ita consuluisse, & vidisse, plures vicecancellariorum testificantium certas litteras tempore mortis Papæ, fuisse in Cancellaria bullandas, toto illarum litterarum inserto tenore. Item litteras Papales, de tali testimonio

P p men-

mentionē facta dari sub bulla, sequitur [Gemin. ibi, in versic. vniuersitati, & post eum Philip. Franc. Bald. in l. humanum, in fine. C. de legibus, in l. fin. C. de cōmu. ser. manu. in l. fi. nu. 6. C. senten. rescind. non poss. in l. si qua per calumniam, nu. 5. C. de ep. & cler. & Dec. in l. idē. Vlpianus. ff. de excus. tut. ita decisiū apparet per decisio. Rot. 87. aliās 882. de rescriptis in antiquis. Hanc opinionem tenet Zabarella in procēm. clemen. versic. hæc sanē, num. 3. Abb. in cap. nosti, num. 4. de electio. Felin. in rubr. de const. nu. 11.]

104 Et simpliciter quod valeat priuilegium, vel gratia Apostolica, de quo constat, licet scriptura super ea confecta non sit, est [glos. in clement. dudum, versic. nos etenim, litera K. de sepul-
105 tur.] & quod Princeps sine scripto det priuilegium, est glos. in cap. institutionis 25. quest. 2. litera E.]

106 Et quod gratia possit fieri sine litteris, dicit [Innocen. in cap. constitutus, de re script. nu. 2.]

107 Vnde ista conclusio, quod gratia, & priuilegium Principis non requirat scripturam de necessitate ad sui validitatem, non videtur habere probabilem dubitationem, postquam est fulcita auctoritatibus tantorum, & ex rationibus, & iuribus, quæ

præcipuè allegat [Archidiaconus vbi supra, quæ non transcribo, ut fecerunt pro maiori parte alij.

108 Sed quia Archidiaconus vbi supra, licet firmauerit scripturam non requiri ad essentiam gratiæ; nihilominus retulit opinionem quorundam magnorum de curia, qui dicebant, quod licet hoc sit verum, nihilominus ad probationem rei gestæ, littera Papalis requiritur, & istorum opinionem ipse multis comprobare nititur. Et sic etiam facit Ioan. Andreas, & Geminia. ibi, non tamen penitus firmare pedes videntur in hoc; [Bald. autem in d. l. humanum, & in d. l. si quis per calumniam, & in dict. l. idem Vlpianus. Item Abb. in dict. cap. nosti, & Felin. in dicta rubric. de constit.] magis explicitè tenent, quod scriptura est necessaria ad substantiam probationis, licet pro maiori parte se remittant ad Archidiaconum vbi supra.

110 Videamus nos in practica, quid prodest, quod gratia sit perfecta sine scriptura, solo verbo, sed quod non admittatur probatio, nisi per scripturam.

Si intelligeremus, quod non admittuntur testes indistinctè generaliter, & ad omnem effectum, etiam ad finem conficiendi scripturam in forma solita; conclusio supra firmata, quod

quod ad esse gratiæ, non est necessaria scriptura, seruiret de vento, quia si de gratia facta per Principem, solo verbo, nulla penitus adest scriptura, & testes non admitterentur, quomodo potest constare de gratia, & sic confici priuilegium tempore successoris?

111 Ideo vos aduertatis, quod Doctores, dum requirunt scripturam ad probationem, non intelligunt, respectu priuilegij expediendi, quia aliàs essent sibi contrarij, postquam concludunt posse litteras, & priuilegium expediri tempore successoris, si constat de gratia solo verbo facta.

Sed intelligunt ad finem, ut ille, qui habuit gratiam solo verbo, non possit illa uti cum alijs ex testibus sine litteris, & non in omnibus casibus, sed in casibus particularibus, prout loquuntur.

112 Exemplum, aliquis est factus Episcopus, viuo vocis oraculo, statim est Episcopus, quia gratia est perfecta, sed non debet recipi in Ciuitate, vbi est electus, sine litteris Papæ: & hoc modo requiritur probatio per scripturam, non autem, ut voluit probare per testes coram Papa successore, & impetrare expeditionem Bullarum, & ita est intelligendus [Bald. in d. l. humanum,

ut declarat Abb. in d. cap. nosti, de electio.] dum dicit, vnde hodie non sufficeret probare per testes, quod Papa pronunciauit aliquem Episcopum, ad hoc, ut recipiatur in Ecclesia tanquam Episcopus, sed oportet, ut probetur per litteras Papæ. Sic in Regno, vbi secundum verioris opinionem probabo non esse alteratum ius commune circa scripturam requisitam, vel non, ad esse gratiæ Regis, non esset ali-

113 quis à vassallis recipiendus tanquam dominus, nisi ostenderet litteras Regis, & non esset admittenda probatio per testes, Rex fecit sibi concessionem castri [Archidiac. in d. proem. 6.] ad quem omnes se remittunt, dum dicit ad probationem rei gestæ, littera Papalis requiritur, ita etiam est intelligendus, quia aliàs esset sibi contrarius, & ita loquuntur iura per eum ad hoc ponderata.

114 Secundum, de assensu Regis, an requirat scripturam ad sui perfectionem, & successiue, an possit probari per testes fuisse præstitum [Isern. in capit. primo, versic. hac ædictali, num. quarto, de prohibita feud. alienation. per Lothar. versic. putamus] decidit vtrumque, quod non requirat scripturam pro substantia, ita quod possit præstari sine scriptis, & quod possit proba-

ri per testes , sequitur [Capyc. in sua inuestitura, & in cap. feudales assensus , versic. probari potest.]

115 Afflictus autem in decisio. 398. in utroque tenet contra Iserniam , licet dicat iudicatum secundum Iserniam , & iterum ita tenet contra Iserniam in decisio. 243. num. 4. & in cap. 1. §. quid ergo, num. 8. de inuestitura de re alien. fact. Camerarius verò

116 in cap. Imperialem, folio 8. littera K. de prohib. feud alienatio. per Federicum] concludit cum Isernia in assensu , quod non requirat scripturam , etiam pro substantia probationis, quia non est simpliciter gratia, sed mixta, quia transit in specie contractus.

117 Vos autem pro veritate, aduertatis , quod Afflictus fundatur de iure communi, & de iure Regni; de iure commun., dicit, quod assensus Regis in alienatione feudi est gratia, & omnis gratia Principis est priuilegium, & priuilegium Principis requirit scripturam, sicut gratia, quæ videtur fieri hoc acto, ut inde cõficiatur scriptura, & ad hoc auctoritates allegat, fundatur in iure Regni, sequendo auctoritatem [gloss. in constit. Regni, si dubitatio, in verbo instrumenta, quæ voluit, quod illa consti-

118 tutio probet, quod quando est quæstio inter Regem, & priuatum super concessione rerum

regalium non admittatur probatio per testes, sicut quando est quæstio inter priuatos, & ita intelligit aliam constitutionem Regni probationum defectum, quæ admittit probationem per testes, ut non loquatur, quando est quæstio cum fisco.

119 Secundo fundatur in quibusdam capitulis Regni, in quibus fit mentio de assensu in scriptis, sed in utroque Afflict. decipitur, & donec fundatur in iure communi, vidistis, quod communis opinio est, quod ad esse gratiæ non requiritur scriptura. Donec fundatur in iure Regni, aduertatis, quod habemus in Regno quatuor constitutiones, quæ possunt in proposito ponderari.

120 Prima est constitutio probationum defectuum, quæ statuit, ut ille, qui vendicat aliquem hominem demanialem, tanquam suum vassallum, debeat habere vel priuilegium, vel publicum instrumentum, aut testes fide dignos, & omni exceptione maiores.

121 Secunda est constitutio dignum, ubi per Imperatorem Federicum statuitur, quod omnes, qui tenent aliquid de demanio Regis sine priuilegio Regum predecessorum, aut sine eius oraculo, debeant infra certum tempus restituere, sub pena quatuorpli, etiam fructum.

Ter-

122 Tertiò, est constitutio cum vniuersis, vbi prohibentur omnes tenere in terris demanialibus homines affidatos, vel raccomandatos sine priuilegio, vel scripto debita solemnitate munito.

123 Quartò, est constitutio si dubitatio, vbi si est quæstio inter fiscum, & alium super vassallaggio alterius, præsumptio est pro fisco, nisi possessor hominem illum, vt vassallum ad se pertinere probauerit per priuilegia, aut instrumenta publica emptionis, & sic videtis, quòd prima constitutio admittit testes in specie, reliquæ non faciunt mentionem de testibus, sed vel de priuilegio, aut oraculo, vel scripto, debita solemnitate munito. Vis principaliter consistit circa veram intelligentiam constitutionis probationum defectum. Vt vidistis, illa intelligitur per [glos. in l. si dubitatio, & per Afflict. in dict. decisio.

398.] vt loquatur, quando non est quæstio cum fisco.

Notate, quomodo hic intellectus stare non potest, ibi, dicitur, quòd Iudex debet ferre sententiam in fauorem agentis rei vendicatione ad hominem, vt suum vassallum, si agens per testes, qui fortè fuerunt præsentis concessionis, probauerit, quod fuerit natus dominium illius hominis;

& nihilominus ibi præsupponitur, quòd ille prætendebat se hominem Regis immediatum, lata sententia per Iudicem competentem; Quid poterit postea fiscus prætendere in illo homine, Nonne sententia nocebit fisco? & erit iusta, seruata forma illius constitutionis; & sic ibi virtualiter lis est cum fisco, quia tractatur de fisci præiudicio, interest enim fisci potius, quem esse hominem immediatum Regis, quam mediatum.

125 Differentia inter illam constitutionem, & constitutionem si dubitatio, est, quòd in illa constitutione probationum defectum agens non possidebat hominem, & vendicabat, & iudicium ibi admittitur contra hominem, licet res fisco præiudicabat, quia iam causa tractabatur coram Iudice fisci. In constitutione Regni si dubitatio, fiscus erat actor, homo possidebatur tanquam vassallus per alium, quia fiscus habet intentionem fundatam in hominibus, quia præsumuntur demaniales, in dubio possessor non est tutus, nisi doceat de iure suo, & dum enunciat modum præstandi ius suum, illa constitutio in effectu, licet non faciat mentionem de testibus, tamen se remittit Imperator Federicus ad constitutionem probationum

P p 3 defe.

defectum, quia ponendo eadem verba, dicit per priuilegia, aut per emptionalia publica, & authentica instrumenta, prout nostra lex sanxit, intelligit de illa lege; si ad beneficium actoris non possessoris, lex præiudicando fisco, noluit angustare modum probationis dominij, admittendo probationem per testes, quomodo est credendum voluisse angustare contra possessorem; Illa lex si dubitatio, non corrigit legem probationum defectum, immò confirmat, si exprimit priuilegium, & instrumentum; non limitat in istis tantum, & proinde non excludit, & si dictio taxatiua non excludit casus similes, quanto magis ubi non est dictio taxatiua, si admisit probationem dominij in hominibus contendentibus esse de demanio Regis, & voluit Imperator Federicus, ut Iudex, suus pronunciaret pro actore ex testibus, quanto magis, dum non agitur de personis, sed de rebus, postquam videmus, quod idem Federicus in specie maiorem habuit curam de personis, quàm de rebus, ut patet in const. personas.

126 Vltcrius, licet constitutio ista, si dubitatio, & constitutio Regni dignum, & cum vniuersis faciant mentionem de priuilegio, oraculo, aut scripto, de-

bita solemnitate merito; nihilominus non excludunt probationem per testes, nec loquuntur cum dictione taxatiua, & in 127 dubio, quando plura habent eandem rationem, vel maiorem, licet de vno fiat mentio, non videtur fieri mentio restrictiue, sed exemplariter; probat [text. in l. Imperium. ff. de iurisd. omn. iud. per quem ita voluit Bal. in l. de quibus, colum. 1. nu. 35. ff. de legibus, sequitur Ias. in l. à Titio, colum. 2. in fin. ff. de verbor. obligatio. Alexan. in consil. 75. colum. 1. in fin. num. 4. volum. 5.] & ita est dicendum, maximè, quia alias corrigerent constitutionem probationum defectum, quod non est præsumendum.

128 Si attendimus ad capitula Regni, in quibus fundatur [Afflictus cap. Regni, incipiens. Item statuimus, quod licitum sit Baronibus, & Comitibus] licet faciat mentionem de assensu per litteras impetrando, nihilominus non excluditur probatio per testes.

129 Circa tertium [Bald. in consil. 351. incipien. in bonis feudalibus, in prima part. num. 9.] dicitur, quod feudum Principis nõ probatur per testes, sed per scripturam, allegat. [l. bene à Zenone. C. de quadrien. præscript.] hoc consilium Bal. sequitur [Afflict.

fict. in dict. decisio. 398. num. 8. sed idem Bald. in consil. sequenti, in specie, quomodo probetur feudum Marchiæ] quod feudum non procedit ab alio, quàm à Principe [cap. primo, quis dicatur Dux] & statim concludit, quod habet locum in probatione istius feudi, regula generalis, quæ traditur in probatione aliorum feudorum, in [cap. 1. si inter dominum, & vassallum, lis oriat. de inuestit. feuda. & in cap. primo, de consuetud. rect. feu.] & simili. vt admittatur probatio per breue testatum, seu priuilegium, aut per pares curris, & sic admittit probationem per testes pares, etiam in feudo Principis, sicut in alijs feudis inferiorum; & licet postea pro alia parte arguat, quod requiratur scriptura, nihilominus non recedit à conclusione per ipsum, formata iam: quinimmo dicit, quod [tex. in l. bene à Zenone] quem ponderabat pro alia parte, potest dicere, quod loquatur, quando rescriptum Principis vergit in derogationem iuris alterius, idest domini rei alienatæ.

130 [Camerarius verò in d. cap. Imperialem, folio 8. litera N.] dicit, quod quia transit gratia in speciem contractus feudalis, qui per obligationes debitas à vassallo domino suo, & à domino

ipsi vassallo, dicitur contractus nominatus de per se, secundum [Iserniam in prælud. quasi 5. Bart. in l. iunigentium. §. quinimmo. ff. de pact.] optimè probatur per testes, sicut ceteri contractus, de quorū substantia non est scriptura.

131 Vos ponderate, quod etiam Camerarius in duobus decipitur.

Primo, quia loquens de feudo Regis, adducit iura feudalia, admittentia probationes per testes, quæ, vt vidistis secundum Iserniam, & bene non procedunt in Imperatore, vel Rege, non recognoscente superiorem, sed in feudis inferiorum, in quibus non cadit dubitatio.

Secundò, fatetur, quod si esset gratia, esset necessaria scriptura, cuius contrarium ex communi conclusione supra probauimus.

132 Vnde remanet, quod siue tractemus de simplici gratia, siue tractemus de assensu Regis super alienatione feudi, siue de ipsa principali concessione feudi facta per Regem, siue extra Regnum, siue in Regno, non est ad ipsius essentiam necessaria scriptura, nec etiam semper requiritur pro substantia probationis.

133 Semper dico, quia in Regno habemus pragmaticas, de quibus

bus infra, ex quibus nedom premissa simplici verbo concessa, & facta, sed etiam per scripturam requirunt solemnitates registrationis, & alia, quæ si non seruantur gratia assensus, & concessio, corruunt, & habentur pro non factis, & hoc modo

post tempus est necessaria scriptura, quia interim durante tempore, admitteretur testes ad probationem, ut possint redigi in scriptis.

Superest nunc videre de solemnitate requisita in privilegio Regis.

REPE-

IN REPETITIONE

Cap. 1. Qui success. feud. dar.
tene.

S V M M A R I V M:

- 1 Feuda quando omnino finiuntur per mortem.
- 2 Possessionalis translata in feudatarium per eius mortem absque successoribus vocatis à lege feudali, vel ex forma inuestitura, consolidatur cum possessione civili, quam retinebat dominus.
- 3 Feuda nō finiuntur omnino per mortem, quando supersunt successores ex pacto, aut per legem vocati, in quos transfertur vile dominium ipso iure, eodem modo, ut erat penes feudatarium defunctum.
- 4 Feuda quandoque finiuntur, & eodem tempore in alios transferuntur per dominum directum, quando videt feudatarium decedere absque successoribus, & alium inuestit.
- 5 Feudum aliquando per mortem non finitur, nec in alium transfertur, puta si Ecclesia est feudataria, quia per mortem Prelati, Ecclesia non desinit habere dominium, & possessionem.
- 6 Domini feuda dantes, si absque barede decedunt, Rex, vel Imperator, à quo tenent, ex pacto vocatur ad feudi dominantis successionem.
- 7 Domini feuda dantes, si certos habent heredes, per eorum mortē ad eos feuda dominantia ex lege feudi transeunt.
- 8 Domini quando dicantur habere omnem heredem, & utrum heres extraneus succedat.
- 9 Inuestitura de re Ecclesia si est facta à Prelato, tunc feudum dantes, nullum habent heredem.
- 10 Successor non omnis, non omnem inuestituram tenetur habere ratam, & uti hac verba intelligantur, nu. 12.
- 11 Successor vocatus ad feudum dominans à lege, vel ex pacto alio modo tenetur, aliter heres etiam extraneus, aliter filius, aliter agnatus, & aliter successor prelati.
- 13 Rubricam hanc, qui success. feud. dar, tene. fecerunt Feudista glossatores, nā prius non aderat.
- 14 Text. iste in cap. 1. qui success. feud. dare tene. quæ implicitè, & quæ explicitè continet, assertur.
- 15 Heredes laicorum, an teneantur dare feuda, de quibus eorū antecessores feudatario adhuc vivente, alios inuestiverunt in casu vacationis, licet conditio fuerit verificata post mortem.
- 16 Textus iste in cap. 1. de quibus laicis loquatur, annectitur.
- 17 Feudatario, quamvis liceat per feudum inuestire, tamen per mortem inuestientis absque barede masculo, resolvitur.
- 18 Alienatio feudi, quæ fit consuetudine approbante, & sic cum legis assensu, resolvitur, si alienans moritur absque filijs.
- 19 Agnatus praefertur domino, quando feudum est antiquum.
- 20 Feuda antiqua non alienantur in praedictum agnatorum.

- 21 Filius est proximus agnatus.
- 22 *Tex. iste dupliciter intelligitur, secundū Auctorem, & secundus intellectus ad huc duplicem habet intelligentiam, secundum eundem, & nu. 23.*
- 24 *Heredes, verbum in nostro tex. positum, an filios tantum comprehendat, vel etiam agnatos, nu. 33. & 45.*
- 25 *Successor, ut teneatur ad observantiam, requiritur, quod sit etiam heres universalis in allodio infeudantis.*
- 26 *Heres feudi hereditarij, tenetur ad observantiam.*
- 27 *Heres infeudantis allodium, tenetur habere ratam inuestituram factam à defuncto.*
- 28 *Tex. noster an tantum procedat, quando allodium est infeudatum.*
- 29 *Heredes verbum in tex. nostro positum, an restringendum sit ad filios tantū, & si ad filios restringatur, qua inconuenientia sequantur, nu. 30. & 31.*
- 32 *Tex. noster non constituit discrimen in qualitate successoris, sed inter praelatos, & laicos.*
- 34 *Infeudatio per mortem resolvitur in beneficium agnatorum, quando sine liberis moritur infeudans.*
- 35 *Tex. noster an intelligatur in feudo hereditario, & num. 50. & plura iura feudalitatem mentionem facientia de heredis nomine, recensentur per Auctorem, num. 36.*
- 37 *Ius feudorum nullo pacto agnouit feudum hereditarium, secundum inuentionem Isernia.*
- 38 *Comes habens comitatum hereditarium, si inuestis aliquem de feudo vacaturo, an successor Comitatus teneatur ad observantiam. & nu. 39.*
- 40 *Observantia an transeat ad successorē, si feudum est hereditarium.*
- 41 *Clericus faciens infeudationem de rebus suis allodialibus, non habet heredes vocatos à lege feudali in illo dominio directo, sed heredes iuris civilis.*
- 42 *Successoris verbum ex sui natura comprehendit omnem heredem.*
- 43 *Heredis verbum in textu nostro positū, intelligitur de filiis.*
- 44 *Speculatoris opinio tenentis infeudationem feudi, resolui per mortē, in beneficium agnatorū, non filiorū, recensetur.*
- 46 *Agnatus feudatarius potest alijs praeiudicare, etiam delinquendo.*
- 47 *Feudum soldatū finitur per mortem, cū non transeat ad heredes, nec ex parte dantis, nec recipientis.*
- 48 *Textus noster an possit intelligi, quando successor est etiam heres.*
- 49 *Feudi alienatio licet sit prohibita sine consensu agnatorū, tamen quādo vocatus ad feudum est heres agnati, tenetur illā habere ratam, nec potest vendicare.*
- 51 *Feudi contractus in consuetudine introductus, habet sua naturalia, sicut alij contractus, & in istis naturalibus, est recurrendum ad argumenta iuris civilis.*
- 52 *Feudum quibus contractibus cōparetur, & de quibus participet, & nu. 53.*
- 54 *Heredes, verbum in textu nostro positū intelligitur de heredibus allodij, de filiis, quando infeudatum est integrum feudum, de alijs successoribus, ubi sunt infeudata res particulares Ducatus, Comitatus, vel Marchia, quod pluribus comprobatur Auctor, nu. 56.*
- 55 *Feudum integrum, ubi infeudatur, dicitur inuestiri per feudum.*
- 57 *Lex feudalitatis est pauperrima vocabulorum, & breuissima, ideo sub illo verbo heredes, voluit comprehendere omnes successores.*
- 58 *Oppositio contra tex. nostrum formata, rejicitur, & nu. 60.*
- 59 *Filius est deterioris conditionis, quam agnatus.*
- 61 *Successores in dignitatibus Comitatus, vel Marchia, non possunt reuocare infeudationes factas à predecessoribus, quando non tendit in magnam dignitatis lesionem, & quare.*
- 62 *Comes potest infeudare rem particularem Comiti.*

- Comitatus absq; Imperatoris assensu.
- 63 Comes videns primum inuestitum de re particulari sui Comitatus non habere successores, & alium de eodem feudo inuestiuit conditionaliter, si feudum non vacauerit in eius vita, an heres successor in comitatu teneatur adimplere.
- 64 Obiectio contra Auctorem fit, & resoluitur, nu. 65. & 66.
- 67 Inuestitura de feudo viuentis sub conditione, si vacauerit, an possit fieri, late discutitur, num. 71. cum seq.
- 68 Feudum est beneficium.
- 69 Contractum facere super hereditate viuentis, eo non consentiente, non licet.
- 70 Beneficia vacatura inferioribus à Summo Pontifice non licet concedere, propter votum captanda mortis, & nu. 77.
- 72 Obertus in tex. nostro est sequutus consuetudinem Mediolanensem, & Cremonensem, dicentium valere inuestituram de feudo viuentis, sine consensu illius.
- 73 Inuestitura, de qua hic agitur, secundum Bald. non est de futura successione, sed de caducitate successionis.
- 74 Venditio serui, qui est in fuga, permittitur, & quando.
- 75 Inuestitura de feudo viuentis sub conditione, si vacauerit, ex opinione Isernia, soli Principi licet.
- 76 Inuestitura de feudo viuentis sub conditione, si vacauerit, non tangit ius alterius.
- 78 Consuetudo feudalitatis, licet quoad quedam sit odiosa, tamen est fauorabilis, & redditur ratio.
- 79 Prelatus successor, an teneatur ex contractu predecessoris, late discutitur, & distinguitur, nu. 81.
- 80 Gesta predecessoris transeunt ad successorem in dignitate actiue, & passiuè.
- 82 Prelatus administrans res Ecclesie, non potest disponere de his, quæ non incidunt tempore suæ administrationis, sed post mortem, tempore successoris.
- 83 Decuriones non possunt constituere actorem ad lites, quæ non sunt motæ tempore eorum, sed mouenda.
- 84 Collatio officij facta per quinque, vel sex platearum Nobilium huius ciuitatis, vacaturi tempore aliorum aliorum officialium, non tenet.
- 85 Officij vacaturi tempore aliorum electorum ciuitatis, collatio non valet.
- 86 Proreges non possunt conferre officia non vacantia eorum tempore.
- 87 Assensus prætuitus tutoris alienationibus non perficiuntur tempore illorum Proregum, sed postea, non tenet.
- 88 Prelatus successor, an teneatur habere ratam inuestituram, si inuestitus habuit possessionem in vita Prelati inuestientis, consentiente illo, qui feudum detinet, nu. 90. 91. & 95.
- 89 Feudum tenens ex hoc consensu, an amittat dominium, & ius suum, nu. 93. 97. 99. & 100.
- 92 Prelatis quare prohibetur concessio feudorum vacaturorum.
- 94 Res si venditur, vel donatur sub conditione, si postea pure tradatur, an ex illa traditione dominium transferatur.
- 96 Idem utile dominium, & eadem naturalis possessio, non possunt esse penes duos eodem tempore in solidum.
- 101 Inuestitura de feudo uiuentis sub conditione, si vacauerit, nullum præiudicium affert, nec Ecclesie, nec Prelatis.
- 102 Inuestitura conditionales possunt fieri tam à prelatis, quam à laicis.
- 103 Vbi est casus decisis ex consuetudine feudorum, non est recurrendum ad argumenta iuris ciuilibus.
- 104 Feudatarij non semper consentiunt.
- 105 Fraus cessat, quando fit id, quod à lege permittitur.

R E P E T I T I O

Cap. I. Qui success. feud. dar.
tene.

Euda per mortem feudatarij, quandoque finiuntur penitus, quandoque non finiuntur, sed in successores feudatarij transferuntur, quandoque finiuntur, & eodem tempore in alios nō successores transferuntur, & quandoque nec finiuntur, nec transferuntur.

1 Finiuntur feuda omnino per mortem, quando feudatarius nō habet successores vocatos à lege feudali, vel ex forma inuestituræ ad feudorum successione, & tunc ad dominum directum feuda ipsa reuertuntur, & utile dominium translatum ex inuestitura ex omni parte perfecta in feudatarium [§. rei autem, de inuest. de re alien. fact.] reconsolidatur dominio directo, quod remansit penes dominum inuestitorem [Iser. in cap. 1. §. si vassallus, colum. 3. versic. ex præmissis videtur, si de feu. defunct. milit. 7]

2 Quinimmò possessio natura-

lis, quæ fuit translata in feudatarium, consolidatur cum possessione ciuili, quam retinebat dominus, secundum [Bald. in l. 1. quæst. 46. ff. de rer. diuifio. & in cap. quæ in ecclesiarum, nu. 31. de constit. Ias. in l. clam possidere. §. qui ad nūdinas. ff. de acquir. possess.]

3 Non finiuntur feuda omnino, sed in successores feudatarij transferuntur, quando supersunt successores ex pacto, aut per legem vocati, & tunc in istos successores transfertur illud vtile dominium ipso iure, eo modo, prout erat penes defunctum feudatarium, per [tex. in l. cum hæredes. ff. de acquir. possess.] quæ lex habet locum in feudalibus, secundum [Iser. in cap. sciendum, in fin. de feud. cognit. in constit. Regni foriudicatorum bona, in cap. sancimus, quo tempore miles [Pet. Iacob. in pract. in tit. de causis, in quibus feudum amittitur. num. 10.]

4 Finiuntur, & eodem tempore transferuntur in alios, quam successores, quando directus dominus feudi, sperans feudi deuolutionem-

tionem, quia videt suum feudatarium non habere successores, & sic feudum, quoad transmissionem, esset quodammodo in causa caduci, disponit de caducitate ipsius successionis, inueſtiendo alium de feudo, in casu vacationis, & quia potest hæc inueſtitura taliter fieri, vt statim sequuta morte feudatarij sine successore, transferatur illud vtile dominium in alium, vt videbitis, & hic non erit successor feudatarij, sed habebit, vt feudum nouum à domino, ideo dixi, quòd eodem tempore finiuntur, & transferuntur in alium.

5 Non finiuntur, nec in alium transferuntur, quando Ecclesia est feudataria: Nam per mortem Prælati, qui vt Prælatus feudatarius est, donec viuit, non desinit Ecclesia habere dominium, nec possessionem: probat [Innocen. in cap. cum super, de caus. possess. & propriet. vbi Butr. nu. 9. Ancharan. num. septimo, & octauo. Abb. num. 18. Barto. in l. prima. §. fina. iunct. l. sequenti, num. 4. ff. de acquiren. possessio. Herculan. ibi nu. 6. 7. 8. 9. & in l. sicut, in fin. ff. quod cuiusque vniuer. nomi. Io. Fab. in §. nullius, num. 3. instit. de rer. diuisione.]

Contingunt ista per mortem feudatariorum, & sic eorum, qui feuda recipiunt; sed si contingit mors eorum, qui feudant, & qui sint isti, numerantur

in prima rubric. vbi nos plenius diximus, post mortem ipsorum eadem ferè capita considerantur; quoniam interdum sine hærede decedunt, interdum cum certis hæredibus, aut successoribus, interdum habent omnem successorem hæredem, interdum nullum habent hæredem, sed habent post se successores in eorum dignitatibus.

6 Dum sine hærede decedunt in eorum feudis dominantibus, scilicet Marchia, Ducatu, aut Comitatu, Rex, vel Imperator, à quo tenent, ex pacto vocatur ad illius feudi dominantis successionem, resoluta iure primi inueſtiti, propter defectum suæ generationis.

7 Dum certos hæredes, aut successores habent, ad illos transeunt feuda illa dominatia ex lege feudi. 8 Habent isti omnem hæredem, quando inueſtitura feudi est facta ab istis de allodio, & nō intuitu feudi dominantis.

Nam tunc successio in illo directo dominio, non regulatur à feudo dominante, sed in illo, iure, succedit hæres extraneus. probat [tex. in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis masc. & fœm. & plenè dixi in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss.]

9 Nullum habent hæredem, quando inueſtitura facta est à Prælato alicuius Ecclesiæ, de re Ecclesiæ.

Qq

Et

10 Et quoniam successor non omnis, nec omnem inuestituram ratam habere tenetur, non omnis successor, dico, quia vno modo tenetur, vel non Rex, aut Imperator feudo dominanti deuoluto ad ea, quæ interim feudatarius feudi dominantis dominus, & possessor administrauit.

11 Alio modo tenetur successor vocatus ad feudum dominans à lege, vel ex pacto, & aliter hæres quilibet etiam extraneus, qui ad ius directi dominij vocatur, & aliter tenetur filius successor, & aliter agnatus successor; & sub alia demum forma tenetur successor Prælatus.

12 Omnem inuestituram dico, quia successores aliter tenentur ad obseruatiam inuestituræ omnino perfectæ aliter ad obseruatiam inuestituræ imperfectæ, idest non completæ, vel vt loquar secundum hæc iura feudalium inuestituræ abusiue, & in hoc etiam est discrimen; Nam alio modo ligatur successor ex inuestitura abusiua pura de feudo viuentis, aliter quando est conditionalis collata in casum caducitatis.

Voluerunt Obertus, & Gerardus, & alij auctores istius libri feudalis, omnia hæc determinare pro viribus tamen.

13 Facta est propterea hæc rubrica particularis [qui successore feud. dar. tene.] & fecerunt illam feuda-

listæ Glossatores post compilationem istius libri feudorum; Nam prius hic nulla erat rubrica particularis, sed text. sub hac rubrica positus erat. §. primæ rubric. de his, qui feud. dar. poss. & non mutabatur rubrica vsque ad titulum quibus mod. feud. amitt. vt colligitur ex allegatione rubricarum, quam faciunt antiqui Summistæ feudorum, & præcipue [Odofred. & Ardizo. & declarat hic Aluar. & in rubrica de feud. guar.]

14 Textus iste quinque principaliter dicit, quatuor explicitè, & vnum implicitè.

Illud, quod implicitè dicit, est, quod possit fieri inuestitura de feudo viuentis, sub conditione, si vacauerit.

Explicitè primo, dicit, quod Prælatus successor non tenetur habere ratam inuestituram de feudo viuentis.

Secundò, quod teneatur, quando inuestitus habuit possessionem in vita Prælati inuestientis.

Tertio, quod teneatur Prælatus successor, si possessor feudi decessit, Prælato inuestitore adhuc viuentem.

Quartum, & vltimum, quod hæres laici, sine istis distinctionibus teneatur: Nos omnia hæc secundum communes, aut veras sententias explicabimus, & ordine præpostero tractabimus de vltimo dicto, quomodo hæres laici inuestitoris teneatur.

Et

Et sic de intellectu vltimæ partis istius tex. in quo tâta difficultas versatur, quod verè tenuit me plures, & plures dies in ancipiti, & non sine maxima causa, vt videbitis. Et qm̃ melius verū intellectum istius vltimæ partis percipietis per oppositionem.

15 Ideo sic procedam. Vos videtis, quod hic dicitur, quod hæredes laicorum tenentur dare feudum, de quo antecessores eorū, feudatario adhuc viuentē, alium inuestiuerunt in casu vacationis, licet non fuerit conditio purificata in vita eorum, sed post mortem tempore successorum.

16 Loquitur hic tex. vt videtis, de illis laicis, qui nominantur in prima rubr. vt sunt Duces, Marchiones, Comites, & de alijs, qui ab istis feuda accipiunt, qui possunt dare feuda, & dicit, quod tenentur adimplere, & sic transferre dominium.

17 Contra hoc oppono de [tex. in cap. 1. vers. si autem, qualiter olim feud. pote. alien.] vbi dicitur, quod & si licitum sit feudatario per feudum inuestire, tamen per mortem inuestientis sine hærede masculino resoluitur, hoc idem probatur in [cap. primo. §. & si clientulus. de alienat. feud.]

18 Vbi etiam resoluitur alienatio, quæ fit consuetudine approbante, & sic cum assensu legis, quando alienans decedit sine

filijs, & quod resoluitur, & in beneficium agnatorum, priusquam ad beneficium domini, quando feudum est antiquum, probat [tex. in cap. primo. §. hoc quoque, de successio. feud. & tex. in §. porro, qualiter olim poter. feud. alien.] vbi agnatus præfertur domino: & maxima cum ratione, quia feuda antiqua non possunt alienari in præiudicium agnatorum [cap. 1. de alienat. feud. patern.] & inter agnatos est filius, qui est proximus agnatus. [1. filius. ff. de suis, & legit.]

21 Si ergo inuestitura resoluitur mortuo infeudante, vel ad beneficium domini, aut agnatorum, & hoc quando est purè, & est translatum dominium vtile in inuestitum, quomodo hic dicitur, quod hæredes tenentur adimplere? Ista sunt ex diametro incompatibilia.

22 Pro solutione istius arduæ oppositionis aduertatis, & hunc discursum nemo facit, nisi ego, quod hic tex. dum dicit, quod hæredes laicorum tenentur, potest intelligi duobus modis principaliter.

Primò, quando est data in feudum res allodialis, vt teneatur hæres, qui succedit in illo directo dominio reseruato, cum ei deuoluitur, habere ratam inuestituram conditionalem in casu vacationis à defuncto factam.

Secundò, principaliter, quan-

Q 9 2 do

do est facta infeudatio feudi, vt successor infeudatis similiter teneatur habere ratam, & tunc etiam duobus modis principaliter intelligi potest.

23 Primò, in infeudatione feudi non hæreditarij.

Secundò, in infeudatione feudi hæreditarij.

In primo casu, quando sumus in infeudatione feudi non hæreditarij, potest etiam tribus modis intelligi.

24 Primò, vt verbum, hæredes, in tex. positum, intelligatur de filiis tantum, vt ipsi, qui sunt hæredes necessarij, quia aliter non possunt succedere in feudo, per [cap. 1. an agnatus] teneantur habere ratum.

Secundò, vt illud verbum, hæredes, comprehendat etiã agnatos, quasi hoc sit inductum à lege feudali, vt agnatis ex natura feudorum, possit alter agnatus præiudicare. Et hoc potest intelligi tam quando est facta infeudatio integri feudi, quàm quando est facta infeudatio rerum particularium alicuius Comitatus, Baronie, siue feudi.

25 Tertiò, vt requiratur ad hoc, vt successor teneatur ad obseruantiam, vt sit etiam hæres vniuersalis in allodio infeudantis, aliàs non teneatur ex vi illius verbi, hæredes.

26 In secundo casu, quando sumus in infeudatione feudi hære-

ditarij, si de hoc loquitur hic text. non sunt tot capita facièda, quia hæres feudi hæreditarij sine dubio tenetur. Primus intellectus continet in se dictum verissimum.

27 Nam sine dubio hæres illius, qui infeudauit allodium, tenetur habere ratam inuestituram factam per defunctum, & secundum hunc intellectum, oppositio, vt videtis, cessat; Nã cõtraria loquuntur in infeudatione feudi.

28 Sed ex hoc intellectu nimium arctatur dispositio istius text. vt procedat tantum, quando est allodium infeudatum, & si est verum, quod prima rubr. loquitur de infeudatione feudi, & allodij, vt plenè ibi probaui, quomodo hic tex. qui continuatur cū illo, & loquitur de eisdem personis, & de eisdem infeudationibus, restringendus est ad infeudationem allodij?

29 In secundo intellectu principali, dum primo loco agitur de restringendo verbum, hæredes, ad filios, hic intellectus habet multa inconuenientia; nam si filius faceret inuentarium, patre mortuo, non teneretur habere ratum, secundum [Isern. in cap. 1. num. 7. an agnatus, & in cap. 1. nu. 7. de success. feud.]

30 Item si alius esset institutus hæres à patre, aut filius esset præteritus, vel renunciasset in vita paternæ hæreditati, & propterea filius non posset esse hæres, nequa-

quaquam teneretur, secundum
[Iacob. de Beluif. Bald. Aluarot.
Præposit. & Afflict, in cap. 1. an.
agnat.]

Vnde de facili posset esse elu-
soria dispositio huius tex. dum
hæredem obligat, vltra quod re-
stringere tex. istum ad filium tan-
32 tum, durum est, maxime quia
tex. non vult constituere diffe-
rentiam in qualitate successoris,
si sit filius, vel alius, sed inter Præ-
latos, & laicos.

33 In eodem secundo intellectu
dum agitur, quod verbum hære-
des, comprehendat etiam agna-
tos, secundum hunc intellectum
esset etiam præsupponendum,
quod facta infeudatione feudi
per agnatum, illa substineretur
perpetuò in præiudicium agna-
torum, contra iura per me supe-
rius allegata, quod infeudatio per
mortem resolvitur, quando sine
liberis, in beneficium agnato-
rum.

34 In eodem etiã intellectu, cir-
ca tertium modum intelligendi,
secundum illum intellectum, ef-
fet supplendum, quod successor
feudi esset etiam hæres, & hoc
est diuinare; ideo videtur, quod
stare non possit.

35 In secundo casu principali,
dum volumus intelligere hunc
tex. in feudo hæreditario, propter
verbum, hæredes, in tex. positum
resultaret propterea, quod om-
nia iura feudalìa, in quibus fit

mentio de hærede, loquerentur
de feudo hæreditario.

36 Et ista iura sunt multa; nam
de hoc verbo fit mentio in [cap.
1. §. cum. verò Conradus, de his,
qui feud. dar. poss. in §. fin. si de
inuest. feud. controu. fue. in §. rur-
sus, & §. itē si fuerint, quib. mod.
feud. amitt. in §. hoc quoque, de
successio. feud. in cap. 1. qui suc-
cesso. tene. lo. secundo, in tit. de
alienatio. feud. in tit. de feu. mar.
in cap. 1. apud quem, vel quos
controu. feud. in c. si quis miles,
cōst. Loth. in c. 1. de benef. fratr.
in c. 1. quib. mod. feu. cōstit. pot.
in c. 1. qualit. olim poter. feud.
alie. in c. 1. de success. frat. in c. 1.
de fratrib. de nou. benef. inuest.
in cap. 1. de inuest. quam Titius
accep. à Sempro. in cap. 1. de vas-
fall. decrep. ætat. in cap. 1. de eo,
qui sibi, vel hæredib. suis, in cap.
1. de duob. fratrib. in §. si in quib.
casib. feud. amitt. in cap. 1. quæ
fuer. prim. caus. benef. amitten.
in §. moribus, si de feud. defunct.
milit. in §. duos, in §. feudum ea-
lege, & in §. fin. eod. tit. in §. 1. de
pac. tenend. in §. his consequen-
ter hic finitur lex, in §. profecto,
de lege Conrad. in cap. 1. de ca-
pit. Conrad. in cap. 1. de feu. non
habent. propr. feud. natura. in cap.
1. de eo, qui fin. sec. agnat. & in §.
item hæredes, de not. feudo, hoc
omnino falsum dignoscitur, ex
lectura omnium ferè istorum
iurium; nam apertissime colligi-

tur, quod dum fit mentio de hærede, intelligitur de filio, & præcipue in [§. & si clientulus, vbi hoc semel pro semper exponitur, & declaratur, & clarissime etiam in [dict. cap. si quis miles, constit. Lothar.]

- 37 Ibi, si hæredem, & fratrem reliquerit, ultra quod ius feudorum nullo modo cognouit feudum hæreditarium, prout nos intelligimus ex inuentione Ifern. & si verum esset, quod loqueretur in feudo hæreditario, esset sic præsupponendum, quod Comes habens Comitatum hæreditarium, fecerit inuestituram de feudo vacaturo, & quod successor Comitatus ita demum teneretur, si Comitatus esset hæreditarius, & non aliter.

Hoc restringit omnino Comites, ut non possint aliter infeudare res Comitatus, in præiudicium successorum, nisi Comitatus esset hæreditarius.

- 39 Hoc esset restringere primam rubricam, dum præsupponit Comites posse infeudare rem Comitatus, ut procedat, quando Comitatus est hæreditarius, vel quod illa datio in feudum substinere-tur tantum durante vita Comitatus, & postea possit per successorem reuocari; quia in hoc libro feudorum non constituitur differentia inter inuestituram puram, & conditionalem, quæ fiat ab istis, & eo modo, prout permittitur,

vna, permittitur alia.

- 40 Ita quod si tenemus intellectum, quod obseruantia transeat ad successorem, quando feudum est hæreditarium tantum, per necesse habemus tenere, quod pura inuestitura habeat eundem effectum.

Possent tamen omnes isti intellectus probari, & substineri.

- Primus intellectus potest fundari in [cap. i. de cler. qui inuest. fec.] intelligendo illum; quando loquitur de infeudatione, quam faciunt clerici de rebus suis, ut loquatur de infeudatione rerum allodialium; quo casu inuestitor non habet hæredes vocatos à lege feudali in illo directo dominio, sed hæredes iuris ciuilibis, & proinde tex. ibi non vitur verbo hæres, sed verbo, successores, ut comprehendat omnem hæredem ex natura istius verbi, successor.
- 43 Intellectus, quod verbum, hæredes, in tex. positum, intelligatur de filiis, probatur in [cap. i. an agnatus, vbi filius tenetur esse hæres patris.]

Item quia in hoc libro feudorum, dum fit mentio de hærede, intelligitur de filio [d. §. si clientulus, de alienatio. feu. & videtur in specie probari in §. item si hæredes, de not. feudo.] vbi dicitur, quod hæredes tenentur habere ratam inuestituram, quam pater fecit, & sic loquens ille text. in præposita specie istius tex. dum vitur,

- utitur verbo, hæredes, intelligit de liberis, & hac ratione fortè
- 44 [Specu. in tit. de feud. quæst. 38. in illo artic. an infeudatio feudi resoluitur per mortem, fuit in opinione, quod non resoluitur ad beneficium filiorum, sed agnatorum.
- 45 Intellectus, quod verbum, hæredes, comprehendat agnatos, potest probari, quia supra in [cap. 1. de his, qui feud. dar. poss.] facta est mentio, ne dum de filiis successoribus, sed etiam de agnatis successoribus.
- Vnde dum sequitur, quod hæredes tenentur adimplere illam inuestituram feudi, quam defunctus fecit, intelligendum est de omnibus successoribus, tam descendentes, quam transuersalibus.
- 46 Nec est inconueniens, quod in hoc vnus agnatus feudatarius alijs præiudicet, postquã, & delinquendo etiam præiudicat, vt in [cap. 1. §. denique, quæ sit prima caus. benef. amitt.]
- Immò multò fortius videtur posse præiudicari, quia facit actum promissum ibi prohibitum, & si permittitur infeudatio feudi, debet esse perpetua, maximè quia infeudationes, quas voluit finire per mortem, lex feudalitatis expressè
- 47 sit, vt de feudo soldatæ dicitur in [c. 1. de feud. mar.] quod non transit ad hæredes, nec ex parte dantis, nec ex parte recipientis.
- 48 Intellectus, quod hic tex. intelligatur, quando successor est etiam hæres, posset substineri, quia licet infeudatio, vt species alienationis, contenta sub hoc verbo, vt probat [tex. in l. fin. de reb. alien. non alienan.] sit prohibita sine consensu agnatorum
- 49 [cap. 1. de alien. feud. pater.] tamen quando ille qui vocatur ad feudum est hæres agnati, tenetur habere ratam alienationem, & non potest vendicare, & propterea sit intelligendus hic textus, quando successor ex lege feudi, est etiam hæres.
- 50 Secundus intellectus principalis in infeudatione feudi, quod hic tex. loquatur in feudo hæreditario, fuit [Isern. hic in finalib. verbis, & Camerar. in repet. cap. Imperialem, fol. 96. colum. 3. lit. N.] qui falsò dicit ipsum nouisse ponderare tex. istum loquentem de feudo hæreditario, Isern. nihil allegat, & dixit hoc sentiens difficultatem, quod infeudatio feudi non nocebat successoribus ex lege feudi, ex iuribus, quæ ego allegavi, opponendo contra tex. & manifestè hoc tenuit [Isern. in d. §. Item si hæredes.] Vide text. illum dicentem, quod filij tenentur habere ratam infeudationem feudi factam per patrem; est intelligendus, quando infeudatio est facta cum consensu agnatorum. Vnde impl. citè hoc non probat suum intellectum.

Nam

Nam si est verum, quòd infeudatio feudi non nocet successoribus, sed resolvitur per mortem, per iura allegata, & hic text. dicit, quod non resolvitur, sed hæredes tenentur habere ratâ: p cõcordia iurium, quæ inquirenda est, debet dici, quòd hic text. loquatur in feudo hæreditario.

Quid ergo dicendum in hac noua angustia? & verè noua, si vidistis, quia alij omnes non sentientes, aut soluere nescientes difficultatem istius tex. surda aure pertranseunt: solus Ifern. hic gustauit difficultatem, sed noluit disputare, aut inquirere veram veritatem. Hæc nostra materia feudalisis est difficillima, quia hic nouus contractus feudi, a cõsuetudine introductus, debet habere, vt habet, sua naturalia tanquam cæteri contractus, & lex feudalisis est valde breuis, & pauperrima in expressione omnium naturalium, dedit pro regula, vt recurramus ad argumenta iuris ciuilibis, in [cap. i. de feud. cognitio.] potiusquam per argumenta eiusdem legis feudalisis; & dum ad ius ciuile recurrimus, & volumus regulare naturalia istius contractus ab alijs, non habemus contractum, cui penitus hunc comparare valeamus, nam non cum contractu venditionis, non cum contractu permutationis, non cum mandato, non cum locatione, non cum contractu emphy-

teotico, non cum censuali, non cum libellario, & denique non inuenimus contractum non simile, si ad seruitutes respiciamus reales, aut personales, nec potest fieri comparatio, si ad vsufructum, vel vsu, nequaquam, si ad opera, & iura libertorum similiter nõ est omnimoda similitudo; participat hic contractus de omnibus, participat de seruitutibus, de vsufructu, de operibus, & iuribus libertorũ: & deniq; est velut quædam noua lingua, formata ex varijs linguis.

Nimirum igitur si in solutione quæstionis propositæ, debuit multum considerare, & ego volui hæc discurrere.

54 Conclusio igitur sit, quòd hic text. in verbo, hæredes, intelligitur de hæredibus allodij. Item, de filijs, quando infeudatum est feudum. Item de alijs successoribus, etiam quando nõ est infeudatum integrum feudum, sed res particularis Ducatus, Comitatus, aut Marchiæ.

Tex. iste, vt vidistis, dependet, & continuatur cum prima rubr. Illa sine dubio loquitur de infeudatione allodij. Item de infeudatione rerum particularium feudi Comitatus, aut Marchiæ, quam faciunt Comites, & Marchiones. Itẽ de infeudatione integri feudi. Voluit Obertus generaliter quærere, qui sunt illi, qui possunt feudum dare.

Hæc

Hæc quæstio comprehendebat tam primam feudi constitutionem, quando de allodio formatur feudum, quam infeudationem feudi, siue fiat de re particulari Comitatus, aut Marchiæ, siue de re integri feudi.

55 Nam quando infeudatur integrum feudum, inuestiri dicitur per feudum, vt in [cap. 1. §. si verò, qualiter olim poter. feud. alien.]

Sic etiam voluit in solutione generalis quæsti respondere, cōplectēdo omnes, qui possunt infeudare, & omnem modum infeudandi, siue per primam feudi cōstitutionem, siue per infeudationem rerum particulariū Comitatus, siue per infeudationem totius, & integri feudi.

Hic Obertus tractando de successoribus, qui tenentur ad obseruantiam inuestituræ factæ per prædecessores, voluit omnes comprehendere, & ideo dixit, quod hæredes laicorum tenentur, hæredes dico allodij, quando allodium est infeudatum, hæredes dico, idest successores in Comitatu, vel Marchia, quando infeudata est res particularis Comitatus, aut Marchiæ, hæredes dico, idest filios, quando infeudatum est integrum feudum antiquum: est lex feudalitatis, vt dixi, pauperrima, vt ita dicam, vocabulorum, & brevis, & breuissima, sub illo verbo, hæredes, vo-

luit comprehendere omnes, qui poterant esse successores illorum laicorum, quos in prima rubrica nominauerat; & propterea dicit hæredes laicorum, & vnico verbo se expedit Obertus, fat. soluisse dare casum, in quo Comitatus tenetur, hæres allodij tenetur, in quo filius tenetur.

58 Et hoc modo intelligēdo text. oppositio formata cessat, & omnis absurditas vitatur. Cessat oppositio, quia iura illa loquuntur, quando infeudatum est integrum feudum. Item ad beneficium agnatorum, & sic hic text. cum illis iuribus concordatur.

Nam, dum hic dicitur, quod filij tenentur habere ratam infeudationem feudi factam per patrem, & in illis iuribus dicitur, quod infeudatio feudi resoluitur per mortem, est ad beneficium agnatorum.

59 Nec mirum, quia deterioris cōditionis est filius, quam agnatus, dicto cap. 1. Dum hic dicitur, quod hæres in allodio tenetur ad obseruantiam inuestituræ secundæ, quam pater fecit, condicionalis, nulla est contradictio, quia ibi in infeudatione feudi, dum hic dicitur secundum istum intellectum, quod successor Comitatus non potest reuocare inuestituram rei particularis Comitatus, nulla est contradictio, quia ibi in integro feudo infeudato,

dato, hic in re particulari, & successores in istis dignitatibus Comitatus, aut Marchiæ non possunt reuocare infeudationes factas per prædecessores, quia actus infeudationis est legitimus, maximè quando non tendit in magnam læsionem dignitatis.

62 Et satis hoc videtur expressum in lege feudali, quia si dicitur, quod Comes potest infeudare rem particularem Comitatus, & in hoc nullus requiritur assensus Imperatoris, à quo Comitatus tenetur, quia lex Lotharij, & Federici, utraque incipiens, Imperialem, vel Imperialis, non loquitur de Comitibus, & Ducibus, qui tenent feudum ab Imperatore, sed de alijs, ut ibi legitur, & consuetudo antiquata hoc sustinuit, & sustinet, quando non in magnam læsionem dignitatis, ut dixi. Ideo necesse est intelligere primam rubric. ut sine dubio comprehendat infeudationem rerum particularium, quam faciunt Comites, aut Marchiones.

63 Dum postea in lege feudali dicitur, quod si hic Comes videns illum, qui primo inuestiuit de re particulari sui Comitatus, non habere successores, si alium de eodem feudo inuestiuit conditionaliter, & feudum non vacauerit in eius vita, quod tenetur hæres adimplere, per necesse in-

telligendum est de successore in Comitatum, & sic hic casus particularis, quando est facta infeudatio rerum particularium est iam prouisus, ut transeat in successorem, & multo magis, ut non resoluitur per mortem, & sic ut non habeat communem fortunam cum infeudationibus integri feudi, quam faciunt alij feudatarij. Et si quis vestrum diceret, nonne dixisti, quod prima rubrica comprehendit etiam illos, qui infeudant integrum feudum, & quod Obertus hic in verbo, hæredes, voluit omnem hæredem includere, tam filium, quam hæredem allodij, quam successorem in Comitatu, quomodo respectu agnatorum succedentium in integro feudo, dicis, quod non tenentur ad obseruantiam, & verbum, hæredes, restringis ad filios, & respectu successorum in Comitatu, dicis, quod tam filij, quam agnati tenentur postquam hoc scilicet teneri, resultat ex illo verbo, & unica determinatione hæredes laicorum tenentur?

65 Respondet, quod non est inconueniens, nam illud, quod hic determinatur, est, quod tenentur hæredes, qui autem hæredes, vel successores teneantur, distinguitur per alia iura, & alias rationes.

Nonne verum est, quod filius in infeudatione feudi integri, quia

quia est heres, necessario tenetur; ergo verum est, quod haeredes laicorum tenentur, & verificatur in filio, & sic de haeredibus alodij, & successoribus Comitatus.

66 Fingamus quæso Obertum in §. separato, dixisse, quando infeudatur integrum feudum, haeredes laicorum tenentur, non ne perneceffe, stantibus iuribus, dicentibus, quod infeudatio resoluitur per mortem in beneficiū agnatorū, non ne perneceffe esset exponendum verbum, haeredibus, pro filiis? pro cōcordia certè sic, & ideo teneatis, vt dixi, & sic vitatur etiam absurditas, vt lex feudalís voluerit concedere istis dominis, sic in dignitate positis, facultatē infeudandi de nouo res particulares, & ex alio latere, noluerit eorum infeudationes resolui per mortem, & successores non tenere ad obseruantiam illarum inuestiturarum conditionalium, quas consuetudo introduxit, vt sic allicerentur milites ad seruiendum, tempore belli, quod totum resultabat in beneficium Imperij.

67 Contra primum dictum implicite in hoc tex. oppo. Aut in feudis pcedimus ad instar alodialiū, aut ad instar beneficiorū, postquam feudū beneficiū est. [§. huius autem generis, quibus mod. feud. amitt.] si ad instar rerum alodialium facere contra-

69 ctum super hereditate hominis

viuentis, eo non consentiente, non licet [l. fin. C. de pact.] Si ad instar beneficiorum beneficia vacatura non licet inferioribus à Summo Pontifice concedere, propter votum captandæ mortis: Quomodo hic implicite permittitur concessio feudi vacaturi?

71 Pro solutione, aduertatis, quod in hoc articulo controuersia fuit inter Placentinos, & Mediolanenses, ac Cremonenses. Illi dicebant non posse sustineri inuestituram istam conditionalem, nisi cum cōsensu feudatarij, procedentes ex regulis iuris ciuilibus, & canonici, loquentes in alodialibus, & beneficalibus. Isti affirmabant valere, sine consensu illius, inducentes, ex speciali consuetudine, hoc præcipuum in feudis, vt in [cap. 2. de feud. dat. inuic. l. com. 7]

72 Vt videris hic, Ober. sequutus est consuetudinem Mediolanensium, & Cremonensium [Bald. in d. cap. 2.] sentiens istas oppositiones, disputando articulum circa veritatem alterius opinionis, considerat, quod inuestitura, de qua agitur, non est de futura successione, sed de caducitate successionis, quia tunc incipit, quando inuestitus sine successore decedit.

Item, quod hic contractus inuestituræ celebratur super re concedentis, quia concedens, quan-

- quando inuestiuit , transferendo tantum vtile dominium , non se obligauit ad non concedendum alteri illud vtile dominium , si ipse decederet sine hæredibus, & hoc modo in effectu tollit hanc oppositionem. Idem [Bald. in cap. moribus, si de feud. defunct. milit.] sentiens eandem opposit.
- 74 dicit, quod non est pactum de futura successione , sed est tale, quale est in [l. in fuga, in fi. C. ad leg. Flau. de plag.] Vbi venditio serui, qui est in fuga, aliàs prohibita, permittitur, si confertur in tempus, quo fuerit ab emptore deprehensus, & sic sub conditione [Ifern. in cap. moribus, si de feud. defunct. milit.] adeo sentit istam oppos. quod videtur fateri non licere huiusmodi inuestituram facere, nisi soli Principi , sed verè hoc non affirmat , quia se remittit ad dicta per eum hic, vbi iam sentit istam oppos.
- 76 Et similiter soluit , quod per hanc inuestituram non tangitur ius alterius, & quod alia ratio militat in beneficialibus , quia præbendæ vacaturæ frequentius petebantur, & ideo ad illam importunam frequentiam processit prohibitio .
- 77
- 78 Immò considerat, quod licet consuetudo feudalitatis in hoc dicatur odiosa quoad quædam , nihilominus est etiam fauorabilis, quia per tales inuestituras, alliciuntur militæ militare ad expeditionem pro Republica: Successiue transeamus ad primum dictum explicitum in hoc textu.
- 79 Ibi successores eorum non coguntur , quo Prælatus successor, secundum hunc tex. non tenetur ex contractu prædecessoris. Opp. de [tex. in c. 1. de solut.] vbi dicitur, quod sicut filius tenetur soluere debita patris , ita Prælatus debita sui prædecessoris, & nimis
- 80 rum , quia gesta prædecessoris transeunt ad successorem in dignitate, actiue, & passiuè, vt notat in [c. 1. de prob. Imol. & Butr. nu. 5. Anch. nu. 3. Dec. nu. 2.]
- 81 Pro solutione, est distinguendum; aut Episcopus agit actum legitimum, & quem lex non improbat , aut facit actum improbatum a lege. In primo casu procedit [tex. in d. c. 1. de sol.] & alia iura similia; nos sumus in secundo casu, nam Prælatus , qui administrator est Ecclesiæ suæ , non potest disponere de his, quæ non incidunt tempore suæ administrationis, sed post mortem, tempore successoris.
- Et in administratoribus Ciuitatis, vt non possit hoc facere, scilicet disponere de his, quæ non incidunt tempore eorum, est [tex. in l. illud. §. sed si ita. ff. quid cuiusq; vnit. nomine] qui dicit, quod
- 83 decuriones non possunt constituere actorem ad lites, quæ non sunt motæ tempore suo, sed sunt mouendæ , & per illum tex. ego aliàs

aliàs in hac Ciuitate, quæ, vt sci-
 84 ris, est diuifa in sex partes, quas
 plateas nominamus, quinque,
 nobiles, & vnam popularem, &
 quælibet platea habet suos offi-
 ciales, aut sex, aut quinque; &
 propterea sex, vel quinque, illarū
 nobilium platearum nuncupan-
 tur, ad quorū onus spectat pro-
 uidere officia suarū platearum.
 Consului ergo, quod cum con-
 tulissent quoddam officiū, quod
 tunc non vacabat, sed erat vaca-
 turum, & vacauit postea tempore
 successorum officialium, vt
 non teneret ista collatio, & suc-
 cessores non essent obligati, &
 ita esset, etiā dicendū in officijs,
 85 quæ cōferuntur à decurionibus
 Ciuitatis, quos electos dicimus;
 86 & ita etiam cum Illustrissimis
 Viceregibus istius Regni, quan-
 do conferunt officia non vacan-
 tia tempore eorū. Ex hoc etiam
 87 posset inferri ad assensum, qui
 præstatur futuris alienationibus,
 quando alienatio non perficitur
 tempore illorū Viceregum, sed
 postea.

Vlterius circa secundum di-
 ctum explicite istius tex. Ibi, Nisi
 88 ille, qui inuestituram acceperit,
 hic ergo dicitur, quod Prælatus
 successor cogitur inuestituram,
 prædictam confirmare, quando
 inuestitus fuit missus in posses-
 sionē, consentiente illo, qui feu-
 dum detinet, hoc dictum potest,
 vel non includere alium, scilicet

89 quod ex hoc consensu tenens
 feudum, amittat dominium, &
 ius suum: si hoc includitur, satis
 durum videtur, quod simpliciter
 cōsensus feudatarij super captu-
 ra possessionis vigore inuestitu-
 ræ collatæ in tempus mortis, &
 sic ex titulo conditionali sit cau-
 sa sufficiens, vt ipse amittat do-
 minium, & ideo adeo durum es-
 set. Ifern. hic formans istam quæ-
 stionē, disputando illam ad par-
 tes, concludit tādē, quod con-
 sentiens non amittat ius suum,
 ex pluribus, vt videre potestis.

Si hoc non includit, & vera
 est opinio Ifern. quod consen-
 tiens non amittit ius suum. Op-
 po. contra decis. istius tex. quod
 hoc modo aperta est via fraudi-
 90 bus, contra [tex. in l. in fundo ff.
 de rei vend.] & dispositio præ-
 cedens istius tex. quod non obli-
 gat successorem in prælatura, va-
 na statim redditur, & elusoria,
 quod esse non debet: aperitur
 via fraudi, quia feudatarius vidēs,
 quod ex consensu nullum sit ei
 præiudicium, de facili consen-
 tiet, & hoc modo Prælatus dispo-
 net de feudis vacaturis post eius
 mortem, & tempore alterius Præ-
 lati quod periniquum est, vt su-
 91 pra probaui, redditur elusoria,
 præcedens dispositio, quia quid
 prædest non obligare successorē,
 & postea statim obligare ex con-
 sensu tenentis feudum, quid cō-
 mune habet consensus feudata-

R r ij

rii super captura possessionis, cū
 92 interesse Ecclesiæ, & prælati suc-
 cessoris non prohibetur, prælati
 concessio feudorum vacaturorū
 propter interesse feudatariorum
 quorum ius non tangitur, sed
 propter interesse Ecclesiæ, & Præ-
 lati successoris, & quia obstant
 iuris principia, vt Prælati non
 administrent, nisi ea, quæ veniūt
 administranda, & disponenda
 tempore eorum: nam alias Præ-
 laturæ essent hereditariæ, quod
 absurdum est, & prohibitum.

Videamus breuiter, quid est
 magis tolerabile, vel quod te-
 nens ex simplici consensu ami-
 ctat ius suum, vel quod ex eius
 93 consensu, siue factō Prælati suc-
 cessoris ei præiudicetur, & sic al-
 teri per alterum iniqua conditio
 inferatur, quā regulam iuris Iser.
 vt dixi tenet p feudatario, quod
 non amittat dominium ex con-
 sensu per multas rationes. Ego
 arguo contra cōclusionem Iser.
 & alijs medijs, quam ipse facit
 volo probare, quod consensus
 præiudicat huic feudatario.

Vera est iuris conclusio, quod
 quando præcedit titulus condi-
 tionalis; puta donatur, aut vendi-
 94 tur res sub conditione, & postea
 sequitur traditio illius rei, & non
 fit expressè traditio sub cōditio-
 ne, quā in illum, quod titulū ha-
 bet licet conditionalem trāsfer-
 tur dominiū, ex illa traditione;
 quia ex intellectu iuris præsumi-

tur traditio purè facta, probat,
 hoc in specie [tex. in l. dotis fru-
 ctus §. si iuncta l. sed nisi, qui est
 sequens ff. de iure dot. & ita per
 illum tex. nuncupatim voluit
 glo. fin. in l. sub conditione ff. de
 solution. vbi Bar.] si hoc est ve-
 rum, sequitur, quod licet fuerit
 facta inuestitura conditionalis;
 95 nihilominus, quia postea fuit fa-
 cta traditio pura, est in inuestitū
 translatum dominium, & posses-
 sio statim, si inuestitus habet do-
 minium, & possessionem, ergo
 non remanet penes feudatariū
 96 consentientem, quia idem vtile
 dominium, & eadem possessio
 naturalis non potest, esse penes
 duos eodem tempore insolidū.
 Debit hic feudatarius scire iu-
 ris effectum scilicet, quod tradi-
 tio pura, licet procederet cōtra-
 ctus conditionalis transferebat
 dominium, sibi imputandum.
 iuris ignorantia, non prodest,
 & minus malum est, vt ipse ex
 suo factō damnum sētiat, quā
 Prælatus successor ex alieno: et si
 factū vnus debet alteri obesse,
 tollerabilibus est, vt potius sibi, q̃
 alteri noceat. Et ita intelligen-
 do, iniquitas istius tex. cessat; nā
 97 si consentiēs amisit dominium
 in vita, statim fingitur reuersum
 ad Ecclesiam, & consequēter ad
 Prælatum concedentem, & sic
 Prælatus disposuit de his, quæ va-
 cabant tempore suo. Satis vt
 videtis obstare videtur, hoc quā
 Iser.

Ifern. sed notate vos, quomodo ego ex alijs per Ifer. nō cōsideratis, teneo Ifer. op̄in. quod consensus pr̄iudicat, & quomodo tollitur asperitas dispositionis istius rex. hic testus ponit regulam in Pr̄lato cum duabus limitationibus diuersis: regula est, quod successor Pr̄latus non cogitur adimplere inuestituram conditionalem.

Prima limitatio, vt non procedat, quando inuestitus, est missus in possessionem, cum consensu tenentis feudum.

Secunda, quando tenens decessit in vita pr̄lati inuestientis, & sic āte mortē inuestitoris feudum vacauit non tempore successoris. Si ex consensu tenentis esset translatum dominiū in inuestitum, quia ille amisisset ius suum; prima limitatio non esset diuersa, & secunda, quia feudum esset in vita Pr̄lati deuolutum; postquam ergo ponuntur duę limitationes diuersę, necesse est
 99 per vim dicere, quod ex consensu nō amisit dominium feudatarius, sed retinuit, & illud dominium non fuit deuolutū, nec ex consensu, nec per mortem in vita Pr̄lati inuestientis, sed post mortē tempore successoris. durities dispositionis pōt tolli, cōsiderando, quod si sustinemus cō-
 100 cessionem istam in effectu, nō fit pr̄iudiciū, nec Ecclesię, nec Pr̄latis Ecclesię, non, quia post-

quam contra Ecclesiā pr̄scripta est consuetudo infeudandi, & Pr̄lati non coguntur retinere feuda, quę deuoluuntur in demanum, sed possunt concedere, quid interest Ecclesię, quod cōcessio fiat ab vno Pr̄lato magis, quam ab alio? Pr̄latis nequaquā quia successor faciet cum alijs suis successoribus, quod pr̄decessor fecit cum ipso, in concedēdo feuda vacatura. Immo magis agitur hic, de augēda potestate Pr̄latorū in genere, quam de diminuenda; Inualuit consuetudo in feudis, vt possint fieri istę inuestiturę conditionales, tam ā Pr̄latis in rebus Ecclesię, quā ā laicis. Inualuit, & hoc modo, vt rata habenda esset ā successorib. quando cum consensu feudatarij, inuestitus habuit possessionē.

Consuetudo est, & potuit fundari in his, quę dixi. Habemus casum decisum ex consuetudine feudorum, non est recurrendum ad argumenta Iuris Ciuilis cap. primo de feudi cogn.

Nec dispositio pr̄cedens est elusoria, quia non semper cōsentient feudatarij; cessat consideratio fraudis, quando fit, id quod ā lege permissum, & quoad in feudationes rerum Ecclesię, seruāda sunt Pontificię sanctiones, vt etiam alijs dictum est.

IN REPETITIONE

§. si quis per triginta, si de feud. defunct.
milit.

SUMMARIUM:

- 1 Feudum formatur, resolvitur, & transferitur, pluribus modis, & signanter ex praescriptione.
- 2 Feudum formatur ex praescriptione de re alterius, & de re propria in Regno Neapolis, & extra Regnum.
- 3 Praesumptio tituli dupliciter consideratur in feudo, & in allodio.
- 4 Praescriptio in iure feudorum, quomodo est permessa, prohibita, & quae de praescriptione dicit illud ius.
- 5 Praescriptio feudorum in Regno, quomodo procedat, & quae iura sunt circa illam tam contra Regem, quam inter privatos.
- 6 Praescriptio contra feudatarium, an noceat Regi.
- 7 Intellectus cap. fin. de feud. dat. inuicem legis commissoria, secundum Iacob. de Beluis.
- 8 Afflicti in c. fin. de feud. dat. inuic. leg. commissio. reprehenditur.
- 9 Praescriptio, de qua in S. si quis per triginta, ut procedat, quae requirantur.
- 10 Possidere in dubio praesumitur quis de suo.
- 11 Intellectus S. praeterea, de capit. Conrad. & cap. Imperialem, vers. nullius temporis, de probib. feud. alien. per Federicum.
- 12 Possessori rei, ut feudalis per annum, sciente domino sufficit, quando est questio de inuestitura, secus si dominus vendicat.
- 13 Feudatarius habet possessionem naturalem tantum, dominus civilem.
- 14 Praescriptio non procedit cum sola naturali possessione.
- 15 Possessio civilis est duplex.
- 16 Possessio civilis existens penes alium, an impediat praescriptionem longi temporis tantum, vel etiam longissimi.
- 17 Intellectus S. si quis per triginta, si de feudo defunct. milit. an procedat ille, tex. contra Regem, & eius fiscum.
- 18 Inuestitura in Regno, an praesumatur ex possessione triginta annorum, & praestatione seruitij in Regno contra Regem.
- 19 Intellectus constit. Regni quadrigenalem secundum Iser.
- 20 Inuestitura, ut praesumatur ex praestatione seruitij, & possessione triginta annorum, est necesse, ut seruitium praestetur Regi, secundum Camera.
- 21 Lex non debet esse imposita verbis, nec debet esse elusoria, & potius toleratur correctio.
- 22 Directe si aliquid prohibetur, nec indirecte fieri potest.
- 23 Praescriptio, de qua in cap. si quis per triginta, si de feu. defunct. milit. non procedit contra Ecclesiam.
- 24 Emphytheusis, ut praesumatur, requiritur spatium quadraginta annorum.
- 25 Praesumptio tituli, duplici modo consideratur.

Intel-

- 26 Intellectus cap. si quis per triginta, si de feud. defunct. milit. secundum Auctorem.
- 27 Seruitium sufficit semel fuisse praestitum cum lapsu triginta annorum contra Regem.
- 28 Praescriptio triginta, vel quadraginta annorum, de iure communi feudorum, procedit contra dominum reuocare volentem feudi alienationem, & sic in feudi dissolutione, multo magis in feudo formando.
- 29 Isera impugnatur in articulo, an presumatur inuestitura in Regno spatio triginta annorum contra Regem.
- 30 Intellectus constitutionis Regni quadrigenalem secundum auctorem.
- 31 Ius Longobardum obseruatur in Regno.
- 32 Inuestitura presumpta in Regno non procedebat cum possessione triginta annorum, ante constit. Regni quadrigenalem, ergo nec post.
- 33 Prorogatio fit cum omnibus qualitatibus suis.
- 34 Scientia domini, an requiratur in praescriptione rei, ut feudalis.
- 35 Scientia officialium, secundum communem opinionem, sufficit in praescriptione contra Regem.
- 36 Probatio admittitur contra praesumptionem tituli.
- 37 Feudum non praescribitur, nisi spatio centum annorum contra Regem.
- 38 Inuestitura hominum demanij Regis, non praesumitur ex possessione triginta annorum, ut in feudo.
- 39 Incorporatio, quomodo fiat in Ecclesia, ad finem, ut non possit iterum concedi.
- 40 Incorporatio in fiscum.
- 41 Liber rerum fiscalium, ubi omnia, quae fisco acquirebantur, describebantur.
- 42 Quaterniones Curiae olim conficiebantur in Regno, ubi res fisci erant descriptae.
- 43 Liber patrimonij Regis, hodie fit in Regia Camera, in Regno Neapolis.
- 44 Descriptio rerum in libro fisci rerum fiscalium, erat necessaria, ad finem incorporandi.
- 45 Incorporatio est necessaria in Regno, ad finem, ut dicantur bona qualita, & procedat praescriptio centum annorum.
- 46 Feudum an formetur ex praescriptione triginta annorum contra Regem, in bonis delatis, de quibus fiscus cepit possessionem, sed est omissa descriptio in libro aliarum rerum fiscalium.
- 47 Descriptio, an sit necessaria, pro forma in libro rerum fiscalium, ad finem incorporandi.
- 48 Incorporatio nominum debitorum fisco delatorum, quomodo fiat.
- 49 Feudum quomodo formetur ex praescriptione contra fiscum in bonis querendis.
- 50 Dominium utile feudi, quomodo reconstituitur directo, cum deuoluitur.
- 51 Incorporatio in fiscum, an sit necessaria, quando deuoluitur feudum.
- 52 Feuda si fisco deuoluuntur, an procedat praescriptio triginta annorum, sicut in querendis.
- 53 Praescriptio viginti annorum contra fiscum in querendis, an procedat in feudis, quae deuoluuntur.
- 54 Intellectus l. in omnibus. ff. de diuersis, & temporalibus praescriptio.
- 55 Inuestitura feudi habet tacitum pactum si erit fidelis.
- 56 Fiscus non excluditur à venditione feudorum deuolutorum, nisi ex praescriptione centum annorum.
- 57 Praescriptio non currit, nisi post purificationem conditionem.
- 58 Praescriptio feudi formandi sub Barone, quomodo perficiatur.
- 59 Baro non potest infeudare burgenatica.
- 60 Praescriptio feudi formandi sub Barone de re feudali, quomodo perficiatur.
- 61 Praescriptio feudi formandi sub Barone quoad excadentialia, quomodo perficiatur.
- 62 Demanialia non efficiuntur excadentialia Baronie, nisi spatio centum annorum.

- 63 *Affensus generalis debet impetrari ad cautelam.*
- 64 *Præscriptio feudi formandi sub Barone, respectu sterilium, ut reducantur ad culturam, vel quoad ea, in quibus habent licentiam concedendi.*
- 65 *Præscriptio finita contra Barones, an noceat Regi feudo devoluto, tam in feudo formando, quam in feudo formato.*
- 66 *Subinféudatio ex cadentialium an resolvatur, devoluta Baronia, & quid in subinféudatione præscripta.*
- 67 *Resoluto iure datoris cum assensu Regis, non resolvitur ius acceptoris.*
- 68 *Baro, subinféudando ex cadentialia, est velut administrator Baronia.*
- 69 *Feudum non formatur ex præscriptione in Regno contra privatum, spatio triginta annorum.*
- 70 *Feudum extra Regnum, non formatur ex præscriptione cum privato, qui non habet potestatem inféudandi spatio triginta annorum.*
- 71 *Lex recipit restrictionem de habilitate.*
- 72 *Feudum sicut formatur ex præscriptione de re alterius, ita formatur ex præscriptione de re propria.*
- 73 *Inféudatio præscripta minus legitime, potest per Regem confirmari.*
- 74 *Affensus potest subsequi.*
- 75 *Præscriptio rei, ut feudalis, si non procedit, an saltem noceat, & contra quæ præscribitur.*
- 76 *Præscribitur quatenus possidetur, & non ultra.*
- 77 *Feudum formatur ex præscriptione triginta annorum regulariter, & hæc regula ampliatur, & limitatur secundum ius Regni, & secundum ius commune feudorum.*
- 78 *Baro, quando tractat de præscribendo contra vassallos servitia, ad quæ de iure non tenentur, vel annuam præstationem in pecunia, vel in frumeto, quæ præscriptio sit necessaria.*

R E P E T I T I O

§. si quis per triginta, si de feud. defunct.
conten.

Feudum formatur, resoluitur, & transfertur, & plures sunt modi formandi, resoluendi, &

transferendi feudum; inter alios est præscriptio; ex præscriptione, namque feudum formari potest, & sic formatum transferri de persona ad personam, ac etiam resolui, & penitus extingui.

2. Loquitur hic text. quomodo ex præscriptione feudum formatur, & in esse deducitur; In quo est aduertendum, quod interdum formatur de re alterius, interdum de re propria; de re alterius, quando quis rem alienam tenuit triginta annis, ut feudum, præstando seruitium; de re propria, quando quis pro re propria, alium recognouit in dominum, 30. annis exhibendo seruitia tanquam de feudo.

Item est aduertendum, quod interdum agitur de formando feudum extra Regnum, & secundum ius commune feudorum; interdum in Regno, & secundum ius Regni; secundum ius

commune feudorum, aut de re illius, qui potest infeudare de nouo; aut de re illius, qui non potest de nouo infeudare. Si de re illius, qui potest, aut de re Ecclesiæ, aut de re Imperatoris, In Regno, & sibi ius Regni; aut de re fisci, & Regis, aut de re Baronis; de re fisci, aut de re incorporata. de re Baronis, aut de re excadentia, aut de re non excadentia, & de singulis est inspiciendum.

Materia est practicabilis, & ab alijs non sic excogitata, nec explicata: & quæstio magis principalis in hac materia est; an, & quomodo dispositio istius textus procedat contra Regem in hoc Regno, ita quod si quis rem aliquam, ut feudum per triginta annos tenuerit, seruitium Regi exhibendo, sit tutus contra Regem, & eius fiscum.

Hanc quæstionem intendo latius examinare, quia multæ aliæ ex præmissis obiter decidentur.

Sed prius pro iunioribus adnotanda sunt aliqua generaliter in materia præscriptionis, quæ sunt communia cum præscriptione feudorum, & instruunt viam ad infra dicenda.

Et

Et primò est sciendum, quòd habemus duos terminos, scilicet præscriptionem, & præsumptionem tituli. Item præsumptio tituli, qui allegatur, duplici modo considerari potest, altero scilicet ex diutina præstatione secundum terminos [l. cum de m rem verso. ff. de vsur.] cum sua materia; Altero verò, quando agitur de re impræscriptibili ex dispositione legis, per possessionem temporis, cuius initij memoria hominum non existit secundum terminos [l. hoc iure. §. ductus aquæ ff. de aqu. quotid. & æstiu. & cap. super quibusdam, de verbor. signif.]

In feudis etiam secundum feudales consuetudines, habemus utrumque terminum, scilicet præscriptionem feudi ex possessione triginta annorum, cum præstatione seruitij, de qua hic; & præsumptionem tituli, scilicet inuestituræ, ex possessione feudi per annum, sciente domino, & non contradicente, cum iuramento, de qua in [cap. i. §. si. si de inuest. inter domin. & vassall. lis oriatur, & in c. i. iunct. glos. de consuet. rect. feud.]

4 Secundò, notandum est, quod in libro feudorum quatuor principaliter còcernentia feudorum præscriptionem reperiuntur prouisa.

Et primò, habemus legem permittentem præscriptionem,

vt est ista.

Secundò, habemus legem prohibentem præscriptionem, de qua in [cap. i. §. præterea, de capit. Conrad. ibi, nulla obstante præscriptione, & in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. ibi, nullius temporis præscriptione interueniente.]

Habemus tertio, legem disponentem circa præscriptionem contra feudatarium, an noceat domino directo, feudo deuoluto, de qua in [cap. i. §. quid ergo, de inuest. de re alien. fact.]

Quartò, lex feudalís loquitur de annali præscriptione, introducta ad excludendum agnatum à feudi reuocatione, de qua in [§. Titius, si de feud. defunct. milit.] vel ad excludendum dominum à iure prælationis, in casu licitæ alienationis, de qua in [§. porro, qualiter olim poter. feu. alien.]

5 Sic in Regno habemus iura permittentia præscriptionem generaliter contra Regem, tam in feudo, quàm in allodio. Et primò habemus legem Longobardam [in rubr. de præscriptio. l. 8. incipien. de possessione] per quã constat, quod prius ille, qui de publico possidebat, spatio quadraginta annorũ, erat tutus; postea prorogatur ad sexaginta, & datur forma, vt còuentus à fisco, qui possedit sexaginta annis, iurando, quod ipse pater, aut auus habuerint à Rege còcessionem, sit

fit securus. Hæc alias quadrigenalis, & postea sexagenaria præscriptio per Federicum prorogata fuit ad centum annos, ut in l. Regni quadrigenalem.

Habemus etiam legem in Regno, quæ introduxit præscriptionem feudorū inter feudatarios, quando tractatur de præscribendo feudum integrum, aut quotā feudi, in qua est certum seruitiū designatum, si fuerit possessum feudum per triginta annos, aduersario præsentē, de quo habetur in constit. consuetudinem.

Et sic similiter habemus in Regno, prout de iure communi feudorum, legem prohibentem præscriptionem hominum, qui sunt de demanio Regis, de quo in l. Regni cum vniuersis; Item, quando quis vult præscribere rem aliquam ad feudum pertinenens, ut liberam à seruitio, ut habetur in [§. cæterum, in d. constit. consuetudinem.]

An autem istæ leges Regni, aut leges feudorū tollentes præscriptionem, ut supra, includant præscriptionem cetenariam, vel præscriptionem temporis, cuius initij memoria non existit, & quam præscriptionem excludat, vel includant, infra videbimus latius, quia est quæstio separata, & utilis.

In Regno autem nō habemus legem specificam, quæ loquatur de præscriptione feudi, contra-

feudatarium, an noceat Regi, sed bene tangitur ista quæstio per [glos. & Isern. in cap. Regni si dubitatio, & per Isern. in constit. Regni consuetudinem, & constit. quadrigenalem, & alios] & nos veritatem infra explicabimus, quia non potest obiter in præludijs explicari, & sic etiam videbimus, an annales præscriptiones introductæ per feudales consuetudines, sint abrogatæ ex vi verborum constit. Regn. duram, & & diram.

Istis sic breuiter præmissis, antequam veniamus ad explanationem propositæ quæstionis pro intelligentia tex. transeamus ad aliquas oppositiones.

Et primo, oppono de [tex. in cap. fin. de feud. dat. inuicem legis commissoriæ, alias in cap. 1. de usu Mediolanensium] vbi non sufficit, quod quis rem, ut feudū possederit triginta annis, exhibendo seruitium, sed est necesse, ut iuret inuestituram præcessisse, & hic dicitur, quod sufficit possessio triginta annorum, cū præstatione seruitij: soluit [Iacob. de Beluis. in d. cap. fin.] quod ideo ibi requiritur iuramentum, quia præcessit titulus pignoris [Affl. autem ibi num. 9.] dicit, quod nō est ratio diuersitatis; & propterea intelligit istum tex. secundum illum, ut requiratur de necessitate iuramentum, quod præcesserit inuestitura. Vnde in quarto

to notabili dicit, quod plura requiruntur copulatiuè; allegatio tituli, quod tamen intelligit in Regno tantum, quia extra Regnum sine dubio non est necessaria tituli allegatio; probare, quod fecit fidelitatem de feudo; possessio triginta annorum; præstatio seruitij, & iuramentum; & ita quod sit necessariū iuramentum, est de mente [Ardizo. in summ. 3. part. de successio. feud. colum. penul.]

8 Sed vos contrarium teneatis, quia, cōmuniter, inter requisita non ponitur iuramentum. Sed tria tantū requiruntur, vt tex. iste habeat locum.

9 Primo, quòd rem possederit triginta annis continuis, absque interruptione.

10 Secundò, quòd possederit tanquam feudū, quia in dubio quis præsumitur possidere pro suo, vt probat [tex. in l. filiusfamilias. §. diui, el. 1. vers. idem principes. ff. de legat. 1. per quem ita notat Alex. in consi. 1. 3. 6. colum. 3. lib. 1.] & sic quòd ista possessio triginta annorum fuerit formis, idest habita semper tanquam feudalisis.

Tertiò, quòd præstiterit seruitia domino, vel soluerit vri pro feudo, ita [Bald. & Aluarot. ibi, Alexan. in consi. 169. viso themate, in 2. volum. & consi. 113. colum. fin. vol. 4. Dec. in consil. 144. colum. 3.] & in specie, quod

non sit necessarium iuramentū, quando adest possessio triginta annorum, tenet [Isern. in cap. 1. num. 1. de consuet. rect. feud.]

11 Oppono secundò de [tex. in cap. 1. §. præterea, de capit. Conrad.] vbi nulla obstat præscriptio contra dominum, & sic in [cap. Imperialem, vers. nullius temporis, de prohib. feud. alienatio. per Feder.] Solutio: In dictis iuribus agitur de feudo dissoluendo, hic agitur de feudo formando.

Item illa iura intelliguntur de præscriptione longi temporis, secundum communem.

Item ibi post alienationem, emptor non tenuit, vt feudum à domino per triginta annos, vt hic.

12 Oppono tertiò, de [tex. in cap. 1. §. si. si de inuest. inter dominū, & vassall. lis oriat.] vbi non requiritur tempus triginta annorū, sed si in possessione feudi reperitur, sufficit tempus vnus anni, sciente domino, & non contradicente cum iuramento. [Isern. cap. 1. vers. si vero, de contro. inuest.] tenet, quod iste tex. procedit; quando dominus vendicat, tunc non repellitur, nisi ex possessione triginta annorum.

In dictis autem iuribus non vendicabat, sed erat quæstio, an erat inuestitus, nec ne, & sic soluit [Afflict. in d. cap. fin. de feud. dat. in uicem legis commissio. & in d. §. fin. si de inuest. nu. 9.]

Oppo-

Oppono quartò, possidens ré
 13 vt feudalem, habet naturalem
 possessionem tantum, & domi-
 nus habet ciuilem [glos. ordin.
 in l. si vt certo. §. si duobus. ff. cõ-
 modat.] ergo contra eum non.

14 præscribitur, quia præscriptio nõ
 procedit cum sola naturali, sed
 ciuili, secundum [Bart. post glo.
 in l. 1. C. de furt. Dyn. in cap. sine
 possessione, de regu. iur. in 6. nu.
 35. glos. fin. in cap. causam, quæ
 de præscriptio. Roman. in l. 1. §.
 per seruum. ff. de acquir. possess.]

15 Solutio: Duplex est possessio ci-
 uilis; vno modo possessio inuisi-
 bilis, quæ consistit in animo; alio;
 prout est species obiecta posses-
 sionis naturalis.

Præscriptio non procedit sine
 ciuili, sed non intelligitur de illa
 ciuili, quæ est species obiecta
 naturali, vt illa, quam habet do-
 minus in feudo, vel in emphy-
 teusi, sed de ciuili inuisibili, quæ
 consistit in animo, quam habet
 ille, qui gerit se pro feudatario
 insimul cum naturali, alias non
 posset feudum formatum trans-
 ferri ex præscriptione de persona
 16 ad personam: vltra quod ciuilis
 possessio existens penes alium,
 impedit præscriptionem longi
 temporis, nõ autem præscriptio-
 nem longissimi temporis, scili-
 cet triginta annorum, quæ cum
 sola naturali tantum procedit, vt
 benè declarat [Ias, in l. 1. col. fin.
 in princ. C. de seru. fugit.]

17 Descendo nunc ad quæstionẽ
 propositam, vtum tex. iste pro-
 cedat in Regno contra Regem,
 & eius fiscum. Ifern. hic in prima
 colum. concludit duo.

Primum, quod si conuentus à
 fisco fundatur in præscriptione
 triginta annorum, fiscus non ex-
 cluditur, quia contra fiscum non
 obstat minor præscriptio, quam
 18 centenaria in Regno, vt in con-
 stit. Regni quadrigenalem, secũ-
 dum quod, si conuentus allegat
 fuisse de feudo inuestitũ, & pro-
 bat possessionem triginta anno-
 rum, cum præstatione seruitij, fis-
 cus excluditur, quia præsumetur
 inuestitura; hoc idem in vtroque
 19 concludit Ifern. in d. constit. qua-
 drigenalem, dicens, quod per il-
 lam legem est sublata præscrip-
 tio, quando conuentus præscrip-
 tioni innititur, nõ autem est sub-
 lata præsumpta inuestitura, quan-
 do conuentus illam allegat, &
 hoc modo probat, & quod præ-
 sumatur inuestitura ex præstatio-
 ne seruitij, & possessione triginta
 annorũ, si allegatur, tenet idem
 [Ifern. in cap. Imperialem: §. il-
 lud, num. 68. de prohib. feu. alie-
 natio. per Federicũ & in cap. 1. §.
 quid ergo, num. 8. de inuest. de
 re alien. fact. Ifern. in prælud. feud.
 quæst. 6. in cap. 1. num. 34. de ca-
 pit. Conrad. sequitur Afflict. in
 decisio. 324. num. 5. Paris de re-
 integratione feud. fol. 117. num. 8.
 Marin. Frecc. lib. 2. q. 28. num. 31
 versus

versus finem, & utrumque dictū
ponit idem [Afflict. in d. const.
Regn. quadrigenalem, num. 4.
post Isern. quos sequitur Camer.
in cap. Imperialem fol. 8. litera
C. usque ad literam K.] qui te-
net hanc opinionem, quod in
Regno præsumatur inuestitura
20 prædictis concurrentibus, sed
aduertit, quod est necesse, ut ser-
uitium præstetur Regi, non autē
sufficit præstari Viceregi, p quo
allegat [consilium Alex. 1 3 6. nu.
10. in 1. vol.]

Et hæc est sententia scribentiū
in Regno in hoc articulo, secun-
dum quam, duo colligitur.

Primum, quod ius erit in mo-
do allegandi, nam si conuentus
allegat præscriptionem contra
fiscum, succumbet; si verò alle-
get inuestituram, obtinebit; &
propterea aliqui ex prædictis ad-
uertunt aduocatos illius, qui cō-
uenitur à fisco, & possedit per
triginta annos rem, ut feudum,
exhibendo seruitium, ut sint cau-
ti in allegando præscriptionem.

Secundum, quod colligitur
est, quod stante hodie absentia
Regis à Regno, non procederet.

Semper hæc conclusio mihi
visa fuit admodum dubitabilis:
ideo non contentus tantorum
auctoritate, quia, ut dicit Seneca,
relatus per [Fulgos. in l. penult.
C. de conditio. indeb.] non te-
moueat præceptorum auctori-
tas, sed quis te meliori foueat ra-

tione; intendo in medium affer-
re, quæ contra hanc conclusio-
nem satis ob stare videntur.

Et primò, si admittimus, quod
ex possessione triginta annorum,
& seruitij præstatione præsuma-
tur inuestitura, quando quis illā
allegat, constitutio Regni, qua-
drigenalem, per quam proroga-
tur præscriptio quadrigenalis, aut
sexagenaria, quæ contra fiscum
olim militabant, ad præscriptio-
nem cētum annorum, esset elu-
soria, quia semper quis allegabit
inuestituram, ad cuius iustifica-
tionem probabit de lapsu tem-
poris triginta annorum, & sic lex
21 esset imposita verbis, cōtra [tex.
in l. 2. in fin. C. commu. delegat.]
quod esse non debet: quinimmo
reijciendus est intellectus, per
quem dispositio legis fiat eluso-
ria [l. fin. ff. ne quid in loc. publ.]
in tantum, quod etiam in mate-
ria pœnali sit extensio, ne alias
dispositio fiet elusoria, probat
[tex. in l. 1. §. pecuniam. ff. de ca-
lumniato, & in cap. si ciuitas, vbi
Geminia in 2. notab. de sentent.
excommunic. in 6.]

Hinc est, quod potius tolera-
tur correctio iuris communis,
quàm quod ius nouum fiat elu-
sorium [Alex. in authē. ex testa-
mento, nu. 2. C. de collatio.]

22 Secundo, si admittimus præ-
missam conclusionem commu-
nem, permitteretur per indire-
ctum, ex tituli allegatione, quod
dire-

directo prohibetur, & hoc esse
nō debet ex regula [l. cum quid
vna via de regul. iur. in 6. & lex
prohibens non debet alia via
circumueniri l. arbitrio §. si cuius
dolo ff. de dol. mal. 7]

23 Tertiò, sicut contra Ecclesiā
non procedit tex. in c. si quis per
triginta, quia contra Ecclesias no
procedit præscriptio tricennalis,
sed requiritur quadragenalis, se-
cundum [Alexand. in cons. 169.
in 2. volum. videtur de men-
te Bal. in cap. fin. de feud. dat.
inuicem legis commissoriæ te-
net Præposit. versic. sed pul-
crum est, sequitur Balb. in tract.
præscript. 4. par. 4. par. prin.
1. quæst. num. 4. Aym. in 4.
part. de antiquit. tēp. q. 8. f. 180.]

& sic ad presumendum contra-
24 ctum emphiteoticum precessis-
se, requiruntur etiam quadragin-
ta anni secundum [glos. in l. 2. in
verb. repellere in fin. C. de iur.
emphi. & ibi Alberic. num. 10.
quod latè comprobat Ias. ibi su-
per dicta glos.] regulari, ergo vi-
detur lex in tituli præsumptione
dum agitur de dominio circa
tempus quod requiritur, à tem-
pore requisito in præscriptione,
vel ratione illius, contra quem
inducitur tituli præsumptio. Vn-
de, quia contra fiscum non præ-
scribitur spatio triginta annorū,
non est per hoc tempus titulus
præsumendus, prout in Ecclesia
dicitur, tam in feudo, quam in

emphiteusi, ex præmissis.

25 Quartò, præsumptio tituli, du-
plici modo considerari potest,
vt dicebam in præludijs, aut in
materia præscriptibili, ex diuti-
na præstatione, secundum ter-
minos legis, cum de in rem ver-
so ff. de vsu. aut in materia non
præscriptibili, ex possessione tem-
poris, cuius initij memoria non
existit. Hic tertius terminus,
vt præsumatur titulus inuestitu-
ræ, ex possessione triginta an-
norum, quando per hoc tem-
pus non potest præscribi, fuit no-
ua inuentio Ifern. in Regno, qui
26 si fundatur in hoc capitulo, ma-
le agit, quia hic tex. non loqui-
tur per viam præsumptæ inue-
stituræ, sed per viam præscri-
ptionis, vt videtis; & iam quan-
do lex feudalitatis voluit procede-
re per viam præsumptæ inue-
stituræ, non per viam præscri-
ptionis dixit [vt in cap. 1. si de
inuestitur. inter Dominum, &
Vassallum lis oriatur.] & ab om-
nibus, qui tractant quomodo
feuda præscribuntur, allegatur iste
tex. ad probandam feudorum
præscriptionem, & idem Ifern.
hoc tenet, vt procedat per viam
præscriptionis, & iam dicit in-
27 constitut. Regni, violentias, &
hic dum tenet, quod si semel
fuit præstitum seruitium, & ex
tunc sunt elapsi triginta anni,
sufficit, non nè apertissimè te-
net, quod rex. procedit per viam

§ f

præscri-

præscriptionis, & non per viam præsumptæ inuestituræ, quia dum agitur de præsumptione tituli, non sufficit vnicum factum cum cursu decem annorum, nec habemus alium tex. in vsibus feudorum permittentem præscriptionem, nisi istum, & [tex. in cap. fin. de feud. dat. in iuric. legis commissoriae.]

Item hic tex. loquitur secundum ius commune feudorum, secundum, quod licet esset prohibita præscriptio contra Dominum volentem reuocare feudi alienationem, quod est fortius, ut in [cap. i. §. præterea, de capitul. Corrad.] nihilominus attentata communi opinione, procedit præscriptio longissimi temporis triginta, vel quadraginta annorum, quæ non includitur in prohibitione, secundum [glos. in d. §. præterea in verbo præscriptione, ubi Aluarott. Io. Andr. super speculo sub rubr. de feud. qui dicit ita tenere Dyn. in cons. 44. & quod est communis, & Ifern. licet in §. præterea tenuerit contra glos. tamen in cap. Imperialem §. illud, num. 50. in versic. nec Dominus, & num. 70. in §. illud, de prohib. feud. alienat. per Federic.] fatetur quod communis opinio est cum glos. Sed quidquid sit in casu dicti §. præterea, quando non agitur de feudo ex præscriptione dissoluendo, ut ibi in effectu agitur, sed de feudo

formando, non est dubium, quod procedit præscriptio triginta annorum, secundum ius commune feudorum, ut bene declarat Odoffred. in summ. feudorum in rubric. utrum in feudo currat præscriptio, qui licet teneat contra glos. in §. præterea, dum agitur de feudo dissoluendo, tenet sine dubio in feudo formando procedere præscriptionem triginta annorum. Unde si hic tex. non procedit per viam præsumptæ inuestituræ, sed per viam præscriptionis, & loquitur attento iure communi feudorum, secundum quod contra Dominum, dum agebatur de feudo formando, præscribebatur spatio triginta annorum, nec erat necesse allegare inuestituram, sed inniti præscriptioni; ducuntur considerationes contra Ifern.

29 Prima, quod dum dicit, per constitut. quadrigenalem fuisse sublatam præscriptionem, non præsumptam inuestituram, de qua hic, & propterea procedit in Regno, non bene dicit, postquam tex. loquitur de præscriptione.

Secunda consideratio est, quod dato quod loqueretur per viam præsumptæ inuestituræ, non bene applicatur in Regno contra Regem, contra quem non procedit præscriptio triginta annorum, sicut secundum ius commune feudo-

feudorum contra Dominum.

Quintò , quid opus est morari in tot rationibus; occurrit contra Ifern. & communem noua, 30 & satis clara consideratio. In constitut. Regni, quadrigenalem, fit mentio, quod prius ante illam legem contra Fiscum præscribebatur spatium quadraginta, aut sexaginta annorum in Regno, & per illam legem fit prorogatio ad centum annos.

Lex Regni, per quam erat inducta ista præscriptio quadrigenalis, & postea sexagenaria, est prædicta lex Longobarda, de qua in præludijs in [titulo de præscriptio. l. de possessione, & 31 glos. ibi hoc aduertit] hoc ius Longobardum obseruabatur in Regno, circa præscriptionem contra Regem, & eius Fiscum, tempore Federici, qui fuit Auctor illius legis, vigore constitut. Regni, puritatem, & ipse hoc ibi dicit, quia facit prorogationem.

Videamus si per dictam legem Longobardam, erat exclusus hic præsumptus titulus inuestituræ, ex possessione triginta annorum, & præstatione seruitij, & quidem sine dubio non erat tunc securus possessor feudi triginta annorum per allegationem inuestituræ, quia ibi in specie ad finem, vt possessor

rei, quæ alias fuit de publico, fit securus contra Fiscum, vëdicantem, tria requirebantur: possessio sexaginta annorum, allegatio tituli, & iuramentum, quod ipse pater, aut auus haberet concessionem, & ita oriebatur præsumptio tituli, in tantum, quod glos. ibi notat, quod illud tempus non proderat ad actionem pariendam, vel exceptionem inducendam.

32 Si ergò, antè legem quadrigenalem hæc præsumpra inuestitura, ex possessione triginta annorum erat exclusa, quia in Regno, prius est obseruandum ius Longobardum, & postea ius commune Romanum, in quo etiam includitur ius commune feudorum, vt probaui in prima quæstione in principio operis, multò magis remanet exclusa, post legem quadrigenalem, per quam non tollitur illa lex Longobarda, sed tempus tantum sexaginta annorum prorogatur ad centum; & tanto magis, est ita dicendum, quod prorogatio fit cum omnibus qualitatibus suis [l. lecta vbi Alexan. in 5. notab. ff. si cert. petat.] facit quia cum statuatur tempus centum annorum respectiue ad tempus sexaginta, de quo loquebatur lex Longobarda, intelligitur fieri cum eisdem qualitatibus illius legis, ad quam est

Sf 2

habi-

habita relatio probat [Bart. in l. 1. §. cum in plures ff. si familia furtum fecisse dicatur,] an autem hodie requiratur iuramentum, prout prius secundum legem Longobardam.

Nunc non decido: de facto tamen videmus, quod possessores rerum fiscalium obtinent sine iuramento ex possessione centum annorum, & communiter hoc habetur pro præscriptione; non tamen vidimus adhuc Fisci patronum contrarium allegantem. Et ita videtis quomodo secundum veros terminos, & attentis veris rationibus, quam difficile sit sustinere opinionem Ifern. & aliorum, & prædicta, ac infra dicenda per me in hoc articulo non aduertunt moderni in repetitione cap. 1. de Vassallo decrepitæ ætatis, dū ibi tractant articulum. Donec autem Camerar. tenendo opinionem, quod cap. si quis per triginta, non sit correctum in Regno, considerat, quod ad hoc, vt oriatur præsumpta inuestitura, est necesse, vt seruitium per triginta annos sit præstitum Regi, non Viceregi, nisi habuerit speciale mandatum, nouas inuestituras faciendi fundatur hæc; sua consideratio in [conf. Alexand. 136. in 1. volum. & procedit per terminos tex. in l. item veniunt §. petita ff. de petit. hæreditat.

quod scientia procuratoris non nocet domino] Est aduertendum, quod Alex. non loquitur, quando feudum est possessum triginta annis cum præstatione seruitij, sed quando tractatur de præsumendo inuestituram per possessionem vnus anni, sciente Domino, secundum terminos [tex. cap. 1. si de inuestit. inter domin. & vassall.] vt hoc casu non sufficiat scientia gerentis negotia Domini, & inter hæc duo est maxima differentia; quia dum tractatur de formando, & acquirendo feudo, ex præscriptione, si sumus in cor-
 34 poralibus, non requiritur scientia eius contra quem præscribitur, quod non est, quando tractatur de præsumenda inuestitura per lapsum anni, quia tunc tex. meminit de scientia Domini. Et si in terminis istius tex. esset necessaria scientia Domini; potuisset Camerar. allegare [Salicet. in l. 2. num. 5. C. noua vectigal.] qui in specie, dum tractat articulum, an in casibus, in quibus requiritur scientia Imperatoris, aut Regis, sufficiat scientia officialium, considerat, quod debet interuenire scientia eius, qui habet potestatem concedendi, sed officiales, & Præsides non habent potestatem concedendi; ergo eorum scientia non sufficit.

Sed

35 Sed in hoc articulo an sufficiat scientia officialium Regis, cōmunis opinio est cum [Bart. in l. si publicanus §. in omnibus n. 1 ff. de publican. 7 qui voluit, quod sufficit scientia officialium in præscriptione vectigalis formandi. Nam istam opinionem tenet [Imol. ibi & in l. 1. §. denique nu. 17. ff. de aqu. plu. arcen. vbi Roman. nu. 5. Aretin. in cons. 142. col. fin. & 154. Cuman. in cons. 162. nu. 4. & Balb. in tract. præs. script. 2. part. 5. par. princ. 3. q. nu. 8. 7 refert multos tenētes opinio. Bart. & de scientia Vicarij Regis, quod sufficiat, loquitur [Paul. de Castr. in cōs. 203. col. 2 vol. 1. incipien. viso quodam saluo conducto, & Bal in cons. 240 incipien. si pater, lib. 5. & opinio. Bart. tenet, defendendo illam ab impugnationibus, Aym. de antiquit. rēp. 4. part. c. absolutis 7. q.] Potuisset etiam Camerar. ad excludendam istam præsumptam inuestituram in Regno, etiam Rege præsente, cōsiderare; quod hic in quinternionibus Regiē Camerar. notantur omnes inuestituræ, & quod facta fide negatiua ad instantiam fisci, quod non reperitur inuestitura, quæ allegatur, esset facta probatio in contrarium, quæ iam admittitur cōtra istam præsumptionem tituli, quæ oritur ex tempore, vt in præsumptione tituli ex cursu decem annorum secundum terminos [l.

cum de in rem verso ff. de vsur. dicunt Cyn. in l. si certis annis q. 10. C. de pact. & ibi Alberic. nu. 6. Anton. de But. in c. peruenit de cēsib. nu. 19.] Feudum ergo in Regno contra Regem, & eius fiscum, attenta opinione Iser. dum proceditur per viam præscriptionis, non formatur, nisi ex possessione feudi per centum annos; sed procedendo per viam præsumptæ inuestituræ cum allegatione tituli, est tutus possessor rei vt feudalis per triginta annos; Hoc tamen secundum eum Iser. limitatur non procedere, dum agitur de præscriptione hominum de demanio Regis, quia tunc non præsumeretur concessio ex possessione triginta annorum, sed præsumeretur ex tempore, cuius initij memoria in contrarium non existat, quia per constitut. Regni, cum vniuersis prohibita est præscriptio [ita declarat Iser. in d. c. Imperialem, vers. nec dominus nu. 50.] Attendendo autem aliā opinionē supra probatam per tot rationes, nunquam est tutus possessor aduersus fiscum, nisi adsit tempus centum annorum, & sic non prodesset allegare inuestituram, & probare præsumptiuē ex possessione triginta annorum. Et ista, donec agitur de rebus fisco quæsitis, & incorporatis.

Quid autem in rebus nondū fisco incorporatis, an respectū il-

Si 3

larum

larum rerum possit formari feudum ex possessione minoris temporis rei ut feudalis. Prius aliquid nosse oportet quomodo fiat incorporatio, quod est utilissimum in Regno; in quo est aduertendum, quod aut agimus de incorporatione in Ecclesiā post rem deuolutam, ad finem ut bona consueta concedi, efficiantur de mēsa, & non possint sine solemnitate iterum concedi, & hec non est propriè materia nostra, de hoc plene diximus in c. 1. supra de his qui feud. dar. poss. Aut agimus de incorporatione in fiscum & tunc sciendum est quod antiquitus per ius commune pro cautela fiscali & notitia rerum fiscalium officiales ad id deputati conficiebant librum, in quo erāt descriptæ omnes res fiscali & describebantur omnia, quæ fisco, ex quacunque causa acquirebantur, de hoc libro meminit glos. in l. si quando c. de bon. vacant. lib. 10. In regno etiam antiquitus ea, quæ fisco deuoluebantur, notabantur in quaternionibus Curia; & isti erant libri rerum fiscalium, ut colligitur ex capitulo Regni ad vindictam malefactorum. Nunc autem in Regia Camera fit liber distinctus, qui vocatur liber patrimonij Regis, in quo totum patrimonium Regis descriptum est, & describi debent omnia, quæ Regi ex quacunque causa acquiruntur, ex de-

licto scilicet aut linea finita, aut aliter. Dum Doctores tractant de incorporatione rerum in fiscum, de iure communi requirunt descriptionem in libro aliarum rerum fiscalium, ita dicit [Bar. in l. si vacantia nu. 10. C. de bon. vacantibus, & in d. l. si quando nu. 2. Bald. etiam in d. l. si vacantia, & lo. de Plat. ibi in 8. notab.]

Hæc incorporatio in fiscum, quæ aliàs necessaria erat de iure communi, post bona delata, est necessaria etiā hodie in Regno, non obstante c. Regni bona proditorum, per quod ipso iure quæritur dominium sine adeptione possessionis, probat hoc Bart. in cons. 8 1. incipiet. Martinus nu. 7. qui dicit quod in bonis etiam fisco delatis, ipso iure ante incorporationem currit minor præscriptio contra fiscum, & ita in individuo in Regno tenet [Affl. in c. 1. nu. 7. de Vassall. decrepit. ætat. & vos ultra Bart. & Afflict. videatis Pet. de bellapert. in l. fin. col. fin. C. de Sacros. Eccles.] qui in bonis, quæ fisco quæruntur ipso iure dicit quod præscribitur contra fiscum spatio viginti annorum, quia donec agimus de plena acquisitione per incorporationem, seu apprehensionem possessionis à fisco, & repositionem sub procuratore patrimonij, possunt dici nondum quæsitæ, & non obscure probatur in d. c. Re-

d. cap. Regni, quia dicit, quod licet quærat^r dominium sine possessione. Fisco in crimine læsæ maiestatis; tamen obstat Fisco præscriptio viginti annorum, quæ non procedit in bonis quæsitis, in quibus requiritur centenaria, ergo ad finem, ut centenaria habeat locum, est necessaria incorporatio capturæ possessionis.

46 Cognito ergo parumper modo incorporationis, nunc melius aperiamus quæstionem propositam; & ideo firmiter quæro, si delatis in Regno fisco bonis ex delicto, aut aliter, & nomine fisci de ordine Regiæ Cameræ, ad quam spectat cura Regij patrimonij, est capta possessio, sed ex negligentia, aut aliter, omissa est descriptio in libro patrimonij Regis inter alia bona, utrum, si possidentur ab aliquo ut feudalia, spatio triginta annorum, cum præstatione servitij, hoc sufficiat ad tuendum possessorem contra fiscum. Si tenemus, quod ad perficiendam incorporationem bonorum in fiscum, requiritur descriptio, prout tenere videntur [Barto. Bald. & Ioan. de Plate. ubi supra] & hoc etiam in Regno procedere, ubi etiam videtur necessaria incorporatio (ut diximus) esset per hoc tempus res Fisci, nondum ante incorporationem quæsitæ, hoc modo præscripta quoad utile dominium aduersus Fiscum; quia

constitutio Quadrigenalem, quæ requirit tempus centum annorum, loquitur in quæsitis, non in quærendis, in quibus remanent communes præscriptiones contra Fiscum.

47 Sed ego teneo, quod non est necessaria descriptio pro forma, nec de iure communi, nec in Regno, ad finem, ut possint dici bona delata Fisco quæsitæ, sed quod sufficiat captura possessionis nomine Fisci, & ex tunc bona dicantur quæsitæ, in tantum, quod respectu istorum bonorum, circa præscriptionem sit tractandum, de bonis quæsitis, & non quærendis; quoniam licet ex [l. si vacantia, & ex l. si quando, C. de bon. vocant.] colligeretur ordo descriptionis post adeptam possessionem in libro bonorum fiscalium, hoc est inductum ad maiorem cautelam fisci, ut sciatur patrimonium fiscale, nec possit ita de facili occupari, non autem ut res ante descriptionem, post tamen adeptam possessionem, nomine Fisci, non dicatur oisico, & Regi quæsitæ. Principes legem in hoc condendo respexerunt ad duo, scilicet ad interesse subditorum, & ad eorum maiorem cautelam, dum voluerunt emanari banna, & audiri prætendentes ex iure in bonis delatis, antequam adipiscatur possessio, ut in d. l. si vacantia, voluerunt providere subditis, ne post adeptam pos-

possessionem cogerentur cum Fisco litigare, & sic sumptibus, & laboribus grauarietur, quod hodie malè seruatur, quia statim apprehenditur possessio, & ius prætendentes postea audiuntur.

Dum verò voluit fieri inuentarium, & capi possessionem, præcedente Principis mandato, & descriptionem, si hoc illa iura dicunt, hoc non fuit introductum, ut Fisco in præscriptione præiudicaretur circa tempus.

Incorporatio ergo in Fiscum fit per capturam possessionis, nomine Fisci, & ista est occupatio bonorum, de qua loquitur [tex. in d.l. si vacante] & non obscurè hoc voluit [Luc. de Penn. in rubr. C. de bon. vacant.] dum dicit, quod post deuolutionem iuris est necessarium factum, quo Fiscus possessionem realiter assequatur, ideo in rubric. dicitur de bon. vacantibus, & de incorporatione, & vnus modus est secundum eum per impressionem titulorum, seu signorum imperialium; procedit hoc in rebus corporalibus, in quibus cadit actus capturæ possessionis, quia
48 in nominibus debitorum [tex. in l. fiscus, la seconda. ff. de iur. fisc.] voluit, ut nomina debitorum Fisco delata haberent priuilegiū Fisci in tacita hypotheca, & reputarentur nomina debitorum fiscalia, quando sunt relata inter nomina debitorum Fisci, & sic

videtur, quod requiratur descriptio in libro Fisci per illum textum, vnde etiam colligitur, quod illo tempore fiebat liber, ut supra dixi, & [Angel. in d. l. si vacante, num. 7.] simpliciter dicit, quod fit descriptio inter nomina fiscalia, & isto modo fit incorporatio, non faciens differentiam inter incorporationem rerum incorporalium, & nomen debitorum, nec ponderauit [tex. in d.l. fiscus] qui est singularis ad hoc.

Ego autem dico, quod sine descriptione, & sine captura possessionis, quæ non cadit in nominibus, potest fieri incorporatio, si aliunde constat, quod Fiscus post nomen delatum, & sic quæsitum voluerit perfectè acquirere, & reputauerit illud tanquam nomen fiscale, puta si de ordine iudicis Fisci in Regno, instante Fisco, esset mandatum debitori, ut Fisco solueret, vel esset commissæ exactio istius nominis per Regiam Cameram, Regio generali Thesaurario, seu alijs exactoribus pecuniarum Fiscalium, maxime quia istæ ordinationes in Regia Camera registrantur; Et ita concludo, quod post adeptam possessionem bonorum delatorum, non potest tractari de præscribendo illa, ut feudalia per triginta annos, sed est obseruandum id, quod supra dixi, respectu aliorum bonorum
fisca-

fiscalium perfectè quæditorum.

49 Si quis autem bona Fisco delata antequam sit capta possessio per Fiscum, inciperet possidere, ut feudalia, & continuare possessionem spatio triginta annorum, tenerem quod præscriberet aduersus Fiscum, quia tunc tractaretur cum Fisco circa præscriptionem, sicut in bonis quærendis, & non quæsitis, quia si attendimus id, quod Doctores dicunt circa incorporationem in Ecclesiã, quorum omnia dicta, & opiniones plenè cumulaui in d. cap. 1. de his qui feud. dar. poss. Nullus dicit quod sit incorporatio ante captam possessionem: sed dubium est, si aliud ultra capturam possessionis, requiritur, in quo variæ sunt opiniones. Si attēdimus, quod dicitur in Fisco, nequaquam aliquis audet dicere quod sit facta incorporatio ante adeptam possessionem. Limitatur hæc cōclusio quod nō procedat in crimine læsæ Maiestatis, in filiis, & descendantibus rebellium; quoniam isti, si tenerent per hoc tempus bona suorum, ascendentium deuoluta Fisco, ut feudalia, per triginta annos, licet Fiscus nondum adeptus fuerit possessionem, non præscriberet aduersus Fiscum, nec ex isto tempore, tormaretur hoc feudum ex præscriptione per cap. Regni, bona proditorum, ubi fit differentia inter filios, & descendentes

rebellium, & alios in præscribendo contra Fiscum ante adeptionem possessionis.

Quid autem si Fisco, deferuntur bona feudalia, vel emphyteotica in quibus Rex, & eius Fiscus habet directum dominium, & proinde utile dominium esset reconsolidatum directo secundum [Iser. in cap. 1. §. si vassallus col. 3. vers. ex præmissis si de feu. defunct. milit. & in cap. 1. col. 1. circa medium vers. idem attēde de contr. inter vassall. & alium, & alibi per ipsum, & alios;] an etiam ista præscribantur, ex possessione triginta annorum, antequam Fiscus adeptus fuerit possessionem, vel potius propter vim consolidationis, non sit necessaria approbatio possessionis. Istam quæstionem plenissimè tractat glos. in constit. Regni, si dubitatio, & concludit, quod ad finem, ut dicantur res perfectè Fisco quæsitæ, & incorporatæ, & proinde currat præscriptio contra Fiscum, sicut in quæsitis, requiritur apprehensio possessionis, aliàs præscribitur, sicut in quærendis, quæ glos. probat etiam, quod supra dicebā, quod sufficit captura possessionis ad finem incorporandi, & non requiritur descriptio. Opinionem istius glos. nemo ex Doctoribus Regni impugnare audet. Ego vero, aliàs inquirendo veritatem

52 in articulo, inueni [Io. Fab. in §. res

res Fiscī Instit. de vsucapio.] quē nemo ex Fiscalibus viderat dicentem, quod in his, quæ Fisco deferuntur, si sunt feudalialia, vel emphiteotica Fiscī; non procedit præscriptio viginti annorum, & quod iura antiqua, quæ induxerunt præscriptionem istam in quærendis contra Fiscum, non præviderunt hunc casum, cum feudalialia essent incognita; sed non obstante hac decisione; consulendo sequutus sum glos. quia verè [tex. in cap. fin. de præscript. in 6. in quo se fundat Io. Fab.] loquitur in rebus feudalibus, aut alijs, quæ tenentur ab Ecclesia Romana, vel alijs Ecclesijs.

§ 3 Nunc autem nouiter in hoc articulo occurrit noua, & admirabilis consideratio ad probandum, quod in feudalibus Fisco deuolutis, ex linea finita, aut quia feudatarius non seruauit contenta in iuramento fidelitatis, vt est quando committit crimen lesæ Maiestatis, nō excluditur Fiscus, ex præscriptione viginti annorū.

§ 4 Quoniam [tex. in l. in omnibus ff. de diuers. & temporalib. præscript.] vbi dicitur, quod contra Fiscum procedit præscriptio viginti annorum, intelligitur in quærendis, non procedit, nisi respectu bonorum delatorum Fisco, ex varijs causis, & in his bonis, quæ deferuntur Fisco iure singulari, vt sunt bona vacantia, malè quæsitā, & quando propter

delictum, & in istis bonis tantum, in quibus Fiscus venit iure singulari, vt Fiscus, non in his in quibus venit, vt quilibet, vt puta si Rex, vel Fiscus, esset institutus hæres, aut esset ei relictum legatum, aut facta donatio, nam actio, quæ hoc casu Fisco competit, non tollitur viginti annis, sed durat annis quadraginta, & in illis habet locum [tex. in l. omnes C. de præscriptione trigint. vel quadraginta annorum. Ita tenet glos. bene ponderata in d. l. in omnibus; sed melius, & apertissime Petrus de bella pertica, in l. fin. C. de Sacrosanct. Eccles. colum. fin. quem ibi sequitur Cyn. num. 1.] Si ergo præscriptio viginti annorum contra Fiscum, restringitur ad bona delata in Fiscum, vt Fiscum, iure singulari tantum; feudum cum deuoluitur Fisco, non deuoluitur Fisco iure singulari, sed tanquam cuilibet, quia vel fiat deuolutio per lineam finitam, vel ex delicto contra Dominum, aut aliter, semper venit ex pacto, aut expresso, aut tacito comprehenso in inuestitura, & venit ad Fiscum tanquam ad quemlibet, quia non minus feudum deuoluitur, & finitur respectu Regis, qui habet Fiscum, quam respectu alterius, qui non haberet Fiscum, & cum Domino aperitur, ex infidelitate feudatarij, dicitur purificata conditio resolutoria, sub qua feudum

§ 5 dum fuit concessum. Nam ab initio pactum tacitum censetur appositum in traditione feudi, si inuestitus, & descendentes erunt fideles, vt benè post alios explicat [Curt. in tract. feud. in 5. par. princ. in princ.] dum tractat articulum si delictum vnius agnati præiudicet alijs in feudo anti-
 § 6 quo. Et propterea ex hoc, quod non cōsiderauit nec Glossator in d. constit. si dubitatio, nec Io. Fab. in d. 9. res Fiscī, qui inuicē sibi contradicunt, & vnus non vidit aliū. Teneo opinionē, quod à vendicatione feudorum deuolutorum secundum leges feudales, aut Regni, non excludatur Fiscus, post viginti annos, licet nondum adeptus fuerit possessionem, sed requiratur tempus, quod requiritur secundum constit. Regni quadrigenalem, quia tractatur de præscribendo contra Fiscum actionem, ex proprio contractu quæsitā, sub conditione tamē, & tempus præscriptionis non currit, nisi post purificationem, vt [in l. cum, notissimè §. illud C. de præscriptio. trigint. vel quadragin. annorum] non autem de præscribendis his, quæ deferuntur Fisco, vt Fisco iure singulari, vt dixi.

§ 7 Successiuè postquam tractamus de viribus istius capituli in Regno, & vidimus quomodo procedat contra Fiscum, tam in quæsitis quam in quærendis; Vi-

deamus quomodo possit procedere contra Comites, & Barones, & alios feudatarios. Loquor
 § 8 non quando feudo iam formato sub Rege vnus feudatarius tractat de præscribendo contra alium; sed quando quis vult præscribere in feudum rem aliquam sub Comite, vel Barone. In quo aduertatis, quod aut tractatur de præscribendo in feudum rem aliquam allodiamalem Baronis, quæ non sit de feudo; & hæc quæstio pendet principaliter ab illa, an Barones in Regno hodie possint in feudare burgensatica, & sic mutare naturam rerum; quam quæstionē latè examinaui in [d. cap. 1. de his, qui
 § 9 feu. dar. poss.] &firmaui, quod æquior sit opinio negatiua, quod non possit fieri infeudatio burgensaticorum.

Ideo hic teneo, quod nō præscribatur triginta annis, vt in hoc tex. quia ex hac possessione rei, vt feudalis, vterque præscribit, tamen ille, qui possidet, vt vassallus, quæ ille, qui possidet, vt dominus, nec potest separari præscriptio vnius à præscriptione alterius, quia sunt correlatiua: ita quod cum ponimus vassallum, ponimus dominum, & quia hoc casu, præscriptio tendit in præiudiciū Regis, & Fisci, quia acquirit sibi vassallum, ratione feudi, & exercitium iurisdictionis, quam non habet, nec potest habere sine Regis

gis voluntate . Ideo requiritur præscriptio, sicut in alijs dixi cōtra Regem, & eius Fiscum .

60 Aut & secundo, tractatur de præscribendo rem feudalem Baroniam in feudum sub Barone, alias non infeudatam, nec sterilem, ut reducat ad culturam, sub portione fructuum, & tunc nequaquam habet locum iste tex. & præscriptio triginta annorum, tum quia Barones sunt prohibiti, in Regno, de nouo infeudare per [constit. constitution. diuæ memoriæ, ut per Isern. in cap. 1. §. præterea, de capit. Conrad.] tum etiam, quia tractatur de præscribendo utile dominiū rei particularis feudi, quæ non habet seruitium designatum, in quo est prohibita præscriptio tricennalis per constit. Regni Consuetudinem.

Aut & tertio, sumus in rebus excadentialibus, & sic solitis concedi per Baronem, & tunc.

Aut post deuolutionē, res illæ sunt unitæ cum Baroniam, & effectæ de demanio, per illum modum, quem probaui in [d.c. 1. de his, qui feud. dar. poss.] Et idē omnino est dicendum, quod in casu præcedenti.

61 Aut non sunt effectæ de demanio, sed durat qualitas excadentialis in illis rebus, & tunc est difficultas, quia lex Regni Consuetudinem, non videtur includere hunc casum, nec dum per-

mittit præscriptionem tricennalem inter feudatarios, quia loqui videtur in feudatarijs sub Rege, nec dum prohibet præscriptionem in rebus particularibus feudi, nō habentibus seruitium designatum; quia res istæ excadentiales ex consuetudine concedendi sub certo seruitio, non videntur esse istius naturæ. Vnde videndum esset, quomodo circumscripta lege Regni, præscribatur contra feudatarios, & inter ipsos inuicem, & si requiratur idem tempus, quod requiritur contra Regem, à quo Baro tenet Baroniam.

Sed nec præsens quæstio cadit propriè sub illo articulo, quia in illo tractatur, vel de præscribendo feudum sub Rege, & Regis non interest, nisi mutare vassallum, vel de præscribendo feudum in allodium. Quo casu Regis interest, respectu amissionis dominij directi.

At in quæstione proposita in excadentialibus, Barones iā præscripserunt licentiam concedendi in feudum, respectu illarum rerum, ita quod separata est persona Baronis à persona Regis, contra quem est iam præscriptū, ex centenaria præscriptione, quæ requiritur ad hoc, ut alias res demanialis Baroniam efficiatur, excadentialis, ut probaui [in d.c. 1. de his, qui feud. dar. poss.] Item tractatur de præscribendo in feudum

dū sub Barone nomine Baronie,
 & sic non immediatē sub Rege,
 nec mediatē, nisi quatenus est
 Dominus directus Baronie, sub
 qua est hoc feudū excadentiale,
 & ideō teneo, q̄ procedat hoc
 casu præscriptio triginta anno-
 rum, & hoc sit, sicut si Baro im-
 petrasset licentiam generalem à
 Rege infeudandi cuilibet territo-
 ria suæ Baronie, quod datur pro
 cautela, scilicet vt impetretur as-
 63 sensus generalis secundū [Iser. in
 c. Imperiale nu. 4. de prohib. feu.
 alienatio. per Feder.] Registunc
 non interest, postquā præbuit li-
 centiā infeudandi, & solum tra-
 ctatur de præiudicio Baronis se-
 gregato à præiudicio Regis Et sic
 simul vtrumq; decido, vt tā con-
 tra Barones habētes licentiā in-
 feudādi, ex cōsuetudine præscri-
 pta cētū annorū cōtra Regē, quā
 64 habentes licentiā, & assensū ge-
 neralē concedendi præseribatur
 spatio 30. annorū, & pcedat hic
 tex. Et idē dicendū est qñ agitur
 de præscribendis sterilibus Baro-
 nie, si fuerint possessa, vt feudalialia
 sub modica portione fructuum;
 postquā in illis habent Barones
 licentiā concedendi a Rege, vt
 in registro Imperatoris Federici,
 de quo per [Iser. in c. 1. in fine, an
 ille, qui interfe. fra. Domini sui
 cū alijs] Vnde in istis tribus casu-
 bus, cōtra Barones essent tuti pos-
 sessores triginta annorum.

65 Sed maior dubitatio est, an

ista præscriptio, deuoluta Baronie
 noceat Regi. Ista quæstio videtur
 posse decidi prima fronte, ex eo,
 quod dicit glos. & Iser. in constit.
 Regni si dubitatio, & apertius
 Iser. in constit. Regni cōsuetudi-
 nē vers. intelligitur, & in constit.
 Regni quadrigenalē, quod licet
 vnus feudatarius præscribat con-
 tra aliū feudū integrum habens
 seruitiū designatū sū terminos
 dictæ const. Regni, cōsuetudinē,
 nō tamen nocebit Fisco agenti,
 post deuolutionē feudi, ex perso-
 nā eius, cōtra quē est præscriptū:
 bene verū nocebit illo viuente,
 quia si Fiscus ageret ratione nu-
 dæ proprietatis viuente feudata-
 rio, contra quē est præscriptum,
 repelleretur, sed est q̄stio diuersa
 in effectu, quia ibi feudatarius cō-
 tra quē est præscriptū nō habe-
 bat licentiā alienādi, prout in ca-
 sibus de quibus agitur. Itē ibi tra-
 ctatur de præscribēdo feudo for-
 mato, hic de præscribēdo feudo
 de nouo formando post deuolu-
 tionē, qñ. sumus ī excadētialibus,
 vel citrà deuolutionē ī rebus ste-
 rilibus, vbi pcedit licentia legis,
 aut ī alijs, vbi pcedit licētia hoīs.
 66 Hæc q̄stio propriē pēdet ab il-
 la, vtrū si fiat infeudatio, an réso-
 luto iure infeudantis, resoluatur
 infeudatio, & sic ius infeudati,
 q̄ quæst. examināui in c. 1. §. sed &
 res p quos fiat inuest. sed nō expli-
 caui hoc, & nunc addo ad ibi di-
 cta, q̄ sine dubio non resoluitur
 T t infeu-

infeudatio, ex censualiū, quę est facta, ex licētia pręscripta infeudandi per tēpus centū annorum, aut cuius initij. memoria nō existit in cōtrariū, nec illa, quę est facta, ex licētia legis generalis cum ista duo equiperētur c. super quibusdā de verbo. significatio. & cū in dispositione facta cū assensu hominis recepta sit opinio [Iser. de qua in c. 1. qui successores teneant. nu.] quod resolutio iure datoris non resoluitur ius acceptoris, idē sit in assensu per dictū tēpus pręscriptū, aliqua dubitatio superesse videtur in sterilibus feudi infeudatis, ut reducātur ad culturā; quia ista infeudatio fit tantū cum assensu legis, quo casu, resolutio iure datoris, resoluitur ius acceptoris [§. rursus, ex quibus causis feud. ammittit. & per Iser. in d. c. 1. qui success. tene.] Sed aliud est in subinfeudatione totius feudi, quę fit per ius cōmune feudorū, aliud in hac infeudatione, quę fit de sterilibus à Barone, auctoritate legis impartientis licētia generalē ei quodāmodo, velut administratoris Baronie, ut cōsiderat [Camerar. in d. c. Imperialē fol. 7. auctoritate Iser. in cōstitut. Regni mulier, quę dotariū] & proinde in omnibus pręmissis casibus teneo, quod pręscriptio triginta annorū finita cōtra Baronē, noceat Regi, Baronia deuoluta, & non resoluitur pręscripta infeudatio, sicut nō resol-

uitur, qñ de infeudatione Baronis, ex conventionē cōstat, vltērius notandū est, q̄ sicut dū agimus de feudo, ex pręscriptione formando, q̄ sicut non formatur feudū, ex possessione triginta annorū rei allodialis, ut feudalis cū Barone, quia non potest facere, infeudando, de feudo allodium; ita etiā, & multo magis dū hoc in Regno agitur cū priuato, qui tanto minus potest infeudare, burgensatica eadē ratione. Quinimmo nedum in Regno, sed etiā extra Regnū, si res teneretur, ut feudalis, sub priuato, qui non sit de illis, qui enumerantur in c. 1. de his, qui feud. dar. poss. quos tantū, & nō alios sīm veriorē opinionē, ibi probauimus posse infeudare burgenfatica, quia hic rex. est intelligēdus, ut pręsupponat, quod persona, à qua tenetur res, ut feudalis, sit habilis ad faciendā rem allodiam per infeudationē; cum semper in aliqua lege sint pręsupponendi termini habiles, cū sēper lex recipiat limitationē, & restrictionē de habilitate [l. 1. iuncta glos. in verbo vnus quisq; C. de Sacros. Eccl. 1. 2. §. prętor ait, vbi Bar. & Ias. qui multis iuribus probat ff. qui satisdare cogātur] & sicut nō sufficit possidere cū pupillo, triginta annis, quia non potest alienare; ita non sufficit per hoc tēpus possidere cum illis, qui non possunt de nouo infeudare burgenfatica.

Et

Et q̄ dixi dū quis tractat de formādo feudū mediāte p̄scriptione ex re alterius tenendo illā à Domino, vt feudālē, eadē dicta esse dicātur dū agitur de formādo feudū mediāte p̄scriptione, ex re p̄pria illius, qui recognoscit illā ab alio, & ita tractat simul de trāsferēdo, ex p̄scriptione in illū directū dominiū, & de mutando naturam rei propriā, ex conuersione de allodio in feudū.

73 Limitantur tamē notabiliter p̄missa, vt non procedant, si cōpleta p̄scriptione, Rex in Regno, ad quē spectat, aut alius extra Regnū in cuius iurisdictione res est, si ad ipsū spectat mutare naturā rei de burgenfatica in feudālē, cōsentiret, & ratificaret istā legalē alienationē, quē ex p̄scriptione causatur, quia sicut si per expressā cōventionem esset hoc actū, potuisset cōfirmari, & ratificari per assensū subsequētē, vt dicitur ī feudi alienatione, super
74 qua potest assensus subsequi; ita etiā cū sit actū per p̄scriptionē, quā est legalis alienatio.

75 Sed hic incidit pulchra q̄stio, an teneat saltē p̄scriptio in p̄iudiciū illius, cōtra quē est p̄scriptū. In hac quēstione breuiter est aduertēdū, q̄ aut tractatur, q̄ res remaneat allodialis penes p̄scribētē, & sic de retinēdo directo dominio rei, vt emphyteoticā, q̄n quis rē propriā recognouit ab alio, vt feudālē, & tūc est dicēdū, q̄ p̄scriptio non procedit sine

possessione [c. sine possessione de reg. iur. l. 6.] & eatenus p̄scribitur quatenus possidetur [Bar. in l. 1. §. si quis hoc interdicto ff. de itin. actuq; priuat.] Vnde si possedit rē, vt feudālē, nō pōt p̄scribere, vt burgenfaticā, & sic dum quis recognouit rē aliq̄ ab alio, vt feudālē, nō pōt acquirere dominiū directū rei, vt emphyteoticā, quia in utroq; casu egreditur mēsurā possessionis; Aut tractatur de retinēdo rē, vt feudālē in p̄iudiciū ipsius, & tūc, quia inseparabilis est causa illius priuati, cōtra quē tractatur de p̄scribēdo, à causa Regis. Ideo dicēdū est, vt nec ipsi noceat, quia q̄n quādā sūt inseparabilia, vtile vitiat per inutile, & vna & eadē res nō debet directo iure cēseri.

77 Faciatis ergo, cōcludēdo materiā istius c. i. regulā, q̄ feudū formatur mediāte p̄scriptione rei, vt feudalis per triginta annos, vt hic in tex. quā regulā ampliat, primo, vt procedat in Regno, respectu bonorū nōdū Fisco quāsitōrū, mediante incorporatione per captūrā possessionis. Secūdo, ampliatur procedere, ēt quoad Barones Regni, in tribus casibus. Primo, in rebus excadētialibus. Secūdo, in sterilibus, vt reducātur ad culturā. Tercio, quando Barones habēt licentiam generalem à Rege in feudandi.

Limitatur hæc regula primo, vt non procedat in Regno, quo-

T a 2 ad

ad bona quæfita, & Fisco incorporata. Limitatur secundo, quæ limitatio secundum opinionem Ifern. & aliorum declaratur, quando per viam præscriptionis, secus si per viam præsumptæ inuestituræ, ut nō procedat etiā quoad bona quærenda in fauorem filiorum, & descendantium à rebellibus, qui non possunt per hoc tempus præscribere contra Fiscum, ut in c. Regni, bona proditorum. Tertiò, limitatur attentata alia opinione contra Ifern. & alios supra probata, ut non procedat, etiam per viam præsumptæ inuestituræ. Limitatur etiam attentato iure communi feudorum. Primò, in rebus Imperatoris, & Fisci, quæ non præscribuntur per hoc tempus triginta annorū, sed maius tempus requiritur, ut in [l. omnes, & l. cōpetit C. de præscript. trigint. vel quadragint. anno.] Secūdò, in rebus Ecclesiæ, in quibus, nec hoc tempus sufficit ad præscriptionē, ut supra deduxi. Tertiò, limitatur non procedere, quoad illos, qui non possunt in feudare de nouo, ut sunt omnes, præter enumerati in prima rubrica. Et ita habetis explicatam materiā feudi, ex præscriptione formandi melius quā ab alijs hætenus explicata fuerit.

78 Sed hic incidēter quæro quid è conuerso, quando Baro tractat de præscribendo contra Vassallos seruitia, ad quæ de iure nō tenētur, vel annuā aliquā præstatio-

nē in pecunia, vel in frumento, aut alijs, quæ præscriptio sit necessaria, vel decē, aut viginti, aut quadraginta annorū, vel potius requiratur possessio, cuius initij non existat memoria hominū in cōtrariū: Hęc quæstio fuit tractata in S. C. in causā inter Vniuersitatē Gesualdi, & Illust. Principē Venusij vtilē Dominū dictæ terræ, qui erat in possessione exigēdi ab Vniuers. Collectā vnciarū quatuordecim, per spatiū annorū septuaginta, & Vniuers. prætendebat in petitorio declarari facere, non teneri in futurū cessāte iam possessione immemoriali, & fuit iudicatū non requiri possessionē cuius initij. nō existat memoria hominū in cōtrariū ad profinēdā præscriptionē pro Barone cōtra Vniuers. in annua præstatione, ego tūc nō erā in Cōsilio, sed erā Aduocatus Illust. Principis. cum collega tamen, qui acerrimē, & subtiliter causā pro Principe defendebat, & inquirendo veritatē sūm morē, multa fuerūt per me reperta, ex quibus poterat probabiliter satis, dubitari de decisione, quæ nō fuerūt in decisione illius causæ adducta p Aduocatos Vniuersitatis: volui hic illa ponere, ut posterī, cū casus iterū acciderit, nō pertimescant ruminare benē istā, & alia, quæ possūt in proposita quæstione hinc inde cōsiderari, & postea defendere opinionē magis veritati amicam, cum
multa

multa transeunt in Cōsilio eodē articulo, non plenē ab omnibus discusso, quod fecit me abstinere à colligendo decisiones factas in Cōsilio in causis determinatis tempore meo, etiam quia ego meam potius quam Consilij opinionem scripsissem in articulis emergentibus, in decisionibus causarum, cum pluribus incidentibus articulis iuris, in decisione vnius causæ à communiter accidētibus, videlicet maior pars Dominorū de Consilio inclinent in fauorem vnius, ex partibus, & faciat sententiam; tamen isti non sunt in articulis iuris concordēs, & vnus, ex vna causa, alter, ex alia mouetur: igitur in articulo, si requirebatur possessio immemorialis, non inueni, quod Doctores promiscuē tractent, tam de Baronibus, & alijs dominis temporalibus, quam de praelatis exigentibus à Vassallis, & subditis suis, & ad quæ de iure non tenentur, & promiscuē tam de seruitijs, quam de collectis annuis præstationibus, & alijs si ad finē, vt perfectē ius quæratur Baronibus; aut praelatis mediante præscriptione requiratur possessio, cuius initij memoria in contrarium non existit, vel alia minor possessio, in quo [Innocen. in cap. si dilig. nu. 5. de præscript.] loquens in praelatis si vtantur aliquo iure extraordinario, scilicet collectis, requirit præscriptionē,

cuius non extat memoria, quia, præsumitur subditos potius ex timore seruilis grauamina præstitisse, quam ex debito. sequitur [Host. ibi colum. fin. in princ. iterum Inn. in cap. de quar. eod. tit. de præscrip.] dicit, quod seruitia extraordinaria, quæ ab alijs recipiunt, non præscribuntur, nisi tanto tempore, cuius non extat memoria: sequitur [Host. ibi colum. 11. in princ. Abb. in cap. si dilig. nu. 20. tenet idem, quod Inn. Ioannes And. in cap. qui latenter de reg. iur.] dicit quod si Domini, vel praelati allegant seruitia percepisse à tempore, cuius non extat memoria, est attendendum, an gratis, & quietē, & pacificē hoc perceperint, & habuerint, & tunc videtur pro illis sententiandum: an verò clam, violenter, & illicitē, & tunc sententietur contra illos. In dubio autē videtur iudicandum secundum eum pro subditis, quasi præsumatur inuiti hoc præstitisse: quia, & si pignora capiantur, vel redimantur, vel subditi probabiliter timeant, & vexationem suam redimant, per talem præstationem ius non acquiritur, allegat postea pro domino in arg. [text. in c. 1. de don.] & sic Ioannes And. hic videtur assentire, quod domini non acquirunt contra subditos ius, etiam si à tempore, cuius non extat memoria, perceperint, etiā stantibus prohibitionibus, & in-

T t 3

dubio

dubio nisi pacificè, & quietè per-
ceperint Abb. ibi loquitur inter
Prælatum, & subditum, & dicit,
quod quando allegatur per Præ-
latum consuetudo in seruitio re-
cepto de quo non est memoria,
quod aut probatur seruitium
sponte præstitum, & valet con-
suetudo, aut probatur, quod per
vim, & tunc non valet, in dubio
verò est præsumendum pro sub-
ditis, & Andr. Barb. ibi dicit,
quod ille tex. est expresse contra
Ciuitates, & Dominos tam Ec-
clesiasticos, quam temporales,
qui consueuerunt occupare loca
tallias, & exactiones, & annua
seruitia extorquere, pro quo alle-
gat iura concordantia, & refert
ad litteram verba Io. Andreæ
[Guid. Pap. in cōf. 1. n. 14. & 15.]
loquens in Barone, & collecta;
tenet nō sufficere possessionem
triginta, aut quadraginta anno-
rum, sed requirit tempus imme-
moriale, facit ad præmissa hic
quod dicit [Io. Andr. in ca. 1. de
præscript. in 6.] quo Baro præsu-
mitur in debita seruitia à Vassal-
lis per metum extorsisse sequi-
tur [Bal. in tit. de pac. cost. in ver.
pact. Guliel. Ben. in cap. Raynu-
tius in verbo con. nu. 64. de test.
Alex. in ad. ad. Bar. in l. 1. §. quæ

honor. ff. quarum rer. actio non
datur, inde dicebat Bal. in cap. 1.
in princ. qualiter iurare debeat]
Vassallus Domino fidelitatem,
quod noua iuramenta contra
antiquam consuetudinem præ-
sumuntur à Vassallis extorta, se-
quitur hoc dictum [Bal. Aret. in
conf. 24. colum. in fin. las. in l. qui
iur. in princ. ff. qui satisd. cogant,
& idem Aret. in conf. 14. col. 11.
ver. metus] dicit quod sicut præ-
statio seruitiorum in debitorum
præsumitur à Dominis per me-
tum extorta, idem facta; & iura-
menta in solita ab eo qui habet
potestatem cogendi, eiusdem
opinionis est [Bar. in conf. 49.
num. 11. vol. 3. Rip. in resp. 98.
lib. 1. & resp. 99. num. 4. dicens
quod est vera, & communis Do-
ctorum sententia Mar. Ant. H.
conf. 106. nu. 12. vol. 1. & Guid.
Pap. in conf. 65. num. 4.] dicit
quod Baro exigens pedagia, aut
vectigalia à Vassallis, aut aliud
ius, maximè quando exequitur
contra illos, præsumitur extorsio,
& violentia, vel clandestinitas;
quo casu consuetudo, vel præscri-
ptio etiam longissima non suffi-
ceret, quia esset irrationabilis, &
inductiua peccati.

ADDI-

ADDITION AD REPETITIONEM

§. si quis per triginta, si de feud. defunct.

conten.

EDITA PER FVLVIVM LANARIVM
Auctoris Nepotem.

CVM NONNVLLIS NOVIS QVAESTIONIBVS,
& decisionibus.

SUMMARIVM.

- 1 Dispositio cap. si quis per triginta si de feudo defuncti militis, an procedat contra Fiscum in Regno, & num. 9. Camerarij opinio recensetur.
- 2 Discrimen quodnam sit, an quis innitatur possessioni legitimo tempore praescriptae, vel donationi, siue investitura per legitimum tempus à lege praesumptae, hanc discutitur.
- 3 Contractus, qui sui natura exigunt aliquam annuam praestationem, vel servitium, praesumuntur praecessisse ex possessione triginta annorum, qui vero de sui natura annuum servitium, vel praestationem non exigunt, ex solo temporis cursu non praesumuntur, & num. 7.
- 4 Textus in cap. si quis per triginta, asserit investituram praesumi, non tantum ex possessione tricennali, sed ex praestatione servitij.
- 5 Solutio diuturna alicuius annuae praestationis probat contractum allegatum praecessisse.
- 6 Feudum rectum ob servitia Domino per longissimum tempus à Vassallo praestita, praesumitur ipso facto constitutum.
- 8 Investitura praesumpta, ex tribu causatur, & quae illa sint.
- 10 Investitura praesumpta, an hodie possit praeficiari.
- 11 Fides negativa contra praesumptionem tituli, quae nascitur ex longauo tempore admittitur.
- 12 Camerarij opinio ab Auctore declaratur, & nu. 13. 14.
- 15 Investituram, & concessionem esse factam ubi allegatur, & interuenit possessio triginta annorum, cum praestatione servitij huiusmodi actus sunt loco investiturae, & concessionis.
- 16 Scientia Regis, ubi requiritur, sufficit scientia officialium ipsius, qui curam habent sui patrimonij.
- 17 Cap. si quis per 30. an requirat scientiam, & praesentiam Domini.
- 18 Discrimen recensetur inter cap. si quis per 30. cap. 1. de consuetudi recti feudi, & cap. 1. §. fin. de controuerf. investiturae.

19 Pro.

- 19 Probatio per inspectionem libri, contra prescriptionem immemorabilem non admittitur.
- 20 Probatio negatiua per inspectionem quinternium in inueitura presumppta in cap. si quis per 30. non admittitur.
- 21 Possidens per 30. annos bona fisco delata, vel aperta per lineam finitam, seu delictum ante incorporationem uti feudalia, emphyteotica, vel censualia, prestando seruitium feudale, vel soluendo censum, an sit securus, si conueniatur à Fisco, late discutitur. nu. 24. & limitatur num. 25.
- 22 Incorporatio tunc dicitur facta Fisco, ubi capta est possessio rei, nomine Fisci, & descripta est in libro patrimonij, quod ultimum non omnes admittunt, quando adest corporalis possessio.
- 23 Corporalis possessio ubi non requiritur, puta in nominibus debitorum, sufficit mandatum, ut soluant Fisco.
- 26 Bona concessa à Fisco in feudum, vel emphyteusim, si fuerint aperta Fisco per lineam finitam, vel aliter, & sic illud dominium utile fuerit consolidatum cum directo, an ratione istius consolidationis in eis requiratur centenaria, vel sufficiant minores prescriptiones contra Fiscum.
- 27 Prescriptio centum annorum, & prescriptio inuestitura non prodest illi, qui ad maiorem cautelam præter possessionem triginta annorum cum præstatione seruitij, vel centenariam produxerit scripturam tituli nulli.
- 28 Aduocati cauti in Regno allegant titulum, & illum probant per possessionem, sed non producant.
- 29 Dispositio cap. si quis per triginta, an habeat locum contra Comites, & Barones in Regno, & Auctoris assertur distinctio, num. 31. 33. 34. 35. 37. 40.
- 30 Comites, Barones, vel alij feudatarij in Regno, non possunt de nouo erigere feudum, nec de bonis demanialibus sui feudi, nec de bonis suis allodialibus, & nu. 32. 36.
- 38 Communio, si sit contracta inter duas castra, vel Ciuitates super aqua, herbis, pascuis, & lignis, & in tali communione vixerunt per 30. 40. vel 80. annos, an ex hac longissima possessione sit ius questum super illa communione, à qua non possit recedi contradicente altera parte.
- 39 Ducens aquam à flumine, quod est de demanio feudi pro constructione molendini, vel alijs per 30. 40. 60. vel 80. annos non inuatur possessione tam longissimi temporis.
- 41 Baro, si bona ex cadentia feudi, vel emphyteotica, siue reddititia feudo deuoluta ob lineam finitam, vel aliam iustam causam velit illa retinere in demanio, & unire sue Baronie, an possit in præiudicium consanguineorum eius, cui sunt facta prima concessio, qui petant eis illa reconcedi, late distinguitur, & nu. 42.
- 43 Inuestitura presumpta, an perpetuo firma maneat, vel resoluantur, quoties Baronie, vel comitatus aperitur Regi, per lineam finitam, siue selloniam, & distinguitur nu. 44.
- 45 Feudatarius tenens feudum à Rege, si illud alienat absque assensu, vel si est impetratus assensus; sed ex conditionibus non adimpletis est resolutus, & reuocans dictam alienationem per constitutionem, Diue Memorie, per 30. annos tacuerit, & postea petat feudum, an possessor possit se tueri prescriptione triginta annorum nu. 46. 47. & 48.
- 49 Feudum si quis prescribit contra priuatum per spatium triginta annorum, iuxta constitutionem Regni, incip. consuetudinem, an talis prescriptio noceat fisco, vel agnatis, & Auctoris distinctio refertur nu. 50. & 51.
- 52 Fiscus, Baro, vel Comes, uti prescribat contra Vassallos nu. 53. 54. 55. ubi in duo

*Quo capita dividit quaestionem Auctor
respectu Baronum, & nu. 57. 58. 59.
60. 61. 62. 63. 64.*

56 *Barones in Regno, ex privilegio, vel ex
vetusta consuetudine habent collectas
S. Mariae.*

65 *Confessio vassallorum, vel alicuius uni-
versitatis in instrumento se esse obli-
gatos Baroni ad aliqua servitia per-
sonalia iuxta antiquum solitū, eis non
nocet, nec per dicta verba probatur
antiquum solitum.*

66 *Barones contra Vassallos si debent pro-
bare possessionem in praescribendis ser-
vitiis, & alijs iuribus centum annorū,
vel temporis, cuius initij non est me-
moriam, à quo tempore incipiat talis pos-
sessio, & currat praescriptio: & late
differitur, nu. 67. 68.*

69 *Vassalli si in iudicio se gravant de ser-
vitiis, & iuribus nō debitis contra eo-
rum Barones, an lite pendente sint ser-
vandi immunes, vel Dominus sit con-
servandus in sua possessione exigendi
dicta servitia, nu. 70. 71. 72. 73. 74.
75. 76. 77.*

78 *Vniuersitas, vel Vassalli si agāt, aetio-
ne confessoria, dicentes eis competere
ius, vel servitutem pascendi, aquan-
di, & lignandi ratione communionis,
cum Regio assensu, quem allegant, sed
non exhibent, vel si Baro agat nega-
toria illis non competere tale ius, lite
hac pendente, an Vniuersitas sit ma-
nutenenda in dicta possessione, vel po-
tius debeat interponi decretum, quod
se abstineat ab usu dictae servitutis, &
haec quaestio late discutitur, nu. 79. 80.
82. 83. 84. 85.*

81 *Possessio iuvata titulo vero non solum
operatur, ut quis, lite pendente, conser-
vetur in eius possessione, sed etiam si
est iuvata titulo à lege praescripto.*

86 *Dispositio S. C. Tridentini circa praescri-
ptionem iuris patronatus offertur.*

Irca materiam
huius Capi-
tuli, in qua
agitur de pre-
scriptione in
feudis, in qua
DD. non mi-
nus doctè, quā latissimè scripse-
runt, ut est videre in doctissimo

[Præside S. C. Camillo de Curte
in suo diuersorio iuris feudalis,
fol. mihi 69. à num. 15. vsque ad
finem illius capituli, & Bambac.
in hoc cap. cum alijs citatis per
Illust. Marchionem, & Regētem
Tapiam dec. Italiae 2. nu. 3. artic.
num. 359.] Ego putavi aliqua
pauca scribere, à Doctoribus nō
taetā, vel non appuratè, & distin-
ctè dicta.

1 Et pro introductione, pono
quaestionem satis à Regnicolis
ventilatam, an dispositio præsenti-
tis cap. si quis per 30. habeat lo-
cum in Regno contra Fiscum,
vbi est constitutio, quæ incipit,
quadrigenalem disponentem,
nullam praescriptionem contra
Fiscum in publicis competere,
nisi solam praescriptionem cen-
tum annorum.

2 Et antequam ad eius resolu-
tionem descendam, pro funda-
mento eorum, quæ inferius di-
cturus sum, prænoto longè dif-
ferre, quod quis innitatur posses-
sioni, legitimi temporis spatio
praescriptæ, vel quod innitatur
donationi, seu inuestituræ per le-
giti-

gitimum temporis spatium à lege præsumptæ, nam vbi quis innititur donationi, seu inuestituræ præsumptæ, tunc omnes leges, vel constitutiones loquentes de præscriptionibus; solo cursu temporis introductis, cessant, & locum minimè sibi vendicant; ita est communis opinio secundum [And. de Isern. doctrinam in d. constit. quadrigenalem, in vltim. col. vers. caueant etiam posses- sores] vbi in fine dicit hæc verba, constitutio ista remouet præ- scriptionem, quando possessor innititur tantum præscriptioni, non autem remouet donationes, & inuestituras præsumptas ex diu- rnitare possessionis, & præsta- tione census, seu seruitij, quod dictum refert, & sequitur ibi [Af- flict. in 4. notabili] vbi testatur prædictam Andreæ doctrinam fuisse per sapientes Regni appro- batam, & laudatam; idem [And. hoc dicit in constit. si dubitatio, in penul. col. vers. quantum vero ad ius conuerti, & in quamplu- ribus alijs locis, vt refert Domi- nus Auctor hic nu. 17. cum seq. Camer. in cap. Imperialem, fol. 8. liter. B. cum seq. Adde doctiss. Bambac. in hoc cap. num. 9. vers. limitatur.]

3 Secundo prænoto, quòd illi contractus præsumuntur præces- sisse ex possessione 30. annorum, cum præstatione seruitij, qui sui natura exigunt aliquam annuam

præstationem, vt est contractus feudalís, vel contractus emphy- teoticus, qui de sui natura exigunt annuum seruitium, vel annuam præstationem, illi vero contra- ctus, qui de sui natura non exi- gunt aliquam annuam præsta- tionem, vt est donatio, vel ven- ditio, ex solo temporis cursu non præsumuntur: ita expressè docet [Andr. de Isern. in constit. si dubitatio, in finalibus verbis] vbi dicit hæc verba: hæc autem alle- gatio longæui temporis in iuri- bus tantum, & præstationibus an- nuis, & in seruitutibus locum ha- bet, vt notatur [ff. de vsuris. l. cù de in rem verso] sed si dicam te rem vendidisse, vel donasse, nun- quam præsumeretur contractus rei, ex longæua possessione tri- cennali; dictum vero capitulum, si quis per triginta, dicit præsumi inuestituram, & contractum em- phyteoticum præcesisse, non tan- tum ex possessione tricennali, sed ex præstatione seruitij, & census, & iuris emphyteotici, aut impo- siti Canonis [C. lib. 11. de fundis patrimonialibus. l. fin. pro quo facit dictum glos. in d. l. cum de in rem verso. ff. de vsur.] vbi in verbo, longo tempore, dicit, quod diuturna solutio alicuius annuæ præstationis, probat contractum allegatum præcesisse, subdens dictam suam distinctionem obti- nere in quibuslibet annuis præ- stationibus, & in seruitutibus, quæ

quæ omnia requirunt annualem responſionem; hinc [Bald. in c. 1. de vſu Mediolanenſium, ſub num. 1. in fin.] dicit hæc verba.

6 Propter ſeruitia, quæ recepit Dominus a vaſſallo longiſſimo tempore, præſumitur ipſo facto, rectū feudum conſtitutum, quaſi velit dicere Baldus, quod illa præſtatio ſeruitiorum, continuatis temporibus facta, ſit loco inueſtituræ, & conſeſſionis.

7 Itaq; patet, quod illi contractus allegati, præſumatur ex tricennali poſſeſſione, qui de ſui natura exigunt annuam præſtationem ſeruitij, vel cenſus, cum præſtatione dicti ſeruitij, vel cenſus, adeo, quod hæc duo ſimul concurrentia, operatur præſumptionem, contractum feudalem, vel emphyteoticum præceſſiſſe; ita [Cam. in d. cap. Imperialem fol. 8. lit. C, & D, vbi allegat Afflict. in deciſ. 3 24] vbi num. 5. dicit, q

8 præſumpta inueſtitura, ex tribus cauſatur, nempe ex poſſeſſione triginta annorum, ex præſtatione ſeruitij, & ex allegatione inueſtituræ factæ à Rege, per dictum [cap. ſi quis per 30. vide de Pöte conſ. 97. Bambac. in d. c. nu. 12.]

Ex quibus reſoluta eſt quaſtio propoſita, nempe, vt capitulum ſi quis per 30. per quod præſumitur inueſtituram, ſeu conſeſſionem feudi præceſſiſſe, ex poſſeſſione 30. annorum, cum præſtatione ſeruitij, allegata quo-

que conſeſſione à Rege facta, procedat contra Fiſcum in Regno, non obſtante dicta conſtitutione, quadragenalem, quæ tantum loquitur, vbi quis innititur præſcriptioni cauſatæ, ex ſolo curſu temporis, non autem loquitur, nec locum ſibi vendicat, vbi quis innititur conſeſſioni præſumptæ, ex poſſeſſione tricennali, cum præſtatione ſeruitij, vt ſupra fundatum eſt, ex Andrea, Afflict. Camer. & quam pluribus alijs, & in hac opinione reſidet [Bambac. in d. c. q. 10. per totū, Hartem. Piſt. in tract. quaſt. q. 46 quaſi per totam] vbi infinitos allegat.

9 Camerarius tamen in allegato [cap. Imperiale, fol. 8. in 2. column. verſ. illud tamen te latere nolo] docet cap. iſtud, ſi quis per 30. ex alio non procedere contra Regem, & eius Fiſcū in Regno, quandoquidem iſti actus, nempe poſſeſſio tricennalis, præſtatio ſeruitij, & allegatio conſeſſionis à Rege facta, quæ omnia, cumulatiue inducunt præſumptam inueſtituram, vt in tex. noſtro, debent fieri cum eo, qui de nouo poteſt facere inueſtituram veram: at quoniam Sereniſſimi Domini noſtri Reges ſunt abſentes à Regno, longiſſimo interuallo, & ſolummodo adſunt Illuſtriſſimi Domini Præreges, & Regia Camera, quæ habet curam Regij Patrimonij, qui cum non

non possint facere nouas inuesti-
 turas, sed solummodo inuesti-
 turas confirmatorias, & conce-
 dere assensu alienationibus feu-
 dorum, seruata forma Regiæ
 pragmaticæ, vulgò dictæ, nouem
 capitum, consequens est, vt talis
 30 præsumpta inuestitura nullo mo-
 do possit praticari in Regno, à
 quo longe absunt Reges, ne plus
 operetur fictio, quàm veritas, si
 enim Proreges veras inuestituras
 nouas non possunt facere; ergo
 ex actibus cum eis factis non po-
 test operari inuestitura præsum-
 pta. allegat [Alex. in consi. 136.
 per tex. in l. item veniunt, §. peti-
 tam, el secundo. ff. de pet. hæred.
 & in clem. causam, de electione,
 vide quæ latissimè, & cumulatis-
 simè pro hac opinione adducit
 Bambac. vbi supra, à nu. 71. vsq;
 ad nu. 74. qui allegat Ann. singu.
 194. qui testatur per Regiam Ca-
 meram decisum, vt contra Fiscum
 tricennalis non obstet, ratione
 regalis absentiæ, & alibi per non-
 nullas rationes Ann. in cap. 1. de
 vass. decrep. atat. nu. 451. de qua
 opinione facit mentionem Con-
 siliarius de Ann. filius consi. 127.
 per totum] vbi latissimè more
 solito cumulat omnia.

Addit etiam Dominus Au-
 ctor hic, quod hæc præsumpta
 inuestitura in Regno est impra-
 cticabilis, quia omnes inuestitu-
 ræ, & priuilegia concessionum
 feudorum notantur, & registran-

11 tur in quinternionibus Regiæ
 Cameræ, vnde facta fide negati-
 ua ad instantiam Fisci, quod non
 reperitur inuestitura, quæ allegat-
 tur, notata in quaternionibus
 Regiæ Cameræ, est facta proba-
 tio in contrarium, vt [de Franch.
 decis. . . .] quæ probatio ad-
 mittitur contra istam præsum-
 ptionem tituli, quæ oritur ex tẽ-
 pore longæuo, allegat [Cinum
 in l. si certis annis, in 10. quæst.
 C. de pact. & ibi Alberic. num. 6.
 qui dicunt aduersus præsumptio-
 nem tituli, causatâ ex cursu 10.
 annorum, secundum terminos l.
 cum de in rem verso. ff. de vsur.]
 admitti probationem, ex fide
 negatiua, qualiter non est notata
 in libro publico, vbi ex stilo, vel
 statuto omnes contractus notan-
 tur, ita Dominus Auctor hic nu.
 35. vers. potuisset etiam, Came-
 rarius: vide etiam adducta per
 [de Pont. lect. 3. in fin.]

12 Ego tamen causa relinquendi
 ansam iunioribus, quia non grã-
 dis, non est grandium cibus, ani-
 maduerto, quod [Alexand. in d.
 consi. 136.] cuius auctoritate mo-
 uetur Camerarius, loquitur de
 possessione vnius anni, cum præ-
 statione seruitij, vt loquuntur iu-
 ra [in cap. 1. de consuet. rect. feu-
 di, & in cap. 1. §. si. de controuerf.
 inuestit.] vt hoc casu isti actus,
 nempe possessio vnius anni, cum
 præstatione seruitij debeant fie-
 ri, cum ipso Domino præsentè,
 & scien-

& sciente, non autem cum suo procuratore, ad hoc, ut præsumatur inuestitura, & fiat præiudicium ipsi Domino in iudicio possessorio.

13 Et propterea Camerarius, loco citato dixit, cap. si quis per triginta, & prædicta duo alia iura non esse correctæ per l. imperialem, quæ subtulit omnem præscriptionem, quia prædicta tria capitula non se fundant in solo cursu temporis, sed etiam in præstatione seruitij; deinde quando aduertit, ut hi actus fiant cum illo, qui potest facere verè nouam inuestituram, & non cum suo Vicario, vel procuratore, qui non possunt facere nouas inuestituras, non repetit, quod sit correctum in Regno, cap. si quis per triginta, sed solum de alijs duobus iuribus, nempe de [cap. 1. de consuet. rect. feud. & de cap. 1. §. fin. de controuersia inuestituræ; dicit, ut est videre eum in d. cap. Imperialem, fol. 8. col. 2. versic. illud tamen te Latere nolo.]

14 Et est summa ratio diuersitatis, quia possessio tricennalis currit contra ignorantem; & contra absentem [l. sicut. C. de præscr. 30. annorum, c. 1. §. porro, qualiter olim, unde cap. si quis per 30. 7 vbi agitur de possessione 30. annorum, non facit mentionem de domino sciente, vel præsentem, prout fit in dictis [cap. 1. de

consuet. rect. feud. & cap. 1. §. fin. de controu. inuest.]

15 Præterea iura feudalia voluerunt, quod quando allegatur inuestitura, & concessionem esse factam, & interuenit possessio 30. annorum, cum præstatione seruitij, ut hi actus sint loco inuestituræ, & cōcessionis, quemadmodum iura ciuilia voluerunt, ut possessio temporis immemorabilis sit loco priuilegij, & constituti; ita [Bald. in cap. 1. de vsu Mediolanensium, num. 2.] unde cum hi actus sint loco inuestituræ, nihil aliud queri debet, quia omnia præsumuntur solemniter esse gesta, ut in proprijs terminis præsumptæ inuestituræ, dicit [Paris de Puteo in tract. de feudor. reintegratione, cap. an si pro re, quàm à te vendico, num. 3. fol. mihi 84. à ter.]

16 Præterea, non poterit Procurator Fisci allegare Regem esse absentem, quoniam semper Fiscus est præsens, ut notabiliter dicit [glos. in d. constit. quadrigenalem, maximè, quod in casibus vbi requiritur scientia Domini Regis, sufficit scientia officialium ipsius Regis, qui curam sui Patrimonij gerunt, ut [Bart. in l. si publicanus. §. in omnibus. ff. de publican. & est communis opinio, ut aduertit Aymon. Crau. de antiq. temporis 4. par. cap. absolutis in 7. quæst. & dicit Dominus Auctor hic nu. 35.]

V v

Et

17 Et quod in terminis d. cap. si quis per triginta, non requiratur scientia, & præsencia Domini, videtur de mente doctissimi [Camill. de Curte, in suo diuersorio iuris feudalis cap. declarata igitur materia, num. 129. fol. mihi 34.] vbi dicit hæc verba. Iura feudalia, in quibus agitur de materia præscriptionis, qua erigitur, & in esse deducitur de nouo feudum, sunt tria, nempe cap. si quis per triginta de feudo defuncti militis, cap. 1. de consuetudine recti feudi, & c. 1. §. fin. de controuersia inuestituræ, & subdit, inter quæ iura adest hæc differentia; nam per hæc duo vltima iura est dispositum ad hoc, vt vassallus manuteneatur in possessione, tria requiri; primo, quod anno possideat; secundo, quod possederit Domino sciente, & seruitium ab eo vti à vassallo recipiente; tertio, quod vassallus iuret se inuestitum, in cap. vero, si quis per triginta, est dispositum, vt non tantum vassallus manuteneatur in possessione, sed etiam, vt acquirat ius in feudo, & sic, vt obtineat etiam in petitorio, si tamen tria probabit, nempe possessio, nem triginta annorum; secundo, quod rem, vt feudum possederit præstando inde seruitium; tertio, quod alleget inuestituram à Rege factam, & sic non repetit de scientia, & præsencia Domini,

nam isti tres actus sunt loco inuestituræ, & omnia præsumuntur solemniter acta, vt Paris. loco supra citato; Non obstat consideratio, quod in Regno, omnes inuestituræ, & concessiones feudorum notantur, & registrantur in quinternionibus Regiæ Cameræ; vnde per inspectionem quinternionum, probatur, quod inuestitura, quæ allegatur, non est facta, si ibi non reperitur notata; nam respondetur, quod hoc non militat in casu dicti capituli, si quis per triginta; nam iura feudalia volunt, vt illi actus ibi notati, sint loco inuestituræ, & concessionis, quemadmodum non admittitur probatio, per inspectionem libri, contra præscriptionem immemorabilem; quia loco constituti, & priuilegij habetur [d. l. 3. §. ductus aquæ] eodem modo non admittitur dicta probatio 20 negatiua contra illos actus, quibus causatur inuestitura, dum sunt loco, & instar inuestituræ, vt [Bald. in d. cap. 1. de vsu Mediolanensium num. 2. Afflict. d. decis. 324. num. 5.] lex enim feudalís super hoc figit pedes, dum ait, licet non habeat inuestituram, tamen securus erit, vt expressè dicit littera, cap. si quis per triginta; nam vt diximus, dictis actibus concurrentibus, omnia præsumuntur solemniter acta, vt [Paris. in dict.

dict. cap. an si pro re, quam à te vendico, num. 3. fol. 83. à terg.]

21. Subsequenter ponitur alia utilis; & quotidiana quæstio: pone quod bona sunt delata Fisco, per lineam finitam, vel delictum, iuxta terminos l. 1. ff. de iure Fisci, & aliquis possedit aliquam rem ex dictis bonis Fisco delatis, seu apertis, antequam incorporarentur, per triginta annos, uti feudalem, vel uti emphyteoticam, seu censualem, præstando inde servitium feudale, vel censum, an si conveniatur à procuratore Fisci, securus erit prædicta præscriptione triginta annorum, iuxta terminos nostri cap. si quis per triginta.

Ex hac quæstio est diversissima à prima, quia prima quæstio loquitur de rebus Fisco; quæsitis, idest incorporatis, & in formam patrimonij sub Procuratore Cæsaris redactis; ut [l. apud Iulianum §. fin. ff. de leg. 2.] circa quam incorporationem, quando dicatur facta,

22. scias unum verbum, quod aliqui tenuerunt, ut tum dicatur facta incorporatio, quando capta est possessio illius rei, nomine Fisci, & postmodum descripta est in libro patrimonij Regis, adeo, quod de necessitate dicunt requiri huiusmodi descriptionem

in libro, ut [l. 3. C. de bonis vacantibus lib. 10.] aliqui verò dicunt, & melius quod sufficit si capta sit corporalis possessio nomine Fisci, licet postmodum non describatur in libro patrimonij, & in rebus incorporalibus, ut in nominibus debitorum, ubi non cadit vera captura corporalis possessionis, sufficit, quod sit factum mandatum debitori, ut soluat Fisco, vel eius executio sit commissa officiali pecuniarum Fisci, nam per hoc, illud nomen erit incorporatum Fisco, licet non sit descriptum in libro patrimonij, ut bene fundat hic Dominus Auditor, num. 40. usque ad numerum 45.

24. His sic breviter narratis, ad quæstionem propositam dico, quod possessor, cursu temporis triginta annorum, erit securus contra Fiscum, siue innitatur soli præscriptioni, siue innitatur præsumptæ inuestituræ; quoniam tam iura communia, quæ volunt, ut contra Fiscum, competat sola præscriptio quadraginta annorum, vel sexaginta, quam constitutiones Regni, quæ statuerunt, ut sola centenaria competat contra Fiscum, loquuntur in bonis Fisco quæsitis, idest in bonis Fisco incorporatis; in alijs vero bonis Fisco delatis, ex varijs figuris causarum, & expressis [d.

V u 2

l. 1. ff.

l. 1. ff. de iure Fisci, nondum incorporatis, currunt contra Fiscum minores præscriptiones, ut l. in omnibus ff. de diuersis, & temporalibus præscript. & ibi notatur; quæ minores præscriptiones manent in sua firmitate, nihilque in eis, per constitutiones Regni immutatum est, ita [glos. & Andr. de Ifern. in sæpe dicta constit. quadragenalem, & Dominus Au-
 25 thor hic, num. 49.] ubi limitat prædictam conclusionem in filiis, & alijs descendenti-
 bus rebellium, per. cap. Regni, quod incipit, bona proditorum, ubi Rex Regni vult, quod si filij, vel alij descendentes rebellium tenuerint bona suorum antecessorum deuoluta Fisco, ob rebellionem, per triginta annos, vti feudalia, vel quouis alio modo, licet Fiscus, nunquam adeptus fuerit corporalem possessionem, non præscribunt contra Fiscum, quamuis si alij extranei tenuissent dicto tempore, præscripsissent contra Fiscum; sequitur [Camillus de Curte d. cap. Declarata igitur materia, num. 149. fol. mihi 76.] secus in bonis hæreticorum; nam si eorum filij, vel alij descendentes Catholici illa tenent bona fide, per quadraginta annos sunt tuti, etiam contra Roma-

nam Ecclesiam [cap. fin. de præscriptionibus in 6.]

26 Tertiò, alia congruè applicatur quæstio: pone quod à Fisco tenentur bona in feudum, vel in emphyteusim, quæ postmodum aperiuntur Fisco per lineam finitam, vel rebellionem, aliamuè iustam causam, & proinde illud vtile dominiū, quod habebat feudatarius, vel emphyteota, ipso iure est consolidatum cum dominio directo, quod Dominus Rex habebat in eis, ut docet [Ifern. in cap. 1. §. si vassallus, colum. 3. vers. ex præmissis, si de feudo defuncti militis] an propter vim dictæ consolidationis, dicta bona censeantur quæsitæ, & Fisco incorporata, & consequenter in eis contra Fiscum competat sola centenaria, vel dicantur bona delata, & sic quærenda, cum Regia Curia non cepit corporalem possessionem earum, nomine Fisci, & consequenter competant contra Fiscum, in eis minores præscriptiones, iuxta terminos d. l. in omnibus ff. de diuersis, & temporalibus præscript. hanc notabilem quæstionem disputat ad partes [glos. Marini de Caramanico in constit. si dubitatio] & finaliter concludit dicta bona, censi bona quærenda, non quæsitæ, eo quia
 non

non est capta corporalis possessio eorum nomine Fisci, quæ facti est, & proinde in eis competere præscriptiones communes viginti, vel triginta annorum, iuxta terminos in omnibus; non autem competere præscriptiones in priuilegium Fisci inductas, scilicet centenariam, per const. Regni, & 40. vel 50. annorum per iura communia, & ita quoque concludit hic Dominus Author, num. 50. quicquid contrarium videatur innuere [Io. Faber in §. res Fisci inst. de usu cap.]

27 Ad vnum tamen est summo-
pere aduertendum in hac præ-
scriptione, quod siue quis inni-
tatur præsumptæ inuestituræ, eâ
probando per possessionem 30.
annorum, cum præstatione ser-
uitij, siue innitatur soli præscri-
ptioni, probando possessionem
centum annorum, vel immemo-
rabilem contra Fiscum, quod si
ad maiorem cautelam, & ad co-
adiuuandam suam possessionem
produxerit scripturam, vbi est ti-
tulus suæ concessionis, qui titu-
lus omnino est nullus, adeo q̃
neque præstitit causam præscri-
bendi, tunc cum appareat de
initio iniustæ possessionis, præ-
scriptio ceterum annorum, & præ-
sumptio inuestituræ, ei non pro-
sunt; quoniam vbi constat de ve-
ro, ibi titulus ex tempore non
præsumitur; ad primordiū enim

tituli, posterior formatur euetus
l. 1. C. de lucratiua descript. lib.
10. ita Afflict. in d. cap. si quis
per 30. sequitur Camill. de Curt.
in d. cap. declarata igitur mate-
ria num. 129. fol. mihi 75. An-
tonius de Butrio in c. peruenis
de cens. Paris conf. 27. nu. 119. &
in conf. 114. nu. 10. & conf. 101.
nu. 14. lib. 1. Hartaman. Pistorius
vbi sup. q. 46. nu. 25.] vnde periti
Regni dant cautelam, quod cau-
28 ti Aduocati allegent titulum,
sed illum nō producant, sed prob-
ant per possessionem, iuxta ter-
minos [l. si certis annis C. de
Pact. Camer. in c. Imperialem
nu. 8. litt. C, & Bambacar. in d.
c. si quis per 30. nu. 6. & q. 2. nu.
23. Camill. de Medicis conf. 104
sub n. 25.] Succesiuè, cōgruè re-
stat videre, postquam agitur, an
disp. cap. si quis per 30. procedat
in Regno, vt supra visum est, quo
modo obtineat sibi locum con-
tra Fiscum, tam in rebus quæsi-
29 tis, quàm in rebus quærendis,
an similiter competat in eodem
Regno contra Comites, & Baro-
nes; vnde formo sic quæstionem,
pone quod aliquis per 30. annos
possideat rem alicuius Comitum,
vel Baronis vti feudum, & serui-
tium ei præstitit per cursum su-
pradioti temporis, si deindè im-
petitur à Comite, vel Barone,
vendicando illam rem vti suam,
& vti membrum suæ Baronie,
an hic possessor, qui non potest

Vu 3

often-

ostendere inuestituram, & concessionem, possit se tueri dispositione huius cap. si quis per 30. scilicet allegare concessionem, & illam probare per possessionē 30. annorum, cum præstatione seruitij de qua per eundem Camill. de Medicis d. conf. 104. num. 23. & 24. vbi ex And. videtur affirmatiuam partem tenere, sed vt pādatur difficultas huius questionis, prænotandum est, quod
 30 Comites, & Barones, & alij feudatarij in Regno, non possunt de nouo erigere feudum, nec de bonis demanialibus sui feudi, nec de bonis suis allodialibus, ita [And. in cap. 1. num. 50. vers. In Regno Siciliæ, de allodijs, & in cap. 1. num. 10. & 11. de controversia apud pares terminanda per const. Regni, quæ incipit cōstitit. Diuæ memoriæ, in fine.]

Licet iure communi feudorū, omnes personæ enumeratæ in cap. 1. de his, qui feudum dare possunt, possint feudum de nouo erigere, tam de rebus demanialibus sui feudi, quàm de suis bonis allodialibus, vt And. locis citatis, aliæ verò personæ burgen ses nullo modo possunt erigere feudum de suis bonis allodialibus, etiam iure communi feudorum, nisi cum assensu Regis, qui nouas constituit dignitates, prout vult, nam feudum inducit paradoxium [c. si quis dicatur Dux, Marchio, vel Comes, ita

Andr. in d. cap. 1. num. 50. de allodijs.]

Si igitur Comites, & Barones in Regno non possunt facere nouas inuestituras, & concessiones feudorum, nec de eorum allodio nec de rebus demanialibus eorū Comitatus, & Baroniæ, secundū veritatem, ergo neque secundū præsumptionem d. cap. si quis per 30. ne maioris efficaciz sit præsumptio, quàm ipsa veritas, augetur difficultas; nam eodem in Regno, quāuis integrum feudū, vel quarta pars eius, de quo certum, & præstatum est seruitium, possit præscribi per spatiū 30. annorum, iuxta [const. consuetudinum; tamen res particularis ipsius feudi, nullius temporis possessione potest præscribi, siue possideatur vti libera, siue vti feudalis [d. const. consuetudinem, §. cæterum] & ita fuisse iudicatum in Regia Camera refert [Camill. de Curt. in d. capit. declarata igitur materia, num. 144. fol. mihi 76. à ter. quamuis Lucas de Penna insignis Doctor teneat contrarium, cuius opinio non fuit recepta, vt dicit idem Dominus de Curte loc. citato, num. 105.]

Vnde patet, quod hic possessor, qui possedit per 30. annos re particularem feudi alicuius Comitis, vel Baronis, vti feudū sub eodem Comite, vel Barone, præstando ei seruitium, nullo modo
 crit

erit securus, siue innitatur solæ præscriptioni, non quia res particularis feudi nullius temporis possessione præscribitur, siue innitatur præsumptæ inuestituræ, neque quia cum Barones, & Comites non possint facere nouas inuestituras feudorum, secundum veritatem, consequens est, ut non possit habere locum præsumptæ, nè plus possit fictio, quam ipsa veritas. Et nouissimè iudicatum comperitur per S.R.C. in causa Domini Ioseph Galeota Principis Montistaracij, mei clientuli, cum Nob. Morgione, de territorio feudali concessio Dominico Moretta per eius obitum concessum eidem Morgione, potuisse, per successorem in feudo, reintegrari ob inualiditatem tituli. s. concessionis, & vniri cum feudo, & sic non obstante præensione concessionarij de spolio prætenso, ut latius erit videre apud [Thorium in compendio decis. verb. vassallus existens in possessione, par. 2.]

31 Ego tamen in hac difficili, & periculosa quæstione distinguo tres casus; aut sumus in rebus allodialibus, aut loquimur in rebus demanialibus feudi, aut de rebus excadentialibus, idest solitis concedi ipsius feudi, ut sunt feuda plana, & de tabula, quæ à Barone tenentur, & sunt solita concedi per Baronem.

Primo casu, vbi quis possede-

rit rem allodiam alicuius Comitum, vel Baronis, ut feudum, sub eodem Comite, & Barone præstando ei seruitium, ut hoc casu procedat dispositio capituli si quis per 30. in Regno, scilicet, ut allegando concessionem, & illam probando per possessionem 30. annorum, cum præstatione seruitij, sit tutus, & præsumatur inuestitura, ita est decisio [And. de Ifern. in cap. 1. num. 50. de allodijs] vbi in vers. quid ergo, si non legitimè factum est, dicit, quod si Baro in Regno de suo allodio concessit feudum, quod hoc casu erit illegitimè factum, quia Barones in Regno non possunt de nouo facere inuestituras feudales, deinde subdit hæc verba, verum si hic infeudatus tenuit per 30. annos, præstando seruitium, tunc erit præscripta conditio feudalitatis, quia tanto tempore acquiritur vassallagium d. c. si quis per 30.

32 Non obstat, quod Barones in Regno non possunt de nouo constituere feudum; nam respondetur, quod hoc verum est, nisi accedat assensus Regis, quia tunc posset de nouo constituere feudum, ut dicit [And. d. cap. 1. de allodijs, num. 30.] in casu vero nostro, licet non adsit assensus hominis, tamen adest assensus cap. si quis per 30. & sic adest assensus legis, ut in simili dicitur in refutatione feudi facta in proxime suc-

successurum, quia ibi licet non
ad sit assensus hominis, tamen
ad est assensus legis [vt in cap. 1.
de alienatione feudi paterni] &
ideo valida est.

33 Nec similiter obstat ratio Do-
mini Authoris hic. nu. 59. dicen-
tis in casu proposito requiri præ-
scriptionem centenariâ, eo quia
Dominus Baro per hoc acquire-
ret vassallum, & sic exercitium
iurisdictionis in eum, quam ha-
bere non potest nisi à Rege, à
quo fluunt omnes iurisdictione-
nes, per concessionem, & ad ipsū
refluunt per appellationes, & que-
relas, vt [Bald. in d. cap. 1. de al-
lodijis] & sic dum agitur de præ-
iudicio Regis, consequenter re-
quitur præscriptio centenaria,
per constitutiones Regni.

Nam respondetur, quia in
eodem Regno est prouisum per
constit. Regni, quæ incipit, quia
frequenter, quod si quis dat feu-
dum alteri, ratione huius feudi,
ad nihil aliud tenetur feudata-
rius, nisi præstare seruitium red-
ditus in pecunia, vel in alia spe-
cie; persona vero semper libera
manet sub Regia iurisdictione,
& nullis seruitijs perpetuis, vel
conditionibus obligata; & ideo
cessat cōsideratio præiudicij Re-
gis, quia talis præsumpta inuesti-
tura declarabitur, & intelligetur
iuxta terminos d. const. quia fre-
quenter; cū cōstitutiones sint ius
commune in Regno, vt Ifern. in

quampluribus locis.

34 Secundo casu, quando quis
possederit rem demanialem Ba-
roniæ, vel Comitatus, distinguo;
aut hæc res demanialis feudi erat
sterilis, & parum utilis, quo casu
Barones in Regno, ex fauore re-
gistri Imperatoris Federici, pos-
sunt eas concedere sub reditu in
fructibus, vt in [rubr. de vassallo;
qui contra cōst. Lotarij Regis, &
in const. cōstitutionem Diuæ
memoriæ, de Fräch. decis. 561.]
& hoc casu erit tutus possessor
allegando concessionem, & illā
probandi per possessionē 30. an-
norū cum præstatione redditus;
quia si potest Baro facere veram
concessionem talium rerum fa-
uore registri Imperatoris Fede-
rici, ergo per dictos actus cau-
satur præsumpta inuestitura, ex
dispositione d. cap. si quis per 30.
& idem est dicendum, si Baro in
priuilegio suæ Baronie, vel Co-
mitatus haberet in specie facul-
tatem, & licentiam infeudandi
res demaniales suæ Baronie, vel
si post impetrasset generalem
assensum alienandi, & concedē-
di in feudum res demaniales, vel
si talem licentiam, & facultatem
concedendi in feudum res de-
maniales sui feudi præscripsisset
spatio centum annorum contra
Fiscum, ita vt in sua Baronia es-
set consuetudo immemorabilis,
quod Barones possunt concedere,
& infeudare res demaniales
Baro.

Baroniarum, in omnibus. n. prædictis casibus procedit dispositio cap. si quis per 30. ea ratione, quia si Baro in casibus præfatis potest facere veram, & novam investituram, ergo ex prædictis actibus causatur præsumpta investitura, vi, & dispositione d. cap. si quis per 30. ita Dominus Author hic num. 62. cum seq.

- 35 Si vero ista res demanialis feudi, quæ possidetur per aliquem, uti feudum ab initio non erat sterilis, sed erat utilis, quo casu cessat favor registri Imperatoris, nec Baro habebat facultatem infeudandi ex privilegio speciali, vel præscriptione centenaria; & hoc opus hic labor, quia obstat omnes prædictæ difficultates, nempe, quia Barones in Regno de novo non possunt concedere in feudum [d. const. constitut. Divæ memoriæ in fine, Illernia in cap. primo num. 9. & 10. de controversia feudi apud Pare terminanda], & quia res particularis feudi nullo tempore præscribitur [d. const. consuetudinem §. cæterum, Afflict. decis. 254. nu. 4.] cessat. n. præscriptio feudi etiam quando non habetur cum possessione servitij, & aliorum, & tunc, nec etiã inter privatos deseruiret trigeneria præscriptio ita ex [And. d. c. 1. §. si quis per 30. & Frecc. probat Stayban. cons. 66. n. 10.] Attamen saluo meliori Iudicio, cui meam opinionem semper sub-

mitto, puto, adhuc dicendum, obtinere dispositionem cap. si quis per 30., quæ conclusio firma manebit, si removebimus contraria; & primo, non obstat, quod res particularis feudi nullo tempore potest præscribi, nam, respondetur, quod capitulum si quis per 30. non se fundat in præscriptione, sed in præsumpta investitura, & sic ei non contradicit const. consuetudinem in fine, quæ loquitur de præscriptionibus rerum particularium, ad feudum, vel quodam eius partem pertinentium.

- 36 Nec secundo obstat, quod Barones in Regno non possunt de novo facere concessionem in feudum de rebus demanialibus eorum Baroniarum, quia hoc verum, quando volunt infeudare de novo, sine Assensu Regis, sed cum assensu possunt: d. const. divæ memoriæ, ibi, nisi cum specialis nostre celsitudinis licentia; in casu vero nostro licet deficiat assensus hominis, attamen adest assensus legis, & sic capituli si quis per 30.
- 37 Et quamvis [Paris de Puteo de feudorum reintegratione, cap. an si quis per 30. num. 5. vers. tamen isto tempore fol. mihi 114.] videatur innuere contrarium, tamen ibi loquitur, ubi quis vult inniti præscriptioni, vel consuetudini spatio 30. annorum inductæ; quæstio vero nostra est, ubi innitur concessionem, & investituram: nec ob-

obstat ratio sua dum ait, feudatarius Baro non potest hoc facere expressè concedendo in feudum, ergo nec tacitè recipiendo seruitium per 30. annos authen. multo magis; nam responderetur, quod hoc casu, taciti, & expressi nō est eadem ratio, nam expressum .s. quando vult concedere expressè, non habet assensum, nec hominis, nec legis, immò habet legem contrariam, dum constitutio, dicit, vt Barones eorum demania, non tangerent concedendo in feudum, sed tacitum in casu nostro, habet assensum præsumptum ex præstatione seruitij; longissimo tempore præstiti, quo casu omnia præsumuntur solènter acta, vt idem [Parisi. dicit in d. tract. in cap. an si pro re, quam à te vendico nu. 3. fol. mihi 84. à tergo] & patet palpabili ratione; feudatarius non potest expressè alienare feudum, ergo neq; tacitè, patièdo contra se præscribi, quod falsum est, quia nō est eadem ratio taciti, & expressi; quia quando expressè alienat, caret assensu, quando patitur contra se præscribi, hæc tacita alienatio habet assensum legis d. const. consuetudinem.

Incidenter tamen vnum est sūmopere notandum, quia dictū est, rem particularem de demanio feudi non posse præscribi, nisi spatio tēporis, cuius initij memoria non existit [d. const. con-

fuet. in fine Afflict. decis. 254. n. 38 4.] pone quòd inter duo Castra, vel inter duas Ciuitates est contracta communio super aqua, herbis, pascuis, & lignis, & in tali communione vixerunt 30. vel 40. vel 80. annis, an ex tam longissima possessione sit acquisitū ius super tali communione, ita vt non possit ab ea recedi, inuita, & contradicente altera parte; hanc quæstionem ponit Afflict. in allegata decis. 254. vbi dicit, quod hæc communio est species alienationis, quæ in feudalibus est prohibita sine assensu Regis, vt dicit c. Regni, qui incipit pōdus æquum; quæ communio nō est quota feudi, sed res particularis feudi, cum de dicta communione non sit taxatum certum seruitium; & proinde in eius præscriptione requiritur possessio centum annorum, vel tanti temporis, cuius initij memoria non existat, & proinde refert Sacrum Consilium Neapolitanum iudicasse, ex tali communione, in qua vixerūt 80. annis, nullum ius fuisse causatum, & ex his, & alijs, me patrocinante pro Illustri Duce, Vetri, Fabritio de Sanguine, vtili Domino Castri Gloriosi, inhabitati, quod, tempore, quo erat habitatum, viuebat in communione cum Terra Vineolæ; & postea effecto dishabitato, per prædictum pondus æquum, petierat diuidi communionem prædictā;

& re-

& referente doctissimo Præsidente Julio Minad. in Regia Camera, fuit ordinatum esse diuidendam, vt in Banca de Flore.

Idē est dicendū, si aliquis duxit aquam à Flumine, quod est de demanio feudi, Baronix, vel Co-

39 mitatus pro constructione Molendini, vel pro aliqua alia occasione, quod quamuis hanc aquam duxit per 30. vel 40. vel 60. vel 80. annos, tamen nō iuuatur possessione, tam longissimi temporis, quia hic ductus aquæ est seruitus, quæ in feudalibus non potest imponi absq; assensu, & cum talis ductus aquæ sit, non quota pars feudi, sed res particularis feudi, de qua non est certum seruitium prætaxatū, in eius præscriptione exigitur spatium centum annorum, vel tēporis cuius initij memoria non existat; nam talis vetustas habet vim Regij assensus, priuilegij, & constituti, c. super quibusdā §. præterea extra de verb. sign. ita [Capic. in sua inuestitura, fol. mihi 110. vers. 9.]

40 Redeūdo igitur vnde digressi sumus; aut, & tertio hæc res non erat demanialis feudi, sed erat excadentialis, puta erat feudū plenum, & de tabula, quæ tenebatur sub baronia, vel erat res emphyteotica, vel aliter reddititia, feudo baronix, quæ res fuerunt apertæ baronix per lineam finitam tenentis, vel ob aliam culpā seu iustam causam, & aliquis te-

nuit dicta bona absq; expressa cōcessionē p 30. annos, cū præstatione soliti seruitij, vel redditus, an hoc casu possessor talis possit se defendi ex prouisione capituli, si quis per 30. contra Baronem petentem dicta bona excadentialia vti aperta feudo suæ baronix, & hoc tertio casu, proculdubio præcedit decisio capituli prædicti; nam in istis rebus cessant difficultates, de quibus supra, nā istæ res non sunt de demanio feudi, sed sunt seperatæ, & extra ius demanij feudi, vt [And. & DD. in c. primo Episcopum, vel Abatem, Paris dicto tract. cap. 5.] Item in istis rebus Barones habent licentiam, & facultatem illas concedendi cū solito seruitio, seu redditu d. const. cōstit. diuæ memoriæ §. excadentias; vnde quemadmodum Barones possunt facere veras inuestituras de his rebus excadentialibus, eodem modo inducitur tacita, & præsumpta inuestitura ex possessione tricenniali, cum præstatione soliti seruitij; ita expressè dicit hic Dominus Auctor num. 61. cum seq. & Paris, dicto tractatu de feudorum reintegratione, cap. quod incipit tenentes bona fol. mihi 117. vbi etiam num. 5. dicit, quod hæc solutio redditus, seu Canonis præbatur per confessionem Domini, per instrumentum solutionum, per trinā solutionem [l. quicūq; C. de apocis pub. lib. 10. & per testes

testes l. census, & monumenta ff. de probat. & per librum Domini l. crima 8. de exactoribus tributorum lib. 10.

- 41 Sed hic cadit curiosa, & utilis quæstio: pone quod aliqua bona excadentialia feudi Baroniz, vel Comitatus, puta feuda plana, & de tabula, vel alia bona emphyteotica, & reddititia feudo, excadunt in feudum Baroniz per lineam finitam, vel aliquam aliã iustam causam, Baro, vult illa bona retinere in demanio, & vnire feudo suæ Baroniz ad hoc, vt Baroniz habeat maiores redditus: è contra cõsanguinei eius, cui fuit facta prima concessio, comparent, & petunt, vti benemeriti Domini, bona illa eis reconcedi, per ea quæ dicit [Bart. in l. 1. §. permittitur ff. de aqua quotidiana, & estiuua] & quia illa bona sunt de sui natura concedenda, quam naturam, Baro solus non potest alterare, vel mutare, quæritur quid iuris? hanc quæst. tangit [Paris. d. tract. in 6. cap. quod incipit iuxta præmissa, quæro quem sequitur Stayb. conf. 61. num. 6.] vbi disputata, quæst. residet in hac distinctione: aut sumus in Rege, cui aliquod feudum quaternatum simpliciter, vel secundum quid aperitur, cum ad eius collationem, & concessionẽ dicta feuda pertineant, vt in const. post mortem in 3. libro, & hoc casu, si Rex vult

ista bona retinere in suo demanio, vel gratis, & mero dono alijs concedere, & hoc casu consanguinei, non possunt petere à Rege, vt eis illa bona reconcedat, nec Rex si hoc negat, facit eis iniuriam, vt expressè est cautum, [in constit. vt de successiõibus §. in omnibus.]

- 42 Si verò sumus in inferioribus Baronibus, & Comitibus, dicit, quod consuetudo Baronum, & magnatum Regni est, vt Baro non possit illa tenere in demanium, & vnire suæ Baroniz; mouetur propter solitam formam Priuilegiorum, in quibus apponitur illa clausula, quæ de demanio in demanium, & quæ de seruitio in seruitium, scilicet, vt bona, quæ sunt de demanio habeas in demanium, & nulli ea concedas, & bona, quæ sunt de seruitio habeas in seruitium, & sic tenentur, ea alteri concedere, cum res sua nemini seruit, alias ordo feudorum turbaretur, & Baro non potest mutare naturam feudorum, & subdit, quod ita seruatur de consuetudine in Regno, non obstante d. const. vt de successiõibus, quia obtinet tantum in feudis quaternatis simpliciter, vel secundum quid, non autem in feudis planis, & de tabula, quæ discretam habent naturam, à quaternatis, vt dicit [glos. in d. const. vt de successiõibus in verbo super omnibus.]

43 Alia

43. Alia consequitur non imper-
tines quæstio, pone, quod Baro-
nia, vel Comitatus aperitur Regi
per lineam finitam, vel felloniã,
an huiusmodi præsumptæ inue-
stituræ perpetuo firmæ maneant,
vel resoluantur ex regula resolu-
to iure datoris resolvitur ius ac-
ceptoris [l. lex vectigali ff. de pi-
gnor.]. huic quæstioni non
potest commodè responderi,
absq; distinctione, vnde dic: aut
sumus in rebus ex cadentialibus,
& hoc casu perpetuo manebit
præsumpta investitura inducta
ex tricennali possessione cum
præstatione servitij, iuxta termi-
nos cap. si quis per 30. quia
cum ipse feudatarius poterat de
istis ex cadentialibus facere veras
investituras, dicta Const. Diuæ
Memoriæ in fine, eodem modo
potuit lex inducere, & præsume-
re investituras ex tacito consen-
su Domini, præsumpto ex dicta
longissima possessione, cum præ-
statione servitij, & istæ investi-
turæ, siue veræ, siue præsumptæ,
& propterea perpetuo firmæ
manent, quoniam Baro, quando
facit has concessiones, se gerit,
vt legitimus minister feudi, &
negotium à lege sibi immanetum
exequitur, [Ita Camer. in cap.
Imperialem fol. 7. vers. aut, & se-
cundo lit. P. autoritate Iser. in
const. mulier, quæ dotariū,] vbi
dicit idē esse in rebus demania-
libus, sterilibus, & parū utilibus;

quia in eis concedendo, Baro
se gerit, vt minister feudi, & vtile
feudi negotium à lege sibi de
mandatum adimplet.

44. Aut verò sumus in rebus de-
manialibus, & hoc casu, aut Baro
habet licentiam, & facultatem
concedendi res demaniales ex
particulari priuilegio sibi con-
cesso à Rege, vel præscriptione
centenaria, quæ loco priuilegij,
& constituti habetur [lege 3. §.
ductus aquæ ff. de aqua quoti-
diana, & æstiuæ,] & hoc casu si-
militer investituræ præsumptæ
perpetuo manere debent, prout
veræ investituræ perpetuo man-
nent, quia quando Rex conce-
dit assensū, & specialem licentiã,
duo facit, primo, vt actus va-
leat, qui sine suo assensu esset
nullus, secundo vt in persona
recipientis valeat pro se, & hæ-
redibus suis, in casu deuolutio-
nis ad ipsum Regem, ita [Iser.
in cap. primo, qui successores
teneantur], vbi dicit hæc verba,
quando Dominus Rex assensit,
videtur assensisse pro accepto-
re, & suis hæredibus, etiam
in casu, quo alienator moritur
sine liberis, quo casu, feudum
si non esset alienatum, aperire-
tur ipsi Regi, ita expressè per
dictam authoritatem dicit [Ca-
mer. fol. 7. lit. T. & Dominus Au-
thor. hic n. 66. vsq; ad nu. 69.]

Quod si Baro non habet hanc
licentiam, & facultatem con-

X x

ceden-

cedendi, ex particulari priuilegio sibi cōcesso, puto, quod hoc casu præsumptę inuestiturę resoluantur, ex regula resolutio iure datoris, resoluatur ius acceptoris; quia licet in istis præsumptis inuestituris adsit assensus cap. si quis per 30. & sic assensus legis, tamen assensus legis hoc tantum operatur, vt actus valeat, & non, vt tertio noceat; quia lex dat, quod est suum, non autem de alieno; homo vero quando assentit dat suum, tollendo obstaculum, & in casu quo sibi aperitur, confirmat, & dat acceptori, & suis hæredibus [ita Cam. d. cap. Imperialem fol. 7. in 4. col. in filit. T.]

- 45 Alia pulchra, & utilis ponitur quæst. pone, feudatarius tenens feudum à Rege, illud alienat, & quia super dictam alienationem, non impetratur assensus, vel si impetratur, est resolutus, ex conditionibus non adimpletis, & ipse idem alienans reuocat dictam alienationem, auctoritate constitutionis constitutionem Diuæ memoriæ, qua facta fuit per 30. annos, & post petit feudum, vti illegitimè alienatum, & reuocatum auctoritate dictæ constitutionis Diuæ memoriæ, queritur, an possessor possit se defendere præscriptione 30. annorum? & prima facie videtur, quod non, quia dicit [Dominus Marinus Frecca in secundo libro de sub-

feudis, in prima auctoritate Baronum, in c. quod incipit à Regnicolis, non ponitur vna quæstio n. 14 cū seq.] quod venditor reuocando alienationem feudi fungitur vice, & auctoritate Regis, non autem aliquo proprio suo iure fungitur, & sic reuocat non vt ipse, sed vt minister Regis; si igitur hoc ius reuocandi est proprium ius ipsius Regis residens in persona Regis, non sufficit præscriptio 30. annorum; quia contra Regem, & eius fiscum sola cetenaria præscriptio cōpetit d. const. quadragenale; tamen in contrarium est veritas; qm̄ in eodem Regno est const. quæ incipit, consuetudinem disponentem; quod si quis per 30. annos continuè, & sine aliqua interruptione possederit feudum integrum, vel quoramp eius partem in perpetuum, est securus, & potest per exceptionem repellere eum, qui petit dictum feudum à se ratione vtilis domini, & si à possessione ceciderit, potest per actionem illud recuperare à quolibet possessore; notat [Afflic. in ead. const. in 2. notab.]

Et adeo d. const. præstat perpetuam securitatem possessori per 30. annos: quod [Affl. ibi, n. 4. vers. an. in ista præscriptione, dicit] q. in ista præscriptione 30. anni in lite, quæ habet cū privato de feudo, possessor conuentus, non habet necesse allegare, nec probare titulum, & bonam fidem; & licet iuracano-

nico,

nico, quod in hac materia p̄scrip-
tionis obseruatur, cū agatur de
materia peccati, male fidei pos-
sessor, nullo tēpore p̄scribat c. fi.
extra de p̄script. tñ mala fides post
30. annos, non p̄sumitur [Affl.
in decis. 388. nu. 8. Alph. collect.
486.]

46 Facit, q̄ dicit in ratione [Ca-
mill. de Curt. in suo diuersorio d.
c. declarata igitur materia n. 118.
vers. & sicut si tenēs, f. mihi 74. à
ter. jvbi dicit, q̄ sicuti tenens feu-
dū h̄reditariū, vel feudū, ex pa-
cto nouū, q̄ similiter in omnib.
& per oīa habet vim h̄red. & il-
lud alienat cū assēsu, oībus p̄iudi-
cat successoribus, sic p̄ p̄scrip-
tione patiēdo cōtra se p̄scribi, alijs
p̄iudicat; quia licet in hac hoīs p̄-
scriptione deficiat assēsus hoīs,
nō deficit assēsus legis, q̄ p̄scribē-
tem tuetur: d. const. cōsuetudinē.

47 Nō obstat incōtrariū adducta,
q̄ v̄ditor reuocādo reuocat, nō
vt ipse, sed vt minister Regis, &
reuocat ex iure proprio; idest ex
iure residente in persona Regis,
nō autē ex iure proprio ipsius re-
uocantis; nā respōdetur, vt dicit
[Dom. Reg. de Pont. in tract. de
potestate Proregis, tit. de assensu
super dote §. 1. nu. 36. vers.
nec intellectus Freccie, fol. mihi
266.] q̄ licet verus sit intellectus
Freccie, quod reuocans reuocet,
ex iure p̄prio ipsius Regis, cuius
proprium erat ius reuocandi c. 1.
§. p̄terea de capitulis Corradi

tñ tale ius, & facultas reuocandi,
speciali fauore d. const. Diuē me-
morie, est concessū, & donatū ip-
si feudatario, vt reuocet, sicuti Do-
minus potuisset reuocare, dū mo-
do hac cōcessa facultate nō abu-
tatur diū perseverādo in cōtēptū
Domini, alias ipse Rex, vel eius
Fiscus reuocabit, & sic feudata-
rius v̄ditor, qñ reuocat, fungitur
iure p̄prio, & exercet propriū ius
reuocādi sibi benef. d. constitut.
condonatū, vnde agitur de p̄s-
cribēdo proprio iure priuati, nō
de p̄scribēdo p̄prio iure Fisci,
& sic habet locū const. consuetu-
dinē, quæ vult, vt in feudis, tricen-
nalis p̄scriptio obtineat, q̄ loqui-
tur inter priuatos, non autē habet
locū cōst. quadragenalē, quæ lo-
quitur inter priuatū, & Fiscum,
vt glos. in d. const. consuetudinē
in verbo triginta annis.

48 Nā licet verū sit, q̄ ante dictā
constitutionē, ius reuocandi feu-
dum illegitimē alienatum, & di-
stractum sine assensu Regis, erat
propriū ipsius Regis, vt ait Freccia;
attamen Munificus Rex, hoc
ius suū proprium reuocandi do-
nat, & concedit per dictā con-
stitutionem vassallo alienanti, &
sic per dictā donationem in d.
const. factā, illud ius reuocandi,
quod ante erat Regis, fit propriū
ipsius vassalli alienantis; ita sub
breuibus verbis, dicit Dominus
Reg. de Pont. loc cit.

49 Sed pone, quod quis p̄scri-
psit

X x 2

psit feudum contra priuatum, per spatium triginta annorum, iuxta terminos dictę constit. con-
suetudinem, an talis pręscriptio
noceat Fisco, vel agnatis; facit
dubium doctrina [And. in alleg.
const. vbi in finali col. vers. intel-
ligitur hęc cōst.] dicit hęc verba
intelligitur hęc constitut. in feu-
datario negligente, contra quem
sufficit tricennalis; si vero post
pręscriptionem feudum aperia-
tur Domino, vel agnatis, aut fi-
lijs, ex prouidentia conceden-
tis, non nocebit Domino, agna-
to, vel filijs, nisi ei tantum, con-
tra quem pręscriptum est, & sub-
dit, dic plenē, vt dixi in cap. 1. §.
quid ergo de inuestitura de re
aliena facta.

50 In hoc quęsito distinguo: aut
feudum aperitur Domino, vel
agnatis post finitam pręscriptio-
nē, & hoc casu, quia Fisco, vel a-
gnatis, aut filijs nulla negligentia
imputari potest, non currit con-
tra ipsos pręscriptio, & ideo pręscri-
ptio nocet ei tantū, cōtra quem
pręscriptū est, nō autē nocet Do-
mino, uel agnatis, aut filijs, & ita
loquitur [And. de Iser. in d. cōst.
cōsuetudinē, & in d. c. quid ergo
de inuestitura de re aliena facta.]

51 Aut uerō, tēpore quo quis cę-
pit pręscribere, feudū erat aper-
tū Domino, & tūc pręscriptio tricē-
nalis nocet omnibus, tā priuato,
q̄ Fisco, qui pręcedit feudū sibi es-
se apertū: itā est [glos. notabilis in

cōst. si dubitatio, in uerbo faciētē
uers. sed nūquid in pręmissis ca-
su] ubi decidit, q̄ si feudū erat a-
pertū Fisco, ob aliquā iustā cau-
sā, & quis tenuit illud per 30. an-
nos, uti feudū, cū pręstatione ser-
uitij, talis possessor est securus, nō
tantū cōtra feudatarium uerum,
sed etiā contra Fiscū, qui pręten-
dit illud esse sibi deuolutum, ob
aliquā iustam causā, & quod in
hoc feudo aperto, Regio Fisco,
cōpetit. pręscriptio 30. annorum
cōtra ipsū Fiscū; quia feudū aper-
tū, & deuolutū ante incorporat.
non dicitur de rebus quęsitis, ut
loquitur const. quadragenalē, &
sic, ut sit necessaria pręscriptio
centū annorū, quę incorporatio
fit, quando est capta corporalis
possessio nomine Fisci; ante uerō
dictā incorporationē, dicitur res
quęrenda, in quibus rebus quę-
rendis currunt contra Fiscū mi-
nores pręscriptiones, quā centū
annorum, ut perdoctē dicit d.
glos. in d. const. si dubitatio.

52 Quia supra plenē dictum est,
quomodo uassalli pręscribant
contra Fiscum, vel contra Ba-
rones, & Comites; congruenter
restat videre quomodo Fiscus,
vel Baro, seu Comes pręscribant
contra uassallos, & primò, quoad
Fiscum, uidetur dicendum, vt Fi-
scus, non possit pręscribere,
contra uassallos, nisi centenaria
pręscriptione, quemadmodum
uassalli nō pręscribūt cōtra ipsū,
nisi

nisi sola centenaria, ex regula, quod quisq; iuris in aliū statuit, vt ipse eodem iure vtatur, & quia lex, & statutum est, & esse debet æqualis, vt liget condentem iuxta illud patere legem, quam tu ipse ruleris [§. illud auth. vt non fiant pignorationes, quod dictū refert Isern. in c. 1. §. donare nu. 6 in fine, qualiter olim feudum poterat alienari.]

53 In contrarium est veritas, vt Fiscus, licet contra ipsū sola competat præscriptio centenaria, tamē contra alios præscribit præscriptionibus communibus, s. in burg. cū tit. & bona fide præscribat 10. annis inter præsentēs, & 20. inter absentes, & sine titulo 30. annis, in feudis & rebus feud. 30. annis, hæc est doctr. [And. de Iser. in c. 1. nu. 12. vers. sed si in terra alicuius de cōtrouerf. feudi apud pares termināda] vbi dicit, quod si Rex feudum existens in terra alicuius Baronis, quod spectabat ad collationem Baronis, vt feudum planum, & de tabula, concedat alicui, & hic concessionarius tenuerit illud feudum, ex tali cōcessione, triginta annis, quod Rex acquirit ius conferendi, quoad proprietatem, nam quoad possessionem, vt dicatur esse in possessione conferendi, per illam solam collationem, acquisiuit ius in possessione: allegat ea, quæ dicuntur in c. cum Eccl. Sutrina extra de causa poss.

& proprietatis, & subdit, quæsito iure conferendi, sic Fisco non, præscribitur contra Fiscum, nisi debita præscriptione per constitutiones Regni centenaria, quia ius conferendi habet eandem naturam, quam habet feudum, quod conceditur: hanc doctrinā commendat [Anna alleg. 144] Secundo, quia vbi non reperitur aliquid specialiter statutum, Fiscus vtitur iure communi, sequitur [Camill. de Curt. in suo diuersorio in dicto capitulo, declarata igitur, num. 141. vers. sed iustissimè quæritur, fol. mihi 76.] in effectu ergo dicit And. vt Fiscus præscribat contra alium, triginta annis, & contra ipsum sola centenaria præscribatur, & diffusè tractat articulum ad partes [Bambac. in c. prædicto q. 5.] qui omnes allegat, & videtur annuere pro opinione mea, sed ponit limitationem, q̄ requiritur centenaria, quando præstatio seruitiorū, est informis, siue indeterminata: vide [Scader. de feud. p. 4. c. 5. nu. 14. & Iser. de controu. inter masc. & foem. nu. 8.]

54 Nō obstat cōtraria; nā equitas tituli, q̄ quisq; iuris habet locum cōtra statuentē, nō .n. Fiscus, sed lex statuit, vt contra Fiscum sola centenaria præscriptio cōpetat.

Quo verò ad Barones, & alios viles dominos, an in præscribendis seruitijs cōtra vassallos, vel in præscribenda aliqua annua p̄stat,

in pecunia, vel frugibus requiratur possessio 30. annis, vel possessio temporis, cuius initij memoria non existat?

- 55 Et vt Clarius procedam, diuidendo questionem in duo capita, primum caput sit, vbi agitur de præscribenda aliqua annua præstatione, quæ præscriptio exigitur? an 30. annorum, vel requiritur tempus immemorabile? hæc questio fuit in S. C. Neap. inter vniuersitatem Gesualdi, & Illustrissimum Principem Venusij vtilem Dominum dictæ Terræ, vt refert [Dominus de Fräch. decis. 56. & Dominus Author hic num. 78. super qua causa scripsit Maurus allegat. 32.] & ibi Dominus de Franch. tenet in præscribenda annua præstatione à Barone contra vniuersitatem suæ Terræ non requiri præscriptionem immemorabilem, sed sufficere præscriptionem 30. annorum, vel 40. & motiuum suæ decisionis est, quia hæc collecta, & annua exactio non habet resistantiam, 56 iuris communis; nam Barones in Regno ex priuilegio, vel ex vetusta consuetudine habent collectas Sæctæ Mariæ, vt [Lucas de Penna in l. fin. C. de exactiōib. trib. lib. 10. in prima col. vers. huius gratia, frētus quoque auctoritate Iacobini de Sancto Giorgio in tit. De homagijs num. 37. vers. sed pone Dominus] vbi in proprijs terminis disputat questionē

ad partes, & finaliter residet cum distinctione Pilei antiqui doctoris docentis, quod aut Dominus est spoliatus, vel turbatus à Vassallis in sua possessione exigendi collectam, & tunc dominus probando possessionem obtinebit, vt manuteneatur in sua possessione, vel restituatur in possessionem exigendi, aut agitur petitorio, & tunc aut facit fundamentum solūmodo super solo cursu temporis dicendo, quod per longum tempus fuit sibi præstita illa collecta, & succumbet, quia, tempus non est modus inducendi obligationem; aut verò allegat titulum exactiōis, quem probat per illam exactiōem longo tempore factam, & obtinebit, quia, præsumitur, titulum allegatum præcesisse ex dicta longæua præstatione, ita est pūctualiter [glos. in l. cum de in rem verso, ff. de vsuris.]

- 58 In contrarium tamen est veritas; quia ad hoc, vt Baronibus, aut Prælati perfectè queratur ius in exigendis collectis, vel alijs annuis præstationibus ab eorum vassallis, requiritur possessio, cuius initij memoria in contrarium non existat, vel docere de titulo, qui possessori causam tribuat, præscribendi cum possessione 30. vel 40. annorum: hæc est decisio [Inn. in c. si diligenti, n. 5. extra de præscriptionibus] supra. n. Inn. in quarto n. dixit, quod quan-

quando ius, vel servitus non est contra ius commune, verum, habet causam discontinuam, vel quasi, ut servitus via, vel ius servitiorum extraordinariorum, s. collectarum, hoc casu necesse, habet possessor allegare causam, seu titulum, sed non est necesse illum probare, sed sufficit probare, quod per longum tempus. 10. vel 20. annorum fuit in possessione exigendi; nam præsumitur debitum hoc ius annuæ præstationis ex causa, quæ prætenditur præcessisse [l. cū de in rem verso, ff. de usuris, cum ibi notatis] deinde in d. num. 5. immediate subdit, verum si esset in contrarium aliqua violentior præsumptio nō iuuatur probatione cursus temporis, nisi, & titulum probet, ut est videre in prælatis, qui servilia gravamina exigūt à subditis; præsumitur. n., quod potius ex timore subditi hoc præstant, quam debito, & ideo non currit præscriptio c. quia cognouimus 10. q. 3. & sic prædicta conclusio glos. in d. l. cum de in rem verso ff. de usuris, scilicet, quod ubi quis solitus est exigere aliquam annuam collectam, vel servitiū, allegando causam, seu titulum, quem probat per solutionem, seu præstationem sibi factam per decem; vel 20. annos, recipit duas limitationes.

59 Primo, quando dicta annua exactio, vel servitium esset pro-

hibita, & exigi à iure communi [c. illud dist. 93. & c. contra morem 100. dist.]

60 Secundo, limitatur quando dicta annua exactio, vel servitium, non esset contra ius commune, quia ius commune non prohibet illam exigi, verum esset præsumptio contra exigentem, quod timore, vel ex urbanitate illam exiget, ut est videre in Baronibus, & prælatis, qui exigunt à vassallis, ut hoc casu talis annua præstatio non iuuatur solo cursu temporis, sed debet allegare, & probare titulum d. cap. quia cognouimus 10. quæst. 3. ita declarat [Inn. in d. cap. si diligenti n. 3. de præscript. & post Inn. hoc clarius, legem condendo, expressit Bonifacius Octavus in c. primo de præscript. in 6. ubi dicit, quod quando ille, qui rem præscribit, non habet contrarium ius commune, vel non est præsumptio contra ipsū, in tali præscriptione sola bona fides sufficit, cū possessione 40. annorum in re Ecclesiastica, vel 10. annorum in alijs rebus; at quando habet ius commune contrarium, vel est præsumptio contra ipsum, tunc necesse habet allegare, & probare titulum præscriptionis, vel probare possessionem tanti temporis, cuius initij memoria non existit in contrarium, & prædictam doctrinā sequitur [Abb. in allegat. cap. si diligenti nu. 20.

&

& Guid. Pap. loquens in Barone, & collecta, tenet non sufficere possessione 30. annorum, sed requiri tempus immemorabile, vt [in conf. primo nu. 14. & 15. & in conf. 65. num. 4. hoc idem tenet Rip. in responso 98. lib. primo huius quoq; sententię est; Patris in tractatu de feudorum reintegratione in cap. an si pro re, quam à tè vendico num. 6. fol. mihi 48. à tergo] vbi allegando Inn. loc. cit. dicit: nota, quod annua præstatio non iuuatur cursu temporis, vbi est præsumptio, quod sit præstita timore, vel curialitate, vt est videre quādo Domini exigunt seruitia à subditis, pro quibus non præsumitur, nisi titulum probent; ideo Domini non præscribunt, nisi tempore immemorabili: hæc ille; adde [Io. Fab. in §. equē num. 24. vers. illud autem nota inst. de act.] vbi dicit hæc verba: illud autē nota, quod vbi potens vsus est super non potente, & maximē quando gagiabat, vel arrestabat, vel gagiari sine causę cognitione faciebat, præsumitur violētia [ff. quod metus causa l. fin. §. pen. & notat Innoc. in c. bone de postulat. prælat.]

61 Non obstant allegata in contrarium, quia quamuis Barones non habeant ius commune contrarium in exigendis collectis à vassallis, quia collecta non est iure communi prohibita possi-

deri, & exigi per Barones à vassallis, vt dicit Dominus de Frách. allegata decif. 56. num. 11. quod non est sine dubitatione, attamē nō cessat præsumptio contra eos, quod timore, vel curialitate vassalli hoc præstiterunt, non autem ex debito, quo casu non currit præscriptio, nisi titulum præscriptionis probant, vel probare possessionem temporis immemorabilis, vt dicit [Innoc. in alleg. cap. si diligenti num. 5. & est tex. in d. cap. primo de præscriptionibus in 6. & sequuntur omnes præcitati Doctores, & sic patet responsio; nam posito pro nunc, quod collecta in Regno non habeat resistantiam iuris communis, vt dicit [Dominus de Frách. d. decif. 56. nu. 11.] tamen habet violētā præsumptionem, quod Domini volentia exigit, & vassalli potius timore, quam ex debito præstiterunt, & ideo cessat præscriptio d. c. primo de præscript. in 6. cum alijs doctrinis præcitat; & propterea illi sapientissimi Domini de Sacro Consilio fundauerunt eorum decisionem non solum in eo, quod Barones possidere possunt collectā in Regno, & quod collecta non est de realibus, sed quia Princeps Venetij ostendit titulum præsumptum, dum produxit priuilegium de Terra Iesualdi suis, & antecessoribus concessa, cum collectis, & probauit sub nomine collectæ semper

semper vniformiter solutā fuisse 14. vncias per spatium septuaginta annorum, quę solutio continuata per 70. annos, & semper vniformi pręstatione facta, declarauit priuilegium, & clausulam illam, cum collectis, vt sub illo verbo collectis, contineatur ius exigendi vncias 14. ab vniuersitate, vnde dū Illustrissimus Princeps Venusij allegauit titulum dictę exactionis, & illum probauit per priuilegium, vbi dicebatur cum collectis.

- 62 Et per possessionem 70. annorum semper vnanimiter factā, putauerunt illi Domini, non habuisse necesse Principem Venusij probare pręscriptionem temporis immemorabilis, dum iuuebatur titulo pręsumpto ex pluribus actibus cumulatiuē, nempe ex priuilegio, cum clausula, cum collectis, & possessione 70. annorum ex pręstatione semper vniformiter facta, alias solum Priuilegium, cum dicta clausula, cum collectis, non fuisset sufficiens, vt disponit [Regia Pragmatica 16. sub tit. de Baronibus, pro qua decis. Sac. Conf. facit decisio. Tesau. 16. nu. 9.] vbi tenet, quod si sunt plures inuestiturę factę de aliqua Ciuitate, vel Castro, cum furnis, & molendinis, si cum dictis multiplicatis inuestituris cum prędictis clausulis, concurrat tempus 60. annorum, per cuius temporis spatium semper vassalli accesserunt

ad furnum, vel molendinū Domini, quod ex his omnibus actis, cumulatiuē pręsumitur, quod Dominus habet molendinum, vel furnum, cum iure prohibendi vassallos, accedere ad aliorum molendina, vel furnos, pro molendo triticum, vel panē, quod est maxima declaratio ad dictas Regias Pragm. 14. 15. & 16. sub tit. de baronibus.

- 63 Secundum caput quęstionis est in pręscribendis seruitijs, & alijs iuribus per Barones, & Comites contra vassallos, & subditos, quę possessio requiratur? 30. annorum, vel possessio temporis, cuius initij memoria nō existat? & pro resolutione est pręmittendum, quod omnia seruitia, vel iura personalia, quę expressē per aliquam legem, vel Regni constitutionem à vassallis deberi Dominis suis non docetur, pręsumuntur per vim, & metum extorta, Ita [Innoc. in d. cap. si diligenti num. 5. extra de pręscriptionibus Io. And. in c. primo de pręscript. in 6. Bald. de Pace constantię in verbo pactiones hum. primo, Paris de Puteo de feudorū reintegratione, in cap. quod incipit, an pręstatio seruitiorum longissimo tempore facta, fol. mihi 97. à tergo,] vbi dicit, hæc verba pręstatio seruitiorum non iuuatur cursu temporis, vbi est pręsumptio, quod sint pręstita timore, uel curialitate, ut est à sub-

subditis Dominis, vel Prælati-
eorum, [Afflict. in cōst. quia fre-
quenter num. 7. Doctissimus Io.
Franciscus Capiblanco in Prag.
prima nu. 214. tit. de Baronibus,]
vbi autoritate multorum Do-
ctorum dicit, constituas hanc cō-
clusionem, quod seruitia non de-
bita à iure semper præsumuntur
per vim à Dominis extorta, &
subdit, & proinde constitutum
est, quod siue consuetudine, aut
præscriptione, iura, & seruitutes
præsumant quærere Barones cō-
tra vassallos, quod minori tem-
pore centum annorum tueri non
possunt.

- 64 Per quæ patet resolutio quæ-
stionis præpositæ, quod cum præ-
sumptio sit contra Barones, quod
per vim, vel metum hæc seruitia
extorquerent à Vassallis d. cap.
quia cognouimus 10. quæst. 3.
ad hoc, vt possint se tueri præ-
scriptione, debet allegare, & pro-
bare titulum præscriptionis, vel
probare possessionem temporis
immemorabilis [d. c. primo de
præscript. in 6. accedat dictū Affl.
in cōst. quia frequenter, vbi nu.
4.] dicit, quod cum per dictam
constitutionem vassalli, & vni-
uersitates non possunt se obliga-
re ad seruitia, vel alia onera per-
sonalia in perpetuum suis domi-
nis, & Baronibus, sine assensu Re-
gio, quia Rex est Dominus per-
sonarum, possessores istorum ser-
uitiorum, non possunt se tueri

minori possessione, quam centū
annorum, quia habet ius consti-
tutionum, & sic ius commune
contrarium, & quando possiden-
tur seruitia iure resistente, longis-
sima possessio non tuetur possi-
dentes, nisi habeant priuilegium,
vel id, quod habetur loco priui-
legij, quæ est possessio temporis,
cuius initij memoria non existit
[d. cap. primo de præscr. in 6. &
l. 3. §. ductus aquæ ff. aqua quo-
tid. & æstiuæ.]

- 65 Immò si vassalli, vel aliqua
vniuersitas in capitulatione, vel
instrumēto confitetur, se esse ob-
ligatos Baroni ad aliqua seruitia
personalia, iuxta antiquum soli-
tum, talis confessio eis non no-
cet, nec talia verba probant ta-
lem verustatem, & antiquum soli-
tum, quia est facta inter perso-
nas prohibitas, & ideo præsumi-
tur facta in fraudem dictæ cōst.
quæ frequenter [ita Affl. in d. cōst.
num. 5. argum. tex. in l. nec si vo-
lens C. de liberali causa.]

- 66 Subsequenter, postquam in
præscribendis seruitijs, & alijs
iuribus contra vassallos, Barones
debent probare possessionē cen-
tum annorum, vel tēporis, cuius
initij memoria non existit, quæ-
ritur, à quo tempore incipit talis
possessio, & per consequens præ-
scriptio currere, & pro reso-
lutione est prænotandum, quod,
vt quis quærat possessionem ser-
uitutis, vel alterius iuris per actus,
quibus

quibus queritur seruitus, vel aliud ius, necessarium est quando facit illos actus, ut intendat illos actus facere iure suo, idest iure seruitutis sibi debitæ, item probare, quod ille, in cuius præiudicium queritur possessio seruitutis, vel alterius iuris, sciebat eum facere, & uti iure suo, idest iure sibi debito [l. fin. ff. quæadmodum seruus amittatur l. si. de itinere, actusque priuato, glos. in c. Abbate Sancti Siluani, in verbo alciatensem monachum, extra de verb. signific. Innoc. in c. 2. num. 1. in verbo requisitus, extra de post. prælatorum, Io. Faber. in §. equum nu. 19. inst. de actionibus] ubi dicit hæc verba, oportet, quod actor probet, quod usus sit iure seruitutis, aduersario sciente, ad hoc, ut acquirat possessionem seruitutis, & consequenter, ut incipiat præscribere, quia præscriptio non est sine possessione.

Vnde, ut possit constare, scilicet, quod quando faciebat illos actus, intendebat uti iure suo, aduersario sciente, & patiente, ut per hoc dicatur cepisse esse in possessionem illius iuris, vel seruitutis [d. l. fin. ff. de itinere actusque priuato, & l. fin. ff. quemadmodum seruitus amittatur] distinguendum est.

67 Quædam iura, & seruitutes sunt iura negatiua, & prohibitiua puta, ius prohibendi vassallos, ne eant alibi ad molendū, quā ad mo-

lendū Domini, vel ne vendant alibi suas merces, & victualia, quā in fundicis, & stallis Domini, & his similia; & in his iuribus prohibitiuis, & negatiuis non potest constare, quod intendebat uti iure suo, idest iure sibi debito, aduersario sciente, & patiente, & per consequens, quod cepit acquirere possessionem istius iuris prohibitiui, nisi intercessit prohibitio, puta quia vassalli alibi volebant ire ad molendū, vel ad vendendū suas merces, & fuerunt prohibiti à Barone, ne alibi irent, quā ad molendinum suum, vel ad fundicos suos, vel macella sua, & acquieuerunt; hoc casu, à die talis prohibitionis, incipit esse in possessione iuris prohibendi, & consequenter incipit currere præscriptionem super tali iure prohibendi; & ratio est, quia per talem prohibitionem, incipiunt vassalli scire, quod Baro intendebat hoc facere iure sibi debito; non gratia, vel facultate naturali ipsorum vassallorum; ita præcitati Doctores, locis citatis; ante enim hanc prohibitionem, & si per centum annos vassalli essent soliti ire ad molendinum Domini, vel ad eius furnum, pro molendo triticum, vel coquendo panem, soluto, quod pro iure molituræ, vel iure furni, non potest prætendere Baro, quid acquisiuit ius prohibendi, quia isti actus cōpetunt iure facultati, & iure liber-

bertaris; qui nunquam inducunt consuetudinem; vel præscriptionē, vt [Aff. decis. 388. Io. Faber. in d. §. æquē, num. 20. inst. de actionibus, Thesaur. decis. 16.] etenim contra illa, quæ de per se sunt licita, & debentur à iure communi, vt est edificare furnū, vel tabernam in suo solo, vel ire, quo vult ad vendendum res suas, vel ad molendum, vel coquendum panem, vt [l. altius C. de seruitutib. & aqua, & est Regia Pragm. 14. & 15.] de Baronibus, non currit præscriptio nisi à die, quo quis prohibitus est, vt præcitati Doctores vnico ore dicūt in locis allegatis, hinc Dominus Capiblanctis meritissimus Iudex M. C. V. in prag. prima de Baronibus, num. 205. dicit aut actus fiunt, iure suo, veluti si Baro prohibeat, nè quis accedat ad aliud molendinum, vel furnum, nisi suos, vel nè vèdantur eius victualia, nisi venditis suis, & his similia, tunc, per istos actus negatiuis, & prohibitiuos, data patientia vassallorum, quæritur possessio; secus si contradixissent vassalli; aut actus fiunt iure facultatis, & tunc mille non inducunt possessionem, vel quasi, & infert, quod si infirmi vassalli soliti sūt ire ad furnum Domini, vel ad molendinum, non præstabitur possessio, vel quasi ipsi Domino, nisi intercessit prohibitio, & ipsi acquieuerunt; quibus addo & Bar-

tholomeum Cepollam in tract. de seruit. Urbanorum prædiorū cap. 20. tit. de furnis, & Iacobinū de Sancto Georgio, in inuestitura feudali, in verbo, & cum molendinis.]

68 Aut verò sumus in alijs iuribus, & seruitutibus affirmatiuis, puta ius exigēdi operas, vel aliud seruitium, vel collectam; & tunc si intercessit multiplicitas actū, quod relinquitur arbitrio Iudicis, ex illis actibus incipit possidere ius exigendi illa seruitia, & ex illo tempore incipit currere præscriptio. vt [Bart. in l. prima §. hoc inter dictum num. 9. vers. quod autem sit vsus ff. de itinere actuq. priuato, vbi allegat Innoc. in d. cap. bonæ, num. primo extra de postulatione Prælatorum] Iudex .n. regulabit arbitrium suum ex qualitate actuum; nam quidā sunt actus, qui solent fieri iure facultatis amicitie, vel vrbauitatis, vt recipere hospitem in domo sua, vel ire ad molendinum Domini, & alia similia, & isti actus nunquam dant possessionem, nisi intercessit prohibitio, cum acquiescentia, & patientia, aduersarij [l. qui iure familiaritatis ff. de acquirenda possessione] quidam uerò sunt actus, qui possunt competere, & iure amicitie, & facultatis, & possunt competere iure seruitutis, vt ire per fundū vicini, & hi actus tunc dant possessionē seruitutis, quando

do intercessit multiplicitas actuum, puta, si 30. diebus usus est illo itinere [d. l. prima §. hoc interdictum ff. de itinere actuq; priuato] nisi sit alia præsumptio in contrarium, quod non iure seruitutis sit usus, puta, erat diruta via publica, vel erat lutola, & hoc casu videtur usus non iure suo, idest iure seruitutis, sed causa euitandorum lutorum, vel propter incommoditatem viæ, vt [l. prima §. item Iulianus rectè ait, ff. de itinere, actuque priuato] quidam verò sunt actus, qui non solent fieri, nisi ab eo, qui habet ius, & qui intendit vti iure suo, vt esse in electione Prælati, vel conferre beneficium, seu feudum, vel incidere sæpè causa eundi, & hoc casu per vnum tantum actum est in possessione illius iuris, vt [Iser. in cap. primo num. 12. de controuers. feudi apud pares terminanda, glos. in cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. posses. & proprietatis Bart. in d. l. prima §. hoc interdictum num. primo ff. de itinere actuq; priuato, Innoc. in d. cap. bonæ memoriæ num. primo de postulatione Prælatorum, hæc est Theorica Io. Fabr. in §. æquè, n. 21. inst. de act.]

Vnum tamen est notandum in praxi, quod licet Baro non habeat ius prohibendi vassallos,

nè alibi eant, quam ad suum molendinum, ita quod vassalli liberè possunt ire, quo uelint, [ut in pragmat. 14. & 15. tit. de baronibus per tex. in l. altius, & que ibi notantur C. de seruit. & aqua] tamen vassalli si eundo alibi, nullam aliam commoditatem reportant, quam tueri ceruicem libertatis, & damnum inferre Domino, hoc casu cogendi sunt potius ire ad molendinum Domini, quam ad molendina extranei, secus si haberent aliquam commoditatem, ita sæpè fuisse iudicatum per S. C. refert Dominus Marinus Freccia in 41. autoritate, & Dominus Rouit. in d. pragmat. 14. num. 5. de Baronibus, & sic practicaui, & obtinui in diuersis causis.

69 Et vltimo, pro complemento est quærendum, si vassalli in iudicio competenti se grauant de istis seruitijs, & iuribus à iure non debitis contra eorum barones, lite pendente, an Dominus conseruandus sit in sua possessione exigendi dicta seruitia, & annuam præstationem, vel vassalli, dicta lite pendente, sint seruandi immunes ab istis angarijs, & perangarijs: prima facie videtur, quod Baro sit, lite pendente, conseruandus in possessione; quia nemo est priuandus sua possessione, lite pendente, etiam, quod sit contra ius, vt in c. primo extra, vt lite pendente, vbi Archiepiscopus.

Y y

Ebo-

Eboracensis, tam ipse, quam sui prædecessores consueuerunt facere deferri Crucem ante se per totam Angliam, & sic etiam per Prouinciam Archiepiscopi Cantoriensis, Conuentus Archiepiscopus Eboracensis à dicto Archiepiscopo Cantoriensi, quod desisteret à dicto iure deferendi crucem ante se per suam prouinciam; dicit ibi Romanus Pontifex, secundum intellectum [Innoc. in verb. consueuisti, quod lite huiusmodi pendente etiam, quod consuetudo illa non esset præscripta, utatur sua possessione: & sic patet, quod conuentus, qui existit in possessione iuris, est manutenendus in possessione, lite pendente, etiam quod dictæ possessioni resistat ius commune; nam de iure communi, solæ quatuor sedes Patriarchales, ubiq; per mundum, excepta Roma, possunt ante se deferri facere Crucem, [ut glōf. fin in d. c. primo extra; ut lite pendente, hoc motuum refert [Capyc. in decis. 209. numer. 21. vers. facit quarto.]

70 Secundo, quod Baro sit manutenendus in possessione, lite huiusmodi pendente, facit expressa doctrina [Innoc. in c. 2. num. 5. vers. item nota, extra de integritate restitutione, 7 ubi notabiliter dicit, quod si alius,

quam, capitulum maioris Ecclesiæ, est in possessione eligendi Episcopum, & hic possessor sit conuentus à capitulo, actione negatoria, quod sibi non competit tale ius, quod lite pendente, ille qui erat in possessione, est tuendus in possessione; quia quamuis hæc possessio habeat resistantiam iuris communis, ut probatur [in c. cum Ecclesia Sutrina, extra de causa possessionis, & proprietatis, nihilominus est manutenendus in sua possessione, quia, in hoc summarissimo iudicio possessorio, ut quis lite pendente, manuteneri debeat in possessione, sola possessio facti sufficit, quamuis sit contractus commune, & sic habeat malam fidem, quemadmodum in iudicio possessorio unde vi, est restituendus possessor, vel in iudicio turbationis, est tuendus possessor, licet habeat malam fidem, in sua possessione, quia sufficit sola possessio facti, & nihil aliud quæritur in prædictis tribus iudicijs possessorijs; ita notanter dicit [Innoc. in alleg. cap. num. 5. versic. item nota, extra de causa posses. & proprietatis, ut refert Cap. in d. decisione 209. num. 9. vers. facit secundo, nu. 18. vers. facit quarto: conferunt tradita per Lancellot. de Actent. 3. p. cap. 24. q. 1. num. 69. & iu-

& iudicatum fuit in causa Baronis Rotundellæ cum vniuersitate, teneri vassallos ad conducendum frumenta ad proxima litora maris, eorum sumptibus, attenta consuetudine talia faciendi, & longæua Baronis possessione, per testes, & scripturas probata, ex adductis rationibus super eò discussis per [Thorom, in compendio decis. verbo vassalli an teneantur p. 1.]

71 Actamen in contrariū est cōmunis opinio videlicet, q̄ Baro, lite huiusmodi pendente, debet abstinere ab huiusmodi exactione, & vassalli debent esse immunes, lite pendente, ab istis angarijs. & perangarijs, per [tex. celebrem, in c. cum personæ, de priuileg. in 6.] vbi Clericus existens in Diocesi, erat in possessione exemptionis à iurisdictione ordinarij, conuentus ab ordinario ad docendum de iure suæ exemptionis, dicitur ibi, quod pendente huiusmodi lite, Clericus non est tuendus in sua possessione, sed ordinarius potest liberè, vti sua iurisdictione contra eum, nisi Clericus alleget priuilegium suæ exemptionis, illudq; in promptu exhibeat; quia tunc, pendente lite super validitate, vel inualiditate priuilegij, est tuendus in sua possessione, & hoc propter fauorem priuilegij; idem si allegat præscriptionem, & pri-

uilegium, quod exhibet; quia lite pendente, est tuendus in possessione suæ exemptionis; quia ex quo exhibuit titulum, qui licet non erat de per se sufficiens, tamen saltem ei præbuit causam præscribendi, quo præsumitur bonæ fidei in sua possessione, secus si allegat solam præscriptionem: nam cum tunc huic possessioni resistat ius commune, quia omnes Ecclesiæ, & Ecclesiasticæ personæ sunt sub iurisdictione Diocesani, nisi probentur exemptæ [c. omnes Basilicę 16. quest. 3. Non est tuendus in sua possessione, vt in primo casu dictum est refert Capyc. decis. 189.] ex quo patet, quod Baro cōuentus si allegat solam possessionem exigendi illa iura, non est tuendus lite pendente in sua possessione, quia cum habeat resistantiam iuris communis, & præsumptionem, quod per metum potius illa extorquet, quam ex debito, debet, lite pendente, abstinere: secus si allegat priuilegium, quod exhibet in-

72 promptu, vel allegat præscriptionem, cum titulo, quem exhibet in promptu; in his. n. duobus casibus, est tuendus in possessione sua, vsq; ad exitum iudicij; quia ille titulus, in promptu exhibitus, abstergit omnem malam præsumptionem, & operatur, vt præsumatur

Y y 2 else

esse in bona fide exigendi dicta seruitia, ita auctoritate multorū distinguit Dominus [Capiblan-
cus in d. pragm. prima tit. de Bar-
onibus à n. 229. vsq; ad nu. 240.
quod antea dixit Cap. dicta dec.
209. nu. 4. vers. secunda difficul-
tas] mouentur optima ratione,
quia interdictum, vt possidetis
non datur ei, cui ius resistit con-
tra eum, qui habet fundatam in-
tentionem de iure communi [c.
ad decimas de rest. spoliatorum
in 6. per quem text. ita docet
Io. Fabr. in d. §. retinende nu. 33.
vers. item nota, quod agens inst.
de interdictis,] quod extendit ad
Baronem, qui prætendit esse in
possessione exercendi iurisdic-
tionem infra fines territorij
alterius Baronis, vel Iudicis, quā
doctrinā pulchrè laudat [Domi-
nus Rouitus in Pragm. prima, n.
50. cum seq. de iurisdictioni-
bus inuicem non turbandis, ad-
73 do Dominum Regentem de
Pont. in decis. 40. nu. 3.] vbi in
specie loquendo de hoc sum-
marijssimo Iudicio possessorio,
quis manutenendus sit in
possessione, lite pendente, dicit,
quod vbi qualitas rei resistit pos-
sidenti, vel retinenti, sine titulo,
tunc si titulus non iustificatur,
non potest in hoc iudicio pos-
sessorio summarijssimo, posses-
sor simplex obtinere.

Tertio, limitatur dicta cōclu-
sio, vt non solum, vbi Baro alle-

gat præscriptionem, & titulum,
74 quem exhibet, vel quando allegat
solum priuilegium, quod exhibet,
pendente lite, Baro est manute-
nendus in possessione, cum hoc
casu solitum sit prouidere, quod
capiatur informatio, sed etiam,
vbi possessio Baronis esset lon-
gissima, puta vltra triginta an-
nos, & præstationes semper fue-
runt vniformiter factæ, hoc casu
manutenendus esset, lite pendē-
te in possessione, quia illa lon-
ginitas temporis vltra 30. an-
nos, cum præstatione vniformi
inducit præsumptionem, quod
ipse Baro sit in bona fide, & ideo
lite pendente non est priuandus
sua possessione, vt de Franch. de-
cis. 56. in prin. qui licet nihil al-
leget, potuisset allegare [Innoc.
in d. c. 2. nu. 5. vers. item nota ex-
tra de rest. in integrum] vbi di-
cit, quod non solum exhibitio ti-
tuli inducit præsumptionē, quod
sit in bona fide, sed etiam longa
possessio temporis, quod quan-
tum debeat esse, relinquatur ar-
bitrio Iudicis.

75 Quarto limitatur prædicta cō-
clusio, vbi Baro successor pbat,
q; Barones sui pdecessores fuerūt
in possessione exigēdi illa serui-
tia, quia per hoc videtur esse bo-
næ fidei in sua possessione, & ideo
est cō seruandus lite pēdente, &
prouideri solet, quod capiatur in-
formatio, est Doctrina [Innoc.
in alleg. cap. 2. num. 5. extra-
de

de rest. in integrum , quam Innoc. doctrinam refert , & comprobatur [Ioseph Sesse in tract. de inhibitionib. c. 5. §. 10. à num. 5. vsq; ad finem .]

76 Non obstat in contrarium adducta [primo doct. Innoc. in cap. primo extra , ut lite pendente], nam ibi Archiepiscopus Eboracensis allegavit ultra possessionem suam , & suorum prædecessorum , priuilegium , & sic titulum secundum intellectum [glos. fin in d. cap. primo ,] ut lite pendente , quam sequitur , ibi Abb. Sicularum num. 20. & sic concordat cum cap. cum persone de priuilegijs in 6.] Secundo responderi potest , quod Archiepiscopus Eboracensis sic utebatur , quia ita sui prædecessores vsi erant tali facultate facere deferri crucem ante se per totam Angliam , & ideo erat bonæ fidei in sua possessione merito , lite pendente , non erat priuandus sua possessione , iuxta allegatam doctrinam in quarta nostra limitatione .

77 Secundo non obstat allegata doctrina [Innoc. in d. cap. 2. extra de rest. in integrum] ubi parificat hæc tria iudicia possessoria , nempe Vnde vi , Turbationis , & Lite pendente , ut in eis sufficiat probare possessionem facti , licet non sit de iure , ad hoc , ut restituatur , uel manuteneatur in sua possessione ; nam respondetur ,

quod ibi Innoc. loquitur , de possessione , quam Clerici eiusdem Ciuitatis dicunt habere cum Canonicis interessendi in electione Episcopi , vel de possessione , quam suffraganei dicunt habere in electione Archiepiscopi , una cum Canonicis Metropolitanæ Ecclesiæ , quo casu , licet iure communi electio pertineat ad Canonicos ; tamen , ubi Clerici eiusdem Ciuitatis , vel suffraganei dicunt eos quoque habere ius interessendi in electione , hæc possessio non est contra ius commune , sed est contra ius priuatum Canonicoꝝ illius Ecclesiæ ; nullibi . n. reperitur prohibitum , ut suffraganei , vel Clerici eiusdem Ciuitatis sint prohibiti possidere ius eligendi simul cum Canonicis , & ideo cum non habeant in contrarium ius commune , sed solummodo habeant contrarium ius priuatum Canonicoꝝ illius Ecclesiæ non procedit contra eos c. cum persone , & c. ad decimas , & licet posset dici , quod quamuis dicti Clerici , vel suffraganei non habeant ius commune contrarium ; actamen habent præsumptionem contra se , quod iniuste usurparunt illud ius eligendi post quam iure communi spectat ad Canonicos ; quia quælibet res præsumitur libera , nisi quis præbeat se habere ius in ea [l. altius C. de seruitutibus , & aqua : ad hoc respondetur , prout communiter omnes

Y y 3 nes

nes Doctores respondent, vt est videre ex [Covar. & Ioseph Sess. loc.ci.] quod aut ista præsumpcio est leuis, aut violenta, & grauis, quod cognoscitur, & arbitratur ex qualitate personarum, vt [Innoc. in c. bonæ memoriæ de postulatione prælatorum nu.6.] vt vbi præsumpcio est violenta, & grauis, tunc procedant c. cum, cum personæ, & c. ad decimas, vt quis lite pendente non sit manutenendus in possessione, vt in casu nostro, nam Barones habent violētā præsumptionem, quod seruitia à iure nō debita per metum extorquent [d. cap. illud, 10. quæst. 3.] sed vbi est leuis præsumpcio, vt est in terminis [d. c. cum Ecclesia Sutrina, & d. c. bonæ memoriæ] quæ loquuntur de clericis eiusdem ciuitatis, & de suffraganeis intendentibus habere ius interessendi cum Canonicis, & vocem dandi in electione Episcopi, hoc casu sunt manutenendi in possessione lite pendente, vt [d. c. cum Ecclesia Sutrina, & dicit Innoc. in d. c. 2. n. 6. extra de postulat. prælatorum.]

78 Quid econtra? Vniuersitas, seu vassalli agunt confessoria, dicentes eis cōpetere ius, seu seruitutem pascendi, aquandi, & lignādi in territorio Castri vicini, ratione communionis, cum assensu Regio, quem allegant solum, sed illum non exhibent; vel Baro illius castri agit negatoria, di-

cens non competere vniuersitati, & eius hominibus ius pascendi, aquandi, & lignādi in territorio demaniali sui castri, lite huiusmodi pendente, an vniuersitas sit manutenenda in possessione, vel potius debeat interloqui, quod se absteat ab vsu dictæ seruitutis, & iuris pascendi? Hæc quæstio fuit in Sacro Consilio, & satis benè discussa, vt per [Capyc. decis. 189.] & prima facie videtur dicendū, quod vniuersitas, & homines debent se abstinere, lite pendente, per dictum [cap. cū personæ de priu. in 6.] vbi solā possessio non sufficit, vt ratione possessionis tueatur in sua possessione lite pendente, quando intētio aduersarij fundata est iure communi, quod proprietas, & dominium rei, sit sua, nisi dicta possessio sit adiuta titulo, non solum allegato, sed etiam producto: at in casu nostro fundata est intentio Baronis iure communi, igitur vniuersitas, quæ solā possessionem habet, non est tuenda in sua possessione, lite pendente.

79 Secundo, per doctrinam [Ioan. Fab. in §. retinendæ nu. 37. vers. item nota, inst. de interdictis] cuius verba sunt hæc, item nota, quod agens interdicto vti possidetis, debet succūbere, si agat cōtra illum, qui est fundatus de iure communi, nisi probeat titulū, & ideo videtur, quod si Abbas dicat se habere possessionem iurium

rium Episcopaliū, & agat hoc interdicto, succumbit, nisi probet titulum, quia si spoliatus hoc casu succumbit, multo fortius ille, qui dicit se turbatum [c. ad decimas de rest. spoliatorum in 6.] & idem si aliquis dicit se habere iurisdictionem infra fines territorij alicuius Comitis, Baronis, vel Episcopi; & subdit, quod est magna ratio, quia quando aliquis est fundatus iure communi constat de eius proprietate, idcirco non debet fieri executio in possessione [c. cum dilectus, extra de causa poss. & propriet.] & idem si non esset fundatus de iure communi, sed aliās constaret de iure proprietatis notoriē, vel manifestē, ut patet in [c. si Iudex laicus, de sententia excom. lib. 6.] hæc ille, unde si ille, qui habet solam possessionē contra illum, qui de iure cōmuni habet fundatā suā intentionē, quod res sit sua, non restituitur in possessorio, unde vi, nec defenditur turbatus per interdictum, uti possidetis [d. c. ad decimas] ergo nec debet lite pendente conservari in sua possessione, quia hæc tria possessoria, nempe interdictum unde vi, uti possidetis, & ut lite pendente quis non priuetur uti sua possessione, à pari procedunt, ut illa æquiparat [Innoc. in d. c. 2. nu. 5. vers. item nota extra de rest. spoliatorum, & hanc Io. Fabri doctrinam ad-

ducit in simili casu Dom. Rouit. in pragm. 1. nu. 29. cum seq. de iurisdictionibus inuicem non turbandis.]

- 80 Attamen contrarium fuit per S. C. iudicatū, ut testatur [Capyc. allegata decis. 189.] ubi vniuersitas, & homines Ciuitatis Titi fuerunt lite pendente in iudicio ordinario moto, vel mouendo, cōseruati in possessione iuris pascendi, aquandi, & lignandi in territorio Ciuitatis Potentiæ, ratione communionis, cuius occasione, antiquissimam possessionem 80. annorum probauerunt, licet dictam communionem cū assensu tantum allegassent, & nō exhibuissēt; & motiua decisionis fuerunt, quia dum Vniuersitas probauit suam possessionem antiquissimam, & allegauit communionem, cum assensu, & virtute talis communionis dicebat, quod ipsa per tam longissimum tempus fuit in possessione, præsumebatur titulus communionis; & sicuti possessione adiuta, titulo vero, sufficit, quod quis manuteneatur lite pendente in possessione d. c. cum personæ, eodem modo quando est adiuta, titulo præsumpto à lege: unde est notabilis declaratio ad dictum capitulum
- 81 cum personæ, ut non solum possessio adiuta titulo operetur, ut quis lite pendente conseruetur in possessione sua, contra eū, qui de iure communi constat esse

se proprietarium, & Dominum rei, sed etiam ubi esset adiuta, titulo præsumpto à lege; ita [Cap. d. dec. 189. n. 10.] & iterum idem decisum fuit per S.R.C. in causa vniuersitatis Baiani cum Octauio Cataneo apud [Thorum in compendio p. 2. verbo Baro an possit] quod magis clarescit ex responsione ad contraria adducta, & primo ad Cap. cum personæ, respōdetur, ut dicit Capyc. quod procedit non solum quando est possessio adiuta, titulo vero, sed etiam quando possessio est adiuta titulo à lege præsumpto.

82 Secundo, respondetur, nam hoc, quod dicitur possessio habet ius commune contrarium, duplici modo potest intelligi, vno modo dicitur, possessio habet ius commune contrarium, & sic habet resistantiam iuris, id est quia illa res prohibetur possideri sine speciali titulo, ut puta, laicus est incapax, iure cōmuni, possidere ius decimarum, & ius eligendi prælatum, ut in [c. causam extra de præscript. & cap. Cumana extra de elect. & his similia adducta per glos. in cap. si diligenti extra de præscript.] & hoc casu, quis lite pendente non est tuendus in sua possessione, quia habet resistantiam iuris cōmunis [c. cōtra morem 100. dist. & c. illud 93. dist.]

83 Secundo modo intelligitur il-

la propositio, possessio habet ius commune contrarium, scilicet quia intentio. aduersarij est fundata iure communi, quod res pertineat ad ipsum, non quod ipse possessor sit incapax possidere illam rem, sed habet contrarium ius commune, scilicet iure communi apparet, quod res non pertineat ad ipsum possessorem, sed quod pertineat ad suum aduersarium, & ex hoc, quia iure communi constat, quod res non sit possessoris, sed sit sui aduersarij, oritur præsumptio contra ipsum possessorem, quod illam rem iniuste occupauit; quia quælibet res præsumitur libera, nisi probetur, quod quis habeat ius in ea [l. altius C. de seruit. & aqua] & in hoc secūdo modo accepto, illud axioma possessor quando habet iuris resistantiā, scilicet præsumptionem, quod iniuste occupauit, non est tuendus in sua possessione; distinguendum est, aut ista præsumptio est violenta, ut sunt exempla in [c. ad decimas de rest. spoliator. & in d. c. cū personæ, & sunt exempla narrata per Io. Fab. in d. §. retinēda n. 33. vers. item nota de interdictis] & in omnibus istis exemplis, quia præsumptio, quæ oritur, ex eo quod intentio aduersarij est fundata iure communi, est violenta præsumptio, quod iniuste occupauit, & sic quando habet possessionē iniustam, procedit dictum cap. cum

cum personæ ; vt quis lite pendente , non sit tuendus in sua possessione; si verò ista præsumptio , quæ inde oritur , non est violenta, sed est levis, quod relinquitur arbitrio Iudicis, ex qualitate personarum, & rerum, & tunc possessio sola facta absque ostensione tituli, sufficiens est , vt quis non solum conferuetur in possessorio summarijssimo , vt lite pendente , sed etiam in iudicio possessorio recuperandæ possessionis, vbi est spoliatus, vt ei fiat restitutio, & in iudicio vti possidetis, vbi turbatus, vt tueatur in sua possessione , vt est [tex. in c. cum Ecclesia sutrina, extra de causa possessionis , & proprietatis] vbi clerici conuentualium Ecclesiarum fuerunt restituti ad possessionem iuris eligendi , quamuis intentio aduersariorum erat fundata iure cõmuni , quod ius , & proprietas iuris eligendi spectabat ad eos ; ita in anfractu opinionum distinguit Doctissimus [Couarr. practicarum quæst. cap. 17. nu. 6. quam latissimè refert , & sequitur Ioseph. Sese in cap. 5. §. 10. nu. 30] vnde in casu quæstionis præpositæ cum inspecta qualitate personarum possidentium , & qualitate rei possessæ non sit violenta præsumptio contra vniuersitatem , quod indebitè vsurpasset illud ius pascendi , sed tantum est levis ; quia si non haberet vniuersitas hoc ius

Dominus territorij non fuisset passus tot longissimo tempore, vti tali seruitute: ideo in casu huius ius quæst. non sibi vindicat locum [cap. cum ad decimas, & c. cum personæ ; vnde apparet , quod S. C. optimo iure iudicauit illos de Tito manutenendos in poss. lite pendente, vt Capyc. decis. 189.] Secundo, non obstat doctrina Io. Fab. quia ibi Io. Fab. loquitur in casibus , vbi inspecta qualitate personarum possidentium, & rerum possessarum, oritur violenta præsumptio , quod possessor indebitè possessionem vsurpauit, ideo spoliatus non restituitur , nec defenditur turbatus [d. cap. ad decimas de rest. spoliatorum , & Dominus Rouitus in d. pragm. 1. num. 29. de iurisd. inuicem non turbandis, & in cõfil. 92. vol. 2.] & ita est intelligendum dictum Domini Capiblanchi in [d. pragm. 1. num. 239.] qui sicco pede transit in hoc articulo, alias sibi obstaret [d. deci. S. C. relata per Capyc. decis. 189. cui non cõtradieit alia dec. Cap. 77. nam in ea decis. 77.] inspecta qualitate rei : de qua ibi agebatur , erat violenta præsumptio in iustitiæ possessionis . Dum ibi agebatur de iure reali , quod non poterat possideri sine titulo , quod secus est in rebus feudali-bus, quæ licet prohibeantur alienari sine assensu, tamen non sunt prohibita possideri ; cum acqui-

ran-

rantur præscriptione, donatione vera, & præsumpta: vt [Ifern. in c. illud, nu. 70. vers. publica vero] quæ sunt in patrimonio Principis, de prohibita feudi aliena. per Feder.]

- 86 Hinc Sacrum Concilium Tridentinum, vt in cap. 9. sess. 25. de reformat. decreuit, quod licet ius patronatus Ecclesiasticum possit præscribi spatio xl. annorum; tamen si personæ, quæ allegant hanc præscriptionem, sint tales, quæ propter eorum potentiam,

sit contra eos præsumptio, quod ex vsurpatione potius, quam ex debito possident, vt requiratur probatio temporis immemoralis, & quod eorum præsentationes, continuatè, saltim per 50. annos, omnes effectum habuerunt, & sic vbi est præsumptio iuris, quod possessor indebitè vsurpauit possessionem alicuius iuris, non iuuatur tali possessione, nisi sit possessio temporis immemoralis.

REPE-

R E P E T I T I O

In cap. i. si vassallus feudo priuetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Feuda quoad feudatarios quatuor modis finiuntur.
- 2 Feudum dum finitur, non semper vadit ad dominum.
- 3 Causa feudum amittendi generaliter.
- 4 Felonia comprehendit omne factum feudatarij, & domini illicitum.
- 5 Felonia quid sit largè, & strictè sumpta & unde deriuetur.
- 6 Felonia alia contractus, alia delicti, & exempla in utraque.
- 7 Felonia alia respicit dominum, alia non respicit dominum; & exempla in utroque.
- 8 Felonia alia in omittendo, & alia in cōmittendo.
- 9 Fidelitas habet duas habenas.
- 10 Feudatarius ducitur per præcepta fidelitatis, sicut equus per habenas.
- 11 Feudum cui aperiatur; totino an agnatis, quando est nouum.
- 12 Feudum antiquum in felonia non respiciente dominum, & non est hereditarium, aperiatur agnatis contra glos.
- 13 Glos. reprehenditur in articulo an feudum antiquum hereditarium aperiatur agnatis.
- 14 Feudum antiquum non hereditarium in felonia non respiciente dominum, an aperiatur agnatis excluso domino; in quo tres opiniones recitantur.
- 15 Iser. & alij allegantes Hostiensem tenentem, quod feudum reuertitur ad agnatos, male ipsum allegant, quia tenet contrarium.
- 16 Intellectus S. denique, quæ sit prima causa benef. amittendi. in verbo non adproximos.
- 17 Verba generalia restringuntur ne quis indebitè damnum patiat, & ut minus recedatur à iure communi.
- 18 Interpretatio capi debet quæ maiorem æquitatem continet, & per quam minus receditur à iure communi, & nemini fit iniuria.
- 19 Intellectus S. hoc quoque, de successione feudi an loquatur in feudo nouo, vel in feudo antiquo.
- 20 Aduersatiua quando aduersetur iniure, & in facto.
- 21 Intellectus diuinius reiiciendus.
- 22 Hieronymus Grat. reprehenditur circa intellectum tex. in S. denique quæ sit prin. caus. benef. amittendi.
- 23 Distin. quandoque signat regulam esse in contrarium.
- 24 Inuestitura feudi habet tacitam conditionem resolutiuam donec descendentes erunt fideles.
- 25 Feudum dicitur subiacere, seu quasi, restitutioni.
- 26 Separatorum separata debet esse ratio.
- 27 Prelatus feudatarius, si delinquit, feudum durante vita, vadit ad dominum.
- 28 Monasterium habebit rem libellariam durante vita monaci.
- 29 Feudum deuoluitur ad dominum immediatum durante vita feudatarij delinquentis.
- 30 Capitula extraordinaria sunt apochrypha.
- 31 Feudum hereditarium subiectum fidei commissio ex dispositione cum assensu, differt à feudo ex pacto, & providentia.
- 32 Assensus facit de allodio feudum.
- 33 Feuda habent naturam distinctam, & non semper iudicatur res non hereditaria, sed quatenus habet similitudinem cum re non hereditaria.

- 34 Inuestitura feudi quando est facta generali, an delictum unius noceat alteri.
- 35 Inuestitura cum quibus clausulis oportet esse, ut delictum unius alteri non praedudicet secundum Bald. & alios.
- 36 Feudum si amittitur ob alienationem de iure communi feudorum, ad quem reuertatur, ad dominum, an ad agnatos.
- 37 Felonia alienationis an dicatur respicere dominum.
- 38 Intellectus S. sed & res, per quos fiat inuestitura.
- 39 Intellectus S. hoc quoque, de successione feudi, ut loquatur respectu iuris antiqui.
- 40 Feudum si amittitur ob seruitium non praestitum, an reuertatur ad dominum, vel ad agnatos.
- 41 Feudum si amittitur ob inuestituram non petitam, an reuertatur ad dominum, vel ad agnatos.
- 42 Felonia patris an noceat filiis in feudo, & quando.
- 43 Feloniam committens facit contra naturam contractus.
- 44 Filius quando excludatur a feudo concessum pro se, & liberis, ex delicto patris, & quid si pro se, & filiis.
- 45 Feudum si amittitur, & non reuertitur ad dominum, quis praferetur, filius, an agnatus.
- 46 Feudum si amittitur, & applicatur domino, an applicetur domino mediatum vel immediatum; in quo plures opiniones recitantur.
- 47 Alienatione necessaria permessa est, licet voluntaria prohibeatur.
- 48 Feudum an veniat in confiscatione bonorum.
- 49 Feudum an sit de sui natura transitorium ad heredem extraneum.
- 50 Fiscus in bonis publicatis dicitur quasi heres.
- 51 Feudum planum, & de tabula an applicetur in crimine lese maiestatis Baroni, vel Regi.
- 52 Feudum concessum pro heredibus quibuscunque, an, & quando transeat in fiscum ex publicatione bonorum.
- 53 Feudum concessum alicui, & cui dederit, quando transeat in fiscum.
- 54 Feudum pro quo non praestatur seruitium personale, sed reale, an veniat in confiscatione bonorum.
- 55 Feudum quaternatum sub Barone quando aperiatur ei ex delicto feudataris, & quid in feudo plano, & de tabula.
- 56 Intellectus l. siatius florus S. Cornelio felici, ff. de iure fisci an habeat locum in feudalibus.

R E P E T I T I O

Tituli, si vassallus feudo priuetur,
cui deferatur.

Vassalli feudum delinquētis, licet ad agnatos quandoq; pertineat, filius tamen ad id nulatenus aspira-

bit, nisi id iterum à domino licetè acquirat, sibi gratiam faciente; verbi gratia, si non sunt alij ex latere, quibus aperiatur, ad eius petitionē admittuntur, qui quarto gradu sunt remoti ab eo, qui id acquisiuit, & etiam vsque ad infinitum, dum tamen hos constet ab eo per masculos descendisse.

Pro intellectu tituli & dicendorum est notandum primò, quod feuda quoad feudatarios, generaliter quatuor modis extinguì, & finiri possunt, & sic quatuor modis possunt ad dominū deuolui, & ei aperiiri. Primo igitur potest feudum aperiiri propter delictum feudatarij, si aliquid facit, propter quod feudo priuari debeat. Secundo potest aperiiri, & deuolui ex causa refutationis feudi, si feudatarius feudum ipsum refutauerit. Tertio, potest aperiiri ex defectu, puta si feuda-

tarius effectus est clericus, religiosus, aut conuersus, mutus, surdus, aut alias imperfectus, in casibus, in quibus feudum retinere non potest. Quarto per mortem ipsius feudatarij. Est ista distinctio de mente [Zasij in tract. feudi p. 10. nu. 85.]

2 Secundo notandum est, quod finito feudo quoad feudatarium, nō semper domino aperitur, sed nunc ad filios, nunc ad agnatos, nunc ad dominum; ideo principaliter processit dispositio contentorum sub hoc titulo, in quo, ut videtis, rubrum est generalius nigro, quia in rubro generaliter tractatur, cui deferatur feudum si feudatarius illo priuatur. Nigrum autem se restringit ad casus, quando ex delicto, vassallus feudo priuatur, dicit enim, vassalli feudum delinquentis, &c. Sed nos explicabimus quæstionem in rubro positam, & sic habebimus resolutionem quæstionis in genere, & in specie.

3 Et ideo tertio, pro declaratione dicendorum, notandum est, quod lex feudalìs non fuit confisa exprimere omnes causas ex quibus vassallus sit feudo priuandus

Z z dus

dus, sed certas tantum notabiles causas expressit. Postea pro regula tradidit, ut omnes causae ingratitudinis, ex quibus donatio per donatorem reuocari potest. Item omnes causae, ex quibus potest filius exheredari, & sic omnes causae, quae de iure sufficiunt ad dissoluendum matrimonium; sufficiant etiam ad feudi priuationem, ac demum his cessantibus voluit, ut si quid feudatarius committeret extra causas expressas in libro feudorum, & extra causas memoratas relatiue, ut supra, an propterea sit vassallus feudo priuandus, remisit iudicis arbitrio, habita consideratione ad mores naturales, & consuetudinarias cuiusque Regni, constat hoc in [cap. 1. in quibus caus. feud. amitta. & in c. 1. §. item praedictis, quae sit prim. caus. benef. amitten.]

- 4 Quarto successiue notandum est, quod omne factum feudatarii, ex quo oriatur feudi priuatio secundum praemissas regulas comprehenditur sub hoc unico verbo, scilicet feloniam: nam licet feloniam strictè sumpta, dicatur delictum siue crimen, tamen largè sumpta, & propriè, dicitur omnis defectus, quicumque sit in hoc libro feudorum expressus; unde dicitur feloniam idem, quod deceptio, vel defectus, & deriuatur à fallo fallis, & formatur à praeterito perfecto fefelli,

inde feloniam secundum [Ioan. Rain. in c. Imperialem §. praeterea ducatus num. 31. de prohibi. feud. alien. per Federic. vel secundum moderniores Ultramontanos, in tit. quib. mod. feud. amic.] qui doctiores sunt circa ethimologiam nominum, feloniam est verbum militare, quod tractum videtur à verbo graeco, quod philosis, seu philoma pronunciatur; ut cunque sit, verbum hoc feloniam, omne factum feudatarii comprehendit dignum feudi priuatione, quod factum in hoc libro feudorum nunc nominatur culpa, ut in [cap. 1. de feud. sine culpa non amitten. & in c. sancimus, quo temp. mil. & alibi, nunc ingratitudo, ut in c. 1. ex quib. caus. feud. amitta. nunc feloniam, ut in cap. 1. de vassall. qui cont. constit. Lothar. nunc infidelitas, ut in c. 1. in fin. de aliena. feud. pater.] Quinimmo, verbum hoc feloniam, nedum factum feudatarii illicitum, ex quo feudum amittatur, comprehendit, sed etiam factum domini illicitum, ex quo ipse directo dominio priuetur, ut in [c. 1. §. domino si de feud. defunct. milit.]

- 6 Proponamus ergo questionem in genere, prout in rubr. si vassallus feud. priuet. ex fellonia cui defertur, domino? filijs? vel agnatis? Sed prius notate quot modis feloniam diuidatur; & primo aliam dicitur feloniam contractus, aliam felo-

felonia delicti: ponit istam distinctionem [Bal. in c. 1. de feu. non habete propri. feu. natu. in verbo amissas, & ibi Mart. Laudens. & de hac duplici felonia meminit idem Bal. in prelud. feudorū in vltima diuisione feudorum, & in conf. 291. incipiente, ad euentiam præmittendum est num. 7. volum. 2. & in c. si cautio num. 72. de fid. instrum.] & hic in princ. num. 2. dicit idem per alia verba; ponit namque ingratitudinem contractus, & ingratitudinem delicti: de hac duplici felonia mentionem facit idem. [Bal. in c. 1. de feud. guard. vbi Aluarott. & Præposi. nu. 13. & 14 & Par. de reintegr. feud. f. 64. nu. 13. Aluarott. & Præposi. in c. Imperialem §. illud quoque mentionem fecerunt de ingratitudine contractus, & delicti; exempla in vtraque felonia ponūt Bal. & Martin. Laudens. in d. c. 1. de feu. non habent propri. natu. feu.] dicentes quod felonia contractus est, quando vassallus non facit seruitium debitum ex contractu feudi: felonia delicti est quando vassallus committit maleficium; sed idem [Bal. in conf. 9 incipien. factum tale est, volum. primo] videtur ponere aliud, exemplum in felonia contractus scilicet, quando alienatur feudum sine consensu domini, dicens, quod felonia alienantis purgatur ex [l. contractus; & ita

exemplificant Aluarott. & Præposi. in d. §. illud dicentes ingratitudinem contractus, s3. alienationis.]

7 Habemus etiam aliam diuisionem feloniarum; alia namque respicit dominum feudi, alia verò non respicit dominum: colligitur ista distinctio ex [text. in cap. primo, §. denique quæ sit prima caus. benefic. amittent. & ponit Hostiens. in summ. in titulo de feud. versic. quibus mod. col. 2.] Exempla in felonia non respiciente dominum sunt, quando feudatarius fratrem proprium occidit, vel crimen parricidij committit, vt in [d. §. denique vbi Bald. & ponit Ifern. hic.] Exempla verò in felonia dominum respiciente plurima sunt & quia in illis Doctores dissentiunt, vt infra videbitis in prosequendo discussionem questionis propositæ.

Notate tamen interea, quod [Salic. in l. 2. nu. 5. C. de libert. & eor. liber.] Aliam distinctionem in materia ponere videtur, quia facit differentiā, an feudum amittatur ex delicto communi, cuius pena sit bonorum publicatio, an ex delicto feudali, seu commissio contra leges, & consuetudines feudorum, vt declarat [Imol. in c. 2. col. 2. n. 23. ext. de feu.] qui licet impugnet conclusionem Salic. nō tamen impugnat distinctionem. Vnde declaratur distinctio præmissa, aut felonia respicit domi-

Z z 2 num

num, aut non respicit dominum, ut procedit in delicto feudali commisso contra leges, & consuetudines feudorum.

- 8 Tertia diuifio, quæ in feloniam consideratur est, quia alia consistit in omittendo, alia in committendo, quia sicut fidelitas, quæ debetur domino ratione feudi habet duas habenas, scilicet in faciendo, quæ fieri non debent, & non faciendo, quæ fieri debent, quæ duo præcepta sunt duæ habentæ, per quas homo subditus ita ducitur sicut æquus, & alia.
- 9 animalia ducuntur per habenas, secundum [Bart. in tract. ad reprimendum, in verbo habenis, ut plenius dixi in cap. 1. §. huius autem generis, in quib. caus. feud. amict. 7] ita feloniam, quæ principaliter feudatarius committit contraveniendo iuramento fidelitatis, duplici modo considerari potest, in omittendo, & in committendo, ut hanc distinctionem in specie ponit [Curt. in trac. feu. in prima parte 7. q. princip. in fi.] dum tractat de validitate pacti, per quod feloniam remittatur, distinguit namque inter feloniam in omittendo, & inter feloniam in committendo.

Descendamus nunc ad questionem propositam, In qua questione Doctores adeo confuse, & inordinate loquuntur, ut vix cum ferè immenso labore colligi poterit, quæ nam fuerit intentio

ipsorum; confundunt namque penitus capita questionum, ita ut ex eorum dictis veritas hauriri non possit: ideo ad rem istam, quantum fieri potest dilucidandam, facio principaliter quatuor capita.

- Aut enim postquam vassallus feudo priuatur. oritur questio inter agnatos feudatarii, & dominum directum; Aut & secundo oritur differentia inter filios feudatarii, & dominum directum; Aut & tertio oritur questio inter agnatos feudatarii ex vna, & filios feudatarii ex altera; Aut & quarto questio est inter dominos mediatum, scilicet, & immediatum.
- 11 Circa primum caput, quando questio est inter agnatos, & dominum. Aut sumus in feudo nouo, & tunc dominus præfertur agnatis, quia in feudo nouo non succedunt, nisi descendentes ex masculo [§. & si clientulus de alienatione feudi, & frater ab illius successione excluditur c. 1. in fi. de succ. feu. ita dicit Iser. hoc n. 4.] qui dicit, quod feudum nouum sæper domino aperitur, ut in [c. 1. §. fi. vers. si verò non in dominum, quæ sit prima caus. benef. amict. vbi Aluarot. in concl. 1. q. Curt. in tr. feu. 5. p. princ. 2. princ. conclus.] qui dicit, quod in hac conclusione nullum inuenit discrepantem, & [tex. in d. §. fin. in 2. resp. in vers. si verò paternum] hoc probat in specie à contrario sensu, quia loquens

loquens in culpa non respiciente dominum, dicit; quod si est pater, reuertitur ad agnatos non ad dominum, ergo si est nouum, ad dominum reuertitur.

- 12: Aut sumus in feudo antiquo, & tunc iterum est distinguendum: aut loquimur in feloniam non respiciente dominum, & tunc, sine dubio, agnati dominum excludunt [cap. 1. §. denique quæ sit prim. caus. benefic. amittend. cap. 1. an ille qui interfec. fra. domi. sui] & hoc si feudum est secundum propriam naturam feudorum, & communem rationem in feudis datam, secundum quam in dubio præsumitur feudum concessum [cap. 1. §. præterea quid sit inuestitura], sed si feudum est hæreditarium, tunc agnati excluduntur, quia in feudo hæreditario nulla est differentia inter filios, & agnatos [Ifern. in cap. 1. versic. & licet num. 6. an agnatus] unde sicut filius excluditur, ex quacunque culpa feudum pater amittat, ut hic, & in [§. si vassallus culpam si de feud. defunct. milt.] ita etiam excludantur agnati in feudo hæreditario: quicquid dicat glos. quæ videtur velle, quod in feudo hæreditario antiquo, si vassallus priuatur ex feloniam non respiciente dominum, agnati excludant dominum.

- 14: Aut sumus in feloniam respiciente dominum, tunc in hoc articulo sunt tres opiniones. Prima opinio, quod reuertatur ad dominum, ut hanc habeat suæ iniuriæ ultionem. Secunda, quod hæc feloniam nõ præiudicet agnatis, sed ad ipsos reuertatur, excluso domino. Tertia, quod reuertatur ad dominum durante vita naturali, agnati delinquentis, post ad agnatos reuertatur; primam opinionem tenuit [glos. in c. 1. §. si vassallus culpam, in verbo reuocabuntur, si de feud. defunct. milit.] dicit namq; quod si feudum ex feloniam, quæ dominum respicit amittatur, ad dominum deuoluitur, & etiam agnati excluduntur, ut dominus hanc ultionem habeat suæ iniuriæ; licet secundum eam, quidam aliter dicant, glos. prima hic idem tenet; licet per verbum fortè dicat, quod alia sententia, quod ad agnatos deuoluatur, equior sit [glos. in c. 1. §. final. de allod.] tandem, post multa, videtur in eandem opinionem inclinare: & sic etiã [glos. in c. 1. §. denique, in verbo ad proximos, quæ sit prim. caus. benefic. amittend.] Istam opinionem, quod deuoluatur ad dominum, tenet [Hostiens. in summa de feud. vers. quib. mod. amittit. col. 3. Iacob. de beluis. in d. §. denique, ubi Marti. Laudens. idem Iacob. de Belui. in c. 1. an ille qui interfec. frat. domi. sui. in

dicto c. si vassallus culpam, in d. §. fin. de allod. lo. Blan. in summa 2. part. in tit. ad quem feudum cōmissum pertineat, Marti. Laud. hic num. 2. Bal. in d. §. denique, num. primo, Aluerot. ibi 2. colu. in 2. conclusio. Bart. in l. 3. num. 1. de interdict. & relegat. est de mente eiusdem Bar. in l. si finita, §. si de vectigalibus, nu. 3. de damn. infect. quem sic declarat Alex. ibi num. 21. Imol. num. 51. & Roma. num. 18. Bal. in c. 1. vers. aut si libellario nu. 2. quib. mod. feud. ammiſta tenet idem, & sic Io. Rain. in c. Imperialem. §. pēna, num. 6. de prohibi. feud. aliena. per Federi. Paul. de Cast. in cons. 44. incipiente circa præsentem casum, num. 3. in 2. volu. latè Curri. Senior in cons. 49. nu. 25.] vbi, quod est communis opinio. Iſtam opinionem latè probat Curri. qui dicit communem, & ab illa in iudicando non recedendum, in 5. part. princi. [Iacobin. in sua inuesti. in verbo dictique vassalli promiserunt, nu. 80. Zas. in tracta. feud. p. 10. nu. 101. Affl. in d. §. aut si libellario,] qui dicit, quod istam opinionem approbant omnes scribentes.

Secundam opinionem, quod deuoluatur ad agnatos, tenet [gl. in c. 1. §. cum verò corradus in verbo frater, de his qui feud. dar. poss.] dicens quod agnatus non excluditur, ex quacunque causa feudum agnatus ammiſtat; &

idem tenet [glos. in §. hoc quoque, in verbo partem, de successione feud. Iſern. vero in c. 1. §. sed quia vidimus, nu. 14. de his qui feud. dar. poss.] tenet eandem opinionem, & hanc amplectitur tanquam æquiorē; idem tenet in [constit. Regni, vt de successione, in principio, in d. §. denique, vbi Affl. nu. 23. & in c. 1. in princip. de vassall. qui contra constit. Lothar. in c. 1. p. colu. nu. 1. de vass. decrep. ætat. in c. 1. §. fir. de pro. feu. ali. per Fed. in c. 1. §. si quis de manso. nu. 16. de cōtrouerſ. inuestit. in c. 1. §. item si fuerint nu. 33. quib. mod. feud. ammiſta. in cap. 1. in fin. quo tēpore miles, vbi quod equior, in c. 1. §. quid ergo nu. 4. de inuestit. de re alien. fact. dicens, quod est melior opinio & æquior in c. 1. §. præterea nu. 10. & 16. per plures columnas, quæ sit prim. caus. benef. ammiſtend.] loquens in crimine læsæ maiestatis, & in feudo Marchiæ, aut Ducatus, vel Comitatus, vel in feudo iuris Frācorum, vt frater, & alij vocati per constit. Regni non excludantur à fisco, sed admittantur, licet dicat (quod de facto seruatur) quod fiscus omnia occupat, quod reprehendit, dicens non quod sit, sed quod fieri debet esse seruadum, in [cap. 1. vers. cum vero an ille, qui interf. frat. domi. sui, & in c. 1. §. vt autem, de allod. & latius istā conclusionem firmat hic Iſern. quem

quem sequitur Afflict. etiam hic
 nu. 2. in feudo ex pacto, & pro-
 uidentia; eandem opinionem te-
 net Abb. in conf. 3. volum. 2. Jal-
 legat etiam, quod eandem opi-
 nionem tenuerit [Hostiens. in
 15 summa de feudis, prout ita dicit
 Ifern. in const. Regni, vt de suc-
 cessionibus in princip. Aluarott.
 in d. §. denique, col. 5. Iacobi. in
 d. sua inuestitura, in verbo dicti-
 que vassalli num. 80. & Curti. &
 Afflict. etiam vbi supra, sed vt vi-
 distis, Hostiens. tenet contrariū,
 & ita illum intelligit Imol. in c.
 2. col. 5. nu. 21. extra de feud.]

Tertiam opinionem, quod ad
 dominum, durante vita agnati
 delinquentis, post ad agnatos, te-
 net [Ifern. hic; Afflict. etiam hic
 num. 2. idem Ifern. in dicto §. de-
 nique, nu. 50. vbi Afflict. num. 4.
 quod Dominus habebit duran-
 te vita descendendum etiam, &
 Hieronymus Crat. in resp. 2.]

Quid dicendum? ego in pri-
 mis afferam in medium, præ ocu-
 lis omnium, distinctè rationes
 vniuscuiusque opinionis, tam per
 iura feudalia, quàm per iura cōmu-
 nia, & ex hoc solo, quisq; vestrū
 facillime dignoscere poterit, quæ
 nam opinio ex præmissis sit ve-
 rior, & sequenda.

Igitur, pro prima opinione,
 quod reuertatur ad dominum,
 16 ponderatur [text. in c. 1. §. deniq;
 quæ sit prim. caul. benefic. ami-
 cten.] vbi hoc in specie quæritur

si vassallus propter iustam culpā
 amittit feudum, an pertineat ad
 dominum, vel ad successores feu-
 datarij, & dicit, aut feudatarius
 deliquit in dominum, & tunc
 non ad proximos, sed ad domi-
 num redire debet, vt hanc saltē
 habeat suæ iniuriæ ultionē; sed si
 non in dñm, non ad dominum,
 sed ad proximos pertinet, si
 feudū fuerit paternum; & sic di-
 citur ibi pronunciatum, tenentes
 opinionem, quod reuertatur ad
 dominum, quando dominus est
 offensus: dicunt, quod litera [rex.
 in d. §. denique debet intelligi nō
 ad proximos, idest non ad agna-
 tos: & sic dicit Iacob. de Beluis.
 ibi.] Sed tenentes, quod deuol-
 uitur ad agnatos, littera ibi, in
 verbo, nō ad proximos, exponitur
 idest non ad filios, seu descen-
 dentes, & cum ministerio secun-
 dum illos ommissit dicere, nō ad
 agnatos: ita est de mente [Pilei, vt
 refert glos. in c. 1. §. hoc quoque
 in verbo partem de succession.
 feud. & Ifern. in dicto §. denique,
 & text. in cap. 1. an ille qui interf.
 frat. domi. sui, ita etiam intelligit
 Ifern. ibi post glos. in d. §. hoc
 quoque. Sed quod debeat ille
 text. intelligi de agnatis, probat
 Curti. Senior, in d. conf. 49. n. 25.
 quatuor rationibus.]

Prima, quia text. generaliter
 quæsiuit, an propter delictum,
 feudum transiret ad successores
 an verò liberè reuerteretur ad in-
 feu-

feudantem dominum, ut respon-
sio conueniat quæsito, & sic cõ-
formis interrogationi, ut esse de-
bet [l. si defensor §. qui interroga-
tus ff. de interrogato act.] debet
generaliter intelligi etiam de
excludendis transuersalibus suc-
cessoribus.

Secundo, quia text. dicit non
ad proximos feudum deuolui, &
consequenter loquitur de agna-
tis qui sunt proximi [l. 1. §. proxi-
mus, ff. unde cognat. §. si plures
institu. de legit. agnat. succ.] & cū
generaliter loquatur, loquendo
per verbum proximos, quod ver-
bum potest includere filios, &
agnatos debet generaliter intel-
ligi [l. de pretio ff. de pub. in rem
actio.]

Tertio, quia non erat dubium
descendentes priuari [c. 1. si vass.
feud. priuat. cui defera.] ergo ut
sic de dubitabili, debebit intelli-
gi de transuersalibus.

Quarto, quia ille text. habet
duo capita, vnum exclusiuum,
proximorum, & aliud inclusiuū
domini per ea, quæ notat [Bar. in
in simili in l. 2. §. videndum ff. ad
Tertul. cum suis concord. Hiero-
nym. Crat. in respons. 2. colu. 6.
vers. 3. principaliter nu. 47. cum
pluribus sequentibus, tractando
in præmissa q. de intellectu text.
in §. denique in uerbo non ad
proximos, tacito auctore ponit
tres primas rationes, curti: & li-
cet addit quintam, quia scilicet

verbum proximos positum in
sequenti parte intelligitur de a-
gnatis, & generaliter sumitur, er-
go ita debet sumi verbum proxi-
mos positum in præcedenti par-
te, cum præcedentia declaran-
tur per sequentia [l. si seruus plu-
rium ff. de legat. primo] tamen
his non obstantibus ipse intelli-
git text. ut in verbo proximos lo-
quatur de descendantibus.

Primo, quia descendentes, pro-
ximi dicuntur [l. hæres filius ff.
de suis, & legiti.] & sunt potiores
quia sunt magis proximi, & ver-
ba debet intelligi in potiori si-
gnificatu [l. prima §. qui in per-
tuum ff. si ager vectiga.]

17 Secundo, quia verba generalia
restringuntur ne quis indebite
iure suo priuetur [l. fin. §. in com-
putationem ff. de iur. delibe-
rand.]

Tertio, ut minus recedatur à iu-
re comuni, verba, & restringuntur,
& impropriantur [Abb. in cap.
cum dilectus de consuetudi.]

18 Quarto, quia illa interpretatio
capi debet, quæ maiorem æqui-
tatem continet, minus receditur
à iure comuni, & nemini fit in-
iuria [l. hoc legantum ff. de lega.
3. Alex. in rubr. ff. solut. matrim.]
& ita tenendo, tollere nititur cõ-
siderationes præmissas primam,
& secundam, quod immo verba
non sunt generaliter intelligen-
da, sed restringenda, ut supra,
quin immo verbum successoribus

bus in tex. positū pōderat pro sua opinione, retorquēdo argumētū, quia verbum; successoribus, intelligitur etiam de extraneis hæredibus, & nihilominus in illo tex. intelligitur de agnatis descendentibus ex primo acquirente feudi: vnde sicut restringitur verbum, successoribus, ita restringatur verbum, proximos, ad filios.

Tertiam cōsiderationem tollit dicens, quod non est dispositio superflua, quia alia in §. deniquē ponuntur, quæ non dicuntur in hoc capitulo.

Quintam, quæ sua est tollit dicens, quod in sequenti parte cessant rationes, quæ restringunt verbum superius proximos, & quando militat diuersa ratio sequentia non intelliguntur secundum præcedentia, vt notatur in [d.l. si seruus plurium §. fin.]

Secūdo principaliter pro hac opinione ponderatur text. in c. 1. an ille qui interfe. frat. domi. sui vbi dicitur, quod si feudatarius interfecit fratrem suum, vt totā hæreditatem habeat, vel aliam feloniam commisit, puta hominem tradendo, vt in curia amplius stare non possit, feudum amittit: & quia non est commissa felonia erga dominum, ad agnatum proximiorum feudum pertinebit, si fuerit paternum, sed cum felonia dominum respicit, tunc domino feudum aperitur, glos. in d. §. hoc quoque, in-

verbo partem in fine intelligit illū text. vt loquatur in feudo nouo, vel de tali paterno, in quo non veniebant agnati ex latere venientes, cum non super sint, sed tantum descēdentes ab eo, qui illud acquisiuit; Ifern. ibi dicit, quod secundum illos, qui tenēt opinionem, quod applicetur agnatis, æquiorē, text. intelligit in feudo nouo, sed quia non bene refertur ad præcedentia, quæ loquuntur de feudo veteri, refert, quod alij dicunt in casu illius capituli, non estare agnatos, vel agnatos nolle, sed existere tantū filios, qui repelluntur à feudo paterno, & veteri, & filij sunt proximi agnati, & sic etiam illum text. non loquētem per verbum proximos, sed per verbum agnatos, intelligit de filiis, qui sunt proximi agnati [Hieronymus Grat. vbi supra colu. 4. vers. secundus num. 42. cum sequentibus] bene probat, quod text. ille non potest loqui, in feudo nouo, quia postquam supra dixit feudum spectare ad proximum agnatum si fuerit paternum, sequitur dictio autem, quæ est aduersatiua, [glos. & Bart. in l. hoc amplius §. de his autem ff. de damn. infec.]

20 vt ibi cum autem, debet ergo aduersatiua aduersari retētis eisdem terminis, vt notatur in [l. legis iulie §. si mariti ad legem iuliam de adulteri.] Ergo loquitur quando feudum est paternum.

& ta-

& tamen vult dominum admitti, & quia aduersatiua aduersatur in iure, & in facto quando est sine copula [vt not. in l. sed si lege ff. de petit. hæredit.] In facto autem aduersatur, quia superius non commisit directo culpam contra dominum, sed interfecit fratrem suum, infra commisit culpam directo in personam domini: modo dicendum est, vt aduersetur in iure, sicut superius feudum applicatur agnatis, excluso domino, ita inferius immediate applicatur domino, exclusis agnatis.

Reijcit considerationes, vt ideo ibi domino applicetur, quia agnati non aderant, vel si aderant nolebant feudum; cum sint diuiniatiæ, ideo reijciendæ, secundum
 21 [Alex. in l. 1. §. de illo, ff. ad Trebell.] & quia non est verisimile, quod agnati nollent, & dicere, quod non extant agnati, est contra considerationem factam super aduersatiua; dat nihilominus
 22 ipse nouum, sed penitus falsum intellectum, dicens, quod tex. in prima parte dum admittit proximiores agnatos ex culpa commissa non respiciente dominum, intelligit de filio: cum autem in secunda parte dicit, quod aperitur domino, ex feloniam dominum respiciente, non excludit agnatos, sed filium, quem in prima parte incluserat; & hunc intellectum ex multis probare ni-

titur, sed omnino est contra textum, vbi filius delinquentis excluditur per verbum, nullatenus, & contra [tex. in c. si vassallus culpam; si de feud. defunct. milit.] vbi idem disponitur, & sine dubio loquuntur in feudo antiquo, quia alias non posset tractari de successione agnatorum, qui penitus à successione feudi noui excluduntur [c. 1. §. fin. de success. feud.] & suæ considerationes concludunt de iure communi, non autem de iure feudorum, per quod aliud statutum est ad exclusionem filiorum. Tertio principaliter pro hac parte ponderatur tex. hic, in verb. quadoque; per hanc enim dictionem demonstratur, quod non semper, sed aliquo casu, feudum deferatur ad agnatos propter feloniam commissam, vt tradit [Bart. in l. 1. §. colum. vers. secundo principaliter, ff. de cond. & demonstr. ita Curt. in d. cons. 49. nu. 25.] & di-
 23 ctio quandoque signat regulam esse in contrarium, vt notatur in [§. 1. instit. quib. mod. res contrahi. obliga.] Quarto eodem modo ponderari potest [tex. in c. 1. §. si vassallum culpam, si de feud. defunct. milit.] vbi dicitur, quod si vassallus committit culpam, propter quam debet amittere feudum, nec filius, nec descendentes ad feudum reuocabuntur, sed agnati, qui quarto gradu sunt, dummodo ad eos pertineat.

Ra-

Rationes autem opinionis communis contra Ifern. sunt, prima, quia feudum censetur datum agnatis sub tacita conditione si agnatus præcedens manserit in eodem statu, quod non commiserit feloniam dominum respicientem [arg. l. cum quis ff. de solutio. 24 l. utio.] Istam rationem refert hic Ifern. quam amplioribus verbis exornat [Curti. in tract. feud. §. p. princip. colu. 2.] qui dicit, quod feudum, attenta sua natura originali, est beneficium [c. 1. §. final. in quib. caus. feud. amict.] & licet omnes agnati videantur vocati virtute primæ inuestituræ, tamen feudum ipsum procedens à principio ex liberalitate concedentis cēsetur datum cū ista qualitate, & cōditione, ut si ingratitude cōmittatur contra dñm, deuoluatur ad ipsum dñm, & ideo tamquam feudum sit à principio affectum hac qualitate, & hoc modo per concedentem conditionatum, non possunt alij agnati de hoc cum iustitia conqueri; quia traditioni rei suæ potest vnusquisque apponere legem, quam vult [l. legem C. de pact.] ista ergo est quædā lex tacita appositā traditioni feudi, postquā subintelligitur in concessione, tacita conditio, si primus, cui sit concessio, & omnes ab eo descēdentes erunt grati versus dominum [d. l. cum quis] statim ergo, quod aliquis ex descendantibus

primi inuestiti committit ingratitudinem cōtra dominum, cessat tacita conditio sub qua feudū fuit concessum: Ideo non est inconueniens, quod ad dominum reuertatur [arg. l. 1. C. de donat. quæ sub modo.]

Secunda opinio, quod deuoluatur ad agnatos, fundatur primo [argu. tex. in d. c. si vassallus culpam si de feud. defunct. milit. ut per gloss. in d. §. hoc quoque.]

Rationes autem istius opinionis per iura communia sunt; prima, quia delictum vnus agnati non debet alteri nocere agnato, qui non habet esse à delinquente [arg. l. 1. §. frater ff. si quis ali. testa. prohibue.] Secunda, quia cum primus acquirens quæsiuerit propter omnes agnatos, post mortem vnus alius venit suo ordine, [l. cum ita §. in fideicom. misso ff. de legat. 2.] vnde videtur 25 tur hæc feuda subiacere restitutioni, & quasi ad diem data vni post aliū [l. quotiens C. de donat. q̄ sub modo.] Tertia, quia si domino deuolueretur, esset in potestate agnati priuare agnatum, delinquendo erga dominum. Quarta, quia hæc opinio est æquior, ergo præferenda [l. placuit C. de iudic.]

Et tenentes istam partem assignant rationem diuersitatis inter agnatos, & filios, quia filius prætendit causam à patre delinquente, & idem est cum patre à quo

quo esse deduxit, & propter idé-
tatem vnius ad alium [l. fina. C.
de impub. & alijs substit. & in fi-
lio paterni criminis, & hæredi-
tarij exempla metuuntur [l. quis-
quis C. ad Iulianā maiestatis] quæ
omnia cessant in agnato; separa-
26 torum namque separata debet
esse ratio [l. si maritus C. de do-
natio. inter vir. & vxor.]

Tertia opinio, quod deuoluatur
ad dominum, durante vita
delinquentis, fundatur in [l. Sta-
tius flor. §. Cornelio Felici ff de
iur. Fisci] vbi si hæres grauatus de
restituendo fuerit deportatus,
& sua bona publicata, fiscus du-
rante vita naturali ipsius heredis,
detinet bona subiecta restitutio-
ni: ad idem tex. in l. peto §. præ-
dium, vbi emptor rei subiectæ
restitutioni, quando venditio fit
ex causa necessaria permessa, re-
tinet durante vita debitoris gra-
uati. Secundo, principaliter pon-
derat [Isen. text. in §. fin. de capi.

Corrad.] vbi si clericus tenet feu-
27 dum à Rege, & committit cul-
pam, ex qua feudum ammitta-
tur, Rex habet, durante vita Præ-
lati delinquentis, post reuertitur
ad clericum successorē in prælaturā;
allegat insuper [Isen. notata
in authent. ingressi, C. de sacro-
sac. Eccle. vbi glos. in verbo de.
28 dicauit; dicit quod monasteriū
retinebit præcariam, aut liuellū
ingressi, durante vita ingressi: al-
legat etiam tex. in l. 1. C. comu.

de manu.] vbi si proprietarius
serui, in quo habet alius vsufru-
ctum, dederit libertatem seruo,
ille erit seruus, donec viuit vsu-
fructuarius, & tandem ponderat
Isen. pro hac opinione, quod ex-
mente Speculatoris idé est, quā-

29 do est quæstio inter dominum
immediatum, & Regem, cui feu-
dum deuoluatur, quod habebit
Rex durante vita feudatarij de-
linquentis. Hanc opinionem alio
medio comprobat [Hieronym.
Grat. in d. conf. 2. num. 41. & 53.
dicens, quod rex. in cap. 1. an ille
qui interf. frat. domin. sui, & in
d. §. deniq; in prima parte, dum
includunt agnatos, quando cul-
pa non respicit dominum, intel-
liguntur, etiam in vita agnati cul-
pantis; in secunda vero parte,
in qua excluduntur agnati, quā-
do culpa respicit dominum intel-
ligatur, vt agnati excludantur du-
rante vita delinquentis, vt hoc
modo consulatur agnatis, & do-
mino, vt agnati habeant post
mortem, sicut habuissent si non
deliquisset agnatus in vita delin-
quentis, vt isto modo, dominus
habeat suæ iniuriæ ultionem; So-
let etiam hæc opinio fundari in
[§. fin. in cap. extraordinarijs] vbi
in specie eligitur media via, quod
reuertitur ad dominum, donec
extant descendentes masculi ex
delinquente, vt refert [Aluarot.
in d. §. denique in 2. concl. in fin.
& Iacob. in sua inuest. in verbo
di-

dictique vassalli promiserunt nō committere feloniam num. 80.] sed quia ista capitula extraordinaria communiter non habentur, & ideo sunt apocripha, idest non allegabilia, secundum [Curti. ubi supra in d. 5. part. principali colu. 2. Zasi. in 10. part. tracta. feud. num. 101.] ideo in hoc rex. communiter Doctor. non insistant.

Ex rationibus adductis p. vnaquaque opinione, iam videris quānam opinio ex præmissis sit verior; quoniam si nos consideramus iura feudalia, in quibus prima opinio fundatur, illa sine dubio probare videntur, ineuitabiliter hāc opinionem, & maximè [tex. in §. denique, & in c. 1. an ille, qui interfe. frat. domi. sui.] Si consideramus, quomodo tenentes hanc opinionem, tollunt ponderationem in illis iuribus, quod dum faciunt mentionem de proximis, vel de agnatis debeat intelligi de filiis, iam cōconcludunt pernecessè: & sic si vice versa, attendimus iura feudalia, in quibus secunda opinio fundatur, tantum est tex. hic, qui ut vidistis, non concludit pernecessè, stante dictione, quandoq; immò pro alia opinione adducitur; Sin autem consideramus argumenta, quæ sumuntur ex iure communi pro hac secunda opinione, illa sine dubio attendi nō debent, postquam casus est in-

specie decifus per ius feudorum, & in defectum tantum recurrimus ad ius ciuile [cap. 1. de feud. cogni.] Et demum considerando, quod nulla necessitas nos vrget ad exponendum illa iura, dum loquuntur de agnatis, & proximis, ut intelligantur de filiis, postquam tex. hic loquitur per verbum, quandoq; & littera illorum iurium manifestè violatur, Et sic etiam attento, quod alia intelligentia, quod iura intelligantur de feudo nouo, ab omnibus damnatur, tanquam apertè cōtra litteram. Si demum consideramus auctoritatem, & numerum tenentium vnam, vel alteram opinionem. Prima opinio communis est, & fulcita; vltra auctoritatem glos. auctoritate etiam tantorum virorum. Secunda à paucis, ut vidistis, tenetur, & Hierony. Grat. qui totis viribus sustinere nititur istā opinionem cōtra communem, iam protestatur, quod voluit obtemperare mandatis cuiusdam Illustris. Domini.

Vnde, sine dubio teneatis istā opinionem. Et ita tenendo non est opus tractare de viribus tertiæ opinionis, quæ tunc procedere posset, quando esset vera, secunda opinio, vltra quod de viribus istius tertiæ opinionis, videbitis in quarto capite principali, dum tractabimus, quando est quæstio inter Dominos, scilicet

A a a cer

cer mediatum, & immediatum, ubi demonstrabimus, quod Speculat. nō firmat pedes in opinione, quod deuoluatur ad Fiscum durante vita delinquentis, in qua similitudine Iser. se fundat, sed transit ad aliam opinionem, & quod in illo casu communis opinio est, quod reuertatur ad dominum immediatum, nec alias fuit iudicatum inter agnatos, & Regem, ut Rex habeat durante vita agnati delinquentis, ut dicit [Frecc. in tract. de subfeudis lib. 2. autoritate 29. Baronis.] Quinimmò nouissimè
 30 in causa D. Loisi Gaetani, cum Comite Morconi, Marchione Gruttularum, & alijs, Reg. Cam. Sum. relata causa in Collaterali consilio, cum interuentu trium dominorum de Sac. Conf. iudicauit secundum opinionem, quā ego probaui veriore, & nedū tenuit Dominū præferri agnatis in feudo antiquo ex pacto, & prouidentia in crimine læsæ Maiestatis; sed etiam in feudo subiecto fideicommissio ex dispositione hominis cum assensu Regis, propter clausulam positam in assensu, salua fidelitate, quam ego nolo pro nunc nec affirmare, nec improbare, quando potest attētari, quod in feudo, quod est subiectum fideicommissio ex expressa dispositione hominis, iudicandum sit tanquam de alia re allodiali subiecta fideicō-

missio, quasi virtus assensus hoc
 31 operetur, qui facit de feudo
 • allodium, idest iudicari perindè, ac si dispositio esset facta de allodio. Probat [Loffred. in cons. 14. nu. 73. & in c. Imperialem, versi. nec dominus 2. colu. de prohib. feud. aliena. per Federi. probat Cuma. in cons. 173. nu. 4. Moderniores prædicti lib. 3. in differentia 2. nu. 3. iterum in differentia 33. Ioseph Cumia. in repet. c. si quis aliquem n. 93. f. 322.] Et clausula salua fidelitate, posset habere responsionē;
 32 utcumque tamen sit in feudo, de quo loquimur, in quo non habemus fideicommissum expressum, sed naturam particularem, quæ oritur ex vsibus feudorum, & in quo donec feudum hoc assimilatur rei non hæreditariæ, dicitur ex interpretatione prudentium, quodammodo subiectum restitutioni, secus est, dixi, donec iudicatur res non hæreditariæ, quia ut constat ex discursu contentorum in hoc paruo libro feudorum plurima disponuntur, vel respectu feudi generaliter, vel respectu personarū, ex quibus dignoscitur, quod
 33 non semper, nec respectu omnium iudicatur res non hæreditaria, sed habet suam propriam, & distinctam naturam contractus iste feudalís, sicut cæteri contractus, quæ quatenus, & in casibus, in quibus assimilatur
 cum

cum re hæreditaria, poterit largo modo dici, res hæreditaria, quatenus verò, & in casibus, in quibus assimilatur rei non hæreditariæ, largo etiam modo dici poterit, res non hæreditaria, & sic nunquam absolute, & simpliciter potest dici, res hæreditaria, & nunquam absolute, & simpliciter potest dici, res non hæreditaria. Et ista donec agitur de feudo antiquo simpliciter concesso.

Videamus modo, quid Doctores dicant, inter dominum, & agnatos, quando inuestitura feudi non est simpliciter facta, [Bal. in d. §. denique, consideravit tenorē inuestituræ] & primo dixit, quod si feudum est concessum generi, ad dominum reuertitur solum ius delinquentis, non ius reliquorum, quod ex propria persona habent quodam ordine mortalitatis, non per viam hæreditatis [l. 3. ff. de interdict. & relegat.] & postquā ultra progreditur dicendo, quod hoc maxime procederet, quando regalia sunt concessa in feudum, subdit alios indistinctè dicere, quod de rigore iuris feudorum, Marchione committente, delictum contra Regem, Marchia ad Regem reuertitur, exclusis agnatis, quia hoc tacite inest in inuestitura, ergo debet haberi pro expresso [l. cum quid ff. si certum petat.] & demum,

dicit, quod prima pars obtineret de iure communi, secunda de iure consuetudinario feudorum. Vnde videtur residere in opinione, quod etiam in feudo concesso generi, agnati excludantur per dominum, sed [Martin. Lauden. ibi limitat tex. in §. denique ex mente Bal.] ut non procedat, quādo feudum est concessum generi, & refert ipsum dicentem, ita de consuetudine seruari, [Iacobin. in sua inuest. in verbo, dictique vassalli promiserunt non committere feloniam, simpliciter refert verba Bal. quem intelligit, ut secunda opinio .s. quod agnati excludantur, seruaretur de iure consuetudinario feudorum, & sic non secundum Laudenf. [Deti. in cōf. 606. num. 15. refert simpliciter Bal. in §. denique limitantem illum tex.] non procedat in inuestitura, quæ est facta generi, [Curti. in tracta. feud. §. q. prin. 3. colu. in 3. limit.] tenet idem in effectu. quod Iacobi.

35. Quid autem si ex forma inuestituræ, feudum est concessum Titio, & suis hæredibus de vno in alterum reuertendo, vel dictum sit, cōcedo omnibus principaliter, vel cum extent filij, & nepotes, dictum est in inuestitura attentis meritis singulorum, Bal. in terminis inuestituræ cum vna ex istis clausulis hic nu. 4. videtur tenere etiam in culpa ref-

piciente dominum, quod culpa vnius non noceat alteri, etiam si est culpa respiciens dominum, & sic tenet [Aluarott. in d. §. denique in 7. conclusio. & ibi Preposit. 3. colu. Iacobin. in sua inuest. in verbo dictiq; vassalli promiserunt non committere feloniam, nu. 80. Curt. iun. in tract. feud. 5. part. princi: prima conclusio. 2. col. Zafi. in tracta. feud. 2. par. 10. num. 10.]

- 36 Præmissa procedunt, dum in genere tractatur in felonia dominum respicientem; Veniamus modo ad particularia; Et primo, si feudum ammittitur ob alienationem, an ista sit culpa respiciens dominum, & sic ad eum reuertatur, vel potius ad agnatos, [glos. in d. §. hoc quoq; in verbo partem tenet,] quod vadit ad agnatos excluso domino, sequitur [Iser. ibi in versic. & olim post Iacob. de Beluif. Ioan. Blachus in summ. 2. p. in tit. ad quæ feudū commiss. perti. Aluerott. in d. §. denique conclus. 17. tenet idem iterum in c. Titius col. 1. & colu. 3. si de feud. defunct. milit. Alex. in conf. 30. 1. vol. col. 5. num. 13. quem sequitur Curt. senior in conf. 48. nu. 48. & in conf. 49. num. 88. Curt. in tracta. feudi in 5. part. princ. 4. princi. conclusio.] tenet idem dicens, quod est communis opinio, [Iacobi. in sua inuestit. in verbo, & cum pacto de non alie-

nando, num. 30. Zafi. in tracta. feud. part. 10. nu. 94. Roin. in conf. 2. num. 2. vol. 1. 7 qui dicit, quod est magis communis opinio.

Contrariam opinionem, quod immo hoc casu reuertatur ad dominum, non ad agnatos, tenet [Odofred. in summ. sub rub. ad quos feud. reuertatur, & Io: Phasola Pisanus in summ. feud. sub rubric. an alienatione feudi perdatur feudum, vt refert Bal. hic colu. fin. & sic tenuit Pet. de Ceru. in d. §. hoc quoque, vt refert Barbarin. c. 2. colu. 5. nu. 9. extra de feud.] qui licet dicat, quod durum est contra stimulum calcitare, ex quo glos. & tot illustres feudorum Capitanei alia opinionem sequuntur, tamen ipse iudicat hanc partem veriorē, & istam opinionem tenuit [Capriol. in cap. Imperialem, §. pœna de prohib. feud. alien. per Federic. vt refert Io: Rain. ibi nu. 3. 7 qui licet dicat, quod contraria opinio est magis communis, tamen hæc opinio non videtur spernenda, sed fortè tenenda, & sic etiam tenet [Bald. in c. quæ in Ecclesiarum est de mente Bald. in d. §. denique, dum notat ex illo tex.] quod dat materiam delinquendi, quia vassallus, qui vult fraudare agnatos vendet feudum, & sic reuertetur ad dominum exclusis agnatis, quibuscunque, propter quod ipse

ipse dat cautelam in beneficium agnatorum, si volunt impedire feudi caducitatem, & sic etiam est de mente [Bar. in l. 3. num. 3. de interdict. & relegat.] dum vult, quod si pater recipit emphiteusim pro se, & filiis suis, & nepotibus, & delinquit circa ipsum contractum emphiteusis, alienando sine licentia domini, hic nocet sequentibus, tenet [Paul. de Castr. in consil. 162. incipiente, circa præsentem casum, Abb. in cap. fin. extra de feud.]

Prima opinio fundatur in §. sed etiam res, per quos fiat investitura, ubi videtur decidi, quod si sit infeudatio in fraudem legis prohibentis alienationem, tenetur infeudatus rem agnato restituere. Secundo fundatur in [§. Titius lo primo, si de feud. defunct. militis] ubi admitti videtur agnatus ad recuperandum feudum alienatum. Tertio, [in cap. 1. §. hoc quoque de succession. feud.] ubi frater admittitur ad portionem feudi à fratre alienatum, tollunt dispositionem [tex. in §. fin. quæ sit prima caus. benefic. amittent.] ubi in specie dicitur, quod devoluitur ad dominum in casu alienationis, quia feudatarius, alienando, videtur dominum contemnere dicentes, ut supra, quod ille text. loquitur, vel in feudo novo, vel in feudo antiquo, in quo non sunt

agnati, vel nolunt, secundum Isern. hic exponendo proximos, idest filios, vel descendentes. Quarto considerat hic Isern. 4. quod feudatarius alienando sine assensu domini, non directè contra dominum culpavit, sed indirectè, maxime quando ex necessitate, & propter inopiam venderet, quia tunc non est dicere, quod contemnat dominum cum plus se damnificavit, & ita quod delictum alienationis non directè tendat in dominum, seu personam domini: tenet [Curt. sen. in cons. 49. nu. 88.]

Secunda opinio fundatur in [d. §. denique in cap. 1. de vassall. qui contra constituitur. Lotha. in c. Imperialem §. callidis de prohibet. feudi aliena. per Feder.] ubi indistinctè dicitur, quod devoluitur ad dominum, non facta distinctione inter feudum novum, vel antiquum; considerat præterea pro hac opinione Barba. ubi supra, quod pænæ contractus debent applicari creditori [l. quod à quocunque ff. de regul. iur.] sed hæc est pænæ consequutiva contractus, ideo debet applicari domino, eidemque creditori.

Quid dicendum? ego benè ruminatis dictis Doctorum, & rationibus utriusque opinionis, inuenio, quod prima opinio, quod reuertatur ad agnatos, sumpsit originem [à glos. in capit. 1. §.

A a a 3 hoc

hoc quoque de successio. feud.] & quod illius auctoritate, & propter æquitatem opinionis, Doctores non ulterius considerantes, ita tenuerunt, unde communis dicitur. Opinio autem contraria quoad dominum reuertatur exclusis agnatis in pūcto iuris, verior est meo iudicio, & miror, quomodo Doctores, qui glos. sequuntur in hoc, quando feudum ammittitur ex feloniam, dominum respiciente communiter ferè omnes tenuerūt, quod ad dominum reuertatur, & tamen glos. illa eisdem rationibus, quibus ducitur ad tenendum opinionem, quod reuertatur ad agnatos ob alienationem, eisdem ducitur ad tendendum, quod ex feloniam dominum respiciente feudum ad agnatos reuertatur, non ad dominum, fateretur nanque glos. quod culpa alienationis dicitur culpam respiciens, quia per alienationem dominus contemnitur, & nihilominus concludit, quod ad agnatos pertinet, non obstante §. deniq; quasi loquatur in feudo nouo, vel in feudo antiquo, ad quod non veniūt agnati, cum non supersunt, exponendo verbum ibi, non ad proximos, idest non ad filios, & descendentes, quasi, quod filij descendentes excludantur ex feloniam dominū respiciente, siue sit feloniam alienantis, siue alia, non agnati, hic

intellectus super tex. in §. denique, vt vidistis, ab omnibus communiter damnatur, & supra apertissimis rationibus demonstratum est non posse subsistere.] similiter dum postea [glos. fundatur in capit. si vassallus culpam, si de feud. defunct. milit.] etiam supra patet, quomodo in illo tex. nulla vis fieri potest, quia dicit, dummodo ad eos pertineat, & sic recipiat declarationem [à tex. in §. denique, & à tex. in cap. primo, an ille, qui interfec. frat. domi. sui, vt intelligatur, tunc quando feloniam non respicit dominum, & sic etiam ex præmissis dictis in articulo generali, quando feloniam dominum respiciente, tollitur consideratio, quæ fit in hoc tex. qui loquitur per verbum, quandoque, unde denotat regulam in contrarium, et iam supra probauimus, quod hæc duo iura faciunt pro opinione, quod reuertatur ad agnatos, quando feloniam dominum respicit, unde cum glos. fateatur, quod alienatio dicitur culpa dominum respiciens, & Doctores in culpa respiciente dominum sequentes alias glos. qua concludunt contrarium; Et reiectis responsionibus ad [tex. in §. denique,] & considerationibus in præmissis duobus iuribus, quomodo in hoc casu tenent cum glos. quæ si falsa est in vno, per necesse falsa

falsa est in alio, attentis prædictis.

38 Nec obstat alia consideratio, glos. quod sicut olim agnati præferebantur domino in redimendo partem feudi alienatam per tex. in §. porro, qualiter olim poterat feudum alienare,] ita etiam hodie, quia quod non mutatur, cur stare prohibetur? [l. sancimus C. de testam.] quoniam pro solutione est sciendum, quod antiquitus, attenta praua, & irrationabili consuetudine Mediolanensium, licebat totum feudum sine assensu domini alienare [cap. 1. vers. Mediolanenses de alienat. feud. est tex. in cap. 1. quid iur. sit si vassal. post alienationem feudi recuper.] ubi fit mentio, quod in quibusdam curijs dicebat in totum feudum aliena. de bona autem consuetudine licebat alienare usque ad medietatem, sine assensu, necessitate suadente [c. 1. qual. olim poter. feud. alie.] sed siue fiebat alienatio in totum, ubi in totum permittebatur, siue in partem, ubi in partem permittebatur, agnati poterant, in casu præmissæ licite alienationis, redimere feudum alienatum pro æquali pretio, & præferebantur domino, cui post agnatos hæc prælatio compete-
bat, & hoc est, quod dicit [tex. in §. pono, quali. olim poterat feud. alien.] ibi siue de bona,

consuetudine, siue de praua queramus hodie post legem Lotharii, & Friderici, sublatus est effectus prælationis, non quod sit abrogata lex permittens prælationem; quia etiam hodie si in aliquo loco adesset consuetudo specialis, quod liceret vendere feudum sine assensu, haberet locum prælatio, [l. l. in cap. 1. vers. & olim de successio. feud. Iacobus de Beluis. Bald. Aluarr. & Præp. in d. §. porro:] Nec obstat tex. in §. sed & res, quia ibi recitatur consuetudo antiqua in illis verbis, ut plenius demonstraui in dicto §. sed & res, successiue: nec obstat tex. in §. Titius, quia intelligitur etiam, ut ibi dixi. Nec obstat tex. in dicto §. hoc quoque, ubi quod fratre alienante, feudum, defuncto sine hærede masculo, venit ad agnatos, quia vel ille tex. loquitur de iure antiquo, quando permittebatur alienatio, vel præsupponit alienationem factam, cum assensu domini, quod satis patet, quia tex. æquiparat alienationem factam, & quando agnatus fecerit filiam inuestiri, quod non potest esse circa assensum domini, & ita quod tex. ille loquatur in casu legitime alienationis. B.

40 Secundo, quid quando feudum amittitur ob seruitium, non præstitum, [glos. final. in cap.

cap. primo §. final. de allod.] dicit, quod reuertitur ad dominum, quia est iniuria dominum respiciens; sequitur ibi [Iacob. de Beluif. in fin.] dicens, quod hæc iniuria non solum respicit dominum, quinimmo totum Imperium, & Reipublicæ utilitatem [Bald. ibi numer. 24. per eadem ferè verba, Aluarott. etiā transcribens verba Bald. & iterum in cap. primo §. denique colum. final. conclusio. 45. quæ sit prim. caus. benefic. ammitten. Imol. in cap. 2. numer. 23. colum. 8. Zas. in tractat. feud. part. 10. num. 106. Curti. in tractat. feud. 5. part. prim. conclusio. princ.] solus Isern. ibi tenuit contrarium dicens, quod tex. ille intelligitur in feudo nouo, vel in paterno, quando feudatarius non habet agnatos, sed si habet, tunc ad eos. est de mente eiusdem [Isern. in §. firmiter, de prohib. feud. aliena. per Federic.] dum dicit, quod vassallus hoc casu culpatur indirectè dominum non iuuando, & sic omittendo, non autem directè.

- 41 Tertio, quod quando feudum ammittitur ob inuestituram non petitam infra tempus præfixum [Isern. in cap. 1. §. fin. in fin. nu. 53. quæ sit prim. caus. benefic. ammittend. tenet, quod ad agnatos non ad dominum deuoluitur; & ibi sequitur Martin. Laud. num. 14. Aluarott. ibi con-

clusio. 21. Iser. in cap. sancimus colu. 1. num. 2. versic. ex hoc patet vbi Aluarott. colu. fin. Preposit. ibi nu. 15. colu. fin. Iser. in cap. 1. §. præterea si quis infeudatus de prohib. feud. alienat. per Federic. vbi Martin. Laud. & Iser. etiam hic num. 4. & in cap. 1. num. 4. de capitul. Corrad. Socci. in cons. 66. colu. 9. num. 18. volum. 3. Curt. in tracta. feud. 5. part. 5. conclusio. Istam opinionem sequitur, & dicit, tenendam Greg. Lopez 4. partita tit. 26. l. 10. in glos. lit. B. Sed Odoffred. in summ. sub rub. ad quos feud. reuertatur, quando ammittitur] tenet, quod reuertatur ad dominum, exclusis agnatis, quia dicit, quod hæc est culpa respiciens dominum, [Bal. refert, & sequitur hic colu. 2. Alex. in consil. 30. num. 17. volu. 1. & in cons. 10. nu. 7. volu. 3. Paulus de Castr. in l. adoptiuum §. patronum ff. de in ius vocand.] enumerans hanc culpam inter illas, quæ dominum respiciunt, & in [consil. 162. incipien. circa præsentem casum, volu. 2. Abbas in c. fin. extra de feud.] dicentes, quod hoc casu dicitur delictum commissum in personam domini, vide [Io. de Ana. in cons. 32. 1. col. num. 5. est clarè de mente Deri. in cons. 144. col. 3. q. 3. Io. Rain. in d. §. præterea si quis infeudatus num. 30. qui dicit, quod iura indi-

indistinctè loquuntur; Iacobin. optimè istam opinionem fundat, qui dicit sic iudicatum in sua inuestitura, qui quidem, inuestiti præstiterunt iuramentum fidelitatis num. 64. & hanc opinionem sequi videtur [Capyc. in sua inuesti. in cap. feuda amittuntur vers. 55.] quia ponit istam
C opinionem in fine. C.

42 Circa secundum caput, quando quæstio est inter filios, & dominum [glos. in l. 2. C. de libert. & eor. liber.] simpliciter dicit, quod ex feloniam patris filijs non aufertur feudum, & idem tenet [glos. in l. adoptium §. patronum, in verbo innocens ff. de in ius vocand.] dicens, quod licet vassallus fuerit insidiatus domino, ipse amittit feudum, non filius, [glos. in cap. 1. §. præterea, quæ sit prim. caus. benefic. amittend.] dicit, quod licet videatur dicendum de iure communi, quod filio non aufertur feudum, nec patre viuo, nec mortuo, per tex. in §. patronum, nihilominus consuetudo videtur repugnare, ut in hoc tex. allegas istum tex. & sequitur [Ifern. ibi num. 9.] Imò in tantum vult, ut filius delinquentis excludatur. omnino ex feloniam patris in dominum, quod tenet procedere, etiam si pater decessisset viuo patre suo, quia iura feudalia indistinctè loquuntur, & quia filius habet esse à patre culpante;

[Dinus autem in cap. non debet de regul. iur. in 6. ut refert ibi Ioann. Andreas] distinguit inter feudum paternum, id est à patre quæsitum, ut in illo feloniam patris noceat filio, & aliud feudum à genere peruentum, ut in illo delictum patris filium non excludat, [per tex. in l. 3. ff. de interdict. & relegat. Din. simpliciter refert Cardina. in cap. 2. extra de feud. & idem in effectu tenet Angel. in l. adoptium. §. patronum ff. de in ius vocan. Specula. in tit. de feud. §. final. num. 2.] in feudo auito distinguit, aut filius non est conceptus viuo auo, & tunc factum patris nocet, aut auo viuento, & si pater commisit feloniam in vita patris sui, non nocet, quia non ex persona patris, sed aui admittitur, aut auo defuncto, & tunc obest patris delictum, si pater adiuit hereditatem patris sui, quia si repudiasset, auo succederet, tenet quod conclusio, quod filij, & descendentes, excludantur ex feloniam respiciente dominum, fallit, si delictum fiat per patrem, qui nihil adhuc habet in feudo, utpote auo viuento, quia delinquentem sublato de medio, eius delictum non nocet nepoti immediate succedenti auo, ex hoc dicit indubitatum multos allegans, glos. feudales reprobant distinctionem inter feudum auitum, & à patre quæsitum, dicunt
 nan-

nāq; quod filius excluditur à feudo auito ex culpa patris, & dominus præfertur, per [tex. hic, & in c. si vassallus si de feud. defunct. milit. ita dicit glos. ibi, & in c. Imperialem, §. insuper de prohibet. feud. alien. per Federi. pōnit Bal. in l. 2. C. de libert. & eor. liber.] rationem dicens, quod sicut in emphiteusi ille, qui facit contra naturam contractus, non soluendo canonē, aperit viā proprietario exclusis omnibus sequentibus, quia hæc tacita conditio fuit ab initio [argu. l. quæro §. inter locatorem, ff. locat.] ita in feudo, quia ille, qui

43 committit feloniam facit contra naturam contractus, unde ex tacita natura contractus redit ad dominum, [Petr. de Bellaperti. in l. fin. C. de libert. & eor. liber. & Cyn. in l. 2. C. eod. tit.] reprobata distinctione inter feudum à patre quæsitum, & auitū dicunt, quod indistinctè feloniam patris nocet filio, nisi expressè esset dictum in inuestitura feudi, do tibi feudum, & tibi, vel filijs, & liberis tuis, quia tunc retinent filii, iure expressè donationis, nō quia hæredes, [argu. l. stipulatio ista habere licere §. si quis ita ff. de verbor. obligatio. Cynum. sequitur Bal. ibi, qui dicit, quod idem tenet Iacob. de Rauenn. Henrich. Boich in cap. vet gentile de hæreti. tenet idem Paul. de Castr. in cons. 311 incipien-

te circa id. quod quæritur vol. 1. sequitur Curt. senior in cons. 49. num. 88. Bar. in l. 3. num. 1. ff. de interdict. & relegat. admittit distinctionem Cyn. & Petr. de Bellapert. Inter feudum simpliciter concessum, & feudum cōcessum pro se, & liberis, quando feloniam non respicit dominum, vel quando pater aliquid non fecit contra promissionem in feudo factas, quia si feloniam respicit dominum, vel venit contra promissiones factas tempore inuestituræ, excluditur etiam à feudo concessio pro se, & liberis, nisi pater deliquisset in vita patris sui tempore, quo ei non erat ius quæsitum, ut aduertit [specula. vbi supra, Bar. refert, & sequitur Ancharan. in c. 2. extra de feud. Ias. in l. adoptiuum, §. patronū, ff. de in ius vocand. remittendo se ad Bar. idem facit Iacob. ibi num. 3. & ita secundum Bar.] ut etiam in feudo concessio pro se, & liberis, si feloniam respicit dominum, filius priuetur, tenet [Imol. in l. si finita §. si de vectigalibus col. 2. ff. de damn. infect. vbi Alex. nu. 29. Paul. de Castr. in cons. 311. in 2. dubio incip. circa id, quod primo quæritur, & in l. adoptiuum §. patronum, ff. de in ius vocand. Sed Bal. in l. qui se patris col. 5. num. 7. C. unde liber.] videtur tenere contra filios, nec dum in feudo simpliciter concessio, sed in feudo

do concessio alicui, & liberis, dicit nanque, quod si auus quesivit feudum pro se, & liberis suis, & filius commisit aliquid, propter quod cadere debet à iure suo, quod licet sit bona æquitas, quod nepos possit succedere in feudo, non ex persona patris, sed aui, & iura, quæ ad hoc allegantur .s. [tex. in l. emancipato ff. de Senatorib. tex. in l. adoptium, in fin. ff. de in ius vocand. tex. in l. diui fratres ff. de iur. patro.] præbeant argumentum ita dicendi; tamen secundum vsum feudorum, distinguitur, aut vassallus deliquit in dominum, & venit ad dominum, non ad filios per [tex. in §. denique,] quia propter culpam patris, factus est filius domini inimicus [argu. l. 1. C. si quacun. præ. pore.] aut culpa non respicit dominum, & filius etiam excluditur, cum agnati præferantur, quia non esset patri poena, si iret in filium eius, cum ita gaudeat de filio, sicut de se ipso, nec dominus haberet meliorem vassallum habendo filiū, quam patrem, & quia vnum cēsetur vtriusque patrimonium [l. 2. qui ætate lib. 10. & ff. de bon. liberto. l. nihil, §. facilius.] Sed quando feudum esset concessum patri, & filiis nominatim, & non contemplatione patris, vt filij habeant partem, etiam viuo patre, tunc delictum patris non noceret filiis in portione ipsorum;

Ita [Iser. hic num. 4.] qui dicit, quod in dubio præsumetur contemplatione filiorum nominatorum, secus si non sunt nominati, sed est dictum filijs Titij, quia tunc præsumetur contemplatione patris, & delictum patris nocebit filiis; sequitur [Iacobin. in sua inuestitura in verbo, dictique vassalli promiserunt non committere feloniam nu. 84. & alios allegat Curt. in d. 5. p. colu. 45 3. Afflict. hic nu. 1.] Circa tertium caput, quando quæstio est inter filios, & agnatos, aut feudatarius priuatus fuit feudo ex feloniam dominum respiciente, & tunc si tenemus communem opinionem, quod reuertatur ad dominum, vt supra vidistis, excluduntur tam filij, quam agnati; sin autem tenemus opinionem Iser. quod non reuertatur ad dominum, agnati filijs præferuntur, Et hoc in articulo generali, in feloniam sine dubio respiciente dominum, & directè. Sed si feudum ammittitur ob alienationem, tunc si tenetis opinionem, quod reuertatur etiam ad dominum, vterque etiam excluditur .s. tam filius, quam agnatus; si verò tenetis opinionem communem, quod non reuertatur hoc casu ad dominum, hic attenta opinione Iser. filius præfertur agnatis, tanquā proximior agnatus, ita ipse [in c. si vassallus culpam, si de feud. defunct. milit. & in c.

in cap. 1. §. & si bellum num. 7. de alienat. feud. pater. & in c. 1. §. denique versic. si verò, quæ sit prim. caus. benefic. amittend. & in hoc c. num. 4. & in c. 1. nu. 4. de capit. Corrad.] Sed communiter alij tenent, quod filij indistinctè ex omni culpa excludantur. Successiue si feudum amittitur ob inuestituram non petitam, si tenemus opinionem communem, quod dicatur culpa dominum respiciens, & proinde ad dominum reuertatur, vterq; excluditur filius, & agnatus, sed si tenemus opinionem Ifern. quod ad dominum non reuertatur, agnati præferuntur filiis, vt [Ifern. in d. cap. 1. nu. 4. de capitul. Corrad. & in d. c.] si vassallus culpam. Et in præmissis, dū filij excluduntur ab agnatis, est aduertendum, quod in casibus, in quibus filij excludunt dominum, multo fortius excludunt Agnatos. Circa quartum caput principale, quando cessantibus filiis, vel agnatis, aut ipsis exclusis, vel ex qualitate felonie, vel ex qualitate feudi, & quæstio non est, nec inter eos, nec cum domino, sed est inter dominos .s. mediatum, & immediatum, puta inter Comitē, seu Baronem, & Regem si feudatarius Baronis, vel Comititis delinquat, aut aliquid faciat, propter quod feudo priuetur. In hoc capite videamus, quid Doctores

dicant, tam extra Regnum, quam in Regno, & quidem extra Regnum [Hostiens. in c. quibusdā versus finem de pen. refert primo] opinionem, quod applicatur domino immediato per [tex. in c. imperialem §. illud de prohibi. feud. alien. per Federi. vbi si vassallus mediatum offēdit dominum mediatum, non ei, sed domino immediato feudum aperitur, refert aliam opinionem, quod applicetur Regi, seu Principi, non autem domino immediato, non obstante §. illud, qui loquitur secundum istā opinionem, quando offensus est alius dominus immediatus, quam Princeps, seu Rex; quod satis colligi potest ex illo tex. dū permittere videtur, quod vassallus possit inferiorem dominum contra maiorem iuuare, quod nullo modo intelligi potest de Rege, qui in omni iuramento fidelitatis excipitur, vt [in §. fin. d. cap. Imperialem : verum si dominus immediatus erit sine culpa, erit pretium restituendum [argu. l. item si verberatum §. si fortē ff. de rei vend. Speculat. in tit. de feud. q. 40.] latius istam quæstionem tractat, referendo tres opiniones; Prima, quod non pertineat ad Principem, sed ad dominum immediatum, quia fieret translatio feudi in potentiorē, cum Rex habeat multa priuilegia, & conditio domini immedia-

mediati durior fierer, quade causa prohibita est alienatio rei in potentio-rem [l. 1. ff. de alienat. iudi. mutan. caus. fact.] Adducit exempla de peculio serui, aut filij familias militis, quę domino, aut patri non auferantur, si bona ob eorum delictum publicantur [l. 1. & l. si filius C. de bon. damnatorum,] & quod dicitur in emphiteusi Ecclesię, vt possit auocari à fisco si in eius posse peruenerit [§. si verò in authen. de alienatio. & emphiteusi.] Secunda opinio, quod ad Principem feudum spectet per [l. fin. C. ad l. iuliam maiestatis,] & quia cū omnia à Principe descendant [l. bene à zenone Cod. de quadrienn. præscriptio.] res de facili reuertitur ad suam naturam [l. si vnus §. pactus ne peteret ff. de pact.] Tertia opinio, quod Rex seu Princeps tenebit feudum illud, donec delinquens naturaliter vixerit seu quandiu debebat ille tenere, postea verò ad dominum redibit [l. peto §. prædium ff. de legat. 2. l. Statius Florus §. Cornelio Felici ff. de iure fisci §. fin. de capitu. Corrad.] & interim Rex seruiet per substitutū [l. nullus qui nexu C. de dei curio lib. 10.] Ipse relatis opinionibus nititur vtrique domino consulere

mediato scilicet, & immediato, & ideo ponit suam opinionem, & sic quarto dicens, quod illud dominium feudatarij pertinebit ad Regem saluo iure, & dominio domini immediati; arguit [l. si finita §. si de vectigalib. ff. de dam. infect.] verum, quia non expedit domino feudi immediato habere Regem, & dominum suum in vassallum, nec decet Regem bona tene reliquę alteri seruitum debent vult, vt Regi applicetur, cum onere tamen feudum integrum vendendi, & pretium distribuendi inter ipsum, & dominum immediatum pro rata dominij vniuscuiusque, vel saltem cum onere dandi, aut vendendi dominium illius feudatarij delinquentis alteri, qui tenere debeat à Comite, vel Barone, & ei seruire, & quia obstabat tex. in d. §. illud, respondet, quod ille tex. est intelligendus, & limitandus, vt supra, vt deoluatur cum onere vendendi integrum, & pretium distribuendi, aut cum onere dandi, vel vendendi ius delinquentis, vel secundo, prout respondet Hostiensis, quod non loquitur, quando offensus est Rex, vel Princeps: & sic etiam respondet obiectioni, quod non transeat in Regem sine voluntate domi

B b b ni

ni immediati, sicut sine sua voluntate non potest alienari, quia intelligitur de alienatione voluntaria, non autem de alienatione necessaria, quæ
 47 permixta est, licet voluntaria prohibeatur [l. alienationes ff. familiæ hæciscundæ, idem quod in crimine læsæ maiestatis dicit Speculator, in crimine incestus, & hæresis Io: Andr. in d. cap. in quibusdam, colum. final. refert Hostiens. sed se remittit ad dicta per Speculato ubi supra, & sic facit Hendrich. Boich. ibi, & in cap. vergentis columna 3. de hæretic. ubi formaliter transcribit verba Speculato, & ita etiam ad Speculato: se remittit Ant. de But. in d. cap. in quibusdam num. 15. & Zabarell. in d. cap. vergentis num. 5. Hendrich. Boich. sequitur Socc. in cons. 266. nu. 40. Guid. Pap. in decis. 241. qui transcribit verba Hendric. Boich. & opinionem Speculato: in effectu eo, nec alijs citatis tenet Guglic. de valle sic. super vsatico Barchi non incipien. si quis suum feudum num. 19. & ibi eum sequitur, transcribendo ferè verba ipsius Iacob. de Marquelles super eod. vsatico.]
 48 Opinionem autem contra Speculatorem, quod dum ex delicto bona feudatarij publicantur, non Regi feudum,

quod ab alio tenet, applicetur, sed domino aperiatur; tenent in effectu omnes, qui dum formant simpliciter quæstionem, an feudum veniat in confiscatione bonorum concludunt non venire, & licet non in specie forment quæstionem inter dominum mediatum, & immediatum, tamen dum excludunt feudi confiscationem, excludunt Regem: & ita, quod non transeat in fiscum, sed potius ad dominum reuertatur tenet [Bar. in l. si finita §. si de vectigalibus numer. 3. ff. de damn. infect.] dicens, quod sicut non transit in fiscum illa obligatio fidelitatis, quæ est merè personalis, ita etiam non transit feudum: & quia cum feudatarius debeat seruitium personale, alia sunt opera vnus alia sunt opera alterius [l. nemo est qui nescit ff. de duob. reis] & quia vile dominium, quod propter seruitium feudatarius habet non potest à sua causa separari, & in specie Specula: contemnit, & dicta Bar. in hoc non improba ibi [Imol. & cum Bar. in hoc concordat Alexand. ibi numer. 21. & 30. qui dicit, quod cum Bart. est magis communis opinio, Paul. de Cast. nume. 60.] qui ampliat, vt nec in fiscum transeat, quoad comoditatem, & respondet obiectioni, quod

quod alienatio necessaria non est prohibita, quia illud procedit in re, quæ simpliciter prohibetur alienari non in illa, quæ prohibetur alienari in extraneas personas, quia tunc etiam necessaria in illis est prohibita, [Roman. numer. 10. qui comprobatur conclusionem Bart. alia ratione, scilicet, quia feudum
 49 non est de sui natura transitorium in hæredem extraneum, quia appellatione hæredis, in materia feudali, intelligitur de hærede suo, idest de filio masculino [§. & si clientulus, de alienatione feudi, & fiscus non succedit nisi in his iuribus, in quibus succedit hæres extraneus
 50 non in alijs: notatur in [l. prima Cod. de bonor. liberto:] item quia fiscus in bonis publicatis dicitur quasi hæres civilis secundum [glos. in l. non intelligitur §. cum ex causa super verbo impertinens ff. de iuramen. fisc.] Ergo excluditur, quia in feudo non succedit filius adoptivus, & sic filius civilis [cap. adoptivus, Bald. in l. prima numer. 4. Cod. de bonor. liberto: & in l. prima quæst. 40. ff. de rerum diuisione] vbi dicit, quod propter delictum vassalli, feudum non confiscatur, quia conditio domini efficeretur deterior, quia cum pro mortuo habeatur, penitus redit ad suam

proprietatem, quia cum fiscus non possit esse fidelis suorum inferiorum, nec esse in seruitio personali; ergo nec in feudo successit [Angel. in l. eorum numer. primo ff. de damn. infect.] vbi reprobatur opinionem Speculator: & ibi [Imol. Anchar. in cap. Felicis de pen. vbi Geminia. in principio, & Philippus Fran. in versic. nullus; Curtius in tract. feudal. 5. part. princip. remittens se in omnibus ad dicta per [Alexand. in dicto §. si de vectigalibus, Alexan. in consil. 89. numer. 3. column. Roin. in consil. 23. num. 30. volum. Decius in consil. 252. columna. si. Iacob. in sua inuestitura in verbo dictique vassalli promiserunt non committere feloniam, numer. 92.] qui dicit, quod magis communis opinio est, quod feuda non confiscantur confiscatis bonis vassalli; Eandem opinionem tenet [Cassane. in consuetudine Burgund. rubric. 2. §. 2. num. 12. Stefan Aufren. in decis. capellæ Tholosan. 395.] qui dicit, quod est magis communis opinio, & dicit hanc opinionem communem [Boeri. in decisio. 278. istam opinionem tenet Ifern. hic numer. 2.] qui simpliciter dicit, quod feudum, quod ab alio tenet is, cuius bona publicantur, redit ad eum, à quo tenebat [l. final. §. si in Libertinum ff. de

B b b 2 bon.

bonor. liberto. l. si quis presbiter Cod. de Episcop. & cleric. idem dicit in cap. primo numer. 4. de vassall. decrepit. atat. in constitutio. Regn. si quando aliquem in fin. & in cap. 1. vers. domini principalis de statut. & consuetudi. contra libertat. Ecclesie in cap. domino numer. 1. si de feud. defunct. milit. loquens
 51 in feudatario, Baronis proditore contra Regem, melius, & originaliter idem Iser. in cap. 1. §. si vero num. 4. de pac. tenen.] ubi loquitur in feudatario proditore; tenet eandem opinionem [Salicet. in l. 2. Cod. de libert. & eorum liber.] qui voluit tam in crimine læsæ maiestatis in primo, & secundo capite quam in alio delicto, si filij excluduntur, & quæstio sit inter fiscum, & dominum immediatum, quod reuertatur ad dominum, & fiscus excludatur, quia dominus qui concessit talem feudatarium, potentiorum habere noluit, & dicta Salicet. refert, & in hoc non improbat, [Imol. in cap. 2. colum. 6. & 7. colum. 22. & 23. extra de feud. Bellamer. in cōf. 15.] latius refert præmissas quatuor opiniones, de quibus per Speculato. & dicit, quod secundum Speculato: tenet [Collecta. in cap. secundo colum. antepenultima, extra de feud.] & post transcripta verba,

Speculato, & Henri. Boich. non impugnat Specula. in crimine læsæ maiestatis, sed in casu suo nititur probare, quod non erat verè crimen læsæ maiestatis. Sed idem [Egid. Bellame. in decisio. 725. latè tractat. quæstionem an in crimine læsæ maiestatis, vel alio ex quo bona publicantur, feudum applicetur fisco, vel Baroni, & in effectum concludit, quod dum est quæstio inter dominum immediatum, & Regem, Rex in omni casu præfertur, ut habeat etiam donec supersunt de successoribus feudatarij, præter quam in feudo personali, aut transitorio ad hæredes, hæredibus non existentibus, feudatario tamen condemnato ad mortem pro delicto, in quo est imposita à lege pœna publicationis bonorum, & refert primas tres opiniones Speculato: quas ipse nititur concordare, ut quâdoque quælibet opinio de per se stare possit. Nam substatinet primam opinionem, quod deuoluatur ad dominum immediatum, quando feudatarius condemnatur ad mortem, & bona ipsius confiscantur à lege, vel homine, tacitè, vel expressè: in feudo tamen, quod de sui natura non est transitoriū ad successores, vel si est trāsitorium in certos successores, nullus illorum superest: idem si non esset

set feudatarius condemnatus ad mortem expressè, sed tacitè, quia damnatus fuisset de crimine, in quo pœna legis est mors; quo casu ad vltimum supplicium damnari videtur; & ratio quare suis casibus, non ad Fiscum, sed ad dominum immediatum feudū reuertitur, est quia per mortem illius feudatarij, domino immediato aperitur, & talis sententia statim feudatario mortem infligit, quia efficitur seruus pœnæ [l. qui vltima ff. de pœn.] puniretur ergo dominus immediatus, cui vtile dominium feudi consolidatum est, quod esse non debet, ideò Fiscus excluditur. Sustinet secundam opinionem, quod Fisco aperiatur in præiudicium delinquentis, & successorum, eius tantum in feudo transitorio in certos successores, ponens exemplum, secundum [tex. in cap. 1. de feud. non habent. propri. feudi natu.] Dicit namque, quod Fiscus habeat donec de illis successoribus supersint, & quod eis finitis redeat ad dominum immediatum, quia Fiscus in locum illorum successorum feudum capit, & domino immediato non fit præiudicium considerabile, quia illis successoribus deficientibus, ad eum feudum reuertitur; & considerat præcipuè, quod utilitas surgens ex pœna delinquentis ad

rem publicam pertinere debet; quia offensa respicit vigorem Reipublicæ, ideo ad hursam fiscalè Reipublicæ pertinere debet, non ad aliam personam priuatam; dicit, quod iura feudalia à Bart. allegata, loquuntur in delicto, ex quo ex lege feudi oritur priuatio feudi tantum, non autem bonorū confiscatio. Sustinet tertiam opinionem, quod viuentem delinquentem, pertineat ad Fiscum, quando feudatarius non est cõdemnatus ex delicto, in quo pœna legis sit mors, sed confiscatio bonorum, & quod penes Fiscum stabit, quousque domino aperiretur, secundum naturam illius. Et postquam hoc modo conciliauit istas opiniones videns interesse domini immediati propter Fisci potetiam, residet in remedio dato per Speculatorem in sua quarta opinione, vt Fiscus habeat cum onere illud integrum vendendi; vel vtile tantum, aut alteri dandi.

52 Successiuè Doctores in hoc articulo vltra progrediuntur, limitantes opinionem præmissam, quod feudum non transeat in Fiscum ex publicatione bonorum, vt non procedat in feudo concesso cum pacto, vt transeat in quemcumque heredem, siuè suum, siuè extraneum, cui vassallus voluerit; dicunt tamen, quod feudum hoc publicabitur,

B b b 3 quia

quia non habet propriam feudi naturam ; verum tunc durabit penes fiscum quantum fuisset duraturum penes vassallum , & ita per verbum fortè, dicit [Roma. in d. §. si de vectigalibus. Hanc limitationem sequitur Alex. ibi num. 30.] eam sublimitando in casu , quo esset commissa offensa in dominum immediatum , [Alex. approbat in hoc Dec. licet in alio casu loquatur in conf. 252. num. 6. Curt. relatiuè ad Alex. in d. tractat. feud. 5. part. principali , & idem Curt. iunior in conf. 4. colu. penult. nu. 20. Iacobi. in sua inuestitu. in verbo dictiq; vassalli promiserunt non committere feloniam, num. 94. & hanc limitationem sequi tandem videtur Stefan. Aufrelius in decisio. Cappellæ Tholosanæ 395. in fine,] licet primo videatur dicere contrarium . Sed [Aymon in conf. 128. in fin] in feudo transitorio ad heredes extraneos tenet , quod perpetuò transeat in fiscum ex publicatione , & idè tenere videtur [Bossi. in tit. de publicatio. bonor. nu. 54. in fin. dum dicit , quod decisio Alex. in d. §. si de vectigalibus , dum limitat durante vita delinquentis, fundatur in decisio. Bal. in cap. ea lege , dum dicit , quod clausula , & cui dederit, in inuestitura feudi non operetur delinquendo, & quod aliter malè loquitur , & tamen dicit , quod

Curt. in d. conf. 4. colu. penult. latè illum reprobat , & apertius nu. 53.] dicens ita esse de mente Curtij , quod perpetuò transeat in fiscum , quando est transitorium ad hæredes extraneos. Hæc autem limitatio, vt admittatur feudi confiscatio in feudo transitorio ad heredes extraneos ,
 53 quia concessum pro aliquo , & cui dederit , vt non procedat , quando in inuestitura feudi facta cum clausula, quod non possit vendere , vel alienare , nisi prius requisito directo domino , tunc enim hæc clausula sequens efficit , vt non transeat in hæredem extraneum , vt in emphyteusi, dicit [Deci. in conf. 171. colu. fin. vers. 4. quam sublimitationem Bossi. vbi supra,] qui ponit exemplum , tam in feudo, concessio pro eo , & quibus dederit, quam in feudo empto, nō admittit , quando est dictum in inuestitura, vt possit alienari impetrata licentia, faciens differentiam inter istam clausulam , & clausulam, quod non possit alienari, nisi cum licentia, & considerans , quod tractatur de alienatione in eundem Principem, & sic respondet conf. Decij. Insuper limitat alio modo præmissam opinionem Pauli de Castr. in d. §. si de vectigalibus, vt non
 54 procedat in feudo, pro quo non præstatur seruitium personale, sed aliquid annuum solueretur,

tur; hoc enim feudum licet non trāsiret ad hæredem extraneum, tamen eius cōmoditas confiscaretur, & de hoc feudo dicit, quod potest intelligi [tex. in c. excommunicamus, §. si verò dominus, extra de hæretic.] vbi patet, quod feudum publicatur saluo iure veri, & directi domini. Vtterius Iser. in hoc articulo tribus alijs modis declarat, & distinguit præmissa, Primo in [d. cap. 1. §. si verò, de pac. tenend.] facit distinctionem inter feudū planum, & de tabula, vt applicetur Baroni domino immediato; & feudum quaternatum, vt illud deuoluatur Regi: & eandē distinctionem facit idem [Iser. in d. cap. Imperialem §. illud,] vbi ponit exemplum in feudatario Baronis offendente Regem: & ante Isern. eandem distinctionem facit glos. in constitut. Regn. post mortem, in verbo ad concessionem, quæ loquitur in feudatario Baronis committēte crimen læsæ Maiestatis: sequitur istam distinctionem, [Luc. de Penn. in l. 1. colu. 1. post medium, C. de petitionib. bonor. sublat. cap. in sua inuestitu. in verbo feudorum deuolutio, [Afflict. in d. §. illud, Lofred. in c. de his, qui feud. dar. poss.] Est verum, quod eadem glos. in constit. post mortem, in verbo munificentia, videtur tenere etiam in feudo quaterna-

to, quod tenetur à Barone, vt ei aperiatur, non Regi: sed contrarium in feudo quaternato sub Barone, videtur tenere [Iser. in cap. 1. §. similiter, circa medium primæ colu. de capita. qui curi. vend. & in c. 1. §. præterea vlt. addit. de capitul. Corrad. Lofred. in cap. domino, si de feud. defunct. milit. qui loquitur in vassallo committente proditionem in Regem. Est de mente eiusdem Iser. in c. 1. de alienat. feud. pater. & in c. 1. §. post refutationem, post principium, de vassall. qui contra constit. Loth.] dum dicit, quod feudum quaternatū sub Barone mortuo feudatario sine liberis, deuoluitur Regi, & non Baroni, & proinde non posse Baroni refutari; declarant tamē moderniores Neapolitani in tractat. de subfeudis 29. auctoritate Baronis, conclusionem prædictam, quod Regi aperiatur feudum quaternatum sub Barone, non procedere, quando Baroni esset cōcessum etiam feudum quaternatum, tenendum ab eo immediate, & in capite: quia ex illa forma inuestituræ recessum videtur à [d. l. Regni post mortem, Camerar. in c. Imperialem fol. 60. littera M. de prohibet. feud. aliena. per Federic. per plures colum. sequent.] tractat quæstionem istam, cui deuoluatur, vassallo delinquente, feudum, quod à Barone tenetur

tur, & in feudo quaternato, quod à Rege tenetur, in quo maius est dubium, concludit ex multis, quod aperitur Baroni dicens, ita esse de mente [Iser. in d. §. illud, & Luc. de Penn. in d. l. 1. de petitio. bonor. sublat.] Secunda distinctio, & limitatio est, ut domino immediato applicetur, post mortem tantum delinquentis, non ante, & quod in vita delinquentis applicetur Regi, qui publicat; ita [Iser. hic paulo post num. 7. per tex. in d. §. Cornelio Felici; & dicit, quod Speculat. qui, ubi supra ponit multas opiniones, in hanc opinionem inclinare videtur. Idem dicit in d. §. si verò versu. hæredes nu. 6. & in c. domino guerram, num. 3. hic finitur lex; Afflict. autem in decisio. 282. 7 in feudatario Baronis committente rebellionem contra Regem, in feudo plano, & de tabula tenet, quod statim aperitur Baroni, non expectata morte delinquentis; & sic dicit decisum in Sacr. Conf. dicens, quod tex. in d. §. Cornelio Felici, in quo se fundat Iser. non habet locum in materia feudali; quia feudum, quod conceditur à Barone, est concessum conditionaliter, donec est fidelis, aliàs reuertatur ad Baronem; Et quod tex. ille est contra constitutu. post mortem, & capitula Papæ Honorij. Hanc decisionem approbat multis rationibus mo-

derniores Neapolitani in tracta. de subfeud. 29. auctoritate Baronis, & ita secundum Afflictum in feudo plano, tener Camerat. in d. cap. Imperialem fol. 70. littera M. Est hæc opinio, quod aperiatu Baroni, non expectata morte delinquentis, ex mente [Barto. in l. si finita §. si de vectigalibus, num. 3. vsque ad nu. 9. ff. de damn. infect. dum respondet ad tex. in §. Cornelio Felici, ut benè aduertit Bossi. ubi supra nu. 53.] qui hanc opinionem tenet. Tertia distinctio Iser. est illa, quam ponit in §. illud, distinguit, namq; quando feudum planum, & de tabula deuoluitur ob delictum, & tunc Baroni aperitur, & quando deuoluitur ob alienationem, ut tunc domino mediato, & non immediato aperiatu, & ita ante [Iser. tenuit glos. in d. §. illud in verbo nisi requisitus, est de mente Iacob. de Beluis. ibi, & Bal.] etiam ibi, qui licet aliquantulum dubitare videatur, tamen in effectu concludit, quia alienando offendit dominum domini, ergo ad dominum veterem reuertitur, & hanc dicit esse veritatem, & ita aperte tenet ibi Aluarott. 3. colu. distinguens inter ingratitudinem delicti, & ingratitudinem contractus, scilicet alienationis, & sequitur ad litteram Præposit. ibi dicentes ex mente Bal. quod ideo reuertitur ad primum dominum, quia penes

penes secundum per infeudationem, nullum remansit dominiū, quia illud utile, quod habebat transtulit. Dicit tamen [Bald. in d. §. illud,] quod si dominus immediatus est ille, qui habet prestare consensum super alienatione feudi, ad eum redit in casu alienationis, nō ad primum dominum, ex quo dicto, Aluarott. & Præposit. ibi ex mente Bald. inferunt, quod si ex consuetudine induceretur, quod in alienatione feudi exigeretur consensus domini immediati, tunc si alienaretur, ad ipsum, non ad priorem dominum rediret. Videtis ergo ex præmissis, quā variè in hoc articulo, dum quæstio est inter dominum mediatum, & immediatum, Doctores loquuntur; Alij nanquē indistinctè dicunt, quod Regi applicetur, excluso Barone. Alij indistinctè, quod Baroni deuoluatur, excluso Rege. Alij, quod Regi applicetur durante vita delinquentis, & hæredum tantum, post Baroni deuoluatur. Alij, quod Regi applicetur cum onere vèdendi integrum feudum, & distribuendi pretium pro rata, aut alteri tantum utile dominium vendendi, seu concedendi; Alij distinguunt inter crimen læsæ maiestatis, ut Regi applicetur, & alia delicta, ut tunc Baroni applicetur. Alij rejiciunt istam distinctionem, &

dicunt idem in quocunque crimine. Alij distinguunt inter feudum personale, seu transitorium ad certos successores, si successores non supersunt, ut tunc feudatario condemnato ad mortem, & publicatis bonis, statim domino immediato applicetur, & feuda transitoria ad certos successores, si successores supersunt, ut illa feuda Regi, non domino immediato aperiantur, donec illi successores supersunt. Alij dicunt, quod fisco applicatur feudum concessum cum clausula, & quibus dederit, velut transitorium ad hæredem extraneum, durante tamen vita hæredum feudatarij; Alij hoc limitant, si post clausulam, & quibus dederit in inuestitura, sequitur alia clausula, quod non possit alienari, nisi cum licetia directi domini; Alij hoc sublimitant non procedere, quando tractatur de alienatione in eundem Principem. Alij dicunt, quod perpetuò feudum, hoc modo concessum, Regi applicatur. Alij dicunt, quod feudum applicatur Regi, non Baroni, quando pro eo non debetur seruitium personale, sed aliquid annuum. Alij dicunt, Regi applicari feudum emptum, quasi tunc sit transitorium ad hæredes extraneos. Alij in Regno distinguunt inter feudum planum, & de tabula, ut illum Baro-

Baroni aperiatur, & feudū quaternatum sub Barone, vt illud Regi aperiatur. Alij hoc limitāt, quādo in inuestitura, sunt etiam concessa feuda quaternata Baroni, tenendo eam in capite. Alij indistinctè dicunt applicari Baroni, siuè sit feudum quaternatum sub Barone, siuè planum, & de tabula. Alij etiam in Regno distinguunt pro tempore vitæ delinquentis, vt tunc Rex habeat post mortem Baronis. Alij distinguunt, vtrum amittatur ob alienationem, vt tunc domino mediato aperiatur, vel ob delictum, vt tunc domino immediato deuoluatur. Quid ergo dicendum? Aduertatis in primis, quod prima opinio, quod indistinctè feudum Regi applicetur, non est vera, & communiter reiicitur; Doctores nanque vt vidistis, tam in Regno, quam extra Regnum non admittunt hanc opinionem, & sic etiam secunda opinio, quod indistinctè applicetur Baroni: non recipitur, communiter etiam in Regno, postquam varias distinctiones, & declarationes faciunt. Tertia opinio, quod ad Regem pertineat, durante vitæ delinquentis, quæ ponitur per Speculatorem, vt videtis, communiter non recipitur, nisi in feudo concesso cum clausula, & quibus dederit, velut tunc tran-

sitorium ad extraneos hæredes, & hæc videtur intentio Bellame. in dicta decisio. 725. qui licet loquatur in feudo transitorio ad certos successores, tamen ponit exemplum in terminis [tex. in c. 1. de feud. non haben. propr. feud. natur.] In Regno autem recipitur in feudo plano per Iser. sed non est opinio recepta per Sacrum Consilium, immò contrarium iudicatur, & ita vos teneatis, tam in Regno per capitula Papæ Honorij, quam extra Regnū per rationes Bar. & alias supra consideratas: nec obstat consideratio Bellame. quod non debet alius sentire commodum ex offensa per delictum facta in rempublicam, quia iam delinques punitur ex delicto in feudi priuatione, & hoc est interesse principalis Reipublicæ, si sentit commodum dominus feudi immediatus, hoc est ex consequentia necessaria propter consolidationem illius vtiles dominij cum directo, & si non esset alia ratione tenendum, tex. in §. illud, cauillari non potest, & restringere illum tex. quando offensa non est facta erga Principem, sed alium dominum immediatum, non potest fieri, nisi litteram violando, & aliud dicere, quod Princeps intelligitur exceptus in omni iuramento fidelitatis, aliud si feudatarium delin-

Regem

quit contra Regem, & mereatur feudi priuatione, si debet ad Regem peruenire in præiudicium domini immediati; & verè non est præiudicium modicæ considerationis, vt Bellame. dicit, quia satis, atque satis est considerabile per rationes iam allegatas, & quisque vestrum,

vellet potius quamlibet priuatam personam, quam Fiscus habere in feudatarium: & advertatis, quod Ifernia dicit Speculato. in hanc inclinare opinionem, & vt supra dictum est, ab hac opinione recedit, & ad quartam opinionem transgreditur, D cum qua residet. D.

ADDI-

ADDITIO AD REPETITIONEM

In Cap. 1. si vassallus feudo priuetur, cui
deferatur.

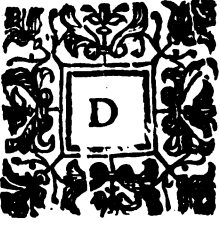
EDITA PER FVLVIVM LANARIVM
Auctoris Nepotem.

SVMMARIVM.

- 1 Felonia commissâ directè contra dominũ, an feudum applicetur domino, vel ad agnatos: Concluditur spectare ad dominum, secundum communem opinionem, & affertur decisio. Ampliatur, & limitatur hac regula, num. 4. & 5.
- 2 Contractus feudalís dicitur cõditionalis, si acceptor, & sui descendentes fuerint fideles.
- 3 Maioratus erectus per Regem de bonis proprijs, committente aliquo ex successoribus in maioratu crimẽ lesa maiestatis, Maioratus ad Regem reuertitur, exclusis agnatis, quod fallit, si fuerit institutus de bonis illius, qui maioratum obtinuit; & affertur decisio.
- 6 Feudum antiquum ex pacto, & providentia, an propter alienationem factam irrequisito domino, aperiatur ipsi domino, vel agnatis: concluditur, ex communi opinione, spectare ad agnatos: quod non procedit in Regno, stante constituto. constitutionem diu memor.
- 7 Feudum alienatum absq; assensu, posse reuocare non solum venditorem, sed etiam emptorem, & eius heredem, adducitur ex decisio. esse in controuersam opinionem.
- 8 Assensus sicut non potest impetrari post mortem venditoris, ita etiam post mortem emptoris.
- 9 Vassallus non petens inuestituram infra annum, & diem, non amittit feudum in Regno, sed soluitur duplicatum relictum, & adducitur quomodo, & quando practicatur in Regia Camera.
- 10 Subfeudatario delinquente, an feudum aperiatur Baroni, vel Regio Fisco: Conclusuẽ tenetur per Auborem deuolui Baroni; quod limitatur non habere locum in feudo quaternato; nisi in concessione fuisset dictum, cum feudis quaternatis, & num. 11.
- 12 Subfeudatario Baronis delinquente contra Regem, an subfeudum aperiatur Baroni, vel Regi: concluditur ex decisionibus, deuolui Baroni, et datur intellectus ad legem, Statius Florus S. Cornelio Felici, ff. de iure fisci.
- 13 Delinquente feudatario, vel subfeudatario in Regno, effecto cõtumace, statim sequestratur iurisdictio.
- 14 Delictum patris, an noceat filio in successione feudi: latè distinguitur.
- 15 Si filius occidit patrem, an eius filius, itemq; nepos succedat auo occiso; quid in feu.

in feudalibus, & quid in burgenfaticis, late distinguitur, et afferuntur decisiones remiffive.

- 16 *Filio primogenito delinquente, committendo rebellionem contra Regem in vita patris, an patre defuncto, veniat fiscus ex persona primogeniti delinquentis, vel secundogenitus, qui non deliquit: late discutitur; et concluditur pro secundogenito.*

A V M Dominus Author, in quæst. proposita, si tenens feudum ex pacto, & providentia antiquum, & committat feloniam directè contra dominum, an feudum applicetur domino, vel potius ad agnatos proximiores deferatur, & relatis opinionibus ferè omnium Doctorum, concludat veriore, & communem esse opinionem pro domino, ut ei appetatur exclusis agnatis proximioribus, & quod ita Collat. Consil. cum Reg. Cam. iudicavit in causa D. Aloisij Gaetani, cum Comite Murchoni, & Marchione Gruttularum, approbando opinionem in favorem Fisci, adde, quod [Reg. de Curt. in suo diuersi. iuris feudalis, in c. nunc de altera feudi specie f. 59. late, & doctissimè disputat eandem quæstionem, à nu. 37. vsq; ad nu. 70.] & similiter concludit pro domino directo, ut existente felonia directè commissa contra dominum, feudum ex pacto, & providentia antiquum, aperiatur domino, ex;

clusis agnatis proximioribus: & refert eandem decisionem factā per Collat. Consil. cum Regia Camera in causa d. Illustris. Ducis Traiectæ, cum Regio Filco, ob rebellionem Comitis Murchoni, & mouetur præcipuè hac ratione, cui dicit ipse, quod nec dari, nec excogitari potest responsum, quia contractus feudaliter dicitur conditionalis, si acceptor, & sui descendentes fuerint fideles [cap. 1. §. huius autem generis, in quibus causis feudū amittatur,] qua conditione defecta, resolvitur concessio, ac si nunquam facta fuisset; nam pacta in vim conditionis apposita, faciunt redire feudum ad dominum; ut tradit [Andr. in c. 1. §. sed nec est alia iustior causa, quæ fuit prima causa benefic. amittend.] & quia dominus concedens in erectione, & concessione feudi, à principio tacitè convenit, ut tunc videatur dedisse remotioribus agnatis, si præcedens agnatus fuerit fidelis ipsi, & domino Regi suo, ut [Aud. hic nu. 7. hanc eandem rationem dicit hic Dominus Author n. 24. quæ ex mente curtij, latioribus verbis declarat, & antea dixit Afflict. in sua solemni decis. 282. nu. 5.] licet in alia simili quæstione, nēpē ubi inter Baronem, & Regem est quæstio, an aperto feudo Baroni, ob feloniam subfeudatarij, fiscus, vivente feudatario delinquentem, possit percipere fructus feu.

C c c

feudi; & latè Dominus Freccia, in lib. 2. de subfeudis, in 29. auctoritate Baronum, & propterea nō possunt conquēri agnati, nec vlla eis fit iniuria, si obseruetur, quod in concessione fuit stabilitum tacitè, vel expressè; cum liceat unicuique rei suæ legem apponere, quam vult [l. 1. ff. de solut.]

3 Hinc idem Regens de Curte loco cit. num. 63. infert, quod in institutione Maioratum, qui sunt in Hispania, si Maioratus erigitur per Regem de bonis ipsius Regis, committente aliquo ex successoribus, & vocatis in Maioratu, crimen lesæ maiestatis, Maioratus ad Regem instituentē reuertitur, exclusis agnatis, & successoribus, in Maioratu vocatis, quia præsumitur, hac conditione, Regem Maioratum instituisse, & concessisse; nempe, vt sequentes successores habeant, si præcedens agnatus possessor erit fidelis, si verò Maioratus fuerit institutus de proprijs bonis illius, qui Maioratum obtinuit, tunc, quia contraria sumitur præsumptio institutoris, nepe delinquētem in casu delicti vocari noluisse, sed alios sequentes successores, hac de causa aliquo ex successoribus existente rebeli, Maioratus non ad Regem, sed ad successorem sequentem, & in Maioratu vocatū, & comprehensum pertinere; sicq; fuisse iudi-

catum in partibus Hispaniarum.

4 Ampliatur dicta conclusio, vt procedat, etiam si inuestitura sit facta tibi, & generi tuo, vt adhuc vno ex successoribus committente felloniam directè contra dominum, feudum aperiatur domino, exclusis agnatis, vt ex auctoritate multorum Doctorum, tenet [Regens de Curte loco cit. num. 70. fol. mihi 61.] nisi in inuestitura expressè sit aditum, quod etiam succedente delicto per aliquem contra eius personam, alter non priuetur, tūc quia de expressa voluntate, Regis concedentis apparet: feudum non Regi, sed ad agnatum pertinet, & isto modo limitatur dicta cōmunis conclusio, vt [Regens de Curte loco cit. prout & secundo modo limitatur, vt dicit hic dominus Author nu. 35.]

5 Tertio limitatur, quando feudum esset concessum Petro, & Tirio filio eius, nominatim exprimendo proprium nomen filij, vel agnati, quia hoc casu, delictum vnus non nocet alteri; cum, contemplatione filij, cuius proprium nomē est expressum, censeatur datum: secus si non esset proprium nomen filij expressum, quia tunc censeatur datum, filio, contemplatione patris; puta si inuestitura dicit, Petro, & filio eius; ita [And. hic nu. 4. & latissime Regens de Ponte in suo cons. lib. 2.]

B 6 Dum

B 6 Dū Dominus Author cōcludit, opinionem, quod feudum ex pacto, & prouidentia antiquum, propter alienationem factam irrequisito domino, aperiatur ipsi domino, exclusis agnatis, esse de iure veriorē, quamuis opinio contraria, quod in culpa alienationis pertineat ad agnatos, immò, & ad filios, sit communis, ut [Iser. hic num. 4. vers. si in dominum,] aduertendum, quod in Regno non amittitur feudum per alienationem sine assensu factam; nam ipse idem alienans, vel eius hæres iure proprio reuocat alienationē, ut in const. Regni constit. diuæ memoriæ, nisi sit vsus tanta negligentia in reuocādo, quod dominus directus præuenerit, litem contestando contra possessorem eudi, petens illud, uti sibi apertum ob alienationem sine assensu factam, ut [Andr. in c. 1. nu. 6. & 7. de vassallo, qui contra constit. Lotarij Regis; feudum alienauit, & non tantum ipse venditor, & eius hæres possunt reuocare alienationē super feudo sine assensu factam, sed etiam emptor, & eius hæres habent hanc facultatem reuocandi, ut sepè, & passim modernis temporibus est iudicatum, & vsu forensi receptum, ut [de Franch. decis. 540. Reg. de Pont. de potestate Proregis 417. de assensibus super dote §. 1. nu. 30. vers.

nolo omittere fol. mihi 264. & Regius Consil. Rouit. in Pragm. 1. de fide memorialium nu. 33. quāuis olim inter Peritos Regni erat cōtrouersa opinio, ut est videre ex Frecc. in lib. 2. de subse. in 1. author. Baronum, in quæst. quæ incipit, à Regnicolis nō ponitur vna quæstio] quod hodie indistinctè practicamus.

8 Immò quemadmodum post mortem alienatoris non potest impetrari assensus super alienatione feudi, quia illa spes conuolidandi contractum super feudo, propter superuenientem assensum, euanuit per mortem venditoris, ut [Cam. in cap. Imperialem fol. 90. lit. B.] sed requiritur nouus cōsensu heredis dispositiuus, & super eo impetrari assensus, eodē modo, ubi interuenit mors emptoris ante impetratū assensū per verbū fiat, vel si interuenit postquā corruit assensus ex clausulis, conditionibus in eo apposis, & nō potest impetrari nouus assensus, nec impetrari dispensatio adimplēdi cōditiones, & sollemnitates in assensu requisitas, sine nouo consensu hæredis emptoris, qui consensus debet esse dispositiuus, non autem tacitus, vel confirmatiuus, & super eo impetrari nouus assensus; itā validissimis iuribus, & rationibus probat [Reg. Consil. Rouit. in d. pragm. 1. de fide memorialium à nu. 15. vsque ad nu. 42.]

Ccc 2 itaq;

Itaq; tam in morte venditoris ,
quàm in morte emptoris opus
est nouo , & expresso consensu
hæredis dispositiuo , & super eo
debet expediri assensus, vt Dom.
Rouit. loc. cit.

- C 9 Aduertendum est , quod
in Regno si vassallus non petit
inuestituram infra annum, & diē
ab hærede domini , vel lucces-
sor feudi à domino , vt in c. san-
cimus, quo tempore miles, quā-
uis sit elapsum prædictum tem-
pus, nō amittit feudum, vt And.
d. cap. sancimus, Rex enim mu-
nificus non debet angustare vas-
sallos iuris ignaros; sit tamen cō-
positio cum Curia, quia soluitur
duplicatum releuium, vt [Frecc.
in 3. autoritate Baronum nu. 7.
Dominus Rouit. in Pragm. 2. n.
7. de offic. Procurat. Cæsaris]
immò, si nulla culpa poterit im-
putari heredi in feudalibus, puta,
quia feudatarius fuisset mortuus
in partibus, ita quod verisimiliter
noticia eius mortis haberi non
potuisset , tunc quamuis denun-
cietur mors , & petatur inuesti-
tura, offerendo soluere releuium
post annum, tamen soluitur sim-
plex releuium, quod est medie-
tas fructuum vnius anni, nisi ali-
ter appareat conuentum in in-
uestitura, vt [Frecc. loc. cit. nu. 5.]
& hoc tempus anni, & diei con-
cessi ad denūciandum mortem
defuncti , & petendi inuestitu-
ram cum oblatione soluendi re-

leuium, incipit currere non à die
mortis , sed à die aditæ hæredi-
tatis , nisi malitiosè hæres distu-
lit adire hæreditatem, vt [Frecc.
d. 3. autoritate Baronum num.
8.] & licet pupilli non tenean-
tur petere inuestituram , & præ-
stare iuramentum fidelitatis, nisi
facti maiores, vt [in cap. si quis
infeudat de prohibita feud. alie-
nat. per Federicum , & in capit.
Regni, quod incipit apud fogiā,]
tamen tenetur soluere releuium
simplex, vti maiores soluunt post
annum , non expectata maiori
etate, vt sæpè esse iudicatum in
Regia Camera post d. pragm. 2.
[§. 5. de offic. Procuratoris Cæ-
saris , dicit Dominus Rouit. in
Pragm. 2. num. 3. cum seq.]

- D 10 In hac quæstione, an delin-
quente subfeudatario contra
Regem , feudum aperiatur Ba-
roni, vel Regio Fisco, in qua, vt
vides dominus Author recenset
opinionem omnium Doctorum ,
qui in varias sententias iuerunt;
conclusiue dicas , quod feudum
deuoluitur Baroni, à quo feudum
tenetur , non autem Regi , vt
[glos. in constitut. post mortem
lib. 3. Ifern. in constit. si quan-
do in 2. lib. constit. Afflict. dec.
282. Marinus Frec. in 29. autho-
ritate Baronum, & dominus Au-
thor hic num. 16. in fin.]

- I 1 Quæ Conclusio limitatur , &
declaratur per Iferniam duplici
modo; primo, vt non obtineat, si
feu-

feudū, quod delinquens tenebat à Barone erat quaternatum, notatum, scilicet in quaternionibus Regiæ Cameræ; nam hoc casu, in Regno Siciliæ, tale feudum aperitur Regi per const. quæ incipit post mortem; quia cum concessio talis feudi quaternati pertineat ad Regem, ideo ei aperitur per dictam legem Imperatoris Federici, post mortem, ita [Iser. in d. const. si quādo in fine, idem And. in cap. 1. §. si violator pacis num. 4. de pace tenenda, & eius violatoribus] quæ declaratio intelligitur, nisi Rex, quādo concessit terram Baroni in concessione, dixit, cum feudis, tam planis, & de tabula, quam quaternatis; quia per hæc verba videtur recessisse à dicta const. post mortem, & consequenter, ut seruentur leges communes feudales, quibus non fit distinctio inter feuda magna, vel minima: & ideo hoc casu feudum aperitur Baroni non Regi: Ita [Marinus Frecc. in d. 29. autoritate Baronum num. 2. vers. & hoc vti feudum, ubi pro hac opinione, allegat glos. in d. const. post mortem, in verbo, ex munificentia, quem refert Dominus Author hic num. 55.]

12 Secundo Iser. declarat prædictam conclusionem, ut subfeudum planum, & de tabula aperiat Baroni, à quo tenetur propter rebellionem subfeudatarij

contra Regem commissam; verum interim, viuentē naturaliter delinquente, teneat feudum Regius fiscus, & fructus percipiat, ut post eius mortem naturalem, restituat Baroni, à quo tenetur; ita [Iser. in d. cap. 1. §. si violator pacis, de pace tenenda, & eius violatoribus, ut fiscus habeat hæc suæ iniuriæ ultionem, attamen per [tex. in l. Staius Florius §. Cornelio Felici ff. iure fisci] hæc secunda declaratio in Regno non est recepta, immò contrarium est iudicatum, ut scilicet statim feudum planum, & de tabula aperiat Baroni, à quo tenetur propter rebellionem subfeudatarij; ut [Afflict. in d. sua decis. 282] & ratio est, quia feudum censetur concessum sub conditione, ut feudatarius sit fidelis sibi, item Regi domino suo, quæ conditione defecta, quia feudatarius infidelis euasit contra Regem, committendo proditiōem, statim concessio euauit, & habetur ac sit nunquam esset facta, & sic statim est resolutum omne ius feudatarij, ut supra dictum est: ita [Afflict. d. decis. 282. & Frecc. in d. 29. auth. vers. sed aliter videtur decisum, & Dominus Author hic num. 56. non obstat tex. in d. l. Staius Florius §. Cornelio Felici ff. iur. fisci] nam prædicti Doctores respondent, dictum tex. non habere locum in feudis; & ratio est, quia statim,

Ccc 3 quod

quod feudatarius committit rebellionem, statim omne ius suum, fuit extinctum propter defectum conditionis, dum euasit infidelis, ideo resolutio iure datoris, idest ipsius subfeudatarii delinquentis resoluitur ius acceptoris, idest fisci pretendentiis causam à delincente, ex regula [tex. in l. lex vectigali ff. de pign. rib.] sed in dicto §. Cornelio Felici ius delinquentis per sententiam deportationis, quam passus fuit, non fuit extinctum, quia ut bona subiecta restitutioni deberet restitui fideicommissario, requirebatur mors naturalis hæredis grauati restituere post suam mortem; merito fiscus interim tenet illa bona restitutioni subiecta, donec condemnatus per sententiam deportationis, naturaliter moriatur: ita Doctores loco citato; hinc Dominus Marinus in-

13 fert, quod si subfeudatarius esset citatus pro delicto capitali, & fuisset reputatus contumax, quia fuit negligens in comparendo, ut hoc casu Curia teneat iurisdictionem, & illam exercent; quia per talem contumaciam, non est extinctum ius utile, quod habet subfeudatarius: merito fiscus interim tenet ex dispositione d. §. Cornelio Felici; cum in Regno sit practica, ut statim atque feudatarius est contumax pro delicto capitali, fiat sequester iurisdictionis, tam criminalis, quàm

ciuilis, & Curia eam teneat, & exercent, ut dicit [Precc. dict. 29. auth. Baronum num. 11. ex doct. Iser. in d. const. clementie in fi.] quia statim, quod Baro est factus contumax in non comparando coram Rege, & suis officialibus, perdit iudicaturam, idest non potest iudicare in causis suorum vassallorum.

14 Et ultimo in questione tractata hic per Dominum Authorem, num. 44. an delictum patris noceat filio in successione feudi, & conclusiue, & breuiter distinguendo dic. aut feudum erat radicatum in persona ipsius patris delinquentis, & hoc casu, omnino delictum patris noceat filio, ut est [tex. noster in princip. & Iser. hic. nu. 3. vers. circa istam materiam,] ubi dicit hæc verba. Semper delictum patris nocet filiis, & alijs descendentes, siue in dominum, siue in alium deliquerit per quod feudum perdatur; habet enim filius esse à patre generante, & ideo macula paterna aspergit, & obest eius paterna culpa [l. quisquis C. ad leg. Iul. maiesta] fallit hæc conclusio, ut supra dictum est nisi feudum esset datum filio contemplatione ipsius filij, quod est ubi est expressum proprium nomen ipsius filij in concessione, & inuestitura feudi, ut idem [Iser. hic num. 4.]

Aut verò feudum non erat radicatum in persona patris, puta-

com-

commisit delictum, vivente patre suo, itemque avo; si delictum erat crimen læsæ maiestatis, tunc hic filius, idemque nepos repellitur per [d. l. Jul. quisquis C. ad l. maiestatis] in alijs verò criminibus, tunc nepos succedit avo suo in feudo, ex sui persona, non ex persona sui patris; quia pater statim, quod deliquit, factus est incapax, & videtur, ac si in medio nunquam fuerit. Hæc colliguntur ex mente [And. in cap. 1. § præterea, quæ fuit prima causa benef. amitt. & Bald. hic num. 4.] dicēs, quod in ista materia debet considerari statum personæ delinquentis; nam si feudum erat radicatum in personam eius, delictum suum nocet filio suo, quia deliquit circa feudum, sed si non erat in sui personam radicatum, tunc quoad se non erat feudum; unde non deliquit circa naturam feudi.

15 Sed, quid si filius occidit patrem suum, an eius filius, idemque nepos succedit avo occiso? breviter distinguo: aut loquimur in feudalibus, & nepos succedit avo, quia pater eius per parricidium factus est incapax [vn in c. 1. an ille qui interfecit fratrem suum] & sic factus est locus alteri post ipsum; aut vero sumus in bonis burgenfaticis, & tunc nepos non succedit avo suo, quia filius, idemque pater, per dictum parricidium, non est factus incapax circa successionem

burgenfaticam, sed tantum indignus; at indignus succedit, sed ab eo fiscus aufert; unde nepos non succedit, non per viam extensionis, ut delictum sui patris extendatur ad ipsum, sed quia pater suus prævenit in succedendo, sed fiscus ab eo abstulit; ita doctissime docet [Regens de Ponte de potestate Proregis tit. de refut. §. 9. fol. mihi 426.] & ratio differentie est, quia in materia feudali, per omne delictum, quo quis in curia Domini stare sine dedecore non potest, efficitur incapax, & ideo fit locus alteri sequenti [d. cap. 1. an ille qui interfecit fratrem suum] sed iure communi romanorum, quod habet locum in successione burgenfatica, per parricidium, non efficitur incapax, sed tantum indignus [l. indignus ff. de his quibus, ut indignis] qui indignus succedit, sed ab eo fiscus aufert, ut eleganter tradit Dñs Reg. de Ponte loc. cit. ubi habet et sētērias, quibus ita fuit iudicatum vide Tesaur. q. for. 41.

16 Procedunt ista, quando delinquens feudatarius est dominus, & possessor feudi, quid autem quando delinquens non dum effectus est dominus feudi; est tamen de comprehensis in investitura, an tunc cum ei deferatur feudi successio, vocetur fiscus, ex persona delinquentis, vel alius veniens post eum, qui non deliquit? exemplum ponit [Iser.

in cap. 1. §. præterea nu. 12. cum seq. quæ sit prima causa benef. amitt.] in feudo iuris Francorum, si primogenitus committit rebellionem contra Regem in vita patris, an patre defuncto, veniat fiscus ex persona primogeniti, vel porius secundogenitus, qui non deliquit? & tractando latè articulum, concludit contra fiscum: & ità tenet [Afflict. ibi, in glos. 3. nu. 13. idem Iser. in constitut. Regni filiorum culpa. Luc. de Penn. in l. cum allegatis col. fin. C. de re milit. Loffred. in cons. 1. num. 14. Camer. in cap. Imperialem §. præterea ducatus num. 103. de prohib. feud. alien. per Fede.] sed non est ista conclusio sine difficultatibus, quas, isti sequentes Iserniam, non gustauerunt; nam aut Isern. loquitur in feudo hæreditario, & videtur repugnare illæ conclusio, quod illud, quod aufertur ab indigno, applicatur fisco [l. 1. C. de his quib. vt in d. l. Papinianus §. meminisse ff. de inoffic. testam.] Item quando quis est indignus ex suo delicto, & illud delictum respicit iniuriæ certæ personæ, applicatur illi personæ, quod ei aufertur [l. pen. C. de leg. Bar. in l. hereditas C. de his, quib. vt ind. vbi etiā Bal. num. 3.] Aut loquitur in feudo ex pacto, & prouidentia, & maior est dubitatio; nam duæ conclusiones veræ sunt, Prima, quia

feudum ex pacto, & prouidentia, debetur, ex contractu, omnibus illis, qui sunt comprehensi in inuestitura, gradatim tamen & successiue, ita quod in quolibet est contractus dominij conditionalis de per se, [ità Isern. in c. 1. de success. feud. num. 9. & in cap. 1. §. præterea ducatus de prohib. feud. alien. per Feder. num. 38. in cap. Imper. Lotha. col. 4. in princip. in cap. 1. col. 1. vers. hoc est regulare de eo, qui sibi, vel hære. suis mas. in cap. 1. §. quid ergo nu. 7. de inuest. de re alien. Fa. in cap. 1. §. donare n. 6. qual. olim pote. feud. alien.] Secunda conclusio, quod iura conditionalia, quæ alicui competunt, ex contractu, non ex ultima voluntate, eo delinquente, transeunt in fiscum [l. inter socerum §. final. ff. de pact. dotal. Imo. in l. non adeo ff. de condit. & demonstr. ità tenet; & sic etiam Roma. in sing. 170. Alber. in l. si qua pœna ff. de his, qui sunt sui, vel aliæ iur. Alex. in l. si quis iniquum §. illud ff. qui quifque iur. vbi etiam Iacob. Cassan. in cons. Burgundiæ. rub. 2. fol. 2. nu. 24. Arius Pinel. de bon. matern. 1. par. nu. 3. fol. 5.] occurrit etiam alia dubitatio contra conclus. Isern. nam iura debent fauere domino, dum certat de rehabendo feudum suum, vt in alio proposito dixit [Iser. in cap. 1. §. porro num. 30. quæ sit prima

ma causa benef. amitt. & Alex. in conf. 26. 5. vol. nu. 6.] voluit q̄ inuestitura interpretetur taliter, quod per interpretationē, citius reuertatur feudum ad dominum; sed defendendo opinionem Iser. ego aduerto, quod dū sumus in feudo hæreditario, fiscus ex persona primogeniti delinquentis in vita patris, non potest aliquid prætere; cum verissima sit conclusio, quod ea, quæ non erant delinquenti quæsitæ, sed quærenda, nō veniunt in publicatione bonorum, in beneficium fisci; propterea in hæreditate delata in tempore commissi criminis, sed non dum adita, dicit [Dec. in l. si quis iniquum §. illud ff. quod quisque iur.] quod ius adeundi, quod cōpetebat illi, cuius bona sunt publicata, non transfertur in fiscū, quia agitur de iure quærendo, non de iure quæsito; tenet idem [Nellus in tract. banni. 1. par. secundi temporis quæst. 30. Hier. Gigas in tracta. crim. lesæ maiestatis lib. 2. de pœnis committent. crimen lesæ maiestatis q. 7. etiam publicatis bonis non veniunt legata conditionalia Bar. in l. non ad ea ff. de condit. & demonstrat. vbi Imol. Alex. in d. l. si quis iniquum §. illud, vbi Iacobinus.] Inde etiā oritur, quod fiscus non potest ex persona filij prætere legitimam debitam filio delinquenti, cuius bona pu-

blicantur, secundum [Alber. in d. l. si qua pœna,] & quando quis est incapax successionis; vt deportatus, tunc non fisco applicatur, sed venientibus ab intestato, secundum [Bal. in l. hæreditas, num. 3. C. de his, quib. vt indi. vbi Alb. & Gugliel. bened. latè in cap. Rainuntius in verbo condidit, el secondo, nu. 16. de testam. si verò sumus in feudo ex pacto, & prouidētia, aduertatur, q̄ Isernia loquitur in Regno, vbi fiscus virtualiter representat duplicem personā, Personam Regis, vt directi domini feudorum, & ad quem feuda deuoluuntur, & publicum Erarium, cui bona delinquentium applicantur; fiscus, vt fiscus, est exclusus; quia conditio tacitè subintellecta, si erat fidelis, sub qua vocatus est primogenitus post mortem patris, deficit; & [Paul. de Castr. in l. quotiens, ff. de noua, num. 4. dicit notabile verbum, quod euentus conditionis, conditionalia non purificant, sequuta confiscatione, sed potius pereunt; si verò consideramus fiscum, vti representantem Regem, in effectu directum dominū, Rex non contemplant personā in spē istius primogeniti delinquentis, sed descēdētes omnes primi acquirentis feudū cū ordine primogenituræ; vnde donec adsūt descēdētes fideles, feudū nō pōt ad dominū deuolui.

Finis Operis.

L A V S D E O.

I N D E X

R E R V M P R A E C I P V A R V M,

Quæ in Rêpetitionibus Regentis Lanarij, & in Additionibus Fuluij Lanarij continentur.

ADMINISTRATORES Ciuitatis non possunt constituere actorem ad lites non metas tempore sua administrationis, sed postea mouendas. fol. 468. nu. 83.

Aduersatiua quando aduersetur in iure, & in facto. f. 549. nu. 20.

Adultus factus maior, rectè deponit de eo, quod in minori atate vidit. f. 442. n. 82.

Aduocati cauti in Regno allegant titulum, & illam probant per possessionem, sed nō producunt. f. 509. nu. 28.

Aequiparatorum eadem est lex. f. 438. nu. 58.

Æstimatio.

Æstimatio fit secundum rei qualitatem, & fructuum quantitatem. f. 333. nu. 54.

Æstimatio feudi an debeat legato feudo. f. 266. nu. 40. & seqq. afferuntur decisiones.

Afflictus.

Afflict. reprehenditur in articulo, quantum tempus requiritur, ut res demanialis Baronie efficiatur excadentialis, in quo noua opinio Auctoris. fol. 48. nu. 98.

Afflict. non intelligit Iserniam. fol. 81. n. 207.

Afflict. non intelligit Isern. in constit. Regni Minoribus. fo. 91. nu. 236.

Afflict. reprehenditur in cap. 1. an agnatus. fo. 201. nu. 30.

Afflict. reprehenditur circa intelligentiam Iser. & in articulo si feudum concessum pro liberis, vel heredibus sit hereditarium. fol. 412. nu. 117.

Afflict. tertium Isern. intellectum approbat, f. 431. n. 23.

Afflict. excusatio, si non intellexit Iser. afferatur ab auctore. f. 433. n. 36.

Afflict. intellectus ad hac iura recensentur. fol. 434. nu. 37.

Afflict. intellectus ad constitutionem Regni

probationum defectum recensetur, & rescriptur. fo. 449. n. 124.

Afflict. in cap. fin. de feud. dat. in iur. leg. commissio reprehenditur. fol. 478. nu. 8.

Agnatus.

Agnati, iure Romano admittuntur, usque ad decimum gradum. fo. 254. nu. 19.

Agnatis de iure antiquo competebat prelatio, quando in fraudem ipsorum, & ad excludendos ipsos à prelatione infeudabatur feudum. fo. 299. nu. 45.

Agnatus proximior praefertur Domino directo pro equali pretio in venditione utilis domini super re emphyteotica, & feudali. fol. 320. nu. 12.

Agnatus proximior praefertur in emptione feudi hereditarij, & feudi ex pacto, & prouidentia. f. 329. n. 40.

Agnati habent ius redimendi feudum, si sit patrum, secus si sit nouum. f. 334. nu. 57.

Agnatus praefertur Domino in feudo antiquo. fo. 459. nu. 19.

In agnatorum praiudicium non alienatur feudum antiquum. f. eod. nu. 20.

Agnatus feudatarius potest alijs praiudicare etiam delinquendo. fo. 463. nu. 46.

Albanensium villa presumuntur feuda quaternata, si sint in sufficienti numero vassalorum. f. 137. nu. 85.

Alienatio.

Alienatio rei prohibita alienari, semel legitime facta, reddit illam semper alienabilem. fo. 159. nu. 174.

In alienatione rei Ecclesie, vel minoris, an debeat pro forma prædictæ decretum. fol. 429. nu. 12.

Alienatio necessaria feudi permissa est; licet voluntaria prohibeatur. f. 566. n. 47.

Alienatio feudi. Vide feudum quoad alienationem.

Allo-

I N D E X.

Allodiale.

Allodiale præsumitur territorium intra fines feudi, alio possidente. f. 73. nu. 182.

Res allodialis in feudalem mutatur facto hominis; & quenam ad huiusmodi mutationem debeant concurrere. f. 428. nu. 6

Allodium in Regno à solo Rege potest fieri feudum, & è contra. fo. 105. nu. 10.

Aluarotus.

Aluarot. in d. c. 2. de fratribus de nou. benefic. inuest. reprehenditur. fol. 93. n. 245

Aluarot. in S. sed & res, reprehenditur. fol. 298. n. 37.

Antefatum si exterius promittat Neapoli, obseruanda sunt omnia, quæ de antefato Neapoli disponuntur. f. 21. n. 20.

Appellatio.

Appellatio reducit causam ad terminos litis contestate. f. 360. n. 61

Appellatio non datur à sententia Regis, sed reclamatio. f. eod. n. 62

Appellatione pendente, potest Baro facere gratiam. f. 367. n. 1

Argumentum à contrario sensu non est sumendum, ubi resultat alterius legis correctio. f. 43. n. 77

Asscuratio vassallorum successit in Regno loco inuestitura. f. 90. n. 234

Assensus.

Assensus Regis requiritur in alienatione realium, quæ quis tenet, licet non in feudum ex concessione Regis. f. 44. n. 81

Assensus Regis interueniens in prima infeudatione, cum clausula, ut à Barone teneatur, an faciat feudum quaternatum. f. 49. nu. 103

Quinam assensus, & quare registrentur in quinternionibus. f. 51. n. 108. & 109

Assensus generalis super alienatione feudi prodest, ut possit alienari cuicumque. fol. 56. nu. 126

Assensus alienandi in vnâ personam, non extenditur ad aliam. f. eod. n. 127

Assensus causa finita finitur. f. eod. nu. 128

Assensus interueniens in alienatione feudi, habet vim inuestitura. f. 57. n. 130

Assensus non requiritur, quando fit aliquid in augmentum Baronie, & non fit commutatio de persona ad personam. f. 67. n. 161

Assensus potest considerari, vel ut tollit obstaculum prohibitionis, vel ut transit in vim dispensationis, & noua inuestitura. fo. 117. n. 33

Vide, Prorex.

Assensus regulatur ab inuestitura, quando est

diffinita inter ipsum, & primam inuestituram. f. 153. n. 118.

Assensus ut quaternet feudum, necesse est, ut transeat in vim dispensationis. fol. eodem. nu. 119

In eo requiruntur verba effectiua, ut sub eo, & ab eo teneatur. fo. eod. n. 120. & 121. ubi quid importent hæc verba.

Assensum in fideicommissis solus Rex prestare potest. fo. 275. nu. 54. & 55. ubi assertur decisio.

Assensus hominis, & assensus legis non extinguntur de re ad rem. f. 176. n. 163.

Assensus Regis an requiratur, quando infensio instituitur ille, qui est proxime successurus. f. 209. n. 59

Assensus an requiratur, quando fit dispositio inter coniunctos. f. 227. n. 99

Assensus non requiritur, quando contrahitur cum Rege. f. 238. n. 135. 136. & 137

Assensus non requiritur, quando quis confitetur rem feudalem, si est allodialis. fol. 238. n. 139

Assensus habet vim noua inuestitura. fo. 402. nu. 73.

Assensus in alienatione feudi quid operetur. fo. 405. n. 90

Assensus tollit impedimentum. f. eod. n. 91

Assensus an ad sui perfectionem requirat scripturam, vel possit per testes probari. f. 447. n. 114

Assensus à Prorege præstitus pro futuris alienationibus non tenet, nisi alienationes fiant tempore eiusdem Proregis. fol. 469. nu. 87

Assensus generalis debet impetrari ad cautelam. f. 493. n. 63

Assensus facit de allodio feudum. fol. 554. nu. 32.

Assensus non potest impetrari, nec post mortem venditoris, nec post mortem emptoris. f. 579. n. 8

Assertio.

Assertio non probat inter personas prohibitas. f. 68. n. 166

Assertioni Prelati, quod feudum est antiquum, non statuitur, quando assertio reperitur in inuestitura antiqua. f. 70. n. 172.

Attenasia quid sint. f. 246. n. 9.

Baldus.

Bald. opinio, quod licet alienare feudum etiam vltiori agnato, saltem ut teneat durante vita, in quibus fundatur, fol. 294. nu. 26.

Bald. doctrina in l. 2. in fin. C. de rescindend. vend.

I N D E X.

- vend. distinctione recipitur per Doctores.* f. 338. n. 71.
- Baldi reprehenditur in articulo, si licet renunciare feudum domino post seruitium indicium.* fol. 355. n. 43.
- Baldi intellectus ad hac duo iura reuocatur.* fol. 432. n. 28.
- Baro.**
- Baro qui dicatur.* f. 27. n. 38, & f. 49. n. 104.
- Baro potest infeudare burgenatica de iure communi feudorum.* f. 28. n. 47.
- Barones aequiparantur Prelatis in facultate infeudandi.* f. 53. n. 117.
- Baro non potest solus concedere feudum deuolutum per prius concessum cum assensu Regis, licet ut sub eo teneatur.* f. 54. n. 118. & 119.
- Baro an possit feudum planum, & de tabula sibi deuolutum, per se retinere in demanio; vel teneatur illud alteri concedere.* fol. 61. n. 143.
- Baro, si vult conseruare facultatem concedendi excadentia post deuolutionem, debet protestari, quod non vult vnire.* fol. 63. nu. 151.
- Baronis assertioni an stet, quod res sit excadentia.* fol. 68. n. 164. & f. 70. n. 172.
- Baro habet intentionem fundatam, si conuentus possidens intra fines, fatetur rem feudalem.* f. 72. n. 178.
- Baro dicitur procurator fisci in rem propria.* fol. eod. n. 180.
- Baro habet intentionem fundatam in his, quae sunt infra fines feudi, alio non possidente.* fol. eod. n. 181.
- Barones in montibus, nemoribus, & aquis, an habeant intentionem fundatam de iure communi.* f. 73. n. 183.
- Baro an possit concedere rem excadentialem, alterando naturam primae inuestiturae.* fol. eod. n. 184.
- Baro si infeudat aliter, quam sit consuetum; an infeudatio in totum sit nulla.* fol. 78. nu. 192.
- Baro an possit rem excadentialem solitam concedi laicis, infeudare Ecclesiae, vel Vniuersitati.* fol. eod. n. 194.
- Baro potest sine assensu concedere terras parum utiles, sub certa annua perceptione fructuum.* f. 79. n. 196.
- Baro an possit rem sterilem reductam ad culturam, postea deuolutam, concedere sine assensu Regis.* fol. eod. n. 197.
- Barones in Regno non possunt infeudare feudum.* f. 80. n. 204. & 205.
- Barones in Regno an infeudent burgenatica.* f. 81. n. 206.
- Baro non potest recipere iuramentum fidelitatis sine assensu Regis.* f. 83. n. 211.
- Barones prohibentur usurpare Regiam iurisdictionem.* fol. eod. n. 213.
- Barones, de iure Regni non possunt infeudare, sed tantum excadentias locare.* fol. 103. nu. 2.
- Barones in Regno vendunt feuda etiam inuitis vassallis; qui tamē consuetudine admitti possunt ad Regium demanium.* fol. 106. nu. 12.
- Baronalis dignitas est antiquissima in Regno; licet per consuetudines feudales incognita quoad nomen.* f. 119. n. 39.
- Baro quis propriè dicatur in Regno; & quibus modis efficiatur.* fol. eod. n. 40.
- Barones olim in Regno habebant tantum basam iurisdictionem, & cognitionem causarum ciuiliū; postea per Reges Aragoniae fuit eis communicatum merū, & mixtum imperium.* f. 121. n. 41.
- Baro an possit dare feudum.* f. 122. nu. 45. *Vbi quid de iure communi feudorum, & quid de iure Regni.*
- Baro potest excadentia subinfeudare.* fol. eod. nu. 46.
- Baro quod dominium transferat in subfeudatarium.* fol. eod. n. 47.
- Baro an possit excadentia alienare.* fol. 123. n. 49. *Vbi Afflicti doctrina declaratur.*
- Baro potest concedere demanialia sterilia ad certam partem fructuum.* f. 124. n. 50.
- Baro non potest remittere solitum, & consuetum seruitium.* f. 124. n. 52.
- Baro non potest subinfeudare, nisi cum eisdem pactis, & sub eo modo, & forma, prout est introducta consuetudo infeudandi.* fol. 125. n. 53.
- Baro an possit de allodio facere feudum, & contra.* f. 127. n. 57.
- Baro potest acquirere aliquam seruitutem in feudo, qua efficitur feudalis, & auget feudum.* f. 128. n. 59.
- Barones an possint concedere res demaniales feudi steriles ad certam partem fructuum.* f. 168. n. 148. & seqq. *Vbi quantum se extendat potestas eis concessa ex Registro Federici Imperatoris, quod refertur.* n. 150.
- Vigore dicti registri potest sterilia concedere in feudum, non in allodium.* fol. 178. nu. 153.
- Baro an possit sterilia feudi concedere infeudum sub natura emphyteotica.* f. 169. n. 149.
- Ba.

I N D E X.

Barones non possunt remittere redditum, etiā unius gallinae sine speciali licentia Regis, f. 184. nu. 192.

Barones in Regno, qui habent facultatem indulgendi, possunt indulgere post sententiā, si est interposita appellatio. f. 360. n. 62.

Baro an possit facere gratiam de exilio, & relegatione. f. 367. n. 1.

An possit facere gratiam pendente appellatione. ibid.

Baro non potest infeudare burgenatica. fol. 491. n. 59.

Baro subinfeudando excadentia, est veluti administrator Baroniam. f. 494. n. 68.

Baro quando tractat de prescribendo contra vassallos seruitia, ad quae de iure non tenentur, vel annuam prestationem in pecunia, vel in frumento, quae prescriptio sit necessaria. f. 496. n. 78.

Contra Barones in Regno an habeat locum dispositio cap. si quis per triginta. f. 509. nu. 29. & f. 511. n. 31. f. 512. n. 33. 34. 35. 37. & f. 515. n. 40.

Barones in Regno non possunt de nouo erigere feudum, nec de bonis demanialibus subfeudi, nec de bonis suis allodialibus. fo. 510. nu. 30. f. 512. n. 32. f. 513. n. 36.

Baro an possit bona excadentia, emphyteotica, & feudo reddititia sibi deuoluta, retinere in damanio in prauidicium consanguineorum eius, cui facta est prima inuestitura. f. 516. n. 41.

Barones quare ratione prescribant contra vassallos. f. 520. n. 52. & seqq.

Barones in Regno, ex privilegio, vel ex vetusta consuetudine habent collectas S. Mariae. f. 522. n. 56.

Barones si debent probare contra vassallos possessionem in prescribendis seruitijs, & alijs iuribus centum annorum, vel temporis immemorabilis, a quo tempore incipiat talis possessio, & currat prescriptio. f. 526. n. 66.

Baronia est castrum habens sub se feudum quaternatum. f. 54. n. 119.

Baroniam sibi deuolutam tenetur Rex alteri concedere, & non sibi appropriare. fol. 64. nu. 154.

In Baroniam considerantur demanialia, & excadentia. f. 122. n. 42.

Baronia ad Regem deuoluta, non potest subfeudatarius molestari de subfeudo, si est paratus prestare Regi idem seruitium. fo. 124. nu. 51.

Baronia est quid, oniuersale sicut peculium

castrense. fo. 211. n. 66.

Bartolus.

Bart. saluatur a contrarietate contra Iason. fol. 206. n. 53.

Barto. & alij reprehenduntur in articulo an feudum veniat in petitione hereditatis. fo. 208. n. 56.

Beneficium.

Beneficium non potest renunciari nisi in manibus Praelati. f. 356. n. 50.

Beneficium equiparatur feudo. f. 357. n. 52.

Beneficij renunciatio conditionalis in manibus Episcopi, an valeat. f. 357. n. 54.

Beneficium renuncians, amittit possessionem, licet renunciatio non fiat in manibus superioris. f. eod. n. 55.

Beneficia vacatura solus Papa potest concedere. f. 467. n. 70.

Bona.

Bona existentia intra fines castri, praesumuntur feudalia, possidente feudatario. fo. 143. nu. 98.

Bona, quae iure congrui, per consuet. Neapol. retrahuntur debent appretiar. f. 333. n. 53.

Sic & bona, super quibus mulieres affecurantur ob vergentiam maritorum ad inopiam. fo. eod. n. 55. Vbi quod non debent subbastari.

Bona aduentitia filij an veniant in publicatione bonorum. f. 89. n. 232.

Bonorum feudo reddititiorum, redditus est feudal. licet ipsa sint burgenatica. f. 177. nu. 169.

Bona feudo reddititia, licet burgenatica, alienari non possunt absque assensu Baronis. f. 178. n. 170.

Bona feudo reddititia, an in dubio praesumantur censualia, an emphyteotica. f. 178. n. 171 & 172. Vbi conciliantur decisiones Afflicti, & Capycij.

Bona feudo reddititia in quibus differant a subfeudis Baronum. f. eod. n. 173.

Bona feudo reddititia contribuunt in collectis; & de iudicatur secundum leges Romanorum. f. 179. n. 175.

De bonis feudalibus etiam titularis potest feudatarius disponere ad beneficium masculi in gradu successibili, exclusa femina proximior. f. 242. n. 2. Vbi referuntur gratia, & decisiones. & n. 3.

Bona gentilitia quae sint, & an dici possint feudalia, an allodialia. fol. 180. nu. 176. & seqq.

Bona gentilitia sunt feudo reddititij comparanda. f. 191. n. 179. & f. 184. n. 189. & 190

D d d Eorum

I N D E X.

- Eorum redditus est feudalit. f. eod. n. 180.*
Refertur opinio, quod sint feuda plana, & de tabula. f. eod. n. 81.
Devoluuntur Baroni ob lineam finitam. f. 182. n. 183.
In Aprutio habuisse originem, refertur ex Frecc fol. eod. n. 184.
Fuerunt instituta libera, cum solo onere redditus debiti concedenti. f. 183. n. 186.
In Aprutio de ijs soluuntur collecta, & ponuntur in appretio. f. eod. n. 187.
Regulantur secundum burgenfatica, licet eorum redditus sit feudalit. f. 184. n. 191.
In eorum successione servatur ius commune, ubi non adest consuetudo in contrarium. f. eod. n. 193.
Alienari non possunt sine assensu Baronis, etiam si ab ipso recognoscantur ut burgenfatica. f. 185. n. 194.
Consentur burgenfatica, nisi aliter constet per primam concessionem. fo. eod. n. 195.
Burgenfaticum.
Burgenfatica an possint fieri feudalit in praedictum Vniuersitatis. f. 84. n. 214.
Burgenfatica bona sistentia iuxta fines feudi, sed a feudo separata, an sola destinatione Baronis possint fieri feudalit. fol. 129. nu. 64.
Burgenfatica existentia in feudo, an spectent ad successorem in feudo, an vero ad successorem in burgenfaticis. f. 269. n. 46.
Camerarius.
C *Amerar. dum intelligit Iserniā tenuisse, quod ius feudorum est obseruandū, licet sit irrationabile, reprehenditur. f. 19. n. 14.*
Camerar. reprehenditur circa diuisionem fructuum pendentium post Kalendas Martias inter primogenitum, & secundum. fo. 205. n. 48.
Camerar. falso sibi adscribit opinionem Soccini. fol. 218. n. 81.
Camer. in articulo, an resolutio iure infeudatis, resoluatur ius infeudati in Regno, impugnatur. f. 305. n. 53.
Camerarii opinio, quod non possit vendi feudum inter agnatos sine assensu, reprobatur. f. 309. n. 62.
Camerar. reprehenditur, dum refert Iserniā, dicentem seruitium non esse de substantia feudi. f. 404. n. 83.
Camerarii opinio ab Auctore declaratur. fo. 504. n. 12. & f. 505. n. 13. & 14.
Capitulum.
Capitula extraordinaria sunt apocrypha. f. 553. n. 30.
Capitulum primum, de his, qui feud. dar. poss. an sit correctum per constit. constitutione Diuamemoria, quoad personas Ecclesiasticas. f. 104. n. 3. & f. 105. n. 6. & 8.
Cap. si quis per triginta, an requirat scientiam, & presentiam Domini. f. 506. n. 17.
Capycius.
Capyc. decis. 166. declaratur fol. 116. n. 29.
Capyc sibi contrarius in articulo, quando assensus impetratur super testamento post mortem. f. 235. n. 120.
Capyc. reprehenditur circa intelligentiam Isern. f. 402. n. 119.
Casale si eximitur, & separatur a ciuitate, retinet priuilegia. f. 55. n. 124.
Castrum.
Castra omnia in Regno sunt quaternata. fo. 51. n. 112. & f. 135. n. 78. saltem presumptum. f. 139. n. 92.
Castrum, quod tenetur in capite a Comite, est quaternatum secundum quid. fol. eodem, nu. 111.
Castra in Regno presumuntur esse feuda quaternata, nisi possideantur per Ecclesiā. f. 105. n. 7.
Castrum si tenetur a Barone, adhuc dicitur feudum quaternatum. f. 137. n. 86.
Castrum dirutum desinit esse feudum quaternatum. f. eod. n. 87.
Castro diruto, possessor non tenetur prestare seruitium domino, sicut de feudo habitato cum vassallis. f. 138. nu. 88. & 89. Assertur decisio de Castris a terramotu euersis in Apulia.
Castrum possessum per Ecclesiam non presumitur quaternatum, nisi sit concessum in feudum, vel dominus sit in possessione exigendi seruitia. f. eod. n. 90.
Castrum si teneatur in allodium ab Ecclesia, remanet ius superioritatis Regis, & appellandum est ad officiales Regios. f. 139. n. 91.
Castrum an possit esse allodiale, & iurisdiclio feudalit. f. 140. n. 94.
Castro concesso cum molendinis, trappetis, & alijs bonis, an sint feuda quaternata sicut & castrum. si non sint descripta in quaternionibus. f. 141. n. 97.
Castri concessio an presumatur in feudum. f. 417. n. 134.
Castrum in dubio presumitur feudum quaternatum etiam extra Regnum. fol. 417. n. 135.
Castrum si concedatur Ecclesiae, presumitur in

I N D E X.

in allodium, f. 418. n. 137.
Causa in Regno quomodo deciduntur. fol. 23. nu. 26.
Cedularium adoba differt à quinternionibus Regia Camera f. 50. n. 107.

Census.

Dominus cēsus praefertur emptori pro aequali pretio f. 322. n. 15.

Civis.

Civis non potest à Ciuitate discedere post impositionem muneris publici. f. 351. n. 27.

Civis tenetur ad debita Ciuitatis contracta usque ad suum discessum. f. 355. n. 42.

Clausula.

Clausula in priuilegiis, Quae de demanio in demanium, quae de seruitio in seruitium, quid operetur. f. 64. n. 153. & f. 65. n. 155.

Clausula posita in eadem substantia, & oratione, illam regulant, & restringunt. fol. 246. n. 8.

Clausula in priuilegio, Quam inuestituram vim, & robur veræ, & realis traditionis habere volumus, transfert dominium.

Clausula, saluis iuribus, nō intelligitur quoad expressa in assensu, nec quoad ea, quae insunt expressis. f. 416. n. 127.

Clausula, salua fidelitate, saluo homagio, & salua superioritate, an arguant concessionē in feudum. f. 419. n. 140.

Clericus.

Clericus non potest quis ordinari nisi cum Ecclesia, vel patrimonio tanti redditus, ut sufficiat pro alimentis. f. 37. n. 68.

Clericus faciens infeudationem de rebus suis allodialibus, non habet heredes vocatos à lege feudali in illo dominio directo, sed heredes iuris ciuilibus. f. 462. n. 41.

Cognati, iure Romano admittuntur usque ad septimum gradum. f. 154. n. 19.

Collateralis descendens feudatarij, in feudo à communi parente quaesito, usque in infinitū succedit. f. 254. n. 70.

Collecta.

In collectarum exactionibus attēditur quinternus, in quo nomina collectantium descripta sunt. f. 134. n. 75.

Comes.

Comites, de quibus in prima rubrica feudorum, differunt ab alijs feudatariis circa licentiam infeudandi. f. 321. n. 32. Non possunt alienare in magnam diminutionem. f. 33. n. 56.

Comites, de quibus in vñbus feudorum, assimulantur Principi, & quae possint. fol. eod. nu. 53.

Licet recognoscant Comitatum in feudum ab Imperio, tamen res particulares habent quoad directum dominium. f. eod. n. 54.

Possunt infeudare res singulares cum pacto, ut possint transferri in allodium. f. 34. nu. 60.

Comes habens comitatum hereditarium, si inuēssit aliquem de feudo vacaturo, an eius successor teneatur ad obseruantiam. f. 462. nu. 38.

Quid si est feudum hereditarium. fo. eodem. nu. 40.

Comes potest infeudare rem particularem comitatus absque Imperatoris assensu. f. 466. n. 62. Et infeudationem non potest eius heres reuocare, nisi tendat in magnam dignitatis lesionem. f. eod. n. 61.

Commune, Communio.

In re communi habens maiorem partem, praefertur offerendo abstimationem. f. 317. n. 10.

Quid si duo possident castrum in communi, & venerint ad discordias, an possit cogi alter alteri vendere. ibid. offertur decisio.

Quid si fiscus habet rem communem cum alijs. f. 318. n. 11.

Communione contracta inter duo castra, in qua vixerunt per 30. 40. vel 80. annos, an sit ius quaesitum super illa communione, ita ut ab ea non possit recedi, contradicente altera parte. f. 514. n. 38. offertur decisio.

Concedere, Concessio.

Verbum concedere, licet sit generale, recipit interpretationem à re, de qua agitur. fol. 170. nu. 151.

Concessio ex quibus signis praesumatur facta in feudum. 418. n. 139.

Concessio an praesumatur facta in allodium, quando concurrunt signa feudi, & allodii. f. 419. n. 141.

Confessio.

Confessio Praelati praedicat Ecclesiae, quando habet pro se iuris praesumptionem. f. 69. nu. 168.

Confessio Praelati admittit probationem in contrarium. f. 71. n. 174.

Confessio vassallorum, vel alicuius vniuersitatis in instrumento asserentium se esse obligatos Baroni ad aliqua seruitia personalia iuxta antiquum solitum, eis non nocet, nec per dicta verba probatur antiquum solitum. f. 526. n. 65.

Consanguineus praefertur extraneis in venditione bonorum debitoris. f. 328. n. 38.

Consensus Domini non facit alienationem, sed solam non impedit. f. 153. n. 117.

D. d. 2 Con.

I N D E X.

Consilium.

Sacrum Consilium habet Regiam auctoritatem. f. 266. n. 38.

Constitutio.

Constitutio Regni est interpretanda, ut deroget iuri communi quantum minus fieri potest. f. 80. n. 204.

Constitutio Regni Post mortem, an sit correcta per capitulum Papae Honorij. fol. 150. n. 113.

Constitutio Regni Ut de successione, habet locum in feudis quaternatis, non in planis, & de tabula. f. 246. n. 11.

Constitutio Regni Scire volumus, de quibus concessionibus regalibus intelligatur; & in quibus officiis extendatur. f. 278. n. 58.

Consuetudo.

Consuetudo localis non servatur in uniuerso. f. 13. n. 2.

Consuetudines feudales an sint locales; an vero pro legibus ubique obligent. fol. 12. n. 1. & seqq.

Consuetudo generalis est attendenda, quando alia non inuenitur. f. 14. n. 4.

Consuetudines feudales, & tacite, & expresse fuerunt ab Imperatoribus approbatae. f. 13. nu. 3.

Consuetudines feudales, quae sint irrationabiles, secundum Ifern. fo. 16. n. 7.

Consuetudo Mediolanensis in libro feudorum nunc recipitur, nunc rejicitur. f. 17. n. 11.

Consuetudines feudales observantur etiam in feudis Ecclesiasticis. f. 21. n. 21.

Consuetudines feudales an pro legibus observentur in Regno Neapolis. f. 21. n. 22.

Consuetudines diuersarum Curiarum enunciantur in libro feudorum; & nunc recipiuntur, nunc reprobantur. f. 42. n. 74.

Consuetudo quanto tempore praescribatur. fo. 45. n. 86.

Consuetudo, nisi sit immemorabilis, non potest minuire solemnitates requisitas in alienatione rerum Ecclesiae. f. eod. n. 87.

Consuetudo quot actibus inducatur. fol. 46. nu. 88.

Consuetudo tantum habet de effectu, & potentia, quantum de usu. f. 73. n. 186.

Consuetudo Neapolis, quae in alimentis diuidit fructus bonorum inter patrem, & filium, an comprehendat bona feudalia intus distinctum. f. 94. n. 249.

Consuetudo feudalis, licet quoad quaedam sit odiosa; tamen est fauorabilis. f. 468. n. 78.

Consuetudine feudali decedente aliquem casum, non est recurrendum ad argumenta

iuris ciuilis. fol. 471. nu. 101.

Contractus.

Contractus iudicatur ex qualitate pactorum in illo appositorum. f. 385. n. 12.

In contractu non valent pacta contra ipsius definitionem. f. 384. n. 10.

Contractus quoniam tacite comprehendat ab intellectu iuris. f. 399. n. 63.

In contractibus attenditur consuetudo contrahendi, in expressis. f. 400. n. 64. & f. 404. nu. 82.

Contractus non iudicatur ex verbis, sed ex effectu. f. 420. n. 145.

Contractus fieri non potest super hereditate viuētis, eo non consentiente. f. 467. n. 69.

Contractus predecessoris Pralati an obliget successorem. f. 468. n. 79.

Contractus, qui ex sui natura exigunt aliquam annuam praestationem, vel seruitium, presumuntur praecessisse ex positione triginta annorum. f. 502. n. 3.

Quid de iis, qui annum seruitium, vel praestationem de sui natura non exigunt. ibid.

Contractum praecessisse praesumitur ex diuturna solutione. f. 502. n. 5.

Contractus feudalis dicitur conditionalis, si acceptor, & eius descendentes fuerint fideles. f. 577. n. 2.

Contrahens.

Contrahentes licet non ligentur consuetudine municipali alicuius loci; possunt tamen illi se ex pacto submittere. f. 20. n. 18.

Contrahentium verba debent saluari ne inducant contrarietatem. f. 419. n. 142.

Correlatiuorum positio uno, ponitur alteri. f. 45. n. 85.

Creditor.

Creditor cui maior pars debetur, praefertur aliis creditoribus in venditione bonorum debitoris. f. 328. n. 38. Vbi offertur decisio.

Creditorum an possint reuocare cessionem feudi factam Regi in ipsorum fraudem. fol. 352. n. 34.

Crimen.

Crimine laesa maiestatis an confiscentur bona ipso iure. f. 363. n. 70.

Crimine laesa maiestatis amittitur feudum ipso iure. f. 365. n. 70.

Curtius.

Curtius reprehenditur, dum allegat Ifern. tenentem, quod consuetudines feudales sint ubique seruandae. f. 16. n. 8.

Curt. reprehenditur. f. 419. n. 143.

Decisio.

Decisio de Franch. clare dilucidatur, quod non sit contra nostram opinionem. f. 174. n. 157. De

I N D E X.

Delictum.

Delictum patris an noceat filio in successione feudi. fol. 182. n. 14.

Demaniale.

Res demanialis baronia quomodo efficiatur ex cadentialis. f. 46. n. 90.

Demanialia an fiant ex cadentialia per unicā infeudationem cum assensu Regis. fol. 48. nu. 100.

Demanialia Regni possunt à Rege ad libitum alienari. si alienatio non tendit in diminutionem Coronæ. f. 106. n. 11.

Demanii sui castra Rex potest infeudare, etiam inuitis vassallis. f. 107. n. 13. & 14. *Anea possit alienare quoad directum dominium.* f. 108. n. 15.

Demanii privilegium an Rex possit reuocare. f. 109. nu. 18. *Vbi plures casus distinguuntur.*

Demanialia feudi quanam dicantur. f. 122. nu. 43.

Demanialia feudi sterilia possunt à Barone concedi sub natura burgensatica ad certam partem fructuum, & non in pœna. f. 127. n. 58.

Demanialia iura feudi quaternati secundū quid, ut seruitia, releva, &c. præter eius collationem sunt Baronis. f. 14. n. 10.

Res demanialis semel concessa lapsu triginta annorum fit ex cadentialis. f. 165. n. 141.

Demanislem hominem vendicans tanquam suam vassallum, debet habere privilegium, vel publicum instrumentum, vel testes omni exceptione maiores. f. 448. n. 120.

Tenens aliquid de demanio Regis, absq. prædecessorum Regum privilegio, tenetur infra certum tempus restituere etiam fructus sub pœna quadrupli. f. 448. n. 121.

In terris demanialibus prohibitum est tenere homines affidatos, absque privilegio, vel scripto solemnī. f. 449. n. 122.

Demanialia non efficiuntur ex cadentialia Baronia, nisi spatio centum annorum. fol. 492. n. 62.

Descriptio an sit necessaria pro forma in libro rerum fiscalium, ad finem incorporandi. f. 483. n. 47. & f. 486. n. 44.

Diuitia antiqua possunt conferre nobilitatē. f. 149. n. 68.

Discrimen recensetur inter cap. si quis per triginta. c. 1. de consuet. rect. feud. & cap. 1. §. si de controuersis inuest. f. 106. n. 18.

Dispositio.

Dispositio cap. si quis per triginta, si de feud. defunct. mil. an procedat contra fiscum in

Regno. f. 501. n. 1. & f. 503. *ubi Camerarij opinio recensetur.*

Dispositio cap. si quis per 30. an habeat locum contra Comites, & Barones in Regno, & Auctoris affertur distinctio. fo. 509. nu. 29. fol. 511. nu. 31. & 32. f. 512. num. 33. & 34. f. 513. nu. 35. 36. & 37. fo. 514. & 515. n. 38. 39. & 40.

Dispositio S. C. Tridentini circa præscriptionem iurispatronatus affertur. f. 538. n. 86.

Dominium.

Dominium utile aliud inferius, aliud superius. f. 122. n. 48.

Dominium utile dominij utilis non datur. fol. 287. n. 23.

Dominium utile, finito feudo, consolidatur cum directo. f. 416. n. 125.

Dominii ciuilis possessio, an finito feudo, trahat ad se naturalem feod. n. 126.

Idem dominium utile non potest eodem tempore esse in solidum penes duos. fol. 470. nu. 96.

Dominus.

Dominus directus præfertur in venditione utilis dominij super re emphyteotica, & feudali. f. 320. nu. 12. *Fallit concurrente agnato proximior.* ibid.

Dominio alieno non potest quis se in Regno submittere absque Regis assensu. fol. 104. nu. 4.

Donatio.

Donatio facta cum consensu, insinuanda est tanquam facta à Domino consentiente, non tanquam facta à donante. f. 234. n. 113.

Donatio purè facta transfert dominium rei, quæ prius vendita, aut tradita fuerat sub conditione. f. 470. n. 94.

Donatio feudi. Vide Feudi donatio.

Dux.

Duces, de quibus in prima rubrica feudorum, differunt ab alijs feudatarijs. circa licentiā infeudandi. f. 32. n. 52. *Non possunt alienare in magnam diminutionem.* f. 33. n. 56.

Duces, de quibus in vñibus feudorum, assimulantur Principi, & quæ possint. fol. eodem, nu. 53.

Ecclesia.

Ecclesia bona quanto tempore efficiantur solita infeudari. f. 44. n. 83.

Ecclesie iurisdictio acquiritur per usum infeudationis. feod. n. 84.

Ecclesie deuoluta possunt à Prelato concedi sine solemnitate, si solemnitas interuenit in prima concessione. f. 49. n. 101.

Ecclesia res consuetæ concedi, quid requiratur

I N D E X.

sur, ut efficiatur de mensa. fol. 57. num. 132.
Sufficit sola descriptio inter alia bona de mensa Ecclesie. f. 59. n. 134.
Et huiusmodi descriptio, saltem tacita, requiritur, ut res efficiatur de mensa Ecclesie. f. 60. n. 137.
Ecclesia habet fiscum. f. 60. nu. 138.
Contra Ecclesia immunitatem non potest statuere Princeps, quantumvis summus. fol. 104. n. 5.
Effectus consummatus non cessat cessante causa. f. 80. n. 202.

Emphyteusis.

Emphyteusis si non renouatur consanguineis, an, & quando fiat iniuria. f. 60. n. 142.
Emphyteusis si sit solita concedi usque in tertiam generationem; si concedatur in quar- tam, vel in perpetuum, an corrumpat in totum. f. 74. n. 188.
Emphyteusis pro se, & liberis recepta à patre, an ab ipso possit uni ex filiis prelegari. f. 228. n. 106.
An in ea possit pater filiis praeiudicare. f. 229. nu. 202.
Emphyteusi ad Dominum reuocata ob lineam finitam, si dominus velit iterum illam concedere, preferuntur proximiores consanguinei pro aequali pretio. f. 324. n. 23.
Quid si concurrant proximiores eius, cui facta est prima concessio; & eius, in quo finita est emphyteusis. n. 24.
Emphyteusis an transeat in contractum censualem, si transfertur directum dominium. f. 384. n. 8. & 11.
Emphyteusis pro masculis, & feminis, an recipiat interpretationem à consuetudine, vel statuto. f. 402. n. 76.
An à consuetudine Ecclesia concedentis. nu. 77.
Emphyteotici contractus forma an sit scriptura. f. 429. n. 10.
Emphyteusis non presumitur nisi spatium quadraginta annorum. f. 481. n. 24.
Emphyteuta an preferatur vassallo pro aequali pretio, quando dominus directus videt sua iura dominicalia. f. 321. num. 14.
Vbi afferuntur, & conciliantur contraria decisiones.

Emptor.

Emptor male fidei, non potest repetere pretium, etiam si sibi cauerit de euictione. fol. 298. n. 39.
Emens feudum in fraudem legis prohibentis alienationem feudi, amittit pretium. f. eod. nu. 38.

Episcopus.

Episcopus, qui iurauit non infundare feudum nouum, an possit infundare feudum de uetustum post annum. f. 58. n. 133.
Episcopo afferenti, quod feudum est antiquum, an credatur. f. 68. n. 165.
Episcopus tenetur inuicere vassallum de feudo, si producat duas, vel plures investituras; immo etiam si producat unam. f. 69. nu. 170.
Episcopus an ligetur proprio statuto. fo. 237. n. 131.
Episcopus concedens feudum cum pacto, ut non possit alienari in Ecclesiam, non intelligitur exclusisse suam Ecclesiam. f. eodem n. 132.
Episcopus electus viua vocis oraculo, licet sit statim Episcopus; tamen non est in Ciuitate recipiendus absque litteris Apostolicis. f. 447. n. 112.

Excadentialia.

Excadentialia per quantum tempus, & per quot actus fiant. f. 44. n. 82.
Excadentialia quomodo efficiantur deman- talia baroniae. f. 57. n. 131. & f. 125. n. 55.
Excadentialia sunt demanalia, si Baro tempore reintegrationis facit illa describere in inuentario rerum demanialium. fol. 63. n. 148.
Excadentialia feudi qua dicantur. fol. 122. n. 44.
Excadentialia deuoluta Baroni, & applicata sue mensa non possunt de nouo à Barone concedi absque solemnitate. f. 125. n. 54.
Excadentialia, si non constat expresse, quod sint incorporata, sed tenentur separata, an, & quando dicantur effecta demanalia. f. 126. n. 56.
Excadentialia feudi an differant à sterilibus. f. 163. n. 138.
Excadentia dicuntur res consueae alijs concedi per Comites, & Barones. f. 54. n. 122.
Exceptio debet esse de regula. f. 81. n. 208.
Extensio de re ad rem, & de casu ad casum, non fit secundum veritatem, sed per fictionem. f. 176. n. 162.

F.

F *Alcidia an detrahatur in feudo. fol. 237. n. 128.*
Federicus Imperator fuit depositus, quia bo- mines Regni seruiliter tractabat. fol. 406. n. 93.
Felinus, & Stephan. Auserius reprehenduntur in articulo, an liceat feudum renun- ciare domina inuito. f. 356. n. 44.

Fe-

I N D E X.

Felonia.

- Felonia respiciens dominum, non nocet agnatis, secundum Iser. f. 307. n. 55.*
Felonia in Regno an prauidet agnatis. fol. 393. n. 45.
Felonia in omittendo potest paccio remitti; secus in committendo. f. 411. n. 110.
Felonia comprehendit omne factum illicitum feudatarij, & domini. f. 542. n. 4.
Felonia unde deriuetur; & quid sit large, & strictè sumpta. f. eod. n. 5.
Felonia alia contractus, alia delicti. f. eodem. n. 6.
Felonia alia respicit dominum, alia non. fol. 543. n. 7.
Felonia alia in omittendo, alia in committendo. f. 544. n. 8.
Felonia alienationis an dicatur respicere dominum. f. 556. n. 37.
Felonia patris, an & quando noceat filijs in feudo. f. 561. n. 42.
Feloniam committens facit contra naturam contractus. f. 562. n. 43.
Felonia commissà directè contra Dominum, an feudum applicetur domino, vel agnatis. f. 577. n. 1. 4. & 5.

Feudatarius.

- Feudatariorum plura nomina. f. 25. n. 30.*
Feudatarius est utilis dominus. f. 28. n. 46.
Feudatarius potest augere feudum per adificia. f. 128. n. 61.
Feudatarius dicitur Regis Consiliarius. f. 147. n. 105.
Feudatarius de iure communi, & generali consuetudine potest sterilia feudi concedere in emphyteusim: secus de iure Regni. fo. 171. n. 154.
Feudatarius habet duas hereditates, & potest decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus. f. 211. n. 63.
Feudatarius est miles. f. eod. n. 64.
Feudatarius tenetur ad contributionem onerum pro rata bonorum, qua possidet. fo. 266. n. 39.
Feudatarius de iure communi feudorum potest subinfundare. f. 286. n. 1.
Feudatarius quado habeat utile dominium. f. 386. n. 18.
Feudatarius subinfundando transfert utile dominium. f. 287. n. 23. Sic etiam dans feudum planum, & de tabula. f. 388. n. 24.
Feudatarius habet inuestiendi potestatem, quatenus resoluitur per mortem inuestitiis absque herede masculino. f. 459. n. 17.
Feudatarius consensit inuestitura à domi-

no in alterius personam facta, an ex hoc consensu amittat dominium, & ius suum. f. 469. n. 89.

Feudatarius alienans feudum absque assensu; vel cum assensu ex conditionibus non impletis resolutus; si reuocet alienationem, & per triginta annos taceat, & postea petat feudum, an possessor valeat se tueri prescriptione triginta annorum. f. 518. n. 45. & seqq.

Feudatarius ducitur per precepta fidelitatis tanquam equus per habenas. f. 544. n. 9.

Feudatario delinquente in Regem, & effecta contumace, statim sequestratur iurisdiclio. f. 582. n. 13.

Feudum.

Feudorum liber an pro lege sit seruandus. fo. 12. n. 1. & seqq.

Feudorum liber & expressè, & tacitè fuit approbatus ab Imperatoribus. f. 13. n. 3.

Feudorum liber est approbatus per ius Canonicum. f. 14. n. 4.

Feuda Romanis Iureconsultis, & antiquis Romanorum Imperatoribus fuerunt incognita. f. 24. n. 28.

Feudorum librum quis composuerit. f. eodem. n. 29.

Feudum dare, in feudum dare, & per feudum dare, an differant. f. 27. n. 40.

In feudum dare, & dare per feudum, denotat feudi infeudationem. f. 27. n. 41.

Feudum dare, videtur denotare infeudationem rei burgensatice. f. 28. n. 42.

Feudum non dicitur de mensa Ecclesie. fo. 47. n. 92.

Feudi pars diuisa, est feudum de per se. f. 59. n. 123.

Feudum in dubio praesumitur antiquum vasallo possidente. f. 69. n. 167.

Feudum praesumitur nouum, si possidetur ab Episcopo. f. 69. n. 169.

Feudum praesumitur antiquum in iudicio possessorio. f. 70. n. 173.

Feudum concessum sub annuo redditu in pecunia, vel fructibus, non est propriè feudum, sed intelligitur quando non in feudum. f. 84. n. 217.

Feudum cohaeret magis personae, quam patrimonio. f. 85. nu. 218. & maxime quando est ligium. f. 88. n. 229.

Feudum an sit peculium castrense, quasi castrense, vel aduentitium. f. eod. n. 220.

Feudum est seruitus. f. 86. n. 224.

Feudum à solo Rege potest in Regno fieri allodium, & è contra. f. 105. n. 10.

Feuda

I N D E X.

- Feuda possunt augeri fluminis alluvione.* f. 128. n. 62.
- Feuda possunt augeri cum animalibus, & aliis mobilibus ad usum feudi; & quibus modis hac efficiantur feudalia.* f. 128. n. 63.
- Feuda ad Regis collationem pertinentia, iudicantur secundum leges Regni tam circa alienationem, quam circa successionem.* fol. 133. n. 71.
- Feudum an sit nobile, vel rusticum, cognoscitur ex servitio.* f. 148. n. 106.
- Feudum collatum à Barone, non dicitur nobile, nisi sit castrum, & concessum ab antiquis temporibus.* f. 148. n. 107.
- Feudum si conceditur cum assensu, ut immediate, & in capite teneatur à Barone, dicitur planum & de tabula.* f. 156. n. 125.
- Feudum an veniat in petitione, seu restitutione fideicommissi, plures casus distinguuntur.* f. 273. n. 53.
- An in feudo possit fieri fideicommissum.* f. 175. n. 54.
- Feudorum natura generalis oritur ex dispositis in libro feudorum.* f. 349. n. 24.
- Feudi natura idem est, quod lex feudi.* fol. 354. n. 39.
- Natura feudi alterata in uno, non alteratur feudum in aliis, præterquam in illis, quæ veniunt in consequentiam pacti alterati.* ui. f. 351. n. 40. & f. 415. n. 123. & f. 395. n. 50 & f. 55. n. 125. & f. 395. n. 50.
- Feudum in Regno est sub certo servitio, ideoque non potest inuito Domino renunciari.* fol. 356. n. 45. & seqq.
- Feuda aquis parantur officiis, & beneficiis.* fo. 352. n. 52.
- In feudis non habet locum l. Julia, de ambitu.* f. 382. n. 3.
- Feudum consistit in pedagys, gabellis, redditibus dohanarum, & annuis introitibus.* fo. 385. n. 13.
- An & quando consistat in nominibus debitorum.* n. 14.
- An in pecunia.* n. 15.
- Feuda de sui natura non sunt hereditaria.* fo. 389. n. 27.
- Feuda Regni an debeant à capite, id est à Regno regulari.* f. 390. n. 34.
- Feudum emptum an sit hereditarium, vel non.* f. 394. n. 46. & seqq. & n. 51.
- Feudum emptum ab usu, & improprie est feudum.* f. eod. n. 47. & n. 49.
- Feudum est inductum propter servitium.* fol. 401. n. 68.
- Feudo creditoribus obligato cum assensu, & clausula, quod sit proficiuus creditoribus, & eius heredibus; eoque ad Regem devolutum, an possint heredes creditorum agere super feudo actione hypothecaria pro portionibus hereditariis, vel primogenitus tantum.* f. 412. n. 120.
- Feudum quando detur gratia vassalli, & domini, & quando gratia unius tantum.* fol. 414. n. 121.
- Feudum est servitus personalis, vel mixta, & individua.* f. 428. n. 1.
- Feudum cur sit servitus.* f. eod. n. 2.
- Feudum, cum sit servitus, non presumitur.* f. eod. n. 3. & 4.
- Feudum non nascitur naturaliter, sed fit per accidens.* f. eod. n. 5.
- Feudum an debeat probari per scripturam, & non per testes.* f. 450. n. 129.
- Feudum quando omnino finiatur per mortem.* f. 446. n. 1.
- Feudum integrum ubi infeudatur, dicitur inuestiri per feudum.* f. 465. n. 55.
- Feudum est beneficium.* f. 467. n. 68.
- Feudum dicitur subiacere, seu quasi restitutioni.* f. 551. n. 25.
- Feuda habent naturam distinctam, & non semper iudicantur res non hereditaria, sed quatenus habent similitudinem cum re non hereditaria.* f. 554. n. 33.
- Feudum si amittitur ob servitium, non prestatum, an reuertatur ad dominum, an ad agnatos.* f. 560. n. 61.
- Feudum dicitur Vniuersitas quædam apta continere nedum membra feudalia, sed etiam censualia, & emphyteotica, feudo reddititia.* f. 167. n. 146.
- Feuda à Regibus Longobardorum à Germania in Italiã introducuntur.* f. 181. n. 185.
- Feudi natura consideratur in ipsius naturæ, vite, & morte.* f. 191. n. 1.
- Feudum foriudicati liberos non habentis, ad Baronem vadit, si ab ipso tenet.* f. 198. n. 21.
- Feudum an veniat in petitione hereditatis.* f. 205. n. 49.
- Feudum non est liberè corpus hereditarium, licet sit ius quoddam hereditate annexum.* f. eod. n. 51.
- Feudum in Regno si non sit descriptum in quinternionibus, & ignoretur, à quo possidetur, presumitur teneri à Rege.* f. 144. n. 99.
- Res feudo reddititia quot modis constituitur.* f. 168. n. 147.
- An dicatur feudalit, an allodialit.* fol. 177. n. 167.

Res

I N D E X.

- Res feudoparum utiles ex Registro Federici Imperatoris, an concedantur in allodium, an in feudum.* f. eod. n. 168.
- Feudum an veniat in petitione hereditatis.* f. 205. n. 49. *Quia in re reprehenditur Bart.* f. 208. n. 56.
- Feudum non est liberè corpus hereditarium, licet sit ius hereditati annexum.* fo. eod. n. 51. & f. 234. n. 88.
- Feuda annumerantur castrensi peculio.* fol. 211. nu. 65.
- Feudi diuisio per partes inaequales, sustinetur in vim refutationis.* f. 234. n. 115.
- Feuda veniunt in generali obligatione, quando quis habet facultatem alienandi.* f. 235. n. 119.
- Feudum, an & quando veniat in restitutione fideicommissi.* f. 235. nu. 125.
- Quid si concessum sit pro heredibus quibuscunque.* f. 236. n. 126.
- Feuda non includuntur in generali approbatione, & generali consensu.* f. 234. n. 116.
- Feudum an veniat in confiscatione bonorum.* f. 566. n. 48.
- Feudum an sit de sui natura transitorium ad heredem extraneum.* f. 567. n. 49.
- Feudum concessum pro heredibus quibuscunque, an, & quando transeat in Fiscum ex publicatione bonorum.* f. 569. n. 52.
- Feudum concessum alicui, & cui dederit, quando transeat in fiscum.* f. 570. n. 53.
- Feudum pro quo non praestatur seruitium personale, sed reale, an veniat in confiscatione bonorum.* f. eod. n. 54.
- Feudum quoad constitutionem, seu formationem.*
- Feudi constitutionem quam impediunt, remissum.* f. 428. n. 7.
- An in feudi constitutione sint necessaria haec verba, Inuestio te de tali re in feudum.* fol. 430. n. 17. & fol. 435. n. 43.
- Quid in Regno.* f. 434. n. 39.
- Feudum, secundum Iserniam, constituitur per inuestituram verbalem per anulum; etsi per eam non transferatur dominium.* f. 435. n. 45.
- Feudum non constituitur ex inuestitura abusiva, nisi interueniant verba Inuestio te.* f. 436. n. 46.
- Ad feudi constitutionem an sufficiat sola possessio.* f. 439. n. 66.
- Feudum formatur ex praescriptione, de re alterius, & de re alterius.* f. 475. n. 2.
- Feudum an formetur ex praescriptione triginta annorum contra Regem in bonis delatis,*
- de quibus fiscus cepit possessionem, sed est omissa descriptio in libro aliarum rerum fiscalium.* f. 487. n. 46.
- Feudum quomodo formetur ex praescriptione contra fiscum in bonis querendis.* fol. 489. nu. 49.
- Feudum in Regno non formatur ex praescriptione triginta annorum contra priuatum.* f. 494. n. 69.
- Feudum extra Regnum non formatur ex praescriptione cum priuato, qui non habet potestatem infeudandi.* f. eod. n. 70.
- Feudum sicut formatur ex praescriptione de re alterius, ita formatur ex praescriptione de re propria.* f. 495. n. 72.
- Feudum formatur ex praescriptione triginta annorum regulariter. Ampliatur, & limitatur secundum ius Regni.* f. eod. n. 77.
- Feudum rectum, ab seruitia Domino per longissimum tempus à vassallo praestita, praesumitur ipso facto constitutum.* f. 305. n. 7.
- Feudum constituitur si quis recognoscit res proprias ab alio in feudum.* f. 44. n. 79.
- Feudum quoad concessionem.*
- Feudum in dubio praesumitur concessum secundum propriam naturam.* f. 350. n. 25.
- Et secundum legem feudi.* f. 400. n. 67.
- Feudum quando dicatur dari gratia recipientis, & quando gratia utriusque.* f. eod. n. 26.
- Feudum simpliciter concessum, an sit hereditarium.* f. 388. n. 25.
- Feudi deuoluti concessio an intelligatur facta in feudum, vel in allodium.* f. 417. n. 132.
- Quid si concessio fiat per Ecclesiam.* ibid.
- Quid si non constet de concessione Ecclesiae, sed ei soluatur census.* n. 133.
- Feudi vacaturi concessio est prohibita Prelatis.* f. 470. n. 92.
- Feudum planum, & de tabula ad Baronem deuolutum, potest ab eo concedi absque Regio assensu sub natura feudi ex pacto, & prouidentia.* f. 244. n. 6.
- Feudum deuolutum ad Regem, si concedatur, & non dicatur in feudum, censetur dari in allodium.* f. eod. n. 102.
- Feudi concessio ut possit alteri dari, de iure communi feudorum intelligitur in allodium; iure vero Regni in feudum.* f. 170. n. 152.
- Feudum in dubio praesumitur datum in forma communi.* fol. 192. n. 8. & f. 14. n. 5.
- Feudo concessio, veniunt fructus.* f. 203. n. 41.
- Feudum concessum patri, & filio, praesumitur concessum contemplatione filij.* fol. 214. nu. 72. & in eo non potest filius à patre exheredari. f. 215. n. 74.

Feu.

I N D E X.

Feudum concessum non sub seruitio personali, sed sub reali, an sit propriè feudum, ita ut in eo succedat Monasterium, fœmina, & bares extraneus. f. 217. n. 83.

In feudum concessiones tot sunt, quot sunt persona in inuestitura comprehensa. f. 333 nu. 56.

Feudum quoad acquisitionem.

Feudum an possit acquiri mediante pecunia. f. 381. n. 1.

Quid sibi oriatur ex pacto legis commissoria. f. 383. n. 4.

Feuda deferuntur iure sanguinis iussu descendens. f. 389. n. 28.

Feudum acquiritur per inuestituram, & successionem. f. 191. n. 2.

Feudum quoad dominium.

Dominium directum feudi, an possit ex pacto transferri in feudatarium, ita ut remaneat feudum. f. 384. n. 7.

An sit de feudi substantia, ut directum dominium retineatur. f. eod. n. 9.

Feudum, translato directo dominio, est impropriè feudum. f. 385. n. 1.

Dominium utile feudi quomodo recõsolidetur directo eum deuoluitur. f. 489. n. 50.

Feudum quoad fructus.

Super fructibus feudi an possit testator ordinare multiplicum ultra decennium. fol. 275. n. 56. Vbi affertur decisio.

Fructus feudi aduentitij an sint communes patris, & filij simul habitantium. f. 86. nu. 222. & f. 92. n. 143.

Fructus feudi postquam sunt separati, non dicuntur feudales. f. 87. n. 277.

Feudum quoad prescriptionem.

Feudum prescriptum quomodo reguletur secundum naturam feudi. f. 405. n. 89.

Prescriptio feudi formandi sub Barone, quomodo perficiatur. f. 491. n. 58.

Quid quoad feudalia; quid quoad excadentia. f. 492. n. 60. & 61.

Feudi prescriptio trigeneria contra priuatum, an noceat fisco. f. 519. n. 49.

Feudum non prescribitur contra Regem, nisi spatio centum annorum. f. 485. n. 37.

Feudum prescriptum sortitur naturam feudorum. f. 199. n. 24.

Vide Prescriptio.

Feudum quoad successionem.

In feudo plano, & de tabula succedunt æqualiter omnes filij. f. 244. n. 5.

In feudo non succedit, de iure communi feudorum, qui non descendit à primo acquirente. f. 256. n. 23.

In feudo nouo, eodem iure non succedit frater fratri; nec descendentes ex fratre. f. eod. nu. 24.

Feudi successor an oporteat ut extet tempore mortis, vel assensus. f. 260. n. 25.

Succedens in feudo ex pacto, & providentia non hereditario, an teneatur oneribus hereditarijs, si confecit inuentarium. fol. 262. nu. 30.

Succedens in feudo venit iure successorio feudorum. fo. 362. n. 39.

In feudis cur non succedat fœmina, nec masculi ex ea descendentes. f. 397. n. 55. & 56. & fo. 394. nu. 48. & 51. Vide limitationes. nu. 57.

Et quod fœmina ex primogenito excludit secundogenitum. n. 58.

In feudis in Regno frater succedit fratri. f. 401. nu. 72. Ampliatur in fratribus uterinis. f. 192. n. 6. & patruelibus. f. 294. n. 90.

Succedens in feudo an dicatur bares in re certa. f. 211. n. 61.

Feudum non hereditarium dicitur subiactis restitutioni. f. 212. n. 68.

In feudo an succedat filius exheredatus. fo. 213. n. 71.

An succedat in feudo nepos ex filio exheredato. f. 215. n. 75.

Successio tam in feudo hereditario, quam in alio, in linea transversali, an deferatur per capita, an in stirpes. f. 223. n. 83.

Feudum an possit à patre uni ex filiis prægari. f. 226. n. 94.

In feudo empto succedit frater, seu soror, etiam uterinus tantum, & tantum consanguineus, non obstante inuestitura pro se, & heredibus ex corpore. f. 242. nu. 1.

Vbi refertur gratia.

In successione feudi plani, & de tabula, an attendatur constitutio Regni Vt de successione, an ius commune, an ius feudorum, f. 244. nu. 4. Vbi affertur decisio, & allegationes eruditissimi lo. Camilli Cacaci. n. 7. & seqq. & f. 246. n. 12.

Successor vocatus ad feudum dominans, à lege, vel ex pacto, alio modo tenetur; aliter bares etiam extraneus, aliter filius, aliter agnatus, & aliter successor Prælati. fo. 458. n. 10. & 11.

Feudi successor aliter tenetur ad obseruantiam inuestitura perfectæ, aliter imperfectæ, aliter conditionalis. f. eod. n. 12.

Feudi successio consideratur vel secundum leges Regni, in quo est feudum; vel secundum usus feudorum; vel secundum legem inuestiti.

I N D E X.

- Stitura* f. 191. n. 4.
Successione feudorum naturali derogari potest ex pacto f. 192. n. 5.
Feudorum successio ex forma contractus, & secundum propriam naturam actus f. eod. nu. 6.
Feudorum successio secundum diuersa tempora, inspecto iure communi feudorum, & Regni f. eod. n. 8.
Successio non est, cum feudum redit ad Dominum f. 196. n. 15.
In feudi successione an frater prestratur patri f. 197. n. 18.
Feudum quoad alienationem.
Domino consentiente ad feudi alienationem, non est impetrandus assensus super alienatione, sed super ipso Domini consensu fol. 234. n. 112.
Feudi alienatio an liceat inter agnatos fol. 289. n. 11.
Feudi alienatio inter agnatos est potius refutatio f. eod. n. 13.
Feudum potest refutari domino f. eod. n. 12.
Feudi alienatio licita resoluitur post mortem alienantis, Secus est in donatione illicita f. 290. n. 15. & 17.
Feudi alienatio licita non reuocatur ab emptore durante vita alienantis f. 290. n. 16.
Feudi alienatio licita, tam de iure antiquo, quam de nouo, resoluitur post mortem alienantis f. 290. n. 15. & 17.
Alienatione feudi illicita amittitur feudum f. 293. n. 23.
Feudi antiqui alienatio an inter agnatos permittatur proximiori tantum, vel etiam ulteriori f. 293. n. 24.
Refutatio feudi antiqui, que fit Domino, tenet in vita refutantis tantum f. 295. n. 27.
Feudi antiqui alienatio ex pacto, & prouidentia non pendet a voluntate Domini, sed f. 295. n. 28.
Feudi alienatio permittitur in ulteriorem agnatum cum consensu proximioris f. eod. agnatorum. nu. 29.
In feudi alienatione consideratur interesse Domini, ratione voluntatis f. eod. n. 31.
Feudum antiquum si amittitur ob alienationem, reuertitur ad agnatos, secundum Iser f. 296. n. 32.
Feudum alienatum in ulteriorem agnatum, reuertitur ad proximiorum post mortem alienantis f. eod. n. 33.
Feudi alienatio inter agnatos, ex quibus iuribus feudalibus permittatur f. 297. n. 34.
Feudum vendens in fraudem legis prohibens feudi alienationem, amittit feudum, & emptor pretium f. 298. n. 38.
Feudum antiquitus poterat alienari sine assensu secundum prauam consuetudinem; sed secundum bonam poterat alienari usque ad medietatem f. 299. n. 41.
Et prelatio competebat Domino post agnatos n. 42.
Feudi alienatio, que fit consuetudine, & lege approbante, resoluitur mortuo alienante absque filiis f. 459. n. 18.
Feudum antiquum non alienatur in agnatorum praiudicium f. 459. n. 20.
Feudi alienationem tenetur habere ratam agnatus, quando ad feudum vocatus est eius heres f. 463. n. 49.
Feudum ob alienationem amissum, an reuertatur ad Dominum, an ad agnatos fo. 556. nu. 36.
Feudum alienatum absque assensu, potest reuocari tum a venditore, & eius heredibus, tum ab emptore, & eius heredibus f. 579. n. 7. Vbi affertur decisio.
Feudi pars si alienetur in contemptum Domini, totum feudum amittitur f. 78. n. 193.
Feudi alienatio in agnatum remotiorem sine assensu Domini, & consensu agnati proximioris in vita feudatarii, non tenet f. 339. nu. 74.
Feudi refutatio.
Feudum non concessum sub certo seruitio, refutari potest inuito domino f. 307. n. 56.
Quid in Regno n. 58.
Venditio feudi inter agnatos, an hodie sit licita, vel solum simplex refutatio fol. 308. nu. 61.
Refutare non licet partem feudi iuris Fræcorum f. 310. n. 66.
Feudum absque noua qualitate refutatum, censetur antiquum; cum noua, & cum assensu Regio, nouum f. 339. n. 73.
Feudi refutatio in proximè successurum, valet absque assensu fol. 341. nu. 77. Vbi an si fuerit impetratus assensus, an subiaceat dispositioni pragmaticæ, ut expediat in fra biennium.
Feudi refutatio, alia in manibus Domini; alia in manibus agnatorum f. 345. n. 2.
Refutatio in manibus agnatorum, alia realis, alia personalis f. eod. n. 3.
In dubio an presumatur realis, an personalis f. 345. n. 5.
Refutatio feudi, que fit in manibus Domini, alia simplex, alia conditionalis f. eod. n. 4. Et in dubio presumitur simplex. f. 346. nu. 6.

I N D E X.

- nu.6. & nu.7. Explicatur opinio Ifernii.
Feudi refutatio pro heredibus est personalis, etiam quando in beneficium agnatorum. f. eod. n. 8.
- Feudi refutatio cum clausula, quod refutans cedit omne ius, quod habet, vel habere potest, non est realis. f. 346. n. 9.*
- Feudi refutatio facta pro aliquo, & cui dedit etiam, non est omnimoda, quando in manibus agnatorum. f. eod. n. 10.*
- Feudi refutatio, in qua interuenit Aquiliana stipulatio, an sit realis. f. 347. n. 11.*
- Feudi refutatio, in qua est appositum verbum, Omnino, sed est conuentum, ut remaneat feudum antiquum, & sub natura feudi antiqui, an sit realis. f. eod. n. 12.*
- Feudi refutatio alia fit Domino mediate, alia immediato; & hac tripliciter consideratur. f. eod. n. 13. & 14.*
- Refutatio feudi plani, & de tabula potest fieri Baroni sine assensu Regis. fol. 347. n. 15.*
- Secus de refutatione feudi quaternati secundum quid n. 16.*
- Feudum quaternatum secundum quid, non potest refutari Regi sine consensu Baronis. f. 347. n. 17.*
- Feudi refutatio in manibus Domini, alia in feudo hereditario, alia in feudo ex pacto, & prouidentia. f. eod. n. 18.*
- Item alia feudi quasi, alia querendi. fol. 348. n. 19.*
- Refutatio feudi in manibus Domini, alia voluntaria ex parte vassalli, & necessaria ex parte Domini; alia est contra; alia voluntaria ex parte utriusque. f. 348. n. 20.*
- Feudum an possit refutari, Domino inuito. fol. eod. n. 21.*
- An possit refutari ipsi Domino, eo inuito. fol. 415. n. 122.*
- Refutatio feudi antiqui, quae fit Domino, tenet in vita refutantis tantum. f. 295. n. 27.*
- Feudum quoad finem, seu delitionem.*
- Feuda quoad feudatarios, quatuor modis finiuntur. f. 541. n. 1.*
- Feudum, cum finitur, non semper vadit ad Dominum. f. eod. n. 2.*
- Causae generales feudum amittendi. fol. eod. nu. 3.*
- Feuda non finiuntur per mortem, quando supersunt successores, ex pacto, aut per legem vocati. f. 456. n. 3.*
- Nec finiuntur morte Prelati, quando Ecclesia est feudataria. f. 457. n. 5.*
- Feudum soldata non transit ad heredes, sed morte finitur. f. 463. n. 47.*
- Feudum, quod finitur ob seruitium non praestitum, an reuertatur ad Dominum, an ad agnatos. f. 559. n. 40.*
- Feudum si amittitur, & non reuertitur ad Dominum, an praefertur filius, an agnatus. f. 563. n. 45.*
- Feudum si amittitur, & applicatur Domino an applicetur domino mediate, an immediato. f. 564. n. 46.*
- Feudum non amittitur ipso iure ex culpa alienationis, & in crimine laesae Maiestatis. f. 365. n. 79. & 80.*
- Feudum si amittitur ob inuestituram non petitam, an reuertatur ad Dominum, vel ad agnatos. f. 560. nu. 41.*
- Feudum quoad deuolutionem.*
- Feudum post deuolutionem desinit esse feudum. f. 34. n. 59.*
- Feudorum deuolutorum incorporatio cum baronia, est utilis Regi. f. 67. n. 160.*
- Feudo deuoluto ad fiscum ob lineam finitam, vel crimen laesae Maiestatis, fiscus tenetur ad debita. & onera super feudo contracta cum assensu. f. 422. n. 1.*
- Intellige respectu creditoris principalis, habilis ad succedendum, vel respectu eius heredum. n. 2.*
- Feuda si fisco deuoluuntur, an procedat praescriptio triginta annorum, sicut in bonis querendis. f. 489. n. 52.*
- Feuda, quae deuoluuntur, an praescribantur contra fiscum, trigeneria praescriptione. fol. 390. n. 53.*
- Feudum deuoluitur ad Dominum immediatum durante vita feudatarij delinquentis. f. 552. n. 29.*
- Feudum planum, & de tabula ad Baronem deuoluitur. f. 144. n. 7.*
- Feudum planum, & de tabula refutatur Baroni absque assensu. f. 238. n. 138.*
- Feudum sibi deuolutum, si velit Dominus iterum concedere, praefertuntur proximiores consanguinei pro aequali pretio. f. 324. n. 23.*
- Feudum antiquum, & nouum.*
- Feudum antiquum in feloniam non respiciente Dominum si non est hereditarium, aperiatur agnatis. f. 345. n. 12. 13. & 14.*
- Feudum antiquum ex pacto, & prouidentia, an propter alienationem factam irrequisito domino, aperiatur ipsi Domino, an agnatis. f. 579. n. 6.*
- Feudum an remaneat antiquum, remissa feloniam. f. 357. n. 56.*
- Quid post sententiam, quando est interposita appellatio. f. 360. n. 60.*

Feudum

I N D E X.

Feudum an iudicetur antiquum, vel nouum, si haeres pecunia sua emit, virtute pacti de retrouendendo. f. 368. n. 2.

Feudum nouum ex pacto, & prouidentia habet vim hereditarii. f. 396. n. 53.

Feudum nouum an aperiatur Domino, an agnatis. f. 344. n. 11.

Feudi contractus.

Feudi contractus habet sua naturalia, sicut ceteri contractus; & in istis naturalibus est recurrendum ad argumenta iuris ciuili. f. 464. n. 51.

Quibus contractibus comparetur, & de quibus participet. f. eod. n. 52.

Feudum an sit contractus nominatus. fo. 348. n. 22.

Feudum est contractus de per se. fol. 429. nu. 14.

Vide contractus.

Feudi donatio.

Feudi donatio facta secundogenito cum consensu primi, valet. f. 295. n. 30.

Donatarius feudi in fraudem creditorum, anteneatur, rescissa donatione, ad debita in actione personali. f. 307. n. 60.

Feudum donatum contemplatione matrimonij ex nudo pro tunc, sequuta morte, iudicatur feudum paternum antiquum. f. 368. nu. 4.

Si de feudi donatione constet per breue testatum, & feudatarius reperiatur possidere, an requiratur inuestitura. f. 434. n. 40. 44. 50. & 76.

Feudi, & rei feudalis donatio non tenet, nec debetur aestimatio. f. 267. n. 41.

Quid si donetur contemplatione matrimonij absque assensu, vel pro quarta solita constitui, vel in remunerationem seruitorum, vel in dotem. f. eod. n. 42. Vbi afferuntur definitiones.

Feudum hereditarium, & non hereditarium.

Feudum non hereditarium est subiaccens, seu quasi, restitutioni. f. 390. n. 32.

Feuda hereditaria dicuntur etiam ex pacto, & prouidentia, & in successore dicuntur tot donationes. f. 90. n. 233.

Feudum hereditarium non fuit cognitum in iure feudorum. f. 462. n. 37.

Feudum hereditarium subiectum fideicommissio ex dispositione cum assensu, differt a feudo ex pacto, & prouidentia. fol. 554. nu. 31.

In feudo hereditario admittitur successor, etiam si alius sit institutus haeres. fol. 200. n. 28. & 31.

Feudum concessum pro se, & heredibus, an sit hereditarium. f. 218. n. 85.

Feudum simpliciter concessum, an sit hereditarium. f. 226. n. 95. & fol. 388. n. 25. & 27.

Feudi legatum.

Feudi legatum in secundogenitum, absque assensu, an validetur ex additione generali primogeniti. f. 235. n. 123.

Feudo legato an debeatur aestimatio. f. 266. n. 40. & f. 202. n. 35. & 36.

Feudo legato secundogenito, si primogenitus taceat per annum a die additionis, valet dispositio, & transit in vim refutationis. fol. 272. n. 52.

Feudum a patre receptum in emphyteusim pro se, & liberis, an ab ipso possit vni ex filiis praelegari. fol. 228. n. 100. & an pater in eo possit filiis praeiudicare. f. 229. n. 202.

Feudum ex pacto, & prouidentia.

Feudum paternum ex pacto, & prouidentia alienari non potest sine consensu agnatorum. f. 287. n. 7.

In feudis ex pacto, & prouidentia non hereditarijs, omnes capiunt ex pacto, & prouidentia primi acquirentis; ideoque ultimus moriens non potest nocere successoribus, secus in hereditarijs. f. 334. n. 59.

Feudum ex pacto, & prouidentia hereditarium, qua ratione dignoscatur a non hereditario. f. 335. n. 61.

Natura feudi ex pacto, & prouidentia antiqui, non potest alterari per Regem in praedictum agnatorum. f. 362. n. 68.

Feuda ex pacto, & prouidentia non habemus a moriente, sed maiorum prouidentia. f. 155. n. 123.

Feudum planum, & de tabula.

Feudum planum, & de tabula quid sit. f. 162. nu. 136.

Feudum planum, & de tabula per primam concessionem formiter factam cum assensu, an efficiatur alienabile in quemcunque cum solo assensu Baronis. f. 49. n. 102.

Feudum planum, & de tabula potest sub Rege considerari. f. 54. n. 120.

Feudum planum, & de tabula potest refutari Baroni sine assensu Regis. f. 67. n. 160.

Feudum planum, & de tabula, an possit teneri a Rege. f. 145. n. 101.

Feudum planum, & de tabula si reperitur descriptum in quaternionibus Regis, an sit

E e e iudi-

I N D E X.

- iudicandum, prout de feudo plano, & de tabula, an prout de feudo quaternato. fol. 158. num. 130.*
- Feuda plana, & de tabula solent appellari rustica, quandoque solita concedi; quandoque attenuata, & quandoque ex cadentia. fol. 163. nu. 137.*
- Feudum planum, & de tabula qualiter formetur. fol. 164. nu. 139.*
- Feuda plana, & de tabula quae sint, remissive. fol. 194. num. 10.*
- In feudis planis, & de tabula an successio reguletur secundum ius commune feudorum, an secundum ius Regni. fol. eodem. num. 11.*
- Feuda plana, & de tabula, tanquam membra baronia, debent regulari secundum caput. fol. 200. num. 25.*
- Feudum planum, & de tabula formatur praescriptione triginta annorum, & unica collatione, dum Rex est absens à Regno. fol. 167. num. 145.*
- Feuda plana, & de tabula non contribuunt in collectis. fol. 183. num. 187. Explicantur contrarium tenentes. num. 188.*
- Feudum planum, & de tabula an in crimine laesa Maiestatis applicetur Baroni, an Regi. fol. 568. num. 51.*
- Feudum planum, & de tabula cui aperiatur ex delicto Baronis. fol. 571. nu. 55.*
- Feuda plana, ex quibus debetur militare servitium, sunt nobilia. fol. 246. num. 10.*
- Feuda plana, & de tabula militaria per omnia habentur iure feudi. fol. 250. nu. 14.*
- In feudis planis, & de tabula nulla Regni lege cautum est, ut succedatur iure communi Romanorum. fol. 250. num. 15.*
- Feuda plana, & de tabula non dicuntur propriae in feudari. fol. 251. num. 16.*
- Feudum quaternatum.*
- Feudi quaternati vox unde originem sumpserit, & quae dicantur feuda quaternata. fol. 50. nu. 105. & 106. & fol. 63. num. 150. & fol. 132. num. 65.*
- Feudum quaternatum, quod Rex habet in Baronia, si concedatur simul cum Baronia, erit feudum quaternatum secundum quid. fol. 52. num. 112.*
- Feudum quaternatum de iure communi cognitum est quoad effectum, licet non quoad nomen. fol. 132. n. 66.*
- Quaternatum dicitur feudum, quod ad Regis collationem spectat, licet non sit descriptum in quaternionibus. fol. 132. nu. 67. & fol. 142. num. 96.*
- Feudum quaternatum sub Barone quando aperiatur ei ex delicto feudatarii. fol. 571. num. 55.*
- An ex sola descriptione in cedulaario feudum constituatur quaternatum. fol. 134. n. 74.*
- Feuda quaternata non veniunt in generali concessione. fol. 144. nu. 100.*
- Feudum quaternatum aliud verè, aliud praesumptivè; & verè quaternatum, aliud simpliciter, aliud secundum quid. fol. 132. num. 68.*
- Feudum quaternatum simpliciter dicitur tribus modis. fol. 132. num. 69.*
- Feudum quaternatum, etiam si non habeat vassallos, verè nobilitatem parit. fol. 145. num. 104.*
- Feudum quaternatum verè, & proprie quoad dicatur. fol. 133. num. 70.*
- Feuda quaternata secundum quid quae sint. fol. 51. num. 110. & 111. & fol. 52. nu. 115.*
- Feuda quaternata, secundum quid, cui aperiuntur cum devoluntur, Regi, an Baroni, fol. 53. num. 116.*
- Feudum quaternatum secundum quid, fuit cognitum quoad quendam de iure communi feudorum. f. 149. nu. 107.*
- Feudum quaternatum secundum quid quatione ceperit visitari in Regno. f. 150. num. 112.*
- Quomodo formetur, & quae ad illud sint necessariae. f. 151. nu. 114.*
- Non constituitur sine voluntate Baronis. fol. 152. n. 115.*
- Feudum concessum per Baronem cum Regio assensu, ut teneatur in capite, & immediate à Regia Curia, non dicitur quaternatum secundum quid, sed simpliciter. fol. 256. num. 124.*
- Feudum quaternatum secundum quid, si concedatur à Barone, ut valeat facere investituras sine alio assensu Regis, esset feudum planum, & de tabula. f. 156. nu. 126.*
- Feudum quaternatum secundum quid non potest mutari per actus possessoris, nisi interveniente legitima praescriptione. fo. 157. num. 127.*
- Feudum quaternatum secundum quid debet registrari in quaternionibus Regiae Camerae. f. 158. nu. 129.*
- Feudum quaternatum secundum quid, quare nuncupetur mixtum à Doctoribus; & an comparandum feudo plano, & de tabula, an potius quaternato simpliciter. f. 158. num. 132.*
- Feudum quaternatum secundum quid alienari,*

I N D E X.

- nari non potest absque assensu Regis, & Baronis* f. 150. nu. 111.
- De essentia feudi quaternati secundum quid est, ut simul teneatur à Rege, & à Barone.* fol. 155. num. 122.
- Feuda quaternata secundum quid in quibus casibus iudicentur, ut feuda quaternata simpliciter* f. 160. num. 134.
- Feudum quaternatum secundum quid ad Baronem deuoluitur* f. 244. nu. 7.
- Feudum quaternatum presumptiuè quod dicatur* f. 161. n. 135.
- Fideicommissarius.**
- Fideicommissarius uniuersalis an habeat remedium l. fin. C. de edict. D. Adrian. toll.* f. 112. num. 69.
- Fideicommissarius non est propriè heres* fol. 233. num. 108.
- Fideicommissum.**
- Fideicommissum an possit fieri in feudo* fol. 235. n. 124. & f. 236. n. 127.
- In fideicommissio Rex solus potest prestare assensum.* fol. 275. num. 55. ubi assertur de ciso.
- Fideicommissum an possit fieri in officio concessio à Rege pro se, & heredibus in perpetuum* f. 276. n. 57.
- Fidelitas.**
- Fidelitas est de substantia feudi* f. 399. n. 62. & fol. 410. n. 107. & seq.
- Fidelitatis iuramentum. Vide Iuramentum*
- Fidelitas an sit prestanda secundum ius commune feudorum* f. 401. n. 71.
- Fidelitas includit seruitia secundum ius commune feudorum* f. 403. num. 79.
- Fidelitas differt à iuramento fidelitatis, licet quandoque confundantur* f. 410. n. 108.
- Fidelitas alia in committendo, alia in omit-tendo* f. 411. n. 113.
- Fides.**
- Bona fides requiritur in prescriptione consuetudinis in feudandi* f. 47. nu. 91.
- Fides negatiua contra presumptionem tituli, quæ nascitur ex longæuo tempore, admittitur* f. 504. num. 11.
- Filius.**
- Filius non potest alienare bona, in quibus pater habet ususfructum* f. 89. n. 231.
- Filius tenetur alere patrem de fructibus feudi deducto seruitio; de fructibus peculij castrensis; & de fructibus beneficij* fol. 94. num. 248.
- Filius, licet non sit heres patris, habebit tamè eius feudum* f. 200. n. 27.
- Filius succedens in feudo contra patris dispositionem, an teneatur ad onera paterna* fol. 201. n. 29.
- Filius non habeat feudum ex pacto, & prouidentia iure hereditario* f. 205. n. 50.
- Filius exheredatus an succedat in feudo.* fol. 213. n. 71.
- Filius an subintret in locum patris in dispositione hominis* f. 225. n. 92.
- Filius primogenitus institutus heres uniuersalis, an adeundo hereditatem; validet legatum feudi, in secundogenitum quoad dominium* f. 233. n. 109.
- Filius institutus in re certa, uel in legitima, an priuetur feudo, & an non conficiens inuentarium, teneatur ad onera* fol. 263. num. 35.
- Filius heres particularis in feudo, non debet pati aliquod incommodum* f. 265. n. 36.
- Filius iustè exheredatus, non succedit in feudo; & an possit priuari primogenitura.* fol. 270. n. 69.
- Filius secundogenitus potest exheredari in uita militia* ibid.
- Filius est proximus agnatus* f. 459. n. 21.
- Filius est deterioris conditionis, quàm agnatus* fol. 465. num. 59.
- Filius quando excludatur à feudo concessio pro se, & liberis, ex delicto patris; & quid si pro se, & filiis* f. 562. n. 44.
- Si filius occidat patrem, an eius filius succedat auo in feudalibus, & burgenfaisicis* fol. 583. n. 15. ubi afferuntur decisiones remissiuè
- Filio primogenito committente rebellionem in uita patris, an patre defuncto ueniat fiscus ex persona primogeniti rebellis, uel secundogenitus, qui non deliquit* fol. 583. num. 16.
- Filiusfamilias.**
- Filiusfamilias potest dari aliquid, nè patri ususfructus acquiratur* f. 85. n. 221.
- Filiusfamilias feudatario an sit dandus balius, curator, uel administrator* fol. 92. num. 243.
- Fiscus.**
- Fiscus si detinet feudum in sequestrum, vigore cap. Regni ex presuntio, non est successor onerandus strictioribus probationibus* fol. 69 nu. 171.
- Fiscus, rem communem cum alijs habens, potest illam vendere, & socijs dare æstimationem partium etiam si pars fisci sit minima* fol. 318. n. 11.
- Prescriptio quinquennalis contra fiscum, dicitur uult agere de crimine post mortem, procedit etiam respectu bonorum* f. 366. n. 83.

I N D E X.

- Pro fisco presumitur quoties est questio inter eum, & alium super alterius vassallagio, nisi possessor probet per privilegium, vel instrumentum publicum, vassallum ad se pertinere.* f. 449. n. 123.
- Piscus nec excluditur à vendicatione feudorum de uolutorum, nisi ex prescriptione centum annorum.* f. 491. n. 56.
- In bonis fisco apertis per lineam finitam, aut aliter, an ratione consolidationis directi domini cum utili, requiratur centenaria, vel sufficiant minores prescriptiones contra fiscum.* f. 508. n. 26.
- Piscus quare ratione prescribat contra vassallos.* f. 520. n. 32. & seq.
- Piscus in bonis publicatis dicitur quasi heres.* f. 567. n. 50.
- Fœmina.
- Fœmina an succedat in feudo plano, & de tabula.* f. 198. n. 22.
- Fœmina instituta heres an mittatur in possessionem feudi ubi non succedit.* f. 209. n. 60.
- Fœmina an succedat in feudo empto.* fol. 394. num. 48. & n. 51.
- Fœmina cur non possit succedere in feudo.* fol. 397. n. 55. cur non succedant masculi ex ea descendentes. f. 398. n. 56.
- Afferuntur casus in quibus potest succedere.* n. 57.
- In his casibus fœmina ex masculo primogenito excludit secundogenitum.* n. 58.
- Frater.
- Frater etiam uterinus succedit in Regno, nisi sit concessum pro heredibus ex corpore.* f. 192. n. 6. & f. 401. n. 72.
- Fratres tenentur alere, & dotare sororem.* fol. 204. n. 46.
- Fratres patruales, secundum capitula Regni Neapol. succedunt in feudo.* f. 224. n. 90.
- Fraus cessat quando fit id, quod à lege permittitur.* f. 471. n. 101.
- Freccia.
- Marin. Frecc. dicit, quod gentilitia usu ceperunt in Aprutio anno 974. à Comitibus Penae instituta.* f. 182. n. 184.
- Fructus.
- Fructus feudi à solo separati, non sunt feudales.* f. 202. n. 38.
- Fructus pendentes feudi an retineant naturam burgenfaticam, si feudatarius moriatur post Kalendas Martias.* f. 202. n. 38. & 39. & 47. & f. 268. n. 44.
- Fructus veniunt in omni translatione rei, quae fit de persona ad personam.* f. 203. n. 40.
- Fructus, & res ipsa faciunt unum.* f. 203. n. 42.
- Fructus feudi. Vide feudi fructus.*
- Fundi constituuntur destinatione patrifamilias.* f. 61. n. 144.
- G** eneralia verba restringuntur, nè quis indebitè damnum patiat, & ut minus recedatur à iure communi. fol. 548. num. 17.
- Gerardus.
- Gerardus, & Obertus fuerunt auctores consuetudinum feudalium.* f. 440. n. 71.
- Glosa.
- Glos. . . . qua negat approbationem consuetudinum feudalium à Federico Imperatore reprehenditur.* fol. 19. n. 16.
- Glos. . . . reprehenditur.* fol. 71. n. 175.
- Glos. in conslit. Regni, ut de successionibus, reprehenditur.* f. 195. n. 12.
- Glos. in conslit. Regni si quando contigerit circa intellectum illius reprehenditur.* fol. 196. n. 14.
- Glos. qua allegatur in cap. 1. §. praterea de cap. conrad. est impressa in rub. de alienat. feud. pater.* fol. 286. n. 2.
- Glos. in §. sed & res per quos fiat inuestit. in verbo restituere impugnatur.* f. 297. n. 36.
- Glos. in §. sed & res, per quos fiat inuestitura dum dicit, quod ille tex. loquitur in contrahente bona fide, reprehenditur.* fol. 298. num. 40.
- Glos. impugnatur dum tenet contra Ifern.* fol. 363. n. 71.
- Glos. intellectus ad constitutionem Regni probationum defectum recusetur, & reuocetur.* fol. 449. n. 124.
- Glos. reprehenditur in articulo an feudum antiquum h. relictarium aperiatur agnatis.* fol. 545. n. 13.
- Gratia.
- Gratia Principis an ad sui substantiam requiratur scripturam.* fol. 445. n. 102. & fol. 451. num. 132.
- Gratia an expiret si moriatur concedens antequam literæ expediantur, vel signentur.* fol. 445. n. 103.
- Gratia Apostolica, si de ea constet, valet, etià si non sit scripta.* f. 446. n. 104.
- Gratia potest fieri absque literis.* fol. 446. num. 106.
- Hæreditas.
- Hæreditatis petitio datur etiam pro rebus, in quibus defunctus habebat nudam possessionem.* f. 206. n. 52.
- Super hæreditate viventis fieri non potest contractus, ipso non consentiente.* fol. 467. num. 69.

Hæ-

I N D E X.

Hæres.

Hæres extraneus succedit in iure vassallagii quando est infeudatum proprium alodii. f. 35. n. 64.

Hæres in re certa non habet remedium l. si. C. de edict. Diu. Adrian. toll. f. 211. n. 62.

Hæredes feudi, & alodij tenentur ad onera pro rata bonorum. f. 111. n. 67.

Verbum, hæredes, quando restringatur ad liberos. f. 216. n. 78.

Verbum, hæredes, in inuestitura appositum, an intelligatur tantum de liberis; & quid in Regno. f. 217. n. 80.

Hæres fundi an teneatur ad debita legata pro rata bonorum, etiam quando alius est institutus hæres in feudo sine assensu. fol. 201. num. 32.

Hæres feudi hereditarij potest grauari in pecunia usq; ad valorem feud. f. eod. n. 33.

Ex pluribus hæredibus ille tenetur ad legata, &c. de quo apparet testatorem voluisse. fol. eod. n. 34.

Hæres actione personali tenetur ad restitutionem ex contractu defuncti. f. 208. n. 56.

Hæres adeundo hereditatem, videtur quasi contrahere cum creditoribus legatarijs. f. 233. n. 110.

Hæres adeundo, videtur approbare dispositionem paternam. f. 234. n. 111.

Hæres reuocat contractum defuncti nullum. fol. 234. & 235. n. 118 & 121.

Hæres reuocat quod defunctus fecit in fraudem ipsius. f. 235. n. 122.

Hæredum appellatione in allodialibus etiam extranei continentur: secus in feudalibus. f. 257. n. 22.

Hæres feudi hereditarij tenetur ad solutionem legatorum pro valore feudi, etiam si alius sit institutus hæres. f. 261. n. 27. *Obi referuntur decisiones. & praxis.*

Hæres in feudo tenetur contribuere pro rata cum hærede in allodialibus pro oneribus hereditarijs. fol. eod. n. 28.

Hæres in feudo hereditario non conficiens inuentarium an teneatur ultra valorem feudi afferuntur decisiones. f. 262. n. 29. *quid si sit etiam hæres in allodio.* n. 31. *quid si in feudo tantum sit hæres.* n. 32.

Hæres institutus in re certa cū alio hærede vniuersali, vel si institutus in re incerta a milite, nō tenet, cōficere inuentar. f. 262. n. 33

Hæres anomalus quis sit, & an teneatur conficere inuentarium. f. 263. n. 34.

Hæres non conficiens inuentarium, si constet de hereditatis valore, non tenetur ultra vires hereditarias. f. 265. n. 37.

Hæres, non obstante omissione inuentarij, potest decreto Iudicis habentis Regiam potestatem, non compelli ultra vires hereditatis. f. 265. n. 38.

Hæres ultimi morientis in feudo hereditario tenetur habere ratum factum defuncti usque ad vires feudi; & ultra, si non fecit inuentarium. f. 334. n. 60.

Hæres reemens feudum, an possit petere subventionem a vassallis, & an debeat soluere releuium. f. 368. n. 3.

Hæres in feudo, quando subintelligitur, venit ab intellectu iuris; & intelligitur filius, vel descendens masculus. f. 389. n. 30.

Hæredis mentio in iure feudorum semper intelligitur de filio, vel descendente masculino. fol. 432. n. 27.

Hæredes laicorū an teneantur dare feuda, de quibus eorum antecessores, feudatario adhuc viuente, alios inuestiuerunt in casu vocationis; licet conditio fuerit verificata post mortem. f. 459. n. 15.

Verbum Hæredes in cap. 1. qui succ. feud. dar. ten. an comprehendat tantum filios, vel etiam agnatos. f. 460. n. 24. 30. & 31. & f. 461. n. 33. & f. 463. n. 45. & f. 464. n. 54. 57. & 56.

Hæres infeudantis alodium tenetur habere ratam inuestituram factam a defuncto. f. 460. n. 27.

Hieronymus Grat.

Hieronymus Grat. reprehenditur circa intellectum tex. in §. denique qua sit prim. caus. Benefic. ammittendi. f. 150. n. 22.

Hypoteca tacita non comprehendit feudalialia, tam illa qua competit uxori; quam illa; que competit pro legato. f. 88. nu. 230.

Ius hypotece acquisitum creditori super feudo, resoluitur si feudum Domino refutatur per vassallum. fol. 337. nu. 67.

Iacobus de Ardizono.

Iacob. de Ardizo. tres alij referuntur intellectus. f. 430. n. 20.

Iason.

Iason reprehenditur dum allegat Ifern. tenentem, quod consuetudines feudales sint ubique seruande. f. 16. n. 8.

Iason in praludio feudorum reprehenditur. fol. 35. n. 63.

Immunitatis priuilegium an debeat strictè interpretari. f. 361. n. 66.

Impedimentum.

Multis concurrentibus impedimentis, si de vno in aliqua lege queritur, cetera subesse presumuntur. f. 437. n. 54.

Imperator disponens circa actum inualidum,

E e e 3 aut

I N D E X.

aut personam inhabilem, approbare videtur. f. 14. n. 4.

Incorporatio.

Incorporatio quomodo fiat in Ecclesia de re ad ipsam deuoluta, ad finem, ut possit iterum concedi. f. 486. n. 39.

Quomodo fiat incorporatio in fiscum. fo. eod. num. 40.

Incorporatio est necessaria in Regno, ad finem, ut dicantur bona quasita, & currat prescriptio centum annorum. fol. eodem num. 46.

Incorporatio nominum debitorum fisco delatorum, quomodo fiat. f. 488. n. 48.

Incorporatio in fiscum an sit necessaria quando deuoluitur feudum. f. 489. n. 51.

Incorporatio tunc dicitur facta fisco, ubi capta est possessio rei, nomine fisci, & descripta in libro patrimonij. f. 507. n. 22.

Quid si adest corporalis possessio. ibid.

Indulgentia.

Indulgentia priuilegium cum restitutione bonorum, an debeat stricte interpretari. fo. 361. n. 65.

Indulgentia simplex non comprehendit bona. fol. 364. n. 72. *Secus si est adiunctum verbum Restituo.* n. 73.

Indulgentia an sit quando Rex facit gratiam decreti, vel dicit, quod banditi rebandiantur. f. eod. n. 76.

Indulgentia an comprehendat bona quando sunt amissa ipso iure, sed non confiscata per fiscum. f. 365. n. 77.

Indulgentia criminis fraudati uetigalis an comprehendat bona commissa. f. eod. n. 81.

Infeudare.

Infeudandi licentia unde oriatur in clericis, unde in maioribus ualuaforibus. fol. 31. n. 50. & f. 33. n. 57.

Infeudare burgenatica an liceat minoribus ualuaforibus, & alijs etiam rusticis. f. 39. num. 69.

Infeudandi consuetudo non praescribitur absque bona fide. f. 47. n. 91.

Infeudare de iure communi feudorum erat permissum certis tantum personis in dignitate constitutis. f. 103. n. 1. *quid de iure Regni.* f. eod. n. 2.

Infeudandi consuetudo introducitur ex unica concessione cum concursu triginta annorum. f. 165. n. 140.

Infeudatio.

Infeudatio propria allodij, & infeudatio feudi differunt. f. 35. n. 63.

Infeudatione contrahitur nobilitas. fol. 40. num. 71.

Infeudatio solita fieri per Pralatos pro masculis, si fiat pro masculis, & foeminis, an corruat in totum. f. 74. n. 187.

Infeudatione acquiritur iurisdictio in uassallos. f. 104. n. 4.

Infeudatio per mortem resoluitur in beneficium agnatorum, quando sine liberis moritur infeudans. f. 461. n. 34.

Instrumentum publicum, ut probet inuestituram, an debeat esse subscriptum a paribus. f. 442. n. 84. & seq.

Interdictum quorum bonorum, an habeat locum in feudalibus. f. 207. n. 55.

Inuentario non confecto, ad quid teneatur haeres. Vide plura in verbo Haeres.

Intellectus.

Intellectus cap. 1. de filijs natis ex matrimonio ad morganicam contrahto; Et quod illa consuetudo sit recitata tantum, & non approbata. f. 17. n. 10.

Intellectus §. notandum, de his, qui feud. dar. poss. f. 28. n. 43.

Intellectus cap. 1. de Capitan. qui cur. vend. f. 29. n. 45.

Intellectus prime rubricae, de his, qui feud. dar. poss. f. 31. n. 49.

Intellectus cap. Imperialem, de probib. feud. alien. per Feder. & cap. 1. de probib. feud. alien. per lotbar. quod non includunt Comites, & Marchiones, de quibus in uisibus feudorum. f. 31. n. 51.

Intellectus cap. 1. Episcopum, vel Abbatem, nouus per Auctorem. f. 36. n. 66.

Intellectus dicti cap. uariis inter Doctores. f. eod. n. 67.

Intellectus cap. 1. de nat. feu. f. 40. n. 72.

Intellectus §. noui uero, per quos fiat inuestitura. f. 43. n. 76.

Intellectus l. si uacantia C. de bon. uacan. ut non loquatur de rebus, quae alias fuerunt fisci. f. 60. n. 139.

Intellectus §. profecto, de l. Conrad. secundum Doctores, quos auctor reprehendit, cum nouis considerationibus. f. 76. n. 191.

Intellectus constit. Regni quoniam frequenter. f. 82. n. 209.

Intellectus cap. 2. de fratribus, de nou. benef. inuest. f. 92. n. 244.

Intellectus constit. Regni ut de successionibus, dum patrem excludit a successione feudi. f. 197. n. 12.

Intellectus constit. Regni si quando contigerit, quod non loquatur de rebus, quae tenentur in feudum. f. 196. n. 16.

Intellectus constit. Regni in aliquibus. f. 197. nu. 19. 1n-

I N D E X.

- Intellectus* §. notandum, de his, qui feud. dar. poss. f. 197. n. 20.
- Intellectus* §. bis consequenter; & quod dispositio illius legis est irrationabilis. fol. 204. num. 45.
- Intellectus* cap. 1. de gradib. succeden. in feu. contra Nat. f. 224. n. 90.
- Intellectus* cap. 1. de success. feu. an procedat inter filios. f. 226. n. 94.
- Intellectus* §. sed, & res, per quos fiat inuest. secundum glos. in rubr. de alien. feud. pater. f. 286. n. 3.
- Intellectus* glos. predicta impugnatur per Afflict. & per eum ponitur alius intellectus. f. eod. n. 4.
- Intellectus* Afflict. in dicto tex. impugnatur per Auctorem. f. 287. n. 5.
- Intellectus* primus Auctoris in d. §. f. eod. n. 6.
- Intellectus* nouus Auctoris in §. sed & res, per quos fiat inuest. n. 8. f. eod.
- Intellectus* tertius, & verus auctoris in d. §. f. eod. n. 10.
- Intellectus* §. Titius, si de feud. defunct. mil. in prima parte. secundum Isern. & alios. f. 291. n. 18. & 34.
- Intellectus* dicti §. in 2. part. secundum Iser. & alios. f. 291. n. 19.
- Intellectus* dicti §. Titius, secundum Iacob. de Beluis. f. eod. n. 20.
- Intellectus* Iser. & aliorum impugnatur per Auctorem. f. 292. n. 21.
- Intellectus* Iacob. de Beluis. impugnatur per Auctorem. f. eod. n. 22.
- Intellectus* nouus, & verus in §. sed & res, per quos fiat inuest. f. 299. n. 44.
- Intellectus* §. callidis, de probib. feud. alien. per Fed. Secundum Isern. ut loquatur in feudo nouo. f. 300. n. 46.
- Intellectus* §. & si libellum, de alien. feud. pater. & §. sed, & res, per quos fiat inuest. an sint correcte hac iura per legem Lotharii, & Federici, vel per leges Regni. fo. 310. num. 65.
- Intellectus* cap. considerantes. f. 393. n. 44.
- Intellectus* Isern. in cap. 1. §. praterea Ducatus, de probib. feud. alien. per Feder. f. 397. num. 54.
- Intellectus* constit. Regni si quando fortè cōtigerit, dum loquitur de feudis militaribus. f. 417. n. 13.
- Intellectus* §. si quis per triginta, si de feud. defun. mil. an procedat ille textus contra Regem, & eius fiscum. f. 479. n. 17.
- Intellectus* constit. Regni quadrigenalem, secundum Isern. f. 479. n. 19.
- Intellectus* §. si quis per triginta, si de feud. defun. mil. secundum Auctorem. f. 481. n. 26.
- Intellectus* constit. Regni quadrigenalem, secundum Auctorem. f. 483. n. 30.
- Intell.* l. in omnibus, ff. de diuers. & tempor. prescript. f. 490. n. 54.
- Intellectus* cap. fin. de feud. dat. in vic. legis commiss. secundum Iacob. de Beluis. f. 477. num. 7.
- Intellectus* §. praterea, de capitul. Conrad. & cap. Imperialem, vers. nullius temporis, de probib. feud. alien. per Feder. f. 478. n. 11.
- Intellectus* §. denique, quæ sit prima causa benef. amitt. in verb. non ad proximos. fol. 547. num. 16.
- Intellectus* §. hoc quoque, de success. feud. an loquatur in feudo nouo, vel in feudo antiquo. f. 549. n. 19.
- Intellectus* §. sed & res, per quos fiat inuest. f. 559. n. 38.
- Intellectus* §. hoc quoque de success. feu. ut loquatur respectu iuris antiqui. fol. 559. num. 39.
- Intellectus* legis Statius Florus, §. Cornelio Felici. ff. de iure fisci, an habeat locum in feudalibus. f. 572. n. 56.
- Intellectus* §. denique, quæ sit prima causa benef. amitt. in verb. non ad proximos. fol. 547. n. 15.
- Intellectus* ad tex. in l. ad officium, C. commun. diuid. traditur. f. 327. n. 33.
- Intellectus*, & concordantia textus in §. sed & res, per quos fiat inuest. cum tex. in cap. Titius, si de feud. defun. mil. f. 340. n. 75.
- Interpretatio* cap. debet, quæ maiorem equitatem continet, & per quam minus receditur à iure communi, & nemini fit iniuria. fol. 548. n. 18.
- Inuestituræ.
- Inuestitura* dum fit, non inquiritur de titulo; secus in Regno. f. 71. n. 176.
- Inuestitura* ut dicatur antiqua, necesse est ut excedat centum annos. f. 72. n. 177.
- Inuestitura* feudi pro se, & heredibus, an restringatur ad liberos. f. 215. n. 76.
- Inuestitura* pro heredibus an restringatur ad liberos. f. 217. n. 80.
- Qui* si inuestitus sit clericus. n. 81.
- Inuestitura* feudi sub annua prestatione in pecunia, an vocet alios, quàm filios. f. eod. num. 82.
- Inuestitura*, ubi est facta mentio de heredibus, quàm vim habeat. 218. n. 86.
- Inuestitura* feudi pro se, & heredibus, vel successoribus quibuscunque, an comprehendat legat-

I N D E X.

- legatarios. fol. 230. num. 104.*
An veniat in restitutionem fideicom. ibid.
An transeat ad hered. extraneos. ibid.
Quas vires habeat. ibid. & n. seq.
Inuestitura pro se, & heredibus quibus vellet, quomodo intelligatur. f. 232. n. 106.
Inuestitura noua an sit petenda per feudatarium, qui amisit feudum per culpam ei remissam. f. 311. n. 68.
Inuestitura verbalis, vel abusua, per anulū, non transfert dominium utile, etiam si fiat à Rege, nisi constet de voluntate Regis. f. 387. n. 20.
Inuestitura abusua transfert dominium stāte consuetudine. f. 387. n. 22.
Inuestitura simpliciter facta, intelligitur ex parte dantis, & recipientis pro heredibus. f. 388. n. 26.
Inuestitura communis forma in Regno est pro heredibus. f. 391. n. 35.
Inuestitura pro eo, & cui dederit, operatur in Regno, ut possit infeudare tantum. fol. eod. n. 37.
Inuestitura communis forma non presumitur. f. 393. n. 43.
Inuestitura feudi an sit interpretanda secundum legem Regni. f. 401. n. 70.
Inuestitura an presumatur secundum communem formam. f. 402. n. 75.
An secundum consuetudinem infeudantis. f. 404. n. 87.
Inuestitura de feudo viuentis sub conditione si vacauerit, an possit fieri. f. 467. n. 67.
A solo Principe fieri posse concluditur ex Ifern. f. eod. n. 76.
Huiusmodi inuestitura non tangit ius alterius. f. eod. n. 75.
Nullum preiudicium affert nec Ecclesia, nec Prelatis. f. 471. n. 101.
Inuestitura conditionales possunt fieri tam à Prelatis, quàm à laicis. f. 471. n. 102.
Inuestitura in Regno an presumatur contra Regem ex possessione triginta annorum, & praestatione seruitij. f. 479. n. 18. & 20. & f. 483. n. 32.
Inuestitura hominum de manij Regis presumitur ex possessione triginta annorum. f. 485. num. 38.
Inuestitura feudi habet tacitum pactum si erit fidelis. f. 491. n. 55.
Inuestitura praesumpta ex quibus causetur, f. 505. n. 8.
Inuestitura non recipit interpretationem à consuetudine hominis, sed à consuetudine iuris. f. 405. n. 88.
Inuestitura communis forma est pro heredibus ex corpore legitime descendantibus. fol. 411. n. 115.
Inuestitura propria dicitur possessio. f. 432. num. 29.
Inuestitura verbalis per analum, & inuestitura abusua an constituent feudum. fol. 435. n. 45. & 46.
Inuestitura verbalis per bastam requirit solemnitatem verborum. f. 436. n. 48.
Inuestitura, & id, quod loco inuestitura est, an equiparentur. f. 438. n. 57.
De substantia inuestiturae est praesentia Parium. f. 441. n. 79. & f. 443. n. 89. & seq.
Inuestitura inualiditatem ob absentiam Parium allegans Dominus, an sit audiendus. fol. 442. n. 80.
Inuestitura, ut probetur publico instrumento, an instrumentum debeate esse subscriptū à paribus. f. 442. n. 84. & seq.
Inuestitura facta à Principe, an debeat necessario fieri in scriptis. fol. 405. numer. 129.
Inuestituram conditionalem, à Comite factam sub conditione si feudum non vacauerit in eius vitam, an teneatur adimplere eius successor in Comitatu. f. 466. n. 63.
Inuestitura praesumpta an hodie possit practitari. f. 504. n. 10.
Inuestitura, & concessio presumitur ex possessione triginta annorum cum praestatione seruitij. f. 505. n. 15.
Inuestitura praesumpta an perpetuo firma maneat, an potius resoluantur quoties Baronia, vel Comitatus aperitur Baroni per lineam finitam, siue felloniam. f. 517. n. 43.
Inuestitura feudi habet tacitam conditionem resolutiuam donec descendentes erunt fideles. f. 551. n. 24.
Inuestitura feudi quando est facta generi, an delictum vnius noceat alteri. f. 555. n. 34.
Quas clausulas habere oporteat, ut delictum vnius alteri non praedictet. f. eod. n. 35.
Inuestitus de feudo deuoluto dicitur tenere feudum nouum. f. 34. n. 59.

Ifernia.

Ifernia, licet ut varius allegatur in articulo an consuetudines feudales sint pro lege seruandae, tamen verè tenuit, quod non sunt obseruandae nisi quatenus rationabiles. fol. 16. n. 6.
Ifernia varietas in articulo an liber feudorū sit ubiq; obseruandus cōcordatur. f. 17. n. 12.
Ifernia in cap. 1. de feudo guardia declaratur. f. 18. n. 13.

Ifernia

I N D E X.

Isernia varietas in articulo an ius feudorum sit pro lege seruandum, aliter per Auctore consideratur, & concordatur. fol. 19. n. 14.

Isernia, tenens, quod constitutio, de consuetudinibus, contra libertatem Ecclesie, sit Imperatoris Federici I. reprehenditur. fol. 20. num. 17.

Isernia, dum tenet, quod ius feudorum non obseruatur in Regno, reprehenditur. fol. 22. n. 25.

Iser. sibi contrarius in articulo an ius feudorum sit obseruandum, in Regno. fol. 23. n. 27.

Isern. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. reprehenditur. fol. 35. n. 62.

Isernia contrarietas insalubilis. fol. 41. num. 73.

Isern. in c. 1. de controu. feud. apud par. term. declaratur contra Capycium. fol. 66. n. 156.

Isern. in cap. 1. de feud. cognit. saluatur a contrarietate. fol. 215. n. 73.

Isern. contrarius in articulo an possit pater uni ex filiis assignare feudum diuiduum; & si potest saluari de contrarietate. fol. 228. num. 100.

Isernia opinio, quod liceat alienare feudum proximiori tantum, in quibus fundetur. fol. 293. n. 23.

Isern. contrarius articulo si feudum remanet antiquum remissa feloniam, reprehenditur. fol. 359. n. 39.

Isern. in cap. 1. de vassall. decrep. stat. saluatur. fol. 361. n. 64.

Isern. reprehenditur in cap. 1. de vassall. decrep. stat. dum tenet, quod questio an feudum remaneat antiquum, prodest circa seruitia, & postea saluatur. fol. 362. n. 87.

Isernia declaratur in §. huius autem generis, in quib. causis feud. amitt. & est noua declaratio Auctoris. fol. 411. n. 116.

Isern. impugnatur in articulo an presumatur inuestitura in Regno, spatio triginta annorum, contra Regem. fol. 482. n. 29.

Isernia, & alij allegantes Hostiens. tenentē, quod feudū reuertitur ad agnatos, male ipsum allegant, quia tenet contrarium. fol. 547. n. 15.

An *Isernia* saluatur in articulo utrum fiat confiscatio bonorum ipso iure in crimine lesa maiestatis. fol. 363. n. 71.

Isernia in cap. 1. de vassall. decrep. stat. dum dicit, quod refutatio in dubio presumitur realis, & omnimoda, intelligitur de ea, qua fit in manibus Domini contra alios. fol. 346. n. 7.

Isernia doctrina in constitutione post mortē, declaratur. fol. 142. n. 95.

Iuramentum.

Iuramentum fidelitatis præstandum est ante feudi possessionem. fol. 82. n. 212.

Iuramentum imponit præcisam necessitatem. fol. 351. n. 28.

Iuramentum fidelitatis an obliget quādo est data pecunia in feudum. fol. 386. n. 16.

In iuramento si delitatis inest seruitium. fol. 401. n. 69.

Iuramentum fidelitatis potest pacto remitti. fol. 410. n. 109.

Iurisdictio.

Iurisdictio potest queri mediante legitima prescriptione. fol. 105. n. 9.

A iurisdictione Regia an possit quis eximi per priuilegium Regis. fol. 109. n. 17.

Iurisdictio de nouo acquisita per Baronem in castro, an efficiatur feudalis, & an vnus possit esse Dominus castri, alter iurisdictionis. fol. 128. n. 60.

Iurisdictio an presumatur feudalis, an allodialis. fol. 135. n. 79. & n. 81.

Iurisdictio est introducta de iure publico, & consistit in magistratibus. feod. n. 80.

Iurisdictio origine fuit penes Rempublicā, à qua fuit translata in Regem. feod. n. 82.

Iurisdictio in Regno an presumatur feudalis. fol. 136. n. 84.

Iurisdictio an possit concedi in allodium. fol. 139. n. 93.

Iurisdictio feudalis an possit esse in castro allodiali. fol. 140. n. 94.

Iurisdictio presumitur concessa in feudo. fol. 418. n. 138.

Quid si concedatur Ecclesia. ibid.

Iurisdictio que à duobus in communi possidetur, si ad discordias venerint, exercenda est per personam ab amobus destinandam. fol. 320. n. 11.

Ius.

Ius Romanorum sumpsit originem a iure nō scripto, quo vna ciuitas utebatur. fol. 14. num. 4.

Ius Regni non distinguitur per ius feudorum. fol. 22. n. 24.

Ius Longobardorum seruatur in Regno. fol. 483. n. 31.

Iure datoris resoluta cum assensu Regis, non resoluitur ius acceptoris. fol. 494. n. 67.

Ius congrui.

Ius congrui an habeat locum in feudis, remissiuē. fol. 316. n. 3.

An habeat locum ratione communionis. fol. 317. n. 6. ubi quid de iure communi. & quid de iure Neapol.

Ius

I N D E X.

Ius congrui ratione communionis pro ind-
ufo, an habeat locum in feudalibus. fol. 217.
num. 7.

Ius patronatus.

Ius patronatus potest praescribi spatio quadra-
ginta annorum. fol. 338. n. 86.

Fallit in personis potentibus, contra quas
est praesumptio ex usurpatione potius,
quam ex debito possideant: & quenam re-
quirantur, ut ha praescribant. ibid.

Ius prothomiseos non habet locum in rebus
feudalibus. fol. 316. n. 5.

Ius retractus.

Ius retractus, seu pralationis pro aequali pra-
tioratione consanguinitatis, an olim, &
nunc competat in rebus allodialibus. fol.
316. n. 1.

Habet locum in feudis antiquis. fol. eod. n. 2.

Competit ratione vicinitatis in toto Regno.
fol. eod. n. 4. ubi an locum habeat in aquis.
An habeat locum ratione communionis. fol.
317. n. 6. ubi quid de iure communi, quid
de iure Neapol.

Iussum Domini coram paribus de capiando,
an sit loco inuestitura verbalis. fol. 439. n.
67. & fol. 440. n. 74.

Lex.

L *Ex est quidquid ratione consistit. fol. 14.*
num. 4.

Lex recipit restrictionem, & habilitationem
de habilitate. fol. 28. n. 44. & fol. 43. n. 78.

Lex una declaratur per aliam. fol. 199. n. 23.

Lex fin. C. de edict. Diui Adrian. toll. an ha-
beat locum in feudalibus. fol. 209. n. 58.

Lex Imperialis praedicans Ecclesiae, non est
recipienda. fol. 105. n. 6.

Lex non debet esse elusoria. fol. 480. n. 21.

Lex Iulia de ambitu, quae cadit in officijs, non
cadit in feudis. fol. 382. n. 3.

Liber.

Libri principium ostendit id, de quo liber lo-
quitur. fol. 63. n. 149.

Liber cedularij differt à libro quinternio-
num, contra Loffred. fol. 134. n. 73.

Per libri inspectionem probatio non admitti-
tur contra immemorabilem praescriptio-
nem. fol. 506. n. 19.

Liberè.

Verbum liberè quid importet. fol. 80. n. 203.

Licitatio in re communi indivisibili habet lo-
cum extra districtum Ciuitatis Neapolis,
& quando extraneus licitator admittatur
fol. 317. n. 8. & 9.

Liparulus.

Liparulus reprehenditur qui male Ifern. al-

legat. fol. 17. num. 9.

Liparulus reprehenditur circa intelligen-
tiam Ifern. in cap. 1. de feud. sine. culp. non
amittit. fol. 365. n. 78.

Locatio.

Locatione finita, an, & quando praefatur
primus conductor pro aequali pratio. fol. 325.
n. 25. 26. & 27.

Locatio intelligitur sub mercede consueta.
fol. 399. n. 61.

Locatio circa pacta particularia non supple-
tur à consuetudine. fol. 404. n. n. 86.

Loffredus.

Loffred. reprehenditur circa intelligentiam
Ifern. fol. 412. n. 118.

M *Agister actorum an inter Officiales nu-*
meretur. fol. 279. n. 59.

Maioratus.

Maioratus erectus per Regem de bonis pro-
prijs, committente aliquo ex successoribus
in maioratu crimen lese maiestatis, reuer-
titur ad Regem exclusis agnatis. fol. 578.
num. 3.

Fallit si maioratus fuerit institutus de bo-
nis eius, qui illum obtinuit. ibid. ubi affer-
tur decisio.

Mandatum.

In mandato generali semper censetur excep-
tuata potestas donandi, nisi specialiter sit
concessa. fol. 117. n. 30.

Marchio.

Marchiones, de quibus in prima rubrica feu-
dorum, differunt ab alijs feudatarijs circa
licentiam in feudandi. fol. 32. n. 52. non pos-
sunt alienare in magnam diminutionem.
fol. 33. n. 56.

Marchiones, de quibus in vrbibus feudorum,
assimilantur Principi, & quae possint. fol. eod.
num. 53.

Licet recognoscant Marchiam in feudum
ab Imperio, tamen res particulares habent
quoad directum dominium. fol. eod. n. 54.

Possunt in feudare res singulares, cum pa-
cto, ut possint transferri in allodium. fol. 34.
num. 60.

Martini Laudens.

Martini Laudensis intellectus adducitur. fol.
431. n. 22. & fol. 432. n. 30. reprobat.

Masculus.

An sicut soli masculi de iure communi feu-
dorum succedunt in feudo, soli etiam succe-
dant in fructibus feudi. fol. 202. n. 37.

Mater an possit relinquere administratorem
in feudo filij, & quid in auo materno. fol.
92. n. 241.

Matri-

I N D E X.

Matrimonium in Regno Neapolis potest ab extero contrahi secundum morem magnatum Regni. f. 20. n. 19.

Meliorationes in feudo facta, ad quem spectet & an de eis debeat estimatio secundogenitis. f. 268. n. 45.

Monasterium habebit rem libellariam durā te vita monaci. f. 552. n. 28.
Napodanus.

N Apodani doctrina, in quibus locis habeat locum quarta, declaratur, ut res feudo reddititia sit burgensatica, & redditus feudalis. f. 171. n. 155.

Nepos ex filio exheredato, an succedat in feudo. f. 215. n. 73. & f. 271. n. 50.

Nobilitas contrahitur per infeudationem. fol. 40. n. 71.

Obertus.

O Bertus in cap. 1. qui succ. feud. dar. tene. est sequutus consuetudinum Mediolanensium, & Cremonensium dicentium vale re inuestituram de feudo viuentis sine consensu illius. fol. 467. n. 72.

Odofred.

Odofredus declaratur in articulo an feudū hereditarium veniat in petitione hereditatis. f. 207. n. 54.

Odofred. tres intellectus ad hac iura affert. f. 430. n. 19.

Odofred. tertius intellectus non approbatur. fol. 432. n. 32.

Odofred. declaratur ab Auctore, reiecta Isernia declaratione. f. 433. n. 33.

Oldrad. reprehenditur in consil. 159. in articulo quando presumatur concessio in feudum, vel in allodium. f. 419. n. 144.

Officialis.

Officialis quis proprie dicatur. f. 279. n. 59.

Officiales non possunt conferre officia vacatura post tempus sue administrationis. fol. 469. n. 84. & 85.

Nec constituere Actorem ad lites mouendas post dictum tempus. f. 468. n. 83.

Officium.

In officio concesso a Rege pro se, & hereditibus, & successoribus in perpetuū, an possit fieri fideicommissum. f. 276. n. 57.

An, & quod officium sit de regalibus ibid.

In successione officii pro se, & hereditibus ex corpore an attendatur ius commune feudorum, vel constitutio Regni Ut de successio- nibus. 282. n. 60.

Officium an possit renunciari in praeiudicium creditorum, quibus potest satisfieri super emolumentis. f. 352. n. 33.

Officium non potest renunciari nisi in manibus superioris. f. 356. n. 51. Quamquam renuncians, & non in eius manibus amittit possessionem. f. 357. n. 55.

Officium aequiparatur feudo, & beneficio. fol. eod. num. 52.

Officii collatio facta per quinque, vel sex platearum Nobilium Ciuitatis Neapolis, non tenet si officium est vocaturum tempore aliorum officialium. f. 469. n. 84. & 85.

Pañum.

P Actum legis commissoria quando valeat in pignoribus. f. 383. n. 5.

Pañum contra definitionem contractus, an valeat. f. 384. n. 10.

Papa solus potest concedere beneficia vacatura. f. 467. n. 70.

Parens.

Parentum appellatione veniunt solum descendentes. fol. 252. num. 17.

Pares.

Parium presentia an sit de substantia inuestitura. f. 441. n. 79. & 80. & f. 443. n. 89. & seq.

An idem sit fieri coram Paribus, & coram alijs, ubi Dominus Pares non habet. f. 440. num. 75.

Pares tempore depositionis, an admittantur pro testibus ad probandam inuestiturā, si non erant Pares tempore inuestiturae. fol. 442. n. 81.

Pares requiruntur ad probandam inuestituram, non ad solemnitatem. f. 443. num. 95. & sequentibus.

Pater.

Pater an habeat vsumfructum in feudo filij, explicatur cum nouis considerationibus. fol. 85. n. 219.

Quid in feudo filij plano, & de tabula, & in fructibus a feudo separatis. fol. 86. n. 223.

Patri an saltem acquiratur commoditas in feudo filij. f. 87. n. 226. & f. 92. n. 244.

Pater an habeat vsumfructum in vsumfructu filio legato. f. 88. n. 228.

Patrem non habere vsumfructum in feudo filij, an procedat ex dispositione hominis, an ex dispositione legis. f. 91. n. 235.

Pater, qui non habet vsumfructum, quando possit administrare, vel non. fo. eod. n. 238.

Pater an possit impedire administratorem seu di materni, relictum per matrem filio. fol. eod. num. 239.

Pater, qui non habet vsumfructum in feudo filij, an sit legitimus administrator. fol. 92. nu. 240.

Pañ

I N D E X.

- Pater an habeat commoditatem quando est relictus usus, vel usufructus filio, finito usu, vel usufructu.* f. 93. n. 246.
- Pater ubi habet commoditatem in bonis aduſitij filij, est legitimus administrator.* fol. 94. num. 247.
- Pater quare non habeat vsumfructum in feudo filij.* f. 204. n. 44.
- Pater non potest prauertere ordinem successionis.* f. 227. n. 96.
- Pater an possit in iure patronatus inter liberos unum ex filiis eligere.* f. 227. n. 98.
- Patris delictum an noceat filio in successionem feudi.* fol. 582. n. 14.
- Pecunia.
- In pecunia an possit feudum consistere.* fol. 386. n. 15.
- Pecunia in feudum data, an obliget iuramentum fidelitatis.* f. eod. n. 16.
- Pecunia si in feudum datur, an possit condici, nolente eo, qui accepit.* f. eod. n. 17.
- Penitus quid significet.* f. 75. n. 189.
- Pignus.
- In pignoribus quando valeat pactum legis commissoriae.* f. 383. n. 5.
- Plura.
- Pluribus concurrentibus, quae habent eandem rationem, si de uno tantum fit mentio, in dubio dicitur fieri exemplariter, non restrictiue.* fol. 450. m. 127.
- Possessio Pollidere.
- Possessio acquiritur per unicum actum.* f. 46. num. 89.
- Possessio ciuiliſ, & naturalis reperitur in iuribus.* f. 47. n. 94.
- Possessio ciuiliſ duplex.* f. eod. n. 95.
- Possessio ciuiliſ sola facit continuare praescriptionem.* f. eod. n. 96.
- Possessio sola an sufficiat in constitutione feudi.* f. 339. n. 66.
- Eadem possessio naturalis non potest eodem tempore esse penes duos in solidum.* fol. 470. num. 96.
- Possidere quis in dubio praesumitur de suo.* f. 478. num. 10.
- Possessio rei ut feudalis per annum, sciente Domino, sufficit ad praescriptionem, quando est quaestio de inuestitura; secus si Dominus vendiderit.* f. 478. n. 12.
- Possessio naturalis feudi competit feudatario; ciuiliſ Domino.* f. 479. n. 13.
- Possessio naturalis non sufficit ad praescriptionem.* f. eod. n. 14.
- Possessio ciuiliſ existens penes alium, an impediatur praescriptionem longi temporis tantum, vel etiam longissimi.* f. eod. n. 16.
- Possidens per triginta annos bona fisco deuoluta siue aperta per lineam finitam vel per delictum, ante incorporationem, an praestando seruitium feudale, vel soluendo censum, sit securus si conueniatur a fisco.* f. 507. n. 21.
- Possessio corporalis ubi non requiritur, pata in nominibus debitorum, sufficit mandatum, ut soluant fisco.* f. eod. n. 23.
- Possessio, lite pendente, conseruatur si est adiuta titulo siue vero, siue a lege praescripto.* f. 535. n. 81.
- Possum.
- Verbum potest non importat necessitatem.* fol. 65. n. 156.
- Praedecessor.
- Praedecessoris praelati contractus an obliget successorem.* f. 468. n. 79.
- Praedecessoris gesta tranſeunt ad successorem in dignitate, actiue, & passiue.* f. eod. n. 80.
- Praelatio.
- Ius praelationis potest a Domino directo alteri cedi.* f. 327. n. 33.
- Praelatus.
- Praelatus equiparantur baronibus in facultate in feudandi.* f. 53. n. 117.
- Praelatus an possit in feudare solita promasculis, ita ut succedant masculi, & foeminae.* f. 73. n. 185.
- Praelatus an possit rem incultam concessam, meliorata deuolutam, concedere sine solennitate.* f. 79. n. 198.
- Praelatus tenetur acquirere Ecclesiae, data opportunitate.* f. 80. n. 200.
- Praelatus successor an teneatur ex contractu praedecessoris.* f. 468. n. 81.
- Praelatus administrans res Ecclesiae, non potest disponere de ijs, quae non incidunt tempore suae administrationis.* f. eod. n. 82.
- Praelatus successor an teneatur habere ratam inuestituram, si inuestitus habuit possessionem in vita praelati praedecessoris inuestitis, consentiente illo, qui feudum detinet.* f. 469. n. 88. 90. & 95.
- Praelatis quare prohibeatur concessio feudi vacaturi.* f. 470. n. 92.
- Praelatus feudatarius si delinquit, feudum, durante vita, vadit ad Dominum.* fol. 552. num. 27.
- Praepositus.
- Praepositus reprehenditur circa intelligentiam Iſer. in S. huius autem generis.* f. 404. n. 85.
- Praescriptio.
- Praescriptio interrupta, iterum inchoanda.* fol. 47. num. 93.

Pra.

I N D E X.

Prescriptio non currit contra Ecclesiam, quæ caret Prælatu f. 48. n. 97.
Prescriptio quadraginta annorum requiritur ad inducendum certum statum in Ecclesia. f. 159. n. 135.
Prescriptio quinquennalis contra fiscum, dicitur vult agere de crimine post mortem, procedit etiam respectu bonorum. f. 366 n. 81.
Prescriptio contra patrem in feudo an noceat filiis. f. 396. n. 52.
Prescriptione quomodo est permissa, aut prohibita in iure feudorum. fol. 476. n. 4.
Prescriptione quomodo formetur feudum. fol. 475. num. 2.
Prescriptio quomodo est permissa, aut prohibita in iure feudorum. f. 476. n. 4.
Prescriptio feudorum in Regno quomodo procedat; & quæ iura sint circa illam tam contra Regem quam inter priuatos. f. eod. n. 5.
Prescriptio contra feudatarium an noceat Regi f. 477. n. 6. & f. 493. n. 65.
Prescriptio de qua in §. si quis per triginta, quomodo procedat. f. 478. n. 8. & seq.
Prescriptio feudi. & rei feudalis quædo oritur, aut impediatur ex possessione; & quæ possessione. Vide Possessio.
Prescriptio de qua in cap. si quis per triginta si de feud. defunct. mil. non procedit contra Ecclesiam. f. 481. n. 23.
Prescriptio triginta, vel quadraginta annorum, procedit de iure communi feudorum contra Dominum, reuocare volentem feudi alienationem; sic & in feudi dissolutione, & in feudo formando. f. 482. n. 28.
Prescriptio viginti annorum contra fiscum in querendis an procedat in feudis, quæ deuoluuntur. f. 49. n. 53.
Prescriptio non currit nisi post purificationem conditionem. f. 491. n. 57.
Prescriptio rei ut feudalis, si non procedit, an saltem noceat, & contra quem prescribatur. f. 495. n. 75.
Prescriptio est quatenus possidetur, & non ultra. f. eod. n. 76.
Contra prescriptionem immemorabilem non admittitur probatio per inspectionem libri. f. 506. n. 9.
Prescriptio centum annorum, & prescriptio inuestitura, non prodest ei, qui prater possessionem triginta annorum cum præstatione seruitii vel centenariam, ad maiorem cautelam produxerit scripturam tituli nulli. f. 509. n. 27.

Præsumptio.

Præsumptio tituli consideratur, vel ex diutina præstatione, vel ex possessione immemorabilis. f. 476. n. 3. & f. 481. n. 25.

Contra presumptionem tituli admittitur probatio. f. 485. n. 36.

Pretium.

Verba Aequali: pretio, de quo pretio intelligenda f. 329. n. 41. & seq. & n. 50. & 63. De iusto pretio intelligendum, fuit decissum per S. C. f. 335. n. 64.

Pretium iustum quod sit, & quod æquale. fol. 332. n. 48. Imola distinctio refertur f. 335. num. 62.

Pretium iustum, sine mora, vel quantum verus emptor sine fraude dederit exigitur in emptione, vigore constitutionis Regni sancimus. f. 333. nu. 52.

Princeps.

Principis dignitas incognita de iure communi feudorum. f. 27. n. 36.

Princeps, quantumcunque summus, non potest contra immunitatem Ecclesiasticam statuere. f. 104. n. 5.

Princeps obligatur ex contractu. f. 109. n. 19.

Principis potestas absoluta an detur, & quænam sit. f. 113. n. 21.

De Principis potestate disputare est crimen sacrilegii. f. 113. n. 22.

Princeps non potest suo arbitrio agere contra ius naturale, vel gentium, auferendo subditis rerum dominia, nisi ex causa. fol. 114. num. 25.

Priuilegium.

Priuilegium concessum in remunerationem seruitiorum, non nisi ob publicam utilitatem est reuocabile. f. 109. n. 19. & fol. 110. num. 21.

Priuilegium declaratur usu, & possessione, si eius verba sint dubia. f. 157. n. 129.

Priuilegium Principis est latissimum interpretandum. f. 350. n. 57.

Quid de priuilegio indulgentiarum restitutione honorum, & de priuilegio immunitatis. f. 61. n. 65 & 66.

Priuilegium Apostolicum, si de eo constet, validum est licet non sit scriptum. f. 446. n. 164.

Priuilegium potest concedi absque scriptura. f. eod. num. 106.

Probatio.

Probatio per testes non admittitur ubi questio est inter Regem, & priuatum super cessione regali. f. 48. n. 118.

Probatio per inspectionem libri contra prescriptionem immemorabilem non admittitur. f. 506. n. 19.

Probatio negatiua per inspectionem quinternionum in inuestitura præsumpta in cap. si quis per triginta, non admittitur. fol. 506. num. 20.

Fff Pro-

I N D E X.

Prohibitum.

Directè prohibitum, non potest indirectè fieri. f. 480. n. 22.

Proprietas.

Proprietate in feudata, feudatarius habet naturalem, & civilem possessionem. fol. 416. num. 124.

Prorex.

Proreges in Regno non possunt feuda dare. fol. 117. n. 31.

Proreges ante pragmaticam delli noui capi indistinctè poterant super quibuscunque alienationibus assensum prestare. fol. eod. num. 32.

Proreges possunt prestare assensum ad finem, ut tollatur obstaculum prohibitionis, sed non per viam dispensationis. f. 118 n. 34.

Proreges an possint prestare assensum, ut constitutur fundum quaternatum secundum quid, dubitatur contra Frecc. & de Fräsch. f. eod. num. 34.

Prorex in possit prestare assensum ad formandum feudum planum, & de tabula. fol. 36. num. 118.

Prorex an possit suo assensu validare legitimations filiorum naturalium. f. 119 n. 36.

Prorex nec verè, nec presumptiue potest dare feuda. fol. 119. n. 38.

Prorex in Regno non potest assentiri, ut res demanialis fiat exadualis. f. 167. n. 144.

Prorex non potest conferre officia vacatura post tempus sue administrationis. fol. 469. num. 86.

Prorogatio fit cum omnibus qualitatibus suis. fol. 483. num. 33.

Protestatio in actibus dependentibus ex voluntate vnus, tollit consensum ab actu sequenti. f. 64. n. 152.

Q*uestiones feudales iudicantur prius secundum iura feudalia Regni & in defectu secundum iura communia feudalia.* fol. 250. n. 13.

Qualiscunque.

Verbum Qualiscunque, non extenditur ad personas inhabiles. f. 232. n. 107.

Quandoque.

Dictio Quandoque, significat regulam effe in contrarium. f. 550. n. 23.

Quasi possessio.

Quasi possessio in iuribus non potest acquiri sine scientia, & patientia aduersarij. fol. 166. n. 142.

An absente Rege, sufficiat scientia, & patientia Officialium. f. eod. n. 143.

Quaterniones.

Quaterniones, in quibus olim feuda registrabantur, quaterniones dohana appellabantur, & conseruabantur in Curia Sicilia. f. 133. n. 72.

Descripta in quaternionibus presumuntur feudalia. f. 134. n. 76. *limitatur si non constet de feudo.* n. 77. *ubi affertur decisio.*

Quicunque.

Verbum Quicunque, non extenditur ad personas inhabiles. f. 232. n. 107.

R*eclamatio pari passu ambulat cum appellatione.* f. 360. n. 63.

Redimere.

Ius redimendi quoties conceditur pro iure suo conseruando, sufficit offerre iustum pretium, nec reperitur quod ab emptore fuit oblatum. f. 334. n. 58. & f. 336. n. 65. & seq. & fol. 338. n. 70 & 72.

Facultas redimendi feudum concessa agnato pro aequali pretio, inest ab initio nascentis feudi. f. 337. n. 66.

Refutatio.

Refutatio an sit contractus ab alijs distinctus. f. 309. n. 93. & f. 311 n. 67.

Refutatio feudi, Vide feudum quoad refutationem.

Regalia specie differunt à feudalibus. f. 136. num. 83. *Possunt haberi in allodium ibid.*

Regia Camera successit in locum Curia Sicilia. f. 132. n. 72.

Registrum.

Registrum Federici Imperatoris ad qua se extendat. f. 168. n. 148.

An se extendat ad iura inutilia feudi. f. 176. n. 161. & n. 164.

Regnum.

Regnum Neapolis est feudum, quod recognoscitur ab Ecclesia. f. 416. n. 118.

Sed eius Rex in rebus singularibus habet directum dominium. f. eod. n. 129.

Relatum.

Relatum inest in referente cum omnibus suis qualitatibus. f. 420. n. 146.

Relatum attenditur, & non referens, licet referens aliter disponat. f. eod. n. 147.

Releuium.

Releuium feudi quaternati secundum quid, sub Baronis. f. 149. n. 110.

Releuium debitum occasione feudi quaternati secundum quid, est duplex, & utrumque debetur Baroni. f. 159. n. 153.

Remedium.

Remedium l. fin. an habeat locum in alio successore quam vniuersali. f. 212. n. 68.

An

I N D E X.

An habeat locum quando est instituta persona extranea, vel non immediatus successor in feudalibus, referuntur nouissima de cisiones. f. 169. n. 48.

Restitutio.

Restitutio simplex, vel generalis, vel ad omnia, comprehendit bona. f. 364. n. 73.

Restitutio, quae fit ad honores, & ad tertiam partem bonorum, non extenditur ad alia. f. eod. n. 74.

Retrouenditio.

Retrouenditione sequuta rei venditae cum pacto de retrouendendo, extinguuntur omnia iura super ipsa re post venditionem contracta. f. 337. n. 69.

Rex.

Rex Neapolis Monarca dicitur, & exemptus est ab Imperio. fol. 21. n. 23.

Rex Neapolis licet recognoscat Regnum ab Ecclesia; tamen habet directum dominium in rebus singularibus. f. 33. n. 55.

Rex non potest alienare in magnam Regni diminutionem. f. eod. n. 56.

Rex potest subicere suum subfeudatariam alteri. f. 52. n. 113.

Rex potest infeudare, ut Comes si teneat Comitatum sibi apertum. f. 54. n. 120.

Rex habet interesse, ut sui feudatarii vadant magis associati. f. 67. n. 159.

Rex habet intentionem fundatam cum quis confitetur rem feudalem. f. 72. n. 179.

Rex debet prouidere ne vassalli veniant in paupertatem. f. 84. n. 215.

Rex solus de iure Regni potest infeudare. fol. 103. n. 2.

Rex dicitur adeo iustitiae plenus, ut fateamur non posse contra ius respondere, nec contra priuatorum pacta referbere. f. 174. n. 24.

Rex dicitur quasi Dominus fiscalium, & administrator siue maritus Republicae. fol. 115. n. 26.

Rex tyrannus à legitimo in quo differat. fol. 115. n. 27.

Rex est subditus legibus diuinis, & naturae, ibid. est tamen solutus legibus posituis. fol. eod. n. 28.

Rege herede instituto in feudo, an valeat testamentum sine alio assensu. f. 237. n. 119.

Rex non includitur in lege, quae prohibet commercium in feudo. f. eod. n. 130.

Rex à feudatario feudum accipiens per refutationem, an obligetur creditoribus feudatarii non habentibus feudum obligatum. fo. 308. n. 59.

Elegans ad rem distinctio habetur. f. 337. n. 68. & fol. 352. num. 31.

Rex non debet admittere refutationem feudi

quando feudatarius habet creditores non habentes feudum obligatum. f. 352. n. 32.

A Regis sententia non datur appellatio, sed reclamatio. f. 160. n. 61.

Rex Neapolis recognoscit vniuersitatem Regni ab Ecclesia; sed in rebus singularibus habet directum dominium. f. 416. n. 128.

Est monarcha, & plus iuris habet in Regno quàm Imperator in Imperio. fo. eod. n. 130.

Vbi Regis scientia requiritur, officiali ipsius. f. 509. n. 16. & f. 485. n. 35.

Rouitus.

Dominus Scipio Rouitus commendatur. fol. 158. n. 131.

Rubrica.

Rubrica prima feudorum de his qui feud. dar. poss. loquitur de his in quorum est potestate constituere feuda: & sic loquitur de rebus singularibus Marchiae, & de rebus allodialibus. fol. 33. nu. 58.

Rusticus.

Rusticis non feudatariis an liceat infeudare burgensatica. f. 39. n. 69.

Rusticus potest emere feuda, dignitates, & iurisdictiones. f. 44. n. 80.

Scientia.

Scientia Domini an requiratur in praescriptione rei, ut feudalis. f. 484. n. 34.

Scientia officialium sufficit in praescriptione contra Regem. f. 485. n. 35.

Scriptura an sit pro forma in contractu emphyteotico. f. 429. n. 10.

Separatio, Separatum.

Separatio pradiorum quomodo inducatur. f. 61. n. 145.

Separatio non praescribitur etiam si in uno castro Baro à tempore immemorabili plures Capitaneos, & plures Aerarios deputauerit. f. 62. n. 146.

Separatorum separata debet esse ratio. fol. 352. n. 26.

Seruitium.

Seruitij quantitas in feudo plano, & de tabula. f. 66. n. 158.

Clausula Quae de seruitio in seruitium, quid operetur in priuilegijs. f. 64. n. 153. & f. 65. n. 155.

Seruitium pro incremento feudi quando debetur. f. 84. n. 216.

Seruitia feudi quaternati secundum quid, sunt Baronis. f. 149. n. 110.

Seruitium debet exhiberi vsque ad fructus feudi. f. 203. n. 43.

Seruitium in feudo an diuidatur in capita. fol. 224. n. 89.

Fff 2

Ser.

I N D E X.

Seruitium non augetur, nec minuitur auētis, aut diminutis fructibus feudi. f. 352. n. 30.
Seruitium incertum in concessione feudi intelligitur duobus modis. f. 353. n. 35.
Seruitium quod veniat in Regno quando feudum est concessum simpliciter. f. eod. n. 36.
Seruitium certum, puta ut praestetur omni anno, est contra naturam feudi. f. eod. n. 37.
Seruitio feudi alterato, non mutatur ius naturae. f. 354. n. 38.
Seruitium non est de natura feudi. fol. 363. num. 69.
Seruitium an veniat concessio feudo simpliciter. f. 399. n. 59.
Seruitium, inest in iuramento fidelitatis. fol. 401. n. 69.
Seruitium intelligitur reservatum in assensu. f. 401. n. 74.
Seruitium indeterminatum in feudo intelligitur quod secundum morem, & naturam feudi debetur. fol. 403. n. 81.
Seruitium non est de substantia feudi. fo. 399. num. 62.
Ampliatur etiam in seruitio consueto in Regno. f. 404. n. 84.
Est tam ex lege feudi. f. 400. n. 66.
Seruitium debetur a vassallo quando bellum est iustum, vel saltem dubium. f. 406. n. 92. ubi quid in Regno.
Seruitium quo in loco debeat exhibere vassallus de iure feudorum, & de iure Regni. f. 406. n. 93.
Seruitium debet prestare vassallus sui expensis usque ad fructus feudi, secus in Regno. f. 406. n. 95.
Seruitium trium mensium, in quibus tenetur feudatarius servire, à quo die currat. fol. 407. n. 96.
Servire quomodo teneatur vassallus in feudo plano, & de tabula. f. 407. n. 97.
Seruitium quomodo debeat exhiberi extra feudum, & Regnum, ubi situm est feudum, tam de iure communi feudorum, quam de iure Regni. f. 407. n. 98.
Seruitij quantitas quando exigitur in pecunia quomodo contribuant vassalli burgenses. f. 408. n. 99.
Seruitia, quae praestantur in pecunia, quomodo vocentur. f. eod. n. 100.
Seruitium non alteratur ob alienationem feudi. fo. 408. n. 102.
Seruitium personale an possit vassallus recusare, & eligere seruitium in pecunia. fol. 409. n. 103.

Seruitium in pecunia an possit Rex exigere quando vassallus est paratus servire de persona. f. eod. n. 104.
Seruitium quando est praestandum, quomodo debeant vassalli submoneri. f. eod. n. 105.
Seruitium non praestans feudatarius, quae pena puniatur. f. eod. n. 106.
Seruitium sufficit semel fuisse praestium cum lapsu triginta annorum, ad praescribendum contra Regem. f. 481. n. 27.
Seruitus servitutis esse non potest. f. 85. n. 225.

Servus.

Servus factus liber recte deponit de eo, quod in servitute vidit. f. 442. n. 82.
Servus qui est in fuga, an, & quomodo possit vendi. f. 468. n. 74.

Signorolus..

Signorolus reprehenditur circa intellectum. in cap. i. de natur. success. feud. fo. 225. num. 91.
Socius non potest intempestive renunciare societati. f. 351. n. 29.

Solemnitas.

Solemnitas intrinseca praesumitur, non extrinseca. f. 400. n. 65.
Solemnitates verborum sunt sublata. fo. 434. num. 38.
Solutio diuturna alicuius annuae praestationis probat contractum praecessisse. f. 502. num. 5.

Statutum.

Statutum à Civite editum ad ligandos particulares non ligat ipsam Civitatem. f. 237. num. 133.
Statutum factum gratia civitatis, non debet contra Civitatem interpretari. f. eod. n. 134.

Sterile.

Sterilia feudi an possint locari ad redditum in pecunia. f. 171. n. 156. & n. 157. reijetur; & declaratur decisio de Franch.
Sterilia fructuosa efficta, & ad Baronem reuerfa, an possint iterum concedi sine debita solemnitate. f. 174. n. 158.
Sterilia concessa ab Ecclesia ad meliorandam, & ad culturam redacta, ad Ecclesiam reuerfa non possunt ab ipsa de nouo concedi sine debita solemnitate. f. 175. n. 160.
Sterilitas de manialium feudi probanda est; & an sufficienter probetur sola Baronis assertionem. f. 176. n. 165. 166.

Stipulatio.

Stipulationis forma an sint verba. f. 429. n. 9.

Subfeudatarius.

Subfeudatarius potest à Rege alteri subijci. f. 52. n. 113.

Sub.

I N D E X.

*Subfeudatario delinquente, an feudum ap-
riatur Baroni, an Regio Fisco. f. 380. n. 10.
Quid si delinquat contra Regem. f. 381. n. 12.
ubi afferuntur decisiones.*

*Subfeudatario in Regem delinquente, &
effecto contumace, statim sequestratur iu-
risdictio. f. 382. nu. 13.*

Subfeudum.

*Subfeuda iudicantur, secundum consuetu-
dines feudales. fol. 178. nu. 174.*

*Subfeudum an possit acquiri mediante pecu-
nia. f. 384. n. 6.*

Subfeudatio.

*Subfeudatio, qua permittitur de iure com-
muni feudorum, resolvitur finita vita sub-
infeudantis, etiam si subinfeudatus velit
recognoscere feudum ab agnato. f. 288. n. 9.
Resolvitur finitofeudo, siue per mortem, siue
per delictum, siue per refutationem. f. 289.
num. 14.*

*Subinfeudatio infraudem legis est nulla. fol.
297. num. 35.*

*Subinfeudatio permittitur de iure communi.
f. 301. n. 47.*

Limitatur in septem casibus. f. 302. n. 99.

*In Regno prohibita est etiam ex regulis iu-
ris communis feudorum. fol. 303. nu. 50. est
tamen licita in tribus casibus. f. 301. n. 48.*

*Subinfeudatio an resolvatur, resolutio iure
subinfeudantis. f. 304. n. 51.*

*Subinfeudatio si resolvitur resolutio iure
infeudantis, an teneatur dominus, vel agna-
ti stare infeudationi, si infeudatus offerat
servitium, & velit feudum ab ipsis tenere.
f. 305. n. 52.*

*Subinfeudatio si resolvitur resolutio iure in
feudantis, & non in beneficium filiorum,
procedit quando filius non fecit inuenta-
rium secundum Ifern fol. 307. n. 54.*

*Subinfeudatio excadentialium an resolvatur
devoluta Baronia; & quid in subinfeuda-
tione prescripta. f. 493. n. 66.*

Succedere Successor.

*Verbum Succedat, importat titulo heredita-
rio. f. 390. n. 31.*

*Fallit in feudis, ubi non capitur secundum
propriam significationem; ideoque compre-
hendit etiam non heredes. f. 391. n. 38.*

*Vocati ad feudum per verbum succedat, an
& quando veniant, ut heredes. f. 392. n. 40.*

Successor non omnis quis dicatur. f. 458.

*Non tenetur habere ratam omnem inuestitu-
ram. ibid.*

*Verbum Successor ex sui natura compren-
dit omnem heredem. f. 454. n. 42.*

*Successor in Comitatu, vel Marchia non po-
test reuocare infeudationes factas a prede-
cessoribus, quando non tendunt in magnam
dignitatis lesionem. f. 466. n. 61.*

*Successor Prælatus an ligetur contractu pre-
decessoris. f. 468. n. 79.*

*Ad successorem in dignitate transeunt acti-
onæ, & passivæ gesta predecessoris. fol. eod.
num. 80.*

Testamentum.

*An in testamento testium numerus sit de sub-
stantia probationis, vel actus, remissus. f.
429. n. 11.*

Textus.

T*Ex. in c. 1. quib. mod. feud. constit. po-
test. an intelligatur secundum tex. cap.
1. de consuet. re. Et feud. f. 431. n. 25.*

*Tex. nostrum corrigi per tex. d. cap. 1. appro-
probat Auctor. f. 433. n. 35.*

*Tex. in cap. 1. qui success. feud. dar. tene que
implicitè, & qua explicitè contineat affer-
tur. f. 458. n. 14.*

*Tex. iste d. cap. 1. de quibus laicis loquatur
annektitur. f. 459. n. 16.*

*Tex. iste dupliciter intelligitur secundum
Auctorem, & secundum intellectus, adhuc
duplicem habet intelligentiam, secundum
eundem. f. 459. n. 22. & f. 450. n. 25.*

*Tex. noster d. cap. 1. an tantum procedat quā-
do allodium est infeudatum. f. 460. n. 28.*

*Tex. iste noster non constituit discrimen in
qualitate successoris, sed inter Prælatos, &
Laicos. f. 461. n. 32.*

*Tex. noster an intelligatur in feudo heredi-
tario. f. 461. n. 35. & f. 463. n. 50. & plura
iura feudalia mentionem facientia de he-
redis nomine recensentur per Auctorem.
f. 461. n. 36.*

*Tex. iste noster, an possit intelligi, quando suc-
cessor est etiam heres. f. 563. n. 48.*

*Tex. in cap. si quis per triginta asserit inue-
stituram presumi, non tantum ex possessio-
ne tricennali, sed ex præstatione servitiij.
503. nu. 4.*

*Thesaurus in feudo inuentus post mortem
patris, pertinet ad primogenitum. f. 269. n.
47. ubi assertur decisio.*

Titulatus, Titulus.

*Titulati in Regno Neapolis, differunt à Du-
cibus Italia. f. 27. n. 37.*

Tituli præsumptio vide. Præsumptio.

*Titulus, siue verus, siue à lege præscriptus
conseruat possessionem lite pendente. f. 535.
n. 81.*

Titu-

I N D E X.

Titulus de his, qui feud. dar. poss. an loquatur de infeudatione feudi, vel de infeudatione burgensaticorum. f. 27. n. 39.

Trebellanica, an detrahatur in feudo. f. 237. n. 128.

Tutor tenetur acquirere pupillo data opportunitate. f. 80. n. 201.

V Alor verus rei quinam sit. f. 332. n. 51. Valuasor.

Valuasoris nomen promiscue, quibus datur. f. 26. n. 34.

Valuasores maiores, minores, & minimi, qui dicantur. f. eod. n. 32. 33. 35.

Valuasores maiores non possunt infeudare, ita ut possit alienari in allodium. fol. 34. num. 61.

Valuasoribus minimis, an liceat infeudare burgensatica. f. 39. n. 69.

Valuasores minores, secundum consuetudinem Mediolanensem poterant infeudare. fol. 43. num. 75.

Vassallagium.

Vassallagium quanto tempore acquiratur. f. 59. n. 136.

Vassallagij iuramentum est species seruitutis. f. 104. n. 4.

Vassallus.

Vassallos habere per infeudationem, iurisdicatio est. f. 39. n. 70.

Vassalli damanij Regis, non possunt transire ad Castra Baronis. f. 82. n. 210.

Vassallus an possit disponere de feudo sine assensu, si in inuestitura fuit dictum, Tibi, & heredibus tuis, quibuscunque. f. 271. n. 51.

Vassallus an preferatur emphyteuta pro equali pretio quando Dominus directus vendit sua iura dominicalia. fol. 321. n. 14. ubi afferuntur, & conciliantur contrarie decisiones.

Vassalli si petunt admitti ad Regium demanij, preferuntur emptori pro equali pretio. f. 322. n. 16. & seq.

Vassallus ratione feudi non punitur, nisi in feudi primatione. f. 354. num. 41.

Vassallus ligius non potest, inuito Domino, renunciare feudum. f. 356. n. 47.

Vassalli non debent admittere aliquem, ut Dominum sine litteris Regij. f. 447. n. 113.

Vassalli si in iudicio se grauent de seruitijs, & iuribus non debitis contra Barones, an lite pendente, sint seruandi immunes, vel Dominus sit seruandus in sua possessione. f. 329. n. 78. & seq. usque ad 69.

Vassallorum confessio, afferentium se esse obli-

gatos Baroni ad aliqua seruitia personalia iuxta solitum, eis non nocet, nec per dicta verba probatur antiquum solitum. fo. 526. numer. 65.

Vassalli agentes actione confessoria, & dicentes, sibi competere ias pascendi, aquandi, ligandi, ratione communionis, cum Regio assensu, quem allegant, sed non exhibent, an lite pendente, sint manutenendi in dicta possessione. f. 534. n. 78.

Vassallus non petens inuestituram infra annum, & diem, non amittit feudum in Regno, sed soluit duplicatum releuium. f. 580. num. 9. ubi quomodo praestetur in Regia Camera.

Venditio.

In venditione fructuum, quos colonus habet venales, Dominus fundi praefertur alijs emptoribus pro equali pretio. f. 326. n. 28. Sic, & Dominus feudi in fructibus, quos vassalli vendunt. f. 327. n. 23.

In venditione bonorum debitoris consanguineus, & creditor praefertur alijs, & inter creditores, creditor maioris summa. fo. 328. n. 38. ubi offertur decisio.

Verbum Videtur denotat arbitrium boni viri. f. 79. n. 199.

Villa.

Villa Sclauonum, & Albanensium censentur feuda quaternata, si sint in sufficienti numero vassallorum. f. 137. n. 85.

Vnio.

Vnio pradiorum separatorum quomodo inducatur, & quomodo separatio. folio 61. numero 145.

Vnio non praescribitur etiam, si in pluribus castris baro a tempore immemorabilis vnum Capitaneum, & vnum Acrarium deputauerit. fol. 62. n. 146.

Vniuersitas.

Vniuersitas petens admitti ad regium demanij, praefertur emptori pro equali pretio. fol. 322. n. 16. & seq.

Vniuersitas praefertur in locatione Terra, seu Castri, Barone locante. fol. 324. numero 22.

Quid si locatio fiat ad instantiam creditorum, an vniuersitas praefertur Baroni ibid.

Vniuersitatis confessio, afferentis se esse obligatam Baroni ad aliqua seruitia personalia iuxta solitum, ei non nocet, nec per dicta verba probatur antiquum solitum. f. 526. n. 65.

Vni-

I N D E X

Vniuersitas agens actione confessoria, & dicens sibi competere ius pascendi, aquædi, lignædi, ratione communionis, cum Regio assensu, quem allegat, sed non exhibet, an, lite pendente, sit manutenenda in dicta possessione. f. 534. n. 78.
Voluntas facta declaratur. fol. 63. numero 147.

V usufructus.
V usufructus legatus alicui, & suis heredibus, diuiditur inter patrem, & filium. fol. 216. num. 77.
Vtile.
Vtile non vitatur per inutile in separabilibus. fol. 75. num. 190.

F I N I S.

E R R A T A.

sic corrigantur.

Fol.	colum.	erro.	corrig.
15	1	atticulum	articulum
17	2	principalitet	principaliter
16	1		adde in marg. num. 32.
33	2	38	58
46	2	Balb.	Bald.
49	1		adde in marg. num. 101.
57			adde in marg. num. 129.
71			adde in marg. num. 175.
76	2	vitatur	vitatur
77	1	affirmat	affirmatur
79	1		adde in marg. num. 196
82	2	prepterea	Propte ea
103		capit. de Baron.	tractat. de Baron.
105	2	Bartol. n. 30.	& de author. Baron.
108			adde in marg. nu. 15.
115	2		adde in marg. nu. 28.
135	2		adde in marg. nu. 83.
194			adde in marg. nu. 11.
269	1	contrariam	communem
273	2	Rouf.	Rouf.
279	2	de iure Baronis	de author. Baron.
281	2	cum	non
302			adde in marg n. 49.
357	2	disponeutem	disponentem
382			adde in marg. num. 2.
494 & 495.			adde in marg. num. 71. & 72.

Hæc, & alia si quæ sunt, doctus corrigat Lector.

THE INTERNATIONAL BROTHERHOOD OF SHIPBUILDERS AND SHIPWORKERS OF AMERICA

